

JÓKAI MÓR ÖSSZES MŰVEI

JÓKAI MÓR ÖSSZES MŰVEI

Szerkeszti

LENGYEL DÉNES ÉS NAGY MIKLÓS

JÓKAI MÓR

FÖLJEGYZÉSEK I.

·
·
·
·

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1967

Sajtó alá rendezte
PÉTER ZOLTÁN ÉS PÉTERFFY LÁSZLÓ

Lektorálta
MOLNÁR JÓZSEF

1995-10-20

© Akadémiai Kiadó, Budapest 1967

Printed in Hungary

I.

(XVII.) notesz

[1. v.]	Kiadások		
	Emichnek ¹	90	
	Degre	15	5
	Bernát	15	5
	Segéd	20	
	Expeditorsegéd	10	
	Postabélyeg	30	
	Kemény	40	
	Kihordó 1.	15	
	Kihordó 2.	5	
	Lévay	20	
	Szász	10	
	Balogh	10	
		<hr/>	
		280	
	Bernáth G.	3.48	

[2. r.]	Bevételek	
	1853 első félévben összes bevétel ²	<u>6510 ft.</u>
	Junius 14. Lubyuő	6.—
	„ Koronka László	3 48
	„ Herszényi Samu	7 36
	„ Dalmdért (:nem Délibdb:)	12 20
	„ Müller, regényért ³ (:nem Délibdb:)	50 —

	„ Müller utolsó részlet (:nem Délibáb:)	50 -
3	„ Szamvöld, novelláért ⁴	150.---
		----- I -
		279 44
	15. Horváth István	7 36
2	„ Szemere Pál	3,

		290 20
	16. Szamvöld	19 45
	<17>	310 5
	17. Frübauer	3 48
2	„ Ocskay Ágoston	7 36

		321 29
[2. v.]		283 48
	Segéd ⁵	25
	Mentovich	10
	Tompa	12
	Kálmán	15
	Tóth K.	6
	Walzel képért Vas G. ⁶	70
	Emichnek	100
	Ismét	40

		561 48
[3. r.]	18.	321.29
	--- Szikszay Ottó	3 48
2	--- Kornis Ignác	7 36

	20	332 53
	--- N Körösi casino	7 36
	--- 2 Madarász János	3.

	22.	Báy Patay Hermin	3 48
	—	Rudnay József	7 36
	—	g. Kemény Sámuel	7 36
		ungvári casino	7 36
		Dellimanics Susánna	7 36
		Csethe Theréz	7 36
		<D. Társ> Deézi Társalkodó	7 36
8		Czecz Róza	7 36
			6
			<hr/>
			400 25
[3. v.]			561 48
		Expeditorsegéd	2
	2.	Szilágyi Vi[rgil]?	25
		Számváldnak	100
		Szilágyi Virg. (Nádasdy:)	6
7		Szilágyi Sándor (:Casino:)	7,36
			<hr/>
			702 24
	3.	Szász Károly	15.—
		Szathmáry	5
		expedit[io]	3
		nyomdai segéd	3
		kihordó segéd	2 30
			<hr/>
			730 54
[4. r.]			400 25
	23.	Wanke Laura	7 36
	„	Ruszka Imre	7 36
	„	Tibóldi Ferencz	3 48
	„	Thurzó Mária	3 48
	„	Zákó Istvánné	3 48
	„ 6	Frimon Gyula. . grófnő	3 48
			4
			<hr/>
			430 49

	24.	Várcsély János	7 36
	„	Nemzeti Casino	7236
	„	2	446 1
	25.	Horváth Mária	7 36
	„	Társalgási Kör	7 36
	„	Bády Izidór	3 48
	„	feltanodai tanárkar	3 48
	4		468 49
[4. v.]			730 54
	„	Pákhnek	20 —
	„	Emichnek	170
			920 54
		Emichnek	100
		Szathmáry	5
		Kemény	30
		Postabélyeg	10
		Postadíj 300-tól	10
		Segéd	10
		Expedít.	6
		Kihordó	10
		Tyroler	80
		Szilágyi Virg.	25
			1206 54
[5. r.]			468 49
	26.	Miranovics Mari	3 48
		Lehner Sándor	3 48
		Lészay Dánielnő	7 36
		Véghely Imrenő	7 36
		Hegyi Anna Rainprecht	7436
	5		499 13

	27.	Farkas Aurél	7 36
		Dobozi Dániel	7 36
		Miskolci Casino	7 36
		Teleki Domokos	3 48
		Pingiczer József	3 48
		Szabó József	3 48
		Bocsor István	3 48
		pápai főtanoda könyvt[ára]	3 48
9		Emichnél (:nyugtázott:)	90,—
			7
			<hr/> 632 I
	[5. v.]	[üres]	
	[6. r.]		632 I
	28.	Vecsey Sándor	6,—
	„	Faragó Irma	3 48
	„	Heremller úr	3 48
	„	Gancz Clementina	3 48
	„	Keményffy Julia	7 36
	„	Rimaszomb. Casino	3 51
	„	Szálé Kovács Julia	7 36
	„	Gózon Lajos	7 36
	„	Jósa László	7 36
	„	Kristiány Pius	7 36
	„	Neurichrer Ferenc	7 36
	„ 12	Márton József	7 36
			7
			<hr/> 706 28
	[6. v.]	[üres]	
	[7. r.]		706 28
	29.	Nádosy István	6,—
		Kárász család	3 48

Fazekas Károly	3 48
Zöld Sándor	3 48
Garzó Imre	3 48
Székely László	3 48
Ungvári Casimo	3 48
Tamásy Lajosnő	7 36
Szontagh Ferencné	7 36
Szajoli Fejér István	7 36
Milkovics Antalné	7 36
Kovács Pál	7 36
Fáy Borbála	7 36
Pilta Jánosné	7 36
Adriányi Paula	7 36
	10
	<hr/>
	796 04

[7. v.] [üres]

[8. r.]

		796 04
29.	Mérey Ida	7 36
	Svastics Elek	7 36
18	Gyulay Theresia	7 36
		<hr/>
		818 52
		L !"
30.	Emichnél (:nyugtázott:)	36 —
	Thilinger	3.—
	Hauer	3.—
	Drucker	3.—
	Sárkány János	3 48
	<Szabó J.> Szilágyi Fényes	
	Karolin	3 48
	Kalivoda Fűredy Teréz	3 48
	Ujfalvy Sándorné	3 48

Nagy Lajosnő	3 48
Kállay Ákos	3 48
Radványi István	3 48
Dobos József	3 48
	<u>7</u>
	894 16

[8. v.] [üres]

[9. r.] 30. 894.16

Nádudvary István	3 48
Csillag Lajos	3 48
Donászy Lajos	3 48
Egerszegi Casino	3 48
Ivánka Zsigmondnő	3 48
Boronkay Lajosnő	3 48
Rupp Gyula	6. —
?Pferdeszek? Károly	7 36
Kléger József	7 36
Bihari Casino	7 36
Komlóssy Antal	7 36
Tordai Casino	7 36
N[agy]enyedi Casino	7 36
?Marossy? István	7 36
Kakucsy Elek nő	7 36
	<u>9</u>
	983 52

[9. v.] [üres]

[10. r.] 30. 983 52

Kriza Sándor	7 36
Unitarius gymnasium	7 36
Biasini Domokosné	7 36

37	Kohányi András	7 36
		3
		<hr/> 1014 16
1.	Domahidy Gedeonné	7 36
	Pilaszanovics Julia	3 48
	Halász István	3 48
	Teszáry Paulina	3 48
	Bárány Gusztáv	3 48
	Vajda Pongrácnő	3 48
	Győrfi Gyula	3.—
	Alter Ede	6.—
	Szmiclősi István	7 36
	Okolicsányi Zsigmond	7 36
		6
		<hr/> 1065 4
[10. v.]	[üres]	
[11. r.]	1	1065 4
	Bay Pély Emma	7 36
12	Tatai tanárok	7 36
		1
		<hr/> 1080 16
2.	Lászlóffy Irma	7 36
	Oláh Miklós	7 36
	Egri Casino	7 36
	Dubraviczky Ilka	7 36
	Nuszer Hoffman Cecília	7 36
	Debreceni Casino	7 36
	Sütő János	3 48
	?Böck? József	3 48
	Latabár	3 48

		Ráthonyi Apollonia	3 48
		Kenderessy Mihály	3 48
		Kajuch József	3 48
		?Bánik? Emilia	3 48
			9
			<hr/>
			1152 28
[11. v.]	[üres]		
[12. r.]	2.	Budapesti Hírlap	1152 28
		Nádasdy Tamás	6.—
			6.—
			<hr/>
	15		1164 28
	3.	Klestyinszky	3 48
		Bartha Ferenc	3 48
		Heiszler Teréz	3 48
		Veszely Károly	3 48
		Keresztényi	3 48
		Kovács Sigmond	7 36
		Miller József	7 36
		Czékusnő	7 36
		Félegyházi társalgó	7 36
		Kovács Albert	7 36
		Szoboszlay Vajda Klema	7 36
		Gazsik Ferencz	7 36
		?Palléris? Inkey Gáspárnő	7 36
			9
			<hr/>
			1244 16
[12. v.]	[üres]		
[13 r.]	3	Szulczér Antal	1244 16
		Horváth János	7 36
			7 36

	Derencsényi Antal	7 36
	Nánásy Fodor Pálnő	7 36
	Kállay Istvánné	6.—
	Trattner	3.—
	Janicsáry	3 —
	Privorszky	3 —
	Koczányi	3 —
	Sztupáné	3 —
		<hr/>
23		1295 40
4.	Krisztinkovich Edéné	7 36
	Éry Vince	7 36
	Róth Ida	7 36
	Egerváry Lajosné	3 48
	Ráth József	3 48
		4
		<hr/>
		1326 14

[13 v.]

Mibe került eddig a Sváb-
hegyi kert?⁸

Vételár	2230 f.
3000 téglá	46 f.
Mész	22 f.
Pince készítés	100 —
Házjavítás	20.—
Istálló kőműves munka	16.—
Födél	7.—
Kerítés cölöpök	6.—
Vadfák	22.—
Nemes fák	26.—
Asztalos munkák	17.—
Butorok	40.
Konyhaedények	10
Kerti műszerek	10

		Szekér	25
		Szamarak	15
		Széna, szalma	34
		Hám	2
			<hr/>
			2648
[14. r.]	4.		1326 4
		Karcsay Lajos	3 48
		Horváth Ignác	3 48
		Vály Ferenc	3 48
		Karika Zsigmond	3 48
		Ralykó Julia	3 48
		Mócz György	3 —
		Arany Sas	3 —
		Emichnél (:nyugtázott:)	37. —
		Károlyi Lajos	3 48
			4
			<hr/>
	20		1391 52
	5.	Kléh István	6 —
		Majthényi Flóra	3 —
		Jármy Menyhért	3 48
		<Kunszt I.> Misteth Lajos	3 48
		<Csátby> Torma Sándor	3 48
		Emichnél (:nyugtázott:)	14 —
			3
			<hr/>
			1426 16
[14. v.]		Kert	
		átvitel	2648
		Majoros fizetése 10 hónapra	150
		öntözők	7
		Szőlő	3

Disznóól	10
Ribizli	3
100 napszám	60
Trágya	20
Hordó	8
Szántás	4
Tűzkármentesítés	3
Ójtás	2
Vetemény	10
Kapu	20
Reparálás házon	20
Pincéhez lépcsők	27
Deszkák	15
Két öl kő	10
	<hr/>
	3020

[15. r.]	5.	1426 16
	„	Eszényi István 3 48
	„	Körrey Ferenc 3 48
	„	Szvazsina György 3 48
	„	Képešy Etelka 3 48
		Székel Mari 3 48
		Gyulay Ferenc 3 48
		Csigó Pál 3 48
		Rákosi Lajos 3 48
		Egresy Halász Amália 7 36
		Aczélné Bohus Emilia 7 36
		sze . . Horváth László 7 36
		Horváth Paulina 7 36
		Hertelendy Leontin 7 36
		Lászlóffy Manó 7 36
		10
		<hr/>
		1562 16

[15. v.]

Svábhegyi kert

	átvitel	3020
Talyigák		2
Ágy nyoszolya		10
Átiratás		77
Takarék tűzhely		6
Olló, fűrész, kertész kés		5
Pinceajtó		4
Napszámos		12
mész és meszelő		4
Krumpli vetemény		12
Szántás		2
fűmag		1
		<hr/>
		3155
Kivül ház csinosítás		20
Napszám		6
Tűzhely vasak		10
		<hr/>
		3191

[16. r.]

	Sz. ^o	1700	1562	16
6. Fáy A.	Báty	400		3
Magyar Király	P.M.	500		3
Horváth László	K.L.	400		3 48
Vattay Gyula	Schr.	400		3 48
		<hr/>		
Kende Lajosné		3400		3 48
Kállay Menyhért				3 48
Agricola Adolf	Sz. Szom ¹⁰	700		3 48
Bölönyi Albert	Novell.	1000		3 48
Kruszlics Antalné	Náb.	1000		3 48
		<hr/>		
Veress László		2700		3 48

ME Központi Könyvtára
500, 102
MISKOLC

17

Tömösváry ?Veronika?			3 48
Geszthelyi Mária	K.L. ¹¹	150	3 48
Erszényes Elek		2850	3 48
Barkóczy Rózsa	Balk.	600	7 36
Mocsáry Eszter		3450	7 36
Halmay Ede			7 36
			10
			<hr/> 1632 52

[16. v.]

			3191
Kukuricavetés			3
Fű és lóheremag			5
Lencse és köles			1
Bab és borsó			2
Paradicsom			5
Répa, kalaráb, káposzta, zeller			2
Padok, óltető			6
Mángorló			20
Majoros fizetése 2 hónap			40
Tehén			100
			<hr/> 3375
Átiratási feleslegköltség			30
Majoros 5 hónap			100
100 napszám			60
Encztől fák			60
kapu vasalás			2
			<hr/> 3627

[17. r.]

	Sz. 1000	1632 52 ¹²
Hangyás Imre		7 36
Dezsőffy Zsigmondné 2000 ház		7 36

Szilvásy Miklósné	Sz. 700 föld	7 36
Kolozsvári Casino	300 pince	3 48
	300 bódé	
Ercsey Imrenő	50 istálló	7 36
Debreceni iskola	20 ól	7 36
Incze Jánosnő	40 disznók	7 36
Kazinczy Sámuel	50 fák	7 36
Kossutányi Nina	80 butor	7 36
Szathmári Casino	20 edény	7 36
	20 kerti eszköz	
Becsky Gábor	25 szekér	7 36
Hollay Józsefné	15 szamár	7 36
Madarasi Casinó	10 szőlő ribizli	7 36
Bathó József	10 hordó	7 36
Lukács György	7 öntöző	7 36
Kubik Endre	20 kapu	7 36
	20 takarékn	
	tűzhely	10

32

3687

1750 40

[17. v.]

átvitel

3627

vízartó	5
Lajt	2
Kerítés nyíró	1
Kettős létra	2
lóhere	4
4 akó bor hordóstul	20
3 kis hordó	2
lisztes láda	3
zsákok	2
tányértartó	2
tűzifa	6

kőműves		3
Széna kis boglya		24
Széna egy boglya		12
Széna szamaraknak		4
széna egy boglya		5
		<hr/>
		3724

[18. r.]		3687	1750 40
7	Konkoly Rudolfné	100 kr. .	7 36
	<Morvay Antal>	100 kulcs. ..	
	Lázár Mihályné		7 36
	Kemény Lajos	20 vetemény	7 36
	Gigler József	20 zöldség	3 48
	Forray Ferenc	20 mángorló	3 48
	Protkovszky Cornelia	100 tehén	3 48
		<hr/>	
		3957	
			<hr/>
			4
6	[pir.cer.]		1784 52
8.	Moldoványi Endre		3 48
	Hozhot János		3 48
	Morvay Antal		7 36
	Lestyán Károlyné		7 36
	Vendéghy Józsefné		7 36
			<hr/>
			4
5	[pir.cer.]		1815 16
9.	Dobsa Johanna		7 36
	Rayko Alvina		7 36
	Sebestyén Ferenc		7 36
			<hr/>
			2
			<hr/>
			1838 4

[18. v.]	átvitel	3724
Zab, lábbon		15
Kukorica lábbon		15
Tehén legeltetés		2
pásztornak		2
trágya Tusertől		16
trágya Karltól		20
hársfák		2
kocsi, ló		90
Kukorica		38
kapufél		6
kas		4
szekér és ló vasalás		6
láda		3
karók		2
üvegek		1
		<hr/>
		3916

[19. r.]	1838	4
Hevessy Sturman	7	36
Bezerédy Anna	7	36
Keller Bertha	3	48
Lakatos József	3	48
7	<hr/>	1860 52
10. Nagy Ferencné	3	48
Polgár Lidia	3	48
Kecskés Károly	3	48
Domahidy Károlyné	3	48
Szvorényi József	3	48
Lejthényi Györgyné	7	36
		5
6	<hr/>	1887 28

II. Semsey Lajos	7 36
Dániel Gergely	7 36
Vöröss Amália	7 36
Buday Karolina	7 36

I

1917 36

[19. v.] 3946

Vaskemence kettő	9
Tehén gyógyítás	3
Szürke festék oszlopokra	1
Korpa	30
Majoros	20
50 napszám	25
Istállóhoz deszkák, gerendák	15
Széna	6
Széna	8
Széna	15
Szalma	7
Korpa	12
Szánkó	4
Majoros	20
Szőlő	5
Szecs kavágó	5

4131

[20. r.] 1917 52

Zay Károly	3 48
Hadzsics Antal	3 48
Bréger Vilmos	3 48
Németh János	3 —

3

1932 16

8

12	Biharmegyci iroda	3 48
	Kovách Lajos	7 36
	Bonyhay Benőné	7 36
	Dám Antal	7 36
	Szondy Jánosné	7 36
		<u>3</u>
5		1965 28
13.	Adler Józsefnő	7 36
	Pogány Istvánné	7 36
	T Becsei Casino	7 36
	Mikola Károlyné	7 36
	Tomory Anasztáz	3 48
		<u>3</u>
		1999 40
[20. v.]		4131
	Majoros bére két óra	34
	Kőfal csináltatás	40
	" "	50
	Két talyiga	3
[21. r.]		1999 40
	Babos Krisztina	3 48
	Bátory Jánosné	3 48
	Lipcsey Pál	3 48
	Kecskeméthy Katalin	3 48
	Csáthy Lajos	3 48
		<u>4</u>
10		2018 40
14.	Kovách Ignác	3 48
	Domahidy Ferencné	3 48
	Koós Etelka	3 48

	Horváth Cyrill	6
	Botka Imre	7 36
	Szuhányi Ida	7 36
	Tallian Teréz	7 36
		<u>4</u>
7		2058 52
15	Kallivoda Klementin	7 36
	Ficzek Lipót	7 36
	Kacs kovics Ignácné	7 36
		<u>3</u>
		2082 40
[21. v.]	[üres]	
[22. r.]	„	2082 40
	Porzsolt Anna	<u>3 48</u>
4		2086 28
16	Vrányi Theophané	<u>3 48</u>
1		2090 16
17	Bellaágh	3.—
	Hendrey Ferenc	7 36
	Kacs kovics Sándorné	7 36
		<u>1</u>
3		2108 28
18	Birky Ede	3 48
	Kosztin Tamás	3 48
		<u>2</u>
2		2116 4
19.	Szekeres József	3 48
	Jedlicska Zsigmond	3 48
	Jedlicska Antalnő	3 48

Szluha Vilma	3 48
Bárczay Ida	3 48
	4
	<hr/> 2135 4
[22. v.] [üres]	
[23. r.]	2135 4
Tarczy Sámuel	7 36
Szarukán Gergelyné	7 36
Mihályi Endre	7 36
Mányay József	7 36
Bánffy János	7 36
Kovács József	7 36
Jeney Lajos	7 36
	4
	<hr/> 2188 16
12	
20. Kern József	6.—
Lázár Imre	3 48
	<hr/> 2198 4
21. Kruspér Sándornó	7 36
Zsótér Antal	7 36
	<hr/> 2213 16
24. Hertelendy József	3 48
Meskó Erzsébet	3 48
	<hr/> 2220 52
[23. v.] [üres]	
[24. r.]	2220 52
Miklós Miklós	3 48
Kubinyi Matild	3 48

<Pápay Imre> Patay István	3 48
Rába Mari	3 48
Téres Szpáli Erzsébet	3 48
Debreczeni Pál	3 48
Szodorayné	3 48
Pál Mari	3 48
Antakovics Antal	3 48
Kopácsi Gy.	3 48
Vogel Etelka	3 48
?Lakatos? Lajosné	3 48
	10
	<hr/> 2266 28

[24. v.] [üres]

[25. r.] 2266.28

Zsótér Antal	7 36
Pápay Imre	16 16
	9

Magyar Antal	112 216
	<hr/> 36

Horvát János	121 576
Koós Mari	54
Petrák János	
?Velics? Kata	
Hamvay Paula	
Baráth József	
?Miksis? Péter	
Kolozsvári ?Társalkodó?	
Horváth	
Szabó Lőrinc	
Gordovánszky	

Kovács József
Sziklay Alajos

	2387 54
[25. v.] [üres]	
[26. r.]	2387 54
Károlyi István	7 36
Recsky Benedekné	7 36
Bagi Gerő	7 36
	2
	2410 42
26. v.] [üres]	
[27. r.] első évnegyedből átvett	2410 54
Octob. Emichtől (:egy magyar Nábobért:) nem Délibáb ¹³	1000. —
Szamváldtól (Balkáni harcra) nem Délibáb ¹⁴	140
	3550 54
[27. v.] [üres]	
[28. r.]	3550 54
Octoberi előfizetők 7 f. 36 kr.ral	
12	91 12
12 12	
7 36	
84 72	
36 7.12	
<432>	

[28. v.] [üres]

[29. r.] 3642 6

Előfizetők 3 f 48 kral

182

691 36

4333 42

<63 48 50
82 68
96 36
384
3936>

182 182

546

3 48

145 06

546 1456

691f36

728

68736

[29. v.] 500 50

[30. r.]

Előfizetők 3 ftal 35

4333 42

105.—

4438 42

Előfizetők 2 f 36 kral

29

75 24

29

4514 6

2 36

58 29 17

324

72

1044

Előfizetők 2 ftal 3	6
	<hr/>
	4520 6
Első félévi	6510
Török János	25
	<hr/>
	11055

[30. v.]

	11055
	<hr/>
Ebből saját jövedelem, nem Délibábból ¹⁵	2365
24 iv munkám díja (30 ftal 12)	(324)
nyomdai költség	4000
képek	1600
I. segéd	480
II. segéd	300
kihordók	300
Írók díjazása	1400
Postadíj	455
	<hr/>
	11184

reducálni lehet		
saját díjazást	720ról	600 f.
nyomdát	4000ról	3600
Képeket	1600	1440
2 segéd marad		750
kihordók		300
Írók	1000ról	900 ra
		<hr/>
		455
		7075

[31. r.]

	összesen	11055 6
Ebből saját jövedelem ¹⁶		
Festeticstől előlegezett és visszafizetett		100 —
Számváldtól Carinusért		150 —
Ujabb novellákért		180
Dalmáért		120

Emichtől naptárért ¹⁷	500
Müllertől Török világ	150
Török János	25
Emichtől Magyar Nábóbért	1000
Szamalvától Balkáni harc	140
	<hr/>
4000	< 20 6 >
1660	
480	2365
300	<hr/>
300	8690
8690	1400
	<hr/>
455	
8900	

[31. v.] Miska fizetése ¹⁸	20
Vargánénak	7
Kőért	21
Kőműves munka	20
Fára	10
Drucker	10
Takarékpénztárba fizettem	50
„ „ kamat	7
Konyhára	36
Dénesnek előre	13
Atyusnak ¹⁹	3
olajra, cukorra, gyertyára, borra, kávéra	18
Talyigákra kettőre	3
Szénára, zabra, korpára	11
Napszámos kőműves mellé	2
Házmesternek	1
Posta	1
	<hr/>
	233

[32. r.]	15		2363
	10		
	10		
24 iv munka	30 pftal		<u>720</u>
			<u>3085</u>
[32. v.]		átvitel	233
Knoblauchnak			15
Schweiczernének esernyőért			6 30
Előfizetési iverk szétküldése			12
Zongora hangolónak			1 20
Rózának fésűre ²⁰			2 —
Rózának ruhára			7 —
Kőrösi utra			10 —
Ingekért			15 —
Schuszternek			10 —
Vargáné ismét			1
Pacsu			<u>38</u>
			350 50
[33. r.]		11055	
[33. v.]	[üres]		
[34. r.]	Irók ²¹		
1	Lisznyay	20	30
2	Kemény		<160>
3	Bernáth	35	<u>125</u> 25
4	Vas Gereben	20	<u>60</u> 20
5	Szathmáry		<70>
6	Sükei	15	<u>15</u> 15
7	Degré	10	70 10
8	?Garay?	45	<u>45</u> 45
9	Obernyik		<40>

10 Jenevai		<300>	
11 Szilágyi Virgil		<360>	
12 Szilágyi Sándor	45	45	45
13 Bérczy	10	80	
14 Szász K		<30>	
15 Gyulay	15	40	
16 Pak ²³	20	20	20
17 Tompa		<27>	
	<hr/>		
	235	1517	

[34. v.] [üres]

[35. r.]

		1517	
18 Bulyóvszky		<120>	
19 ?Csengery?	30	<30>	10
20 Arany		<70>	
21 Tóth		<20>	
22 Egressy		<100>	
23 Benkert ²³	35	35	25
24 Lauka		47	
25 Erdélyi		30	
26 Lévy		30	
27 Komáromy		25	
28 Kőváry		30	
29 Czakó anyja		80	
30 Kemény ismét		50	
		<hr/>	
		2189	
Beöthy László	12	12	12
	<hr/>		
	322		237

[35. v.] <Tartozásban levő irói előlegezések>

	f.
Lisznyay	23
Vas Gereben	10

Sükei		15
Garay		45
Szilágyi Sándor		38
Bérczy		15
Gyulay		20
Pak		20
Csengery		12
Tóth Kálm[án]		8
Benkert		35
Beöthy		12
Salamon ²⁴	15	15
Hamágyi ²⁵	15	15
Vahot Sándor	7	7
	<hr/>	
	359	290
Dénes	45	
	<hr/>	
	404	

[36. r.]	1. Irók ²⁶		2200
	2. Nyomda		4000
	3. Képek		1600
	4. Posta		400
	5. Expeditio		300
			<hr/>
			8500
[36. v.]	Követelések.		
	H.-tól adomákért ²⁷		350
	Sz.-tól Balkáni harc ²⁸	370	<600>
	— előfizetés		110
	— Népvilág		200
	— Erdélyi képek		200
	Nagy Naptár ²⁹		500
	<kis naptár>		<100>
	<Szomorú idők>		<750>
			<hr/>
			2810

		1080
		730
[37. r.]	Tartozások	
	Sz.-nak nyomás	750
	Könyvek	150
	Képek	150
		<hr/>
		1050
[37. v.]	Bevétel	
	1853 December	f kr.
	8. <i>Heckenast Adomdkért</i>	50 —
	9. <i>Szamuéld, regény</i> ³⁰	25
	10. Kiss Károlyné	3 48
	„ Bajai Casino	7 36
	11 Pesti Casino	6
	12 <i>Színháztól Manliusért</i> ³¹	91
	„ Koválcsik	3 48
	„ Halasy Jozéfa	3 48
	13 Boros Sándorné	3 48
	„ Razgha Róza	3 48
	„ Tóth Mihály	3 48
	„ Stockinger Mór	15 —
	15. Koksa Kálmán	3 48
	„ Szinnyei Józsefné	4 48
	„ Salamon Mari	3 48
		<hr/>
		8
		230 28
[38. r.]	Kiadás	
	15-ig Szilágyi Virgil	20
	Iglódi	8
	Jenevay	11
	Szathmáry	15
		<hr/>
		54

[38. v.]	átvitel	230 28
16.	Adriányi Paulina	7 36
17	Sefnsey	3 48
„	<i>Szinháztól Manliusért</i> ²¹	45 10
„	Balta Geiza	7 36
„	Németh Ferencz	7 36
„	Bathó József	7 36
		3
		<hr/>
		309 50
18.	Puzdor Gyula	3 48
„	Török Becsei Casino	6 —
„	Koronka László	3 48
„	Harsányi Samu	7 36
„	Papp A. S.	7 36
		3
		<hr/>
		338 38
19.	Majthényi Flóra	6 —
„	Keményfy Linka	7 36
„	Kunszt János	3 —
		<hr/>
		355 14

[39. r.]	átvitel	54
16	Jenevai	5
11	Postabélyeg	5
16	Szilágyi Virgil	10
18.	Iglódi Decemberre	10
„	Lapbélyeg	6
„	Naplóban közlött hirdetés	6
19	Jenevay	10
„	15 levél	— 30
„	spárga	— 6
„	Szilágyi Virgil	10
		<hr/>
		116 36

[39. v.]	19.		355 14
		Káli Nagy Elekné	7 36
		Szilágyi Lászlóné	3 48
		Nádudvari nőegylet	7 36
		Szálé Kovács Julia	7 36
		Oláh Balogh Teréz	3 48
		Kolozsvári p. társalkodó	7 36
		Kolozsv. Casino	7 36
		Kriza Sándor	7 36
			<hr/>
			408 26
	20.	Tóth József	3 —
		Lángh Ferencné	7 36
		Wanke Eleonora	3 48
		Baranyayné	3 48
		Szépfi Emilia	3 48
		?Nátl Zsebe?	3 48
		Képeffy Etelka	3 48
			5
			<hr/>
			438 2
[40. r.]	20		116 36
	„	Kihordóné	5 20
			<hr/>
			121 56
	25	<Jenevainak>	<9 —>
		<Lapbélyeg>	<5 >
[40. v.]	20		438 2
	„	Bagi Gerő	7 36
	„	Bezerédy Sándor	7 36
			1
			<hr/>
			453 14
	21.	Ghyczy Ign	6 —
	„	Szokolay Teréz	7 36
			<hr/>
			466 50

	22. Pécsi Casino		7 36
	„ Dellimanics Juszt. .		7 36
	„ Vörös Mihály		7 36
	„ Bády Izidor		3 48
	„ Fejér Lajos		3 48
	„ Sárkány János		3 48
	„ Török Elek		3 48
			5
			<hr/>
			504 10
	22. Gramling Mária		7 36
	Zilahi Casinó		7 36
			1
			<hr/>
			519 22
[41. r.]	20.	121 56	
	25. Jenevai	9 —	
	„ Lapbélyeg	5 —	
		<hr/>	
		135 56	
[41. v.]	23.		519 22
	„ Rudnay József		3 48
	„ Birly testvérek		3 48
	„ Csesznák Mária		3 48
	„ Graff Geyza		3 48
	„ Ordody István		3 48
	„ Neuriehrer Ferenc		7 36
	„ Kubinyi Matild		3 48
	„ Garzó Imre		3 48
			6
			<hr/>
			553 33
	24. Szalayné		7 36
	„ Csiky Ignác		3 48
	„ Emichnél (<i>:fől nem vett:</i>)		33 —
			1
			<hr/>
			597 58

	25. Márton József	7 36
	„ Krisztiany Pius	7 36
		<u>2</u>
		613 10
[42. r.]	27.	135 56
	„ Váradynak ³³	107 36
	„ Csengerynek	25 —
	„ Szilágyi Virgil	25 —
	„ „ „	<u>15</u>
		308 32
[42. v.]	25	613 10
	„ Pilta Jánosné	3 48
	„ Huszti társal[kodó]	7 36
	„ Kricsfalussy József	7 36
	„ Lonovics József	3 46
		<u>2</u>
		635 58
	26. Szarvasi Casino	3 48
	„ Weisz Bernát	6 —
	„ Krenedics Rudolf	3 48
	„ Kovács Károly	3 48
	„ Kovácsi Bálintné	7 36
	„ Lázár Pál	7 36
	„ Hertelendy József	3 48
	„ Tripolszky Erzsébet	3 48
	„ Kovács Albert	15 —
	„ Ferenczy György	3 48
	„ Egri Sándor	3 48
		<u>7</u>
		698 46
[43. r.]		368 32
	Gaidushek	35 —

—	25 —
sárcipő	3 30
Kálmán	7 —
Budára járás	7 48
	<hr/>
	386 50
Knoblauch	15
	<hr/>
	401 50
—	5
	<hr/>
	406 50

[43. v.]		698 46
„ Kecskeméti Casino		7 36
„ Koflanovics Cecilia		3 48
„ Szabad ?János?		3 48
„ Nuszer Cecilia		7 36
„ Lónyay Gábor		7 36
„ Váry József		3 48
„ Teszáry Paulina		3 48
„ Berzsenyi Dénes		3 48
„ Kassay Lajos		3 48
„ Piller Félix		3 48
„ Bocsor István		3 48
„ Ifjusági könyvtár		7 36
„ Fehér János		3 48
„ Rimaszomb[ati] Casino		7 36
		10
		<hr/>
		770 58

[44. r.]	406
28. Bernát Gá[spár] ³⁸	10
30 Szathmáry	5
„ Szilágyi	<8>
„ Naplónak előfiz.	10
	<hr/>
	439

[44. v.]	27.		770 58
	„ Szamválnál (:dt nem vett:)		9 —
	„ Lubynő		3 —
	„ Jeszenszky		6 —
	„ Boronkayné		7 36
	„ Konkoly Rudolfné		7 36
	„ Tatai tanárok		3 48
	„ Zöld Sándor		3 48
	„ Pápay Gedeon		3 48
	„ Rácz Innocentzia		3 48
	„ Csáthy Lajos		3 15
	„ Karczag testvérek		3 15
			<u>5</u>
			825 52
	„ Szalay Ignác		3 48
	„ Bosnyák Lajos		7 36
	„ Gyurics Katalin		7 36
	„ Józsa László		7 36
	„ Vattay Lajos		3 48
			<u>4</u>
			856 16
[45. r.]		439	
	31. Szamválnak ³⁴	125	
	„ Szathmáry Sirály előfiz	3	
	„ Szamválnak, Lészayné előfizet..	7 36	
	„ Szamválnak képekért	50	
		<u>624 36</u>	
	„ Szam[válnak]	50	
	„ Szamválnak	25	
		699 36	
[45. v.]		átvitel	856 16
	28. Bajai ?feltanodai? tanárok		3 48
	„ Vidács János		3 —

„ Kismartonyi Elek	6 —
„ Zsengery Mária	7 36
„ Kovács Ignác	3 48
„ Novák Ferenc	3 48
„ Szabó István	3 48
„ Szmihályi Alajosné	7 36
„ Tormásy Lajosné	7 36
„ <Bajai tanárok>	<3 48>
„ Szmiklóssy Antal	3 48
„ g Károlyi Lajos	7 36
„ Oláh Miklós	7 36
„ Lestyán Károlyné	7 36
„ Farkas Aurél	3 48
„ Bonis Pogány Karolin	3 48
„ Ungvári Casino	3 48
	9

940 34

[46. r.]

	699 36
I. 120 darab levél 2 kr	4 —
„ Komáromy Ferenc	3 —
„ Postának	2 —

708 36

[46. v.] átvitel

	940 34
„ Marm Sziget Csi[nó]	7 36
„ Bartha M..	3 48
„ Félégyházi Társalgó	7 36
„ Ambrus József	3 48
„ Posonyi Alajos	3 48
„ Butyka Károlyné	3 48
„ Jakabffy Antonia	7 36
„ Béldi Albertné	7 36
„ Basa István	3 48
„ ?Berecz? Imre	3 48

	„ Miskolci Casino	7 36	
		8	
			1001 14
	29. Paksy Clementin	3 48	
	„ Emichről (:át nem vett:)	23 —	
	„ Vágó Miksa	3 48	
	„ Szalacsy Lajosné	7 36	
		2	
			1037 26
[47. r.]		708 36	
	2. Jenevai ³⁵	10 —	
	— —	25 —	
	Salamon	15 —	
	Tyroler	50 —	
	G. . .	220 —	
	V. . .	110 —	822
			1138 36
[47. v.]			1037 26
	Dec. 30-n Kazai Ferenc	3 48	
	„ Emichnél (:át nem vett:)	10 —	
	„ Szijártó	6 —	
	„ Nádossy	6 —	
	„ <Kégl>	<3> —	
	„ Gombás József	3 48	
	„ Gombás Ilka	3 48	
	„ Nyitrayné	3 48	
	„ Dobos József	3 48	
	„ Kövesdy Antal	3 48	
	„ Böhm Gábor	3 48	
	„ Jankó János	7 36	
	„ Bartal Györgyné	7 36	
	„ <Hol> Grosz	7 36	

	„ Helvey Adolf	3 48
	„ Egressy Sámuelné	7 36
		9
		<hr/>
		1120 14
[48. r.]	2	1138 36
	—	4 40
	—	4 40
	—	40
		<hr/>
		1147 56
[48. v.]	„	1120 14
	„ Szathmáry részére	3 —
	„ Pesti Napló részére	10 —
	„ Horváth László mérnök	7 36
	„ Dobray Sándor	3 —
	„ Vecsey Sándor	6 —
	„ Horváth László	7 36
	„ Ujfalvy Sándor	3 48
	„ Kecskeméthy Katalin	3 48
		3
		<hr/>
		1165 2
31.	Martin Ferdinand	3 —
	„ Hauer kává	3 —
	„ Csigó Pál	3 48
	„ Ferber Ferenc	3 48
	„ Horváth Klári	3 48
	„ Kemény Ferenc	3 48
	„ Plathy Zsófia	3 48
		4
		<hr/>
		1190 2
[49. r.]		1147 56
3	Szilágyi Virgil ³⁶	25 —

	„ Kihordók	3 —	
	„ Kálmán	6 —	
		<hr/>	
		1181	56
[49. v.]	„		1190 2
	„ Farkas Ferenc		3 48
	„ Klestinszky		3 48
	„ Bonyhády Gyula		7 36
	„ Benyovszky Vincéné		7 36
	„ Szarukán Gergely		7 36
	„ Tóth Sándor		3 48
	„ Endes nővérek		7 36
	„ Tordai Casino		3 48
	„ Enyedi Casino		7 36
	„ g Kemény ?Samu?		3 48
	„ Deési társalgó		7 36
	„ Czecz Róza		7 36
	„ Fehérvári Casino		7 36
	„ ?Lissy? Boldi[zsár]		3 48
	„ Latabár		3 48
	„ Kovács Pál		7 36
			11
			<hr/>
			1285 2
[50. r.]	„	1181	56
	„ Masinisták ³⁷	3 —	
	„ Nyomtató	1 —	
	„ Posta	2 —	
	„ Vahot Sándor	7 36	
	„ — —	6 —	
		<hr/>	
		1201	32
[50. v.]	„		1265 2
	„ Horváth Lajos		7 36
	„ Haynald István		3 48

„ Fazekas Károly	3 48
„ Kovács Józ[s]ef	7 36
„ Nagy Lajosné	3 48
„ Chepely Ferenc	3 48
„ törv. iroda NKálló	3 48
„ Szilágyi Fényes Karolin	3 48
„ NKárolyi Kasino	7 36
„ Madarasi Ca[sino]	7 36
„ Debr. tanár kar	7 36
„ Kazinczy Sámuel	7 36
„ Komlóssy Carolin	3 48
„ Lugossy	3 48
„ Teledyné	3 48
„ debr. ifj. könyvtár	7 36
	11
	<hr/>
	1372 26

[51. r.]

	1201
Halmágyi ⁹⁸	15
Szathmáry	20
Jenevai	10
—	12
Kr...	10
Jegyszedők	2
Betűszedők	3
	<hr/>
	1273
Sugó	2
12. Bernát	10
„ Szilágyi Virgil	30
„ Szász Károly	30
	<hr/>
	1345

[51. v.]	„	1372 26
	„ Molnár Ágoston	7 36
	„ Kalotay Emilia	3 48
	„ Lázár Imre	3 48
	„ Radványi István	7 36
	„ Pápay Imre	7 36
	„ Debr. Casino	3 48
	„ Oláh Mihályné	7 36
	„ Koháry ?András?	3 48
	„ Urházy Antal	7 36
	„ g Szluha Vilma	7 36
	„ Katona János	3 48
	„ Pongrácz Bertha Pé.:hyné	7 36
	„ Szöllőssy Balázsné	7 36
	„ Rényi József	7 36
	„ Casino NBánya	3 48
	„ Agricola Adolf	3 48

11

1467 30

[52. r.]		1345 32
	Kern	50
	Postabélyeg	10
		<hr/>
		1405 32
	<Lapjegy>	<5>
	<Levéldíj 200 előf.től>	<6 40>
		<hr/>
		<1417 12>
	<Emichnél van>	<183>
		<hr/>
		<1600 12>

[52. v.]		1467 30
	Jan. 1. g. Kálnoky Dénes Lipót utca 33 ³⁰	3
	„ Újhelyi Casino	7 36

„ Simonffy Kálmán	3 48
„ Sipos Pál	3 48
„ Egrí Casino	7 36
„ Kubik Endre	7 36
„ Répásy László	3 48
„ Dombrádyne	3 48
„ Ferenczy Anna és Katalin	15 —
„ Szilasy József	3 48
„ ?Birta? Jánosné	3 —
„ Török Imréné	3 —
„ Várkonyi Ádámné	3 —
„ Hanzely Ignác	3 —
„ Iványos László	3 —
„ Scheffer {?Gyula?}	7 36
„ Pauman Irma	7 36
	7
	<hr/>
	1557 30

[53. r.]

T. Miklós ⁴⁰	1405 36
Schweiczzer<né> ⁴¹	32
	<hr/>
	412
	<hr/>
	1849
Szilágyi Vir[gil]	30
Kálm[án]	4
Kihordóné	2
Karnat Ernichnek	25 36
	<hr/>
	1910

[53. v.]

„	1557 30
„ Kamo. .	3 —
„ Tasnády Károly	7 —
„ Irinyi István	3 48
	<hr/>
	1570 18

2. Madarász János	3 —
„ Bellaágh	3 —
„ ?Kajuch?	3 48
„ Bonyhayné	7 36
„ ?Orneszta? Eleon[óra]	7 36
„ Szőcs Victor	3 48
„ Veszely Károly	7 36
„ Domanovszky Endre	7 36
„ Szuperné	3 48
„ ?Karay? Ferenc	8 —
„ Szamor Lajos	7 36
„ Jeszenszky Lajos	3 48
	6

1637 20

[54. r.]	1910 36
Lapjegy	5 —
Levéldíj 210 előfiz.	7 —
<Emichnél levő>	183 —
	<hr/>
24	2105 36
Bernát ⁴³	5 —
Kálmán	4
Febr. Jenevay	15
Kálm[án]	10
Szathm[áry]	3
Bern[át]	5
	<hr/>
	2147 36
?Házbér? ⁴³	125
Gygyisztr.	25
	<hr/>
	2297 36

[54. v.]	„	1637 20
	„ Szekér Mihály	7 36

„ Lloyd	6 —
„ Szodorayné (:Emich	3 —
„ ?Jilk?	3 —
„ Desewffy Virg . . . Emich	7 36
„ Stuart Mária Emich	7 36
	2
	<hr/>
	1672 8
M. 3. László	3 —
„ Várzély ?János?	7 36
„ Horváth Aczél Róza	3 48
„ Fördös Lajosné	3 48
„ Eszéky Károly	7 36
„ Milkovicsné	3 48
„ Mocsáry Eszter	3 48
„ Komáromy Kálmán	3 48
„ Gergye János	3 48
	6
	<hr/>
	1713 8

[55. r.]	2297
Mihály ⁴⁴	16
Fák	15
Karó	12
Postabélyeg	20
	<hr/>
	2360

[55. v.]	1713 8
„ Kende Lajosné	3 48
„ Dolinayné	6 36
„ Uszkay Emma	3 48
„ Emich. . (:át nem vett:)	9 —
„ Karika Zsigmond	3 48
„ Takácsy Ferenc	7 36
„ Nagy Bálint	3 48

	„ Vályné	3 48	
	„ Porzsolt Anna	3 48	
	„ Himler Lajos	7 36	
	„ Gothard Endre	7 36	
	„ Koós Mari	7 36	
	„ Kampós Sidonia	7 36	
		8	
		<hr/>	1789 32
	„ (<i>Pruthi csatáért Szamváltót nem vett:</i>) ⁴⁵	25 —	
		<hr/>	1814 32
[56. r.]		2360	
	Budára járás	3	
	Levél díj 120 előfiz.	4	
[56. v.]	4		1814 32
	„ Alter E.	6 —	
	„ Vámosy Klára	3 48	
	„ Apor Károly	5 —	
	„ Ficzek Lipót	7 36	
	„ Deitz József	3 48	
	„ ?Teutsch?	3 —	
	„ Rákoczy István	3 48	
	„ Domahidy Károlyné	3 48	
	„ Royko Al. .	7 36	
	„ Lászlóffy ?Antal?	7 36	
	„ Dobsa Johanna	3 48	
	„ Batho tisz[ttartó]	3 48	
	„ Lászlóffy ?Antal?	7 36	
	„ Kövér Károly	3 48	
	„ Wallfisch M. . .	3 48	
	„ Vásárhelyi ?Jánosné?	3 48	
		10	
		<hr/>	1890 8

[57. r.] [üres]

[57. v.] „	1893	8
„ Hollóssy Bogdán	3	48
	<hr/>	
	1896	56
5. Bethlenné (:Emich:)	3	—
„ Gymn. ifj. Körös (:Sz. S.)	3	48
„ Rojkó Julcsa	3	48
„ ?Amrás János?	3	48
„ Budapesti hírl	6	—
„ Benkert	3	—
„ Hegedüs Lajosné	7	36
„ Amánder Antalné	3	48
„ Budalecz József	7	36
„ Kalivoda ?Füredy Tibor?	3	48
„ Jedlicska Zsigmond	3	48
„ Jedlicska Antalné	3	48
„ Ercsey Imréné	7	36
„ Bölönyi Zsigmond	7	36
	8	
	<hr/>	
	1965	56

[58. r.] [üres]

[58. v.] „	1965	56
„ Simonffy Sámuel	7	36
„ Kosztolányi Nina	7	36
„ Veress László	7	36
„ Kállay Lajos	3	48
„ Kállay Ákos	3	48
„ Karácson Gábor	3	48
„ Nábráczky Jánosné	3	48
„ Kustos Lajos	3	48
„ Bartha Ferenc	3	48
„ Adler József	7	36

„ Mazaly Ferenc	3 48
„ Tóth Veress Luiza	7 36
„ Janky Antal	7 36
„ Kubinyi Mihály	7 36
„ Sztankovics József	7 36
„ Hetsch János	3 48
	12
	<hr/>
	2053 16
[59. r.] [üres]	
[59. v.] 6.	2053 16
„ Szathmári Casino	7 36
„ Botka Imre	7 36
„ Luby Zsigmond	7 36
„ Domahidy Ferencné	7 36
„ Uray Imre	7 36
„ Szuhányi Ida	7 36
„ Nagy János	3 48
„ Horváth Ignác	3 48
„ Riskó Ignác	3 48
„ ?Karszó? Juliánna	3 48
„ Balla József	3 48
„ Szvorényi József	7 36
„ Lukács György	3 48
„ Hollóssy József	3 48
„ Hajnik ?János?	7 30
„ Emichnél Budára (átnemvett:)	3 —
	10
	<hr/>
	2143 34
[60. r.] [üres]	
[60. v.] 7.	2143 34
„ Szabó Ignác	3 48

„ Osgyánné	3 —
„ Pingiczer	3 48
„ Vári Szabó Pálné	3 48
„ Bánik Emilia	3 48
„ Kecskés Károly	3 48
„ Draskovics Mari	3 48
„ Garay Ignácné	3 48
„ Vogel Etelka	3 48
„ Zákó ?Istvánné?	3 48
„ Rózsa József	7 36
„ Bezerédy Anna	3 48
„ Szeverin ?Posta?	3 48
„ Takács Teréz	7 36

I I

2204 14

[61. r.] [üres]

[61. v.] 8 2204 14

„ <i>Naplóba irt cikk (:dt nem vettr⁴⁶)</i>	12 —
„ Soós József	7 36
„ Reök István	7 36
„ Miranovics Mari	3 48
„ Okolicsányi Zsigmond	3 48

3

2239 2

9. Kossuth Attila	3
„ Brunszviknő	3
„ Herán Mátyás	3 —
„ Rupp Ignác	6 —
„ Nagy Ferencné	3 48
„ Darvasné	3 48
„ Pogány Istvánné	7 36
„ Buday Karolin	7 36

„ Kutka János	3 48
„ Nszombati érseki növelde	3 48
	4
	<hr/>
	2284 18
[62. r.] [üres]	
[62. v.] 10.	2254 18
„ Mihálik Ágost	3 48
„ Fekete János	3 48
„ Kovács Edvardné	3 48
	2
	<hr/>
	2295 42
11. Kávéforás ⁴⁷	3 —
„ Sille Paulina	3 48
„ Vörös Amália	7 36
„ Vásárhelyi Bertalanné	7 36
„ Tar János	7 36
„ Hanny Andor	7 36
„ Csáky János	7 —
„ Lehner Sándor	3 48
	4
	<hr/>
	2343 42
12. Kon[koly] (Emich)	3
„ g Teleky József	6 —
„ Tarczay Lajosné	3 48
	1
	<hr/>
	2356 30
[63. r.] [üres]	
[63. v.] 13	2356 30
„ ?Missich? János	3 48

„ Török Kajetánné	3 48
„ Madách Erzsébet	3 48
	2
	<hr/>
	2367 54
14. Keresztes	3 —
„ Kornis Ignác	7 36
„ Kátay Gábor	7 36
„ Kolozsvári fiatalság	7 36
„ Komlóssyné	3 48
„ Bihari Casino	3 48
„ Lázár Mihályné	3 48
„ Ráthonyi A. . .	3 48
„ Patóházi olvasóegylet	3 48
„ Biszterszky Róland	3 48
	7
	<hr/>
	2417 30

[64. r.] [üres]

[64. v.] 15.	2417 30
16. Málics Ferenc	3 48
17. Bárczayné	3 —
„ Halassyné	6 —
„ Mikecz Ferenc	3 48
„ Szőcs József	15 —
„ Duza Nina	7 36
„ udvarhelyi iskola egylet	3 48
„ Pap László	3 48
	4
	<hr/>
	2464 18
18. Bodnár Albert	3 48
„ Kubinyi Albert	7 —
„ Ferber József	3 48

„ Kacs Kovics Sándor	7 36
„ Kacs Kovics Ignáczné	3 48
	<u>3</u>
	2490 18
[65. r.] [üres]	
[65. v.] 19.	2490 18
„ Károlyi István	7 36
„ Székely Mari	3 48
„ Hendraynő	7 36
	<u>2</u>
	2509 18
20. Némethnő	<u>3 48</u>
	2513 16
21. Reintz Mária	7 36
„ Kovács Mátyás	7 36
	<u>2528 28</u>
22. Nagy Benő	3 48
„ Miklós Miklós	3 48
„ Zoltán Ferenc	<u>3 48</u>
	2539 52
24. Pauer Miksa	3 48
„ Ragályi Lajos	3 48
„ Szabó Lőrinc	<u>7 36</u>
	2555 4
[66. r.] [üres]	
[66. v.] 26.	2555 4
„ Kolonay Sámuelnő	3 48
„ Vécsey Pálnő	3 48
„ Székelykereszturi gyinn.	<u>3 48</u>
	2566 28

27. Balassa Bálint	7 36
„ Raisz Sándor	3 48
	<hr/>
	2577 52
28. Emichnél	11 24
	<hr/>
	2589 16
29. Török Becsei Casino (:pótlék:)	1 36
„ Aczélné	3 48
„ Kern Leo	6
	<hr/>
	2600 40
„ Feleki	3
	<hr/>
	2603 40
[67. r.] [üres]	
[67. v.]	2603 40
30. Horváth Gáborné	3 48
„ Laky Lajosné	7 36
„ Nagy János	7 36
„ Gencsy Károlyné	3 48
31. Debreceni elemi tan.	7 36
„ Fodor Elek	7 36
„ Veszprémi Gymn.	3 48
	<hr/>
	5
	<hr/>
	2645 28
1. Hangyás Imre	7 36
3. Végh Jánosné	3 48
„ Nyavalya Ferenc	3 48
	<hr/>
	2
	<hr/>
	2660 40
[68. r.] [üres]	
[68. v.]	2660 40
Reök Antal. Irsa Albertné Váczi Gusztáv	3 48

Tömösváry Károlyné	3 48
Loosz Zsigmond	3 48
Zsohár József	3 48
Szentesi Ielkész	7 36
Mikecz Ferenc	3 48
Bittó Ferencné	7 36
Maár Gáspár	3 48
	6

2698 40

[69. r.] [üres]

[69. v.] Vasárnapi újságra kiadás.

*Martius*⁴⁸

Pákh	30 —
Gyulay	30
Dénes	5
Bernát	10
Szabó	5

Aprilis

Pákh	30
Gyulay	30
Pompéry	15
Vajda	5
Tóth K.	4
Babinszky	13
Szász Károly	4
Szilágyi S.	1

182

Jókai Martius 30 Aprilis 30

60

242

[70. r.] [üres]

[70. v.] 14 — 20 = 79 21 — 27 = 294 28 — 4 = 751

[71. r.] 14 — 17 2 — 84 15 — 10 3 — 131 16 — 19
 4 — 96 17 — 11 5 — 171 18 — 11 19 — —
 20 11 21 — 22 57 23 30 24 16 25 28 26 31
 27 132 28 66 29 112 30 196 1 66

[71. v.—73. r.] [üres]

[73. v.] Tóth fal. lelkész Kontra János. Szép Mihály

[74. r.—76. r.] [üres]

[76. v.] Megye tvszék
 Landesgericht.
 Elnökségi iroda Gaal. 1-én

[77. r.] Cseléd bér Galgóczy
 Szontagh
 Micskey Imre Enying⁴⁹

(XXI.) NOTESZ

[előzék.]

mezőga[zd]¹ adomak *ballada*. Mart. 1. *költői elb.*
M. 31. *tájéleírás* april 5 mivelődés történet ipar-
tudományi maj 1. életírás Jun 1 Népdal Jul. 1.
népismertetés aug 1.

Mi jutalom van kitűzve.

- [1. r.] Kép az abyssin novellához² Kovács és Bedői kéziratai
Vajdahunyadi vár Tomory féle képek Kecskeméti
Cs. szótára Muzeum Kubinyihoz elmenni Deákhoz
elmenni Szamvalddal végezni első három ívet kérem
muzeumi tárgyak

⊙ órát adtam neki igazítani s pecsenye forgatót
adott vissza.

⊙ A huszár kapitány a szárdellával és kaprival³

⊙ Pro quem? Propter mihi

- [1. v.] ⊙ Istos punctos, quos

⊙ Punctus. Tum, tum.⁴

⊙ Mért nem éneklé Ellinger Kőszegi szerepét?⁵

⊙ Romeo és Juliához hasonlító opera.

A főherceg ajándékai.

⊙ A jegyet félti az elveszéstől.

⊙ Vörösmarty Deáknál a szilvorummal⁶

⊙ Bajza a bálkészületek alatt azt hiszi, hogy ismét
hurcolkodnak.⁷

⊙ B. Lenke nem fogadja el a meghívást az u.-bálba⁸

- ⊙ Rüders párbajban leakarja ellenfele órrát vágni
s az vágja le az övét
- * D. és Gh. egy tánclépés miatt párbajt vívnak,
a vívás módja.⁹
- [2. r.] * A csizmadia elájult feleségét az orvos pálcával
gyógyítja ki.
- * a liberalis Viczay 10 forintot ad a Vm. árváknak,
a peccovics 1000-et¹⁰
Haller arckép 1844.
Skizzek.
- * Egy követ cynicus megjelenése és azután nagy
befolyása
- * A societe univereselle és Tomory
- * Ristori per¹¹
- * A fiatal ember, ki nagy városból haza megy és
otthon azután mindent fitymál és jobban akar
tudni az ifju bölcs.
Mellék kép hozzá a debreceni diák ki szinte új
dolognak hiszi mind azt a mit tanult, megölkő
betűje amannak komikus arrogantiájával. Amaz
haragszik érte, ha ezzel egy kategóriába sorozzák,
ez pedig bölcsőbbnek hiszi magát amannál
- [2. v.] * Mellékkép az indolens falusi, a ki meg épen
semmiről sem akar tudni.
- * Az észak csillaga és a göncöl
- * Sportlap
Szinészek vívni tanulnak
Csekoniczné szinműelőadások.
hideg fürdő. Stonh.
Samuel temetése
Keményítő cukorrépából
Circus előadása
- * A színész, ki nejeért megőrült, mikor az meghalt,
pedig vén volt már

- * J. Gy. foghuzása¹²
- * J. Gy. és a bodzabogyók

[3. r.] Evőeszköz.¹³ prespektiva leander korpa köszörűkő kaput, köpönyeg Kis Róza ruhája¹⁴ kukorica felét tubákot barack mázatlan 2 itcés tejes fazék
* lámpabél, fűmag tejszűrő szita

[3. v.] ?Orlai Petrich? Háltér 4 sz. II.¹⁵
28 : 37 — 24 132.24 — 3. 10 28.13 129 14 2077
feketék 49 Győr 72 Eger 73 Temesvár 284
Vásárhely

[4. r.] <Egr Béni és Fóriánné>¹⁶ 1856 7 f 35¹⁷ Bókay gyógy-
szertár¹⁸ Schweizerné adókönyv fejedelem kereszt-
leánya Sebessy István Gyulay cikke Hölgyfutár
Angyal Dániel Hölgyfutár Album
Hogy engemet megszidtak, az csak hagyj[án]
de mit mond majd hozzá a vármegye
A rochusbol elveszett leány lábát a Dunában mossa.

[4. v.] Vajda versei Jul 24¹⁰
Eötvös testament[um] pontjai
120
1300

első 500 nyomása p 26.25 iv =	650 ²⁰
további 1500 — p 30.25 — =	750
200 kép metszése p 4 =	800
	2200
10 iv honorarium p 32.	320
200 kép rajza p 2	400
	720
	3000

[5. r.] [üres]

- [5. v.] *Gyámság, aggság, sok erő, de²¹*
nyers, eredeti alakok, frivolita, sokat kitörölni
Egy nő kinek elvei vannak
finom, sok élc, humoristicus *helyzetek, a vége nem*
elégit ki
Még nem késő Jó irányú, kerek kivitel, egy pár jó alak
helyes lélektan
Cholera nyavalyás
Urak leszünk Gyakorlatlan kéz
40 arany negyven botot neki
- [6. r.] <Kern>²²
<V. U.> <képekhez kézirat> Legenda Istvánról
Aranyrak 10 arany Krasznahorka mosógép ?sava-
nyúsan? Heckenastnak kézirat <olaj a vakablakban>
<barack> <tubák 1/2>
- [6. v.] pálinka ital leányok elrablása, ágyúk, kutyák, lovak,
betegségek, banyák, királyok leigázása, nagytemplom,
kirablása, vadászatok, munkára szoktatás, könyvek
elégetése, lőporkészítés, irástudók kiirtása
szolyvai víz²³
svábhgyi víz <Heckenast> Vas. Ujs. Lux Új-tér 12
3 em. Bókai Házat kivenni Kölber felmond Kemény
? . . gét? kivenni
- [7. r.] Hangok vihar után ²⁵ 350²⁴
Tantieme 350
Simonyi²⁶ 160
Tarka élet²⁷ 800
Adomák²⁸ 400

2060

Vas. Ujs. 460
Emich 250

2770

V.	212
Fr.	330
Házbér	238
Pákh	200
V. U.	150
R.	180

1310

[7. v.] Sót, timsót, tubák, bor

5000²⁹

2400

800

400

600

400

400

10000

Boday Lajos, Kis Igmánd³⁰

Jelenkor³¹ Életképek Pesti Hírlap Esti Lapok Remény
Délibáb Vas. Ujság M. Sajtó N. Tükör

- [8. r.] 1. Tőkési uram tarisznyában hord ki trágyát a szöllőbe és homokot vissza építeni
2. Hogyan épített magának Vaj Márton uram házat³²
3. A huszár azt hazudta, hogy nincs keze, megetetteti magát a kofával³³
4. Egy indussá lett táblabíró viszontagságai.
5. <Angyal Bandi tiz sárga csikót ígér egy nyelv . . . ért annak, a ki hagyja, hogy³⁴. . . . a szakállát hátul>
6. Egy úr panaszkodik a kocsisára, később elbocsátja s ugyanazt recomendálja egy jó barátjának
- [8. v.] 7. Levél, a miből nem érthetni sem. . .³⁵
8. <A szőpataki segédlelkészség. . .>
9. Legujabb párizsi divat a két úju keztyű 4 5 6
10. <Párisi gavallér kanászkalappal> 7

- 11 Utazás szanaszét az országban 8 9 10 11 12 13 14
 15 16 17 18
 12 Csalhatatlan gyógyszerek comicus hirdetései.
 Lelle Órbán
 13 A kecskének melege van 19³⁶
 14 A kritikus haragja a majom komédiára, amért
 hozzá hasonló alakot mutattak fel 20
 15 Egy drámaíró csizmája az előadás előtt és után. 21.
 [9. r.] 16 hol van a galuska Ott a bögrében
 aztán egy egér néz ki belőle 22³⁷
 17 A szobalyány belenyúl a kávébe 23
 18 <Csőd a százesztendőös kalendárium>
 19 <A pap..... a tálban>
 20 <Capsulák, uraknak való, portio parasztnak
 való> 24
 25 Mátyás király fája a Svábhegyen³⁸
 26 A politicus csizmadia 26³⁹
 27 Ajtón keresztül való beszéd férj és
 28 nő között ellenkező grimaceokkal
 29 a kisasszony a karjára vett ruhával
 [9. v.] 30 kutyahistoriák 1. A kutya megugatja a gulyásos
 húst. 2. A vak egér és a mopsz. 3. a kutya megismeri
 az újságot 4 Herr von kutya⁴⁰
 31 Jó napot tisztelendő uram! a bikának
 32 Még egy hangal magasabban és egy tactussal
 hosszabban. Kiált éljent az énekesnek
 33 Uj fegyverek, gázcsőnek, olló, kettős golyó
 locomotiv
 34 Szerkesztőhöz verset hoz hajnalban délben és éjjel
 [10. r.] 35 A nagy úri temetésen mit kapnak az énekesek?
 36 Szegény leányok adnak a gazdag barátnénak
 emléket, az pedig nekik cukrot
 37 Hogy nézett ki az az ökör? Így ni
 38 Német katonát fűt a szomszéd

- 39 kemencébe a magáé helyett 2⁴¹
 40 Ez urbán. Nagy család
 41 Beteg orosz tiszt a kigyó szigeten
 42 Egy spanyol hadsereg
 43 Chinai háború
 44 orosz postajárás: a levelet minden állomáson fel-
 törlik és elolvassák⁴²
 45 Herr ?Epei?
 [10. v.] 46 Földesúr megismer engemet mint ?vadembert?
 47 Kisvárosi háziurak bajai
 48 Kerekekre épített ház ☉
 49 Chinai vezér küld az ő urának lázadó vezér
 bőréből varrot keztyűt, elevenen megégetettek csont-
 jából való spodiumot, egy akó könnyet elítéltek
 árváitól, másik küld urának császári hadak szem-
 pilláival töltött vánkost ?cof?jaikból készült ló-
 szerszámot, bőreikkel bevont dobokat⁴³
 50 A gulyást hazaviszi a fogoly bika a szarván⁴⁴
 51 A disznótól küldött bokréta és visszaküldött
 gyűű⁴⁵
 52 Házmester kritika a novelláról: éj volt, sötét éj,
 pedig lámpa ég a lépcsőn. Megirom ön annak az
 urnak a számara, azt hiszi, hogy nem számara annak
 az urnak, hanem számara az az ur neki
 53 Ha a tenyered viszket, az azt jelenti, hogy nincs
 megmosva. Ha a pókok hálót kötnek, az azt jelenti,
 hogy már keringenek. Ha valaki pofon ütött jobb
 felől, az balogsuta volt
 [11. r.] 54 Poéta és poetrix összevesznek a plagiumon, két
 különböző lapban egy tárgy fölött polemizálnak
 tudtukon kívül.
 55 A nagy kalapú dáma
 56 Hajdani birkások.
 57 A magyar írók arcképei egyikét a puska takarja

el, másikat a kalap, harmadikát a könyv, negyedikét a pohár

58 Ha megölöm a hőst 24 ezer betűvel kevesebb, ha megházásítom, a leány fennmarad, új regény lesz belőle⁴⁸

58 <Polemizál>

59 <A divathős kanászkalappal és frakkal, mellette a kanász szűrben, gatyában és nagy tetejű kalappal>

[11. v.] A gyujtogatásokról.

A cséplőgépek

Engemet ide utasítottak, hogy uraságod igen jól tud csépelni (criticushoz:) Kedves urambátyám, dedicalom a munkámat, nyomtattassa ki. Ki biz én (: a szerűn)

Se nem bor, se nem víz

Vadcsereznyét olt a fába

Én önt ha még egyszer ilyeneket ír, a muzeumnak ajándékozom

60 Mindig vártam, hogy a lap elején jöjjön ki a nevem, aztán egyszer a lap hátulján jött ki⁴⁷

61 Mindenféle ritkaságok gyűjteménye

Bécsi zsidó író két lapban veszekszik magával

[12. r.] *Műítész.* Hah, rajtakaptam! megint többes számot ír a „mind” után. Ez *érdekes* vitát fog nyújtani, azaz hogy nyújtani majd nyujtom én . . . *Regényzsd* (vagy „regénynök”, a hogy szebb:) Már most nem tudom, hogy mi a patvart csináljak. Megöljem-e a hőst vagy megházásítsam? Ha megölöm, 25 ezer betűvel kevesebb lesz a munka, de mit csinállok a fennmaradt leánnyal? . . . Új regényt csinállok belőle. — Megölöm a jámbort. . . .⁴⁸ *Gavallér író.* Charmant kis lábacska, milyen superb topánkák! <Kár, hogy az arcát nem láthatom> Lehete ebből egy csinos novellát írni⁴⁹ *Naptárszerkesztő* Ma foa! Mit ér az? tizenkétezer előfizető! bakatelle! Hogy ez sok? Eaus quontraire!

[12. v.] Egy regényíró kiadhatja ugyanazt a munkát az idén is meg jövő esztendőre is, meg tiz esztendő mulva is. Cette vréc! De a szegény naptárszerkesztő minden évben újat köteles teremteni je cru . . . s ha valami a nyakán marad trai zeumple serviteure, azzal befűthet a la boneure!⁶⁰

Lantos költő (: : fellelkesülten megy haza vacsora után :)

Laura arca de bájoló

Én sem vágyok ám de hájból

virágozik a pimpimpár

Leszünk mi még majd egy pár

Ha én nekem valaki ennél szebb assonanceot és naivabb eszmejárást tud találni akár Aranyban, akár Petőfiben, hát én annak odaadom a kalucsnimat, a mi tele van vízzel!⁶¹

Polémia költő. Hasonló cáfolatokat elolvasásra sem tartunk méltóknak.

[A 12. és 13. l. között egy lap kivágva.]

[13. r.] 62 A bornyupiac

63 Szerkesztő az ajándékozott könyveket

64 Muski és Miksi

65 A china ezüst és a jó férj LXXXVIII

66 Könyvészet 3

67 Régiségek

68 Nagy kurucos ember kend János 4 10

69. Hja, ja Sie haben a nidere Roll'

70 Megfordul az uton.

71. Különböző felfogások

72 Gázlók

73 Kivándorlási jelenet

74 Rotschild emberét elakarják fogni

75 <A görög, török rablók és katonák>

76 <A sultán örül a bathiarnak>

- 77 Narvaez, marhaez
 78 Vadászat ?Cornulavaban̄
- [13. v.] 79 Verőbek éneke
 80 <Kintornás kinjai>
 81 A két vas közé szorult tolvajnak tartott prédikáció*
 82 Nemzetőrök kidobják, a ki a kártyájukba belebeszél, a foglyot * 102
 83 A hordót üresen találják, mikor inni akarnak belőle
 84 Műtárlat⁵²
 85 Kovács hogy huz fogat *
 86 Hozzák már azt a borjut mert majd elrontom az étvágyam
 87 Ugy is a disznók eszik meg⁵³
 88 Uri koldus furcsaságai *
 89 Kártyavetés
 90 Játékosok, a kik soha nem vesztenek
 91 Mi a profunt? A mit ha az ember eszik, azzal jól lakik. Hát a kolbász? A mivel jól lakik, de kettővel
- [14. r.] 92 Szemet vetett rá, nyakára nőtt, fejébe vette, gyomrában volt, szivére vette, láb alatt volt, szakállára adták, füle mellé írta, ujjain forgatta, talpa alá ha fuvat, letorkolta, lefülelte, kezét kérte, ?félvállt adták?
- 93 Őn kocsis, ölt az a gazdám maga
 94 Mit nevezünk nyereségnek? Mikor gyermekkorunkban két ablakot hajítottunk be egy kővel s még is csak egyszer vertek meg érte⁵⁴
 95 Tanulja a lassan hajtást *
 96 A kétszer besorozott székely 5
 97 <Lófuttatás> *
 98 <Két vén dobos beszéde> *
- [14. v.] 99 egészen fekete kép a magyarázat, hangyaboly az
 100 kigyót tápláltam keblemen Persze hogy jobb lett a helyett meg⁵⁵ [szöveg lekopott]

- 101 Jó ember, jó asszony, jó bor értenek, a kik
valamit összenyert?
- 102 Malmok beszéde ... Uram, könyörülj
buzát adta, teremtette
- 103 (Egy forintot kérek az elhalt ?anyósod? temeté-
sére, tizet ad temessenek el még)
- 104 (Egyszer egy hétre való kenyeret eszik) 103
- 105 Szinlapok, comicusok
- 106 Kecskeméti parasztbírák kibékítik az ügyfeleket
borral és szalonnával⁵⁶ 104 LXXXIX
- 107 orosz nyelvmester hirdetés
- 108 Kocsis utasítás. Gyeplüs ostorhegyes kisasszo-
nyok*
- 109 Omnibus mért nem omnium
- 110 Varrjon nekem erre a gombra kaputot
- 111 Csizmadia inas rudra fűzött csizmákkal⁵⁷
- 112 Mutatnak neki olyan házat, a hol nem lehet
minden évnegyedben felmondani
- [15. r.] 113 Iskolamester, tehénpásztor és bakter
- 114 A betyár, a ki Pestre felnyargal a gyapjút eladni
* XC
- 115 (A süketnek mesél, gorombáskodik vele)
- 116 (Laterna magica)
- 117 A menageria *
- 118 Majomszínházi dráma opera és ballet⁵⁸
- 119 Uj korában volt a kaput ?egy forint husz
krajcár? foldozták, ér tehát⁵⁹
- 120 A zsidó csigákat evett, hogyan? kihivja a csigát
mezitelen a házából s megette hagyta ott
mentében [lekopott sorok]
- 121 Házassági hirdetmény
- 122 Egy éjszaka Esztergomban Szigl.
- 123 Egressy és Lend[vay] éjszaka a Svábhegyen⁶⁰
- 124 Fördői élet

- [15. v.] 125 Háziuri scénák
 126 Prokatorról kérdik, mi az ágioja az aranyrak, visszaad belőle 1 f 54 krt miután egy consultatio dija 3 f.⁶¹
 127 Nevelőintézetek, leányok
 128 ünnepélyek
 129 A macenás meginvitálja a költőt, hogy lakják a mezei lakában, megkíméli vele a csösztartást
 130 Lócsiszárok
 131 Kálv. papok
 132 Mulatságos naptár
 133 Sybilla
 134 Hogy hívják Ursula, szereti kegyed ezt a nevet?
 135 A papagály elrepül a gavallér parókájával⁶²
 XCI 12
- [16. r.] 136 Berettyo, Brettyo, Karaszna, Kraszna⁶³
 137 Jó reggelt Szokolay Pictor⁶⁴
 138 Ez még ne történt ?rajtad? de még ?rajtunk se?
 139 Egy ?lesz? alsó felső [lekopva]
 140 Történetek egy ócska kastélyban⁶⁵
 141 Mit csinálsz te itt? Sétálok
 142 Megharapta a homlokát⁶⁶
 143 Ha ilyen tanítót talállok, férjül veszem
 144 Tolvaj lop azért, hogy téli szállást kapjon a helyett megcsapják és eleresztik
 145 A szenátor ellicitálja a saját kastélyát
 146 Neki és naki
 147 Gyónik. Megvertem a feleségemet Hagyd el fiam a virtusaidat, csak a bűneidről szólj⁶⁷
 148 A vadász megkapja két lábánál fogva a farkast s hazafut vele * 9
 149 A professzor a ki József . . . beszél és mindent úgy mond ki, a hogy írva van⁶⁸
 150 Recapitulation
- [16. v.] 151 Tiszteli a néni a néni⁶⁹

- 152 Különbség a mostani török világ és a hajdani között
- 153 Magyar ember, ki szépen beszél a pajtással s aztán egy csapással leüti⁷⁰ XCII
- 154 Hozok neked egy pár csókot a feleségedtől
- 155 Csillagvizsgáló olyan ember, kinek mikor felhős az idő, semmi hasznát sem lehet venni
- 156 A vádlin keresztül szúrt kötőtű
- 157 Fiaként fogadott halott fiaként
- 158 Ne méltóztassék lopni VI. par. 10⁷¹
- 159 Nekem is kell élni, nem látom át, hogyan 105⁷²
- 160 A falusi élet gyönyörűsége
- 161 A gyertyák, a mik egyenként lepotyognak kincstartó Bátorkeszi 10 XCIII
- 162 Miből támad az északfény? Tudtam, de elfelejtettem Kár
- [17. r.] 163 A fősvény gazda és cselédje
- 164 <A fősvény maga ugat⁷³ 11 13>
- 165 A gyerek, a ki az apját elárulja
- 166 Kőoroszlánok 167 Cimerek 168 Circus ♪ 169 hintók, bérkocsik 170 Városliget 171 Ringelspiel
- 172 jég, tó, korcsolyázók ♪ 173 kertek virágok
- 174 Laergerek ♪ 175 lutri ♪ 176 vendéglők 177 Concertek ♪ 178 marionette 179 foltisztító 180 ponyvairodalom
- [17. v.] 181 horgászok 182 léghajósok 183 gőzhajók 184 Cukrász 185 utcaseprő 186 vidékiek 187 albáró 188 targonca 189 falragaszok 190 különféle emeletek
- 191 Szállítás nézés 192 fenyőmadár pokróc ♪ 193 Joska 194 retours ügykörök ♪ 195 szalonna árulók⁷⁴
- 196 Táncosnő befolyása 197 Szerencsétlenségek 71
- 198 A gyermekek és bolondok szeretnek igazat mondani de a nagyok és ?okosok? nem szeretik azt hallani
- 199 Hirdetmények 200 Ezer egy kalendarium 201 el-

- vesztett tárcában egy darab ?cseket? kéri visszaadni,
mert szüksége van rá 202 friss olajpogácsák a cukrásznál
- [18. r.] 203 zsákba macska eladás 204 Panama 205 Mágia
206 A két férj 207 Mikroscoopi studiumok egy-egy
vízcseppben^{75*}
208 Ha megkell halni, legalább kellemesen, utitársról
gondoskodjunk
209 <Elítéltetett tíz esztendőre lapszerkesztésért.>
210 Sajtó hiba, kiigazítások
211 más alak, más árnyék
212 Erdő családfákból⁷⁶ 14
213 Az egeret szülő hegy
214 500 mester
215 Egy ásitás, Ásitsunk
216 Szórakozottság
217 Állatkinzás
218 <egyén és edény>
- [18. v.] 219 Kakas kritikus nemes boszunak szánta
220 Pénzt szelelték. Bankóval rágyujt⁷⁷
221 Tűzokádóba vetett tiltó parancs
222 Jég hátára irt tilalom
223 Teleki Mihály mást ment meg
224 Mátkatál. Komárom
225 Bourfontaine
226 A majlandi rekruta levelet küld apjának a nagy
templommal
227 Válassz a lovaim közül, de a szürkét nem adom
12⁷⁸
228 Szabadság törökök ?irtak? a keresztyén ?keresz-
tül? a ez a szabadság. Conductor kivágja még
magát bebizonyítja az alibit vagy fogadásból tette.
A franciák kénytelenek az összeesküvőket feláldozni
a gyufa azután beszédet tartott a ki a
gyujtani, azt fegyverengedélyt kell kérnie, gyertya-

- gyujtó hivatalok Spanyolországba visszahozza a
maurusokat Nincs olyan törvény
..... mert akármerre változik a világ, minket el
nem törölhetnek s még egyszer
- [19. r.] becsületünk, hátha mindenki el nem fogadja is
229 Annyi helyet kér magának, a mennyit a csónakon
elfoglal 106 15
230 Érzékeny románcok
231 Hangal fizet 13
232 Párbeszéddek
233 Jogász 107
234 Distractio 14
235 orvos, bába és pap 15
236 A diák a dinnyével * 16
237 A báró
238 Legyetek mint a disznók
239 A táblabíró
240 A jegyző hivatal apja
241 A főnöki ebéd
242 Sok a cigány bűnc 17
- [19. v.] 243 Márkus fogója
244 Libapásztorság 18
245 3/5 krajc[ár] 19
246 Én nem ide való vagyok
247 Elmulattatja addig Esván bátyám
248 A parádi viz 20
249 Halottkémlési bizonyítvány
250 X ur egy számár
251 Passus nélkül arra kell menni 21 *
252 Az egy lábu liba 22
253 Szénával betömött hordó
254 Lelia
255 A Fertő lecsapolása 108
256 A collegák

- 257 Párban
 258 Nyalka ember
 [20. r.] 259 Botanizálás * 23
 260 Bolond sági
 261 De szőrös is ám nagyon
 262 Aratás után a cséplés
 263 Légycsapók
 264 Boday Lajos vak lova
 265 Gencsyt vicispánná választják s kéri, hogy
 • ismertesse meg magát az asztalnál nem ismerik.
 Leányra legyint.
 266 Komáromba Bajcsi csizmadia céhmestert vicis-
 pánná választják, felmegy a gyűlésbe Liquidum est
 debitum ?tantum? excepto vestro ebadta ratificari⁷⁹
 267 A táblabíró csigákat kap sonka helyett s föltöri⁸⁰
 * 24 16
 268 Együtt szolgáltunk, de nem sok tintát csepeg-
 tetett a csizmájára
 269 A német ember Szkirályi után tudakozódik
 [20. v.] 270 Passust kér a főnökétől 25
 271 A szegedi földrobbanáskor megmaradt őrmes-
 ter⁸¹ XCIV 26
 272 A nemzetőr kihuzza földből a rakétát takács
 XCV
 273 Majláth elmondja az egész ügyet
 274 A declamatiókra: mikor a betyárt csapják,
 ujjongott, de mikor akasztani viszik, hallgat 27
 275 Én medve vagyok 28
 276 Szerkesztő segéd kerestetik
 277 voltaképen Sion hegye
 278 Kuruzslók fogai kihull[nak] utána XCVI
 279 <Róka szoros egykor>
 279 Fele a ruhának * 29
 280 Megveri a feleségét okot keres rá⁸² 31

- 281 A villanygép az ökröt <megöli> elszédíti az embert megöli 30
- [21. r.] 282 Sz. lapjában a papir hátuljára irt dolgot szedik ki az évszám helyett *
- 283 Nagy ehető asszonyosság vállfűzőjét kitágíttatja
- 284 Nagy Pista comédiás flegmája, akkori vidéki komédiások⁸³
- 285 A diák a luddal
- 286 megemlegeti
- 287 A farkas lerágja a szamarat⁸⁴
- 288 Keresztelje az apja nevére
- 289 Nem látott búcsut
- 290 Gyi te lopott, tolvaj hajt
- 291 Férges almák
- 292 Én értem is csapj rá egyet 32
- 293 Kucsuk basa levelezése a székelyhidi kapitánnyal Moldvaival
- 294 <Ki tud már most ezzel németül beszélni>
- 295 A pap levetkőzik és lefekszik, a helyett, hogy prédikálni menne 33
- [21. v.] 296 Vőlegény csere⁸⁵ I 34
- 297 <Engem nyelj el contóra>
- 298 Elfogyott a dohány 35
- 299 Huszár mentsége⁸⁶ 36
- 300 Magyar szerep németre fordítva
- 301 földből kiásott vár II
- 302 Beszélő fő III
- 303 Lakhatatlan föld IV
- 304 Tolvaj passio V
- 305 <A viaszkép> VI
- 306 A védő patak VII
- 307 Egy pár csizmáért háború VIII
- 308 Herodes Atticus IX
- 309 Faustina⁸⁷ X

- 310 <Az álomlátás> XI
 311 Nix Herr Teufel 37
 312 A kis gólyák * 38 17
 [22. r.] 313 A befestett ablak⁸⁸
 314 A babkása⁸⁹
 315 A két süket^{90*}
 316 A szinpadon magára ismerő öreg úr.
 317 Ötven sertést ad kölcsön a szomszéd kanásznak
 318 Conservatorium éji örökre
 319 Parnassusróli kilátás
 320 Egyedül való hely Concert
 321 Chloroform helyett felolvasás
 322 <A locomotiv szinpadon>
 323 A paraszt király XII
 324 A rögtön meggazdagult
 325 Kostyál és a hamis bankó 39 *
 326 A szeretője miatt elzárt nő XIII
 327 A libapásztor⁹¹ XIV
 328 Romaiak ostromlott város védistenének nagyobb templomot ígérnek
 [22. v.] 329 A kártyás örül, hogy aranyain nagy agioval adott tul⁹² 40
 330 Mérnöki lépés 41
 331 Cigány fitymálja a korbácsot 42 *
 332 A nap és a szél⁹³
 333 Háromszögű kalap 43
 334 A cserélgetett csizma 44
 335 <Mégméri a jegyző gyomrát> 45 *
 336 Táblabíró másik lábát dörzsölteti 46
 337 Sértés e egy gazt becsületesnek nevezni 47
 338 Lencséket hajigált át a tű fokán
 339 <Jordaki helyett más adja ki magát>⁹⁴ XV
 340 Pécsi Simon zsidóvá lesz, javaitól megfosztatik⁹⁵
 XVI

- 341 Zrinyi János a börtönben elfelejt beszélni XVII
 342 Józsa és Keglevich tivornyai⁹⁶
 [23. r.] 343 A diák, ki a falon lemászik⁹⁷ 46
 344 Adtak a szomszédban 49
 345 Cur tam sero
 346 Odább csuszott föld
 347 <Budai leány Rejtett férfi XVIII> o
 348 Indifferens utazók 51
 349 Szeretne az ellenséggel kibékülni
 350 Én csak elhalgatnám, de mit mond majd hozzá
 ő felsége 52
 351 Először, hogy nem tartozott, másodsor, hogy
 lefizette
 352 Jóslat Körös mellett fog elesni XIX
 353 Vak, sánta és béna nők senatusa XX
 354 Leány eladja szép haját⁹⁸ XXI
 355 Roderich meglátja Julian leányát fürdeni Julia
 behozza a mórokat⁹⁹
 356 Jakab király Fluidonnál¹⁰⁰ XXIII
 [23. v.] 357 Márvány pala XXIV
 358 Kálváriai szobrok hegyről lehajigálva XCVII
 359 Kell az a mi unokáinknak
 360 Így vagy amugy, ez vagy amaz
 361 Bourfontaine és tanára
 362 Tudtán kívül evő. 53
 363 Be nem zárt bolondok. Énekek ... erővel, utcán
 beszélő, szárazföldi, tengeren¹⁰¹
 364 Kocsis bekeni haját ?faggyuval? 10
 365 Hadvezér megengedi a rablást¹⁰² XXV
 366 Szállítás keresés¹⁰³
 367 Falura férhez ment városi ?kisassz?¹⁰⁴
 368 Regények comicus folytatása
 369 Híres táncos
 370 <Satasper Africus> XXVI o

- 371 Tartini ?ördög? sonata XXVII
 372 Bebe¹⁰⁵ XXVIII
 [24. r.] 373 Bizeban¹⁰⁶ XXIX
 374 Bolivar¹⁰⁷
 375 Bontoloe
 376 ?Lehántott? fő XXI
 377 Abraham a Santa Clara¹⁰⁸
 378 <Achaemenidion>¹⁰⁹ XXXII
 379 Babini köztársaság¹¹⁰
 380 orosz fürdő
 381 Caldaria justiciaria¹¹¹ XXXIII
 382 A koporsó földéllal agyonütött nő XXXIV
 383 Nektek csak egy bolondotok van de nekem van
 tiz
 384 <Est est ad propr 54>
 385 Boldogult vagy nem boldogult 110
 386 Urféli sirra hajított kövek¹¹² XXXV
 387 Nyárinak Kostyál beszédet ir
 [24. v.] 388 Darazsak Ah Százan egy ellen
 389 Békákat eregetni el a házban
 390 Sertés az ezüst kalánnal¹¹³ 55 18
 391 A kádár mindig többet kér a házért, végre
 rajta marad XXXVI
 392 Török levél Alinak a kancsalnak mégis husz
 kézbe jut XXXVII
 393 A juhokhoz a juhászt is hozza
 394 <Juhász bundában angolul olvasó gaval-
 lér>¹¹⁴ * 56
 395 Ujjatlan koldus XXXVIII
 396 Az a csavargó XXXIX
 397 <Bánk háti kerek erdő> XL
 398 A fősvény
 399 Fránya ördög
 400 A katona szinpadon

- 401 Ezermester XLI
- [25. r.] 402 Két jóbarát együtt hal meg ¹¹⁵XLII
- 403 Nő, kit mindenütt kirabolnak XLIII¹¹⁶
- 404 Vig ember, ki meglövi magát XLIV
- 405 Álomkóros nő, csaló XLV o
- 406 A vándor koldus társaság XLVIII
- 407 Vőlegény a gálickőben XLVI¹¹⁷
- 408 A sokáig alvó XLVII
- 409 Régiségbuvár XLVIII¹¹⁸
- 410 Arria XLIX¹¹⁹
- 411 Z. Domokos L.
- 412 Komondor naplója LI¹²⁰
- 413 Hulla férje LII¹²¹
- 414 Árva fiu LIII
- 415 Cibinius LIV¹²²
- 416 Bokáczius LV
- 417 Karácsonyi dolgozó LVI¹²³
- 418 Velezke LVII¹²⁴
- 419 Gyémánt király LVIII¹²⁵
- 420 Megölt ország LIX¹²⁶
- 421 Melyiket a kilenc közül LX¹²⁷
- [25. v.] 422 Jégpalota, jégagyuk XCIX¹²⁸
- 423 Victorina LXI o
- 424 Megkéri az anyját, az nem megy hozzá, később gazdag ember lesz, akkor megkéri a leányát, azt hozzáadják LXII¹²⁹
- 425 Rosz idők vannak, bizony csik a hó o
- 426 <Zewrdewgk Gycwrgyh vagyom>
Az fát ritka vadász ha talál tán ritka van álltán
Nyulért nyúl ha ezüst itt szalad a falat, üsd¹³⁰
- 427 Kacsát elrabolják német birótul
- 428 <Német vagy magyar alap> 57
- 429 Nagyváthyval hogy beszélnek az ifjak
- 430 Álmából felkölt valakit bucsúzni

- 431 Nádból több haszon, mint buzából
 432 Cserepender csadi
 Abgebrannt das Cserepender Wirsthaus
 Lang madel lass dich assecurieren.¹³¹
- [26. r.] 433 Himmel-hütte, Stroh brennt áni
 Drücke dir zu da di bráni
 Bis die brán also drücke chan i
 Lauft mir die blonde táni¹³²
- 434 Haig Kätchen kleine Katl
 435 A kutya és a nyul a csappal 58 *
 436 Van e extrazimmer
 437 A szeles ember, kit a felesége elveszit. Kétszer
 feltaszit egy embert az utcán. 112 <visszalopott
 számár>
- 438 Két szekeret hajt egy ember Fehérvárra így
 kétszer járja meg az utat¹³³ 59*
- 439 Drey termine in Battonya
 Dort bin ich betyár allein ja
 Trage den name betyár
 S gfallt mir aber nicht ?fájn?¹³⁴
- 440 Fiaker hét
 441 Melyik a legkurtább uradalom?
 442 Miért nem fagynak meg az urak
- [26. v.] 443 Szabótól ellopnak egy darabot a kabátból meg
 mellényből 60
 444 Az utolsó a centum tiliaeből LXIII
 445 Az ábrándozó szerelmes és a practicus, ki
 lovairól beszél LXIV
 446 A művésznő papagálya LXV *
 447 <Purista levelci>
 448 Levelek a holdból
 449 Műkedvelők
 450 <Rhédey elfoglalja Husztot Kaszonyitól>
 LXVP³⁵

- 451 A három táncoló leányra tett jóslat LXXVII
 452 Orrtokok katonák számára¹³⁶ *
 453 A tudtán kívül evő
 454 A villi LXXVIII 455 Pazvanoglu LXXIX 456
 Quintilla LXX¹³⁷ 457 Radegunde LXXI 458 Sala-
 mander 459 Salmagundi <113 Földét meglépi>
 [27. r.] 460 Salome¹³⁸ 461 Salonina 462 Sópéznz 463 Samael
 464 Sanga 465 Saniel 466 Tarakanoff Anna LXXII¹³⁹
 467 Thais C¹⁴⁰ 468 Theodora¹⁴¹ 469 Biez LXXVII
 470 Két hétfő 471 Saját vérét issza bűnök ellen LXXIV
 472 Boadicea LXXV 473 <Pythagorás a borsóval>
 474 Abradates 475 Adimantus LXXVI 476 Adonibe-
 sah LXXVII 477 Babini köztársaság¹⁴² 478 Ballhorn
 114 479 Barton Erzse LXXVIII 480 <Castro Inez
 LXXIX>¹⁴³ 481 ?Eon? de Beumont 482 fidibus 483
 ?Obderio? 484 Oehler 485 <Oenone LXXX> 486 om
 487 Pacheca LXXXI 488 Padilla¹⁴⁴ LXXXII
 489 A szomszéd csillagból átjáró lélek
 490 Quang Fu LXXXIV
 491 Nejét kényszeríti ott űlni, a hol megölt kedvese
 eltemetve van LXXXV
 492 Kisvárosi fáklyászene
 493 Zálogosdi multságok¹⁴⁵
 494 <A szappanfőzőtőli irtózat>
 [28. r.] 495 A karóverő gép
 496 ?Turtalio? először félrevonul, akkor azért
 szólják, azután világba lép, akkor azért szólják, hogy
 feleségét félti, akkor nem félti, akkor azt mondják,
 ?hogy hűtlen?, akkor megesketi, akkor meg azért
 szólják meg LXXXVII¹⁴⁶
 497 Azt mondják, hogy kilenc szeretője is volt már.
 Ez szemtelen rágalom, mert nem volt több nyolcnál
 61
 498 Mit beszélnek az emberek, hogy elvettem a

szakácsnémat? Biz azok csodálkoznak, hogy hogy tudott hozzámenni az a derék leány 62¹¹⁷

499 Istenitélet. CI

500 Egy férj, ki mindig párbajt viv CII

501 A játékos CIII¹⁴⁸

502 Két jó barát egy lyánt szeret, azt megtudják, mind a kettő lemond róla, mind a kettő egyszerre hal meg XL¹⁴⁹

[28. v.] 503 A libapásztor <nem fogadja el> szeretője katonává lesz, a leány nem akar róla tudni többé, abból pedig tábornok lesz, ő pedig marad libapásztor XIV¹⁵⁰

504 Bolivar zsarnok lesz; ?hü barátja? megtudja az összeesküvést, de nem adja fel, hanem maga fekszik helyette az ágyba s őt gyilkolják meg XXX¹⁵¹

505 Castro Inez holta után emeltetik a trónra LXXIX¹⁵²

506 Hesychiasták

507 <Jordaki Seik kolostor Hetéria Dragosani csata>¹⁵³

508 Hierodula 509 Hiller poétává lesz egy zöld borsó által 510 Hinnon völgye 511 Hoditz

[29. r.] 512 A táblabíró a császárnál becsik az ajtón. Jól van, fiam, már láttalak, elmehettek 63

513 Csizmadia a hordóruul 514 Cigánynak nézett hazafi 515 Kutya az ujsággal 516 Kutya a gulyáshussal

517 A pulyka 518 Vidéki confortábl 519 520 Két író kép 521 Ho 522 Studium lábak * 523 <Gorcsakoff Bergbau>

524 <Adtál a lónak abrakot? Adtam. Tán ne adtál volna. Ugyse adtam>¹⁵⁴

525 Mindig a legrosszabb sejtelmekkel gyötri magát

[29. v.] 526 Minden ember szebb orral, mint a nélkül

527 A polgár az államgépezetben.

- 528 Árnyékot vet a füle.
 529 Ki vagy? Hova mégy? 64
 530 De bizony vége lesz 65
 531 Görgői adoma 66¹⁵⁵
 532 Sinai és fia 115
 533 A szeg a csizmában 67¹⁵⁶ 19 [p. c.]
 534 Cigány mathesis 68
 535 A megkent dob 116
 536 Cigány adomák¹⁵⁷
 537 Huzza meg a beretvát, hogy könnyebben essék
 a karjának 69¹⁵⁸
 538 Vármegye perceptor. Mester 70
 539 Ki tudná ezt a hosszút 71
 540 Hangyászó pók
 [30. r.] 541 Alkuszik a zsidóval 72
 542 Kérek egy viselt malacot 73
 543 Mutogatott pávián 74¹⁵⁹
 544 Nem olyan kicsiny órát értettem én, hanem
 nagy toronyórát 75
 545 Ugy egyezett meg a molnárral, hogy ő fizet, az
 pedig kap 25 botot 76¹⁶⁰
 546 Korán hazaért fiu 77
 547 Két fog egyszerre 78
 548 Keres sokat, de nem talál 79
 549 Verger azt kívánta, hogy az ügyvédje által
 helyettesítsék
 550 Miért bontják fel a lefejezetet? Hogy megtudják,
 micsoda betegségben halt meg¹⁶¹
 551 <Az eladott mellény>
 552 <Csak az a vörös ne jött volna>
 [30. v.] 553 Rászedték a naptárakkal 80
 554 Álmában táncol 81
 555 Szükség ?orvos? keresztel 82
 556 A sárból kimenekedtem 83¹⁶²

- 557 Hulltak a vitézek
 558 Ilyen vala ő
 559 Ivának a disznóval 84
 560 <Három akó bort két akóba 85>
 561 Én is voltam ilyen szegény legény 86¹⁰³
 562 Nekem úgy tetszik, hogy te nem tanulsz. Bár a
 rect . . . is tetsz[ené]k 117¹⁰⁴
 563 <Passusát vizitáltassa a menykő> 87
 564 Milyen izmok! Tegnap mutattad volna, mert ma
 a marhahus ára lejobb szállt 88
 565 <A parádi vizet fuvarozók>
 [31. r.] 566 Szokott ön kártyázni? Igen, de csak becsületes
 emberekkel 89¹⁰⁵
 567 baromorvos testvérek, ló és ökör 90
 568 A donauvasseres equipage
 569 <Dunavizet visz az öreg professzor a fiát látogatni
 hordóban> 114
 570. Borbély Benedek és felesége (D)
 571. Balázs pap megégettetik (D)
 572. Debrecenben megtiltják a virginálást¹⁰⁶ (D)
 573. Nagy Mihálynét megégették (D)
 574. <A rablót három fiával koro[názva] karóba
 huzzák>¹⁰⁷
 575 A keritőnét a város körül lófarkon meghurcol-
 ják D
 576 Görögöknek 50 ft bünt. alatt szállást ne adjanak D
 [31. v.] 577 Csapja meg Scythiai módon az asszonyt tövis-
 sel¹⁰⁸ D
 578. A gyujtogatókat szekéren sütögetik, végre
 nyársan megsütik D
 579. A diákok rajtamennek a tanácson s a szenátorok
 süvegeit elveszik¹⁰⁹
 580 <Vigkedvű Mihály birót Váradon megzsino-
 rozzák>

- 581 Dohány szívás 12 ft tiltatik D
 582 A házasságtörő nőt a pap excommunicálja¹⁷⁰ D
 583 <A nőknek megtiltatik Szőlőste menni¹⁷¹ D>
 [32. r.] 584. Veresmarty Mátyás diák az özvegynövel. D
 585 Dul Mihálytól, a miért egy törököt megöl, a házát elveszik¹⁷² D
 586 Distractio 91
 587 Egy orvos levele a halálnemekről csatatéren
 588 Renegát lélektani állapota
 589 Egy fertály föld kukurica alá
 590 Catarakta
 591 Bankjegyet vet a harang olvadékba
 592 Mi a legkönyebb érc
 593 Mi a végrendelet
 594 Reichenstein 92
 595 A zsidó beveri az ablakokat
 596 Virradj már, ha akarsz
 597 Bolond módra
 598 Vég nélkül való lézen a király boldogsága
 [32. v.] 599 Madzagot sodratni az unalmas vendéggel
 600 Zsebébe teszi azzal fenyegeti a ?kisebbit? 93
 601 Nagy káposztához nagy űst 94
 602 Zenka, ne pupáj!¹⁷³ 95
 603 Milyen lova van a papnak? Szürke, no az én vagyok
 604 A hangsúly magyarázata a <....>
 605 Teendőink
 606 Ezt a lovat meghódítottam
 607 Cum lupus ulula? Tenor motto
 608 A csontváz, a melyik még sokat eszik.
 609 Egy tőzsér, kitől a rendes unokaöcs 500 ftot kért s a rendetlen ugyanattól kölcsön veszi
 [33. r.] 610 <Szivartartóba egy uttal bele is köpköd> 96
 611 <?Bohus? és Debreccen> 97

- 612 Kolozsv. mentik magukat lelkesülésért
 613 Pofonütnek valakit, feladják magukat, a megütött eltagadja 98
 614 Csigaházy
 615 <Oroszhegyi bikáinak>
 616 Lovat vesz, nem adja meg az árát, hanem kiírja az újságba, hogy ajándékba kapta
 617 <?Bartay? ebédre hívogat a szeretőjéhez>
 618 <Elkezdenek drágaságról, adóról beszélni a látogató előtt> 119
 619 Fr. hrg mikor meglátta a hidon P-t, még ő mondta hogy nem tud pénzt kapni
 [33. v.] 620 Akkor viteti magához a ruhákat, mikor a szeretője ott van
 621 A férj mondja a felesége szeretőjének: ugyan már hogy tudja magát ilyen olyan nővel összeadni 99 20
 622 Lászlóné hallja, hogy Sz ?fiacskája? f és fenyegeti, hogy megveri
 623 Szépség könyve ?kalendárium?
 624 Hogy megy el a gusztusa? Ha a kedvese ?smirkászt? eszik.
 625 Gróf x csak félesztendő óta zsidó s máris milyen gazdag
 626 Nem. Győrbe nem megyünk vendégszerepelni 100
 627 Csúnya nő magasztalja Szelesteyt a <verseiért> novelláiért
 628 Montenegro a császárnak megtilja
 629 China háborút üzen a világnak
 630 Megjövendölte a váci próféta, hogy háború lesz
 631 Nápolyi hamis leköszönő levelek
 [34. r.] 632 Francia és orosz megint jó barátok
 633 Angol persa kibékülés
 634 Uj terv oláh és Moldva egyesítésére az oláh

- leányokat mind moldvaiakhoz, a moldvaiakat mind oláhokhoz akarják adni
 635 Hogy él a nápolyi K. Casertában, ezzel gyógyítják ki a csizmadia legényt, ki azt hiszi magáról, hogy ő király
 636 Egész ezredet becsuknak börtönbe
 637 China példája a cethal, ha a farkába döfnék, 1 óra múlva érzi meg
 638 A sultánnak ellopták az imádságos könyvét
 639 D'Israeli de hogy mer egy zsidó ilyenbe beleszólni
 640 Minthogy China gyógyítja a hideglelést, visszaadják neki
 641 Marcibánya 101 (261)
 642 Geheimnis von Rom 120
 643 Palmerston ?egykor? Chinát vett be s kilelte tőle a hideg¹⁷⁴

[34. v.] Kedves barátom. Itt vagyok *Fehértemplomban, nem mehetek a vdsárra. Küldjön utánam ötszáz rubelt, nem kelhetek fel a puskapor összeégette a karomat, a mint a szivarszékra a töltés szaruba esett, hanem azért jó vdsárt csinálhatok itt, akarok venni néhány mázsa gleditsia magot, a mi még Oroszországban nincs, pedig hosszú tüskéinél fogva igen hasznos hanem a gleditsiát előbb áztassa be; köszöntöm a feleségemet, a lovaimat ha lehet adja el, a disznóhúst füstöltesse fel a házamat fedesse be az alatt míg hazamegyek a bundámat küldje utánam.*¹⁷⁵

[35. r.] Pécel 2.	Tóth L. ♀
historiák	Dr. Grosz
Tokaj	
Murányvár	2 ?majom?
Nyitra[a]	3 ráckép
Pap ?Endre?	
Deva	
Kemény	
?Kolozs?	

248

	Szexard			
	Ra		248	
	Majlath			
	?Istvánffy?		245	
	Gyöngyösi			
[35. v.]	<Aug. 28. Kcmény>			
	Rébuszok. Három jó madár ¹⁷⁸			
	100 f ?látos? ¹⁷⁷ [rajz: virág] mákvirág			
	mért tettek meg akadémiai levelező tagnak ¹⁷⁸			
	[rejtvényrajzok: serpenyős mérleg, két serpenyő közt			
	írással: „tett”, női derék, utána felfordított gömbös			
	üveg, utána írás: „át”; serpenyő, két szára között:			
	„tett” szó kiírva, utána székér, egy dáma, egy alak			
	hátán gyerekekkel, következő sorban irótollas alkar,			
	hátán fekvő disznó]			
	Az Egy alispán köszöni Vas Gerebennek a gráciáit ¹⁷⁹			
[36. r.]	Szathmáry természettan ¹⁸⁰			
	Tarka Élet hirdetmény			
	Than Mór alteWid. . Feldgasse 264. eb. erd. 28.			
	Csengery			
	Vahot			
	Medve			
	Dienes			
[36. v.]	15 iv nyomás első czerben per 30	450 ¹⁸¹	1	
	további 5000 p. 20	1500	2	
	boriték	150	3	
	expeditio	2700	4	
	előleges költség	150	5	
	honorárium	500		
	képek	1700	6	
		<hr/>		
		7150		
	14 14	5200 =	10400	10400
	<u>4</u> <u>4</u>		<u>7200</u>	<u>7750</u>
	18 18		<hr/> 3200	<hr/> 2750

	5000		
	<u>30</u>		<u>1350</u>
	2800 00		400
	<u>50 0</u>		<u>400</u>
	1300		1100
[37. r.] 27			
	<u>5000</u>		10 Sz. 45 pf
exped. 61350002250			15000
	12 30000		750
	15		
	<u>12</u>		
	30		
	65		
	<u>30</u>		
	1950	8 1900 2	
	150	16 8 1485 180	
	2100	<u>68</u>	
		64	
		<u>45</u>	
[37. v.] Nagy Tükör			
1 nyomda	2400		2000
2 képek	1600 120		1300
3 szétküldés	2200		2300
4 [honorarium]	<u>500</u>		500
	6700		<u>300</u>
5 elegy	<u>300</u>	1000	
		<u>6400</u>	6400
	7000	3600	

[38. r.] (Kinek hol szorítja a csizma a lábát? a dandynak a lába hegyén, a rabnak a bokáján, a bankárnak a

zsebénél, a szerelmesnek a szivénél, a betyárnak a torkánál, a tudósnak a fejénél.¹⁸² Canolin félek.

?Kiváncsi volnék? rá kérdém collegámat

[innen a lap másik végétől ford.]

Ugyan az a sós viz itten miből támadt

Török itt ?létekor? sok könnyet ?hullattak?

Buda vára alatt kik e házban laktak

Keserű magyar köny igy gyült meg sok évig

Tizenkét krajcárért itcójét most mérik.¹⁸³

Még a kövezet is ismerős itt nekem

Ali basa vezér rakatta azt régen

[38. v.] Vasárnapi U. havi díjak ¹⁸⁴	1200
„ „ tantieme	1200
Nagy Tükör . . Heck	1000
Két kötet novella. Emich.	300
Rézpatoki lelkész Hecken	100
Tarka Élet. Emich	800
Regény. Elátkozott család. Emich	1000
„ „ „ németül	400
Regék. Hecken.	200
Hulla férje	400
Népszerű kiadás. Novell. . Hecken	700
Apróbb munkák. Heck.	300
	<hr/> 7600

Félreteendő. Regény német	400	} 1100
Népszerű kiadás	700	
Házba fizetendő Nagy Tükör	1000	} 2000
Regény	1000	
Adósságba fizetendő Tarka Élet	800	} 1100
Novellák	300	
Élelemre, szükségekre. V. U. és t.	2400	2400
Kisegítő 100, 200, 400, 300]	1000, hazulr. 300	

[39. r.]	[üres]			
[39. v.]		oct. 15. ¹⁸⁵		
	Hecken	<u>500</u>	Hirt	300
		<u>300</u>		
		oct. 31.		
	M.	200	?Tettesy?	250
	arenda	<u>950</u>		
	?Gárdony?	<u>1150</u>		
		250		
		Nov. 15.		
		900	Tkp. .	100
	Heck.	700		
	T. É.	<u>800</u>		
		2400		
[40. r.]	hazulról eladásért ¹⁸⁶	4500		
	arenda	400		
	Gárdony	400		
	— —	150		
	novellák	750		
	Tarka Élet ¹⁸⁷	800		
	Népies kiadás	500		
	adomák	200		
	Nagy Tükör	<u>500</u>		
		8200		
	Tutygr	250		
	?Földessy?	300		
	Tk. pnztr	100		

?Jadovay?	5000	
.....	200	8200
	<u>5850</u>	<u>5850</u>
		2350

[40. v.] Decameron¹⁸⁸

1. Az én galambom nem vált porrá ¹⁸⁹	8
2. A fluidoni csata ¹⁹⁰	8
3. A rég alvó	8
4. Régiségbuvár ¹⁹¹	12
5. Arria ¹⁹²	8
6. Kezy Domokos ¹⁹³	8
7. Komondor naplója ¹⁹⁴	18
8. Árva fiú	8
9. Cibinius ¹⁹⁵	12
10. <Bokaczius> ¹⁹⁶	<36>
11. Karácsonyi dolgozó ¹⁹⁷	16
12. Velezke ¹⁹⁸	12
12. Gyémánt király ¹⁹⁹	20
14. Megölt ország ²⁰⁰	30
15. Melyiket a kilenc közül? ²⁰¹	16

184

[41. r.] [vázlatrajz: gyalog ellenséget ollóba kapó lovas vitéz.
A lóra „N” betű írva, az olló egyik szárára pedig:
„fringia”]²⁰²

[41. v.] 16. A halálzó álarc ²⁰³	184
	41
17. Szegény ember fia	18
18. Indus országgyűlés ²⁰⁴	11
19. Pénz elrepül ²⁰⁵	8
20. Istenitélet ²⁰⁶	12
21. Egy férj, ki párbajt viv	14
22. A játékos ²⁰⁷	8
23. Valdivia ²⁰⁸	12

23. Zöld mulatság ²⁰⁹	6
24. Hamlet története ²¹⁰	21
25. Mit szól hozzá a ?világ? ²¹¹	8
	<hr/>
	302
26. Tündér palota ²¹²	18

[42. r.] [ceruzarajz, vázlat: bögréből ivó férfi szájába béka ugrik]²¹³

[42. v.] [ceruzavázlat: emeletes ház külseje]

[43. r.] [ceruzavázlat: 4 ház-homlokzat terv]

[43. v.] 18 f mész

[44. r.] 6 homok

24 kő

15

53

[44. r.] [ceruzavázlat: mosolygó asszonyság etet beteg honvédet]

[44. v.] 66 21 1980²¹⁴

<11> 2 1/2 5 2904

<2 1/2> 132 105 692

<27> 33 6 630

<6> 165 630 1155

<162> 6 21 540

990 5

990 105 990

11

105

66 105 8891

2665 2 1155

420 132 18

70 11 5

40	132	90	
10	132	6	
<hr/>		<hr/>	
3205	1452	540	41
	1452	18	65
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	66	5	105
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	12	90	240
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	132	11	2665
	<hr/>	<hr/>	
	66	<980>	
	<hr/>	<hr/>	
	692	990	
	<hr/>	<hr/>	
	< 21 >		
	< 54 >	216 8891 41	
	<hr/>	<hr/>	
	<105>	864	
	<hr/>	<hr/>	
	18	251	
	<hr/>		
	3		

[45. r.] [ceruzarajz: fekvő és ülő férfi]

[45. v.] [ceruzarajz: lakás alaprajza]

[46. r.] [ceruzarajz: lakás alaprajza]

[46. v.] 9 ő barack²¹⁵

7 ő barack

1 cseresznye

4 ő barack

2 cseresznye

1 sp. meggy

3 körte

1 ringló

5 dió

2 meggy

2 füge

1 körte

alma 20

körte 31

cseresznye 20

meggy 6

ő. barack 31. 15

s. barack 8

ringló 21

szilva 70

naspoly 5

mandula 29

berkenye 2

birs 1

2 ő. barack	török szeder 1
2 ő. barack	füge 2
	dió 23

nemesebb gyümölcs 271

1 cseresznye

1 körte

[47. r.] 3 barack cseresznye 3 ringló 4 dió 1 naspoly 1 cse-
resznye 2 s. barack 1 naspoly 3 ringló 2 körte 2 cse-
resznye 2 cseresznye 1 dió 1 dió 1 mandula 5 dió
2 cseresznye 1 körte 2 dió 1 cseresznye 2 török szeder
3 ringló 58 szilva 1 körte 1 alma 5 dió 1 körte 1 barack
110

[47. v.] <Cseresz- Cseresznye alma spanyol m. körte
nye>

28 mand. alma sp. megy körte körte

2 őszi bar. sp megy alma ringló körte

4 őszibar ő. barack ringló körte körte

1 alma Cseresznye sp megy alma körte

4 sárga bar ringló ringló ő barack körte

ringló sp. megy ő bar cseresznye

10 őszibarack — alma körte körte

alma körte cser.

3 szilva Cseresznye körte ő. bar

ő barack körte naspoly

ő barack cseresznye körte ő bar alma

2 ringló körte alma cseresznye

2 szilva

2 ringló ő barack körte cseresznye

2 szilva birs

alma 2 alma körte ő. b. ringló alma

2 ringló 1 alma alma körte

5 szilva ő bar körte 2 alma

körte ő. b. alma körte

1 naspoly
 <1 birs>
 2 berkenye

131

[48. r.] olaj lámpásbél²¹⁶
 3 fej kedposzta 4 font császárhus .
 malaga szőlőt 1/2 font savanyuviz
 cukor 4 f.
Vekerle Zdlogház Pénz
 Szolyvai viz Hildegarde Aztékek
 Kakas Márton Istvánnapi legenda
 Liszt Fer[cnc] Arany

Fischer József
 Horti malma

[48. v.]	360	6750	360 ²¹⁷
	15	300	20
	<hr/> 1800	400	4 7200 1800
	36	300	1800
	<hr/> 45400 1350	<hr/> 2000	
		9750	9000
		250	300
		<hr/> 10500	400
	360		300
	16		2000
	<hr/> 2160		400
	36		12400
	<hr/> 4.5760 1440		2600
	1440		15000
	<hr/> 7200		

[49. r.] [ceruzarajz: ház alaprajza]

[49. v.] 96 hosszú 25 hosszú
12 magas 18 mag. alappal

<u>192</u>	<u>200</u>	
96	25	
<u>1152</u>	<u>450</u>	
2 széles	1 1/2 széles	
<u>2304</u>	<u>675</u>	
2 szer	7 szer	5184
<u>4608</u>	<u>4625</u>	<u>4625</u>
<192 al>		9809
<u>576 alap</u>		10000
5184		

10000 ☒ téglá	80000	1460
	<u>22</u>	<u>414</u>
	0000	2814
	160	mész 146 h
	<u>10</u>	<u>2950</u>
	1760 fr.	

216	10000	46	46	1460	<u>800</u>
	<u>864</u>		<u>9</u>	414	3750
	1360		414	146	<u>3000</u>
				800	
	<u>1296</u>			<u>3000</u>	7000
				5820	

[50. r.] A politicalai ujdonságok most kezdenek még majd érdekesekek lenni. A békekötés után támadt europai

összeköttetések, melyek hazánkra nézve is nagy fontossággal bírnak, mindenki figyelmét méltán magukra vonják.²¹⁸

[50. v.] [ceruzarajz: ház alaprajza]

[51. r.] [ceruzarajz: ház alaprajza]

16		16
6		6
96		96
2		5
192		480
2		240
384		720
720		
1104		
	216 1104	
20	25	34
15		75
100	6	170
250		238
350	4	2550
	15	

(XXII.) NOTESZ

[előzőekl.

- v.] Naplo¹ Sajto V. U. Hf. Db. Sz. K. M. N. Klz NV. N Kl Gazd M. Gazd D. sora ?Borsy? ?Barna? Visk M. . . Dien[?es?] Irinyi ?Keretfa? ?Stuhlen? Károly Csányi
- [1. r.] Somlyóházi Málai Máté Simándi Gida Borsodiné Torhányi Aranka K
- [1. v.] 1. Kubinyi tarsadalmi cikkek² 2. Körösi ujdonság 3. Egressy színház 4. Színházi érdekek közlönye 5. Mocsáry. 6. Komlossy cikk 7. Dapsi 8. Virághalmi 9. Kenessey 10. Beöthy
- [2. r.] 1. Harc a charlataneriáknak³ 2. A mai nap cronicája 3. Critica 4. Lapszemle 5. Sok egyveleg 6. Utazás leírások 7. Külföldi lapok ellenőrzése. 8. A divat ellen saját viselet mellett⁴ 9. Kicsiny ujság elől. 10 Pestnek széppé kell lenni 11 Mi kell nekünk minden? 12. Urak takarékosága parasztok fényűzése szükséges 13. Nem farmrendszer, hanem [patriarchalis] élet 14. Utazás az országban 15. Népszokások. 16. Népműveltség
- [2. v.] 17. Mátyás fája a [Svábhgyen]⁵ 18. Divatlapok ellen, divatmajmok a vidéken 19. Idegenek meghódítása, kik bejönnek 20 Családok nem vegyülése 21 Falusi összetartás 22 Vagyon megtartás 23 Gyujtogatások gépek miatt 24 Magyar ember irtózik a pörtől, számítsa ki, mit nyerhet, mibe kerül vagy egyezzek 25 A szigorúság elve ellen 26 Vesződjünk a magunk

dolgaival 27 Attila kidolgozására felszólítás. 28 <Le a politikával> 29 Hallgatni többet ér, mint bolondot mondani 30 <Az olvasók között több okos ember van, mint az írók között>

- [3. r.] 31. Törvényszéki csarnok. 32. Természettudományi érdekességek 33. Tudóstársaság <[olvashatatlanul törölve]> 33. Színház. 34. Műtárlat 35 Lapszemle 36 Futó hírek. 37 Jótékonyági rovat 38 Nők hivatása 38 Minden hivatás szép ha [betöltjük] 39 Szegény emberek morális érzete urak iránt 40 Régiségek Muzeum számára 41. Hol jó a tagosztály, hol nem 42 Fürdői élet 43 Pesti festőművészet 44 Ponyva-irodalom

- [3. v.] 45 A politicus olyan ember, a ki beszél a fűnek, hogyan [nőjön] s azt hiszi, hogy ő magyarázott annak 46. olyan tudós, a ki feltalálta, hogyan kell a kenyeret megenni 47 Előfizetési hirdetések fidibussal látják el a közönséget 48 Minden ember babásdit játszik. 49. Mindenütt vérszapot érez 50 Székely embernek elhordják a lelkek a házat, míg odavan s más helyre rakják le 51. Vén emberek elkezdnek iskolás diákokká lenni. Die Studenten 52. Nevezetes férfiak élete 53 Hogyan lett Dul Mihály uramból Pap Mátyás? D 2. Sas ut 46^b

- [4. r.] 73 haszon?talán? 41 drága 30 szép 28 szép 58 máris csupa folt 14 képtelenség 12 47 csinos 19 szép 22 többet ér a ráma 20 szép 60 zöld ég, zöld víz 4 igen jó 33 szép Pap Endre Nyitra Istvánffy Chinaiak 5 szép 15 szép 18 szép 6 igen szép 67 ?nárs. . ? 17 szép 10

szép 40 szép 2 igen szép 48 szép 71 ?valamennyi? ló
sántit 519

- [4. v.] 54. Mi nekünk Pest
55. Ezredek könyvtára
56. Irodalmi cotteriák
57. <Papok a pirátákat kegyes emberekké szentelik.
Voyages[autour de m]>
58. Sympathizálások kisebb nemzetiségekkel
59. Kevesen vagyunk!
60. Hirlapi hirdetésekkel visszaélés
61. Rongyos a mentéd, befoldom, legyen jó
Sebes a vállad. Bekötöm gyógyuljon
Éhes vagy fáradt vagy. Pihenj meg lakjál jól
De ha a szived fáj, nem bánom, hadd fájjon⁹
62. Milyen szerények a halottak.⁹
63. A virág, melyre hó esett
64. Aldja meg az Isten ottan,
A hol értem annyit lábolt
Nevére nem emlékezem
Azt tudom hogy porkoláb volt¹⁰
- [5. r.] 65. Nagyon jól rendelte, a ki azt [rendelte]¹¹
Hogy a ki már megholt, ellegyen felejtve
Hiszen megsírattuk
Mit akar még rajtunk
Hideg kísértettől minden ember retteg
Minek jön az vissza a kit eltemettek
- —
- Jó barát megszokta, hogy többé ne lássa
Rosszul esik neki új találkozása
Talán rongyos is már
A ki onnan feljár
Boldog élők többé rá sem ismerhetnek
Minek jön az vissza, a kit el[temettek]
- —

Helye rég betöltve, ruháit más [hordja]
Emléke a szélnek átadott pozdorja
Mínck nyitja azt fel
A mit [szemfedővel]
Egyszer valamikor [olyan jól befedtek]

— —

- [5. v.] Mit akar itt látni, mit akar itt élni,
Emberekben hinni, hasztalan [remélni]
Ugy is alig fér el
Tisztes önzésével
Annyi <élő> ember, a ki fut fárad felettek
Mínck jön az vissza, a kit [eltemettek]
Özvegy asszony könye rég le van törölve
[olvashatatlan törölt rész]
Új családdal régi asztal körül ülve
Boldog ember él itt
Feledve a régit
Gyászruhát szerelmet egyszerre letettek
Mínck jön az vissza, a kit eltemettek

— —

- Földnek terhe ottan a hol nyugton [fekszik]
Forró ohajtástul fel sem is [melegszik]
[6. r.] Ember terhe itten
Nyugosztalja Isten
Kisértő lélektől hogy lehessünk mentek
Ne jöjjön vissza az a kit eltemettek
Nem volt több egy garasomnál
Attól is megkönyebített
A pusztában zöld halomnál
Fokos baltás <szegény> betyár legény
De én nem átkozom őtet
Hátha ő még nagyobb szegény
Volt mint magam Kellott neki
Isten neki

- Adok hálát az Istennek
 Hogy garasomért nem ölt meg.
 Nem volt több egy galambomnál
 Tőlem azt is elrabolta <tőlem>
 Zeneszóval cimbalommal
- [6. v.] <Mézes mázos nyalka úrfi>
 Gazdag úrfi, átkom rajta
 <Minden kincse>
 Minden ?könye?
 Ne segítse
 Imádkozzék az Istennek
 Hogy babámért ne [öljem meg]
Azt már tudják a tudósok,
Hogy a fecske minék mén el
 Tengeren túl, országon túl
A közelgő ősz ködével?
 <Ha én nekem szárnyam volna>
 <Én is elmennék utána>
- [7. r.] A tudósok, a tudósok¹²
 Milyen szépen kiszámítják
 Hogy milyen nehéz a földgömb
 De hogy egy kigondolt kis szó
 A mi itt a szíven fekszik
 Mennyivel nehezebb annál
Azt nem tudják kiszámítani
 Ismertem én egy <büszke, dőlyfős> nyughatatlan
 embert¹³
- Kinek nem volt elég a föld és [tenger]
 Utazni <még> a felhőkbe is jára
 <Paripára ült vevén a napsugárt>
 A villám volt szilaj paripája
 És most milyen szép[en] megvan
 Egy kis föld alatti lakban
 Milyen szerény az, a ki meghalt

- [7. v.] <Ismertem én egy dőlyfös büszke férfit>
 66 Pannonia
 67 [Tükörírás] Tanyina
 68 <Győri eset>
 69 Gőzhajón rossz étkezés . . . csakhogy? pirosítókra
 egy? elemózsias tarisznya?
 70 Pakron uram és a lélek
 71 50-ből 54-et kiad¹⁴
 72 Szalma kukorica cs ?uhaj?székek
 73 Pénztkérdőknek [ad a vármegye]
 Gecsemáni fogadó ?himpok? ?Kasszirné? a
 kasznárt lefűleli
 ?Csoknyai? kabátja
 Ménfő székcsinálók
 <Képen vár női kép a kis kutyával>
- [8. r.] Farkas Miska Varsóban 3 hónap s pár nap
 [elmosódott írás]
 Táplán Béla
 [vázlatos rajz: szárnyas állat vagy oszlop kétfelé álló
 zászlókkal]
 74 [Tükörírás] Tanyina
 75 Ma velem leszsz a paradicsomban
 Idem nolle.¹⁵
- [8. v] 1. Közélet rovatban olyanokat hoz be, a kik még
 eddig nem voltak¹⁶ megnyerve az irodalomnak, most
 meg nem mondhatják, hogy együtt vannak vagy
 lesznek s a közönség látni fogja, hogy csakugyan
 nyereséget tettünk velök az irodalomnak
 2. Vidéki levelezőkül olyanokat ?iparkodunk keresni?
 kik mind a körülöttük levő életet [?magasságában és ter-
 jedelmében ismerik, mind nézetcikben az ottani közön-
 ség közérzetét fejezik ki s olvasóik bizalmát bírják?]
 3. A napi hírekne [?legyenek mendemondák gyűjtemé-
 nye, hanem öntudatos megbirálói az eseményeknek?]

- [9. r.] 4. A politicalai külföldi rovatok kezelését Irinyire bíztuk, ki [?gazdag ismereten kívül helyes tájékoztatást és emelkedett világnézetre tanít egyenletesen?]
5. Az irodalmat [?képviselő rovatnak nagyobb terjedelmet adunk s tartalmába rendszert és következetességet iparkodunk behozni. Mulattató olvasmányokon kívül leginkább azon [szerkesztőket kívánjuk?] ebben képviseltetni, mikre a népsajtó specifice hivatva van: az irodalmi élet jelenének és multjának ismertetése, a tudománynak az étellel alkalomszerű összekapcsolása. <Ily tárgyai lapunknak> Ide tartozó tárgyaink
- [9. v.] megkezdett rovataink majdan bemutatják. A szépirodalmi munkákra nézve a választékosságon ?kívül helyesnek találjuk azon nézetet nyilvánítani, miszerint egy megkezdett művet folytonosan minden számon keresztül folytassunk egyetlen megszakítás nélkül?
6. A criticalai rovatra nézve [czt az eljárást fogjuk követni: minden szakba tartozó művek ugyanazon szakban kiművelt kitűnő capacitások által bíraltatnak meg. A megjelent művek mi előtt megbiráltatnának, egyszerűen megemlítettnek soron levők következ. clönyc. ajánlgatnak
- [10. r.] Valparaisoban nincs olyan erős alkony, az egész vegetatio nem délszak, az ég színe beteg.¹⁷
amazonok
- Sz. ?Sebald? sirja, Stoss Vida tervezte Miksa császár ünnepélyesen feldiszitett templomból jó ?Fischer? Péter fogadja mellette áll Stoss Vida, előttük Dürer tanítója ?Wolgemut? goth idomu
- 21 hibája hogy nagyon eleven
- 22 [Szinte mintha semmi levegő sem volna a tájon? aszaló p. . . . ?ércével? kiszívtak volna

7. Jó, hogy az utas derekából kiálljon a mardosás
különben nagyon elvan hagyva

[lekopott írás]

[10. v.] 33. [lekopott] ?Com L? képe mintha minden
variatio nélkül készíti

34 Nagy ?hogya a szalmás szekérral
nyargalva rohantak?

35 A szerető ?pislog? a lány? fél tőle? jó világítás,
színezet a ?polgári? világot a háttéri lámpákkal
?művészi?

36 Nehezen [?tudják eltalálni?] a hó [?árnyéklatát, az
is hajlik?] a ?családi színre?

37 Vize kék és zöld, fái mintha ?játékbabák volnának?
29 nagyon szép állatdarab, az is [?ez még is helyes?]

85 ?különösen a ruhák és arcképek?

39 [lekopott írás] felkenik a ?szőlőt? szirup

[11. r.] 40 Olyan [rossz világításba áll, hogy nem lehet
kivenni]

41.

52. A [?kis gyerekek fél egyik lábával a mezőre lépni
a nagyobbak örülnek a cipőknek a legnagyobb már
imádkozik és egy meg az asztalterítő alul nézi a kis
kutyával együtt?] [az egész lekopva]

50, 51 gondolja a ?fnác?

46 igen szép

45 61 70 [külön sorokban a számok]

[11. v.] Volkmann Robert

76 Suvikszot megisszák a cigányok . . .¹⁸

77 Az egész földet tüzkár mentesítő társ.

26 féleképen megkötni a ?nyakkendő?

Mikor az indóházhoz ?készülnek, egyszerre felszáll,
a ki eléri, nem tudják, mit tegyenek érte, aztán
megint gyorsan leszáll?

?Mezőgazdasági cselédek?

- 78 Báró Meskó ki ellenfelét megölte 20 évi fogság után
- 79 Két unokatestvér, kik közül az * egyik a másiknak kezét tartozik csókolni¹⁹
- 80 A huszáron átugratnak a lóval
81. Cséplő gépek miatt [gyujtogatnak]
- [12. r.] 82 Öreg asszony kovács fiától azt [kivánja, hogy csináljon neki egy varró tűt]
- 83 Esztergomi éjszaka
- 84 A Hanság kiszáritása
- 85 K. folyik ki
- 86 [Piratanak] ?képezik?
- 87 [olvashatatlan törölt szöveg]
- 88 ?Mustárlakk?
- [12. v.] 18 Mintha szép repce vétés [volna], a miben cvez az olasz
- 16 miféle szerzet az a leány, már annyi mindent aggatott magára
10. 11. gyönyörű ?szinérzet?
12. nem ?valami különös?
- 7 még a fák is sóból vannak
8. Ilyet festettem a [?pápai diákkoromban?], mikor azt [?tanultuk, hogy miből készül a festék?]
- 4 Fantázia már [mutatkozik, de a fák az éjben még mind úgy látszanak, mintha letörölték volna véges végig az eget szőréen mindenütt tovább szaladtak a
- [13. r.] lovakkal
- 3 Azért látszik fölé akasztva . . . hogy kitűnjék, milyennek kell a tájképnek lenni hogy ki lehessen venni az erdő mélységét a távolon a fák minden egyes levele él 6.
- 25 Olyan a mit mindegy akár így, akár visszaforditva nézünk

- 23 Azt sem tudtam, hogy ott a buzakévéét szénának nevezik
- 22 De jó volna az az eső a Svábhegyre
- 20 szép kifejezés
- [13. v.] 38 félreértést megértve ?Salamon? mindegyiknek
 egy meghagyás fe..... talán azért
 ?haragos? Salam hogy L..... még nagyobb
 volt, mint az öröm
- 35 Jó nagy kép, hogy ?volt türelme annyi egyforma
 fát összefesteni?
- 33
- 40 [?A fejeket mindig aránytalanul nagyra festi az
 egész testhez?]
- 46 ?szalad? ott mindenféle, ki [... ..
]
- [14. r.] 47 Igen szép a vak járása fejhordozása az arc színezet
 a redőzet természetűsége
 Az embernek [?kedve volna belcharapni azt hívén,
 hogy őszibarack?]
- 50 Szerető... .al. . jobbat ?hoz?
- 53 ?tenyerén? tartja az ?aranyat?
- 58 ?szépek? a fák bükk ?nyirfa? és a távoli tölgyes
 Szính. naptárnak.
- Prolog²⁰
- [14. v.] 89. [lekopott írás törölve]
90. Vogelperspectiv
91. Szerdahelyi Egressyt mutatja bc saját nevében
 (az első könyvben 401 szám kidolgozva, összesen 643.
 Hozzáadva 91 = 734. Így jön:)²¹
- 735 Az uszály hordozó²²
- 736 Galiba effendi és monsieur Revik.
- 737 Írók szórakozottságai. Gyulai elvitte Egressy
 levelét a zsebében. J. kimegy a Svábhegyre, ott nem
 kapja meg a kulcsot, leveti a felső kabátját s hazajön,

ittthon kulcsai nélkül. Elhoz egy levelet hazuról télen, azt a zsebében feledi nyáron kapja meg, nem tudja, honnan jött, ?odamegy, küldi az adressátnak, képzelhetni, milyen jókor? jött. A fehér hajó alatt azt hiszi, hogy alagut van s krajcárt ad a ?cipkeárusnőnek? Ismerős egy emberrel, a kiról azt hiszi, hogy Ábrányi. 738 Szeg a csizmában²³
I konyvb 318.

- [15. r.] Sőtényi Horvát Trezsi²⁴
Nyugszik itt e bús sírban
Vajda Ignác hites társa
Kedves leányi sorában
Amália fekszik balról
Kisfaludy Sándorné
Franciscaja fekszik lábtul
Szende Fodor Lajosné
Mind a kettő nővérjénck
Őn férje van mellette
Közöttük ifjabb párnak
?Elvirájuk? temetve
Hatan itten egymás mellett
Egy családból nyugosznak
Rettenetes bús képzelet
?Össze még sem szólhatnak?
Néma csendben ?porladoznak?
Szánd meg őket itt nyugvókat
Ki ide jösz sírjokhoz.
Kérjed <rájuk> értük megváltónkat
?Meghaltakért imádkozz?
Mi az ember? Gondolkozz

- [15. v.] Prototypen. Sankt R. I. L. an 1556 pridie Kal. Aug.
e vultu gemunt depositum ac annis plus quam
ducentis in collegio societatis Jesu saltum. . A Laurentio Riccio ultimo societatis Jesu generalis ante funus

ejusdem Societatis August. . Maria Th oblata ?ang?
 Dno (Ign.) Kramp. . multum suorum spiritualibus
 patris. Hic Com. Leopold Nadasd. Haec
 Josepho ? Fuxhoffer? ex Jesu Societatis nepotem
 praefati hic denuum Germano suo damnam Fuxhoffer
 ?Benedictiam?. Qui Ignatium reddidit ordini Bari
 in Po arminibus hic miles tyronium posuit. ?Sancti-
 tatus? o fuit in Jesu .

737 *Ezt az őreget csak kutyának hoztuk²⁵*

730 Gyémántos karperec és ?ludcomb?²⁶

731 Ott egyék, a hol eddig evett²⁷

732 <Van e több ?az üvegben?>

[16. r.] 733 A különöc, ki Szűz Mária képét festeti hátára. * 2

734 <A rózsás háboru a pusztaságon>

735 A polemiázók és a bagdádi tarisznya

736 <[teljesen törölve, kiolvashatatlanul egy mondat]>

737 <A földiek [további törölve]>

738 <Kinizsi imakönyvében egy latin szó sincsen>

739 <Nem kell most a nagyobb lakás . . . [többi törölve kiolvashatatlanul]>

740 Szentpétery egy kis ?sprézet? akar szerezni
 ?Fintának? a szerepéhez, azonban az leissza magát
 elébb neki támad, az azt mondja, ilyen vendég én is
 lehetnék, a ki deficitet csinál, akkor könyörög, hogy
 vigyék el.

741. L. mindig tündérszép dolgokon töri a fejét

742 Bendi félkezét a zsebébe dugja, míg szolgál a
 másikkal * 3

[16. v.] 743 V. meghívja a barátait vendégségre, végül meg-
 fizetteti őket

744 Kr. megáldja a két asszonyt

745 Festeticset tanítják tuzokot fogni, ő meg a
 jurátust kácsát fogni

746 Jójcákát kívánok, két ember kerülgeti egymást 4

- 747 Csuszpájz²⁸
 748 Bevizezték az asztalt!
 749 Kendernek kan magot és nyőstéay magot külön
 veti²⁹
 750 Két Antal
 751 Csallóközi bor³⁰
 752 (Kérek. Nincs pénz)
 753 Zugolódjunk, hogy a magyarok így úgy
 754. Hja az aztán megint más
 [17. r.] 755 Nekem szabad, neked nem
 Neked baj az, nekem nem.
 756 <[olvashatatlanul törölt sor]>
 757 <összeírási táblák, borjuk, juhok>
 758 Az a szivar, a mit báró Kemény szi, az év eleje
 ?6ta elégett?
 758 Beleznay megveszi a rosz lovat
 759 B. a porosz háborúban
 760 B. előlről: köpönyegébe bevarrva, később mint
 a vén zsidó asszony szeretője 6
 761 B. mécsbél mellett kártyázik, soha sem engedi a
 másikat játszani
 762 B. ?Claire? P. Thewrewkkel és ?Walsteinnel?
 Győrben bényiló szobában
 763 A scandalium per a miből tiz ügyvéd megszökik
 egymás után
 [17. v.] 764 [lap felső része elpiszkolva, írást elfedi]
 765 A vadkant lövő két oláh
 766 A tolvajnak visszaad a papné aranyából 7
 767 <Eltagadja a bíró előtt, hogy kára esett>
 768 A szivartűzben cserélt táncosok
 769 Volkmann classicus
 770 Mikor esik jól egy pipa dohány
 771 Lyons fia
 772 Ki szereti

- 773 Szerkesztő nem enged a zsidók ellen írni
 774 Ne tessék hozzám nyulni virág³¹ o
 775 A sajtot és serélesztőt elcserélik
 775 A csallóközi bortól megfagy az ember³²
 [18. r.] 776 Negyedévi áttekintések³³
 777 Bürgözdi ur kalandjai³⁴ 9
 778 Zrinyi a dolmány
 779 Éljen, csak legyen miből
 780 <Mindenből a rosztat>
 781 Ugrató verseny akadályokkal³⁵ 10
 782 Egy lófejjel hamarabb ért célhoz³⁶ 11
 783 Rébuszok
 Balatonhoz Szfehér[vár] 12 m³⁷ 12
 Semmi ellenvetés nem áll 13
 Nem könnyű kitalálni
 Töri az ember a fejét 14
 784 Szemenszedett fiatal emberek
 Itt a malom mellett sokszor ?havazik?
 a föld alatt szegény bús Marci
 785 Rebus. Borban az igazság.³⁸ 15
 786 A birka két tölgyét kifeje³⁹ {tovább lekopott,
 olvashatatlan}
- [18. v.] 787 Hova menjünk, hova?
 788 A francia a táncokkal
 789 Z. gróf 115 forint.
 790 A hold crinolinja
 791 Humoros feladatok *
 792 Az elveszett kabát
 793 bácskai biztosítja a szinpadját
 794 A ki minden esztendőben változtatja a képc
 formáját, szakállát
 795 Írók autographiái
 796 Írásbol jellemjósolat
 797 Tinodi cronicai⁴⁰

- Aztán megjelentünk ?Széchenyi sétányán?
 Szépek ?és nem? azok voltunk akárhányan
 Láttunk ?sok harangot selyemből bársonyból?
 Mindegyik harangban egy egy kisasszony volt
 Volt discursus elég, hozzá egy kis zene
 Ettünk ?rántott csirkét?, rossz volt, mint a füge
 [19. r.] Kivántunk ?egymásnak? jóestét, ágyiót
 ?Elköltünk? fagyaltot nem tom hány porciót
 Az tegnapi napon mindez történt vala
 Tinódi Sebestyén diák is ott vala

- — —
 [lekopott az eleje] egy életszabály van
 Melyre vigyázni kell, a ki jár kocsmába
 Ezt az életszabályt ismerjük elegen
 Fehér bort hűsen idd, vöröset melegén.
 Új sétányon járnak emberek
 Kevesen hallgatják odahaza a dalt
 Vagyon Bűvös vadász, lehetne akármi
 Nagyon meleg ?mostan a színházba járni?
 Azok ott dalolnak táncolnak magukban
 Nem [látja meg senki ej be jó dolguk van]
 [19. v.] Tinódy Sebestyén eztet látja vala
 Ó tarisznyájába tölgyfa dugó vala.
 Budai sós vizet itta ő az okbul
 Én is ittam benne valék tőle ebül
 798 A főurak idegen nevei ellen
 799 Szórakozott cikk <kedd>
 800 Oh boldog gyermekévek
 801 Bernát ügyvédje ágy alatt
 802 Folyamodások acad. tagságért
 <A színházban> huzzák azt a sok vén nótát
 Felvonás közé <alatt, hogy még meg nem unták>
 <Jól értesült urak erre aztat mondták>
 Zenekar így <most> tartja arany lakodalmát

De a sörivástól elmegy az ereje
Nagyot nő a hasa, vastag lesz a feje

Minden ember szája tüzet rág, füstöt fuj
Vala ez a látás nekem egészen új.

[20. r.] Kakas Márton urat kérdezte ismét cz
Ő felele nekem, hallgass, ha megértesz
Mostan gőz erőre dolgozik minden gép
Ily malom az ember, feje is, de gyengébb
Hogy tehát gőz legyen ott benn mindig elég
Azért fűteni kell minden ember fejét

803 Crinolinádok⁴¹

804 Budai kénes gyógyviz tabáni

805 Ugy is a malacok eszik meg⁴²

806 3 jó madár⁴³ 16

807 Drágalátos mákvirág⁴⁴ 17

808 Hol a tanu? Itt van ni⁴⁵ 18 0

809 Hát magát ?minek? tették meg 19.

810 Rébusz ?Kukliné? sokat akar tudni 20

811 Rebus hegyen völgyön ?lakodalom? 21

812 Több nap mint kolbász⁴⁶ 22

813 Rébus Nem anyától lettél. Rózsafán termettél. 23

Minerva meg egy éjjel⁴⁷

[20. v.] SE. MENSE.⁴⁸

DET. FIAT. TALEM.B

EREC.ITEM.MALO.

MEL.ET.S.OXOR.HE.

VERTE.CAPA.DON.SE

(DALAT.SE.)

GENIBUS.MARCI.

IRA.EST.

814 Cseréljen pipát rébus⁴⁹ 25

815 Humoros értekezés arról a szóról, hogy „patkó”
Hippostene. Sz. László patkónyoma Ahasvér patkója.

patkó mint kalács, holdpatkó, elpatkol. Kávét patkolni és sarkantyúzni, patkókat visszafelé verték fel! tejút mágnes patkó, a szél patkójától.

- [21. r.] SEptembri MENSE DEDicaT⁵⁰
(:Aurelianus) FIAT TALE
Monumentum Bono (daemoni)
ERECtum. ITEM MALO
MELior EriT (erum) Sic
OXORI (uxori) HElenae
VERtuTE CAPAcis DONat
- [21. r.] SEdes.Ne GENIBUS (:genus)
MARTLalibus IRA EST (sit)
816 Dóczy uram a ködmennel
817 Mátyás király fát vág ☉
818 Praenumeransok búsongása⁵¹
817 <Örmény hogy adja szénát? Ki milyen ember,
ugy a [hentes urnak drágább, színésznek olcsóbb]⁵²
- [21. v.] 818 Delnő beletül a szegekbe⁵³ 24
819 Citromba harap, mikor muzsikálnak 25
820 Részeg ember a vaskohóba jut s pokolban
képzei magát
821 Karikás parolát adni
822 Legátus a toronyból ?coquett...?
823 Kigyóbőr pálcára huzva, kácsabőr sipka, tapló
sipka, csipkegyöngy fűzér, első gyermekszerelen,
tá. alatt papsajttal élni, megpróbálják, de nem
jó. ?Kenyérbélvirág? sem jó, de a zöld borsó jó.
elhatározzák, hogy ha szülők ellenzik, ők zöld borsó-
val is el fognak élni, játszanak boltosdit, látogatósdit,
kis cicát bepótlálják, pulykaorr szára buzogánynak. 26
824 A kitől legelőször festeni [tanultam, azt] tartotta,
hogy ha az [ember összekever] fehérret pirossal, azzal
aztán festhet emberarcot, almát, felhőt és [mézcs-
kalácsot] egyaránt.

- [22. r.] 825 (A leányt) de biz az csak olyan volt kenyérnek,
mint a papsajt sajtnak. Azt megverték, engem meg
kilelt a hideg, azután, hogy felgyógyultam, sokáig
nem kellett sem zöld borsó, sem feleség.
826 Bohó Jancsi, a ki a bátyám által készített tornyot
kalap gyanánt viselte el
827 magam magamnak bizonyítványt adtam, hogy
milyen derék fiú vagyok
828 Beöthy Laciért cserében volt német lyánt
tanítottam magyarul, macska végigkarmolta a képe-
met, nem mehettem oda.
829 Producaltam a gymnasticát, beleestem tizenkét
tányérba 503
830 Ki milyen ember 27 28
831. Kuruc és labanc 29 30
832 Kivándorlott és visszakerült 31 32
833 életpályák 33 34
- [22. v.] 834 Hogy szoktatják el az indítani nem akaró lovat?
Kocsi és háts ló 35
835 Az ágaskodó ló fejére fazekat csapnak hamuval
836 Régi idők találmánya 36
837 Jó házibarát⁵⁴ 37 38
838 Pártatlanság 39 40
839 Roszul csala 41
840 Szobor a kalamárst tartja az ég felé⁵⁵ 42
841 Megismer engem a kutya, ha [az uj csizmám
felhuzom]⁵⁶
842 Csak hárman megvoltunk magyarok [az egész
regimentben]
843 Vajas kenycet és aludttejet s megfordítva enni 43
844 Olyan lesz belőled, mint a vak Kőlcsey⁵⁷
- [23. r.] 845 Mikor a hurkaeső volt⁵⁸
846 Van neki, a mi a házassághoz kell
847 Hiszen vonója sem volt

- 848 Az utolsó pogány 44
 849 Heliogabal tanácsa
 850 Meghalni álomért
 851 Sors polusai
 852 Ponyvairó 45
 853 Bebe⁶⁰ 46
 854 Diáklázadás⁶⁰ 47
 855 A gyűjtogató⁶¹
 856 Pannonia
 857 Az uristen tehette volna, hogy a menyországon
 lyuk legyen s azon folyjon le . . . furcsa prédikációk
 858 A nyéki pap bucsuztatója
 859 Hogy szólátja le magát a saját faluja hogy dicsér-
 teti, csakhogy elvigyék jegyzőre travestálendő
 860 Orosznak a parasztot, kálvinistának a katonát,
 hitványnak az ügyvédet Szi. . .
 [23. v.] 861 Az ellenség senkit sem várát, ha jól elbánnak vele
 862 <magyar az ökröt, rác a disznót, szász a kutyát>
 863 nő, ki lányait iparkodik elszerezni
 864 J6 cseléd híres zsvány, gazdájával komázik
 865 Csöndes vén leány férjhez menve veszekedő lesz 48
 866 A napa menyét examinálja a gazdálkodásban 49
 867 Nyiri tekintetesség⁶² 50
 868 Betlehemescsk⁶³
 869 Parasztlyán, ki mindenki szeretője
 870 Dénesné komámasszony
 871. Csalfa asszony, ki az urának kedves
 872. Komáromi ingadozó torony
 873 Ismeretségek anno einsból
 874 Comicus utlevélcseré
 875 War ich doch der földpörös, und dich exequiroz-
 tam 51
 [24. r.] 876 Az indus elpörköli a megölt tigris bajuszát
 877 Étlap passus helyett

- 878 Beteg leány menyegzőjéről álmodik
 879 ?Christophorus? Itt. Fuit.
 880 A majom a szerelemvallót vagy a szavaló poétát
 utánozza 52
 881 Hold lakói
 882 Collegium pör
 883 Földrengés elől futók⁶⁴
 884 Alacsony ablaku ház és lakói 53
 885 Sári hopp 54
 886 Lecsúszott szőlő pereset⁶⁵
 887 Amerikai bizt. társ. nem fizet, ha a villám
 megüti a templomot, mert [ki a saját házáat gyújtja
 fel, nem kap kárpótlást]
 888 Huszárnak ellopják a lovát a tolvaj hátára ül fel 55
 [24. v.] 889 Régi bonmot Caracalla ?Geticus?⁶⁶
 890 Tánc caricaturák⁶⁷
 891 A lengyel zsidó találkozik rég nem látott fiával
 phlegmaticus kereskedői jelenet
 892 Hírhedett zsványok arcképei
 893 Le ne ?itass?
 894 Vén [bakancsos és fia a huszár]⁶⁸
 895 Tarquin Brutus Egres[sy] Lendvai de a kakasból
 nem engedhetek el
 896 Quis quo pereat eo punitur kövér baromhizlaló⁶⁹
 896 Kemény szórakozottságbul kétszer ebédel s
 három ebédet elmulaszt egy negyedikért
 897 A buziási viz a szomorú fűzfát is jegenyévé
 változtatja
 898 Kis csirkefogó hogy egyezik meg az enyém tied
 fölött
 [25. r.] 899 Macskának a farkát kintorna helyett tckerni
 900 Házasságot se ne csinálj, se el ne ronts.
 901 ?Gyürky? egyszer gondolkozik napjában, míg a
 csizmáját tisztítják.

- 902 ?Gyürky? ágyudurrogással fogadja vendéget.
 903 Bánffy Palit megelőzik a színházba menetelnél
 904 Eisencacadu⁷⁰
 905 Kancsal ember szeméit operáltatja s azután
 mindent kettősen lát, vagy ütést kap a szemére s
 attól lett kancsal
 906 A bivalytól féltő⁷¹
 907 Furcsa vadászat⁷¹
 908 Olcsó biztosítás⁷²
 [25. v.] 909 A duellum olyan vendégség, a hol senki senki
 tudhatja, hogy vendégnek hiták e vagy peccsenyének⁷³
 910 Zsilipi tanulmánya a vén sas⁷⁴
 911 Kertészek nótája⁷⁵
 912 A porkoláb⁷⁶
 913 Milyen szerények a halottak⁷⁷
 914 Drótos tót dala
 915 Külföldi művészek másként játszanak nekünk.
 mint otthon
 916 Tud diákul⁷⁸
 917 Prolog⁷⁹
 918 Rebus Pappmacska Papsajt⁸⁰
 919. Rébus ki mit szeret, arra néz⁸¹
 920 Orvosi rendeléshelyett a diáknak tinta speciést ad⁸²
 921 Crinolin eszméje körtéből
 921 „ „ cigány brugóstól
 923 „ „ hordó tölcserrel
 924 „ „ korsóból
 [26. r.] 925 „ „ lefordított pohárból
 926 „ „ harangból
 927 „ „ gyerek járószékből
 928 „ „ boglya kemencéből
 929 „ „ valódi parádi vizből
 930 Novella egy tűzokádó hegyben⁸³
 931 Chinai novella⁸⁴

- 932 Ha én ugyan, maga is ugyan
 933 Visszakerült első férj, kinek a második erővel
 vissza akarja adni a feleségét
 934. Matyi a csizmám!
 935 Eltart Matyi a tékozló fiu⁸⁵
 936 Tartson confusiot
 937 Nem harangozott nyolcat?
 938 Jönne biz az, de a felesége nem creszti⁸⁶
 939 A kutya azt gondolta, hogy az urak zsidók,
 mert ma szombat van⁸⁷
 [26. v.] 940 Nyelvtisztítót ad ajándékba
 941 Halpor⁸⁸
 942 Thüringi marxkenyér
 943 Ettül döglött meg a macskám
 944 Az uzsorás fizet a papnak, hogy csak prédikáljon
 többször is az uzsora ellen o
 945 Szakácsné hogy ijeszti el a vendégeket azt mond-
 va, hogy az ura le akarja vágni a fülét II 6
 946 Két koldus, egyik a királyra, a másik az Istenre
 építi bizalmát II o
 947 A paraszt megijed az ürmös bortul
 948 A bolond beírja a királyt o a bolond köre ha
 visszajön a azt fogja o beírni
 949 Vizbe tett kötél után előkerül a lopott gyűrű
 [27. r.] 950 A zsvány nevet az akasztófa alatt eszébe jutván
 a gri. iak mikor egy ólommal találtak embert. . . o
 951 Sárkány ilyenforma pokolféreg⁸⁹
 952 Drága hagyma⁹⁰
 953 Nem eladó lúd⁹¹
 954 Jó tüzkő⁹²
 955 Nem enged a jégen lyukat vágni⁹³
 956 Milyen a diák⁹⁴
 957 Kanári pecsenyc
 958 A bivaly vizi madár⁹⁵

- 959 Székely eladja a medvét⁹⁶
 960 Lajos őrnagy⁹⁷
 961 Csatarész⁹⁸
 962 Jönnek a törökök
 963 Apa és fiú⁹⁹
 964 Ha én nem volnék¹⁰⁰
 965 Non solum vers, sed etiam toge. . .
 [27. v.] 966 Hátral jön a rozs¹⁰¹
 967 Farkas vadászat¹⁰²
 968 14 megy egy tucatra
 969 Lenni vagy nem lenni?¹⁰³
 970 Jancsó a tapsolókra haragszik¹⁰⁴
 971 A fán látva a tolvajt, visszafordul, hogy az ne
 szégyelje magát
 972 Ugy is sáros lesz megint a csizma o
 973 Melyik felét a képemnek mossam meg¹⁰⁵
 974 Orvos a falábat kátrányvizzel gyógyítja
 975 A pióca kereskedő
 976 Orrtokok katonáknak¹⁰⁶
 977 Be nem zárt bolondok
 978 Szállás nézések
 979 Kont Pesten
 980 Falura férhezment városi kisasszony¹⁰⁷
 [28. r.] 981 Regények komikus folytatása
 982 Eseményforgácsok
 983 Kecskeláb 169 180
 984 Aggteleki barlang kisajátítása 172, 178
 985 Hordó szagu bor¹⁰⁸
 986 Most az egyszer egyeznek a lapok¹⁰⁹ o
 987 Döglött fácán
 988 Ezt a pofát én már láttam
 989 Borzovai a színházban
 990 Kinek hol szorítja a csizma a lábát? Dandy, rab,
 bankár, szerelmes, betyár, tudós¹¹⁰ 318 487

- 991 Újmódi fegyverek¹¹¹ 169
 992 Vörösm Deáknál a silvoriummal¹¹²
 993 Három jó madárhoz: Elviteti a révészt álmában
 a pocsolýába.
 994 ?Capszli? fát ver a kérkedő sarkába¹¹³
 995 kiadja Páviánnak az uticársát¹¹⁴
 [28. v.] 996 A piros cipőt beleteszi a káposztába¹¹⁵
 997 A huszártisztet kiadja leánynak¹¹⁶
 998 Szájával fűrészel¹¹⁷
 999 Kigyót pakol skatulyába¹¹⁸
 1000 Fuvarosokat rászedi kettős kulaccsal¹¹⁹
 1001 Katona a szinpadon
 1002 Francia várost megtréfálja
 3 elhiteti két úrral, hogy a másik süket
 4 Befesti az alvó ablakát feketére¹²⁰
 5 gólya tojást rak a lud alá¹²¹
 6 babkását hint végig az úton¹²²
 7 elhiteti, hogy hamis bankót csinál
 8 vőlegénynek pomádé helyett keményítőt ad
 9 Békákat ereget el a városban
 10 Két Antal
 11 macska lábára dióhéjat köt¹²³
 12 A francia lorett irodalom, az irodalom csak ott
 hat, a hol valami szenvedély mellett, de ott nem,
 ahol ellene küzd
 13 A lap azt az újdonságot hozza a ?Th.? Z. után
 [29. r.] ugyanazon számban van az is, hogy a Dunán már
 megindult a jég.
 14 Porolófát felöltözteti kísértetnek¹²⁴
 15 véreshurka imakönyv helyett betakarva
 16 A kioldott haj, feléledt légy és a preferance.
 o 17 Dankadressek a vidékről az Ústökösnek. Sárga-
 ságból gyógyít, tetszhalálból feléleszt, búskomolyságot
 eloszlat, atyafiaikat engesztel, házastársakat kibékít.

- pénztelenséget feleitet.
- 18 Ismerkedés a ?tunnelben?
- 19 Medicei ?veneri? cantilén. .
- 20 Midás dráma
- 21 Mit nekem pénz és . . . annyi Rotschild
- o 22 Modern istenek. Amor házassági iroda. Apollo
?kalauz? Mercur szökevény, Venus crinolinban, Mars
ágyúin Pluto hitelező
- [29. v.] 23 X táncosnő szemére veszedelmesek de a tyuk-
szemei még veszedelmesebbek
- 24 Kettős kritika
- 25 Be akar menni a tálba
- 26 Fagyott fül¹²⁵
- 27 Septemvir¹²⁶
- 28 Tökkirály¹²⁷
- 29 nem nyert
- 30 nem házasodott volna zszor
- 30 Kondoryné
- 31 Isznak e theát¹²⁸
- 32 gonosz kérdések
- 33 két telegráf
- 34 a tudós a holddal
- 35 Vigopera Eduardo és ?Conigunda?¹²⁹
- [30. r.] 36 Bürgözdi elhíteti valamennyi kisebbel, hogy
csikolták
- 37 A csalódott ?testaliziak? visszaéneklük ?a nagy
Cantust? Bü. . . .¹³⁰
- 38 <B olvashatatlanul lehuzgálva>
- 39 Csokonainak adja ki a borkereskedőt¹³¹
- o 40 Szabótól ellopja a kimért ruhából a posztót
- 41 Hogy a bakter mit ordít azt értem
- 42 <. elfogja a nyúlat>¹³²
- 43 A f.-i viznek olyan hatalmas oszlató ereje van,
hogy az ember zsebiből mind eloszlatja a pénzt.

?másik? . . . fűzfából csinál jegenyét, annyira elevenítő

44 Kérdem collégámat. Ez a keserűsős forrás hogyan támadt? Török idejében sok könyvet hullattak, Buda vára alatt kik e ?honban laktak?

[30. v.] Keserű magyar könyv összegyűlt sok évig
Tizenkét krajcárért itce számra mérik¹⁸³

45 A tanut vereti meg

46 Rédey Debrecenben nem kap szállást s házat vesz¹⁸⁴ 194 318 II

47 A nyul elfut egy puszta házba megtalálják 12-öt csapnak rá s odább eresztik¹⁸⁵

48 Van tehát egy furcsa város¹⁸⁶

Mingyárt itt a Ganges parton

Híres arról mindenek közt

Hogy ott laknak bayadérek

Bayadérek annyi számmal

Hogy én nem tom hogy élnek meg?

Ezek jó szelid leánykák

Kivánnak szives jó estét

A ki elmegy ablakuknál

Nem büszkék, nem válogatnak

Nem hagynak egyedül senkit

[31. r.] Úr, diák, batyus zsidó, vagy

Vándorló legény előttük

Mind egyenlőn van köszöntve [törölt olvashatatlan

Vagynak ott pedig morosus szó]

Vén unalmas brahminok

Kiknek a nevük hausherr

Ez a kaszt (nagy zugolódva) megunta (egyszer) a sok

Jó estéket hallani

És in massa (rajta rontott) represental

A hatalmas polizájon

Azt mondván hogy ők nem bánják

- Ha már annyi bayadér van
 És azoknak hivatásuk
 Tánc dal és jó éj kívánás
 Ám táncoljanak, ha kell
 De csak még is ne az utcán
 És kívánjanak jó estét
 De ne? épen fényes nappal?
- [31. v.] Ez a brahminok panasza
 Szült kemény parancsi szót
 A hol csak van dere bay
 Tartsa rejtve tudományát
 Mert ha megtudják mit árul
 Alvilágba küldetik
 Melynek a neve dologház
 Lőn pedig hogy áruhában
 Holmi indus hamis isten
 Bankár, börzeur, vagy ilyen
 Késő esteli vonattal
 Érkezett az indusoknak
 Fentisztelt nagy városába
 Nem kapott szállást sehol már
 Sasban, Grillben és lakik
 <S már csodálkozik>
 Tigrisben és két bakokban
- [32. r.] Nem lelt érező szívet
 Nincs is az vadállatoknak
 Zárva volt a Zrinyi is már
 Mit csináljon, merre menjen?
 Most egy szük [utcába ére]
 Melynek mind a két sora
 Csupa bambusz házból áll
 Bambusz kunyhó ablakába
 Numero so und so vielnél
 Hall szemérmes suttogást

<[olvashatatlan törölt szavak]>
Ifjú idegen leven. . .
Hogy ha nincs quártélyod itten
Vagy ha részeg vagy annyira
Hogy nem bírsz hazatalálni
Nem kell odább menned
Ime én a kapukulcsot
Kiadom az ablakon

- [32. v.] Meghatá e nagy szivesség
Ott az indus három istent
És pedig a bayadére
Nem tudá, hogy az nagy ur
Hogy az maga a nagy Brahma
Olyan nagy mint Anselm Mayer!
Ámde látta <hogy> őt bemenni
Ottan egy feuerpikét[ért]
És körül fogá a házat
Azt hívé legfeljebb Csak egy
Commun voyageur
Ki szed rongyot gubaszórt
49 Vén asszonyt vett el, hogy aztán fiatal szeretőjét
vehesse el, de az alatt ez is megvénül
50 Mit tart a diák absurdumnak?¹³⁷
51 Mikor szél fú, akkor almát főznek¹³⁸
52 ?pénzes? báró vendégei nevét leiratja
- [33. r.] józan ismeretség vonatban
53 ?Bulla? szinlapja
54 Angyalhullás
55 Oh Nadajda mily ?csuhajda? egy szomszédnak
perejta¹³⁹
56 Diktando Nadajda
57 ?hohér? háza és hajója
58 Johan ?M.nne?
59 Nem ismeri csak látta¹⁴⁰

- 60 A kötelezvényt visszaadja adósának T¹⁴¹
 61 a ☹
 62 Prüsszent, kedves egészségére
 63 ?Zsandárt? felkéri rendet ?csinálni?
 64 Hogy van a ?házban? a publicum ez vagy okos,
 vagy iszik?
 65 Parasztbíró megállítja az előadást¹⁴² ☹
 [33. v.] 66. Tájbeszéd
 67 Hova lett abból a bőrből a kutya?
 68 A tehén foga¹⁴³
 69 Tud sakkozni?
 70 Maga kenyereén a cigány¹⁴⁴
 71. Vörös órrú a gólya is¹⁴⁵
 72. Két nadrágos¹⁴⁶
 73. Hol jár a conscriptio¹⁴⁷
 74. Hogy ez a két ló¹⁴⁸
 75. Nincs itt senki¹⁴⁹
 76 Irhatta volna, hogy *néhai*¹⁵⁰
 77 Erdődi de Nyomorúkerék¹⁵¹
 78 Szeretne négyszemközt beszélni a feleségével¹⁵²
 79 (Boross) ne nevezze collégának
 80 Tolvaj sajnálja, hogy vásár idején csukják be
 81 Hajfűrtelmes éjszaka
 82 Nagy betűket ír neki, mert nagyot hall¹⁵³
 83 Attul fél, hogy eltalálja fúni a húst
 [34. r.] 84 Ne vágja le az egész vármegye fülét, mert egy
 maga lesz füles o
 85 Felpörkölte a szolgabíró csürét
 86 Négy tornyot is lát a cigány, mikor pofon ütik
 87 Mindennek az árát ismeri, csak az időt nem
 87 Kiállja e a halálos büntetést
 88 Várja, míg felszárad az utca¹⁵⁴
 89 Nem jut a crinolin menyországba
 90 Feleség vételkor nem a színét, hanem a súlyát

- 91 Megkeni a bírót¹⁵⁵
 92 Jancsi, valaki mellém feküdt¹⁵⁶
 93 Légyet zár a szelencébe¹⁵⁷
 94 Lesz ott fogcsikorgatás, kendnek pedig nincs foga
 95 Lelkiismeret megfordított tövises disznó¹⁵⁸
 96. Az ügyvéd mellékjövedelme. -
 97 Ádámon felyül menő nemesség
 98 Jaj ha én itt folyvást imádkozom
 [34. v.] 99 A vesszőzött és akasztott ☉
 100 A süket fél, hogy fel nem támad
 101 Mesterinas csak bölcsőt ringat
 102 A tolvaj jó rendet talál a háznál
 103 Az indus megeszi az egyik nejt, hogy a missio-
 narius megkeresztelje¹⁵⁹ ☉
 104 Az év négy szakasza a főn.
 105 Vízből vétetett és vízzé lett
 106 Nem vezett kárba a hajítás¹⁶⁰ ☉
 107 Mi az ügyvéd első kötelessége?
 108 Csak egy igaz szó akadt a torkán¹⁶¹
 109 Rosszúl érzi magát az az egy jó eszme
 110 Küldjön neki [könyvet, majd ha kiolvassa,
 visszaadja. Küldjön neki fát, majd ha elégette,
 visszaadja?]¹⁶²
 111 Ruhája piszkos, de a kezem tiszta¹⁶³
 112 Nem fizet, míg megborotválkozik
 [35. r.] 113 Holnapra valót is egyél
 114 Katyi Petya
 115 Elalszik a verseken
 116 Magának is többre kerül a predikáció
 117 A hideg megszívja a marhát¹⁶⁴
 118 De szabadíts meg a gonosztól
 119 Jancsi összeáztatja a ruhát
 120 Bőszült ökör jön¹⁶⁵ ☉
 121 Nem jut eszébe honnan jön ☉

- 122 Nem tudja, kit illet a gazember
 123 Az új harang
 124 Mit hoztál? Egy ökröt
 125 ?Fülemüle nem énekel, ha fészket ?
 126 Mutatója ?nem sokat ér?
 127 Nem kérdezhet, hogy a helyes
 128 A kit nem bir. . találni
 129 A katona és kereskedő ?fizet?
 [35. v.] 130 A visszhang nőnemű
 131 Egészség segély
 132
 133 A hóhér ledolgozná az adósságát
 134 Egér [szaladt le a torkán] s macskát adtak be neki
 135 A hentes beleszeret a kofába, a miért az olyan jól
 tud perlekedni¹⁶⁶ ☉
 136 Ember Pál és Farkas János vitatkoznak elsőbb
 ?névnapjuk? felett¹⁶⁷
 137 A Casinóból elkérezkedik¹⁶⁸
 138. Chinai dráma és opera
 139 Oh Nadajda vajda¹⁶⁹
 140 Konfucse szomszja¹⁷⁰
 141 Olcsó bálvány¹⁷¹
 142 Vén kofa, vers¹⁷²
 143 Félhangu, félkegyelmű
 [36. r.] 144 A poloska¹⁷³
 145 Elszökött nő¹⁷⁴
 146 Borjuveszedelem¹⁷⁵
 147 Ötszáz khinai bölcs¹⁷⁶
 148 Xelenhoa¹⁷⁷
 149 Darut tartanak, hogy soká éljenek¹⁷⁸
 150 Csontokat rak a tálba, hogy többnek lássék az
 étel¹⁷⁹
 151 A tengeri szellem nem szereti a peccsenyeczagot¹⁸⁰
 152 Jancheni szép asszonyok

- 153 Uszó falvak
 154 Tigris szelidítő hegy¹⁸¹
 155 Fekete folyó fehér halakkal
 156 A chimleangi kőhadsereg¹⁸²
 157 Pooting tó vérvörös lesz, [ha követ] hajítanak
 bele¹⁸³
 [36. v.] 158 A chinaiak egy számárnak köszönhetik hogy a
 cukorfőzést megtanulták¹⁸⁴
 159 A ?cinchen? szóval megengedi magát fogni 160
 160 A szerelmes pávián¹⁸⁵
 161 A nevető állatok mik az embert megeszik¹⁸⁶
 162 Chinai koldusok
 163 Párisban fiatal ember ismeretséget köt egy delnő-
 vel, annak szerelmet vall, másnap elvezeti valami
 látványba, a hol 90 frankot kell fizetni s ott ugyanazt
 a productiót nézi végig¹⁸⁷
 164 Szőrös madár¹⁸⁸
 165 Selyemesztő tyukok¹⁸⁹
 166 Virágból kelő madár¹⁹⁰
 [37. r.] 167 Tengeri tehenc, szarvas halak¹⁹¹
 168 Hal, melyből madár lesz¹⁹²
 169 Gyermekmódra siró hal
 170 Gyöngyevő pók¹⁹³
 171 Kigyókő, mely a mérget kiszívja
 172 Szárnyas teknőc¹⁹⁴
 173. Császár chinai irónói¹⁹⁵
 174 A napmadár megjelenése a császári ház vesze-
 delme¹⁹⁶
 175 Mandarin elől futni kell
 176 Chinai azt hiszi, hogy hosszú hajánál fogva
 huzzák az égbe¹⁹⁷
 177 Gazdagok leányai keveset kapnak enni
 178 Koldusok hogy kényszerítik alamizsnára az
 embereket önkínzás által

- 179 Chinai házasság
 [37. v.] 1180 A halottat is étellel kínálják
 1181 Holtat magánál tartja, de mindennap tálat neki
 és mellette alszik¹⁹⁸
 182 Fehér gyász
 183 A nioma kép a hajókon
 184 A barantolai veszett fiu, kit megdühitenek s el-
 cresztik az utcán
 185 A Láma uralmai ?elhajt? csontok, mint ?ereklyék?
 186 Egész falu abból él, hogy a chinaiak számára
 bálványokat készít
 187 Terméketlen föld alatt a poklon
 188 Hfutár 8 akó vizet az énekescsknek
 189 A kajmánok¹⁹⁹
 190 Előfizetés hirdetés mint gyógyszer universalis
 minden betegség ellen
 [38. r.] 1191 Érdemrend fabrikáló gyár hamis
 192 A ?bāringeni? pénzemberek
 193 Gyapjuházak, zsemlyeházak²⁰⁰
 194 Hírlapi kacsák. Kivánom, hogy alattvalóim
 fazekában minden vasárnap tyuk legyen Azzal nem
 szolgálhatok, hanem kacsákkal igen Hírlap²⁰¹ 108 118
 195 Koszorú Pákh fején
 196 o Tunnel mire volna jó o
 197 A kobak öl o
 198 Maga nevelése cigányok és ?postás?
 199 Zuhany alatt Jaj az esernyőm²⁰² ⊙
 200 Hogy rófe a patyolatnak
 201 Szagért hangot²⁰³
 202 Miből lesz a papiros
 203 A nélkül ?én? nem lehetek rokonod
 204 Utólérik az ivásban
 205 A mi a ?puska? a katonának
 [38. v.] 206 Cigány felvartja a pokrócot²⁰⁴

- 207 A drágakővé vált ember²⁰⁵
 208 Bürgözdí megutaztatja ?a lovát?²⁰⁶
 209 Felfordítja a pipáját²⁰⁷
 210 Kitömi a csizma órrát²⁰⁸
 211 Utazás Szabadkáról Pestig²⁰⁹
 212 Walthiop Guyon²¹⁰
 213 A hollandi kappan²¹¹
 214 Megenné a kenyeret²¹²
 215 Nem ivott volna belőle²¹³
 216 Lehetne vetni²¹⁴
 217 Csokonai háza
 218 <Utólérik az ivásban a diákot>
 218 Bürg. játékból megesküszik a kislyánnyal később
 elveszi nőül²¹⁵
 219 Űres puskával nyulat²¹⁶
 220 Parirozzon az ellenség²¹⁷
 221 Mint milliomos halt meg americáb[aan]²¹⁸
 [39. r.] 222 A gömböc apologiája
 223 Asszonyorvosság²¹⁹
 224 Neked is apád helyett apád volt²²⁰
 225 Megméreti mind a szatyingot²²¹
 226 Szalmaszál a pipaszárban
 227 Inkább szeretem, hogy magyarul megszidott
 228 A huszár parazsat ad Józsefnek
 229 Megrugja a szamarat²²² ∅
 230 Elismételte
 231 Nárcis versei²²³
 232 Elhozta a lapunkat
 233 Színészek egymásnak szórnak koszorut²²⁴
 234 Duna gőzfürdő
 [39. v.] 235 Ilyen ügyes én is volnék
 236 Ha én neked is libériát csinál. . .²²⁵
 237 Mért nem a pincében
 238 100 f ára hurka

- 239 A lován kicsinálja pléhből Ecsedit
 240 Gróf és árendás zsidó²²⁶
 241 Kutyapróbá²²⁷
 242 Huszár mentés²²⁸
 243 Kanász törvény²²⁹
 244 Joskafi borbély²³⁰
 245 Nővásár²³¹
 246 Kisbiró levele²³²
 247 Ezt ugyan visszaimádkozta²³³
 248 Nem is azért hozta iskolába²³⁴
 249 Egy talpalatnyi felesége sincs²³⁵
 [40. r.] 250 Már fizetett a kutyáért jön a gyerekért²³⁶
 251 Trou Juden
 252 Vizen járók
 253 Pacsirta Spártai²³⁷
 254 A tolvaj ajánlja, hogy majd ő megyen
 255 Visszalopott kolbász
 256 Solid. Szoridd
 257 A mama többet tud, mint a papa
 258 <[olvashatatlanul törölve]>
 259 Miket fognak jövőre feltalálni az ember eltevési
 módját galvanoplastice
 260 A tüfokon átkell bújni a kocsisoknak
 261 Tanár kihirdeté, hogy a köveket el akarja fujni
 262 Tyuk megcsudálja az üstököst²³⁸
 263 Rügen szigeten nem marad élve az egér
 264 A bambergi két nagy béka
 265 A mindig szerető angyal
 [40. v.] 266 Henrik és Kunigunda ?holtuk? után is civódnak,
 hogy melyik feküdjék jobb felől²³⁹ ∅
 267 A gyűrűvel áthajított harang
 268 Fogfájás ellen Sz. Erzsébet ágyából készült fog-
 pizskálót, mit ád ezek helyett a kuruzsló
 269 Fogf. ellen hideg vizet végy a szádba, aztán ülj

- fel a kemencére, míg felforr a víz a szádban, fogj egy
barack magot a szádba s üttess a fejedre, míg az meg-
roppan, végy egy golyót cérnával kösd a fogadhoz, s
úgy lödd ki a puskából
270 ehető föld
271 Liszteső²⁴⁰
272 Micsoda szenteket hívnak betegségek ?külön?
nemci ellen
273 Szarvasgombában pénzt talált
[41. r.] 274 A menydörgés természti a szarvasgombát
275 ?Austria? ventosa vel venenosa
276 A kígyó királyné, a minék a fejére a követ fogták
277 Egyik neje Törökországból kíséri haza, másik itt
vár rá, együtt halnak meg mind a hárman, a két nő
mint testvér szereti egymást²⁴¹
278 Qui capit uxorem litem capit atque dolorem.
Qui caret uxore, caret lite atque dolore²⁴²
279 A felső szobában táncolók leszakadnak az alatt
levőkre, mulatságos találkozás²⁴³
280 A soproni meggyalázott férj, ki neje csábitóját
megöli
281 Cleopatra mumiája a pozsonyi jesuitáknál
282 Les Francais prendront Arras rendront Arras
lorsqu le chat prends le Rat
[41. v.] 283 A pók beszövi a szoba mezetlen részét
284 Az üldözött az asyllumkő alá menekül, ott
táplálják kegyes lelkek titokban
285 A huszár a pap fülébe trombitál gyónás helyett,
az meg visszatrombitál neki
286 Felemás csizma²⁴⁴
287 Volt e piros szalag a nyakán²⁴⁵
288 Énoch leánya²⁴⁶
289 Milyen a csók²⁴⁷
290 Úlj a térdemre²⁴⁸

- 291 A mieder és crinolin²⁴⁹
 292 Ne higgyetek a térdeplőnek
 293 Emlék és ítélet²⁵⁰
 294 Egy roppant egér — sz.²⁵¹
 295 Vasmacska a nyakleves²⁵²
 296 X és Y²⁵³
 297 Ön hova megyen?
 298 Amerikai felszólítás²⁵⁴
 [42. r.] 299 Szeresd idővéredet²⁵⁵
 300 Korcsmában egy ital viz²⁵⁶
 301 Tíz órakor hazamegy becsületes csal²⁵⁷
 302 A huszártól elakarják venni a lovat a zenekar
 számára²⁵⁸
 303 Ide egy kést!
 304 O magne Cristophore²⁵⁹
 Qui portas Jesu Christe
 Per mare rubrum
 Et non franxisti crurum
 Hoc non est ?mirum?
 Qui tu fuisti magnum virum
 305 <Hogy viheti a hátán az egész földet?>
 306 ?Gyerekkforrás?
 307 A befalazott ördöglyuk
 308 B. Sina és Lentey²⁶⁰
 309 Az ökörnek fogat tétetett²⁶¹
 [42. v.] 310 Sovány agarak és lovak
 311 Mi ujság?
 312 <Ez is fegede, meg az is fegede> 1235
 <313>
 264 II
 281 I
 [56. r.] [a füzet másik végéről visszafelé számozással. Itt egy
 lakás alaprajza]²⁶²
 a e i o u²⁶³

- 1 2 3 4 5²⁸⁴
 l m n p
 6 7 8 9.
- [55. v.] 2 37 Rebus Üdvösebb Hölgyfutár [idegen kéz írása]
2500 ²⁸⁵	1400
1150	1400
1450	2200
200	1400
400	150
100	150
100	500
100	7400
400	
100	
6500	
- gy 5617 o z z g d 18
 ozepdári k o d z 8
- [55. r.] Vasárn. Ujs. Képek historiából²⁸⁶
 Mohács csatakép
 Novella magamé
 Tantieme összeszámolás Nagy Tükör képek Osztalék számolás 30 p. színháznak Cosmos, Paris Say B. occonomie politique Brockhaus megkérdezni a leendő munkatársakat
- [54. v.] Kajdacsy <Kun Pál> Mocsáry Fáy Szemere Pál <Várady> Tóth Lőrincz Ágoston Kovács Endre Gerenday Egressy Samu Jakab István, P. Korpád
- [54. r.] N. Bajom Vadnay Rudolf Zánka, Tapolca Kozma Sándor ?Szörnye? Lichner Pozsony Körmendy Sándor Kisasszony, Kaposvár Goth Gyula ?Magasi? Cell. Dienes Lajos Körmend ?ügyvéd? Pap Károly Sopron Somorjai Károly, Pozsony Nvárad Lukács György Pap Antal Szabolcs Fehértó.

[53. v.]	17	27	[oldalt írva:]	6 — d	
				v — s	
	15	18		7 — m	
	85	216	1280		
	17	27	880		
			2160		
	255	486	<486>		
			<186>		
	255 : 486 = 2160 . 4000				
			255 10597604		
	<255	1039760	4>	1020	
		765		19	
	486	<486	1039760/21>		
	2160	<972>			
	29160				
	486	<676>			
	972	<486>			
	1039760	1900			

- [53. r.] 2 köt decam. elébb kiadni Rónay ?Csum?. — Fusio Tóth műve T. regéi 26 — 115²⁶⁷
- [52. v.] finom muskotály gömbölyü²⁶⁸ repedezett, igen jó, világos haju egy volt világos sima haju gömbölyüü édes fehér sima haju muskotály édes Margit paradicsom háromszegletes Déry káposzta zöldbélü
- [52. r.] K. P. M [kresztben írva]
4000	hz	4000	gyll	800	grd	1300
3200	ny.	3200		5000	ny-	1500
800	grd.	500		700	v.	300
				300	ny.	3100
- [51. v.] 27 marad²⁶⁹ 5 ő. b. 8 ő. b. 1 a. 4 s. b. 1 ring.

[51. r.]	I. kötet		
	1. Jordaki, hist. id. ²⁷⁰		24
	2. Láthatatlan seb, mysterium ²⁷¹		20
	3. Régi hű szerető. Emlék ²⁷²		10
	4. Kénytelen mulatság, humor ²⁷³		24
	5. Halálfős álarc ²⁷⁴		12
	6. Régiségbuvár. genre ²⁷⁵		12
	7. Cibinius. Krónika ²⁷⁶		12
	8. A hold. Mysterium ²⁷⁷		10
	9. Két halom, rege		10
	10 Százszorszépek, m. hist. ²⁷⁸		16
			<hr/>
			150

[50. v.]	II. kötet.		
	1. Faustina ²⁷⁹		
[50. r.]	18 f papir ²⁸⁰	12	
	17 szedés	2	
	2 satin	6	52
	<hr/>	<hr/>	
	6 nyom.	20	40
	35		
	<hr/>		
	52	52	17
	70		<hr/>
			20
	<hr/>		<hr/>
	175		340
	1820	10800	
	3600 kép		
	<hr/>		
	1040		
	6460	2 vf. 1 clf	
	<hr/>		
	1200		
	7660	310600	1000
	<hr/>		
	540	9	3533
	<hr/>		<hr/>
	8200	16	467
	<hr/>		
	1500	65	

[49. v.]			3000 p.	
	Szedés	52 iv p	15 — —	780
	Papiros	p	27 — — —	1404
	Satinírozás	p	4,24	124
	Nyomtatás	— p	12 — —	534
	Képek			3500
	Expeditio			500
	Redactio és honorarium		— —	1500
	Correctura		— —	300
	Postabélyeg	p 40 k.p.	2200	1430
	hirdetmények			528
				<hr/>
				10600

[49. r.]	Képek ²⁸¹		
	1. <Cigányok csónakkal>	nagy	
	2. <Janku ne ?dumáj?>	nagy	
	3. " "	nagy	
	4. <[olvashatatlanul törölve]>	nagy	
	5. <[olvashatatlanul törölve]>	nagy	
	6. <Palócok> ²⁸²	nagy	
	7. Copfos táblabíró ²⁸³	nagy	
	8. Kántor ²⁸⁴	nagy	
	9. Szeg a szizmában ²⁸⁵		közép
	10. <[kiolvashatatlan]>		kicsi
	11. <[kiolvashatatlan]>		kicsi
	12. <[kiolvashatatlan]>		kicsi
	13. <[kiolvashatatlan]>		kicsi
	14. Lóverseny ²⁸⁶		kicsi
	15.		kicsi
	16. <[kiolvashatatlanul törölve]>		közép
	17. Kézcsókoló ²⁸⁷		közép
	18. Pirongató férj		közép
[48. v.]	19. Papagály ²⁸⁸	nagy	
	20. A csigák		közép

	21. Fürdés	közép
	22. Három disznó ²⁸⁹	közép
	23. Csizmadia inas ²⁹⁰	kicsi
	24. Két szekér ²⁹¹	közép
	25. Családfák ²⁹²	kicsi
	26—28. Virágnyelv ²⁹³	kicsi
	29. vandali.	közép
	30.—31. jégdémon	kicsi
	32—34. <[olvashatatlanul törölve]>	kicsi
	35. <microscopicus stud.> ²⁹⁴	kicsi
[48. r.]	36—37. <microscopicus stud.> ²⁹⁵⁻²⁹⁶	kicsi
	38. ?Buldvatalán?	közép
	39—48. rebusok	kicsi
	49.—50. Csokonai dolmánya	közép
	51.—52. Esztergomi éjszaka	kicsi
	53. ki az a svájci várnagy	
[47. v.]	(54) <kivándorlott és visszakerült>	közép
	56—57. kuruc és labanc	közép
	58.59. <[olvashatatlanul törölve]>	közép
	60 <huszárelet> ²⁹⁷	közép
	61—62. házi barát ²⁹⁸	közép
	63. <régi jó idők>	nagy
	64—65. életpályák	közép
	66—67. ki milyen ember ²⁹⁹	közép
	68. Citromba harap	közép
	69. gyerek szerelem	közép
[47. r.]	70. <[olvashatatlanul törölve]>	közép
	71. Aludttej evő	közép
	72—79. Hírhedett zsványok arcképei	kicsi
	[72—73 dandy 74 bankár 77 előf.[izető] gyűjtő,	
	78. kortes uzsorás 79. gabona tőzsér	
	80. Szomoru füzet jegenyévé	
	82—85. kettőt látó	
	96. Bivalytól fél ³⁰⁰	

- 87 *Vaddszat*³⁰¹
 88 *olcsó biztosítás*³⁰²
 89—91. <Katonaszobor>³⁰³
 [46. v.] 92—111. Kakas M- színházban kicsi
 112. gyermekálmok közép
 113—115. három jó madár³⁰⁴ közép
 116—118 kedves ?urabátya?³⁰⁵
 Stuhlmüller közép
 119—120. rebusz
 121—125. <crinolin eredete>
 126. Delnő beleül a szegekbe³⁰⁶
 [46. r.] 127. *A kutya zsidónak nézi az urakat*³⁰⁷,
 128. <Szinész a csizmadjából kilép>³⁰⁸
 129. *Kandalló, rébus*³⁰⁹
 130. Tartson confusiót
 131. *Hirhedett pipázók arcképei.*
*Félre vdgott pipával nagy tajték pipa*³¹⁰
 132. *Nagy csibukkal*³¹¹
 133. *kurta makrával*³¹²
 134. *Hosszu száru, dgybul kiér.*³¹³
 135. Drótostót megfordított pipaszárral³¹⁴
 136. Két cigány egy pipával³¹⁵
 138. Színházban pipázók
 139. Festetics és a jurátus
 140. negyedévi áttekintés³¹⁶
 141—147 —
 [45. v.] 148. Leszólt notárius
 149. Majom utánozza a szerelemvallót
 150. <Tánc caricatura>³¹⁷
 151—153. — m [pirossal]
 154. Nem enged a jégen lyukat ásni³¹⁸
 155. Székely eladja a medvét³¹⁹
 156. Jönnek a törökök
 157. Apa és fiu³²⁰

- 158 <Hát jön a rozs>³²¹
 159 Farkas vadászat³²²
 160 <Parókák>³²³
 161 *Husár lóháton borotválkozik*
 162 Kinek hol szorítja a csizma a lábát dandy 162
 rab 163 bankár 164 szerelmes, 165 betyár 166 tudós³²⁴
 [45. r.] 167 A capszlik II
 168 pavian II³²⁵
 169 <pénz, cipó I>
 170 Huszár leány III³²⁶
 171 A kígyó II³²⁷
 172 Katona színpadon III
 173 elspárgázott utca III³²⁸
 174 X tűzilárma, zavar III³²⁹
 175 <golyatozás I>³³⁰
 176 <kisértet I>
 [167—176. mellett összekapcsolva:] Bürgözdi
 177 Milyen szerények a halottak³³¹
 178. Isznak e theát³³²
 179 ?Gonosz kérdés?
 180 —
 181 Kondoryné
 182 Spanyol tudós
 183 <[olvashatatlan törlés]>
 184—185. két király³³³
 [44. v.] 186 Vasuton mind pipázik³³⁴ m
 187 Gyereket megméri³³⁵ m
 188 Hogy mert itt kiszállni³³⁶ m
 189 Egymás mellé ültetik őket m³³⁷
 190 változtatott arc m
 191—196 — m
 197 újmódi fegyverek m³³⁸
 198—200 — m
 201 modern Istenek Ámor m

- 202 Mercur m 207 Neptun m
 203 Apollo m 208 Pluto hitelező m
 204 Jupiter m 209 Részeg fővel leirt nevek m
 205 Venus m
 206 Mars m
- [44. r.] 210 valaki mellé feküdt³³⁹
 211 A vesszőzött és akasztott
 212 Az indus és missionarius³⁴⁰
 213 Nem vezett kárba a hajítás³⁴¹
 214 [Bőszült ökör jön]³⁴²
 215 A kéz nincs hiven találva³⁴³
 216 Hentes és kofa³⁴⁴
 <A louisvillei csata>³⁴⁵
 <A szivbajos ifjú>³⁴⁶
 A megfogott rablók³⁴⁷
 <A nazarénus>³⁴⁸
 <A vágytársnő>³⁴⁹
 A bohóc halála³⁵⁰
 A visszavásárolt nő³⁵¹
 A találkozás a koporsó mellett³⁵²
 A fiu, ki megtagadja apját.³⁵³
 A végzetes lapok.³⁵⁴
- [43. v.] Az utolsó csésze thea³⁵⁵
 Quitt!³⁵⁶
 Kié a pályadij.³⁵⁷
 A fagy³⁵⁸
 A korhely.³⁵⁹
- [43. r.] 1 Apró fekete Jakabszőlő³⁶⁰ 2. Szagos fehér korai 1
 3. Genuai fúrjtojás 1 3 4. Fekete zamatos 2 5. Fehér
 szagos legjobb 4 6. Veres ropogós, kitűnő 4 7. Gohér 2
 8. Papsapka 7 9. Veres chasselas 2 10. Fehér sűrűszemű
 szagos 2 11. Hegyes szagos 2 12. Petrezselyem 1
 13. Veres szagos 1 14. Rénusz 15. Édes fehér nagy-
 szemű 16. Kecskeszemű

(IV.) NOTESZ

[1. r.]	Ordo est anima rerum ¹	
[1. v.]	I. évnegyed ²	1000
[2. r.]	Február. ³	
	1. R. ⁴	60.—
	2. <Jenevai> ⁵	<30.—>
	3 Ignác ⁶	4.—
	„ Nagy István	5.—
	„ Asztalos	10.—
	„ Lakatos	1.50
	4. Könyvek és tinta	3.9
	Miska ⁷	10.—
	8. Asztalos	5.—
	11. Asztalos	5.—
	„ P. M. ⁸	12.—
	„ Veszerle ⁹	19.—
	„ Csigaházy ¹⁰	25.—
	10. Kalap	6.30
		196.9
	3. Házbér ¹¹	125.—
		321.9
[2. v.]	átvitel	321.19
	15. Asztalos	10.—
	„ Zabra, zsupra, hídra	3.—
	„ Miskának	10.—

	„ ebédre		— 45
	„ Napszám		1.—
	„ <i>Kerítésfák</i>		2.—
	„ R-nak		5.—
	„ nyakkendő és egyéb		10.—
	19. <i>Asztalos</i>		10.—
	„ <i>üveges</i>		6.—
	„ R —		5.—
	„ R —		4.—
	„ k. R. — ¹²		2.—
	⟨Szamválddal kiegyenlítve⟩ 1638 ⟨888.—⟩ ¹³		
	⟨Emichchel Tessinger féle tartozás kiegyenlítve — —⟩		⟨750⟩
			2028.4
			1638
			— 390
			f kr
[3. r.]	Febr.	átvitel	2028.4
	20. <i>Adó</i>		18.36
	„ Szathmárynak ¹⁴ cikkért *		⟨10.—⟩
	„ k. R.		1.—
	24. R-		3.—
	„ <i>Asztalos</i>		5.—
	25. R.		5.—
	<i>Lakatos</i>		— 20
	„ Miska, zdr, zsupp, spárga sarló		2.—
	„ <i>Hársfákért</i>		1.10
	Híd és csónak		— 20
	<i>Földhordásért</i>		5.—
	Ebéd.		— 50
	26. R. —		10.—
	28. R.		50.—

	„ Miska		10.—
	„ vesszőkért <i>Andrének</i>		3.—
			<hr/> 2156.20
			1638
			<hr/> 518
[3. v.]	Martius	átvitel	2156.20
	1. k. R.		—50
	2. <i>Gyógyszertárba</i>		50.—
	„ Jenevai *		<30.—>
	„ Ignác		4.—
	„ Egyetemi őr		—20
	„ <i>Dankos</i>		5.—
	„ Székács ¹⁵ *		<10.—>
	„ Krtssy ¹⁶		15.—
	„ Vikeztyü és bot		6.—
	1. Csónak		—18
	„ Cukor		—22
	„ Ignác hídra átjárásért ¹⁷		—10
	„ Dinnyemag		—12
	„ Répa, zellermag		—12
	„ csizmadiának		—12
			<hr/> 2279. 6
			1638
			<hr/> 641
[4. r.]	<3. <i>Mayr fákért</i> >	átvitel	2279.6
	3. <i>Mayr fákért</i>		7.22
	„ Miska ¹⁷ hídra és zab		2.—
	„ <i>Kovács munka</i>		18.7
	„ <i>Bognár munka</i>		6.—
	<5 Jenevai> Ignác hídra ¹⁷		—6
	„ Borra		1.—
	5. <i>Asztalos</i>		2.—

2.	Kubinyinál	—18
9.	Mosóné	5.40
„	Konyha 8-án és 9-én	2.—
„	k. R. frizeurné	3.—
„	Miskának hidra ¹⁷	—24
„	Bérkocsi ¹⁷	1.—
7.	R.	30.—
„	k. R. mollra	1.—

2

2359.3

1638

721.3

[4. v.] M.¹⁸

721.3

7.	Takarékpénztárba	110.20
„	Asztalt haza hozók	1.20
10.	Piacra, borra, cukorra	4.—
„	k. R. keztyü [keresztbe írva:] Emichtől felvettem 25 f. marad Táblabírákért 175 ¹⁹	1.—
„	Lakatosnak	4.30
„	Asztalosnak	2.—
„	Leirónak Emichnél	3.—
„	<fordrásznénak>	<3.—>
6.	Kölbernél kocsira előpénz ²⁰	10.—
11	Konyhára	2.—
12.	Terkának cottára	—42
„	Cukor, kávé, gyertya, konyha	4.—
„	Magamnak keztyü	1.20
„	Papirtartó és plajbász	2.6

2

870.21

[5. r.]

870.21

V. Ujs. munka *

<3.—>

13. — Utazás, vasut, gőzös, uti ruhák, bérkocsi,	
18. cselédeknek kis Rózának	40.—
19. Fenyőfákért	18.—
21. Kertésznek 3 fenyő, bokrok és fáradság	10.—
22. Miskának előre	2.—
„ Zabra és hídra	2.—
„ Kocsiért (:Rozától 30:)	30.—
„ André, karókért	2.30
11. Fülöpné barackfákért	2.—
	<hr/>
	979.51
13. Miskának	10.—
	989.51
[5. v.]	989.51
6. Schweiczernének adósság	20.—
29. Útra	20.—
	<hr/>
	1029.51
A. P.	225
P. F. ²¹	50
A. P.	50
I. J. ²³ c sorozat rész	25
Mart[iusi] c[ikk] soroz[at] rész[let] ²³	50
	<hr/>
Men[?tovich?]	425
P. F. ²¹	100
	<hr/>
	525
[6. r.] Számvetés az I. évnegyedről Febr. Márt. ²⁴	
Bevétel	
Tantieme 600 Szerkesztés 375 Emich 25	1000.—
Kiadás	1000.—
	<hr/>
Ebből Adósság fizetés	180.—
	<hr/>
Vett dolgok	171.—
	<hr/>
Házbér	125
Svábhegyre tett költség	142

Adó, és kamatok
Vas. Újs. költségei

50

116

784

216

Tartozás 380 } marad 45 }
Követelés 425 } . } 85.
Van 40 }
Jövőre átveendő 375. 400.

775.

[6. v.]	April	átvitel	1029.51
	1. Pákhnak ²⁵	*	<u><160.—></u>
	„ R.		60.
	„ W.A.nak Vasárnapi ujság	* ²⁸	6.—
	2. Miskának		6.—
	„ R.		3.—
	„ Szathmáry	*	<u><25.—></u>
	„ Böckné		<u>25</u>
	„ k. R.		I
	3. Jenevai	*	<u><30.—></u>
	„ Zálogházból kiváltás		<u>137.38</u>
	4. Dankos		<u>5.—</u>
	„ Nagy István		<u>5.</u>
	„ Ignácnak		6.
	„ Kerítéshez való faneműk		<u>35.30</u>
	„ Colporteur		<u>—10</u>
			1535.9
[7. r.]	April	átvitel	1535.9
	<Pákhnak>		<u><160.—></u>
	„ P. ü. M.		<u>12.—</u>
	5. Városi gyógytár. Conto		<u>25.—</u>

6. W. A. ²⁶	*	(6.—)
7. Téglá és mész		27.—
Szögek		1.40
11. Ácsnak, kerítés és szobrok		10.30
„ Kőműves, lépcsők és folyosók		19.6
„ Vetemény és lóhere		1.30
12. Bérkocsi		1.—
„ Spárga takarók		4.—
5. Ruháért		14.—
„ Ójtó kés		2.30
13. Bérkocsi és csónak		2.30
„ Deszkára		1.—
(506:)		1662.55
[7. v.]		1662.55
Szobrok terrasra		6.—
16. Miskának		10.—
„ Ragacs, festék, lóhere		3.—
17. Nyeremény kép haza hozónak		1.—
„ Papirosra		1.—
	összesből	1684.⟨55⟩
levonva Vasárnapi Újság kiadásait		304.— ²⁷
marad		1380.—
Hozzá adandó. Januari kiadások:		
R.		60.
Kern		25.
Ign[ác]		4.
Dankos N. Istv.		10.
Asztalos		15.
Miska		20
Új évi üdv.		10
		1524

[8. r.]		1524
	Apr. 20 Ácsnak	18.
	„ Kőműves	14.
	Máj. 1. Asztalos, terrace ²⁸	18.
	Úveges	5.
	Miska	10.
	Mulats. . .	15.
	R.	10.
	„	10.
	Papir, tinta, stb.	1.
	25 spárgatakaró	3.
	Vasárus	2.
	Tessinger. Kamat	18.
	Emichnél Tessinger adósság	250.
	Szamvaldnak nyomdai tartozás	888.

2786

(Emich 250 Szomorú idők I. kötet²⁹ } adott)
 888 Árnyképek és Délvirágok³⁰ }

568

[8. v.]		2786
	4. R.	20.
	W. A. *	3
	Tehénért <accise> stb.	2
	Ebédre, hídra	1
	K. R.	2
	Béresnek	1
	Dankosnak	5
	Jolánért iskoladij ³¹	1.40
	6. Miskának	1.—
	7. Kis Rózának útra és gőzös	15.—
	13. Knoblauch	5.—
	„ Konyha	3.—
	„ R.	20

„ Szobafestő	20
„ olajfesték	1.
	<hr/>
	2896.40
[9. r.]	2896.40
Apr. 26. Házbér	125.—
M. 14. Kovács munka	24.46
„ Kamat Veszerle	18.45
„ W. A. Vas. Ujs. ³²	<3.—>
„ Lisznyay. Vas. Ujs. ³³	<10.—>
„ Knoblauch.	5.—
„ W. A.	<4.—>
„ W. A.	<4.—>
Miska	5.—
Miska	10.—
Junius R.	60.
Pamlag	40
Asztalos	22.
Kaszálás	15
Miska	20
Ebéd itthon	8
	<hr/>
	3271.11
[9. v.]	3271.11
?Wirágnak?	o <8>
Páckh	100
Benza	3.12
p. ³⁴	12.—
Lisznyay, Vas. Ujs.	<5.—>
Bernát Vas. Ujs. ³⁵	<10.—>
Vas Gereben ³⁶	<25.—>
Züllich Vörösm szobra ³⁷	15
Biztosítás	1.15
Ráma	4.—
Szabó	10.—

Dunai átjárás		— .48
Bérkocsi		1.20
Savanyuviz		— .24
Seidliczpor		— .30
adó		12.—
		<hr/>
		3479.40
[10. r.] Számvetés I. félévről ³⁸		
Bevétel		
Tantieme 600. Szerkesztés 600 Ismét Emich 250		
Ismét Emich 250 do 888 Friebeisz 40 Tóth K. 50 Ha-		
zulról 400 — összesen		2028
Vas. Ujs. költségei		509
		<hr/>
Kiadás. Adósság fizetve van		1535
Vett tárgyak		283.
Házbér		250.
Svábhegy		459.
adó, kamat		123
		<hr/>
		2650
Konyhára 6.60 360		360
		<hr/>
		3010
		<hr/>
?Vady? előfizetés		56
		<hr/>
Borz fordítás		5.
Ernő vasút		20
Tisza		5.
J. J. c soro[zat]		50
		<hr/>
		136
[10. v.]	átv.	3479.40
Jul. 1. Vas Gereben ³⁹		25.
„ Miska		10.
		<hr/>
A. P. 11. ⁴⁰		275.
P. F. 6		150

I. J. 1.	25.
J. M. 1	25.
A. P.	125
T. K.	100
J. J. cikk	25.
Cs. T. cikk	25.
P. F. cikk	15
T. K. cikk	25
H. E. cikk	15.
T. Gy. cikk	5.
B. J. cikk	10.
K. S. cikk, levél	10
	<hr/>
	830

[11. r.]

Hajtsár ujd.	136
Magam c. sor, VI	5.
Vady levél.	30.
	<hr/>
” ”	20.
Vady előfiz.	<hr/>
	56
J. J. cikk	<hr/>
J. M. cikk	75.
Cs. T. cikk	25.
P. F. cikk	25
T. K. cikk	15
H. E. ”	25.
T. Gy. ”	15
B. J. ”	15.
K. S.	10.
H. J. levél	10.
Posta	56.
	<hr/>
	10
	<hr/>
	538

[11. v.] 1855 october 1-én⁴¹

Volt tartozás.

Pacsu

703

[ut. oszlop cer.]

Takarékpénztár	550.	800	480
Pákh	200.	200.	200
Várady	80	80.	80
Zálogház	270.	430.	180
Károly	60	60.	60
Schweiczerné	20	220.	20
Kern		225	
Szamváld	888	888	888
Tessinger	750	750	500
Emich	250	250	250
Heckenast	600	600	600
Böck	120	120	70
Gyógyszertár	3918	130	130
összesen		5476	5476
			3458

[12. r.] 1856 october 1-én.

Van tartozás.

Pacsu

203. 203. 203

Takarékpénztár

320. 400. 320

Zálogház

160. 300. 250

Schweiczerné

200. 200. 200

Kern

225. 225. 225

Tessinger

— 250. —

Böck

— 50. 30

Gyógyszertár

— 50 30

1108 1678 1258

Kivonva

5476

1678

visszafizetve

3798

		5476	
		1258	
		<hr/>	
		4218	
[12. v.]	Kapni 1856 Decemberig. 31.		
	Vas. újság	<660>	660
	Tantiem	<140>	140
	Hazulról ⁴²	300	400
	Nagy tükör ⁴³	500	500
	Tarka Élet	800	—
	Népszerű Novellák	640	300
	Regények Heckenastnak	750.	—
		<hr/>	
		3790	2000
	Adomák	200.	
		<hr/>	
		3990.	
		<hr/>	
		830.	
		25	
	J. J.	25	
	J. J.	50	
[13. r.]	Adni 1856 Decemberig. 31.		
	Házbér	< 88.>	
	Páckh	<250.>	
	V. újs.	<250.>	
	Tessinger	<250>	
	Takarékpénztár	<100.>	
	Friebeisz	<300.>	
	Vm.	<212.>	
		<hr/>	
		1450	
	Mayer István	100	
		<hr/>	
		538.	
[13. v.]	Kapni Jun [30-ig] ⁴⁴		
	Vasar Újság	400	400
	Tantieme	350	300

	Nagy tükör	600	400.
	Regény ⁴⁵	1000	1000
	Fordítás	400.	400.
	Apróbb munkák	200.	100
		<hr/>	<hr/>
		2950	2600
[14. r.]	Adni. Jun [30-ig]		
	Házbér		112
	Takarékpénztár		88.
	Kern		250.
	Schweiczerné		200.
	R. ⁴⁶		240.
	Takarékpénztár		200.
	Pacsu		200.
			<hr/>
			1290
[14. v.]	December [31-ig]		
	Vas. újs.	600	
	Tantieme	500	
	Decameron ⁴⁷	1500	
	D.	400	
		<hr/>	
		3000	
	Népszerű novellák	700	
	Regék	200	
	Hulla férje ⁴⁸	200	
[15. r.]	[üres] [a „31-ig” az előző oldalhoz tartozik]		
[16. v.]	Átveendő félévre		
	1. 325. f. havi díj	1950	
		<hr/>	
	<i>Tartozmány</i>		<i>26 év munka⁴⁹</i>
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1. Tárház	10 év	
	2. Képek és szöveg	6 év	
	3. Cim és kép	1 1/2	
	4. Versek.	1	

	5. Eredeti művek	5 1/2		
	6. Saját mű	2		
		<hr/>		
		26		
[16. r.]	Kiadandó félév alatt.			
	1. Pákh.	600.		
	2. Dienes	270		
	3. J.	600.		
		<hr/>		
		1470		
	4. 26 vers.	150		
		<hr/>		
		1620		
	5. 3 iv fordítmány	120.		
		<hr/>		
		1740		
	6. 3 1/2 iv eredeti	210		
		<hr/>		
		1950		
[16. v.]	Félévre kiadandó.			
	1. (Pákhnak)	600.		
	2. (Dienesnek)	270.		
	Januar. Febr. Mart.	1275		
		<hr/>		
	Jókai Jan. Febr. Mart.	300		
	Pákh „ „ „	300		
	Dienes „ „ „	150		
		<hr/>		
		750		
		<hr/>		
		525		
[17. r.]	Vasárnapi újság. ⁸⁰			
	1856.	hasáb		
	Decem Vas Gereben	19	<hr/> 70.	30
	Vahot Sándorné	4	<hr/> 15.	
	Oroszhegyi Józsa	3	10.	10
	Sárossy Gyula	—	vers	5.
		<hr/>		

Wirág Ádám	4.	forditm.	10.	10
Sasku Károly	2		5.	
Medve Imre	—	(kép)	5.	
Szilágyi Sándor	2.		10.	10
Dienes Lajos	2		5.	
Bérczy Károly	8		25.	25
Kubinyi Lajos				
Bernát Gáspár	16		60.	60
Dienes			40	
Pákh		25. váltóra	100	
— — szedők			5.	
— — szedőfiúk			3	
<Ignác>			373	
[17. v.] Vasárnapi Újság ⁵¹				
1857		átvitel	373 f.	
Januar 3. Dienes			5.—	
„ Ignác			5.—	
„ Boross			30	
Jan. 9. Dienes			2.	
„ 14. Dienes			2.	
„ Kenessey Kálmán			10.	
Jan. 17 Dienes			5	
18.		?Szathmáry?	25.	
23.		Brassai	21	
27.		Siklósy	7.	
28.		?Dienes?	2.	
„		Sárossy	10.	
„		Pákh	25	
			149	
			522	

[18. r.]	Febr.	átvitel	522
	1.	Dienes	33
	12	Dienes	6
	„	?Zalár?	7
	„	Edvi Illés	50
	16.	?Dienes?	5.
	18.	Dienes	5.
	25.		2
	28.	Dienes Martiusra	26
	„	Ráth Martiusra	75.
	24.	<R.>	<20>
		<Martius>	731
	Febr.	Pákh Február	50
			781
	Mart. 1.	Kondornak	16
		Ign.	5
			801
[18. v.]			801
	9.	Kondor	10
		?Dienes?	5
		?Dienes?	5
	14.	?Dienes?	5
	„	Kondor	5.
[19. r.]	[üres]		
[19. v.]	Svábhegyen ⁵²		Körtefák
és 20. r.]	1.	Alsó kertben, lépcsőn túl Napoleon óriás	s. o.
	2.	2 excarpenál Méz körte	s. o.
	3.—4.—5.	„ Paradicsom ágyban Piros vajonc	s. o.
	6.	S „ Szőlő közt lent Egri vaj	
	7.	„ „ „ fent Ditrich izambert	
	8.	Szegletben Császár körte	
	9	Faház sorában.alulról I. első sor ?Calebasze Tugart?	
	10	„ „ „ II Henri Capron	

11.	„	„	III	Nyári cukrász
12.	„	„	IV.	Liegl Dékány
13.	„		I, második sor	Dr. Trousseau
14.	„		II	Kálmán k. saját oltás
15.	„		III	Lansac Quintinier
16.	„		IV	Duchesse de Berni

[20. v.] [üres]

[21. r.] Ház vétel ár és költségek⁶⁸

Vételár	18000
30 arany kulcspénz	200
1/2 évi lakás Hebennek	100
Sensál díj	150
Fenyőfák, málna, egresfák	4
Szönyegezés	43
Kút igazítás	7
„	2
Csatornacsínálás	8
Reparatura	6
„	2
Kéményseprő	12
Újrafestés	20
Roulettek	10
Rács	4
Spalét asztalos	12
„ lakatos	3

18583

[21. v.]

18583

Átíratási díj és kamat	470.
Kilincsek	2
Csengetyű, kulcsok	9
Extabulatio és intab. bélyeg	58

Kötelezvény leiró	3
859 Kéményseprő	12
Expeditura	7
	<hr/>
	19144
új pénzre áttérve	20101
Kályhákra	4
Homok	1
Cserép födelező	10
Tégla csatornához	10
mész	1
mész	1
Homok	1
	<hr/>
	20129
[22. r.]	20129
Csatorna csinálás	11
Nagy ablakok asztalos	34
„ „ üveges	5
	<hr/>
	〈Törlesztés〉
[22. v.] [üres]	
[23. r.] Svábhegyi költség és szerzemény. ⁵⁴	
Vételár	2230
3000 téglá pincéhez	46
Mész „	22
Pincekészítés	100
Pincetorok	40
Házjavítás	20
Vadfák	22
Nemes fák	26
Asztalos munkák	17
Butorok	40
Konyhaedények	10

Kerti műszerek	10	
Öntözők	7	
Szőlő	3	
Ól	10	
Kapu	25	
	<hr/>	
	2628	
[23. v.]	2628	
Földmunka	150	
Pincelépcsők	27	
Deszkák	15	
Kő	10	
Nyoszolya	10	
Átíratás	77	
Tak. tűzhely	8	
Kertész kés, fűrész	5	
Pinceajtó	4	
Házcsinosítás	20	
Tűzhely vasak	10	
Fű és lóheremag	8	
Padok, óltető	6	
Mángorló	20	
Tehenek	330	
Átíratásnál városi költség	30	
	<hr/>	
	3358	
[24. r.]		3358
Encztől ültetvények		60
Kovácsmunka kapuhoz		2
Víztartó		5
Lajt kettő		20
Kertnyíró		1
Borok és hordók		12
Lisztes láda		3
Zsákok		2

	Tányértartó	2
	Trágya, vett	56
	hársfák	2
	Kapufél	6
	Karók	2
	Üvegek	2
	Vaskemencék	15
	Szőlő	5
		<hr/>
		3553
[24. v.]		3553
	Szecs kavágó	5
	Kőfal, trillage	100
	új ház	1400
	Tyúkudvar	60
	Fák	20
	Melegágyak	30
	Terrace üvegfallal	40
	kőlépcsők	12
	Pamlag	40
	Padok, karszékek	30
	Fenyőfák	30
	Léckerítés	35
	Lovak és kocsi	400
	Szekér	60
	Cisterna	160
	Kád	25
		<hr/>
		6000
[25. r.]		6000
	Hordók	15
	Spárga ágyak	10
	Spárga takarók	12
		<hr/>
		6037
	uj pénzben	6400
		<hr/>
		165

új házépítésnél	
1860 April Napszám ⁶⁸	20
Lószerszám	80
Máj. 4000 téglá	68
6 mérő mész	20
Ács előre	20
Napszám	25
Új fák	7
Napszámok összesen	100
Ács	790
Mész	58
	<hr/>
	7588
[25. v.]	7588
Tégla	56
Kőműves	640
Faneműiek	409
Fuvar	262
Vas	55
Asztalos	248
Lakatos	80
Kovács	20
Zsindely, deszka	230
Kő	60
Bádogos	214
Szögek, Nád, drót	63
Závárok	16
Pintér	58
Festő	190
Úveges	40
	<hr/>
	10279
[26. r.]	10279
Kandalló	75
Vasárus	45

[26. v.	Körték ⁵⁶	
és 27. r.]	16 Dombon szőlő közt	General Dumonth
	17 Völgyben	1 sor I Dumonth. Encz
	18 „	II. Egri
	19 „	III. Császár
	20 <Colmer> „	2 sor I Colmer Hardenpont
	21	„ II Duchesse D'Angouleme panachée
	22 „	„ III Procul Colmar
	23 „	„ IV Prinz Ferdinand
	24	„ V Colmar Hardenpont
	25	3 sor I Bergamotte Schweizer Hose
	26	„ II Liegl téli vaj
	27	„ III Kálmán
	28	„ IV Vaj
	29	4.sor I Clairgeau s. o.
	30	„ II Osterhuber
[27. v.	31. Málna között	Arenberg
és 28. r.]	32. „	Clairgeau
	33 Kerítésnél	Encz 144.
[28. v.—36. r.]	[üres]	
[36. v.]	73 sor egy <lap> hasáb $60/16 = 3 \text{ f } 45$	
		3 cic. 2 $1/3$ g.

Egy sor

[37. r.]	Vasárnapi újság ⁵⁷		
	<I. szám>	I. szám	
	lap		
	3. <Eszterházy, Dienes>	<fizetve>	<12.—>
	1/2 Arany vers	fizetve	10
	1/2 Petőfi vers		3.—
	1.43 Vas Gereben	fizetve	5.40
	2.20. Krasznahorka		8.30
	1. <Jókai>	fizetve	<3.45>

5 1/2	<Tárház>	fizetve	—
3.	<Pákh.>	fizetve	<10.>
3.	Brassai	fizetve	10.
5 1/2			<hr/> 64.55

II. szám

68. 1.	Révész Balint		3.24
1. 8.	Ördög utja. Thali Kálmán	fizetve	5.—
2.35.	Vas Gereben.	fizetve	9.15
64.	Kubinyi		3.12
13.	Medve		—39
1.34.	<Jókai>		<5.25>
			<hr/> 22.55

[37. v.] III. szám

1. 57	<Dienes, Masjon>	<kifizetve>	<9.36>
1/2	Tóth Endre vers		5.—
1. 53	Vas Gereben	kifizetve	9.24
268.	Brassai.	kifizetve	12.—
			<hr/> 36.00

IV. szám

58	Hajnik Jánosért Kenesseynek	fizetve	2.54
	Sárossy	fizetve	5.—
1. 48	Edvi Illés		6.9
2.	Siklosy	fizetve	7.—
191	Vas Gereben	fizetve	6.—
60.	Kis Szeben		3.—
			<hr/> 30.3

[38. r.] [üres]

[38. v.] 65 Hirhedett kalandor⁵⁸ 80 Rákóczy fia⁵⁹ 29 Kőszívfi⁶⁰
 32 Névtelen vár⁶¹ 38 Szinművek⁶² 39 Milton Zsidó
 fiu Hős Pálffy Szigetvári Szép Mikhál Könyves
 Kálmán Bolondok grófja Dózsa Gy. Világszép
 leányok Manlius Gazdag szegények Dalma Murányi

- h. Aradi hősnők 34. Felfordult v.⁶³ Észak hona⁶⁴
 Debreceni lunatikus⁶⁵ 36 Magyar előidők⁶⁶
- [39. r.] M. Előf. Bukott angyal⁶⁷ Üstökös utja⁶⁸ Mahizet⁶⁹
 Másik haza⁷⁰ Bacsó Tamás⁷¹ Rozgonyi Cec.⁷² —
 Aszszonyi hajszál⁷³ 31. Elátkozott család⁷⁴ 41 Szerelem
 bolondjai⁷⁵ 72 Lőcsei fehér⁷⁶ 28 Mire megvénülünk⁷⁷
 17 Politikai div.⁷⁸ 5 Magyar nábob⁷⁹ 15 Szegény
 gazdagok⁸⁰ 27 Egy az Isten⁸¹ 26 u. a. 67 Szeretve m a
 vérpad⁸² 79 Gazdag szegények⁸³
- [39. v.] 12 Decameron⁸⁴ Debreceni kron[ika]⁸⁵ Halál után⁸⁶
 Kénytelen multság⁸⁷ Bizebán⁸⁸ Három a tánc⁸⁹
 Xelenhoa⁹⁰ Koldusgyerek⁹¹ Setewth Péter⁹² Menyegző
 utáni nap⁹³ Bolívar⁹⁴ Husz év mulva⁹⁵ Caldaria⁹⁶ Két
 Markow⁹⁷ Fejedelem buzogánya⁹⁸ Arany hajjam⁹⁹
 Istenhegyi leány¹⁰⁰ Violanta¹⁰¹
- [40. r.] Két jó barát¹⁰² Reparált lelkek¹⁰³ Libapásztor¹⁰⁴
 Huszti beteglátog.¹⁰⁵ Hogy nyerik meg a nőket¹⁰⁶
 Tíz millió dollár¹⁰⁷ Az én galambom¹⁰⁸ Mit beszél a
 világ¹⁰⁹ A játékos¹¹⁰ Szent Bubánat¹¹¹ Gyémánt
 király¹¹² Vén sas¹¹³ Gyűjtogató¹¹⁴ Három közül¹¹⁵
- [40. v.] Decameron Százszorszép¹¹⁶ Láthatatlan seb¹¹⁷ Cse-
 réljünk vőlegényt¹¹⁸ Beczkó felesége¹¹⁹ Székely szó¹²⁰
 Női szó¹²¹ Bíró uram ítélete¹²² Fluidoni harc¹²³
 Bebe¹²⁴ Két légyott¹²⁵ Kassai bíró¹²⁶ Bölcs Hamlet¹²⁷
 Faustina¹²⁸ Katonadolog¹²⁹ A hold¹³⁰ Silvester éjek¹³¹
 Velezke¹³²
- [41. r.] Kinek a halottja¹³³ Nemezis¹³⁴ Régiség buvár¹³⁵
 Csillagos szoba¹³⁶ Haramia banda¹³⁷ Megölt ország¹³⁸
 Valdivia¹³⁹ Menyei parittyá[kövek]¹⁴⁰ Jordaki feje¹⁴¹
 Én lehettem volna¹⁴² Régi szerető¹⁴³ Karácsonyi
 dolg[ozó]¹⁴⁴ Komondor napl[ója]¹⁴⁵ Még egy csó-
 kot¹⁴⁶ Peregrinus¹⁴⁷ Áruló gyűrű¹⁴⁸ Mátyás fája¹⁴⁹
 Achemenid[es]¹⁵⁰

- [42. v.] Decameron Arria¹⁵¹ Melyiket a kilenc [közül]¹⁵² Abu József¹⁵³ Benzeráde¹⁵⁴ Hóhér¹⁵⁵
- [42. r.] 2 Török világ¹⁵⁶ 1 Erdély aranykora¹⁵⁷ 78. Lélek-idomár¹⁵⁸ 7 Janicsárok¹⁵⁹ 63 Akik kétszer h[alnak meg]¹⁶⁰ 76 Tengersizű hölgy¹⁶¹ 18 Szomorú napok¹⁶² 33 Névtelen vár¹⁶³ 24 Uj földes ur¹⁶⁴ 8 Hétköznapiok¹⁶⁵ 30 Kőszivű ember¹⁶⁶ 9 Régi jó táblabírák¹⁶⁷ 3 Török világ¹⁶⁸ 52 Jövő század regénye¹⁶⁹ 42 Fekete gyémántok¹⁷⁰ 48 Enyim tied¹⁷¹
- [42. v.] 10. Csataképek¹⁷²
- [43. r.] 16 Népvilág¹⁷³ Kedves atyafiak¹⁷⁴ Falu bolondja¹⁷⁵ Világ vége¹⁷⁶ Népdalok hőse¹⁷⁷ Keselyő Péter¹⁷⁸ Kötél áztatva¹⁷⁹ Ember és ket. . . .¹⁸⁰ Sic vos non vobis¹⁸¹ Hazajáró lélek¹⁸² Rézpatagi lelk[ész]¹⁸³
- [43. v.] 61. Megtörtént regék¹⁸⁴ Angyalarcu démon¹⁸⁵ Bravalla¹⁸⁶ Zafirek¹⁸⁷ Egy dal¹⁸⁸ Sobri Jóska¹⁸⁹ Legelső gőzhajó¹⁹⁰ Lőporos látogató¹⁹¹ Jól nevelt ifj.¹⁹² ?A hochbreitensteini uralkodó herceg?¹⁹³ Kit tetszik keresni¹⁹⁴ Miklós öcsém¹⁹⁵ Egy föltétel¹⁹⁶ [alatt] Petőfi színész¹⁹⁷ Veszélyes titok¹⁹⁸ Ehető drágakő¹⁹⁹ Taps fütty²⁰⁰ Arany mondás²⁰¹ Bizonyos dolog²⁰²
- [44. r.] Bachus szobor²⁰³ Sas Pál²⁰⁴ 1002-ik éjszaka²⁰⁵ Feredzse²⁰⁶ Excuse²⁰⁷ Rendkívüli nők²⁰⁸ Hajdan Sváb-hegy²⁰⁹ Utazás a harangokkal²¹⁰ Uti táskámból²¹¹ Ne hagyd magad²¹²
- [44. v.] 20 Délvirágok²¹³ Utolsó tengeristen²¹⁴ Kelet királynéja²¹⁵ Csong Nu²¹⁶ Perozes²¹⁷ Hyppona [romjai]²¹⁸ Solimán álma²¹⁹ Láthatlan csillag²²⁰ Utolsó cigány [ország]²²¹ Kincses Abdul²²² Oceania²²³
- [45. r.] 19 Véres könyv²²⁴ Khámok utóda²²⁵ Tábornok [és az] asztrál[szellem]²²⁶ Sinope²²⁷ Basi bozuk²²⁸ Bajadere²²⁹ Gyerkőc²³⁰ Drága föld²³¹ Vesz[élyes] sakk[játék]²³² Alma²³³ Kertész [a] csata[téren]²³⁴ Sérthe-

- tetlen²³⁵ Rosz hely²³⁶ Amazon²³⁷ Fegyver[telen]²³⁸
 Bojár leány²³⁹ Aktiári fogoly²⁴⁰
- [45. v.] Szművek²⁴¹ Thespis kordéjja]²⁴² Földön járó
 csill. .²⁴³ Olympi verseny²⁴⁴ Fekete gyémánt²⁴⁵ Arany
 ember²⁴⁶ Keresd a szived²⁴⁷
- [46. r.] 58 Targalyak²⁴⁸ Jedikulai rab²⁴⁹ Egy huszasos leány²⁵⁰
 Dagóti torony²⁵¹ Hazatért²⁵² Utolsó kacaj²⁵³ Nyulak
 historiája²⁵⁴ Boszniai huszárkaland²⁵⁵ Mahadi²⁵⁶ Tisz-
 telt ház²⁵⁷ Érdekes fiatal²⁵⁸
- [46. v.] 37 Novellák²⁵⁹ Carinus²⁶⁰ Fekete világ²⁶¹ Kurbán
 bég²⁶² A drága kövek²⁶³ Utolsó budai basa²⁶⁴ Egy
 ember a ki mindent tud²⁶⁵ Legvitézebb huszár²⁶⁶
- [47. r.] 64 Görög tűz²⁶⁷ Riumin²⁶⁸ Shamil fiai²⁶⁹ Urgulanil-
 la²⁷⁰ Irzambék²⁷¹ Talapor kh²⁷²
- [47. v.] 49 Virradóra²⁷³ Chinchilla²⁷⁴ Kerüld a szépet²⁷⁵
 Baróthy Ilona²⁷⁶ A rutak rútja²⁷⁷ Két menyegző²⁷⁸
 Vérontás angyala²⁷⁹ Petőfi²⁸⁰ Magyar úr Ameriká-
 ban]²⁸¹ Hosszu hajú hölgy²⁸² Fránya hadnagy²⁸³
 Még sem lesz tekintetes²⁸⁴ Fekete sereg²⁸⁵ Hol leszünk
 két év [mulva]²⁸⁶ Báró Jósika [Miklós]²⁸⁷ Egy
 szónok ki el nem áll²⁸⁸
- [48. r.] 35. Szélcsend alatt Életből ellesve²⁸⁹ Kurucvilág
 után²⁹⁰ Smaragdok zafirok²⁹¹ Ördög menyasszonya²⁹²
 Szegény asszony története²⁹³ Debreceni kastély²⁹⁴
 Villámjárta²⁹⁵ Miért láttál?²⁹⁶ Panszlávok földén²⁹⁷
 Miskolci szűz²⁹⁸ Socialdemokratia²⁹⁹ Egy karácsony-
 est a bolondok ház[ában]³⁰⁰ Cápa hist[óriák]³⁰¹
- ⊙ Pénz betegségei³⁰²
- [48. v.] 45 Arany ember³⁰³ 73 Három márványfej³⁰⁴ 77 Lélek-
 idomár³⁰⁵ 68 Szeretve mind a vérpadig³⁰⁶ 75 Kis
 királyok³⁰⁷ 62 A kik kétszer hálnak meg³⁰⁸ 71 Lőcsei
 fehér asszony³⁰⁹ 46 Arany ember³¹⁰ 44 Eppur si
 muove³¹¹ 55 Élet komédiásai³¹² 57 Szép Mikhál³¹³
 60 Bálványos vár³¹⁴ 59 Északi polusig Szívét homlo-

- kán³¹⁵ 51 Rab Ráby³¹⁰ 56 Damokosok³¹⁷ 54 Élet komédiásai³¹⁸ 53 Jövő század reg[énye]³¹⁹ 43 Eppur si muove³²⁰
- [49. r.] 73 Erdélyi képek³²¹ Petki Farkas leányai³²² Háromszéki leányok³²³ Két száz³²⁴ Nagyenyedi fűzfák³²⁵ Koronát szerelemért³²⁶ Hargita³²⁷ Kalmár és családja³²⁸
- [49. v.] Föld felett víz alatt³²⁹ Párbaj Istennel³³⁰ Magyar Faust³³¹ Két léghajós³³² Csigák regénye³³³ Véres kenyér³³⁴ Szegénység utja³³⁵ 25 Milyenek a nők³³⁶ Urnő³³⁷ Lengyel történet³³⁸ Emína³³⁹ Könyező sultana³⁴⁰ Kardvas villám³⁴¹ Hittagadó³⁴² Vakmerő³⁴³ Egy csók egy szó³⁴⁴ Rabnő³⁴⁵ Lukretia³⁴⁶ Fredgunda³⁴⁷ Kalifa papucs³⁴⁸ Miranda³⁴⁹ Fehér lap³⁵⁰ Tudtán kívül [férj]³⁵¹ Juida³⁵²
- [50. r.] 6. Kárpáthy Zolt[án]³⁵³ 4. Magyar nábob³⁵⁴ 66 Szabadság hó alatt³⁵⁵ 70 Játékos a ki nyer³⁵⁶ 47 Enyim tied övé³⁵⁷ 74 Kis királyok³⁵⁸
- [50. v.] 14 Árnyképek³⁵⁹ Vándoroljatok ki³⁶⁰ Adamante³⁶¹ Munkácsi rab³⁶² Halálitélet³⁶³ Valahány ház³⁶⁴ Szökevény³⁶⁵ Remete hagyo[mánya]³⁶⁶ Erdők leánya³⁶⁷
- [51. r.] 22 Vadon virága³⁶⁸ Márcze Záré³⁶⁹ Házasságok desp[eratióból]³⁷⁰ Sonkolyi³⁷¹ Nepean³⁷² Gonosz lél[ek]³⁷³ Nyomorék nap[lója]³⁷⁴ Büntárs³⁷⁵ Átkozott ház³⁷⁶ Serfőző³⁷⁷ Egyiptusi rózsza³⁷⁸
- [51. v.] 69 Még egy csokrot³⁷⁹ Apja fia³⁸⁰ Láda, kérnek³⁸¹ Fejedelem [és] Fra Diavolo³⁸² Száz leány³⁸³ Romano [csibakéró sziklaribe]³⁸⁴ Utolsó mór királyok³⁸⁵
- [52. r.] 13 Decameron³⁸⁶ Mi van a föld alatt³⁸⁷ Strucmadár³⁸⁸ Szabad a rablás³⁸⁹ Indus or[szággyűlés]³⁹⁰ Zöld mulatság³⁹¹ Egetvivő szerelem³⁹² Tört[énetek] egy ócska kastély[ban]³⁹³ Négy ora egy volcán [fene-

	kén] ³⁹⁴ Utolsó csatár ³⁹⁵ Fecske Bandi ³⁹⁶ Jó ember ³⁹⁷ Nem talál haza ³⁹⁸ Mit tudnak a nők ³⁹⁹	
[52. v.]	81 Fráter György ⁴⁰⁰ 82 u. a 83 Pater Peter ⁴⁰¹ Asszonyt kisér ⁴⁰² 84 Cigány báró ⁴⁰³ Minden poklokon keresz- tül ⁴⁰⁴ 85 Nincsen ördög ⁴⁰⁵ Magláy család ⁴⁰⁶ A ki holta után áll boszut ⁴⁰⁷ 86 Fekete vér ⁴⁰⁸ Lenci fráter ⁴⁰⁹ 87 Két Trenk ⁴¹⁰ Trenk Fr. ⁴¹¹ 88. Sárga rózsa ⁴¹² A Krao ⁴¹³ Három királyok csillaga ⁴¹⁴	
[53. r.]	89 Magneta ⁴¹⁵ Tégy jót ⁴¹⁶ 90 De kár megvénülni ⁴¹⁷	
[53. v.]	Decameron ⁴¹⁸ Fulkó lovag ⁴¹⁹ Egy tekintet ⁴²⁰ Tündér palota ⁴²¹ Lunatikus ⁴²² Első az etikett ⁴²³ Halálfős álarc ⁴²⁴ Három gyűrű ⁴²⁵ I love you ⁴²⁶ Kell e inform- [atio] ⁴²⁷ Ellenség levele ⁴²⁸ Igéret adósság ⁴²⁹ Jól eltenni pénzt ⁴³⁰ Végzetes hely ⁴³¹	
[54. r.]	21 Hangok vihar után ⁴³² Varchoniták ⁴³³ Shirin ⁴³⁴ Fortunatus [Imre] ⁴³⁵ Kalózkirály ⁴³⁶ Utóhang ⁴³⁷	
[54. v.]	{üres}	
[55. r.]	{Számsor 1—80-ig}	
[55. v.—60. v.]	{üres}	
[61. r.]	Asztal ⁴³⁸	40.—
	Fák	48
	Üvegágy	15
	<i>Fizetett adósság Szamvldándl</i>	<u>888.</u>
	<i>Fizetett adósság Emichnél</i>	<u>750</u>
	Gyógytár	50.
	<i>Takarékpénztárban adósság fizetve</i>	100
	Kocsi	80.
	papír tartó	2
	<i>Schweiczernének adósság fizetve</i>	20.
	<i>Böcknének adósság fizetve</i>	40
	<i>Zdlogból kiváltott ékszerek</i>	135
	<i>Adósság fizetve Böcknének</i>	25.

Gyógytárba Contó	25
<Zálog kiváltás ékszerek>	
Kerítés és terrace	60.
terrace téglázás és lépcső	50
	<hr/>
	2323
[61. v.]	2323
Ezüst neműk	100
Böckenének	10.
Takarékpénztárba fizetés	100
Heckenastnak nyomtatásért	500.
	<hr/>
Hám	26.
<Széna>	<60.>
Ora	10.
	<hr/>
	3069
[62. r.—64. v.] [üres]	
[65. r.] Irói költségek. ⁴³⁹	
Vasárnapi Ujság	
Jan. Jenevai	30.
„ Kerékgyártó	30.
„ Hegedűs	25.
„ Edvi Illés	60.
„ Arany	16.
„ Kertbeny	5
„ Dienes	7.
„ Magyarnál	5.
„ Boross	5.
„ Tóth K.	5.
„ Vajda	5.
„ Salamon	60.
	<hr/>
	253
Februar.	
„ Szathmáry	10

	„ Jenevai	30
	„ Kerékgyártó	30
	összes	323
[65. v.] Febr.	átvitel	323.—
	Hegedűs	25
	Kenessey Kálmán	75
	összes	423
Mar.	Jenevay	30.
	Székács	10
	Kerékgyártó	30.
	Hegedűs	25
Apr.	Jenevay	30.
	Kerékgyártó	30
	[Hegedűs]	25
	Majer	20
Maj.	Pákh	260
	Jenevai	30.
	Hegedűs	25
	Kerékgy[ártó]	30.
	Boross	90.
		858
[66. r.] Balázs adomák		25
	Szathmáry	25.
	Weisz	15.
	Szász	100
	Mentovich	25
	Hory	50.
		1098
[66. v.—71. r.] [üres]		
[71. v.] Pajor István Kalap utca 11. sz. II. em. 11. sz. ⁴⁴⁰		
[72. r.] [üres]		

[72. v.] Nagy Tükör⁴¹

1. sz. November 9. 2. sz. December 14. 3. Jan. 18
4. Febr. 22. 5. Mart. 29. 6. Apr. 30. 7. Jun. 4. 8.
Aug. 8. 9. Sept. 12. 10. Oct. 14.

(III.) NOTESZ

[előzéklap r.] 1857¹

[előzéklap v.—I. r.] [üres]

[I. v.] Bevétel²

Januar ³		f.	k.
Nagy Tükör osztalék ⁴		600	
Vasárnapi újság tantieme ⁵	*	100	
Tarka Élet, eladás ⁶		500	
I Emich apróbb Novellák ⁷		250	
Vasárnapi újság honorarium		100	
Nagy Tükör honorarium		220	
Régi tantieme V. U.		25	
II Könyves Kálmán vidékre ⁸		10	
		<hr/>	
		2105	
		1805	

[2. r.] Kiadás.

Januar			
<i><Házvételnél foglaló></i> ⁹		<i><1000></i>	o
Gyógyszertár		19	
Új évi ajándékok		40	
<i><Adósság fizetés Kemnek></i>	*	<i><250></i>	
(Alkusz díj ¹⁰		150	o
Csigaháznak ¹¹		25	
R. ¹²		90	
Utazás Komáromba ¹³		22	
Szabónak		10	

Csizmadiának		10
Adó		16
Majorosnak		18
Két gyűrtű		15 0
Zdloghdzi kiváltás		50
		<hr/>
		1715
	1200 [barma cer.]	146
[2. v.] Januar		1805
		<hr/>
		<2105>
Februar.		
Vasárnapi újság [honorarium]		100
Vas. újs. tantieme		100
Vas. újság tantieme II		200
Nagy Tükör osztalék II	*	550
Nővilágtól honorarium ¹⁴		30
<Friebeisznak novellagyűjtemény	*	75>
		<hr/>
		<3010>
		<2585>
		2585
[3. r.]		1200
Januar		1465
		<hr/>
		<1715>
Ignácnak		5
<i>I Adósság Tessingernak. Emich</i>		250 0
		<hr/>
* <Nagy tükörben Kenessey.		10>
II R.		10
Leiróknak		9
Kés.		2
Írókönyvek		2
Levelekre		1
Nyéki útra ¹⁵		6
		<hr/>
		<2010>

<i>Február</i>		
2.	Házbér	112
2.	Ignác ¹⁶	5
1.	R.	60
2.	Majoros	9
		<hr/>
		<2196>
		1946
		1450
[3. v.]		2585
		<3010>
	Febr. 25. Emich honor. regény ¹⁷	50
	„ Heckenast Nővilág	20
		<hr/>
		<3080>
		2655
[4. r.]		1450
	Febr.	átvitel
		1946
		<2196>
	7. Fára	16
	„ Borra	1
	5. Szabónak	10
	7. <Bernát G. humoreszk	5>
	„ Vivó mesternek	7
	„ Csigaházynak N. Tükör	5
	8. <Takarékpénztárba	?1.6.?
	„ Levelek, spanyolviasz	1
	„ Jegyzőkönyv	1
	G. M.	12
	11. <i>Takarékpénztár</i>	176 0
		<hr/>
	12. <Edvi Illésnek	50 0>
		<hr/>
	15. Szabónak	5
	14. R.	20

	„ Szék, himzett	6
		<hr/>
		<1671>
		<2511>
		2206
		1620
[4. v.]		2655
		<3080>
	Mart. 1. Vasárn. újság szerk ¹⁸	100
		<hr/>
		<3180>
		2755
[5. r.]		1620
		2206
		<2511>
	átvitel	<2671>
	17. Szabónak előre	15
	„ Majoros	9
	24. R. Kecskeméti út ¹⁹	20
	25. Fára	18
	„ Veszlerle kamat	19
	„ Gombokért, achat	15 0
	„ Fa kiásatás	2
	Mart 1 Majoros	9
	„ Föld hat szekér, válttság	2
	2. Takarékpénztári fizetés	90 0
		<hr/>
	„ Adó	15
	„ R.	30
		<hr/>
		<2755>
		2450
		1710
[5. v.]		400
	April	2055
		<3180>

Könyves Kálmán vidék ²⁰	10
Eröss József jószágért ²¹	5000
Emich, regény ²²	350
(Szigl. kölcsön)	* 400
<hr/>	
Házbér	120
Vasárn. újság	100
	<hr/>
	<9160>
(N. T. 200. V. uj. t. 100)	8435
[6. r.]	1710
	2450
	<2755>
Fenyőfák	25
Hebennék házáért ²³	5000 o
<hr/>	
Hebennék kamata ²⁴	180
Kisszoba lakbére	10 o
Függönyre	20 o
Majoros	18
Butorra	30
Hurcolkodás ²⁵	10
R.	60
* Pacsunak visszafizetés	* 200
R.	100
Földhordás	10
Szabónak	20
Adó	45
	<hr/>
	<8483>
	7978
	1910
[6. v.] Majus	8435
	<9160>
Vas. újs. <tant.> szerk.	100

	Vas. ujs. tanti.	100
	Emich regény ²⁶	100
		<hr/>
		<9460>
		8735
[7. r.]		1910
	Majus.	7978
		<8483>
	R.	60
	Ignác. Ap. Maj.	10
	Majoros	18
	Szabó	10
	Óra	25 0
	Széchenyi szobra ²⁷	15 0
	Shakspeare szobra	6 0
	Encztől fák	8 0
	Saphi. .	15
	Dienesnek	10
	K. R. ²⁸	10
	Késre. Tóth	3 0
	Zab, korpa	5
	Széna	15
	Fenyők	5
		<hr/>
		<8698>
		8193
		1910
[7. v.]		8735
[8. r.]		1910
	Majus	8193
		<8698>
	Pac[su]	15
	Biztosítás	5
	Butorok ²⁹	30
	Függöny és rúd	12 0

Gumi köpeny	14	o
Keztyűk	2	
K. R.	5	
Csiga[házy] ³⁰	5	
⟨Pdkh, vdtója	*	75 o⟩
<hr/>		
Kondornak ³¹	20	
Emichnek könyvdrusi számla	318	o
<hr/>		
Útra	50	
Lóért kocsiórt	160	o
<hr/>		
Szabónak	10	
	⟨9419⟩	
	8839	
		2463
[8. v.] Jun	8735	
	⟨9460⟩	
⟨Emich regény⟩ ³²	⟨200⟩	
Vas. újs. honor	100	
Magyar Sajtó. honor ³³	166	
	⟨9926⟩	
	9001	
[9. r.] Junius	2463	
	8839	
	⟨9419⟩	
Takarékpénztár	200	o
<hr/>		
R.	80	
Majoros	18	
Széna, zab, korpa	25	
Tapétásnak	43	o
	⟨9785⟩	
	9205	
	2663	

[9. v.]		620	
	Julius	9001	
		<9726>	
	Vas. ujság honor	100	
	Magy[ar] Sajtó honor	200	
	Kovácsnétől ²⁴	*	210
	Szigligeti házbér ²⁵		70
			<hr/>
		<10306>	
	M. Sajtó apróbb munkák	81	
			<hr/>
		<10387>	
		9452	
[10. r.]		1663	
	Julius	9205	
		<9785>	
	<i>Lóért, kocsiért</i>	200	o
			<hr/>
	R.	80	
	Lakomakor	40	
	Széna	86	
	P. i.	15	
	Ignác, két hó	10	
	Füredre R. ³⁰	25	
	Szabónak	25	
	Majoros	18	
	Mosóné	15	
	Gutmann ³⁷	10	o
			<hr/>
	K. R. fürdőre	4	
	Tóthné ³⁷	25	o
			<hr/>
	Zab, korpa	12	
	Villa, gereblye, kasza	6	
			<hr/>
		<10356>	
		9776	
			<hr/>
		<2863>	

[10. v.] Juli	<10387>
	9452
[11. r.] Julius ³⁷	2863
	9776
	<10356>
Butorokért	30
R. fürédi utra előre	30
Tchén üzek.	2
Majorosnak kalap	3
Majorosnak ruha	15
Csigaháznak	5
	<hr/>
	<10441>
	<2893>
	9861
[11. v.] Aug	9452
	<10387>
Vas. újság havidij ³⁸	100
Magyar Sajtó ³⁸	150
Képek a Vas. ujs.ba	85
Novelláért	30
	<hr/>
	<10752>
Szerdahelyi házbér ³⁹	25
Károly. — Junius ⁴⁰	50
(Thantol	200)
	<hr/>
	<11027>
	<10827>
	<10827>
	9892
[12. r.]	9861
	<10441>
Kovácsnak	10
Schweiczerné széna.	20
Veszerle kamat	19

Ignác	5
Zabra korpára	15
Majoros	18
Szabónak	10
Füredi út	150
Szerdahelyin[ek] ⁴¹	25
Pápai Collegium ⁴²	50
<Kovácsnének	10>
	<hr/>
	<10773>
Szabónak	5
Majoros zabra korpára	5
	<hr/>
	<10783>
	10193
[12. v.] September	9892
	<10827>
P.	<200>
Vas. újs. hon.	100
Vas. újs. tantième	200
Szigetitől Novelláért ⁴³	40
	<hr/>
	<11367>
	10232
[13. r.]	10193
	<10783>
Nyugdíj intézetnek ajándék. ⁴⁴	40
Kovácsnének	<25>
Rózának	107
Kamat Hebennek ⁴⁵	180
Biztosítás, adó	8
Szabónak	10
Csizmadia	10
Mész, téglá, homok, lécc	10
Építés, pince ⁴⁶	17

Zsupp, két kocsi	15
Lópatkolás	6
Konyhára	10
Majoros	9
Balognak	2
	<hr/>
	<11219>
	2920
	10614
[13. v.]	10232
	<11367>
Kovácsné majoros lakás	15
Heckenast Bolivárért ⁴⁷	60
Alsó szoba házbér	20
Magyarsajtó munkákért	20
	<hr/>
	11482
	10347
[14. r.]	10614
	<11219>
<i>Bernát G.</i> ⁴⁸	<10>
<hr/>	
Fára	5
Konyhára	10
Házmester	5
Ignác	5
Csigaházy	<5>
Házi szükségekre, cukor [etc]	10
Papir, irószerek	2
Tehénpásztornak. 4 hónap	6
p. ⁴⁹	15
Majoros	9
Zabra	18
Adóra Svábhegy	10
	<hr/>
	<11335>

	Kovácsnének visszaszámolás	<15>
		<11350>
		10709
[14. v.]		10347
		<11482>
[15. r.]		10709
		<11350>
	Rózának piacra paradicsom	6
	R. piacra	10
	R. hazajövetelkor ⁵⁰	20
	<u>Berndt, képekért</u>	<5>
		<11391>
		<395>
		10745
[15. v.]		10347
	October	<11482>
	Vas. újs.	100
	Szigligeti házbér	70
	Alsó szoba	20
	Magam szállása 3 negyed	420
	Szerdahelyi	25
	Heben	40
	Népszerű kiadás Heckenast ⁵¹	300
		<12457>
	Szelestey novelláért ⁵²	20
		11342
[16. r.]		10745
		<11391>
	Rozának	80
	Szállásbér magamnak 3 negyed ⁵³	420
	<u>Takarékpénztár, fizetés</u>	175
	Adó Pesten	25

Adó Budán	5
Majoros	9
Szólóért	12
Csordásnak, két hó	3
Széna két kocsi	25
Kályha, szobámba	17
Liszt hozatal	8
Csigaházy	<5>
Kutyáért	2
Hídra	2
	<hr/>
	<12179>
	<3112>
	11528
[16. v.]	11342
	<12427>
[17. r.]	11528
	<12179>
K. R. fördőre	4
Majoros	9
Majoros előre	3
Bérkocsi és kocsis	3
Ruháért szücsnek	2
Szabónak	5
Ignác	5
Pokróc. Rózának vissza	15
Író eszközök	2
Műegyleti kép részvény	5
	<hr/>
	<12232>
	11581
[17. v.]	11342
November	<12477>
Vas. ujs. havidij	100
Szelestey novella	30

Heben házbéréért több	10
Dózsáért színházról ⁵⁴	97
	<hr/>
	<12714>
	11579
[18. r.]	11581
November	<12232>
Rózának	60
[Pacsu]	12
Ignác	5
Adó	27
Adó	4
Kukurica és majoros	10
Rózának	20
Sz. .	4
K. R. földőre ⁵⁵	1
Borra	1
Szabónak	10
Boltbul.	2
Kályhához	6
Kés	1
Fűrész és híd	1
	<hr/>
	<12396>
	11755
[18. v.]	11579
	<12714>
Adomák honorarium rest. ⁵⁶	200
Véres könyv II kötet rest. ⁵⁷	190
Népvilág ⁵⁸	390
	<hr/>
	Nov. 7. <13494>
Eladásbul Nyékrül örökségben	300
	<hr/>
	<13794>
Tartozásmaradék Heckenastnál	<200>

		<13994>
		12659
[19. r.]		11755
		<12396>
	Hebennék kamat	180
	<i>Heckenast nyomda Vecsey</i> ⁵⁹	235
	<i>Heck. nyomda. Tarka Élet</i> ⁸⁰	774
		<hr/>
	Nov. 7.	<13585>
	Lámpás Svábhegyre	2
	R. szabójának	3
	<i>Takarékpénztárba Emich szerződés</i>	100
	<i>Pacsunak visszafizetés</i>	<200>
	Szabónak	10
	Postára	1
	Keztyűre	1
	Csigaházynak	<5>
	<i>Berndtnak</i> ⁸¹	<10>
		<hr/>
		<13917>
		13061
[19. v.]		12659
		<13994>
	M Sajtó apróbb munk.	6
		<hr/>
		<14000>
	Kovácsnétól	<40>
		<14040>
	Svábhegyen házbér és termények	400
	Tehén haszna havonként 10 f.	120
		<hr/>
		<14560>
		13185
[20. r.]		13061
		<13917>
	Majorosnak kórházba	12

dec havidijba		3
Kukuricára		10
	Nov. 8.	<13944>
Rozának		30
Ignácnak zabért		16
Gyulay ⁸³		5
Gyertyára		1
<Emichnek szerződés megváltás>		<100>
Nyugdíj procent ⁸³		2
		<14098>
Svábhegyi házbér magamnak és termények		400
Tejfogyasztás, magamnak		120
		<14518>
		13660
[20. v.]		13185
		<14560>
Színházról Dózsa 2 előadás ⁸⁴		78
		<14638>
Nagy Tükör osztalék ⁸⁵		100
Kolozsvártól Dózsaéért ⁸⁶		25
	Nov. 15	<14763>
		13388
[21. r.]		13660
		<14518>
Rózának		30
Borra		1
Dienesnek kölcsön		6
Pacsunak <adósság visszafizetés>		15
		<14570>
Keztyű		2
Rózának		15

	Gyertyára	I
	Szénára	25
	Kondornak vissza	<10>
	Majorosnének	5
	Nov. 15	<14628>
	Papbér	5
	Házmester	2
	K. Róza fürdő kétszer ⁶⁷	2
	15/11	<14637>
		13769
[21. v.]		13388
		<14763>
	Szabadkáról Kálmán királyért ⁶⁸	12
	Pázmán Dózsáért ⁶⁹	12
		<14787>
		13412
[22. r.]		13769
		<14637>
	Veszerle, kamat	19
	Rózának	2
	Benzának kaddért ⁷⁰	25
	Kovácsné	<10>
	Nov. 16.	<14693>
	Rózának	3
	Gyertyára	1
	Borra	1
	Rozának	10
	Majorosné	4
	Fűrész, faragó szerek	2
	Boltban	3
	Zsebkendőért	12
	R. fürdőre	1
		<14730>

	Lópatkolás [elmázolva]	13852
[22. v.]		13412
		<14787>
	Kis Róza átadva	<40>
		<14827>
	Novella Vahot album ⁷¹	20
	Friebeisznak régi tartozás	<200>
	Kernek régi tartozás	<250>
		<15297>
		13432
[23. r.]		13852
		<14730>
	Lópatkolás és egyéb	5
	Ecset és lak	1
	Esernyő	7
	Kis Rózától ezüstpénz vissza ⁷²	<3>
	Kis Rózának hónappenz összesen	<12>
	Kovácsné Kis Rózának tartása	<3>
	Kis Rózának visszaadva	<4>
	Asztalosnak K. R. pénzből	<25>
	Vahot alb. novella ajándék	20
		<14810>
	Friebeisznál beszámítandó novellák	<80>
	Átirt összeg Friebeisznál hibából	<75>
	Vasárnapi újságra kiadott honorarium a tantiemekből	<300>
		<15265>
		13885
[23. v.]		13432
	December	<15297>
	Vas. újság szerk.	100

		<15397>
	Decameronért előre Hecken. ⁷³	300
	Friebeiztol ⁷⁴	100
	Tarka Életért Lauffer ⁷⁵	60
		<hr/>
		<15857>
		13992
[24. r.]		13885
		<15265>
	Rózának	40
	Cselédnek	5
	Kovácsnének	<5>
	Gyertyára	5
	Borra	1
	Papirosra	1
	Cukorra	1
		<hr/>
		<15323>
	Kernnek váltó visszafizetve	250
	Lőportartó	3
	Rózának	40
	K. R.	5
	Kútmester	7
	Disznóölésnél	8
		<hr/>
		<15636>
		14251
[24. v.]		13992
		<15857>
	Latabártol Dózsáért ⁷⁶	20
		<hr/>
		<15877>
		14012
[25. r.]		14251
	December	<15636>
	Rózának	5

Tehénpásztor	3
Majorosné és korpa	5
Adóra	20
Rámáért Petőfi kép	3
Ignác	5
Fáért	15
	<hr/>
	<15689>
Darabért, iratért	5
Kútmester	2
Kovácsnak	16
Házmester	3
	<hr/>
	<15715>
Jánosért	6
Rózának	17
	<hr/>
	<15738>
	14356
[25. v.]	14012
	<15877>
[26. r.]	14356
	<15738>
Bélyeg	1
Bor	2
Szabó	5
Majoros	9
Konyhára	5
Leiratás	5
	<hr/>
	<15765>
Két arany	10
Ezüstpénz	3
<i>Benza, tehén</i>	10 0
Széna	21
Béerkocsi	3

	Srét és egyéb	I
	Hídra	I
	Kősó, korpa, kenyér	2
		<hr/>
		<15816>
		14424
[26. v.]		14012
		<15877>
[27. r.]		14424
		<15816>
	Rozának	5
	Szinpadi ékszer és ollóra ⁷⁷	19
	Beranger szobra	8
		<hr/>
		<15848>
	Szabó	5
	Favágás	6
	Majoros ?dec.?	6
	K. R.	2
		<hr/>
		<15867>
	Lópatkolás	6
	Krumplira	6
		<hr/>
		<15979>
	Vendelnek	5
	Rózának	5
	Ki. R.	1
		<hr/>
		<15890>
		14498
[27. v.]		14012
		<15877>
	Nagy tükör tantieme	50
		<hr/>
		<15927>
	Friebeisztol	50

Hölgyfu[tár] ⁷⁸	25	
	<16002>	
	14137	
hiba Sziglig. kölcsön	200	
	<hr/>	
	14337	
[28. r.]	14498	
	<15890>	
Rózának	10	
Majoros	4	
Keresztessy	14	
	<hr/>	
	<15914>	
Kovácsné	<5>	
Fahozatal és bor	4	
Vesszőkért, szőlő	4	
	<hr/>	
Zálogházba kamat ⁷⁹	11	<15938>
	<hr/>	
K. R. virágra	2	<15940>
Rózának	10	
Sylvesterkor	7	
Szőlővessző	1	
	<hr/>	
	<15960>	
	14565	
[28. v.—29. r.] [üres]		
[29. v.] Januári foglalkozás 208 ⁸⁰		
1857 Dec. 27. <i>Sylvester éjék</i>	25	
„ Versek és egyéb Sajtóba ⁸¹	8	
Adó félék	4	37
	<hr/>	
Dec. 28. Társaséleti Szemle	4	41
Apróságok	3	44
20. Vas. újs.	3	47
31. M. Sajt[ó]	3	50
„ Regény	3	53

	1858 Jan. 1. Regény	5	58
	Vas-újság	7	65
	Jan. 5. <i>Hamlet</i>	25	90
	7. Kakas M.	5	95
	8. Regény	9	104
	12. Decam[eron]	8	112
	13. M. Sajtó és Kakas M.	6	118
	15. Regény	10	128
[30. r.]	18. Nagy tükör	6	134
	20. <i>Decameron</i>	15	
	21. M. Sajtó és regény	20	169
	24. <i>Decam Haldl után</i> ⁸²	18	187
	29. M. Sajtó és regény	20	207
	31. <i>Dec. Három a tánc</i> ⁸³	10	217
[30. v.]	Februari foglalkozás 200		
	3. Indián gyűlés ⁸⁴	14	
	3. Lendvayrol	4	18
	3. <i>Utolsó csatár</i> ⁸²	18	36
	5. Magyar Sajtó és regény	15	51
	7. <i>Decam. Kell e inf</i> ⁸³	8	59
	9. Dec. Két jó ba[rát] ⁸⁴	9	68
	„ <i>Reparált lel</i> ⁸⁵	5	73
	10. Re[parált lelkek]	5	78
	12. M. Sajtó	18	96
	15. Dec[ameron]	10	106
	16. <i>Liba[pásztor]</i> ⁸⁶	8	114
	19. M Sajtó	16	130
	17. Vas. újs.	3	133
	23. Vas újs.	3	136
	25. <i>Violanta</i> ⁸⁷	20	156
	Kakas Album	10	166
[31. r.]	26. Magyar Sajtó	10	176
[31. v.]	[üres]		
[32. r.]	Versek.		

1. Arany és ember.	Divatlap.
2. Fáy András hoz ⁸⁸	
3. Aggteleki.	Életképek 1847
4. " "	—
5. Tiboldi vár ⁸⁹	M. Sajtó 1857.
6 Miskolci prolog ⁹⁰	d d
7. Jön a billog ⁹¹	N Tükör.
8. Praenumerálj. ⁹²	Kakas Album
9. Hová menjünk, hová ⁹³	Kakas naptár.
10. Tűzcsók ⁹⁴	d d
11. Uj évi köszöntő ⁹⁵	d d
12. Korunk nagyságai Toldi. ⁹⁶	d d
13 — Pepita ⁹⁷	d d
14 — Tom Pouce ⁹⁸	d d
15. — Murphy ⁹⁹	d
16. Őrizz meg uram ¹⁰⁰	M Sajtó 1858
17. Menageria ¹⁰¹	d d
[32. v.] 18—35. Férges almák ¹⁰²	N Tükör.
36. Minek jön az vissza ¹⁰³	—
37. Most kell jönni ¹⁰⁴	—
38. Hm, hm ¹⁰⁵	Űstökös
39. Prolog ¹⁰⁶	—
40.—49. Chinai romancok ¹⁰⁷	—
50. Árpád újra ébredése ¹⁰⁸	—
51. Boldog új évet ¹⁰⁹	—
52. Milyen szerények ¹¹⁰	—
53. Bucsuztató ¹¹¹	—
54. Spanyol románc ¹¹²	N T.
55. Farsangi nóta ¹¹³	Űst.
56. Attila az areop[ag előtt] ¹¹⁴	Űst.
57. Régi dal ¹¹⁵	Dózsa
58. Románc ¹¹⁶	—
59. Hajh ¹¹⁷	—
60. Tinodi ¹¹⁸	Űstök.

[33. r.]	51	Szép Nadejda ¹¹⁹	Üst.
	62.	Brahma és bay— ¹²⁰	—
	63	Kertészdal ¹²¹	—
	64	Nincsen pénzünk ¹²²	—
	65.	Cethal csárda ¹²³	—
	66.	Detonata ¹²⁴	—
	67.	Egyetlen ápoló ¹²⁵	—
	68.	Tüzes szerelmi vallo[más] ¹²⁶	—
	69.	Hetcsével jön a rosz ¹²⁷	—
	70.	Ősz tél, tavasz ¹²⁸	N T
	71.	Két jó barát ¹²⁹	—
	72.	Barackkérdés ¹³⁰	—
	73.	Új Herodiás ¹³¹	Üst.

[33. v.] Széna Zab majoros gyógyszer elegy¹³²
állatok házt.

						457	Sz.
20	15	15					
28	14	15	5	15	25	200	z.
75	15	15	3	25	12		
25	15	15	3	27	24	262	
25	15	15	2	15	2		
20	15	15	4	47	2	17	
10	13	15	—	18	2	361	
12	13		17	19	2	—	
20	13						
26	15	17		4	4	1297	
	2	10		6	8	<u>93</u>	répa
10	5	10		9	6		
11	5	10		2	2	1320	
14	<u>5</u>	15		3	3		
	8	—		7	<u>2</u>	360	Sz.
34	2	182		5	361	240	

20			2	
	9	80	4	150
		<hr/>		
28			4	
53	3	260	2	
	2		7	
26	2		2	
	5		6	
457			4	
	2		2	
	7		5	
	<hr/>			
	200		5	
			5	
			2	
			2	
			2	
			1	
			4	

[34. r.]	N	Svh.	N	k.r.	Svh	
	80	<115>	<25>	247	<62>	1337
		<20>	<12>		<17>	
	16	<14>		60	<34>	547
	80	<25>	10	60	<16>	1270
	24	<75>	72	60	<56>	
	10	<15>	10		<62>	
	83	<15>	60	60	<15>	3154
	25	<28>	90	60	<27>	
	15	<15>	60	--	<35>	
	10	<25>	60	• 547	<25>	
	10	<15>			<3>	
	10	<25>	15		<5>	
	60	<15>	--		<5>	

45	<25>	1337	< 2>
11	<15>		< 5>
20	<27>		< 6>
10	<18>		< 2>
10	<19>		< 4>
40	<13>		< 2>
27	<15>		< 2>
28	<13>		< 6>
12	<53>		< 7>
16	<23>		< 6>
11	<53>		
92	<27>		< 2>
80	<23>		< 6>
25	<15>		< 4>
25	<16>		—
10	<15>		1270
25	<27>		
12	<45>		
10	<15>		

[34. v.]	Széna	Zab	eles		
	12	<14>	<23>	<15>	Szén[a] 320
	10	<14>	<11>	<5>	
	15	<13>	<62>	<7>	zab 217
	17	<12>	<43>	<3>	
	29	<13>	<32>	<1>	major. 250
			<73>		
	15	<32>	<2>	<2>	<u>elegy. 378</u>
	12	<4>	<1>	<5>	
	16	<4>	<5>	<2>	1165
	19	<6>	<4>	<5>	
	15	<2>	<1>	<4>	
	22	<4>	<1>	<6>	

12	<4>	<4>	<2>
52	<7>	<2>	<2>
11		<4>	
44 <5>	<5>	<2>	<2>
17	<2>	<7>	<2>
	<1>	<6>	<2>
			<hr/>
2 <3>	<5>		378
2 <3>	<5>		
— <7>	<5>	<2>	
320 — —	<2>	<4>	
	<5>	<6>	
	<3>	<4>	
	<5>	<4>	
	<5>	<7>	
		<1>	
	<7>	<1>	
	<5>	<1>	
	<5>	<2>	
	<hr/>		
	217		

[35. r. és v.] [üres]

[36. r.] Svábhegyi ház ¹³³	5000.—
Melegágynak	32.—
Kocsik, lovak	420.—
Cisternák	200.—
Butorok, Svábhegy	200.—
Tyukól	50.—
Lajt kertész szerszám	50.—
Tehenek	360.—
Íróasztal	40.—
Gyertyatartók	10.—
Lámpa	12.—
Szobrok	87.—

Kések, olló, apróság	17.-
asztalok	15.-
Szekrény	30.-
Könyvtár	25.-
	<hr/>
	6548
[36. v.]	6548
Globus	12 0
Könyvek	500 0
Shakk	2 0
Pamlag	40.-
Székek	75.-
Támla, papirtartó	11.-
Kályhaszerek	6.-
Óra	25.-
Állványok	25.-
Szőnyegek	15
Függönyök	15
Gyémánt gyűrű	150
Turquois	12
Korall	2
Gombok, gyönggyel	10
	<hr/>
	7448
[37. r.]	7448
Légy tű	36
Smaragd tű	20
Gyémántgombok	25
Inggombok	12
Óra arany	125
Óra lánc	40
Sarkantyúk	14
Pikszis	5
Zöld gombok	10
Fehér bundagombok	15

Attila gombok	15
Mellény, ezüsgombok	7
másik	10
Granátgombok	22
Antik gombok	16
	<hr/>
	7820
[37. v.]	7820
Arany, ezüst pénz	150
Író tábla	3
Ezüstös kard	60
Balta	1
Virág cserepek	8
Puska	25
Revolver	70
Pisztoly	4
Lőportartó	5
Spárgacserepek	10
Lakat	3
Táska	5
Köponyeg	40
Ruhák	52
Gyékények	11
	<hr/>
	8267
[38. r.]	8267
Ruhák	15
„	10
„	20
Süveg, kardkötő	11
Zsebkendők	14
Pálcák	11
Zolstock	2
Ruhák	50
„	20

Esernyő	11
Tükör	2
Ingek	10
Nyakkendő	5
Ruhák	32
Ezüst csattok	10
	<hr/>
	8491
[38. v.]	8491
Török kés	6
⟨Takarékpénztár⟩ Kölcson Károly ¹³⁴	5000
Arany, ezüstpénz	285
Kazinczy érem	12
Ezüst gombok	15
Ruhák	100
Asztalra állvány	12
Fák, bokrok Svábhegy	10
Keglevics sorsjegy	17
Eszterházy sorsjegy	84
Chatouille	5
Távcső csavar	2
Ráma	2
Lószerszám	80
gyertyellenző porcellán	5
	<hr/>
	15126
[39. r.]	14126
Svábhegyi ház bővítés ¹³⁵	1000
⟨Takarékpénztár⟩ házbővítés	1500
Svábhegyi ház bővítés	500
Házra, a hegyen	1000
Arany, ezüstpénz	120
ezüst gombok	12
Céllövő pisztoly	18
Bútorok	50

Könyvek	150
Mentekötő antik	40
Tükör	35
Óra	70
Kandalló, hegyen	75
Ruhák prémmel	340
Lámpa	14
	<hr/>
	19050
[39. v.]	19050
Bunda	80
Ház újítás, bővítés	500
[39. r.] [üres]	
[40. v.] A. P. r. ¹⁸⁰	275
T. F. r.	150
I. I. c [olvashatatlan törlés]	50
I. I. r.	75
J. M. c.	25
A. P. r.	125
T. K. r.	100
Cs. T. c.	15
T. K. c.	25
H. E. c.	15
T. Gy. c.	5
B. J. c.	10
K. S. M. Z.	25
A. P. r.	200
P. F. c.	20
H. E. o.	10
Cs. T. c.	10
	<hr/>
	1135
	610
	<hr/>
	525

[41. r.] Vady	220
Fordító	5
Ujdond.	10
Leiró	20
I. I. c.	50
J. J. c.	75
J. M. c.	60
Cs. T. c.	15
T. K. c.	35
H. E. c.	15
T. Gy. c.	5
B. I. c.	10
K. S. M. Z.	25
P. F. c.	20
H. E. c.	10
Cs. T. c.	10
P. I. ford.	25
	<hr/>
	610
[41. v.]	1135
I. I. r.	25
[42. r.]	610
I. I. cikk	100
I. I. cikk	75
[42. v.—47. r.] [üres]	
[47. v.] Jan közép	
[48. r.] Decameron kötetei. ¹³⁷	
1. I. Százszor szépek m. historiai ¹³⁸	
2. Faustina id. historiai ¹³⁹	
3. Rejtett seb. ábránd ¹⁴⁰	
4. Jordaki. id. hist. ¹⁴¹	
5. Kénytelen multság, hum. ¹⁴² o	
6. Régi szerető ¹⁴³	
7. Cseréljünk vőlegényt ¹⁴⁴	x

8. Katonadolog ¹⁴⁵	×	
9. Biró uram ítéleti ¹⁴⁶	×	
10. Kassai biró, korrajz ¹⁴⁷		170 ezer betű

II. kötet

[48. v.]	1. Mennyei parittyakövek, kron. ¹⁴⁸	o	
	2. Én lettem volna az. ¹⁴⁹	×	
	3. Husz év múlva ¹⁵⁰		
	4. Valdivia ¹⁵¹		
	5. Három gyűrű ¹⁵²	×	
	6. Mít beszél a világ ¹⁵³		
	7. Arany hajam ¹⁵⁴	×	
	8. Egy tekintet ¹⁵⁵		o
	9. Áruló gyűrű ¹⁵⁶		
	10. A hold ¹⁵⁷	×	170000 betű

III. kötet

	1. A peregrinus ¹⁵⁸		o	
	2. Bizebán ¹⁵⁹	×		
	3. Az én galambom ¹⁶⁰		o	
	4. I love you ¹⁶¹			119
	5. Szabad a rablás ¹⁶²	×		8
	6. Achaemenidion ¹⁶³			
	7. Tündérpalota ¹⁶⁴		o	14 141
	8. <Két halom> Halálfőcs dlarc ¹⁶⁵		o	19 160
	9. Két jó barát. ¹⁶⁶	×		
	10. Reparált lelkek ¹⁶⁷	×		
[49. r.]	IV. kötet Indus gyűlés ¹⁶⁸			16

	1. Utolsó pogány ¹⁶⁹		
	2. Dul Mihály ¹⁷⁰		o 40.
	3. Bölcs Hamlet ¹⁷¹	×	22
	4. A gyujtogató ¹⁷²		

5. <Meghalni álomért> A halál után ¹⁷³	18	o
6. <Sors polusai> Három a tánc ¹⁷⁴	10	
7. Utolsó csatár ¹⁷⁵	×	16
8. (Halálfős álarc) Két halom	×	<12>
9. Arria ¹⁷⁶	5	91<85>
10. Kell e informatio? ¹⁷⁷	×	8 105

V. kötet

	1. Magyar minstrel		
	2. Ponyvairó		
	3. Veszedelmes játékos ¹⁷⁸	×	
	4. <Bebe> Fejedelmi haj	×	
[49. v.]	5. Struccmadár ¹⁷⁹		20 o
	6. Megálmodott nő		
	7. Indián gyűlés ¹⁸⁰	×	10 30
	8. Egetvivő szerelem ¹⁸¹		
	9. Libapásztor ¹⁸²	×	8
	10. Fecske Bandi ¹⁸³	×	

VI.

	1. Vértívó Fulkó ¹⁸⁴	×	
	2. Radegunde		
	3. <Papagály> Volcán fenekén ¹⁸⁵		
	4. Zöld mulatság ¹⁸⁶	×	16
	5. Megölt ország ¹⁸⁷	×	35
	6. Mi van a föld alatt? ¹⁸⁸		
	7. Caldaria ¹⁸⁹		
	8. <Fejedelem buzogánya> Bebe ¹⁹⁰		(16) (67)
	9. Véd patak		
	10. <rövid mint a szerelem> Ócska kastély ¹⁹¹		

[50. r.]

VII. kötet

	1. Huszth ¹⁹²		
	2. <Bolivár> ¹⁹³	×	<70> o

3. Örök per			
4. Karácsonyi dolgozó ¹⁹⁴		×	12
5. Villi			
6. Komondor ¹⁹⁵		×	16
7. <A halál után> Meghalni álomért ¹⁹⁶			<98> 28
8. Heliogabal			
9. Lám megmondtam ¹⁹⁷			
10. <A jóslat> Rabló vezér ¹⁹⁸			

VIII. kötet

	1. Fekete sereg		
	2. Fluidon ¹⁹⁹		×
	3. Árva fiú		×
	4. Vigkedvű Mihály		10
	5. Sataspes		
[50. v.]	6. Mátyás fája ²⁰⁰		×
	7. Tíz millió dollár ²⁰¹		×
	8. Terminus		50
	9. Márvány falu		96
	10. Zengő torony		

IX k

	1. Szepesi vár		
	2. Panthea.		
	3. Viaszkép		
	4. Velezke ²⁰²		×
	5. <Három közül a legszebb> ²⁰³		×
	6. Hebraeizált		6
	7. Sancy gyémánt ²⁰⁴		×
	8. Melyiket a 9 ²⁰⁵		×
	9. Diák lázadás.		25.
	10. Kifáradt lélek		×
			12
			43

[51. r.]

X. kötet

1. Koronás vendég		
2. Quintilia		
3. <Három a tánc> ²⁰⁶ Sors polusai [zöld]		
4. Pénz elrepül ²⁰⁷	×	12
5. <Hulla férje> ²⁰⁸	×	80
6. Kullánc urfi	×	10
7. Parasztkirály		
8. Istenhegyi leány ²⁰⁹	×	70 93
9. Pannonia		
10. Jól volt az így		
11. Sylvester éjek ²¹⁰	×	15 107

[51. v.] Tartalék.

1. Castro Incz.²¹¹
2. Bánki erdő
3. Imelda
4. Thais²¹²
5. Salome
6. Egy pár csizma
7. Herodes
8. Cigány király
9. <Kézcsókoló szolgál>
10. Néma zár.
11. Victorina
12. Tarakanoff²¹³
13. Adimantus
14. Oenone
15. Padilla²¹⁴
16. Gyerek szerelem

[52. r.]

17. Vén asszony férje		
18. Henrik és Kunigu[nda] ²¹⁵	×	
19. Chínai szerelem ²¹⁶	×	
20. Kigyó királyné		

21. Két feleség		×
22. A villámütött		
23. Varga Katalin		
24. <i>A fekete rabló</i>		×
25. Két alvó gyermek		
26. Parázs a keblén		
27. <Szent bubánat> ²¹⁷		×
28. Ördöglyuk		
29. <i>Vidrai leányvadász</i>		×
[52. v. — 53. r.] [üres]		
[53. v.] Svábhegyi tárgyak ²¹⁸		
2 1/3 hold föld	1400	
Lakház	2000	
Mellékház	1400	
Faszin	150	
Pince	300	
Szomszédtól vett földdarab	10	
Disznó ól	20	
Trillage fal	100	
Kerítés	50	
Lépcső	30	
Eleven kerítés, cölöpök	10	5470
	<hr/>	
300 nemes gyümölcsfa	300	
200 <bok> árnyék lombfa	200	
26 fenyőfa	32	
Angol cserje	8	
Lugas	5	
	<hr/>	
	6015	
[54. r.]	6015	
Szőlő 600 tőke	100	
Szőlő karó 800	8	
Ribizli 300	5	
Egres	5	

	3 spárgaágy	15	
	50 spárgacserép	9	
	Melegágy	18	6175
		<hr/>	
	Butorok Svajczertol	40	
	Mángorló kettő	40	
	Egyéb bútor	200	
	Kapu	26	
	Viztartó	5	
	Lisztes láda	3	
	Zsákok	2	
	Láda	3	
		<hr/>	
		6544	
[54. v.]		6544	
	Üvegek	2	
	Vaskemencék	15	
	külső padok	20	
	Üveg fal	24	
	Konyhaedény	12	
	Hordók	6	
	Szecskavágó	5	6628
		<hr/>	
	Kocsi	100	
	<könnyű kocsi tehén>	<100>	
	<Ló> <Borju>	<500>	
	Tehén	100	
	Hám	26	
	Kerti műszerek	10	
	Öntözők	7	
	Kádak	8	
		<hr/>	
		7029	
]55. r.]		7029	
	Talyigák	2	
	olló fűrész kertész kés	5	

	Kerítés nyíró	1
	Kettős létra	2
	Szánkó	4
	Virágok	5
	12 dinya láda	12
	Eper	3
		<hr/>
		7063
		<hr/>
	Levonva könyű kocsi és ló	150
		<hr/>
		6913
	Cséza és két ló	360
	Kisebb tehén	60
	Úszó	30
	Két disznó	30
		<hr/>
		7393
[55. v.]		7393
	Benzától 25 akós kád	25
	Cisterna	160
	Spárga cserepek	7
	Másik melegágy.	20
	Tejes edények	10
	Hordók borral	20
	Ujabb 400 szőlőtőke	40
		<hr/>
		7675
	Új fák	15
[56. r.]	[üres]	
[56. v.]	Decameron második részhez kész munkák	
	1. Volcán fenekén ²¹⁹	12
	2. <Megölt ország ²²⁰	36>
	3. <Mi van a föld alatt ²²¹	80>
	4. <Fejedelem buzogánya ²²²	12>
	5. <Történetek egy ócska kastély ²²³	54>
	6. <Karácsonyi dolgozó ²²⁴	12>

7. <Komondor ²²⁵	16>
8. Rablóvezér ²²⁶	24
9. <i>Árva fiú</i>	10
10. <Mátyás fája ²²⁷	36>
11. <Tíz millió dollár ²²⁸	50>
12. <Velezke ²²⁹	6>
13. <Sancy gyémánt ²³⁰	25>
14. <Melyiket a 9 közül ²³¹	12>
15. Kullánc úrfi	10
16. <Istenhegyi leány ²³²	70>
17. <Sylvester éjek ²³³	17>
	<hr/>
	482
[57. r.]	482—318
18. A két Markov ²³⁴	12—306
19. <Régiség buvár ²³⁵	10—296>
20. <Férj, ki párbajt vi	16—280>
21. Fy. Gyula	8—272
22. <Fluidon ²³⁶	8>—264
23. <i>Carinus</i> ²³⁷	90 174
24. <Szent Bubánat ²³⁸	5 169>
<25. <i>Caldaria</i> ²³⁹	16> 153
26. <Chinai szerelem ²⁴⁰	16 137>
[57. v.—58. r.] [üres]	
[58. v.] Bevételek. ²⁴¹	
1. Új munkákért	1233
2. Szerkesztésért	3641
3. Régi munkákért	1931
	<hr/>
	6805
[59. r.] 78. . . .	
[59. v.—60. r.] [üres]	
[60. v.] Szaporodása a tartozásnak Szigligetitől	460

[61. r.] Szaporodása a meglevőnek ²⁴²		
Házvételnél fizetett	6000	
alkuszdij	150	
két gyűrű	15	
Zálogházi kiváltás	50	
Tessingernél lefizetve	250	
Takarékpénztárba lefizetve	176	
Edvi Illés tartozás lefizetv[e]	50	
Hímzett szék	6	
Ruha	150	
Takarékpénztár	90	
Fákra	30	
Butor	30	
Butor	150	
Pacsunak visszafizetés	200	
Óra	25	
Szobrok	21	
	<hr/>	
	7393	
[61. v.] [a tartozás folytatása 60. v.ról]	460	
Kovácsnéától	175	
Pacsutól	200	835
[62. r.] [melevő folyt. 61. rectóról]	7393	
Szobadiszet	55	
Pákh váltója fizetve	75	
Emichnek könyvárusi számla	318	
Kocsi és lovak	360	
Takarékpénztár fizetve	200	8401
		<hr/>
		835
Takarékpénztár fizetve	160	7566
Heckenastnak Vecseyért	235	
Hecken. . Tarka Élet	774	9570
	<hr/>	
Kályha	17	

	Pokrócok	20
	Kályhához	6
	Takarékpénztár	100
	Pacsunak	212 9925
	Kernnek	250 10175
	Kád	25
		<hr/>
		10200
[62. v.]	[üres]	
[63. r.]		10200
	Két tehén és bornyú	200
[63. v.]	[üres]	
[64. r.]	Svábhegyi ház újra építés ²⁴³	f. kr.
	April Napszám	16
	Máj. 4. Ács előre	20
	„ „ Mész 6 mérő	20
	„ „ Téglá 4000	68
[64. v.—65. r.]	[üres]	
[65. v.]	1848ról számadás. ²⁴⁴	
	1. Házvétel	6150
	2. Adósság fizetés	3017
	3. Kamat fizetés	693
	4. Házbér	883
	5. Háztartás	1213
	6. Ruházat	204
	7. Butor	280
	8. Cselédek	311
	9. Lovétel	360
	10. Állattartás	321
	11. Gyógyszertár	34
	12. Kert	90
	13. Adó	121
	14. Fa	40
	15. Utazás	273

	16. Irodalmi	58
	17. Ajándékok	257
		<hr/>
		14365
[66. r.]	Jövőre teendő ²⁴⁵	
	Házvétel	2000
	Adósság fizetés	1400
	Kamatfizetés	680
	Házbér	850
	Háztartás	1200
	Ruházat	150
	Butor	50
	Cselédek	300
	—	—
	Állattartás	320
	Gyógyszertár	50
	Kert	20
	Adó	150
	Fa	60
	Utazás	300
	Irodalmi	50
	Ajándékok	150
		<hr/>
		7730
[66. v.]	[üres]	
[67. r.]	1. Házvétel ²⁴⁶	6150
	2. Visszafizetett adósság	3217
	3. Butorok	280
	4. Kocsi, ló, tehén	405
	5. Rózának konyhára és egyébre	1273
	6. Házbér Pesten és Budán	883
	7. Budai kert költség	92
	8. Zab, széna, szalma, korpa	321
	9. Majoros	246
	10. Kamatok	693

11. Cselédek	78
12. Ruhára, csizmára	204
13. Utazásra	273
14. Adó	122
15. Gyógyszertár	34
16. Ajándékok	257

[67. v.—68. r.] [üres]

[68. v. és 69. r.]

Nagy Tükör valószínű kiadásai és bevétele.²⁴⁷

Expeditio	2300	4632 példány 2 ftjával	9264
Xylographia	1300	574 1 f 30 krjával	856
Apró költség	100		10120
Kisebb nyomtatási költségek	150	levonva	6400
Hirdetmények	100		3720
Nyomtatás	1850	ennek fele	1860
Boriték	100	kaptam előre	950
Honorarium	500	marad	910
	6400		

[69. v.] Tisztán adósság törlesztésre fizetve.²⁴⁸

Zálogház	50
Róza zálogházból	50
Tessinger	250
Takarékpénztár	160
Edvi Illés	50
Böcklné	20
Takarékpénztár	90
Pacsu	200
Pákh	75
Emich	318
Takarékpénztár	200

	Gutmanné	10		
	Tóthné	25		
	Takarékpénztár	160		
	Heckenast	1009		
	Takarékpénztár	100		
		<hr/>		
		2767		
[70. r.]		2767		
	Pacsunak váltó	200		
	Kernnek váltó	250	3217	
[70. v., 71. r.]				
	Meglevő Tartozások 1857-ben ²⁴⁹ ebből Lefizetendők			
				1858-ban
	<Kernnek	250>	<Octoberig	250>
	Pacsunak	250	—	
	Szigligetinek	450	Aprilisig maradhat	450
	Szinh. nyugdíj ²⁵⁰	1500	—	
	Schweizernénak	200	Octoberig	200
	Kovácsnénak	200	Octoberig maradhat	200
	Takarékpénztárba	800	<Octoberig	160>
		<hr/>		
		3650	Februarig	140
			Juniusig	100
				<hr/>
				1500
[71 v.]	[üres]			
[72. r.]	(7393)			
	—	7490 ²⁵¹	V. u.	1200 ²⁵²
	ékszerek	350	M. S.	1200
	háztételb.	6150	Nv.	120
	szőny[eg]	50	D. Gy.	50
	butor	350	N. T.	400
	—	3500	Alb.	2000
	sp.	5000	Dec.	1000
	uj kiad.	<hr/>	Reg.	700
		4000		

26800	uj kia	500
	Dráma	300
	Házb[ér]	550
	Sv. hegy	400
	kalend.	500
		<hr/>
		8920
	9000	
ház	3200	
	<hr/>	
	12200	

(XXIV.) N O T E S Z

- [1. r.] Hosszabb munkák tárgyai
1. Paraszt elébb vas szobornak mondja el panaszát, azután a majomnak, utoljára a <kanári> papagálynak: végre a szerecséntől kérdi: ember maga? 39, 40, 41, 42
 2. <Fecskendővel megkereszteli a zsidókat>
 3. <Börtönre ítélt főúr hogy vigad és parancsol hajdanában a börtönben.>¹
 4. Tapasztalatlan asszony a luxus eszközöket mind egyébre használja.
 5. <Rémes történetek egy ócska kastélyban.>²
- [1. v.]
Béerkocsi, vasút ³	4	Arany ezüst	18,
4, Borralaló Kecskemét	1,	Borralalók	1,
— — Magyarát	1	Kontója?	3,
— — ?Acsusz.?	1	—	2.
Keztyű Haj	1		
- [2. r.]
6. Lehulló gyertyák éjjel.
 7. Kucsuk basa levelezései a kapitánnyal.
 8. Kostyál a hamis bankóval
 9. Bánkházi kerek erdő.
 10. <A férj feleségét ócsárolja> ☐
 11. <Gróf B. és a zsidó asszony: a ketté osztott ház; a tarockjáték a mécsbél> ☐
 12. <Zrinyi, a dolmány>

13. <Humoreszk a patkóról>
 14. Gyermek szerelem.
 15. Részegember a vaskohóban
 16. <Ki milyen ember?> ☐ ☐
- [2. v.] 17. <Életpályák> ☐ ☐
 18. <Házi barát>
 19. A leszólt jegyző,
 20. A sárkány. Férhez ment vén kisasszony
 21. Menyemasszony examene
 22. A nyiri tekintetes úr
 23. Utlevél csere.
 24. A majom a szerelemvallást utánozza. 43
 25. A kettőt látó. o 44, 45, 46
- [3. r.] 26. <Novella egy volcán fenekén>⁴
 27. <Székely eladja a medvét.>⁵
 28. <Bürgözdi a spárgázott utcával.>⁶
 29. Vén asszony férje. Maga is vén lesz.
 30. <Chinai szerelem.>⁷
 31. Új találmányok.
 32. <Henrik és Kunigunda.>⁸ ☐
 33. A kigyó királyné.⁹
 34. <Két nő. Török és keresztyén.>¹⁰
 35. <A táncolók leszakadnak a methodistákra s azért csak táncolnak tovább.>¹¹ ☐
- [3. v.] 36. <A ?paulisi? zshiványok>
 37. A kis király
 38. <A villámütötte pap>¹²
 39. <A vidrai leányvásár>¹³
 40. <A havasi rablóvezér.>¹⁴
- [4. r.] Száz adoma
 1. Mir e, vagy mich?
 2. Doctor minden ember.¹⁵

3. <Játékbankok>
 4. Ki egy baktert megöl. Kiel
 5. <Wo sind meine Kaloschen>
 6. Adják el a templomot
 7. Ügyvéd a grófhhoz kikérezkedik ünnepre s aztán diurnumot, ebédet, kocsit és consultatitot fizettet magának

8. Elveszett megtalált

[4. v.] ellopott, megvett pejért mind fizetnek

9 ki uszitotta rám a legyet

10 Ha őz futna is keresztül, nem volna szabad beleszólni Kapitány úr, ni a nyúl

11 Kemény és lány betűk

12 Előkelőbb a báró fiu, mint az atyja, mert egycl több őse van

13 <Boszúból megválasztották bírónak>

[5. r.] 14 A föld gömbölyű, mert a csizmának az órra felgörbül

15. A nagy ökröt is megjutalmazták.

16 Sokkal könnyebb másikat lopni helyette, mint bíróhoz menni érte

17 Csodaorvosok.

18 Hamis érdemrend gyár

19 ?Baeringeni? pénzemberek

20. Telegráf mint szőlőkár oka

21 Övé mind a két iker

22 A csepübe takart . . . bos [lapszám ráütve a szó elejére]

[5. v.] 23 Indien, Ostindien	199	100
	41	50
Haasman János bádogos 25 f.	58	50
	43	
	15	50

[6. r.]	7. n. ¹⁶	35	58
	2000 T.	14	34
	napszám	2.10	92
	6 n.	30	
	2000 T.	14	
	7 n.	35	
	mész 1/2	2 50	
	napszám	— 90	
		133 50	
		92	
		41 50	
[6. v.]	Maj. 26 ¹⁷		
	Kőműves	70	
	Ács	60	
	Fuvaros	57	
	Napszámos	8	
	Bádogos	25	
	Zsindely	50	
	Egy napszámos	1	
	Borravalók ács	6	
	?Kőműves? borravaló	3	
	Tégla	37	
	Szögek	3	
[7. r.]	<Oszlopok> Säulen	385	
	Sockel brustwehr	603	
	Bogenverzierung	711	
	Gesims	355	
	kleines gesims	44	
	3 Glaswände	473	
		2571	

6 doppelthüren 1 Kreuzthür unn... <17> 12 innere
Fenster 12 Schalusim 1 blind ?Schalusim? 1 kleines

Fenster 3 mal anstreichen 3 alte Kreuzthüren 8 alte
 ?Schalusim? einmal überstreichen

[7. v.] [üres]

[8. r.] Fodor Ferenc Szászváros volt bányanagy

Körte 52¹⁸

Alma 28

Szilva 52

Ringló 27

Cseresznye 24

Meggy 9

Dió 28

Naspolya, berkenye 4

Sárga barack 7

Őszi barack 80

311

[8. v.] ?Molnár féle köztesek? 1 Faháznál E.¹⁹ 1. Liegl
 Dékány²⁰ 2. Diel vaj 3. Nyári cukrász A B C saját
 oltvány 4. Dékány téli 5. Henri Capron 6. Dr.
 Trousseau 7 Lansai Quintinier 8 Duchesse de Berry téli

[9. r.] Völgyben Dél 1. Dumonth Cruz 2. Szilva 3. Colmar
 Hardempont M 4 Bergamotte Schweizerhose M 5
 Duchesse Dangouleme panachée M 6. Sárga mus-
 kotály M 7 Szilva 8 Ringló 9 Ringló 10 ?Markolya?
 11 ?Preul? Colmár 12 Liegl téli vaj

[9. v.] 13 Cseresznye 1 14 Ferdinand princ M 15 Markolya
 16 Ringló 17 téli vaj S. o.²¹ 18 Colmár Hardempont
 M 19 Cseresznye 20 Pergamen s. o. 21 Cseresznye
 22 S. o. 23 144 Encz 24 Osterhuber Encz

[10. r.] 25 Encz <26> Lépcsőnél Diel vaj 26. Diel vaj S. o
 Domb alatt 27 Dáma alma s. o. <28> Terrace 28
 Rósa alma ?Szabadka? 29. Pogácsa a. ?Kecskemét?
 30. Ringló 31. 32. S. barack

[10. v.—11. v.] [üres]

- [előzék]. v.] másszor Cástor Gyásztor induláskor ráspoly
tisztabb kór. [a notesz másik végétől visszafelé]
- [70. v.] 1 <A sós szekérral járó diák>²²
2 Die nárischen, die törischen, die sauischen
3 <Huszár megcsókolja a lyánt s közli szive jóa-
karatját>²³
4 <Kecskeméti főköttök hogy eredtek egy katonat-
isztttól>²⁴
5 <A zsványok elrabolják az aradi alispánt várából
egy legényt megcsapnak, a ki zsvány akar lenni,
amnestiát kapnak, görög pap>²⁵
- [70. r.] <Nánási pap hires anecdota mondó>
<?Cethali? csárda betyároknak volt tanyája, most
rom>²⁶
Sírkút, hosszúkásra ásott kut
<Gyönyörű szabadalom, varrás nélküli mente>
6 <A néma oláh gyerek 8 évig tetteti magát, hogy a
papon boszut álljon>²⁷
7 <Az időjós oláh, a kinek a nyakán van egy daganat>
8 Szolgabíró diariumot visz arról, hogy ki mit
mondott <hogy vallott electrica géppel>
9 Szegedi Péró, Rákoczyt
- [69. v.] akarja hozni, ?Nadabon? volt ütközetük
<?óhoz? megszólal s azt mondja, hogy a pap a leg-
roszabb ember, azért némult el 8 esztendeig>
7hez. <Bámulatosan teljesednek jóslatai, nem akar eső
lenni, azt mondja a népnek, hogy feszítsék keresztre
a papot. Cs. kiszabadítja azt, és elfogja Juont, nem
vall, azt állítja, hogy az Isten őt minden fájdalomtul
megőrzi; száz botot ítélnek rá soet kiáll, 51-nél vall,
azért gyűlölte a papot, mert az fel akarta világosítani
a népet>
10 Ördögös elmegy a paphoz, hogy belőle üzze ki
az ki is üzi bottal

- [69. r.] 11 Híres ördögűzőt a szolgabíró megtréfál, felöltözteti kántort ördögnek s elbujtatja egy házba, a mit félben hagytak, mert per alá került, egyetért az egyházfival.
 12 <Betyár azt kérdi a zsidótól, hogy le tudja e löni már a szarkát a fáról? s akkor kifosztja>
 13 <A szegény legényeket ha jönnek, maga elé rendeli, kikérdezi, hogy honnan jöttek, ha máskor jönnek, rájuk ismerjen, mikor egy követelni jön, azt megveri, ez fenyegetőzik, akkor felkeresi a tanyáján s elkergeti>
 14 Hogy alkusznak a vásáron, hogy veszi elő a ?kukáját? a vevő
 15 Tolvajok vissza adják a pénzét, csak 10 pt vesznek el belőle
 16 (Hogy van az? Felét a malacoknak megvettem még egy felét a másik . . . [a többi lekopott])
- [68. v.] 17 <?Bleizeffer? hát mért tettelek én kanonokká>
 18 <A borától vagy a két szemétől>
 19 <Dombegyházi dombok>²⁸
 20 <Oláh pap magyarul felel magyarság terjed>²⁰
 21. <Szegény gazdagok unalomról>³⁰
 22. Földvár
 23. <Traján kocsmája>³¹
 24 Gyétyár, jégbarlang
 25 Nemes legények ellenállnak, vasra veretnek, lövöldöznek lakodalomban
- [68. r.] 26. Szerb tövis terjedése³²
 27 ?Vacsi? pusztá alig jövedelmez, a kis
 28 király defilíroztatja maga előtt a marháit.
 29 avar telepek urnákkal, cserepekkel
 30 Csárdák, Kutyakaparó, cethal, lebencs³³
 31 Cseh ember kétszáz hold földet vet be krumplival s nem tudja felszedetni

- 32 <?Nagykunságban? a trágyát megégetik>
 33 <Traján sánca, hunn dombok.>
 [67. v.] 34 Tilos átjárás, tilalomfa Csongrád [lekopott a sor]
 az üszök, ökrök, marhajárás
 36 Apáca sok ?hun? rom
 37 <oláh pópa magyarul felel>
 38 <Szentanna azaz Tompa csárda>³⁴
 39 <Rebus addram a nők száműzése ?Sirab...>
 40 Megtért rablók.³⁵
 41 <Avram Jankót az apja kitagadja>
 42 Szent Annai sváb panaszkodik, kisül, hogy 100
 marhája van a legelőn
 43 <kiakarják becsülni a magyarokat>
 44. Hiszen te pecsovicz vagy
 45 Pardon Luis
 46 Szőlő crinolin
 [67. r.] 47. ?Buxynth Csator?
 48. ?Mind az Xerxes pénz?
 49 <Honszeretettel de nincs vize>³⁶
 50 <Pankotai török fürdőbe kéneső>³⁷
 51 <Beszédes, nem alázatos vélemény>
 52 <Nyelve tuléli, azt külön kell vág...>
 53 Kőhajításnál találtam a ?csengetyűt?
 54 <Nálunk felyül kell kezdeni a vizszabályozást>³⁸
 55 Belényes vidék Mázsás majom csontok, óriások³⁹
 [66. v.] 56 (Én ezt a kettőt szolgálom
 Én ezt a hármat táplálom
 Én ezt a négyet rászedem
 Én ezt az ötöt megfejem
 Én ezt a hatot megölöm
 Én ezt a hetet absolválom
 Én ezt a nyolcat elviszem)
 57. <Deznai vas Angliában, jobb a svédnél.>⁴⁰
 58 Kornisok bírták utoljára, nyoma van még archiv.

- bornak, fedezték fel pincéket a palotában, fenn a várban
- [66. r.] elvadult orgonafák. Eloláhosult nemes emberek, nagy vadkanok, csehek nem állják ki a climát, fakövételek carneol szikla⁴¹ Muraközy alapítványok a hidak <Arad megyének volt kórháza bál, játék után szerezte selyemgomb intézete, alapítványai>
59 <Ködszivárvány Diécs Luiz>⁴²
60 <Talácsi jós T.-nak 32 évet jósol>⁴³
Steyer gyereket kapitánynak híják: kapta a kardot a mit az oláh vezértől elvettek
- [65. v.] tűzér, ágyuval volt
61. <Brád család sirja oláh pap sebet kap miattuk>⁴⁴
62 <Cermurán megfeketedik a guba>⁴⁵
63 <Cebén megfehéredik 16 forás>
64 <A kitekert nyaku gyerek>⁴⁶
65 Desewffy régi szállására megy
66 <Esztergályos szegény ember biztatja társait olvasni. Pekri Zsigmond 6 mázsa f arany 22 ezüst 444pf.>
67 <Rotschild Verespatakon leveleit elfogták>⁴⁷
- [65. r.] 68 Szilágyi ?hadrévi papot háromszor? csapta meg a villám nem halt meg⁴⁸
69 Pap a veres paszom[ányos] nadrággal
70 <A tüzes ölelés>
71 <Keresztel az utfélen>
72 Két garasért megesküdni
73 <Wesselényi Ferd a kocsisa csak akkor lehetett részeg Sinkó Ferenc mérnök, Gelei Gyula Diószegi Kecskem. Eisegg elárulja az árulókat>
74 <Én csak tekintetes úr vagyok>⁴⁹
75 <Rovásra csinálja a vallatást>
- [64. v.] minthogy a kormánybéli tanácsosok nem tudnak írni Tyok Tódor (Putá)>

- <Kan> Korkis János Grekuluj
 76 <?Nincsisz? sugó Bucsum Tőkefalva>⁵⁰
 77 <Kálmánköve tiatruľuj Kalisman⁵¹
 Miski Samu Vizkeleti> ☉
 78 Topánfalvi ember, ki hetet meggyilkolt, a
 nyolcadiknál megsokallta
 79 <A talált patkók, csatok el...gusban>⁵²
 80 Detonátai óriások ezek lesznek azok a bogarak,
 a kik máskor el⁵³ [lekopott]
 [64. r.] 81 Gutta kárlevele Bálint Simon
 82 <Erdőpásztor, hogy rejti el kincseit. Hamispénz
 verők Topán>⁵⁴ 2
 83 <aranyból hollandok. cigányoktól tanul-
 tak Polgármesternek adta fel őket>
 84 Azért voltam huszár, hogy szolgáljak becsületes
 embernek
 85 <Egy én, kettő a lovam, 3 4 p[uskám] 5 kend, 6
 k. . . . 7-ik te>
 86 <Most is sujtsa, villám üsse, a k. . . . k zongoráját>
 [63. v.] 87 <Talácsi ember varázsló, három tojás, száraz
 kenyér, János segéd, az ördög elviszi két négylovas
 szekéren, megváltozik a lelkük, America, Africa>⁵⁵
 88 Elfeledett káposzta
 89 Liutia
 89 Marsinga oláh versiró 3
 90 Hora Kloska Zsurcs Déva mellett leitatják őket s
 leverik. Bölöni Lőrinc székely szolgája Dombinak
 elárulja a kincses helyet Abrudban Csányit a cathedra
 előtt ölték meg ref. templomban⁵⁶
 91 Bundula Rozvasil, Grita, O. . . , Szigeti Molnár
 János
 [63. r.] 92 ?Jorgos? gyilkos kisujját meglövik brand esik bele
 három hétig kinlódik
 93 <Szohodok Szikue Nyikulaj Da Plik veszeki

- Topóra pénzverők. Szohodok Lucia, Méhesi László
uradalmi ispánnak adták fel)
- 94 <Skerisorai ref. templom székelyek edényeket
?sok? templom kakasa>⁵⁷
- 95 <Unitariusok kis temploma>⁵⁸
- 96 Lakodalmások bolond gombát esznek 6
- 97 [lekopott írás] eszik 7
- [62. v.] 98 <A drága fütty bányászok nem szeretik a füttyülést
Ebergényi>
- 99 Varga Katharina Bucsum templomban 8
Nopcsa Makra főbiró
- 100 <Nopcsáné ráismer a rablókban saját férjére>⁵⁹
- 101 <Makra ?Lerchenfelst? megtámadja, megszúrják,
vizbe ugrik, kiuszik, gyilkot támaszt falnak, megöli
magát>
- 102 <Nopcsáné nyakáról bálban leveszik az ezüst
láncot>⁶⁰
- 103 <Romoszi szász papnét meggyalázz[ák]>
- [62. r.] 104 Makabéy ?Lyán? testvére fogja ?el? <együtt>
rabolt Abrudon⁶¹
- 105 Levágott gyermek kéz
- 106 <A ?veikezi? Dászkál, a két brádi ház közt levő
hidon leveti magát, senki be nem fogadja. Egy
romban hal meg, azóta a hídon nem mer az oláh
lovon járni>⁶²
- 107 <Husztékuczné selyem bundája, gazdagsága 3 év
alatt elvész>⁶³
- [61. v.] 108 <Zalatnai ref. paphoz járnak az oláhok, hogy
imdákozzék értük, azt hiszik, az foganatos, ki meg-
fullad, ki csonttá szárad, kit álmok kergetnek>
- 109 <Az ablakon keresztül látott porarany. nem leli a
kulcsát>⁶⁴
- 110 Tükröt ment meg pénz helyett

- 111 oláh öntött kemencet lop
 112 tegyék be az ajtót, mert kimegy a majorság
 [61. r.] 113 <Oláh téglát tesz a zsákmány fölébe, hogy
 egyensúlyt tartson>
 114 <A lovat ott felejti>
 115 Vinci legény Nótája
 116 <A leányvásár>⁶⁵
 117 <A fellobbant lőporzsák>⁶⁶
 118 <?Koska? Vasváry gyilkosa>
 119 Hires katroncai vénák, alsó verkesből
 120 Coburg Koháry ?Szanna? képek
 121 <Adja esőt Körösnek, Kecskemétnek, ?falunak?
 úgy is betelt>
 122 Két testvérlyán ühön eehen
 [60. v.] 123 oláh az orvosnak kiszúrja a szemeit s úgy ereszti
 el az erdőben most beleesett a rák a lábába s azon hal
 meg
 124 Jánk 4 font húsért négy aranyat ad, hogy készít
 sen belőle nemzeti tokányt
 A legszebb oláhnó Vidrán
 125 Jank Ábrám abba halt, hogy Zalatnán kiölték
 az urakat
 126 <Kecskeméti lemond a szivarról, hogy azt
 irodalomra fordithassa>
 127 <Darázkő. . . [a többi lekopott, két sor]>⁶⁷
 [60. r.] 128 <Vidra hossza 7 mérföld>⁶⁸
 129 <Égett erdő>
 130 <Vasváry Pál elestének helye>⁶⁹
 131 <A Biharon ?áthágás?>⁷⁰
 132 <Csernovics az einzugot megy megnézni Bécsbe,
 sok költséget tesz s elalussza a bevonulás napját> ☉
 133 <Ferenc Nagyváradig fut, Napoleon azt mond-
 ja, ha mindent elvesztek is, leggazdagabb privatier
 lesznek Európában>

- 134 <Sándor cár azt mondja, hogy ő azt hitte, mintha Oroszország a Dunáig tartana.>
- [59. v.] 135 (Tölgy, bükk, fenyő, gyalog gyalogfenyő is elmarad, legalul égerfa, gyalogfenyő, puszta melancholicus képe)⁷¹
- 136 <Zwetschkendorf>
- 137 <Zugóbarlang>
- 138 <Józsa Gyuri elszökteti marháival a cselédeit, hogy a kormány teleltesse ki>⁷²
- 139 <Oláh lak belseje, tálás, kanalas, kendők, kandalló, pénzes láda>⁷³
- 140 <Csernovics elveszi a fia menyasszonyát, szép asszony, az meghal, akkor a fia kivándorol Orosz-honba, ott egy rút leányt kér nőül, de meghal, apja azt is nőül kéri, akkor veszi észre, milyen>⁷⁴
- 141 <Dagadó forrás 10 percig folyik, akkor visszahúzza a vizet oláhok szentnek tartják, sebeiket gyógyítják rongyaikat felaggatják a fákra>
- [59. r.] 142 <hogy a betegséget itt hagyták>⁷⁵
- 142 Elébb 4000 ?fhszne? utóbb 23 000
- 143 <Mach dein Compliment>
- 144 <Ha én iszom, hasznot hajtok>
- 145 ?Fara nyalt? bajusz
- 146 Fedetlen fő, gyász
- 147 Reparált malom
- 148 <Electrificaló víz. Vidra>
- 149 Szohodol mellett fonori barlang víz folyik bele
- 150 Döbrék, mikben a víz elvész⁷⁶
- [58. v.] 151 Bányalyukak, földhorpadások
- 152 Rézbányán rézből ezüstöt
- 153 Paradendron
- 154 <Római bányákban talált irások, copf, befalazott ember, egy irat, a miben a praetor megitéli a dijt egy római katonának a megszerzett asszonyért,

- de nem azért, a ki ki volt ?alkudva?77
- 155 Kettős pyramidok
- 156 <Hírlapi kacsá Abrudról>
- 157 Vasolvastói ?munkák?
- [58. r.] 158 Vadkanvadászat, őzek, medvék, farkasok, császármadarak
- 159 Szelid őz, ha elvész, meghajtják s hazaszalad
- 160 Bika és bivalybika küzdése
- 161 Bivalyokat vízzel öntik le, hogy elválasszák
- 162 Egyik szobája comicus barátképekkel tele, másik szent barátokéval
- 163 Nagyon bigott ember harangokat tart udvarán s azokkal harangoz maga, három villámfogó a házá
- [57. v.] 164 Aristocrata ifjút megszégyeníti nagybátyja azzal, hogy felemlegeti, szécpapja hogy nyújtotta a vasat saját kezével
- 165 Oláhok közt elterjedt betegség
- 166 Bora Béla mindig nevet
- 167 A legszebb leány a m. . . hírében állani
- 168 <Simonyi fia vagyonát elpusztítja>
- [57. r.] 169 Nem a magyarok, hanem az urak ellen volt az oláh lázadás emelve.
- 170 Janku apjának testvércit megütötte a guta a Zalatnai gyilkolás hírére.
- 171 <Jankura rálőnek, midőn egy magyar asszonyt megment>
- 172 ?Kosuth? passusa Jankutól
- 173 Prodánt a börtönőr megmérgezi.
- 174 Aranymosók egy aranyért hét
- [56. v.] <Vidrák, csigák, sziklák, egér>
- 176 <M. . . iszt a jégen>
- 177 <Tyatra Lupulujon ketté hasított kövek közt falevelek>78
- 178 <fekete és veres áfonya gyalogfenyők>

- 179 <Élő állatot nem látni a Biharon>
 180 A függő kövektől megijednek a harangütők
 181 A sirből kilátszó kőkoporsó. Az oláh azt hiszi,
 hogy a föld nem veszi be
- [56. r.] 182 <Lovas vasut félóránnyira>
 183 Janku pisztrángokat halász>
 184 <Peleskei Abrudbányáról>
 185 A cath. templom mesze alatt képek láthatók
 186 Oláh templom körülzindelyezve
 187 A t. . gánból készített ülőszékek
 188 földi kutyák
 189 oláh fogaival harapdálja le a patkószegeket.
- [55. v.] 190 Vihar a Bihar tetetjén.
 191 <Detonata kihült bazaltok omlása⁷⁹ [lekopott]>
 192 [Az erős] Juon szétveri a leányvásárt Geinán⁸⁰
 193 Férhez menjen e elébb vagy az urát temesse el?
 194 <Csinny cigányt ütik>
 195 <Annyi roszat, a mennyi ebben a pohárban lesz,
 most nem d. . . t>
 196 <Pénzkérő>
 197 Jótékony társaságok
 198 Escompteurök
- [55. r.] 199 Kőszénbányák
 200 Szegények orvosai
 201 Az ügyvéd számadása
 202 Házaló könyvárus
 203 Adóintő cédula a publicumhoz
 204 Ilyen asszony mint a tied nekem nem kell.
 205 <Tudóstársaság felolvasása a kik dolgoznak, a
 kik már dolgoztak, a kik fognak dolgozni, kik nem
 dolgoztak és a kik nem is fognak dolgozni>⁸¹
- [54. v.] 206 <Hogy fognak egykor hajtó vadászatot tartani az
 ürgékre>

	207 Nem venné meg Rotschild az országutainkat is? ⁸²	
	208 Írókat kilökik	3
	209 Széch. sétány	
	210 Pesti szüret	
	211 Concertek	4
	212 Lóversenyek	5
	213 Vasutak	6
	214 Crinolinok nem engedik a hajót elsülyedni ⁸³	7
[54. r.]	215 Szarvasmarhákat teletetni	8
	216 Cséh ember krumplija	9
	217 Futtatáson nagy pompa király revangeirozza magát ⁸⁴	10
	218 Finnek, csuvasok és nemzeti színházi énekesek ⁸⁵	11
	219 új pénz kifényesíti a huson	
	220 Űstököst meglövik a rosz?ban? ⁸⁶	12
	221 Meklenburgi országgyűlés és ...	13
	222 Stereotyp babérkoszoru ⁸⁷ 14	
	223 békák gólyát kérnek	15
	224 Nevelőintézet, minek tanítják úszni? ⁸⁸	16
[53. v.]	224 Bizonyos más társaság meg Schillert adja ki fordításban ⁸⁹	17
	225 Conservatorium éji örökre ⁹⁰	18
	226 Szindarab eleven locomotivval ⁹¹	19
	227 Jankó urfi	
	228 Szigligeti contract. . .	
	229 Doctor bácsi krumplis földje	37
	230 Az alázatos szerkesztő ?programmja?	∅
	231 A zsidó szerkesztő progr.	∅
	232 A hazafias szerk.	∅
	233 A gavalléros	∅
	234 A humoristicus	∅

- [53. r.] 235 Az olcsó szerk. ∅
 236 Az erőszakos szerk. ∅
 237 Az élheterlen szerk. ∅
 238 Tyukkal kelő szerk?
 239 Széchenyi a mattal
 240 Csináljon hát a sipkából újra köpönyeget 38 o
 241 Kiszántatja a buzát krumpliért
 242 A szépirodalmi és politikai szerkesztők arcképei ∅
 243 Indus elefánt és teve összetéve
 244 Láma képe
- [52. v.] 245 Törpék harca o
 246 A Venus lakói.
 247 A ki a repülést feltalálta o
 248 Békafogó olaszok o
 249 Egy mumia emlékiratai o
 250 Bolondos ember minden esernyőpálcára egy
 csengetyüt o
 251 A holtak megégetésekor nem vehetni észre,
 hogy kit mérgeztek meg?
 252 Tornák polémia helyett képekkel o
- [52. r.] 253 Új nemesség. Cimerekkkel o
 254 Orosz csuszkáló szánka o
 255 Ecet pilulában
 256 Katona szobrának nem⁹² fujhat a szél a lak-
 tanyában
 257 Gumielasztron a talpa Nadajdának⁹³
 258 V. g. cigányok palatinusa
 259 Valamennyi hegedűt? villanyosság? útján huzat-
 na az? orchestrum?⁹⁴
 260 Crinolin egyesület⁹⁵
 261 A fél kalucsni
 262 Seprű esernyő helyett⁹⁶ ∅
- [51. v.] 263 Fiatal tudósok hogy büszkélkednek
 264 A kik kimaradnak, azokat biztatják, hogy lesz

egy másik intézet, a mibe bevétetek
 265 Kecskeméti bor drága cognacnak.⁹⁷
 266 Milyen erőadó az agrárfuttatás
 267 Wertheim fizethet a zsvajgóknak a reclamért⁹⁸
 268 Jól áll Buda⁹⁹

- [51. r.] 269 Minthogy minden ember operát ir és szindarabot
 270 <Mit mondtál ember?>
 271 <Oláh paraszt kéri, hogy elne árulják, hogy ő bátorított>
 272 <Hogy a városligeti tóban nincs viz? Ha eladták belőle a jeget.>
 1895 Kifestett képű ember pitykéekkel, veres posztóval, allonge paróka rajta, kis kalap, leszorított piros pántlika üstök hátravetve fokos? balta? tallérnyi
- [50. v.] sarkantyúk, különben józan okos ember
 1896 Hugó Károly magát hiszi megváltónak mint doktor, költő és philosoph, két momentum nagy egyik Mátyás király, másik a róla irt darabja
 1897 <Az oláh ökrei>
 1898 <Csupán csak fehér ing nyakkravaló és fekete frakk>¹⁰⁰
 1899 <Ki ütötte pofon a nagy sokaságban>¹⁰¹
- [50. r.] 1900 Ez kenteknek szól. Utcu disznó teremtette ☉
 1901 A magyar nyelv gazdagságáról.
 1902 Hány procent uj ebben meg amabban, végül bizonyos lapban
 1903 Melyik lesz a Mór o
 904 Ki lesz Mádód o
 905 Minden nap egy ?szinmű¹⁰²
 906 Csak beszéljen
 907 Pók imádkozott a harangjaival

- 908 Tótul jár az óra
 910 Balogh elereszti a legrosszabb
 [49. v.] színészt, de azután a kevésbé rosszra kerül a sor,
 utoljára egy sem marad
 1911 Biztosítás eladott jószágra
 1912 Magas Ernő azért hőrnagy?
 913 Melyik használ
 914 <Mi kell? fidibus>
 915 <Hunnia álomképe Zrinyiben>
 916 A túlsó lapon felitatott irás
 917 Az ország bajnoka. (dráma)
 918 <Sinától tanácsot kér magyar azután elhordja
 rom. . . [lekopva] könyű alatt.>¹⁰³
 [49. r.] 1919 Táblabíró leánya [lekopva] milyen legyen.
 Ez öt láb magas legyen ugye?
 Népszerű term. tan. Tarczy, népkönyvkiadó társulat
 jutalmazta. Az adta ki először Stullernél a famet-
 szetek 1845. 49-ben n[em] volt¹⁰⁴
 1920 Orrba fuvási rendszer Különféle állatoknál o
 929 A tökmag
 930 27-én elkelt prima
 931 Volt ez már minden, színésznőnek tehát jó
 lesz¹⁰⁵
 [48. v.] 1932 <And. tótul felel a német megnyitó beszédre>
 933 Pincérek mutogatják Sopronyit egymásnak, cz
 kért 2-szer ötször az ételből, majd ad borraivalót
 934 A nyársból csak egy tűnyi marad meg, az jön
 ki a karján
 935 ?Kövér? leckét vesz Gregustól a poézisből
 936 <Sági Tóni kocsisa nem tudja, hol lakik az ura
 két év óta>
 937 <Karácsonyi nem tudja, miféle lap a Hfutár>
 [48. r.] 938 Pák mint ügyvéd kap levelet Beregszászra saját
 magától

- 939 Privát tudós társaság kinevezése
 940 Csizmadia elvágatja a szőlőjét
 941 Itt nyugszik a még életben levő Nagy János¹⁰⁶
 942 Csizmadia és felesége pénzért isszák az egymás borát.¹⁰⁷
 943 Mik ezek a táncosnék nappal?
 944 Görbe képü ember szeretne színész lenni, szerelmes szakra
 945 Barát színésszé lesz, nagy
 [47. v.] fejü kis ember, kenettel beszél, nagyon szerelmes, kórházból kiszökik ?Hódi? jól tartja babbal, ijedtében meghal.
 946 <Szerelmes vers v. . . >
 947 <Igy jár az, a ki ilyen bitang emberekkel adja össze magát>
 948 Én nem bánom, ha a legkomiszabb táblabirót küldik is ki például
 949. Ennél még te is különb ember vagy
 950 Sok marha lesz,? én is elmegyek?
 [47. r.] 975 Ne felém jöjj, menj a ?Foltnak?
 976 Két pandurt állit a veszekedő testvérek háta mögé a bíró
 977 Négy disznóra adnak kölcsön a takarékpénztárban ferblire
 978 Ferbli szabályok a kunságban hozom, viszem áll, jó, adom, megvan, még a tárcákon kapkodás az nem áll a ki az asztalra könyököl, annak a kártya nem adatik. A ki régi sorsjegyeket bankó helyett bead, kitétetik minden nála frakk, kalap, tollkés
 [46. v.] elfogadtatik. Egyszer utoljára csak egy embernek ?marad? a kalapja
 979 A generális és a grófnő Várady Tónival a bíró előtt utoljára kéri, hogy küldjék ki valamennyit

980. Ujságírók csacskasága
 981. Opera mellé verkli
 2004 Minek házasodtál
 2005 Tolvaj persekutor
 2013 Béla nőül kéri az angol király özvegyét, ?a?
 francia király jövedelme
- [46. r.] kimutatását kívánja, ez aztán megírja neki, hogy van
 72 vármegye
 2014 Az academia levéltárába egy csomag alatt
 csupa üres papirost találnak
 2015 Francia tudós Magyarországot a Tiszáig oláh-
 nak, horvát tudós a Dunáig horvátnak, morva tudós
 a Mátráig morvának, lengyel Tudós a tiszáig lengyel-
 nek, szerb tudós a Marosig szerbnek, mi tehát nem
 vagyunk sehol.¹⁰⁸
- [45. v.] 2016 Pecsényének hitták a bessenyőket Pecsenkályha-
 rakó, magyarországi gallia, a ?Jászságok? és kunok
 meg a Celták is azok
 2017 A templomba lőtt golyó. Két alvó gyermek
 közé esik* s nem tesz kárt 10
 18. Sánta Henrik neje Kinga keblére égő* parázst
 tesz, hogy ártatlanságát bebizonyítsa 11
 19. Szent Szomoruság keresztre feszített szobor egy
 szép lyánba 12
- [45. r.] szerelmes a testvérje, hogy ettől megmeneküljön, azt
 kéri, hogy legyen rút, erre hosszú szakálla nő, mire
 mint csodát keresztre feszítik¹⁰⁹ 13
 2020 ?Osterodeban? egy bíró érckeresztet készítet
 családi sirboltja elé, beteg ujszülött fiát is odairatja a
 többi név közé, az pedig még azután 80 esztendeig él*
 21 <Az ördög lyika 222> 14
- [44. v.] 22 A föld a miből Ádám lett 201
 2013 Atlas min állott lábával, ha a föld a hátán volt
 2014 Szűz Mária képét elveszti az úton a barát, a hó

	eltakarja nyáron, hogy meg ne leljék	15
	2015 Török és keresztyén nő ¹¹⁰	16
	2016 Földliszt evés szükség idején	17
	2017 Vadkutya tábor a veszprémi vár körül törökök ellen*	18
	2018 Calvinista hajadonoknak	
[44. r.]	*nem szabad táncolniuk	8
	19 Sárga és fekete ?bogarát húsul? esznek 6	19
	20 Feketének születtem, veressé fürdök	
	21. Vas voltam, réz lettem, ezüst bennem, arany rajtam	
	22 Medvék az udvaron	
	23 A tündértánc helyén maradó zöldebb fűkőr	
	24 Nagyfejű gyerek, ki mindig csak eszik, iszik és kiabál	
	47 Két rut ember, ki	20
[43. v.]	elmegy zsványnak ?nem is retteg?	
	2048 Ablakon keresztül tett eskető*	
	2049 Selyemruha viselés ellen	
	2061 <Drága kövek virtusai 9>	
	62. Vert kenyér 6	
	63 Kővé vált kenyerek	21
	64 Templariusoknak NagySzombatból 1/4 órányira nem szabad kimenni halálbüntetés alatt	22
	65. A megpatkolt kocsmárosné	23
[43. r.]	2066 Az elviselhetetlen szobor	24
	67 Haselfeldi vasabroncsal körülvelt templom	
	68 Münchener kerékgyártó	
	69 Megátkozott verebek	
	70 A jégbarlang 5	
	71 vers a mammuth csontvázhoz *	
	72 A két jobb kezű szobor	
	73 A méhek üldözik a szobrok tisztogatóit	
	74. <A dudáló számár>	

- [42. v.] 2075 Az elázott ostya 25
 2076 A templomban kártyázó gyerekek
 77 Egy csónakon Angliából Hamburgba menekülők 26
 78 Hét torony, hét kapu, hét utca, hét harang,
 hét hárs
 79 Követ ketté vágja karddal 27
 80 <Verbi Divini Minister>
 81 Karácsonyi jutalom
 82 Uzsora törvényről
 83 Azért nevezik [gyorsírással: Budapestnek]
- [42. r.] 2084 Babszem Jankó variatioi o
 2085 A dudás számár versei ☉
 2086 A disznóláb is elsül¹¹¹
 2087 A kis piros bunda
 2088. A katona ellopja a tarisznyába tett gyereket o
 2089 Bálban. Mindgyárt megyek, csak levetkőzöm
 2090 Ez a
 2091 Érted élünk, halunk
 2092 Bank roth
 2093 ?thiem reut?
- [41. v.] 94 Buridán számara és a sokféle tudomány
 95. <Étlap, kalap>
 96 Ferenc Ésaías.
 97 ?Heck? szerezzen neki feleséget
 98 Írásból jellemjőslat
 99 <Nápolyi Johannában Erzsébet vaskezevel.>
 100 <Gyászkorona>
 101 Egyedül szeret inni
 102 Coelius Apicius 1 szakácskönyv 1498
 103 Hova ülteti a szőlőt
 104 Aeszkiloszt megöli egy ?tehén? bika, fejére
 esvén
- [41. r.] 105 <versekben hal meg énekelve>

106. <A polgármester parókáját saját fejére teszi>
 107 Az igrici uradalmat eladják egy tál lencséért,
 azután visszajut egy chimaeráért, megint eladják egy
 pár csókért
 108 Amphilochius orthodox ?elme?, a kik az atyát
 tisztelik, de a fiut nem
 109 Benevent elfoglalásánál az oltár rászakad az
 emirre
- [40. v.] ki egy apácával küzd
 110 Dames hőstette Gibbonban
 111 Hosein halála Gibbon
 112 A zsákba kötött fnc
 113 A pipával rászedett fnc
 114 <A mit vártunk, itt van>¹¹²
 145 A szentelt sonkák
 146 A csizmába dugott pénz¹¹³
 147 Magyar kávé¹¹⁴
 161 Erővel megtalálják, hazaviszik¹¹⁵
- [40. r.] 2183 olcsobban 15 m tollat mint 15 m. vasat
 184 Jaj de megsúrt a gombostűvel ☹
 185 Hol praenumerálhatni az Űstökösre az egész
 világban
 186 Zsidók is bebocsáttatnak az előfizetők közé
 187 Örök béke <hivatalos> <1 Eszterházy K.>
 2 <gróf> 3 <a ki az őzet megette> 4 tekintetbe
 véve, hogy egy zsák krumplit lopott, enyhítő körül-
 ménynek elítélve [lekopott szöveg] apellált
- [39. v.] ellen <.5. kegyelem útjára> <monacoi cimere> 6
 <[lekopott]> 7 <[lekopott]> 8 <[lekopott]> 9 hirdet-
 mény beszózott <[lekopott]> kiadó szállás egy fa
 tetején egy pince lyukban 10 szerkesztő 9 macskája
 [lekopott egy sor] ?kacsák csakis a macskának?
- [39. r.] macskákat edictaliter kipusztítják 12 Hortobágy tele
 van 13 űstökös elfogatására privilegium 14 <fejendő

helyett a fejőket magukat> 15 <ha valakire kívül, hogy
előbb azért fogatja be magát, hogy a státus tartsa
tömlőben, kilöketik> 16 <?szükségesnek találják a
halálbüntetést azért, hogy fogyjon a régi> 17 <ha a .
kinai beérheti egy tányér rizzsel> 18 <fűtés nélkül
lovak helyett embereket>

- [38. v.] 20 <Montenegro pék lyánka a béke fenntartására> 21
<hosszu életről . . . könyvek betiltatnak, orvos keze
alatt legtöbb hal meg jutalmat kap> gróf ajánlkozik
szakácsnak, kisasszony férhez
<Parancsol e marhahúst?>
<Talleyrand>
<Renz Conferenz>
<Ha szeret hát. Bizony>
<Feleségét per sub küldeti maga után>
o <Hej Kellner, tessék parancsolni>
- [38. r.] Ismeri e már a Cs- ?munkáját?
o Hogy mernek sirni a m-ok mert nem kel a repce
A ki még most is csak m. b. jegyet vesz el.
<Nem venné e meg az adónkat is?>
<Ötödik felvonás sírnál hi. . . .on>
<Bálban elfogják az összeesküvőket>
<K. Lajos odaugrik a négy Sthltr közé a waggonban>
<Hova követné oda szerencséje>
- [37. v.] <Táncolni>
<Ki mit szeret, azt egye meg>
<Brauchen nicht>
<Hasenfuss.>¹¹⁶
<Sie>
<De mingyárt ám>
Benza az u concertben
o Rablók helyett vitézek
Elhoztam az önkénytest, de meg van kötve.¹¹⁷

Tenorista, a kinek van C-je Vagy chorista, vagy rendező

- [37. r.] vagy bilétszedő vagy igazgató
Ha az urak comendálnak mingyárt bassista lenne.
A nagyevő magyar
303 Mért hányod veted a nemeslevel[edet]
Holott az ing ?ujért? veszekednek
?Egy Mátyást? ihatunk ?tőled? pedig
elég a fekete ?cövek? Székely 25 csapat magára a
kocsisával, hogy Gidát meghallgatta¹¹⁸
- [36. v.] 304 Híres zsványok: 1 a közpénztárnok, ki egy
kassából a másikba rakja át a pénzt 2 Az ügyvéd, ki
kliense perét megnyeri magának 3 az előfizetést
szedő 4 Az alapítvány gondnok
305 (Meghódolt ellenfelét B. . . . fiastul egy csónakra
teszi, naphtával ?leönti?, azt meggyujtja, úgy
bocsátja el a Tigrisen)
?Mutesellára? meghívott helyettes
- [36. r.] 306 Engedelmet kér adőért [lckopott]
7 Leöntik a Rathot az oltárnál 2
8 A ki verekedni akar, menjen a színházba¹¹⁹ 3 o
o 9 A kutyát is meglehet vesztegetni 4 o
10 Ugolino, nem tetszik virsli? 4
11 A kettős nyúl 5 o
12 A megellett nyúl és a kutya 6
13 Az arany halak a zsidónál 7 o
14 Az inasát ülteti a nagyságos asszony mellé 8 o
15 Én hát még az első felvonásban megölöm¹²⁰ 9 o
- [35. v.] 16 Három vak, szerelem, szerencse és igazság¹²¹ 10 o
17 Láttad a szürkét? én láttam, de ő nem látott
engem¹²² 11 o
18 Professzor, a ki mindent tud Ha mindent tud, hát
akkor az ajtót nem kitudja nyitni¹²³ 12 o

- 19 Én még akkor számár voltam ?ily csikó? koromban. Jól conserválta magát¹²⁴ 13 0
 20 (:Bekir és fia, a fiu poharaz apja kinzatása mellett)
- [35. r.] Jelehdhür Allah, Egy az Isten tábori jelszó
 21 Csizmadia megment egy szőlőtöt 15
 22 Kiki táncoljon a maga pénzéért 16
 23 <A kapucsínáló> 17
 24 Fülemlüle rébusz¹²⁵ 18
 25 Batyubál 19 20
 26 Sárándi notarius¹²⁶ 21
 27 <D. felesége gyerekágyat fekszik> 22
[lekopva]
- 28 Birkausztatás 23
 29 A cigány és a kovács 24
- [34. v.] 30 A vincellér és a tanár 25
 31 A bíró és a cigány 26
 32 <. a tamburás> 27
 33 A gróf és a kocsis¹²⁷ 28
 34 <Hol van spongya>¹²⁸ 29
 35 <Álmosdi csikó> 30
 36 A légy mentség 43
 37 üres zsidók¹²⁹ 44
 38 A szócső 45
 39 Jobban tudja azt rektram 46
 40 Szabó conto¹³⁰ 47
- [34. r.] 41 Vitézkorty¹³¹ 48
 42 Itt a szappany¹³² 49 50
 43 A diák a kis kutyával 51
 44 A cigány és veres nadrág¹³³ 52
 45 Mennyire hasonlít a két kis fiu egymáshoz¹³⁴ 53
 46 Kétszeres dij egy óráért 54
 47 Collstokkal a pálinkát
 48 <Itt a csiriz>¹³⁵

- 49 Ülnök nem voltam én, se trombitás, se köszörüs,
se stb.
- [33. v.] 2350 féltékenység az asztalnál más [lekopott] o
2447 <Sok hasznot érő>
48. Ráduplázni a bakra
49. Az igazi malac van a szűre alatt
50 <Ki nyert legtöbbet a Párisi békekötésen Baur
a v.>
51 Csontokból cukor finom édesítésre szappan vér-
lemosásra festék, trágya és enyv
52 Minthogy a Duna magyar
- [33. r.] ?orgi folyam?, azt elrekeszteni ?ciszternában?
2453 Menyi állást ?szervezzünk? o
54 <Krinolin alá menekült méhek>
55 <Zongorázó csizmadia legány> o
56. Ha a hegedűn ellehetne húzni az imádságot
57 Azt tudom, hogy „kocsi”
58 Mi ver ott a baloldalon? Egy nagy ezüst óra
o 59 Ki a feleségét megveri fizet egy forintot azt azok
kapják, a
- [32. v.] kiket a feleségük megver
2560 <Fugit catulus ad ipsilon>
61. Azért járhatja a lapot, hogy szalonnát takarni olcsó
62 Hát hol tanultál te lopni? Itt mester uramnál¹³⁶
63 A fodrász előtt a király is leveszi fővegét
64. A cigányért nem kár, no teérted kár, de a varjak
mondják
65. <Tens uram malac! Jól van Jancsi. T. ur[am]
kappan! de már az nem>
- [32. r.] 2566 Ha egy itce liszt négy gömböc, hát hat itce?
Egy tállal.
67. Eldugja a kötőféket a háta mögé, hogy a lova
észre ne vegye¹³⁷

- 68 Nem szabad előléptetni tisztet, a ki nem tiszta életű; de jó hogy már nem vagyok hadnagy
- 69 Könyvtári jelenetek *
- 70 Itt ne szórakozzék senki
- 71 Szalad a requisitum macska o
- 72 A barlangkisajátítás
- 73 Báró Denike, valami német gróf
- [31. v.] 2574 Ördög krónikája
- 75 Fiala magyarság
- 76 <Don Pávián> o
- 77 <Az árviz. Csap. Káposztás kert>
- 78 eleven rákok
- 79 Magyar színész németre fordítva
- 80 <Az ifju nagyságos úr> o
- 81 <Kisasszony ki sőt eszik, ecetet iszik.>
- 82 <Kutya megugatja a <szőlő> libakertet hol szőlőt evett>
- [31. r.] 2583 Kenyérrel edd A még meg sem vett disznó kolbászat
- 84 <Melyik fikának nem kell a bagó? Trafikának>¹³⁸
- 85 <Melyik cár ér a legkevesebbet? a krajcár>¹³⁹
- 86 <Micsoda állatnak nincs nősténye? a bakarasz>
- 87 <Hogy vagy hogy van könyen a lapod, a k. . . . a borod, a föld, a világ>
- [30. v.] 87. Hogy ki ne loccsanjon
88. Emlékezzünk régiekről
89. Csibelábú odahátul videatur, fateatur¹⁴⁰
- 90 Az elcsereált képek
- 91 <Kubinski és Pecsovics>
- 92 diákért jót áll az orvos
- 93 Urbéri szelvények, hazzon ivet 8-án túl nem fizetnek, addig meg nincs pénz
94. A három zsandár protokollumot ír
- 95 Oszt, veszt, ?sut?

- [30. r.] 96 Bátya ne hidj a n[éme]tnek¹⁴¹
 Akármivel hitegetnek
 Mert ha ad is [nagy] levlet
 Mint a kerek köpönyeged
 Pecsétet üt olyat ?rája?
 ?Mint a holdnak karimája?
 Nincsen abban ?semmi virtus?
 Verje meg a Jézus Xtus
 97 Kisfaludy Károly itt lakott előbb egy csizmadiával¹⁴²
 Gáva, Bercel, Tiszai viz
- [29. v.] 2598 Kisfaludy madara, egy szék, maga ágyra ül
 2599 Verebi a táblabirónál; az üres láda, a
 2600 A naptár küldemény
 2601 <Vén pap hány fia van a verébnak köpönyegben
 prédikál, az is jó az is jó>
 602. Betyáros nő, hajdu leánya, bíró felesége,
 gyermeke előtt hogy beszél
 3. Kevély kisvárosi lán
 4. Nő, ki négy udvarlót rendel Fűredre egy sem megy
 oda¹⁴³ *
- [29. r.] 2605 Nő a lovaglásban, együtt nyulat vadász a
 férfiakkal.
 6. Pap aluszik a könyvön, így olvasgatok én, ez az én
 kertészetem, semmi a kertben csak gyom és kecske-
 rágó
 7. Új magyar költő¹⁴⁴
 2619 Hogy kerül az oktalan állat áristomba!
 22. <B. hurcolkodást hisz bál napján>¹⁴⁵
 23 Hát nem énekelheti Ellinger Kőszegi szerepét¹⁴⁶
 24 Ez a darab Monte. . . . Casinóban oda véve
- [28. v.] 25 <Hátha elvész a jegy?>
 26 Vmarty és a szilvórium¹⁴⁷
 27 A csizmadia elájult nejét az orvos pálcáva
 gyógyítja ki

- 28 Kostyál és a hamis bankó o
 30 A két testvér, ki egymásért önmagát vallja a csősz
 gyilkosának
 31 <Hild a szijártó>
 32 A siralomházban kitett betyár búcsuzása pajtásaitól
 a bunda, az ajtó alatt befújó szél
- [28. r.] ?egyenek? jó dolga van megérte, hogy szalmazsákokot
 kapott, sok völgyet bejárt, de nem látta ő az ördögnek
 még csak fészket is. Gyulyáshust evett bort ivott rá.
 Megköszönte a sokaságnak a szép megtiszteltetést, le-
 vetkőzött, utoljára látja az Isten napját¹⁴⁸
- 33 Egymás után számlálja elő az ezres csomagokat.
 34 Ő is dolgozott Canova munkáján¹⁴⁹
- 35 A főherceg virága o
- [27. r.] 36 Meine Galloschen
 2637 Az elváltozott bor
 38 Mind együtt az ökrök a generalstabnál
 40 financok Elend, Noth
 71 Lapok és naptárak cimlapjának magyarázata
 72 Elálmosodni való mesék
 73. Gyujts rá—Akkor elfogy
 74 Derék leány, hanem a bátyja is az¹⁵⁰
 75 A kinek a feleségénél a cassája
 76 Queraus! megakarta mutatni
- [27. r.] hogy kijönnék
 2677 Boszúból megválasztják bírónak
 78 Zálogházi hivatalnokra ismer
 79 Az örült, ki husz évig ki nem jött egy szobából a
 Sasban.
 80 üres székek üres poharak
 81 Álmosban az [?ördögök?] jó ?akaroik? volt
 82 Ipolyi magyar mythológiájához¹⁵¹
 Ferhád aga ?Ulufeskik? vezére öt korán olvasó [leko-
 pott] szuráját ol-

- [26. v.] vassa fel Ahmed basa, Mustafa basa Szóf Ali basa
háromszáz ágyu a Rumili Beglerbéggel S al Mahmud
lőpor, harangok és örök egy toronyban veres posztó-
val húzták be a tornyot s fényes bádoggal kiverették,
hogy új legyen¹⁵²
Semsz Ahmed vezeti az ostromot¹⁵⁸
Ali Portuk Jancsárága¹⁵⁴
- [26. r.] A trombitás az ismert dalokat fújja¹⁵⁵
Ibrahim bég tolmács
Ferdun titkár ?mutefendi?
két zászlót foglal el Zrinyi Mohács Belgrád Buda
négyen ostromolnak.¹⁵⁶
A szultán, még sem égett ki a füst, még sem szól a
diadal dobja
Az orvost megölik, hogy halálát meg ne tudják¹⁵⁷
- [25. v.] Csercnkó komornik
török arany ne legyen közte, nem fognak rám ujjal
mutogatni¹⁵⁸
Míg élek, e kulcsot más nem fogja ?használni?¹⁵⁹
Ezzel szereztem hirt, dicsőségemet megyek Isten vég-
ítélete elé páncél, sisak nélkül¹⁶⁰
mellette a zászló
- [25. r.] ?fenn? uj a vár minden oldalon, hatszázan esnek el az
első ágyúra *Juránics Lőrinc*¹⁶¹
2683 *Sportman*, szobrász, Cigány, *poloska*, *táncosné*,
professzor, *crinolin*, *vasuti cond*, borbély *csillagos szoba*,
pipázók, *naptárszerkesztő száraz föld tengerész*, *ki a*
pézsamakacsát Paróks gavallér, borbély ?Vorszkyt?
borotvál szerkesztők program, Arva tudós fel-
olvasás
- [24. v.] *zsidók váltókkal*, *Hangversenyek*, *finnekkel beszélni*
professzor kikérdez orvos szagolat, *bárónál meztitdb*
járni, *csigákat megenni*, *varjuk*, *kiket a csizmadia meglött*,
házban eltévedni Butter, *ki kalkulálni banki csek*,

pa. . . új pénzre, fizetni ezüsttel Laufer basa, Indiana,
az európai béke, a Z betűk, ki a jegyesét elvesztő
kocsiba bukva, Szabók tülvel thea zsírral kardszagi
görög, graefenberg Rabbi Liszt kocsiját húzni sváb-
hegyi mogyorós, pénz kell zabra, augsburgi

[24. r.] 2684 Mit nekik, a kiknek mi a grizettektől tanuljuk
a divatot

85 <Zupák a törvényszéken>

o Kicé a kép a pénzen?

86 <Majd csak megszokom>

87 Pribék és Nagy Pista

88 <Ujságíró ráfogja a kapusra, hogy nála lehet látni
a kigyót, a mi a fában találtatott>

89 Két tagadás egy állítás, kérezkodó diák

90 Ha két hölgy egym. mellett elmegy miért fordul
vissza. Lóth felesége

[23. v.] 2691 <A lóru lehántott bőr ?helyében?>

<11 Sz. Rózsa Sándor Győr>

92 Newtonnak nem volt mit ennie 1835-ben lord
?Shrewsbury? egy fogát 16595 ftért vette meg¹⁰²

93. Fölösleges a havat eltisztogatni.

94 Magunk is égettek vagyunk. Színház director.

95. <Mi a legszükségesebb egy hajadon részére.
A férhezmenés>

96 <Két árulóért egy hőst. Két kutyáért egy orosz-
lánt.>

[23. r.] 2697 Az a ki fölöttünk van majd megsegít. De én
ugyan nem segitelek!

98. Nem hallja, hogy cseng a fülem?

99 Eresszék be az operába, szeretné látni, hogy mire
költi el a király a pénzét

2700 Ha valami okos dolog olyan ostoba, hogy el-
mondani nem lehet, akkor éléneklük

2701 <Ily éjszakát nem látott még a nap>

- 702 <Az orleansi kisasszony>
 703 Ind herceg arcképe a papucs talpán, hogy
 fejedelmet tapossa
- [22. v.] 2704 Legalább a bőrből volna a pénz, hogy az ember
 csizmát foltoztatna vele
 2705 Voltál a Dabas alatt Nem de felényire voltam
 Bajához. Hát te? én kértem volt feleségem Elmégy?
 azt gondolod, bolondok ?számára? ez a parádé
 2706 A gyermek még járni és beszélni sem tud, már
 csavarog és káromkodik
 707 Mért nem visel magyar ruhát? A német szabót
 akarja tönkre tenni, soha sem fizet
 708 Malcolm hist ?Kuchee Khan? Banghani had-
 járatában kertet ültet
- [22. r.] fogoly ellenségeiből fejükkel lefelé, a földbe
 2709 N. Péter kézimunkával nyer egy rubelt s azon
 sajtot vesz a nejének; lásd el tudnálak tartani
 710 Petrarca a bőr köpenyegére írta a verseket,
 hasonlót tevő csizmadia
 11 Így már könnyű lónak lenni egész télen zabálni s
 ?tavasszal? megdöglenni
 12 Szereted a tojást? Igen. Egy év múlva de hogyan.
 Sülve
 13 Látogató disputálni jön, de fázik, amazon bunda
 van, utoljára ő is
- [21. v.] a bunda alá megy s úgy veszekesznek tovább
 2714 Két részeg. Én nem láttam a kaput. Azért látok
 én hát kettőt¹⁶⁸
 15. Akkor csak a szappanyos nem planéta, mert csak
 az nem veszi mástól a világát
 16. Olyan hideg nő, hogy az ember náthát kap, ha
 vele beszél
 17 Az arckép házasság előtt és után a festő nem vál-
 toztatott rajta

- 18 Mi a verőfény az égen, az én kertem tulipánjainak
viszfénye
- [21. r.] 2719 Adj nekik oh Uram bölcseséget, mert szükségük
vagyon rá
20 Azért sirok, hogy ha az én fiam csak így tud
prédikálni
21. Szivem nagyon örülök, hogy ma nincs dolgom.
De még a közönség is.
22. A kardját kérem uram. Ez nem az enyém, úgy
kértem kölcsön naponként két huszasért.
23. Vagy szokott egy tanárnak pénze lenni, vagy
nem. Ha szokott lenni, akkor neked is van
- [20. v.] 2724 Ha a ?Dionysnak? jó ?szót? adnál, nem kellene
répát enned. Ha répát ennék, nem kellene Dionysnak
jó szót adnod, Aristipp. ?Diogenes?
25 Két óráig tört[em] a fejem azon, hogy az ön
bírálatát megértsem. Én meg három óráig törtem
azon, hogy ön meg ne értse¹⁰⁴
26 A ki holdkórossá lett a színházi holdtól
27 Ne végy tudós nőt, látod, a muzsák is mind otthon
maradtak
- [20. r.] 2726 <Ballagi és a vadlovak>¹⁰⁵
27 Deák Ferencet Nagy Mórnak nézik el
28 <Székácsot megtámadja az ismeretlen ismerős>
29 Ballagi elviszi a barát kalapját
30 <Theophil és filkó>
31 Rosz gazda nem ismer rá a saját kocsisára és
ökreire
32 Erős várunk nekünk!
33 Az idők tanúsága
- [19. v.] 2739 <[lekopott]> ?Cigány a nyulnak szaladj mer
feluglak?
40 Ha egyesben beszél, észre sem veszik
41 <Mint a tanár kisebbik fejében>¹⁰⁶

- 42 <Tomory zsidaja még az 5 ftból is lealkuszik>
 43 <A Tonga sziget törvényei>
 44 Csak 28 tavaszt ért, de boldogul nekünk a telket
 is hozzá kellene élnünk
 45 Nézi a színigazgató a kocsmába* ?öreg őst?
 hogy bemegy e a színházba
- [19. r.] 2746 A Láma unalmai
 47 <Hallja kend paszuly>
 2748. Táncok nemei az életben
 2775 Az elosztott birkabőr
 76 A rézpénz vásárló
 77 Journal kacsák, kaland
 Hogy adod a rézpénzedet, adok érte egy huszast.
 Elássa a krajcárt nem szabad [lekopott sorok]
- [18. v.] is rézpénzgyűjtő, kofák uralják a piacot, nincs rézpénz.
 2775 Az orvos bizonyítványt ad a mfőnökről, hogy
 örült
 76 A lókereskedő
 80 Egyik nem értette mert magyarul beszélt, másik
 nem értette, mert németül szól
 77 <Eladják a lovakat, visszacserélte a pénzt a szent
 Mihály lovát is.>
 78 J. Gy. a hidast megakarja
- [18. r.] [rajz: díszítő minta terv]
 [17. v.] [megkezdett ceruzarajz]
 [17. r.] csináltatni órással¹⁸⁷
 <Atheista Thém>¹⁸⁸
 79 Kihizlalták a cigányt
 81 Cigány rekruta 10 pár bocskorért
 82 Napoleon sikerrel küzdött az ostobaság ellen
 83 Vörösmartynak bor helyett pálinka
 84 Az ember olyan dologból él meg, a mire nem
 tanították, pl. rebus csinálásból
 86 Józsa Gyurit felköltik a malomkövel

- [16. v.] 2787 Egy zsidót meghagyjunk, a ki a többi bőrét
megvegye
88 Mintha minden tagját csatatéren szedte volna össze
89 A meghívott a hívó jegyet a kapusnak akarja
átadni, azután az inasnak, végre a háziasszonynak,
kritizálja az éneket a compositiot, a rendezést, a
compagnont és végre az acusticát, hanyatt esik az
ottománra
90 A három beszédes szent
91 <Lefordította a markát az asztal alá>
92 Petőfi az órra hegyére teszi a szépségflastromot
Petricsnél
- [16. r.] 2793 Az én lófejem a te lófejdeddel
94 <A jégverembe vitt>
95 <Comes et capellanus>
96 Kecsegét ettem magamnak¹⁶⁹
97 <Fogd addig az ökör szarvát, migneked köszönök>
98 Olyan fősvény, [hogy] még a kitörött plajbász
hegyét is összeragasztja
99 Hadból eljövételért lefoglalt ház
2800 A megüresült egyházi javak
1 Török János felmenti a parázna leányt a büntetés
alól
- [15. v.] 2 A debreceni kakas
3 A fővételre ítélt férj és parázna asszony
4 Nádudvariaknak tövist adnak
5 Mért kiált olyan nagyot? válts fel
6 Nem fér bele a neve alá a cifrába a cimere meg
hosszabb
7 <Frakkba adjam fel>¹⁷⁰
8 A kocsis a ferhelyben
9 ?Neugebeudeban? a két paraszt kik németet lőttek
meg

- [15. r.] 10 Maga lovait visszalopja
 11 Ha már itt töltöttem a nyarat, csak itt töltöm a telet is
 12 Cigány imádsága: Őrizz meg az erős italtól, drága ételtől, nagyon cifra ruhától
 13 Érsek nem akar új négy lovat venni. Sz. Péternek négy szamara sem volt¹⁷¹
 14 Józsa Gyuri, árpa, árpa szalma, serfőző meleg víz,
- [14. v.] hideg víz
 15. Tarcali kápolna
 16 Dobnál a gőzkapitány kiszáll vadászni s délután megint visszaszáll
 17 A töltést átvágatja a megyefőnök s . . . m. kárt csinál vele
 18 <Csak két bakancs ?fajta? egy nagy meg egy kicsi>
 19 <Nápolyi király fehér bőre>
- [14. r.] 20 Fait accomplie
 21 Az orosz kormány vesztesége. Török diadala
 22 A japáni miniszter levele
 23 <Petőfi juhásza tiltakozik>
 24 Vers az Űstököshöz
 25 <Dobsából Dobse.>¹⁷²
 26 Magas állású személy; biztos kintornás nagy befolyású egyéniség, nem akarunk jósok lenni, alkotmányos párt reakció. jól értesültek beszélnek. elháríthatlan akadályok. A börze ingadozó, Gorcsakoff jegyzéke Sztambulban erélyes föllépés Titkos bujtogató. Ó conservatív kormányférfi legfensőbb körök.
- [13. v.] 27 Nesze pajtás, itt a pohár, igyál
 28 <Keleti kérdés.>
 <Tárcát cseréltek a korhadtt nézetek. Népszerűvé teszi magát Interventio a mindent felforgató törekvések>
 Csalóközi sáskák

[13. r.] Rákosi két garast ad P. bárónak¹⁷³
Mutogatása annak, a mi szokatlan, ha mingyárt rut is.
?Dózsa Györgyöt? eszik a kritikusok¹⁷⁴

[12. v.] [üres]

[12. r.]	12 Maj ¹⁷⁵	41
	19 maj	60
	26	80
	Jun 3	70
	9	100
	16	65
	23	

(V.) NOTESZ

[előszékl. v.] Tavaszi¹

	I. o. — 10	Wahrm. .	1832 febr 28		
+ igen	☞ vasút	Ulman	↗ zivatar	○ ?nincs?	
– nem	☉ mészárszék	Vodjaner B.	☉ zár	△ van	
§ cikk	⊛	Vályi A.	Falk	↪ sietség	
γ végre				♀ papság	
	⊥ szent	Horn	⊥ pápa	χ ismeretlen	
∞ soha	Fl	Chorin	⊥ püspök	⊗ ?kiegyenlít?	
× sokszor	⊥ arany	Helfy	☉ más?egyház?		
⊂ száz	☉ társ	* szület[ett]	{ szerelem	⊗ emlékezet	
% ellenkezés	⊥ falu	— tenger	☉ város	○ mindig	
	○ város	☉ buza	☉ rizs	☉ fegyver	országok cimerei
⊗ és	☉	☉ árpa	☉ zab	☉ ítélet	?kétséges
† meghalt	☉	☉ kukorica	☉ törvény	!	vigyázz

ffi	káv	szinház	óra
pohár	cukor	dohány	
nő	bor	gyapju	hónapok
		gyapot	megoldás
			bankrupt
egyenlő	káv	szabó	egység
	hausse		
thea	csizmad[ia]	béke	baisse
hajó	kovács	kelet	balance
szekér	bányász	paratás	eső
harc	fa	fürdő	levél
			szél
	király	savanyuviz	rendelet
		szép idő	
	királyné	öföld	meleg
		jég	
	meghívni	nap	remény
		fagy	
	vulcan	hold	láttam
	tűz		

[1. r.] [ceruzarajz: helység tájképe, középütt magasépületek, ?malom?, jobbra nyárfák, balra körben távolodó házsor, elől szántóföldek sávjai.]²

[1. v.] [üres]

[2. r.] [halvány ceruzavázlat: hegyorom váromladékkal]³

[2. v.] [üres]

[3. r.] [ceruzarajz barnával szinezve: a 2. rectón vázolt hegy-

orom és rajta váromladék, alatta sziklás hegyek, előtérben balra fenyőfa, középpütt és jobbra erdős, fás vidékből kiemelkedő torony.]⁴

[A 3. és 4. l. közt 3 levél kivágva.]

[3. v.] [üres]

[4. r.] [ceruzarajz: kastély, egyemeletes két szélén tetőszoba toronyban, középen díszes kapubejárat. A falak előtt fák, a kastélykertet léckerítés övezi, jobbról kat. templom tornya háttérben.]⁵

[4. v.] [üres]

[5. r.] [Színes kép, aquarell. Sziklahegy sok sípszerű (bazalt) oszlopból. Valószínűleg a Detonata. A lap versoján ez a szó halványan olvasható. Előtér erdőszél, zöldes tónusú.]⁶

[5. v.] Detonata [ford. írással halványan]

[6. r.] [színes kép, színes krétarajz inkább, mint festmény. Sziklás vidék, balról barlang bejárat, jobb felé hengeres alagútnyílás. Emlékeztet az Egy az Isten tájrajzára. Baloldalt boltíves háttér előtt téglalap alakú, fekvő alakkal díszített sírláda.]⁷

[6. v.] [üres]

[7. r.] [amerikai 5 dolláros Kossuth-bankjegy 1852. febr. 2. keltezéssel]

[7. v.] [üres]

[8. r.] [tájrajz halvány körvonalai, kidolgozatlan]

[8. v.—9. r.] [üres]

[9. v.] [barna ceruza, ill. krétarajz: templom, háttérben fák, hatalmas faóriással, elől temető keresztjei].
Fabu popi⁸

[10. r.] [ceruzavázlat: sziklás vidék, elől barlangbejárat]⁹

[10. v.] [üres]

[11. r.] [ceruzarajz: karikatúra, szószéken csernyőt tartó szónok, szakállas, feje búbjá kopasz]¹⁰

[11. v.] Mire ... [további folytatás levágva]

tényconstatálási előmondogatását

Éhes ház!

- [12. r.] [halvány ceruzavázlat: hegyes vidék, bal szélén vár-
omladék]¹¹
- [12. v.] [üres]
- [13. r.] Széles Dénes¹² Fikker Ferenc Szuhay János Janky
Ferenc Bonyhai Ferenc Diószegi Lajos Rákosi Jósi
Pálffy Samu Rákosi István Tutsek Antal Oblátek
Ferenc <Schédel Rudolf> Székely Soma ifj. Vinkler
János <Kovács László>
- [13. v.] Kummerlender Josef Bodrogi Dénes Bósi György
Szné Herrmann Adolf Butsi János ?Mabicsek? János
Issekutz Gerő <Sintik Károly> Sintik Károly Veres
Miklós Kántor József Szőke Joseff ezüstműves
- [14. r.] Schédel Rudolf Ebergényi Pali Vuzdugán János
Petri Zsigmond Sz Kéméndy István Kovács László
Wánicza Józsefné Ebergényi Moses Ajtai Iván Molnár
Ferenc
- [14. v.] Basa István mk ?Szederjessy? Ferenc Miski Samu
Geley Gyula Janky János Siró Sámuel Nagy Antal
Ötvös Márton ?Kagerpáner? Imre Király András
Csányi János Dévján Miklos
- [15. r.] Nagy Constantin Lázár Petri Lajos Fidler Károly
Faur Nikoláj Makovej Sándor Török József Török
Géza Török Gábor Gelei József Fibán Károly
Árkosy dto
- [15. v.] [üres]
- [16. r.] [ceruzavázlat a Detonatahoz]
- [16. v.] [üres]
- [17. r.] Obláteknő¹³ Geleiné Dioseginő Boér Lászlónő
Fibán Károlyné Rakosi nő Öz Tordai Jozsefnő
Árkossy Károlynő Vaola Judith Wánicza Vilma
Boér Gizela Pulfin Ágnes Bassáné
- [17. v.] [üres]

- [18. r.] [ceruzarajz vázlat: hegyvidék; erdő, váromladék. A rajz felső részén¹⁴ 3 K betű, lentebb 3 v betű elszórva]
- [18. v.] [üres]
- [19. r.] [ceruzarajz: kastély több épülettel. A rajz alatt:] Vidra¹⁵
- [19. v.—20. v.] [üres]
- [21. r.] [színes rajz, hegyvidék, sziklás hegycsúcsokkal, egy hegyi tóval,¹⁶ a hegyek, erdők közti falucska templomának, házainak jelzésével.]
- [21. v.] 13 × 20
- [22. r.] [ceruzavázlat, aláírva:] Tardona¹⁷ [vonatkozhat a 21. r. színes rajzára is.]
- [22. v.] [üres]
- [23. r.] [ceruzavázlat: hegyes vidék]¹⁸
- [23. v.] [üres]
- [24. r.] 1. Sipúju ing
 2. *Álmodott arany futtatva van*
 3. Filó Sophia
 4. A sípládásnak visszamuzsikál
 5. Priváta
 6. ?Megye pirul? vagy ?ingben? eladott ló.
 7. *Ha nincs rá paragraphus hát ő is azt mondja a birónak.*
 8. *Ész nélkül*
 9. *Marhába fekteti* 10. *Család*
 10. ?Fene? 11. *Ítélet* 12. *Pandur* 13. ?Kisbiró?
 14. *Petőfi és Bem.* 15. *A pap kalapja*
 16. <Lapos Józsi> 16. *Daemon jacuit*
 17. Szeretne cigány maradni. 18. Bizonyítványt hogy meghalt.
 19. Kantár. 20. Trágyaország
 21. Prezentírozott szolgálgó
 Ki volt az a képen, a ki föltett süveggel maradt?
 inquiral

Borspecies

A vig ?csizmadia?

- [24. v.]
1. A debreceni honvéd és a lengyel orosz tiszt.¹⁰
 2. Keresett a köpönyegemben, de nem talált.
 3. Párbaj a front előtt.²⁰
 4. Átbeszélnek egymáshoz, huszár és vasas
 5. Szúrd, mert összehúzza magát.
 6. Lovak megdühödnek éjjel s elszabadulnak
 7. Kávét főznek az előőrson.
 8. Három huszár lovát <farát> összefaroltatva.
 9. Három huszár elfog 16 tisztet
 10. Nemzetőr maga elfog három [Jellasich] huszárt s a többi társakat megszalasztja.
 11. Nagy Sándor a csárdában.
 12. Őrnagy, tőlténye nincs. P. maga vezeti aztán az erdő ellen a honvédeket.
 13. Huszár eltáncolja a vörös nadrágát ?Csunkó? a front előtt leszídjá.
 14. A ki más veszteget. azt magát is meglehet vesztegetni
 15. A szigeti kocsmáros
 16. Honvéd jelszók követek számára.²¹
- [A 24. és 25. levél közt egy levél kivágva.]
- [25. r.] Jó katona kezében minden eszköz fegyverré válik, megmutattuk ezt²² 12 év előtt, a midőn sok honvéd kezében fegyver volt a kasza s [ellenségeinknek] sok öreg ágyúja bánta azt meg, hogy jó fegyver a kasza. Majd, hogy a [világnak] két nagyhatalma szövetkezett [ellenünk] s csatlakozott hozzájuk saját testvér népeink dühe, és saját vezéreink egyet nem értése midőn az [újra] lábra kapott európai reactio lehetetlené tette a küzdelmet, mi látva hogy egynek küzdelme mindenki ellen csak vég veszélyre vezet

letettük a [fegyvert] és azután harcoltunk <fegyvertelen> puszta kézzel. Tizenegy évig tartott ez a küzdelem a fegyvertelennek a fegyveres ellen, s utoljára is mi győztünk.

- [25. v.] 17. Egyik sereg a másikat strázsálta
18. Tiszt elébb maga táncol, aztán ki a huszár
19. Cigányok egész az erdőig kísérik az ostromlókat zenével.
20. Sárga répa és hagyma földeken telepedők elébb azoknak van jó dolguk, a kik hagymát kapnak, de azután ők könyörögnek a szomjuságtul

[26. r.] [üres]

- [27. r.] 1. Sasza udvara²³ 2. *A harc az első próba* hadsereg ?vakarozik?²⁴ 3. Az új tenger²⁵ 4. Afrika.²⁶ 5 Japan²⁷ 6 Australia²⁸ 7 Indus kiszáritott mocsárok²⁹ 8. America.³⁰ 9. Oroszlán irtás³¹ 10 Siberia³² 11. Utazás légben³³ 12 Harc a légben³⁴ 13 *Harc a ködben.*³⁵ 14 *A bank*³⁶ 15 papok felszabadulása³⁷ 16 *Lovasság pusztulása*³⁸ 17. A templom³⁹ 18. Az elmulasztott fagy⁴⁰ 19. Elszakított jéghegyek. 20. *Sabina*⁴¹ 21. Delta⁴² 22 *Divat*⁴³ 23 Sasza császárnővé tétele⁴⁴

- [26. v.] 24. éjjeli nap⁴⁵ 25. China magyar faj hazája⁴⁶ 26 Óriás villanyoszlop⁴⁷ 27. Űstökös összeütközés⁴⁸ 28. Processiók, bűnbánat⁴⁹ 29. A hold⁵⁰ 30 Az új planéta⁵¹ 31 lengyelek [hazaszeretete?]⁵² 32 A Sahara⁵³ 33 ?Bine venane? 34 A gorilla⁵⁴

[27. v.] [üres]

- [28. r.] Misit deus misericordiam super me et eripuit me de medio ?catal? librorum leonum d. . . . conturbatus

[28. v.] [üres]

- [29. r.] [színes ceruzarajz: vár, alatta város, házak. Aláírva:] Siklós⁵⁵

- [29. v.] [üres]
- [30. r.] [színes kép: erdei út kilátással távolban kéttornyú templomra]⁵⁶
- [30. v.] [üres]
- [31. r.] Sakk Kempelen
- [31. v.] [üres]
- [32. r.] [ceruzavázlat: hosszú várfal, néhány épület, aláírva:] Szigetvár⁵⁷
- [32. v.] [üres]
- [33. r.] Szeretett testvéreink⁵⁸
 úgy hiszem, hogy a magyar szót nem tartják önök idegen nyelvnek s megbocsátanak nekem azért, ha így szólok önökhöz. Azt a mi a szívből jó, csak az anyanyelv tolmácsolhatja.
 Midőn önöket testvéreinknek szólítám, nem gondoltam azon pörlekedő rokonokra, kik örökségi fillérékért egymással a sírg versengenek
 Nekünk nincs anyagi örökségünk a min osztolni akarjunk, mert a mi anyánk még él, a mi gyászos özvegy anyánk a haza, s azok kik bennünket osztózásra siettetnek, hiába állítják, hogy közös anyánk meghalt, mert mi azt megtagadjuk.
 De vannak e közös édes anyának drága kincsei, miket fiai közt egyenlően
- [33. v.] feloszt, e kincsek a közös honszeretet, közös nemzeti műveltség, a közös alkotmány.
 Azon magas [szellemű] férfi, kinek emlékére van e nap szentelve, volt az, ki szerbek és magyarok számára kijelölte a tért, melyen versenyezni lehet versengés nélkül. Ez a nemzeti művelődés tere.
 Itt lehet hódítani elnyomás nélkül, alkotni és nem

rombolni mellette, itt lehet külön nagy és együtt még nagyobb minden egy hazában lakó nemzetség.

Nagy és nehéz küzdelem ez, de sikere örökké való mert azt <egy> semmi hatalom szóval nem lehet megsemmisíteni

<A magyar nemzet nem csak örömmel lelkesíti>

- [34. r.] A mi feladatunk bebizonyítani a világ előtt, hogy magyar[ország népei] nem csak jó katonák, de a ?honszeretet? műveltség és alkotmány őrei.

A magy[ar] nemzet nem csak örömmel fogja lelkesíteni önöknek a nemes cél utáni törekvését de a törvény és jog e [törekvéseknek eszközeit] előmozdítja.

Fogadják önök az [igénytelen szavakban] azon őszinte jóakar. . . . [hangját] mellyel dacára minden félreértéseknek e két nemes nép egymás iránt viseltetik s ígérjük meg egymásnak, hogy hiven viseljük a ko. és nincs közöttünk eszünkbe jutna a keresz. . . ne menjen le a te [haragoddal] a nap s miliok

[34. v.]	Regény	2500	2500	400.5.	2000 ⁵⁰
	Historia	700	3200		
	Apróbb	100	3300		
	fordítás	500	3800		
	Képv. díj	300	4100		
	házbér	400	4500		
	Hon oszt.	4000	8500		
	Úst. előf.	1000	9500		
	pénz	1200	10700		

- [72. r.] Schwarz, Vukovár⁶⁰ [ford. írás a füzet másik végétől kezdve]

II. Kelemen havas

Beöthy Lajos Törtel, 1/4⁶⁰

?Barothy? Sámuel Szoláth Verpelét⁶⁰

17

8 1/2

136

9

- [71. v.] 145 [számok a lap másik végétől fordítva]
Mikor közügyekben egy szivet, egy lelket⁶¹
És egy szókimondást követel az ország
Akkor vállat vállnak, <minden szív szív> szivek
egy-más mellé
Akkor az legyen a jelszó sorakozzá!
Hogyha csábító szó <mézes mázos beszéd> vagy
ijesztgető hang

Akár fenyegető kard vija a csatát
Akár fényes ranggal, pénzzel lövöldöznek
Akkor az legyen az örök jelszavad: állj.

Ha csalfa álorcás kéri bizodalmatad
A ki tüzet hirdet s imád arany borjut,
A ki előre küld s maga hátul marad
Annak „jobbra át”-ot csinálj s háttal fordulj.

- [71. r.] Ha szabadelvűség összeüti kardját,
Szűkkeblű és mindig hátratartó párttal
Mikor latra vetik a honfi beszédet
Akkor „balra nézz” és azt nézd, mit az pártol.
Hogyha konkolyhintő olcsó népszerűség
<Testvér harcot hirdet>
Véres szájjal bíztat, hogy testvéridet verd
Dicstelen csatába ne kövesd a zászlót
Tanulj engesztelni és „lábhoz a fegyvert”
De hol nemzetednek nagysága forog fen[n]
Ott te légy hazádnak fáradatlan öre
S hogy ha akadályon kell keresztül törni
Akkor szuronyt szegezz és bátran előre

A ki lopott pénzre büntették s azután újra lopott,
hogy azt kifizethesse

Huszárok eleinte nem akarnak a bakáknak helyet
adni, később összebarátkoznak, a honvéd elmegy
nekik szénát hozni, együtt dalolnak, végre a honvédek
borjuit is magukkal viszik

[70. v.] udvari könyvtárnok Montesquieu

udvari fiszabó

udvari muzeumőr Ehrgeiz im Müsiggange nie-
*udvari színházdirector*⁶² derträchtiges in Stolze ohne
főnevelő Arbeit bereichern kurz gegen
die Wahrheit schmeicheln.

udvari pap

udvari orvos

*udvari fodrász*⁶³

udvari borbély

udvari ügyvéd

udvari agens

udvari építész

udvari költő

udvari capelle

Kammermusik⁶⁴

Kunstsammlung

udvari klerus gyóntató

Almosenier

*rendjelek*⁶⁵

tábornagyok

udvari tanácsosok

panaszkodik, hogy a

király nem tart

maitresset s nem üz

luxust.

[Szinarany] udvari

étkezés

Árpád napja⁶⁶

derträchtiges in Stolze ohne
Arbeit bereichern kurz gegen
die Wahrheit schmeicheln.
Verrath, Treuloses, liebloses
Spiel mit aller Versprechung
und Verpflichtung Verachtung
der Bürgerpflichten, Furcht
vor der Tugend des Fürsten
und Hoffnung auf seine
Schwäche, Verhöhnung der
Tugend. — Hofleute Ri-
chelleu polit. Testament

A király ne válassza [udvarát]
alrendűekből, mert azok nem
elég hajlók a rosztá az udva-
roncok haragszanak érte, hogy
a király magához cserzi az
iparosokat, művészeket, költő-
ket

Habsburg családi hagyomá-
nyok⁶⁸

különféle családi hercegek⁶⁹

gyász

pompa; száműzött fejedel-
mek⁷⁰

ez nap épen nincs rendjelek⁷¹
gyász erődítmények⁷²
két külön diplomatiái Bosnia királya
corpus⁶⁷

- [70. r.] — elájult katona⁷³
— katona apja örült⁷⁴
— megvett képek 6000 ftért⁷⁵
— új miniszterium alkotás
— Knapproth nadrág
— A ki megharagszik, eregy ki oroszországba
— Állambankrott ajánlás⁷⁶
— két kép
— Árpád szobor, induló, bonbon
- [70. és 69. l. közt 3 levél kivágva, ill: egyik kitépve, ennek maradványán betűk:] utik
- [69. v.] [középen egy vízszintes, két függőleges vonallal 6 egyenlő
- [69. r.] részre beosztva az egész oldal, bal alsó részben számok:]

375
11

375
375

34125/1375
1

11
9

22

- [69. r.] új épület Mars mező⁷⁷ trofeumok, mesteremberek, gyárosok Atelierek palota valamennyi királyné szobrával⁷⁸ országház⁷⁹ Pantheon⁸⁰ Palais Royal világ tárlat⁸¹ lencsház temető⁸² <Bank> Börze, körül oszlopok⁸³ miniszterek ?hotellei?⁸⁴ fürdő fon-

taine ⁸⁵	Órás, ékszerész fel a harmadik emeletig ⁸⁶
Le Menteur háza	Hippodrom ⁸⁷ Vizjáték ⁸⁸
a auris	i ingven s supercilium
b barba	l lingua t tibia
c caput	m manus u unguis
d dorsus	n nasus z
e ego	o oculus <j>
f frons	p pectus v venter
g genu	r risus
h	(k) caput

- [68. v.] Americai nő elnök. Spiritisták, médium⁸⁹
 Spanyolország, carlisták, ?savoyisták? spanyol republicanusok In bellis est deus?⁹⁰
 Nihilisták anabaptisták, orosz sabinák infer[mentariusok], [autodianusok], [anomoeusok]⁹¹
 [Nemzetörség] nők besorozása Staatschatz új bankok, régiek rablás részvényekre⁹²
 vasuti szerencsétlenségek petittel⁹³
 öngyilkosságok⁹⁴
 Olasz ország protestáns hite⁹⁵
 Szerb nemesség⁹⁶
 Törökország női lefátyolozása bor felszabadítás, Selim⁹⁷
 Bourbon Orleans [Napoleon] ?Cola? Bellanger plonplon, Peter, republicanus, communard⁹⁸
 Németek Amerikával összeveszn . . . , német kérdés⁹⁹
 francia filozófia¹⁰⁰
 új betegség Japánnal érintkezéstől elszáradás¹⁰¹
 börze fluctuatio¹⁰² zsidó földes urak
 Vaskapunál elvész a víz¹⁰³ Időjóslat holnapra
 A tricot száműzetése¹⁰⁴ immobil ?tőke? átíratása
 a nap microscop alatt állam jövedelme
 Szerbia minta iskolák¹⁰⁵ Törvényszék
 ó . . . lkedők balkéz

játék bankok
Constantinápolyi bank
Hivatalos nyelv
Montenegro hadizenete casus belli
Divat¹⁰⁶

- [68. r.] Magyarok eredete.¹⁰⁷
– ?Gützlaff? Kokonoor körüli ?dzungarok?
– Zsidó földesúr
– Inast leülteti az asztalhoz
– Hadjáték
– Nem capitulál neje akaratára
– Nagy majom¹⁰⁸
– orvos szerencsétlen működése.

[67. v.] [üres]

[67. r.] Sasza¹⁰⁹

1. Szájból ita . . .
2. – ?kondor? huncutkáját levágja s neki adja¹¹⁰
3. Keze beszél vele.¹¹¹
4. Concertben énekel altot.¹¹²
5. Magnetizál¹¹³
6. Csiklandást érez
7. Modellnek áll.
8. Előbb szép leánytól csábitatja el a ffit azután kapja el magának ⊙
9. Circus.¹¹⁴
10. Menyasszony pompa csáb.¹¹⁵
11. Páris itélete, három uralkodónő között¹¹⁶ ⊙
12. Ffival birkózik
13. ?Buja? zene.¹¹⁷
14. Vendégség.
15. Ffi ?hiú? volt mikor először megszerette hölgyet ⊙
16. Lotteria nőkre
17. elnyerve kártyán¹¹⁸
18. ujjra visszatér¹¹⁹

19. lovagol tornázik, lő
 20. borzongva
 21. ffinak öltözve¹²⁰
 22. lányka kísérőit leitatja, hogy egyedül maradjon ⊙
 23. men
 24. gunyolódva¹²¹ ⊙
 [66. v.] 25. bál után
 26. kacagva¹²²
 27. Erről ismert a ffigra
 28. ffit végig csokolja tetőtől sarkig¹²³ ⊙
 29. lányok közül bálban ki akarja ismerni a szerelmesét
 30. lánykát ?kérővel? becsteleníteni meg
 31. álmában beszél tettetve
 32. sultan választás nagyszerűsége ⊙
 33. ?nyujtozik?
 34. ?Sziszeg?
 35. elalszik ffigra ölében a kéjtől¹²⁴
 36. ffigra kezén foltos sziv
 37. clysium¹²⁵
 38. árverez nő, az egy üvegpenzt fogadja el az árverezők közül vőlegénynek ⊙
 39. [Illatozó]test búvköre¹²⁶
 40. Szemerme titkon¹²⁷
 41. ?bélyeg? ?szám? ?megfér? együtt
 42. [ffigra jelvényét viseli keblén]
 43. Térden állva kér bocsánatot¹²⁸
 44. Kandallo előtt¹²⁹
 45. gőzfürdő
 46. Ebéd után¹³⁰
 47. page ruhában¹³¹
 48. ffigra [hüvelykéből] vért sziv ki¹³²
 49. ?lyán? kiállítás

- 50 mi az a miért úgy szeretlek
 51 megfázott ffit testével melengeti
 52 folyvást mozognak a lábai ⊙
 53 *Chansonettel versenyez*¹³³ ⊙
 54 *mesterségesen el tud pirulni*¹³⁴ ⊙
 55 ?együtt? lefotografiztatja magát ffi ölében ⊙
 57 A ffi hiúságának [hizeleg] kitüntetve szerelmével¹³⁵
 58 A ffi kincsszomját ingerli fel ⊙

[66. r.] A ?lég? küzdelemben

Hát nem vagy e te az Isten minden tudó mindenható
 a pozitív és negatív¹³⁶

Gyujtsd meg a gyantás szeszt! akkor a pozitív is elég

⊙ Minden ember azon van, hogy egymástól lopjon
 circulus vitiosus¹³⁷

[65. v.] — három ölnyire tud ugrani, viv jól, erős

— festést olaszthonban tanulta

— Leugrik a vár falról és visszamászik ismét.

— Lippei herceg ebéd közben a sátorán keresztül
 lövöldöztet a saját tűzéreivel

— A katonák, a kik koldulnak ⊙

— Leülteti az asztalhoz az indus páriát a bramín mel-
 lé ⊙

— Jog a granátos marschot verni

59 ffi a menyasszony ?lány? a vőlegény 74 legyezi

60 *Vaddszat* 75 birkozik

61 bál

62 *vendégség*

63 megharapja

64 kacag

65 remény

66 gyűrűt újjára húz

67 sír

68 meglátogat

69 gyermekes naiv

- 70 kegyetlen dühös 72 elysium
 71 duett 73 hajleeresztve
- [65. r.] A halottat feléleszti szájába töltött égennyel
 Halottakat eltemeti mészoldattal s újra vért önteni
 beléjük. ⊙
 [beragasztott színes kép: erdő sűrűjében patak,
 benne egy hely csillaggal megjelölve]
- [64. v.] *Technica*^{*}
 — Corinthi érc, ?Aerigo? nobilis¹³⁸
 Patina¹³⁹
 ⊙ Galvan batteria által korund
 zafir, rubin előállítva
 Krcosot
 — Kressyl alkohol kékké teszi a fát¹⁴⁰
 — Billon, pénzanyag¹⁴¹
 — Kristall¹⁴²
 — Kupferpool
 ⊙ ?Lahyra? borostyánkő, élő gummi
 ⊙ — Lapis nephriticus¹⁴³
 — Lapeau, drága kő
 — Drummond mézsfény
 △ Lámpák
 △ Mesterséges bőr
 — Lee és Louw¹⁴⁴
 △ Nachori elefántagyar
 — o Mineral ráspolyok
 — Schlacken (NB) (NB)
 — Steatit
 — Jeget szétvettetni bikford gyutacscsal ⊙
 — Tellur villanyos
 — skapolith üveg¹⁴⁵

* A következő pár lapon Jókai noteszének két vagy három hasábjában írt szövegét technikai okokból egyhasábjosan szedve közöljük. Ezeket a lapokon a 2. és 3. hasábjában (h.) kezdetét külön jelezzük.

- Natron
- △ Lawes hidgerendái¹⁴⁶
 - Kobalt üveggel¹⁴⁷
 - Királyfa violaszin¹⁴⁸
 - Caput mortuum¹⁴⁹
 - Antipathes, hajló korall¹⁵⁰
- △ ?Márvány félek NB¹⁵¹
 - Messingfélek. Pinchbeak.¹⁵²
- ?Orade?, Simbar, Talma
- Tombak, Chryсорin
- ?Princmetall? Bathmetall
- △ Kövek metamorphosisa
- <NB> Obsidian üveg¹⁵³
 - Methilamin Chem¹⁵⁴
- △ A nap fotograf megnagyitva ⊙
- ?Molybdoen? ezüst, hajló¹⁵⁵

ruganyos

- Mumia anyag
 - Nephelin, vulcani üveg¹⁵⁶
- Homok, nemeskő homok¹⁵⁷
 - Supinatio, szárnymozdulat¹⁵⁸
- △ *Spirnstoffe*
 - Sprengöl.
 - Seladonzöld.
 - Thallium üvegekészítéshez¹⁵⁹

olvasztás NB

- [64. r.]
- Siderodendron
 - Ezüst¹⁶⁰
 - Tükör Sextans
 - Chlorstrontium üveg¹⁶¹
 - Sienit NB
 - ?Panne? a sas röptolla¹⁶²
 - △ — Papir különböző anyagok elnevezések
 - ⊙ Papirbutorok, öltönyök

- Noir animalisé
- △ Nugget arany darab Califor
- Obsidian¹⁶³
- Alma bor, körtéből a legrossza adja a legjobb bort, ?bodzavirág? pipacs, szeder, Galli ?siroza?, ?Casianbor?, ribizliből. Lengyel wisnyiovka, méz és cseresznye Malinnik, málna és méz¹⁶⁴
- kerítések jövedelme
 - Ohm törvénye, electroman <NB>
- <NB> új ?ezüstnél? 1133 hevült viznél nagyobb az el-lenállás
- ⊙ Borok patinirozása
- Thonolith
- ⊙ Aranybibor, aranyból dolgozó iparosok
 - – Vas passivitása. Electrin [2. hasáb]
 - – Pachytrop galvángépen
- △ Pacific út
- △ Paco Aranytartalmu érc¹⁶⁵
- △ Pálmapapir NB
- Paraklet, az ígért Szentlélek¹⁶⁶
 - – Erők parallelogrammja¹⁶⁷
 - – Nickel. NB¹⁶⁸
- Argentan, Magnesit, ?Chinai? ?Tutenag? Elektrum
- Alfenide¹⁶⁹ Cheffieldi uj ezüst igen ruganyos Alpacca, ?Hagymakaró?
- Niello munka fekete ezüstön¹⁷⁰
- △ ochroma, növény gyapju
- Elayl olajgáz¹⁷¹
- △ olaj <NB>
- △ olivettek, üveg gyöngyök
- ⊙ oreida érc
 - – osmium, vágja az üveget¹⁷²
- erősen izzasztott
- ozokerit, égélenyviasz metall

- Phenol
- Phosphor, Ph. betegség
- Miért az államé a bor?¹⁷³

[63. v.] Strategia

- ?Krepost? tánc
- Háboru nemei (NB)
- Hadi építészet, tisztesség foglyok ⊙
- ⊙ Hadjáték, ?Reisneritz? NB
- Parquet des brulets
- ?Kirsey?, mungo posztó
- ?Soblai? fegyvergyár
- Stymphelidák¹⁷⁴
- Tenaile fortificatio¹⁷⁵
- Minák
- Passeparole
- ?Passevolant?, vak katonák, kik a ?revueknél? figurálnak¹⁷⁶
- orloghajó
- ?Szarumű?
- Karonnade
- Kataphora álom ⊙
- Ravelin Ravin ?Redan? Reduit Re... us¹⁷⁷
- Lunette¹⁷⁸
- Espoir, ágyú az árbockasban
- Rakéta
- Várak NB¹⁷⁹
- Várharc NB¹⁸⁰
- Repülő zászló, megfordított vázrászló, veres, sárga, fekete
- Maxim. tornyok¹⁸¹ [2. hasáb]
- Samarai váracs vonal, orosz¹⁸²
- Lőgyapot
- Csatarend a la muraille
- Bűzgolyók, szőr, szaru¹⁸³ lóláb assa foetida.¹⁸⁴ ⊙

- Subsidium¹⁸⁵
- Shrapnel tempirt zünder¹⁸⁶
- ?Semonce? ágyulövessel¹⁸⁷ felhívás hajókon
- ⊙ Thebai legio, mely a keresztények ellen nem harcol, lekonzolaltik ⊙
- Egérpatrouille¹⁸⁸
- ⊙ Hegyi harc <NB>
- Capitulatio¹⁸⁹
- Kaponniere árok¹⁹⁰
- Infanteria NB
- Enfants perdus¹⁹¹
- En muraille
- Poterne buvajtó
- Cremailliere, lőrés
- Passenti ?tan?, golyómentessé tenni
- Zászlót meglöbegtatják a rehabilitált katona fölött
- [63. r.] ⊙ Zászló utca táborban
- Vivás tan NB
- Flottirozás, csatarend ingás¹⁹²
- ?Fortin, fongare?
- Artilleria
- Coehorn, ágyúcskák
- Camisade, éjjeli támadás.¹⁹³
- Camps volants str.
- Chamade, feladási trombitaszó.¹⁹⁴
- Koronázott védművek
- Fegyverek.¹⁹⁵
- Fa- szúnyog, prűcsök
- Girandole, tűzjáték¹⁹⁶
- Brancardiers, sebesültek felszedői¹⁹⁷
- Branca, erőszakos ujoncozás Lengyelországban¹⁹⁸
- Amusette, hordható ágyu¹⁹⁹
- Gőzágyú NB
- ?Debouche? ?Svaverov?

- Helepolis, tolható vastorony²⁰⁰
- Holt szegletek²⁰¹
- 12 general commando
- Barbutan sisak.²⁰² [2. hasáb]
- Brander
- Carcasse, gyűjtő golyó²⁰³
- Torpedo
- Tranchee macska
- Szélpuska²⁰⁴
- [62. v.] Archaeologia
- Antal kereszt T András X publicus Y, Péter † latin † görög + ‡ roskolnik²⁰⁵
- Királyok keresztvonásai, görög verssel, bizanci hrg zölddel angolok aranynyal²⁰⁶
- ?Lahnimense Vaticanium? Hohenzollernek²⁰⁷ ☉
- Klethi és Plethi²⁰⁸
- Cosmotheologia
- kveos nép, americ... ?arva? holló, farkas
- Mantuai edény, onyxból, historicum
- Murrhina vasa, pompéji idejebeli üvegedények
- Palmyra²⁰⁹
- Pessenégek
- Cephirismus, megengedett csufolódás²¹⁰
- Fordított pénzek, pápa ördög 1549
- Ékirás.
- Rosetzani felirat NB
- Pilatus levelei
- Equus ?ovlobris?
- Eszther. Sitareh.
- Attila kardja
- Puteal, villámütötte hely
- Reichskleinodien heiligthum Nürnberg NB
- Parasztok jelvényei lóvakaró, olajkorsó, pálca
- Baphomet

- [62. r.] Archacologia
- Abaton eltakart emlék
 - Borostyánkő faragott képek, ásatagok
 - Dolmen.
- [61. v.] Flora, et Fauna
- veres bükk
 - *Tökök*
 - Tehénfa
 - Lapageria
 - Vanilia szagu hagyma
 - Lawsonia, Leogthus
 - ?Mac rosemum?
 - Magnolia, Mahonia
 - Mohornia
 - Muscari, Mussenda
 - Myristica
 - Mustang, vad ló²¹¹
 - Myrobalan, myrsin
 - Nektandra²¹²
 - Sóban élő növények veresek, husosak, soda-
 - △ Sopium siph. betegs. gyógyszer
 - Sargassum, Columbus tengeri növénye
 - Stanhopia Stapelia dögfá, Pecsényeszagú fa
 - Santalaccák²¹³ ?n.allend? kékes levelekkel
 - ??*Triticum*? spelta
 - Marlope, Malpigia [2. hasáb]
 - Mangó, maricaria, maniok
 - Manna, moranta ?Martini?
 - Mameilon sáfránfa
 - Majnea, metrosiderus, ?Michovaxia?
 - Mikanfa, ?minonkas?²¹⁴
 - Morina, mochosina
 - Musa

- Nemethantus
- Nepenthes
- Kolibri szive, feje, szeme, gyomra
- Találkozás sassal, gólyával, fecskével
- ?Sopándus?
- ?Saponillfa?
- Saprosmá bűzvirág
- Pichurim babok
- *Sója bab ennivaló*²¹⁵
- Paradicsom burgonyagyökérrel
- Solandra
- Csőrös állat²¹⁶
- <Mustang, vad ló>²¹⁷

- [61. r.] Morina
 Muchosma
 Murusca
 Musa
 Myrobalania
 myrsina
 Nektandra
 Nemothensia
 Nemesia
 Nepenthes
 Muscari
 Mussenda
 Myristica
 Sida
 Siphonia
 Santalfa²¹⁸
 Schinus
 Mastix
 ?Tectona?
 Teakfa²¹⁹
 Pavonia

Pálma
 Nipapalma
 Nophar²²⁰
 sárga nymf.
 Victoria regia²²¹
 Obeliskeria
 Ocymun gratissimum
 Olyra kenyérfa
 Opium
 Opuntia²²²
 Oseodoxa
 Kelpálma
 – Tamarisk. Manna NB [2. hasáb]
 △ Parkia magja rossz vizet megjavítja
 – ?Parsena kert?
 – Patellina Guaruna kávé
 △ Pálma méz, bor, olaj, cukor, kel
 – Panda himncélja állat
 – Pandanus utilis gyümölcs
 – Pangifa gyümölcs²²³
 – Paradiók, óriásfa Brasiáliában
 △ Nyaleia, szőlőfürtei Malabar mellbajok
 ellen²²⁴
 – Nyctanthes szembaj ellen
 – Nyctagineák
 △ oazok flordja
 – Gyümölcsök. Tahiti alma Mango barack, Abacata,
 Persea ?gratissima? piriqao, Pálmabarack, Mangesz-
 tan²²⁵
 szőlő, (Garcinia,) brazil rózsalma (Engonia Jambos)
 Gujave²²⁶ (?Psychium?) Gaultheria bogycó, Tsivimanga
 Banaan Paradicsomfűge,²²⁷ Adansonia
 Kenyérgyümölcs²²⁸ Dinyefa Carica²²⁹ papaj[a] Grana-
 dill,²³⁰ Pampas, Tumbes Muncajas, Ingefára²³¹ (János

kenyér alaku)

— *olajfa, illatos gyüm. Chinai,*

— Orchideák, minden fajnak más bánásmód kertész.

NB²³²

— orgeade, narancsmagtej

— Vites odoratissima

Pavian

[3. hasáb]

Pakari²³³

Tojásfa diszfa

Onager

utáncs

ozelot

szelidithető

parducmandr.

Dsaggetai²³⁴

Quagga

Tigrisló

Zebra

Tarpan.

Komrak²³⁵

törpe²³⁶

szagos kamélia

[60. v.] Orvostan

— Kriehkorn, Ergotismus

— A király golyvásokat gyógyíthat ⊙

— Kvasz, orosz ital

— Lachesis méreg, kigyótul orvosság²³⁷

— Ételek ?cenerocerassal?

— Kischer kávégyüm. ser

— Klimakterikus évek veszedelme²³⁸

△ Kola dio Guru dio, férfi erőnek való²³⁹

— Speradrax fontanelle

— Sitophobia ételiszony²⁴⁰ ⊙

- Rupia szegények betegsége²⁴¹
- Fekete halál vérhányással²⁴²
- Synostosis, közbetett csont beforrasztása ⊙
- Táncdüh St Vit. Tarantismus
- Albinok
- Urare mérég Strychnin²⁴³
- orvos szerencsétlen működése
- Perkinismus két tüvel végig huzogatása a fájó tagnak
- opopanax²⁴⁴
- Kodein, kábitó szer²⁴⁵ ⊙ [2. hasáb]
- Mal de Paris
- Marcmmek olasz mocsár²⁴⁶ ⊙
- Melanemia feketekorság új ragály,²⁴⁷
- Melanin ⊙
- Melitismus, mézkúra
- Cosmeticumok ⊙
- Narcoticumok
- Megalanthropogenesis
- Scamnun hipperatis
- Spadelskhed norvég ragály²⁴⁸ ⊙
- Sideratio csillagcsefolyás
- önelégés ⊙
- Siriasis
- Sarkom, fejnagy kinövés²⁴⁹
- Álom kór
- Pellagra verderama mais evéstől támadó nép-
betegség²⁵⁰
- Pepsin²⁵¹
- Ozon. NB²⁵²
- △ Panax Ginseng férfierő²⁵³ ?halál? élesztő
- Tüdő átszurás Paracentese
- Folytonos frastigia őrülteknél
- [60. r.] — Noma, gyerekbetegség²⁵⁴

- ?tüzzel? vassal gyógyítva
- Nostoc Paracelsi floscoeli²⁵⁵
- Nymphom. nyugtalan álmatl. esztelen. rombol,
vág, szomj, hideg iránt érzéketlenség
- Humoralpathologia
- Poculum vomitorium²⁵⁶
- Cachecticus kinézés hatások
- Incubatio
- Lipoma
- Trichinaj²⁵⁷
- Balsam
- ?Allotni phecgia?
- ?Haemospasia? kaucsuk csizma²⁵⁸ a lábra

NB

- Apáca rugás, betegség, vérhaj [2. hasáb]
- Nostalgia, honvágy
- Pestis fajai
- Philtra, szerelcmital²⁵⁹
- Méregfajok NB
- Essentia lignorum²⁶⁰
- Centherides ujjak közt szétmorzsolva, fogfájást
gyógyít
- Kalabárbab szemfekete szűkítő²⁶¹
- Beriberri ind betegség²⁶²
- ?Bestuschew? tincturája²⁶³

[59. v.] *Ethnographia*

- Kru négerék
- ?kufni? írás ⊙
- Ladino, zsidó ?jargon?²⁶⁴
- Lamaismus ⊙
- Moguri, török énekes rabnók ⊙
- △ Majmatsuan városban chinai, orosz nőknek nem
szabad ott lakni ⊙

- *Nomadok*
- *omophagok, nyershusevők*
- △ *Gauchok, Amerikai bivaly vadászok*
- *Jansigar Thug*
- *Jakfarkak*
- *Kafferek*²⁰⁶
- *Adósok karperece*
- △ *Falasztkák. Abyssin zsidó faj vasműves, nem harcoló*
- *Cocagna népmulatság*
- *Cagut, canis gothus*²⁰⁰
- *Massil, alsónemes oláh* [2. hasáb]
- *Tápszerek*
- *Matelot, matroztánc facipőben*
- △ *?Madradh,? orosz prém*
- *Sanskrit. Lilawati* ☉
- *Kuko, oláh fejedelmi forgó*
- *Kunok.*
- *Kulik*²⁰⁷
- *Siouxk*
- *Pernák, chinai és maldji ivadék korcs*
- *?Pascherriek? népfaj*
- *Hünensírok*
- *Hün körvárak NB Körhegyek*
- *Kalibasák, kunok Erdély*
- *R. L. S. A.*
- *Kulik*²⁰⁷
- *Kunok*
- *Papuák*
- *ovahserok, néger*

[59. r.] *Ethnologia*

- △ *Fidzsi sziget emberevők, emberhús piac, delicatessék, embervérrel mosnak hajót, áldozatot kényszerítik saját tagjaiból egyék. NB.*²⁰⁸

- Haberfeldtreiben, népbüntetés²⁶⁹
- Bisbariba nép, szép szelid. Kaukazi arc, nyelvfelete.²⁷⁰ Őslakó NB
- Bisnavok, állat nem evők, koldusokat ?fogadnak? bolháknak
Rusznýdkok.
- Föbelövetett plebánus [Haynau] által

[58. v.] *Geographia*

- △ Kuen Ten vidék NB ⊙
- △ Kuen Luén, örök lánghegy²⁷¹
- Kufa, Ádám születés helye, özönviz kezdete
- △ Ladakh ország²⁷² <NB> ⊙ Tibetben
- *Matto grosso brasil erdő*
- △ Masoche földégés
- △ Pamir Tibet hozzájárulhat²⁷³ ⊙
- Niger folyó²⁷⁴
- Nilus
- Nordkyn promontor
- △ Obtsci szirt
- △ Ganges²⁷⁵
- Peru²⁷⁶
- △ Tóbul credő folyam, [China]
- Engadin
- △ Lőrinc folyam²⁷⁷
- △ Sahara²⁷⁸
- Fingalbarlang
- Finsterahorn
- Extersziklák
- △ Falkland sziget törpe fáival
- △ *Mandaraarchipel* [2. hasáb]
- Geodaesia
- △ Salte Lake²⁷⁹
- △ San Francisco

- Moskau²⁸⁰
- △ Mocsárerdők, orosz ⊙
- △ *Tacenefolyam Africa* ⊙
- Patagonia
- Pausilippo alagutja²⁸¹
- *Pampas*
- Ninive²⁸²
- Nod Kain menedéke
- Nubia-O a Xala, Obi²⁸³
- Oregon, Orinoco²⁸⁴
- Petersburg²⁸⁵
- △ Pontini mocsár
- △ *Pampasok baromitenyésztők estancidk*²⁸⁶
- △ Fobcn, rézmű helység
- △ Budzsak vidék Duna²⁸⁷
- Caspiae portae vas ajtó a defiliában²⁸⁸
- Paranafolyam*²⁸⁹
- △ China²⁹⁰
- Boalbek

[58. r.] *Geografia*

- △ *Geal folyam nyáron csak tavak sorozata*
- Hal tó, Kárpátokban NB
- △ Genezáreth most és hajdan
- Babylon²⁹¹
- △ Bangkok
- ?Barataria? öböl, pirota menedék
- Sulina torkolat, nagy hajó.²⁹²
- *Bauergraben. Éhségtó.*
- (?Baums? barlang)
- *Bin Bon Lik tó, özönviz előtti csontokkal*
- △ Alluvial képződés ?Duna? △
- △ Eifel volcáni tájak
- △ ?Abatos? hozzájárulhatlan sziget

- Adersbachi labirynth, belül egy várral
- △ Holt tenger
- △ Szélbarlang Terniben
- Florida sziget támadása a ?Golf? Streamét cltéri
- △ Quadra sziget aranytermő

[57. v.] Financia

- Lakh rupia 24. a fr.²⁹³
- arany rupia 3600 a fr.
- △ Szükségpénz, szegletes Klippen ⊙
- △ Courtage, brokerage
- Suppert ha nem fizetnek kamat a contora
- Kommandito
- Tael chin. pénz²⁹⁴
- Paulette, királynak fizetnek hivatalnokai
- Lotteria
- △ Portugale legnagyobb arany²⁹⁵
- Electronpénz
- △ Generalpächter
- Camerlengo
- △ Mark banko²⁹⁶
- Barren, pénzsámlálás²⁹⁷
- Pásztorfillér, magán váltópénzek²⁹⁸
- Ezüstágyuk, aranyágyuk²⁹⁹
- Mark³⁰⁰ [2. hasáb]
- △ Mes, chinai pénz
- Mohatra, álszerződés³⁰¹
- △ Stockjobbery
- Storno. pr. haben ?an? soll
- Lélekeladók
- Silhouette franc... financ...
- ?Szűsz? oppenheim³⁰²
- ?Pepita? nyers aranydarabok³⁰³

- △ Pénz NB³⁰⁴
- Kipper und Wipper rozsz pénzek³⁰⁵
- △ Incusus nummus
- Bajoire kettős fejű pénz³⁰⁶
- △ Bankok³⁰⁷
- Vastag garas dicker [Groschen]
- Kőrmöci arany 1700 becsét vesztette

[57. r.] *Bank*

- Egy láda arany két millió
- Ezüsfajták 60 fontos 3000 db
- Trezor I 60 m. Trezor II 47 millió Trezor III 16 m. ezüst 5 m. arany³⁰⁸
- Sharps et Hilkens Bullionbrokers, London, A 772, B hamburger proben³⁰⁹
- Csengő érc
- Factura és probeschein controlle tolvaj ellen
- Egy kocsiba fér 600 ezer aranyban 75 ezer ezüstben, három kulcs, director, buchhalter, cassendirector³¹⁰
- 2500 zsacskó 65 mázsa
- 7 láb [magas] 3.3/4 széles³¹¹
- Franz Kaiser von [Oesterreich] legte hier den grundstein zu diesem Gebäude am XXV. Juli 1821³¹²
- Microscopicus pontok a bankjegyen³¹³

[56. v.] *Vallás*

- Laterani zsinat
- Klementinok, Sipetárok Szerémben³¹⁴ ⊙
- Comminatio fenyegetés hamvazó szerdán³¹⁵ ⊙
- Confidentia, egyházi jövedelem megosztás³¹⁶
- Madelonette örömlány apáca³¹⁷
- Mallas maleficarum

- Manichaeus, signacula oris, manus, sinus. Ázsiába menekültek³¹⁸
- *Marabuth*
- Sancta simplicitas. Husz vén asszony, máglya.
- Sanhedrin, Beth din Haggadol³¹⁹
- Emlék kenyér. ?Schaubrod? Kelzathiták³²⁰
- Southwort John Messias szülő³²¹
- Nagy Sinagoga. Kereseth hagdolch³²²
- Syncelli barátok
- Synergismus, önjavítás
- Syncretismus, különbségek kiegyenlítése³²³
- Matutina³²⁴ [2. hasáb]
- Mesusc, zsidó ajtófélen pergamen
- Methodisták³²⁵
- Monophysiták³²⁶
- mormon
- Mukker³²⁷
- Mozzeta, papi parament³²⁸
- Mylitta Venus. Babylon nők egyszer
- Bolondok Kirchweiche
- *Sammael a Marsban lakó angyal a ki a háborút előidézi*
- Sanfedisták, pápa mellett carbonarik ellen³²⁹
- Savonarola³³⁰
- Lő
- Bulla Sollicitudo omnium ecclesiarum. Jezsuiták hátraállítása.³³¹
- Septuagesimo violaszin gyász kezdete³³²
- A hét alvó legendája
- Supralapsarii
- Talmud³³³
- Tephillim zsidó szijak kezekre³³⁴
- Thaumaturg csodatevő³³⁵

- [56. r.] — Theaterin nők, kik mint immaculate concipiálnak³³⁶ ☉
- Praedestinatio. Minden ember idvezülhet
 - Pariel. A vadak őran[gyala]
 - Pelagianusok. Az ember erős magát idvezíteni
 - Pacempénz az olvasón³³⁷
 - Parabolának veszélyes betegségek ápolói, szerzet³³⁸
 - Szükségben segítő szentek
 - <Perubalsam>
 - <Liopárdember>
 - Gyümölcsöződrsulat. Pdmarend Péterfillér³³⁹
 - Theosophia Svedenborg
 - Kalapokat ajándékoz pápa³⁴⁰
 - Jesus Christus Theon Yos Soter
 - Katharok [vallásfelekezete]³⁴¹
 - Katoptromantia, tükörjóslat³⁴²
 - Egyházi vagyon célja
 - Kaaba
 - Kainiták. Mind ellenkezőt tenni a jóval NB³⁴³
 - ?Inmancatio?
 - Inclangorium, régi csengetyű³⁴⁴
 - utolsó kenet ffiaknál lábra is kiterjed.³⁴⁵
 - Patarén coelibatus védője³⁴⁶ [2. hasáb]
- Patarnianok, az ember csak övig Istcn tereintményc, azon alul az ő. tehát csak odáig kell magát tisztán tartania³⁴⁷
- Peristerion oltár galamb melyben szentségek állnak³⁴⁸
 - Pabulatores meztelen legelő anachoretak³⁴⁹
 - Nihil humani.
- Heauton timorumenos
- Oratorianok jó szerzetesek³⁵⁰

- Péter láncai³⁵¹
- Freimaurer NB³⁵²
- Fumata, füstjel, hogy nincsenek együtt pápa választáskor a Cardinalok³⁵³
- Zsidók imádsága NB³⁵⁴
- Imagép³⁵⁵
- Örök ima protestánsok ellen folytonosan változó papok által, decretálva VIII Kelemen által³⁵⁶
- Poenitentarius³⁵⁷
- Freres ignorantes³⁵⁸
- Illuminatrend
- Incastraturae, oltárlyukak ereklyékkel³⁵⁹
- Index librorum³⁶⁰

[55. v.] *Irodalom*

- Lazzi
- Milesiche regék
- ?Massalszky? orosz író
- Schäfspiel. Pastor Fido
- Seelsfild
- Solkovszky. Bozse carja
- Tamul szótár
- Pasigrafia, Pasilala
- Palimpsestek titkai
- Palindrom-Signa ta signa
- Oratorium
- Perograllo spanyol ?ármány? alak³⁶¹
- Tudóstársaságok NB örült, ki belejutott
- Grazioso szinpadi alak³⁶²
- Jak puddig vígjáték alak³⁶³
- Carmen macconicum
- Macca vígjáték alak³⁶⁴
- Flohiade
- Cantilena Rolandi
- Biblia pauperorum

- Kismester acélmetszés
 - Marionette
 - Marsyas bőre a furulyára megmozdul, a citerára nem
 - Melodion, ércdarabok zongorája³⁶⁵
 - Rák menuette, vizsályaival elzenélve³⁶⁶ (•)
 - Scaramuzzia³⁶⁷
 - Csatafestészet
 - Sgraffito fehérből fekete
 - ?Sradahüpfeln?
 - Staberle, német báró állandó posse alak³⁶⁸
 - Stereochromia
 - Temperafestészet
 - Gobelin³⁶⁹
 - Pastellrajz tájképek. Dietrich, Russell, Eryc
 - Panharmonicon³⁷⁰
 - Papirographia³⁷¹
 - olaj festmény nyomat
 - Fumi, füstsztrajzok a tányér fenekén
 - Hegedű zongora
 - Harangjáték³⁷²
 - ?Goudea? festészet
- [55. r.] Slargando³⁷³ Irod[alom]
- Stranioso Polysynthetismus nyelvben a la Burchideske
- Smorzando
- Sordo — Költemények
- Sospiriosa — Calotte irodalom csörgő sipka
- Sostenuto
- Sottovoce — Ilias post Homerum
- Spiccato — Baladin bohóc
- Spirituoso — Bamboccio
- Stretto

Streptoso
Stricciando

Művész [3. hasáb]

- Fametszés NB
- Polychron szobrok
- Templom hangok 8
- Pleureurs színházban
- Tabula iliaca
- Parasztlant
- Pradier
- Saengerkrieg, Wartburg
- Burattini marionette
- Relief, anaglypha festett, Coelanaglyph Egyptom
- Repoussoir, sötét háttér
- Epistolae obscurorum virorum³⁷⁴ <NB>
- Euphon, üvegongora, idegekre ható
- Elszler, Prinz ?Prusson?, Varnim
- Bustrophaedon, szántás módra írott sorok
- Ca ira. Cerillon Carmagnole³⁷⁵
- Carpaea, vitézi játék
- Cinaedus táncos
- Ballett NB.³⁷⁶
- Bandoska cseh zenekar
- Aegynesi művészet
- Hail Columbia. Jankee doodle³⁷⁷
- Aeolodicon zeneszer³⁷⁸ [2. hasáb]
- Theorba. zeneszer basszus
- Tru merlogödie

[54. v.] *Allamtan*

- Orosz első nemesek.
- Dolgoruki Repnin, Serbatov,
- Labanov, Galiczin,
- Kurakin, Urasov,
- Meszenkoi, Juszipof³⁷⁹

- kochem nyelv, tolvaj nyelv
- Mediatizált hercegek nem mediatizáltak. Isenberg, Böstlein, ?Lagen? Usingen, Solm? Kybarc?³⁸⁰
- Szó-nok kezében a homokóra
- Sangvinis missio, megkegyelmeztetnek vérbocsátása ☉
- △ ?Transimat?
- Tel est notre plaisir
- Per genitivum, házasság úrján jutni valamihez.
- Oblivio, Amnestia
- oubliettek
- △ Idegenek joga
- Követ NB
- Kabinet justiz.
- Rebekka, nőruhába öltözött lázadók NB³⁸¹
- főherceg M. . . Statthalter³⁸²
- Rex apostolicus, cathol. christianiss[imus] fidelissimus³⁸³
- ?Mutschirung? váltogatott uralkodás két testvér között³⁸⁴
- Neglecta pénzek, kiosztva jelenvolt képviselők között³⁸⁵
- Neminem caede, neminem time
- △ Manchester iskola
- Somboargan, francia bűnöstelep
- △ Sibaris³⁸⁶ ☉
- Szejm Lengyel orggyűlés³⁸⁷
- Slavok NB³⁸⁸
- △ Tehuantepec szerződés
- ?Perduellio? Arbor infelix³⁸⁹
- Nyegusz. Montenegro
- Nonjurors, eskű megtagad[ása]
- Orange páholyok
- △ Orangerivier köztársaság

- Béke. NB³⁹⁰
- Isten békéje. Treuga Dei³⁹¹
- Infamia megvesztegethetőség ?miatt?
- Regredient örökség³⁹²
- Rex, regulus³⁹³
- Locofocos amerikai part
- [54. r.] **Államtan**
 - Szabad hazugság, nemes, kegyes, ártatlan, udvarias, tréfás, kényszerű³⁹⁴
 - Pornokratia Rima uralom³⁹⁵
 - Leuchtenberg herceg³⁹⁶
 - Carbonarik NB³⁹⁷
 - Alternativuralkodás³⁹⁸
 - Chiffre indechiffrible
 - ?Eynatt? pere
- [53. v.] **Építészet**
 - Mascara. Kopasz fej
 - Sanssouci <NB> ⊙
 - ?Bramalakat?, Strass, Mall, Cossierol
 - Schönbrunn NB ⊙
 - Mozaik³⁹⁹
 - Beszélő boltozat közepén állva nem hall, csak két végén
 - Stukkatur művek
 - Gimians, drága török szőnyegek⁴⁰⁰
 - Glasur
 - Pabbetha mozaik
 - Porporino, elveszett tudomány biborkövek előállítására⁴⁰¹ NB
 - Ellorai templom india⁴⁰²
 - opus rusticum⁴⁰³
 - Teokalli
 - Patinrozott bronz szobrok
 - Peridrom, nyitott folyosó⁴⁰⁴

[2. hasáb]

- Panoplitok páncéllalakok
- Obeliskok
- Persan, emelő szobor
- Giallo régi sárga márvány
- Hypaethrum
- Ibsembuli sziklatemplom
- Poikile
- Ergonede, térdeplő szobor
- Lithophania, átlátszó képek⁴⁰⁵
- Izenard földkövei
- Chinai fal
- Alhambra⁴⁰⁸

[53. r.] *Kereskedelem*

- △ Szőrme áruk⁴⁰⁷
- Pemmikán, indus eltett hús⁴⁰⁸
- △ Rothschildek és ellenfeleik <NB> ☉
- △ Új vasutak Európában Ázsiában elvezetik a kereskedelmet egyik vagy másik ország fele <NB>
- Telegraf
- Immanatio
- △ Bollarati arany
- △ Hayti
- △ ?Pacotilla? kereskedés [2. hasáb]
- △ *Kdvé, statistica*⁴⁰⁹
- Rhodia lex de jactu
- Casco biztosítás⁴¹⁰
- ?Cassard? tengeri hős sok pénzt összegyűjt
- △ Charta partita
- △ Ázsiai egyletek
- △ Barusteria hajós család
- △ Barustozás, áru kicserélés

[52. v.] *Tanügy*

- Mensa ambulatoria⁴¹¹

- Pennalismus, öreg diákok ifjabbak ellen szokásai⁴¹²
- Orbilius pupillus osztotta a legtöbb ütleget tanítványainak
 - Zsidó nemesség
 - In usum delphini⁴¹³
- Szamárhid⁴¹⁴
 - Proton pseudos
- Psophorium anis öndicsér
- Salamanderdörzsölés
- Fischer író ?Elloposkleros?⁴¹⁵
- Bachansok, utazó diákok
- Bell Lancaster

Társadalom

[2. hasáb]

- Teatoteller⁴¹⁶
- Parthenia szűzgyermek Sparta
- Pensylvania börtönrendszer
- Chronique oeil de Boeuf
- Pervigilidk Venus tiszteletére
- △ Pessimismus, Malthus, Darwin, Byron, Schopenhauer
- △ Lelkiismereti házasság
 - Hit házasság
 - Játékbarlangok⁴¹⁷
 - Három betűs ember — lop
 - Honneurs.⁴¹⁸
 - Kielholen büntetés
 - Kieselguhr hegyi liszt⁴¹⁹
 - Józsefházasság NB⁴²⁰
 - Saint Simonismus⁴²¹ (NB)
 - Enodia Symbola
 - Epicur
 - Leibeigene
 - Raskolnik⁴²²

- Ribbonman, ?pernick?
- Adósok karperce
- Lelenházak
- Fiscus parens omnium
- [52. r.] Társadalom
 - Fitz királyi bastardok előneve
 - Kivégző eszközök, feld. . .
 - Felonia
 - *Kivándorlás*⁴²³
 - Babin tréfás köztársasága
 - Börtönrendszer
 - *Testvérek szövetsége* NB.
 - Liber vitae <NB>
 - *Fourier*
 - Bentink nagy örökösödési pere.
 - Néger celebritások
 - △ *Szegénytelepek*
 - △ *Drágaság*
 - Timocrazia
 - Jobbágyság kibecsülése
 - △ Genossenschaften — Rochdale munkássegylet
 - Pokol. Nihilisták Moskvában⁴²⁴
 - Quadra sziget
 - △ Jung Russland, jung Turkey
- [51. v.] *Gazdász. Ipar. Harc a földdel.*
 - △ *Állatok átalakulása házi állatokká.* ☉
 - △ Új selyembogarak ☉
 - △ *Disznók America*
 - △ Amerikai ?jegyű fafegyver?
 - Facipők
 - △ Kemma gomba a beduin pusztában⁴²⁵
 - Attar khera illatszer
 - Queens pipe, elfoglalt dohány elégetése⁴²⁶
 - Guaranakenyér⁴²⁷

- Hesseni légy NB⁴²⁸
- △ *Thea*⁴²⁹
- △ Kátrány
- ?Szivacs? tenyésztés mesterséges
- ?*Arrowroot*? *Tapioca faja* [2. hasáb]
- Squatters. Amerikai szabadon települők ☉
- △ Szalmafonás
- △ Külfakereskedés <NB>
- Pálinka fából
- Szaruművészet.
- Amphibol
- Asbest.⁴³⁰
- △ Kenyér nemek minden féle
- *Kenyérviz*
- Állatok acclimatatioja
- Creoson kenyér⁴³¹

[51. r.] *Strategia haddszat*

- Önlövő
- Ágyuk amerikai⁴³²
- Rodman ágyu 1000 ftos⁴³³

Krupp és ?Lafitte? Parrot

?gailary? montigny

Kerepesi út

- Tátrafüredi út⁴³⁴ 20
- Granit alpes mész,,cerroni csiga, ?csigán? semmi sincs⁴³⁵
- Tichy út
- meredek, szálkás, hegyek ormok irtozatos tömeg alkotás vadul kicsipkézett, merev függélyes talapzatlan, izolált sziklák összefüggetlen terrasse padok mész-kő sziklás romok, dűledékekkel tele völgyek, átnyergetése a völgynek, iszonyú vad oromvölgy, embergyűlölő hely, szétszakgatottság, szí..ség tömör sziklák erővel szétrepesztve ércfckete sziklák, éles,

szögletes meredek, lakatlan . . . völgyek, szakadékok,
északról hegyeken hozzájáratlanok, mint Délről,
groteszk fésű, taraj, érthetetlen szikla á. . .⁴³⁶

— A hét tó völgye meredek ?Elbakanyar szikla-
lánc⁴³⁷ [2. hasáb]

— Veres pala a grániton, azon mészkő⁴³⁸

— Granit szikla az egész völgyet átvágó fal.⁴³⁹

— Nincs ?sennerei? legelő⁴⁴⁰

— Űst völgyek, tavakkal⁴⁴¹

— Hegygerincek, új völgyek alul keresztül vág-
va⁴⁴²

— Augustusban öles hó⁴⁴³

— Vízforratag⁴⁴⁴

— Nincs jéghegy, örök jégalkotás⁴⁴⁵

— A ladovnai jéghegy⁴⁴⁶ 47

— Az örök hó rézion alul esik

— Jég tó⁴⁴⁷ 55

— Hegyfüst⁴⁴⁸

— Láncakadás

— Embertől nem járt helyek⁴⁴⁹

[50. v.] *Meteorologia*

— Samum⁴⁵⁰

△ Holdkóros a léghajóban ☉

— órák járása a nappal szemközti ☉⁴⁵¹

— Csillagos éj a repülőgépen

— Nutatio földszark

— Barometer⁴⁵²

— Avasaxo, hol egy nap nem megy le a nap⁴⁵³

Kárpátok⁴⁵⁴

— Mappák elhanyagolása

— Tiszafa. Éger, fenyő, málna⁴⁵⁵

— Viharok. Augustusi fagy.⁴⁵⁶

— A Kárpátok villamos hatása borra, emberkedélyre,
időjárásra⁴⁵⁷

- Vihar a sziklák közt
- Kevés [vad]
- ?Jazonai? ut 143
- ?Kohlbacher? vizesés
- △ Leidenfrost vízceppje, sphaeroidal alakban izzó
kehelyben⁴⁵⁸ [2. hasáb]
- Passatfővény, Meteorhomok állandóan a lég-
ben⁴⁵⁹
- Északfény⁴⁶⁰
- Kalmás. meteorok⁴⁶¹
- Hideg égi jegyek
- A lavka⁴⁶²
- Sziklaláz⁴⁶³
- [50. r.] — Isten,⁴⁶⁴ védisten⁴⁶⁵
- Damasek isten⁴⁶⁶
- Ur
- ármány⁴⁶⁷, manó⁴⁶⁸
- Mirigy⁴⁶⁹, Guta⁴⁷⁰
- Csoma⁴⁷¹, hopciher⁴⁷²
- hét ördög⁴⁷³
- ördög veri feleségét⁴⁷⁴
- Nemere,⁴⁷⁵ Tatár⁴⁷⁶, Rabonbán⁴⁷⁷
- obsolet szavak⁴⁷⁸
- falvak nevei
- alirumna, [boszorkány]⁴⁷⁹
- Turul⁴⁸⁰
- hadgátló nő Runa⁴⁸¹
- Csaba ire⁴⁸²
- Rapsonné Firénc⁴⁸³
- Sellő⁴⁸⁴
- vizi hüvelvény tündér⁴⁸⁵
- fanyóvő vasgyuro⁴⁸⁶
- Pilinko⁴⁸⁷
- ?máknyi? makk ember⁴⁸⁸

orias⁴⁸⁹ Hargita⁴⁹⁰

Bendeguz⁴⁹¹

Hunor, Moger⁴⁹²

Dana⁴⁹³

Neke, Megere, Kuturgetmet⁴⁹⁴ [2. hasáb]

Tarian, Genács, Kara? Kasa, Kiber, Csabacsin gyula,

Borotalma Bulcsu, Géza csopán Szürkalpag, Karabó

Béla, Keve, Kadisa, Attila ?Réva? Buda, Kádár

Ede, Edömér, Etu, Bungor, Uzád, Bojta Kétel, Almos

Előd Kund, Und, Tas, Huba, Töhötöm, Árpád,

Zabolcs, Gyula, Kund, Lehel, Vérbölcs, Örs 108 ág

Adorján Gerő, Zabrán Megyer, Hálom, Örlöcs

Zováth

Álmos elődei sorozata⁴⁹⁵ 151 <NB>

Emős⁴⁹⁶

[49. v.] Poesis

– Sulamith Salamon jegyese ☉⁴⁹⁷

– Volcan felyűlről nézve ☉

– A hét mester meséje

– Megvénült táncosnő

– Aranyföld, Ausztriai új Seclandi NB

– Fatündérek, a kenderbül három első csomót nekik hagyják

– Homunculus

– Hyperboraeok

– Idae dactyli

– Iduna, az isteneket megifjító alma tulajdonosa

– Lus, a csont, mi megmarad az emberből, miből többi része feltámad⁴⁹⁸

– Rampisini a pokolban Proserpinával kártyázik s elnyeri a keztyűjét

– Firduzi akkor kapja meg a 60 ezer aranyat, mikor épen temetik.

– Elpenor, Circe

- Armida
- Asasiel
- Nagy Kristóf NB
- Paris, bukott szép angyalok [2. hasáb]
- Phileni testvérek
- Carthago hazájukért eltemették magukat
- Phrync és szobrai
- Graham menynevei nyoszolyája NB 330 tallér egy éjre
- Hymen regéje
- Ichor az istenek fehér vére⁴⁹⁹
- Inyx madár, varázs szerelemre csábító NB
- Loango királya törpékkel körülvéve
- Szamárünnepek NB
- Eva Kaint, Lammaektól Rabbintan
- Aspasia NB
- Astarte ünnepek NB⁵⁰⁰
- (– Astor vállalkozó amerikai NB
- Astralszellemek⁵⁰¹ Attitude. Hamilton lady⁵⁰²
- Aubry táncosnő ész istennője francia⁵⁰³

[49. r.] Poesis.

- ?Asclaterion? jóslata Domitiannak, máglyát cloltja zápor s őt ebek eszik meg
- △ Bayadérek⁵⁰⁴
- ?Cardanus? éhen öli el magát, hogy jóslata teljesüljön
- Chemsin, öt. . . ujj, csáb NB
- Chidr, örök élet forrása
- Clausura nigromantica
- Bravallaheide nők hőstette
- Anaitis, Venus cultus⁵⁰⁵
- Dodolatánc, meztelen leány koszorúval táncol⁵⁰⁶
- Abel legendája <NB>

- Holtak fölötti törvényszék Egyptom
- Undine, mikor gyermeke lesz lelket kap
- △ A hyalichor, mint temető, a jégsarkaknál.⁵⁰⁷

[48. v.] *Divat*

- Pazzetta da tingere
- Maskarainduló Courtille
- Ponceau szín .
- Világító bogarak túll alatt
- Kaad, rágó szer, beszédessé tesz
- Blackdrink Flex amerikai ital⁵⁰⁸
- Crinolin, Confideratio, Baleine
- Palque
- Kvasz ital
- L'hombre, királyi jjáték]
- ?Firme wein?
- Disz tollak
- ?felbal?
- Foulard, Cerdamo, Kanapi
- Circasz, kelme.
- Cloelia
- Burat selyem
- Casses szövet szép puha
- Pleureuse levél
- Plüsh
- szobagyász, udvari

Italok

[2. hasáb]

- Gaz szövet
- Pompons divat
- Élő képek, tükörképek⁵⁰⁹
- Chinai fehér macska hosszuszőrű⁵¹⁰
- Kávéval töltött kappany⁵¹¹
- Incroyable
- Lasting
- Fulgora bogár

- Kanál csizma mellett katonáknál
- ?Rahahn?
- Feroniere király ?maitresse?⁵¹² után homlokkötő érc
- Fatsi tsio, selyemkészítő száműzött főurak szigete Japán
- Fontange divat szalag levél
- △ Fourcroya ital⁵¹³
- △ Chinai víz, ital.⁵¹⁴
- Cinnus ital⁵¹⁵
- borotvált hercegnő
- Chilát török öltöny⁵¹⁶
- Chine ?lángos? szövet
- Flor himzéssel gyászöltönyök
- Florentine selyem
- Flores selyem

[48. r.] Divat

- Cicisbeo
- Lapdázás
- Bandeau de Ninon
- Barnum.⁵¹⁷
- Harmonichord
- Hetaerák.⁵¹⁸
- Toupet. haj⁵¹⁹
- József csász[ár] betiltotta [bóbitákat, frizurákat, vállakat,] arcfestést, [pufándlit]⁵²⁰
- Abroncsszoknya, filegoriás főkötő pókháló receffice

Divat

[2. hasáb]

- üdvözlések⁵²¹
- Beguin nők
- Guardinfante ruha
- Bloomerismus
- Bombasin szer

- Bombiche ital éhséget csillapít⁵²²
- Blanemanger
- [47. v.] **Historia**
 - Dohány collegium I Vilmos
 - Sykophant
 - Verticalis deportatio⁵²³
 - Gamaliel Paulus tanítója felfedezett iratai [Krisztus születése] halála napjáról⁵²⁴
 - Gauxók, oválpénzek. En tous fidel au roy jusqu a porter la besace ?vizi gens?⁵²⁵
 - Ifjú Europa, vén Eu.
 - Salamon soknejű volt de népét gazdagítá
 - Fitzgerald, ir lázadó
 - Fladenkrieg
 - Ezzelino de Romano
 - Cséplők
 - Cataphrati lovasok, páncél, szegek, elefántok ellen.
 - Catilina
 - Cató NB⁵²⁶
- △ Caxamarca, forró geizerbe vetik az inka arany trónját⁵²⁷
- Archaeologia**
 - Talisman, Abraxas,⁵²⁸ Stricheia Teraphim [2. h.]
 - Örömszázló temetés végén
 - Gambisson, atlaszpáncél⁵²⁹
 - Garum, étvágy ingerlő hallé a romaiaknál
 - Arany bulla. NB
 - Arany rózsa, pápa ajándéka⁵³⁰
 - Lactare⁵³¹ V. NB
 - Isis tábla.
 - Sacherij Romanov régi⁵³²
 - Bande noir⁵³³ NB
 - Badevick. Vestigia leonis

- Befana feketeasszony⁵³⁴
- Bellica columella hadizenés lándzsavetéssel
- △ Amerikai régiségek.
- [47. r.] Historia
- Énekesnő diadalait felhasználják veszített csaták után népkedv felhangolására, szózat éneklés. Catalani⁵³⁵ <NB>
- A ça ira dala M. Antoinette kedvenc dala volt⁵³⁶

- Tar Lőrinc pokoljáró
- Tűzimádás⁵³⁷
- kupai kút
- forrás tisztelete.⁵³⁸
- föld tisztelete⁵³⁹
- Viheder, [Garaboncás]⁵⁴⁰
- Lidérc⁵⁴¹, sárkány⁵⁴², tátos⁵⁴³
- Nap vágás⁵⁴⁴
- Göncöl szekerc⁵⁴⁵
- hetevény⁵⁴⁶
- Cséplő, róna pallér⁵⁴⁷
- kaszás,⁵⁴⁸ ökör hajtó,⁵⁴⁹ arany tyuk,⁵⁵⁰ szítás, lyuk⁵⁵¹
- kis tátos⁵⁵² csillagok
- *bábabukera*⁵⁵³
- villamodat ?hajnal?
- kacag pitmán⁵⁵⁴ holval = reggel⁵⁵⁵, szolda
- Kisze ?boszulós? kólós⁵⁵⁶ [2. hasáb]
- vahor ?vahorász?⁵⁵⁷
- babona.⁵⁵⁸
- Táltos, hol...⁵⁵⁹
- kádár,⁵⁶⁰ Rabonbán⁵⁶¹
- Gyula⁵⁶² Horkáz ?Kárkán?⁵⁶³
- Bilokos⁵⁶⁴
- gyiák⁵⁶⁵
- garabonc⁵⁶⁶
- perestoldó⁵⁶⁷

Tűzhalnok⁵⁶⁸
 kádári kard⁵⁶⁹, bálvány⁵⁷⁰
 a vén vezér feláldozza magát az újért⁵⁷¹
 ló[áldozás]⁵⁷²
 székely áldozó pohár⁵⁷³
 házasság⁵⁷⁴
 eskü vérivással⁵⁷⁵

46. v.]

Mindenféle

- Piqueurrok. Rendezvous.
- Paria rident, pénz neve⁵⁷⁶
- Diadalkapukkal telt városok
- woodstoki park 7 □ mf
- Fidolini metélt
- ?Pervosdyt? nehezen olvadó ritka érc
- Perroquet, összetevő szék
- Koránért fiu (NB)
- Mozgás beszéd, ?b. barba?
- Harang, olműci 354 NB
- A tengeri rák elejti az ollóját az ágyulövéstől ijedtében
- Lég gépek vízbe szállnak le, majd kaucsuk fenékel birnak
- Kaneforok⁵⁷⁷
- Kanpheta, ind papok fájó fülfüggőkkel
- △ Poudrette
- Pozzo di Borgho
- Lichhye sheriff profeta szakálla
- Halászyűrű, pápác
- Autonom pénzek
- Castne, ingó szikla
- Patent. [2. hasáb]
- Alcaraza, vízűtő.
- Pawkovsky kastély⁵⁷⁸ NB
- Panis levelek, papok nyakára küldött laicusok.⁵⁷⁹

- Thagu sultán aláírása⁵⁸⁰
 - Philosoph tojás, bölcsek köve⁵⁸¹
 - Freesvilers
 - Fualdes esete justizmord
 - △ *Gelatine chinal ?agaragar?*
 - △ *Éhségforrások Indidban* <NB>
 - Hydrophan, opal, mely csak vízben lesz színes világ szemé⁵⁸²
 - △ *Kancsukavilág* <NB>
 - Kanchasmus vad kacagás
 - Las Casas NB
 - Lenormand
 - fáklyatánc, berlini menyasszony harisnyakötője kiosztva
 - △ *Hús* <NB>
 - *Húsfogyasztás* NB
- [46. r.] Tolvajnyelv. Baldoverer, tolvajkém, Zsebmetzők. Dorfdrucker. Bigmuther, Kűszler. Házakba ólakodók. Scheinspringer, Schrentierer, Kastenschicher, Vásári tolvajok: Geschikgänger, Schottenfäller, Ékszercserélők: Linkwächler,? Challinenhändler,? Kofertolvajok: Fesser. Postatolvaj, Trararumgänger, Erőszakkal betörők: Schränker, Afthner. Chamerygänger, Krehmores, Orgazdák: Ellenovszerek <NB> = ⊙ Cochemnyelv?⁵⁸³
-
- △ *kulik*⁵⁸⁴
 - Kunok
 - Műtűzjáték
 - Fogadás
 - Generalgewaltiger
 - Generalpa
 - Magyar ?györgytallér? lömentessé tesz
 - ?Gepárd? vadászatra
 - olla fervek gazdagoknál

- Kalatinka?
- Bandarend
- Mme Hamilton⁵⁸⁵ <NB>
- White boys⁵⁸⁶
- Fallidia lex $\frac{1}{4}$ örökség [2. hasáb]
- Falkende lőmegállítás
- Szinskála <NB>
- △ *Buccanier* ⁵⁸⁷
- Bucentauro
- ?Buras? judicat
- Bushman
- △ Állatszelidítés orrbafurással
- Chino ind és kuli fia
- chiromantia
- Chirogrammatomantia
- Fejbecslés: királyé püspök
- [45. v.] Flora és kertészet
- △ *Afonyatermesztés*
- Fucustenger
- △ *Thea*
- △ Zöldség piac 100 év
- A tan
- Kivimadár szőrös bunda kacikáknak
- △ Lodoica a legnagyobb gyüm[ölcs]⁵⁸⁸
- Rafflesia
- △ *Eleocarpus olajdió*
- △ Eleis olajpálma violaszagu⁵⁸⁹
- △ *Pangifa gyümölcs*⁵⁹⁰
- Borassus pálma, bor cukor ?fogyasz?[tás]⁵⁹¹
- Govril <NB> 7 millió ember földpszere
- Fauna [2. hasáb]
- △ *Phoenix palma*⁵⁹²
- *Fitlephas*
- Holigarnia örökvirágzó fa

- △ Fanemck <NB>
- Irica. Carena tömjén
- △ ?Kapbar? ribizli szőlő művelés
- Patkány király
- Óriás liliom superbum
- Veres pominok citrom
- △ Cariota, pálma, bor liszt, cukor⁵⁹³
- △ Casearia gyümölcs

[45. r.] Felröpülés

- Fehér felhő tenger, árnyék benne⁵⁹⁴
- Sebes érverés az izomban szerelemre kész⁵⁹⁵
- Megnyíló tájképek⁵⁹⁶
- Lenn villámban⁵⁹⁷
- Felszállás a zivataros égbe. Visszavillámlás⁵⁹⁸
- rózsaszínű szivárvány⁵⁹⁹
- Megállított nap⁶⁰⁰
- A sötétben fénylik minden, az arcok is⁶⁰¹
- Ulloa dicsőre⁶⁰²

Bécsben

ffi soprán nő bassus⁶⁰³

nő vivó

nők a bőrzén⁶⁰⁴

Romai házi asszony⁶⁰⁵

Társulatok

– ffiak haja befonva, kifestve⁶⁰⁶

orosz császárok színpadon⁶⁰⁷

zálogházból kiadat[va]

szegényeket nagy urak palotáiba

hotelekbe papokhoz hercegnőket

demimonddal össze ülteti⁶⁰⁸

hirlapok, menetjegy⁶⁰⁹

orosz fürdők

nevet a caricaturáin⁶¹⁰

- élő torzképek⁶¹¹
 - Teknő alaku föld
 - Jogérvényes a nő viszonya, a kivel együtt él⁶¹²
 - A pápát megházasítja s a királyfit <megkereszteli> zsidóvá téríti⁶¹³
 - Viselet⁶¹⁴
 - tricot nélkül⁶¹⁵
 - mérges török, lövő napernyők⁶¹⁶
 - Amputrik
 - Váloperek nyilvánosan⁶¹⁷
 - Közbiztonsági parlament⁶¹⁸
 - Chilát, térd men. . .

- [44. v.] Üveg
 - feloldják a savak
 - Lassan hűlt ?electriciansok?
 - Reaumur porcellan szikrát ad acélon, nem törrik⁶¹⁹
 - Chromüveg elasticus⁶²⁰
 - Üveg pallók
 - Glimmer, kali g. üveg, orosz fuchsit nagy darabban. [Mariaüveg.] Adular rózsaszín, Lepidolith
 - Bámibuszban kovasav, kovaconcretio ?tabasszir?, hydrophan, emberi hajban, tollb[an]⁶²¹
 - kovasav kocsonyája, NB
 - k.s. ruganyossága NB⁶²²
 - k.s. törhetetlensége⁶²³
 - Quarz, macskaszem üvegnél
 - flintüveg⁶²⁴
 - Aventurin üveg régi titok⁶²⁵
 - Chloromelan, hajlós üveg⁶²⁶
 - Excentricus tányér mechani. . .
 - Email

- Borax üveg, nyújtható, hajlos. . .⁶²⁷
- △ Chrysozolle Tunkel <NB NB>
- Boór termő vidék⁶²⁸ NB
- Glimmer ruganyos [2. hasáb]
- ⊙ — Perlite retinique <NB>
- Petinetüveg
- fregattmadár ollóként mozgó farkkal
- Pesans üveg korallok
- ⊙ — Hyalografia, üvegre metszés titok
- Hyalophanis, butorkirakás
- Brucit hajlékony⁶²⁹
- Itakolumit elasticus [vasérc]⁶³⁰ <NB>
- Portland váza üveg Llyod W. leverí s nem törík össze⁶³¹ NB
- üveg boraxsav⁶³²
- olom oxyd.
- Fluorüveg NB
- Fluorwasserstoffsäure
- Fluorpath, fluorhaloid
- Fluor egyiptomiak titka szinesíteni⁶³³
- Anatas üveg
- üveg nyulékonyasága
- Herman NB
- [44. r.] — Diallag fényes érc fossil⁶³⁴
- Crowglass titok összetétele⁶³⁵
- Hyalichor temető⁶³⁶
- Szileziai kemence⁶³⁷ 121
- izzasztó, piritó
- Körte üstök. 94
- △ Gőz kalapács
- Zuzó malom
- henger üstök.
- drótmazkok
- üvegolvastók 368

- Desztilláló kemencék
- Raffinalók
- 1500 fokú hőség⁶³⁸
- galamblyukak⁶³⁹
- Óraütés, siphang, elébb, csend alvók felugrál-
nak⁶⁴⁰
- hó boltozat
- lugzó gömbök
- kádakban forgó őrlő kerekek
- szivattyuk, vízi csiga, kerek szív
- Paternostergép, turbinák⁶⁴¹
- vizemelő kerekek
- [légszivattyú]
- Barometerkiserlő. ?Ent. . .csin?
- Titanit, Rutil, Anatas [2. hasáb]
- Vizűveg
- ?Schiffer? manometere⁶⁴²
- aneroïd barometer⁶⁴³
- Normál barometer — kerekes barom[cter]⁶⁴⁴
- magas mérés 97
- △ Gőz vizeinélőgépek Lughwater 117
- Electroscop
- A fő világossá lesz a [sötétben] 295
- Franklin tábla⁶⁴⁵
- ?Kamumesse? izolator 299
- Először munkásaival. . . a gyártclepet, azt tart-
ja. . .
- Villany szaga⁶⁴⁶
- Thermometer, Pyrometer⁶⁴⁷
- Lévy hygrometer, Saussure⁶⁴⁸
- ?Zámbori? villany, Kiborg lámpa
- Villanyfénynél dolgozik éjjel
- (Rote) gyulladó cylinder
- S. Januarius vére.

- [43. v.] *Galvanismus* NB
- Villanyosság hangzása
 - V. elveszi ruganyosság[át az ércnek⁶⁴⁹
 - Szén. Parrot Cannel Coal
 - ⊙ Gázgép Lenoir féle⁶⁵⁰ <NB> ⊙ <NB>
 - Rheometer, villanymérő⁶⁵¹
 - Fossil kaucsuk
 - Regulator gépnél⁶⁵²
 - Indifferens pont.
 - Inductio
 - Cocodae gyanta terpentinnel
 - Zambory villany [perpetuum]
 - Rotatio ... készülék. Albani
 - 10000 folyam Holmes
 - Caselli pantelegraph
 - Corpus
 - Thermoelectricitas⁶⁵³ [2. hasáb]
 - Gay Lussac törvénye gázokra nézve, meleg szerint kiterjedés
 - Katalitikus erő
 - Leo ruber. Chemia⁶⁵⁴
 - Leydai palack
 - Villanyóra⁶⁵⁵
 - Electromagnes gépek⁶⁵⁶ NB
 - △ Faradismus, villanygyógyítás
 - Bunsen⁶⁵⁷
 - Electroplattirozás
 - Thermoelectricitas. ?Danil? pohár
 - hydroelectricus motor
 - Meteorograph
 - Hány embert ölt meg évenként a villám
 - [43. r.] -- Tébolyultak háza⁶⁵⁸ NB
 - Hogy éghetett a csipkebokorban⁶⁵⁹
 - Képviselőház⁶⁶⁰ Képviselőház

- Súlyesztők⁶⁶¹
- óra számra fizetés⁶⁶²
- Villanyvilágítás⁶⁶³
- Névszerinti szavazás⁶⁶⁴
- Szó megvonás
- Felosztatás.⁶⁶⁵
- Kérvények, interpellációk⁶⁶⁶
- Beszédnek nyomdai megtérítés⁶⁶⁷
- Közbeszólás egy lap ára⁶⁶⁸
- Carthendliket csinál ülés alatt
- órás, favágó, mérnök, szabó
- Cloture⁶⁶⁹
- Pártok⁶⁷⁰
- Csengetyű hangverseny⁶⁷¹
- Nemzetiségi szónokok⁶⁷²
- Buffet, mikroskop, trichin, zeoid, hamis bankó⁶⁷³
- olvasó terem, kivonat hírlapokból⁶⁷⁴
- Posta, telegraf
- Casino⁶⁷⁵
- Klubbok⁶⁷⁶ [2. hasáb]
- Iparos, kereskedő, földész, katona, ?censura?,
hivatalnok, pap, ?carta? bankár, erdélyi [nemzet-
ügy]⁶⁷⁷
- Pártok nevei 48-as, 96-os, 67-es, 49-es, 1000-es,
1001-es, 222-ös, 63-as, 72-ös, ipar 25-ös, 715-ös⁶⁷⁸
- nota Rakocz[iana]⁶⁷⁹
- Nőgyorsírók⁶⁸⁰
- Nő képviselők⁶⁸¹

[42. v.] *Technika*

- Kaucsuk léggömbök. Ebonit. Kemény⁶⁸²
- △ Kavakava nem mámorosító üdítő ital
- Polár óra, időszám. a polus ege szerint⁶⁸³
- Jargon des diamants
- Jumár, számár és bivaly korcsa

- △ Jute gyapot
- Kali
- Tevegép
- Kamptulikon, kaucsuk és parafa padló⁶⁸⁴
- △ Porcellánföld
- Idril érc
- Mosit cukor agyban és éretlen babban
- Intarsiatúra fa és gyöngyház mozaik
- △ Betűfa, drága
- Betű szedő gép⁶⁸⁵
- Fénymágnesek, sötétben világító kövek
- Elaterit ruganyos érc
- △ Izenard föld kövei⁶⁸⁶
- △ Porcelan⁶⁸⁷
- △ Magyar hamuszír fehér orosz kék⁶⁸⁸
- △ Föld furó⁶⁸⁹ NB
- Tűzmentesség, tűzoltás, tűzkö
- Halcsont coallogén
- Aswood hullogó⁶⁹⁰
- [42. r.] — *Huscwibakk*
- Repülés NB⁶⁹¹ ⊙
- Repülés 10 mf. egy óra — hullámzatos, denevér repülés, hal repülés⁶⁹²
- Automatok <NB> △ beszélő gép
- Méreghuták
- Glycerin
- o *Csirkeköltés meleg fürdőben*
- △ Kutak NB⁶⁹³
- Nyomdászati⁶⁹⁴
- ⊙ A baryt chlorbaryt fojtólég felhasználva arany-érem NB
- Basilius Valentinus aranycsinálás feltalálója
- Drummond mészfényec
- Bunsen magnesia

- Alhidate, Theodolyt, mérészköz⁶⁹⁵
- Alkasin magától meggyulladó nedv⁶⁹⁶
- △ Aluminium⁶⁹⁷ NB
- ⊙ Achat festés minden színre⁶⁹⁸
- Daedalus műtalálmányai
- Theodolit repetitorium
- Wolfram acél
- Gyapju mozaik
- △ Photographia <NB>
- △ Agyag [2. hasáb]
- Bumentizált fa
- Hickori fa Caryl
- Chamaeleon mineralc
- △ Chamotttégla
- Chryсорin álarany⁶⁹⁹
- Algier érc
- Sziferium pép fűrészpör
- Rhabarbarbor

[41. v.] *Vallás*

- Infantatio, a kereszteltnck tejet és mézet adni
- Interimisták
- Szombatszinat ?Aisof? ⊙
- Angyalok és erők
- Eudaemonismus.
- Portroyal de Champs apácák, jók⁷⁰⁰
- Praeexistentialismus⁷⁰¹
- Creatinismus⁷⁰²
- Traducianismus⁷⁰³
- Tűzszentelés
- ?Julius? S. Petri
- Exorcismus exsuffletio
- Azziai fraterek⁷⁰⁴
- Atheisták⁷⁰⁵

- Chorus zavarók⁷⁰⁶
- Vaj pénzek⁷⁰⁷
- Vaj hét, maslica
- Chambre ardente⁷⁰⁸
- Chiliaismus⁷⁰⁹ NB NB
- Pápa, képdőzés, hármas korona⁷¹⁰ NB
- Paramenth papidisz⁷¹¹
- Indifferentismus⁷¹²
- Infula [2. hasáb]
- ?Jugiakok? orosz vallásfelekezeti harcias. Dalc
isten, ördögökkel harcol
- Eschatologia, tan az ezer évről⁷¹³
- *Combot zsidó nem eszik Jákob ficamja miatt.*
- Formaria minta apáca⁷¹⁴
- Jezidek.
- Buchan Erzsit 50 év múlva temetik el, várják,
hogyan feltámad⁷¹⁵ NB
- Carochasüveg autodafé⁷¹⁶
- ?Cerpocratianok?, írók, művészek
- Chartismus NB
- Baal.
- Casula papöltöny⁷¹⁷
- Ceremóniák.
- Bambino Krisztusbáb⁷¹⁸
- Baptisták⁷¹⁹
- Barabbas neve és Jézus
Barabisták, király ellenesek⁷²⁰
- Barton ?Erzse?
- Basilianok⁷²¹

[41. r.] *Vallás*

- Antimoralismus
- Apokatastase. Chilia⁷²²
- Templom a népek mulatsága.

— A pokol lehetősége kizárja a menyország lehetőségét⁷²³

— Days of humiliation⁷²⁴

— Adamiták. Csehek.⁷²⁵

Nihilismus, Quietismus, [Communismus] ?Moc.?⁷²⁶

(NB)

— Dactyliomantia

-- ?Tiara hermas?, szenvedő harcoló, egyesül . . . ,
ég, föld, po[kol]

-- Papmarasztás

-- Kalv. püspök is tarthasson két lovat

--- ?Edesseni? kép Kr. ?önyomatú? képe [2. hasáb]

-- Abc tonium hamuba irt abc templom⁷²⁷

-- Urvacsora, mint istenítélet

-- Acta Pilati

-- Adam legendája

-- Adiafora, közönyösnek nyilatk. dolgok.⁷²⁸

-- Hierarchia⁷²⁹

Thugok

-- ?Antisabbatheriok?⁷³⁰

-- Demonstralas papok mellett divatban

-- Quid synodus nodus patrum cohors integer aeger
conventus ventus sessio Stramen Amen

[40. v.] *Orvostan*

--- Infusio. — Transfusio⁷³¹

-- Keringelő járás

-- Energumén, őrjöngő⁷³²

— Potio Riveri⁷³³

-- Prophylactis Nosophtonia.

-- Sárga zászló, pestis⁷³⁴

--- Framboise ragály⁷³⁵

△ Camba di Giudèa Henricc balsam⁷³⁶

--- Ellenmérgek

-- Hebromania véghely. . .⁷³⁷

- Aqua Tofana⁷³⁶
- Daltonismus, lát[betegség]
- △ Agebalsam levéltetűből⁷³⁹
- ?Arogaturát? szabad léggel gyógyítva⁷⁴⁰
- Arsenik erők
- △ Guarana⁷⁴¹
- △ Salamandrin mérég⁷⁴² ⊙ [2. hasáb]
- Undor cura
- Lithopaedia
- Pott betegség
- △ Ptisanak
- Rohadás elleni szerek
- Floccilegium haldoklóknál
- △ Paraguay thea⁷⁴³
- Hydrostaticus madrac
- Kynesistherapie
- △ Bűdös barlang
- Agrippinus persus
- △ Dippel olaja⁷⁴⁴
- Zirbeldrüse a lélek helye Descartes szerint az agyban⁷⁴⁵
- Mérgek, bogarak, kártékony állatok kiirtására teredonevelés

[40. r.] *Gépek. Munkás házak*

Szomotor⁷⁴⁶

a háromszáz özvegy tánca⁷⁴⁷

a halott tánca⁷⁴⁸

[39. v.] — *Ekkliptika most is változik már 500 évben*

— Föld melege <NB>⁷⁴⁹

— Rafale szél.

— Földorgona⁷⁶⁰

— Centralnap⁷⁵¹

— Banat tengerfeletti emelkedése <NB>

— Vulcani bombák

- Aerodynamika
 - ?Aerostiers? (NB)
 - Agalmatholith. ?Nagyitva? faragható kő
 - 11 év északfény, 11 év napfoltok, 33 év csillag-hullás⁷⁵²
 - Astrophotometria. Miből van a hold⁷⁵³
 - Változik e a hold felszine⁷⁵⁴
- [39. r.] *Harc az újvilággal*
Lopresti Bismark páncél.
- [38. v.] *Technica.*
- Jute szövet
 - △ Facement tető
 - △ Fapapir, fapálka
 - Szénalepény, széna, szalma, zab, lenmag
 - Graphotypie
 - △ Agebalsam⁷⁵⁵
 - Aluminium vért, zöld arany
 - Ananász aether⁷⁵⁶
 - △ Asphalt
 - Mesterséges gyémánt, gyémántban arany
 - Christofle ?hoblschmuk? galvanoplasztik
 - Petroleumgáz
 - Glas, kryolith
 - üveg lappal nyomott jegyek utánozhatlanok
 - Glimmel tűzajtónak szemüvegnek
 - Gold.
- Krupp gőzkalapácsának hatása [2. hasáb]
- [38. r.] Otthon. Város⁷⁵⁷
- Egyszerűség — Viz és utca — Alul kőszénfűtés, világítás soffionával.⁷⁵⁸ — Artézi kút — Vad víz -- föld árja — gőz ekék rajolok 233
- Drainage 12 mf. 37 tallér. Angol Belga Szász házak szárazak. Trágya

247 Kertgazdaság, gyümölcs, bor, aláfűtés, állattenyésztés.⁷⁸⁹

Selyemtenyésztés — Tengerfenék kincsei spongya

Nagy halastó, Teknős — Porcellán, rizs

Nagy kémény — Harlemi tó 173

1 Tudományos vívmányok

2 Magnetismus

3. Kőr

4. Charlatanerie⁷⁸⁰

5 Babonák

[37. v.] *Mysticum*

Csiga és ember.⁷⁸¹

a lég fölötti szellemek

Geodaemon, heliodaemon telluri erő⁷⁸²

1. nap, csillagok, venus, Mars köszénkorban. Sidericus erő⁷⁸³

1. Ozon jodozmon hatása, ód fajok⁷⁸⁴ 18

1. napfoltok⁷⁸⁵

csillag befolyása az egészségre⁷⁸⁶

hold befolyása a kórosokra fenn

Magnale Magnum⁷⁸⁷

2 Sötétben látnak, színeket, olvasnak, ha villany
?meggyul? meghúzzák⁷⁸⁸

2 fejjel északnak feküdni

2 a megütött harang világít, látják a hangot⁷⁸⁹

2 mások betegségét megérik⁷⁹⁰

2 víz megérik, régiség megérik érc különböz-
tetők⁷⁹¹

4 emberek, kik minden ruhán átlátnak, a szeretet
hona⁷⁹²

2 villanyos ?birkózok?, leányok⁷⁹³

4 sympatheticus gyógymód⁷⁹⁴

2 halál utáni akarat⁷⁹⁵

2 kik megtudnak halni, mikor akarnak⁷⁹⁶

- 3 alva dolgozók
 3 ?Talma? csontváz közönsége, színészek⁷⁷⁷
 4 Templom, színház, tskola megfordítva⁷⁷⁸
 3 quakkerek, reszketők⁷⁷⁹
 5 Prikolics. ⁷⁸⁰
 [37. r.] 2 kétfelé élő emberek⁷⁸¹
 3 A ?agleh?⁷⁸² 122
 4 Spiritus familiaris⁷⁸³
 3 Tetszalálból visszatérők, másvilágról beszélők⁷⁸⁴
 5 munkások egyszerre látnak rémeket, rosz légtől
 3 succubus, incubus⁷⁸⁵
 2 behunyt szemmel tűbe cémnát húz és varr⁷⁸⁶
 2 álomjárók second sights⁷⁸⁷
 1 vital magnetismus⁷⁸⁸
 1 ?Psychoismus? Hypnotismus Electrobiologia⁷⁸⁹
 1 Éjtelen nap, fél nap⁷⁹⁰
 1 északról, délben
 4 ezüstfácán toll, innervator extasis
 4 patentirozott⁷⁹¹
 4 idegaether
 3 autosomnambul
 1 Baquet ?magneses?⁷⁹²
 4 Szédülés, hypnotismus
 4 magnetisáló piano
 4 ?phrenomagnetista?
 4 rapport
 3 kējáalom, fénylátás, élni sietés⁷⁹³
 3 kezével olvas, lát, tcnyerével hall⁷⁹⁴
 [36. v.] 3 Távolbalátók
 3 testen keresztüllátók, jövőlátók, multatlátók⁷⁹⁵
 2 életerők felmagasztalása⁷⁹⁶
 3 tulvilági zene.⁷⁹⁷
 3 ön orvoslók.
 4 majmokat [magnetisálva] megszólalásra birják⁷⁹⁸

- 4 gyógy médiumok
 5 légbeemelkedők, repülők 2⁷⁹⁹
 2 nők férjeiket mindenütt látják⁸⁰⁰
 5 daemonismus, vampyrismus,⁸⁰¹ hazajárók, ?zian-
 tropok?, ind kata. . . . sanscrit ?pisache?, . . . da hiera
 függővel pavanik pionék
 5 Jessatura
 5 kísértetlátás
 3 boszorkányszombat alsóbb régióinak⁸⁰²
 4 asztaltánc, kopogó szellem, psychographia⁸⁰³
 4 spiritisták, médiumok⁸⁰⁴
 4 Spiritualis istenség hermaphrodita⁸⁰⁵
 4 Spirit napfény, Északfény, tippóny
 4 doctor divinitatis⁸⁰⁶
 4 vitalisalt tárgyak
 5 Chinaiak lisztbe rajzoló psychographja⁸⁰⁷
 5 repülő asztal, lama mongol⁸⁰⁸
 [36. r.] 4 Socrates tudatlan⁸⁰⁹
 4 villanyos csodák és víziók⁸¹⁰
 4 Szellemfotografiák⁸¹¹
 4 ádám előtti lelkek
 4 pneumatografiák
 4 ?Ageneon tapintható szellem⁸¹²
 3 Saját képeinek látása, saját[magával találkozik]⁸¹³
 3 halál órájában megjelenés
 3 Lélek[jelenés]⁸¹⁴
 4 csodagyógyítás⁸¹⁵
 4 feltámasztás⁸¹⁶
 4 távollátás⁸¹⁷
 4 [keresztül látás]⁸¹⁸
 3 Sejtés, halálsejtés, előjelek, clőképek
 3 [jóslatok, próféták]⁸¹⁹
 3 prometheusi álmok⁸²⁰
 3 equinoctiumi álmok

- 3 [vallásos ekstatikus]⁸²¹
 die treuesten Rebellen Seiner Majestät
 <Wir> der Mensch bringt die Erde
- [35. v.] — Láma fűti a [magas léget]
 — Csimborassó 18496 lábánál tovább nem lehet
 megélni⁸²²
 — Dhawalagiri 25471, Ki[himandzsaro]⁸²³ 26419
 Mount Everest⁸²⁴ 27212
- 19 Hármás viszhang
 — ?Casa Simonetti? 56-szor [ismétel]
- 20 Kirenszk Lena Tsekit viszhang Siberia⁸²⁵
- 21 Az alpeskürt visszhangja
 — A suttogó boltozat
 — 65 fok meleg⁸²⁶
 — Adriai tenger befagyott⁸²⁷ 1234, 1709
 — Szelek, passát, monsum, bora, mistral, Samum,
 Sirocco, fön, nemere, tyfoon, Cyclon, hurrikán,
 tornado, a szél villámlik, Burana⁸²⁸
 — A fák fehérek a tengerből rájuk szórt sótul
 — Tűzveres forgószél, kén szagu, tűzgolyóval
 — Ködök, halászok
 — Unalaska sziget, aleutik⁸²⁹
 — Moorbrand, prairiebrand, Caline⁸³⁰
 — Vezuvpor
 — Száraz köd 1783; éjjel világító köd⁸³¹
 — Sziget közelléte⁸³²
 — A jóreményfok abrosza⁸³³
- [35. r.] A Rio Bambai fellelgepalást⁸³⁴
 — A vulcanok felhői⁸³⁵
 — Az egymással küzdő ellenszelek nyögése⁸³⁶
- 6 gömbvillám⁸³⁷
 — tropicus volcánok örök villanyzivatar, Nevadai
 Andes⁸³⁸
- 3 — Peru zivatartalan ege⁸³⁹

- Island⁸⁴⁰
- A Chamsin villanyossága⁸⁴¹
- 7 -- Világító erő, világító tenger⁸⁴²
- 4 -- A fekete sugár küllők 136
- 5 -- A tenger szivárványa⁸⁴³
- 8 -- Hold udvar — Mellék napok négy [nappal]⁸⁴⁴
- 12 -- A grönlandi délibáb 145⁸⁴⁵
- 13 -- Táj és repülő képe megnagyitva felfordítva⁸⁴⁶
- 14 -- Saritseffi délibáb
- 1 -- A jéghajnal 146⁸⁴⁷
- 9 -- ?Bacher el Alfrid?, ördög tengere, Sahara⁸⁴⁸
- 10 Az eltűnő szigetek
- 11 A Brocken rém Pambamarca Peru⁸⁴⁹
- 15 Meteorok a jégziklákra hullanak⁸⁵⁰
- 16 A meteorok közé kerül⁸⁵¹
- 17 A szétpattant planeta⁸⁵²
- Időjósítás
- 18 Vándor madarak, sasok, a hattyuk dala éjjel.⁸⁵³

(XVI.) NOTESZ

[fedél belső L]	9 296 33	200	120 ¹
	<u>27</u>	400	100
	26	400	80
	27	400	100
		<u>400</u>	80
		1800	<u>255</u>
			735
			<u>15</u>
			750
			<u>12</u>
		16	1500
		9	750
	<u>16500 (19)</u>	144	36
	9000 (2)		<u>32</u>
	1800 (38)		144
	12000		<u>68</u>
	2000		<u>76</u>
	<u>41300</u>		<u>38</u>
	<38000>		
[1. r.] Zöldfa	28	25	
		<u>5</u>	
Szapáry ²	Blaskovics	125	

Ürményi	Lopresty	7	
		<hr/>	
		132	132
Böthy	Bartal		180
			<hr/>
		20	312
Ihász	Bernát	9	344
		<hr/>	<hr/>
Ragályi	Vay dr	180	656
Halász	Beniczky		
Bika	Frideczky		
Murgu	Klauzál		
Trefor[t]	Szentimrey		
Ilosvay	Gál		
Hajnik	Plainer		B [óriási méretű B]
Bukberger	Pesty Fr		
Várady	Bánó dr		
Vajay	Desewffy		
Szabó K.			

[1. v.] [üres]

- [2. r.]
1. *Németek feketetengere*
 2. *Magyar színházban németül hall*
 3. *Horogszegre való Szilágyi*
 4. *Irek Lustpartieja*
 5. *Hazádnak rendületlenül német czeitung*
 6. *Trani beszéde: Katonák! megyünk Napoly feké*
 7. *Barbalonga Nasalonga*
 8. *Sajtó hiba ha ha ha*
 9. *Hazaküldik az idegeneket*
 10. *?Pimodan? 18 sebc*
 11. *Homburgi bank*
 12. *Török segélyt kér a magyartól.*
 13. *Felköszönti az érseket, mint egyház alapítót*
 14. *Megél az az úr nélkül is*
 15. *Szentkirdlyi a paraszthal. Mivel tartozom*

16. A szabadságosok, hogy újra kiegyék magukat
 17. Szamár hordta Jérusálemben, szamár hordja most is²
 18. S. és a betyárok megveszi tőlük a lovait.
 19. Ne rázd azt a fát, a mi magától is hullat
 [2. v.] 20 Abderame hőskölt. . 28 I⁴
 21. Harun al Rasid szolgasága Abu József félig eladja félig elajándékozta, rabbal megesketi, a rabot nejének ajándékozta, így veheti el⁵
 22 *Hisपाला Sescennia felfedezi kedvesének Aebutiusnak a Bachandliák mystériumát 641 XL⁶*
 23. Schialvia erőszakkal elragadtatva vőlegényét, Agniust felakasztja a sátorban 781 I⁷
 24 Zoria Albohacent rá veszi, hogy saját gyermekeit megölje, mór történet II⁸
 25 Sándor tyran a háza tetején alszik féltében, feleségével és szolgálj[ával], egy kutya őrzi a feljárást.⁹
 1001
 26 *Az allibamoni nők boszudlása a házasságtörőkön¹⁰ XXV.*
 27 Violantét a férje elakarja üzni [magtalanságáért], azután 9 gyereke lesz¹¹ 1241 XXVI
 28 *⟨Szeretők szikldja, mór történet XLI⟩¹²*
 29 Szeretője elmegy americába, de otthon marad, a vén vőlegényre ráfogják, hogy az alatt elcsábította a leányt¹³ 1361
 30 A kétszer visszaadott hamis gyémánt¹⁴ 1581
 [3. r.] 31 Az alphabet eredete szerelemből.¹⁵ 1171
 32 Amalont egy fiatal leány, kin erőszakot akart tenni, megöli saját kardjával¹⁶ 1281 III
 33 Egregores. Nephitim. Eliud angyalok¹⁷ 1701
 34 Egy hölgy kihívja párbajra a férfit, ki róla rágalmakat mond s agyonlövi¹⁸ 1741 IV
 35. Szőkevény szerelmeseiket elfogják pressgang.¹⁹

- 36 Apollonides specificuma²⁰ 2101
 37² Tamerlan és Bajazet a kalitban csak arra jön dühbe, mikor nejét meggyalázva látja²¹ 2921
 38. Nejét temetik s útközben beleszeret egy lyánba azzal otthagyja a koporsót s amaz után megy²²
 39 *Barac Hageb nejét férfiaknak öltözteti s így fogja el a sultant, ki őt akarta elfogni*²³ 3001 V.
 40 Zaphira és Barbarossa²⁴ 3021 VI
 41 Az apa tengereken jár katona lesz megfeketül haza megy a fiut az anyja ölében találja s megtépázza, míg a tévedés kisül²⁵ 3501
 42 Benseradét La Vallière híja magához titokban ez azt hiszi szerelmes belé, pedig azért hívatta, hogy írjon neki egy szerelmes levélre választ a királyhoz²⁶
 43 *Aureng Zeb a tábori orvos hátdra ülteti fel a kivánt rabnőt.*²⁷ 3701
 [3. v.] 44. Egy katonatisztet nagyon ostromol egy udvarhölgy, utoljára ez azzal menti magát, hogy vallás-különbség van köztük.²⁸ 2 muszkával
 45 A hó szemközt esik az ellenfélnek, mind leölik őket.²⁹ NB XLII
 46 A nővel, ki gyermekét kitette, kutyakölyköket szoptattatnak³⁰
 47. Addig doboltat a nő ablaka alatt a tiszt, kibe szerelmes, míg az kéréshez folyamodik³¹ 4161
 48. A szerelmes féltékeny páncélba zárja nejét, mi alatt hazulról eltávozik³²
 49³ Egy halálra sebesült férfi vérével ír levelet kedvesének³³ XLIII
 50. A bonc azt állítja, hogy a leány a mult életben neki volt igérve, tehát a mostaniban az övé lesz³⁴
 51⁴ Gaussin a neki adott váltóra azt írja, hogy kötelezem magamat téged örökké szeretni³⁵ 4721 VII

52. Pelinetta helyett egy vén asszonyt ölelget a sötétben³⁶ 482I
- 53⁵ Az udvari bolond feleségét távollétében férhez adják³⁷ 496I
- 54 A gyűlésben levelet kap egyik tábornok másik vádolja, hogy az ellenséggel levelez, követeli a levelet, megkapja, a felesége írta amannak³⁸
- [4. r.] 55 *Abelérák africai örömlenyok, kiket zdlogul szoktak elvinni a hódítók*³⁹
- 56 Busas avar rege⁴⁰ 507I
- 57 *Quintilla* jelt ád a lábával mielőtt kinzatni vinnék⁴¹ VIII 525I
58. A püspök ki az ördögöt szép asszony képében festeti le.⁴² 563I
59. Ha ma nem communicáltam volna?⁴³
- 60 Egy hajót elfognak, egy nemes megöli magát, hogy ellene kezére ne jusson, ez pedig minden nőt szabadon bocsát.⁴⁴ 252 XLIV
61. *Chiomare* levágja a meggyalázó római fejét⁴⁵ 1202 LX
- 62 *Alix* küzd férje helyett párbajban⁴⁶ 1242 X.
- 63⁶ Egy nő nem tudja férjét jó útra téríteni megsemmisíti a [házassági] szerződését s kizárja a hazatérőt az ajtón 2202⁴⁷
- 64⁷ Egy lovag hosszú idő után légyottot kap kedvesétől, de abban az órában hallja, hogy jön az ellen s otthagya kedvesét és megveri az ellent, amaz pedig férhez megy az alatt.⁴⁸
65. Egy kezében pénz, másikban lópatkó
- [4. v.] 66 *Aben Chamot* és *Yota* hősköltem.⁴⁹ XLIV
- 67 *Athenadoras* *Augustushoz* viteti magát neje helyett a *vehiculumban karddal* kezében.⁵⁰ 2681 XLVI
- 68 *Levelet* írogat a festett képnek
- 69⁹ Egy férfi odamegy kedveséhez azzal a nyilatko-

- zattal, hogy az ő szobájában akar meghalni éhen⁵¹
 70 Két nő párbajt vív⁵² XXVII
 71¹⁰ Egy nő férjének álmában egy hosszú [gombos-
 tüvel] szúrja keresztül a szívé⁵³ XXVII
 72 <Férj, ki meghalt nejét viszi haza első férjének, kitől
 megszökött>⁵⁴
 73. *Egy nagy úr egy szegény asszonyba szeret magdhoz
 veszi, juhásznak öltözik s úgy őrzi vele a juhokat.*⁵⁵ XLVII
 74. *Doucain sectája, melynél a házasság törés köte-
 lesség*⁵⁶
 3322
 75⁹ Douglas kedvese [férje] gyilkosának, Orcadenak
 kastélyait rendre gyújtogatja⁵⁷ 3342 XI
 76 Egy férfi neje férje után kémlelődik, férfi ruhában,
 ott tolvajnak vélik megverik
 77 *Egy nőnek* hosszú életet jósolnak, tetszhalott lesz,
 kedvese bújában meghal, ő felébred és még sokáig él
 NB XLVIII
 [5. r.] 78 Astorgas marquisnő férje szeretőjének fejét le-
 vágja⁵⁸ 2521 XII
 79. <Eponine ki férjét egy barlangban látogatja>⁵⁹
 4072 XLIX német lapok 4
 80. *Az önkorbácsolók kedveseik ablaka alatt* 4142
 81. A <levágott> akasztott főből kijövő láng,
 82 Kérlek, mama, nekem jó papát adj⁶⁰ 4532
 83. Egy férj neje szeretőjének fejét levágja, azt egy
 táliba teszi s általküldi az asztalra⁶¹ 4542
 84 Egy nő önként megy a török admirálhoz, kitől
 kiváltották⁶² 4572 XIII
 85. *A pápa* gályarabságra ítél egy ifjút azért, mert
 egy lyánt megcsókolt az utcán, bár azután nőül
 vette
 86 *Tarrakanoff Anna*⁶³ 25 XIV
 87 *Egy főúr* elhagyja hűtlen nejét várában, csak

évenként egyszer tér haza, az alatt a fővárosban él
mint hajdu s megnősül, egyszer hazulról jövet az a
hir támad felőle, [hogy neje megöl. .] ⁶⁴ 405
88 Artia eltitkolja beteg férje előtt gyermeke halálát ⁶⁵
XV

89. ¹² *Ragogi Boussole liqueurökért kegyelmez meg
Pondichérynek* ⁶⁶
505 XXX

[5. v.] 90 Angyalok szerelme földi nők iránt ⁶⁷ 54 I

91. *A kandalló fölötti tükör ajtó* ⁶⁸

92. *Madame Janua* 785 ⁶⁹

93 *Nőt vádolnak azzal, hogy egy nőt teherbe ejtett*
XVI

94. *Egy férj megholt neje hajával fojtja meg magát* LI
95 *A malabariaknál soha sem a fiág, hanem a leányág
utódai [öröklődnek] a trónon, mert ezek bizonyosan
az anyjuk fiai*

96 *A férfi a lyánt hátán viszi a hóban, találkozik
lámpásos asszonnyal, kiakarja a lámpást ?vágni? a
kezeből s elesik.*

97 *Selnitz története* ⁷⁰ 2645

98 ¹³ *Semiramis kedveseit megöleti s számukra nagyszerű
emlékoszlopokat emeltet* ⁷¹

99. *Araeus Semiramist nem fogadja nőül elesik ellene* ⁷² 2685

100 *Stairs története ki II Károlyt lefejezte* ⁷³ 3165

[6. r.] 101 *Az abydosai leány megdőlmodja leendő férjét s azt az
ozmanli törökök közt meglátja, beereszti Abydosba,
hogy álma teljesüljön* ⁷⁴ XVIII

102 *Thimoclea kincsek után [kérdőzöldő] gyalá-
zóját egy kúthoz vezeti abba beletaszítja s kövekkel
agyonveri* ⁷⁵ XIX 3525

103 *Az első párbaj vivás utáni részvét, még a fiakerre
is rábizza, hogy megkösse a kereket.*

104 *Az életre visszatérő opium öngyilkos beszél, hogy*

milyen kellemetes az a meghalás, menyi kárt tesz
ezzel hallgatóiban XXXI

105 A haldokló rab gyóntató atyja által 40 nap mulva
Isten ítélő széke elé híja meggyilkoltatóját

106 A vérpadi jelenet a hóhér nejével⁷⁶ 223

107 Goai nők bájitala, mit férjeiknek adnak, azok
dalolnak, táncolnak tőle s nem tudják mi történik
körüöttük. 423 XX

108 Különféle európai járművek, reformok csigán,
alkotmány rákon. Pénztárnok vasuton, adó léghajón,
Garibaldi paripán, Lamori nyúl hátán

109. Államszakácsok. Cavour tölt belc, Garibaldi
aprit, Mazzini szó paprikáz, Napoleon kavarja,
(Victor) muszka fűt alá, többen kóstolják⁷⁷

110. A cigány összekötve kéri a 25-öt

[6. v.] 111. A hajdufi [113, 117, 119, 120 kivételével át-
huzgálva az egész]

112 Europai productio, Bourreaubon ugrik Pam és
el Pruss clownok Lom declamál program kardal
druz és maronita kettős orchestrum Kérdéseket
tesznek magyar német olasz lengyel török acrobaták
status adósságát emelgetik. Bosco changeiroz,
Nápolyi constitutio. ?Garik? a tűzbe teszi kezét s nem
égeti meg. ?Enich és Ceulon? Parasztemancip[áci]ó
ködfátyolkép

113. Az aranyborjú

114 Kivándorlók

115. Makkdisznó felsőket és királyokat üti új bor
gyerek éjjeli nyugalmát zavarja — Bögöly

116. A hó eltisztítást megrendelik nov. és megvizsgál-
ják Májusban

117 Léghajós ajánlata

118 A pipázás és scbes hajtás tiltatik Vict. Em.

- 119 Ha általános boldogság lesz, mit csináljanak akkor a lapok?
- 120 Indfában általános szavazat
- 121 Viertli bankó⁷⁸
- [7. r.] 122. Uj peleskei notárius. Napoleon nem engedi, hogy szinpadra felrohanjanak, mikor G. üti vágja a többbit
123. 1 Patkány aerariumot károsítja 2 Pozomozov füttyöl és néptolongást okoz 3 Kakas tiltott tollakat visel a bóbíta helyett azt mondja Garibaldi 4 Perces trombitával ad jelt a népnek 5 Korcsmacégér a katonákat eltérésre csábítgatja 6 öreg herceg nem akar fizetni 7 <K. . . . megtürik> 8 Császári korona után vágyódik 9 szőlőtő tilalom ellenére golyóbisokat és sréteket fabrikál 10 Az idegen nyelveket üldözi 11 Torma az embereket, mikor nevetni kellene nekik, megrikatja 12 Gólya ünnepélyes utazása több izben bejárta Olaszországot 13 Még eddig nem fizetett házadót 14 Nád buzogányt visel 15 egy gonosz sectarius, a ki erővel be akar jutni a paradicsomba 16 Egy vakmerő, ki azt állítja, hogy a világhosszág keletről megy nyugat felé
- [7. v.] Onus és Anica⁷⁹ 2
- Juon⁸⁰ 2
- Kengyelessync⁸¹ 3
- Szilárd⁸² 2
- Az asclepiás⁸³ 2
- Kálmán színészkodésc⁸⁴ 6
- Lángainé pere⁸⁵ 3
- A pápa⁸⁶ 2
- Gerzson⁸⁷ 2
- Henriette jobbágysai⁸⁸ 3
- 135 Akadémiában bányász műszavak⁸⁹
- Müller Gyulához Üstök ?Zenőnek?

- [8. r.] 123 Egy nő nagy árt szab szerelmének az ifju álmodik számokat s lutriba teszi az kevesli a nyereséget⁹⁰ 2372
 124 Egy ember a kinek mindenki más leányt ajánl, vigjáték tárgy
 125 Házkutatás
 126 Nem szabad bántani Napolcont⁹¹
 127. Hova lett az aprópénz
 128 Szolgabíró exequálja az alispánt⁹²
 129 Svábirtó szer.
 130. A sinani borbély
 131 Nápolyi [király] a népek királya
 132 Szemere
 133 Canrobert Canofero Cantacuzano Manteuffel ?Canonus? ?Canullar? ?Canonir?
 134. Öt millió adó nem fizető
 135 Vármegyék helyreállítatnak.⁹³ tyukszem
 136 Főispánok elfoglalják székeiket⁹⁴
 137 ?Plörsnék? kecske
- [8. v.] 138 Követ indítvány arcképekkel
 139 Egymáson keresztül írt utcanevék
 140 Megycháza kiseprése⁹⁵ Verordnungok
 141 Eladó trágya. Protocollumok
 142 Ha a szerb horváthoz csatlakozik, a horvát pedig a magyarhoz
 143 V. Em. belckergeti Ferencet Nap. hálójába⁹⁶
 144. Lárna, népcsoportosulat, többrendbeli elfogatások történtek Ludak
 145 Osztrák tallért a pápának, nem a mi piculáink azok?
 146. *A paraszt dohányból csinálja a [findncnak] az ülést*
 147 A confiscált dohányt megszívogatják, maga a finansdirektor is kap belőle
 148. Russel ?Persyt? Soha sem volt nagyobb kilátás a békére, mint most, talán háboru lesz

- 149 Prokesch elesett, hát már ott is roszt lábom áll. .?
- [9. r.] 150. Lúcrece átkar úszni egy folyón, hogy meneküljön s belefullad⁹⁷ 614 XXXII
 151 Mahomet Erizzonak biztosítja a fejét, aztán derekán vágatja ketté⁹⁸ 934
 152⁵ Chinai mandarin maga után viteti koporsóját, mikor a császárhoz megy ellenmondani⁹⁹ 1274
 153 Marsannő kedvesének bebizonyítja, hogy lázban van, valahányszor közel van hozzá orvos által¹⁰⁰ 1734 XXI
 154. Miguez, ki miatt Velence elveszté Cyprust¹⁰¹ 2654 LII
 155 Miranda, kinek nem szabad a férjét szeretni, bár vele élhet, különben megölik¹⁰² 2704 XXII
 156 Moavia a hű arab nő¹⁰³ 2754 XXIII
 157 Gavallért rajtakapják hogy megcsókolja a szobalyánt, akkor aztán megcsókolja a kisasszonyt is¹⁰⁴
 158 Montasser híressé tesz egy tisztet azzal hogy kedvesét magához váltja¹⁰⁵ LIII
- [9. v.] 159. Montignyt nem akarja elárulni kedvese, azért annak férje megöli Sírjához megy, ott találkozik a férjrel és másikkal, mind kettőt megöli¹⁰⁶ 3064 XXXIII
 160 Egy nő férjét felcicomázza, hogy legszebb legyen a bálba[n], tessék az asszonyoknak¹⁰⁷ XXXIV
 161. A katona, ki ráesik az ablakból az utcán menőre s még ő fogja rá, hogy az esett az ő fejére¹⁰⁸ 3264
 162. Muley Hussein betemetteti a smaragd aknákat s megöli hitvesét, így megy a harcba¹⁰⁹
 163 A mumbo Jumbo rém¹¹⁰ 3524
 164. Nevisannak meg kell követni az asszonyokat, kiket megbántott¹¹¹ 3694 XXXV
 165. Nőé átka fogta meg Cham utódait, hogy feketék legyenek. Már Cham félt, hogy több testvére lesz,

- pedig csak harmadmagával volt az egész földhöz¹¹²
3754
166. *Nymphéus*, a nők keblében rejtik el a törököt,
mikkel [elleneiket leverik]¹¹³ 3914 LIV
- [10. r.] 167 *Obizzi fiu* anyját megölik, látja *gyilkos meg-*
szabadul, mikor megnő, a gyilkost megöli¹¹⁴ <NB>
168. Othont a kedvese hűtlenségért keztyűkkel mér-
gezi meg¹¹⁵ 4274 XXXVI
169. Ottokar letérdel ellenfele előtt, s akkor lehullnak
a függönyök, hogy lássa a két sereg¹¹⁶ 4304
- 170 Ovid Géta verseket is fabrikal¹¹⁷ 4324
- 171⁶ Mit mondott a Szentlélek a <romai> velencei
tizeknek¹¹⁸ 4454
172. *Pelletier elvesz* egy cigány nőt, azt hiszi, XV.
Lajos lánya.¹¹⁹ 4684 LV
- 173.⁷ *Penitens damours*¹²⁰ 4694
174. *A szerető, ki kedvese arcképével fizeti ki a kocsi-*
*sát*¹²¹ 4824 LVII
- 175 *Pereyra*¹²² 4849
- 176 Egy rabnő lábait csak a király előtt takarja el, a
többbit nem nézi férfiaknak: mert a zsarnokot túrik¹²³
5574
- [10. v.] 177. *Gonzagai nő* megöli megmentőjét mert egy
ingben látta¹²⁴ 543 XXIV
- 178 *Ráfogja két emberre*, hogy duellálni akar, azokat
elfogják, s ő az alatt a nőhöz megy¹²⁵ 723
179. *A szeretővel a lovát* sétáltatja, mi alatt ő kedvesénél
ül¹²⁶ 773 LVIII
180. *Mit felejtett el?* A testvérét nőül venni¹²⁷ 793 LIX
181. *Ördögüzési scena*¹²⁸ 853
- 182 *Miért ő excellentiája*
- 183 *Asztaloslegény* megköszöni a halotti dicséretet,
mit a poitiersi püspök mint ?megölt? felett tart
- 184 *Feketére festeti az okiratokat*

- 185 Nápolyi király hogy hányja ki a hajóból a seregét
 186 Kutahia és Kutyanyaka.
 187 V. Em rókát lő.¹²⁹
 188 Sajnálom, engagirozva vagyok
 189. Miért emigráns Szemere? Tán fél a néptől
 190 Cs. K. emigráns
 191 1858 ezüstöt nem veszik el 1860 10 kr. bankó
 192 Szavazati cédula 1848-ra a fertálybankó
 193 Zs. és K. egyetértenek polemizálva.
 [11. r.] 194. *Viribus disunitis*
 195. Szerb szavaztatás
 196 Karácsonfa¹³⁰
 197. Fogsz mingyárt enni
 198 Már az étlappal is jóllaktam
 199 A szürkét nem adom
 200 1848 benne van 1847—1861-ben
 201. Reményi helyett elfognak egy serfőzöt deputatióul¹³¹
 202 Pagát ultimora játszom
 203 Az ilyen fajta prémbe hamar belécsik a moly
 204 1847 ez már ccetes bor
 205. Nem megy le semmi a torkán, mert nincs
 206 <Wer da, Gut Freund magyar olasz>
 207 A kertészeti társulat, mint nagy krumpli-
 természető[nek] Garibaldi[nak]¹³²
 208 Haynau album
 209 ?Turgum?
 210 Rákos
 211 Gerendy Gyula
 [11. v.] 212 Rossz szellemek nevei¹³³ 873
 213 Ördög eskü¹³⁴ 893
 214 *Párbaj a kirdly előtt*¹³⁵ 913

- 215 Lyány nem akar igent mondani oltár előtt,
királyné erővel rányomja a fejét
- 216 Harlai püspök helyett a férj, kinnek nejenél van,
osztja az áldást a népnek, hivatal csere.¹³⁶ 1783
217. Az ujszülött leányt az ördögnek szánják, az
ördög érte jön, vele él, milyen alakban¹³⁷ 1823
218. *V. János hogy ég meg a spiritusos pokrócba*
takarva¹³⁸ 3613 LX
- 219 *Galeas lovag egy táncért* azt igéri a királynénak,
hogy két lovagot fog el és odahoz neki.¹³⁹ 3753
- 220 Királynő, ki holt férje koporsóját mindenütt
magával hordja¹⁴⁰ 3803 XXVI
- 221 Jehanguir kedvese Nourgehan pénzt veret a
maga képére egy napig engedélyt kapva férjétől az
uralkodásra.¹⁴¹ 3823
- 222 Jonas bég és kedvese¹⁴² 3863 XXXVII
- 223 Potifárné gyermek azt kérdi, elől van e el-
szakasztva a köpeny avagy hátul. Josef a dámák előtt¹⁴³
3923 XXXVIII
- [12. r.] 224. *A koriakok anyira féltékenyek, hogy* mosdani
sem engedik a feleségeiket¹⁴⁴ 4263 LXI
225. Párbaj egy bottal, a mivel egymás után üti
egymást az ellenfél, míg egy lerogy¹⁴⁵ 4353
226. *Perouze orvos leányának kendőcsöt ad,* a mitől a király
még jobban fogja szeretni s azt megöli vele 4373 leány
a kendőjét mérgező meg, az is meghalt¹⁴⁶ XXXIX
- 227 *Laisrol a philosoph* A hal nem szeret engem,
de én azért szerettem a halat.¹⁴⁷
- 228 *A festett hajú ösznek.* Apádat is elutasítám már¹⁴⁸
229. *Venus homicida*¹⁴⁹ 4433
230. *Lauragnais orvosi karral bizonyítványt* adat ki,
hogy unalomból meglehet halni, erre megkéri
Henin [herceget], hogy ne ölje meg Arnoux [kis-
asszonyt]¹⁵⁰ 4633

231. Ninonnak akkor jut eszébe, hogy írásban köte-
lezze magát hűségre, mikor már¹⁵¹ 4853 XXVII
232 Bűnbánó lányok. Ő se nem leány se nem
bűnbánó.¹⁵²
- [12. v.] 233 Ninon megvárja míg éppen 80 éves lesz, hogy
rendez voust adjon kedvesének¹⁵³ 4863 XXVIII
234 Sobiesky¹⁵⁴ 4943
235. A rongyos király¹⁵⁵ 5483
236. óh mely sokan vagynak, a kik há¹⁵⁶.
237 Két külön emeleten lakóknak fáklyás zene
238 Egymást denunciók
239 Zsidó a sassal
240 Zsidó, hogy adna el, ha n[em] vette
241 Birodalmi országgyűlés minden nyelven
242. országgyűlésre perták ?nemesi? szüzesség
243 Németországnak szüksége van Velencére, hogy
a határai biztosak legyenek
244 Sűrű változások tavaly és most
245 Karácsonyi és új esztendei ajándék
246 Janus Pannonius¹⁵⁷
247 Mint a ki nem engedi a lábát lefűrészeltetni
248 olvasás
249 kártyázás
- [13. r.] 250 bekvártélyozás
251 Életbiztosítás
252 Ellentétek ... ki véres hurkát eszik és vörös
bort iszik
253. <Elihu Bursit>
254. <Jelszavak minden nemzet számára bőven>
255. <Bizalmi férfiak, hát még a bizalmasok>
256 Angliában csontfábrica
257 §4-ik mind döglött oroszlány¹⁵⁸
258 Somsich, Nikla megyegyűlés
259 <Űrű kilátszik a vetésből>

- 260 <Bottyán lenne, ki más>
 261 <56 esztendő's nádor>
 262 Todtengraeber nit
 263 Nyuzo, nálunk nincs ilyen becstelen személy, ha
 önöknek van, küldjenek
 264 Mormon próféta és Tivadar, ugorjunk le, csudatét
 265 <Ez a tiz forint az én honoráriumom, az adó
 fennmarad>
 266 <Mindenütt megveszi a diurnumot és a kocsibért.>
 [13. v.] 267 Gensdarmot választanak képviselőül
 268 Restoratió leírása
 269 Nem akarnak a hidon vámot fizetni
 270 A kálvinista vaskalap öreg urak, a kik még nem
 tudnak semmit a változásokról.
 271 Egymás mellett mutogatott candidatusok
 272 A föltámadás napján, mind jobb felől álljunk
 273 Jaj be huncut a német, juhász furulya¹⁵⁰
 274 Conrád
 275 Mostani hivatalnokok fizetnek
 276 Magyar korona 9 lakatja
 277 o Sör forradalom
 278 Főtüzér poéta
 279 Gaéta, válts föl
 280 Bécs város, melyet fu a szél¹⁶⁰
 [14. r.] 281. Junck levele Conradhoz
 282 Petőfit keresők
 283 Sajnálatráméltó derék német nemzet
 284. Osztrák és francia szakáll
 285 Beust beisst¹⁶¹
 286 <Bodóné, a ki mindig mást beszél, mikor a bor
 árát kérik.>
 287 Ha Petőfi élne
 288 Mészáros a hajón
 289 Mészáros cúgtól fél-e

- 290 Fáklyás zenével: lőnek és m[eg] lövik
 292 Ha Ádám nemes ember lett volna
 293 <Mi a teendők? Különböző emberek válasza>
 294 Arany könyv a [leghivebb ragaszkodók] piócák
 hí alattvalók
 295. Mért hívták Eötvöst.
- [14. v.] 295. ⊙ A tolvajtól elvert pénz. Az ember azt gondolná, hogy másutt történt
 296 Janus [Pannonius] levelei vissza¹⁰²
 297 Engedje, hogy borotválja [bevált] borbély
 298 Tejestvér, bortestvér¹⁰³
 299 ⊙ A szétvágott bankók hátulján
 300 ⊙ Kaiserreich reicher ?Isaak?
 301 ⊙ Jordán
 302 ⊙ Ő veszi meg Sardiniát
 303 ⊙ Banát banat
 304 ⊙ Politikai viselet felől bizonyítvány
 305 ⊙ Retourbilet
 306 ⊙ Császár pápa
 307 ⊙ Némát lövik meg, mert nagyon kiabált
 308 ⊙ Kran, fillér, kreuzer
 309 ⊙ Ránk fogja, hogy nekünk hoznak fegyvert, pedig a bosnyákoknak viszik
 310 Reméli hogy [fenn] fogják tartani a békét
 311 Bombaeső szolgálhatok egy parapléval 1
 312 Mi esik. Kreditakciák 2
- [15. r.] 313. Garibaldi ősi tűzhelyénél 3
 314. A budai országgyűlés, kalitkában 4
 315 Az apám octrojálta a ?kabátom? 5
 316 ?Szivárványos? az ég ?alja? roszul? van a fejem alja?
 317 Szükség törvényt ront. — jelenet
 318 Rosz pénz nem vész el
 319 Mindenütt rosز de legjobb otthon

- 320 Barátfülét, lengyel levest, véres hurkát, spanyol-
szel. . . nyögvenyelőt
321. Cérna gombolyítás
- 322 Ábéce illusztrálva
- 323 Kintorna sereg
324. Est és reggel. 2
- 325 Az angyalok frakkban és cylinderben 2¹⁰⁴
- 326 Gebrüder volt
- 327 Székkel kínálta meg
28. [Ugy ég a tűz ha] lobog
- 29 A bűnbak
- [15. v.] 330 Nevek sorozata.
331. Taraba
- 332 A Stempli verhőz
- 333 Pincér vált ollóval
34. Gebrüder volt
- 35 A selyki ítélet
36. Estei [Ferdinánd] és a székely
- 37 Ha a miniszter III [millióval] többet adott ki,
hát nekik abból [még] visszajár valami a la libreria
Brignola
- 38 Village [gabelfrüstök] Milano
- 39 A zsványok is demonstrálnak
- 40 Néhai Bonyhádi
- 41 Annyira boldogul, hogy boldogtalan
- 42 Kálváriai szobrok, megáll a gőzös
43. Az utolsó Zrinyi
44. Laterna magica
- 45 Nap télen meg nyáron reactionarius, [tavasszal]
és ősszel liberalis
46. Huszár fáklyás zene nádkévékkel
47. mi a betyár? mi a zsandár
48. Őrizze az asszony a zsandárokat
- [16. r.] 349. ?35 x? barack az ellenségnek¹⁰⁵

50. Jankovics protocollum
 51. Ihatnám
 52. Nagy Pista földhöz üti a török gyereket
 53. Megellek, hörcsög.
 54. Itt vagyok én, ha szép [marha] kell
 55. A vásári énekest főbe ütik
 56. Szőr mentében
 57. Csehek vannak csehül
 58. Önkényt lemondanak, önkényt megválasztatik
 59. Urbéri kárpótlás
 60. Fehér puskapor, még csak azt kellene kitalálni,
 hogy mikor meghal az ember, fel se vegye¹⁰⁶
 61. Zaj a 12 bot miatt
 62. K. Kossuth, Klapka, ?Kardilly? Kozkuszko,
 Kuza, Cavour, Kratky ?Kvanel? Abd el Kader¹⁰⁷
 63. Magyar [urnak mire erdélyben] a háta mögött a
 szerkesztő, [hiszen] amottis tudta, hogy a minoritással
 szavaz
 64. Kevés tollat viselnek, mert nincs megtöltve
 [16. v.] 365 ?Napolynak? leverni fölállítani
 366 Sylvester éj¹⁰⁸
 367 Hajviseletek
 368 Benne van a főnotarius ur
 369 <Nemzetőr őrnagy, lankadt erőm, dehogy lan-
 kadt, de akaratom szilárd, dehogy szilárd>¹⁰⁹
 370 <Perczel levele a honvédelmi bizottmányhoz>
 371 Parokát hálósüvegre tesz fel
 372 Josipovich egy óra alatt megöszült
 373 Szűz Mária Therézia királynénk. No az nem úgy van
 374 Ráckódások, birodalom birodalmat szül
 375 Licitálnak a bíróságra lefelé
 376 Az ura inzsellér
 377 <Gyermekeinek küldi haza a 16 krajcárt a börtönből a német anstreicher>

- 378 <Besze dictioja Kossuth uram Debrecen több
ám, a mire Kossuth: meghiszem azt>
- 379 ?Besze? megmenti dictioval Földváryt, ennek
cseh hóhér kell közeledő népdüh¹⁷⁰
- 380 Vasuton katonált, hogy ő még mindig csak
alhadnagy
- [17. r.] 381 Nyitra a montagne
382. Sárosy megeszi a firneiszt káposztával
383. Én csak úgy, akkor és addig megyek, a hogy,
a mikor és a meddig őfelsége parancsolja
384. német parasztok a sasokkal
- 385 [Tiszteletbeli] ostromállapot
- 386 Zsandárok főispán rendelkezése alatt
- 378 Az ezüst rozsz thermometer
- 388 A velencei kalmár
389. Mentül később jön az amnestia annál több ember
veheti hasznát
- 390 A mit az ember nem liferál
- 391 300 ezer szuronyos áldás
392. Becsületbeli adósság
- 394 A ki szégyenli magát, nem lesz gazdag
- 395 Nem sérti meg a nyelvét ezekben a hegyes
betűkben
- 396 Ez is martyr. Apró szentek
- 397 Rugók hatása a diványon
- 398 Fekete kávéhoz fekete cukor
- 399 Felnyergelt tehen
- [17. v.] 400 <A disznó oldalára irt disznó>
- 401 Nem szeretem az uramat, csak a kisebbik
uramat¹⁷¹
- 402 Ne nézz rám, ne neved, mert
- 403 Nem kérdem én tőled, te kis madár¹⁷²
- 404 Ez a pohár bujdosik
- 405 Juhászlegény, szegény juhászlegény

- 406 ?Meghol systema satis tarde qu.?
 407 Követek [náthában]
 408 Hajónk még nincs, de [hajótörésünk már van]
 403 Adress levél belül
 410 ?Baros? lánc constitutio
 411 Csörgethetik már Garibaldi
 412 Micsoda [phrasisokért] tiltják be a darabokat
 Romában csak egy árnyék Traviata
 413 Palmerston a tarifa érdekében ohajtja Magyar-
 ország felszabadulását a mint ?valaha?
 413 K. úr Gál Ede
 414 <Körner szökevény és most... kincs Porosz-
 országnak>
 415 Egy lövésre egy üteg
 416 megboronálendő
 [18. r.] 417 ?Genil? török org [= ország] Török
 418 Ein ?deutscher? von Zahlen
 419 Három ?harang?
 420 Transilvania üteg
 421 Lovardai [ország]gyűlés
 422 Metternich, mint censor
 423 Paskevics játék
 424 Az üstökös gutachtenja a valuta
 425 A rhodusi Kolossus
 427 Cavournak prolongál Garibaldi
 428 Schmidt erdély
 429 A cylinder tiszteletben
 Valuta 1 Kivándorlások, visszajövések. 2. [bankje-
 gyek kiadása] rozabb papiron 3 Chinai fapálcákkal
 evés 4. vas nemesebb érc, mint az ezüst 5 Bank
 irjon pályavígjátékokat, Ők nagy költők 6 Eladni
 az ország utakat is 7. Cimeket adni ?elválásokért? 8
 Reuzálni ?adósságokból?
 430 Szeretnék úgy tenni, mint Vay, jószágaímon utazni

- 431 Alkotm[ányos] mozgalmak ostromállapot
 [18. v.] 432 Házi úr zászló vas ellen
 433 ?Moust Muest? védett sasok kalickája
 434 Pápának Ugocsa non coronat
 435 Ite missa est
 436 Képviselőjelöltek 1 Tizenkétszer folyamodott most megy haza 2 Muszkákat vezetett, tudja [már] az utját 3 Tagosztályt ígér 4 Harcba vezet 5 Békés előmenetel barátja 6 Mind a két félnek szolgálni akar 7 Hallani sem akar a 47-ről 8 Radicalis, gyökerestől kitepi a gyomot 9 Fontolva haladás barátja 10 Faltörő 11 Tud a nép nyelvén beszélni 12 Jó érzelmeciről ismeretes 13 Ez olyan nagy tudós, mint Shakespcarc Irók legutolsók voltak az ellentállásban a legutolsók most az elismerésben. A mormon próféta, ugorjuk át a hegyet. Híntón járt az árulás, gyalog a hazaszeretet s még jó, ha lánc nélkül a lábán. Szava az, mi a multban. Itt töltötte a pesti barátaival és mondta ki az 1848-iki pontokat. A minnek hajolni kellett, az hajolt, csak az író nem. A szokásos hizelkedés helyett szemrehányás, de van kormány tartani az alkotmányt, ha törvényes jogunk védelméről van szó
- [19. r.] mindenkinék olcsó az élete, ha . . . ott a kimondott szó is drága. A kormány utóbb a régi rendszerben [hivatalnokoskodik], hódoló deputatióban, de nem talál író-t, ki pártolta volna még saját hivatalos [lapjában] sem, iskolák, törvénykezés, idegen nyelven mennek, már csak az irodalom tartja fenn az örökös vétőt, mindig úgy jöttem Pestre, mintha anyáimhoz jönnék, itt voltam, láttam önöket, midőn a köztéren elszavaltam 1848 12 pontot, midőn Debrecenből visszatértem, itt volt a borzalom alatt
- 436 Reichsrath, zenede, börze
 437 Nyár és fehér ?naspolyák?

438. ?Mirés? és a török, bolgár és kelti kérdés
 439 Mit szólnak koronázáskor?
 440 Ein, király
 441 Zahrodnik
 442 Wachtel házat
 443 A miniszterek azt hiszik, hogy csak [katonai erő-
 vel] lehet boldogulni, a katonák pedig azt, hogy ésszel
 444 Capitolium Capitalium¹⁷⁹
 445 Bankjegyek
 [19. v.] 446 Jövő tavaszra
 447 Vetter
 448 Járvány a megyei ügy
 449 Sógor és sógorné
 450 Garibaldi csillag
 451 ?Gerill? csizmát tisztít
 452 A monarchia mint a cethal, melynek a feje
 későn tudja meg, hogy a paron elvérzik
 453 Törökök még a baromfiakat is mind elhajtották
 454 G. Abrudbányán
 455 Minden ember más nyelven beszélne Bécsben
 456 Négy felé reprezentálnak
 457 ?Versu Deus?
 458 Seprű
 459 Orosz katonák elleni vizsgálat
 460 Osztrák kéz, Varsó a ki a doktorát is beteggé
 akarja tenni
 461 Rébusz egy karikával két kézzel
 462 Seprűjére jutottunk
 463. Ferenc város József [van] mind a kettőben
 464 Vásáron mindennek jó kelete volt
 [20. r.] 465 Kártyázni olyan emberrel, a kinek nincs pénze
 466 Kik exequálnak, kik árveznek? a katonák
 467 Félő, hogy még ?Schlackenwerthból? is herceg-
 ség lesz

468 A majmok is kellenek, a nőknek, oh ha egy világban vagyunk

469 Frakkot csinálnak? magyar? embernek, minthogy a német spion? bundát? vesz fel

470 Bach a Reichsrathban

471 Smerling, Sterling

472 Doctorok 1 Hofnecopaticus concessiok 2 Hungercur 3 Vizgyógy mód, hideg borogatás, izzasztás

4 Allopatha. Decocta. érvágás, köppölyözés, purgation s [magneticismus], cirogatni, álmában mindent megtesz Követi doctorát

473 Anton nyeli. Anti vári

474 Kevés neki az 5 ft azért vannak itt, hogy tartsunk diaetat

475 Hová szállnak a követek

476 <A beteg ember örömkönye mégsem haltál meg>

[20. v.] 477 A mindenkinek igazat adó követ

478 Nyelvünk többféle értelmét ismeri e szónak: oszlop. Így nevezzük a csarnokok támjait, mikén a homlokzat terhe nyugszik, tűzoszlopnak nevezi az irás az isteni fényt, mely a választott népet a szolgáltságnak házából az ígért földére vezette, hadoszlopnak hívják a csaták döntő csapatjait, s a kik valaha nyomdai foglalkozással érintkeztek, emlékeznek a sokat emlegetett columnára, a betűoszlopokra, mikből egy könyv előáll. E mai estét mi Pest városa oszlopos hivatalaira megválasztott polgártársaink üdvözlétére szenteltük. Kivánom, hogy az ég ruhazza fel őket a teher emelő gránit oszlop szilárdságával, a vezérlő tűzoszlop fényével, a döntő hadoszlop erejével és a szerény betűoszlop bölcseségével és tudományával. Az Isten éltesse Pest városnak mind a négy oszlopos hivatalviselőjét¹⁷⁴

[21. r.] 479 Halotti búcsúztató még élő emberek számára>

- 480 Meg van tiltva az álmodozás, tehát felébredtem
 481. Legboldogabb nap február 30 és 31-ke
 482. Szükség törvényt ront, ?nálunk? pedig nagy
 a szükség
 483. Bank olyan mint a porzó tartó.
 484 Tüzér és ütér
 485 Vizet is lehet meríteni a rostával, ha meg van fagyva
 486. Megkopasztók velünk meszelik az eget
 487 Igazság serpenyője aranyat memi, kardja meg
 a törvényeket keresztülvágni.
 488 <Az osztrák statuskincs Rege>
 489 Két karó azon egy hordó, azon egy bakter,
 azon egy ?karika? azon egy hajlitó, azon két bámuló,
 azon sok fű, mi az?
 490 <Kapitány azt álmodta, hogy a rekruta nem
 üdvözölte>
 491 A többit majd sajátkezűleg megmondta
 492 Csak az éji őr beszél komolyan
 [21. v.] 493 Szűk padok
 494 Vasuton is el lehet tévedni
 495 A sasok visszahelyezése
 496 Maager emlék
 497 A kávé pixis
 498 ?Dobnicky?
 499 [Handa Banda] elveszettnek tartaná azt a napot,
 a melyen valamely tett indítvány ellen ne szólna¹⁷⁵
 • 500 Teleki jött ki elsőnek
 501 Indítvány két felé hasítani a követet
 502 Egy bizottmány
 503 Particédulán kezdődik a gyűlés
 504 Zsidók nevei
 505 Bécsi macskazenék
 506 Berger
 507 <Zsidó gyűlés>

508 ?szép? vesszozés

509 Melodei

- [22. r.] A jövő aggaszt, nem a múlt, a multnak amnestiát adok (ne) mondjuk ki őszintén, hogy nem forma [hanem] lényeg kérdés, egyik azt hiszi, hogy [Magyarország] elvész, ha Ausztriával ki nem békül, másik azt, hiszi, hogy elvész, ha vele feltétlenül kibékül. Mig [personal unio van] addig csak megvolnánk, de ?a mint? összmonarchia ... mert ez az Összmonarchia nem jól szerepel. [itt olvashatatlan sorok] Bank valuta E szót: áldozat, nem ismerik. Ez az állam csak érdekekből van... nem ?szimpátiából?
- [22. v.] Távolságra legyek tőlem, az uralkodó ?személyéhez? tiszteletlen közelíteni, sajnálom, ha a mi elég d... az a kormánynak az ő személyére hat de ki kell mondani, hogy az ?összmonarchia kormánya Magyarországot? Ausztriával egy ?rangosztályba? vonja. Látjuk a belügy... Magyarország ... egy miniszter olyan döntést ... a mit mi is keresztül tudunk vinni. ... Egyik katona a másikat ... a külföldi ... [lekopott olvashatatlan sorok]
- [23. r.] Indul, mint mátyás, hogy ... mint gonosztevő Addig nem fölírni, míg felelős akármily, de felelős, látjuk a megyék felirataiból mi következménye lett, megpróbáltuk minden nemét a feliratnak ?magában futni? mi lett a feliratokból. Addig pedig együtt maradni és az előkerülő kérdésekbe avatkozni. Mi választ is tudunk adni s a mit ígérünk, [meg] is adjuk. ?szónok is örül minden ?indítványnak? Ha az uralkodó gárda, szólhatok. De ma egy ?miniszternek mondom azt? hogy kérlek, menj innen. Ha ők nem akarják uralkodójuk számára ...
- [23. v.] mink is meg akarjuk ?mondani? nekem az osztrák

miniszter nem uram, a királyt nem bolygatom,
elismerem az ellenpárt hazafiasságát és bátorságát¹⁷⁶

Deák	Tisza K.
Szalay	Várady
Kubinyi R.	Kubinyi F.
Bartal	Csáky T.
Eötvös J.	

- [24. r.] Macskazene igazi macskákkal
511 Drúzok Varsóban Chruleff küldetik, mint kereszt-
tyén indulatu ember
512 Hogyan lehetne egy követnek hivatalt is viselni
felosztva
513 Nemzeti színü mártás torma cékla [ugorka]
a beamternek
514 Cigány toaszt Te Dél a Dél le Ráskké la Ránké
hatsi. . . szásztgibo
515 Kieszközli az adósa számára a diurnumokat, a
mihez az nem is ért, csakhogy megvehesse rajta
516 Minek vetették az ágyát a göncöl szekere alá
517 Nagy munkába kerül bejutni
518 A füttyöket kapott nem mehet vasuton nem
szállitathat . . . szelet vasuton
519 Péter fillérek sok kapunyitásért a mit a meggyil-
koltak lelkének tenni kel
- [24. v.] 520 Mayer emlék metallból e vagy metallikból
521 Hogy adreset irjanak e a levélre, vagy nem
522 Ugy megy az országgyűlés mintha ezt is ?Bar-
bier de Biran? őrizné
523 Petitiok egy követhet, lehet e dohányt vetni etc.
524 Le kellene a követeket is itatni
525 Németek, a kiknek kellünk és nem kellünk
526 Ha a ló egy futással 8 mfdet fut, ugy én n[em]
vehetem hasznát
527 Hát nem elég két requiem, meg egy temetés

- 528 Stille Dulder
 529 Ur diniroz, tálból ebédel, polgár eszik, paraszt falatoz, poeta enne
 530 Kártyához nem ért, mégis kártyázik
 531 Szó tartás és beszéd tartás
 532 Ha Deák és Teleki csin[álja] győzni fog Szatmár[ban] etc.
 533 Ruthén követek püspök intésére állnak fel strázsálatnak parasztok által
 534 országgyűlés automatokkal

[25. r.] Debrecen

- Basa elrontatja a rablókastélyt, melyet a várme-
gyék nem bírtak a jogok ellenkezése miatt¹⁷⁷
- Lelkész addig nem kezd az isteni tisztelethez,
míg a házasságtörő nő ki nem megy a templombul¹⁷⁸
- Sultántól kegylevelet hoznak. Váradiban azt
mondja rá, nem lehet az
- Gyermekek korában rabul esett ifjú haza kerül
törökországbul, ura lelkiért elbocsátva¹⁷⁹
- Elpusztult falu harangját őriztetik a pusztában
birto-
kosánál
- Vásáron idegenekkel dorbézolnak az asszonyok¹⁸⁰
- Dohány szívást eltiltják
- Rácokat csak fizetését tűrik meg, ha kihal, helyébe
más ne jöhessen
- Egy gyilkosnak kegylevelet adnak a megölt
rokonai, hogy elengedik bűnét, helyben hagyatják¹⁸¹
- Diákok rebellálnak, tanácsra rontanak¹⁸²
- Céhek dobokkal, zászlókkal¹⁸³
- Debrecen tanácsát lakodalomra hívja az erdélyi
fejedelem
- Böjtöt rendelnek minden hó első csütörtökére
- Németek nem akarják engedni a zsványt kivé-
gezni, ki gyújtogatott, mégis megtörténik¹⁸⁴

- [25. v.] NB Egymást szidó emberek arra köteleztetnek, hogy a melyik azt megujítja, az fizet 2000 ftot, hogy akarják aztán egymást szép nyájas beszéddel dühbe hozni¹⁸⁵
- Az összeesküvés a tanács ellen¹⁸⁶
 - Hadból megszökött házát lefoglalják¹⁸⁷
 - Táncot tiltják¹⁸⁸
 - Ujságok nincsenek, csak a fejedelmek hírnökeiktől tudnak meg világban történeteket
- [számo- 535 Magyar katona a kávéval
zatlan 36 — A lakatosokat elvitték de a láncokat nekünk
lap r.] hagyták
- 37 Minister ezek azt gondolják, hogy őket beszélni hívták ide
 - 38 Fiumét nem, de Horv. igen
 - 39 Lajth tuli rabszolga tartó államok
 - 40 Russel rosszszél¹⁸⁹
 - 41 Hol zárják be az [országgyűlést]
 - 42 Hogy is ismerné el .enia
 - 43 Egyenes választások a Reichsrathba
 - 44 Jelennemlétevel ragyog
 - 45 <Aláz> serviteur
 - 46 A hány forintot nyertek és vesztek a börzén ezzel a hirrel Vay leköszönt nem köszönt le.
 - 47 Németek turbánnal NB!
 - 48 Löbliche K. K. nagyságos bizottság
 - 49 Az alkotmány<on ejtett> csorbáját a szabad elvűség köszörű kövén kiegyenliteni
 - 50 Mr Szozat
- [Számo- 551 Neki sokba került a követség, ő nem oszlatja
zatlan lap fel az [országgyűlést]
- v.)
- 52 Inkább ti szedjétek az adót, mint mi
 - 53 A menageria, mint Reixrat
 - 54 Reixrat megeszlek hadd látom
 - 55 Horvát, határőr, most egyszer

- 56 Két bika veszekedik, majd a melyik győz, azt
levágja a farkas
- 57 Mindent lehet capacitálni, csak a félső embert nem
- 58 Nit amal ktrukt had er
- 59 Semmi és semmi sem
- 60 15 [szobának 11 dic tartanak]
- 61 Mondja el németül
- 62 Mind császárok vagyunk
- 563 Vízet ad, még egy státiora elmegy
- [26. r.] 564 Musszajñ pasa hivatalos levelei. (Becses régiségek
a hajdani török uralom idejéből) I.
„Kaproncai bírák uraiméknak a mi alázatos jobbá-
gyainknak, az ördögadtáknak adassék
Ti kutyahitű disznók
A nagyváradi és budai basák ő kegyelmességeik
parancsolatjából tudatom veletek az mai napon, ti
hitetlen kétlábú állatok, hogy mivelhogy és miután
az reátok kiszabott harácsot mind ez mai napiglan
eő kegyelmességheik lábaihoz rakni gyalázatosan
elmulasztottátok, sem peniglen semminémű ajándé-
kok hozatalával a ti derekaitokat nem fárasztottátok,
annakokáért és annak utána adom tudtotokra ti
nektek ti érdemetlen kutyák, a kiket rég eltörlöttem
volna a föld színéről, ha szükségem nem volna rátok
az hatalmas szultánnak, hogy számára az földet
túrjátok, mikeppen ez mai kegyetlen Dömötör nap-
tól számítandó nyolc napoknak leforgása alatt
- [26. v.] a ti reátok kiszabott sarcot és harácsot akár Váradra,
akár Budára, akár mind a két helyre rögtön és tüstül-
lést felvinni el ne mulasszátok. A mely kegyelmes
intésemet ha a ti füleitek mellett elereszteni próbálná-
tok, várhatjátok, hogy rögtön és azonnal rajtatok
termek az én janicsárjaim és szerácsiaim érdemes
ordáival, s a ti rongy házaitokat megszállván, benne-

teket úgy kibolhászlak, hogy rajtatok még csak egy ólom pityke se maradjon, mindaddiglan pedig, a míg a kegyelmes harács az utolsó dénárig ki nem kerülne, mind magam, mind lovaim rajtatok élünk s nagy szerencse lesz, ha a házatok tetején levő szalmát is meg nem esszük. A kik pediglen e <jámbor> haragos rendeletünket tréfára próbálnák venni, azoknak bizony mondom, hogy lehuzatjuk a talpáról a bőrt s ugyan megköszönheti, ha minden atyafiságával együtt karóba nem vonatjuk.

Ehez tartsatok magatokat ti engedetlen hiteszegett pénzrejtegető, szegénység tettető, mindig jajgató, alkalmatlankodó gyaur gágogó ludak, a kiket én majd megkoppasztok, csak várjatok a ti kegyelmes basátok Musszajn.

P. S. A kinek ti nem vagytok érdemesek a papucsait csókolni [lap alján balra ceruzarajz, török pecsét stilizálás]

- [27. r.] 565 Megnyugtató a keleti népekre nézve
66 Mikor ?belül? küzd, hogy ?küzdhetne? kívül
67 Néma gyerek
68 Reixrat besikkolva
69 Feliratok [eredménytelenségei]
70 K. M. a ?fertyában?¹⁹⁰
71 Kétfelé szavazók
72 Ha nem jól viselitek magatokat, én mingyár [kifizetem] az adót
73 Ha csak hadsereg kell
74 D. [Tisza] a reixratban¹⁹¹
75 Bach
76 Toll félelmes, élelmes, szép, nem szép
77 Instructio szerint élni követnek
78 Magasabb tanácsadó, hogy viselje magát az ember rendkívüli helyzetekben, párbaj etc.

- 79 Felirat bélyeg nélkül.
 80 Ha Zipser terve elfogadtatnék
- [27. v.] 581 ?Kurander? engedje el a kamatokat
 82 nehéz megtanulni, legyen versben
 83 Beszét ezüstben fizetik
 84 ?Tallérosy? folyamodik magyar nemzetiségnek
 külön territoriumért¹⁰²
 85 Werth és Besze
 86 Pesten német párt, Bécsben magyar párt
 87 Gőzhajó macskazenét kap
 88 Pápa soha sem hal meg
 89 Re. . . ?Victor? Napoleon
 90 A pápa és a catholicusok
 91 Péter ünnepén a pápa
 92 <Az istállóba kötött dragonyos>
 Rozgonyi Cecilia megmenti a királyt¹⁰³
- [28. r.] koronát ?szerez? Tusa Medvével
 Bacsó ?Tornaljai? kilép a sorból
 khámok utóda Tüzes bikákkal harc mennyei parittyá-
 kővel utazó¹⁰⁴
 leány ?csoport? őriz határt
 593 vota ponderantur
 94 Ma deák, holnap katona ☉
 95 szövetkezzünk
 96 Nincsen farsang
 97 Syrenek
 98 Péternek Páltól forintok
 99 Hírlapok referensei mostani gyűléseken
 600 Napoleon hármassal kalappal
 1 Troppau valuta executio
 2 Napoleoni országok ingadozók
 3 ?Schlackenwerth? polgármester nélkül
 4 Országgyűlési tagok értekezlete tarokk

- [28. v.] Thurzó
 Silén
 Muzeum
 605 Rosz barát Rosz szerzetes
 6 Janku és a tribun
 7 Sárga szoba, szürke legyen Censor
 8 Ha egy lázadót kísérjenek hozzá egy rendőrt is
 9 Homoeopathia marhavész ellen egy cseppet a
 dunába
 10 Magyar színházról törvény cikk
 11 vidéki lelencstartók
 12 Censor fiának az író [leánya felmondja a barát-
 ságot]
 13 Be-komme
 14 Ha igaz, hogy a gaz arany közt is szemét
 Az igaz igaznak megadom érdemét
 De a kit csak névről neveznek igaznak
 Ez a gaznál gazabb. Ezt tartom igaznak
 15 Itass meg Skalpcza!
 16 Mumiakkal fizet
 17 Non possumus¹⁰⁵
 18 ?K. i.? rendezés a financiákra
- [29. r.] 619 Kukacok közti verseny, melyik nagyobb, barátja a
 fának¹⁰⁶
 20 Napoleon ambíciói beveteti magát tudósnak,
 katonának, nemes embernek¹⁰⁷
 21 I. Z Nem gondoskodik tüzelőről
 22 <Nemzetgazda, ki mindenét elköltötte, felyül
 homok, alul fekete föld, ez csalás>
 23 Fizessen mind a kettőtül
 24 Garibaldi csizmája
 25 Ásatások, két püspök
 26 Kukliné pöröl ujság végett, neki az is kell¹⁰⁸
 27 Mit fog Napoleon beszélni?¹⁰⁹

- 28 Valljunk színt
 29 Só ára és köny
 30 Van e még árvíz
 31 Angolok és írek
 32 Gutaik expedíciója a császárnál
 33 Lépjünk a tettek mezejére, kell napszámos
 34 Jónás elmékedései a cethalban²⁰⁰
 35 Attila Buda
 36 Lutheránus köszönet
 [29. v.] 637 ... London
 38 Napoleon Péter Pál
 39 Zsidó magyarító thermometer
 40 A hegedű és a zongora sokhúru, hasonlat
 kombinációkhoz
 41 Egy több, mint hét
 42 Az üveg ember
 43 A halottak esznek
 44 Nem lesz párizsi érsek. Akkor nem fogadja el
 az alamizsnát, koldus az lesz
 45 Cicero, Pomp. Caesar tudom, kit kerüljek, de
 nem, hogy kit kövessen Quem [fugam, quem]
 sequar
 46 Caninus egy napos consul, egész cons[ulsága]
 alatt nem hajtá álmra a szemeit
 47 Pythagoras inkább a gyermekekkel pitykézett,
 mint az Agrigentiekkel törvénykezett volna
 48 Demosthenes a szamárnál árnyékáról
 49 V több mint VII Károly, Clemens
 50 Abulus azt kéri, hogy hadd játssza ki a sakkpartiet,
 midőn halálra akarják vinni s megszabadul
 51 <Megigéri, hogy tíz év alatt a sultán elefántját
 beszélni tanítja>
 52 Pochi pensitri no cavallo. In testa capillo
 [30. r.] Izsáki, ceglédi plébánusok reversálissal keresztelések

politikai ügyek hivatali állások ingyen tanítói állomások szapprodnak, főiskolai tanárok szaporodnak. Ráday könyvtár átvéttetik. Tábori lelkészek. Hadkötelesek egyház ... Egy... pénztár földadó. Akadémiai jog. Cathol. ifjak [fizetnek] váci siketnéma catecheták

Papfelavatás, csütörtök reggel 9 ó. templomban²⁰¹

Nyáry

Ráday

Ballagi

Kármán, Baranyi, 3 évre pap

Filó, papmarasztás

[30. v] Pest Kecskemét Körös iskolák 27 28

[Összehangoztatás korában kijelöl gymn... képezdék Körös. . . . jogtan Kecskemét theol Pest középstanoda és bölcsészet mindenütt 3/7 Pest 2/7 Kecskemét és K[örös]

Köz egyh. . . isk. igazgatására

Legatiok iránt elfogadtatik

jog. . . fejlesztési akadálya. . . hogy . ne legyen az. . . egyetemi studium 2 év helyett 3 év]

[31. r.] 635 Gépszínház

654 Timur-vas. Iskender Sulkarin, a két szarvú. Két föld, két század ura.

Timur = józan szegény eredetű — lan = sánta magas fej, széles homlok, fehér piros arc, születéskor ősz haj, függő fülében, tréfa és játék ellensége, nem hazug kel. . . való sem mint hallani hazugságot a megtörténtet soha sem bánja kimondott szót vissza nem von, jövőt nem remél, tudni nem óhajt, költőt, bohócot nem tűr²⁰²

fia találta ki a Schachrochot²⁰³

Dervisek által kémlelteti ki az ellent, udvarokat, készüléteket, mappák.

- katonai költők és zenészek, mesélők, szelidítők
 nőket kiosztják, férfiakat levágnak
 Szahil kiran idő ura Dsihangir világ foglaló²⁰⁴
 Gurgán nagy úr²⁰⁵
 Rasti rusti Igazság segítség²⁰⁶
 Huszonhét [ország] koronája fején²⁰⁷
 Astronomusok horoscop
 Párbajra hívja az ostromolt ellenkirályt
 Dervis [bivaj szügyet vág fejéhez] jó jel Choran
 Azsia keble²⁰⁸
 [32. v.] Elfoglalt városok kapuit magával viszi²⁰⁹
 Ali Moslin sírján imádkozik, ki egy millió embert
 leölt²¹⁰
 embertorony²¹¹
 Sűrűn! rajta²¹²
 Gurgeh. . . nagy dob²¹³
 David király páncélja, Georgia királyától
 A schivani király 9 ajándéka rabszolga csak 8²¹⁴
 Tsolpan hajnal csillag kedvence²¹⁵
 Hegytetőről átnézi az elfogalandó tartományt²¹⁶
 A kis ors. pecsét a pillangó
 Kerenai trombita²¹⁷
 Szaid Bereke serif menj és győzz port vet az ellen
 felé²¹⁸
 Roham [győzelem] ?cenk? szerelem
 a sultán üldözése, utoljára csak 40 lovag üldözi,
 bizik lova győzte a futást²¹⁹
 Minden bort a folyamba eresztet
 Ha a sáska megnő, megvi a verébbel, mely megakarja
 cnni²²⁰
 Az indus bölcs, ki állatot nem öl, [kénytelen ?ya?k-
 ját] megöletni T parancsára
 [32. r.] A csillogásokra nem hagy, a csillagok . . . tesz
 ?Golkond? gyémánt ?Badachsen? rubin Ceylon zafir

Ind bálványt elviszi küszöbnek
 függő kosarakban eresztik le a seregek egymást a
 sziklákon Georgiánál
 Bajazid Jildirim a villám²²¹ 235
 Majomtáncoltató és köteltáncos fejedelem Aidin²²²
 Taherten háreme²²³
 Sivás²²⁴

Az eltemetett örmények²²⁵
 Ertogrul Bajazet fia²²⁶
 Bajazid a pásztorhoz játszd Sivást nem fogod elvesz-
 teni, nem fogod elveszteni fiadat²²⁷
 elefántor mögött T.

Damaskus égése Cedrus Cyprus fája ?szép? Szandarah
 és Szural illata Ommiask mecsete ólomtető minaret
 neim ég el, a min a Kr. száll le az égből ítéletnapkor²²⁸

A nagy üstökös²²⁹ Lampadias
 Bajazid fenyegeti T: háromszor elválasztassék nejeitől,
 nevét aranyal írja²³⁰

[32. v.] vértés lovassági ezredek, legrégebb vasas ezredek²³¹
 Bajazid és a schachroch²³²

sem gyermeksírás sem kutyaugatás sem kakasszó
 maga után nem hagy²³³

Dsagatar khánja fogja el B. Mahmud²³⁴

Ellenség fejeit hajigálják vetgépekkel²³⁵

Muse fiát megöleti

Dietze Sándor. Graz Nussb[aum] g 20.

Kisül az okirat hamisítás a papír fabrika vízjegyéből

Kérek [szépen] egy lapot papir rizma	27 kor
	22
	<hr/>

brochirozok	54
-------------	----

?karabestrol? rúdak	54
---------------------	----

Mohamed prima seregei az egyszínűek, mint fegyve-
 res sereg²³⁶

- Lovas diván
 Timur <pénze> képe a Bajazid pénzein²²⁷
 [33. r.] Jakub angorai parancsnok²²⁸
 Timur az egyetlen forrást, melynél B. itathat bemocskoltatja, betemetteti²²⁹
 Tsibukabad, nádföld, Stella hegy láb, Pompeius Mitridates mint fejedelmi fiak vezetik a seregeket²¹⁰
 Miránsah, Szali sah, Chalib sah Mirza Mohamed²¹¹
 veres lófark, Omár seik
 Suliman az a sereg vezére . . . Is. . .²⁴²
 Isa Muza Mustafa, Janin Arabok²⁴³
 Mohamed hátul²⁴⁴
 regg 6 óra²⁴⁵
 Mirza Abubekr támad Mirsa Moham segíti ?szétverhet?²⁴⁶
 ?Szeruh? harminc tatárja
 Ist[ván] visszavágja [seregeit]²⁴⁷
 Tallérossy nyugdíj
 „ vasút
 Ipsilanti gyűrű és korona
 . . .?herceg? kalaplevéve
 A megraboltat megfizetteték a megvertet ?becsukják?
 100—200
 Amerikai tudósítás
 Stieglitz bivaly
 [33. v.] Sultán ?vendég? 500 e piaszter
 Szerbnek magyar úttörő
 Két hajóhad egymás mellett
 Garibaldi golyója
 Mein ?Onkel? durch Hallali entsetzt
 Kormániája
 Politizál kifüstöl megeszti a szőlőt légyottra hív,
 kertészeti társulat
 <Notenbedekkung>

- Mirko katonái tiz vendégfogadót felgyujt. . .
 Előfizetések in natura
 Nevette ?Ferenc? kalapját
 <?Pozsonyban? nem ?viselnek? cilindert>
 Szerb kérdés nyugszik, függ, eldőlt, ventiláltatik,
 felmerül
 Angol rábiztatja Ottot, hogy szaladjon az ő hajóján,
 aztán maga lesz helyette király²⁴⁸
 Münchenből elkergetik a ?görögöket?
 [34. r.] Mária nézi a csatát²⁴⁹
 A szétveretés, futás, a szultán elfogatása²⁵⁰
 Schach roch, maga Timur ásat alá²⁵¹
 Bajazid a kalitban²⁵²
 <Majd én közbenjáró leszek>
 Halász László akad. palota készítője. Minden oldalon
 elkészült²⁵³
 modellirozó teremben akadémiába vagy muzeum[ba]
 betendő
 26 nap alatt csupa idevalók
 12 oszlop elől, hat szobor fennt, musak stíl gyönyörű
 Francia [ország] új boulevard²⁵⁴
 Olaszok új Ministerium
 <Garibaldi új mankó>
 ?Görögnek? új király
 töröknek
 szerben új fegyverküldemény
 Lengyelnek új alkalom van gyászünnepre
 oroszoknak új összecskűvés
 [34. v.] Papir ?irónak? arany ?toll?
 Subagallér contra gomba
 A leesett hó
 Weisel, trefort
 <Melyik a leghosszabb Katalin. . a ?tál? . . . a kiket
 mi. . . .>

Patkó ho.ban

Temetés pappal és a nélkül

Xantus nem poeta

— 45 = — 150 Tempelsen

— üres szalmát csépelni, szalmakalapok

— Pipázás nem pictista

rosz vetés a hogy az Isten megteremtette 2.3. o

— 848 éretlen ?fiúk? most meg már öreg új nemzedék
beszél 4.5. o

— Ha az ember repülni tudna

Képviselő házban per tu azontul mlgos uram, per tu
hirlapban tisztelt barátom²⁵⁵

[35. r.] — <Minden embernek van, akihez gálában menjen
s minden embernek, a kit pongyolában elfogadjon>

— Szeretnének még [Magyarországon] is egy német
Bundot csinálni²⁵⁶

— A pisztoly még nem sült el, de azért fiui köteles-
ségből meghalnak (szinpad) TK o 6.

— Mark e vagy marsch

— Hold és föld partok o

— Szétszórt betűkkel szedve

— Emich és Heck[enast dynastiák]

— Patkó a mit ki nem ?reszelnek?

Belül B

?Illust. . . ? Műror? ?Constantyn?

— logicus syntaxista

— szegénységi bizonyítvány

— ?Handabanda? szalmaember o

— Szóljunk, hallgassunk

— Színészek Máriássyról

— M. [Sajtó] változásai²⁵⁷

— Kálvin takarékpénzt[ár]

[35. v.] — <Író és nemíró a s. pénztárnál>

— Apróságokon kapcáskodás hernyók kikelték

- Ifjuság ösztöne
- <Emich és Heck. dynastiák>
- Maláta. Malta.
- Fehér lepedő a lovon o 7
- Ház nincs a hátán
- Siralomházi adomák
- Indogermán nyelv. .
- Zsidó nemes, nem polgár
- Albert examen. .
- Jó lábu szerkesztő 7
- <Felelet nélküli kérdések>
- <A kincstár ellenségei védelmezték az ellen, hogy a jóbarátai ne bánthassák>
- I. Emelet Nro 16. — 10 órákor
- Aristides vezeti az ifjuságot az ösztöne után.

[36. r.] Orosz org részéről választ várnak országunktól
 13-án 9 orakor 16 ajtó
 Donau Zeitung a te decurrit ad meos
 Kinek legyen barátja német miska
 Bozse bozse, segits magadon!
 Reményi vizitálva
 Kokai
 A Pesti Hírnök maga kapja a sok ütleget²⁵⁸ 8. 9. o
 Garibaldi sebe, csak a lábán
 [Könyv kiadó] a generalisig felvitte csak a profoszsig
 Egy magyar úr a szebeni alk. ünnepélyen
 Tanulni akar a kritikus
 Patkó elpatkolt
 testéhez varrja az ezüstöt
 Mi az a kemény tallér
 Lengyelnek nem szabad sétapálcával járni, utoljára
 aztán kaszát ragad
 Pseudocatholicus

- Lengyelkérdés curopai, hogy melyik mondott már igazat
- [36. v.] Elfelejtette K. M. beojtatni magát, mikor ellen meghimlőzött
 A klarinéttel fenyegetőző, ki utoljára is elfelejt s nem tud klarinétozni ☉ 10. 11. 12. 13.
 Diktator asszony nő
 Patti és Betty
 Rablás hírek
 Mikor Ucalegon háza ég.²⁵⁰
 Hirhedett párbajok, flastromgolyó²⁰⁰ ○ 14.
 Hogy lehetne a magyar embert bevinni a ?Rech? cancant fognak táncolni
 Lengyel kard ketté törve
 Censura ollója és a cancan
 40 ezer forint ára virágok
 Lóversenyek
 Szobrok
 Táncosnők
 Rébuszok
 Photograph bizottsági ajánlatok
 infusoriák
 Hónapos rózsa
- [37. r.] Chinai versek
 [Csatákon bor] megfagy
 Legrégibb nemes Csillag, Farkas, Ember négy szem közt
 Az örökséget hirdető, kinek sokan beküldik a taxát.
 Az érdemrendekkel kereskedő, a laphirdető, a jótékony célra gyűjtő, az angol society diplomái
 Eduardo és Kunigunda²⁰¹ 64. I.
 Török János szélről marad
 Tej olyan dinye magból, a minnek 10 kr ára
 Fapapucs gyár bukása

- olvasó előfizető, variációk
 <A hód, a kinek két hazája van>
 Zápor, Hírnök mennydörög, Idők Tanuja villámlik
 fény
 Idők T. birálat
 [Csak vize ?kékes?] 74 II
 Pomárc ?kán? olaja 87 II
 Marat a régi 91.
- [37. v.] <Paskevics²⁶² kitiltatik sympath. . tarokk a papirosok
 esnek a padlásról, bankár bukik>
 [Conjunctural] polit[ika] 102 II.
 A magas kapu és a hátulsó ajtó
 Az europai diplomatia addig határoz a lengyelek
 fázása fölött, mig nyár lesz
 <Kapcsás kérdések 112. II>
 <Fehér sarokban olvasás 120 II>
 <hírneves tulipánok egymással harcban>
 <Janus Pannonius>
 örök béke 146 II
 Meteorologiai észletek 153 II
 Hirdetmény rovat 9 III
 Stratégiai studiumok 76 III
 Különböző védencek 59 III
 Korcsmárosné gyújt *vildgot*²⁶³
menyasszony, ágy mennyezet
Angyal Bandi, SzentPéter, Szentkirályi
- [38. r.] King of greace
 corps, corpse
 Ungváry Albert Egyetem
 Nemzeti Színház táncok kezdődik
 olaszok politik. . . . nem énekelnek, mi írni tudunk
 mi [énckelünk]
 Februari octoberi scythak mart. . ferfiak
 Cigányok és lapok összeolvadnak

amerikai zsir
London gőzhajó Bakunin orosz
[Chelfei] kutyakiállítás
?pestis? per procura
Nagy Ignacné Tabán 597
Blondis és a yankee, a kit a hátán hord át a kötélén.
NB

A Úf egy millióért mivé változnak 24 órára
Karácsony Mihály Trattner Károlyi ház III. em 38. sz.

[38. v.] Orosz hadi láb.

olasz és francia barátságos láb
ellenséges láb szerb és török
Egy író a mágnási soiréen
Oroszország ?n[em] engedi a lábát? lefűrészeltetni
Urbéri kárpótlás Ústökös Bolond [Istók] ?transparenskéért?

Erdélyi Schmidt [pesti] Kovács

Bucsuztató hirdapok felett

3200

szül 1033

meg[halt] 1039

iskolások 3000

— dicséretes tanoda

Siklosban nazarenumok²⁰⁴

?nyár esti? munka

[39. r.] Heverő tőkék

Hosszu praecambulum két szünet ugyancsak esik az cső
mingyárt nem érti, ha [fizetni kell]

Mulatságok

Kell e duellalni az életmentőnek, ha megütik

... lábu emberek photograph

... lábu csizmadia inas

?fábul? cilinder

ballonalaku crinolin

háromkezű egy lábu táncos
 hat lábu nyul
 Két adó a zongorázó és a művész
 mester a gyereket veri négy kéz has ki két fej
 verkli disznó

- [39. v.] — poloska deputatio
 — két koszorú
 — Szalamiás cukor
 — négy mozdó tál
 — Kálvinista azt kérdi, ki parancsolta az Ur Ki
 beszélt vele? pápista meg elhiszi, hogy az [annyi]
 emberhez, ilyen kell.
 — Vezér Mózes eltűnik
 — párbeszéd Brennus és Caesar, Hunyadi és Szolimán,
 Las Casas és Tampico, Richard és Saladin között
 a világ fordulásáról
 — Lauka csinál Kákaynak rímeket²⁶⁵
 — ?Kinizsi ütemek a táncra?
 — Idők Tanúja kér, hogy szóljunk ellene²⁶⁶
 — Angol terv orgutakat [= országu.] levegőbe
 — Nemzet gazdasszonyai 15. Taller[ossy] Zebulon
 a mappáról nézi mit főzön ○
 — <Orosz alkotmány>
 — Jeder Zoll ein Kurfürst).
 — Vezér, szökött katona
- [40. r.] — Kakas bakas. Hírlapok egymást megeszik
 — Tiszteletbeli csizmadia 19. ○
 — Handabanda mint szalmaember.
 — <Eladó ifjak hirdettetnek>
 — <[Galiban névnapján] együtt leszünk>
 — Richard uj pénzforrás
 — Tiszteletbeli molnár
 — Délibáb lecsapoltatása
 — Téltre eltett reménységek, savanyú ○ 16.

ábrázatok stb. Német gazdasszony
 Bobiekevics kap
 Dörich
 Román ?latin ma azoknak hizelkedők?
 Kimosható papirosra újság
 Fehér, vörös és rózsaszín republicanusok
 <magyar ur eladja jószágait>
 <Kilencfarku macska kancsuka>
 Leghűsebb jövő nyáron

[40. v.] 1 kapus elől cautio 2 Besze rozmaring 3 Földvétehi
 [társulat] 4 Tyroli [protestáns] 5 [nem talál] bank-
 directort 6 ?Ház? birtok [nem ad percentet] 7 Lengyel
 censura imádság ellen 8 jobb maronitának, m[int]
 lengyelnek lenni 9 kigyók vedlenek, politikusok is
 10 Garibaldi ?számára? viselik a ?neveiket? 11 Pamut-
 szüret, jó rabszolga 12 Nápoly. Király ügyének
 igazságot [ad] és a szuronyoknak leül 13 sok ?beteg
 ember van Európában? K. M. pólýába bölcsőbe
 hogy ne lármázzon²⁶⁷ 14 [Kitüntetik] ?spanyolok?
 olasz táncosokat K. M. a szállásbért 61. vissza-
 fizettetik 15 Lelencház gazda által elhagyott le. . . .
 s la. elhagyott teheneit ?hamar?

[41. r.] Vezér ?mint? lelenc
 16 Napfogyatkozás I. 1²⁶⁸ eléje állt a napnak
 — Saját pénzek Americából kocsmárosok, arcképpel()
 20
 — 25 veterán = komisszárosok
 — Illustris Lord egy nap 80 ezer pf.
 — ezüstöt [megpapirosozni] inkább[b] mint papirost
 megezüstözni
 — eleven képek
 — Valamennyi lapot egy papiroson nyomatni
 — Német színház magyarul, magyarban németül
 — Aldemira.

- Tiszteletbeli megtiszteltetés
 pajtás úr
 Gyertyával mutogatja az égést
- [41. v.] Lengyel bába gyerek reversális o z1.
 Orosz ?ezredesi? kancsuka
 Handaband szegénységi bizonyítvány
 Kak[as] M[árton] és Bolond [Istók] kimennek
 ?Chinába?
 újságírók gondolatja társuk eliteltetésekor vers
 A lélekátruházás theoriája
 Napier ellopott ládikája
 Chartres herceg házassága
 ha a zsidók rossz emberek, mit ér az átkuk
 Pustovojtoff szinpada
 Rotschild ne törd azt az én fejemet
Spittelberg zu den 3 Spulau
 <vernek de nem a fülemilék>
 <Az egy napra becsukott fogoly>
 <Nem kellett volna ide igyekezni>
 <Nincs benne semmi poézis>
 <Cukrot levesbe, likórt salátára>
- [42. r.] ☉ nyelvével mindig a lyukas fogát keresi, mintha
 attól kérne tanácsot, hogy mit mondjon?
 — Sipkát levenni a tiszték előtt Varsónál. ?Suvenan?
 az utcán, csizmadiákat elfogat minden erdőt levágat,
 ennél ?Jarov? többet tudott
 — Ha a börtönben valakit megsértek, nem hihatnak
 ki párbajra
 — Kutyabőr e vagy farkasbőr
 — A menagéria megeszi maga magát
 — Az új Salamon a két anyával
 — <Seume Teplitzben két helyen halt meg>
 — Janke[k] meggyújtják a tengert olajjal
- [42. v.] — éneklők és zenekar beleszól

- kereszt virágú körte
- Árukkodó bécsi nő
- Nádasdy fütő gyerek otthon is járatták iskolába, megszövik, bürokrata lesz, földőben kérde, mi madár az, veréb vagy fülemile? ha szárazság van, mért nem öntözik a buzát?
- <Livia még egyszer magáról>
- <Jobb otthon, mint itthon>
- Népünnepély ellen zúgolódás
- Kovács L. hadi törv. alatt
- <T. Z. csődöt csinál s megbánja>²⁰⁹
- Én megtenném szívesen. Mindenik a magasabb hivatalnokhoz utasít. o 22. 23. 24. 25. 26. 27.
- Magyar Sajtó szerkesztőinek arcképei
- Török Hajnik I. Ur. . P. Vay
- Tallérossy [követsége] Aeolus és Boreashoz
- Van nekem egy fősvény apám, azért folyamodom excellentiához, adnék a méltóságos hadnagy urnak, de van nekem egy tékozló korhely fiam.
- [43. r.] – Pénzkérő levél, a min csak a címet változtatják meg
- Mindenütt rosszat hallok felőled, fiam, én is úgy vagyok apámmal o 28.
- Azért hogy excellentiás urak vagyunk, a kutyának parancsolunk.
- Kirabolja a rablót
- Azért ment hozzá a neje, mert nagyon szép, mikor részeg
- Elbúcsúztatta a pálinkás hordót és agyonlőtte, de biz az már megint feltámadt
- Az énekesnőnek, megvetett imádója, kintornával adat szerenádot. o 29.
- Esernyővel szánt, köcsög kalappal kaszál
- <Minden ember adósa valakinek>

– Száz év múlva mindent civilizálunk szász vendég-
szeretet Constantinapolyi divat chinai szabadelvűség.
Magyar mint kereskedő az egész [világon]. Zsidó
földbirtokos, Mohamedán hittérítő, szerencsen köz-
hivatalnok, asszonyok [a kiből] semmi sem látszik
soha

[43. v.] francia hadi barbarismus, Anglia számára segélyezés

– botschafter i i. . Styx, porosz hadüzenet²⁷⁰

– <Montalembert>

– <Mind koldulni mennek, de kihez?>

– <A nap miket álmodtik, a természet>

– Ovás a fiának se hitelezzen, a magam adósságát
sem fizetem

– Table dhaute jobbról, balrol esznek, de nekünk
nem marad

– Nankingot bevették. Nadrág²⁷¹

– Oda az esernyőhöz o

– elfelejtették felhúzni a világ óráját

– A parokával kép o

– Hogy a zsványt kerestették, az helyes, hanem
hogy az ügyvédjét be nem zárták, az csodálatos

– <Orosz és lengyel bulletinek ugyanegy képpel
illusztrálva>

– Kérem, tegye fel! rövid látó a paraszthoz, ki
dézsat visz a kezében o

– Ha valami titkodat gyorsan elakarod híresztelni o

– Europai cannibalok

[44. r.] – Az esküformát felolvassák, a bíró prüsszent.

Ezt nem tudom utána csinálni

– Handabanda kinevezi Kecskemétyt tisztességos
cmbernek, de nem fogadja el

– A ló tragocdiája

– Halmágyi Sándor

– <Az örmény panasza>

- (Első évben beszélt a szamarakról és lovakról)
- Handabanda utolsó rugása
- Little Wheal Price nem hazafiak ugyan
- Lám megmondtam Handabanda
- Nincs B. Miskának felesége a színháznál
- görög országgyűlés aláaknázva
- Lelencház legelső tagjai lapok
- Gazdáknak adót elenged. . . Lapoknak bélyeget
- Varga eltakarja a gombócokat a gyertya előtt a kezével, hogy ki ne vegyék
- A lengyelek jobb papírosra nyomják a bankóikat, mint az oroszok

[44. v.] — *Lelenchádi drámák, hírlapok, brochurdék*

Dalai láma egy esőért egy melegért könyörög. — Egy a ki öcscsét ajánlja az ökre helyett a verseit dicsérik. — Orvos nem élhet, mert nem beteg senki. — Könyörög, hogy fia legyen lány helyett Szárazságért könyörög, mert nyelvéen maradt . . . háboruért könyörög hogy előre mehessen az ura haláláért, hogy férhez mehessen. — Lány férhez menésért, hogy megélhessen. — Rabló szerencsét fopnd, micsoda számok jönnek ki a lutriba, hol van elásva kincs. Kőszvényes fél lábával már a pokolban van vénasszony fiatalságért Hogy a padba ne essék. Cifra ruhákért könyörög. Tudósnak megválaszzák. Csináljon pénzt. Emberek sokáig éljenek, biztosító intézetek. Muzsikus rombolja össze a világot, mert őt megcsalták marhadögöt a timár Kalendáriumcsináló áldásért az egész országra

[45. r.] — A hírlapok hajótörés után papírt megeszik

- ⊙ Kérem, tegye fel.
- ⊙ Föld és hold és nap
- ⊙ Grant duff
- ⊙ Guttapercha fia Zebulon

55 Feleki	60 Zichy Jenő
56 Szentiványi	61 Tóth József
57 Dienes	62 Szigligeti. . .
58 Ivánka	63 Man . .
59 Csáky László	64 Aranka
[69. v.] 65 Konkoly Balázs	83 Kókay
66 Kozár Dezső	84 Orlay
67 Thaisz Elek	85 Szerdahelyi
68 Dien[es]	86 Szerdahelyiné
69 Szigligetiné	87 Molnár Aladár
70 Jolán Szigl	88 Váry József
71 Anna Szigl	89 Sárközy József
72 Munkácsy ?Jolán?	90 ?Harkányi? G.
73 Ivánka	91 Tóth József
74 Than Sándor	92 Szigligeti An
75 Gánóczy	93 ?Marci?
76 Batthyányi Elemér	94 Ará. . .
77 Dienes	95 Janitsek
78 Islódi	96 Urházy
79 Odeschalchi	97 Simonffy
80 Gyulai Pál	98 Vecsey S.
81 Kandó Zs	99 Szabó Richard
82 Eötvös Dénes	
[70. r.] 100 Németh János	109 Keglevich .
101 ?Podmaniczky?	110 Alm[ássy]
102 Tisza Kálmán	111 Bánffy
103 Beniczky Lajos	112 Dienes
104 ?Boronkhidi?	113 Ellinger
105 Thaly Kálm[án]	114 Heckenast
106 Kemény Zs.	115 Károlyi S.
107 Dien[es]	116 Károlyi E.
108 Hajnik	117 Heckan[ast]

118 Pfeiffer	128 Polónyi
119 Ledniczky	129 Dienes
120 <i>Ivánka</i>	130 Emich
121 Fiát	131 ?Kenessei?
122 Mészáros	132 Kempel[en]
123 Somsich	133 Dienes
124 Vas Gereben	134 Zichy Pál
125 Csáky L.	135 Illéssy
126 Festetics	136 Kandó
127 Bottlik	137 Szerdahelyi

[70. v.] 138 Feleki	
139 Szigligeti	
140 Kenessey K.	(Vigj. dr.) ³³⁵
141 Nádasdyné	(dr.)
142 Preyssler	vigj.
143 Német	vigj. K. N. T.
144 Botlik	— v. T
145 Szénássy	dr. K. N. T.

[71. r.] [üres]

- [71. v.] Sheridan a walesi herceggel fogad, hogy végigviszi Londonon. Ruháit nem . . . rakja le
 — Nem adhatják a Dantet a primadonna beteg.
 Az nem baj, már megijedtem, hogy a ?philox? beteg
 — Én csak tudom hogy igazán meg van halva mert én gyógyítottam
 — Mit csinálsz itt a lajtorján. Sétálok ☉
 — Étlap. hozzon nekem egy francia szótárt
 — Sphinx hiuz és oroszlán. Nil áradás ideje, ez a titka.
 — Ne tartsa felém a kártyáit, beelátok haldokló, kit a pap rábeszél a testamentumra

- 1849-ben verekednek, 56 ban suttognak, 60 énekelnek 61 kiabálnak 64 hallgatnak³³⁸
- [72. r.] — Három napi bőjt az éhinség elfordítására
- Bölcsék köve O L D ora labora
A G P da accipe gaude
S T M Patere spera
Tace ?memento?
- Haldokló Fűtűljétek ki a komédiát.
- Haldoklók utolsó mondása 20.165
- Ha a boltos maga mérte volna, nem 3, de 4 lat hiányoznék a fontbul
- Johnson a republikánusnál leülteti a hajdut maga mellé az asztalhoz, hogy egyék együtt
- Bernhard Richelieut[ől] csak azt a kegyet kéri, hogy tétessen jobb ülést a szekérre, melyen az elitélteket szokta kikisélni
- Író [magának mondja el az álmod, hogy másoknak] megszerezze
- A versnek lábai vannak. Bár inkább kezei volnának
- A barát, ki a görög nyelvet új találmánynak mondja, a ki zsidóul tanul, zsidóvá lesz, az új testamentum t... t...
- Guano. Zsebében kiviheti a trágyát s zsebében hazahordhatja a termést
- [72. v.] — Panorama képek ☉
- A kakas a tengeri ?tartóban? kukurikol
- Egy millióért sem. De kap fejenként öt forintot. Az már más
- Haendel gondolatjai — palackok, ?nedűje? nélkül iszik
- Lannes Regensburgot beveszi. Napoleon galopp... Ön meg van sebesít[ve]. Nem sir, én meg vagyok ölve

— ?Pomprcs? gróf, szereti ön a vajás kenyeret mindkét oldalán megkenve? Igen. Nem jön hozzám feleségül? Igen

— VIII Henrik házirendje: a vendégek ne sokat enyegjenek a szolgálókkal, mert az úton sok porcelán eltörik

— A rut zenész cicszeréli a rut vénasszonnyal a parókáját a fejkötőjeért

[számo- — Gratulálnak egymás bajaihoz

zatlan — Protestálunk.

lap r.] — Megpróbálja Majon hogy menne az Ang[hiem] herceg elfogatása

— osztrák non possumus

— ?Mankók? és umbrellák [elveszítése]

— ?Schmerling? adok én nektek valamit, min kibékültök, magyar és oláh, sza.

— Napoleon a lengyelt az oroszra, orosz a szerbet a törökre, angol a ?francia lázadók erejét?

— Barátkozás. Igérkezés. Apprehendálás projectálás, Betegápolás

— M. N. N. M. ugyan jó, hogy dömöckölsz, legalább kimegy a hátamból a csömör

— *Dualismus, egy kdlyha két szobát füt.*

— K.ot bántják, elfoglalom a bankot

— A hetek törvény széke

— lámpásos zene fáklyás zene helyett

— Török népnnyilatkozat [városnegyed] fölégetés

[számozatlan v. — 75. r.] [üres]

[75. v. és A 6 2 A 6. 2.

76. r.] B 22 24

C 3 8 B 26. 25

D 5 6 C 29. 33

E 5 3

F 4 3 D 34. 38

G	2	2	E	38.	42
H	9	2			
I	3	5	F	42.	45
J	3	3			
K	14	21	G	43.	47
L	4	6	H	52.	49
M	11	10	I	56.	53
N	2	4			
O	4	3	J	58.	55
P	10	11	K	72.	76
R	6	3			
S	26	17	L	76.	84
T	5	7	M	87.	95
U	5	—	N	90.	98
V	5	8			
Z	5	4	O	93.	102
<hr/>					
(156	156)		P	104.	114
159	152		R	110.	117
			S	136.	134
			T	141.	141
			U	146.	141
			V	151.	149
			Z	156.	154

[76. v.] [üres]

[77. r.] [fordított írással a lap aljától kezdve]

Egyház megye választása

elfogad. . solidaritás

népképviselő

örök képviselő

rosz idők, kormány

intézmények nem idők

garantiák, nyilvánosság

verificatio
 papok nem hivatalnokok
 püspök dignitas
 elv., de formuiázás

[77. v.]	440	1500	15
	300	40	
	<hr/>	<hr/>	
	132000	60000	
	400		
	400	2100	
	400	300	
	900	<hr/>	
		630000	
		II	
		<hr/>	
	2100	630	
		63	
		<hr/>	
		693	

[fordított írással a lap aljától kezdve:]

Nem lehet hasonlóság minden Oban országgyűlésben
 Nekünk patriarkális rendszerünk van s az a ?tervünk?
 hogy a lét. alatt azok, a kik ellen ?köz-
 döttünk? ne lennénk jóban.

[szeretek]

Nem szeretek alkotmány ügyek[et] ily időben tár-
 gyalni.

Provizorium alatt, míg a patens itt alkotmányozni⁸³⁷

[78. r.]	Szedés ⁸³⁸	9000
	nyomás	1320
	cim sze. .	600
	szerk	9000
	papir	6900
	vegyes	1400
	bélyeg	6300

posta	<u>3700</u>
	40220
exped	<u>2000</u>
	42220

(XIV.) NOTESZ

[előzék]. h e e

v.] Mikola Máté ügyvéd [Gyulafehérvár]¹

Hangyatozás 1 itce

Trinik?Szighárt?

Kiss Miklós X kén 1/4 Zöldfa utca 37¹

367 95

2 12*Szalay József Kopács*Horn²

Polonyi

Mátyus

Weisz

〈Hegedüs〉

Kramolán

Herzl

Andorffy

Virava

Andaházy

Farkas

Vanitz

[1. r.] Kovács Mihály Calle de la Victoria, Fonda de los
Embajadores Madrid
Világkiállítás, Német Imre³[1. v.] 〈Bernet lap 1/4 iv plus〉¹
?Agropartenon?
〈Metternich Gáspár Found Alexandriából Vi〉
9 1/2 magas
9 széles[2. r.] Lonyay [Ményhért]⁴ Domahidy B
Kurcz Gy[ula] Ivánka Zsiga
Markos István Csanády Sándor

Böszörményi László
Bittó István
Zichy Nándor

Ronay Mihály
Keglevich [István]
Kerkapoly [Károly]

VII

	Bónis Samu	Sipos Ferenc
	Klauzál Gábor	[Dessewffy] Otto
	Csáky László	Császár József
	Tóth [Lőrinc]	Szmrecsányi D.
	Kacs Kovics ?Ig[nác]	Apponyi György
[2. v.]	Sebestyén L.	Miletics [Simon]
	Damaszkin?	Popovics Lajos
	Gubody Sándor	Jámbor Pál
	Madocsányi P	Hevesy Bertalan
	Sümeghy Ferenc	Hunfalvy Pál
	Mihályi Péter	Ambrózy Lajos
	Keglevich Béla	Plathy Gy.
	?Csorda? Bódog	Baranyi Alajos
	?Kozba? János	Semsey Albin
	Ruttkay István	Vojnics B.
	Somsich Im	Tisza Lajos
	Kiss Lajos	Szász Károly

[3. r.]

VIII hitelintézet

Szaplonczay József	Siklósy Károly
Piller Gedeon	Maróthy István
Máday Lajos	Székács József
Darvas Antal	Jokai Mor
Szakál Lajos	Zilay Ferenc Victor
Szabó Samuel	Szabadfy
Rónay János	Szapáry Gyula
Szabó Imre	Szemző Mátyás
Sz. Ulmann	Luksich ?Bódog?
Eöri Sándor	Lukács György

	Angyal Pál	· Bezerédy László
	Eszterházy István	Bánó Miklós
[3. v.]	Simonyi Lajos	Konkoly Pál
	Pronay József	Ghyczy [Kálmán]
	?Manne? Aurel	Kossuth Pál
	Gaál Péter	Szilágyi István
	Hertelendy György	Trefort Agoston

IX

	Papp Zsigmond	Kovách László
	Ráday Gedeon	Domahidy Ferenc
	Toth Vilmos	Tisza Kálmán
	<i>Papp János</i>	Horváth Döme
	Podmaniczky János	<i>Bernáth Zsiga</i>
[4. r.]	Kardos [Kálmán]	Perczel Béla
	Podmaniczky [Antal]	?Trifunác? Pál
	Ráday László	Kalóssy Lajos
	Thury Sámuel	Jankovich Antal
	<i>Almássy Sándor</i>	<i>Tóth [Kálmán]</i>
	Patay István	Skublics [István]
	Lükő Géza	Vadnay L
	Bartal János	Széchenyi Imre
	<i>Széchenyi Béla</i>	?Luzsinszky? Pál
	<i>Popovics Desseo.</i>	<i>Lukinich M</i>
	<i>Paczolay Im[re]</i>	Zsedényi Endre
	<i>Zámory [Kálmán]</i>	Liptay Béla

[4. v.] [üres]

[5. r.] I Az anya és a nő⁵

- Erzsébet a nápolyi udvarban.
- Mint királyné fia még nagy valami mint királyné férje rozszabb a semminél
- Durazzoi Károly barátságot ajánl
- Erzsébet óvja tőle Endrét, mert trónörökös
- Ez a kéz védte fiamat, mert vasból van, jaj annak,

- a kit e vaskéz megfog. Ha valaha halálom hírére
veszed, annak meg ne örülj ez a kéz még a [sirbul]
is felnyúl utána
- Ne kívánjátok, hogy még egyszer lássatok.
— Johanna megosztja Endrével a koronát.
- [5. v.] — Eredj anyádhoz, engem még sokszor látni fogsz,
anyádat csak utoljára
— Elmenve Endre, T. Lajos nyakába borul, s
szerelmet vall
— Johanna a szobában, míg künn Endre gyilkosaival
küzd
— Szerlelemféltvén Izolda sikoltozása alatt a távolban,
gyilkos kiáltozással
— Durazzoi Károly ingerli egymás ellen valamennyit
— A római követnek magyarázni akar Durazzoi.
Hagyd a szép beszédet ahoz ott jobban [értenek], ékes
szólás van ott elég. latin, olasz, francia nyelven. azt
mond, [hogy] mit adsz. Ezer ?olasz? arany. Ez jó
exordium, másik ezer
- [6. r.] Helyes az expositio. Harmadik ezer. A Conclusio erős.
Erzsébet az aversai zárdában szemére veti Durazzo-
nak intriquait s Lajossal halálra ítélteti
A romai ítél. Ezek előtt. A gyilkosokat halálra ítélik.
Erzsébet nem kegyelmez. Jön a főgyilkos Johanna —
Nézzétek milyen szép Phrynét is azzal védték, hogy
milyen szép? milyen szép mikor [hazudik,] Milyen
szép, mikor [káromol]
— Fölmentik. Erzsébet az ajánlott vérdíjat arcaikba
vágja a bíráknak
- [6. v.] Johanna végüldöztetésében a durva katonát elcsábítja
kegyes beszéddel, a fiatal vitézt szerelmi csábba, a
papot pénzzel s menekülést keres a sirbolton keresztül.
Megtudja, hogy Erzsébet meghalt, rémlát. . . hogy
bátha éléje jőne; Erzsébet szelleme megjelen, midőn

menekülni akar a selyem zsinórt tartja elé, Johanna szépen nyaka körül csavarja és lerogyik

2 Petőfi ?motivuma?

Borozo Pápa.⁶

[7. r.] 3 T. Szereznek is ?szalonnát? nem is. — Benedektum.⁷
— Zászlós urak — Osztrák Rajxrat, Berlinben porosz [országgyűlés] ?Bécsben? — Pénzt vagy csak ott kell keresni, a hol van is. Nálunk már szarvasgombakereső vizsgálattal sem lehetne feltalálni. Minister hetedik gyerek, péceli leány

4. Pest városi országgyűlés⁸

5. Leánytanító férfiakat leckéz

6 Szász alelnök⁹

7 A fél követ, a két fél követ

[7. v.] 8 Országgyűlési okmányok stempli nélkül¹⁰

9 Fertálmánás. Negyedrészt főrend

10. ?Főniek? fene gyerekek

11 Kipróbáltatni elébb a felsőházzal is amint a szok. .

12 Apportunus

13 Közlegény és fővezérek

14 Dobránczky és az erdővásárlók

15 Anyakönyv 50 kr¹¹

Árjegyzék 5 kr.

Beadványok 50 kr

[8. r.] Cégbejegyzés 10 f

Bizonyítványok 50 kr 16000

Jegyzőkönyvek 36 kr 200

Nyugták 960

Váltók 3 f. 9760

26920

Programmok

Szinlapok

Mandátumok

jegyzőkönyv <cégbejegyzés>

Petitiók

ovások

	Iratok	Árjegyzék
	Indítványok	Beadványok
	Beszélni ?akarnak?	cégbejegyzés
- [8. v.] 16 Fejelés alkotmány
 17 Felszólítás zsványokhoz kalóz levelek poroszok ellen
 18 Tengeri munkásai¹² R. . . . Vikard
 19 Állambankók Besze János
 20 olahok király keresők 3 királyok napja¹³
 21 Bismark haragszik, hogy nem segítettek neki a népeket elnyomni
 22. Arany könnyű, papiros nehéz
 23 Orosz lobogó, hajók, magyar vezetők.
 24 Takarékpénztár, Kreditanstalt
 25 Virágzik a mi buzánk
 26 Magyar utca, magyar világ¹⁴
- [9. r.] 27. [Lichnovszky] beszámolt
 28 Zsidók beszállásolása
 29 A cárnak roszat jövendölnek
 30 Ötvös quad. . . .: rend ultra marin, ultramontan Lonkay
 31. Országház efoglalásakor¹⁵
 32. Az urbéri szelvények
 33. A kávéházban durnyizók¹⁶
 34. Nagy zaj miatt mást referálnak
 35. Toryk és whygek a mágnás táblán
 36 Nem férnek el a ministerek
 37 <A színházi harc> Az ország mint beteg. Orosz háboru alatt a francia orvosok sorba gyógyítják a beteg tábornokot
- [9. v.] 38. T. Alsó ház acustica vita
 39. T felső házi vita
 40. ?Klinkozostüm?
 41 Eulenburg szakácsölés, fogság, fáklyás zene

- 42 Paskevics mala perta
 43 A kilenc tátongó karszék¹⁷
 44 Egyszerre lefegyverezni.
 45 Ugy tesznek, mint a tükörben
 46 Garibaldi krumplit és¹⁸
 47 Egy skatulya katonát ad Napoleon V. Emmanucl-
 nek
 48 Benu a bárány, kinn a farkas
 49. Hogy tetszik
 [10. r.] 50 Háboru előtt elesnek
 51 Larisch uj kocsit talált fel
 52 Orvosok
 53 Kész meghalni, de hogy él meg odáig?
 54 Háború hírére is elesnek
 55. Vizi ?kátor? Velence
 56 Elmaradt [kéjutazás]
 57 Gazda közlegény, kellner, fráter, házi szolga
 káplár
 58 A tubák kontó, két jó barát
 59. Mustafa pasa egyszemű. Fuad basa
 60 A fekete csizmájú Amerika
 [10. v.] 61. T A parányi operatio.¹⁹
 62. Deák baloldalhoz közelit
 63 Egy millió katona
 64 Kukliné²⁰
 65 Jó lesz e az uj pénz
 66 Vörösmarty emlék, Katona emlék, Kisfaludy
 emlék²¹
 67 Hogy irat be annyit a commissiokba T.
 68 Egy forintos vándorlása boltba, — piacra —
 Kártya adósság — szegénynek adni — zártszék —
 Fiakker — előfizetés — Házmaster
 69. Pályaverszetek
 70 Lóverseny, a lova régibb nemes²²

- [11. r.] 71. Austria est inimicis obruta ubique
 72 Palmerston ijesztgetne, de ?Russel? már nem is ijeszt "
 73 Két vadász nyájaskodása a medvebőr felett ☉
 74. A. arcképei ☉
 75. Wechselreiteri²³
 76 Napoleon velencei köpenye²⁴
 77. Nap. herceg békeapostol²⁵
 78. Diák önkénytesek
 79 Dán megátkozta a falatot
 80 Mi is nyomatunk bankót
 81. Még több bankót kérünk
 82. Ha tudná, [hogy] n[em] lesz háború, maga is elmenne önkénytesnek
- [11. v.] 83 A kit kém helyett fogtak el
 84 Zebulon utalványozása T.
 85. Kamehameha tapasztalásai naplója
 86 Bizony jó lenne az a 47
 87 Petitiók az [országgyűléshez]²⁶ 1 hogy a szőlő el ne fagyjon 2 hogy pénz legyen sok 3 Marhadij Egészségi sectio 4. Szent Davidh a holdban 5 Bodónéhoz 6 Profonda 7 Europai congressus 8 Buda ostrománál elesett, annak a dija lesz. 9 A török világban ?birt? azokért kárpótoltatás 10 ?Boba? itt felejtette
- [12. r.] a kalapját, keresik. 11. Engedtessek meg, hogy vota ponderantur 12 Hogy férje is megvan ismét leány lehessen
 88. [önkénytesek felszólítása Üstökösben]
 89. Békeokok. Ser, wirstli, olcsó liszt, cukor, tartli, domino, csendes álom, semmi bekvártélyozás, közbiztonság, életbiztosítás, elfogyott pénz, kongressus, conferentia, Demobilisatio, protokollum nota, entente cordiale, diplomatia magyar flegma, német philo-

sophia, török lustaság, angol önzés, börczefélelem, hausse

harcokok, veres bor, hurka, drága ?gebe? sakkjáték, csatahír, concentrálás, status papiros, junta liga Napoleon herceg, Auxerre vashajók, Garibaldi, népgyűlés, görög boszú orosz cselszövény, proletárok, éhes emberek, új volcanok

[12. v.] 90. Chinai ?empire?

91. Volkszeitung

92. 48 lutri

93. Florenci osztrák ügyvivő

94. fotograf üres papirok Haynau

95 Szépek lehetnek májusi hó

96. A bizottságok értenek e mindenhez?

97 A Rajxrat még hosszasabban tartana mert 10 ftot kapnak

98. Most már nem kell [hivatal engedély]

99. Majd ha fagy

100. Honnan jön ez a nagy hideg.

101. olyan mint a kinő de savanyu marad

102 Ezt a hideget is Bismark küldte

103. Háboru éhség dögvész

[13. r.] Molnár Ágoston. István főherceg. 62. 63.

104. Mit isznak? Kávét. Két előrs beszéde

105 Liferálók, élelmezők.

106 Mit esznek meg a congressus alatt

107 Miket fog a congressus proponalni

108 Kutyakiállítás

109 ?Rendizow?. Szamár és medve

110 Bismark Katona

111 Fördői vendégek a harcban

112 Belga király Párisban

113 A levetkőztetett fogadós

114 A megbecsült poézis

- [13. v.] 115. Vak ember néz ki az ablakon.
 116 Kard villámhárító
 117 Francia költőt babérkoszorúval gályára
 118 ?Bolingbrok? Malborough olyan nagy volt,
 hogy minden hibáját elfeledtem
 119 Bonaparte 204
 120 Bonif. . úgy jutott papucs mint ?róka? élt, mint
 [oroszlán] meghalt mint kutya
 121 La Prudonne maga ügyét jól az országét roszul²⁷
 122. Nem tesz semmit majd a másik tüzes vassal
 kitörlöm
 123. Ma előttem fekszik leveled, majd hátam mögött
 124 XII Károly Riga. Az úr adta s az ördög sem
 veszi el tőlem
 125 Bába annál a hegynél, a melyik egeret akar szülni
- [14. r.] 126 Angol törvény rossz, de megtartják, francia jó,
 de nem tartják német sok, de nem elég
 Hetfőn d. után 4 óraker
 127 Kár, hogy a vizivás nincs tiltva
 128 Suvarov átugrál a padokon, miket generálisokkal
 helyettesít Mise alatt
 129 Suvarov kukurikol, hogy az elítélt tisztet fel-
 szabadítsa
 130. Ne dicsérd a levegőnket, mert adó alá vetik
 131. Operát szerkeszteni ?Ranecan? Sulli táncos-
 nő, túsúrások, Sauvages des Indes
- [14. v.] 132 Hát Freytagból mi lett?
 133 Talleyrand elalszik a pasquillon
 134 Talleyrand diktáltatja magának a rapportot a
 titkárával
 135. Valaki ásit. Vigyázz, fennhangon beszéltél.
 ○ 136 Megdrágult a cukor, miért?
 137 A csuszóknak van saját házuk
 138. Hirmök keresztje

139. [Ellőtt] lábbal szánra teteti magát
 140 Ki kopogtat? [Menydörgéskor]
- [15. r.] 141 Esuriunt medii, summi saturantur et imi.
 142. Még a sirjába is hordatja a J. de Debust
 143 úgy félt a feleségétől, hogy halála után a tengerbe dobatta magát
 144 Theatrum diabolium
 145 [Némely író szárnya, mint a repülő halé ?Szafr?]
- 146 Csak a bogáncs marad hű
 147 A hol ministeri[um] nincs, magukat adják el
- [15. v.] 148 Kertészegylet — Legényegylet — Hajósegylet — Dalárdák — Tüzoltó egylet — Kufuró egylet — Vizvezető — Oltáregylet. Kisfaludy Társaság — Matica Hoffmann László társulat — Gőzhajó — Lófuttatás — Állatkinzás — Agarász egylet — Gazdasszonyok egylete²⁸
 149 A liferánsok, kövér tulok, tinó, borju, birka, nyúl, egér
 150 Austria és [Olaszország] egy dolgot akarnak: Velencét²⁹
 151 Oroszok Brűnnben 1799. [Franciák kiűzik] osztrák felől, csak az örökös tartományokban
 152 Azok nem vesztenek semmit mi sem nyerünk semmit s quittek vagyunk
- [16. r.] 153 Les petits bouchers de ?Gaul? a Napoleon le Grand
 154 Fiát elfogadják, de lovát nem
 155 Decemberben smukkosan, ?juniusban? rongyos csizmában
 156 Ha ő 200 ftból meg tud élni
 157 Emberpusztító találmányok
 158 Beust, Mer. Bis³⁰
 159 Királyok Budán
 160 A vihar és a [manifestum]

- 161 Valakinek valamit adni a nélkül hogy valakitől
valamit elvennénk
- 162 Félélem a dalmatáktól és panduroktól
- [16. v.] 162. Cannibalok
- 163 Saját városát [kénytelen] lövetni
- 164 Poroszló
- 165 Mit adhatnának a papok
- 166 Bismark mint Szabó K
- 167 Germania darabokban
- 168 Wo ist des [deutschen Vaterland]³¹
- 169 Ha velem nem szavaztok ?cnyellek?³²
- 170 Porosz megvásárolta a németeket
171. A minoritás a majoritás quartélyát elfoglalja
- 172 Melyik lőtt először³³
- 173 (Szászosan) Strehla!
- [17. r.] 174 Az egér, a macska és a kutya és az oroszlán K
- 175 Lipcsénél Nap. [közellenség]
- 176 Feher ?lapot? nem ?magyar? csinálta
177. Lehuzza a [csizmát Hanna lábáról] béke lábra
akarja állítani
- 178 Nőket emancipálni kell háboru idejére
- 179 A kasza dolga
- 180 Futtatások
- 181 Szólj már te is
- [17. v.] Zabol Dugót Persa port, Biztosítás Pálffy, Emich
Spanyolviasz, Várady³⁴
- 182 Végső Gellért
- 183 Ökrös Bálint
- 184 Kiss [Miklós szalmát csépel]
- 185 Muzeum mensa
- 186 Kihuzná alula a széket
- 187 Mennyire haladt az [országgyűlés]
- 188 Benedek lutheranus

- 189 Mindenki ajánlott neki leányt, de senki sem tehenet
 190 el van napolva
- [18. r.] 191 Bisztra
 192 Déli német északi [németet] civilizál
 193 Comicus tragicus hallgatás
 194 Golyóval szavazás
 195 A francia kép Pestről
 196 Kincseiket ide szállítják
 197 Összeállítás 59—66
 198 Ha a farkával akart volna megharapni³⁵
 199 Talpra német
 200 más puska más kaliber³⁶
- [18. v.] 201. Bencsik köpönyege
 202 A magvas levelező
 203 Jezsuiták elűzve
 204 Hátultöltő előfizető
 205 Mit eszik a porosz katona, meg az osztrák³⁷
 206 Manteuffel³⁸
 207 Zsidó kravallok Bukarest és Frankfurt fegyverfogság pénznyugvás
 208 Én nem koppantom a lámpást
 209 ?Mindenevőnek? felelet
 210 ?csikagói? vásárlás orvos vesztegetés hogy fogadja el
 211 Badeni induló
 212 Kér kárpótlást azért, hogy az ablakát betörte felgyujtott házért, agyonsujtott lóért, elgázolt buzáért, eltörött szuronyhegyért
- [19. r.] 213 A poroszokat nem kell szidni
 214 Porosz fotograf.
 215 Ha mégis az olaszok kérnének kárpótlást
 216 Vacca ?kósza? tehén
 217 persana persona

- 218 Gróf Tarján urasági hajduk és vadászok csoportja
 219 Megint fogják a csizmadiákat suvickolni
 220 ?Traduities? [par le roi de Prusse]³⁹
 221 Ellenség a mi részünkön
 222 ?Zünderlist? gewehr
 223 Honvéd tisztek
 224 Lundenburg. . Legenden
 [19. v.] 224 ?Bungärens? Bécsben
 225 Landsturm, ?Liszt ellopás?
 226 Bécsi Volksfest
 227 Ministerium keresés
 228 Fegyverek tökéletesítése
 229 Országgyűlés T
 230 [Szökevény] királyok
 231 Régi háboru viselés és mostani
 232 Porosznál béke, ?nálunk? még háboru⁴⁰
 233 Persának nem jó tengere
 234 Federalismus
 235 Minden nyelven a pénzre nyomtatva
 236 Egy német egy cseh egy zsidó minister ha
 törökből is kapunk egyet, kint kel nevelni muzul-
 mánnak
 [20. r.] 237 Önkénytes meg?vasalás?
 238 Egy kis ideig láttunk [országgyűlést]
 239 Minister. . felfujt kára
 240 Csonka, de nem ministerium
 241. Csinaldini Persina
 242 Jó keseft volt a porosznak a háboru
 243 Jövő esztendőre nem kell geográfiát tanulni
 244 Oroszország természetes határa ☉
 245 Ha hoztok esztek
 246 Hirnök ára ?választáson?
 247 Bismark ?inkriminál?
 248 Mikes beszél: ?Giskra? P. . .nek

- 249 Borjúhús és borju
- 250 Magyar világ Debrecenben
- 251 Pákh csonka ministere
- [20. v.] 252. Ministeri mézes kalácsosok ☉
- 253 Jartanoda
- 254 T maga is olyan bolond volt
hal evőnek tette ki magát
- 255 Berlini csehek köszönik szépen a háborút
- 256 Mint kaptuk a királyokat T
- 257 A kanca T
- 258 Kukliné⁴¹
- 259 Milyen hát az okos ember
- 260 A hulla bástya
- 261 Az elszökött kutya
- [21. r.] 262. Magyar várja csehtől az egységes ?kisegítést?
cseh magyartól
- 263 Orosz Vae victis
- 264 Mexicanak kell katona, pénz, nem fizetés⁴²
- 265 Mexicoiak csődöt nyithatnak van király elég
- 266 Görög rablók.
- 267 Lutherani comburantur⁴³
- 268 A szegedi önkénytesek
- 269 A marhavész, nincs rá Vorschrift
- 270 egyedül veszttette el a kgraetzi csatát.⁴⁴
- [21. v.] 271 Kirendelt de el nem ment forspontok
- 272 Bismark nyert, mégis összehívja az [ország-
gyűlést]⁴⁵
- 273 Szász király szász föld
- 274 Béke okmányra stempli
- 275 Az az egy huszár T. Jánosnak referál
- 276 Hol állnak, hol feküsznek, katonák
- 277 A hajtó mint hajtson
- 278 ?Karinthiatol? Neisseig
- 279 Viribus disunitis

- 280 Nem veszi fel a szászt a kocsijára ☺
 281 Bismark engedje, hogy borotváljam, tetszik e
 vagy nem tetszik ☺
- [22. r.] 282. A velencei kalmár.⁴⁶
 283 A népek mint gyerekek kérnek Be. . .ditől con-
 stitutiót jó időben és rossz időben⁴⁷
 284 A magát felfüggesztett hirtlap
 285 A ministerium jelenségei
 286 ?Intrikus? muszka
 287 Bismark és a lengyel
 288 A chinai emberkalmárok
 289 Az ellopott köpönyeges ?szolgabíró?
 290 Vasutaink
 291 A király és árnyéka
 292. Azok vállalnak ministerséget, a kik nem tartják
 jónak a ministerséget
- [22. v.] 293 Izabella királynő sírból kiásott ékszere Fvári
 püspök annak szeretője azt elveszi Ferenczi a fiscalis
 annak a fia ?Hetényi Tóni? sine curául ajándékozta⁴⁸
 294 A huszár dögölt lova visszakerül
 295 Szopos borjuk 3 napi contumáciában
 296 Odaliskokat fog hozni nem de fölmászok rájuk⁴⁹
 297 Egy Napolconért és az is hamis
 298 Utoljára szüretelni
 299 Aprópénz félrerakás
 300 Jancsi megrázza az éd. nek tapsolók üstökét a
 páholyból
 301 A gőzös ablakán át nyakonöntött asszonyság
- [23. r.] 302 Marikovszky Menyhért gymn. tanár Msziget
 tiszt. péld. Űst.⁵⁰
 302 Ha lesz Németország, a németek visszavándor-
 rolnak Amerikából⁵¹
 302 Fejedelmek . . .ánja a hol tanításra is elfogadtatnak

- 303 Amerikai és európai üzött fejedelmek találkozása
 304 A bank január elsején 1867 elkezd az ezüst
 fizetést⁵²
 305 Miért szidjuk mi Bachot és Schmerlinget, mikor
 azok nélkül nem [jutottunk volna ide]⁵³
 306 Chinában a szamarak hogyan utalnak egymásra,
 mikor baj történt
 307 150 ezer ember nem fog kelleni Olaszország
 védelmére⁵⁴
- [23. v.] 308 Cigány fekvőbirtok. Deres
 309 Hírnök menti magát 1867-ben részegséggel,
 akkor szomjas volt
 310 Hála Istennek megint szidnak már bennünket
 311 Most mingyárt possumus
 312 Non possumus
 313 Majlát zavarba
 314 Békekötés 7-ik pontja
 315 Sennyei, Majlát, Apponyi, Nádasy⁵⁵
 316 Excellendos
 317 Addig [országgyűlés] nem lesz mig ministerium
 nem lesz⁵⁶
 318 Kivel mennék zabot hegyezni
- [24. r.] 319 Status notáját énekel öreg ur keresi hozzá
 cadentiákat metrumot Egy igazi bankár
 legfeljebb egy hónapig, egy hamis ur pedig 20
 esztendeig kap kontót
 320 Die bösen Eulen
 321 Zsidó a tolvajhoz a maga leányát adja
 322 A krumpli és Caprera
 323 Metternich Schwarzer Peter
 324 Egyik elköltötte a föld felett, másik a föld alatt
 [valókat, ez már a magáéból költi]
 325 A p minister nagy költő⁵⁷

- [24. v.] 326 Követek beszédeiket csak nyomtatásból mondják el s ezek ?folytatásokban jelennek meg?
 327 Mít [csináljon] az a fejedelem, a ki már most nem ke.dőzhet
 328 [Politikai felügyelet mellett imádkozni]
 329 Amerika az europai rabszolgotartás érdekében
 330 Andrásy Lónyay variációk⁵⁸
 321 Lauka és Pálffy Móric
 322 ?Gyskra? a poroszokat is fogadja meg az osztrákokat is⁵⁹
 323 ?Oesterreichisch és G. Uniók

[25. r.]	43	2 hordó	34,40 ⁶⁰
	8	prés	30
	34	40 taposó	5
		kád	6
			1.50
			<hr/> 76.90

hordók	85		
szőlő	720		
borral	5		
ügyvéd	10		
Dienes	15		
fa	36		
?kőműves?	18	77	
napsz	4	77	
		<hr/>	
?kőműves?	12	könyv	10
földk.	14	napsz	9
ács	24	?kőműves?	15
fuvar	12		
kovács	24		

- [25. v.] 324 A tanács órra — [Augias istállója] — Szennyes ruhák — Hírnök dögöket nem akar [eltemetni]

- 326 Europa térképe⁶¹
 327 A sok h
 328 Erdélyiné doctornő Miskolc
 329 Király az udvart söpriik fűgéket szedik
 gesztenyét h. . .sítják
 329 ?Muravieff?
 330 Megvan kötve már a béke az olaszokkal⁶² V
 331 Ha nekem vörös nadrágom volna
 332 Magyar [provisorium osztrák jogfolytonosság]
 333 Persano háta mögött meglövet. . .

[26. r.]	Dienes ⁶³	5	Kád	22
	Toni	2	hordók	22
	Péter	2	Ászok	18 62
	Jakab	4	Fuvaros	8
	Vendel	4	„	4
	Vendel	4		
	Kőműves	17	Toni	6
	Carl	100	Péter	5
	Majoros	5	Jakab	3
	Huzlik Antal	5	Hanzi	3
			szedők	8
			Pásztorok	10
			Bor pálinka	3
			Spiritus	1

113 51

- [26. v.] — A borzalmas festészete⁶⁴
 1 Hunyadi László 2 Mária királynő 3 Ágnes asszony
 4 Zách 5 Záh Klára 6 Zrinyi a bán 7. Zrinyi és
 Frangepán 8 Mohács 9 Mohács 10 Lajos király
 A 40-es évek családjai Pesten Földváryak, Fáy, Ráday
 A gyűlések miatt ne legyen karácson

- [27. r.] 264
 132

- [27. v.] Először a cethalat Jónás [azután] Jónás a cethalat
 – Csak uborkát természetnek
 – Ne heveskedjeteK
 – Erger város AegeK
 – Mi lesz minden
 – A katonává lett poéta
 C – Emichet körülakják érdemrenddel⁶⁵
 – Rendőrfőnök meglöpva
 ⊙ – Táblabiró a vasuton
 – Eltuskósodni
 – Attila és Buda
 – Szellemalak Budán és Pesten
 – Nem tetszik a dinnyehaj
- [28. r.] ⊙ – Török forradalmi lap
 ⊙ – De jó hogy azt már nem hallottam
 – A quóta gyerek
 C – Sajtó és borsajtó
 – Tavaly a [cholera miatt az országgyűlést]
 nem hívták össze?
 C – Cziráky zsidó ?emancipáció?
 C – Vegyen rólunk példát a sultán s ne adjon
 alkotmányt.
 C – ?Nomad? folyamodások
 ⊙ – Az ügyvéd ?tanui? Constantinapoly[ban]
 C – Aethiop hadjárat
- [28. v.] C – Mért nem vesztegetik meg Kossuthot
 C – Ez a jobb oldal azért van itt
 C – ?Egyenlőséget? kér 2000 részvényessel

- V — Papok kardot zörgetnek tábornak békét
prédikálnak
- T — Már meg az akadémiába jutottunk
- C — Főügyész volt főbiró lett. Főútbiztos főorvos
- T — Azt sem tudják, merre van jobb, merre bal.
Hova bestekolták a helyét
— Ne ébressz fel, mikor olyan szépet álmodom
- [29. r.] — Requiem a választások alatt elesettekért
- T — Mikből áll a Deák párt? Zeb[ulon] nem
akad rá
- TV — Hallgatni és fizetni, fizetni és beszélni
— Relatiók a skupstináról
- T — Akadémia pincéje nem bujt e el abba
?Ghyczy Ferencke?
— Az alkotmányosság sáncainak vont csövi
ágyui
- T — Honvédokat az executiora
- C — Egres bor
- [29. v.] Aug 19⁰⁰
1500
1000
100
Jankó 900
utóbb 100
Ludvigh 151 f 80
utóbb 200
3951 f 80
?csinért? 900
4851 5130
- [30. r.] — Krétára játszottak
— A béke mint patiens
— Bunda bőr

- A gulyás hús
 - üresnek találtatott 5 képviselő⁶⁷
- Habes sekundam. A törvényészéki bizottság
- [30. v.] – Anyák akarnak lenni
- Apák akarnak lenni
 - Besze soha sem látott Kossuthban nagyobb emberi cél
 - Követte mint az árnyék
 - imádkozik, menydörög, koldul
 - nem lesz gödöllői praefectus
 - nem város, csak falu Eger
 - velencei sinek
 - Átjön Besze Nem kell.
 - Kímélje az egészséget
 - nem szívesen vesszük ha ránk olvassák a 48-ikiek beszédeinket
- [31. r.] – Soha sem is láttam Shakespearet
- Szélső bal ministerium
 - Mennyi dolgunk volna
 - Eléb még Perczel beszélt, huzzuk hatrafelé a szekeret utóbb toltuk előre
 - Rákoczy hogy adassék elő
 - Heves megye széles jó kedveben⁶⁸
 - A kormánynak nem kell a törvényt megtartani.
- Pulszky
- A zsidókat retablirozta Pulszky
- [31. v.] – Dobzse László és Mátyás Pulszky
- Minden ember bűnös addig mig a bíró ki nem mondja rá, hogy büntelen
 - úgy csald meg őt papiron [nálad él] az olvasója
 - A franciák cigányai
 - Különben óvást teszünk Scythák
 - Bánó Ciceroval

- Ivánka piros nyakravalóval
 - Indulgentia a pápától
 - Revans Bánóért Papp Pál
- [32. r.]
- Nagy levágja Bánót mert hogy keze ügyébe esik
 - Olgyay középre szavaz nap a szemébe süt
 - Röviden beszélt de hosszút
 - A pestmegyei tisztikar jegyzéke
5 forint Kiss Miklos Garibaldinak
 - Simay.
 - Beniczky hadsereget kíván
 - Borsiczky
 - Szontagh Pál
- [32. v.]
- Minek tette fel a kalapját a comassára
 - pártolja az elvet, de nem az eljárását, pártolja az eljárást, de nem az elvet
 - Jézus két lator közt halt meg, nem kért tőlük segílyt
 - szerelmes asszonyokra páros szőkék páros barnak
 - Patay sugni akar
 - Vadnay Lajos
 - A ki tegnap gyilkos volt ma már tolvajjá lett
 - Mindnyájan bűnösök vagyunk Ivánka
- [33. r.]
- ?különböző? telegrammok
 - A császárné nem nyitotta fel az esernyőjét
 - A cár elakarja hitetni, hogy oroszországban meleg van
 - Szépség jutalma, réz, ezüst, arany, diploma
 - Deák, Bánó, Nagy Ignác, Madarász inkább hisz a miniszternek, mint Pulszkynak
 - M. Rájuk olvas vissza
 - Nyájaskodik
 - Tudja hogy nem mondta De tudja, hogy mit értett alatta

- [33. v.] — Abécére tanítja Somsichot
 — Kötelosségévé teszi a kormánynak
 — Perczel szerint mindenki ért mindenhez. Hogy csinálna Z. egy hidat a vasúthoz
 — Legjobban csodálkozik azon, hogy ő maga itt van
 — Egy óráig mindig végzi beszédét
 — Praclegál az angol történetről
 — Croesus oh Solon, Solon
 — Somsich
 Várady beszéde
 — Felelnek mindenki helyett, hogy nagyon parasz-
 tos, eláll
- [34. r.] — ?Dobzsecky? a sok szép után még valami csunyat akar mondani
 — A re d'Italia száraz földön is elsülyed.
 — Dob. . . A kormánynak nincs joga az én földemet trágyazni ha nem akarom
 — Nem pártolja az indítványokat, de az érveket
 — Mihelyt kimondta, hogy nem a baloldallal szavaz, azonnal kihallgatták szépen
 — Deák arra agitál, hogy be kell az ablakát verni az ellenfélnek⁶⁹
 — Szász Károly hallgatás által ragyogott, felyülmulta maga magát
- [34. v.] — Andrássy kívánja egy kicsit megvasaltatni a ministeriumot, úgy sem fogadtatik el
 — Közbeszólások, mindenféle.
 — Pulszky Ferenc széles jó kedvében tartott beszéde
 — Tisza vagy klaviroz a képviselőkön, szóba van velük vékonyabb és vastagabb hangokon
 — Szentkirályi.

Az ?uj? házban a jobb oldal kezdi az opponálást

- A vasutat ilyen irányba vitetni kéri
 Lónyay pénzügyi indítványa
- [35. r.] Mikó felel az interpellatioira,⁷⁰ a mi nincs az lehet,
 a mi lehet, az még nincs, a mi itt nincs, az másutt
 van, a mi sehol sincs, az itt sincs, a mi kettő, az
 nem egy, a mit senki sem tud, azt egy ember sem
 tudja, a mi Dic mihi docte bachaliare. Se ignavi
 purgare post rem clystendum Rese gn. . . repurgare
 reclystatum dare
 — Szász Károly a napló bírálókból ki akarja vonni
 magát
 — ?Puskarin? vasutat kér Jogosan.
 — Simay szélső balnak tetsző beszédet tart, a két
 miniszter összevész. Lónyay. Mikó. kiül Lónyay
 felett Lónyay kiül Mikó felett egyszerre énekeljenek
- [35. v.] — Mikó eminentiát kap
 — Terem akusztikáját kipróbálják⁷¹
 — Azért ülnek e a szegedi[követek] a jobb oldalon,
 hogy a csatornát Csongrádnak vigyék?⁷²
 — Colloquium Heu, heu Theophile expurga Mea
 mater vult non que. . .
 — Gajzágó elnöksége, igéri, hogy jól fogja viselni
 magát
 — Hányad, hányjad
 — Madarász előre tudta, hogy nem tetszik, megcsalt
 bennünket, mert röviden beszélt.
 Kemény Gábor egy választ mosolygott
- [36. r.] 271 Lonyay Bécsben azt mondja, hogy nagy
 deficitünk van
 135 Pesten meg azt, hogy tele van a zsebünk
 370 Perczel fegyverét el nem hagyja [törölt rész]
 2730 Kis Kuba, megitták a tyúk alól a tojást. Sept.
 31-ikei
 584 ígéret nem elég az üdvösségre

5610

- [36. v.] Egy nevet 2 discural 3 nyájaskodik 4 ásit 5 lefekszik
alszik 6 lorgnettez 7 fogát vájja 8 bársony kabátját
szétnyitja 9 körmét faragja 10 ott kinn ül és iszik
11 küzd a szempillái ellen 12 fészkelődik 13 sétál
14 füle tövét vakarja 15 ujságot olvas 16 turbékol
17 óráját nézi 18 karzatra telegrafiroz⁷³
Bethlen, nagy confusio van a támadásokban 25
(milli)[percentet] elfogad de generosus 28
Tisza Vadászat
ne vakarózzatok, békák közé követ vetett
- [37. r.] Pest. Hon. Ferenciek tere 7.
Telegramm rögtön kiküldendő hegyre⁷⁴
(Miért nem ír)
Jolán sem levelet, sem kívántakat nem küldi. Küldje.
Dienes irhatna otthonvalókról. Mihelyt mehetek,
táviratozom napját, még fekszem, de javulok. Jókai
- [37. v.] *Nordmann, Wanderer.*
Mr. l'abbé Lawrynowicz Constantinople, Péra,
Eglise de Ste Marie⁷⁵ [idegen kéz írásával]
— Kaucz nagylelkűséggel kívánja elfogadni 1 1/2
percentet
Kemény Gábor márt. 30
— Tisza ujsagírók között
— Andrássy átült a Ladagger helyére
Parasollal felelt a parapléra
- [38. r.] A brutto meg a netto
— Andrássy

- Belgrád [Constantinapoly constitutio] 5 év alatt
 ?Kossuth? Sándor testvére Győr [mellett] meglőtt. . .
 melletti vitéz, a Ferenc csatornánál pénztárnok,
 Kossuth kedves rokona
 Vass Samu Californiába visz
 — Böszörményi a fényoldal is sötét ha igaz, se
 hiszem
 — (Azért) Trefort azért kell harmincat elfogadni,
 mert a másik fél 70-et fogad el⁷⁶
- [38. v.] Gubody 25-öt csak kiáll, de a 30-at sokallják, verjék
 el a jobboldalon
 — Beszél németül, tótul, magyarul, de a fene se
 érti⁷⁷
 — Lonyay jónak kell lenni az alkunak, mert a tulsó
 oldalon roszeják⁷⁸
 Még az óra is megállt
 — Beretvás megkötötte a rosz agarakat
 — [Pénzügyministerium] még csak szopos, 8 hóna-
 pos
- [39. r.] — Rózsás ágyat a ministereknek
 — Lesz e ujoncozás
 — Lesz e színház[reform]
 — Lesz e csatorna
 — Lesz e doctor vizgyógyintézet Siklóson⁷⁹
 — Székelyek határőrvidéki megrohanás
 — Pap Pál a magyar bankókat kéri kifizettetni.
 — Elvesztette a hóna alól a petitiot
 — Nem adnak kölcsön Tref. . .
 — Gáznál, hogy néz ki a terem⁸⁰
 — Bánó akkor más volt
- [39. v.] — 80 [krajcár]jegy kulcs, a státusadóságok előtt
 — Csizmadia a vargákat
 — Az ember születik, egyik financier [mint] Jokai
 a másik költőnek mint Lónyay⁸¹

- Próbák, ellenpróbák 60-bol marad 3. Deák 80 trafika
- Jo beszél de azée vessük az Ipooba
- Nem volt magyar nadrága a főrendnek
- [40. r.] új számla, füge, íaragás, fül, orrhosszítás, ököl, ujjhuzás, elcsúszás
- Zsidó ?tüz? szombat
- Garibaldi ebédje
- Bánó és Tisza
- [Olvassa] fel a jegyző az [elhallgatott] §-okat
- A két Bóné
- vagy szabadság, vagy háború
- ott[vagyunk] a hol a mádi zsidó
- Békelábra állított sereg
- A miniszter három szava
- [40. v.] – szükölködő honvédek⁸²
- Kend az Alvinczy, Andrássy⁸³
- Rákóczy oláh
- A belga bank egy frank
- A békét az a sok ?igyekezet? teszi lehetetlenné
- Mi vagyunk csehül s ők csinálnak macskazenét T
- Szolgabíró vicispányt exequalja az adót⁸⁴
- Magyar japán sárkány társulat
- Zsidónak lenni szabad. Töröknek lenni nem szabad
- Kivonatok a peres könyvből
- [41. r.] – Ne nézzen oda az elnök, mikor Beust németül beszél T
- Kecskemét. tartson a másik követ is dictiot, az ellenfél verje vissza
- ?Avis? a kétfejű sasoknak
- A zsidó nyeresége az emancipáció
- Ha bennünket vernek, az nekünk jó lesz⁸⁵
- Rendek Catholikus kaszinó tarokk, pap, bischof, feketét Capuciner T
- Ország gyűlés nálunk nélkül.

- [41. v.] — Megfordított fügefalevél T
 — Tisza indítványa NVáradon
 — A francia barát ?tanácsa?
 — Petitiók a delegatiókhoz
 ⊙ Nem vág meg
 ⊙ Zsidók Ágay Ludassy Ottokár. kocsmáros ortho-
 dox gavallér
 ⊙ Bem apó hadjárata
 — Jegyző hogy olvassa fel hamarább a törvény-
 javaslatot
 ⊙ — Galliciát is nekünk akarják ajándékozni
- [42. r.] ⊙ A fürdői mozsarak Balaton Jobbaton
 ⊙ Csiky toasztja Vahot ?vigasztal?
 ⊙ Scopa dissoluta
 ⊙ Csiky Vahot
- [42. v.] — Mire a deputatio kijött, a Maros más felé vette
 futását
 — A Duna kanyarulata által támadt új föld⁸⁶
 — Hamis piculák gyártója
 — Nekünk van nikkelünk, nekünk van papirosunk,
 abból csinálunk pénzt, ide ne jöjjetek
 — Orczynak hogyan köszönjenek?
 — Hol veszünk francia vigjátékot
 — Mulatság tiszai gőzösön
- [43. r.] Tüzes gazdasszony, ki a mint a házhoz jut, mingyárt
 észrevesz minden hibát, jobbra balra „nesze” egy-
 szerre rendet csinál⁸⁷
- [43. v.] *A jövő század regénye*⁸⁸
*Az örök harc, az örök béke*⁸⁸
 — nihilista⁸⁹
 orosz nő⁹⁰
 hírlapíró család⁹¹
 iskolamester⁹²
 magyar diplomata⁹³

Nihil hölgy ⁹⁴	feltaláló vezér ¹⁰⁰
Művésznő ⁹⁵	H. Árpád jó király ¹⁰¹
nő hivatalnok ⁹⁶	hadvezér ¹⁰²
nő kereskedő ⁹⁷	brutális ember ¹⁰³
Divathölgy ⁹⁸	lázadó lázító ¹⁰⁴
spritista nő médium ⁹⁹	Tőzscr, America ¹⁰⁵
A ?jezsuita? nő	vig pap ¹⁰⁶
	pápa ¹⁰⁷
	exkirály
	magyar ?kamarás?
	m aristocrata ¹⁰⁸

- [44. r.] I A jövő század regénye
 A Nihil országa¹⁰⁹
 Ralston The russian people¹¹⁰ [idegen kéz írása]
 Sto djelat. (mi a teendő) [Idegen kéz írása]
 [A lap szélén oldalt írva:] I orosz népisme, phalanstere
 II. Chemia [oldalt írva függőlegesen]
 2 A hajló üveg¹¹¹
 Mithridat regéje¹¹²
- [44. v.] I A boldog öregség
 [oldalt írva ehhez:] Macrobiotica
 3 Habsburgi Árpád
 az arckép tárcájában¹¹³
 tüzet oltani megy¹¹⁴
 Jó, tehát leszek király¹¹⁵
 egy paraszt mátkájáért megteszem azt, a mit a saját
 mátkámért nem tehetek
 [oldalt írva ehhez a részhez] Staatsl. III.
- [45. r.] 4 Ország részvényekre.¹¹⁶ ⊙
 osztalék. Minden polgár részvényes
 igazgató tanács, elnök, igazgató
 nincs se koldus, se milliomos
 [ehhez oldalt írva] Staats IV
 — 5 A golyómentes sereg¹¹⁷ ⊙

- Páncél hajló üvegből
 golyók gyémánt hegygyel¹¹⁸
 [oldalt írva:] Strategia. Fadé. . .
- [45. v.] 6. Éjjeli harcok¹¹⁹ ⊙
 Harc a ködben¹²⁰
 éjjeli combinatio¹²¹
 Egy rész Krimet foglalja el, más a Δellen megy
 7 A hangtalan lángtalan puska¹²²
 erről ismernek éjjel az ellenségre ⊙
 A zárdákat akkor törlik el, mikor Th. engedélyt kap
 zárdába lépni
 ők anabaptisták, de már mindennap mosdanak
- [46. r.] II Mesterséges zápor¹²³ ⊙
 Szétvert forradalom¹²⁴
 [oldalt írva:] Meteorologia
 III. Japáni összeköttetés ⊙
 új nevelt nemzet¹²⁵
 munkások helyettesítése
 [oldalt írva:] Japan VI
- [46. v.] 8. Előidézett tenger¹²⁶ ⊙
 Elzárt vaskapu¹²⁷
 új sziget archipelagus¹²⁸
 Az odujából kiöntött rablóvezér¹²⁹
 [oldalt a 8. ponthoz:] Vaskapu
 IV. Afrikai koloniák
 rablók, lázadók¹³⁰
 Valamennyi oroszán kiirtása¹³¹
 [oldalt írva a IV-hez] Afrika VII
- [47. r.] V Siberiai koloniák ⊙
 Szláv oláhok
 [oldalt írva az V-hez] Siberia VIII
 VI Ausztriai koloniák ⊙
 elfogott ellenség
 [oldalt írva a VI-hoz] Australia IX

- [47. v.] VII Utazás a légben¹³² ☉
 Tájéképek
 [oldalt:] Meteorologia. Geografia. X
 9 Harc a légben¹³³
 [oldalt írva a 9-hez:] Villanytan XI
- [48. r.] 10 A feltalált repülő gép¹³⁴
 villany ☉
 üveg hajlós¹³⁵
 A repülés miatt őrizték a tébolydában¹³⁶
 [oldalt írva:] Mechanica XII
 VIII. Színház, művészet, építészet, tudomány
 Szinmű csupa pompa, érzékiség, tömegzene¹³⁷
 [oldalt írva:] Művészet, architectura XIII
- [48. v.] IX A nap a microscop alatt ☉
 üveghártyára
 [oldalt írva:] Optica XIV
 X. Tarihonya. China Japán jóltevője ☉
 különféle nemzetek ételci
 Jenny Hirsch (Ant) Erwerb. Heiligkeit der Frauen .
 [oldalt írva:] XV ☉
- [49. r.] Meleg van a surlás által a légben, szellőztetni kell
 a hajót¹³⁸
 [oldalt írva:] Villanytan
 12 Megtalált bank kincsek visszaadva.¹³⁹ ☉
 [oldalt ehhez:] Bank tan XVI
 Marenholtz. Bülau Die Arbeit und die neue Erzie-
 hung.
- [49. v.] A feltalálót itthon kinevetik. Kimegy Amerikába,
 ott elfogadják, de kiköti, hogy Magyarországot
 védelmezzék meg¹⁴⁰
 14 Üveggyárt állítanak fel a székely földön, titok,
 elzárják, szabadalom. Gyergyó. A repülés bolondjai,
 egynek a fia

- Visszavándorló székelyek¹⁴¹
 [oldalt ehhez:] Űveg gyár
- [50. r.] XI Uj hollandba visznek élelmiszereket posztót,
 kelméket. Kapnak ott aranyat, húst, zsírt, hus légben
 mintha jégben volna, semmi sem vész kárba, a
 hajózás hanyatlik
 repülőgéppel vontatott hajók¹⁴²
 [oldalt ehhez:] Kereskedelem
- XII Papok házasodása. Apácák, nagy ünnepély
 Sicuti possidetis
 papokat elviszi tanítóknak vad nemzetek közé¹⁴³
 [oldalt ehhez:] Hierarchia XVII.
- [50. v.] XIII Pápa, jezsuiták¹⁴⁴
 A görög a poezist, a héber a törvényt, Jézus a szerc-
 tetet, egy új Messias az ismeretet
 [oldalt ehhez:] Hierarhica XVIII
15. Exuralkodók ligája
 Milyen jó dolguk van azoknak az igazi uralkodóhoz
 képest, a ki mindig az adósságaival törődik.
 balkézre házasodik, ő meg jobbra sem mert hogy él
 maga mikor ér rá s mi lesz a gyerekeiből
 [oldalt ehhez:] Anecdota
- [számo- 16 Magyarország képe, aristocrata garantia alatt
 zatlan Ide menekül minden exuralkodó jezsuita, pápa¹⁴⁵
 lap r.] 17 A visszakerült páncél¹⁴⁶
 [Számo- 18 a nem ölő golyók¹⁴⁷
 zatlan a rakéta golyók¹⁴⁸
 v.] A kábitó golyók¹⁴⁹
 [oldalt ehhez:] Artilleria XX
- 19 A lovasság vége¹⁵⁰
 A megdühödt lovak¹⁵¹
 [oldalt ehhez:] Stratégia
- [51. r.] XIV bor kormány tulajdon¹⁵²
 20 Az állam, mint nagykereskedő¹⁵³

- semmi adó.¹⁵⁴
 Legelső árkülönbség a kávé, gyapoton
 [oldalt írva ehhez:] Adó tan XXI
- [51. v.] XV A becsületre bizott szerelem¹⁵⁵
 [oldalt írva:] Psychologia
 XVI A nők kereseti joga.¹⁵⁶
 Nem a férj, de a nő tartja el magát.¹⁵⁷
 Gyermekek az anyja nevét viseli
 A nő a terhesség alatt. Roma.
 [oldalt:] Socialis tan
- [52. r.] XVII Az állam mindenkinek tud munkát adni
 a kit egyszer onnan száműznek, a fülét kifúrják¹⁵⁸
 [oldalt:] XXIII Socialis tan
 XVIII Magyar republikánusok, democratia aristocra-
 tia, előítélet
 [oldalt:] Socialis
- [52. v.] XIX Egy templom, óra szerint énekelnek benne
 zsidók, keresztyének, törökök, belépti díj mellett
 husvét, pünkösöd bizonyos napokra esnek, feltalál. .
 a dátum
 [oldalt írva:] Vallás tan XXIV
 21. kötélen eresztett léghajók¹⁵⁹
 [oldalt írva:] Aerostatica
- [53. r.] 22 Minden lóra két lovas, léghajó mellett egyik
 gyalog harcol
 A szél a főtényező a hadjáratban¹⁶⁰
 [oldalt írva:] Aerostatica
 23 Nihilisták, Impossibilisták¹⁶¹
 Contradeisták. Animalisták¹⁶²
 A nihil az álarcatlan jezsuita, a jezsuita az álarcos
 nihilista¹⁶³
 [oldalt:] Nihilismus. XXV

- [53. v.] 24 Az ellenfél léghajóit elfogják a negatív pólussal
s a csapóhiddal villanybénító nedv ráfecskendezésével¹⁶⁴
20 Fagy ellen lőport fölvetteni, a mit felhalmoztak
a kormányok
[oldalt:] *Chemia*
- [54. r.] 21 Jégesőt elfogja villanyosságot levezeti a tengerbe.¹⁶⁵
[oldalt írva] *XXVI Meteorologia*
22 beoltás betegségek ellen
új betegség a fajvegyülésből
léghajóban meggyógyított mellbajok.
kiszáritott Indus, Ganges, La Plata, Amazon mocsárok¹⁶⁶
[oldalt írva ehhez:] *XXVII Orvostan*
- [54. v.] 23 Árvizet megelőzik, felhővé párologtatja a léghajókkal a vizet
salmiák, mesterséges hideg,
mesterséges eső, felhő, villámlás¹⁶⁷
elszakítanak jéghegyeket a poluson, hogy hideget
idézzenek elő¹⁶⁸
[oldalt ehhez:] *Technologia*
24 Szelet megelőzik és bejelentik a hajósoknak
Európa népei nem arra valók, hogy ökröket őrizzenek,
vannak más népek, a kikre nézve még ez is haladás
XXVIII
[oldalt ehhez:] *Anemometeor...*
- [55. r.] A pápa abdicált
A pápára semmi sem hat, haza, szerelem, pénz,
emberség
Nőkre sorshúzás
A kihordott székely nők. Sabina¹⁶⁹
- [55. v.] A delta városa¹⁷⁰
[oldalt ehhez:] *Város isme XXIX*
Költségvetés, tudósokra, népnevelésre, erényjuta-

lomra, gyermekápolásra, találmányokra, földművelésre, nyomdákra¹⁷¹

[oldalt:] Budget XXX.

[56. r.] A munkás zavar a Deltában¹⁷²

Nyáron havat produkál cukorbul, megfordítja az évszakokat Sasza

Katona nincs, csak hadtudós

[oldalt ehhez:] Stratégia

[56. v.] 1. Smaragdos gyémánt broche és függő¹⁷³ 2 Smaragdos és rubinos másli broche és függő 3 opál broche és függő 4. Nagy karperec smaragddal 22 gyémánt 5 Gyöngy függő 18 gyöngyel 6 Lánc karperec arany 7 antik gyöngyös broche szarvassal 8 arany diadém

[57. r.] 9 broche dalmatin rózsza bimbók gyémántal 10 antique mentekötő 8 gombbal 11. Mentekötő gyöngy, achat 12 Antik aranyozott kehely ananász

[57. v.] 1 Nyolc darab ezüsttálca 4 1/2 font 2 öt <négy> hat pohár, két cukorpixis, cukorhintő, kávé, tejes bögre, tejes kanna, kávé kanna 4 1/2 font 3 mosdótál, két üveg fedő ezüst, két csengetyű aljával, két pomádé-tartó, kávémaschina aljával, főzővel, kávé kanna, két kis gyertyatartó

19	608
32	2
<hr/>	
38	1216

57

[58. r.] egy pohár fődél, egy kis ?vendely?, egy tejes kanna, egy sótartó <smukk közé> 9 font 4 két gyertyatartó 1 font 5 két antik tálca

?Karagüj? építész 24 óra alatt egy csüirt Pongrácznak Ghyczy, Algernon

weil er ein graf ist Zichy da gehe ich auch, Baróthy Hogy a malac párja 20 6 40

- [58. v.] Börzejátékon nagy nyereség. Ezt ellenzi az elnök.
Ez rablás¹⁷⁴ [oldalt írva:] Börze
Hulló csillagok Aug 13-án¹⁷⁵
[oldalt írva:] Meteorok Humboldt XXXI.
- [59. r.] Büntetések. Számkivetés, deportálás.¹⁷⁶
[oldalt] XXXII Beccarie. Criminal codex
Hírlapok legujabbat hoznak, azért elfogadja őket
az idegen közönség is
[oldalt írva:] Journalistica
- [59. v.] Gyermekkertek, bölcsődék, iskolák¹⁷⁷
[oldalt:] XXXIII Neveléstan, Paedagogia
Magyarságnak csak iskolamestereket hoznak meg
tudósokat, költőket, színészeket¹⁷⁸
- [60. r.] Hivatalos nyelv dualismus, a [substantivumok és
verbumokat] a németből a ragokat és összekötése-
ket? a magyarból¹⁷⁹
[oldalt ehhez:] Philologia
Magyarra ügyelni, hogy senkit meg ne haragítsanak.
[oldalt:] Politika
- [60. v.] A hitelezői nem engedik elveszni a
Tutela alatt van
A republicanus magyart kipróbálja s kisé, hogy az
aristocrata
[oldalt:] Financia
felbontott csatarend, hogy a granátok ne tehessenek
benne kárt
[oldalt:] Strategia
- [61. r.] A bank felvétele lepecsételt ajtók mellett, léggömbök
segélyével
galvanoplasticus pecsétek¹⁸⁰
[oldalt:] Mechanica

- Villanyosság mint mozderő, valamennyi vasutat,
gépet ez lát el, éjjel az világít, meleget állít elő,
őzont gyűjt
[oldalt:] Mechanica, technica
- [61. v.] ózonnal gyógyítanak¹⁸¹
[oldalt:] Ózon. XXXIV
Sisakon se szem, se száj, alul a nyílás azért a fojtó
robbanás egészen belehajtja a fojtó léget.
Láncal bénítja meg az ellen légújítót villanyosságát
elvezetve
- [62. r.] Divat
Fleurs animées, tiz féle divat egyszerre¹⁸²
A nő felszabadítását követi a nőuralom¹⁸³
orosz forradalom hasonlít a franciához
[oldalt:] XXXV
Sympathia
A francia komoly, philosoph lesz.¹⁸⁴
A német hódításra indul¹⁸⁵
Americában a német felyül kerül¹⁸⁶
nemzetiségi kérdés America¹⁸⁷
- [62. v.] Megifjítás tudománya, új erő, szépség, haj, fogak,
életerő.¹⁸⁸
Tsimbulak 93, Siberia
eleven mammuth
?Koliván? tó 173 Ural 130
?Tsussovaia 115, 348, 334, 331, 329, 323, 319, 317, 311
Csak a tökéletes embert tűrik meg az államban, a
tökéletlent, mihelyt hibán kapják, viszik a Coloniákba.
308, 287, 281, 279, 252, 245, 242, 237, 229
100
- [63. r.] Ember sok elér még a földön, de egy helyen csak a
kitűnők maradjanak
Tengervizből ezüstöt galvanismus útján kivonni¹⁸⁹
[oldalt:] XXXVI

- [63. v.] Napot csinálni éjszaka a harchoz egy kis pont körül
 forgó léghajókkal
 Visszaélések a találmányokkal
 távirda csalásra, fény irda, bankjegyhamisítás
 [oldalt:] XXXVII
- [64. r.] Hírlap, Menteur, csupa álhirekkel
 még ha mindig hazudnék, igazat mondana, de hol
 hazudik, hol igazat mond s azért hazug¹⁹⁰
 Diplomatia csalással, hazugsággal, ravaszsággal
 [oldalt:] ?Urquhart? XXXVIII
- [64. v.] Szerelmessé lesz a nihilista nőbe s azért elárulja a
 titkokat s maga is átáll¹⁹¹
 A pusztában, válasszon: egy milliót vagy egy zsák
 burgonyát?
- [65. r.] Spiritisták Amerikában¹⁹²
 A médium¹⁹³
 [oldalt:] Paris en Amerique XXXIX
 Francia pártok, Bourbon, Orleans, Napoleon Lulu
 Bellanger Plonplon Peter, republikanus, communard¹⁹⁴
- [65. v.] *Ha víz van közte, nincs zsurlódds*
 Indusoknál egyenlőség behozatala tanítók által
 [oldalt:] XL
- [66. r.] *Az európai zavargókat dtviszi az indusok közé szabad-
 ságot hirdetni.*
 Megvenni apródonkint a földbirtokot magyarok
 számára¹⁹⁵
- [66. v.] A repülést kísérti, háromszor leesik¹⁹⁶
 Az én házam tája
 ujra támadt patakok
 Chinai magyar faj¹⁹⁷
 ?Imona? Maria Alexandrovna
 [oldalt:] XLI Ipolyi mythologia
- [67. r.] Egyedüli cím, aristocratia a tudós
*A magyar zsidó*¹⁹⁸

Newton ?indítása? a tanításra

az üveg pozitív, a gyanta negatív villany¹⁹⁹

Mikor a puskákat halomra hordják, a pápa is oda-hordatja a magáét

Templomban természettani előadások, nagy az Isten, ?humanus? értekezletek, népismeret, tájismeretek, gyermekek éneke, statistica, találmányok ismertetése, földmivelés, Legyenek áldottak, kik az emberiséget előbbre viszik, bizonytal Isten fiai mind, Mozes, Mahomed, Confucse, Jézus²⁰⁰

[67. v.] A becsületszó a törvény²⁰¹

Az új Sabinák

[68. r.] Esze minden fajnak van, csak mivelni kell, a mivelte faj is eldurvul.

Oriási (még) villany oszlop, mely a föld forgását az aequatort helyrevonja, or

[68. v.] összecütkezés az üstökösrel, elfogja az üstököszt a hold s közelebb jön a hold 20 ezer mérfölddel ezen tér meg a pápa.²⁰²

Megmondja, hogy mikor kezd el távolodni az üstökös, akkor dül el, hogy kinek van igaza, a templomnak e vagy a tanodának.²⁰³

Minden népek kibékülnek, fegyverekből máglyát raknak²⁰⁴

[oldalt:] XLII

A pápa azt mondja „én vagyok az Isten” a tudós azt mondja én vagyok az ember²⁰⁵

ffivért iszik Sasza

[69. r.] A hold útja parabolává változik²⁰⁶

Az üstökös és északfényen kercsztül látszanak a lég-hajók a mik lisztet visznek Ausztráliába s hust hoznak Európába

[69. v.] Minden nemzet odadja az ágyuit a nagy observatoriumhoz²⁰⁷

- Minő istentelenség a nemzetiség vallási gyűlölet
Szentgyörgyi György
- [70. r.] Siberiából lengyeleket visszahozni
Africába vissza a civilizált négereket²⁰⁸
Chinai folyamatok eredete, magyar törzs, hozzá-
járulhatatlan bércszakadékok.²⁰⁹
[oldal:] XLIII
- [70. v.] Diplomatiái cselszövények
Börzejáték női árulással²¹⁰
Öt millió rubel a csatatéren²¹¹
- [71. r.] Székely nép
Okos, mint zsidó, honszerető, mint schweizi, flegma,
mint angol, jó katona, mint arab, mértékletes, mint
porosz, idegent nem tűrő, mint olasz, democrata mint
francia, kitartó, mint orosz²¹²
Találmányokon töri a fejét [oldalt ehhez:] XLIV
Látvány felyülről. Ázsiai virágok Chinai hegyek,
folyamok. Amerikai erdők, Africai sivatagok, chinai
ember, teknőnc, tigrisek megriadt elefántcsordák,
kalózhajók
[oldalt:] XLV
- [71. v.] A megtelepített Sahara²¹³
folyó a tengerből kifelé²¹⁴
Várak haszontalansága
- [72. r.] Ön kifeledett egyet a tanításbul, az asszonyt. Nem
feledem el. Lesz szülésznő. Erre leveti magát a lég-
hajóbol²¹⁵
Mi az a hazaszeretet? Az nem létezik többé²¹⁶
- [72. v.] A testgyakorlattal az érzékiség hanyatlik
[oldalt:] XLVI
Királyné átadja gyermekét, neveljenek belőle polgárt²¹⁷
- [73. r.] Nihil nő elakarja fogni a királynőt²¹⁸
Üstökös beleesik a napba, napfolt, később új bolygót
vet ki a nap, mely a föld és a Venus között áll meg.

Béke. Télen nagy forróság, másodszeri aratás, tavak, folyamok kiapadnak, azután egyszerre hideg lesz, hófelhőszakadás, az observatoriumon folyik át a felhőjárás. Afrikában is hó²¹⁰

[oldalt:] XLVII

[73. v.] Időjós tudományosan megjósolja a nagy hideget a napfoltbul.²²⁰

Galicia köztársaság akar lenni. Interventio alapja orosz, de rugója lengyel aristokraták ellen
Közel jövő hold befolyása²²¹

Miért nem tudósítja a győzelméről a királyt²²²

[74. r.] Magyar országgyűlés akkor és ?porosz?

Semmi arzenál, minden ember otthon tartja a puskáját. [oldalt:] XLVIII

Tudományos előadások színház helyett chemiai villamos mutatóanyagok. Nagy drámák, színművek.

[74. v.] Ereklékkel való csalások, hamisítások

Pápa helyesli a leányvásárt, mert törököket térítenek meg.

Többiek mit mondanak rá

Országgyűlés előtt vitatják a leányvásár ügyét²²³

Hírlapok mind ingyen küldetnek.²²⁴

háboru, béke, veszekedés

A Ganges szabályozása, a cholera kiirtása, hullák a Gangesben, mocsárok, dzsungák²²⁵

alkalikus Bor és silikát egyesülések

[75. r.] Hadi foglyok deltába internáltaknak 200 ezer ember
?kacagása?²²⁶

Elfogadják²²⁷

Lovak nem indulnak fűtyöléstől riadtan ökrök pedig nincsenek a capitulatióban²²⁸

Megvesztegetett urak mikor kiderül, hogy a bankjegyeik hamisak²²⁹

Deroute a piacon

- [75. v.] Az [összes] ballon csoport a ?dynamittal?²³⁰
Bankjegy üvegből utánozhatatlan
a tüzsurások a csatában elzsisbasztó seb, mely később
vizket a sereg fele vakarózik²³¹
- [76. r.] Egy király, a kinek annyi dolga van, mint egy nap-
számosnak, éjjel nappal dolgozik²³²
Drágaság a városokban
Chicago leírása Liptaytól
[oldalt:] XLIX
- [76. v.] A gyilkos és a gorilla²³³
Az összefogatott csontvázak
Felnőttek keresztelése mezetlen²³⁴
Útést nem felejt el a gyermek.
Gyermekkertek, tornázás, testi erő
biblia, zsoltár, helyett tanulnak természet tudományt²³⁵
- [77. r.] [Nihilisták] mind azt teszik, a mit a jezsuiták, de nem
keresik az erény látszatját, nem hódolnak az erény
külséjének, a tolvaj büszke arra, hogy ő ügyes, a
kéjhölgy arra, hogy ő gyönyörű
Itt egy nagy hatalmas nemzet amott egy kicsiny
elenyésző, válaszd emezt
Extravagans gyönyörök, az ellenség vérében akar
úszni.
- [77. v.] April. Széndért²³⁶ 26
Nőmnek 45
Majoros 10
Correctornak 40
Dienes Májusra 50
Biztosítás ház 12
183
Adó 33
Napszám 3—6-ig 4,80
Napszám 8—13 7,20

	Napszám 16—20	6,
	Napszám 22—27	6
		<hr/> 240
[78. r.]		240
	Biró asztalos	<hr/> 20
	ugyanaz	<hr/> 10
	Fuvaros	4
	Szalmáért	<hr/> 10
	Zabért Máj 3	<hr/> 2,30
	Leirónak	<hr/> 15
		<hr/> 301,30
	Kocsigyártó	<hr/> 50
	Szijártó	<hr/> 26
	Kamat nyugdíjra	47
	Lakatos, kémények	<hr/> 16
	Bakcsi. Aprilis	<hr/> 10
		<hr/> 450,30
[78. v.]	Máj. 1. Nőmnek	70.
	4. „ „	10.
	„ fuvar	2.70
	„ fáért	20
[79. r.]	[üres]	
[79. v.]	Szerellem bolondjai ²³⁷	
	— Clubbok. ²³⁸	
	— A hazatérő emigráns	
	— A honvéd, ki kenyeret keres	
	— A garibaldista	
	— Az áruló	
	— Izabella királyné ékszer ²³⁹	
	— Lauka és Pálffy Mór	

- Europa új térképe
- A borzalmas festészete²⁴⁰
- Az ügyvéd tanui Constantinápoly[ban]
- Főügyész volt, főbíró lett, most fő utbiztos
- Zerffi 64–6
- A frakk száműzetése
- 100 forint likőr

- [80. r.]
- A jótékony bazár
 - Grofné és parasztleány
 - Levesfőzők
 - Az én rigóm
 - Harter <Miksa> Nándor²⁴¹
 - Harter Attila Aladár²⁴²
 - Dina
 - Ilon
 - <Petíciók> a delegatiohoz
 - Lemming Malvina²⁴³

- [80. v.] *Saint Simonismus*²⁴⁴
Communismus
Selbsthilfe
 Semitische Völker
 Simonie
 Sittenpolizei
 Sklaverei
Sozialismus
Staatschulden
 <Staatstat>
 Abmeierung. Expulsion Arabien
 Actie Arbeit, Unruhe
 adelsmatrikel Armuth
 Africa Asien
 Agrarverfassung Asylrecht

	<i>Alleinhandel.</i>	<i>Atheismus</i>
	<i>America Wechselverhältnis</i>	<i>Ausweisung</i>
	<i>Anarchie</i>	<i>Australien</i>
[81. r.]	<i>Kasten</i>	<i>Lancasterschule</i>
	<i>Kirchenvermögen</i>	<i>Faustrecht</i>
	<i>Klöster</i>	<i>Neger, Liberia</i>
	<i>Kolonien, Strafcolon[ie]</i>	<i>Buxus</i>
	<i>Korngesetze</i>	<i>Mennoniten</i>
	<i>Kriegführung</i>	<i>Menschenraub</i>
		<i>Menschenrecht</i>
		<i>Menschheit</i>
	<i>Bacon</i>	<i>Californien</i>
	<i>Baumpflanzung</i>	<i>Canada</i>
	<i>Bentham Schule</i>	<i>Carbonari</i>
	<i>Beute s. Eigenthum</i>	<i>Cardinal</i>
	<i>Wohltätigkeitsanstalt</i>	<i>Carnaval</i>
	<i>Bodmerci</i>	<i>Carolina</i>
	<i>Börzenschwindel</i>	<i>Ceremonielle</i>
	<i>Brüderlichkeit</i>	
[81. v.]	<i>Chatullgut</i>	<i>Credit</i>
	<i>Chemie</i>	<i>Cultur</i>
	<i>Chiffren</i>	<i>Curie</i>
	<i>China</i>	
	<i>Cölibat</i>	
	<i>Communismus</i>	
	<i>Constant</i>	
	<i>Consum</i>	
	<i>Contrebande</i>	
	<i>Deficit</i>	<i>E. morganatisch ehe</i>
	<i>Demagog</i>	<i>Ehre</i>
	<i>Deportation</i>	<i>Einwanderung</i>
	<i>Devaluation</i>	<i>Eudämonismus</i>

	<i>Diplomatik</i>		Europa
	<i>Dynastie</i>		Ewiger Friede
[82. r.]	Familienherrschaft		<i>Execution</i>
	Friede. Faustrecht		Illuminatenorden
	Frauen		Index librorum
	<i>Freimauerei</i>		Industrierausstellung
	<i>Fund und Schatz</i>		<i>Invasions s. Krieg</i>
			<i>Japan</i>
	Gauner		Jesuiten
	<i>Geldwesen</i>		Jus primae noctis
	<i>Glückspiele</i>		<i>Kaiser und König</i>
	Guizot		
	Gütergemeinschaft		<i>Machiavelli</i>
	<Habsburger>		<i>Mexico</i>
	<i>Handelsgesellschaften</i>		<i>Mongolen</i>
	Handelsverträge		<i>Monroe Doctrin</i>
	<i>Heerwesen</i>		<i>Mormonen</i>
	<Hof>		
[82. v.]	271 ²⁴⁵	380	1000
	135	386	2739
	370	426	584
	220	10	292
	100	1217	114
	996		57
	4367		507
			176
			88
			1217
			6774
			<hr/>
	1000		
	1000		

150
150
900
500
150

3850

[83. r.] [üres]
[83. v.] <A király jegyese>

Natürliche Kinder
Naturrecht
Negerstaaten
Negerhandel

Ranzionirung
Rauhes Haus
Religiöse Bewegungen
Renegaten
Repressalien
Russland

[84. r.] *Taktik*
Theuerung
Todte Hand
Tridenti concilium
Tugendbund
Turkei
Turnen

Zeitungen
Zoll
Zweikampf

Obscurantismus
Ostindien
Papst
Pauperismus
Physiokratie
Placet
Platon republ. . .
Prise
Ploretariat
Protection
Proudhon

unehelich Vater
Ungarn.
Universalstaat
Urrechte
Vereinigte Staaten
Völkerrecht
Volksbewaffnung
Volksschulen

[84. v.]	15^{240}	3200	25 □ u.	
	<u>11</u>			
	15			
	<u>15</u>			
	165			
	<u>20</u>			
		200		4000
	12	<15>	<15>	53
	<u>29</u>	<3>	<7>	<u>24</u>
	36	<11>	8	80
		<8>	11	
		<6>	<u>8</u>	
		<8>	49	
		<53>	<u>25</u>	
	16 16		674	12 1/2
	<u>12</u>		<u>6</u>	
	32		14	
	<u>16</u>			
	192			
	<u>12 1/2</u>	50	625	2000
	3	60	180	<u>2000</u>
			<820>	4000
			<u>800</u>	2000
			1600	6000
			400	3200
			<u>2000</u>	<u>9200</u>
	3	3	12	

[85. r.] [rajz: egy lakás alaprajza s a szobák beosztása, méretei]

[85. v.]	[rajz: kisebb lakás alaprajza]	
[86. r.]	Ráth királyért ²⁴⁷	
	Mátyus városra kormányra	
	Hollán a társulatra	
	Jókai Schweicra	
	Podmaniczky a bankra	
	Ivánka Türrre	
	Türr Schweitzra	
	Keller [svájci] consulra	
	Ráth Szapáryra	
	Hollán Jókai	
	Zádor Eötvös [a lap alsó felében rajz: svábhgyei lakóház homlokzata]	
[86. v.]	368 1440 Ráth, Szapáry, Szende Bittó, Bartal Ri- 10 1040 báry Podmaniczky, Takács, Medgyaszay,	
	360 Szalay, ?Kakry? Hollán, Nagy János, vasutépítési igaz. Zakh. ?Verderb...? Schober építésvezető Obermayer üzlet igazgató	
	2 Ivánka én... .	
	720 Cathry Sales	?Nanbukin? Alföldi Klár, keresk. min.
	2	
	1440	Türr, Havas, Tisza, Kle- beblatt építész Mátyus
	36 ?Szót Szabó?	Frentzler, Kassa oder épi- tész Thaisz, Bost, Wahr- man, Hazman, Ambro- zovics számvevőszék eln.
	10 baseli intéző	
	1 1/2 hegyi építő... .	
	360	
	180 2. sz. hegyi... .	
	540	
	2	
	1040	
[87. r.]	Ivánka Imr[e] ²⁴⁸	Sebestyén
	Nagy Ignác	Kaucz

Detrich	Szontagh V.
Simonyi	Trefort
Ráday	Zsarnay
Faragó	Bethlen
Talabér	Pulszky
Ghyczy Kálmán	Perczel
Domahidy F[erenc]	Huszár I.
Perczel Mór	Zmeskál
?Salamon? L	Besze
Bobory	?Feszti?
Pap M.	?Onoszy?
Jókai	Tanárky
Patay	Simai
Nyáry	Jankovics
[Garády]	Somogyi
Csiky	
Dobransky	
Halász	
Böszörményi	
Vlád	

[87. v.] [rajz: ház alaprajza és beosztása a helyiségek és a világtájak megnevezésével.] Észak Nyugat Dél Kelet kamrák, háló szoba előszoba kis szoba, ebédlő [87. és 88. l. közt egy lap kiszakítva]

[88. r.] Dunapataj
 700 kőműves²⁴⁰
 1000 ács
 100
 150
 100
 150

2200 [rajzvázlat: nem ismerhető fel]

[88. v.] [rajz: lakás alaprajza]

[89. r.]	3	3	72
	248	8	10
	24	24	62
	26		26
		6	36

[vázlatrajz egy lakásról]

[89. r. —90. v.] [üres]

[91. r.] Utközben olvasom Lloyd közleményét. Tudatandó ellenzéki szerkesztő kit Lónyay hivatott, én voltam, beszélt külpolitikáról Kaas nekem Lónyaytól semmi izenetet nem hozott, tőlem Lónyayhoz semmi üzenetet nem vitt, velem ?Ghyczy? levelének keltéig nem is találkozott,²⁵⁰

[91. v.]	100	10	36
	10	4.50	3
	10	6.	108
	30 deszk	10,80	

Gőzhajó társulat kitett egy és 1/2 éves (gyermek)
Dunakeszi leány visszajött érte
[Cséry, Lónyay, Almássy] Kiss.

[92. r.] Esseg. Eugenfalva Franz Scheibel Gemeinde Vorstand.
Somoskeői [nagy betűkkel]

[92. v.] Bortermés 1866-ban²⁵¹

I. hordó	Kút völgyi fehér	14 akó
II. hordó	„ „	12 akó
III. hordó	„ schiller	12 akó
V. hordó	sajtolt bor	
	7 akó kút völgyi,	
	3 akó orbánhegyi	10 akó
IV. hordó	orbánhegyi fehér	12
VI. hordó	orbánhegyi schiller	12

	VII. hordó orbánhegyi schiller		11
	VIII. hordó orbánhegyi sajtolt		1
[93. r.]	Szőlőre tett kiadás 1866-ban		
	Martiusban nyitás		10 f
	April 3. nyitás		5.—
	April 8. nyitás		8.—
[93. v.]	Fehér kútvölgyi		14 akó
	„ „ „		12 akó
	Schiller kútvölgyi		12 akó
	Orbánhegyi fehér		12 akó
	préselt bor kútvölgyi		10 akó
	orbánhegyi schiller		12
	orbánhegyi [schiller]		12
	préselt orbánhegyi		7
			<hr/>
			74
			48
			<hr/>
			592
			276
			<hr/>
36		3352	9
		324	
		<hr/>	
		110	
[94. r.]	Urházy ²⁵²	50	Vargának Nov
	Pál	50	6 25
	Dienes	50	— 21
			<hr/>
	Hird.	40	46
	Rt. . .	40	10
	Corr.	40	30
		<hr/>	
		270	86
216		910	4
		864	
		<hr/>	
36		1760	5

(XX.) NOTESZ

- [fedőlap Külföld Honnan Pulszky¹
belső Űrményi Miksa² ?Stein? Bittó ?Beden? Wahrmann
oldala] Rajner F. ?Stratimirovich? Tenger Aosta Kemény
G. (Zichy J.) Petrovay Liptay Financ Kaucz Miska
?Szitányi? Wodjaner Zsedényi
Chin³
- [1. r.] 1. Egykerekű kocsik három emberre
2. Belckergetik a vízbe a sáskákat
3. tűzkútak ?Xensoka?
4. Luen folyó 5 pálca
6 keletről D nyugatnak
7. Huniát Xelenho [lekopott] bizonyító granit
[okmány]
8. Makan tengeri szellem ?passus?
9. Xehung szikla szól mint a harang
10 Bambuszon úszó falvak
11 ?emeletről? mivelte hegyek
12. A ?Ginsa? gazdaság
- [2. v.] 13 T. jén ?hesirasa?
14 A kő hadsereg
15 Bambusz csövek⁴
16 ?Li. . . i szivalaku gyümölcs rozsa illatu méz ízű
17 Ginseng erősítő gyökér⁵
18 Chifang szél lehetére forduló fű
19 Querec fű megnevetet
20 vízbe vetett virágmagvak⁶
21 Színváltoztató rózsák

- 22 Négyszegletű nád
 23 fekete nád
 24 Hoichen nyáron madár télén hal?⁷
 [számo- 25. Kigyókő, szőrös kigyó
 zatlan r.] 26 ☉ A kettős menyegző
 27 Wisztezni 3 Strohmagl
 28 Puffra nem játszom
 29 ?Radnóty? és az olaszok
 20 Somnambula válasza
 31 Cifra hirlapi frázisok
 32. Lincoln szegény ?Mongx? gazdag⁸
 33 Liberalisok programja ?Austria scena?
 34 oroszán ?sziv?
 35 Jubilacum Lumentaeum
 36 Sánta koszorúja
 [számo- 37. Két korcsmáros
 zatlan 38 Mexico⁹
 v.] 39 Helvécia tengeri állam
 40 A háromszor megvett szőlő B. P.
 41 Barack Gödöllő
 42 Mozgó legyezők
 43 Előbb a hölgyek ülnek le
 44 Davis a rabszolgatartó most maga is megvehető
 45 ?Leuchtenberg? és a színész nő
 46 Magyar lovasok diadala
 47 Bécsben szégyenlik a magyar ruhát

830

160

670

- [2. r.] 48. A Vladika
 49. Mexicói szorultság¹⁰
 50 Bankrot tanító
 51 Mexicóban ?fegyver? külön és ember külön

- 52 Nap. herceg beszéde¹¹
 53 Kecskeméti atyádfia e?
 54 Nemes színészek
 55 Holzer uzsonna, szép hölgy cinicus
 56 A ?flitták?
 57 Az unokaöcs kat. nagybátyja
- [2. v.] 58 Mexicoi hazugságok. Crocodilus ezred Arany-
 borju, repülő lovak fejenkint szavaztak ☉
 Mikor egy kalendariumnak három szerkesztője van
 Pulszky és ?Szentirmay? alszanak
 Az órrára süket, a fülére vak. A szemére süket
 Horvát zászló
 Két pap egy katedrában
 Pap Zsigát megdicsérni megbántás
- [3. r.] — Fotografál házasság ajánlatokhoz
 — Oroszok kiöltött nyelvei kórházban
 — Bismark duelluma
 — A regényolvasó a padláson
 — A tolvaj méhek a cukorgyárban
 — Katonai assentálás, orvos dija, Német Berci 200
 ft. Nagyfeő szolgabíró sorsjegyhuzáskor
 — Házmasterből lett nagy úr elnök csengetésekor
 — Elitéli a papot hat pipára
 — Az orvos félisten, mert csak ölni tud
- [3. v.] — Genoveva oltozetei
 — Két esztendobul egyet
 — engedjen egy hajszálnyit
 — Az utolsó martyr
 — feketék, fekete föld
 — Zsidó hogy ad pénzt az úrnak
 — Servus Muki
 — Mondd meg te, hogy mit adsz?
 Te mond meg, hogy mit igérsz?

- Bűn tudni, mik ?mikor? kivilágítva
 - Duellumok, a mik nem jöttek létre
- [4. r.]
- Hazulról jöttél?
 - Ügyvéd lehuzza pap csiznáját
 - Gutai béres a fenyőszállal
 - Napoleon Mexico dupla vagy scimmi¹²
 - Suba, Ázsiai magyarok
 - ?Russel? beszédét nem hallani
 - Repülő szabó
 - Kocsis strike
 - Feuilleton Lauka
 - ?Desewffy? titka
 - Regatta viadal
 - Napoleon 640000 frank Caesar
- [4. v.]
- Házmaster strike
 - Boa constrictor publicum közt
 - Medium
 - Erdélyi vasúton utazók alsó házból felső házba
 - Jókay kocsmája
 - Színész vándorlás
 - 1 Pikkering megy a vasuti ajánlatt. . 2 visszatolják, hogy biztosítsa a váltóit 3 visszajön, szivar-szipka locomotiv 4 visszatolják, útközben elalszik 5 NK. . . dig az utjában hátrakiabál 6 Sarkantyuzza a ?vagyont? hogy siessen
- [5. r.]
- 7. Megint visszatolják, mind a két kezével vakarja a fejét
 - 8. kétfelől is tolják, huzzák ?káromkodik?
 - Nem lehet választás, mert a színészek elmentek
 - Romai orr
 - ifju liberalis conservativ whigek
 - Egy szerkesztő, a ki pénzt küld a publicumnak
 - Eladta a nagyapja csontjait

- [5. v.] — Télen befagy a ?tojás? de nyáron nem forr fel
 — Elfütyülni a Hunyady indulót¹³
 — Minister strike
 — Méhek és sajto törvény
 — Eszterházy kifizette a ?németeket?
 — Oester. [elmosódott]
 — Dispositionsfond temetese
 — Az országgyűlés a küszöbön? elfaradt? már
 — Minden város külön autonomiát
 — Hires toastok gyűjteménye
 — Nyugtalanító hírek, Schm. nem lép le¹⁴
 — Jósolják, hogy összeveszünk a tótokkal
 — Szokás búcsuvételkor prezenteket osztogatni
- [6. r.] — Nincs itthon a macska, cincognak az egerek
 — Az álfogak 8 évvel ?fiatalabb? mint a férj, az pedig 32 = 80
 — A visszacsalt sorsjegy ?bogár?
 — Izraelit ?uraknak? a ló nem ?mutattik?
 — Az édes vízi tengeri rabló
 — A tudós bolhák¹⁵
 — Policáj legtöbb tiltott könyvet olvas
 — Megmolnározott darab, Zichyt írott ?nevek? fogalmak helyett ☉
 — Hogy beszélnek az emberről, a míg minister és miután nem az már
- [6. v.] — Hát tehetek én róla, hogy meghalt
 — Kapott öt magyaros diszruhát meg egy ?ígéretet szép leányra?
 — Postamestert nem illeti a pascuum¹⁶
 — Háromszor iszik a magyar de azért jót is akar
 — Romában a veres kakasnál
 — Károlyi kapusa és szakácsa
 — Angliában vagyunk püfölik már egymást
 — A hernyó és a pille

1. burocrata és szabadelví 2. radícal és bagolypille
 3. szolgáló és lorette, 4. bánat, apathia, remény ☉
- [7. r.] — Gőzparipák és gőztalyigák, gőzmozdony, kávé-
 őrlő, theafőző
 — Ha a Sultán papistává lenne
 — Különböző színű plajbással irt versek
 — Láb nélküli ember tánca, kéz nélküli festménye¹⁷
 ☉ Etiquette szabályok Magyarországon
 — Sördalok
 ☉ Majd megmutatja, hogy kell köszönni
 — Servus Muki!
 — Püspöki conferentia Kalocsán. ?Mihályfi?
 — Telegrammok
- [7. v.] — Filep király ☉
 — Orges, ?Lustkandl? B. . . ?Mme? Zerffy Saldapenna
 <dau. . .> Debrauz
 — Lottéria hogy ki ne kapjon kamatot T¹⁸
 — Pap magát denunciálja
 — Bizzuk a dolgot istenítéletre <?sorára?>
 T-Z. Tribuni plebis¹⁹
 — Ha már valakinek van egy ?villája? minek kereskedik tovább
 — Zichy Herman a hat ministernél
 — ?Botulfa? indus perzsia
 — Censor által küld verset
 — Fizetéses hívtalok.
 — Liberal deliberal
- [8. r.] — Cseh viselet
 — Atlanti cabala zavaros tudomány
 — Feltámadás ad hoc
 — ?Provinciális? bankok
 — Országház kaszárnya
 — Jubileumi hét
 — Liszt abbé²⁰

- Wesselényi megátkozza Kölcsey versenytársát,
a ki azt mondja én csak magamnak születtem. Az
meghal az[országgyűlés] utolsó napján
- [8. v.] — Bevert fejű kortes, ?kösse? fejét a borbélyhoz
— Ezen bölcs beszédre a melyből én ugyan egy szót
sem értettem, majd megfelel ?Bezerédy? uram
— Ha százast vált, lehuzza belőle az adót.
— puffra játszottunk
— ?argenti visum?
— opportun[ismus]²¹
— Mire virradunk
— A dalárok zászloja
— Dalárok
— Kuranda
— ?La. .enburg?
- [9. r.] — Bergert köszöntik fel
— T. Sándor és ?hitelezője?²²
— Csi?znazce?
— Bazeli orák
— Könnyek miatt meghatott
— Mire való az a szalonna? A potyeszre.
— A vendéglőben keltett gyanú
— Kihíztak, soványakat kötöttek be
— A dispositions fond kiszáradt
— Verwirkt és Sistirt
— Restauratio vendéglő
— A kutya a hússal²³
- [9. v.] — Az ökrök
— Bécsben bevették a késgyárba
— Kaptatok e már főispánt
— Zászló lobog, mit jelent
— Gyerek kandidatusok²⁴
— Ha a gyümölcsöt leszedik, a levél is nem soká
lehull

- Bécsi repressaliák
 - Próbaválasztás
 - Bolnai
 - A szigetvári basa
 - Walstein
 - ?Szegfi?
- [10. r.] — Tallerossy ?békeszegő? férfi
 ?polgár? 61-iki.²⁵
 polya 61-ikén mind
 Walter Jelenlegieket
 Toth L 61-ikiéknél visszatértek
 Ertl volt 61-ikieket is meghivatni kész
 ?Polgárok? örülnek, ha 61 után tisztikarnak nyilat-
 kozz... meg mint képviselő majd mint tisztviselő
 Pólya visszahuzza indítványát
 — Szilágyi polgármester elnök
- [10. v.] Mint alkotmányos polgármestert akarja tekinteni
 — értette kend, német...
 — A schulráth ☉
 puffan is ma nem puhul
 — hányféle tudós legyen a képviselő
 — Absolutiot ad
 — Lelenc
 — Testvércink
 — Ha eső esik, nem lehet országház
 — A szénavevő követ
 — A katona kard nélkül
- [11. r.] — A bíró soványan és kövéren
 — A követ programm gróf fiscalis
 — vicispánsága alatt le nem fogy ?Szemere?²⁸
 — A míg a német szidta a magyart addig nem értette,
 de mikor a magyar veszekedik egymás közt, azt
 megéri

- Almát vett a képviselőnek Deák
- A selyembogár megeszi a bodzalevelet is
- [11. v.] – Hát ?Peskó? kutya?²⁷
- Lobogók. Ráth, Kemény
- Négy számár elől, négy ló hátul
- Nem taszigálódok, csak föllépek. – Jelentem, hogy leléptem – nem ütjük, csak kapacitáljuk. – Nem rablók, csak szavazatszedők – Két részeg kortes, melyiknek van jobb bora. – lábbal fölfelé. – Kulacs kép, a szívem – A város intelligentiája
- ⊙ Nem M. és M. fecskendő paraplé, conservatív
- [12. r.] Az alabástrom oroszlán Deák asztalán
- Egy cseresznyemaggal elindult
- Örülnek ?egyszer pénzügyminiszterrel? hogy nem kap pénzt
- Nem verekesznek, csak csépelik azokat a kéréket, a melyekből az országgyűlés lett
- Debreceni dohány árúk
- Vámbéry Ármin tatárja
- Hogy nekünk nincsenek régi törvényeink? Hát az a 4 ezer mázsa kutya ⊙
- [12. v.] – Zebulon illusztrált levele²⁸
- Közös ügyeink ⊙
- Kin s ki
- Deák még se hiába kapta a vadász diplomát
- Programm. Egyúttal előfizetési felhívás is, legpraktikusabb
- Országháznak nem lesz pincéje egy hivattalal kevesebb
- Vörösmarty életírás előbb megjelenik, mint az országgyűlés²⁹
- Egy év múlva a magyar országgyűlés határozatai fölött tanakodik a cseh országgyűlés

- [13. r.] — Kártyáznak. Casinóban, mit háborgatják őket közügyekkel?³⁰ ⊙
 — Szégyenli magát, hogy úgy potyán jut be az országgyűlésbe
 — T. Hadd küldjön minden kerület annyi képviselő-
 <jelöltet>, a hány jelölt föllép
 — Két tagadás egy állítás. Idők ?Tanuja? és Hirmők³¹
 — Ebleletek a korteskedésre
 — Kár, hogy egy jóra való ember nincs közöttünk
 — Ellenjelöltet kérnek, mert így ők szárazon maradnak
- [13. v.] — Kossuth Pál
 — Favágó gép
 — Merode egészséges
 — Bethlen Miklós
 — Mesterházy
 — Sokáig tart az ősz az [országgyűlés] miatt
 — Programm, dolog
 — Programm szüret, rövid lesznek, hosszúra nyult hozzákezek az elsoroláshoz, mindenfelől érkeznek hozzánk ?meghívások?
 Szavazzunk, de a felett, hogy szavazzunk
- [14. r.] — Bernát G. minden status adósságot
 — Nemesség kérdése
 — ?Tiknak? nem kell kend követnek
 — Sok bor elfoly még addig a csapon
 — Vizöntő jegye helyett boröntő
 — oly sok a szavazója, hogy a kalapjaik mell. . . tokból ?kikerül? egy madrac dunna, vánkos
 — Besze kiabáltat a kanonokok ablaka alatt³²
 — Bortermelő társulat köszönetet szavaz a kortesvilágnak
- [14. v.] — Zichy három írása jelszó a mostani írásokra jubileumi írás miseírás V

- Jó reggelt, hol lépsz fel, hogy vagy?
- A kalap az enyim, azt nem engedem, a fejem a gazdámé, azt hadd üssék
- Béke conspiratio, Nap. herceg békeapostol³³
- Fél hal fél ember³⁴
- A pápistákat szidó, kinek keresztül égett a tapló a mellényén
- Nem kétkulacsos, de nagykulacsos
- Miért ütötte a ?fiad a ...?
- [15. r.] – Ki szenteli fel az országházat legelső beszéddel
- Az enyém 18-as
- 4 fertály mágnás
- Lefoglak sujtani. Jaj, kérem, inkább leszállok!
- ⊙ Képviselő elvégre miket visz haza a választóinak.
- ⊙ Kit érdekel az most, hogy Nádasdynak fáj a szeme vagy sem
- Minek volna most a rabló mikor az urak saját magukat lopják?
- ?Kinsky? Spielt man nicht mehr
- in Wien um 60 ... Geld Comode
- [15. v.] – Választhatók, a kiknek legalább 2000 hold birtokuk van³⁵
- Az idén is táplálják az inséges népet.
- Herbert tavaly, en. . . gelice 77 millió deficit, Kaiserfeld Mende Deák Bécsben Mexicoban alagut korlátai Pikkering Schleswig Holstein ?Graner? és Davis, ?Botulfa? Napoleon bon. . . Donato ördög ?felel?³⁶
- Egy lapszerkesztő kinszenvedései napjainkban, a fehér tollat nem ismeri egyik ?megyében? liberalis a kakas toll ?másikban pecsovics? négy felé kényszerítik menni
- [16. r.] szidják, hogy nem érti a célzatokat zöldül a remény,
- kétféle tudósítás kihagyta a megszólítást a prog-

rammjából kéri, hogy barátságbul vessen össze a barátjával. — Kéri, hogy mondassa ?le? a más.kat.³⁷
— Ki írta ezt a cikket. Én nem akarok bajba keveredni — Nem akarja ?megsérteni? az illetőt, de hogy czüst ?kanalat? lopott, azt megemliti. Mért nem pártolja Keményt, Ráthot — Drótos tótok ?sűrűn találkoznak? ... académia küldje vissza a ... Irjon kortesdalt, mi legyen benne a kadencia

[16. v.] — A Dunaföldvári partba épült lakások

<tanulja>

Simeon

<Szeg> Igen és nem

Szegény ember mind

maga a kormány is

miért nincs ?pénz?

mert 3400 m

mire lett az kiadva? király

azért ?nyom? a 3400 m

kinn van de a kamatját mi fiz.³⁸

börzejáték

[17. r.] Bankjegy forgalom

Bank nem ad pénzt kereskedőknek

az ?áldás? is ?kárba? vesz

Hogy akarnak segíteni

Adók mérséklése dohány

Adók hovaforvitása iskolák

Saját bank.

szabad kereskedés

nemzetgazdász, ?bordézsma?

ezt ellenzik a bankárok

a bankárok fizetik a korteseket³⁹

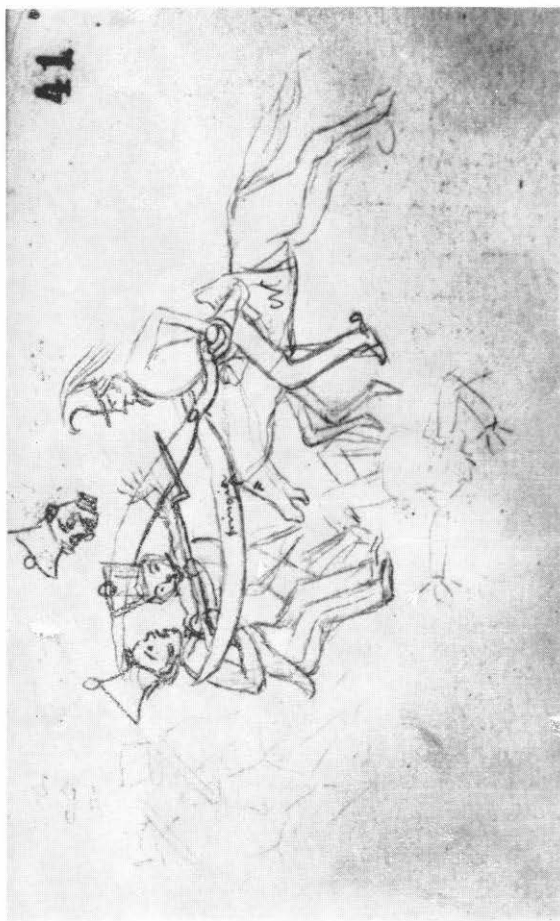
német el nem adja magát egy tál lencséért

a királyban van bizodalma

Az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött 26 Jókai-notez

II.

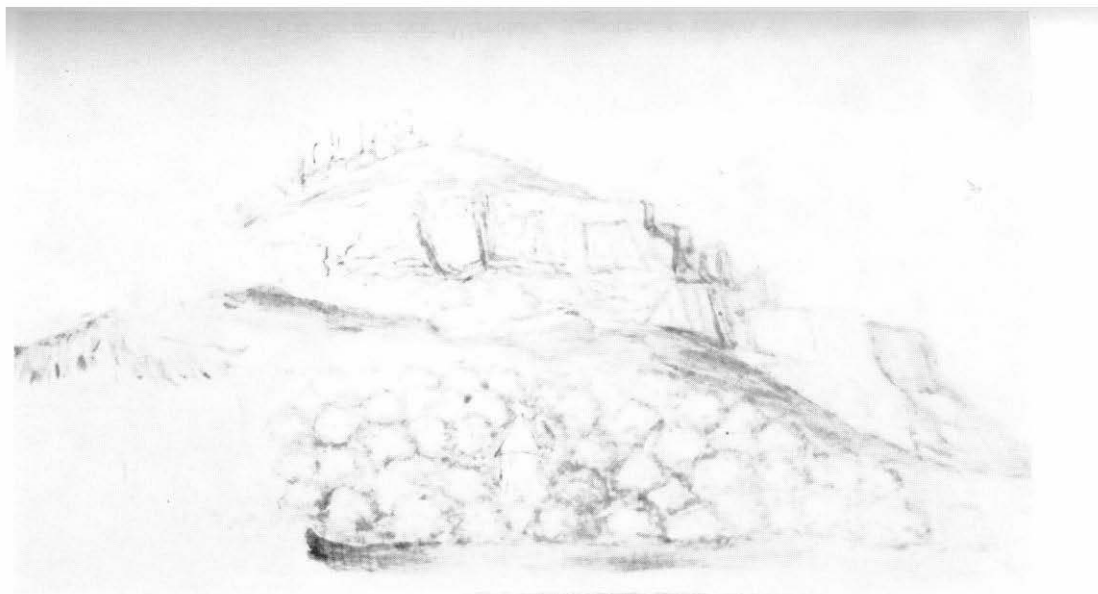
Jókai vázlata a 2. n. 41. r. A témát l. Üstökös 1859. febr. 12. 7. sz. 62.

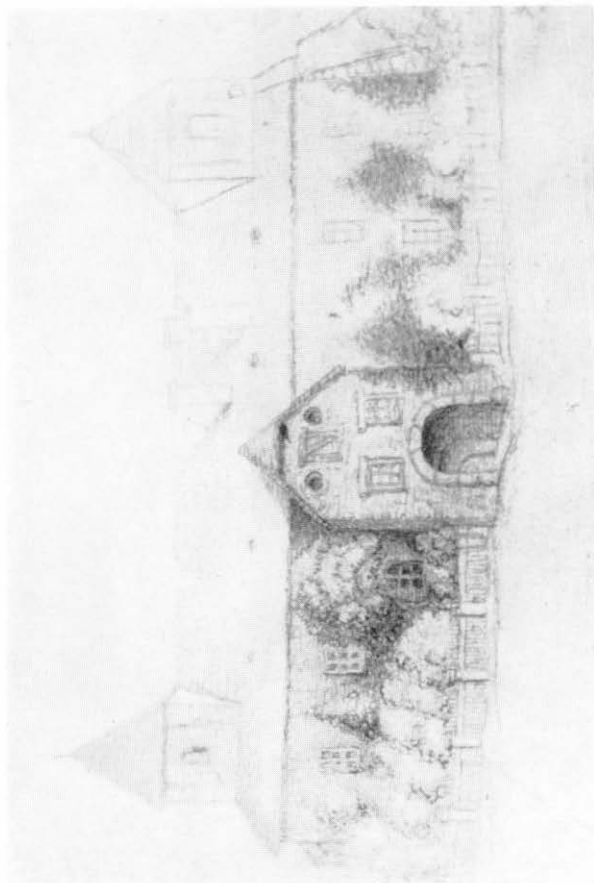
Jókai ceruzavázlata a honvédek etető mosolygó asszonyáról a 2. notesz 44. rectóján

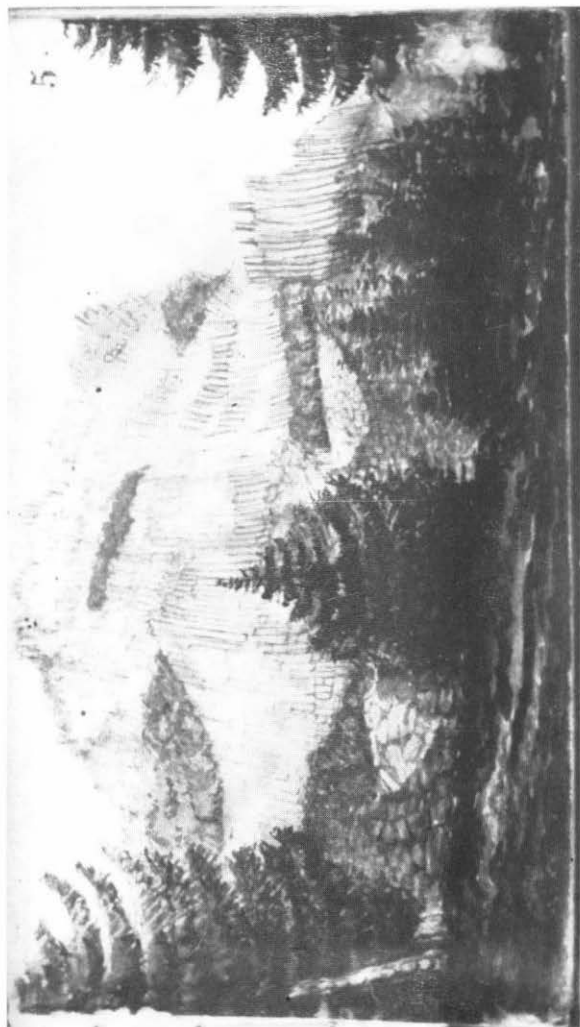
A világnyelv jelrendszere. A 7. notesz előzéklapjának versóján.
Feldolgozta Jókai *A jövő század regénye* 2. k. 28-31.

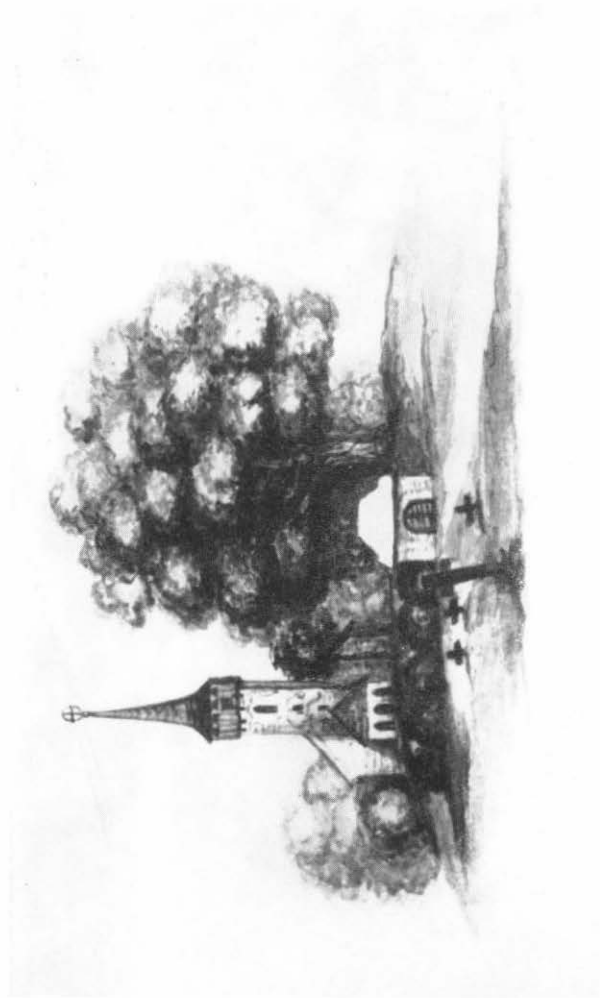
Jókai ceruzarajza: hegyorom váromládékkal, előtérben a hegy alatt falu templomtornya.
Valószínűleg Boldogkővár és Boldogkőváralja. 7. notesz 3. rectón.

Jókai ceruzarajza: Várpalota. 7. notesz 4. rectón

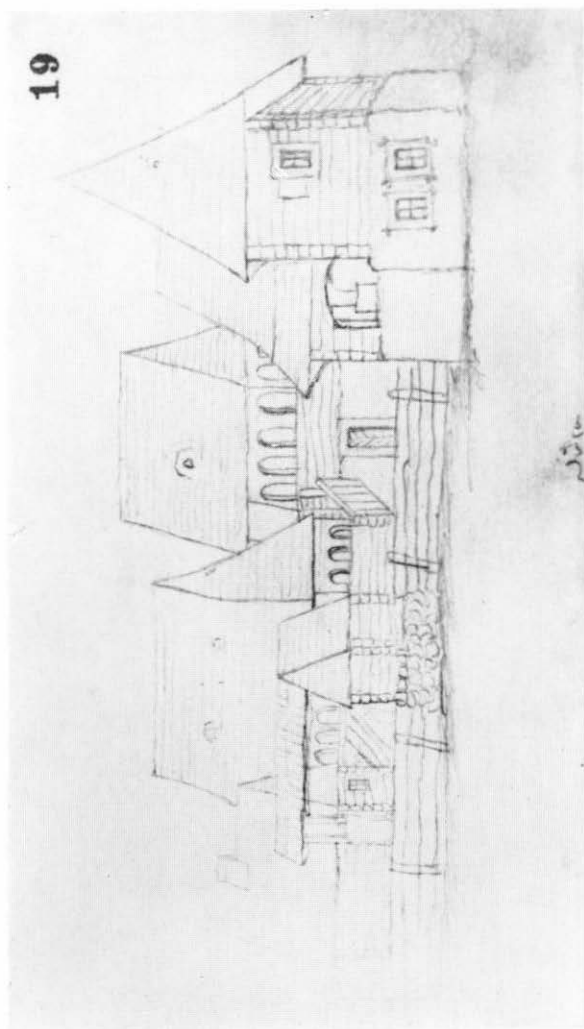
A Detonata. Jókai színes képe a 7. n. 5. rectóján

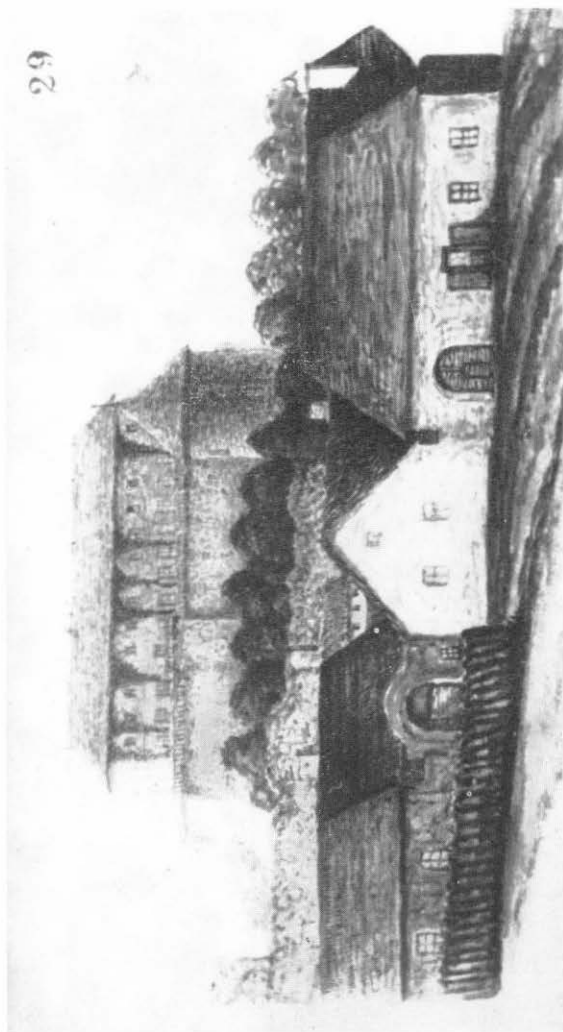
Fabu popi — Jókai szerint a pap tölgyfája Cebe község mellett, a románok gyülekezőhelye.
Barna ceruzarajz a 7. notesz 9. versőjén

Jókai ceruzarajza: karikatúra egy képviselőről
(talán Zsedényi Edéről) a 7. notesz 11. rectóján

Jókai ceruzavázlata: Vidra. A 7. notesz 19. rectójián

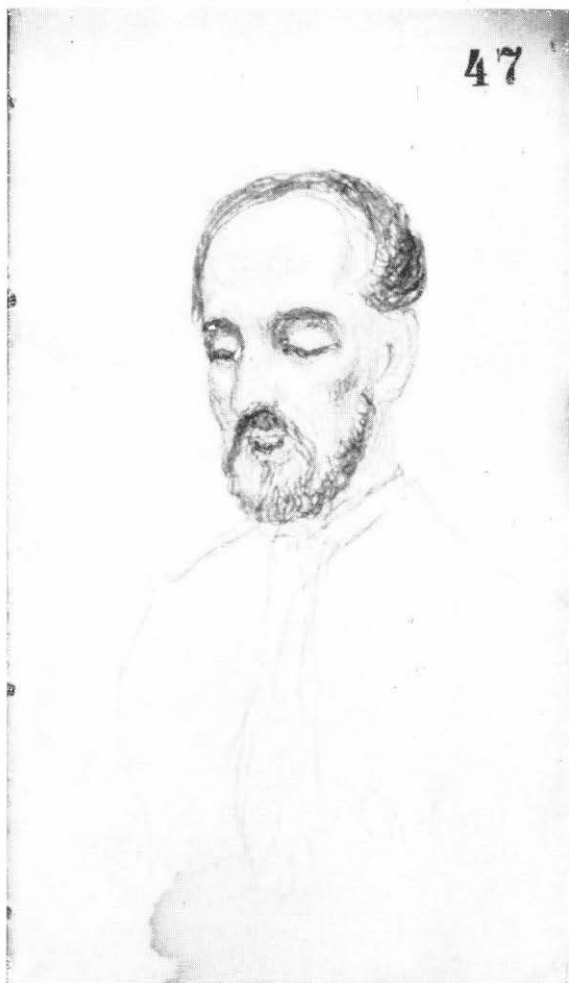
Jókai színes ceruzarajza: Siklós. A 7. notesz 29. rectóján

Jókai színes ceruzarajza, valószínűleg a zirci kolostor,
amint az *Enyim, tied, övé* c. regény elején leírja.
7. notesz 31. rectóján

Jókai ceruzarajza: Ivánka Zsigmond. 10. notesz 45. r.

Jókai ceruzarajza: Királyi Pál. 1o. notesz. 47. recto

Jókai ceruzarajza: Podmaniczky Ármin. 10. notesz 49. recto

Jókai ceruzarajza: Zsedényi Ede. 10. notesz 50. recto

- [17. v.] Kit illet a fényes megiszteltetés Nem tulajdonítom
 ezt magamnak, hanem ?azon nagy és szent eszmének
 melynek
 Szabadságunk
 — Farkas János piskóci bíró⁴⁰
 — ?vejtük? nem legeltethetnek pör foly, soproni
 ?törvényszék?
 ... téiben rossz helyen van magyarsággal ?meg
 vannak? elégedve Deputatit kértek de nem küld.
 ?Darvas? kanonok fő akadály
- [18. r.] 1010 Csarnotaiak <tagosztály>
 1848-ban örök váltság. 5-ik
 dézsma hely... Batthyányi Ödön földes úr
 1011 A ?hegyi? Szentmárton remanentiák kamat
 1012 Viszló ?Remanentiák? ?Batthyányi?
 1013 Szili Károly ügye házasság unokatestvérével
 Szuperintendens
- [18. v.] — Jupiter ítélete, félemler félhal ☉
 — Talyigán tolt kortes ☉
 — A borral körülrakott jelölt a mérlegen. ☉
 — A megvesztegethetlen bíró, az eladott barát Z
 — Magának a tükörből, bizony szép gyerek vagy te.
 — Száz ló, Zászló
 — Mint a gaz
- [19. r.] — ?Vitóki? program 16-szor Deák arcképét, adomáit —
 salvus conductus — kell program! ?Ústökös Hírlapi?
 képviselet. Telegráf a holdba, ?keresztül? a földet,
 — legkisebb census, kik a választók
 — A pesti választások⁴¹ [tinta írás]
 a Styx számára a Schwarz köve ?Óvár?
 — 25 kortes 9 szavazó⁴²
 — Wertheimer
 Szilágyianak. — felöltöztek 14-szer
 Szilágyianak Kemény kabátja, tanácsot adni az

- [országgyűlésnek], megkéményült, ma ingyen, holnap pénzért, ?orgyiii? terézvárosi vasút
- [19. v.] — kinek opponálnánk ha nem lennének pecsovicsook
 — Vasút — rózút. 9 ?minister?
 29 minister — dohány — nevelés!
 lapnak nem fizetni — vármegyék, országok, városok,
 adó, visszafizetés külügy, ?Actia? Telegráf holdban
 katonáskodjanak az asszonyok
 zsidók 10 esztendeig ingyen mérni ?péNZüket?
 kölcsönbank, executio ?elszedése?
 — Klimius Miklós
- Hol a kutya a kigyót, hol a kigyó a ?kutyát?
- [20. r.] — elvesztek a babszemek
 2— Egyszerre csak egy beszéljen
 3— Hetvenkedő
 4— Nekünk is van ?Varasekunk?
 5— Telegrafirozott a bírónak
 6— Alkotmányosságunk ?veterinárinus?
 7— Egy akadémiai gyűlés
 8— 40 ezer pistoly
 9— B. Antalón, <jaj> de jól áll a ?pantalon?
 10— Vissza ép, ha megtérítik a ?költséget?
 11— A szép ökör, meg a szebb ökör
 12 Az óra tokját
- [20. v.] Deák [21. r.] adomák
 1— Krisztus urunk még szegényebb volt
 2 Gál ?Kerkápoly? ?Jókay?
 Bernát ?Bánki? minden ?jobb? lép kezét szájához
 Zichy Victor ?Csáky Albin? Zichy József Cs
 2. király fogadása királyi palotánál.⁴³
 ?magas indóháznál? 3 szállás bejelentések
 4 Clubb casino követ casino
 5 megnyitás rend követnek ?kuruc képviselő?
 Szerb utca 2 szám

- [21. r.] 1— Comes et Capellanus
 2— T-Sándor és a sūrgető hitelező⁴⁴
 3— Pipájába teszi a bankót s rágyujt
 4— ?Gutaikat? ellopják
 5— Nagy sár miatt protestálnak
 6— Hét hétig ivott
 7— Kardon Mária kép
 8— feldöntött leves
 9. Elhullatott cukor
 10 Fusio
 11 Minden harag nélkül vallom
 12 Shylock Chouffleur ?Schill?
- [21. v.] Konkoly Balázs Hon Űstökös⁴⁵
 1— Kubica Kuba⁴⁶
 2—3 Per tu
 3— Forgács és a szathmáriak⁴⁷
 4— Alakulási viták
 5— Sokan kapaszkodnak Deák köpenyébe⁴⁸
 6— Császár adomák
 7— T. Z. hány féle alakban mutatta be magát ?Szeg?
 vagyom én 1 clerus 2. képviselő 3. vasút 4 lövész
 5 ebéd. 6. prókátor 7 városi tanács 8⁴⁹
- [22. r.] Ráday László Nádor 15 sz. Hon I Űstökös⁵⁰
 1— Sorshuzás utján választani két embert, a ki benn
 maradjon⁵¹
 2— Az ellenfél is kapott a husból
 3— Csizmadia
 4— Jöttünk, mentünk
 5 A kik függőben maradtak
 6— T. Cukedlit oszt otthon ⊙
 7— ?Petitioval? odacsukva az ajtóhoz ⊙
- [22. v.] Ha (nincs) Nyáry⁵²
 <Gabriel Angyal> <Salamon>

Szél	Perczel
— Karácsonyi Fe.	<Sulyok>
<Ács>	Bitto
<Erős>	<Her. . .>
— <?Szentiványi?>	
<Just>	<Jámbor>
<Kemény> Fest	<Markos>
— <Huszár> <Hollán>	<Loso. . .> <Soldos>
	<Kardos>
[23. r.] — <Varga Varga>	<Szabó> <Karádi>
— <Varró> Madarász	Fiser Halász
— Molnár Eötvös	Borbély
— <Farago>	Szakál
— Sipos	?Szenczi?
— Kalauz	Konkoly
— Papp	Trefort
— <Kert. . .> <Sarkady>	
— <Horváth, Oláh Csch Török Szász>	
— Végszó	Bánó
Deák	
Csch	
Reguly	
[23. v.] — Wallfisch Armin Ü 1/4 ⁵³	
3 Korona utc 5. szám III. 2 m. 22 á	
Hon- Országgyűlési iroda ⁵⁴	
—1 Ha nem tudnám, hogy visznek, azt gondolnám,	
hogy megyek ☉	
2— Hogy adod a ludakat? ☉	
Telik az ebben a magyar világban	
—3 Ha ezekkel nem boldogul a kormány, hozza	
össze azokon, a kik megbuktak T	
—4— Vessünk fátyolt a multa és így az 1861-i	
feliratokra	
[24. r.] — Darányi Ignác 5 pacsirta	

520 Üstök I év

1— Ha a hegy nem jön Mahomethoz, akkor Mahomet megy a hegyhez ☉

2— Schmerling felköszönt leköszönt

3— A magistratus nem imádkozik

4— Chinai hirlap Zsivány banda rossz versekért degradatio

5— A magyar sajtukukac, és osztrák sajtukukac.

[24. v.] Sziklay Ede Üst 1/2 Rosnyó⁵⁵

Koncsár János M. utca ?Szathmár?

— A ?menyasszonyi? fátyol ☉

—1— Zsebek bevarrva

—2— Zebulon ebéden, delutáni ülés
szegek, fokhagymás

Német gazdák kiállítás kirándulás

Tiszta magyar

Hajogyár Fiume Stabilimento technico Smiths Meni-
nier Budapest Fiume hajózási ig. Pest

[25. r.] Szabó Lajos Üst 1/2 Arad⁵⁰

Vladár Lónyay Sarolta Üllői ut 1 szám I em. 1 ajtó
Üst 1/4

Urbanovszky Mor Ü 1/4 Bittse. u. p. Bittse

— Buza János eltünése, visszatérése

— Miniszteri padok, visszahúz

— Budára Debrecenen át

[25. v.] Hatóság általi vizsgálat

— Jobb oldalra a baloldalból és Madarász indítványa

— országgyűlési ?klavier?

VI Igazoltuk de még kérdésbe tettük

VII Ha szolgabíró beavatkozik

— T Az iránt interpelláltatni, hogy vén asszony volt
e, vagy fiatal

— Sváby Ferd. Szaplóczay

- Ráday
 — Képviselők kényelmére az új épületben
- [26. r.] W. Simonyi, Szász, Madarasi
 Detrich Bónis Ghyczy
 T. Ürményi Zsedényi.
 20 ezer holdja van s ezért birja a nép bizalmát⁸⁷
 — Veréb [vadászás]
 — Urak és dámák — Határozatképes
 — Ha szavazatot kérek, 15 embernek ?örizet? ebédet
 kell adni, megalkudtak 200 forintban
 — Kápláraljakra felosztott ház
- [26. v.] Ibrányi Lajos
 Dunasor Mikóház II. em. Űstök. Bolond Istók 1/2
 Bukaresti templom 5 f⁸⁸
 Darvas Antal
 Bessze Jánosnak
 János, mint honatyát, szavaidban bámul az ország
 Jobban, mint csak *atyát*, ily remekműved után
 Hon háznagyi hiv. 1842
- [27. r.] — Ő mlga tekintetes urak megválasztatott
- [27. v.] — Ghyczy Kálmán elnök⁸⁹
 válaszfelirat, választmányi tagok
 Tisza 9-et elfogad többi 21-re a ki többséget kap
 <70>. 82. 83. 87. 88. 89
 ?Talabér? 9. — 21 ellen
 Bánó M.
 felelősséget nem ?háritja? Deákra Ivánka.
 Bonis, majd akkor, mikor Deák párt a Deák elveit
 elhagyja mi megmaradunk mellette.
 Nyári
- [28. r.] Halász
 Podmaniczky
 Ghyczy
 ?Sárkány?

Ráday

ütnek? a 61-iki aty

s követni fogják azt, a ki azt a legtermészetesebben képviselni fogja. Deák mink sokkal többen. bizunk azokban a képviselőkben akikben mi . . . s ha nem ?mindig zászlónkra szavaz? de elveit, szivét meg? . . .

[28. v.] ?a Deák párt? 9-én

<Nem politika>

<E kérdések ugy is felmerülnek>

<igazságos compar>

<Törvény szelleme>

<betüje>

<vota non pond.>

<választ ?jegyc? és meggy. akarat>

<Nemzeti becsület>

<kőhajítás>

<vizsgálat elnapol>

<hármás bizottság>

10 130

[29. r.] — Justh István 10 ft.

Bukuresti templom⁶⁰

— Veréb és kakas viadal. Ha te ütöd az én verebem, én meg ütöm a te kakasodat

— a e i o u⁶¹

— Csataterv?palatinusok?legmagasabbalakok Babar-czi ?Balkányi? ambulans

— Hugo —

— Nyár ?Csery? ut 54. III

— 58. sz

— az én üszöm

A verificáltakat verificálják ?most?

[29. v.] — Nem krokodilus ez

— Mindennap leköszön egy a vizsgálatról

— Nem Deák adoma

- Ne küldjek vissza Be. . . .yt
- Dualismus táncos és nő unificatio két nő
- ⊙ Orosz katona egész nap köszön
- Deákabb Deáknál
- Cadentiák
- Égi parancs nem tíz – tizenegyedik
- ám de, <megint> az is, hogy
- Bármit tégy, de magad rajtakapni ne hagyj
- [30. r.] – Hát te már tudsz magyar: Tudom – Látok. Báro
- Ottkinjárok, és grof Szanaszétlaky
- A tavalyi udvari bálokban ki nem tud németül,
- az ideiekben a ki nem tud magyarul
- Limonade és marmelade
- ⊙ Szentkirályi megissza a német sörít
- Tigris vadász
- jobb lábbal egy lépést előre, ballal egyet hátra
- [30. v.] – Egy hét kell nekik, a míg el tudják olvasni. –
- Apponyi ?hiva a ministeriumnak? – Mind szavukat
- adták, hogy előbb nem <közlük. . .> más maga –
- az angol követ cylinder kalapja – Mágnsók nem
- kapnak azoké szétoztatik. – Ministerek neveiket
- megváltoztatják magyarokra. Szép hírek. Ménfalvi
- felelős.
- A hollandusok Deák
- Minek az olló, ha nincs gyapju
- Megadom a rongyos hatszáz váltó forintját.
- [31. r.] – Az előtt az enyedi polgárok ilyenek voltak, most
- pedig ilyen soványok.
- A lova régibb nemes⁶²
- A saisi titok
- m. n. o. p. L. M. a. b. ab
- Bolondok estélye⁶³
- A nagy kutya
- Udvari bál

- <Tribünök. Zsidók>
 - Consiliarii est sapientia mutare in melius⁶⁴
 - Porosz pénz.
- [31. v.]
- Répamag fölött polemizálnak
 - Afrikai nő⁶⁵
 - Napoleon velencei köpönyeg⁶⁶
 - ?Berlin? Le celebre tragedien Davison est mort. défunte en apoplexie?⁶⁷
 - Cannibal banquette
 - Borok ?Rath Henrik? Daenemark
 - ⊙ Farago a nemzetiségeket megtámadja, gyanusítva Apponyit az ellenség nem fegyverrel de a hitelért támad meg három érdek, a jogállapot teljes biztosításán állami jogi önállóság sérthetlensége
- [32. r.] közös tárgyalásban alkotmányi elv ?megbántása nélkül tartassék? fel a képviselt országok hogy alkotmányi joggal birjanak 3 és csak azon ügyekre ?tekintettel? mely tagadhatatlanul közösek és melyeknek közössége be van bizonyítva
- mint tényező és ne mint akadály M.
 - azon tárgyra fordits. . . figyel[műnket] mely a birodalom életfeltétele
 - közös alkotmányos tárgyalás
- [32. v.] ?Szentkirályi? non quid juris sed quid officii⁶⁸
- Frische viere!
 - Tigris oroslánnyal kezét fog⁶⁹
 - örök feledékenység emlékezte
 - Babarczy 17 évi szenvedései
 - Tisza szabályozó
 - Megárt a flegma
 - Hekatombák áldozata
 - Egy pár év aurea bulla után
 - Vashorgonyokat visz a svábokra

- Uj országház megnyittatik prédikációval⁷⁰
 Pap Zsiga széke, Bobory, Szász
- [33. r.] Angyal Besze amnesztiát porli ki Baldácsy megosztja Babarczy penitenciát. Bartal György a ?hosszát? Pincét megvizsgálni ?pincérnek? Faragó europai ?tanácskozást? Hallani akartam, ha senki sem akar hallgatni. Kovács László nők e vagy ifju urak akik ott ülnek. ?Kuba? harangozása historián Végre Kudlik is szóhoz jut
 ?Madarász elhuzatja a ... elleni? petitiot?
 Patay
 ... lop korcs ... Perjel
 Wodjaner Hegedüs befér e a kapun a trójai ló
 Deák Faragó
- [33. v.] 1. Somsich Egyetem tér 2 sz.
 2 Ujfalussy Miklósné Szinyér Váralja Nyiregyháza
 3 Kende Kanut Uri utca 9 sz⁷¹
 4 Maróthy Pálné Szathmár
 Urmenyi jo... méz ...
 5 Inkey József István szállója
 Dohányültetés
 Cigány arat
 — Elnökre teendő javaslatok
 — Furcsa petitiók az országgyűlésben
- [34. r.] — Tudom már, Ghyczy lakásán
 — Szabad dohányt ültetni elvben
 — A mi beszédet el nem ?adunk? mint beafsteek, azt cladjuk mint ?stoffartot?
 — Bősz örményeket képviseli
 Mácsay István régi pénzeket muzeumnak ?Knaze-wác? Hunyady János arany 4 darab arany 14 ezüst 2 réz
- [34. v.] — A kocsis lopakogyik le
 — Előbb apró mákkal lövöldöznek, utoljára tökökkel

— Minket ijeszt meg a kormány az új választásokkal
Bazár.

Úst. előf.

Úst revisio

Ghyczy

[35. r.] ?Kegyesen? fogadja

?Bartal? negatíot talál csak a ?leiratban?, positiv
adatokat nem nyújt.⁷²

alkotmány visszaállítását annak átvizsgálásától teszi
függővé fejedelmi jogokba ütköző társaságok jogaiba
ütköznek ?incriminálja? az opportunitást a 48iki
törvény rögtönzés jellemét, cartonvázlat, rajna-
melléki bankett

[35. v.] tökéletlen minden ?institutio? alkalmazása

minden ?tökéletlen párt? alkalom elhamarkodás[ra]
felfüggeszteni már nem lehet

előbb módosítással ovatosan végrchajtassanak

vallásos aggályok

az utódok közszelleme

A közös ügyek teszi

T Jó lenne az állam hitelezőinek is azt mondani, hogy
világrendítő körülmények között köttetnek az adós-
ságok

[36. r.] — Burkustul búsulsz, rácul hall, kuruc urtul.

— Zsidó bankárok pápai rend

— Zsidó krawallok

— Zászlós urak

— Céh zászló

— Teljesítik majd a mit a Hon elmulaszt mig valami
szél nem fú

— Sánta ministerium

— Invalidus ministerium

— Midas Turce nuper latro

— Minister lemondás és selyem zsinór

- [36. v.] — A mi muszáj
 — Rotschild fia, nekem köszönheted, hogy a napvilágot látod.
 — Olaszországba irt levél a trafikáról.
 — Absurd cadentiák fergeteget, kergeteget, Napoleon elnapol e ön?
 — Repülő szavak⁷³ I. M. org nem volt, hanem lesz.⁷⁴
 — Der Bien musz.⁷⁵ Blut und Eisen⁷⁶ — Mehr Licht⁷⁷ — 2 Csak te fújd⁷⁸
- [37. r.] 3 Kend az Alvinczy⁷⁹ — Nur die Lumpen sind bescheiden.
 4 Mi az egy magyarnak —
 5 Ha valami nagy szél nem fú⁸⁰
 6 Hja paraszt, az megint más.⁸¹
 Sutor ne ultra crepidam. — Quell bruit pour un omelette. — Hic Rhodus hic salta
 Azért az órrom nem veres — Loquatur legalább latine⁸² — Hát maga dáma
 7 Mi várhatunk — 8 Megemlegeted a napot, melyen bántottad a papot⁸³
- [37. v.] 9 törököt fogtam —⁸⁴
 pénz, pénz, meg pénz —
 Úss, de hallgass ki io Nesze semmi, fogd meg jól —⁸⁵
 11 Ne bántsd a magyart —⁸⁶
 12 Szegény tatár — Fuss, vagy fizess —⁸⁷
 — Plaudite — Ismerkedjünk
 — Magasan kezdte. —
 — Ma nekem, holnap neked.⁸⁸
 — Ha csak lú kell! —
 13 — vége a mi turpisságunknak —⁸⁹
 14 — Mind jó lesz az, csak egészségesek legyünk⁹⁰
- [38. r.] T Panaszkodtatok, hogy eddig a német lehuzta rólunk a bőrt, vigasztalodjatok, ezut[án] majd én fogom lehuzni

- [38. v.] ?Repülő szavak?
 — Azt végeztük, hogy majd máskor végzünk.⁹¹ —
 15 Nem adnám száz forintért hogy semmim sincs —⁹²
 16 Vivat Soroksár⁹³
 17 Lássuk a medvét —⁹⁴
 — Mi neki Hekuba? —
 — Ő Felsőge leghivebb oppositója
 18 — A ki minket kővel, azt mi menykővel⁹⁵
 — Probavi et successit.
 19 Vessünk fátyolt a multakra⁹⁶
 20 Háromszor veri ezt kenden
- [39. r.] Veni, vidi, vici
 et tu mi fili Brute
 Heureka —⁹⁷ Times is monney⁹⁸
 — Gnoti teauton —⁹⁹ Konyecz polski¹⁰⁰
 Nyeposzvolim — Molodu¹⁰¹
 To be or not to be —¹⁰² Los mismos perros —¹⁰⁸
 Lasciate ogni speranza. —¹⁰⁴
 Letat cest moi —¹⁰⁵ Trop tard — Hátra van a fekete
 leves¹⁰⁶
 Gettner ?Tárácsra? Fő uton Százalékol. . . biztos
- [39. v.] Eger Salzquelle
 — ?Tonik? János studiumfő a főrendi ülés alatt
 — Jo lesz e az új pénz¹⁰⁷
 — Kukliné¹⁰⁸
 Egy forintos vándorkép
 A várbul kiköltözni
 Kiss Miklós Űst 1/2 Hon 1/4¹⁰⁹
 ?Béketűrő háboru tört?
- [40. r.] ?Ejd? ?szép? puderozott ?haju? aszonnyal kiperelhető
 ?autocritás?
 a ?has mesdel?nál
 Hogy kell a mannát szedni
 Öreg urak

- ?Gyakran? mutogatják
 Lőporfüst
 ujságírók tiltják ki Benedeket¹¹⁰
 Lügewakker, önkénytes huszár¹¹¹
- [40. v.] — A német feketetenger
 I Budaházy
 II Olasz levél magyar tragikáról
 III Vidéki lelenctartók
 IV A debreceni honvéd és az orosz tiszt¹¹²
 Zseniroz bennünket a nap
 Űstökösből citál Bugyi
 Hodie tibi, cras mihi¹¹³
 Shylock
 Jefferson ?Macaulay?¹¹⁴
 Két darabban akar e a ház vagy egyben
 Deákig nem
- [41. r.] Battonyai iratok } Dicnes
 Domanovszky }
 — 2000 frankos papíron felclnek a muszka folyamo-
 dóknak, jövőre még 5 ször több lesz
 — Zebulon. Vasut kölcsön, adómegetadás, honvéd
 hadpótlás visszafizetés, vasuteladás, bank
 — Baromorvos és orvosbarom
 — Főköttő esik az elnök fejire
 — Si hoc in Armenia, quid ad hoc in Servia¹¹⁵
 porosz tallér, olasz arany
- [41. v.] Kiss Miklós Hon E. I. Űstökös I/4¹¹⁶
 Spitzig István Nyári Gyula jól nevelt jegyzője
 Lázár Kálmán kitömött madarak
 Zichy ?Borky? Podmaniczky
 László Barkóczy Pallavicini
 — Nyáry hascsikarást kapott
 — nyereséget szenvedtünk
 — három ing van rajta

- 39999
 — Zsidó hitre tért leány
- [42. r.] — Németül kérdez. Magyarul felel
 — kalpag, talpats Rend — rund
 — kiadható, ?Lottó?
 — Béke, béke
 — Hajtókás címer, Zimn. .
 Párisban mit mond. Mode
- [42. v.] *Tornatella flammea*¹¹⁷
Pyramidella maculosa
Sigaretus ?haliotodideus?
?Ricimela? digitata
Monocerus crassilebrus [jobbra rajz: csigaféle]
?Ronallaria curvinus tá.
Purpura persica
- [43. r.] Lehetséges
 lap Hon¹¹⁸ 20000
 Úst. 3000
 Igazm 1000
 Rgény 2000
 Athen. 2000
 Képvisel 15000

 29500
- [43. v.] Csávolszky¹¹⁹ 1 80
 Csernátony 200
 Illésy 2 180
 Vadnay 100
 Frecskay 3 80
 Beöthy 4 110
 Ludvigh 50
 Törzs 5 60
 Correct[ura] 90
 Telegr 10

	Inas			25
	Leiró			25
	Bakcsi			20
[44. r.]	[vázlatos rajz: fej körvonalai]			
[44. v.]	{üres}			
[45. r.]	[rajz: férfi arc, alatta:] Ivánka Zsiga ¹²⁰			
[45. v.]	{üres}			
[46. r.]	[vázlatrajz: arc körvonalai]			
[46. v.]	{üres}			
[47. r.]	[rajz: férfiarc, alatta] Királyi Pál			
[47. v.]	Ha Kakas Marci			
[48. r.]	— így nézne ki Ráday László			
	[alatta rajz: arckép]			
[48. v.]	[vázlatrajz: megkezdett fej]			
[49. r.]	[ceruzarajz, vázlatos, hátulsó profil alatta:] Podmaniczky Ármin			
[49. v.]	[vázlatrajz, férfifej körvonalai]			
[50. r.]	[ceruzarajz, férfifej, alatta:] Zsedényi Ede			
[50. v.]	Dolinay 43. 2. Nszöllős Mkövesd 63. 2 Pap Sim. 46 Baloldali szellemet töltöget magába miniszter [tinta írás]			
[51. r.]	levelek			
	26	5	170	8
	7	6	181	11
	6	7	192	11
	7	8	203	11
28	8	9	208	5
29	26	10	214	6
30	21	11	219	5
31	15			
1	24			
2	8			

3 3
4 11

162

[51. v.] II.	29	Deák ¹²¹
III.	28	Eötvös
IV.	25	Klauzál
V.	27	Csengery
VI.	29	Szentkirályi
VII.	29	Andrássy
VIII.	28	Bezerédy
IX.	26	Lonyay
I	28	Gorove

249

[52. r.]	Bartal ¹²²	Tisza Lajos	Böszörm.	Bánó
	Madarász	Bencsik	Miske	Kaucz
	Eötvös	20 Ujfaluy M.	Pap Zs.	60 ?Zsarnay?
	Kállay	Patay	Vay B.	Bobory
5	Trefort	Babarczy	40 Nikolics	Talabér
	Tisza K.	Nyáry	Keglevich I	Kubina
	Zsedényi	Gorove	Jokay	?Manuelics?
	Ghyczy	25 Andrássy	Úrményi	65 Bezerédy
	Lonyay	Hunfalvy	45 Szász	Klauzál
10	Apponyi	Tóth L.	Vlad	Rudnyai
	Simonyi	Faragó	Batthyanyi	
	Joannovics	Zichy N.	Dobrovshky	Kurcz
	Várady	30. Gonda M.	Mocsáry	Ráday
	Somsich	Ivánka	50 Kudlik	
			Fest	
			Szabó J.	
15	Bonis	Deák	Szaplonczay	
	Pálfy Dénes	Szentkirályi	Milutonovics	

Keglevich Béla Vályi 55 Andreanszky
 35 Széchenyi D. Jekelfalussy
 Dedinszky

[52. v.]	219 27		
	1.	29	osztrák magyarázat
	2.	29	szerző felelősségre vonatik
	3.	25	
	4.	26	
	5.	28	
	6.	26	
	7.	31	
	8.	29	
	9.	27	
		246	
[53. r.]	Horvát Ciril ¹²³	ig.	
	Brassay	—	
	Hunfalvy	—	
	Rajendrolulu Mitra		
	Schlachta		
	Oppert		
	Mihályi Károly		
	Baintner		
	Huillard Breholles		
	Mednyánszky		
	?Frivaldszky?		
	Reiter Ferencz		
[53. v.]	Szily Kálmán	1	—
		—	1
		5	—
	⟨7 8 5 3 4 6 12⟩		
	⟨Madarász⟩		
	⟨4 3 8 7 6 5 12⟩		
	3 4 1 7 8 2 56		

		M a d a r á s z								
		4	3	8	7	6	5	12		
[54. r.]	Emich		2						1	
	Jokai		1	⊙					4	4
	Kemény		3	—					1	—
	Toth Kálm		1							
	Vadnay									
[54. v.]	32		48						Keglevich	0
			6						<Zichy Jenő	0>
			300						Zsedényi	0
			580						Mocsáry	0
	16								Tisza	0
	18								Halász	0
	<hr/>									
	128								Onossy	0
	160									
	<hr/>									
	288									
[fedél	0	◇							Hormayr	
belső]	11	0							Taschenbuch	
	6	6							Vaterland	
	14	12							?Gasse?	
		13								
		6								
	6	5							1841	
	10									
	6									
	7	13							150 l.	
	4	13								
	5	10								
	<hr/>									
	6	6								
	<hr/>									
	15	84								

(XIX.) NOTESZ

[fedél
belső
o.] Teisz egész iv melléklet
fodrászbolt
Heckenast

I ¹	80	80
T	100	180
L	80	260
M	80	340
L	100	440
F	90	530
H	80	610
V	100	710
	125	835

[I. r.] 1. Zichy Stuart Máriát verificalja²

2. Deák igazat ad Madarásznak

3. Megvannak a nemz. cimerek

4. Besze káplár

Palatin judex in omn causis³

elector regis

tutor et curator minorennis Regis cui ut regi omnes

obtemperari debent

1481 : 2 1681 : 1

[I. v.] Comitia indicit Curator tenus conspiratione Generalis

Regis Capitaneus

intermediator ínt Regem et Regnum

absente Rege locum tenens

cuius que P. . . . regis non conclamat

Dalmatiae judex Judex inter Regem et regnum

- ob crimen officit et vitam assistet
 [számo- unum et septem consilium Regis
 zatlan absente Rege ad milites pertinentia exercere possit
 1. r.] eidemque Capitaneus et praefecto subsint
 Slavoniae iudex
 Várady
 Szentkereszty
 Sós beszéd. Lonyay⁴
 császárt akarták kiszabadítani
 Becke
 Budai népszínház országgyűlés előtt
- [számo- Itt van valamennyi miniszter
 zatlan A per. nem találtak semmi értékest
 v.] ?Szőke? Madarászon túl
 — Most már az olaszok törnek be [Magyarországra]
 — Egy ?percentes? országgyűlés
 — fináncok zsinórt kaptak
 — ?Pör ellenzés?
 — lengyelek legyenek zsidók
 — Csizmadia ablakát behajigálták
 Hunyad vára felépül
- [2. r.] ?Szapáry <Leo>? udvarias bánásmód
 Manó. helyes magyar beszéd
 kapitány le a skriblerekkel
 Zsidó leányok emancipációja
 Vadászlapban sportneme a
 hitalvadászat a korteskedés
 Bizalmi szavazat Apponyinak
 a hogy ígéretik tapsot Deáknak
 Madarásztól úgy mint Apponyitól
 — Na már mi alattunk is
 annyi adót kell nekik fizetni.
 Mennyi adót kell még ha Madarász
 a míg az is olyan lesz mint Ivánka

- [2. v.] — Rágalmazás hogy mit akarnak a tigrisek
 — Éjszaka kinek verni be az ablakát
 — Macskazenét baloldaliaknak
 — Fáklyászenét lóháton
 — Tótok?Mózese?
 — Tullicitálni az ultrákon
 ha ők az urak vagyon minek
 azt is, meg az ultrák bőrét is
 ha a papok vagyonát, minek azt is
 még subát predikálnak és másnak
 minek suba, ha ők honvédsereget
 minek még nemzetőrség is
- [3. r.] egy hatvan esztendőös feleséget
 felváltani három 20 esztendőösre
 — Ha ők dohányt, mink meg taplót is hozzá s a
 bagót megveszi a minisztérium
 Dsericke Havadisz Ruscsuk
 Sebő, Riedesel, Bicske⁵
 Somogy megye Febr. 1. bizottmányi gyűlés 19.
 c. a. 10 11. 12. gyerekek Majus 7-től octoberig ne
 jöjjenek iskolába
- [3. v.] Kossa Nagyfalusi lelkész, Környei luzsoki l., Gózon,
 dráva szabolcsi
 Bernát Hercegszöllős⁶
 Csiky bajusza és Wenkheim bajusza
 Országos csalók.
 Öt tag a házban. Májusi tiz ?lesz a tigriss? el.
 Pulszkyt csak profilban rajzolják?
- [4. r.] Kevés a petitió
 Mit csinált a pénzügyi bizottság
 <Mit beszél Napoleon hg Andrásyval>⁸
 — Deák tökkel ütött
 — Madarász nevet Berzenczey sir
 — Pápai zsidó krawall

- Csiky nem ordíthat
 – Dobzanky Szabadelvű Babes
 alkotmányos Miletics békepárti
 ?Maullarin? jó akaró
 – Madarász ?Antal? addig nem szabad elfogni a
 gyújtogatót, míg nem gyújtott a gyilkost míg nem ölt
- [4. v.] Alca iam est jacta⁹
 Fiant tandem promissa facta
 et adimplantur jacta
 Ideo occasione tracta
 Sit mea causa fracta
 Et non jaceat inter acta
 Sic manebit fides ministri intacta
 Et cor meum gratitudinis cataracta
 Si non !Vade fiducia
 et me non lacta
 Specque inani neminem tracta
- [5. r.] Considerari debuissent
 rite ante acta
 General Böse der den Rückzug deckte¹⁰
 Ráday József Hon Űstökös Igazmondó Péccel¹¹
 – Ebergényiné itthon
 – Baloldali pezsgő
 – Pesti rendőrség bravurjai
- [5. v.] Elnézést kér, ha nem tud magyarul beszélni
 Elnézést kér, ha nagyon is tud magyarul beszélni
 Versbe szedett nevek
 Kernhoffer
 Az előfizetések eltitkolása
 írók ellen statárium
 egy ?ruhája van? benne a tintafolt
 A szerkesztő névjegyével fizetett a ?bordellekben?
- [6. r.] Adónemek
 eső és napfény

- ?concordatum? tárgya
 Papok árvái
- [6. v.] Földadónál le van számítva
 Szellemi munka nehezebb
 Nem is értette általában
 minden adó. . de például egy ügyvéd, egy kereskedő
*600 f minimum*¹²
 Vladzimierz Wilczynszky
 Nozve Siolo bey Strig
 [Hódmezővásárhely] Matók Béla
 Lónyayak, Eötvösök
 Horváthtal beszélni
- [7. r.] — Lónyay az óra alatt
 — Féltették a függetlenségüket
 — Ivanka Zsiga fél, hogy az ő hamburgi utazásáról
 is beszélnek
 — Kaucz keserű szája ize.
 — Én nem tanultam odakinn. Ő nem tanult idebenn.
 Quittek vagyunk
 — Minden megyében másként magyarázni a törvényt
- [7. v.] Szerkesztőség összeállítása
 Virághalmi
 Zilahy
 Telegramme ?Lichtenstein?
 Wanderer.
 Hétfőn megy Popper Bécsbe
 Rendes tárgysorozat mint a Lloydnál
 Annonzen, ?Técsy?
 Zágráb
 VII oszt Hétfőn d. 9. ülés¹³
- [8. r.] — Malacot hajtani .
 — Correspond. cseh
 — Pap Zsiga választó kerülete
 — Kinek a tyukszemére lépett

- Stoll és Boros contra
- Sárkány csizmadia. Győr Haj. . . minden jó lesz, csak a csizmák ára megkerüljön
- Két leány a boltosnál egymást lebeszéli választás előtt. ?Mál?

[8. v.] Mivel rágalmazzák az ellenzékét
 Hogy védelmezte Horn az ellenzékét¹⁴
 Hogy érti Horn a pénzügyi dolgokat
 Például a vasuti ügyeket
 Mi az a zsidó

[9. r.] 1. Zsidó kortesek.
 2. Nagy Kanizsa kortesvezérek.
 3. Nagy Károly Kis Kanizsa
 4. Virághalmi vidékieket
 Beretvás Lajos kiadóhivatal Hon. Igazmondó

[9. v.] óra

12	217	168	49 ¹⁵
	236	187	

[10. r.] Strafgesetzbuch 1832 27 Maj.
 Halálbüntetés Schwarz <Bartal>
 Jankovics
 Minden szombaton piszkos ruhákat mosni
 Horvát erdők, artilleria forstdirector becslő vállalkozó
 9 millió helyett 21 millió
 Az erdőből csak a fát adja el a miniszter.
 audaces in novationem ?peruritus?

[10. v.] — A teremtés hét napja.
 — Az az összeköttetésük van, hogy elválasztandók
 A Pesti Naplóért felelőssé teszi a jegyzőket.

Hon ¹⁶	550	550
Regény	750	1300
Hirdet.	500	1800
Úst. .	1000	2800
Fordítás	300	3100

[11. r.] Domahidy ¹⁷	?Betcgh?
Gubody	Wahrman
Jókai	Bánó
Mocsáry	?Ernusz?
Pap L.	Justh
?Perczel Istv.?	Kaucz
Rákóczy	Lonyay
Szaplonczay	Szentiványi
Szilády Á.	?Bartal? János
Szontagh	?Bezerédy?
Almásy	?Nehrebeczky?
Bogyó	Paczolay
Dobsa	
[11. v.] Eördögh	Kovách L.
Tancsics	Szirmay
?Glogics?	Tanárky
Győrffy	Érkövy
Iványi	Kemény G.
?Makros?	Királyi ?P?
Nyáry	?Kuba?
Szathmáry	Molnár
Csernatony	Pulszky
Jámbor	Szirmay
Kiss M.	Szabó Zs.
Patay I.	Vodjaner
Péchy T.	Berde
[12. r.] Podmaniczky	Kerkapolyi
Sárközy	Molnár
Simonyi	Pap Zsiga
Szunyoghy	Pribék
Tisza	Zeyk
Benczédy	Eötvös
?Deák?	Ivánka
Kende K.	Szalay S.

	Oláh M.	?Szitányi?
	Bobory	?Tercs?
	Boczkó	Toth
	Fehér	Deák
	Ivanka	Gorove
[12. v.]	?Kállay? Manó	Zichy Mano
	?Kuk?	Samassa
	Prik	Aczél T.
	Csáky S.	?Andoky? Gyu
	Gáspár	Klapka
	Ludvigh	?Ányos Gromon?
	?Lubrich?	Csáky T.
	Madarász Mikó	?Herrich? Mihály
	Móricz	Perényi
	Németh	?Bertha Zs.?
	?Nikolics?	Hoffman
	Salamon	Hollán
	Simonyi	Herváth Bold.
	Vidacs	Zeyk
[13. r.]	Toth K.	?Horn Dávid?
	Várady ?G?	Hrabár
	Csanády	Rimanóczy
	Henszlman	Rónay
	Huszár I.	?Zmeskal Jakab?
	Mariássy	Zsedényi
	<Mukr.> Szontagh	Muzslay
	Schwarz	<Bezercdy L>
	Szilágyi	
	Tisza K.	
	?Zámos?	
	Zlinszky	
	?Csernovicz?	
	Ragályi G.	

- [13. v.] üres szalma cséplés, taposó malom, fatehenet fejnek
 — Zebulon mulat együtt Horváth ?Benedeknél? a
 püspökkel
 1 Deák, mint Dalai Láma¹⁸
 2. Andrássy veréb vadász
 3 Eötvös Faust
 4. Mikó Archimedes
 5. Festetics mézeskalácsos
 6. <Wenkheim> Rajner lóháton
 7 Horváth mérleggel
 8 Gorové rőffel
 9 Lonyay
- [14. r.] 10 Kuhn Ráttal
 11 Kerkápoly megfordított hátul töltő puskával
 12 Tóth Vilmos réz romai 1
 13 Danielik 2
 14 Kcmény 3
 15 Királyi
 16 Ivánka Zsiga
 17 Bánó Józsi 4
 18 Gyulay 5
 19 ?Stratimirovics?
 20 Babesch
 21 Petrovay Faluról jött
- [14. v.] 22 Kovách László
 23 Vlad Alajos
 24 Kuba
 25 Pulszky 6
 26 Vodjaner 7
 27 Urházy Konnen zu makhen
 28 Wahrman 8
 29 Kaucz
 30 ?Szentiványi? Károly
 31 Nedeczky

- 32 Paczolay
 33 Ányos
 34 Horváth ?Antal?
 [15. r.] 35 Hollán
 36 Horváth Döme
 37 Rimanóczy 9
 38 Ronay Jácint
 39 Zeyk
 40 Zmeskál
 41 Zsedényi 10
 42 Posner
 43 Beust 11
 44 Szász
 45 Zichy Antal
 46 Pálffy Albert 12
 47 Török János 13
 [15. v.] 48 ?Lonkay? 14
 49 Ráday Ged[con] feje 4000 ft
 50 Toldy F.
 51 Kecskeméthy
 52 Berczik Árpád
 — Törvényjavaslat per mopsz
 — ?Tribunici? püspök¹⁰
 — Hajlandó e a miniszterium
 — Ha tudná kend
 — A bajor király medaillonja
 — Még a pápát is megcsalják, pedig csálhatatlan
 [16. r.] 1. Nagy Ignác hon
 2 Posa kocsin
 3 Körösi 4. Lázár 5. Pák 6. Bráder 7. Kluge. 8 Széki
 9 Plébánus. 10. Rabbinus. 11. Schwarcz. 12 Enengel
 Jonás pap 13. Kégli. 14 Zsidó községház 15 Illés
 céhmester 16 Körmendy Steiner. ?Miscriak?
 ?Weis? Károly ?bátor?

- {16. v.] Egyházi vagyon
 300 ft. census
 Iparosok
 Törvénykezés
 katonai rendszer
 — Isten adta kenyérméjé
 Ebadta hagymája
 Kutya disznó teremtettsé
 Üres tarisznyája
 Királyi biztos
 — Festeticsnek sok decoratiója
 jó volna színház] igazgat[ónak]²⁰
 Képtárgyak²¹
- [17. r.] 1 A sebes hajtás tiltatik
 2 Pereces legény trombitája
 3 Peleskei notárius felront a szinpadra²²
 4 Sakktábla
 5 A tövises miniszteri szék
 6 Csigabigák megadóztatása
 7 Káposztafejek adót nem fizetnek
 8 holtaktól házadót kér
 9 Börzei rabló és erdei rabló
 10 Spanyol királyok respublik
 11 Esernyő kérvényező ellen
 12 Borbélyok szakáll viselés katona
- [17. v.] [felül stilizált emberfej rajz]
 13 Marionettek
 14 Szavazó gép ⊙
 15 Népfenség. Választó képviselő ?delegatus? minisz-
 ter, közös miniszter
 16 Halász Bód
 17 Lonyay bűvész lánchid ⊙
 18 Suez kanális megnyitása
 19 Basreliefek ⊙

- 20 fekete silhouette képek.
 21 ?sárbul? csinált képek
 22 Állatok képei
 23 Igéret. Adomány a hangcsövön át adva
 [utolsó 5 sor mellett torz rajz]
- [18. r.] 24 Pénzfejű alakok
 25 Hosszu képek a középén ⊙
 26 Nagypipájú miniszter
 27 A sebesajtás tiltatik Eötvös
 28 Sakkfeladvány paraszt kontra Kuba Madarász
 budget matt
 29 Börzei rabló, erdei rabló
 30 Pyramid választótul miniszterig
 31 Kerkápoly megfordított hátul töltővel.
 32 Vadászjelenetek
 33 Majd megmutatom hogy kell köszönni. Nesze
 fiam a rozsolisos üveg
- [18. v.] 34 Eötvös mint ötvös
 Műegyetemi ifjuság deputációja Pest nem Buda²³
 -- Gosztonyi Szapáry mellé fogva
 -- Bernát Lajos, Lombár
 Ökrös Bálint²⁴
 Low Bär Fuchs Herschi
 heisst der Lai von ...bi
 hat d e Hund biss du
 von Or. ... in die
 M. gehen
- [19. r.] — Herceg preferance vörös
 — Tizparancsolat, miatyánk, hiszekegy²⁵
 — Kerkápoly ümgetése.
 — A két pap elcseréli a palástokat. A főispán derült
 arcal, képén nagy kék folt²⁶
 Ha Hegel nem sört ivott volna

- Horváthi B. bizalmi kérdés
 A Lloydpárt
 [19. v.] Pesti Napló a közönségnek legnagyobb része
 Meglipovniczkista
 Democraták
 Zebulon dupla szállás
 Ha nem lesz napidíj
 Ivánka Zsiga
 Mellöttük szól de nem szavaz
 Deputatiók
 Deák ellen ?parancsolat?
 Sajtó vétségért először elnök megszidja, [pénzügy-
 miniszter] megfizetteti, igazság[ügy] m[iniszter] be-
 csukatja, ?belügyminiszter? megcsapatja?
 [20. r.] Festetics nemességétől megfosztja Mikó per schub
 elküldeti Gorove eladja ?rabszolgának? Eötvös ki-
 átkozza honvéd miniszter meglövi²⁷
 — Zsedényi telegramja
 — Nyitass a lovaknak szobát
 — A levont díjak
 — Skandalom a concilium
 — Schn. .n rövid lesz
 — B. .i deputatio
 — Ki az a lá. . ?Hollán?
 — Miklós Antal
 — Cserébe keresünk egy jobboldali
 [20. v.] Szilveszter ?szerint?
 Ebédre meghívja mindkét fél a szavazókat
 Engedelmet kér, hogy megvágják a fát
 A ház ne egyék fokhagymát
 Jegyzőt úgy kell fogni
 Szavazás után szétszaladnak
 kiki főispánná lett
 mindenki ?licitatio. .? fognak követet

- követek borralóbul élnek
 jobboldaliak berugnak s a baloldallal szavaznak
- [21. r.] mártogatja magát, öklét hátra ?veti? órrát meghuzza
 kezeit szétveti, papirosaira csap kezeit összefonja,
 karjait kifordítja befordítja, vállait felhuzza leguggol,
 komplemente[t] csinál? hát mögé kap, két ujját fel-
 emeli szakállát vakarja fülét vakarja kezét rázza állát
 tenyerébe fogja, száját két ujjával befogja, újjait
 homlokára teszi, jobb, bal vállával balanciroz
- [21. v.] dobot ver ujjá hegyeivel tenyerét kiterjeszti, comb-
 jaira csap, karját összefonja, ?váll cserélve? karikát
 csinál kezeivel, nyakravalóját tágitja nyakravalóját
 össze húzza, kezét tomporain feszíti, zsebkendőjébe
 kezét megtörli, kezét zsebébe dugja, kezét írással
 együtt hátra teszi háttal fordul hasával taszit, átméri
 a világot, ujjával villámlik a levegőbe szúr, a könyö-
 kével
- [22. r.] taszit, ujjával hivogatja a számokat, ujjával trillázik,
 térdeit meghajtja, tenyerébe csap, hüvelykujját meg-
 nyalja, saját fülét megfenyegeti, plajbással megszúr-
 kálja szakállát, szakállát meghuzogatja, plajbásza hegyét
 keble ellen irányozza, tarkóját megfojtja, plajbással
 dobol, felcsap, asztalára támaszkodik, keresztet alakít,
 derekát támogatja homlokán klaviroz²⁸
- [22. v.] Szte. 2000²⁹
 Aug. 29 2000
 oct. 15.
- [23. r.] Andrassy fogja a főispán üstökét stb.³⁰
 Az ellenzék Jánus képe
 csak ne irtak volna a miniszterek könyvet.
- [23. v.] Zebulon nem szavaz rá, mert jó
 — ?Jekelfalusy? menyecske placet
 — Zebulon muszkabarát
 — főrend ugrik ki kádbul hivatva

- ⊙ Két Reviczkyt közköltésen viszik fel főrendek szavazni, bundát is adnak neki
- ?Saar? Louis³¹
 - úgy hazudik, mintha telegraf
 - A drabant és a malac
 - Békát macskát mind kieszik
 - ?Augusztusban?
 - ?princ? Suiss eszik
- [24. r.] — Dabis mihi prandium.
- Pulszkyról Garibaldi
 - Napoleon fia a kis burkusokat veri
 - Hogy keverednek egymás után a harcba az országok?
 - Napoleonnak megy fel az ára.
 - Bismark mennyivel nagyobb selma, hogy ezt elébb meg nem vallotta.
- [24. v.—32. v.] [üres]
- [33. r.] 1. — A szénhordó leány³²
- 2 — XII Megint választom a köszönet³³
 - 3 — XI Az arany pohár és az üveg pohár³⁴
 - 4 — XI Ön nem lesz művész³⁵
 - 5 — XV Ismét megjelen szöveg hordani³⁶
 - 6 — A pálinka ivásról lemondó³⁷
 - 7 — Doctor úr³⁸
 - 8 — oltószer. ?Antipluton?³⁹
 - 9 — Művezetőt ajánl⁴⁰
 - 10. — A nevelőintézet. Szerető nevelő⁴¹
 - 11 — A kegyes delnő, ki arcképekbe szerelmes.⁴²
 - 12 — Az ősök, őskisasszonyok, csirke sarkantyút törve⁴³
- [33. v.] 13 — Csupa leányokat tart cselédnek, még kocist is⁴⁴
- 14 — Az abbé ráront a kísértetekre, kisül, hogy a leányok a szeretőikkel lakomáztak ott.⁴⁵
 - 15 — A szénfelügyelő fölveteti a szénbányát.⁴⁶

- 16 — A kolostor kútjából szénfüst tör elő.⁴⁷
 17 — Az ajánlat tevő óráját földhöz csapja⁴⁸
 18 Nőül veszi, de maga Rhodosi lovaggá lesz⁴⁹
 [34. r.] 19 A nyomorék és nénje⁵⁰
 20. A gavallér üzér.⁵¹
 21. Embertenyeret fedez föl a köszénben, hogy a tudósok lármát csapjanak vele.⁵²
 22. Anilin festék gyár.
 23 Petroleum.
 24 Gutaiak alvó asszonyok
 25 Különbség pópista és kálvinista falu között
 26 ötvös kulcsár az olvasó
 27 Szép tót leánytul tótul tanul⁵³
 28 Nevelőintézet, mely a rendőrségnek fizet.
 [34. v.] 29 Öreg úr, ki még viseli a copfot.
 30. Az emberevés emléke⁵⁴
 31. Az utolsó pálinka ivás.⁵⁵
 32. csipke ruha leírása, bálöltöny
 33. görög ruha végig felhasítva
 34 Indus öv
 35 török ruha
 36. gyöngy füzérek
 37. szalagcsokrok
 38 bálfrizura selyem ?harisnya?
 39. balletruha
 40 virág guirland ruha
 [33—40. pont mellett nagy I pirossal]
 [35. r.] 41 párdubőr bachanson
 42. page ruha
 43. csipke ing
 44. érc kosontyúkkal [44—47. mellett nagy I pirossal]
 45. legyezővel keblét takargatja
 46. fátyollal
 47. hattyuprémincl

48. haj leeresztve
 49. élő szobornak állva
 50. masqueban
 51. kitalálja, melyiknek nincs kedvese
 52. elmondja barátnejának gyönyörét, s kedvet csinál neki vele

- [35. v.] 53 <Egymástól kedvet kapnak a mesallianccra>
 54 <sorba udvarol valamennyi lánynak>
 55 <Meglesi, mit beszélnek róla>
 56 <tanulja a kacérságot más férfin>
 57 <menyasszonyi ruha>
 58 <?száz ffit vár epedve>
 [57–60.p. mellett nagy „I” pir. cer.]
 59 <m.asszony választás>
 60 <masszonyság előtt>
 61 <masszonyság után>
 62 <?Szliácsi? fürdőben együtt fürödnek>
 63 <Száját tágitja, éneklés, csáb>
 64 <végig csókolja válláig, ott a világ vége>

- [36. r.] 65. <Szikrával villanyoz>
 66 <közel megy ajkával de nem csókol>
 67 <főkötőben megjelenik>
 68 <ffi borivás>
 69 <bölcs megszokás>
 [69–71. mellett nagy „I” piros ceruzával]
 70 <Páris itélete>
 71 <Sultana udvar>
 72 <kártyázó>
 73 <ffit álmábanozza>
 74. <bluett urhölgyek>
 75 <Concert>
 76 <árverés hölgye>
 77 <völegény választás>

- [36. v.] 78 <... visszatér, nem tud elmenni>
 79 <ffi ruhában>
 80 <duett>
 81 <uszókálva> [81–83. p. mellett nagy piros „I”]
 82 <sötétben csókot ad>
 83. <hölgy ölében elalva..>
 84. <ffi kalapját felteszi>
 85. <haját fonva>
 86 <?Gyilkos? sok csókok>
 87 <egymás magasztalják>
 88 <csárdást táncol>
 89 <kis előérzet>
 90 <hölgy ?horkol?>
- [37. r.] 91. szembekötősi
 92. <kacagva hizeleg, gunyolódik>
 93 <mindent megtenni egymásnak>
 94. <damenwalzer>
 [94–95. mellett nagy pir. „I”]
 95. <éji zene mellett>
 96. <utána fürdőre megy a miniszter>
 97. XIII Hírhedett férfi gyermekkori helyére visszajön s a gyermekjátékát előveszi s a vizen mal-mokat járat⁶⁸
 98 A szenvedélyes kertész uborkakirály
 99 Régi római város
- [37. v.] 100. Aranybánya
 101 Bivaly, mint segítő a küzdelemben
 102 A társzekérben jelenet
 103 Magyarvásár
 104 Tót szent szobrok
 105 A föld alatti fekete tó⁵⁷
 106 Hogy viszik bele az öreg görögöt a részvényei megtartásába mesterség ?ágba? felveszik⁵⁸
 107 A gyermek hajókázás⁵⁹

- 108 XI Ki volt a szép hercegnő? Ez egy szegény asszony, ki koldulni jár csipkében és hintóban⁶⁰
- [38. r.] 109 XIII A görög örököséivé teszi a kiűzött családot, azzal lefekszik meghalni⁶¹
- 110 A bemozosult küszöbön megjelen⁶²
- 111 hogy lett az 1000 ft. adósságból 100 ezer
- 112 XV Tegye ön fejemre a kezét⁶³ s azt fogom hinni meg vagyok szentelve
113. XV A világ, az én vagyok⁶⁴
114. Nem! Evila.⁶⁵
115. XII. Ha még egy chronometerem volna, oda adnám⁶⁶
- [38. v.] 116. VII. Miniszternél nem sikerül a szép asszony, oda pénz kell.⁶⁷
117. VI. Az oláh képviselők parasztok jól fogadása, barátkozás
- 118 VII A megyei vasut
- [39. r.] — Keletindiai osztrák társulat
- V. Károly, pragmatica sanctio
- Fiume, magyar pragmatica elismeréseként cserébe
- [39. v.] 116 Én még leány vagyok⁶⁸
- 117 Poculo poculorum Stramen⁶⁹
- Zászlószalag⁷⁰
- Váltó tak. pénzt.
- Horn
- ősi barack, dinnye, ylang
- Ústökös
- Lloyd előfiz. . .
- [40. r.] Aprópénz. Bolt
- [40. v.] [üres]
- [41. r.] — Lóháton megy a gőzhajóra⁷¹
- Lóháton vall szerelmet, lovas bravurok⁷²
- A költő⁷³

- A festő
- A színész társulat
- A takarékpénztár
- Halászok
- Hajósok⁷⁴
- Gyorsparasztok⁷⁵
- Rozzant házak
- A jó pásztor
- A jégen
- [41. v.] · Juratusok mészárosok
- Festő előtt kacérkodik
- Bort szürcsöli, ha nem látják, nyakalja, ha látják, szervirozza és kicsapongó, dalolnak, ugrálnak egyedül
- Lyán talány
- Lyán búcsú pillanataiban vallja ?meg? hogy szereti a férfit s aztán elmegy
- Hölggy erőszak megveretve
- Hölggy szolgál férfinak, pálcáját felveszi
- ffi bajuszát megrántja
- Árnyékaról ráismer kedvesére.
- Tréfából minden legény küld ?neki? légyottra szerelmes levelet
- [42. r.] — Kinn a bárány, Szembekötödsdi Fekete Péter, zálogosdi
- Első bemutatás
- Hölggy diadal
- Villanyozás
- ffiak játszó a lyán szerepet
- tudóst vallatják, melyiknek van szebb szeme urhölgyek kötekedve
- Lyán lépcsőn utána tolakodót pofonüti
- Borzongás
- Nő játékosok
- Canem

[42. v.]	Aug.	9 ⁷⁰	1280	accept.				
és	Oct.	7	1000	accept.				
[43. r.]	Aug.	16	960	forg.	Szokoly Victor	accept.		
	—	18	600	forg.	Szathmáry	accept.		
	<Jul	9.	800	forg.	Horn	>		
	Jul.	27.	1250		Kende			
	Aug.	30.	600		Pfeiffer			
	Oct.	11.	640	kibocs.	Horn			
	Oct.	16.	300		Pfeiffer			
[43. v.]	Pap Károly jegyző	Körösladány	Ústökös	Igazmondó	dó ⁷⁷			
[44. r.]	[üres]							
[44. v.]	Ludvig ⁷⁸		100	100	100	100		
	Szathmáry		250	150	150	150		
	Vadászy		350	100	100	350		
	Illésy		530	180	200	550		
	Hegedüs		630	100	150	700		
	Törzs		730	100	110	810		
	Lukács		810	80	80	900		
	Frecskay		910	100	110	1010		
	Mudrony		990	80	90	1100		
	Makovecz		1000	30	40	1140		
	Szathmáry Gy.		1050	30	60	1200		
	Modern		1090	40	40	1240		
	Potenészser		1115	25	25	1265		
	Goldberg[er]		1135	20	20	1285		
	Fox		1185	50	50	1335		
	Corectura		1215	30	—	—		
	<Rakovszky>				<60>	<1395>		
[45. r.]	Fő ⁷⁹				Mellék			
	vezércikk, országgyűlési				vezércikk			
	levelek							
	Tárca				Tudományos viták, színház			
	Szerkesztés				Újdonság			

Vezércikk mindenről
politikai	Külföld
Apróságok <tréfás dolgok> <Belföldi felügyelet>
<Gyűlések vonzása>	
Bécsi ügyek rovata
országgyűlési reform	Katonai dolgok
közgazdaság	és közös gyűlések
Fordítás Illéssy	gyűlések
külföld fordítás	Revisio
Börze	
Telegramm	
ujdonság	
Bécsi levelek	
<Apróságok>	<külföld>
[45. v.] Nábob ⁸⁰	
Fekete gyémántok ⁸¹	
Kőszivű ember ⁸²	
[46. r.] A cyprusok halma ⁸³	
Lehettek a föld alatt, lehettek a föld felett	
lovas divisiokat elvesztettük nem találtuk	
Az egyes emberek össze vissza hányattak ⁸⁴	
Madonna delle Scoperveról egy lövést sem tettek	
úgy ?harcolnak? előre ⁸⁵ 299	
Ca ?Durin?	
Vihar vet véget ⁸⁶	
[46. v.—49. v.] [üres]	
[50. r.] Hajlong sajkám [ford. írással]	
[50. v.—51. r.] [üres]	
[51. v. 1. Hajlong sajkám [fordított írással és számozással]	
és 2 Sirásó pajtás	
52. r.] 3 Jöjj az ablakod. . . ⁸⁷	
4 Ha zug is a mord ⁸⁸	
5 Este virágzik	
Kinek nincsen szeretője	

?Perdennis?
 Hej Katicám
 Komáromi töltésen
 Megérem még azt az időt
 Nézz ki rózsám ablakodból
 Harangoznak Csengerbe
 Lyányok fonják a lencsöszet⁸⁹

[52. v.]	Regény. Eppur si muove Ath. ⁹⁰	1850	
	Fordítás Falk	500	2350
	Athen. külön kiadás	500	2850
	Ústökös	4000	6850
	Igazmondó	1000	7850
	Hon hirdetm.	12000	19850
	Hon honorarium	2000	21850
	Kisebb munkák	750	22600
	[Képviselői] díj	2000	24600
	Athenaeum	2000	26600
	Bank	600	27200
[53. r.]	[üres]		
[53. v.]	?Akciókkal fedezve? ⁹¹		2000
	Dividend[a]		900
	?Prezenzmark?		600
	Regény honorarium		1350
	német kiadás		1000
	Andere Zeiten		700
			<5050>
			6550
	1280		
	256	256	16
[54. r.]	Illéssy ⁹²	200	200
	Hegedüs	150	350
	Frecskay	110	460
	Törzs	110	570

	Szathm.	150	720
	?Szathm.?	60	780
	?Hegedűs?	60	840
	Mudrony	90	930
	Vadnay	110	1040
	Madarász	40	1080
	Potenezsár	25	1105
	Kertay	60	1165
	?Correctura?	30	1195
	ujdon. . .	25	1220
[54. v.]	Illéssy	135	135
	Frecskay	100	235
	Hegedűs	80	315
	Mudrony	80	395
	Lukács	80	475
	Törzs	100	575
	Sárváry	30	605
	Ludvig	100	705
	Vadnay	100	805
	Goldberger	30	835
	Modern	30	865
	Correct.	30	895
	Potenezsár	25	920 ⁹³
	Inas	10	930
	Szathm.	150	1080
	Bakcsi	70	1150
[55. r.]	Hon	} Kiss Miklós ⁹⁴ Zöldfa utca 30 sz	
	Ústökös		
[55. v.]	Átveendő 1869 octobertől Decemberig ⁹⁵		
	Ústökös Igazmondó előfizetés	< 1000 >	1000
	Regénydíj Athenaeum	< 750 >	1750
	Új kiadás Szerelem bolondjai	< 1000 >	2750
	Fordításjog Falk	< 300 >	3050
	Hirdetmény Pauschále Hon	< 500 >	3550

Nyílt tér Hon	< 600 >	4150
Ústökös hirdetésekért	< 1000 >	5150
Athenaeum részvény osztalék	< 600 >	5650
Athenaeum prezenzmark	< 600 >	6250
Képviselői díj szállásbér	< 650 >	6900
Hon szerkesztői díj három hó	< 1500 >	8400
Borokért	< 200 >	8600
Fordított regényért Pol. divat.	< 400 >	9000
Hon Május Junius	< 400 >	9000
Részvényekre	< 2000 >	11000
Athenaeumra eső várandóság	750	
	1000	
	500	
	600	
	1000	
	600	
	600	
	<hr/>	
	5050	

1870 Januartól Juliusig⁹⁶

Hon pauschale hirdetés	< 1000 >	1000
Szerk. díj	< 1800 >	2800
Regény magyar kiadás	< 1500 >	4300
német kiadás	< 1000 >	5300
Ústökös igazmondó nyercemény	< 2000 >	7300
Athenaeum osztalék	< 500 >	7800
Athenaeum prezenzmark	< 500 >	8300
Borokért	< 300 >	8600
Ústökös hirdetés	< 500 >	9100
Ústökös Hon nyílt tér	< 500 >	9600
Képviselői díj szállásbér	< 600 >	10200
Heckenast Magyar nemz. tört.	< 300 >	10500
Hecken. Hétköznapiak	< 200 >	10700
	1000	1000

	900	1900
	1875	3775
	600	4375
	2500	6875
	500	
	500	7875
	700	8575
	500	9075
	600	9675
	1300	10975
	700	11675
	500	12175
[56. v.] 1870 Juliustól Decemberig ⁹⁷		
Hon hidetmény osztalék	7000	7000
Ústökös, Igazmondó	2000	9000
Athenacum	1000	10000
Ústök hirdetmény	500	10500
Hon nyilt tér	500	11000
Képviselői díj, szállásbér	600	11600
Részvények után	200	11800
Borokért	200	12000
Hon szerk. díj	600	12600
Kőszivű új kiadás	1500	14100
[57. r.] Váltók Fizetések ⁹⁸		
Nov. Schauengel	2000	
Nov. Guttman	3000	
Jan. Schauengel Horn	5000	
Bank befizetés	500	
Lloyd befizetés	500	
Tak. pénz. törlesztés	500	
	<hr/>	
	11500	
Fedezet		
Athen. actiákra	2000	

	Bank akciókra	1000	
	Hon magáért	500	
		<hr/>	
		8000	
{57. v.}	Athenaeum[tól] ez évben 1869 reinénylendők ⁹⁹		
	Ústökös és Igazmondó előfizetések	1500	
	Hon pauschale hirdetmény	500	
	Kőszivű ember regény	750	
	Szerelem bolondjai újra	1000	[innen 6 tétel
	Nyilt tér Hon	600	keretelve és
	Ústökös hirdetmény	1000	balra össze-
	Ath. részvényosztalék	600	gezve:]
	Ath. napidij	600	5600
	Fordított regényért	1800	
	Hon szerkesztési díj	2800	
		<hr/>	
		11150	
{58. r.}	Athenaeumnak az idén fizetendő		
	Ústökös, Igazmondó nyomása	6000	
	Régi nyomtatás	700	
		<hr/>	
		6700	
{58. v.}	Regény ¹⁰⁰	2500	2500
	Ústökös	3500	6000
	Igazmondó	1000	7000
	Hon szerk.	1000	8000
	Hon hird. I.	1000	9000
	Hon hird. II	6000	15000
	Hon nyilttér	1000	16000
	Athen. részvény	1000	17000
	Athen. tagság	1000	18000
	Képviselői díj	1500	19500
	Heck. újra nyom	500	20000
	Borok	1000	21000
{59. r.}	[üres]		
{59. v.}	Tisza		

	Jókai		
	Abeles David		
	Horn		
	Ghyczy		
	?Knopp? és Steiner		
	Samuel Abeles		
	Ignaz Fuhrman		
	Heckenast		
	Baumann		
	Sik József		
	József Schön		
	?Kanitz? Gábor		
	Herman Popper		
[60. r.]	Albert Farkas		
	Bernat Steidl		
	30	2000	115
	<u>750</u>		
	3750		
	40		
[60. v.]	[üres]		
[61. r.]	800		
	500		
	400		
	300		
	250		
	210		
	<u>470</u>		
	2930		
[61. v.]	Cylindrella cylind. . . ¹⁰¹ Jamaica	50	
	Helix polygyrata Braz. . .	1.	
	Helix patina	1.60	
	Helicina ?tankerwill.? Jam	1.60	
	Oburna spirata		

Nassa arcuana
 Cassis erinacca
 ?Doleum? galea
 Tritonium variegatum
 Voluta
 Purpura

n	n	i	i
10	110	10	
20	120	20	
30	130	30	
40	140	40	
50	150	50	
60	160	60	
70	170	70	
80	180	80	
90	190	90	
100			

[A számoszlopok mellett balról alakú oszlopok végig, a t betű alatti oszlop mellett már jobb felé nem volt hely a számoknak.]

(X.) NOTESZ

- [elő-
zék. v.] Mart 27 Kende Domahidy¹
Moricz Pál dohánygyedáru
Kiscbbség
- [I. r.] 1. Hol bukik fel Virgil²
2. Eötvös még a papokkal sem bir, nem hogy a
dalmatákkal.³
3. Hová? was weiss ich? K⁴
4. Fülel helyett másikat kér.
5. Nagyon közel ne járjanak a vasuttal a maroshoz⁵
6. Hogy nyeli el a Napló a Századunk[at]⁶
7. Egy ingre vetkezik a püspök
8. Az egymást elnyelő kígyók K
9. Madarászt megéljenzi a jobboldal⁷
10. Madarász helyesli Gajzágót, Ghyczyt, Simonyit
11. Hogy támad a bankkérdésről nemzetiség⁸
Gáspár György. Magyar király 180 ft.
12. Nyiri Józsa szép reggele
13. Ghy. K. s a többi⁹
14. Versek kadencia nélkül
15. Miletics és papjai a karzaton¹⁰
- [I. v.] 16. Hét sváb egy nyúl ellen.¹¹
17. Lónyai 48-as
18. 48asok elhatározása
19. Just is!
20. Lónyai electrizálva, táncolva, jonglirozva¹²

- 21. Hivatalos
- 22. Moralis békezevarás
- 23. Csáky szalmája
- 24. Bánó, Ivánka, Csáky, Kemény, Vodjánér, Paczola, Török¹³
- 25. Qua . . . voiture . . .
- 26. Miletics dudája¹⁴
- 27. Képviselő körútja sárban
— orosz békét köt törökor[szággal]¹⁵
— és felszabadítja a népeket

[2. r.] Harminchárom¹⁶

- 1. Szende szemérmes
- 2. Vadmacska, harap, karmol
- 3. Bachanszó mámoros¹⁷
- 4. Megaera Menadé¹⁸
- 5. Rabnő¹⁹
- 6. Sultana²⁰
- 7. Bayadére²¹
- 8. Hercegnő
- 9. Énekesnő²²
- 10. Amazon²³
- 11. Apáca²⁴
- 12. Áldozat
- 13. Alvajáró²⁵
- 14. Féltékeny²⁶
- 15. Méreg keverő
- 16. Naiv szoubrette
- 17. Bűnbánó Magdolna²⁷

- 34. Kiváncsi
- 35. Hamis²⁸
- 35. első vallomás
- 36. [menyasszony]²⁹
- 37. főköltőben³⁰

[2. hasáb]

38. elajul³¹

39 hizeleg

Átmenetek

Medea

[2. v.]	18 Unoka ³²	40 kacér ?hóbortok?
	19 Kegyeskedő	41 nyujtóz, borzong,
vonaglik
	20 Szakácsné ³³	42. alvó ?hideg?
	21 Lucrecia ³⁴	43 kacag
	22 Capriciosa	44 ffi
	23 Turandot ³⁵	45 sir ?kéj? után
	24 Anya ³⁶	
	25 Tsibolygó	
	26 Özvegy	
	27 Bohó	
	28 Katona	
	29 Szellem	
	30 Tudatlan	
	31 Hűlye	
	32 Falusi ártatlanság fülemüléssel ³⁷	
	33 [Phrigiai] sipka ³⁸	

- [3. r.] I — A világ hitte, hogy a hgnek szeretője, a szerető hitte, hogy unokája s az [asszony] hitte, hogy a hitvesi kötelesség a mit tesz.³⁹
- VIII — A bankjegyet félig elégyve találják mellette mit a bankár adott⁴⁰
- VIII — Előlegezések miatt fizet maga az őstárna munkásainak⁴¹
- XI — Lámpaláza van, azért nem lesz belőle soha művésznő⁴²
- XIII Igen el lehet az ezerből adni egyet
- VIII — Rálehell a pálinkaivás napján Ivánra⁴³

- I — [Lóversenyen] együtt [demimonde] high lifeal,
színház, álarcos bál
- [3. v.] — medókis palócul borviz
- Radkersburg Vas megye
- Kipróbálják Ivánt, milyen úr lenne belőle⁴¹
- II — Angela grófnőnek leckét tart, milyen az a
főrangú osztály senki sem mond őszintét a másíknak,
senki sem biztos róla, hogy a barátja nem szeretője c
a [nejének]⁴⁵
- II — Inti, hogy menjen atyjához vissza⁴⁶
- Theud. ráveszi az apát, hogy nyisson Salont⁴⁷
- A tudósok a salonban. A mágus a tudósnak a
színházat dicséri s a tudós tudakozódik haragosa
felől⁴⁸
- II — Nem leszek Barataria kormányzója.⁴⁹
- II — ?Férj? nő, két csillag egy láthatatlan központ
körül
- *Mindennap nagy* hazardjáték a természettel
- [4. r.] — Iván ott marad az estélyeken, mikor már a többi
író eltávozott⁵⁰
- A polusi boldog táj.⁵¹
- Delejfény, meleg, gyémánt hegy.⁵²
- Elvezetett villany⁵³
- Tértfoglalás a jégrégióbul.⁵⁴
- Ünnepeyles napok.
- A nap csak egy veres csillag.⁵⁵
- 2 — Szintelen emberek, sárga hegyek⁵⁶
- 2 — Több van a vérükben
- 2 — Repülni tudnak⁵⁷
- 5 — Egykor övék lesz az egész föld, mikor a belső
melege elvész s a villanynyal fogják melegíteni.⁵⁸
- Beszédük zene.⁵⁹
- Erdők sárgák⁶⁰
- 3 — Cukor villany folyammal.

- 2 — Posztót nem viselnek.⁶¹
 3 [számjegyek végig sárga cer.] Háború nincs, ártó állat nincs⁶²
 — Vízet olvasztanak villannyal⁶³
 — Esőt producálnak, fényt tetszés szerint.⁶⁴
 3 — Éjszakát csinálnak⁶⁵
 3 — Házak üvegbul⁶⁶
 3 — Gyógyítanak delejjel⁶⁷
 3 — Szívek vonzalma önkénytelen jóság, crény⁶⁸
 3 — Nem tudják mi a lopás?⁶⁹
 3 — Nem lehetnek hűtelenek⁷⁰
 3 — Nincs betűszedő strike, villany ir, nyomtat⁷¹
 3 — Százezer éves történelem.
 4 — Óriás refractorokban látják a napot, a közeli csillagokat⁷²
 3 — Villanyfolyam által ugyanazt gondolják galvanoplastice, a mi másutt történik⁷³
 4 — A többi planetákkal is érintkeznek⁷⁴
 3 — Nincs kereskedés az állam állit elő mindent⁷⁵
 [s. r.] 3 — Villanymalmok
 3 — Felhőket csinálnak a tavakbul, hogy éjjel sötét legyen s essék az eső⁷⁶
 2 — Lovat, ökröt nem használnak⁷⁷
 — A láthatár háromszor nagyobb⁷⁸
 4 — A jégöv mindig előbbrehalad, utoljára a fehér és fekete faj összeszorul⁷⁹
 2 — Hajuk sötétkék⁸⁰
 3 — Villamokkal harcolhatnak⁸¹
 — Gyémánttá vált vas.
 — Nincs tél és nyár.⁸²
 — A nap csak félcsillag, kétszerre nagyobb, tulfelől a hold jár épen egy körül⁸³
 4 — Az álló csillagokat napokká nagyítják⁸⁴
 3 — Napóra, maga a hegy⁸⁵

- [5. v.] — Jussari sziget a finn öbölben a magnestüt elhajlítja
 — Dr. B. A. Gould. A magnes tū nem mutat többé.
 nap hold körül jár, a vas morzsává lesz, a kényeső
 szilárd a hó porzik a föld [centrifugal] ereje megszű-
 nik a tenger apálya dagálya ismeretlen szabálynak
 enged, ocean van gazdag állati és növényi élettel⁸⁶
 — M. J. Maury a déli polust hiszi melegnek, gazdag-
 nak barometrum tanuskodása a ritkult lég nyomatik
 a sűrűtől innen a meleg⁸⁷
 — Jégöv veszi körül a polusokat⁸⁸
 — Vesszőparipa, pásztorbot, kormánybot, honvéd-
 mankó, bunkós argumentum, nemzeti spanyol nád,
 guzsaly, vándorbot, csákány, buzogány, kivert bot,
 oláh stilet, pipaszár vas bot olmos bot⁸⁹

- [6. r.] Szénát fogyaszt
 1 — To be, or not to be⁹⁰
 2 — Los mismos parvos
 3 — Dame Allah hu taala, allah mitrei Kristum
 4 — ?bozsc? czar
 5 — Jake matka tika katka
 6 — csej muna ne hrinczuna
 7 — wenger polyák dva bratanki
 8 — ubeszar mibeszari?
 9 — Lasciate ogni speranza voi che entrate
 10 — Krates, kai Diogenes penetes esan
 11 — Úsd ágyun, de ne nágyún
 12 — häuser bauen is a grosze Lust
 13 — laxis branteis
 14 — tout le genre est bons hors le genre [ennuyeux]
 15 — Irgundum gule csororum mardikhez szup-
 hengyule gagyule?

- [6. v.] — A wellingtoni csatorna az arktikus tengerbe
 ömlik, poliniai szigetek. ?Maklintock? és ?Mecham?

fedezték fel, Izland szeme 77° 49' é. sz. alatt és 115° 35' ny. hosszu⁹¹

— Kane a szárított alma olyan mint a chalcedon szelet. A káposzta olyan mint az érc szeletekre válik, mint a pala, a cukor mint a fagyott kaucsuk fűrészpórral keverve fűrészelni kell. A vaj véshető, törése gyöngyház fényű a hús mozaik, fejsze nem fogja A lámpa olaj kő. A kanál odafagy a szájhoz⁹²

— Szemét nem hunyhatja le a szobában mert összefagy. A bolhák megfagynak Megörül Kane a vélt poloskának Csak toll volt⁹³

— Az előadás 34 fok hidegben a hajóban, füstölő kalapok⁹⁴

— 22 fok átlagos meleg volt a kőszén korbán, most 8, hogy ezt elveszítse 9 millió év kell hozzá, az olvadt bazalt kihűltéből itélve⁹⁵

[7. r.] — 1854/5 Grönlandban meleg volt és erős tél Európában

— 82 fokig mentek fel a polus közelében⁹⁶

— A Resolute hajó Belchertől elhagyva 1854ben magától elindult a ?Barrow? utól a Hogarth Sundig elment hajóslegények nélkül, ott fogta el Buddington kapitány 16 hónap alatt 1260 tengeri mérföldet utazott. Azon találtak papírt és iratot, a mit senki sem ismer⁹⁷

— Kane rátalál már a jégtelen tengerre 86° 12' foknál? Peabady öböl 3000 □ mfd szabad tenger, nem mehet odébb, mert nincs hajója, az a tenger saját árdagálllyal bír. 16 lábnyi dagály, azért hajózhatatlan a mint a tenger a jeget korbácsolja. Kennedy csatorna. Ott már a hideg 0 fok csak, állatok, madarak, növények, a parton. Az északi szél 56 óráig tartó nem hozott jeget meleg volt⁹⁸

[7. v.] 4 — Nagy reflektorokbul meglátják a szomszéd csillagokban elhunyt rokonaikat.⁹⁹

4 — Tudják mi a túlvilág, lehetetlen a hit, tcheteetlen a pap¹⁰⁰
 — Lehetetlen a háboru¹⁰¹
 — Delej vonzalmától lehetetlen a hűtlenség¹⁰²
 — Lehetetlen a ragály.¹⁰³
 — Lehetetlen a pénz¹⁰⁴
 — Lehetetlen a lopás¹⁰⁵
 — Lehetetlen a rosz termés akkor van fény akkor eső, mikor akarják¹⁰⁶
 — Minden állat szelid¹⁰⁷
 — Lehetetlen az elemi vészcek áradás, aszály, fagy¹⁰⁸
 Deák 20 ft honvéd menházra

Aczél Péter 100 ft

- [8. r.] 1. Andrassy beszéde 2 Pulszky orrol 3 Ivánka sír
 4 Paczolay elszörnyed 5 Gajzágó búsul 6 Gorové haragszik 7 Krajcsik könyörög 8 Kerkápolyi válaszol.
 9 Vodjáner spekulál 10 Lónyay káromkodik 11 Rimanóczy nem ébred 12 Wahrn[an] henceg 13 Zsedényi elbámul¹⁰⁹

Színházak

Falu

Főváros

Szegény tatár¹¹⁰

I. Zsiga¹¹¹

Gajzágó

Zebulon és a gazdája¹¹²

Processiók vasut¹¹³

Szász Károly

Pulszky levetette magát profilban¹¹⁴

- [8. v.] — Angela kész volna a pólusokhoz utazni lássák az ottaniak, hogy mi szebbek vagyunk, mint ők, hűségesebbek mint ők¹¹⁵
 — Iván a tárnai csendeletről beszél neki¹¹⁶
 — A félsarkú¹¹⁷

- II – Valld meg, hogy katona voltál¹¹⁸
 II – Vilmosért, nem Vilmáért
 II – Csókold meg az arcom¹¹⁹
 II – Ne nevéssen mert a seb szétnyílik¹²⁰
 II – Nem eresztjük el önt¹²¹
 I – A diszpeldánya egy varangynak¹²²
 I – Waldemár herceg¹²³
 IV – Tanult tőlem uram öcsém¹²⁴
 IV – 20 percent! mennyi szegény bolondnak le kell
 addig a bőrért húzni, hány [prókátorral] veszekedni
 hány bírót megkenni, hány embert exequálni hány-
 szor magát lehuncutoltatni, míg az összekerül s egy
 ilyen speculáns egy névalákarmolással besepri!¹²⁵

[9. r.] Fejezetek

I A harminchárom asszony ¹²⁶	III
II A niaiserie vége ¹²⁷	IV
III A harmincharmadik kép ¹²⁸	IV
IV A vén rác ¹²⁹	IV
V Nem! Evelina! ¹³⁰	IV
VI A vadak deputatioja ¹³¹	IV
VII A miniszternél ¹³²	V
VIII A pálinka ivás napja ¹³³	V
IX A ruina ¹³⁴	V
X Immaculata ¹³⁵	V
XI Semmivé lenni ¹³⁶	V
XII A köszén ¹³⁷	V
XIII Gyermekjátékok ¹³⁸	V
XIV Heureka! ¹³⁹	V
XV Nem! Evila! ¹⁴⁰	V

[9. v.]

- V – Kezet csókol Szafrán Evilának¹⁴¹
 V – Mért mondta ön hogy doktor. Elhagyja
 Ivánt¹⁴²
 IX – Mikor kezdjük már eladni a részvényeket¹⁴³
 XV – Az erényjutalom kiosztása¹⁴⁴

- Irja meg, hogy megbocsát. Ne írjon mást, mint e szót, hogy Angelának megbocsátok.¹⁴⁵
- Krinolinja meggyulad¹⁴⁶
- Hála feliratok Ivánhoz¹⁴⁷
- Csaknem rendjelt is kap¹⁴⁸
- A pap letörpülni érzi szpéter templomát ez asszony előtt¹⁴⁹
- [Őrizkednie] kell Ivánnak, hogy fel ne adják¹⁵⁰
- Ha Tibald bátyjai még tíz évig így [gazdálkodnak]
- [10. r.] - Az ilyen istentelenséget meg kell akadályozni s inkább magával elkövetni [mint mással]¹⁵¹
- A hány forintom van annyi áldás rajtam¹⁵²
- A szénhalom tetején öleli meg Evilát¹⁵³
- Nem hajtáná vissza a hajómat? Virágot tesz bele s úgy hajtja vissza a piros bimbó mellé egy fehérét is tesz csak azért, hogy nemzeti színű legyen¹⁵⁴
- Artézi kút oáz¹⁵⁵
- Vasútvonal. Hajó világító város csatorna, átvágott tengerszoros. Egyenes folyam. Kiszáritott mocsár¹⁵⁶
- [10. v.] -- Árpád viszontlátása 6¹⁵⁷
- A pap és az asszony Immaculata 8¹⁵⁸
- A férj és feleség 5¹⁵⁹
- Az asszony Árpádnál 10¹⁶⁰
- Waldemár az asszonynál. A köszén 8¹⁶¹
- A görög és testamentoma 10¹⁶²
- Az alattunk égő föld. Rauné. 10¹⁶³
- A ruina részvények bukása 10¹⁶⁴
- Heuréka. Alpari közlő csövek 10¹⁶⁵
- Gyermekjátékok 10¹⁶⁶
- Angela 10¹⁶⁷
- Nem Evila, ki hogyan gyászol 20¹⁶⁸
- Medve a vadász bőrére¹⁶⁹
- Hát nekem ki fizet meg
- [11. r.] Híres férfiak faragványai

Bátyám megszólítás
Deák F. és a tétényi szép menyecske¹⁷⁰
Deák ?actia?
Tisz[a] László légbé emelve.
Mgbukott szónok

- [11. v.] A petitio. — a pandur sorakoztatás. A generális és a rettek. A dromedár az operngucker, a király ittas. Az elfojtott kitörés. A hon megmentve
— Mind a kettő nagy és mivel nemzet.¹⁷¹
— De mivel nemzeteknek sincs joguk Európában terjeszkedésre
— Respublicának nem az áll utjában, hogy sok a király, hanem az hogy kevés a republicanus erkölcs¹⁷²
— Ha az olasz Romaért küzd, minem küzdhetünk ellene
— Ha ebből egy nemzeti harc lesz, ki akadályozza meg Austria német tartományainak a nagy német küzdelembe bevonatását?
— Az európai sulyegyent úgy állítani helyre, hogy Németországba[n] Austria hegemoniáját visszanyerje, épen ellenkezője volna az európai sulyegyennek
— Rokonszenveink egyformák mind a két hadviselő fél iránt¹⁷³

- [12. r.] Képtárgy.¹⁷⁴

Hogy támadt ez a háború s hogy lesz vége?

I. Izabella, Marfori, Patrocínio apáca futnak. Korona hull I. fejről, a távolból Prim kergető alakja, másik oldalon Napoleon szörnyűködik. II Spanyolok Respublicat felemelik. Respublica görög hölgy, phrygiai sipkával, kezében széttört lánc; háttérből jön Prim katonákkal a leverésére, Napoleon fenyeget. III Prim elindul királyt verbuválni trombitával és dobba: trombita zászlójára írva „kinék kell korona?”¹⁷⁵
IV Bourbon Henriket agyonlövi Montpensier herceg¹⁷⁶

- [12. v.] V. Végre akad egy spanyol királynak való ember.
 Öreg Hohenzollern herceg, schlafrokkban, koronás
 háló sípkában rúil arra a bizonyos [kiolvashatatlanul
 törölt szó] székre Spanyolok gratulálnak neki
 VI Napoleon elsüti a székbe rejtett puskaport,
 Hohenzollern felugrik róla ijedten
 VII Napoleon és porosz király jegyzékeket váltanak.
 Az egyiknek az órra elé tett gúnyolóddó szétterjesztett
 újjai látszanak, a másik fűgét mutat.
 VII Benedetti megfogja a porosz király kabátját s
 kezében tart egy irást „biztosíték” porosz király épen
 sietve akar belépni egy ajtón, melyre írva „Itt”¹⁷⁷
- [13. r.] VIII Napoleon mitrailleusön (:sok lyuku ágyure-
 volver:) lovagol. Porosz király golyóvctő gőzpa-
 ripán egymás ellen.
 IX Beust ki akarja huzni Andrássy kardját a tokjából,
 de Andrássy nem akarja engedni.¹⁷⁸
 X A muszka előjön a dárdával és kancsukával
 XI A földteke látszik Europa térképével, fölötte, mint
 a kelő nap emelkedik ki a respublica alakja *a széttépett*
lancokkal. Három oldalt töltenek be a képek olyan-
 formán, hogy négy sor szövegnek mindenik alatt
 hely maradjon.¹⁷⁹
- [13. v.] — Zebulon levelei csatahírek szerint¹⁸⁰
 — Felleplezések a la Türr.
 Teleki Sándor, Klapka, Liszt, Reményi, Csáky,
 Marvicsics, Miletics, Urházy, Berzenczey, Pataky,
 Szilágyi, Csanády, Thaisz¹⁸¹
 — Napoleonnak Szent István koronáját mint egy
 tubákos pixist Belgiumot, mint egy csészce kávért,
 Krimiát, mint egy serblit.¹⁸²
 — Csatatéri levél
 — Mahagoni tábornok¹⁸³
 — Minek védte a pápát, mért nein inkább a Lulut.¹⁸⁴

- Lonyay cseberbűl vederbe, kis deficitbűl nagy deficitbe.
- Minden francia két pár bakancsot kapott, félre-értették a dolgot.¹⁸⁵
- Nem hogy a pápa nem csalhatatlan, de még Napoleon sem csal...¹⁸⁶
- [14. r.] – Ha a porosz győz ahhoz állok, ha a francia győz, ahhoz állok.¹⁸⁷
- Kukli tartja a prédikációt Kuklinénak¹⁸⁸
- Leboeuf¹⁸⁹
- Palikao¹⁹⁰
- Napoleon fut a pápával a hátán¹⁹¹
- Hová lesz a chignon?¹⁹²
- Egy cadaverrel nem egyesül Napoleon¹⁹³
- Richard álma a csata előtt¹⁹⁴
- Porosz consul
- Metz Steinmetz¹⁹⁵
- Benedetti Benedek¹⁹⁶
- Steinmetz szobrot farag¹⁹⁷
- Eugenia divatja¹⁹⁸
- Leboeuf¹⁹⁹ [ut. 3 tétel körülkerítve s mellé:] képek
- ?Tram trantarin? bársony
- [14. v.] Seefehlner²⁰⁰
- Illéssy ?Botter?
- [törölt név]
- Marikovszky
- Marastoni
- Króf
- Burgerné
- Adó Budán
- Adó Pesten
- Csűry
- Falk
- Iparbank

- Horn semmisítés
 Horn regény
 Szapáry
 Kereskedel[mi] iskola
 Kertbeny
 Szathmáry
 Bakcsi
 [15. r.] Csataféri tudósítás²⁰¹
 Zebulon
 Kukliné
 A császár fogságban²⁰²
 Jól járnak a vidéken a lorettekkel
*Napoleon szűz kardja*²⁰³
 Sok Napoleon közül egy sincs csatában
 A francia leves
 Francia illusztrált lapok
 Klapka levele.
 Napoleon prostatája tavaly
 Occumeni concilium
 ?Arkolay? magyar vérengzés, német békeszeretet
 Spanyolok nem tudnak respublicát [csinálni mert]
 nincs királyuk a kit elkergettek²⁰⁴
 Baldi Gari²⁰⁵
 Steinmetznek nem kellett volna megveretni a fran-
 ciákat
 [15. v.] ?Velancsics? Vince Kalaputca 10
 Lámpás üveg kis kosár.
 A napoleonok mondásai
 – Német Berci
 – A medvék
 – A cigány
 1. A nadrág cífrázat 1859²⁰⁶
 2 – Miksáról gondoskodik 1864
 3 Szabad az ?Adriáig? 1859

- 4 Lempire ce la paix' 1852
 5 Ha az olaszok tudnák 1858
 6 Roma, omortes 1865
 7 Eredj... Murat 1862
 8 Ez a Péter még bajt hoz rám 1870
 9 Óh nemzetem
 10. Ez a ?canaille? 1870
 11 Bekoronázzuk az épületet 1869
 12 Beszéljen a feleségemmel 1870
 13 Nekem két [Németország] kell 1859
 14 Nem vesz schweici köztársaságot
 15 Nem vesz császárt
 16 Hol vagy te óh Austria
 17 Egy kadaverrel nem szövetkezik
 18 A ?Lulu? nem süket
 19 Vagy muszka, vagy respublika
 [16. r.] ☉ Augustulus²⁰⁷
 ☉ <közös hadsereg> Andrassy kancellár lesz.²⁰⁸
 ☉ A ló és a csacsi²⁰⁹
 Kath autonom itt és [olaszthonban]²¹⁰
 Mamclukok [Mahomed] sírjához.²¹¹
 1 Ez nem ütközet, hanem tanácskozás²¹²
 2 Ez nem <tanácskozás>, hanem háboru²¹³
 3 Ez nem vadászat, hanem diplomacia²¹⁴
 1 ?Beist?²¹⁵
 2 Ki hajított meg ²¹⁶ 3. 4 Commetts...
 Beust és a kalamáris
 Karácsonyfa²¹⁷
 [Bismarck] Troch... törököt fogtam²¹⁸
 Mit hoztál? egy lovat. Vadász
 Nem színá meg Alvinczy ezt a szivart?²¹⁹
 Andrassy mint kőműves
 Német Miska menni akar. Andrassy nem ereszti, jobb
 itthon, mint ott²²⁰

- [16. v.] Népkör felolvasás. Budapest ostroma
 Petőfi kiadhatlan költeményei.
 Wahr ist es, aber gesagt hab i s nid²²¹
 ?Káként? hozni
 A váltót is neki hagyja
 Déryné régi ideálja
 Aldridge társulata s a többi idegenek.²²²
- [17. r. és v. [üres]
- [18. r.] 1 — Deák beszéddel megjárja
 2 — Lóháton gőzhajóz
 3 — Jurátusok mészárosok²²³
 4 — A Dárius kincsét keresők
 5 — A rabló ki [kiszabadulása] után az elásott
 kincset felszedi
 6 — A régi magyarokat kereső.²²⁴
 7 — A régiségbuvár.²²⁵
 8 — Csak a paraszt még magyar²²⁶
 9 — Az úr német, a középosztály dcák²²⁷
 10 — Csángók
 11 — Peregrinus²²⁸
 12 — A patvarista és principális²²⁹
 13 — Saját vallást csinál ?nagy? mammut
 14 — Ponyvairó²³⁰
 15 — A templom égés Havannában.
 16 — A nő, ki a szívét nem találja
- [18. v.] 17 — A holt emberek falva
 18 — Három nap és éjjel puffra [kártyáznak]²³¹
 18 — A nő eltitkolja beteg férje előtt fia halálát²³²
 19 A két nejű²³³
 20 Nejét a bírák előtt felnyalábolja s hazaviszi²³⁴
 21 A rutén diarium
 22 Multság gabonahajón
 23 Sóbányai vendégség
 24 Hatvani professor²³⁵

- 25 Szclid asszony, megveri az urát részegen²³⁶
 26 [Renyhcség] úrhölgy jelleme
 27 (Diákok kardala. Karnyóné műkedvelés²³⁷
 28 Vén színész eltemetett köpönyege
 29 Mezes heciet ?hamburgban? eljátszva pénzét a
 börtönben tölti²³⁸
 30 Lapszerkesztő. Censor²³⁹
 [19. r.] 31. Magyarok eredetét kutatja²⁴⁰
 32. *Műkedvelő előadások*²⁴¹
 33. Minden nemzetnél magyart [keres]²⁴²
 34. Ábel magyar volt, mert kukorica pattogatást
 tudott. Minden nemzet tud valamit a gabonáról
 35. A m. eredetét kereső viszontagságai²⁴³
 36 Könyvet sorba kéri olvasni²⁴⁴
 37 Akkorra nyeri meg kedvesét, mikor már meg-
 hal²⁴⁵
 38 (Trombita hang a kandallóban
 39. A vesszőzött katona bagót kér őrnagyától
 40. (Cigány hegedűs, kovács egyedül barátja a ma-
 gyarnak
 41. (A nap öccse a hold, a font bátyja a mázsza.
 42. A haragos kutyát megszelidítve oda viszi ölben
 a gazdájához²⁴⁶
 43. A játékos menyét gazdálkodása
 44. *Tányért, poharat földhöz vemi.*²⁴⁷
 [19. v.] 45 Józsa Gynak órát küldenek mestercemberül ács
 helyett²⁴⁸
 46 Kocsis első évben meg nem tudja, hol van otthon
 47 Mondja meg, hol lakom én
 48 Nagy úr nem tudja a maga irását elolvasni²⁴⁹
 49 Tud e diákul? Non est verum asper currit.²⁵⁰
 50 ?Bizeni? Borbély elvál ?Füreden?
 51 Balatoni zivatar — o
 52 A hosszú [pörlekedést] vivő²⁵¹

- 53 A vén legény, ki még az anyj[*val*] lakik s fennhangon imádkozik, s fél mint a gyerek²⁵²
- 54 Gyorsparasztok²⁵³
- 60 Régi insurgents²⁵⁴
- 61 Debreceni diák gyerekeket tanít
- 62 A diák bizonyítvány 61—60 II
- 63 Megcsókolja a festett arcképet paraszt²⁵⁵
- 64 A német katonát megszoktatta, hogy egyék
- [20. r.] 65 Pálfiynak Schwarzenberg agyönlövéséért egy kötetet kell hordani a nyakán²⁵⁶
- 66 A szerecsen táncmester²⁵⁷
67. A művész hosszú haját lenyíratja
- 68 [Batthyányi] fősvény gróf kedvit hogy nyeri meg Zichy leendő veje, fidibus gyertya 2 krajcár²⁵⁸
61—90 I.
69. A kuruc asszony, ki a császárhoz is beront, mindent kierőszakol, a mit akar²⁵⁹ 61—60 I ☉
70. (Ügyvédnél. Mi előtt szólna, fizessen 5 fto)
71. A tolvaj, kiszökik a börtönből rabolni s reggelre megint visszaszökik. A ?széllel? elfutó 99—61. I²⁶⁰
- 72 [Józsa Gyuri] mint athleta. Keglev. kihirdetteti hogy birkozni akar²⁶¹ ☉ 141—61
- 80 Együtt muzsikáló diákok
- [20. v.] 81 *Józsa Gyuri jószág összeírása*²⁶² 83—62 I.
- 82 A fodormenta spekuláció
- 83 A gutai curtius, ki a mérnököt mappástul magával együtt beleveszti a vízbe²⁶³
- 84 Gutaiak dolga
- 85 (A két disputáló²⁶⁴ 63—61 I
- 86 A bál verekedésen végződik
- 87 A magyar bordeaux
- 88 Végzetes színmű Bukarestben²⁶⁵ 22.63 II
- 89 Font számra eladott váltók 131. 63 II
- 90 A cancellárnak két garast ad mint koldusnak²⁶⁶

- 91 Tiltott dalok²⁶⁷
92. Dongó²⁶⁸
- 93 Inkey. Széchenyi Napolyban, Cab. noir²⁶⁹
- 94 (Parasztbirák számlája.
- 95 *Nem ülne le a főbelövött helyett negyediknek tarokkhoz*²⁷⁰
- [21. I.] 96 *A disznait lerészegíti törköllyel, hogy enni ne kérjenek.*
- 97 Kedves urambátyám²⁷¹ 122 I 64
- 98 Sánta deák, Ma deák, holnap katona²⁷²
- 99 Süket insurgens fülébe trombitáltat²⁷³
- 100 Bekocognak Józsa Gyurihoz²⁷⁴
101. öreg anyjának hordja haza a kenyér felét
- 102 Józsa Gy equipageja a többiek között²⁷⁵
103. Szórakozott tudós 98 II 64
- 104 A haldoklótul izen másvilágra
- 105 haldokló mellett misét zongorázik
- 106 *Megfordított ebéd*²⁷⁶
- 107 férj nejét hazavinni készül tizenkét ökrös székéren²⁷⁷ 62 I 65 ☉
- 108 *Nemes úr ezüstnyelű kérésre kap kölcsön ökröket*
- 67 I 65
109. Országos vásár. Korcsmai verekedés. 227 II 65.
110. Régi táblabirót azzal fizették ki egy heti törvénykezésért, hogy majd lát egy szép leányt, s kap 5 szem mogyorót²⁷⁸ 235 II 65
- [21. V.] 111. A német szakács, ki holta után veszíti össze a kapussal az embereket sok vagyont testálva mindenkinek s őt nevezve ki massae curatornak
- 112 Szegény pap a makarónit kigyónak nézi, kéri, hogy ne csessék meg vele²⁷⁹
- 113 Mért kanyarodik a komló balra, a paszuly jobbra²⁸⁰

- 114 Adjon [Isten neked három fiut, egyik legyen] bíró, a másik pap, harmadik hóhér [amért annyi] sert megittá!²⁸¹
- 115 Érti e a replicát? Nem? Én sem. Így jó
- 116 Hát nekem hány lábom van? Négy. Gyere! Diák²⁸²
- 117 Ismerkedik a várossal. Négykézláb az árokban
- 118 Bagi a gazdag paraszt foltos ruhában²⁸³ 94 I 66
- [22. r.] 119. Respublika ?Dabasiensis?.
- 120 Festetics megveszi Danka birtokát drágán 143 I 66
- 121 Bekacsik hogy méri meg óraművel a kerékhajtás szerint az utat
122. Z. főispán a káptalan ügyvédcinél
- 123 Józsa kuruc labanc vezér²⁸⁴
- 124 Z. főispán fdklyás zenéje 214 I 68
- 125 (A kölcsön kért equipage, melyen a gavallért vissza is viszik akarata ellen 262 I 66.
- 126 (levéri a nemfizető adósán a pénzt s azzal visszaadja a kötelezvényt
- 127 Mezővárosi kávéház, hol[lassanként] egymásután elalusznak a kártyázók, az utolsó magában kártyázik és iszik. 302 I 66
- 128 Asszonyosság opponál 339 I 66 o
- [22. v.] Horvát paragrafus hajfűrtökkel.
Tükröt tartanak eléje.
Porosz katona ?bekení? a földbe
Csendes időben azért nem adnak fegyvert, viharban meg azért, hogy meg ne ázzék
129. A cholerástól jöttet bepácolják²⁸⁵ 371 66.
- 130 Csittvári könyv²⁸⁶ 395
- 131 Jezerniczky [Jézus Krisztus]²⁸⁷
- 132 (Legatus pipáját viszi előtte mendikáns²⁸⁸
- 133 (Ldda, kérnek, jösz e?²⁸⁹

134. Konstantinápoly. Csokonai²⁸⁰
 135. A vallás ☉ Cs.²⁹¹
 136. Lehel sirjánál
 137. A hadról Cs. V.²⁹²
 138. A gyerekek a templomban
 139. Aus Eseln Excellenten.
 [23. r.] 140. A kopott nemesekhez²⁹³
 141. Nemzeti fohászzkodás
 142. A jezsuita Ratio²⁹⁴
 143. A két forintos tallér és máriás²⁹⁵
 144. Légy politicus
 145. Saltem ita tantum sic
 146. A beneventatiohoz hozzáteszi, asszonyám tiszteli
 urambátyám azt a gubernátort kínálja a császárt az
 ebédnél. Mi volt az étel Ott az Andris, megmond-
 ja²⁹⁶
 147. Országgyűlési gúnyversek²⁹⁷
 148. Jungfer bin ich Herr von Kaiser²⁹⁸
 149. Mezdédi egri restaur. excess. delegat[io] judás
 tagja 415. 67
 150. Duo duo
 151. Az ügyvéd külföldi tanúi 14. 68
 152. J. Gy. eleven birkkat hajtat a szűcshöz.
 [23. v.] 153. J. Gy. megprédikáltatja a diákokat²⁹⁹
 154. J. Gy. a ki vendégeskedni akar szőlőt tartson úr
 vacsora. . .
 155. [Sopronyi] országgyűlés³⁰⁰
 156. A cynicus pap 105. 68.
 157. A három kövér Körmöczy³⁰¹ 167. 68
 158. Narancsics hajdu 182. 68
 159. Martinovics kátéja³⁰²
 160. Egy ló, de egy egész istálló³⁰³ 243.68
 171. A népbolondító ponyvairodalom³⁰⁴
 172. Az eladott s visszavett kereszt³⁰⁵ 24.68

- 173 (Csendbiztos, ki rablóval magának rabolat
tat
- 174 (Curiális stylus 83
- [24. r.] Alakok³⁰⁸
- I A költő Jenői Kálmán³⁰⁷
- II A tudós³⁰⁸
- III A criticus³⁰⁹
- IV A sánta satyricus Biróczy Sándor³¹⁰
- V A cynicus gazdag ember. Józsa Gyuri el-
vált felesége³¹¹
- VI A nyámnyila és a kegyes anya³¹²
- VII A nagyravágyó asszony³¹³
- VIII A szerető³¹⁴ o
- IX A lovas gavallér³¹⁵
- X A fiscalis Korcza³¹⁶
- XI A színész³¹⁷
- XII A színésznő³¹⁸ o
- XIII Az ellenzéki úr
- XIV A csizmadia³¹⁹
- XV A gazdag pap
- XVI A censor.³²⁰
- XVII A bonvivant Biróczy³²¹
- XVIII A lumpok³²²
- [24. v.] XIX A betyárok
- XX A régi magyart kereső Barkó³²³
- XXI A professor³²⁴
- XXII A tényemialó poéta Aszályi³²⁵
- XXIII Régi insurgens Sátorj³²⁶
- XXIV A fősvény gróf Decséry³²⁷
- XXV Kedves urambátyám³²⁸
- XXVI A főispán Zichy³²⁹
- XXVII [A testamentum készítő]³³⁰
- XXVIII Váló nő³³¹ o
- XXIX Trombitás Csuka Ferenc³³²

- [25. r.] 175. Caraffa. Basta³³³ 1
 – Bátya ne higyj a németnek³³⁴ 2
 – Gályarabok³³⁵ 3
 – Infans ut vervex³³⁶
 – Jacobinusok³³⁷ 4
 – Lám a német mily kövér³³⁸
 – Fiat voluntas tua³³⁹ utolsó Zrinyi³⁴⁰
 – Martinovics³⁴¹ confiscalt jószágok 5
 – ?Manch Hermaeon?³⁴² Már Isten néki 6
 – Vak Bottyán³⁴³ Crouy 7
 – Tárogató³⁴⁴
 – Travestált Aeneis
 – XVI Lajos lefejeztetése³⁴⁵ 8
 – Napoleon proclamatioja³⁴⁶ 9
 – [országgyűlési gunyversek³⁴⁷] 1791
 – Luther aphorismái³⁴⁸
 – ördögidézési formula³⁴⁹
 – Csizmadia alispán³⁵⁰
 – A [komaromi] földrengés³⁵¹
 – Profécia³⁵²
- [25. v.] – Arcképek. Rákoczy [Thököly] Zrinyi Ilona³⁵³
 Martinovics szuka
 – Rákoczy dal kottája³⁵⁴ hálpaklacs
 – Török ítéletek klipitroklapátor
 – Debreceni kastély³⁵⁵ elemosyna
 – Gazdasági tapasztalások ne tartsd erre
 – Maria virágkönyve civa
 kutyafülű
 calefactor
 rapiált
 felleghajtó
 malaclopó
 – Antitrinitariusok, gazarenus, novatiánok, perfecti,
 credentes, galileok, adamiták, körvárok, négyszögű

kövek, kunok, ?kazarok? osztyák ?Jezsu? képci
mandruc [macskanadrág] alamázia

— Rácpusztítás —³⁵⁶ Szótár diákos

— ³⁵⁷Nagyenyedi fűzfák academia promotió, collatio Siligo, siklus, dácia, lukma, electio, stola, párbér. ambitus, fika, absurdum, potya, kutyagol, apostolova, lactum, nuntium, kosta, magol, toga, peregrinus, harmonia, contrascriba, juratus, patrizál, sedes. berdo, coquia, grapsa, vaskalap, cibál, legatus. szupplikáns, dárdás, baltás, bagoly, csizlik, longissima, szatyí, gerundium, kurál, humanissime, quinque kondizni, didacticum, subscribalt

[26. r.] 175. A két szegényes öltöztető története az egyiket meg kell csapatni³⁵⁸

176 A válópörben informáló úrhölgy³⁵⁹

177 A kényeztető nagyanya, a félő nagybátya, az új ruha, vénségére nem tud írni³⁶⁰

178 Elszökteti a bajtárs a nagyanya nevelt leányát s lesznek színészek. Ezért megharagszik rájuk³⁶¹

179 (Egymást dicsőítő urak

180 Nem akar verset írni a nádorhoz³⁶²

181 Drámát ír a tilalom ellenére színész barátjának, azért a critica lehordja, a nagyanya kitagadja, a kedvesét elveszti³⁶³

182. Mindenütt azzal fogadják, hogy áh, a poéta!³⁶⁴

183 Vége a szobor előtt³⁶⁵

fát suvasztani lunaticus³⁶⁶

[26. v.] 184 (Sas, kulcs, nap és post tenebras lux, Genf, Bécs

185 — Josephus lutheringus, pasquill Aquila non captat muscas, Jozsef³⁶⁷

186 Megtiltja a kormány iskolát állítani³⁶⁸

187 — Könyvből tanítani nem szabad, hanem csak hallásból, még ábécét sem ?Haller? Bihar megye³⁶⁹

188. Berlinben, színház, postán két kis levél az elsőben a protestánsoknak adott májusi engedélyek, a másodikban azoknak júniusi visszavételc³⁷⁰

189 Császár [eltiltja] bőbitákat frizurákat ?pozsonyi? vállakat, arcfestést pufándlit³⁷¹

190 (Körmöci arany becsét veszttette.

191 (Papmarasztás

192 (1786ban kétszer arattak, egy esztendőben December 20-án

193 (Abdi belgrádi basa oroszlán[ját] görögök szélpuskával

194. egy németnek 5 ft az ára, egy oláhnak 8 garas, egy magyar gyalogos 3 ft, egy huszár 10 ft³⁷²

[27. r.]	szuka ³⁷³	klipitrokk	felleghajtó	ne tartsd erre
	hálpaklacs	elemosyna	malaclopó	rapial
	Civa	mándruc	kutyagol	academica
				promotio
	kutyafülü	macskanadrág	apostol lova	siklus
	calector	collatio	magol	dácia
	peregrinus	Siligo		lukma
	contrascriba	piko	toga	electio
	grapsa	potya	harmonia	stola
	vaskalap	absurdum	patrizal	párbér
		laetum nuntium	sedes	ambitus
	legatus	berdo	gerundium	kosta
	humanissime	coquia	kondizni	legatus
	quinque	cibál	Spirité	?syndicus?
	superbia	longissima		dárdás
	pullus	?batyu?		baltás

kurál
gugyi
post festam
gyantázzunk
botanizál

bagoly
.....
quinque
didactrum
subscribal
cserél
baraticum
venia
patens

- [27. v.] 184. Nemzeti szilaj erkölcs.³⁷⁴
Jurista, ki latinizál³⁷⁵
Táblabíró ki indifferens³⁷⁶
Gazda, ki tehetetlen.³⁷⁷
Asszonyok, kik élvsovárok³⁷⁸
Paraszt, ki önző, tudatlan³⁷⁹
Pap, ki vaskalapos³⁸⁰
Aristocrata, ki idegen³⁸¹
Censor, ki mortificál.³⁸²
Hölgyvilág mely nem ért.³⁸³
Ifjuság, mely korhely, élveteg, nyers.³⁸⁴
Józsa Gyuri féle cynismus³⁸⁵
Uras kalandoskodás³⁸⁶
Pangás ipar, kereskedelem mezején³⁸⁷
Tudós ki csak régiséget keres³⁸⁸
Szinész, ki lump³⁸⁹
Publicum, ki sorba olvas³⁹⁰
Ponyvairó, ki rontja a becsületet³⁹¹
- [28. r.] Katona, ki rosz hazafi³⁹²
Gazdag ember, ki nem érez szellemi szükségét³⁹³
Rokonok, kik kitagadják a költőt³⁹⁴
Szerető, ki hűtlen lesz hozzá³⁹⁵
Nyomdász, ki nem vállalkozik³⁹⁶
Szerkesztő, ki nem fizet³⁹⁷
Kritikus, ki irigykedik³⁹⁸

Főispán, ki nem tud magyarul³⁹⁹
Kormány, ki rendszeresen elfojt⁴⁰⁰
185. Jó barát, ki el nem hagy⁴⁰¹
Publikum ki hű marad.⁴⁰²
Példák nagyobb lemondásra
Hű csizmadia, ki kenyerét megosztja.⁴⁰³
Titokban pártoló
Művész, ki megért
Kedves, ki megtér⁴⁰⁴

- [28. v.] 195 abroncsszoknya filigrán főkötő
pokhala recefice
196 Török sipok notái. Hej Rákoczi Bercsényi Vitéz
magyarok vezéri
Hová lettél Bezerédi, nemzetünknek fényes csillaga
Ocskai⁴⁰⁵
Hol lakik kend komámasszony⁴⁰⁶
197 Őszi harmat után Fujdogál a téli szél⁴⁰⁷
198 A hecc vadállatok veszekedése⁴⁰⁸
199 Mágások diaetan [ellenzik nyomtatást] mert
sok ifju kereset nélkül marad.
200 Pesti diaetan már abban egyeztek meg, hogy a
ref. püspökök is tarthassanak két lovat.
201 A korona nem ér többet ezer tallérnál s mégis
60 ezer aranyat fizettek érte Mátyás idejében⁴⁰⁹
202 A koronát soha sem viselte István király 272
Ἀγγελος = küldött⁴¹⁰
203 Híres ember temetése ürügy nagy nemzeti
pompára⁴¹¹
204 Theologicum odium⁴¹²
- [29. r.] 205. Más évben már újra felveszik a német ruhát
206. Opticum theatrum⁴¹³ 318
207 Magyar főúr és asszonyság sorba mutogatja
schmukjait, régiségeit [fiatal embernek]

- 208 (Quid synodus? onodus, patrum cohors integer,
aeger Conventus ventus strainen. Amen⁴¹⁴
109. Bónis egy accentus miatt vesztette fejét „ölést”
küldök „élest”⁴¹⁵
- 210 Nemességet keresnek kálvinista papok⁴¹⁶
- 211 Debreceni égés, veres torony, Rákoczy siket
harangja⁴¹⁷
- 212 Két diák a tűzben lefeküvén életben maradt⁴¹⁸
- 213 A nagy sereg gólya
- 214 (Tüzes kútba esett fiú 392
- 215 (József rendelete. Ezért pedig nem szükség böjtöt
hirdetni
- [29. v.] 216 (Károlyi [József] duellumban öletett meg, mert
a felesége testvérét szerette
- 217 Rókás mente, kaposos dolmány [diákok]. . .
- 218 Napoleon [proklamációja]⁴¹⁹
- 219 A ki fogadását megszegi, a saját lelkét vágja
ketté. A ki az ember csapását kevesli, az Istenbe üti
bele a fejét. Jobb együtt szenvedni a jó barátokkal,
mint együtt uralkodni az ellenséggel⁴²⁰
- 220 (1715: 49 nota Rakoczyana⁴²¹
- 221 (Jobbágy kibecsülés
- 222 (Alluvium máshová hordja a földet husz év
alatt⁴²²
- 222 (Apellata
- 223 (Bracchium⁴²³
- 224 (Jobbágyok bajai
225. Keglevich⁴²⁴
- 226 Kulcsár hirlapja
- 227
- [30. r.] 227. Magy. kir. címei Comes Albimontes, Rex
Algezirae, Alta Amisia grófja, Arragonia királya,
Arthesia grófja, Athenae hercege, Brigentii comes,
Brisgoviae Landgravius, Brixinae Princeps, Bulgariac

Rex, Burguviae comes, Burgundiae dux, Calabriae dux, Canariae insularum Rex, Carolopolis dux, Ceritaniae comes, Cordubae rex, Corsicae rex, Cumaniae Rex, Falkensteini comes⁴²⁵

- [30. v.] (Apáca fejedlemasszony a pipáz. . .
228. Háromszor játszanak egymás után három befizetés mellett
229. Főispán felbeszél a szinpadra ne játszák végig Bocskayt, hanem énekeljék el Cserny Gyurkát⁴²⁸
230 A primadonna a kötényébe szedi az entréet⁴²⁷
231. A felhuzott kurtina alatt fizetnek be⁴²⁸
232 A rondella, a ?Karger?-féle ház⁴²⁹
233 A tótosan beszélő színész
234. Az arena. ?Kocsin? viszik fel őket.
235. Celesztin a hagymát elteszi lencsére⁴³⁰
236 Kilényi No hát, fűtyöljenek már⁴³¹
237. A műkedvelő urak⁴³²
238 Elébb templom [volt] a budai színház
239 P H
240. Hagymázban elmondja a csizmadia előtt, miket lát Pest jövőjében⁴³³
- [31. r.] 241. A vadászatra elvitt színészek⁴³⁴
242. A redingot⁴³⁵
243. Szeretnék rabnód lenni
244. Színészek[?vul?] játszanak Biróczy lerészegszik
245. Négy csepp vizet önt a bor közé
246. Censor alkuszik nem szabad hűtlennek lenni, nem öngyilkosnak, nem apa ellenére házasodni⁴³⁶
247 Csak a vándor érkezik meg a temetésre. Lesznek ketten.⁴³⁷
248 Vannak e még a világon magyarok. Nincsenek. Vannak e még idehaza magyarok. Nincsenek⁴³⁸
249 Te megvénültél, az örökké ifjú marad⁴³⁹

- 250 Nagy [anyám] tagadjon ön ki. A bukásra fel-
 ébred benne a [talentum] büszkesége⁴⁴⁰
- 251 Régi ruhák tisztelete⁴⁴¹
- [31. v.] 252. Egy nagy leckét kaptál azt hasznodra fordítsd
 253 Barkó jön haza még egyszer megmutatja hol
 van a költő sirja⁴⁴²
254. A szobor⁴⁴³
255. Hasztalan öleled már, te [megvénültél] az pedig
 örökké ifjan marad⁴⁴⁴
- 256 (Kereskedelmi egyletbukás)
- 257 Vadászaton szinpad, gyékényből. Medvék⁴⁴⁵
258. Sugó mellett két palack⁴⁴⁶
259. Orosz sivít, ha örül, meg ne ijedjen⁴⁴⁷
- 260 Ezer forint várja a primadonnát a kanonoknál.
 de férjét küldi érte
261. Előadás a refectoriumban betakarják a Krisztust
 és Szűz Máriát, papok simak, Hunnia nyög leti-
 porva⁴⁴⁸
- 262 Szerdahelyi éhségben beugrik a [kastély]udvarba
 pupos delnő szívesen fogadja őket, két nap el nem
 ceszitk⁴⁴⁹
- [32. r.] 263. Restaura[tiora] ?Egn? eljön és lefogatik, végre
 a barátokat főzik le
- 264 Bécsben tanulnak németekkel
- 265 Szoritják kifelé a német színészetet
- 266 (Koczebue Benyovszkyja Afanasia Anna Karoli-
 na megnézi Benyovszky unokája az előadást⁴⁵⁰
- 267 Éjjel felköltik a színésznőt menjen Terenyerc.
 Vén gróf. Virág ház, Theatrum Hunnia nyög
 letiporva⁴⁵¹
- 268 Becsukják a rongyos színészeket, hogy ne csufit-
 sák a többi becsületét
- 269 Irigy komédiások, kik a kedvencek sikeréért

- felmondanak [pénzüket ajándékozzák] el akarják disputálni
- 270 A director, magyar ruhásan lép fel a főispán előtt, mint nemes gavallér⁴⁵²
271. Bunkó bandája együtt a színészekkel⁴⁵³
- [32. v.] 272 Béla futása Koczebue⁴⁵⁴
- 273 Rác rosz színész, diakokra mos, többi színészeket lopja, oroszlányt baglyot ellop színháztul, aludt-tejet
274. Ráckeviden játszanak rácul el akarnak menni játszani rácul olaszul, németül⁴⁵⁵
275. (A 23 Mária összecsókolózása
- 276 (A szenteltviz hozás Váradrul, megtöltik a hordót Harsányban
- 277 Kihirdetteti a színész director a nemességét, a hol játszani akar⁴⁵⁶
278. Cserni Gyurka⁴⁵⁷
- 279 Wart verfluchter Komediant [werde] ich dir geben singen [abscheuliches] Lied von [Läusen und Flöhen]⁴⁵⁸
- 280 Játsszó társai minden ruháját elnyeri ferblin s viszi haza batyuban
- [33.r.] 281 A tömlőcbe jutott nagy ur mulatozása⁴⁵⁹
- 282 Nem akar semmit tudni a kapott macskazenéről, a Personalis sem
- 283 Gróf K. a debreceni pincémél mint ?durnyizó?⁴⁶⁰
- 284 Gróf K. hogy építetteti ujra a faluja rongyos házait⁴⁶¹
- 285 A falusi bálban pipázó
- 286 Nem kap szállást [Debrecenben] s megvesz egy házat, hogy beszállhasson⁴⁶²
- 287 Jutka asszony beszámol egy huszasból 56 krajcárral⁴⁶³

- 288 Bizony visszaimádkozza a haldokló ?nagynén-jét?
- 289 Székely huszárok Párizson át 143
- 290 A táncoló bolhák [Józsa Gyuri]⁴⁶⁴
- 291 A négy ajtaju bérház a négy kisebb bérházzal
100 III
- [33. v.] 292 Német színésszé akar lenni. Kálmán agyoncsapással fenyegeti⁴⁶⁵
- 293 Az ajtóra írják a süketek a veszekedést⁴⁶⁶
- 294 Palatinus Pista⁴⁶⁷
- 295 A magyar solot táncoló⁴⁶⁸
- 296 Két süket [egymást] néma játékkal boszantja⁴⁶⁹
- 297 Reviczky Ádám⁴⁷⁰
- 298 Az elefantcsontbul faragott szépség⁴⁷¹
- 299 Conservativ szónoklatokat írni a főispán szá-mára⁴⁷²
- 300 A hercegnő a palatinushoz is bevezeti⁴⁷³
- 301 Katinka lövi meg a medvét. Medve még akkor is nyalja a fiát⁴⁷⁴
- 302 Katinkát vadászosan megcsapják⁴⁷⁵
- 303 Eltagadja hogy tud költeményt írni⁴⁷⁶
- [34. r.] 304 Irodalompartolás drága könyvek megvételében nemzet[iség] drága régiségekben⁴⁷⁷
- 305 Gyors paraszt pattogat, hány óra alatt akar ott lenni⁴⁷⁸
- 306 Többet ér a tánc, mint a tudomány⁴⁷⁹
- 307 [Kálmán nagyanyja] levelét olvasatlan vissza-küldi⁴⁸⁰
- 308 A chinai császár bolhája⁴⁸¹
- 309 A sorba toasztozó pap 36 toaszt a másik közbe is iszik tehát 72 pohár⁴⁸²
- 310 A sántának nem kell a templomszentelésnél kardosan kiállani⁴⁸³
- 311 Macska kutya bika bivaly⁴⁸⁴

- 312 Kéri Katinkát, hogy vegye pártul a magyar színészeket, az megígéri s elcsábitja Borcsayt⁴⁸⁵
- 313 A remekművét nem jutalmazták meg, mellette egy silányság nyer⁴⁸⁶
- [34. v.] 314 A nádor ellenzi a színészetet Pesten Kálmán csak azért is kieroszakolja⁴⁸⁷
- 315 Katinka viszi ki, hogy egyszer játszhassanak Pesten, de azért elcsábitja Borcsayt⁴⁸⁸
- 316 Cilike veszi észre férje hűtlenségét s Kálmánt kéri, hogy hadd menjenek ismét faluzni⁴⁸⁹
- 317 [Dorothea Cilikét dicséri Kálmán előtt róla kérdezősködik]⁴⁹⁰
- 318 Találkozik a vándor színészekkel esőben⁴⁹¹
- 319 A nádor számtartója fogadja be őket.⁴⁹²
- 320 Főispán macskazenét kap⁴⁹³
- 321 Jenőyné [még] egyszer hívja haza Kálmánt, mindent tud Biróczy által Kálmán csalódásából, nála a végrendelete, melyben kitagadja⁴⁹⁴
- 322 Tudósok egymást sorba megszólják, a mint egy eltávozik a társaságból⁴⁹⁵
- 323 A pókfonál a tollon⁴⁹⁶
- 324 Az őrnagy várakozása⁴⁹⁷
- 325 A censor nem veszi észre a darabban a szellemet, csak szavakat igazgat, nagy betűvel I—s a ?feketé . . . ? barát, aztán utazik Pozsonyba vallásos könyveket bírálni⁴⁹⁸
- [35. r.] 326. A nefelejtsek⁴⁹⁹
327. Te Borcsay⁵⁰⁰
328. Az igazi csizmadia⁵⁰¹
329. Régi magyarok. 20 évtől 30ig
- 330 A szép fiatalság.
- 331 A szobrász
332. A műárusnak a kép nem tetszik a pusztával,

- vihar meg szikla kellenc. Azokat a képeket aztán megveszi Tóth, ott vásárol csizmát⁵⁰²
333. Decséry Bálvándyra maradjon ott a börtönben⁵⁰³
334. Decséryné pénzt kér Tóthtól először adni ígér, azt hiszi, Kálmánnak kell, azután nincs, mikor megtudja, hogy Bálvándy⁵⁰⁴
335. Csollán az ökröket felhajtja Münchenig⁵⁰⁵
336. Tseresnyés felruhazza Kálmánt a [kapott pénzből,] a mosolygó muzsa segélyére jön a [szomorú muzsának]⁵⁰⁶
337. Meg ne tudják a szállását⁵⁰⁷
- [35. v.] 338. Cili maga kezeli azontúl a pénztárt⁵⁰⁸
339. [Biróczy] theát kezd inni. Hogy részegszik meg az ember a theátul⁵⁰⁹
- 340 [Dorothea] küzdelme⁵¹⁰
- 341 Tseresnyés ajánlata⁵¹¹
- 342 A szinművek [archimedesi pontja]⁵¹²
- 343 A zsidó a két gyerekkel paroláz
- 344 A nagyasszony Tseresnyéssel Béninek csizmát varrat⁵¹³
- 345 Korcza [visszautasítja] Jenőyné [ügyét] Kálmán ellen. Biróczy elvállalja, hogy egy clausulával ellát-hassa, ha pedig a színészekből citalálna válni. Ezért Kálmán örökre kerüli őt⁵¹⁴
- 346 Biróczy mondja el Cilinek, hogy férje miben töri a fejét⁵¹⁵
- 347 Decséry főispán ellen Bálvándy lép fel s sok bajt okoz neki⁵¹⁶
- [36. r.] 348. Attul fogva Kálmán csak éjjel jár ki és a város [végére] sétálni⁵¹⁷
- 349 Béni mint majoresco⁵¹⁸
- 350 A hirlapban az jön, hogy illustrissime princeps⁵¹⁹
- 351 Kein Bruder in der Politik. Bálvándy Decséry főispán ellen⁵²⁰

352 A szép asszonyt csak szereti az ember, de nem szerelmes bele Bányaváry

353 Elvállal boltcimeret is, mikor Ts. beteg⁵²¹

354 [Dorothea] Kálmánnévá lesz, hogy [Bálvándytól] elválhasson, büszke [charakter,] Decséryekre nagy csapás⁵²²

Mételytorzsa, karalábé alakú, lángot vet, ?Cellatő? tükörca, harmatkását nő pendelyben szedi fel-emelve.⁵²³

[36. v.] — Papi vasut

— [Ungarische Lästerschulen Wiener angesteckt]

— Mint Atlas emelé minden terhével a földet

S megtört terhe alatt, mert ez a föld hona volt.

— Éjjeli fogás, tudós

— Sakkfeladvány Andrássy király, Pulszky ló,

Bánó futó, Ghyczy király, Madarász paraszt

— Minden testrésznék külön orvos

[37. r.] [fíres]

[37. v.] Jankovich Miklos visegradi kalandja

Kormos Bélával megismerkedése 48 óráig busulva egy szobában

— A ?brustfleck? Milanoba 1816 Jun. 16

— Csak SzentMihály napkor lesz felszentelve

— aut minus de ponte.

Kobler táncfigurettjei⁵²⁴

[38. r.] *A francia hdborúból*⁵²⁵

1. Sedan⁵²⁶

2. A szökevény Németországbol⁵²⁷

3. Amazonok⁵²⁸

4. Csatatér hyénái⁵²⁹

5. Léghajóban üldöztetés

6. Párizsi nyomor⁵³⁰

7. Itthon megváltja magát s a frnál harcol⁵³¹

8. [Kedvesének kenyeret]visz s azt pompás lakománál

találja nevetség a kenyéren a mit számára szerzett.⁵³²
9 A bankár még azon is milliókat nyert, *hogy Párizs elbukott*⁵³³

[38. v.] [üres]

[39. r.] 1. Euplecteia. Aspergillum⁵³⁴ 2. Melcagrina költő gyöngye⁵³⁵ 3. Helix szerelme.⁵³⁶ 4. Nautilus⁵³⁷ 5. Argo nautilus⁵³⁸ 6. Haliotys.⁵³⁹ 7. Sepia.⁵⁴⁰ 8. Turbo Chrysostomus, Sarmaticus⁵⁴¹ 9. Turbo ajtó [zárós]⁵⁴² 10. Murex regius⁵⁴³ 11. Strombus gigas⁵⁴⁴ 12. ?Harpe? 13. Conus litteratus⁵⁴⁵ 14. Conus generalis⁵⁴⁶ 15. Strombus virgo⁵⁴⁷ 16. [Voluta] musica⁵⁴⁸ 17. ?Pteroceras?⁵⁴⁹ 18. Pugilis⁵⁵⁰ 19. Scalaria⁵⁵¹ 20. Mithra⁵⁵² 21. Melania 22. Patella⁵⁵³ 23. ?Crucibulum?⁵⁵⁴ 24. ?Crystin? diadema 27. Venus Dionc.⁵⁵⁵ 28. Spondilus regius⁵⁵⁶ 29. Kőfúró⁵⁵⁷ 30. Malleus⁵⁵⁸ 31. Cypraca mappa⁵⁵⁹ 32. Caori⁵⁶⁰ 33. Achatina, kétféle⁵⁶¹ 34. Purpura⁵⁶² 35. Cassis rufus⁵⁶³

[39. v.] 36. Cassis corona

37 ?Orgil Colossalis?

38 ?Boharum? Tulipán⁵⁶⁴

39 Cedo nulli⁵⁶⁵

40 Rostellaria

1 A hollandiak kára, a bosszuálló teredo⁵⁶⁶ 2 A polypus morog 3 Az aplysia⁵⁶⁷ 4 Tengeri csillag pusztítja a csigát 5 Csigapiac⁵⁶⁸ 6 Haliotis evés szegénység jele dánok⁵⁶⁹ 7 ?Iphicrates? lakomáján száz polyp volt föltéve⁵⁷⁰ 8 Spártai fekete leves, tintahalból 9 Cauri 61⁵⁷¹ 10 Tereidotól tanulta a tunnelfurást Brunel 11 Bibor 67⁵⁷² 12 A csiga leírja a szerető [nevét]⁵⁷³ 13 Csigatelegráf⁵⁷⁴ 14 Paguri remeterák 86⁵⁷⁵ 15 A vízi pók és a kagyló 82 16 Páris csigákból épült⁵⁷⁶ 90

[40. r.] 17 A kőbánya csigatelep⁵⁷⁷ 18 Atlanta Clio úsznak éjjel⁵⁷⁸ 19 Limacina evez is⁵⁷⁹ 20 Argo 122⁵⁸⁰ 21 ?Bro-soma? 124 22 Janthina léggömbbel⁵⁸¹ 23 Litiopa

fonálon 131⁵⁸² 24 Trigonium ugrik Pecten is kiugrik a fazékból⁵⁸³ 25 Teredo 151⁵⁸⁴ 26 Lima korallból épít, selyemmel összekötve kitapecirozva⁵⁸⁵ 27 A gyöngy és a harmat⁵⁸⁶ 28 Csigavirág ágy 230⁵⁸⁷ 29 Színváltoztató fejlábasok⁵⁸⁸ 30 A tintaöntés 236⁵⁸⁹ 31 A spartai fekete leves 32 Bibor 238⁵⁹⁰ 33 Szag octopus moschatus⁵⁹¹ 34 Thespis rózsaszagu⁵⁹²

[40. v.] 35 Cleodora fénycsiga⁵⁹³ 36 A dactylus a megevő gyomrán [keresztül] világít⁵⁹⁴ 37 Pyrosoma 246⁵⁹⁵ 38 Élő csigák az özönviz korából 256 ?Roma Utica Cria?⁵⁹⁶ 39 harcok a csigák közt 348 370⁵⁹⁷ 40 A hold. 371 41 A csigák szerelme 388 401⁵⁹⁸ 42 A csigatojású nő⁵⁹⁹ 43 Asethosa o. 198 44 Világító meduzák⁶⁰⁰ 44. A teredo 275⁶⁰¹ 45 [nazarénusnak] — Neveztesd ki [magad valami] üres csigahéjon főispánnak⁶⁰² 46 E [regény] tengeri [disznóság], tengeri kutya állapot⁶⁰³

[41. r.] — Széchenyi Majláthnak leck mir...⁶⁰⁴
 -- Széchenyi Bánfi Palinak, anekdota a vitorlázó törökről, Schau den dummen Türken an⁶⁰⁵
 -- Széchenyi eladja a kardját Károlyi Istvánnak 100 aranyért s megveszi Kubinyiét 50 aranyért⁶⁰⁶
 -- Sobri nem engedi pajtásának meglőni a ?holt? pandúrt a bokorbol⁶⁰⁷
 — Lehivatja a földes urat megkéri, hogy adjon neki pénzt az ad neki 5 forintot 6 legényre. Nagyobb becsületére válik a csavargónak, mint neked.
 — Nem elégszel meg, hogy egy szegény kocsmárostul 600 ftot elvettél
 — A Somlyói hegyen összegyűlnek a honnan mindenfelé ellátanak. Sobri felszólítja [társait], hogy válasszanak közte s Milfai között Pap ?Andráson? kívül mind 6 hozzá[állnak]

- [41. v.] — Még engem is kiraboltak! mondja a híres zsvány
 — Sobri [főbe lövi magát ?Szakcson?, midőn a
 ?kapitány? szembelovagol rá.]⁶⁰⁸
 — ?Mikes? gróf kondása volt az apja
 — Wodjaner ad a fiának 20 ezer ftot, hogy költse el,
 s az még ötezerrel megszorítva hozza haza⁶⁰⁹
 — Büszke rá hogy tömlőcben [született] és nevel-
 kedett
 — A politikai fogoly ki rablók közé csukatik, azok
 lenézik elfásul végre minden iránt, a jegyese rá vár
 tíz év múlva is
 ⊙ Magyar orvos ficam helyretevésé.
- [42. r.] ⊙ A négy nő férje⁶¹⁰
 ⊙ Egy magyar kereskedő
 1. kisvárosi szatócs
 2. Híres gabona kereskedő⁶¹¹
 3. A gabona hajón a kajüt, a kis kert a szent kép, a
 tűzhely⁶¹²
 4. A vontatás viznek fel⁶¹³
 5. Mindig végez, de soha sem végez
 6. A hajóslegény
 7. Nagyvárosi üzér
 8. Disznókereskedő
 9. Kis boltos
 10. Talpas kereskedő } ⁶¹⁴
 11. Háborus liferans katonáknak rosztat ad.⁶¹⁵
 12. ?Eyn? pere: Bruck⁶¹⁶
 13. ?Dárius? kincset keresők
 14. Rablók orgazdája⁶¹⁷
 15. Rabló kiszabadulása után a kincset felszedi
- [42. v.] 16. Multság gabona hajón, dinyevásár Pesten
 17. Sóbányai vendégség
 18. A Balaton melacholiája⁶¹⁸
 19. Gyorsparasztok⁶¹⁹

- 20 Fodormenta spekuláció
 21. Gutaiak dolga. Gutai Curtius⁶²⁰
 22. Országos vásár
 23. Láda, kérnek, jösz e⁶²¹
 24. A vizek Magyarországon. Duna máshova hordja a földet, Dráva kiönt a vetésre s lesz halastó a vetésből, hol kaszálnak, hol halásznak a mocsár lakók⁶²²
 25 Kereskedelmi egylet hozzá nem értő táblalabirák igazgató tanácsa
 26. Wodjaner alakja
 27 Buzára spekulál s soha búzát nem lát
 28 A kereskedő fényűző leányai⁶²³
 [43. r.] 29. A Schreiber⁶²⁴
 30 A kormányos⁶²⁵
 31 Fő katonáktól a káplárig mindenkit megveszteget, úgy nyer az élelmezésen⁶²⁶
 32. Az erdő ingyen marad neki
 33. Borokkal gazdagodik meg
 34. Cukron nyer véletlenül: egy o-val többet írva
 35. Kliegl története, a feltaláló, a ki[é]hen hal]
 36. Köveket ugratni a folyam felszínén
 37 Mindenütt elnök és igazgató
 38 B. Sina gazdagságának eredete, jön török szökevény gazdag ?ministerrel? gabonahajón, az ut közben meghal, ő marad örököse⁶²⁷.
 39. Csejteyné és szobalánya, a trampli a keztyüs kéz. Küzdelem a gyilkossal⁶²⁸
 [43. v.] 40. Törökországi házasság, 17 ház tulajdonosa
 Babilé,⁶²⁹ Pietra ?puskata? Rasbojnik veliki. Golumbacska ?mali? Gropa Lui Petro magas sziklapárkény kettő, a két szomorkodó szent veszekedő banyák, gyógyfüvek Demir Kapu ?wosi!? hangtölcsér, örvény zajlás, az öreg Duna táncolni kezd, mint patak, menydörgő viszhang, a Duna szigeten senkinek sem adóznak, jelbeszéd,

tűzkiütés vihar, zsidóny pecsenye, ?vegyülés? ha egy ?csizma? rálép egy kötélre, vízfogók, holtak kamrája, vadszőlő érett, skála, rostély, pénzt vízbe dobják, Veteráni barlang. Rozsdás szikla. Sas, murmutér, medve, hiúz. A tisztító

A Dezsérászi sziget

Piscabara barlang 140 öl Duna 600 ?öllel? Nova gaya nagy sziget, Moldava sziget ?Babagáty? szikla. Tatalia szoros, Trikulis romjai benyuló sziklák, Borac sziget, ?Kaszán? szikla a Duna közepén Plaviszovác és a V. Barlang között, Kaszán örvény és Dubova között Ogradinánál esik a Duna, benyuló völgyek *regényes kilátásokkal*

- [44. r.] A Balaton befagyva,⁶³⁰ halászlékek sorban, négyszögben, háló áthúzva rúddal, meghasad magától s ott befagyatlan marad, ropog és menydörög a jég
Trikalisz Euthym, Tinea Ali Csorbadzsi Brazovics
Athanasz Athalie⁶³¹

Timár Mihály (Miklós)⁶³²

Fabula János⁶³³

Krisztyán József⁶³⁴

Noémi⁶³⁵

— Balatonon át vonult utak mint vonalak a jégre siető borkancsós emberek, halat isznak, a gazda jön! a templom üres marad, lárma tánc a jégen⁶³⁶

- [44. v.] Éger, fűz, orgona, fige, valeriana, nád gyékény Málé, harmatkécsa, orias csenkesz sulyom, ezüstfa, nefelejts, naddlytő, elecske pénzlevelű ?lizinka?, szulák, csengegyűke, jerikói rózsza, mirabilis, solanum, paprika, ribizke, szőlő, kozmetec, celosia, krepin, Bolonyik Sison Amomum, ?Haraznag?, Oenanthe, Csomorika, Turbolya Baraboly, Bodza, Len, piros hagyma fás hagyma, szarvas hagyma, tűzliliom turbán liliom, nyulátnyék, fekete zdszpa, sarkantyuk csészekürt,

?Atomagonda? *Cikkszár polygon, Elecs, szegfű, vérfürt, alkermes, rezeda, kövi [rozsa], granatalma, barack; szilva, kajszi, naspolya, körte, birs, Alma, Rózsa, szeder, málna. ?Máglá nyila?* liri dendron tulipánfa, *májfű kék, Clematis bércse iszalag illatos, rozmarin zsálya, ?repeta?, ?macskagyökér?* levendula *menta, majordna, basalyikom, ibolya retek pelargonium, Mályva paszuly, ?bobaga?* dolichus sesquiodalis, piros akász, ?Higvirics?, üröm, gyopár, aster. Tagates ?Zinia? Aranyvirág, Pyrethrum.

[45. r.] *Hellianthus tubern...? Csicsók[a], idő érző... ?orchis, ophris,? légy, pók Puzspáng, ?eferes? csalán Eperj fa Diófa Gesztenyefa Mogyorófa Tök Dinka koronás Csörege fűz*

Fagyöngy, komló, fehér nyár, páfrán⁶³⁷

*Háromszor elrablott pénz török*⁶³⁸

[45. v.] Berlin Kanonierstrasse No 26

[46. r.] 1 Az albino 2. Ásatag kastély 3 Tunnel a komáromi Duna alatt 4 Kuruc időbeli vén ember 5. Oaz a pusztában 6 Illava 7 A hottentotta Venus 8 Baradla 9 Mérges növények 10 A chinai tok 11 A virágzó sziget 12 Dictamnus 13 A tátovirozott⁶³⁹ 14. A kifarragott bot

[46. v.] 1. A bravallaheidi nők⁶⁴⁰ 2. A vén leány 3. Baruch Hageb⁶⁴¹ 4. Zafira és Barbarossa⁶⁴² 5. Aben Chamot és Yota⁶⁴³ 6. A kettős jóslat 7. Thimoclea⁶⁴⁴ 8. Schialvia⁶⁴⁵ 9. Allibamon⁶⁴⁶ 10. Amalon⁶⁴⁷ 11. Hölggy férfi ellen párbaj⁶⁴⁸ 12. Quintilla⁶⁴⁹ 13. Chiomare⁶⁵⁰ 14. Semiramis⁶⁵¹ 15. Thimoclea⁶⁵² 16 Az opium öngyilkos 17 Nevisan⁶⁵³ 18. Othon⁶⁵⁴ 19 Királyné holt férje⁶⁵⁵ 20 Perouze leánya⁶⁵⁶

[47. r.] — Leányok futtatása⁶⁵⁷

— Lóhátrul lő

— A hegyi ló. 76 62

- A tengeri kigyó mindenféle őcsontokból össze-
rakva
- Az ephratai hetedik nap szentjei német zsidók,
cimbért nem ölnek, a szabadság [háboruban] mint
betegápolók vesznek [részt] 140/62
- Petrai sziklapaloták egy darabbul 277/62 ?Khuzne?
rózsaszín homokkő templom 285
- Lapponia nyáron, a mező epertül veres, azt viszik
az orosz cár asztalára 290
- Az utolsó naplemente.
- Apró nemzet, nem lehet katona
- [47. v.] A paprikával harcoló.
- Az állatvilág királya s az állatok nihilistája, a
gorilla.⁶⁵⁸
- Vadász sas a kirgizeknél
- oroszok a cserkeszeknél 322/67⁶⁵⁹
- orosz katona a kaukazusi magányban
- Drága hegedű 61/320
- Kalmukok kivándorlása 366/60⁶⁶⁰
- A baku-i örök tűz országa 178/64
- Kurd lovas 357
- ?Blaps calcatat? esznek török asszonyok, hogy
[kövérek] legyenek⁶⁶¹
- A sáskákat besózva árulják és eszik⁶⁶²
- Sáskatojásbul levest főznek⁶⁶³
- [48. r.] hogy sütik a sáskát veremben⁶⁶⁴
- Caviar és hangya tojás ?Coryxa?
- Pókevő kisasszony.⁶⁶⁵
- Helau hendi nevettező cukor török⁶⁶⁶
- Assasinek Scheik al Ghebel hivi⁶⁶⁷
- Sokatevő⁶⁶⁸
- Kozákok 106/60
- Budhisták 297/63
- új Jeruzsálem kolostor <St Péter> Mosqua

- ki fizeti ezt meg? Nikolas 7.
- Batyuska, vigy el a ?Kezselinbe?
- az admiralitas e téren. 8
- Madame Nikolas
- General ?Mörder?
- [48. v.] — Sukovszky költő Sándor nevelője az orosz Schiller, Lamartine, Tegnier. Sándor nevelője⁶⁶⁹
- Constantin. Lütke, kinevezés, admirálságát oda-dobja az apja lábához
- Sándor alhadnagy, tisztelegnek neki a tábornokok először, aztán nem paraszt sem. Miklós visszaveszi s tisztelegteti aztán elveszi az epaulettjeit 26
- ?Leuchtenberg herceg? Adjon hálát az Istennek, <Borgo> ?Bordeaux? herceg, [hogya kiszabadulhatott ebből a kalickából] 28
- Leuchtenberg herceg fiai, Beauharnais helyett ?Romanovsky?⁶⁷⁰
- A slafrokos tiszt 31
- .. orosz ágy
- A cárnő maga is vezényelte saját lovas századát⁶⁷¹
- [49. r.] — Koschevoi attamán, mindent ?kibir?, megverik a választáskor s megverik a letevéskor 37⁶⁷²
- Illuminált város ágyúzás, ezer harang
- Az orosz cárok csak protestáns nőket vesznek el, katolikust soha
- Sándor herceg a vaskereszt előtt, hol Miklós cár felfordult s majd kitörte a nyakát 67
- A Caucasus az orosz katonai Siberia szabadelvű katonák eltemetve a várakba
- Lermontoff halála⁶⁷³
- Sainte Nina, a ?shemachai? mahomedán iskolák 84
- Kiseleff jó volna a Caucasusba kormányzónak, az el tudja pusztítani a városokat 86
- Cserkeszek orosz tiszt sarkárol Ichúzták a bőrt s

disznóbőrt varrtak rá, a jászol egyik szénát, asszonyok titokban etetik⁶⁷⁴

- [49. v.] — A cserkeszek egymás közt ellenségeskednek.⁶⁷⁵
— ?Wosdwickerszkaja? erőd 89
— A tsetsencek már harcolnak az orosz mellett
— A finnlandi diákok felavatása⁶⁷⁶
— Miket tanult 116⁶⁷⁷
— A finn költészet, nyelv 122⁶⁷⁸
— Finnek — Kalevainok⁶⁷⁹
— A ?censort? 1849ben finn 152⁶⁸⁰
— A magyar sympathiáért.⁶⁸¹
— A finn toaszt 177⁶⁸²
— Egyszer rebelláltak a diákok és nem mentek el Nordenstam generalis báljába.⁶⁸³
— A dush! szellem!
— Sándor és Constantin játszanak
I. Pál megfojtását⁶⁸⁴
[50. r.] — Keserű vizek⁶⁸⁵
— Adamkirilgan, embervesztő hely⁶⁸⁶
— Szél a levegő láza Tebbad⁶⁸⁷
— Fonalféreg⁶⁸⁸
— Siberiai [mivesítés] Irkuck siberiai Rózsa[kultura]
1 m. rubel Sidorow
— Sibirjak lap. Scsukin szerk.
— Csita főváros
— Öreg embereket látott. Itt ritkaság
— Földrengések⁶⁸⁹
— Tengisz-tenger mellékneve Balkas tónak⁶⁹⁰
— ?Terbage momose?
Altai arany hegy⁶⁹¹
— Feltalálja Dzsingizkán sírját a hét fehér házzal 15
?Kerlon? forrásánál, ?Kentán? hegylánc⁶⁹²
— örök hallgatás, a menyei öröm a mongol nagy láma laka körül⁶⁹³

- [50. v.] — Szent tenger
 — A haragos Isten hegye ködös megközelíthetetlen⁶⁰⁴
 — Folyam, mely nem folyik⁶⁰⁵
 — Záptojás szagu ország ?Szamor? szag⁶⁰⁶
 — Elmult nagy nemzetek töredékei szedték össze
 ott magukat 24⁶⁰⁷
 — Mammuth fogak⁶⁰⁸
 — ?Baikal haragszik? burjátok fogadalmi épületei
 — A vizek is kényszerítik a városokat odább tenni,
 elmult városok füvel benőve⁶⁰⁹
 — Fából hegyek⁷⁰⁰
 — Télén nagy hideg van a Gobi pusztán.
 — A disznók, a kik az emberekkel kosztolnak 37
 A rossz lelkek völgye
- [51. r.] — A ginseng kereső mongolok 38⁷⁰¹
 — mammuth vidék, elefánt fog völgy⁷⁰²
 — prémállatok, gabonagyűjtők, bobák szuszlik⁷⁰³
 — A medvének is örv van a nyakán fehér⁷⁰⁴
 — Targan bundás ló, csuf.⁷⁰⁵
 — Dsiggetai sárga fekete ...⁷⁰⁶
 — Kuli vadszamár
 — Sárga gazella⁷⁰⁷
 — Yak rőfögő ökör
 — Jávör és pézsma
 — Tengeri kutyák
 — madár gazdagság⁷⁰⁸
 — A hol a kivi madár lakik⁷⁰⁹
 — Lazacbőr nyári öltözet⁷¹⁰
 — Halak megállítják a sebes folyamot⁷¹¹
 — A ló nem bír a halaktól elmerülni a vízben
- [51. v.] — Méhek a földben, mint hangyaboly⁷¹²
 — Bukhárok, földművelők⁷¹³
 — Vogulok, finn rokonok, minden család külön
 megye, mindig veszekednek egymással⁷¹⁴

- Osztyák veres hajú, medvét imádja⁷¹⁵
 - Samojéd 4 láb magas, gyermeknek házasodnak.
Num isten fábul.⁷¹⁶
 - Kalmukok. ?Élődök? 64 iskola
 ?Kalkas? mongolok. Jakutok, kik 15 felé oszolva
szultánokat választanak⁷¹⁷
 - Burátek, tulungász főnök, oktorgan, burkán
isten, okodül ördög⁷¹⁸
 - ?Övenki? ember, faj⁷¹⁹
 - ?Kellem, tarka?, irámon lovagolnak guggolva
aluszna, napimádók, tűzimádók a halottakat fel-
akasztják a fára⁷²⁰
- [52. r.] -- Zsifánok, adót sem fizetnek sárga és fekete sátorok.
kosotok⁷²¹
- Virágaink, vad szilva, ?szeraszki? ?akác? erdők
Minden színű drága kövek topáz⁷²²
 - ?Dzsiggetáj? csak a hadisten lovagol.⁷²³
Írások 98 betűvel
- Mandzsuk. China elfoglalása [után] odaköltöztek,
így maradt üres az országuk Niutsil chinaiul Taitsong.
?Konghi? lesz a császár, leveri a lázadókat, de meg-
tartja az országot a mandzsu király magyar alak,
lenézi a chinait, az ég császáriját, láthatatlan isten,
templom nélkül, nyelve a madzsari 87⁷²⁴
- Wachan hóban husevők Tabokan hóban kenyér-
cvők⁷²⁵
 - Jupik veres szájuak, csukott szeműek befont
hajúak. Kecsek, hajukat csimbókbán ?örzik?⁷²⁶
- [52. v.] -- Harc a tűzzel, a mohot elégetik a jávor tunguzok
és a lovas mandzsuk⁷²⁷
- Az Amur elfoglalása 97⁷²⁸
 - A tigris és a sokevő találkoznak (Etel ?Aruth?
(Atkinson)⁷²⁹

3— Hugo Victor ?oroszlánját? p.... az urali medvével gyerekek nyomkodják málnával

— Mentsikov hullája a jeges földben elromlatlan

— Az osztjások tetovirozottak, a bálvány száját befestik vérrel⁷³⁰

4 ⊙ Megveszik az oroszok az ezüsbányát a szultántól 1000 rubelért 194

5 ⊙ A megölt neje sajátkezüleg szúrja le a férje gyilkosát 195

6 ⊙ A kirgiz szultánfi a saját apját megrohanja, levágják 196

[53. r.] 7 ⊙ Égő rumot kínál a sultánnak

— Kalmuk láma 227⁷³¹

— Csukaboj kalmuk fánk

— Nagy sziklák [bálványokká] kifaragva⁷³²

— Gyerekek öltözete veres márgából⁷³³

— Sasokkal antilope farkas vadászat

— Kalmuk öltöny lóbőrrel a sörény hátul lelóg

8 ⊙ A magát megölt nép [sirját] előre megásták s aztán kiki a fiát megölte 265 (Atkinson)⁷³⁴

Kemence alakú sirok⁷³⁵

— Kalmuk sultán sirjára[akasztott selyem] rongyok, lószerszámok

— Az ?ózsask? sultán 29

— A karakurt pók harapása

[53. v.] — Diszmedaillonok a sultánok[nak]⁷³⁶

— A kozák tisztára nyalja az úr tányérját

— A szél is sós

9 — A kopál parti vár 279⁷³⁷

10 ⊙ A kozák szétszedve darabokra a fehér aszszonynál 289

— A megsütött beteg gyerekek⁷³⁸

11 ⊙ Az álpópa a vándorló kathedrában

12 ⊙ A szultán ajánl cserébe kalmuk asszonyokat és lovakat a festőnek a feleségiért

⊙ A kopáli nő, a kinek a büntetéséből egy kozák elfogad 50 korbácsot⁷³⁹ 301

[54. r.] 13 A szegény kozáknő, ki a fiának mézet küld fazékban hárman jelentkeznek érte. A negyedik az igazi 303

— Halottak városa csupa sírokkal⁷⁴⁰

— Keresztül vonulás a szoroson, a lovakat [nyomják] előre az ökrök⁷⁴¹

— Erős leány⁷⁴²

— Tuptsun láma⁷⁴³

— Girai, Majtsurg, tátosnevek⁷⁴⁴

— Argol trágyaégető

— Egyszerre egy hétre valót esznek

?Ignaticu? 64

— Obon, összehajigált kőhalom⁷⁴⁵

14 — A pogányok szokásai ragadnak el az oroszra is⁷⁴⁶

— Holdfogyatkozáskor⁷⁴⁷

[54. v.] — 200 lélek a szojatok, Hajdut⁷⁴⁸

— Az asszony és a kanca [hajtó] legények⁷⁴⁹

— Samsonka, kirgiz fánk

— Mendumur köszöntés⁷⁵⁰

— Burjátok, csók helyett megszagolják egymást⁷⁵¹

— Burjátok [Franciaországnak] megizenik a háborút⁷⁵²

— orkindzi, szentelt öv⁷⁵³

Porsza, hal kenyér ?ornulbul?⁷⁵⁴

Forróvíz imádók⁷⁵⁵

— Viz alá elmerült falu⁷⁵⁶

— Emberhús a marmotában⁷⁵⁷

— Amur Sachalin Ula feketeviz Mango, Manu,

Silka, ?Orotsonak? Goldák,⁷⁵⁸
<Ma> Gilyások mongolok Karatarun⁷⁵⁹

- [55. r.] Manyorgok lovasok⁷⁶⁰
– Iltsik, ?jongón? 172⁷⁶¹
– Az orosz erdőpusztító, a mandsu faültető
– Daurok⁷⁶²
– Birarok⁷⁶³
– Machada ?legény?, nőmedve és birár tunguz házastársak, gyermekek⁷⁶⁴
– Margunok
– Samegerek
– A tyro emlék
– Gilyások medvéket tartanak minden faluban imádják, megeszik⁷⁶⁵
– Gilyások sokférjűek⁷⁶⁶
- [55. v.] – ?maximoviczia? veres bogyós fa, hidegben
15 – [misét tartanak a pogány templomban] 244
– Mare ?sijra?⁷⁶⁷
– Régi mantsu városok
?Bellepti Choton?
orhota ginseng, ?növények? fejedelme 14 e. tallér
f...ja...⁷⁶⁸
16 ⊙ A proforma ütközet.
17 ⊙ Túre kiadás vesztegetés
18 ⊙ A megtalált tárca⁷⁶⁹
19 ⊙ A megtalált pasquilliró
20 ⊙ Csernicseff 44
- [56. r.] ⊙ A kameniecki eset a kirabolt katonatiszttel. 68
21 ⊙ A gyermek fogoly 74
22 ⊙ ?Pernét? 77
23 ⊙ A méz helyett
24 ⊙ München. ?Ranemofszky? 119, 125 ?Lestor?
126

- 25 ⊙ Az egymást szerető szép pár hozzáadva két csufhoz 163⁷⁷⁰
- 26 A fogait kihuzatja a parasztnak 165⁷⁷¹
- 27 ⊙ A starostját felhivatja ?Florenbe? s ott megvereti egy számla hibáért⁷⁷²
- 28 ⊙ Az orosz önkénytesek 178
- [56. v.] 29 ⊙ Bassano herceg a tisztról, ki fával, lécekkel kereskedik 160
- 30 ⊙ A lámpaőrző kozákok 181
- 31 ⊙ Az oltárnál a [menyasszony] átadja a [vőlegénynek] a vesszőcsomót 189
- 32 ⊙ Előbb megfosztják a nemességétől, azután verik meg
- 33 ⊙ Dictio, a mit egyszerre kell minden katonának a cár előtt elmondani⁷⁷³
- 34 ⊙ Hogy lehet az, hogy mindenütt a cárral találkozom 230⁷⁷⁴
- 35 ⊙ A tiszta, a ki a táncban kijött a tactusbul⁷⁷⁵
- 36 ⊙ ?Danovay? nem akar a katona börtönbe menni 234
- 37 ⊙ Cserkeszek nem akarnak ?ochelon ellen? támadni 237
- [57. r.] ⊙ Az ezüst tükörlap a cár hatalmi jelvénye a katonai törvényszéknél
- 39 ⊙ ?Angmel? kit megvesszőztek, mert elégtételt kért 245
- 40 ⊙ Műnich hogy kényszeríti a katonáit a harcba menni [elevenen] eltemetteti, a ki beteg.
- 41 ⊙ Rennenkampf, hamis tudósításaiért letéve 305
- 42 ⊙ Szanguszko cár, gyalog Siberiába 368
- 43 ⊙ Hatvanezer lengyel 369
- 44 ⊙ A gyermekrablás Warsóbul 376
- 45 ⊙ Kaveczka k. a. agyonlövetik mert élelmiszert vitt a [lengyeleknek]

- [57. v.] I. A kedvetlen nő⁷⁷⁶
 II A hecc. A bál⁷⁷⁷ [verekedés]
 III A híres birkozó⁷⁷⁸
 IV A szerecsen⁷⁷⁹
 V A főispán diadalútja⁷⁸⁰
 VI A havasi vadászat⁷⁸¹
 VII A sóbányában
 VIII A palatinus bálja⁷⁸²
 IX Balatoni zivatar
 X Vándorszinészek Pesten⁷⁸³
 XI Az első színmű⁷⁸⁴
 XII A száműzött⁷⁸⁵
 XIII A nyomorultak barátsága⁷⁸⁶
 XIV Tudósok⁷⁸⁷
 XV Az író ellenségei⁷⁸⁸
 XVI A cholera-kór⁷⁸⁹
 XVII Az első gőzhajó⁷⁹⁰
- [58. r.] Bozse carja chrani⁷⁹¹
 Szilni derzsawni
 Czersztwui na sztr: wragam
 Bozse czarja chrani
 Szilni derzsawni
- [58. v.] XVIII. Béni nagyr⁷⁹²
 XIX A kivivott játszás Pesten, jegen át járva⁷⁹³
 XX A Pestről elűzött színész⁷⁹⁴
 XXI A költő víziói⁷⁹⁵
 XXII A <vőleg> házassági utazás⁷⁹⁶
- [59. r.] P. T.⁷⁹⁷
Dec 6.	500	Cséry, Deutsch
Dec. 9.	1500	Jókay Károly Deutsch
Dec 12	900	Kende Domahidy
Jan 29	640	[Cséry] Deutsch
Febr 7	500	Pfeiffer ?Luth . . ?? ? Hegedüs?
Mart 6.	1000	Domahidy Pfeiffer

[59. v.] [üres]

- [60. r.] 1. Mindenét rákölti egy férfira
2. Férfit először elcsábítja nejétől
3. Először elcsábított nő
4. Szobalányai irigyek, mert sok szeretője van
5. Hölgylóháton viszi elesett szeretőjét
6. Táncról hevülten
7. Máshoz tévedve
8. ffit elnyeri másik [hölgytől]
9. Divat
10. [hölgyl] bajadétral versenyez
11 [Tündérhaj]
12. ?Alvárosi szállás?
13. pirul alvást tettetve értett beszédetől
14. lábak beszélgetése
15 Nem a költőt szereti benne, hanem a férfit
16 Hölgyl ffit vőlegénynek [nevez . . .]

[60 v.] Hatvani⁷⁰⁸

- 1 — A lelkek könyve. A három lehetetlen parancs⁷⁰⁹
6 — A keleti lakoma⁸⁰⁰
2 — A megérett menykő, vihar stb
8 — Az éjjeli pralectio⁸⁰¹
7 — A felszarvazott barát⁸⁰²
9 — A veres vadkan⁸⁰³
4 — A könyv titkai⁸⁰⁴
6 — A báli árviz, pirulás.⁸⁰⁵
5 — A kocsin járó birót megelőzi⁸⁰⁶
12 — A beteg diák⁸⁰⁷
13 — Az előhívott lelkek. A lószőr⁸⁰⁸
14 — A helyette összerakott diák
3 — A szegény rokon s az elkölthetetlen garas⁸⁰⁹
15 — A két galamb⁸¹⁰
10 Infans ut vervex⁸¹¹
11 Cras⁸¹²

- [61. r.] 17. Hölgyet le sem tudja rázni a nyakáról
 18 Hölgy táncol hevülten
 19 Táncoló hölgyek közel állva nézik
 20 ffit engesztelve
 21 ?hölgy arcu? leányok
 22 két ?fiu? beszél egymással
 23 villany szikrázva
 24 hölgy diadal
 25 sorsot [vetnek hölgyek ffira]
 26 hölgy ffit tanít
 27 Büszkén eléje jön
 28 Sultana
 29 hölgy vendégség
- [61. v.] — Wodjaner ad 60000 fr készpénzt meg 40 czcz
 Hadik és . . . féle részvényeket
 — Harucker megveszi a váltóját s aztán másikat ad
 önkényt Nyárynak
 — Nyáry elutasítja a 300 aranyat s aztán leszidja W.
 az fel sem veszi
 — ?Csernovics? ügyésze pénzt kér Wtől azután
 mutatja neki a tiz font lőport, melyel magát és őt is
 levegőbe vettetni szánt. Jób segít neki elfogni.
 • Annak aztán ad 5 ftot. A lőpor csorog a lyukon át
 az ingébe. W. kalap nélkül⁸¹³
 — ?Szentál? megmérgezi Almásyt, híres ügyvéd
 [kiszabadítja] megint híres ügyvéd lesz, de alattomban
 Balla elvált neje Braunecker Matild báróné 60 ezer
 forintos kötelezvényvel. Hasonlatosság az eredeti
 irások között. Jezerniczky kötelezvénye a pecsét
 futó nyúl, egy szőr a nyúl füléből a hátához ragadva.
 A pecsétvésnök vallomása.⁸¹⁴
- [62. r.] Ki írta a kötelezvényt. A borbély legény. A bécsi
 borbély legény. Húszszor leírt ugyanazon kötelez-
 vényt ?Szentál? Ny. előtt. A konfrontált borbély.

A vallomás. A báróné pamlagja tele hamisított okmányokkal 2 millió értékig. A báróné kedvese az informátor. A mérgezés. A hamis tanú vén asszony, a cukorsütemény árulóné. A méreg beöntés. A titkos megbízó P. Zsiga. A kisült álmérgezés. Az instruktor a börtönben anyává teszi a bárónét. Levelezések a báróné hajában eldugva az *egész irodai készlet*.

— [?Wodj?] felhívja [?Nyáryt?] hogy legyen keresztapja. Mert zsidónak nincs megengedve, hogy [országban] jószágot béreljen mért nem lesz katolikussá, mert soká tart s szükség rendbejönni 2 hét alatt. Egyik fia katolikus, *másik lutheránus*.⁸¹⁵

[62. v.] — Széchenyi ?hiréről?. Semmi se [könnyebb], mint [meggazdagodni.] Csak három szoba kell hozzá. Egyiken jön be a pénzadó, másikon a pénzkérő.

— W. minden desperatus kötelezvényt megvesz, aztán a kölcsönvevőknek, mint kész pénzt átadja.

[63. r.] [üres]

[63. v.] A lencse⁸¹⁶

A debreceni lakoma

A nők a tűzhelynél

Téli ételeket ne nyáron

A férj izlését kövesse

Délnémet konyha

Régi szakácskönyv

Hogy válasszunk egyből

Lónyai gróf óda

Kukli prédikációja Kuklinéhez

Hire sincs a prostatának

Zebulon a [csalhatatlan pápáról]⁸¹⁷

Lempire sest la paix⁸¹⁸

Ghyczy meghívása Bécsbe

[64. r.] — A censor.⁸¹⁹

— A magyárosító⁸²⁰

- Külföldi út⁸²¹
- A rondella és előadás⁸²²
- Visszatérés⁸²³
- A csizmadia⁸²⁴
- A nagyanya levele⁸²⁵
- Tudósok, szerkesztők, nyomd[ászat], kritika⁸²⁶
- A fősvény gróf⁸²⁷
- Mézes hetek⁸²⁸
- Átjárás a jégen szánkóval⁸²⁹
- Katinkához [folyamodik]⁸³⁰
- Cili megveri férjét⁸³¹
- Nyomor kezdete, csizmadia⁸³²
- A képek⁸³³
- A hűtlen kigyógyítása⁸³⁴
- Cholera félel... sz..... vándorhoz⁸³⁵
- ?Bukuresti...?
- Béni nagy ur⁸³⁶

[64. v.] 1870⁸³⁷

Úst. Igazm	6000	
Hon osztalék	15000	21000
Ath részv.	1500	22500
Bankrészvény	300	22800
Ath. prezcnzmark	1000	23800
Regény	3000	26800
Fordítás német	640	27440
Külön német	640	28080
Uj kiadások	1000	29080
Bor	400	29480
Képviselő díj	2000	31480

[65. r.] [üres]

[65. v.] 1870 II 1871 I⁸³⁸

Hon szerk. honor[arium]	1500
Hon osztalék	12500
Ústökös	3500

Igazmondó	1000
Athenaeum részvény	
osztalék	1000
?prezenzmark?	800
Regény magyar Athenaeum	1800
— német	— 1000
— — Lloyd	500
Képviselődíj	2000
Borok	600
Heckenast	600
Bankoknál osztal	200
	<hr/>
	27000

[66. r.] 1873 II. III.⁶³⁹

Hon oszt	13500
Úst	3500
Igazm	1500
Ath részv.	1500
[prezenzmark]	800
Regény	2250
Lloyd	480
Képvis. díj	2000
Borok	800
Heck	1000
Bank	500
	<hr/>
	27830

[66. v.] Igazm. ⁶⁴⁰	kiadás	bevétel
Nyomda	3000	1700
exped.	300	<hr/> 4
szerk.	1100	6800
posta	900	
	<hr/>	
	5300	

Üst.	kiadás	bevétel	
Nyomda	4500	Előfizetés	12000
melléklet	1000	hird. 60/50	3000
kép	2200		<u>15000</u>
exped	500		
szerk	400	1900	
posta	1000	6	
	<u>9600</u>	<u>11400</u>	
Üst.	kiadás	előfiz.	11400
Nyomda	3000	hird	<u>600</u>
kép	2200		12000
szerk	600		
posta	1800		
exp	500		
	<u>8100</u>		

[67. r.]	[üres]						
[67. v.]	Illéssy ⁸⁴¹	200		200	40		
	Vadnay	110	v.	110	310	110	
	Törzs	110	T.	120	420	220	
	Hegedüs	150	U.	150	570	370	
	H[egedűs]	60	V.	60	630	430	
	Szathmáry	150	Sz.	150	780	580	10
	Szem	80	Sz.	80	860	660	
	Fr[ecskay]	110	Fr	150	940	770	
	Mudrony	90	M	90	1060	860	
	Kerbeny	100		—	1160		
	Modern	40	M	40	1200	900	
	Potenezsár	30	P	30	1230	930	
	Lukács	50	—	50	1280	980	
	Gyűlések	20		20	1300	1000	
	Rakovszky	60	ujd.	100	1360	1060	
	Bakcsi	90		1150	1450		
	Bartók	30			1480		

[68. r.] Illésy szerk. segéd	200	200
Vadnay tárca	110	310
Törzs ujdón . . .	110	420
Hegedüs vezércikk	150	570
Szathmáry vezércikk	150	720
Szathmáry külföld	60	780
Frecskay országgyűlés	110	890
Hegedüs I gyűlések	60	950
⟨Lukács⟩		
Mudrony gazdaszat	90	1040
Kertbeny Bécs	100	1140
⟨Goldberger⟩	⟨20⟩	1140
Modern börze	40	1180
Potenezsár telegramm	25	1200
⟨Horn⟩	⟨200⟩	⟨1385⟩
Correctorok	30	1230

140

110

70

150

150

60

60

90

60

90

40

30

1650

[68. v.] első ezer papírral ⁸⁴²	47	első ezer	80
áremelés	6		III
esti lap	27		
	<hr/>		
	80		

minden száz	175			
esti lap	85			
	<hr/>			
	260			
	43			
	<hr/>			
	780			
	104			
	<hr/>			
	11180			
első ezer volt	45	77	16	50
?husz? percent	6	122	8	50
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	51	199	25	00
esti lap	26		3	
	<hr/>		<hr/>	
	77		75	
			7	
			<hr/>	
			82	
többi ezer p	1650			
	32			
	<hr/>			
	3300			
	48			
	<hr/>			
	8100	77		
	41	82		
	<hr/>			
	122	25		
		<hr/>		
		184		
		3		
		<hr/>		
		552		
[69. r.] Hon osztalék ⁸⁴³	11000		11000	
Űstökös	4000		15000	
Igazmondó	1000		16000	
Athenaeum	1600		17600	
Heckenast	400		18000	

Regény fordítással			
	együtt	3000	21000
	Hon szerkesztés	2 2000	23000
	Borok	1000	24000
	Képviselő díj	2000	26000
[69. v.]	5000-nél		
	Nyomtatás ⁸⁴⁴	?1840 p 300	55200
	Címszalag	4500 p 40 kr.	1800
	Expeditio		6000
	Szerkesztőség	16800	} 23500
	Gyorsiroda	1500	
	Correctura	1500	
	Telegramm	1500	
	Hírlapok	1000	
	Szállás	400	
	Fűtés, világítás	400	
	Szolga	400	
	Postabér	4400 p. 3	13300
			<u>99800</u>
	4500nál		
	Nyomtatás kevesebb	10 p 300	3000
	Címszalag	300 p 40 kr.	120
	Postabér	400 p. 3.	1200
			<u>4320</u>
[70. r.]	Előfizetés	5000 p 22	110000
	Hirdetmény 4-ik lap p.	56 f 300	16800
	Nyílt tér		2400
	Melléklet 52 p 56		2912
			<u>132112</u>
	<u>56</u>		
	<u>52</u>		

112	30000
280	
2912	
Előfizetés	4500 kisebb 11000 <u>4300</u> 6700 <u>23300</u>

- [70. v.] — Kivántad, hogy ugorjak, tehát ugrok.
 vigasztalja, hogy ő is katona volt.⁸⁴⁵
 — Jo napot Szafrán. Jo éjszakát!⁸⁴⁶
 — Iván egész nap borong, mintha nedves hideget
 érezne lobbanás napján⁸⁴⁷
 — A nyomorék leskelődik, nénje diadalai után⁸⁴⁸
 — Még mindig nem szerethet senkit, csak azt a
 nyomorékot
 — Fogsz engem szeretni? Ha ma [meg] nem halok,
 akkor [örökké], de azt [hiszem] ma meg kell [hal-
 nom]. De nem halt meg⁸⁴⁹
 — Vesszőparipán lovagolt Angela⁸⁵⁰
 — <hat> [Egy] évig dolgozik Evila a tárnában⁸⁵¹
 — A legjobb magaviseletért ajándékot ad.⁸⁵²
- [71. r.] Mágnus lovag⁸⁵³
 Terhemre van ez ember.⁸⁵⁴
 Nem lesz barataria kormányzoja.⁸⁵⁵
 Magát védte Angelát és Evilát⁸⁵⁶
 A vén rác és a gyermek.⁸⁵⁷
 Csak mint püspök ülhet be a reichssrathba⁸⁵⁸
 Az eltemetettek mentése⁸⁵⁹
 Egy nap várja a direct választásokat, a kineveztetésért
 a ?pápai? kölcsön feltevését⁸⁶⁰
 A tárna ég, az actiák elvesztek, a miniszter megbukott,

a herceg sequestrumot kapott, a férj megszökött, a palotát lefoglalják, a színháznál felmondják a szerződését.⁶⁶¹

— A grófnő őse, az én őszám, pataki pap és esztergomi [primás], non abrenuncio grófnő [hatalma] még nagyobb, de én se abrenun Szeretem hogy egyszer egy kevély embert [találok] a világban [nagyobb szerencsét találtál] ha ezt egyszer [elvéstem?]⁶⁶²

[71. v.] ?Szavam dönt? de csak azt sajnálom hogy nem élünk a nagybátyám idejében, én önt forró olajba főzetém. Iván elkacagja magát. Grófnő utána kacag⁶⁶³

— Templomban az ajtónál térdel⁶⁶⁴

Pál elbeszélésén sír Iván szabadításáról

[72. r.] A deputatiót vezeti az apát. Szaffran szónok a miniszterhez⁶⁶⁵

— Miniszternek nem kell szép asszony, de pénz⁶⁶⁶

— Miniszter igéri apátnak a püspökséget⁶⁶⁷

[72 v.] A mi gyémánt volt gyémánt maradt⁶⁶⁸

?Csanta? [házát áruba bocsátja megy Bécsbe]⁶⁶⁹

A Kaulman ház⁶⁷⁰

A börze Párisban⁶⁷¹

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	
35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	
44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54
45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	
55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	
64	65	66	64	65	66	67				

[73. r.] Hettesheimer Imre Uj Szivác⁸⁷²
Gärtner Mihály ?Kernyája?
Kopping Ferenc ?Csonoplya?
Ezen két utóbbira utolsó pópa Nemes ?Militits?
A Neuer Freier Lloyd egy egy példánya fél évre

JEGYZETEK

R Ö V I D Í T É S E K

A jövősz.	A jövő század regénye
Bbcs	Bürgözdí bácsi csínytevései
D. d. 1.	Dictionnaire contenant les anecdotes historiques de l'amour, depuis le commencement du monde jusqu'à ce jour. 2. éd. Revue, corrigée et augmentée par l'Auteur. Tome I—V. Troyes, Cobelet, 1811. Jókai példánya.
D	Dekameron
DSzle	Debreceni Szemle
EPhK	Egyetemes Philológiai Közlöny
ÉK	Életképek
Hf	Hölgyfutár
HhM	Jókai hátrahagyott művei. 1—10. k. Bp. 1912.
Igazm	Igazmondó
Ipolvi	Ipolvi Arnold: Magyar mythologia. Pest, 1854.
It	Irodalomtörténet
ItK	Irodalomtörténeti Közlemények
j.	jegyzet
MH	Magyar Hírlap
Mp	More patrio
MS	Magyar Sajtó
n	notesz
nov.	novella
NK	Jókai Mór összes művei. Nemzeti Kiadás. 1—100. k. Bp. 1894—98.
NT	Nagy Tükör
Orbán	Orbán Balázs: A Székelyföld leírása. Bp. 1868—1873.
OSzK	Országos Széchényi Könyvtár
PH	Pesti Hírlap
PN	Pesti Napló
r.	recto
s.	sorozat
Ü	Üstökös
v.	verso

V. M. ~ Váli Mari Váli Mari: Emlékeim Jókai Mórról. Bp. 1955.
VU Vasárnapi Ujság

★

[] a szögletes zárójelben a sajtó alá rendező közlése
< > ékzárójelben az író törlése
? ? bizonytalan olvasat

BEVEZETÉS A FÖLJEGYZÉSEK KÉT KÖTETÉHEZ

A *Följegyzések* kiadása szoros kapcsolatban áll a már megjelenő és a később sorra kerülő ciklusokkal. Jókai följegyzéseinek egy része ugyanis forrása szépirodalmi és publicisztikai műveinek. A följegyzések között megtaláljuk számos regény vagy novella anyaggyűjtését, sőt a fejezetek címét és az illusztrációk egy részét is. Emellett a noteszok Jókai szónoki beszédeinek, hírlapi cikkeinek és verseinek, drámáinak vázlatát, anyaggyűjtését vagy fogalmazványát is tartalmazzák. A *Följegyzések* kiadása kettős filológiai érdekességgel bír: Jókai anyaggyűjtő (szókincs-, anekdota-gyűjtés) és szerkesztő tevékenységét éppúgy szemlélteti, mint az adatok, motívumok felhasználását az oeuvre kötetekben.

Jókai noteszei az író magánéletét is tükrözik. A kötetek olvasója még inkább megszereti Jókait, a kutató pedig alaposabban megismeri életrajzát.

A *Följegyzések* kiadásának fő szövege Jókai noteszeinek betűhív közlését tartalmazza, mindössze a cz helyett lunk c-betűt.

A noteszok ceruzával írt és helyenként elmosódott szövegének elolvasása sok nehézséggel járt. A kötet szerkesztői és lektora évtizedes állhatatos munkával biztosította az utókor számára az egyre inkább halványuló ceruzával írt szöveget, amikor újra meg újra összevetette egymással az olvasatokat és végül sajtó alá rendezte a kéziratot.

Nyomdatechnikai okokból nem áll módunkban a rajzok, a vázlatok és a házipétségi tervek közlése, ezért ezeket részletes leírással mutatjuk be és néhányat illusztrációként adunk.

Az első kötethez fűzött jegyzetek bevezető szakasza tájékoztatja az olvasót a noteszok számáról, hollétéről, időrendjéről és tartalmáról.

Az egyes noteszokról írt jegyzetekben rövid bevezetést közlünk, amely a könyvecske leírását, jellemzését és elemzését tartalmazza. Ezután a fő szövegben levő számsornak megfelelő rendben a magyarázó jegyzetek következnek. Ezek a jegyzetek általában a följegyzés forrását, felhasználását, illetőleg magyarázatát tartalmazzák.

A második kötethez fűzött jegyzeteken kívül olyan névmutatót szerkesztettünk függelékül, amely betűrendben tartalmazza az előfor-

duló neveket, a név viselőjének adatait, s elsősorban azt világítjuk meg, hogy milyen viszonyban volt Jókaiival.

A *Följegyzések* utalásait, jegyzeteit és magyarázatait az NK szövege alapján állították össze a szerkesztők, mert a kézirat előkészítésekor még csak néhány kritikai kiadású kötet állt rendelkezésre.

Lengyel Dénes—Nagy Miklós

BEVEZETÉS A JEGYZETEKHEZ

Jókai maga *emlékkönyveknek* nevezte azokat a — 2–3 rajztömb kivételével — zsebben hordható noteszeket, amelyekbe csaknem félszázadon át a legkülönfélébb följegyzéseket rótt a többé-kevésbé zilált, futva odavetett, kusza vonásokkal.¹ Talán célszerű lett volna a jelen kiadás kötetének is ezt a címet adni: *Jókai emlékkönyvei*. Hiszen kettős értelemben is emlékkönyvecskék ezek a zsebnoteszek, mert a bennük felhalmozott gazdag jegyzetanyag valóban emlék, az író úti élményeinek, olvasmányainak, napi megbízatásainak, számvetéseinek, szóbeli értesüléseinek, hallomásainak, egyszerűen: élményeinek emléke. Följegyzésük célja is az emlék biztosítása, néhány odavetett szóval egész történetek megjelenítése, s végül egészükben is emlékek tekinthetők, igen becses emlékek az íróról, az író anyaggyűjtő munkájáról, érdeklődési köréről, személyes, sokszor intim magánviszonyairól egészen a zalogházi cédulák kiváltásáig vagy a piaci bevásárlásig. Mégsem választhattuk ezt az elnevezést, mert félreérthető, bármennyire igazolható volna is jogosultsága. A szó jelentése általában egészen másféle kiadványokra van lefoglalva, azért adtuk kötetünknek a *Följegyzések* címet, ami teljesen kifejezi a noteszek tartalmát és lényegét. Csak annyit kell hozzátennünk, hogy *nem minden följegyzést* értjük itt az írónak, hanem ezekben a noteszekben levő írásait, ahogyan röviden már jeleztük.

A *Följegyzések* két kötete tartalmazza annak a 27 kis notesznek és rajztömbnek szövegét, megfejtését, amelyek a mai tudásunk szerint valamely közgyűjteményünkben találhatóak. Feltehető, hogy ezeken kívül még lappang magánkézben néhány hasonló könyvecske. Most azonban csak ezek álltak rendelkezésünkre, s meg kell elégednünk az itt közzétett kéziratokkal.² Ezzel a fenntartással azonban a Jókai ilyenfajta ismert

¹ „Emlékkönyveimben annyi tárgy van följegyezve, hogy még egy másik negyven év sem volna elég azokat mind feldolgozni.” Negyven év visszhangja. NK 100. k. 120.

² Szombathy Viktor: *Mennyit keresett és mennyit költött Jókai* c. cikkében (Bp. Hírl. 1935. jún. 9. 131. sz.) egy olyan számadáskönyvét említi Jókainak, melyet az író 1890-ben használt. Ez ma is magántulajdonban van.

kézíratos anyagát, vagyis az említett 27 notesz szövegét teljes egészében, minden rövidítés vagy kihagyás nélkül adjuk közre.

Sajátos és ritka műfajjal kerül szembe az olvasó, mikor a kritikai kiadás e két kötetét kezébe veszi: az *Író közlésre nem szánt*, tisztán magán-célra írt följegyzéseit lapozgatva. Méltán felvethető a kérdés: mi értelme és jogosultsága van közzétenni ilyen intim jellegű írásokat, amelyeket az író egyáltalán nem szánt olvasónak, még annyira sem, mint magánleveleit legalább a címzettnek. Nem sértjük-e meg Jókai emlékét azzal, hogy nyilvánosságra hozzuk életének, főként írói tevékenységének ezeket a nélkülözhetetlen kísérőit, egyik ismertetőjük szavával: „titkos noteszeit”, ahol persze a titkos szó inkább a riporteri érdekkeltetés szabályai szerint van a helyén, s igazában úgy értendő, hogy „magánjellegű”, nem nyilvánosság elé való? Nem leplezzük-e le kiadásukkal a költő rejtegetni óhajtott alkotásmódját, munkamódszerét, érdeklődési körét és irányát, egyszerűen: alkotásának belső, szent titkát?

Egészen bizonyos, hogy ha Jókait életében megkérdézték volna e felől, a maga öntudatos szerénységével elhárította volna a noteszek kinyomtatását. Azonban nem olyan bizonyos, hogy ez lett volna belső, őszinte állásfoglalása is. Hiszen annyira nem titkolta létüket, hogy műveiben, emlékirataiban sokszor megemlékezik róluk, szinte felhívja rájuk a figyelmet, mint írói munkájának szükséges eszközeire, nyilatkozataiban pontosan megjelölve a följegyzések célját, feladatát is.³ Sőt annyira nem titkos, rejtegetett tárgyakként tekintette őket, hogy nagyon sok idegen személy sajátkezű névalálírása is előfordul bennük. Nemcsak egy-egy útitárs magános címe, köztük több külföldié is, hanem csoportosan is, mint egyik erdélyi útja alkalmával az őt ünneplő közönség névsora, névalálírása.⁴

Másfelől amint e kiadás révén bárki meggyőződhet róla, a most nyilvánosságra kerülő szövegben nincs egyetlen mondat, egyetlen sor vagy szó sem, amely a nagy lángelme rokonszenves egyéniségére csak

³ Az író többször említi noteszeit elsősorban önéletrajzi írásaiban, közülük a *Negyven év viszhangja* c. önállóan is külön kötetben megjelent 1984-ben, benne van a NK 100-ik kötetében. Ugyanitt *Önéletrajsom* címmel (*Tíz évvel később* alcímmel) 134–154. *Az Est Hármaskönyve* 1925 kéziratára hivatkozva közöl részleteket az *Ötven év viszhangja* c. írásából a 185–188. A *More patrio* c. útleírásában (megjelent a VU 1858. évf. folyózatokban nov. 1–dec. 26. között) egy rajzáról tesz említést, mely egyik noteszében található Fabu Popi címmel. 1881. márc. 29-én az Írók és Művészek Társaságának tisztelő küldöttsége előtt mondott beszéde: *Mikor kezdődött az én írói pályám?* címmel A Hon 1881. ápr. 1. reggeli kiad. (Közli Bisztray Gyula: Jókai Mór. Írói arcképek 73–77.) is felemlíti a „jegyzőkönyveit.” *Életemből* c. kötetében több helyen említi noteszeit: 1. k. 30, 129, 2. k. 450, 452. Regényei közül p¹. A *Börtön virága* 160. lapján, ahol elmondja, hogy a Markóczy-kastélyt lerajzolta noteszébe.

⁴ L. a 7. n. 13–17.

egy hajszálnyi árnyékot vehetne. Nincs bennük egyetlen alacsony, elítélendő gondolat, nincs bennük bántó, jóízűt sértő, legkevésbé durva tréfa, vicc, elméskedés. A rendkívül terjedelmes anyagban egyetlen kétértelműség és egy közönséges szó — kezdőbetűje — fordul elő mindössze. De nincs ma már olyan élő személy sem, akire egyik vagy másik megjegyzés esetleg kompromittáló, megbélyegző lehetne, úgyhogy a noteszek közzétételének jogosultsága az író személye szempontjából legalábbis annyira kétségtelen, mint a levelezésé. Attól pedig, hogy ezek a jegyzetek esetleg elárulják az író műhelytitkát, teremtő munkájának féltve őrzött módszerét, nem félne ma sem Jókai. Hiszen hány regényében, emlékezésében mondta el maga, hogyan jöttek létre alkotásai!

De hát az olvasóközönség szempontjából van-e, volt-e értelme a följegyzések publikálásának? Másként: mi a célja, feladata és rendeltetése Jókai magánjegyzetei kiadásának?

Az olvasót elkápráztatja e könyvecskékben felhalmozott tárgyi anyag rendkívüli mennyisége és változatossága. A kutatónak pedig mélyebb bepillantást nyújt az író alkotó tevékenységébe. Aki végigolvassa a két kötetet, bizonyosan kész a válasszal fenti kérdéseinkre: ezek a futólag felvázolt, sokszor nem vagy alig érthető jegyzetek a legszorosabban összefüggenek az író életével, írói tevékenységével, élete sokirányú szervezésével, és sok mindent elárulnak az íróról, készülődésben levő alkotásairól, irodalmi tervezéseiről, munkái forrásairól, szerkesztői munkájáról, családfenntartási gondjairól, valamint örök szerelméről: a politikáról, amely — maga is jól látta és meg is írta — megtépázta azt a dicsőséget, amelyet költészetével kivívott. Ezeknek a följegyzéseknek tanulmányozása, értékelése — ami azonban kívül esik a jelen közzététel feladat körén — nagyon hozzájárulhat a Jókairól kialakult általános írói arckép módosításához. A mesemondóbból gondos író válik, aki szorgalmasan gyűjtögeti az anyagot alkotásaihoz, akárcsak Daudet és modern utódai — olyan hűséggel és előrelátással, hogy joggal állíthatja írói pályája végén: annyi feldolgozatlan témát hagy hátra noteszeiben, amennyiből még negyven évig telnek újabb alkotásokra bőven. Az egyik legnagyobb magyar író még el nem készült életrajzának megírásához is felbecsülhetetlen és nélkülözhetetlen adalékok tömegét őrzik ezek a noteszek.

Szokás arról írni, hogy e tekintetben Jókai nem volt fukar, mert talán egy írónk sem írt annyit saját magáról, mint ő — regényeiben éppúgy, mint emlékezéseiben. Azonban ezek az emlegetett írásművek maguk is a költői formálás eredményei, nagyon is költőiek, mint regényei. Jókai is úgy tesz a neki tetsző adalékokkal, mint a szobrász a márványtömbbel: lefaragja a valóságot, a tudományos igazságot, a törté-

nelem tényeiből mindazt, ami nem illik bele művészi koncepciójába, csakhogy ő még aztán egy kissé módosít is rajta: kiegészíteti, ahol jónak látja, tesz hozzá. Így jártak életrajzi jellegű írásai is. Megírták, milyen eltérés van a Jókai hivatalos jelentése és önéletrajzi visszaemlékezése között pl. a szabadságharc kezdetén történt Rózsa Sándor-féle esettel kapcsolatban. Kossuth megbízatásában személyesen kellett volna felkeresnie a rablóvezért, s vele megtárgyalni, hogyan változtassa át bandáját szabadcsapattá. Útjáról Nyáry Pálhoz benyújtott jelentésében még egy szó sincs személyes találkozóról a híres betyárral, de egy pár évtized múlva írt memoárja már részletesen beszámol erről a — képzelt — találkozásról. (L. Emlékek a szabadságharcról. Az én életem regénye. 3.) Ez csak egy példa a sok közül. Jókai elköltöiesíti önéletrajzát is a legnagyobb jóhiszeműséggel. Emiatt is, a realitás megközelítésének szempontjából a noteszek igen különféle följegyzései az író magánéletéről, viszonyairól, háztartása számadásairól, lapjainak a szerkesztéséről, újsággkalkulációról, politikus és más — főleg író, művész — kortársairól, vagyis kora érdekes embereiről, utazásairól, a bel- és külpolitika nevezetes eseményeiről, tehát az őt érdeklő és foglalkoztató mozzanatokról sokkal megbízhatóbb, mert közvetlen, nem átdolgozott, nem kiformált vallomásokat nyújtanak, mint a goethei *Dichtung und Wahrheit* jegyében fogant önéletrajzi írások. Ebből a szempontból is megérdemlik a Jókai íránt mélyebben érdeklődő olvasók és persze elsősorban a kutatók odaadó figyelmét.

A noteszanyag publikálásának tehát kettős indoka és feladata van: egyfelől a nagyközönség számára hozzáférhetővé tesszük az író jegyzeteit, írói működésének és magánéletének e páratlan dokumentumait, és bemutatjuk velük Jókai érdeklődési körének szélességét és mélységét, másrészt a Jókai-kutatás számára megkönnyítjük a jegyzetek használatát, minthogy kiolvasásuk igen fáradságos és időrabló feladat, amire nem minden kutató vállalkozhatik.

Az író kb. 1853 — 1900 közötti félszázadban használta ezeket a csinos, leginkább bőrbe kötött, olykor díszes fémszegéllyel, zárókapocccsal is ellátott noteszkönyveket, de míg kiadott munkáinak nyomda számára készült kézirat a nemcsak könnyen olvasható, hanem mintaszerű szép írással ékes, addig ezek a följegyzések leginkább ceruzával odavetve sebtében íródtak, sokszor nem is íráshoz való helyzetben — állva, vagy kocsin, szekéren ülve. Képtárlaton pl. nyilvánvalóan állva frogatta megjegyzéseit a művekről elég kusza és fokozott rövidegre törekedve, ugyanígy egy udvari ünnepélyen a díszalbumok leírását hasonlóképpen állva róta fel kéznél tartott kis könyvecskéjébe, amint maga is ír róla, persze, hogy olykor még saját maga számára is kiolvashatatlanul. Idők folyamán a gyakori használat következtében, amit a sokféle jel,

aláhúzás, áthúzgálás stb. mutat, el is mosódtak a betűk. Van olyan notesz — nem is egy — amelyet víz ért, s tintaceruzás frása olvashatatlanná mázolódott. De egyébként sem úgy írogatta Jókai tele c jegyzetfüzeteket, hogy mások el tudják olvasni, hanem csak saját használatára, emlékeztető jelekként. Nem csoda, ha igen sok a kiolvashatatlan részlet. Még hozzá helykímélésből általában igen apró, mákszemnyi betűkkel írt, kivált az egészen kis lapokból álló füzetkékből. Ami itt kiadásra került, annak igen nagy része valóságos szövegfejtés útján vált kinyomtathatóvá. A megfejtésnél sokszor az sem volt előre bizonyos, hogy magyar nyelvű jegyzetről van-e szó, mert igen sok a német, francia, latin és egyéb idegen nyelvű anyag is.

Jóllehet a kutatók számára eddig is rendelkezésre álltak 1913 óta Jókai noteszei a 27. kivételével, mely csak legújában került közgyűjteménybe, mégis a kutatásnak is szolgálatot tesz a jelen közzététel.

A népszerű író jegyzetei lassanként váltak ismeretessé még az irodalomtudomány művelői között is. Pedig Jókai több nyilatkozatában felhívta rájuk a figyelmet. Nemcsak önéletrajzi emlékezéseiben,⁵ hanem egyik-másik regényének jegyzetei között is. Így a *Börtön virága* c. művében (160.) említi úti albumát, melybe lerajzolta a Markóczykastélyt. *Villámvonat szekéren* c. útleírásában elbeszéli, hogy a tornai várrom mellett álló huszita templom freskóit lerajzolta, s ezalatt rázárták a templomot a reggeli mise után.⁶ Egy alkalommal így nyilatkozik noteszeiről; mikor a bécsi császári palota termeiben jelen volt egy udvari ünnepélyen s az üdvözlő táviratok termében gyönyörködött sok szép díszalbumban: „Én azonban ide is magammal hoztam a zsurnalisztát s a legnevezetesebbeket följegyeztem az elválthatatlan könyvecskémbe.”⁷ Az említett díszalbumok leírását egyik noteszében olvashatjuk. Másutt így ír: „Harminc év óta mindig hordok magammal egy-egy kis könyvecskét, amibe mindazt följegyzem, amit az élet és könyvtárak tanítanak. Egy kis gyűjtemény már maga ez a könyvecském halmaza s a belejegyzett tárgyak tömege nem egy, de tíz emberélet munkásságának alapot adna. De azoknak sohasem fogja hasznát venni senki, magam sem valamennyinek. Mert az alkotáshoz nem elég az akarat, nem elég a tehetség: oda inspiráció kell.”⁸

E resignált nyilatkozathoz hasonló, csakhogy nem annyira túlzó a noteszekben összegyűjtött anyag felbecsülése tekintetében egy másik

⁵ *Életemből*. Bp. 1886. NK 96, 97. k. *Az én életem regénye*. FhM 4. k. *Emlékeimből* FhM 5.

⁶ *Villámvonat szekéren*. Nemzet 1884. *Életemből* 2. k. 446–454.

⁷ *Életemből*. I. k. 129.

⁸ *Életemből* I. k. 30.

kijelentése: „Emlékkönyveimben annyi tárgy van följegyzve, hogy még egy másik negyven év sem volna elég azokat mind feldolgozni.”⁹ Ezzel a két nyilatkozattal egyszermind megjelölte Jókai a följegyzések egyik legfőbb indokát és célját is.

Még az író életében tudomást szereztek a noteszekről mások is, közülük nem egy említést is tesz róluk. Így Szinnyei József Jókai-életrajzában és bibliográfiájában.¹⁰ Majd az író halála évében megjelent Szabó László-féle életrajz is megemlékezik a könyvecskékről.¹¹ Ugyancsak említi ebben az évben Csergő Hugó is az írói hagyaték ismertetése során.¹² Még írói hagyatékának köztulajdonba jutása előtt írta Mikszáth Kálmán két kötetes életrajzát, s ebben röviden bár, de a lényegre mutatva említi a noteszeket. „Van egy jegyzőkönyv, egy piciny ‚notesz‘ a zsebében – írja egy helyütt – (van otthon az íróasztalán több is) s ebben ezer meg ezer bohókás gondolat, ötlet és excentrikus történet van bejegyzve. A méh kaptárba gyűjti, ami mézet összehord, Jókai ide jegyzi be, ami furcsaságokat olvas a lapok ‚Különfélek‘ és ‚Vegyések‘ rovatában, azt, ami benn volt, és amit esetleg ő gondolt hozzá.”¹³ Mikszáth valószínűleg beleolvashatott a noteszek szövegébe, s jó érzékével meglátta a jegyzetekben Jókai alakító munkáját is, hogyan módosítja a hallottakat és olvasmányát a benne már felvillanó írói célzatosság-nak megfelelően. Pl. az Üstökös számára készült politikai újdonság-jegyzék apróságai az élcslap céljának megfelelő átfogalmazásban olvashatók, nem egyszerű híradásképpen.

Amikor a magyar állam 1912-ben megvásárolta Jókai örököseitől az író hagyatékát, azt részben a Nemzeti Múzeumban helyezték el (ide kerültek főleg a kéziratos emlékek, tehát a noteszek is), részben a

⁹ L. I. J.

¹⁰ Szinnyei József: *Jókai Mór*. Bp. 1898. 193. Megjegyzései a noteszek felületes ismeretét árulják el. 38 noteszről ír, amit elfogadhatunk, aztán 1842-től való följegyzést, ami nyilvánvaló tévedés. Jókai maga is csak 1850-es évekre céloz irodalmi jegyzetelése kezdetének megjelölésénél. Révai Mór János is idézi Jókai egy nyilatkozatát az *Írók, könyvek, kiadók*. 1920. I. k. 210.: „Évről-évre fel szoktam jegyezni egy könyvecskébe mindazokat az adatokat, melyek irodalmi működésem anyagi oldalára vonatkoznak. Munkáim és időszaki nyomtatványaim példányszáma, melyet 27 év óta . . .” A nyilatkozat 1873-ból kelt, tehát a pénzügyi följegyzések kezdőéve Jókai e nyilatkozata szerint is 1847 lenne. Amde itt csak anyagi természetű följegyzéseit említi. Már idézett későbbi nyilatkozata irodalmi jellegű följegyzéseiről 1880-as években 30 évet emleget, tehát megfelel az itt közölt noteszek kezdő éveinek. (1853).

¹¹ Szabó László: *Jókai Mór élete és művei*. Bp. 1904. 314–317. I. Hivatkozik Török Kálmán és Ballagi Géza noteszekkel foglalkozó újságcikkeire.

¹² Csergő Hugó: *Apróságok egy nagy ember hagyatékából. Jókai íróasztala*. PH 1904. 265. sz.

¹³ Mikszáth Kálmán: *Jókai Mór élete és kora*. 2. k. Bp. 1910. a. k. 52–53. Említi még a jegyzőkönyvet a 2. k. 64. is.

Petőfi Házban (ide főleg a tárgyi, muzeális anyag jutott a könyvtárral és képekkel, kevés kézirattal). Erről a jelentős gyűjteményi eseményről több megemlékezés olvasható a korabeli folyóiratokban, de az a csodálatos, hogy a noteszek legtöbbszörben említve sincsenek.¹⁴

A kéziratok közgyűjteménybe kerülése fokozatosan vonta maga után irodalmi érvényesítésüket. Nemcsak futólagos, majd mélyebb ismertetések jelennek meg róluk, hanem az irodalomtörténeti tanulmányokban is egyre általánosabbá válik a noteszek figyelembe vétele Jókaiival kapcsolatban:

Jókai Mór: *Életemből* 1–2. k.

Uő.: *Az én életem regénye.*

Uő.: *Emlékeimből.* 1–2. k.

Uő.: *Negyven év visszhangja.* NK 100. k. .

Uő.: *Ötven év visszhangja.* NK 100. k.

Szinnyei József: *Jókai Mór.* Bp. 1898.

Szabó László: *Jókai Mór élete és művei.* Bp. 1904.

Csergő Hugó: *Apróságok egy nagy ember hagyatékából.* Jókai Íróasztala. PH 1904. 265. sz.

Jókai Album Képek, adatok, olvasmányok Jókai Mór életéből. A Pesti Napló előfizetőinek . . . Hornyánszky é.n.

Mikszáth Kálmán: *Jókai Mór élete és kora.* Bp. 1910.

Nemesküri Kiss József: *Jókai írásai.* Bp. Hírl. 1912 márc. 10. 60. sz.

Csergő Hugó: *Jókai hátrahagyott témái.* Érd. Újs. 1913 1. sz.

Vértessy Jenő: *Jókai hagyatéka a Magyar Nemzeti Múzeumban.* It. 1917.

Szomaházy István: *Jókai Mór noteszkönyve.* Magyarország 1919 34. sz. 3.

Az Est Hármaskönyve. 1925. Ebben több cikk is említi és részletesen ismerteti a noteszokat.

Kárpáti Aurél: *Kulcs Jókai regényeihez.* Az Est Hármaskönyve. 1925.

Fesztyné Jókai Róza: *Jókai otthona.* Az Est Hármaskönyve. 1925.

Bernfeld Magdolna: *A németiség Jókai megvilágításában.* Doktori értekezés. Német Philológiai Dolgozatok 33. sz. Bp. 1927.

Hegedűsné Jókai Jolán: *Jókai és Laborfalvi Róza.* Bp. 1927.

Hankiss János: *Jókai Mór és egy francia anekdotakincs.* It. 1928. 1. skk.

Molnár József: *Jókai első párizsi útja.* Dszle 1930. 250–254.

Tábori Kornél: *Jókai titkos noteszeiből.* Hogy dolgozott a nagy magyar regényíró. Lantos Magazin 1930 13. sz. 1073–skk.

Molnár József: *Jókai második párizsi útja.* Dszle 1932. 122–127.

¹⁴ A Magyar Könyvszemle 1912. évf. 265, 345. említi a Jókai-hagyaték rendezését, 1913. évf. 73. a Jókai-hagyaték feldolgozásának befejezését. Nemesküri Kiss József: *Jókai írásai.* Bp. Hírl. 1912. márc. 10. 60. sz.-ban. Sehol sincs említve a noteszek dolga. Hasonlóan: Vértessy Jenő: *Jókai hagyatéka a Magyar Nemzeti Múzeumban.* It. 1917. 94–96.

Hankiss János: *Jókai forráshasználatja*. A névtelen vár, Egy hírhedett kalandor. ItK 1935 146–166, 368–387.

Szombathy Viktor: *Mennyit keresett és mennyit költött Jókai?* Bp. Hírl. 1935. márc. 10. 60. sz.

Sötér István: *Jókai Mór*. Bp. 1941.

Gálos Rezső: *Enyim, tied, övé*. Bp. Szle 1942 263. k. 28–42.

Kárpáti Aurél: *Jókai regényalakjai a valóságban*. Irod. Újs. 1954. 24. sz. 4.

Váli Mari: *Emlékeim Jókai Mórról*. Bp. 1955.

Kampis Antal: *Jókai Mór rajzai*. Művészet 3. évf. 1962. febr. sz. 6–7.

Vayerné Zibolen Ágnes: *Jókai képzőművészeti munkássága*. Petőfi Irodalmi Múzeum évkönyve 1962. 61–83.

Margócsy József: *Megjegyzések Jókai regényíró módszeréhez*. (A noteszek filológiai jelentősége) A Pécsi Tanárképző Főiskolán 1963. évi május hó 17-én elhangzott előadások. 455–471.

Az első, aki hírt ad arról, hogy a Jókai-noteszek a Nemzeti Múzeum tulajdonába kerültek, *Csergő Hugó*, aki egy képeslapba írt riportjában *Jókai hátrahagyott témái* címmel tájékoztat a noteszekről. „Jókai hagyatékában – írja – 30 noteszkönyv van, sűrűn teleírva jegyzetekkel, melyeket műveiben felhasználott és olyan jegyzetekkel, melyeket kidolgozni nem volt ideje. Ez a 30 noteszkönyv Jókai halhatatlanságának bölcsője... Amit a napi krónika érdekességet fölvetett, ami érdekeseget hallott vagy olvasott, feljegyezte mind és fantáziájának csoda alkotásait telegrammstílusban megörökítve megtaláljuk benne. 3–4 sorba beleszorítva több mese és történet, mint nem egy író kötetnyi regényeiben.”¹⁶ A cikk aztán kiragadott érdekes példákkal illusztrálja ezeket a megállapításokat. Mélyebben – márcsak a publikálás orgánumára tekintettel is – nem taglalja és értékeli, nem részletezi a noteszek jelentőségét. Megelégszik e pár szavas találó megállapítással. Az első komolyabb, behatóbb ismertetés a noteszekről az Est 1925. évi Hármaskönyvében jelent meg névtelen szerzőtől. Ez a terjedelmesebb tanulmány sem tudományos munka, sokkal inkább a nagyközönségnek szánt szenzációkeltő írás, de először veszi számba egyenként a noteszek tartalmát – bár ezt a tartalmi ismertetést is csak a 19-ig végzi el, innen nem folytatja darabonként, hanem összefoglalja a hátralevő 7 könyvecskét. Bőszögesen közöl szemelvényeket is a szövegeikből, ismerteti tárgyukat, még külső kiállításukra is kitér. Közül a noteszek 154 ábrája közül 36 rajzot igen sikerült kiválogatással.¹⁷ Ha ez az eddigelé legrészletesebb

¹⁶ Csergő Hugó: *Jókai hátrahagyott témái*. Kijegyzések Jókai noteszkönyveiből. Erd. Újság 1913. 1. sz.

¹⁷ Az Est Hármaskönyve Bp. 1925. teljes egészében Jókai centenárius jubileumának van szentelve, sok értékes cikkel, tanulmánnyal. A noteszekkel foglalkozó cikk: „*Jókai ritkos noteszei*. A nagy író témái, magánfeljegyzései és eredeti rajzai.” 45–72. (Szerző nincs jelezve.)

ismertetés nem is hatol mélyebben a noteszek jelentőségének, sajátságainak elemzésébe, s meglegszik elég felszínes bemutatásokkal, de közlése igen kevés téves adatot tartalmaz, általában kifogástalan, olvasatai is igen jól sikerültek, hozzáértő munkájára vallanak.

Úgy látszik, hogy Az Est Hármaskönyvének noteszcikke nem volt hatástalan. Ettől fogva kezdenek többen foglalkozni a jegyzetkönyvekkel, s a szakirodalomban is emlegetik őket.¹⁸ Továbbra is túlnyomó marad az a beállítás, mely csak a szenzációt látja és hirdeti a noteszekről, mint a Tábori Kornél cikke már a címében is: *Jókai Mór titkos noteszeiről. Hogy dolgozott a nagy regényíró?*¹⁹ A sokatgérő cím voltaképpen néhány notesztéma felsorolását jelzi, sokkal felületesebb, mint a Az Est Hármaskönyve, sőt még mint a Csergő Hugó idézett cikke is. Az életrajzi irodalom is kezdi emlegetni az emlékkönyvecskéket. Hegedűsné Jókai Jolán emlékiratában is megtaláljuk a noteszek említését: „Jókai asztala tele volt apró papírszettekkel és kinyitott jegyzetkönyvekkel.”²⁰ Alaposabban kitér rájuk Peti Józsefné Váli Mari memoárja, mely kéziratban olvasható az OSzK kéziratárában, jelentősebb részét Lukácsy Sándor adta ki 1955-ben. „Móric bátyám ottléttünk egész ideje alatt velettünk volt, és nem fáradt bele, hogy páratlanul kedves, nyájas és szellemes modorával mindent bemutasson, Váli bátyjának.’ Elmondta terveit; kis jegyzetkönyveiből kimutatta, mennyi dolgozásra váró munkaanyagot gyűjtött már össze a közel jövő számára.”²¹ Továbbá: „Móric bátyám többféle tárgyat hamarjában le is rajzolt kis vázlatkönyvébe.”²² Hasonlóképpen Fesztyné Jókai Róza is felemlíti a kis jegyzetfüzeteket, leírva, mi minden volt Jókai dolgozóasztalán. „Város tintákból, tusokból, erdő vörös, kék, lila, zöld plajbászokból, hegyszakadékok apróbb, nagyobb jegyzetkönyvecskéiből.”²³ (Aláhúzás a sajtó alá r.-től.)

Az első, aki tudományos módszerességgel alaposan foglalkozott Jókai noteszeivel, s irodalomtörténeti becsüket nemcsak általános megállapításokkal méltányolta, hanem ki is aknázza Jókai-kutatásaiban: Hankiss János. A francia irodalomnak magyar szerzőkre tett hatását kutatva, szembekerült a Jókai-problémával és több tanulmányában hasznosította a noteszek följegyzéseit. Első alapos méltatásuk is tőle származik. Szerinte Jókai „nem apró megfigyeléseket, impressziókat, környezettanulmányokat jegyez noteszeibe, hanem újságokat kivonatol,

¹⁸ Említi a 27. notesz képanyagát Bernfeld Magda: *A németiség Jókai Mór megvilágításában*. Értekezés. 1927.

¹⁹ Megjelent a Lantos Magazin 1930. 13. sz. 1073. skk.

²⁰ Hegedűsné Jókai Jolán: *Jókai és Laborfalvi Róza*. Bp. 1937. 264.

²¹ Váli Mari: *Emlékeim Jókai Mórról*. Bp. 1955. Sajtó alá rend. Lukácsy Sándor. 122.

²² *Im.* 161.

²³ Fesztyné Jókai Róza: *Jókai otthona*. Az Est Hármaskönyve 1925. 250.

érdekes könyvek és memoárok címét jegyzi fel, vidéki körorvosok módjára adomagyűjteményt állít össze. Az ilyen notesz-kultusz sokat elmond áldozatáról és nagyon lényegesen módosíthatja Jókai dolgozómódjáról, lelki típusáról alkotott közfelfogásunkat. Nagyon pontosan jegyez; szinte naponta kivonatol bizonyos orgánumokat s gondosan áthúzza a már felhasznált jegyzeteket. És milyen alapos a jegyzetek revíziója! Hányféle jel, hányféle színű ceruza és tinta mutatja, hogy sokszor került újra meg újra sor ezeknek a lapocskáknak nagyrabecsült kincsére! S amikor egyes munkák hosszas kivonatolása készül, a gondos kivonatoló minden 'slágvort', minden mondat alá számot tesz. Nem nehéz megkülönböztetnünk az adatgyűjtés és az anyagrendezés munkáját..."²⁴ Ebben a tanulmányban aztán azt fejt ki Hankiss, hogyan használta fel Jókai a *Dictionnaire de l'amour* c. francia novellagyűjtemény köteteit munkáiban. Később a *Névtelen vár* és az *Egy hírhedett kalandor* forráskutatásánál a XIII. sz. (OSzK sorszámozás szerint, amelyet Hankiss alapul vesz) notesz jegyzeteiről mutatja ki részletesen a regénnyel és a forrásokkal való egyezéseket.²⁵

Kétségtelen, hogy Hankiss János irányította először tudományos alapossággal az irodalmárok figyelmét Jókai noteszeinek fontosságára. Sokat tett a magyar irodalomnak és ennek keretében Jókai tróai kvalitásainak francia nyelvterületen való megismertetése, a Jókai kultusza érdekében, s e közben idehaza kiásta az elhanyagoltság sárjából Jókai jegyzőkönyvecskéit, sőt előkészítette ezek kiadását is. Tanítványai közül Molnár József több Jókaival foglalkozó tanulmányában²⁶ értékesíti a noteszek gazdag adattárát, életrajzi anyagát, míg maga Hankiss János az irodalmi kapcsolatok feltárására mutatott ragyogó példákat.²⁷ Molnár József 1927–32 közt elkészítette a noteszek első olvasatát is, de a kiadásra nem került sor. Azonban az ő munkálatának a jelen kiadás előkészítése során jó hasznát láttuk, a szöveg megfejtését jelentősen megkönnyítette.

A Jókai oeuvre-jének teljességre törekvő kritikai kiadására volt szükség ahhoz, hogy ezek a följegyzések is napvilágra kerüljenek. Ebben is van része Hankiss kezdeményezésének. Egy kis irodalmi munkaközösséggel évekket ezelőtt vállalkozott a noteszek anyagának megfejtésére, de mint vérbeli filológus ezt a munkát meg akarta alapozni

²⁴ Hankiss János: *Jókai Mór és egy frank a anekdotakincs*. It. 1928. I. akk. Itt jegyzetben bejelenti a szerző, hogy: „A Jókai noteszeket a debreceni egyetem magyar és francia szemináriumának tagjai rendezik sajtó alá.”

²⁵ Uő: *Jókai forráshasználat*. ItK. 1935. 146 skk., 368 skk.

²⁶ Molnár József: *Jókai első párizsi útja*. DSzle 1930. 250 akk.

Ua.: *Jókai második párizsi útja*. DSzle 1932. 122. skk.

Ua.: *Jókai Versailles-ban*. DSzle 1932. 339. akk.

Ua.: *Jókai véleménye a párizsi színházakról*. DSzle 1932.

²⁷ L. a 24. és 25. j.

a Jókai összes nyomtatásban megjelent írásából készített Jókai-lexikon kiadásával. Ez az előkészítő munka éveken át folyt s nemcsak a nagy olvasóközönség számára ma már jobbára érthetetlen latin (— és persze más idegennyelvű) kifejezések, szólások, idézetek stb. megmagyarázásával akarta elősegíteni Jókai műveinek zavartalan élvezetét és teljes megértését, hanem a Jókai oeuvre-jében található összes motívumok, témák, történelmi, természettudományi, folklór jellegű stb. adatok betűrendbe foglalt kijegyzetelését és — ahol szükséges — magyarázatát is teljes alaposítással magában foglalta volna. Egy ilyen tárgyszavas lexikon birtokában sokkal biztonságosabb feladat lett volna a noteszok kusza vonásainak pontos értelmezése, nem is szólva a följegyzések irodalmi felhasználásainak sokkal könnyebb és főleg teljesebb megtalálásáról. A jelen kritikai kiadás szempontjai szerint azonban sürgetőbbnek tűnt éppen a további kötetek alapos filológiai előkészítése érdekében is a noteszok megjelentetése, másfelől az egyes kötetek jegyzetanyagával a tervezett lexikon feladatának jórésze is megoldást nyer. Így került sor erre a vállalkozásra lényegesen nehezebb filológiai feltételek között, mint a Hankiss tervének megvalósulása esetén.

Az itt közzétett följegyzések összesen 27 notesz anyagát tartalmazzák, közülük 26 az Országos Széchényi Könyvtár birtokában van²⁸, egy pedig a Petőfi Irodalmi Múzeumban található.²⁹ Jókai noteszeinek száma eredetileg több lehetett. Szinnyei 38-ról tud 1898-ban megjelent Jókai-életrajzában. Ennek az adatnak helytállósága mellett belső évek is szólnak. A noteszok időbeli sorrendjének meghatározása során ugyanis kitért, hogy itt-ott hézagok mutatkoznak az évek sorában: nem minden évről van feljegyzés. Így nincs egyáltalán 1853 előttről, valamint 1900 utánról. Ezenkívül az 1855, 1859, 1865, 1868, 1877, 1882, 1885, 1889, 1890, 1891, 1898, 1899. évekről.³⁰ Tartalmi évek is vannak: Váli Mari emlékezéseiben egy Balaton környéki utazásról is ír — 1857-ből —, mely alkalommal Jókai a Balatont környező várromokról, hegyekről mindenütt rajzot készített rajztömbjébe.³¹ Jóllehet több noteszben vannak rajzok, szép számmal, ezeket egyikben sem találhatjuk a most ismert noteszok között. Tehát bizonyára elkallódtak. Érdekes, hogy az első részletesebb ismertetés 1913-ban még 30 noteszről tesz említést.³² Ez azonban csak felületességből származó tévedés lehet, mert az OSzK gyarapodási naplója a Jókai hagyaték bejegyzésekor már csak 26 noteszt vesz jegyzékbe. Szombathy Viktor is írt egy noteszről, amelyik nincs

²⁸ Az OSzK kéziratárában Okt. Hung 699/1-26 sz. alatt.

²⁹ Jelzete: P. M. 62. 1249. Ismertette Kampis Antal. Művészet 1962. évf. 2. sz.

³⁰ Itt a 7. noteszt figyelmen kívül hagytuk.

³¹ Váli Mari l. m. 161. 166.

³² Cseregyő Hugó i. m.

ezek között az itt publikált könyvecsék között.³³ Lappangó vagy örökre elkallódott noteszek egykori létezése mellett szól az a körülmény is, hogy Jókai több regényéhez nem találunk a meglévő noteszekben — legalábbis lényeges adatot. Így hiányzik a noteszekben érintett művek sorából az *Egy magyar nábob*, a *Kárpáthy Zoltán*, *Az új földesúr*, nem is szólva Jókai első regényeiről (*Hétköznapiok*, *Erdély aranykora*, *Törökvilág Magyarországon*). Utóbbiaknál még feltehető, hogy keletkezésük idején az író még nem használt ilyen noteszeket, de már az előbb említett későbbi művek írásakor voltak noteszei. Egyik nyilatkozatában Jókai 30 évet jelöl meg, amióta följegyzéseit gyűjti.³⁴ Ez az időpont nagyjában megfelel a noteszek megállapítható ideje kezdetének pár évnyi eltéréssel, amelyet az idő múlása és a megemlékezés természete magyaráz. Az első kétségtelenül megállapítható év a noteszekben: 1853. Így bizonyosra vehetjük Jókai nyilatkozata alapján is, hogy följegyzéseket rendszeresen csak a szabadságharc utáni időben gyűjtött, sőt az önkényuralom első éveinek elmúltával. A hiányszónak, elkallódottnak feltételezhető noteszek is tehát az 1853 — 1900 terjedő korszakból származhattak. Ha elfogadjuk Szinnyei adatát s feltételezzük, hogy 1900 után nem írt jegyzeteket Jókai, akkor 11 könyvecske elvesztésre kell gondolnunk, de egy közülük tudomásunk szerint személyi tulajdonban lévén, 10 azoknak a noteszeknek a száma, amelyeket elveszetteknek kell tekintenünk. Ha közülük idővel még elő is kerül néhány, az nem fogja lényegesen módosítani azt az összbemutatót, amelyet a jelenlegi kiadás nyújt.

Az itt közreadott terjedelmes szöveg áttekintésénél Jókai páratlanul sokoldalú érdeklődése fogja meg elsősorban az olvasót és a kutatót. Nagyjából két csoportba lehet osztani a jegyzeteket. Első, túlnyomó és irodalmi szempontból jelentősebb az irodalmi vonatkozású jegyzetek csoportja. Ide vehetjük mindazokat a följegyzéseket, amelyek témául szolgáltak vagy szolgálhattak: irodalmi eredetű kivonatok, olvasmányok tárgyi emlékeztetői, hallomásból eredő jegyzetek, anekdoták, népdalok, mondások, tréfák, sokszor tudományos alapossággal készült tartalmi kivonatok, lexikonokból határozott címmel jegyzett adatok, továbbá saját költeményei, beszédvázlatok, végül érdekes könyvek címe. A másik csoportba tartoznak az életrajzi vonatkozású följegyzések. Ide vesszük a kor közéleti eseményeit megörökítő jegyzeteket, másfelől az író magánéletével foglalkozókat. E két főcsoporton túl a kettő sajátos vegyületeként jelentkezik nagyszámú jegyzetanyag, amely ugyan korabeli élményekből származik, de nem életrajzi, hanem elsősorban irodalmi vonatkozású: főként az Ű számára gyűjtött témák az élelaponak

³³ L. a 2. j.

³⁴ *Életemből* I. k. 30.

megfelelő stilizálásban. Különben sem lehet olykor mereven elválasztani az irodalmi és életrajzi adalékokat, hiszen Jókai pl. a lapszerkesztést is magánvállalkozásként kezeli jegyzeteiben, és az életrajzi adatokat is gyakran irodalmi témaként dolgozza fel. Írói műveiről többször készített listát.

A főként irodalmi célzatú jegyzetek nagy részét Jókai fel is használta műveiben. Ezt a körülményt általában jelölni szokta (áthúzással, a jegyzet elején pipával vagy másféle jellel). Azonban ezt nem kivéltelt nem ismerő szigorral végzi, amint a szövegből könnyen megállapítható. Akadnak bőven át nem húzott sorok, melyeket valahol feldolgozott, és megfordítva: nem minden áthúzott témát találtunk meg műveiben. (Azoknak a nyomtatásban megjelent műveknek kimutatása, amelyekben a noteszekből származó adatot a kiadás során sikerült megtalálni, a 2. k. végén levő Függelékben olvasható.)

Az irodalmi vonatkozású jegyzetek nagy tömegében vannak eredeti versek, köztük nem egy kortesvers vagy másféle politikai vers (7., 23. n.), szerelmes költemény második nevéhez (24. n.), királyhymusz (24. n. 25. r.), a budai keserűvíz eredetéről szóló rigmus (2. n.), tréfás vers a bajadérok üzelmeiről (3. n.), Petőfi emlékére írt költemények (3. n.), népdalok (19. n. 40. v., 26. n. 14–15. r., 23. n.) népdalok kezdősora (8. n. 17. v., 11. n. 51–52. stb.), német népdal nyelvjárásban írva (2. n. 26. r.), latin nyelvű politikai célzatú vers (11: 4. v.), klasszikus latin költemény az öregedő kedvesről (24.: 10. v.) beszédvázlatok: politikai beszéd 1860-ból a honvédek hősiességéről, a nemzet passzív ellenállásáról (7: 25. r.), beszéd az újjvidéki Thököly-emlékünnepevény 1861-ben (7: 33. r.), Széchenyi emlékezetéről beszédvázlat (24: 18. r.), pohárköszöntő Nagybányán a bányászokra (14: 44. r.), saját 50 éves írói jubileumán az üdvözlésekre adott válasz vázlata (17: 23. r.), a Munkácsy tiszteletére rendezett munkácsi ünnepségen mondott beszéd (22: 5. v.–8. v.), képviselői beszéd Pesten (8: 22. r. skk.), politikai beszéd (13: 18. v.–19. r.), választási kortesbeszéd vázlata (20: 84. v., 86. v.). Irodalmi jellegű szógyűjtemények: ősmagyar szógyűjtés, táj-szavak (25: 6. r., 37. r., 47. r.), ősmagyar szótár (23: 50. r., 26: 23. v.) gyermeknyelv (25: 43. v. skk.), diáknyelv a kollégiumokban (12: 25. v. skk.), tolvajnyelv (7: 46. r.). Ide tartoznak az anekdota- és adomagyűjtések (2: 20 r. skk.; 6: 4. r.; 12: 19. v., 23. r.; 16: 43. v.; 19: 6. v.), népmondák (12: 60. v.), szállóigék (10: 36. v.–39. r.), aforizmák (18: 1. v.), történelmi, néprajzi, földrajzi, természettudományi adatok (3: 36. r. skk.; 7: 64. v.–35. r.; 8: 32. r. skk.; 9: 5. r., 80. v. skk.; 10: 1. r.; 12: 39. r–40. v., 44. v., 47. v.; 13: 25. r.–v., 56. r.; 16: 49. v. skk.; 19: 5. r., 80. v. skk.; 24: 62–67.). Nagyobb műveinek terve, vázlata, amint részletezve a Függelék-ben megtalálható, különösen a következők: *Szerelem bolondjai*, *Fekete gyémántok*, *Eppur si mouve*, *A jövő*

század regénye, *Névtelen vár, Szeretve mind a vértpadig, Sárga rózsza* stb. Bírálatok irodalmi pályaművekről (2: 5. v.). Ide sorolhatók még azok az érdekes könyvek, amelyek az írókat foglalkoztatták (mint pl. a noteszekben cím szerint is említett Büla: *Geheime Geschichten und rätselhafte Menschen*, Leipzig; Herrliberger, David: *Heilige Zeremonien, Gottes- und Götzendienste aller Völker*, Zürich, 1745; Mathers, Helene: *Jön a rozson át, Histoire de la Regnault. Hist. politique de principauté Danubien*; *Tragoedie Jephte*, Szőke Ambrus, szelenci: versei, Toldy: *A magyar nemzeti irodalom története*, Horváth Mihály: *A kereszténység első százada Magyarországon*.)

Az életrajzi jegyzetek tömegében vannak a közélettel összefüggőek és Jókai magánéletével foglalkozók, bár elkülönítésük nem mindig sikerül.

Közéleti följegyzései oroszánrészben a politikával foglalkoznak. A noteszekben megnevezett személyek igen nagy száma politikus, képviselő, még az itt-ott szereplő írók is sokszor politikai vonatkozásuknál fogva szerepelnek, nem írói működésük miatt. Igen kevés az olyan notesz, amelyben ne volnának egészen világos célzások a kor politikai eseményeire (ilyenek pl. 21, 22, 18. minthogy ezek rajzfüzetek, ezért egyébként is kevés bennük a szöveg, de ilyenek a bővebb szöveget tartalmazó 1, 4. és 5. számúak, amelyek pénztári naplók, a 17. n., mely a párizsi út emlékeit őrzi (a *Szabadság a hó alatt* anyaggyűjtésén kívül), a 16, 26. és a 27. a második párizsi út följegyzésével. Az 50-es évek noteszeiben tartózkodik az író politikai, főleg belpolitikai célzásoktól, melyekkel a későbbi noteszek tele vannak. Nem egy helyen a napi politika küzdelmei, képviselőválasztás, pártharcok eseményei is részletes megjegyzésekben jelentkeznek, érzik rajtuk az író erős érdekeltsége. Nem egy kortesbeszéd vázlatát is megtaláljuk bennük a parlamenti és más politikai beszédek mellett (7: 25. r., 33. r.; 8: 18. v.—19. r.; 20. v.; 9: 12. r.; 10: 16. v.—17. v.; 13: 18. r.; 20: 86. v.—84. v.) A noteszekben oly gyakori névsorok is legtöbbször politikusok csoportosításai különböző szempontokból (3, 8, 9, 10, 11, 13, 20. noteszekben).

Jókai elég fontos szerepet játszott a kor politikájában, sőt odaadta költői nimbuszát a Tisza Kálmán kormánypolitikájának támogatására, ezért sokszor folyamodtak hozzá valamilyen protekcióért, Jókai ilyenkor gondosan felírja a folyamodó nevét, kérését, sokszor körülményeit is és az intézkedésre jogosult miniszter, államtitkár, hivatalnok nevét is odajegyzi, akinél el kell járnia. Aztán — legalábbis Mikszáth tudósítása szerint⁸⁶ néha elfelejti.⁸⁶ (Ilyen protekciós jegyzetek: a 16: 63. v.; 18: 26. v.; 19: 20. v.; 23: 10. r., 55. v.; 24: 12. r. v.) Megjegyzései sokszor

⁸⁶ Mikszáth Kálmán: I. m. 2. k. 86, 125.

⁸⁶ Szomaházy István: Jókai Mór noteszkönyve. (Magyarország 1919. 34. 3.). c. emlékezésében saját hasonló esetét mondja el.

humorosak — élclapjának szánta őket — szívesen jegyzi fel a tréfás nyilatkozatokat, éles vágásokat, megfigyeli és részletesen leírja a szónok gesztikulációját (Lónyay miniszterét egy hosszú beszéde alatt a 11. n. 21, 22.), máskor a képviselők fészkelődését a beszédek untató zuhataga alatt (9: 36. r. és v.). Látszik, hogy a politika nemcsak komolyan foglalkoztatta, hanem sok szórakozást — no meg tréfás témát — talált benne. Hogy sok mindent világosabban látott, mint korának aktív politikusai, az beszédeiből, nyilatkozataiból és nem utolsósorban a noteszek jegyzeteiből is kiviláglik. Érdekelte a politikai élet mozgalmassága. Ez látszik életéből, regényeiből és noteszeiből egyaránt. Mennyire felélénkült a nemzeti élet jelentős fordulatainál, hogy vetette bele magát a 48-as vértelen forradalom irányításába — persze az erős akaratú Petőfi szuggesztíója alatt! Mily nehezére eshetett a Bach-korszak idején magára parancsolt hallgatás — az ekkor keletkezett noteszek politikamentessége ezt is szeizmográfszerűen mutatja — hogyan válik viharos érdeklődéssé az alkotmányosság helyreállításának első szellőjére, hogy aztán a kormányra jutott ellenzék politizálásának, a liberális párt uralma csendes szemléletének adjon helyet egyre lankadó érdeklődéssel. Mindez a noteszek följegyzéseiből pontosan leolvasható.

Nemcsak a belpolitikai változások, fejlemények érdekelték a noteszek szerzőjét, mutatják jegyzetei, mily élénk figyelemmel szemlélte a külpolitikát is. Míg idehaza a Bach- és Schmerling-kor elnyomása eseménytelenné teszi a közéletet, addig a külpolitika fordulatától várja Jókai is, mint a nemzet nagy része — a haza sorsának jobbra fordulását. Sokáig III. Napóleon az a divatos konjunkturapolitikus, akitől sokat reméltek az elnyomott nemzetek. Nevével sűrűn találkozunk a noteszek lapjain (nem kevesebb, mint 41 helyen, kivált a 8., 9., 10., 11., 12. és 13. noteszben). A másik politikus, akinek alakja magára vonta az író figyelmét: Bismarck, a német egység megteremtője. Őt meg is látogatta 1874-ben, s vele folytatott beszélgetésének publikálásával kisebb-fajta diplomáciai botrányt idézett elő (Bismarck nyilatkozata a magyarság szerepéről: 19. n. 36. r.). De rajtuk kívül hány azóta történelmivé vált alak, s mennyi minden került bele noteszeibe a kor változatos eseményeiből! Az 1870/71. évi porosz-francia háború (12. n. 11. v., 38. r., 13. n. 18. r. stb.), a porosz-osztrák-dán háború 1864-ben Schleswig-Holsteinért (8. n. 60. r., 63. r.) az osztrák-olasz konfliktus 1866-ban (9. n. 15. v.), a balkáni események (20: 5. r., 23: 11. v.), az orosz-török háború (6. n. 15. v.) és békekötés (12. n. 1. v.), a kínai háború (8. n. 43. v.), a Szezei csatorna megnyitása (11. n. 17. v.), a Heilmee működése (24. n. 44. r.), a Rochdale munkásfogyasztási egyesület (7. n. 52. r.).

A közélet nemcsak politikai vonatkozásaiban foglalkoztatta Jókait.

Sok följegyzés van a kor színeszetéről (7. n. 64. r., 23: 7. v. 24. n. 46. r.), szívesen élvezte nemcsak a Louvre híres képtárát, de a hazai tárlatokat is, egyik notesze egy tárlat képeinek bírálatát tartalmazza (3. n. 4. r., 10. r., 12. v.), sőt a Nemzeti Múzeum kínai tárgyú gyűjteménye is érdekelt (13. n. 24. v.), még a Ráday könyvtár átadásáról is megemlékezett (1861-ben). Utóbbit valószínűleg egyházközségi gyűlésen hallotta.

Jókai nemcsak író, költő, hanem újságszerkesztő és újságíró is volt. Korán felfedezte a napisajtó fontosságát, fiatalon lesz a Frankenburg elevezen szerkesztett lapjának, az Életképeknek szerkesztője (1847) s ettől kezdve késő aggkoráig állandóan szerepet játszott a hazai zsmualisztikában nemcsak mint a nagy lapok állandó regény- és novellaírója, hanem mint több lap alapítója, szerkesztője (Életképek, Pesti Hírlap, Esti Lapok, Délibáb, Vasárnapi Újság, Nagy Tükör, Üstökös, Magyar Sajtó, A Hon, Igazmondó, Nemzet). Noteszei ennek folytán tele vannak szerkesztői tevékenységének dokumentumaival: újságtervekkel, cikktémákkal, munkatársak pénzügyi dolgaival, lapszámadásokkal, újságkalkulációkkal, programokkal, élclapjai számára képtémákkal, melyeket hivatott rajzolókkal készíttetett el, de eleinte maga is rajzolta őket. (3. n. 49. r., 8. n. 67. r., v.; II. n. 13. v., 17. r.—18. r., 12. n. 12. r., 16. n. 17. r., 19. n. 24. r., 24. n. 62. v. stb.). Olykor egy-egy lap féléves terve előre kidolgozva mutatja az író gondoskodását, de rövidebb, hosszabb tervek sűrűn fordulnak elő szinte minden noteszében (2., 3., 4., 5., 11., 13., 14., 26. n. főleg). Ezekben a jegyzetekben kirajzolódik előttünk Jókai nagy jelentősége a magyar újságkultúra kifejlesztésében. De elhalványulnak azok a legendák is, amelyek arról szólnak, hogy Jókai nem törődött újságaival, nem is tudott arról, mi folyik a szerkesztőségekben, csak nevét adta a vállalkozásokhoz. Ennek ellentmondanak a följegyzések: késő aggkoráig ékesen szóló bizonyosságai újságaival való foglalkozásának, törődésének.

Magánjellegű följegyzések is bőven akadnak a noteszekben. Vannak emlékeztetők, otthoni megbízatások listái, belevegyítve saját írói, szerkesztői munkájának mozzanatai is. Mikor befelé indult a városba a Svábhegyről, mindent felírt, hogy semmit se felejtessen el. Máskor munkatervet készít saját magának, összeállítja műveinek jegyzékét, mégpedig igen sokszor, látható kedvvel, önbecsérzettel (2., 4., 16., 17., 19., 24., 25., 26. n.) Jegyzéket készített kedvenc rózsáiról, olykor helyrajzzal együtt (18: 39.r.—40. r. 24. n. 74. r.), gyümölcsfáiról (2: 46. v.—47. v., 4: 26. v.—28. v., 6: 8. r.—10. r.), szőlőfajtáiról (3: 43. r. és 52. v.), sőt borterméséről (9: 92. v., 93. v.).

Nagyobb igényűek és a közérdekűség szempontjából fontosabb útijegyzetei, melyek hol rövidebb utalásokkal (Kecskeméten 6. n. I. v.) Pozsonyban 19. n. 44. r., Geszten Tisza Kálmánnál 24. n. 10. v.), hol

pedig kiadós részletezéssel, sokszor útiköltségeinek feltüntetésével, a látottak, hallottak eleven felvételével igen jó anyagot adnak utazásai történetének megírásához. Ezekről egyébként maga is szívesen számolt be az újságokban. A noteszekben nyomát találjuk a következő utazásainak: erdélyi utazás 1858-ban és 1879-ben (6. n., 7. n., 14. n.), felvidéki utak (18., 19., 21., 22. n.) első párizsi út Rózával (17. n.), második párizsi útja Nagy Bellával (27. n.), olaszországi út neje halála után fogadott leányával, Rózával (24. n.), dalmát tengerparti út rövid említése (23. n.), adriai út (20. n. 26. r.), vágvölgyi út (18. n.), erdélyi út az *Egy az Isten* színhelyeire (6. n.), debreceni, hortobágyi út a Sárga róza környeztetanulmányozására (26. n.) sok más kisebb jelentőségű utazás mellett.

Jelentős helyet foglalnak el a magánjellegű jegyzetek közt a számadások. Három notesz csupa számadással van teleírva. Ezek gondos kiállításukkal, tinta írással tűnnek ki a többiek közül. (1., 4., 5. n.). A lapok költségei és bevételai legtöbbször nincsenek elkülönítve a magánszámadásoktól. Kisebbszámadások találhatók még egész sereg könyvcskében, majdnem mindegyikben (2., 7., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 19., 23. n.). Várható bevételek, törlesztési tervezetek, építkezések kalkulációja s más vagyoni ügyei szerepelnek bennük. Szereti felértékelni vagyon tárgyait. Összeírja a svábhegyi villa megszerzésére és felszerelésére kiadott tételeket, sőt a felesége és saját maga ékszereit, ezüstjeit. Rendkívüli írói termékenység mellett nehéz elképzelni, hogyan volt ideje anyagi dolgaival ennyit törődni. Látható erőfeszítést tett vagyoni ügyei rendben tartására. Egyik kezdeti noteszében az első lapra ezt a szót írta tintával: *Ordo est anima rerum, rend a lelke mindennek.* Amíg át tudta tekinteni egyre bonyolultabb pénzügyeit, addig vezette is ezeket a számadásokat és naplókat. Pontosán, lelkiismeretesen bejegyzte az újságok előfizetőinek küldeményeit, elcinte egyenként, később aztán csak nagyobb tételekben, mikor látta, hogy nem győzi idővel. Így járt később az egész gazdasági számadással. Lassanként elmarad a rendszeres pénztárkönyv vezetése (bár a Szombathy Viktor által ismertetett notesz még 1890-ből is ilyenfélének mutatkozik) és egyre ritkulva csak alkalmi számvetésekkel találkozunk. Gazdasági tervekkel egy évre, egy félévre, a váltólejáratok jegyzékével pár hónapra stb. Életrajzírói elmondják, hogy később elvesztette az áttekintést jövedelmei és kötelezettségei felett és második neje Révai Mórt kérte fel pénzügyei rendezésére. Az ő gyakorlatiassága és pénzügyi szakértelme segített rendben tartani az író bevételeit és kiadásait, azonban halálakor számottevő vagyon így sem maradt utána a svábhegyi villán és a lakásán felhalmozódott ingóságokon kívül, csak műveinek kiadási joga. Persze ez is fejedelmi örökségnek bizonyult. A noteszokban foglalt bejegyzések némi tájékoztatást fognak nyújtani e tekintetben is. Könnyű

lesz belőlük kiolvasni és megrajzolni az író gazdasági vonalvezetésének változásait, fejlődését és hanyatlását. A kezdet szerény keresete elég gyorsan emelkedik. Az 50-es években az évi tervek csak néhány ezer forint bevétellel számolnak, ez fokozatosan emelkedik, úgyhogy a 70-es években már 25–30 000 forintos hasonló költségvetésekkel találkozunk a noteszekben. A jövedelem növekedésével együtt nőtt az életmód költségessége. A svábhegyi villa, a Magyar utcai, majd Stáció utcai ház és a balatonfüredi nyaraló megszerzése, felépítése, berendezése és fenntartása igen költséges vállalkozásnak bizonyult. Utazásokra is sokat költött Jókai. Mindez híven tükröződik a noteszek lapjain.

A magánjellegű följegyzések között említést érdemelnek még azok a címek, amelyek itt-ott az illető személy kezeírásával találhatók a noteszekben, továbbá a sorozatos autogrammok, valószínűleg valamelyik erdélyi út kedves alkalmának közönsége tisztelte meg velük a költőt, amint a nevek mellé olykor odaírt egy-két szavas megtisztelő kifejezés mutatja.

E bőséges és széleskörű jegyzetanyag egészére és részleteire nézve két filológus-kérdés merül fel: honnan vette és hol, mely műveiben használta fel őket. Ezekre a kérdésekre a konkrét válasz természetesen az egyes noteszek jegyzetei között található, itt csak összefoglalóan és általánosságban számolhatunk be erről. De már ezen a helyen el kell hártanunk azt a maximális várakozást, hogy most már e jegyzetekben fény derül az összes noteszek minden egyes jegyzetének korára, forrására és felhasználására. Ez a munka nem tekinthető az egész közölt Jókai-szöveg teljes filológiai feldolgozásának.

Jókai maga sem tudna számot adni róla, honnan vette s hol alkalmazta jegyzeteit. Hiszen „*Negyven év visszhangja*” c. emlékezésében elmondja, hogyan gyűjtötte emlékkönyveinek anyagát. „Azonkívül, akármerre járok az országban, jóakaróim mindenütt élém hozzák azokat a hagyományokat, történeteket, amik a vidékhez vannak kötve; régiségbúvárok, történettudósok figyelmeztetnek a történelmi események közé beszövedő regényes episodokra; nyomába igaztanak rejtélyes, titokszerű alakoknak; úgy mondhatnám, hogy az egész magyar nemzet együtt dolgozik velem.”⁸⁷ Majd ugyanazon a helyen: „Ami csak jellemző adat, ötlet felmerül a napok történetében, azt nekem mindenünnen beküldi maga az ismeretlen jóbarát . . . Azontúl jó barátaim közé számíthattam olyan szellemi kincstárnak nevezhető nagy alakjait a magyar közéletnek, mint Deák Ferenc és Nyáry Pál, akik élő krónikásai voltak a magyar világnak, a legalantabb rétegektől a legmagasabbakig.” Jókai tehát nem titkolja, hogy ennek a jegyzetanyagnak oroszlánrésze alkalmi értesülésekből, tapasztalatokból, hallomásokból származik. Ezek nyomára lelni ma már teljességgel lehetetlen, a jegyzetek ilyenféle utalást nem tartalmaznak.

⁸⁷ A Jókai-jubileum és a nemzeti díszkiadás története. NK 100. k. 121.

Természetesen vannak másféle forrásból merített adatai is. Vannak esetek, hogy az író olvasmányaiból merít és olykor igen szorgalmasan jegyzeteli forrásait. Legvilágosabb és irodalmilag is tisztázott példa erre a *Névtelen vár* c. regény anyaggyűjtése, amelyet Hankiss János derített fel.⁸⁸ Hasonlóképpen tisztázódtak a Dictionnaire de l'amour c. francia novellaskönyvből kiírt jegyzetek forráshelyei is nagy többségükben. Ugyanígy az Orbán Balázs székelyföldi néprajzi adalékai és Ipolyi Arnold Magyar mythológiájának kijegyzetelése is fel van derítve a jegyzetekben.⁸⁹ Jókai különösen megbecsülte és forrásként alaposan felhasználta a francia szerelmi lexikont, többször elővette élete folyamán és a neki tetsző elbeszélések tartalmát igen rövid, pregnáns mondatokba sűrítve feljegyezte, s nagy részüket fel is dolgozta. (L. különösen a 8. és 9. n. jegyzeteit). Ugyanazt a történetet többször is megtaláljuk, ami bizonyítja, hogy többször is elővette a francia történetkéket, s válogatott közüllük. Olykor maga is hivatkozott forrásra a noteszekben vagy regényeiben, s innen tudjuk, hogy az említetteknek kívül a Tour du monde köteteit, Strahmberg Antiquariusát is használta, valamint a Trenk báró önéletrajzát, Ráby Mátyás önéletrását stb. Olykor lexikoncikkeket frogat ki betűrendben határozott célkitűzéssel. Legnyilvánvalóbban látható ez *A jövő század regénye* tervezésében, anyaggyűjtésében (7. n.).

Mindezek és a hasonlók azonban a szórványos, kivételes esetek. A jegyzetek túlnyomó többségén rajta van az alkalmi megszerzés bélyege. A parlament folyosóján hall egy jó viccet, politikai pletykát, párbajhistóriát, szerelmi kalandot, s ezt mindjárt bejegyzí a mindig kéznél levő zsebkönyvecskébe. Gyakran a napilap hírei közt talált feljegyzésre méltót. Máskor udvari ünnepélyen bukkan szebbnél szebb ajándékalbumok tömegére, melyeket a monarchia államai, törvényhatóságok, országos testületek stb. adományoztak az uralkodónak: tístént előveszi zsebéből a kis könyvecskét, s igen nehezen kiolvasható, ma már megfejtethetetlen vonásokkal leírja az albumokat, melyek valóságos kiállítást alkotnak. De azt nem árulja el, hogy miféle alkalommal történt ez az esemény.⁹⁰ Olykor utazás közben hall valami jó esetet, vagy jut eszébe jó ötlet.

A noteszek anyagának irodalmi értékesítését a Jókai összes műveinek téma- és névkiegészítésével s a följegyzések témáinak ezekkel a betűrendbe szedett cédulákkal való összevetése útján nagyrészt ki lehetne deríteni, de a jegyzetek forrásait még ilyen hosszadalmas és fáradságos

⁸⁸ Jókai forráshasználata. (*Névtelen vár. Egy hirhedett kalandor.*) Ikt. 1935. 146–166, 368–387.)

⁸⁹ Orbán Balázs: *A székelyföld leírása* ... Pest 1868–1873.

⁹⁰ *Életemből* I. k. 128. skk.

munkával sem. Egy minden egyes bejegyzésre kiterjedő részletes filológiai apparátus a szöveget magát háttérbe is szorítaná és a kiadás terjedelmét módfelett megnövelné. Időben pedig éveket igénylő hangyamunkával lehetne ilyen célkitűzést megközelíteni. S még akkor is felmerülne a kérdés: van-e értelme ilyen mérvű jegyzetelésnek?

Jelen kiadásunkban meg kellett elégednünk a legkézenfekvőbb vonatkozások tájékoztató utalásaival, amelyek a kutatót eligazítják a részletes és mélyebb tudományos feldolgozásban és mintegy példát mutatnak a még itt-ott kfnálkozó további filológiai vizsgáldásra. A nagyközönség számára pedig néhány felölőbb esetben megvilágítják azt a módszert, eljárásmodot, ahogyan Jókai felhasználta följegyzéseit regényeiben, novelláiban, adomáiban, de nem lépnek fel a teljesség igényével, nem sorolják elő minden esetben még egy följegyzés többszöri feldolgozását sem, ha ilyenre is adnak olykor példát.

Nem könnyű feladat a noteszekben olvasható följegyzések keletkezésének, korának meghatározása sem.

Jókai nem volt pedánsnak nevezhető. Nem úgy használta kis noteszeit, hogy pl. beírta az első és utolsó bejegyzés dátumát (többről nem is szólva). Még csak nem is következetesen haladt az írásban a notesz egyik végétől a másik felé s mikor megtelt az egyik notesz, akkor vette volna a másikat, esetleg sorszámmal is megjelölve őket. Nem. Legtöbbször mind a két végén meg van kezdve, persze fejjel haladó írással, ahogy a könyvecske éppen kezébe került. Sokszor még azt is cserberélgette használat közben többször is, elvétele a rendes folytatást. Így frogatta tele noteszeit, míg valahol összetalálkozott az ellentétes irányban haladó jegyzetanyag. Néha meg félretette, s úgy maradt, középuitt néhány üres lappal. Megállapíthatólag nem úgy bánt velük, hogy amíg egyik be nem telik, addig csak azt az egyet használja, s csak akkor vette elő a következőt, mikor már elfogytak az üres lapok. Sőt egy időben több noteszbe is írt bejegyzéseket. Kezdetben igyekezett külön vezetni a pénztári könyvecskéket az irodalmi noteszektől, de később ebben sem volt következetes.

Jókainak nem is volt célja az egyes följegyzések időpontjának feltüntetése. Ez csak számadásainál volt szokása, ott sem következetesen. Egész sor noteszében egyetlen évszámot sem találunk. Néha másféle időmeghatározást sem, de az is gyakori eset, hogy a hónap és nap jelezve van, csak az nincs, hogy melyik évről van szó. (Ilyen a 3., 6., 7., 10., 14., 16., 17., 21., 22., 26., 27. notesz.) Pontatlanságára mutat a 23. notesz, amelyben egymásután ki van téve a napok dátuma és neve is, tehát nem volna nehéz kiszámítani az évet, igen ám, de néhány nappal odább ugrás van, febr. 25. nem péntekre esik, ahogyan az előzményekből folyónc, hanem szombatra. (L. a 23. n. 54. v.: 22. febr. csütörtök, febr.

23., péntek, febr. 25. szombat). Mivel febr. 29. is szerepel, annyi bizonyos, hogy szökőévről van szó. Mint a notesz egyéb természetű adataiból következtethető, 1884-ről, de a megoldást nem ezek a dátumok adják.

Ilyenformán az egyes noteszok korának megállapítása nehézségekkel jár. Nem is eredményez mindig megnyugtató pontosságú megoldást. Egészen határozottan meg van adva a számadáskönyvek kora, az 1., 4. és 5. noteszé. Szintén számadási dátumok segítenek hozzá — részben — a 11., 12. és 13. notesz korának felismeréséhez. Van még néhány eset, amikor valamely okból dátumot jelez az író, s ez alapon tájékozódhatunk a notesz keletkezését illetőleg. Így a 9. noteszben feljegyezte az 1866. évi bortermését, s az évet is jelölte. A 8. és 23. noteszben határozottan felemlíti a folyó évet, a 15. noteszben egy részvétlétvirat keletzése szerepel a fogalmazványban, a 20. notesz a Századok c. folyóirat egyik cikkére hivatkozik év szerint jelölve meg a számot, a 18-ikban Petőfi szülőházának rajza alá nemcsak az író neve van odaírva, hanem a dátum is, amikor a rajzot készítette.

Sok esetben a noteszben jegyzékbe foglalt művek címe ad eligazítást olyan feltevés alapján, hogy a felhasznált adatoknak korábbiaknak kell lenniük az adott mű megjelenési événél. Így pl. a 23. noteszben a *Minden pokolokon keresztül* c. regény említése e mű megjelenését tételezi fel mint a jegyzetek legutolsó dátumát. A följegyzéseknek eszerint előbb kellett létrejönniük.

Olykor nem említi Jókai azokat a műveket, amelyeknek anyagát a notesz tartalmazza. Csak az adatokból következtethetünk arra, hogy mely művének előkészítése folyt a jegyzetek írásakor, és ennek a műnek megjelenésével kell a notesz korát jelölnünk, mint végső időhatárral. Így a 22. a benne levő rajzok alapján, a 21. ugyanígy, a 14. a mesemotívumok alapján (*Az élet komédiásai*), a 7. (*A jövő század regénye*) hasonlóképpen, a 19. (kuruckori tárgyú regények korával), a 16. a *Névtelen vár* megjelenési idejével határozható meg.

Néha a följegyzések valamely utazás élményeit örökltik meg, anélkül, hogy megmondanák, mikor tette az utat Jókai. Ilyenkor az adatokból következtethetünk az időre, vagy a sejtett utazás egyébként ismert évszáma az irányadó. Így a 17. noteszben az első párizsi utazás éve, (1878). A 26. n. hortobágyi tanulmányútról árukkodik a *Sárga rózsza* megírása előtt (1892). A 27. n. második párizsi útjáról szól (1900). A 3. n. egy balatoni kirándulás emlékét őrzi, melyet Váli Mari emlékezései szerint a Váli családdal tett az író 1857-ben. A 15. n. Jókai berlini utazásáról tartalmaz adatokat (1874), a 6. n. pedig bihari útjára vet világot a *Szegény gazdagok* c. regény megírása előtt (1858).

Más esetben valamely korabeli jelentős eseményre tett célzás ad útbaigazítást. Így pl. a 12. noteszben a porosz—francia háborúról van szó

(1870/1.). A 19. noteszben a szegedi árvíz van említve (1879), a 8. notesz osztrák—porosz—dán háborút emleget (1864), ugyanebben a könyvecskében tükröződnek az 1860—1861. évi hazai politikai események. Így keletkezését 1860—1864-re tehetjük. A 11. noteszben ismét szerepelnek a porosz—francia háború előzményei, viszont a háború eredményéről még nincs említés. A 10. notesz korát belpolitikai fejlődésre vonatkozó adatokból következtethetjük (királylátogatás, Deák nagy tekintélye, az 1867-es állapotok tükröződése).

Olykor családi események idejét kell belevonni a meghatározásba, így a Magyar utcai ház megvásárlása (6. n.), vagy Jókai súlyos betegségről szóló távirat.

Bizonytalanabb támpontul szolgálnak a noteszekben levő rajzok. Jókai ugyanis ugyanazon a helyen többször is megfordult, pl. Erdélyben. Ezért a következtetések elég problematikusak (18., 21., 22. n.). Nehéz kideríteni az egyes személyekre vonatkozó feljegyzés korát. Így a 22. notesz említi Bartha színmű részeg szerepét, de hiszen hányszor játszatott ilyet Bartha? Ugyanabban olvashatunk Scholz Albert budapesti tanárról. De ki tudhatja, pesti tanári működésének mely évéről van szó?

Sokszor meg az a baj, hogy nagyon is sok a dátum, vagy az időmeghatározás alapjául szolgáló adat, s ezek eltérnek. Van eset, hogy ilyenformán egyik-másik könyvecske keletkezésére évtizedeket kellene számításba venni. Ez végeredményben nem is lehetetlen, mert Jókai nem használta ki egyfolytában a noteszeket, s ezért később, mikor éppen üres lapra volt szüksége, újra meg újra elővehette ugyanazt. Ilyenkor a kormeghatározás kissé szétfolyó, nagy időközök kell feltételeznünk, mint a 7. és a 26. n. esetében. A 4. notesz számadásai kétségtelenül az 1856. és 1857. években keletkeztek, mégis ez a notesz Jókainak sok késői művét is említi. Ebben az esetben az üres lapok kedvéért vette évtizedek múlva elő a könyvecskét. Ilyen a 24. notesz zömében 1886—1887-ben írt jegyzetekkel és második neje említésével (1899), ilyen a 25. 1887-ből, de 1897-ig megjelent művek jegyzékével, a 17. n. 1878-ból, de jubileumi beszédének bő vázlatával (1894).

Ilyenformán a noteszek korára vonatkozó későbbi megjegyzéseink egy része nem konkrét dátumokon nyugszik. Az alábbi kimutatásban szereplő évszámok tehát részben hozzávetőleges becslésen alapulnak, a velük adott időtartam a notesz jegyzeteinek zömére vonatkozik ugyan, de mindig azzal a hallgatólagos fenntartással, hogy a megjelölés nem kizárólagos, a két időhatár visszafelé és előre megnyújtható. A noteszek időbeli sorrendjét tehát ezekkel a fenntartásokkal adjuk, s mivel ez a sorrend nem egyezik az OSzK kéziratárában a noteszekre jegyzett sorszámokkal, szükséges egy áttekintés a két besorolás között az esetleges

kutatás és keresés megkönnyítésére. Hogy a kétféle sorszámat könnyebben meg lehessen jegyezni, a régi, OSzK-féle sorrendet római számjeggyel jelöljük, XXVII.-nek véve a Petőfi Irodalmi Múzeum példányát, az új időrendi sorszámat pedig arab számokkal.

A noteszek időrendi sor száma	A noteszek kora	Az OSzK sorszáma
1.	1853—1854	XVII.
2.	1856—1858	XXI.
3.	1857—1858	XXII.
4.	1856—1857 (—1860)	IV.
5.	1857—1858	III.
6.	1858	XXIV.
7.	1858—1872	V.
8.	1860—1864	XVI.
9.	1866—1867	XIV.
10.	1867	XX.
11.	1869	XIX.
12.	1870—1871	X.
13.	1870—1872	XXV.
14.	1873—1876	VIII.
15.	1874—1876	XXIII.
16.	1875—1877	XIII.
17.	1878	IX.
18.	1879—1880	XXVII.
19.	1879—1881	XI.
20.	1881	XXVI.
21.	1883	II.
22.	1880—1884	I.
23.	1884	XV.
24.	1886—1887 (—1900)	VI.
25.	1887—1888	VII.
26.	1892—1897	XII.
27.	1900	XVIII.

A kimutatásból az tűnik ki, hogy bár a noteszek fenti évszámait csak erős fenntartásokkal tekinthetjük érvényeseknek, mégis együttesen eléggé összefüggően következnek egymás után. Ez mégis arra vall, hogy nagy egészben elfogadható és helytálló meghatározásokra épült ez a sorrend. Vannak ölelkező korú noteszek, vannak egyidőben használtak, s van egy pár esztendő, amely kimaradt az évek sorából, mintha abból nem maradt volna fenn jegyzetkönyv (1855, 1859, 1865, 1868, 1877, 1882, 1885, 1889—1891, 1898, 1899), vagy ha volt, elveszett, esetleg

lappang valahol. A kimutatás egészében azt igazolja, hogy — mint Jókai idézett nyilatkozatában maga is megállapította, — az 1853 és 1900 között állandóan élt a jegyzetkészítés eszközével, s azt írói munkája nélkülözhetetlen járuléknak tekintette. A noteszek egyik-másikának erős elhasználtága is arra mutat, hogy nemcsak a bejegyzéskor vette őket kézbe az író, hanem alkotó munkájának voltak hasznos ségedeszközei. Ezt bizonyítja a bennük található sokféle aláhúzás, jelölés, színes ceruzás jelek alkalmazása.

A noteszek külső kiállítására nézve általában jellemző rájuk az írás gondatlansága. Jókainak egyébként szép és olvasható kézirása ezekben a könyvecskékből majdnem teljesen hiányzik. Csak a számadási naplót vezet tintával és gondos, olvasható, tiszta írással. A többiekben a kézírás általában kusza, sokszor elfutó vonásokból tevődik össze, mint olyan emberé, akinek nincs ideje vagy módja a külső alakra figyelni. A jegyzetek általában ceruzával vannak írva. Kivétel néhány számadási napló, bennük a bejegyzések nagy többsége tintával van írva, s esetleg akad egy-két ceruzás jegyzet.

Mint hogy a noteszek levélszámozással vannak ellátva, a szöveg közlésénél jelöltük a levelek első (r. = recto) és második (v. = verso) oldalát a pontos hivatkozások céljából. Ennek megfelelően az idézeteknél is ezt a jelölést használjuk. Tehát 3 : 15. r. a harmadik notesz 15. számmal ellátott levelének első lapját jelenti.

Bár a noteszek kiállítása nem mondható általában esztétikusnak, Jókai szépérzéke mégsem hagyta őket díszítő elemek nélkül: nagyrésztükben az író sajátkezű rajzait találjuk, összesen a 27 noteszben 154-et. Vannak könyvecskéi között rajztömbök (18, 21, 22. n.), melyekben alig van szöveg a rajzok mellett. De a szöveggel teleírt noteszek közül is 9-ben találunk rajzokat (2, 6, 7, 10, 13, 17, 19, 26.). Ha időrendben tekintjük át a noteszeket a rajzok szempontjából, azt találjuk, hogy kezdetben (2. n. 1856—1857) az Új élelappja számára vagy N. T-be való karikatúrákat készíttet, ezekhez később művészies kivitelre törekvő próbálkozások társulnak. A rajzok témái: főként tájképek és portrék. Finom kis arcképeket rajzol képviselőtársairól, akiknek arcában jellegzetességet talál (10. n. Királyi Pál, Ivánka Zsiga, Podmaniczky Ármin, Zsedényi Ede, Ráday László), leginkább azonban rajzai is regényeivel vannak kapcsolatban: erdélyi tájak, ahol az *Egy az Isten* vagy *Szegény gazdagok* cselekménye játszik, felvidéki tájképek kuruc tárgyú regényei színhelyéről. Közben a kastélyokban talált ősök képeiről készít vázlatot, így az Andrássyak krasznahorkai várában. Néhány szép és érdekes, nevezetes épület is rajzolásra serkenti: a lőcsei Thurzó-ház, Herman-ház, lábasház, vagy Szigetvár, Síklós vára. Vágvölgyi útján végigrajzolja a regényes várromokat, várakat (19. n.).

Ezek a rajzok sem kiállításra készültek, sajátmagának, a maga gyönyörűségére készítette Jókai. Indítékuk legtöbbször a regények színhelyének, környezetének megöröklése, az emlékezet és fantázia támogatása vagy éppen alátámasztása. Magas művészi igényvel nem léphetünk fel velük szemben, de mutatják Jókai kitűnő rajzkészségét, nem hiába próbálkozott ifjú korában a rajzolással és festéssel, s nem hiába buzdította családtagjait és rokonait, kivált a nőket e művészet gyakorlására. Műveiben nemcsak a cselekmény, a lélekrajz, az anekdoták tömege fogja meg az olvasót, hanem leírásainak élénksége, elképzeltető ereje. Noteszeinek rajzait is jellemzi ez a kifejezőkészség, formakészség, képzelgető erő. Még különben vázlatos karikatúráin is a pár vonásból élet sugárzik felénk, akár a képviselőház szónokai emelvényén esernyőjével gesztikuláló szónokot nézzük (7: 11. r.), akár a kar nélkülinek hitt honvédet etető jószágosan mosolygó nénikét (2: 44. r.). A hortobágyi gulyás portréja is rendkívüli módon kifejező (26: 64. v.). Van néhány színes krétarajz és akvarell is a képek között, ezekben is a grafikus tehetség az, ami elragad.

A noteszek összes rajzait nem közölhetjük, e helyett a szöveggözlésben megfelelő helyükön leírásukat adjuk, a jegyzetekben pedig megfejtésüket kíséreljük meg.

Végül meg kell emlékezni a noteszek szövegét át- meg átjáró különféle jelzésekről. Az író nyilván a gyűjtött anyag felhasználásával kapcsolatban bőséges jelzésekkel látta el a szöveg nagy részét. Aláhúzások, sorok áthúzása, függőleges vonalak — egy lapon néha öt is —, átlós áthúzások az egész lapon, kis köröcskék középen ponttal vagy a nélkül, csillagok, sor elején alkalmazott pipák, háromszögek láthatók a noteszekben, még hozzá mindezek ceruzával, tintával, színes ceruzával (piros, barna, zöld, kék színekben). E nagy változatosság miatt ezeknek az eredetihez hű visszaadása megoldhatatlan volt. A színeket is visszaadó facsimile-kiadás, még ha megvalósítható lett volna is, az olvasóknak az eredeti kézirat olvasási nehézségeit öröklötte volna meg. A felsorolt változatos jelrendszer szóbeli leírása pedig magát a szöveggözlést szorította volna háttérbe nagy tömegével. Így ezt is el kellett hagynunk. Itt hívjuk fel rájuk a tudományos kutatók figyelmét, akik adott esetben e jelekből fontos következtetéseket vonhatnak le, azért mélyreható kutatásnál nem mellőzhetik a noteszek eredetiben való megtekintését.

A FÖLJEGYZÉSEK JEGYZETEI

Zöld vászonfedelű könyvecske ceruzatartókkal és fedélzsebbel. Mérete 14 × 11,5 cm. 77, számadás céljára vonalozott levélből áll forint-filléres rovatokkal. Fedélzsebében borostyánlevél száradozik. Bejegyzéseit az író tintával, gondosan vezette, jól olvasható írással – eltérőleg e három tulajdonságban a noteszek túlnyomó többségétől, amelyeket Jókai ceruzával, felületesen odavetett, sokszor olvashatatlan-ságig kusza vonásokkal rótt tele. Ezért itt a szöveg melletti feljegyzésekben azt tüntettük fel pontosan, ami nem tintával van bejegyezve. A füzet nincs teljesen kihasználva, sok benne az üres lap (összesen 37, (a füzetnek csaknem negyedrésze). Ez a notesz számadási jellegével függ össze: ahol nem voltak a bevételi tételekkel egyidős kiadások, ott vannak az üresen maradt lapok.

A bejegyzések általában a Délibáb c. színházi újság számadásait: bevételi és kiadási tételeit tüntetik fel, csak az utolsó lapokon szerepel néhány kiadási tétel a VU-val kapcsolatban. A tételek megnevezése elárulja, hogy az újság teljes anyagi gondja Jókaira nehezedett. Ő volt egy személyben az egész szerkesztőség – gr. Festetics Leó neve csak cégér volt. (A lapengedélyezésről Jókai így írt Arany Jánosnak 1852. dec. 3-án: „Ma kaptuk meg az engedélyt Festetics Leó nevére, szép-irodalmi lapra, melyet én fogok szerkeszteni azon reményben, hogy te és mind azok, kiknek baráti részvételére számított s munkálataitokat becsben tartom, engemet irodalmunk előmenetelére tett törekvéseimben gyámolítani fogtok.” Arany János hátrahagyott iratai és levelezése IV. k. 1889. 118.) A kiadóhivatal, gazdasági hivatal, pénztár is ő maga. Nemcsak az írói tiszteletdíjak, hanem a postaköltség, a kihordófiú, a nyomdai költségek kifizetése is Jókai egyéni munkája. Viszont a vállalkozás teljes haszna – úgy tűnik e feljegyzések egészéből – az övé maradt. Az újság számadásaiba belevegyülnek Jókai magánbevételi és kiadásai is. A bevételek között megtaláljuk az 1853. és 1854-ben megjelent művei tiszteletdíját, drámái szerzői díját, a kiadások között is előfordulnak magánjellegűek, bár a tételek zöme itt is a Délibábra vonatkozik. Ilyen megszorítással és ilyen értelemben mondhatjuk e

kis notesz a Délibáb 1853 – és 1854. évi számadáskönyvének, melybe – néhány üresen maradt lapjára – összefüggően magánszámadás ékelődik a svábhegyi kert költségeiről.

A bevételek előfizetési díjakból adódnak, eltekintve néhány tételtől, melyek Jókai műveire vonatkoznak. Nagy gonddal egyenként irogatja be az előfizetőket negyedévi vagy félévi díjokkal, csak kivételképpen, egy összegezésnél találunk név nélküli tömeges előfizetési díjakat elszámolva. Kár, hogy az előfizetőknek csak nevét jegyezte fel; így csak a magánosok mellett szép számmal szereplő egyesületek és iskolák adnak kitekintést Jókai olvasótáborára, annak alakulására, fejlődésére. Különösen városi kaszinók, társalgók, iskolák, tanári karok, könyvtárak szerepelnek Pápától Tordáig, Nagyenyedtől Ungvárig az ország nagy részéből, a Dunántúl és a Felvidék kevésbé van képviselve. A kiadási tételekben pedig az írói tiszteletdíjak alakulása érdekes a nyomási költségekkel együtt szemlélve. A költők egy-egy versükért 10–15 Ft körül kapnak, Arany tisztelt kivétel, az ő neve mellett 70 ft áll. A prózairok – kevésbé ismeretesek is ma már – 30 ft-on felüli összeget kapnak egy-egy cikkért, novelláért, tanulmányért.

A tételek közt eleinte kiemeli azokat a bevételeit, amelyek nem a Délibábra futottak be, aláhúzza s külön megjegyzi: „nem Délibáb”, később csak aláhúzással különbözteti meg. Sőt a 30. rectón és versón, a 31. rectón külön összegezi a nem a Délibábtól eredő bevételeit „Ebből saját jövedelem” címen. Ez utóbbi 1853-ban 2365 forintot tett ki a Délibáb 8690 forint előfizetési díjával szemben. A kiadási tételeknél semmi megkülönböztetés nincs az újságkiadások és egyéni kiadásai között. Így a számadásból úgy tűnik a Délibáb, mint Jókai egyéni gazdasági vállalkozása.

Jókai nemcsak író, szerkesztő és lapkiadó, hanem a természet rajongója is. Természetkultuszát nemcsak sok fényesen megírt leírásában örökítette meg, hanem gyakorlati tevékenységgel is: egy kis hazai földnek, amint ő maga emlegetni szokta: egy elhagyott kőbányának kisebbszerű paradicsommá formálásával is a Svábhegyen. Ennek a szívéhez haláláig hozzánőtt svábhegyi kertnek keletkezéséről is tanúskodnak e notesz feljegyzései. A Délibáb pénztári feljegyzései közé mintegy a kiadási oldalak üresen maradása folytán a 13. versótól kezdve a svábhegyi kertesházra költött összegek „Mibe került eddig a Svábhegyi kert?” címmel vannak bevezetve. Hogy ez az „eddig” mikort jelent, nincs dátumszerűen feltüntetve, de mivel a majorosnak összesen 19 havi bére van elszámolva, 1853 elejétől számítva, kb. a notesz használatának vége feléig adta itt össze Jókai ezeket a kiadásait. Az író életében oly jelentős svábhegyi nyaraló megvásárlásának és első, körültekintő beruházásának emlékeit híven őrzik ezek a feljegyzések. A 2330 ft.

vételáron felül 208 forintot költött Jókai kb. egy év alatt tusculanumára. Emlékezéseiben előadja, hogy az *Egy magyar nábob*ért kapott 1000 ft. tiszteletdíjat nem tudták mire költeni, ez adta az elhatározást a kert megvásárlására. Kietlen, elhagyott budai hegyvidéken, kitermelt kőbánya volt a telek, amelyet — Jókai úgy tartotta — igen jó vásárral, olcsón szerzett meg. Azonnal hozzáfogott a ház kijavításához, a telek feltöltéséhez, művelhetővé tételeléshez, s a velejáró kiadások hamarosan felemésztették Jókaiék kis pénzcsekéjét, s kénytelen volt az író elvállalni a *Kárpáthy Zoltán* megírását úgy, hogy semmi sem volt belőle. Napról-napra készültek el a P N számaiba írt folytatások, hogy eleget tegyen a vállalt kötelezettségnek. Így ösztökélte remekmű írására a szükség szorítása.

Az első notesz feljegyzései támpontot nyújtanak Jókai ez idő tájt megjelenő műveiről, az értük kapott írói díjakról. Az *Egy magyar nábob* 1000 forintján kívül (16. r.) említés történik a következő regényekről és más művekről: *Török világ Magyarországon* (2. r., 31. r. utolsó részleteként 150 ft.), *Carinus*, a korában oly kedvelt novella (2. r. 150 ft.), *Dalma* (31. r. 120 ft.), *Szomorú napok* (16. r. 700 ft.), *Ujabb novellák* (16. r. 1000 ft.), *Adomák* (36. v. 350 ft.), *A balkáni harc* (16. r. 600 ft., 27. r. 140 ft.), *Országos Nagy Naptár* (31. r. 500 ft.), *Népvilág* (36. v. 200 ft.), *Pruthi csata* (55. v. 25 ft.). Drámái közül a *Dalma* (2. r., 31. r.) és a *Manlius Sinister* (37. v., 38. v.) után kapott szerzői díjat ebben az időben.

Az első emlékkönyvecske kora pontosan kiolvasható a feljegyzésekből. Az első számadási dátum benne: 1853. június 14. az utolsó 1854. ápr. 30. Ez a két időpont adja meg a feljegyzések korának határait.

*

¹ A Délibáb c. képeslap egyik számának kiadásai. A lap 1853-ban indult, teljes címe: Délibáb. Nemzeti Színházi Lap. Felelős szerkesztő Festetics Leó gr., főmunkatárs Jókai Mór. Vagyis Festetics neve alatt Jókai Mór szerkesztette, aki nem kaphatott lapkiadási engedélyt pár évvel a szabadságharc után. Kiadó Emich Gusztáv volt. Az írók, akiknek itt kisebb-nagyobb írói tiszteletdíja van felsorolva, mind írtak a Délibábbbba: Degré Alajos, Bernáth Gáspár, Kemény Zsigmond, Léway József, Szász Károly.

² A notesz elején a lapok első oldalán, rectóján vannak feltüntetve a bevételek s a versón a kiadások. Később aztán megfordítja Jókai ezt a beosztást, s a rectón tünteti fel a kiadásokat s a megelőző versón a bevételeket, mint általában kisebb számviteleknél szokásos. Így a könyvecske két kinyitva balról a bevételi, jobbról az egyidős kiadási tételek tűnnek szembe, ami könnyebb összevetést biztosít. Erre a módszerre

a 34. rectótól tér át. A 36. versón olvasható könyvelési kifejezés: Követelések, valószínűleg valóban a következőkben várható bevételekre utal, s ennek megfelelően a 37. rectón alkalmazott „Tartozások” is soron következő fizetési kötelezettségeket jelez. A 37. versón ismét visszatér a megszokott „Bevételek” és a 38. rectón „Kiadások” jelölésre.

A bevételi rovat ismételten azonos összegű tételei előfizetési díjak, mégpedig minden bizonnyal a Délibáb előfizetési. Ennek negyedévi előfizetése Pesten házhoz kihordva 3 ft., vidékre postadíjjal együtt 3.48 ft, a félévi díjak ezeknek megfelelően 6.— ft. és 7.36 ft. volt.

³ Müller Gyula a *Török világ Magyarországon* c. regényt adta ki 1853-ban, ennek írói díját veszi fel itt Jókai, amint ezt a tényt a 31. r. szövege világosan igazolja.

⁴ Szamvöld Gyula a *Carinus* c. novelláért fizette az összeget. L. 31. r.-n; ahol összegyűjti a nem Délibáb számára küldött, saját bevételit. Jókai itt külön megjegyzi, hogy a regényért és novelláért bevételzett összegek nem a Délibábtól származnak, illetve nem a Délibáb bevételci, ez közvetve igazolja, hogy a többi bevételek a Délibáb bevételci.

⁵ Újságkiadások, tiszteletdíjak a Délibábbal kapcsolatban, az 1. versón megkezdett számadás folytatása..

⁶ Walzel Ágost Frigyes német származású litográfus (mh. 1860) Pesten, akinél Barabás műveiről is készítettek könyvomatokat. Valószínűleg az ő lenyomatát jelzi Jókai Walzel-kép kifejezéssel, amelyet a bejegyzés szerint Vas Gerebentől vásárolt meg.

⁷ Szilágyi Virgil dolgozott a Délibábnak is, az írói tiszteletdíjak az itt megjelent cikkeire vonatkoznak.

⁸ Jókai 1853-ban vásárolta meg a svábhgyei telket 2230 ft.-ért, mivel beruházásokra is tetemes költség kellett, kénytelenségből vállalta a regény folytatásaként Kárpáthy Zoltán megírását, s előre felvette a tiszteletdíjat érte. A regény a P N tárcarovatában jelent meg, s általában minden lapszámba küldött az író folytatást. Egy alkalommal kérés közben megsértette jobbkeze nagyujját, s nem tudta elkészíteni az aznapi részletet. A szerkesztő szigorú volt: felkereste Jókait s értésére adta, hogy ha vállalta a dolgot, s felvette a regény árát, akkor feleljen meg kötelezettségének. Amint Jókai idézi [Török János szavait: „Vagy regényt írjunk, vagy paszulyt öntözzünk!”] (*Az én dolgom a Pesti Naplónál. Emlékeimből.* HhM. 5. k. 290.)

A kert kiadásait az üresen maradt kiadási oldalakra folytatólagosan irogatja össze, nem mint folyó kiadást, hanem mint már utólagos összeállítást, az egyes lapokon alul összegezi az átvitelt s úgy folytatja tovább a következő versón egészen a 20. versóig, amely 4131 ft. áthozatallal kezdődik, s 4 tétel után minden befejezés nélkül megszakad. A kiadások

összeállítása is mutatja, milyen elhatározottsággal fogott hozzá Jókai a megvásárolt ingatlan rendbehozatalához, kertjének kialakításához. A kiadások közt nemcsak az épületek javítási költségei szerepelnek, hanem bebútorozás, felszerelés, kerti eszközök, vízfordó számár és hozzá kis kocsi, takarmány, gyümölcs- és díszfák, edények és máhái eszközök költségei. Sikerült is az fró szerint kietlen, kavicsos talajoi. igen gyorsan virágzó gyümölcsöst létesítenic. A kertben való foglalkozás állandó gyönyörűséget szerzett az Irónak, aki természetszeretetéit itt aktív természetgondozásban is kifejezte azonkívül, hogy remekbe készült leírások számtalan sorában költői alakításra is fordította. Egy év múlva édesanyjának is bemutatta kis tuszkulánumát s unokahugával, Váli Marival vendégül látásukkor igen kellemes élményt szerzett neki kerti háza bemutatásával. V. M. III. skk.

⁹ A rendszeren vezetett pénztárkönyvi adatok közé a név és az összeg közt üresen maradt helyre beékelt külön számadás rövidítései nem könnyen oldhatók fel. Mivel a főszámadás bevételi lapján szerepelnek, bevételi adatokra kell gondolnunk, bár ilyen magas összeg, mint az első is: 1700 ft. — talán Sz. = Szamváltól — eléggé szokatlan még Jókainak ebben az életszakaszában. Nagy dolog volt számára az Emich-től kapott 1000 ft. az *Egy magyar ndbobért*. A Báty szó Károly bátyját jelentheti, akivel nagy testvéri megértésben voltak és alkalom adtán kölcsönösen segítettek egymást.

¹⁰ Ezek már világosan láthatólag bevételi tételek vagy várományok, mégpedig „Sz. Szom” = Szamváltól a *Szomorú napok* c. regényért, vagy regényre előlegként. A *Novell.* vagyis novellák szintén Szamvöld kiadása lehet, mint ahogy a 2. rectón olvasható. „Náb.” = *Egy magyar ndbob* regényért Emich-től.

¹¹ Amint az összegezés mutatja, ezek is bevételi tételek. A K. L. talán Kubinyi Lajost jelzi, aki a Magyar Sajtó szerkesztője volt, s így fizetett Jókainak tiszteletdíjat. A „Balk.” = *A balkáni harc*. (Történeti regény.) Első rész. Halil Patrona. 1730. címen a Délibáiban jelent meg 1853-ban. Később a *Fehér rózsza* címet kapta könyvalakban.

¹² Előfizetési díjak összegezése. Áthozatal a 16. rectóról, alatta folytatódik a további előfizetések sora, míg a nevek oszlopa és a számok között a svábhegyi kertre kiadott költségek feljegyzését olvashatjuk. Érdekes, hogy Jókai ezeknek az összegezésénél figyelmen kívül hagyja a már előző hasonló tételek átviteli összegét a 16. versóról (3627) és csak az e lapon írt tételeket összesíti. A 3627 ft-os tétel aztán a 17. versó kiadási tételeinél folytatódik, míg az itt szereplő 3687 ft. a 18. rectón kerül ismét elő, s további tételekkel bővül, s ezen a lapon 3957 ft. végösszeggel lezárul, míg a másik költségszámítás tovább folyik a 20. versóig, ahol az áthozatali összeg 4131 ft., utána még 4 tétel van, de ezeket már nem

adta hozzá Jókai, itt abba hagyja a kiadások külön vezetését. A későbbiekben is találhatóak kiadási tételek a kertre.

¹³ Az 1853 októberében írt följegyzésében az *Egy magyar nábob* írói tiszteletdíját vételezi be Emichtől, a Pesti Napló kiadó vállalkozójától.

¹⁴ Szamvánd több részletben fizeti *A balkáni harc* c. mű írói díját, I. 1: 11. j.

¹⁵ Ez a megjegyzés arra utal, hogy a többi bevétel — tehát az előfizetési díjak sorozata — a Délibábra vonatkozik.

¹⁶ A 30. rectón egy összegben említett saját jövedelem részletezése. Ezek tehát nem új bevételek, hanem elszórva szerepeltek már az előző naplótételekben, itt csak összegyűjti őket az író, hogy elkülönítve lássa a többi lapbevételtől. Így pl. a Szamvándtól Carinusért kapott 150 ft. a 2. rectón is szerepel, az *Egy magyar nábob* 1000 ft-os díja a 27. rectón, Szamvánd *A balkáni harc*ért fizetett 140 ft-os tétele ugyanott. Így jut Jókai arra az eredményre, hogy a Délibáb bevételei a számadás napjáig 8690 ft-ra rúgtak.

¹⁷ Országos Nagy Naptár. Szerkesztette Jókai Mór. 1853. Emich Gusztáv kiadásában jelent meg.

¹⁸ Miska 20 éven át volt kocsisa Jókainak a családi feljegyzések szerint. L. Hegedűsné 79. Váli Mari szerint Schlotter Mihály volt a teljes neve. L. V. M. 259.

¹⁹ Apósát hívták így a családban, az öreg Benke Józsefet. Jókai neki is juttat olykor egy kis segítséget. — Ez is és több magánjellegű kiadási tétel mutatja, hogy Jókai nem választja külön a Délibáb számadásait saját egyéni költségeitől. Ezt a gyakorlatot más, hasonlóan gazdasági tartalmú noteszében is így találjuk.

²⁰ Vagy feleségére, vagy annak Róza nevű leányára vonatkozó tétel a következő ruhavásárlási kiadással együtt.

²¹ Írói tiszteletdíjak. Az írók keresztnévét elhagyogatja, csak Szilágyinál írja ki a 11. sz. alatt Virgil, a 12. alatt Sándor keresztnévet megkülönböztetésül.

²² *Pak* = Pákh Albert, Jókai kedves író társa, barátja, a 48-as ifjúság egyik vezére, humoros író, akivel Jókai még így is szeret évődni, hogy a nevével tréfálkozik notesze saját magának írt lapjain.

²³ *Benkert* = Kertbeny Károly, Jókai egyik első német fordítója.

²⁴ Salamon Ferenc, a történetíró.

²⁵ Halmágyi Sándor, versíró és novellista; Jókai lapjainak munkatársa.

²⁶ A számvetés összefügg a 34. és 35. rectón felsorolt írói tiszteletdíjakkal, ott az összeg ugyan csak 2189, de ezt kikerekítette Jókai 2200-ra. Igen valószínű, hogy a Délibáb várható kiadásainak számvetéséről van itt szó.

²⁷ H. = Heckenast Gusztáv, Jókai egyik kiadója. Itt *A magyar nép adomái* c. kiadványról lehet szó, bár az csak 1856-ban jelent meg először, aztán még két ízben is kiadta, 1857-ben 150 adomával megnövelve és 1867-ben. Ez az alapja Jókai *A magyar nép élce szép hegedűszóban* c. anekdotagyűjteményének is, mely a Franklin-féle olcsó Jókai-kiadás 72. és 73. köteteként 1872-ben, 3. bőv. kiadás 1872-ben és aztán 4. kiad. jelzéssel 1884-ben is megjelent. Ennek a kiadványnak első formája volt az az *Ötven adoma és életkép*, amelyről itt szó lehet, minthogy az 1853-ban jelent meg Jókai Országos Nagy Naptárában.

²⁸ Szamvárd Gyula rejlik a rövidítés alatt, Jókai egyik kiadója. Ezt igazolja a 31. r. egyik feljegyzése: „Szamvárdtól Balkáni harc 140.”

²⁹ Az *Országos Nagy Naptár* Emich Gusztáv kiadásában jelent meg az 1853. és 1854. évekre. Szerk. Jókai Mór. Pest 1852., ill. 1853.

³⁰ Valószínűleg a *Szomorú napok* kiadásáról van szó. A mű 1856-ban jelent meg könyvalakban.

³¹ Jókai *Manlius Sinister* c. drámáját a Nemzeti Színház 1853. dec. 10-én mutatta be, s aztán még 9 ízben került színpadra.

³² Várady Gábor képviselőről lehet szó, akinek Jókai sokszor adott kölcsön kisebb-nagyobb összegeket, sőt váltóit is aláírta kezességként, s olykor maga fizette ki a könnyelmű adós helyett. A további tételek írói tiszteletdíjak.

³³ Ismét írói tiszteletdíjak felsorolása, valószínűleg a Délibábon megjelent cikkekért.

³⁴ Szamvárdnak nyomdászámlla, valószínűleg a Délibáb nyomásáért.

³⁵ Újságkiadások, írói tiszteletdíjak tételei. A végén olvasható rövidítések valószínű feloldása: G. = Garay János, V. = Vachott Sándor, mindketten munkatársai voltak a Délibábnak.

³⁶ Írói tiszteletdíjak és újságkiadási tételek.

³⁷ A Délibáb nyomtatási és egyéb kiadásai össze vannak keverve a Vachott Sándor neve alatt szereplő előfizetési díjjal (7, 36 és 6 ft.).

³⁸ Írói tiszteletdíjak és lapkiadási költségek. A jegyszedők, sűgő c. tételek valamely Jókai-darab előadásával függenek össze, talán a Manlius Sinisterével, amelyet abban az időben mutatott be a Nemzeti Színház, amikor ez a feljegyzés keletkezhetett. L. 1: 31. j.

³⁹ Itt kezdődnek az 1854. év számadási tételei.

⁴⁰ Talán Konkoly Thege Miklóst rejti a rövidítés.

⁴¹ Schweiczernének valami kölcsönt fizet vissza Jókai. Többször találkozunk nevével a pénzügyi naplóknak, s egyes tételekből világosan kitűnik, hogy kisebb-nagyobb kölcsönöket vesz fel tőle az író, s azokat aztán törlesztgeti. Ilyenféle esetről van itt is szó.

⁴² Írói tiszteletdíjak, a „Bernát” név Bernáth Gáspárt jelenti.

⁴³ Magánkiadások a pénztárkönyvben. Negyedévi lakbér és tekintélyes gyógyszerzámla.

⁴⁴ A Miska kocsis fizetéséről van szó.

⁴⁵ A *Pruthi csata* c. történeti novella a PN-ban jelent meg először 1853-ban.

⁴⁶ A Pesti Naplóról van szó, amelyben írásai jelentek meg. Ez ilyen bevétele.

⁴⁷ A pesti írók kedvenc találkozóhelye volt az ötvenes években. Fennállott 1826–1874 közt. L. Bevilacqua Borsody Béla: *Pest-Budai kávéházak*. Bp. 1935.

⁴⁸ A VU első száma 1854. márc. 5-én jelent meg. Ez megfelel a bejegyzés időpontjának, mely szintén 1854 márciusára utal. Tehát a jegyzetek az új képeslap első számára vagy számaira vonatkoznak.

⁴⁹ Valószínűleg lapmegrendelő címe.

2.

(XXI.)

Sötétkek bőrkötésű, kis alakú, csatos fedelű, ceruzatartóval felszerelt finom kivitelű albumocska. Mérete 7,7×11,8 cm. Fedélzsebe is van, üres. Fedele 51 levelet foglal magában, tiszta fehér, vonalozás nélküli lapokkal. A notesz alaposan ki van használva, mindössze két lapja maradt üresen (az 5. r. és 39. r.). Apróbetűs írással bő anyag fért el benne. A sok használatban elpiszkolódott lapokkal, lekopott írással, sok helyen nem vagy alig olvasható. A fedél belső lapján a gyáros emblémájával (Henry Penny's patent Improved Books Metallic...).

Tartalma irodalmi célzatú anyaggyűjtés, jóllehet nagyobb művci közül lényeges anyagot egyikkől sem tartalmaz. Az *Eppur si mouve* és az *Egy az Isten* c. regényében használ fel néhány témát. Jórészt adoma- és novellatémák gyűjteménye az egész. Apró csemények, anekdotamorzsák, Józsa Gyuriádák, a NT-ben és az Ü-ben részben fel is használt motívumok, megszámozott tételekbe foglalva, összesen 643. Aztán rossz németiséggel, tréfásan átültetett magyar népdalok következnek, majd saját vers a budai keserűvízforrások eredetéről. Egy jellegű novellapályázat darabjainak magvas, lakonikus bírálati, a *Dekameron* novelláköteteinek tervezgetése. A felhasznált témák a következő novellagyűjteményekben találhatóak: *Dekameron*, *Megtörtént regék*, *Szélszél alatt*, *Virradóra*, ezeken kívül az *Életemből*, *A debreceni lunatikus* és a *Költemények* kötetei is több itt feljegyzett motívumnak kidolgozását mutatják. Leginkább mégis az Ü és talán még előbb a NT élceinek, humoreszkjeinek előkészítőjeként szerepelt ez a jegyzetkönyvecske. Az anyag válto-

zatos, kaleidoszkópszerű, még hiányzik a mindennapi élet torzított jeleneteinek felvetése, mint a későbbi noteszekben, amikor főleg a korabeli politikai élet sokféle vonatkozása tükröződik a jegyzetekben. Itt is akadnak persze a társadalmi életből vett, hallott pletykák, mendedmondák híres emberekről, de aránylag csekély számban. A legtöbb feljegyzés ártatlan mesebeli, mondás, adomai szereplőkkel foglalkozó tréfa, eset, érdekesség. A politika még a magánjegyzetek között sem merészel élénkebben megszólalni, hiszen a Bach-terror éveiben vagyunk, az óvatosság indokolt. Csak a notesz végén van egy nagy általánosságban újságcikknek vagy éppen vezércikknek szánt rövid vázlat, amely a külpolitikai változásokból mintha reményt nyújtana a hazai állapotok jobbra fordulására.

A sokfelé ágazó, tarkabarka irodalmi jegyzetanyagot többször szövik át élettrajzi vonatkozású feljegyzések. Sokszor csupán magán érdekű emlékeztetők ezek napi tennivalókra, megbízatások összefirása, munkaprogram saját maga és újságja számára, szórványosan pénzügyi feljegyzések. Ez utóbbiakban írói bevételeit számolgatja össze, majd hozzáveszi birtokeladásból és haszonbérékből eredő jövedelmeit is, láthatólag nagyobb összeg egybehozására törekszik, mert nagy terv előtt áll: házat akar venni. S ezt meg is teszi, sőt a házvételén kívül építkezik, a svábhgyi nyaralót bővíti, kényelmesebbé és szebbé alakítja. Szerkesztői kalkulációt is tartalmaz a kis füzet. A NT költségeit és bevételeit állítja egymással szembe, jövedelmezőségét számítgatja.

Rajzok is vannak a könyvecskében, nem szépségükkel vonzó tájak, inkább tréfás karikatúrák élclapjai számára: az ellenségre ollós-fringióval rohanó huszár alakja, az inni akaró férfi szájába ugró békát ábrázoló vázlat és egy jólelkű mosolygó asszonyság ábrája, amint a kar nélkülinek látszó honvédet eteti és házalaprajzok, egy emeletes ház vázrajza, valószínűleg a Magyar utcai ház, több alaprajz a tervezett építkezéssel függ össze.

A magánjellegű feljegyzésekből itt sem maradhat el gyümölcsfáinak kimutatása. Egyfelől fajtánként számolja össze svábhgyi kertje gyorsan szaporodó fáit (271), aztán elhelyezésük szerint újra megszeletezi őket, anélkül, hogy az egyes gyümölcsök speciális fajtáját megnevezné.

A notesz korát illetőleg kiindulásul vehetjük a 4. rectón feljegyzett évszámot: 1856-ot. Ezt bátran vehetjük folyó évnek, hiszen ekkor történt házigazdájának, Kölbernek felmondása, amit itt is feljegyzett egy napi tennivalókat sorakoztató összefirásban. Ennek lett a következője 1857 elején a Magyar utcai ház megvásárlása. Mivel egy későbbi pénzügyi tervezet a következő (valószínűleg: 1858.) év fizetnivalói közé a ház árának törlesztését is betervezi, nyilvánvaló, hogy a noteszt 1857-ben is használta az író. Az említett írói művek általában 1855 és 1858

között jelentek meg, kivéve a *Haugok a vihar után* c. novelláskötetet, amelyet 1852-ben adott ki. Ennek a második kiadására került sor 1856-ban, s itt erre kell gondolnunk. A témák oroszánrészt a NT 1858. évfolyamában, az Ü 1858- és következő évfolyamában használta fel. Említi a 35. versón akadémiai levelező taggá választását és Vas Gereben *Egy alispán* c. regényét. Mindkét bejegyzés 1858. évi cseményekre utal. Ha ezekhez még figyelembe vesszük a 3. notesz 14. versón olvasható 91. sorszámú feljegyzést, amely mint megelőző gyűjtésre utal az itt szereplő 643 tételre: akkor elég nagy biztonsággal az 1856. – 1858. évet kell keletkezési időként megjelölni.

Az anyag forrásaira nézve itt már jelentkeznek az a francia novella-gyűjtemény, amelyet Jókai egész életén át többször is elővett és kedvére szemelgetett tarka meséiből: a *Dictionnaire de l'amour*. De a legtöbb téma láthatóan futó benyomásokból, értesülésekből, hallomásból, anekdotázó barátok íratlan tudományából származik.

*

¹ Tervezet újságja számára, a 3. sortól dátumozva. Valószínűleg a VU-nak szánta, minthogy ennek a felülett tárgykörök rendszeres rovatai voltak. Lehet, hogy saját magának kitűzött feladatok időrendi felsorolása, vagy csak cikkek műfaji beosztása tekintet nélkül arra, hogy melyiket fogja ő maga írni.

² Innen kezdve 11 sorban emlékeztető jegyzék soron levő teendőkről. Szamváltól pl. az első három ívet kéri, valószínűleg korrektúrára. Az abesszin novella, melyhez itt a képet tervezi, nagy valószínűséggel *A fekete királyné* c. elbeszélése, mely a VU 1856. évfolyamában jelent meg folytatásokban (234, 244–6, 252–3, 259–260.). Maga a fekete királyné képe a 232. lapon látható.

³ Feldolgozta a *Szárdella-mártás* c. anekdotájában, l. *A magyar nép élce* ... 9. kiad. Bp. 1904. 104–105. Itt huszárhadnagy szerepel.

⁴ ... *Tum* c. anekdotában feldolgozva. L. *A magyar nép élce* ... 9. kiad. Bp. 1904. 216.

⁵ Ellinger József a Nemzeti Színház híres tenoristája volt, Kőszeghy (Purth) Károly pedig ugyanott baritonista.

⁶ Egy Vörösmarty–Deák anekdota nyomai. Többször előfordul a noteszokban némi változtatással (2: I. v.; 3: 28. r. 992. sz.; 6: 28. v. 26.) Vachott Sándorné meséli el az esetet „*Rajzok a múltból. Emlékiratok*. Kiadta Abafi Lajos. Bp. 1887–1890.” c. emlékiratainak Vörösmartyról írt cikkében. Deák Ferenc éppen eladta híres szilvórium-készletét, mikor a költő meglátogatta. Hogy kedves vendégét, akinek mindig nagyon ízlett a Deák saját főzésű szilvapálinkája, megkínálhassa vele, kénytelen volt a kocsmából visszavásárolni egy lepecsételt üveggel. De Vörös-

marty ezt nem találta jónak. Deák erre azt ajánlotta, hogy a szentgróti kastélyból kér a Batthyányi grófoktól. Ez aztán ízlett a vendégnek, aki nem sejtette, hogy ugyanazzal az itallal kínálta meg Deák, csak éjszakára pár szilvaszemet tett bele. A grófokhoz persze nem is küldött szilvóriumért.

⁷ Bajza József elboruló elméje egyre súlyosabb felfogási zavarokat mutatott.

⁸ Bajza Lenke, a költő leánya nem megy az udvari bálba.

⁹ D = Deák, Gh = Ghyczy Kálmán.

¹⁰ Vm = Vörösmarty, aki 1855-ben halt meg, családját nehéz anyagi helyzetben hagyva hátra.

¹¹ Ristori Adelaide világhírű olasz drámai színésznő, külföldi körútján hazánkban is szerepelt. A Ristori-per arra a hírlapi polémiára való utalás, amelybe Jókai keveredett Gyulaival a művésznő miatt. Gyulai Pál a Pesti Napló 1855. dec. 10. és 12. számában írt a Berlinben látott művésznőről, s egyúttal célzásokat tett a magyar drámairodalomra is. Jókai *Egy kis vitatkozás* címen válaszolt a VU 1855. dec. 23. számában. Egressy Gábor a Magyar Sajtóban szállt szembe Gyulaival. Jókai még 1871-ben is felelevenítette a Ristori-ügyet a művésznő budapesti vendégszereplése alkalmával. (*Ristori utóajándalmak. Kakas Márton levelei.* Bp. 1871. 2. k. 8 – 11.) A Jókai – Gyulai ellentét ezzel a vitával élesedett ki, amint az Erdélyi János levelezésében kiadott levelekből látható.

¹² J. Gy. = Józsa Gyuri anekdota a következővel együtt.

¹³ Egy sor házi megbízatás. Jókai sok és egyre szaporodó írói és szerkesztői teendője ellenére kivieszi a részét a háztartási feladatokból is.

¹⁴ Kis Róza = e noteszben Laborfalvi Róza leányát jelzi (olykor rövidítve: k. Róza, kis R., k. R.), az ő ruhájával kapcsolatban is magára vállalt valamilyen intézkedést a varrónőnél.

¹⁵ Jókai diákkori barátja. Pápán vele és Petőfivel versengve működtek az Önképzőkörben. A barátság tartósnak bizonyult. A Délibábnan már 1853-ban közölte Jókai barátja cikkét. Ezúttal lakáscsémét jegyzi fel magának.

¹⁶ Egr = Egressy Béni, a Szózat megzenésítője.

¹⁷ A cím, évszám és pénzüsszeg lapelfizetésre utal. Az összeg megfelel a Délibáb előfizetői díjának, de a VU-nak is. Mindenesetre a notesz elején levő évszám fontos támpont a feljegyzések korának megállapításához.

¹⁸ Napi tennivalók jegyzéke, több szerkesztői feladattal. A Hölgyfutár Tóth Kálmán lapja volt. Jókai ebbe is dolgozott.

¹⁹ Vajda János verseit is közölte Jókai a VU-ban.

²⁰ Képes újság pénzügyi tervezése. Az Ú-re lehet gondolni, mert a VU 1854-ben 3000 előfizetővel indult, s csakhamar 7000-re emelkedett

előfizetőinek a száma, nem is köztölt ily nagyszámú képes mellékletet, terjedelme is nagyobb volt az itt tervezettnél. A NT terjedelme pedig lényegesen kisebb volt az itt vázolt teravnél, bár abban is lényeges a képek mennyisége. Az Űstökös viszont csak 1858. aug. 21-én indult meg.

²¹ Jeligés pályaművek rövid bírálatai az egész lapon. A szelíd Jókai tud szigorú is lenni a tehetségtelen akarnokok sikertelen próbálkozásaival szemben, de elismeri az értékeket is.

²² Egy pesti bekocszás alkalmából elintézendő teendők. Köztük szerkesztői feladatok. Aranynek 10 arany honoráriumot szán valamely költeményéért. 1855. dec. 8-án kelt levelében így ír Jókai Aranynek erről »Küldj én nekem verseket (in plurali) mentül többeket és mentül hamarabbakat. Dfjukat kegyesen elhatározván, amit parancsolsz, azt rögtön küldöm, minden időhaladék nélkül.« Mindig nagy megbecsüléssel említi nevét a feljegyzésekben, s ezt nemcsak erkölcsi elismerésben fejezi ki, hanem a honorárium megszabásában is. Heckenastnak kéziratot ad le, talán *A magyar nép adomái* 1856-ban megjelent anyagát, esetleg már *Az elátkozott családot*, mely a PN 1857. évfolyamában jelent meg először, aztán 1858-ban könyv alakban.

²³ Napi teendők, köztük legfontosabb a lakáskeresés feladata Kölber felmondása miatt. Ez az esemény 1856-ban történt s végül is házvételre indította Jókait, ami 1857 legelején be is következett.

²⁴ Egy kis számvetés tényleges vagy remélt bevételekről és néhány fontosabb kiadásról. A *Hangok a vihar után* c. műve először 1852-ben jelent meg, itt a második kiadás tiszteletdíjáról lehet szó (1856). A tantíeme valószínűleg a VU-tól származik. *Simonyi* vagy *A legvitézebb huszár* c. novella 1856-ban, a *Tarka élet* 1855–1856-ban, az *Adomák* = *A magyar nép adomái* 1856-ban Heckenast kiadásában jelent meg. Viszont Emich adja ki ebben az évben a *Szomorú napok* c. regényét, az *Arnyképek* c. novelláskötetét. Az itt jelzett bevételekkel szemben (2770 ft.) 1310 ft. kiadást jegyez fel. A kezdőbetűk feloldása nehéz. V = Veszerle, ha törlesztésre gondolunk. Fr. = Frecskai, ha szerkesztői kiadásokról van szó, s e mellett szól Pákh alább kiírt neve, s a VU kiadása. De szokatlan ilyen magas írói tiszteletdíj (330 ft.), inkább ez is valami tartozás visszafizetése. Az R. betű nejt, Laborfalvi Rózát jelenti s a vele kapcsolatos 180 ft. háztartási kiadásokat, mégpedig az író ez idő tájt gyakorolt beosztásához képest 3 hónapra. Ez a pénztári noteszekből kiolvasható. E tételből következettve az egész összeállítást 1856 utolsó negyedére vonatkoztathatjuk.

²⁵ *Hangok a vihar után* 21. k.

²⁶ *Novellák. A legvitézebb huszár* 310.

²⁷ *Tarka Élet* 1–2. k. Pest 1855. Landerer és Heckenast. A NK-ban ezen a címen nem jelent meg.

²⁸ *A magyar nép adomái*. Pest 1856. 272. Az NK-ban ezen a címen nem jelent meg.

²⁹ Bevételek számbavétele. Az első, nagyobb összegű tétel és talán a második is a nyéki birtok eladásából remélt összeg, két tétel (800, 400) megfelel a 7. rectón szereplő két bevételi tételnek. A magasabb összeg elérésére való látható törekvésből arra következtethetünk, hogy a sokszori költözést megunó író szeretne magának állandóbb otthont biztosítani, azért foglalkozik a házvétel gondolatával, ezt rövidesen meg is valósította.

³⁰ Valószínűleg előfizető címe.

³¹ Jókaival kapcsolatban állott újságok, képeslapok jegyzéke. A Jelenkor, „Budapesti napló” c. rovatát vezette pár hónapig 1847-ben jan. 1.–1848. márc. 16-ig, az Életképekben több novellája jelent meg már Frankenburg szerkesztősége idején, később ő maga vette át a szerkesztést is, a PH-nak és a debreceni Esti Lapoknak szerkesztője és munkatársa volt, írt a Reménybe, szerkesztette a Délibábot, a Magyar Sajtónak eleinte 1851-ben főmunkatársa, majd később szerkesztője volt, s hasonlóképpen kiadja saját szerkesztésében a NT élclapot 1857-ben.

³² *Hogy épített magának Butter uram házat?* Ü 1859. febr. 19. 8. sz. 68. A prózában írt szatíra hőse Vaj Márton, azaz Butter uram, (die Butter = vaj) a Svábhegyen lakó sváb ácsmester. Évről évre folytatódó „művészi” munkájának mozzanatait Jókai ötletes rajzai szemléltetik.

³³ A téma rajzban is megtalálható e notesz 42. rectóján. Közölve a NT 1858. 29.

³⁴ Angyal Bandi tréfás pályázati hirdetését a NT közli. 1858. 11.: *Pályázat és jutalom kitalálás címen*. Tíz sárga csikót ígér behajtani annak az udvarára, aki felfedezi a lovak és paripák hibáját.

³⁵ A Talleyrandnak tulajdonított anekdota első felbukkanása. L. még a 6: 20. v. 25. sz. (6: 164. j.)

³⁶ *Ért az állatok nyelvén*. Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 70. Egy túzóltó értelmezése szerint az égő padlásra szorult kecske ezt mekegte: „de melegem van.”

³⁷ A témát meg is rajzolta e notesz 42. rectóján.

³⁸ *D. Mátyás király fája* 1. k. 267.

³⁹ *Korcsmai diplomaták*. Ü 1859. febr. 12. 7. sz. 62. A politikus csizmadia egy a „korcsmai diplomaták” közül. Asztali szomszédjával, a diplomatikus bádoggal az új fegyvernemekről beszélgetnek: a franciák fringia-ollójáról meg az angolok gőzhuszárjairól. A téma rajzban is meg van örökítve e notesz 41. rectóján. A politikus csizmadia alakja már a NT-ben (1857) megjelent. Onnan került át az Ü-be. *Politikai*

körít gyalog. Szerzi a politikus csizmádia. NT 1857. 121.

⁴⁰ Feldolgozva a NT-ben 1857, majd *Kakas Márton humoristikus levelei, kiválogatott versei és apróbb elbeszélései*. Közre bocsátja Jókai Mór, 1871. I. k. 54–55.

⁴¹ *A jóbul is sok, ami sok*. Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 78. Egy székely rekruta (nem német katona, mint a jegyzetben) tévedésből szomszédja kívül fűtő kályháját tömte egész éjszaka a maga belül fűtő kályhája helyett. Szomszédját valósággal kipörkölte a világból, magát pedig majd megvette az isten hidege.

⁴² A postacenzúra hatásának tréfás kiaknázása a NT 1858. évf. 107. lapján olvasható „*Egy Oroszországba jutott levél sorsa*” címen. Majd *Kakas Márton Humoristikus levelei* 1871. I. k. 117–119. is megjelent.

⁴³ Kissé átalakítva feldolgozta a NT 1858. évf. 3. lapján: „Napnak bátyja, holdnak, csillagoknak örököse, minden elefántok parancsolója, minden toronynál magasabb uraság. Ime itt küldök neked diadalaink jeléül egy pár papucsot a lázadó vezér bőréből varrva, egy székér spodiumot elevenen megégetettek csontjaiból cukorrépa rafinózásra, és egy akó könnyet az elesettek árváitól.” A másik sereg hadvezére ugyanakkor így ír a maga urának: „Három világnak praetendense! fényes orcáju ur, aki nagyon jól teszed, hogy éjszaka lefekszel, mert ha felkelnél, olyan fényes volna orcádtól a világ, mint nappal, hogy az egész világon senki sem tudna aludni. Ime küldök neked egy derekaljat, mely elesett hadak szempilláival van megtöltve lószőr helyett; háromszáz lószerszámot levágott ellenség cofjaiból és tizenkét dobót mandarinok bőrével bevonva.” Ez aztán a szép világ!”

⁴⁴ *Baromtörténetek*. I. történet. *A nemesszívű bika* c. feldolgozva a *Kakas Márton humoristikus levelei* ... 1871. 143–149.

⁴⁵ *Baromtörténetek*. II. történet. *Az érzékeny dísznő* c. feldolgozta a *Kakas Márton humoristikus levelei* ... 1871. 149–152.

⁴⁶ Ezt az itt röviden jelzett témát Jókai a 12. rectón részletezi s úgy jelenik meg a NT-ben. L. 2: 48. j.

⁴⁷ *Nem mindegy akár elől, akár hátul*. Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 76.: A kaszinó legszorgalmasabb újságolvasói közé tartozott Potyondy úr. Egy idő óta azonban semmi pénzért sem vett kezébe újságot. Ennek okára valaki így világított rá: „Azért nem kell a hírlap az öreg úrnak többé, mert eddig mindig azt várta, hogy a lap elején fogja nevét nyomtatásban látni, s egyszer azután a lap hátulján látta meg. Tudniillik, hogy a lap elején szoktak lenni a hivatalba kinevezések, a hátulján pedig a csőd-hírdetések.”

⁴⁸ *Hírhedett írónk arcképei*. VI. Regényíró. NT 88.

⁴⁹ *Feldolgozva: Hírhedett írónk arcképei*. X. Salon író. NT 1858. 173.

mindenütt kegyence valék a közönségnek... Három darmstadti drámaíró járt utánam városról városra, specifice számomra írva szomorú- és vígjátékokat."

⁵⁰ *Jó számítás.* NT 1858. 46. A zsidó és a diák alkuszik egymással. A diák el akar adni egy ócska kabátot, amiért Amsli nagyon is keveset ígér. — "Mit gondolsz, Amsli, hogy adnám olyan olcsóért a kaputot, iszonyú pénzben van ez nekem. — Ugyan miben lehet tenő urfi? ha szabad tudnom. — Hát mikor vettem ujan, akkor husz forint volt, aztán megfordítottam öt forintért, az huszonöt, később kitisztítottam a pccségeket belőle egy forint 30 kr., az huszonhat forint 30 krajcár, végre befoldattam a könyökét 30 krajcárért, az huszonhét forint! Hát még annak a három esztendei interesse! — Jó hogy az ágiót nem követeli a thens urfi!"

⁶⁰ *Megtörtént regék. Hajdan, most és valaha!* 256—258. „Ott tanyázott... idősb Lendvay, amilyen gavallér cimborá sohase lesz többet a világon... Kijártak hozzájuk vendégül a többiek is: Egressy Gábor, Szentpétery. (Én láttam Coriolánt kedvesen pityókosnak, s hallottam Menenius Agrippát danolni!)”

⁶¹ *Figyelmeztetésül mindenkinek.* NT 1858. 24. „Gazdag disznókereskedő megszólítja az ügyvédet: „ugyan kérem nem tetszenék megmondani, mi az ára az ilyen cs. k. aranyak most?” „Megmondom igen is” szól az ügyvéd egész készséggel s az aranyat zsebébe dugva, visszaad belőle 1 ft 54 krajcárt. „Az arany ára most négy forint 54 krajcár. Egy ügyvédi consultarióért 3 forint.” Ugy nézd meg, hogy kitől kérdeztél valamit?”

⁶² *A papi.* Ü 1858. dec. 18. 18. sz. 141. A grófné kedves papagája éppen akkor kapaszkodott belé hat körmével a báró parókájába, és repült el vele, mikor az — „obligát térdreessel és kézcsókolással” — éppen azon volt, hogy megvallja szerelmét a féltékeny madár úrnőjének.

⁶³ *Szófogadás.* NT 1858. 65. A kocsis érdeklődő utasának Karaszrát mond Kraszna helyett. Mikor ezért megleckéztetik, a Berettyót már nem meri teljesen kimondani, s Brettyót mond helyette.

⁶⁴ *Jó reggelt.* Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 79. A kecskeméti piktort bosszantotta, ha valaki verőfényes időben jó reggelt kívánt neki. Minek kíván olyat, ami ügyis megvan?

⁶⁵ *D. Történetek egy ócska kastélyban.* 3. k. 84. A s. 7. nov.

⁶⁶ *A debreceni lunatikus* 236—237. Nyaviga úr kérdésére az a dárdás, aki a homlokát betörte, „azt állította, hogy saját maga harapta meg”.

⁶⁷ *Fogalomzavar.* NT 1858. 41. „Megy a jámbor paraszt gyónni a tisztelendő urhoz, s legelső vallomása az, hogy: „Megvertem a feleségemet, szent atyám, mert nagyon házsártos volt. — Hagyd el fiam. Ne beszélj itt a virtusaidról. Csak a bűneidet mondd el.”

⁶⁶ *A nagy nyelvész.* NT 1858. 47. A sok nyelven tudó híres debreceni professzor angol beszédét József császár nem érti meg, s mikor ezt a császár nem titkolhatta előtte, a professzor így védte meg álláspontját: „Az igen természetes, mert én úgy beszélek, ahogy irva van, mondom franciául: ‚malhereuksz‘ és nem malörő, mondom angolul ‚rekapitulation‘ és nem rikepitjulás, mert így van az helyesen.”

⁶⁷ *A néni a néni.* Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 75. Játék a „néni” szóval. „Tiszteli a néni a néni, ha ráér a néni, látogassa meg a néni, valamit akar mondani a néni a néni; ha pedig nem ér rá a néni eljönni a nénihez, hát majd akkor a néni jön el a nénihez”.

⁶⁸ *D. Lám megmondtam.* 2. k. 62. A s. 7. nov. „— Mondtam ugye, édes szolgám, hogyha én aztán megtudom, hogy az én fejemre ilyen szégyent hoztál: akkor én téged ott, ahol előtalálalak, — menten agyonütlek. — A legény némán billentett a fejével. Akkor az öreg felvette az asztalról cifra ólmosbotját, s olyat sujtott vele a legény fejére, hogy az rögtön halva rogyott le a padról.”

⁶⁹ *Becsületudó fiú.* Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 78. Az iskolalátogató püspök felszólítja a tanulót, mondja meg, melyik a hatodik parancsolat. A kis diák nem meri tegezni a hatalmas férfit, így válaszol: „Ne méltóztassék lopni.”

⁷⁰ *Őszinte szó.* Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 72. A zugfirkász azzal mentette magát silány fércelményeiért az illetékes hatósági személy előtt, hogy neki is csak kell élnie. „Én bizony nem látom át, hogy miért kellene — felelt ez rá rettentő őszinteséggel.”

⁷¹ *A fősvény és kutyája.* Ü 1858. szept. 25. 46. A fősvény megdöglött kutyája helyett éjjelenként maga ugatott, hogy a szomszédban lakó mészárosoktól a kutyának dobott koncilietményt tovább is megkaphassa.

⁷² *A debreceni lunátikus 207.* „Aki szalonnát . . . árul . . . azt a viszonyok hatalma arisztokratikus hajlamokra kényszeríti . . . Aki fontot és serpenyőt kezel, egy nemét gyakorolja a földesúri hatalomnak . . .”

⁷³ *Mikroszkópikus studiumok I.* Ü 1858. aug. 21. 1. sz. 8. Mit lát Kakas Márton egy csepp vízben tizenhétézerszer nagyító üvegen keresztül nézve.”

⁷⁴ *Furcsa erdő.* Ü 1858. nov. 13. sz. 101. A báró kérdezi leánya kérőjétől, hogy van-e családja. „Hogy van-e? Ezerkétszáz hold erdőm van ilyen fából!”

⁷⁵ *Életemből* 2. k. 208–214. *Tukma* komáromi kocsmáros a napóleoni háborús időkben úgy meggazdagodott, hogy a Duna partján szeleltette ki a papírpénzt az ércpénz közül, hogy az utóbbit súlyra mérhesse. Később tönkrement.

⁷⁶ *Politikai körút gyalog.* Szerzi a politikus csizmadia. NT 1858 121.

„Az csak olyan követválasztás volt (ti. a franciaországi restelláció), mint mikor az egyszeri ember felesége halála után meg akart osztozni a mostoha fiával, aztán volt neki két lova: „hogy azt ne mondhasd, hogy rossz mostohád voltam, hát itt van a két ló, válassz magadnak tetszésed szerint; — hanem annyit előre mondom, hogy a szürkét nem adom.”

⁷⁹ *Az elátkozott család* 220–221. A már-már feledésbe merülő anekdota szerint Bajcsy András csizmadia-vecispán egy hosszasan csúrt-csavart adóssági pert ezzel a lakonikus rövidségű ítélettel rekesztett be: „Liquidum est debitum, solvas, ebadta, punctum.” [= Nyilvánvaló a tartozás, fizesd meg, ebadta, pont!] Ezt az ítéletet a királyi tábla is helybenhagyta ilyenforma záradékkal: „Sententiam vicecomitis, excepta voce ebadta, approbari.” [Az alispán ítélete az ebadta szó kivételével helybenhagyatik.]

⁸⁰ A betűkülönbség. Ű 1859. jan. 29. 5. sz. 44. Porvai táblabíró a Vadászkiirtben Schinke [= sonka] helyett Schneckent [= csiga] rendelt. Nem tudta, hogyan kell elfogyasztani a héjas állatot, végre is a villa nyelvél törögette fel, mint a mogyorót.

⁸¹ *D. Katonadolog* 1. k. 93. A s. 14. nov. Szegeden felrobbant egy löszerraktár. A csodálatos módon megmenekült Szarka Péter huszártól hogylétéről érdeklődik a kapitány. „Semmi baj, kapitány uram, — egy kis katonadolog volt.”

⁸² *Jó tandcs.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 23. Messzi útról jövet azt kérdezte egy somogyi fuvaros fiatalabb társától, hogy megverte-e már a feleségét, mert tudott dolog, hogy az asszony verve jó. Nem adott rá még okot — volt rá a rövid válasz. „Dehogynem adott; csak keresd. Hát most mingyá’, ahogy hazamegyünk, ott lesz az ok. Ha nyitva talárod a kaput, akkor verd meg azért, hogy minek hagyta nyitva, bemehetett volna valami tolvaj rajta; ha pedig csukva talárod, akkor verd meg azért, hogy mért nem várta az urát.” A fiatal megköszönte a jó tanácsot.

⁸³ *Nagy Pista.* Ű 1859. júl. 9. 10. sz. 77. A vidéki színtársulat jobb híján egyveleggel kedveskedett a közönségnek. Nagy Pista, a híres komikus így jelentette be igazgatója számát: „Bivalyfi úr kíván udvarolni.” Néhány Nagy Pista-anekdótát foglal össze *A magyar nép élce...* Bp. 1904. 29–34.

⁸⁴ A Münchhausen-történetek egyik motívuma.

⁸⁵ *Cseréljünk vőlegényt.* 1. k. 30. A s. 3. nov.

⁸⁶ *Huszármentség.* Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 78. A csókolózó huszár így mentegette magát a leány anyjának: „Csak a szót adtam a hugom szájába.”

⁸⁷ *D. Faustina.* 1. k. 88. A s. 13. nov.

⁸⁸ *Bécs* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 25. „Egy este Hanzival egy nagy fatálat

megtöltöttünk csirizzel, a közé meg kevertünk kormot, . . . a majszterne ablaka arra nyílt, azt végtül végig befestettük ezzel a fekete ragasztékkal."

⁹⁰ *Bécs* Ü 1858. aug. 28. 2. sz. 10–11. „Én pedig fogtam a babkását, kimentem vele az utcára, egyik szeglettől a másikig szépen végig töltöttem azt egy vonalban. . . A boszorkányok, mikor valakit meg akarnak rontani, babkását húznak végig az utcán éjszaka, ez mind megromlik. . .” Bürgözdí nagybátyja az elhullajtott „paszuly csuszpájz”-t a boszorkányok gonosz mesterkedésének tartotta, és hazafelé menet nagyon vigyázott, hogy valamiképpen „bele ne hágjon”.

⁹¹ *Eppur si muove* I. k. 187. A két süket Korcza úr és Sátorj főstráza-mester. A prókátor csak színleli a süketiséget.

⁹² *D A libapásztor*. 2. k. 213. A s. 21. nov.

⁹³ *Rettenetes nagy ázsió*. Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 79. A férj örömmel újságolja feleségének, hogy a kártyaasztalnál nagy ázsióval adott túl az aranyain (mind elvesztette őket), másutt sokkal kevesebbet kapott volna értük.

⁹⁴ *L. A szél és nap történetét A magyar nép éle. . .* Bp. 1904. 54.

⁹⁵ *D. Jordaki feje*. I. k. 193. A s. 26. nov. Mariotis Nasztra, Jordaki meghalt hűgának vőlegénye áldozta fel magát érte.

⁹⁶ *Egy az Isten*. 2. k. 228–229. (Jegyzetek) „Pécsi [Simon] volt az a hírhedtet erdélyi kancellár, ki a zsidó vallást az erdélyi magyarság közé behozta, s bámulatos sikerrel elterjesztette, míg aztán erőhatalommal meg nem akadályozták benne. Eszter a nagyváradi főrabbi leánya, kibe Pécsi beleszeretett, hogy elvehesse, zsidóvá lett.” Forrása Szalárdi János Siralmas krónikája lehetett, mely az újabb Nemzeti Könyvtár c. sorozatban jelent meg Kemény Zsigmond gondozásával 1853-ban.

⁹⁷ *Az Eppur si muove*-ban feldolgozva Csollán Berti és Bálvándy báró cimboraságában.

⁹⁸ *A debreceni lunatikus* 226. „Nem tudom, hogy hányan fogják utánam csinálni, hogy éjjelenként kimásszanak az ablakon, onnan fel a szelelő lyukon a padlásra, onnan végig a házrömon a bevégzetlen falig, s aztán le az emeletől a kiálló kőpárkányokba fogózva. Ezt előttem nem sokan tették meg a szívük baja miatt.” Dallos Ádám mondja ezt Veronkának. De nemcsak mondja, hanem meg is teszi.

⁹⁹ *D Aranyhajam*. 2. k. 150. A s. 16. nov. Zaire, a száműzött Mossul dey marokkói fejedelem leánya földig érő ragyogó aranyhaját levágatta, XIV. Lajos francia királynak ajándékozta, ő maga kolostorba vonult.

¹⁰⁰ Forrása: Roderic c. novella a D.d.l. 5. k. 173. Julien gróf leánya, Florindre, másképen Cava, la Méchante szerelmi bosszúból áruló lesz.

Feldolgozva: *D Egy tekintet*. 3. k. 206. A s. 15. nov. Julián vezér leánya, Almeriza a Quadalquivirben fürdött, Rodrik (Roderich) király palotája

erkélyéről nézte, és úgy érezte, hogy megöli ez a tekintet. Míg Julián a tengeren túl győztesen harcolt a mórokkal, azalatt királya elrabolta Almerizát. A megcsúfolt vezér, hogy a rajta esett sérelmet megbosszulja, az ellenséghez pártolt. A két hadsereg: a mór és a nyugati gót Xeres de la Fronteránál csapott össze (i. u. 711). A hét napig tartó ádáz küzdelemben elesett Rodrik király és elveszett Ibéria. Ettől kezdve hétszáz esztendő lefolytáig a mór parancsolt Spanyolországban. „És mindez egy tekintet miatt történt.”

¹⁰⁰ Forrása: Jacques IV. c. novella a D.d.l. 3. k. 337–338. IV. Jakab skót király elveszti a VIII. Henrik angol király elleni háborúját egyetlen döntő ütközetben Fluidonnál szerelmi élv kergetése miatt. Az 1515. évi fluidoni csata mondai elbeszélése. Feldolgozva: *D A fluidoni harc.* I. k. 50. A s. 8. nov. IV. Jakab, a skótok királya pártütő öccse ellen harcolt. A csata éjszakáján látomása volt. Egy hófehér szakállú aggastyán közölte vele, hogy ha győzni akar, három intését kell teljesítenie. De a király a három közül egyet — hogy az asszonyokat kerülje — nem teljesített, ez a csata elvesztésébe és életébe került.

¹⁰¹ *D Történetek egy ócska kastélyban.* 3. k. 84. A s. 7. nov. Az ócska kastély lakói szabadon járó bolondok. Az eszmények velük és körülöttük bonyolódnak.

¹⁰² *D Szabad a rablás.* 3. k. 60. A s. 3. nov. Canossa városában orozva megölték a megszálló magyar sereg egy vitéz katonáját. Lajos magyar király büntetésül három órai szabad rablást engedélyezett a katonáknak. A vezér, noha fiát vesztette el a megölt katonában, midőn a büntetést kihirdette, hozzátette: szabad ugyan a rablás, de becsületes emberhez nem illik „... és Canossa városából egy gombostű sem veszett el semmi háznál, sem egy ártatlan nő hajszála meg nem bomlott.”

¹⁰³ *Eppur si muove.* 2. k. 17–19. Decséry főispánék nem találnak szállást a vásárosoktól elárasztott Debrecenben. Bálvándy báró úgy segít rajtuk, hogy drága pénzen megveszi számukra Mák uram eladó házát. Ezt a kényszer-házvétel motívumot megtaláljuk az *Ü Régen volt ez c.* anekdotájában. A történet hőse itt báró R.(éde)y v. R.(evicz)k)y, igen gazdag földesúr. Ü 1858. szept. 18. 5. sz. 38.

¹⁰⁴ Hasonlít az *Ér-Tarcsa c.* történethez, csak hogy ebben külföldi feleség szerepel. *A magyar nép élece.* Bp. 1904. 157.

¹⁰⁵ *D Bebe.* I. k. 54. A s. 9. nov.

¹⁰⁶ *D A bizebán.* 2. k. 41. A s. 4. nov.

¹⁰⁷ *D Bolívar.* 2. k. 77. A s. 11. nov.

¹⁰⁸ *Santa Clara Abraham.* Ü 1859. márc. 26. 13. sz. 111. Abraham a Santa Clara (1642–1709) híres bécsi hitszónok egy prédikációjában azt mondta, hogy amennyi szűz leány van Bécsben, mind kiviszi egy targoncán. Követelték, hogy vonja vissza merész kijelentését. „Nem

vonom biz én; hisz azt nem mondtam, hogy hányszor fordulok." *A jövő század regénye*. I. k. 190. „A múlt századok. . . Abraham a Santa Clari végigutazzák az ország nagy városait prédikálva, csodatéve." *Szeretve mind a vérpadig*. 2. k. 129–130. Abraham a Santa Clara a bécsi Szent István-templomban kipredikálja Ocskay Lászlót.

¹⁰⁹ *D Az achaemenidion* I. k. 284. A s. 35. nov.

¹¹⁰ A babini köztársaság 1677-ig fennállt humorisztikus egyesület, melyet Pzsaka nevű lengyel nemes alapított. Tagjai csak valami bohóságot elkövetett emberek lehettek, s az egyesületben tréffás címeket viseltek. 1600–1677 jegyzőkönyveket is vezettek.

¹¹¹ *D A caldaria* 2. k. 130. A s. 13. nov.

¹¹² *Novellák. A drágakövek* 134–136. „Im e köveket egykor fejedelmek viselték, világhódítók, országreszkettetők . . . és én összegyűjtém e földi istenek oltárait az egy élő Istennek oltárául.”

¹¹³ *Mi baj? Ű* 1858. dec. 4. 16. sz. 128. A malacok a vályúnál azért marakodnak, mert a szakácsné a moslékba három disznó számára csak egy ezüst kanalat öntött ki.

¹¹⁴ *A bámulatos juhász* c. novella motívuma. *Életemből* I. k. 407–410. Francia (– nem angol, mint a noteszben –) utazó az Alföldön találkozik a franciául beszélő, Rousseaut olvasó juhással. A rejtély kulcsa: saját pusztájára kísértáló fiatal földesúr juhását hazaküldi a vadászpuskájáért, s addig őrzi a nyáját, magára terítve a juhász bundáját.

¹¹⁵ *D Két jó barát* 2. k. 207–208. A két jó barát egy leányt szeret. A leány nem tud köztük választani, ők meg egymás kedvéért mondanak le a leányról. Húsz év múlva ősz fejjel találkoztat beszélnek meg. „A két jó barát el is indult hozzám . . . Bántelky maga hajtotta lovait, Razatti mellette ült . . . a két első ló elvadult, elkapták a szekeret . . . s amint egy fordulónál Bántelky félre akarta húzni őket, úgy csapódott a vágató szekér egy kőszlopba, hogy a két férfi . . . egyszerre, egy pillanatban halva maradt.”

¹¹⁶ *Virradóra. A fránya hadnagy* 238. „-Mit törüljek fel? kérdezém. – Ezt a vért itt! szól hadnagyom, előttem fekvő a földön, melléből bugyogott ki az élet piros forrása, kezében tartotta a pisztolyt. Így tréffált meg engemet utójára az én hadnagyom.”

¹¹⁷ *D Az én galambom nem vált porrá*. 2. k. 263. A s. 26. nov. „És nagy oka volt neki emberhez hasonlítani, mert az egy hulla volt, ki tudja, hány év óta a víz fenekén: mely idő alatt a csodahatású víz kék jégessel vont be külsejét, sajtyszerű múmiát csinálva belőle.”

¹¹⁸ *D A régiségbúvár* I. k. 118. A s. 20. nov.

¹¹⁹ Forrása: Poetus c. novella a D.d.l. 5. k. 45–47. A Claudius római császár zsarnoksága ellen lázadó Camillus illir helytartó kiváló katonájának, Poetusnak hőseleklű felesége Arria, aki férjét halálra kereső katonák

érkezte előtt tört döf mellébe s aztán férjének nyújtja e szavakkal:
Poetus, nem fájl! Feldolgozva: *D Arria*. l. k. 293. A s. 36. nov.

¹²⁰ *D Egy komondor naplója*. l. k. 223. A s. 30. nov. L. még 2: 58. j.

¹²¹ *A hulla férje*. Dráma 3 felvonásban, 7 szakaszban. Először játszották a Nemzeti Színházban 1851. nov. 15-én. Nyomatásban nem jelent meg. Meséjét Jókai *Mi van a föld alatt?* c. romantikus novellájában újtotta fel. L. *D* 3. k. 1. A s. 1. nov.

¹²² *D A fejedelem buzogánya*. 2. k. 144. A s. 15. nov. „Cibinius, más-ként Szebeni uram . . . lévén akkor éppen Nagyszében polgármestere.”

¹²³ *D Kardosonyi dolgozó*. 2. k. 214. A s. 29. nov.

¹²⁴ *D Velezke*. l. k. 109. A s. 17. nov.

¹²⁵ *D Gyémánt király*. 2. k. 277. A s. 30. nov.

¹²⁶ *D A megölt ország*. l. k. 143. A s. 23. nov.

¹²⁷ *D Melyiket a kilenc közül?* l. k. 297. A s. 37. nov.

¹²⁸ *D Tündérpalota*. 3. k. 215–216. „A jégpalotában táncoltak és vendégeskedtek. Valahányszor a cár vagy a cárné poharat emelt, ágyú-dörgés jelenté az áldomást, — és a palota előtti ágyúk is jégből voltak, egy sem repedt szét a lövés miatt.”

¹²⁹ *Ez a világ sorja*. NT 1858. 74–75. Cserhalmi Betti, a megye szépsége jár így kikoszorózott udvarlójával, Dombi Gabival, akihez nem megy férjhez ifjú korában szegénysége miatt, s mikor meggazdagodva az özvegyé lett Bettinek eladó leányát kéri meg, meg is kapja. Megjelent *Kakas Márton humoristikus levelei*. . . 1871. Bp. 1. k. 39–41. is.

¹³⁰ *Költemények*. 2. k. 77.

„A vadászra.

Áz fáz ritka vadász, ha talál tán ritka vad álltán;

Nyúlért nyúl ha ezüst, itt szalad a falat, üsd!”

Zewrdewgh Gyewrghy epigrammájában olyan vadászról van szó, aki a vadat pénzen veszi a boltban.

¹³¹ „Leégett a csiribiri csárda” ismert magyar népdal tréfás német fordítása valószínűleg az Ű számára.

¹³² „Ég a kunyhó, ropog a nád” kezdetű ismert magyar népdal tréfás német fordítása valószínűleg az Ű számára.

¹³³ *Jó gazda*. Ű 1859. jan. 29. 5. sz. 45. Egy gazdának két szekér búzát kellett beszálltania Szekesfehérvárra. Takarékoságból maga hajtotta be mindkét szekeret. Hogyan? „Hát úgy, hogy ő maga gyalog ment a szekerek mellett, s hol az első szekér lovait hajtotta, hol a hátulsóét, s ilyenformán egy járásban kétszer tette meg gyalog az utat Fehérvárig.”

¹³⁴ „Battonyai hármas határ,

Magam vagyok benne betyár,

Viselem a betyár nevet,

Szenvedek érte eleget.”

magyar népdalnak tréfás német fordítása valószínűleg az Ű számára. Maga a népdal „Esteledik, alkonyodik” kezdetű betyárdalnak dunántúli változata. (L. *Magyar Remekírók* 54. k. 151.)

¹²⁶ D A huszti beteglátogatók. 2. k. 217. A s. 22. nov. A novellában Rédey Ferenc nem Kaszonyitól, hanem Tallóssy uramtól foglalja el Huszt várát.

¹²⁶ A nagy orrok. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 16. XII. Károly svéd király Oroszország ellen harcolt. Katonái panaszkodtak, hogy a kemény hidegben mind lefagy az orruk. Erre a király meleg tengeri nyúl bőrből orrtokot varratott számukra, s úgy vitte őket a csatába. „Hát amint meglátják a muszkák ezt a rettenetes orrú népet, nem veszik tréfára a dolgot, elhajigálják a puskát, s szaladnak szerteszéjjel; azok meg nem bírják őket kergetni csupa merő nevetés miatt.” L. még 3: 106. j.

¹²⁷ Forrása: Caligula c. elbeszélés a D. d. l. 1. k. 528—529. A hősiesség lelkű színésznő, Quintilla története, aki kínzás ellenére sem vall rá a Caligula elleni összeesküvéssel gyanúsított udvarlójára, Pompidius senatorra.

¹²⁸ Forrása: Jean Baptiste (Saint) c. elbeszélés a D. d. l. 3. k. 368—370. Herodias leányának, Saloméának esete Herodessel és Keresztelő János fejevétele.

¹²⁹ Forrása: Pierre III. c. novella a D. d. l. 5. k. 2. A szépsége miatt tragikus véget ért szép hercegnő meséje.

Feldolgozva: a *Kerül a szépet* c. novellájában. *Virradóra* 29.

¹⁴⁰ Forrása: Thais c. novella a D. d. l. 5. k. 330—331. Claude Thais francia ezredes szerelmi históriái.

¹⁴¹ Forrása: Théodora c. novella a D. d. l. 5. k. 408. Justinian neje alacsony származású félvilági nő volt, a császárnak előbb szeretője lett, később feleségül vette és császárnévé tette. Apja, Acacius a cirkuszi vadállatok etetője volt.

¹⁴² L. 2: 110. j.

¹⁴³ Forrása: Pierre Ier c. novella a D. d. l. IV. k. 549—550. IV. Alfonz portugál király fiának, Péternek szerelmi esete a castiliai menekült előkelő leánnyal, Ines de Castroval s ennek tragikus pusztulása.

¹⁴⁴ Forrása: Pierre (dit le Cruel) c. novella a D. d. l. 4. k. 542—546. Kegyetlen Péter castiliai uralkodó és Padilla Mária szerelmi története. Mária előbb Albuquerque Alfonz kormányzó jegyese volt, de a király kedvese, majd neje lesz. L. a 24. (VI) notesz 20. v. 71. sz. alatt is.

¹⁴⁵ A debreceni lundikus. 219. „Vannak szerény, jámbor életű fiatal emberek, kikből az anyai gondos szem már messziről kinézi azt a hajlékony fát, amelyikből jó férjet lehet faragni . . . A névnapra meg is híják, s szabad neki az ártatlan zálogosdi játékban azt kívánni, hogy a házi kisasszony húzza ki a kútból, vagy hogy az menjen vele koldulni,

s a zsebkendőt annak az ölébe dobhassa a 'haragszom rád' kedélyes mulatsága alkalmával."

¹⁴⁶ *D Mit beszél rólunk a világ* 2. k. 265. A s. 27. nov.

¹⁴⁷ *A világ véleménye*. NT 1858. 146.

– Ugyan pajtás, mondd meg igazán, mit beszél rólam a világ?

– Rólad? Ugyan mit beszélhetne rólad a világ?

– Hát hogy elvettem a szakácsnémat.

– Vagy úgy?

– Nem szólnak érte? – Téged? Dehogyan szólnak. – Hát ugyan mit mondanak hozzá? – Csak annyit mondanak, hogy ugyan hogy tudott olyan derék leány ilyen emberhez hozzámenni, mint te vagy?

¹⁴⁸ *D A játékos*. 2. k. 270. A s. 28. nov.

¹⁴⁹ *D Két jó barát*. 2. k. 203. A s. 19. nov. L. 2:115. j.

¹⁵⁰ *D A libapásztor*. 2. k. 213. A s. 21. nov.

¹⁵¹ *D Bolívar*. 2. k. 77. A s. 11. nov.

¹⁵² L. 2: 143. j.

¹⁵³ *D Jordaki feje*. 1. k. 193. A s. 26. nov. A dragasáni ütközetben elesett Moldova színe, virága. A hetairia életben maradt harminckét vitéze, élükön Jordaki, keresztülvágta magát a török csapaton, és a zeki zárda falai között talált oltalmat.

¹⁵⁴ Cím nélküli adoma lett belőle a NT 1858. 143.

– Adtál a lónak abrakot, Miska?

–, Hogyne adtam volna!

„Eleget adtál neki?”

–, Persze, hogy eleget adtam!”

„Nem kellett volna ám neki sokat adnod.”

–, Nem is adtam ám sokat!”

„Kár is volt neki éjszakára adnod.”

–, 'Sz úgy sem adtam'.

¹⁵⁵ *A görögök*. Ü 1859. dec. 17. 16. sz. 127. A görögői tanács határozata a hosszas eszérésről „Ha . . . lassan esik, csak hadd essék, ha nagyon esik, úgy falustól sem állhatunk ellen, nem tehetünk róla.”

¹⁵⁶ *Különös mentegetés* Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 77. Jancsi hajdú fél csizmájában egy urának szánt „értékes” üveget akart szobájába csempészni. Mikor az úr ezért kérdőre vonta, azt felelte: „Instálom alássan . . . szeg ment a csizmámba, csak azt vizsgálom.” L. még 3: 23. j.

¹⁵⁷ *A cigányokról*. Ü 1859. szept. 3. 1. sz. 3. 1859. dec. 17. 16. sz. 127. Adomák.

¹⁵⁸ *Cigány körülírás*. Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 75. Rossz borotvával beretválták a cigányt. „– Ugyan édes lelkem, huzzsa meg egy kicsit azt a borotvát, hogy könnyebben essik a karjának a munka.”

¹⁵⁹ *A pávián* Ü 1859. dec. 24. Bürgözdi bácsi egy csinye, még hozzá

a sikerültebbek közül való. Hosszú bajúsz és torzonborz szakállt viselő útitársát — rokona is volt — egy falusi vendéglőben páviánnak adta ki. Az állította róla, hogy Bécsben vette nagy áron, és most Belgrádba viszi Milos hercegnek. L. még 3: 114. j.

¹⁶⁰ *Eppur si muove.* Lk. 163. Korcza uram jegyeztette fel Kálmánnal a napi tennivalók sorozatába. „Ha az a molnár el talál jönni, Tóthnak hívják, akiről már beszéltem, hogy valami erőszakoskodási esete van Decséry gróf ellenében: „hát már kiegyeztem vele a gróf nevében. Tóth fizet husz forintot, én pedig csapatok rá huszonötöt, s azzal kvittek vagyunk.” Ezt a Tóth Mátyást, a molnárt tévesztette össze aztán Kálmán Tóth Máté urammal, a gazdag paraszttal.

¹⁶¹ *Késégtelen!* Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 71. A diák kérdi instruktorától, hogy miért szokták felboncolni az akasztott (nem lefejezett!) embert. „Hát azért, hogy megtudják, micsoda betegségben halt meg.”

¹⁶² *A sárból kimenekedtem.* Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 56. Halott kísérés közben énekelt a debreceni kántor: „A sárból kimenekedtem.” Félre talált azonban lépni a padlóról, s ijedten kiálta fel: — Jaj! húzzanak ki; inkább most estem még bele nyakig!”

¹⁶³ *Csak üljetek!* Ü 1859. nov. 5. 10. sz. 78. Ferke cigány új veres nadrágjában éppen akkor lépett be a templomba, amikor a gyülekezet Isten igéjét *felállva* hallgatta. „... leereszkedő keggel ekkép szólt balkezével intve a sokaságnak: — Csak üljetek, én is voltam valaha olyan szegény ember, mint ti.” L. még 6: 133. j.

¹⁶⁴ Cím nélküli adomaként kissé átalakítva található a NT 1858. 106.: „Apa. Nekem úgy tetszik, édes fiam, hogy te egy darab idő óta kezdesz korhelykedni?

Fiu. Bár a rec'uramnak is tetszenék, hanem ő meg minden nap éppen azért pántol.”

¹⁶⁵ *Fogas válasz.* NT 1858. 142. „Egy alföldi táblabíró ült a cabinetben, hol épen a kártyázó asztalt rendezik; s unta magát rettenetesen. Egyik iparlovag [= hamis kártyás] megszánta s felszólítá nagy bizalmasan: — Szokott uraságod kártyázni? — Igen, szólt a táblabíró, hanem csak becsületes emberekkel. S a balgatag kérdezőnek nem volt bátorsága azt mondani: „no hát üljön le velünk!”

¹⁶⁶ *Virradóra. Két menyegző* 130—131. „minden a városhoz tartozó asszony- és leányszemélynek szigoruan megtiltatik. ... virginalni ...”

¹⁶⁷ *D Hogyan lett Dul Mihály uramból Rácز János?* 2. k. 12. „— Jaj nekem, kegyelmes bíró uram! — Bizony nem is nekem. — Előbb azonban három fával megkoronáznak. Tudod, mi az?”

¹⁶⁸ *D Hogyan lett Dul Mihály uramból Rácз János?* 2. k. 4—5. „... aki pedig a jó erkölcs ellen vétett, az olyan némbert nemcsak a tisztelendő

urak exkommunikálták, hanem a tanács első ízben megseprőzteté, scythiai módon ...”

¹⁶⁹ *Szélessend alatt. A debreceni kastély.* 150. „De humanissime Ormándy, amint ezt meglátta [azt ti., hogy a tanácsosok föltették süvegüket]. . . áthajolt az asztalon, s elérve hosszú hordtávolságú kezével főjegyző uram fejét, lekapá róla a süveget.”

¹⁷⁰ L. 2: 168 j.

¹⁷¹ *Virradóra. Két menyegző.* 130. „... minden a városhoz tartozó asszony- és leányszemélynek szigoruan megtiltatik a nagyerdőre avagy Szöllőstre. . . kijárni.”

¹⁷² *D Hogyan lett Dul Mihály uramból Rácz János?* 2. k. 1. A s. 1. nov.

¹⁷³ *Gyórka, ne pupájl* Ú 1858. szept. 18. 5. sz. 37. Az örmények táncvigalmat rendeztek Szamosújváron. A mulatságra meghívták X György asszesszort [= ülnök] is, pedig jól ismerték arról a rossz szokásáról, hogy minden alkalmat megragad, hogy évődjék az örményekkel. Most sem viselkedett másképpen. Elővette pipáját, rágyújtott, és a tánc terem közepén elkezdett pöfékelni. Figyelmeztették egyszer, figyelmeztették kétszer: „Gyórka [a főjegyzésben: Zenka!] ne pupájl, az asszonyok nem szeretik a füst”, nem használt. Harmadszor nem szóltak semmit, hanem szép csendesen kitétték a szűrét. Rajta maradt a mondás: Gyórka, ne pupájl!

¹⁷⁴ *Politikai körut gyalog. Szerzi a politikus csizmadia.* NT 1858. 93. „No asszony, van ujság elég, csak győzd hallgatni. Pálmester (= Palmerston) beteg, egy kis Chinát talált bevenni s attól kilelte a hideg. Consiliumot tartottak fölötte, amit ugy hinak Angliában, hogy falrament (= parlament), s ott azt a receptet írták neki, hogy vagy vegyen be még több Chinát, ha meg akar gyógyulni, vagy adja ki azt a kicsit.”

¹⁷⁵ *Egy Oroszországba jutott levél sorsa.* NT 1858. 107. A többszörösen alkalmazott levélcenzura értelmetlenné teszi az eredeti levelet, s mulatságos fordulatokra ad alkalmat. L. még a 2:42, j.

¹⁷⁶ *Rébusz.* Ú 1858. okt. 16. 9. sz. 72. L. 3: 43. j.

¹⁷⁷ *Rébusz.* Ú 1858. okt. 9. 8. sz. 64. L. 3: 43. j.

¹⁷⁸ Jókait 1858. dec. 15-én választották akadémiai levelező taggá (Szinyeyi 31). Ez a bejegyzés arra mutat, hogy ezt a noteszt még 1858 végén is használta az író.

¹⁷⁹ Célzás Vas Gereben *Egy alispán c. regényére.* Megjelent 1858-ban.

¹⁸⁰ Emlékeztető feljegyzések.

¹⁸¹ Kalkuláció képes újság kiadásához, amint a 37. versón jelzi Jókai: a NT-höz. A számok egyezése kétségtelenné teszi, hogy itt is a NT-ről van szó. Pl. a honorarium itt is, a 37. versón is 500 ft, a képekre itt 1700, ott 1600 ft. van számlításba véve. Jókai 1856–1858 szerkesztette az élcslapot. A tervezett terjedelem is megfelel a NT-nek s a sok kép

betervezése is. A 6000 példányszámban tervezett kiadványból a számítás végén levő összesítésből kiolvashatóan 10000 ft. bevételt remélt, s ebből a mérsékelt kiadási költségek levonásával 3600 ft. tiszta jövedelem mutatkozott.

¹⁸² *Kit hol szorlt a csizma?* Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 72. Hat karikatúra: 1. a gavallért a tyúkszeménél, 2. a rabot bokájánál, 3. a bankárt zsebénél, 4. a szerelme mellénye körül, 5. a lóköőt a torka táján, 6. a nyelvtudóst homloka körül.

¹⁸³ *Tündi Sebestyén diák krónikái.* Ü 1858. aug. 21. 1. sz. 7. (A verses krónika befejező sorai kiegészítve és helyesbítve.)

„... kérdém kollégámat,

Ez a keserű sós forrás hogyan támadt?

,Török idejében sok könnyet hullattak,

Budavára alatt, kik e honban laktak,

Keserű magyar könny összegyült sok évig:

Tizenkét krajcárért iccjét most mérik'. —”

L. még 3: 133. j.

¹⁸⁴ Várható bevételek összefrása. Valószínűleg egy esztendőre, mégpedig az 1858-ra. Erre enged következtetni a kiadási számvetésben a házba fizetendő 2000 ft összeg. Minthogy ugyanis a házat 1857-ben vásárolta, ez a tervezés a következő évre szólhat, mint legkorábbi esztendőre. A notesz korát tekintve is ez az év adódik inkább, mint az 1859-ik. A VU szerkesztési havi díja és tantième-je mintha egy évre volna számítva. A felsorolt munkák közül a *Tarka élet* 1855–56-ban, *A rézpataki lelkész* a VU-ban 1856-ban, *Az elidőzött család* Ernichnél 1858-ban, a *Regék* Heckenastnál 1858-ban, a Népszerű kiadás kötetei Heckenastnál 1857-től 1860-ig jelentek meg, míg *A hulla férje* egyáltalán nem jelent meg nyomtatásban. A várható bevételeket gondosan veszi számba a szükségletek fedezésénél, itt lényeges a ház árának törlesztésére előirányzott tétel, ami mutatja, hogy a tervezés a házvétel évét követő időre szól. E pénzügyi tervezésben csak frói bevételeket vesz számításba.

¹⁸⁵ Ez a pár számadási tétel még 1857 utolsó évnegyedére vonatkozhat.

¹⁸⁷ *Tarka Élet.* L. 2: 27. j.

¹⁸⁸ Ez az összeállítás viszont az frói jövedelem háttérbe szorítását és más jövedelmi források számbavételét mutatja. Hazulról a nyéki birtok és állatállomány eladásából várt összeget, továbbá földek haszonbérét reméli. A nyéki birtokot Jókai Károly bátyjával egyetértve adta el Eröss József nyéki birtokosnak. Gárdonyi birtokuk még ekkor megvan, s utána húz haszonbért az fró.

¹⁸⁸ D 11, 12, 13. A novellagyűjtemény kiadási tervezetése itt kezdődik.

¹⁸⁹ D *Az én galambom nem vált porrá.* 2. k. 260. A s. 26. nov.

- ¹⁸⁰ D *A fluidoni harc.* 1. k. 50. A s. 8. nov.
- ¹⁸¹ D *A régiségbúvár.* 1. k. 118. A s. 20. nov.
- ¹⁸² D *Arria.* 1. k. 293. A s. 36. nov.
- ¹⁸³ D *Az utolsó csatár.* 3. k. 132. A s. 9. nov. Az utolsó csatár neve Kezy Domokos, ez volt a novella korábbi címe.
- ¹⁸⁴ D *A komondor naplója.* 1. k. 223. A s. 30. nov.
- ¹⁸⁵ D *A fejedelem buzogánya* 2. k. 144. A s. 15. nov. L. 2: 122. j.
- ¹⁸⁶ A Nemzeti Képes Naptárban jelent meg 1856-ban.
- ¹⁸⁷ D *Kardcsenyi dolgozó.* 1. k. 214. A s. 29. nov.
- ¹⁸⁸ D *Velezke.* 1. k. 109. A s. 17. nov.
- ¹⁸⁹ D *Gyémánt király.* 2. k. A s. 30. nov.
- ¹⁹⁰ D *A megölt ország.* 1. k. 143. A s. 23. nov.
- ¹⁹¹ D *Melyiket a kilenc közül?* 1. k. 297. A s. 37. nov.
- ¹⁹² A téma meséjét az Ü 1859. febr. 12. 7. sz. 62. lapján olvashatjuk *Korcsmai diplomaták* c. élcben.
- ¹⁹³ D *A halálfős éltarc.* 3. k. 228. A s. 19. nov.
- ¹⁹⁴ D *Indus országgyűlés.* 3. k. 65. A s. 4. nov.
- ¹⁹⁵ *Életemből. Pénz elrepül.* 2. k. 208.
- ¹⁹⁶ A Tavasz-ban jelent meg 1845-ben.
- ¹⁹⁷ D *A játékos.* 2. k. 270. A s. 28. nov.
- ¹⁹⁸ D *Valdivia* 1. k. 156. A s. 24. nov.
- ¹⁹⁹ D *Zöld mulatság.* 3. k. 73. A s. 5. nov.
- ²⁰⁰ D *Bölcs Hamlet.* 1. k. 77. A s. 12. nov.
- ²⁰¹ D *Mit beszél rólunk a világ.* 2. k. 265. A s. 27. nov.
- ²⁰² D *Tündérpalota* 3. k. 211. A s. 13. nov.
- ²⁰³ A kép témáját említi a notesz 9. rectóján közölt 16. sz. följegyzés.
- ²⁰⁴ Házépítés vagy renoválás pénzügyi terve. A jobb szélén a rész-eredmények összesítése. Itt még talán nem ismerhető fel meggyőződen, hogy építkezésről van szó, de később, a 48. versón és 49. versón már a számok mellé szórványosan írt szavak elárulják a számvetés tárgyát. Építési tervezgetésre vall a közbeeső lapokon látható számos házalaprajz is.
- ²⁰⁵ A svábhegyi kert fainak összeírása a fajta általános megjelölésével. Később, az összesítő jegyzék után, mely 271 fát mutat ki, már a 46. versó alján is a részletező leírás sorrend, telepítés szerint.
- ²⁰⁶ Egész sor napi teendő jegyzéke emlékeztetőül.
- ²⁰⁷ A 48. v. – 49. v.-ig és az 51. r.-n valószínűleg a ház bővítésével kapcsolatos számítgatások, amit a közbe ékelt ház-alaprajz, valamint a 49. versón olvasható szavak árulnak el. Lehet, hogy a svábhegyi nyaraló nagyszabású kibővítése a probléma.
- ²⁰⁸ Békekötésről írt cikk vázlatának tűnik ez a pár sor. Talán a krími háborút (1853 – 56) befejező párizsi békére gondol az író.

Barnabőr kötésű, finom kivitelű könyvecske csattal, albumalakban. Ceruzatartója és fedélzsebe is van, utóbbi üres. Mérete 7,5 × 11,8 cm. A csinos fedél 56 levélből álló füzetkét foglal magában, a lapok fehér papírból minden vonalozás, beosztás nélkül. A fedél belső lapján a noteszkét gyártó cég emblémája található. A notesz végig tele van írva apróbetűs feljegyzésekkel, nincs benne egyetlen üres lap sem, csak a vége felé néhány olyan, amelyik nincs egészen teleírva. Sok az aláhúzás, törlés, lekopott írás benne.

Nevezhetjük Ű-notesznek, mert a benne feljegyzett mintegy 669 téma orszolánrésze Jókai éleclapjában került — első ízben — kidolgozásra. Csupa rövid adoma és anekdota-témák, itt-ott pár szóval jelezve, az író emlékezetét támogatták, aki aztán egész kis formás humoros történetet kerekített ki egyikből-másikból. Nagy regény anyagát — eltekintve néhány tárgymegjelöléstől — nem is találjuk közöttük. Eleve mintha azzal a céllal gyűjtötte volna Jókai ezeket, hogy ilyenféle adomáknak, humoros történeteknek anyagául szolgáljanak. Nem egyet mégis beledolgozott később, az Ű-ben való megjelenés után évekkal, esetleg évtizedekkel egy-egy regényébe, novellájába. Kiválogatta az éleclapjában már publikált témák közül a neki — vagy talán a közönségnek — tetszőket, a sikerültebbeket, s azokat beleszötte hosszabb műveibe. Ilyen motívumok pl. az ismertebbek közül a nagybetűs írás — siketnek szánva (L. Ű 1862. márc. 8. 10. sz. 78. és *Eppur si muove* 1. k. 70.), négy szemközti beszélgetés felszemű vagy éppen vak partnerrel (Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 39. és *Eppur si muove* 1. k. 285—286.); a Debrecenben szálláshoz nem jutó főúr kényszerű hirtelen házvásárlása a debreceni cívistől egy megszállás kedvéért (Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 38. és *Eppur si muove* 2. k. 17—19.); a nagy úr mellé kerülő joggyakornok és főnöke „ismerkedése” a főnök megalázó parancsa (ebédnél felszolgálás) és az ifjú önértékes ellentmondása formájában (Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 38. a szeptemvir és jurátusa között és az *Eppur si muove* 1. k. 87. Korca fiskálisa és Biróczy, a patvarista között). Nemcsak adomák rövid vázlatával van tele ez a notesz, hanem olyan képleírásokkal, képtárgyakkal, amelyek szintén az Ű-ben voltak értékesíthetők, s nagyrészt meg is jelentek. Nem kevesebb, mint 216 ilyen képtárgyat tartalmaz ez a jegyzetkönyvecske (49. rectótól — visszafelé számozással — a 43. versőig). Ilyenformán a notesz az Ű anyaggyűjtésének tekinthető nagy egészében, s valóban évekkig táplálta belőle Jókai népszerű éleclapját, s mindjárt a megindulás évében igen sok ötletet fel is használt a bő választékból, sőt néhányat közülük már a NT-ben is feldolgozott.

Más irodalmi művei közvetlenül nincsenek érintve az emlékkönyv anyagában, csak második közzététel és felhasználás révén az Űstökös jól bevált darabjai (Igy a *Virradóra*, *Az életből ellesve*, *Szélcsend alatt*, *Dekameron* c. novellagyűjteményekben). Kivétel a notesz végén néhány fejezetdm a *Szerelem bolondjai* c. regény utolsó részeiből. Ezek nem terjednek ki az egész műre és nincsenek részletezve, egy-két szavas tárgymegjelölések. E regény valamivel részletezőbb vázlata a 9:79 v.—80. r.-n található. Néhány verset is tartalmaz a notesz, ezek egy része az Ű-ben jelent meg erősen módosított formában. Legigényesebb köztük a Petőfi emléket idéző *Minek jön az vissza, akit eltemettek* refrénű hosszabb lírai költemény.

Életrajzi vonatkozású jegyzet aránylag kevés van a noteszben. Ezek egy része sem az író magánéletére vonatkozik, hanem inkább szerkesztői tevékenységével függ össze. Szamba veszi korának sajtóórganumait (előzéklap), részletes rovatbeosztást készít egyik tervezett lapjához, aztán még részletesebb programot és tárgysorozatot, mely a tudomány, irodalom, művészet, közélet kérdéseit széles területen felöleli (1. v.—3. r.), kidolgozott újságprogramot fogalmaz az olvasóközönség toborzására (8. v.—9. v.), pénzügyi tervet csinál újságkiadáshoz (50. r. és 49. v.). Magánjellegű pénzügyi feljegyzés egy helyen található, ahol — bár a tételek megnevezése nélkül, tehát csak sejthetőleg — bevételeit és fizetmivalóit állítja szembe (55. v.). Egy képtárlat megtekintésekora látott művekre tesz kritikai megjegyzéseket (4. r., 10. r.—11. r., 12. r.—14. v.). Talán balatoni útja alkalmával (1857 Váli Mari emlékezése szerint) sírverset jegyez le a Kisfaludy család sírboltjáról. Végül megkísérli a *Dekameron* novelláinak összeállítását, de csak a 2. kötet első novellájáig jut el, ott abbahagyja. Kedves svábhgyi kertje sem marad ki egészen a noteszből, habár itt csak szőlőfajtáinak két ízben is megkezdett összeírására szorítkozik (52. v., 43. r.). Egy helyen néhány gyümölcsfáról is készít feljegyzést (51. v.). Ezek a kertjére vonatkozó rövid jegyzetek azonban csak odavetett vázlatnak tűnnek a többi jegyzetfüzetében található részletes összeírásaihoz képest, talán a kert kezdeti stádiumának állapotát örököltik meg, amelyen Jókai erőteljes beruházással, ültetgetéssel, oltoztatással gyorsan változtatott. Mindenesetre feltűnő az itt említett gyümölcsfák csekély száma.

Ami a 3. könyvecske korát illeti, kétségtelenül a legkorábbi noteszek közé kell számítanunk. A bejegyzések idejének pontos meghatározását nemcsak az évszámok és egyáltalán dátumok hiánya nehezíti, hanem a kor eseményeire vonatkozó jegyzetek hiánya is. Így csak következtésre vagyunk utalva. Minthogy a 14. verső egyik jegyzete (91.) megállapítja, hogy a notesz témáit megelőzi egy másik noteszben 643 tétel, s ezekből 401-et már kidolgozott, mivel továbbá ezt a másik jegyzetfüzetet

„első könyv”-nek nevezi, ez a könyvecske kétségtelenül közvetlenül amaz után következik sorban, s Jókai megjelölése szerint a második időrendben. Az említett zsebkönyv pedig a sorozatunkban 2. helyre beosztott notesz, amelyben az említett 643 tétel számozva meg is található. Mivel pedig az ezeket tartalmazó notesz korát 1856–58 évekre kell tennünk, a 3. notesz is ehhez az időhöz kapcsolódik és 1857–58-ra kell gondolnunk, mivel a témák nagy része az Ű 1858. évfolyamában már meg is jelent. Később, mikor újra kézbe vette, kerülhetett be az a pár mondat, illetve cím, ami a *Szerelem bolondjai* egy része vázlat-tervének tekinthető. De az sem lehetetlen, hogy a bejegyzés a notesz általános keletkezési időszakában jött létre, s csak később használta fel az író. Az 1857. évi balatoni útra vonatkozó – egyidejűeknek tekinthető – jegyzetek (15. r., 18. r.) is erősítik kormeghatározásunkat.

¹ Mint a két első, majdnem teljesen kiírt (Napló = Pesti Napló, Sajtó = Magyar Sajtó) lapcím s az utánuk következő néhány könyvben megfeythető rövidítés (V. U. = Vasárnapi Ujság, Hf. = Hölgyfutár, Db. = Délibáb, Sz. K. = Szépirodalmi Közöny, melyben Jókaitól a *Jordaki feje* c. novella jelent meg 1857-ben s a *Violanta* 1858-ban; NV = Nővilág, melybe szintén írt 1857–58-ban, Nkl = Napkelet is szerepelt 1858-ban) mutatja, az első oszlopban a korabeli nevezetesebb sajtóorgánumokat veszi számba Jókai, míg a második oszlop kiolvasható nevei általában újságmunkatársakat, hírlapírókat jelölnek. A feljegyzés korára nézve irányadó, hogy a VU már köztük van az említett kiadványoknak, de pl. az Ű (mely 1858-ban indult) még nincsen. Sőt a NT sincs felemlítve (1856-ban indult).

² Valószínűleg a VU vagy a Délibáb rovatának szétosztása újságírók között az 1–10. sz. feljegyzés, valamint a tervezett vagy már tényleges munkatársak névsora. Kubinyi bizonyára K. Lajost, a kedvelt közgazdasági író-t jelent, Egressy Egressy Gábort, Mocsáry M. Sándort, aki a VU-ba is írt cikkeket, Dapsy azonos lehet D. László tanárral, a VU egyik munkatársával, Komlóssy Imre szintén a VU munkatársa, hasonlóképpen Körösi Sándor is, Kenessey Kálmán is frogatott a VU-ba. Viszont a 4. pont határozottan a Délibábra utal, mert ez volt a Nemzeti Színház lapja. Egyúttal rámutat Jókai lapszerkesztői motívumainak egyikére is, tekintettel neje színi pályájára.

³ Az itt kezdődő feljegyzésekből mintegy a 3. rectó végéig sajátos újságtervezést olvashatunk ki. Konkrét közleménycímek keverednek benne általános programadással, egy társadalmi folyóirat tárgyainak összegyűjtésével. A széles tárgykör a VU-ra utal, mint amelyben az itteni tervek nagy része meg is valósult. Az egész kiváló betekintést nyújt Jókai felfogásába, nézeteibe, szerkesztői elgondolásaiba. Jellemző a politikától való tartózkodás, csak egy – törölt – „Le a politikával”

jelszóig merészkedik a Bach-korszak éveiben, s megelégszik „A mai nap cronicája”-val, tehát egyszerű napihírekkel.

A program 6. (Utazás leírások) és 14. (Utazás az országban) számú tárgykörét Jókai meg is valósította *A regényes Tempevölgye* c. útleírásában, mely 1857. évi balatoni utazásának benyomásait festi a VU 1858. évf.-ban. Ide vágnak e notesz feljegyzéseiből a 15. rectón a Sötényi Horváth Trézsi sírfelirata, mely szintén megjelent a VU-ban Kisfaludy Sándor sírját ábrázoló rajzzal együtt, továbbá a 18. rectón a 783. jegyzet első rébusza: Balatonhoz Székesfehérvár 12 mf.

⁴ *Tessék hát választani! vagy: idegen divatok és magyar viseletek.* Ü 1859. dec. 10. 15. sz. 116–118. Az idegen és a magyar viselet van képekben szembeállítva. Az olvasónak a kettő között kell választania. Ez a választás – az idegen viseletet ábrázoló képek karikatúrák! – nem nehéz. Jókai különben már korábban elkezdte a magyar viselet népszerűsítését. L. *Szóváltás a dalidő fölött.* VU 1855, *Magyarázatok a dalidőhöz.* Napkelet, 1858.

⁵ *Mátyás király fája* a Nemzeti Színházi Naptár 1858-ra c. kiadványban jelent meg először, majd belekerült a *Dekameronba*, ahol az 1. k. 267. 1. olvasható.

⁶ *D. Hogyan lett Dul Mihály uramból Rácz János?* 2. k. 1. A novellában a „nagy tolvaj és alattomos gyujtogató” nem Pap Mátyás, hanem Rácz János, és Debrecenben nem a Sas utcában, hanem a kis Péterfián lakott.

⁷ A 4. r. feljegyzései az írónak valamelyik képtárlat alkotásairól formált véleményét örökltik meg, mint a 22. számú megjegyzés mutatja (többet ér a ráma). Folytatása a 10. rectón található. L. Tréfás képkiállítási beszámolóját: Kakas Márton a műtárlaton. Kakas Márton levelei . . . 1871. 2. k. 44–48. l.

⁸ *Férges almák XVI.* címen a NT 1858. 151. lapján jelent meg először. Szerepel *Rongyos a mentél* . . . címmel a *Költemények* 2. k. 73. is. A költemény szövege a NK-ban ugyanaz, mint a noteszben, csak a sorbeosztás és a központozás módosult. Fölhasználta *Politikai divatok* 419.

⁹ *Milyen szerények a halottak.* Ü 1859. jan. 1. 1. sz. 5. A Petőfi emlékének szentelt költemény megjelent még: *Költemények* 1. k. 362.

¹⁰ *Az egyetlen ápoló.* Ü 1858. nov. 20. 14. sz. 111. A satirikus költemény 1858-ban sajtóvétség miatt elszenvedett fogságának emléke. Az „egyetlen ápoló” porkolójba volt. A följegyzés a költemény utolsó versszakát tartalmazza azzal a különbséggel, hogy az első sor a közzétételkor így módosult: *Az Isten is dldja őt meg.* Megjelent még: *Költemények* 2. k. 84.

¹¹ *Költemények. Minek jön az vissza, akit eltemettek?* 1. k. 361–362. Különbség van a feljegyzés szövege és a végleges szövegezés között:

Följegyzés szövege
Nincs cím

Végleges szövegezés
Cím: Minek jön az vissza, akit
eltemettek?

	1. vsz. 2. sor:	
ellegyen (sic) felejtve		el legyen temetve;
	3. vsz. 4. sor	
szemfedővel		szemfedéllel;
	3. vsz. 5. sor	
olyan jól befedtek		olyan jól lefedtek;
	3. vsz. 6. sor	
refrén hiányzik		refrén: Minek jön az vissza . . . ;
	4. vsz. 2. sor	
hasztalan remélni		jövőben remélni;
	4. vsz. 5. sor	
Annyi (élő) ember		Annyi élő, aki fut . . . ;
	6. vsz. utolsó sora	
a kit eltemettek		kit már eltemettek.

Ezt a szöveget fölhasználta: Politikai divatok 417.

¹² A 7 soros versike megjelent *Férges almák XVII.* címen a NT 1858. 151. Bekerült a NK-ba is: *Költemények. A tudósok, a tudósok* 2. k. 73.

¹³ *Milyen szerények a halottak.* Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 5. Petőfi emlékét idéző költemény első verszaka. A versszak utolsó sora így módosult: *Milyen szerények a halottak.* Megjelent a NK-ban *Költemények* 1. k. 362.

¹⁴ *Eppur si mouve* 1. k. 193. „ . . . Jutka asszony az egy huszasból, mely áll 50 váltókrajcárból, képes volt 55 váltókrajcárt kiadni.”

¹⁵ *Az életből elvesve. A szociáldemokrácia Európában és Északamerikában* 228.: „ . . . idem nolle’ [= ugyanazt nem akarni] alapján való összeköttetése van a szociáldemokrata mozgalomnak az olasz irredentával, spanyol forradalmi pártokkal és a Svájcban élő lengyelekkel.”

¹⁶ Újságprogram talán a Magyar Sajtó számára, mely 1856-ban indult meg Hajnik Károly szerkesztésével, de főmunkatárs címen Jókai irányított. Az egész 6 pontban felöleli az újság társadalmi, politikai és irodalmi programját, itt is óvatosan szól a politikáról, csak a külpolitikát említi meg. Irinyire bízták. A hangsúly az irodalmon van, célkitűzése a népszerűsítés, a népszerű kifejezés széles olvasórétegre tekint. A tudományos cikkekre nézve azt a helyes elvet hangoztatja, hogy a cikkeknek össze kell kapcsolniuk a tudományt az élettel. A tömören fogalmazott közlemény mintha az olvasóknak lett volna szánva, vagy előzetes tájékoztatásul a megjelenendő folyóiratról.

¹⁷ Folytatódnak a képtárlatról szóló rövid megjegyzések a 11. rectó végéig.

¹⁸ *Cigánypolitika*. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 11. A cigánybanda a szolgabíró nevenapján „egy kellemes feliratú” üvegből suvikszot ivott. Egyik sem árulta el a másiknak, hogy mit tartalmaz a félreismeret üveg, csak a végén mondott ennyit a vén címbalmos: „— Te, Csicsa, nem ennénk rá egy kis — kefét?” Ezzel a jegyzettel folytatódnak a sorszámozott feljegyzések (76) a 8. rectoról, ahol a 75 számmal félbemaradt a számozás, mert másféle jegyzetek következtek.

¹⁹ *Veszedelemes fogadás*. Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 54. Két unokatestvér, Józsi és Tóni találgatja, hogy kettőjük közül melyik az idősebb. Fogadnak: a fiatalabbik tartozik — bárhol találkoznak — az idősebbet nagybátyjának szólítani és kezét csókolni neki. Tóni bizonyult fiatalabbnak. „s már most Tóni akárhol találkozik Józsiival — mindenütt kezét csókol Józsinak, s kedves urambátyámnak titulálja.”

²⁰ Amennyiben az előző sorral összetartozik ez a szó, akkor kétségtelenül a Nemzeti Színházi Nyugdíjintézeti Naptárra vonatkozik, mely 1858-ra készült. Szerk. Szigeti József.

Ugyancsak 1858-ban, az Ű aug. 21-én megjelent 1. számában is találunk „Prológ”-ot, mely az Ű hét betűjét ábrázoló szimbólikus rajz öleletes magyarázata. Az élclap első évfolyamának első lapján olvasható.

²¹ E bejegyzésből kitűnik, hogy ez a notesz folytatása egy másiknak, amelyikben az itt említett 643 számú jegyzet van, amelyek közül feldolgozott az író 401-et. Ez a notesz a 2. e kiadásban és benne valóban megtalálható a 643 feljegyzés (l. a 34. rector). Jókai szavai szerint tehát ez a 2. notesz volt az első jegyzetkönyve. Mivel alapos okok miatt mégsem ezt vettük sorozatunkban elsőnek, látszólag ellenmondásba kerülünk magával az íróval, aki csak tudhatta, hogy melyik könyvecskével kezdte a feljegyzéseket. Ez az ellenmondás úgy oldható fel, ha figyelembe vesszük, hogy az elsőnek besorolt notesz számadási napló, a 2. és ez a 3., amely azután közvetlenül következik, írói célzatú jegyzetek gyűjteménye. Jókai e bejegyzéséből az is kiviláglik, hogy tudatosan írói célokra készítette a feljegyzéseket. Ezt mutatja a jegyzet lényege: hogy az eddigi 643-ból 401 van kidolgozva.

²² *Válogatott kitételek*. Ű 1858. okt. 9. 8. sz. 60. Egy büntügyi perben egy kurtarokolyás pesztonka meg egy hórihorgas háziszolga tanúskodik. Mintha összebeszéltek volna, olyan egybehangozóan felelnek minden feltett kérdésre. Erre a körülményre a vádlott ügyvédje ilyen választékos stílusban hívta fel a bírák figyelmét: „Csordás János nem egyéb, mint Barna Jutkának *uszdlyhordozója*.”

²³ 2: 156. j.

²⁴ Sír felirat. Közölte A magyar Tempevölgy c. írásában a VU 1858. máj. 30. 22. sz. 259. a következő bevezetéssel: „Kisfaludy Sándor sírja melletti bálványfán rozsdás vaslemezen olvasható sírvers:”. Ugyancsak

közli a *Magyarhon szépségei* c. kötetben (kiadta Heckenast; 1862. 24.) *A magyar Tempevölgy* c. balatoni útleírásban *Kisfaludy Sándor stríjándl* cím alatt.

²⁵ *Palóc mondás.* Ű 1858. aug. 21. Utat csinálni voltak kirendelve a palócok. A felügyelőnek arra a kérdésére, hogy miért hoztak magukkal egy fogatlan öreget, azt felelték: „Hát biz ezt az öreget csak kutyának hoztuk magoónkaa, hogy vegyázzék a gónyaankra.”

²⁶ *A legyező.* Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 72. Balatonfüred sétányán selyemben, bársonyban pompázó, de otthon kinos egyszerűséggel vacsorázgató úrhölgyek egyikének aranyos retiküljéből kiesik egy lúdcomb. X úr utánaugrott, felvette, s e szavakkal nyújtotta át tulajdonosának: „Nagy-sád, el tetszett veszteni a legyezőjét.”

²⁷ *Nagy rivalitás.* Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 68. A vendéglős a vacsorát kérő vendégnek azt izeni, hogy vacsorázzék ott, ahol ebédelt. (A vacso-ráért küldő vendég ui. rendes körülmények között másutt, nem nála étkezett.)

²⁸ *Bbcs* Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 10–11. L. 2: 89. j.

²⁹ *Nevezetes gazda.* Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. A nagyságos úr a kan-magot meg a nősténymagot más-más táblába vetteti, mert azt tanulta a botanikából, hogy egyik kender hím, a másik nőstény.

³⁰ *Csallóközi bor hatása.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 31. A csallóköziek borától „megfagy az ember.” L. 3: 32. j.

³¹ *Nagy szerénység.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 37. Egy kislány a menyülj-hozzám virágot csupa szerénységből netessékhozzámnyúlni virágnak nevezte.

³² L. 3: 30. j.

³³ *Retrospektus.* Ű 1859. jan. 1. sz. 8–16. „Visszatekintés az elmúlt évharmad [1858] nagyszerű, kisserű, édes és keserű eseményeire ... mutogatja Kakas Márton.” Így értelmezi az Ű-ben Kakas Márton.

³⁴ *Bbcs* ismétlődő rovat címe az Ű-ben. L. pl. 1858. aug. 28–okt. 16. 2–9. sz. Humoros elbeszélések nyolc folytatásban. Bürgözdí bácsi több csnye újjáéledt *A fránya hadnagy*-ban. L. *Virradóra* 238.

³⁵ *Ugrató verseny akadályokkal.* Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 16. Légyottot ábrázoló humoros kép. A bizalmas kettőst a közeledő férj zavarja meg. Az udvarló a kerítésen át akarna megugrani, ha e szándékában egy hatalmas kutya nem akadályozná.

³⁶ *Hazai lóversenyek.* Ű 1858. aug. 21. 1. sz. 6. „... a báró X zsokéja egy merész szökés által versenytársát egy egész löfajjal megelőzte...”

³⁷ *Rébusz.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 48. Kép: fehérszínű széken vár – vonal, nyolc mérföldet mutat – Balaton. Megfejtése: Balaton Székesfehérvárhoz nyolc (nem tizenkét, mint a notesz jegyzetében) mérföld.

³⁸ *Rébusz.* Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 56. Kép: borospalack, rajta, nem benne mérleget és kardot tartó szimbolikus alak. Megfejtése: Nincsen borban az igazság, vagyis ellenkezőjére fordította Jókai a feljegyzés értelmét a kidolgozásban.

³⁹ *Az új gazda.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 39. „Az új gazda”, hogy több sajta legyen, a következő ötlet megvalósítását határozta el: „En minden birkának két tőgyét kifejetem, s csak a másik kettőt engedem a báránnyal kiszopatni.”

⁴⁰ *Tinódi Sebestyén diák krónikái.* Ű 1858. aug. 21. és aug. 28. 1. és 2. sz. 6. és 15. „Mit látott Tinódi Pesten és Budán? 1858. év második felében? Mit esznek Pesten?” Két folytatásban. A közleményben kevés van a följegyzésből: egy-két verssor, néhány rím.

⁴¹ *Megint egy rágalom a krinolin ellen.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 29. Babossy szabómester grófi pártfogójától akkora darab helyet kért élethosszig tartó használatra, amekkorára ő és felesége elfér. „A grófnak nem jutott eszébe, hogy krinolin is van a világon, s most Babossy mester azon a helyen építettett magának egy kis nyári mulató lakot két szobával, egy konyhával, elől kis virágos kerttel, hátul szőlőlugassal és baromfióllal.”

⁴² L. a 2: 53. j.

⁴³ *Rébusz.* Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 72. Kép: egy liba, egy kakas meg egy kacs. Megfejtése: Három jó madár.

⁴⁴ *Rébusz.* Ű 1858. okt. 9. 8. sz. 64. Kép: egy forintos kifli — felfordított tál, benne mák — egy szál tulipán. Megfejtése: drágalátos mákvirág.

⁴⁵ *Hiteles tanú.* Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 56. Egy falusi ember valami mulasztását betegséggel igazolta. A kisbírónak arra a kérdésére, van-e erre tanúbizonyossága: egy ludat húzott elő a szűre alól.

⁴⁶ *Rébusz.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 32. Kép: aug. hó első hete (naptár-részlet) — terített asztalon kolbász. Megfejtése: Több nap, mint kolbász.

⁴⁷ *Rébusz.* Ű 1858. aug. 21. 1. sz. 8. Kép: Minerva istennő — csipkebogyó. Megfejtése: Nem anyától lettél, rózsafán termettél. Minerva ui. nem anyától lett, a csipkebogyó pedig csakugyan rózsafán terem.

⁴⁸ *Archeológiai feladat.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 31. Megfejtése: Szemszedettt fiatal emberek sokszor heverték e padon. Szegény bús Marci írta ezt.

⁴⁹ *Rébusz.* Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 80. Kép: cserfa — vivat — pipa. t Megfejtése: Cseréljen pipát.

⁵⁰ *Archeológiai feladat.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 40. Ugyanaz a rejtvény, mint a 47. sz. jegyzetben, csakhogy szövegbe foglalva. A szöveg magyarul: Szeptember hónapban fogadta fel Aurelianus, hogy egy ilyen emléket emeltesen a jó és rossz szellemeknek, hogy ajándékozzák meg az ő hitvesét, Ilonát jobban erényekkel és tehetségekkel, és nehogy a gonosz szellemek haragudjanak.

⁶¹ L. *A praenumeratio különféle stádiumai* cikket a Kakas Márton Humoristikus levelei . . . 1871. 2. k. 84–89.

⁶² *Személyvdlogatás*. Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 29. Az örmény kocsmáros arra a kérdésre, hogy adja a szénát, így felelt: „Hát ki milyen ember? úgy. Hintonak drágább. Szekérnek olcsóbb.”

⁶³ *Természetbúvárok számára*. Ű 1858. okt. 9. 8. sz. 61. Egy kereskedésben felbontottak egy ládát. Fedelét, melyből 6 cm-es szögek álltak ki, férőhely hiányában egy pamlagra helyezték. Belép egy asszonyosság, ráül, s olyan nyugodtan viselkedik, mintha bársonypamlagon ülne. A jelenlevők hiába törték rajta a fejüket, nem tudták megfejteni a rejtélyt. Titok maradt, asszonyi titok mindmáig. „Ámbár beszélnek itt s amott tizenkét meg egynehány szoknyáról, s más efféléiről, de valami bizonyost még eddig nem tudnak. Csudálatos, nagyon csudálatos!!!”

⁶⁴ *A hűséges házibarát*. Ű 1858. nov. 20. 14. sz. 105–107. Komikus színjáték öt felvonásban egy előjátékkal. Terjedelme harmadfél lap.

⁶⁵ *Indítványok a Katona-szobor kijavítására*. Ű 1858. aug. 21. 1. sz. 7. Milyen legyen a Katona-szobor? Négy kép.

⁶⁶ *Gyermekl aggodalom*. Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. „Nénémasszony; – nénémasszony! Ha én az uj csizmám felhúzó, megismer engem a kutya?”

⁶⁷ *Nagy megbántás*. Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 31. Egy tudósunkat nagybátyja fiatal korában, hogy elvegye kedvét a sok tanulástól, Kölcseyvel ijesztette. „– Ugyan mit bujod azt a sok mihaszna könyvet . . . még utoljára olyan ember lesz belőled, mint a vak Kölcsey!”

⁶⁸ *A hurkaeső*. Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 31. „Bolond Matyi Debrecenben talált pénzt vitt a városházára. Mikor találta a pénzt? – kérdezték tőle. Hát mikor hurkaeső volt, – volt a felelet.” Egy kofa teknőben fején főtt hurkát vitt a heti vásárba. Megbotlott, s a sok hurka mind a Matyi fejére esett. Ismert nemzetközi mesemotívum.

⁶⁹ D. 1. k. 54. A s. 9. nov.

⁷⁰ *Szélszél alatt. A debreceni kastély* 149. I. Rákóczi György rendeletére Debrecen város száműzött bíráját, Igyártó Mihályt visszahelyezték hivatalába, utódját, Keresztsgzi Mihályt pedig elfogták. Amikor a Keresztsgzi-párti diákság erről értesült, fellázadt. „Ad arma! áruulás van a városban! kiáltozó végig a vásártéren Ormándy, a nehéz első botot forgatva feje fölött; „incendium!” ég a város becsülete! Elfogták Keresztsgzit!”

⁷¹ D. 2. k. 293. A s. 32. nov.

⁷² *Csak?* Ű 1858. nov. 20. 14. sz. 110. Egy árendást valaki „nagyságos”-nak szólított. Az csupa szerénységből tiltakozott ellene, mondván, hogy ő csak „tekintetes”. „De már azt kikérem! Ezzel csak igazi urakat szoktak titulálni.”

⁶³ *Bécs* Ü 1858. aug. 28. 2. sz. 10. „Böthlehembe jer, pajtás, Ott van ám a jó tartás, Bor, ser folyik, mint a tenger, lhatik az ember.”

⁶⁴ Ilyenféle anekdoták *A magyar nép élece* . . . 1871. 223–229.

⁶⁵ *Elugrotta, mint a debreceni csizmadia a szőlőjét.* Ü 1859. máj. 21. 3. sz. 20. Babos uram szőlőt vett magának. Új szőlőjébe menet annak nem az ajtajára került, hanem a rövidebb utat választván, átvette magát a kerítésen. Ezért a szőlőspásztor megbírságotla, fizettetni akart vele beugrásért öt, kiugrásért megint öt, összesen tíz forintot. „Én? fizetek? tiz forintot? Amért beugrottam, kiugrottam? No hát várjon kend egy kicsit, majd beugrom még kétszer, visszaugrom kétszer; aztán tartsa meg kend magának a szőlőt.” Megjelent még: *A magyar nép élece* . . . 9. kiad. Bp. 1904. 259–260. Felhasználta *A mi lengyelünk* HhM 8. k. 340.

⁶⁶ *Históriai feladat.* Ü 1858. nov. 6. 12. sz. 94. Megfejtése: Caracalla római császár megölte öccsét, Getát. Minthogy a getákkal is volt összetűzése, Helvius Pertinax elnevezte Caracalla Geticusnak. Ezért a szójátékért életével fizetett.

⁶⁷ *Signorina Saltadina.* Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 79. Tánckarikatúrák.

⁶⁸ Szigeti népszínműve színpadra került 1855-ben, megjelent a Nemzeti Színházi Nyugdljintézet Naptárban 1858-ra.

⁶⁹ *Talio.* Szemet szemért, fogat fogért. Ü 1858. okt. 9. 8. sz. 62.

„Disznókat hizlalt, úgy lett úr, Ósfy: — hízik mint

Ő maga is; — ki miben vétkez, — abba' lakol.”

⁷⁰ *Az élet komédiásai.* 2. k. 64. A vaskakadu. Fejzetecím. A különös regényalak mintája már itt felmerül, jóval a regény megírása előtt.

⁷¹ *Sorsát senki ki nem kerülheti.* Ü 1858. okt. 9. 8. sz. 61. Piróki Miska semmitől sem félt annyira, mint a bivalytól. Inkább mérföldes kerülőket tett, csakhogy elkerülje a vele való találkozást. Egyszer egy mocsárnak rugaszkodott neki, amelyen át csak egy szál deszkahíd vezetett. Már megtette a feleutat, amikor a deszkahíd nyílásában valamiben megbottlott: hát egy a mocsárban fürdő bivalynak volt a szarva. „Haj! sorsát senki ki nem kerülheti.” Ennek mintegy ellenpárja a notesz következő témája:

Sajdsárgos vadászat. Ü 1858. dec. 4. 16. sz. 126. „Borzi Ábrahám ur nemcsak nagy vadász volt, de egyúttal nagy állatszelidítő is . . . egy himszarvast és egy hollót annyira szoktatott, hogy azok eljártak vele vadászni.”

⁷² *Tűz ellen való csálhatlan és olcsó biztosítás.* Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 77. „Bugyboréki Cinege ur szárazság idején akár háztetőn, akár annak tetejére egy kis porció halhatatlanságért verset írni ajánlkozik. E vers után forrás bugyog.”

⁷³ *Párviadal.* Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 53.

„Stuczli, a párbaj olyan lakoma, miben azt se tudod még,
Vendég fogsz-e te ott lenni, avagy pecsenye.”

⁷⁴ *A vén sas.* Ű 1858. aug. 21. 1. sz. 2–5. Zsülpý Péter, Mária Terézia kedvelt katonája felesége kedvéért németül tanul, de felesége megelőzi, hamarabb megtanul magyarul, mint férje németül. Megjelent még: *D* 2. k. 286. A sorozat 31. novellája.

⁷⁵ *Kertészdal.* Ű 1858. nov. 20. 14. sz. 69. A kertészetet dicséző költemény.

⁷⁶ *Az egyetlen dpoló.* Ű 1858. nov. 20. 14. sz. 111. L. a 3: 10. j.

⁷⁷ *Milyen szerények a halottak.* Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 5. L. 3: 9. j.

⁷⁸ *Nyelvismeret.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 22. Pénzt kér kölcsön a diák társától, s hogy minél nyomósabb legyen, latinul. A megszólított azzal hártja el a kérést, hogy ő nem tud latinul, csak a bátyja. „Hanem azzal is hiába beszél most, annak sincs pénze.”

⁷⁹ *Proológ.* Ű 1858. aug. 21. 1. sz. 1. L. 3: 20. j.

⁸⁰ *Rébusz.* Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 16. Kép: szörös hernyó, a neve papmacska – növény, neve: papsajt. A hernyó a növényen rágódik. Megfejtése: a pap macskája megette a pap sajtját.

⁸¹ *Rébusz.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 24. Kép: férfi, előtte borosüveg és két pohár – nő, előtte kávéskanna és egy csésze. Mindkettőnek mosolygós az arca. Megfejtése: Ki mit szeret, arra néz.

⁸² *Furcsa recipe.* Ű 1858. okt. 30. 11. sz. 84. Az iskolakerülő diák, orvosi recipe helyett tévedésből valami tintaspeciest (tintának való vegyíték) vitt igazolásul tanárjának. „Domine én ebből a recipéből azt látom, hogy az ön baja nem egyéb, mint szárazbetegség a kalamárisban.”

⁸³ *Négy óra a vulkán fenekén.* Ű 1858. dec. 18. 18. sz. 137. és dec. 25. 19. sz. 145. Egzotikus történet két folytatásban. Megjelent még *D* 3. k. 123. A s. 8. nov.

⁸⁴ *D Xelenhoa és Toipingvang.* 2. k. 55. A s. 6. nov.

⁸⁵ *Eltart Matyi.* Ű 1859. jan. 22. 4. sz. 39. Kolozsvárott Matyi szabómester a szegény színészeknek mindig jószívű és telemarkú pártfogója volt. Egy alkalommal a színházban a „Tékozló”-t adják. A címszereplő mindenét elveri és szerepe szerint a folyóba akarja magát vetni. Ekkor valaki lekiáltott a színpadról: „ – Megállj te bolond, jobb, menj Matyihoz, eltart ő, – mire Matyi a nép közül tele torokkal visszakiáltja: – El biz az akasztófa!”

⁸⁶ *Nem ereszt ki a feleségem.* Ű 1859. dec. 17. 16. sz. 124. N. János színész egyszer szerepe végeztével távozni akart a színpadról. De mert a két ajtó közé festett tükörlapon hiába kereste a kijáratot, előre fordult, és síró hangon sóhajtott: „Nem ereszt a feleségem! . . .”

⁸⁷ *Kutyakombindió.* Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 76. Egy harapós kutya

majd lehúzott a lábáról két békésen sétáló urat. Mikor felelősségre vonták, a kutya gazdája így mentette magát: „Nem bánt az én kutyám tisztességes úri embereket soha; hanem most azt tudja, hogy szombat van, s aztán ilyenkor minden parádés emberről azt gondolja, hogy zsidó; azért megy ilyen dühösen neki!”

⁸⁰ *Hírlapi kacskák.* Ű 1858. okt. 9. 8. sz. 64. „... valaki oly szerencsés volt egy port feltalálni, mely ha bármi tóba behintetik, ottan a halak tenyészni fognak oly nagy mennyiségben, mint a tót vidéken a burgonya.”

⁸¹ *Ilyenforma féreg.* Ű 1858. okt. 30. 11. sz. 86. Valaki Sárkány doktort keresi. Neve nem jut eszébe. Toportyánt mond. „Tudtam, hogy valami ilyen pokolbeli féreg, de nem jutott eszembe, melyik.”

⁸² *Egy pézsmá kacsapár históriája.* Ű 1858. nov. 20. 14. Egy kiváló gazda megajándékozta vendégét egy pár ritka szépségű pézsmakacsával, s ráadásul egy szép példány amerikai hagymával. Csak azt kötötte ki, hogy adományának viselje gondját, mert nagyon bánatná, ha valaki veszni hagyná az ő gonddal nevelt jószágát. Drága és féltve őrzött jószágának sorsáról aztán így tájékoztatta egy barátját: „Hát az a pörkölt hús az én szép pézsmaracéim húsból készült, melyre az amerikai hagymát, tudod, hogy darabja 10 pengőmbe került, reá aprították.”

⁸³ *Az olcsó ludak.* Ű 1858. nov. 13. 13. sz. 99–100. A lelkész a helybeli birtokostól pénzért kér egy pár ludat. A birtokos küld neki egy szépen fejlett gúnárt meg egy tojót, de nem pénzért, hanem ajándékba. Mikor ez már harmadszor ismétlődik, a birtokos lúd helyett ezt a szóbeli üzenetet küldi a lelkésznek: „Sajnáljuk, hogy többel már nem szolgálhatunk, de bizony már több eladó nincsen.”

⁸⁴ *Borkorcsolyák.* Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 80. Az uraság megdicséri fuvarosának tüzserszámát. „— Hát ha még a szél nem fújna! — felel önkéletes boldog arccal János.”

⁸⁵ *Aggodalom.* Ű 1858. okt. 30. 11. sz. 84. Egy hajós újra kivágja a folyón azt a léket, amely az éjjel befagyott. A másik hajós figyelmezteti: „Hagyjon kend neki békét, az este beleugrott a feleségem, ha kiereszti kend, még visszajön.”

⁸⁶ *Ez ugyan meglátta Pestet.* Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 7. A máramarosszigeti diáknak minden vágya az volt, hogy Pestet meglássa. Sikertült is neki máramarosi sószállító fuvarosokkal hét napig tartó keserves utazás után eljutni vágyai városába, ámde a fuvarosok már megérkezésük napján elintézték dolgukat, fordultak vissza, s a diákok „... visszavitték Máramarosszigetre anélkül, hogy egyebet látott volna Pestből a sóháznál; az pedig, tudjuk, hogy a város végén van.”

⁸⁷ *Sorsát senki ki nem kerülheti.* L. 3: 71. j.

⁸⁸ *Hogyan szedte rá a székelly a talidant, s hogyan tette boldoggá ezáltal?*

Ü 1858. dec. 11. 17. sz. 131–132. Megszökött a talián medvéje. Kérte a székelyt, szerezzen neki másikat, van az erdőn elég. A székely meg is ígérte, hogy ötven forintért keres egyet. Talált is egy barlangban egy fias medvét, és a taliánt beküldte érte. Milyen nagy volt a csudálkozása, amikor kis idő múlva megjelent a talián a barlang bejáratában – a medvecsaláddal. A székely a talián elszökött medvét találta meg.

⁹⁷ *Nemzeti büszkeség.* Ü 1858. dec. 18. 18. sz. 143. Mikor a párizsi béke megkötése előtt az egyesült seregek diadalmasan vonultak Párizson át, Lajos, székely huszárórnagy megparancsolta huszárjainak, hogy senki se merje szemét a menetelés alatt lova füléről elmozdítani. A székely nemzet becsülete kívánja ezt. „Úgy lón! A székely huszárzászlóalj átléptetett a szép Párizson anélkül, hogy látott volna belőle valamit.”

⁹⁸ *Csatarész.* Ü 1858. dec. 18. 18. sz. 144. A francia háborúban a székelyek arra kérték vezérüket, „hogy vegye tekintetbe, miszerint otthon családjak, gazdaságok van, és adná ki a csatából részöket – hogy vágják le, s menjenek haza. . .”

⁹⁹ *Apa és fiú.* Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 56. A fiú a Kígyó u. szögletén arra kéri apját, ne menjenek a Váci u. felé, ott egy hitelezője lakik, kerüljenek az Úri utcára. „Jaj, fiam, ott meg az enyim lakik.”

¹⁰⁰ *Ha én nem volnék.* Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 70. Sok baja volt a rektor-nak az iskolás gyerekekkel. Négyyszer is el kellett neki valamit magyaráz-nia, akkor el is tudta ugyan mondani utána szóról szóra, de érteni – még akkor sem értette. Önérzettel állapította meg a rektor: „Nagyon gyenge a te eszed. . . bizony ha én nem volnék, te volnál a világon a legnagyobb számár.”

¹⁰¹ *Hátul jön a búza.* Ü 1958. szept. 4. 3. sz. 24. Kolozsvárra hajtott a kalotaszegi oláh. Arra a kérdésre, hogy mi van szekeren, azt felelte; kukorica, hátul jön a búza. „A hátulsó szekéren pedig nem jött a búza, hanem jött az oláh felesége, aki útközben a csárdánál becserelítette a búzát egy hordó pálinkáért, s iszogatta is már vitéziül.”

¹⁰² *Egy farkas mortigráfijája.* Ü 1858. okt. 9. 8. sz. 63. Bokri hajtóvadászaton egy farkast terített le. Egész estig azon jártatta esztét, mit vesz majd azon az aranyon, amit vadászszákmányáért kap. S míg ő odabent az egyik pohár bort a másik után hajtotta fel, kint az udvaron a farkaszagra összesereglett kutyák veszettül elkezdtek orditozni. Azt hitte, hogy farkasjárás van, kirohant, s a sötétben a marakodó állatok közé lőtt, s egyet agyonlőtt közülök. Megvan a második, gondolta magában. Milyen nagy volt a csalódása, amikor megtudta, hogy nem farkast ejtett el, hanem egy híres nyájőrző komondort puffantott le. Megért testvérek között vagy ötven forintot. Így vitte el a komondor a farkast.

¹⁰³ *Lenni vagy nem lenni.* . . Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 76. K. Gy. aláírású költemény. Nem Jókai alkotása.

¹⁰⁴ *Jancsó és a tisztelt publikum.* Ű 1858. nov. 6. 12. sz. 93. Jancsó Pál (1761–1845), a híres komikus egy este hősi szerepet játszott, a közönség nem tapsolt, másnap bohókás szerepben lépett fel, a közönség alig akarta leengedni a színpadról. Kedvetlenül szólt le a közönséghez: „Ugyan mit tudnak ma tapsolni? Ilyen ostobaságnak, mint ez a mai? Tegnap kellett volna!”

¹⁰⁶ *Nagy kényelem.* Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 75. Az adoma nem arcról, hanem kézről beszél. Murillo (1617–1682) spanyol festő egy közrendű madridi férfi szépalkotású kezét szerette volna lefesteni. Egy reált kínált a modellüléért, ha előbb megmossa a kezét, kettőt. A szenyor ráállt az alkura, csak azt kifogásolta, hogy elfelejtették megállapítani, „melyik kezét akarja [Murillo] lefesteni, hogy csak azt mossa meg tisztára.”

¹⁰⁶ L. 2: 136. j.

¹⁰⁷ L. 2: 104. j.

¹⁰⁸ *Szagos bor.* Ű 1859. jan. 22. 4. sz. 39. János gazda minduntalan panaszkodott a zsidónak, hogy dohos a bora, hordólze van. A zsidó védekezett. „Hát mi lzt adjak neki? Hát miibe tartsam a bort, ha nem hordóba? Hát én vagyok annak az oka, hogy a hordóban zsáklyt nem kap?” János gazda megnyugodott. Vigasztalásul hozatott még egy üveggel abból a hordószűzből.

¹⁰⁹ *Egyeznek a lapok.* Ű 1859. jan. 22. 4. sz. 39. Az sz-i kaszinó egy szorgalmas olvasója sohasem volt megelégedve az újságokkal: ellenkező híreket terjesztenek, nem mondanak igazat. Egyszer véletlenül egy lap ugyanannak a számának két példánya került elébe. Nem vette észre, mind a két példányt végigolvasta. Most már igaznak ismerte el a híreket, mert szóról szóra egyeztek.

¹¹⁰ L. 2: 182. j.

¹¹¹ *Új fegyvernemek.* Ű 1859. febr. 12. 7. sz. 63. A fringiaolló. A gőzhuzárók. Két karikatúra. Rajza a 2: 41. r. látható.

¹¹² L. 2: 6. j.

¹¹³ *Bbecs.* Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 66. „Harsándy bácsi csizmájának a sarka szép apró vasszegekkel volt kiverve; én hát mindenik vasszeg fejébe egy . . . durranó kupakot nyomtam, gyöngén beleveregerve, hogy ki ne hulljon belőle. A csizmákat aztán visszaállítottam a helyükre.”

¹¹⁴ L. 2: 159. j.

¹¹⁵ *Bbecs.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 26–27. Bürgözdí piros szattyán cipője a polcról szórén-szálán eltűnt. A majszterné ráfogta a koldusasszonyra, bizonyára az fogta pártját. Nem a koldusasszony vitte el, hanem a majszterné rejtette el szalonnás fiókjába. Itt akadt rá Bürgözdí, amikor a fiók tartalmát akarta megdézsmálni. „Mit csináljak most? Ha visszalopom a lábtüimmet, ha felfedezem a tickot, még engem lazna-kolnak el, hogy mit kerestem a más ládájában; . . . hirtelen egyet gon-

doltam, kikaptam az egyik topánt, beledugtam a fazék káposztába, s azzal osontam kifelé, mintha ott sem lettem volna.”

¹¹⁶ *Bbcs.* Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 51–52. Bürgözdi elhitei egy öreg úrral, hogy neki olyan hadnagytársa van, aki voltaképpen huszárruhába öltözött leány. Több sem kellett a kikapós öreg úrnak, vacsorára invitálta a *huszárlédnyit*. Ő leánynak, felesége férfinak tartotta vendégeiket, ebből mulatságos bonyodalom származott.

¹¹⁷ *Bbcs.* Ű 1858. okt. 9. 8. sz. 57–58. Az olasz táborozás alatt történt Anconában. A vendéglőben lakó tisztek panaszkodtak, hogy egy olasz nem hagyja őket aludni; egész éjjel énekel és fisztulázik. Bürgözdi – aki pompásan tudta utánozni az asztalosműhely valamennyi hangját – segített rajtuk. Mikor az olasz éjjel rákezdte az áriázást, ő meg fúrni, faragni, fűrészelni kezdett olyan élethíven, hogy az olasz meg volt győződve, hogy a közelben egy szorgalmas asztalosmester dolgozik valami sürgős munkán. Felköltötte a vendéglőst, keresték az asztalosmestert, de nyomát sem találták. „Korán reggel elhurcolkodott az olasz a vendéglőből, s esküvel bizonyította, hogy ott ötlet egy legió elkárhozott lélek kísértette asztaloslegények képeben.”

¹¹⁸ *Bbcs.* Ű 1858. okt. 9. 8. sz. 58–60. Triesztben történt. Bürgözdi házigazdája egy dalmata szatócs volt, nagy tolvaj. Ennek a dalmatának egyszer lakója szobájában egy alaposan átkötözött dobozon akadt meg a szeme, s rajta ezen felírás: 200 forint bankcédulában. Alig várta, hogy szobájába vihesse és felbonthassa. A dobozból azonban legnagyobb rémületére egy hatalmas kígyó ugrott ki, amely nyugtalan futkosás után az ágyban, a szalmazsákban rejtőzködött el. Bürgözdi ezzel a jól sikerült tréfájával (mert az ő tréfája volt) örökre elvette a dalmata kedvét hasonló üzelmektől annál inkább, mert a kifordított szalmazsákból nemcsak a kígyó bújt elő, hanem előkerültek „mindazon eltűnt ingóságok, órák, melltűk és pisztolyok, miket tőlem apránként ellopogattott, s mik az ideig nyugodalmasan pihentek a szalmazsák fenekén.”

¹¹⁹ *Virradóra.* A *fránya hadnagy*. 256. A fránya hadnagy tréfája. Fortélyos kulcsával rászedi a két fuvarost.

¹²⁰ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 25. „Egy este Hanzival egy nagy fatálat megtöltöttünk csirizzel, aközé meg kevertünk kormot; ... a majsztermé ablaka arra nyílt, azt végtül végig befestettük azzal a fekete ragasztékka!” L. még 2: 21. v.

¹²¹ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 19. „... mi egész kényelemmel kicsérélhettük a tojásokat, a kotlós tyúk alá rakva a golyáét. . .”

¹²² *Bbcs.* Ű. 1858 aug. 28. 2. sz. 10–11. „Én pedig fogtam a babkását, kimentem vele az utcára, egyik szeglettől a másikig szépen végig töltöttem azt egy vonalban.” L. még 2: 89. j. és 3: 28. j.

¹²³ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 18. „... azzal a viasszal én

a kedves círnak mindegyik talpára felragasztottam egy fél dió-hajat."

¹²⁴ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 17–18. „... addig motoztam, míg akadtam egy lepedőre, azt ráborítottam a seprűre.” Ezzel készen volt a kísértet.

¹²⁵ *A gyógyíthatlan baj.* Ű. 1858. szept. 4. 3. sz. 22. A fülfájós beteg tévedésből az addíntó cédulát küldi a patikába az orvosi recept helyett, "ez ellen nincs a patikában orvosság".

¹²⁶ *Kölcsonós megismerkedés.* Ű 1858. okt. 9. 8. sz. 64. A szeptemvir oktatja a jurátust: ha az asztalnál a fejével int, az azt jelenti, hogy a jurátus keljen fel és váltson tányért. A jurátus így válaszol a szeptemvirnek: ha ő a fejét tagadólag rázza, az azt jelenti, hogy nem vált tányért. A motívum beleszővődik az *Eppur si muove*-ba is. A szereplők itt Korcza fiskális és Biróczy patvarista. (L. 1. k. 87.)

¹²⁷ *Furca rang.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 44. Egy társaságban arról folyt a beszéd, hogy aki az idén a legtöbb répát termeszt, az lesz a „répakirály.” „Tudod-e, Kristóf, [mondja valaki a sarokban szundikáló uri embernek], te meg mit termelj, hogy te is királlyá légy? – ... – Tököt, barátom. . . hadd légy te meg a „tökkirály” .”

¹²⁸ *Isznak-e teát?* Ű 1858. okt. 30. 11. sz. 86. Egy társaságban a háziasszony azt kérdezi egy vendégtől, hogy náluk isznak-e már teát. A válasz ez volt: „Igenis, iszunk. . . hanem legtöbben csak borban szoktuk kivenni a részünket.”

¹²⁹ *Edoardo e Conegonda.* Ű 1858. okt. 9. 8. sz. 64. Új opera. Tréfa.

¹³⁰ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 28. Nagy pompával temettek el egy nagyon gazdag embert Debrecenben. Csak a temetés után derült ki, hogy nem érdemelte meg a sok szép ritmust, mert vagyonát nem a kollégiumra testálta, hanem a gazdasszonyára. Bürgözdi azt javasolta a diákságnak, hogy énekelje vissza. „A sok bolond kapott az indítványon, s velem együtt kijövének a sirkertbe, aholott is körülállván az eltemetett gazdag sírját, akként állánk rajta bosszut, hogy éléneklénk kettőt azon olcsó versek közül, amelyeket szegény civis ember sírján szoktak sexta diákok énekelni egy polturáért fejünkint, kompetens diszharmonióival.”

¹³¹ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 33–34. Kardos Mózes debreceni civis elhalt Kovács Mihály (nem Csokonai) verseiért. Egy hordó bort ígért Bürgözdinek, ha egyszer elcsalja hozzá a híres költőt. Bürgözdi teljesítette Kardos uram kívánságát, elvitte hozzá: nem a vékony dongájú költő Kovács Mihályt, hanem tréfából a két mázsás kocsmáros Kovács Mihályt.

¹³² *Bbcs.* Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 51. „Ah mio caro sciurello! leporello! [= Ó kedves nyulacska!] ordlték kétségbeesve; s azzal vesd el magad a tengeri ürge után!”

¹³³ L. 2: 183. j.

¹³⁴ *Régen volt az.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 38. Debrecenben vásár volt. Báró R. . . y sehol sem talált szállást. Úgy segített magán, hogy megvett egy eladó házat. A motívum szerepel az *Eppur si muove* eseménysorozatában is. Itt Bálvándy báró vesz hasonló körülmények között házat. Debrecenben a mai Béke utcában ma is úgy hívnak egy házat, hogy „Reviczky ház.” (L. 2. k. 17–19.)

¹³⁵ *Nyúlegzekució.* Ű 1859. jan. 8. 2. sz. 21. Egy nyúl hat ízben tréfálta meg a vadászokat úgy, hogy a tyúkpadráson bújt el előlük. Hetedjére elfogták, törvényszéket ültek fölötte. „azt ítélték a delikvensre, hogy puskavesszővel huszonöt csapattassék . . . tudára adatván, hogy ujjabb elfogatás esetén nem kerüli el a sokkal fájdalmasabb megspékelést.”

¹³⁶ *Brahma és a bajadére.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 22–23.; itt-ott módosított, de már teljes alakjában. Megjelent még: *Költemények* 1. k. 5–6.

¹³⁷ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 33. „. . . a diákok elnevezték a töltött káposztát kollégiumi nyelven ‚abszurdum’-nak.” L. még: *Eppur si muove* 1. k. 10.

¹³⁸ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 33. „. . . mikor pedig szél fúj, akkor minden diák tudja, hogy no most almacsuszpájt főznek minden háznál a préceptoroknak; (mert a szél leveri a sok férges almát a fárul).”

¹³⁹ *Ó, Nadajdal* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 24. A költemény Nadajda orosz groteszk táncosnét dicséri. Megjelent még: *Költemények* 2. k. 149.

¹⁴⁰ *Ismerős asszonyság.* Ű 1858. dec. 4. 16. sz. 127. Egy úri asszonyság állapította meg, amikor megtudta, hogy az ismerősénél látott olajfestmény Luther Márton feleségét ábrázolja. „A neve olyan ismerős előttem, de személyesen nincs szerencsém ismerni.”

¹⁴¹ *Aranykorbeli emberek.* Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 15. Egy becsületes vízholdó ember rábízta minden megtakarított pénzecskejét csizmadiamester ismerősére. Igenám, de valakitől azt hallotta, hogy ilyenkor írást kell kérni a pénzről, mert az úgy szokás. A csizmadia nem is tagadta meg tőle az írást. Eddig a pénz miatt, most meg a kötelezvény miatt került az álom a szemét. Visszavitte hát a csizmadianak, és kérte őt: ha már a pénzt őrzi, viselje gondját írásának is, „és most az adós saját hitelezője kötelezvényét tartja gondviselés alatt.”

¹⁴² *Bíró uram a színházban.* Ű 1859. febr. 5. 6. sz. 53. Történeti drámát játszanak a színházban. Az öregbíró megállítja az előadást. „— Kisbíró! Azokat a kölykeket onnan az állásról el kell hajtani. (Megtörténik.) Már most lehet folytatni az előadást.”

¹⁴³ *Borkorcsolyák* 8. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 13. A vásárba hajtott tehén tátozt szájjal ment a vevő felé. Borjú kora óta megszokta, hogy a fogát nézzék.

¹⁴⁴ *Borkorcsolyák.* 7. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 13. A cigány reggelire jó nagy darabot vágott le a gazda szalonnájából. Amikor a gazda figyelmezteti, hogy a maga kenyeren van, azt felelte: „azon ám, de nem a magam szalonnáján.”

¹⁴⁵ *Mentség.* Ű 1862. nov. 1. 18. sz. 143. Gúnyos epigramma. A borivó azzal védekezik, hogy a gölyának is vörös az orra, pedig csak vizet iszik.

¹⁴⁶ *Borkorcsolyák.* 9. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 13. Egy úri ember panaszoja ismerősének, hogy szomszédját összeférhetetlensége miatt fel kell adnia a csendőrségnek. Ismerőse érthetetlennek találja, hogy még két nadrágos ember sem bír maga közt kiegyezni. „Mítl én ,kétnadrágos’, az apám sem viselt kettőt.”

¹⁴⁷ *Uo.* 2. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 12. Valaki érdeklődik, hogy hol megy már a konskripció (= összeírás). Amikor megtudja, hogy a C (betű)-nél, megnyugszik. „No úgy ráérek, ha a cseket konskribálják!”

¹⁴⁸ *Uo.* 1. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 12. Egy gazda árulja két lovát. Amikor egy vevő azt kérdezi tőle, miért kér jobbik lováért is annyit, mint a kettőért együttvéve, azt feleli, hogy a rosszabbiktól is szeretne megszabadulni.

¹⁴⁹ *Uo.* 5. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 13. A professzor zörget a pipázó diák ajtaján, és kérdi: ki van ott bent? „,Senki’ felelé a diák.”

¹⁵⁰ *Uo.* 3. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 13. A kliens folyamodványt iratott N. ügyvéddel. Meg volt elégedve az ügyirattal, csak azt kifogásolta, hogy a neve elé semmit sem tett az ügyvéd. De ha se nemesi előneve, se más mellékneve nincs, mit tehettem volna? „Legalább odatehette volna az úr: hogy ,néhai’.”

¹⁵¹ *Uo.* 4. Ű 1858. aug. 28. 2. sz. 13. A gróf Erdődinél tisztelgő legátusnak szintén *Erdödi* volt a neve. „Úgy hát atyafiak vagyunk! — Igen ám, méltóságos utam, azzal a különbséggel, hogy méltóságod ,gróf Erdödi de Mogyorókerék’ — én pedig csak ,Erdödi’ de nyomorókerék.”

¹⁵² *Mi van négy szemkőzt?* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 39. A félszemű Bálayval felesége négy szemkőzt akart beszélni. Hogy meglegyen a „négy szem”, Bálay beszóltotta inasát, aki szintén félszemű volt. Ezt az adomát felhasználta Jókai *Eppur si muove* c. regényében is. Itt Csollán Bertivel szeretne négy szemkőzt beszélni feleségének félszemű házikisasszonya. Csollán Berti a félszemű pincérrel egészíti ki az együtttest. (1. k. 285–286.)

¹⁵³ *Borkorcsolyák.* 9. Ű 1862. márc. 8. 10. sz. 78. „Egy katona roppant nagy betűkkel irt levelet édesanyjának. Midőn okát kérdezték, hogy miért tette azt, — Édesanyám nagyot hall, felelé.” — Felhasználta ezt Jókai az *Eppur si muove*-ban. Csollán Berti mondja Sátor Lőrincről: „Nagybetűkkel kellett neki írnom, mert iszonyu süket.” (1. k. 70.)

¹⁸⁴ *Mit vár itt?* Ű 1858. dec. 18. 18. sz. 143. Egy iszákos részeg hevert a pocsolóban. Megkérdezték tőle, mit csinál ott: „Várom, míg felszárad az utca.”

¹⁸⁵ *De nem úgy ám.* Ű 1863. dec. 19. 25. sz. 200. Beállított a kenő asszony a bíróhoz. Arra a kérdésre, hogy miért jött, azt felelte: „Hát neki. . . a fiskárus mondta, hogy: ha azt akarja, hogy a pörében jó ítéletet kapjon, hát meg kell bíró uramat kenni jól. Hát én elgyűntem.”

¹⁸⁶ *Valami gazember.* Ű 1859. ápr. 2. 14. sz. 120. Kongódy úr és inasa mámorosan tértek haza késő este a kocsmából. Ugyanabba az ágyba vetették magukat — ruhástól. Éjfél tájban felebredt az úr, és megállapította, hogy valami gazember melléje feküdt. Elhatározta hát, hogy lerúgja az ágyról. Hasonlóképpen gondolkozott és cselekedett az inas is. „A másik percben aztán mind a ketten az ágy alatt voltak.”

¹⁸⁷ *Borkorcsolyák.* 5. Ű 1862. márc. 8. 10. sz. 78. A fősvény legyet zárt a cukorszelencésbe. Arra a kérdésre, hogy mit akar a léggel: „Annak akarok végére járni, hogy inasom nem lopja-e a cukrot — felelé a zsugori.”

¹⁸⁸ *Borkorcsolyák.* 6. Ű 1862. márc. 8. 10. sz. 78. „Ugy kinozzon a lelkiismereted, mintha befelé fordított tövisesdisznó volna.”

¹⁸⁹ *Kannibál naivság.* Ű 1859. febr. 5. 6. sz. 52. Egy vadember (nem indus) Otahajti szigetén kéri a misszionáriust, hogy őt és két feleségét kérésztelje meg. A misszionárius bizonygatja, hogy nem teheti, mert egy férfinak csak egy felesége lehet. A vadember segített magán: egyik feleségét megette. Felhasználta *A három márványfej.* 275. L. még 3: 340. j.

¹⁹⁰ *Az elhajított kő.* Ű 1858. dec. 4. 16. sz. 125. A kutyát akarta megdobni a fiú. A kő a haragos mostohát találta. „Legalább nem vezett kárba a hajtás, dűnnyögte megvizasztaltan . . . a gyerek.”

¹⁹¹ *Az igaz szó.* Ű 1858. dec. 18. 18. sz. 143. Kalandjainak elbeszélése közben köhögési roham fogta el a szenvedélyes vadászt. *Egy igaz szó* akadt a torkán, állapították meg hallgatói.

¹⁹² *Kakas Márton levelei saját magához.* Ű 1858. dec. 11. 17. sz. 129—130. III. levél. Hogyan lehet a könyvgazdálkodási rendszert (könyvet csak akkor vegyen az ember, ha kölcsön nem kaphat) a mai takarékos időkben mindennemű életszükségletre alkalmazni?

L. még *Életemből* 2. k. 320. *Kakas Márton levele saját magához* (1860) „Egyszer egy gazdag fakereskedő háziúr felizent a padlásszobájában lakó poétához, hogy beteg és nagyon únja magát, küldjön le neki valami könyvet, csak egy pár napra kell, míg kiolvassa; a poéta azt üzente vissza a háziúrnak, hogy ő meg küldjön hát fel egy ől fát, neki is csak egy pár hétre kell, míg befűt vele.”

¹⁶³ *X ügyvéd.* Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 53. A följegyzett ötletből ezt az epigrammát írta:

„Szólták a jámbort, hogy nem tud jární divattal:
„Piszkos a kesztyűm, igaz! tiszta ám a kezem!”

¹⁶⁴ *Palóc mondás.* Ű 1858. dec. 18. 18. sz. 143. Józsa Gyuri az épülő istálló északi oldalára akart ablakot vágatni. A palóc óbert bátya rosszalotta: „Ne jó legyen... mert a hügyeg maj nagyon *megsütyi* a marhaat.”

¹⁶⁵ *Aldsszolgája.* Ű 1859. ápr. 9. 15. sz. 124. A bika megriasztotta gavallér ezzel a szóval ugrott be egy boltba: A bősziült ökör jön. Erről mondják arra, aki köszönés nélkül, ajtóstul nyit be valahová, hogy „jön a bősziült ökör.”

¹⁶⁶ *A hentes ideálja.* Ű 1858. dec. 11. 17. sz. 133. Egy hentes és egy kofa a piacon valamin összeszólalkoztak. A kofából még a bíró előtt sem fogyott ki az átok és szitok. A hentesnek ez annyira megtetszett, hogy elvette feleségül.

¹⁶⁷ *Régi nemzetség.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 38. Tréfásan megjegyezte valaki, hogy az ő nemzetsége a legrégebb. *Ember Gábor* a neve, az embert pedig Isten a hetedik napon teremtette. „Kérem! szólalt föl erre egy másik úr, akkor az én nemzetségem még egy nappal régebb, mert engem meg *Farkas Ferencnek* hívnak.”

¹⁶⁸ *Lelküismeretesség.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 21. A kaszinó megalakulásának évében igen lelküismeretesen teljesítették a tagok látogatási kötelezettségüket. Akadt olyan tag is, aki még azzal sem elégedett meg, hogy kimentse magát, ha valamely este nem jelenhet meg a kaszinóban, hanem az elnök kívánságára késznek mutatkozott helyettesíttetni magát.

¹⁶⁹ *Ó, Nadajda!* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 24. A költemény ezzel a sorral végződik: „Majd ir szebbet *János Vajda* — Ó, *Nadajda!*” Innen a „*vajda*” szó.

¹⁷⁰ *Kínai románcok. A szomjas bölcs.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 28. *Konfucse*, noha majd elepedt a szomjúságtól, még sem ivott a zsványok forrásából.

¹⁷¹ *Kínai románcok. Az olcsó isten.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 28. A kínai *Dsin-Hán-Mum* bálványistennek az áldozatra vitt állatokból csak az chetlen hulladék jutott.

¹⁷² *Vén kofa.* Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 53. *Kuthen* (1835—1875, *Barina Vendel*) sikerült életképe.

¹⁷³ *A poloska.* Ű 1858. szept. 4. 3. sz. 21. *Arany János* makámája, mely itt jelent meg először * jelzéssel.

¹⁷⁴ *Borkorcsolyák.* 9. Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. A férj újsághírdetésben kéri Amerikába szökött feleségét, hogy mielőbb térjen haza, de ha nem, küldje vissza a szekrény kulcsát, amelyben a pálinka van.

¹⁷⁶ *Bornyúvesztély.* Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. Egy tréfakedvelő vadász ifjú vadásztársát sűrű ágbogas csaliton segítette át és közölte vele, hogy azt a helyet emlékeztetőül róla „Bornyúvesztély”-nek nevezik. Az ifjú csak jóval később tudta meg, hogy annak az emlékezetes helynek már régtől fogva ez a neve.

¹⁷⁰ *Kinai románcok. A bölcsök szikládja.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 44. Ötszáz kínai bölcs azon való keservében, hogy a vitézek rangban megelőzik a tudósokat, egy szikláról a fehér folyóba vetette magát. „Azt a víz fölé kihajló sziklát Most is ötszáz bölcs kövének hívják.”

¹⁷⁷ *Xelenhoa és Toipingvang. Dekameron* 2. k. 55. A s. 6. nov.

¹⁷⁸ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „A kínaiak darut tartanak a háznál, hogy sokáig éljenek; — minthogy a daru sokáig él.”

¹⁷⁹ Uo. „A kínai ember nagyon szeret urat játszani; mikor valakit vendégül hív meg, hogy a tál tetézettnék lássék, az előtte való napról megmaradt csontokat alul rakja a tál fenekére, s arra felül a sültet.”

¹⁸⁰ Uo. „A kínai hajókon nem szabad semmi húsfélélt sütni: azt tartják, hogyha a tengeri szellem megérzi a peccenyesszagot, maga is mindjárt peccenyére vágyik, s a hajósokat nyeli el.”

¹⁸¹ Uo. Kinában van egy hegy, melyen minden állat megszelidül; még a tigrisek sem harapnak.

¹⁸² *Kinai románcok. A chimleangi kővitézek.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 36. Xien császárnak négy hadserege volt, mind a négy elveszett. „Kövekből vésetett magának harci népet.”

¹⁸³ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „A Pootingtó Kinában olyan érzékeny, hogyha követ hajtanak bele, egyszerre vér-vörös lesz.”

¹⁸⁴ *Kinai románcok. A cukornád titka.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 36. „Egyszer egy [indiai] bonc egy számarra ülve, Kina földén a tilosba hajta. A számart ott zálogban lefogták. És a bonc, hogy zálogát kiváltsa, Felfedé a nádméz drága titkát.”

¹⁸⁵ *Kinai románcok. A szerelmes páviánok.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 36. „Csing-Makukban a banánerdőben Laknak óriási páviánok. . . E majomfaj, e rut páviánok Hogyha látnak szende női arcot, Ugy kísérik, úgy járnak nyomában. . . A bolond szerelmes páviánok.”

¹⁸⁶ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „Kinában vannak olyan fenevadak, melyek éppen úgy nevetnek, mint az ember. Gyakran megjárja velük az erdőben járó vándor; mikor odamegy, hogy megtudja, mi az a jó, amin olyan jóízűt tud valaki kacagni. Azt azután megszövik.”

¹⁸⁷ *D A csillagos szoba.* 1. k. 126. A sorozat 22. novellája.

¹⁸⁸ *A jövő század regénye.* Kin-Tseu 2. k. 127. „. . . hol a tyukok toll helyett gypajut hordanak.”

¹⁸⁰ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „Kinában szavahihető utazók láttak. . . olyan tyukot, mely selymet ereszt, mint a selyembogár.”

¹⁸⁰ *Kinai románcok. A Hi-hong virág.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 36–37. A Hi-hong virág illatos kelyhében madárka alszik.

¹⁸¹ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „Kinában szavahihető utazók láttak. . . olyan halat, melynek tehénszarva van, és fejni hagyja magát.”

¹⁸² *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „Kinában szavahihető utazók láttak olyan madarat, amelyből télire hal lesz.” Ugyanez a motívum: *A jövő század regénye. Kin-Tseu* 2. k. 127. „. . . hol a Hoang-Ci-Ja állat lakik, mely télen hal, nyáron madár.”

¹⁸³ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „Kinában szavahihető utazók láttak. . . olyan pókot, mely gyöngyöt tud készíteni.”

¹⁸⁴ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „Kinában szavahihető utazók láttak olyan. . . teknősbékát, melynek szárnyai vannak és repül.” *A jövő század regénye. Kin-Tseu.* 2. k. 127. „. . . hol a Honani repülő teknős békák a hegyormokon hallatják zivatarhirdető füttyentéseiket.”

¹⁸⁵ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „A kínai császárnak háromezer irónője van, kik rendes fizetésben állnak, s verseket és történeteket írnak; de férjhez menniök nem szabad.”

A jövő század regénye. Kin-Tseu. 2. k. 127–128. „. . . a kínai császárok sok száz év előtt a jang-kheu-fui hölgyeket vásárolták arany- és gyöngyértékben, s azokból telt ki környezetük, kik közül Ciam-Caják a felolvasó, irástudó hölgyek. . . felügyelői voltak.”

¹⁸⁶ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „Van egy pompás madár Kinában, amit csak lefestve látni, úgy hívják, hogy „napmadár”. Mikor ez in natura is megjelenik, olyankor a császári családot valami nagy veszedelem fenyegeti.”

A jövő század regénye. Kin-Tseu. 2. k. 127. „. . . ahol a „napmadár” a csodaszép Tung-Hoang, melynek képét a kínai császárok címerükben viselik, élő testben található még.”

¹⁸⁷ *Kinai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „A kínai ember azért visel olyan hosszú farkocsot, hogy mikor meghal, a jó szellemek annál fogva rántják fel a paradicsomba.”

¹⁸⁸ *D A halál utdn.* 2. k. 19. A sorozat 2. novellája.

¹⁸⁹ *Kinai románcok. A kajmánok.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 29. Paó-Ping városban évenként tízezerrel több leánygyermek születik, mint fiú. A fölösleges leányokat a folyóba dobják a kajmánoknak.

¹⁹⁰ *Hirlapi kacskák.* Ű 1852. szept. 11. 4. sz. 31. „A Boston Review azt írja, hogy náluk most rossz gyapotból készítenek házakat. . . Hiszen rossz gyapotból nálunk is régen építenek házakat, sőt még rossz zsem-

lyéből is; hanem biz erre a találmányra még eddig senki sem kért szabadalmat." Jókai már az Életképek-ben tett közzé „Hírlapi Kacsák”-at. É.K. 1847. júl. 11., 18.

²⁰¹ *Hírlapi kacsák.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 31., „Kivánom, hogy alattvalóim mindegyikének fezekában vasárnaponként tyuk főjjön”. IV. Henrik. „Tyukkal éppen el nem láthatjuk őket, hanem kacsával... Kollégái nevében az Űstökös.”

²⁰² *Köpeczy úr a zuhany alatt.* Ű 1859. júl. 9. 10. sz. 77. Köpeczy úr a fürdőszolgának akart csengetni. Meglátott egy csengettyűsinórt, meghúzta, hát ömlött nyakába a víz, mint a fergeteg. Szerencsére keze ügyében volt az csernyője, kifeszítette, s a feje fölött tartotta. Csak később tudta meg, hogy a csengettyűsinór nem a fürdőszolgának, hanem a zuhanyozónak adott jelt.

²⁰³ *Borkorcsolyák.* 9. Ű 1862. jún. 14. 24. sz. 190. A földesúr szívesen évdött udvari cigányával. Egy névnap vacsorán oly gyorsan vitette el a tálat a cigány elől, hogy a finom ételből annak csak a szaga jutott. Mikor fizetésre került a sor, a cigány sem maradt adósa urának: hegedű helyett acélt és kovát vett elő, s azt csörgette össze: szagért hanggal fizetett. Ismert vándoranekdota.

²⁰⁴ *Borkorcsolyák.* 2. Ű 1859. jan. 29. 5. sz. 47–48. A cigánylegény a vásár forgatagában az oláh hátáról lefityegő pokrócot menet közben a maga condrájához varrja, aztán egy rándtással a maga vállára veti. Az oláh megfordul, s követeli vissza a pokrócot. A cigánylegény nem adja. „Te gyáva! ha máskor pokrócot veszel, varrd oda condrádhoz, ni, mint én odavarrtam az enyimét, hogy el ne lopják.”

²⁰⁵ *Hírlapi kacsák.* Ű 1858. szept. 11. 4. sz. 31–32. Egy kaliforniai aranyásó hegyikristályban jegecvizet talált és azt ivott. „... egy óra múlva elkezdett az ember megmerevedni, s estére... minden kristállyá és drágakövévé volt benne válva.”

²⁰⁶ *Bbcs.* Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 49–50. Bürgözdi szürkéje, ha trombitaszót hallott, nyomban megvadult. A szürke illetén viselkedése a Bürgözdi műve volt, mert így elkerülte, hogy lovát a zenekarosok elvigyék, azoknak ui. csak szürke vagy fehér ló kellett.

²⁰⁷ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 42. Bürgözdiinek a nagy tajtékpipát séta közben Málási asszeszor mögött kellett vinnie három lépésnyi távolságban. „Ennek is kitaláltam az antidotumát; az első nap, hogy a pipáját kellett utána hordanom, szépen megfordítottam azt a fejével felfelé, hogy a drága jó keserűség mind a szárába terjedjen által... Nem is biza többet a kezemre a pipáját.”

²⁰⁸ *Bbcs.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 42. Bürgözdi mondja: „... Én aztán fogtam egy-egy csipetnyi kenderkócot, apró gombolyagot csináltam belőle, s azt reggelenként az asszeszor ur csizmájának majd másik

felébe szépen bedugtam, egész az orra hegyéig. . . többet aztán nem bízta rám a lábai hüvelyét."

¹⁰⁰ *Kéjutaszás Szabadkétől Pestig.* Ű 1858. szept. 18. szept. 25. 5. és 6. sz. 39, 45. Humoros útleírás két folytatásban, kilenc képpel.

¹⁰¹ *Furcsa prédikátum.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 38–39. Egy indigenált (honosított) magyar nemes hivatalos levelére a szolgabíró ezt a címet írta: Gróf Volthiop Crayon (nem Guyon) Richard urnak. Az Agarász Társulat Évkönyvéből kiírt cím „Volthiop” szavát a szolgabíró prédikátumnak vette, holott az a gróf díjnyertes agarának volt a neve.

¹⁰² *Hírlapi kacskák.* Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 40. Miképpen hízlalják a hollandok öntömés által a kappant? A hízlalásra befogott kappan elé tükröt álltanak. Az irfgy állat túl akarván szárnyalni tükröképét, két annyit eszik, mint amennyit étvágya diktál. Így tömi saját magát a kappan, s így hízlalnak öntömés által a hollandok kappant.

¹⁰³ *Borkorcsolyák.* Ű 1858. okt. 30. 11. sz. 87. Egeret fogott egy cséplőmunkás a szérún. „Ha egy kis darabka fehér kenyérem volna, mindjárt megenném” — mond az evickélő egeret farkánál fogva.” [Hoztak neki, meg is ette. Amikor figyelmeztették, hogy nem tartotta meg szavát, ezt felelte:] „Hogy-hogy, hát nem mondtam? hogyha egy kis darabka fehér kenyér volna itt, mindjárt megenném, s azt meg is ettem.”

¹⁰⁴ *Borkorcsolyák.* 7. Ű 1858. okt. 30. 11. sz. 87. A szérún egy munkás a fenékgig kiürített borosüveget e szavakkal tette vissza a kosárba: „ha így láttam volna, mint most . . . nem ittam volna belőle.” Nem értették, megmagyarázta. „Hátha úgy láttam volna, mint most (azaz üresen), nem is lett volna mit inni belőle.”

¹⁰⁵ *Borkorcsolyák.* 4. Ű 1858. okt. 30. 11. sz. 86. A vetés idején dühöngő szélben a vető ember és az ispán között a következő párbeszéd hangzik el: „Ettől a széltől lehetne vetni, ispán uram! — Hogy lehetne? hisz mind elhordja a szél a magot! — A nevetéstől-e? . . . hisz azt mondtam én, hogy lehet nevetni, nem azt, hogy lehetne vetni.”

¹⁰⁶ *Bbcs.* Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 67–68. Bürgözdi fiatal hadnagy korában megesküdt egy szép kis fiatal leánnyal — zálogosdi játékban. Azzal ijesztgette az alig tizennégy éves lányt, hogy másnap érte jön és magával viszi. De csak hat év múlva találkoztak. „Nos uram. . . ön ugyan megvárhatja magát. Azt igéri, hogy holnap jön értem, s már hat esztendeje, hogy várok önre. — Nohát itt vagyok. Két hét múlva felesége volt a hamis teremtés.”

¹⁰⁷ *Borkorcsolyák.* 2. Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. A nyul nem tudja, hogy a vadász töltetlen puskával les rá.

¹⁰⁸ *Borkorcsolyák.* 5. Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. Két versszakból álló verses adoma. Az első versszakban az újonc kérdi a vén huszártól,

hogyan kell parirozni. A másodikban a vén huszár oktatja az újoncot, hogy arra ne legyen gondja: parirozzon az ellenség.

¹¹⁸ *Borkorcsolyák.* 4. Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. „Nyugtalanfi is kívándorolt, s három év mulva mint milliomos halt meg!” A fiatal feleség válasza az öreg férj ama kérdésére, nem volna-e jobb, ha kivándorolnának Amerikába.

¹¹⁹ *Mire való az orvos?* Ű 1858. dec. 11. 17. sz. 134. Az orvos megvizsgálta a bogárdi paraszt feleségét. Orvosságot akar írni. „Nem azért hittam én a téns urat. . . , hogy orvosságot adjon, csak azt mondja meg, hogy mi baja.”

¹²⁰ *Apád helyett apád volt.* Ű 1859. szept. 17. 3. sz. 21. A férjét sirató parasztasszony így aposztrofálja a koporsó mellett fekvő kutyájukat: „Jaj, Szamos, Szamos, bizony te is sirathatád, mert neked is apád helyett apád volt.”

¹²¹ *Borkorcsolyák.* 3. Ű 1859. szept. 17. 3. sz. 23. Egy vígkedélyű ember megtréfálta a szatyngáruló zsidógyereket. Felmérette vele mind a szatyingot. Mikor elkészült vele, csak ennyit mondott neki a tréfás ember: „Tedd le, tudod már, hány rőf!”

¹²² *Modern polémia.* Ű 1859. máj. 14. 2. sz. 16. A begei rektor meg rugta a szamarat, mert előbb a szamar rugta meg a rektort. Ebből maradt fenn a példabeszéd. „megfelelt neki, mint a begei rektor a számárnak”.

¹²³ *Antológia Nárcisz versesztergáros hátrahagyott munkáiból.* Ű 1858. nov. 6. 12. sz. 94.

¹²⁴ *Retrospektus.* Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 13. „Ez azon sztereotip babékoszorúnak képmása, melyet a magyar színház tagjai szoktak egymásnak jutalomjátékok alkalmával hajítani. Ma lehajítja X Y-nak; holnap lehajítja Y X-nek, s minden rendben van.”

¹²⁵ *Feljegyzésre méltó dolgok.* 3. Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 55. Báró S** fejedelmi látogatás alkalmából testőrhuszári díszöltönyt (nem libériát) csináltatott. Viselésére egy jó családból való művelt fiatalembernek tett ajánlatot mint testőrhuszárnak. A szerződés idejének letelte után megköszönte szívességét, az öltönyt neki adta emlékül, s hogy ne legyen kénytelen viselni többé, egy kisapidíjjal lepte meg. „Az a kisapidíj volt — negyvenezer forint.”

¹²⁶ *A gróf és az árendás zsidó.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 45. Előbb tehenet és lovat kínált a gróf az árendás zsidónak, majd megkérdezte tőle: van-e pénze. „Az van, miért kérdi a gróf? — No mert kölcsön akartam kérni.”

¹²⁷ *Kutyapróba.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 45. A nagyságos úr megpróbálja, nem ugrik-e át az elkészített sővényen a kutya.

¹²⁸ *Huszármentség.* L. 1: 86. j.

²²⁹ *Kandisztörvény.* Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 78. „... mig a számadó ül, nyája szekvesztrum [zárlat] alatt van; ezt egy valamire való kondás — ki tudja a becsületet és emberséget — nem sérti meg.”

²³⁰ *Buksengi borbély.* Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 70. A tudákos borbély nevet cserélt: Joskafiból Buksengi lett. Egy orvosi rendelvénye: „Menendő két huszas, jövendő két citrom, még egy tizes ivásképpen. Buksengi orvos.”

²³¹ *Nővásár.* Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 69. Hazajött az asszony első férje öt évi távollét után a háborúból. A két férj között egyezkedésre került a dolog, és hosszú alkudozás után száz bankóforintban és egy pár fehérmeműben megegyeztek. Az első férj felvette a kialakított díjat és így búcsúzott. „Isten áldjon, cimborá; én nem vesztettem, nekem a nő csak húsz forintomba került.”

²³² *A -i kisbíró P-or tanuló fiának ekként irt levelet.* Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 69. „Nyugtatvány. Atyai tisztelettel egy disznólabát, borsót, lencsét küldök, a borsóból B. uramnak is adját, mert a zsákon nagyon megijedtünk, sári nénéd most is a kuckóba fekszik annyival is inkább az ünnepet erre fordítsd. Költ különös indulatból Apád, a becsületes helység érdemes kis bírja.”

²³³ *Ki tudja, ki miért imádkozik?* Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 70. Meggyógyult az öreg fősvény nagybátya, pedig rokonai ugyancsak nehezen várták halálát. Ezt ugyan visszaimádkozta — vádoltak meg vele egy kegyes nőrokont. „Nem én . . . menté magát a kegyes hölgy, — hisz én csak boldog kimulásért esedeztem.”

²³⁴ *Borkorcsolyák.* 6. Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 71. Az n-i ember nem azért vitte fiát az iskolába, hogy legyen belőle valami: „hanem csak azért, hogy meglássék: hogy egy kis tinta cseppent a csizmája orrára.”

²³⁵ *Borkorcsolyák.* 7. Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 71. Csirkét vitt a panasztető asszony az esküdt feleségének. „Vigye vissza — tudja meg: hogy nekem egy talapatnyi feleségem sincs.”

²³⁶ *Feljegyzésre méltó dolgok.* 5. Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 55. Egy gyanús macska megharapta egy sváb parasztnak a kutyáját meg a gyerekeit. A kutyát és a macskát a hatóság elfogatta, fizetett is érte valamit a sváb, de a gyermekét letagadta. Mikor kérdezték tőle, hogy mért nem jelenti az esetet az orvosnak, azt felelte: „Igen bizony . . . fizettem már a kutyámért, fizettem a macskámért, most még a gyermekemért is fizessek?”

²³⁷ *Fejtőrsre való feladat.* Ü 1858. szept. 25. 6. sz. 48. Melyik hős neve van meg a „pacsirta” szóban? Megfejtése: „Spartacus” többes száma: Spartaci.

²³⁸ *Hírlapi kacskák I.* Ü 1858. szept. 25. 6. sz. 47. „Désen egy tyuk olyan tojást tojt. . . amelyen egy tökéletes üstökös csillag képe volt

lerajzolva. Bizonyosan ezt a mostani üstököst csodálta meg az égen.”

²³⁹ *Henrik és Kunigunda*. Ü 1859. máj. 21. 3. sz. 18.

²⁴⁰ *Hírlapi kacsák* 2. Ü 1858. szept. 25. 6. sz. 47. „Az aradi országoton . . . liszteső látszott meg korán reggel, mely ott, ahol vastagabb rétegekben torlott meg, összeszedetvén, a legmeglepőbb hasonlatosságot nyújtá a valóságos gabonaliszthez.”

²⁴¹ *D Groff Seuteeth Peter keeth hitwesse*. 2. k. 68. A s. 9. nov.

²⁴² *Régiség*. Ü 1858. nov. 6. 12. sz. 95. E két versorról Jókai „A magyar néphumorról” c. tanulmányában azt mondja, hogy „jámbor aszkéták celláira volt írva” ilyen módon:

Qui pit rem tem pit rem
ca uxo li ca atque dolo
Qui ret re te ret re.”

A női nemet csipkedő római epigramma szabad fordításban és még szabadabb szelvényezésben magyarul:

van nincs békes
Ha otthon feleséged nyugalmad séged
nincs van béke(s)

L. még: *Életemből. A magyar néphumorról*. 1. k. 320.

²⁴³ *Amerikai mulatság*. Ü 1858. nov. 27. 15. sz. 115–116. Philadelphiiában a metodisták mértékletességi egyesülete és egy víg társaság ugyanabban a vendégfogadóban rendezte összejövetelét. A metodisták a földszintet bérelték ki, a vigadó társaság az emeleten helyezkedett el. Éjfél tájban az egész első emeleti terem leszakadt, s a vigadó társaság a metodisták nyakába zuhant. Minthogy pedig a két elűtő társaság sehogy se tudott megegyezni a helyiség dolgában, együtt folytatta ki-ki azt, amit este elkezdett: a metodisták prédikáltak és vitatkoztak, a bálozók muzsikáltak és táncoltak — kivilágos kivirradtig.

²⁴⁴ *Borkorcsolyák*. 1. Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 55. A palóc inas páratlan csizmát vitt be. Ura rápírtott, s erre tévedését ilyen módon próbálta mentégetni: „— Hát'szen behozhatom a másik párt, de mikor az is olyan!”

²⁴⁵ Uo. 3. Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 55. A kis Zsoli nyakán, amikor elveszett, piros szalag volt. A férj a feltálat kobászban piros szalagdarabkákat talált.

²⁴⁶ Uo. 5. Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 55. „Enoch leánya, Noémi ötszáznyolcvan éves korában ment férjhez. Anyák s leányok, ne csüggedjetek!”

²⁴⁷ Uo. 2. Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 55. „A csók olyan, mint a teremtés, mert semmiből lesz, s igen jó.”

²⁴⁸ Uo. 8. Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 71. Az agglegény a térdére akarja ültetni a kislányt. „Jaj, bácsikám! . . . félek ám én, hogy letörök alattam az ilyen rozzant szék.”

²⁴⁰ *Artúr és Klorinda*. Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 52. Krinolináda. A divatot gyönyölő szatirikus költemény.

²⁵⁰ *Borkorcsolyák* 10. Ű 1858. okt. 28. 10. sz. 80. „Az itélő- és az emlékezőtehetség közt az a különbség is van, hogy az utóbbinak gyön-
güését sok ember bevallja, míg az elsőét senki sem.”

²⁵¹ Űo. 10. Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. „Mi csak egy roppant egésznek vagyunk részecskéi.” Az adoma csattanója sajtóhiba: egésznek — egernek.

²⁵² Űo. 9. Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 80. „Épp oly bárgyuság volna azt hinni, hogy a vasmacska egerészni jár, mint azt, hogy nyaklevestől a gyomor felmelegszik.”

²⁵³ Űo. 8. Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 80. „X és Y kereskedési cége meg-
bukott, X azonban folytatá a kereskedést, s e jelentést tette közzé: „ki a cégnek tartozik, az nekem fizessen; kinek pedig a cég tartozik, az Y-tól követelje pénzt.”

²⁵⁴ Űo. 9. Ű 1858. okt. 16. 9. sz. 71. L. 3: 36. r.

²⁵⁶ *Oktatói kegyes tanács*. Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 48.

„Ifju, szeresd nővéredet, lyánka bátyádat szeresd:

Hátha nincs? — Szeresd a másét; — találsz ám azt, csak keresd.”

²⁵⁸ *Borkorcsolyák* 6. Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 55. „Kocsmában egy ital vízhez úgy jutsz legbiztosabban, ha egy icce bornak harmadrészét kéred.”

²⁵⁷ *Borkorcsolyák* 13. Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 80. „— Menjünk; tiz az óra, s ekkor már minden becsületes ember hazamegy. — Jó, én megyek, de te azért még maradhatsz.”

²⁵⁸ *Bbcs*. Ű 1858. okt. 2. 7. sz. 49. L. 3: 206. j.

²⁵⁸ *Életemből. A magyar néphumorból*. I. k. 316. A rossz latinságú és verselésű költemény „állítólag a norinbergai Szent Kristóf szobra alá volt írva.” A legenda szerint Kristóf egy alkalommal Krisztust vitte át a folyón. Tőle kapta a *Christophorus* (Krisztushordozó) nevet. Magyarul: Ó, nagy Kristóf, Jézus Krisztust viszed át a vörös tengeren és nem törted el lábodat. Nincs rajta mit csodálni, hiszen nagy férfiú voltál.

²⁶⁰ *Jó tanács mindenkinnek*. Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 7. Egy előkelő magyar úr, R. . . y — nem Lentey — azzal a kéressel fordult báró Sinához, hogy adjon neki tanácsot, hogyan szedje rendbe zilált anyagi ügyeit. A báró vállalta is készségesen, de mindig óvatosan kerülte annak teljesítését, bár egész napját R. . . y társágában töltötte. Mikor aztán elváláskor R. . . y említette, hogy szeretné már hallani azokat a tanácsokat: „Én úgy gondolom, felelt neki a nagy financier, hogy már eleget beszéltem felőle: — éljen ön úgy, mint én és rendezve lesznek ügyei.”

²⁶¹ *Feljegyzésre méltó dolgok*. 3. Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 47. Egy debreceni cívis vén, hiányos fogú ökrének fogat akart csináltatni, hogy könnyebben túladhasson rajta.

³⁶² A noteszek nagy részében Jókai azt a szokást követte, hogy a könyvnek mind a két végén kezdett beírásokat, ezek, amikor összehasonlítottak, természetesen egymáshoz képest fordítva, fejjel lefelé álló írással voltak bejegyezve. Itt is ez az eset. Az 56. rectón és 55. versón egy titkosírás chiffré-kulcsával próbálkozik.

³⁶³ „Austria erit in orbe ultima” szólás rövidítése. Jelentése: Ausztria lesz a világon az utolsó (azaz végső hatalom).

³⁶⁴ Az 56. rectón és 55. versón talán egy titkosírás kulcsa, de nem teljes.

³⁶⁵ A számvetési tételei nincsenek megnevezve, így csak sejteni lehet, hogy az első oszlop várható bevételeket vesz számba, a második pedig talán fizetmivalókat.

³⁶⁶ Tervezés a VU és később a NT szerkesztéséhez. Majd munkatársak toborzási előkészülete, címjegyzéke.

³⁶⁷ Tompa regéinek 1854. évi kiadása mindjárt a *D* első két kötetének megjelenetési terve után a bejegyzés idejére nézve eléggé eltérő támpontot ad, mert a *D* 1858–60-ban jelent meg. Bár a *Virágregék* második kiadása 1856-ban megjelent, nem nagyon valószínű, hogy Jókait ez inspirálta volna a feljegyzésre. Korábbi bejegyzésre utal az is, hogy a füzetet itt kezdi, ellenkező oldalon, mint a bejegyzések sorát. A *D* terve is éveken át foglalkoztathatta az író-t. Másfelől a NT említése ugyancsak ezen a részen óv attól, hogy túlságosan koraira datáljuk a jegyzetek keletkezését.

³⁶⁸ A szőlőfajták összeírása valószínűleg a svábhelyi kertben. Ez és az utána következő gyümölcsfa-jegyzék eléggé kezdetleges állapotokra utal a kert későbbi fejlettségéhez képest.

³⁶⁹ Gyümölcsfák felsorolása, a rövidítések könnyen érthetőek (ö.b. = őszibarack, a. = alma, s.b. = sárgabarack stb.).

³⁷⁰ *D Jordaki feje.* 1. k. 193. A s. 26. nov.

³⁷¹ *D A láthatatlan seb.* 1. k. 17. A s. 2. nov.

³⁷² *D Régi hű szerető.* 1. k. 208. A s. 28. nov.

³⁷³ *D A kénytelen mulatság.* 2. k. 29. A s. 3. nov.

³⁷⁴ *D A halálfős átarc.* 3. k. 228. A s. 19. nov.

³⁷⁵ *D A régiségbúvár.* 1. k. 118. A s. 20. nov.

³⁷⁶ *D A fejedelem buzogánya.* 2. k. 144. A s. 15. nov. Előbb Cibinius címen. „Cibinius, másként Szebeni uram, Nagy-Szeben polgármestere.”

³⁷⁷ *D A hold.* 1. k. 96. A s. 15. nov.

³⁷⁸ *D Százszorszépek.* 1. k. 1. A s. 1. nov.

³⁷⁹ *D Faustina.* 1. k. 88. A s. 13. nov.

Mint a 270–279. sz. jegyzetek mutatják, a Dekameron novelláinak itt tervezett beosztásától a kiadás erősen eltért. Ez a terv a novellák csekély részét öleli fel, s az 1. kötetbe szánt darabok tekintélyes hányada

a kiadásnál más kötetbe, 2. és 3. kötetbe került. Ezek a jelenségek arra vallanak, hogy ez az első beosztási tervek egyike lehetett. Sokkal részletesebb hasonló beosztást találunk majd az 5. sz. noteszben. (L. 5. n. 48. r.—57. r.)

²⁰⁰ Az 50. rectón és 49. versón lapkiadással kapcsolatos számvetéssel igen valószínűen az Ü jövedelmezőségét latolgatja az író. E mellett szól a tervbevett olvasószám, a terjedelem, de főként a képek nagy száma, a terjedelemhez képest a szerkesztés és írói tiszteltudj csekély összege, végül a notesz gyanítható keletkezési ideje, mely nyilván a D megjelenése előttre, tehát 1858 előtti időre teendő. Ekkor pedig a VU-n kívül más képes lapot ilyen terjedelemben nem szerkesztett Jókai. A VU is hozott képeket, de ott a honorárium a szöveg túlnyomósága folytán sokkal magasabb volt, mint itt. Mindez azt a nézetet valószínűsíti, hogy ez a részlet és gondos költségvetés az Ü megjelenését előzte meg, s arra vonatkozik. Egyébként a notesz anyagának oroszlanrészét is az Ü-ben dolgozta fel, mint a jegyzetekből is kitűnik.

²⁰¹ Képtárgyak az Ü számára. 216-ig számozva, de még azután is számozás nélkül folytatja 15 témával, melyek egy részét áthúzgálta.

²⁰² *Palóc mondás.* Ü 1858. aug. 21. 1. sz. 5. Kép. L. 3: 25. j.

²⁰³ *A vén sas.* Ü 1858. aug. 21. 1. sz. 4. Kép. L. 3: 74. j.

²⁰⁴ *A sárból kimenekedtem.* Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 56. Kép.

²⁰⁵ *Különös mentegetés.* Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 77. Kép.

²⁰⁶ *Hazai löversenyek.* Ü. 1858. aug. 21. 1. sz. 6. Kép.

²⁰⁷ L. 3: 19. j.

²⁰⁸ *A papi.* Ü 1858. dec. 18. 18. sz. 141. Kép.

²⁰⁹ *Mi baj.* Ü 1858. dec. 4. 16. sz. 128. Kép.

²¹⁰ *A politikus csizmadia és az ő inasa mutatják magukat.* Ü 1859. máj. 7. 1. sz. 6. Kép.

²¹¹ *Jóccakát kiúdnok.* Ü 1858. szept. 11. 4. sz. 30. Kép.

²¹² *Furcsa erdő.* Ü 1858. nov. 13. 13. sz. 101. Kép.

²¹³ *Napnyugati virágnyelv.* Ü 1859. máj. 14. 2. sz. 12. Kép.

²¹⁴ *Mikroszkopikus studiumok.* Ü 1858. aug. 21. 1. sz. 8. Kép.

²¹⁵ *Mikroszkopikus studiumok.* Ü 1858. aug. 28. 2. sz. 14. Kép.

²¹⁶ *Mikroszkopikus studiumok.* Ü 1858. szept. 11. 4. sz. 32. Kép.

²¹⁷ *A huszáréletről.* Ü 1858. szept. 11. 4. sz. 32. Kép.

²¹⁸ *A hátsó házibárd.* Ü 1858. nov. 20. 14. sz. 106. Kép.

²¹⁹ *Mint kapitány uram.* Ü 1858. dec. 25. 19. sz. 147. Kép.

²²⁰ *Sorsát senki ki nem kerülheti.* Ü 1858. okt. 9. 8. sz. 61. Kép.

²²¹ *Sajátságos vadászat.* Ü 1858. dec. 4. 16. sz. 126. Kép.

²²² *Tűz ellen való csolhatatlan és olcsó biztosítás.* Ü 1858. aug. 21. 1. sz. 7. Kép.

²²³ *Indltványok a Katona-szobor kijavítására.* Ü 1858. aug. 21. 1. sz.

7. Képek.

³⁰⁴ Rébusz. Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 72. Kép.

³⁰⁵ L. 3: 19. j. és 3: 49. r.

³⁰⁶ Természetbúvárok számára. Ü 1858. okt. 9. 8. sz. 61. kép.

³⁰⁷ Kutyá-kombináció. Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 76. Kép.

³⁰⁸ Kisasszony, a csizmáml Ü 1858. szept. 11. 4. sz. 30. Kép.

³⁰⁹ Rébusz. Ü. 1858. szept. 18. 5. sz. 40. Kép.

³¹⁰ Hirhedett pipázók arcképei. folyt. köv. Ü 1859. nov. 27. 15. sz. 117.

V. arckép. Nemcsiklandi Bugafeői Nepomuk János.

³¹¹ Ü 1858. dec. 18. 18. sz. 140. DK. Nyápicz Lőrinc.

³¹² Ü 1858. okt. 30. 11. sz. 88. I. arckép. Nyirkávai László.

³¹³ Ü 1858. nov. 13. 13. sz. 100. III. arckép. Klipitro Klapatrovics.

³¹⁴ Ü 1858. nov. 6. 12. sz. 96. II. arckép. Czerkó Gyuró.

³¹⁵ Ü 1858. dec. 4. 16. sz. 124. VI. és VII. arckép. Csumpa és Durki.

Pölhasználta még Öreg ember nem vén ember MhM 3. k. 145–146. „Az én tündérkirálynémnak (Diadalmának) olyan jól illett a szájába a füstölő cigarettá. Azt azután nem tagadhattam meg, hogy mikor a szivarfüsttel a pofácskáját teleszívta, azt az én szájamba át ne fújja. 'Csumpa és Durki'. (Ez a címe valami általam írt bohósággnak, ahol — illusztrálva is van — két cigány dohányzik egy pipából. Hát most én vagyok a másik.)”

³¹⁶ Retrospektus. Ü 1859. jan. 1. 1. sz. 9–16. Képek. „Visszatekintés az elmúlt évharmad [1858] eseményeire.”

³¹⁷ Signorina Saltadina. Ü 1858. okt. 23. 10. sz. 79. Képek.

³¹⁸ Aggadalom. Ü 1858. okt. 30. 11. sz. 84. Kép.

³¹⁹ Hogyan szedte rá a székely a talidnt, s hogyan tette boldoggá ezáltal? Ü 1858. dec. 11. 17. sz. 132. Kép.

³²⁰ Apa és fiú. Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 56. Kép.

³²¹ Hátul jön a búza. Ü 1858. szept. 4. 3. sz. 24. Helyesen: rozs, de az adomában nem rozs, hanem búza van. Kép.

³²² Egy farkas mortigráfija. Ü 1858. okt. 9. 8. sz. 63. Kép.

³²³ A papi. Ü 1858. dec. 18. 18. sz. 141. Kép. L még 3: 288. j.

³²⁴ Kit hol szorlt a csizma. Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 72. Képek.

³²⁵ L. 2: 159. j.

³²⁶ Bbcs Ü 1858. okt. 2. 7. sz. 52. Kép.

³²⁷ Bbcs Ü 1858. okt. 9. 8. sz. 59. Kép.

³²⁸ Virradóra A fránya hadnagy. 261.

³²⁹ Virradóra A fránya hadnagy. 165–166.

³³⁰ Bbcs Ü 1858. szept. 4. 3. sz. 19. Kép.

³³¹ Milyen szerények a halottak. Ü 1859. jan. 1. 1. sz. 5. Kép (Petőfi).

³³² Isznak-e teát? Ü 1858. okt. 30. 11. sz. 86. Kép.

³³³ Furcsa rang. Ü 1858. szept. 25. 6. sz. 45. Kép.

- ³³⁴ *Kéjutasz Szabadkától Pestig.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 45. Kép.
- ³³⁵ L. az előbbi utalást!
- ³³⁶ *Kéjutasz Szabadkától Pestig.* Ű 1858. szept. 25. 6. sz. 46. Kép.
- ³³⁷ L. az előbbi utalást!
- ³³⁸ *Új fegyvernemek.* Ű 1859. febr. 12. 7. sz. 63. Képek. Léghajón szállított rakéták, bombák és kétszövű ágyú az új fegyverek. L. még *Korcsmai diplomaták.* Ű 1859. febr. 19. 8. sz. 72. Képek.
- ³³⁹ *Valami gazember.* Ű 1859. ápr. 2. 14. sz. 120. Kép.
- ³⁴⁰ L. 3: 159. j.
- ³⁴¹ *Az elhajított kő.* Ű 1858. dec. 4. 16. sz. 125. Kép.
- ³⁴² *Aláoszolgálja.* Ű 1859. ápr. 9. 15. sz. 124. Kép.
- ³⁴³ *Hibás archép.* Ű 1858. dec. 18. 18. sz. 143. Egy hirhedt adósságszínlátó házi öltözetben, zsebredugott kézzel rajzolt le a művész. Művével nagyon meg volt elégedve, de egy barátjának, amikor dicsekedve jelentette ki előtte, hogy pompásan el van találva a modell, más volt a véleménye: „Az arc igen, de a kéz nincs . . . mert az eredeti mindig más zsebében tartja a kezét.”
- ³⁴⁴ *A hentes idedlja.* Ű 1858. dec. 11. sz. 133. Kép.
- ³⁴⁵ Innen a 44. r. és 43. v.-n olvasható följegyzések a *Szerelem bolondjai* c. regény megtervezését, fejezetcímeit tartalmazzák. A kimutatott egyezések a 3. notesz szövege és a regény hivatkozott részletei között olyan följegyzésekkel vannak kapcsolatban, amelyek a regény meséjének kialakult formájára utalnak. Nem anyaggyűjtési adatok, hanem szinte a regény befejező részének vázlata van előttünk. Érdekes, hogy a 9. n. 79. v. és 80. r. lapjain is vannak a *Szerelem bolondjaiban* feldolgozott jegyzetek, de ezek inkább a regény első részéhez tartoznak. A két notesz kora (1857–58, ill. 1866–67) közt elég nagy időköz van, a jegyzetek mégis kétségtelenül összetartoznak. Sajátosan mindkét esetben a notesz legvégén vannak. Ebbe a 3. noteszbe könnyen kerülhetett ez a néhány bejegyzés később mint utólagos bejegyzés üresen maradt oldalra. A továbbiakban a regénynek csak a lapszámára hivatkozunk.
- 278–284. Az északamerikai Potomac folyó melletti ütközetben Harter Elemér súlyosan megsebesült, orvosai lemondtak róla, maga sem bízott felgyógyulásában. Saját vérébe mártott tollal íratott levelt ügyvédjének, Bélteky Ferencnek. A humoros hangú levél végső rendelkezéseit tartalmazta.
- ³⁴⁶ 284–297. Harter Elemér számító ügyvédje a szívbeteg ifjú, aki a gazdag örökösnőt, Világosi Ilonkát akarja elvenni.
- ³⁴⁷ 319–338. Föhnwald százados felgöngyöltette a hirhedt gabonapórt. Elfogatta sorban: a sütőt, a molnárt, az élelmezési biztost, (Konyecz), az adóbehajtó biztost (Gierig). Ezeknek mind részük volt abban, hogy az ínséges parasztnak ázott kölcsöngabonát osztottak ki, a katonák pedig

ehetetlen prófuntot kaptak. Ugyanez a motívum szerepel *Az arany emberben* és az *Egy az Istenben*, alapja a korabeli Eynatten panama botránya.

³⁴⁶ 261–277.

³⁴⁹ 308–319. A vágytársak Lemmingné és Ilonka.

³⁵⁰ 373–375.

³⁵¹ 413–415. L. 3: 356. j.

³⁵² 396–397.

³⁵³ 405.

³⁵⁴ 391.

³⁵⁵ 410–412.

³⁵⁶ 413–415.

³⁵⁷ 413.

³⁵⁸ 401–402.

³⁵⁹ 419.

³⁶⁰ A svábhegyi kert szőlőfajtáinak kimutatása. Az 52. versón megkezdett számbavétel folytatása.

4.

(IV.)

A IV. számú notesz egyszerű fekete vászonfedelű pénztárkönyvecske megfelelő vonalozással ellátott lapokkal. Nagysága 11 × 17 cm. Utólag beszámozott 72 levélből áll levélszámozással, mint az összes noteszek. Jókai eredetileg nem számozta zsebkönyveit, csak a könyvtárba kerülés után számozták be őket. Tintával írt, gondos számadási napló többnyire kiadási tételekkel, de rendszeresen, időrendben vezetett pénztári adatokkal. Igen sok üresen maradt lap van benne, összesen 48.

Tartalma főként a VU költségeiből és magánjellegű kiadási tételekből, továbbá svábhegyi kertjének körtefáiról készített kimutatásból és megjelent műveinek címjegyzékéből áll.

Az újságszámadások csak kiadási tételekből állanak, bevétel nincs feltüntetve. A kiadások főleg írói tiszteletdíjak és nyomtatási s egyéb költségek. Ezek arra mutatnak, hogy Jókai intézte a VU szerkesztői és kiadói munkáját ezidőben, s Pákh Albert, aki hivatalosan felelős szerkesztő volt, csak a nevét adta a vállalkozáshoz. Mint névleges szerkesztő, azonban rendszeresen kapta a szerkesztői díjat, mint a notesz feljegyzései igazolják. A számadási adatokon kívül a VU egy félévi terve is megtalálható ebben a könyvecskében, mégpedig nemcsak pénzügyi, hanem szerkesztési vonatkozásban is, a lap tartalmi beosztására is tekintettel (16. v., 17. r.). Az újságszámadásokat többször megszakítják másféle

feljegyzések is, de megvan a folyamatosság a lapkiadási tételekben. Leginkább magánjellegű számadások vegyülnek a VU tételei közé. Ezek között már találunk bevételi tételeket is, de itt is túlnyomó a kiadások feljegyzése. A bevételek műveiért kapott írói tiszteletdíjakból származnak, de szerepelnek közöttük hazulról, édesanyjától kapott pénzbeli támogatás tételei is. (12. v.) Jókainé nemcsak szívből megbocsátotta fia kedve ellenére kötött házasságát, hanem menyét is szeretetében fogadta, s haláláig támogatásban részesítette a még kis jövedelmű fiatal író. A bevételi tételekkel kapcsolatban említett írói művek: *Szomorú napok, Árnymépek, Délvirágok, D, Novellák* (1857, Beimel és Kozma kiadása), *A hulla férje, Tarka élet*, NT. A folyamatos kiadásjegyzék közepett találunk külön számvetést egy évi pénzügyi gazdálkodásról is, összeveti 1856 októberében fennálló tartozásait (a svábhgyi kert vásárlása és folytonos szépítése folytán) az egy év előtti állapottal, s az eredmény azt mutatja, hogy egy esztendő alatt 3798 forintot törlesztett Jókai, s csak 1678 forint tartozása maradt.

Magánkiadásaihoz a svábhgyi kert költségein kívül 1857 elején a Magyar utca 21. sz. kétemeletes ház vételára és javítási kiadásai járulnak. A 18 000 forintért megvásárolt ház rendbehozatalával és a beköltözéssel e számadások szerint 20 479 forintba került. Ugyanakkor a svábhgyi kertre új házépítéssel együtt 10 400 forint kiadás volt. Ezek a pénzt emésztő beruházások természetesen vonták maguk után a kölcsönfelvételt, kamatfizetést, törlesztéseket, amelyek egyre nagyobb összegekben szerepelnek a noteszekben, abban a mértékben, ahogyan Jókai írói jövedelme növekedett. Már az a 18 000 forintos házvétel is csak úgy volt lehetséges, hogy édesanyja halála után az örökség egy részét, a nyéki birtokot eladták. Így is tetemes adósság maradt a házon, amelyen végül is néhány év múlva túladtak. Egyelőre ezek a feljegyzések még a Magyar utcai ház megvételének és a svábhgyi kerti ház bővítésének pénzügyi történetét örökltik meg, bőszeges és szemléletes betekintést nyújtva Jókai gazdasági ügyvitelébe, mind magánpénzkezelésébe, mind a VU irányításába. Érdemes megfigyelni, hogy itt a bevételi kilátások összeállításánál (12. r. skk. 1.) 1856 utolsó negyedére 3990 forinttal számol, 1857 első felére pedig csak 2950 forint a váromány, az év másik felére 4100 forint. Érdemes ezeket az összegeket egybevetni későbbi hasonló természetű feljegyzéseivel, pl. az 1870 és 1871. évekkel a 12. sz. noteszben, amikor már 27 000 forint félévi bevétellel vet számot az író. Persze itt még Jókai a szabadságharc által félbetört, de ismét diadalmasan felívelő írói pályája kezdetén áll, még csak az alapokat rakja le a későbbi országos, sőt világhírnévhez, s ezzel együttjáró olvasottsághoz.

Számadások mellett más természetű feljegyzések is találhatóak a noteszben. Így a NT 10 számának megjelenési tervét közli 1857 novem-

bertől 1858 októberig a 72. v. A pénzügyi jegyzetek közé kertészeti feljegyzések is ékelődnek: a svábhegyi kert körtefáinak összeírása. Jókai olvasta a gyümölcsstermesztés szakirodalmát, könyvtárában is voltak ilyen kertészeti szakkönyvek, s késő öreg korában írt is kertészeti munkát: *Kertészgazdászati jegyzetek*. Bp. 1896. De főleg a gyakorlati kertészkedés volt fontos gyöngye szervezete számára. Koránklő letére a hajnali órákat kerti munkával, virágai, fái között jó levegőn töltötte nyesegetéssel, öntözgetéssel, oltogatással foglalkozva. Fáit különösen szerette és szeretettel gondozta. Jegyzéküket többször összeállította, ebben a noteszben is a 18. v. — 20. r. és 26. v. — 28. r. mutatja, mily változatos sorozatot termelt belőlük.

Hosszú lapokat tölt be végül műveinek kimutatása a 38. v. — 57 r. lapokon. Ebben a késő életkorban megjelent művei is fel vannak sorolva, amellet itt-ott a nemzeti kiadás kötetszáma is jelezve van.

A feljegyzések zöme — az újságszámadások a közéjük vegyült magánszámadásokkal — 1856-ból és 1857-ből való. Az első megállapítható dátum a könyvecskében 1856. febr. 1., az utolsó pedig a folyamatos számvitelben 1857. márc. 14. Ezt az időközt tekinthetjük a notesz keletkezési korának. Az összefüggő számadásokon kívül találunk még egy pénztári adatot 1860 áprilisából is a svábhegyi kert építkezéseivel kapcsolatban. Ez azonban későbbi, elszigetelt bejegyzésnek tekinthető, nem közvetlen folytatása a pénztárkönyv rendszeres naplótételeinek. Még jobban kiesik a notesz korából az irodalmi művek listája. Ebben a kétségtelenül a jubileumi kiadás kötetszámainak megállapítása után keletkezett feljegyzésben, melyhez hasonló rövidebb-hosszabb bibliográfiát Jókai sokszor állított össze élete folyamán, a notesz üresen maradt lapjainak késői felhasználását kell látunk, ami a könyvecske korát lényegileg nem módosítja. Mint ahogy megtörténik Jókaival, hogy egyidőben több noteszt is használt, úgy itt a számadásokkal be nem töltött könyvecskébe előbb 1860-ban, majd több mint 30 év múltán írta bele kedvenc szokása szerint megjelent műveinek címét. Ezek figyelembe vételével a notesz keletkezését feljegyzései zömére nézve az 1856. és 1857. évekre tehetjük. Az 1860-as följegyzésekre tekintettel soroltuk a 4. helyre.

¹ A mottó magyarul: rend a lelke mindennek. Úgy hat a füzet elején, mintha Jókai ezzel akarna hozzáfogni gazdasági feljegyzéseihez, pénztárnapló vezetéséhez, pedig már 1853-ból maradt fenn hasonló számadás-könyve, a jelen sorozat első tagja.

² 1856 első évnegyedéről van szó. A notesz 11. versóján ugyanis 1855. október 1-től mint „volt”-ról történik említés, a 12. rectón pedig 1856. október 1-től, mint jelenről: „van tartozás” szavakkal. Folytatólagosan a 12. versón 1856. dec. 31-ig csedékes bevételeit veszi számba.

⁶ Itt tehát az 1856 februári kiadások következnek, az első dátum a következő sorban olvasható: február 1.

⁶ R.-rel itt és általában a noteszekben nejét, Laborfalvi Rózát jelzi Jókai, a neve melletti összeg pedig általában a háztartásra szánt összeget.

⁶ Írói tiszteletdíj Jenevai Lászlónak.

⁶ Ignác egy svábhelyi fiakeres, akinek fogatát az író sokszor igénybe vette, Iova szokva volt a hegyi utakhoz, míg a pesti konflislovak többnyire csődöt mondtak az első kis emelkedőre, mint ezt Váli Mari elmeséli.

⁷ L. 1: 18. j.

A beírt összegek csupa kiadási tételek, bevétel először a 4. versón található, ott sem a kiadási tételek rendes sorában, hanem keresztbe írva.

⁸ Talán Pap Miklóst rejti a rövidítés, aki ebben az időben írt a VU-ba.

⁸ Valószínűleg kamatfizetés Veszerlének, aki többször nyújtott kisebb-nagyobb kölcsönt Jókainak, mint a pénztári jellegű noteszekből megállapítható. Veszerle azonos lehet azzal a Vezerle Nepomuk Jánossal, aki a Nemzeti Színháznak 1856-ban gazdasági igazgatója volt. L. Pukánszkyne 2. k. 261.

¹⁰ Írói tiszteletdíj, Csigaházy munkatársa volt Jókainak több lapjánál.

¹¹ A negyedévi lakbér tekintélyes összeg volt, igaz, Jókaiék szerettek nagy lakásban, kényelmesen lakni. A magas házbér is készítette az írókat, hogy házat vásároljon, s maga legyen a házigazda.

¹¹ A k. R. = kis Róza betűkkel Jókai a Laborfalvi Róza hasonló nevű leányát jelzi itt és több noteszében megkülönböztetésül a nagy Rózától, vagyis feleségétől. Majd kis Róza korai (1861. nov.) halála után viszi át ugyanezt a megjelölést az ő gyermekére, a harmadik Rózára, a későbbi Feszty Árpádnéra.

¹² A sok apróbb kiadási tétel után az első nagyobb összeg nyilván nyomdai számla Szamvöld Gyulának, ugyancsak nyomtatási kiadást jelez a következő tétel Emich Gusztáv javára.

¹⁴ Inkább P. Szathmáry Károlyról lehet szó e tételnél, mint Szathmáry Györgyről, aki a Hon munkatársaként működött együtt Jókaival.

¹⁵ Székács József részére kifizetett írói tiszteletdíj.

¹⁶ Bizonyára Keresztessy név rövidítése. Ez is írói tiszteletdíj.

¹⁷ Ignác fuvaros konflissal közlekedett gyakorta Jókai a Svábhelygről Pestre, s viszont, közben a Lánchídon megfizette a hídpénzt, mint ez a tétel mutatja. Másutt (4. r.) említés van saját kocsisa, Miska hídpénzéről, s ezenfelül olykor bérkocsit is igénybe vett Jókai szükség esetén (4. r.).

¹⁸ Folytatódnak a március havi kiadások.

¹⁹ A régi jó táblabírák c. regényt Emich Gusztáv 1856-ban a PN-ban tette közzé először, aztán önálló könyvalakban is nála jelent meg még ugyanabban az évben.

³⁰ Kölber J. Jókai házigazdája s egyben mint kocsigyártónak is üzletfele volt az író.

³¹ Valószínűleg Pulszky Ferenc monogramja.

³² A rövidítés jelölheti Ivánka Imrét, azonban éppúgy vonatkozhat Irinyi Józsefre vagy Jankó Jánosra is, mindhárman dolgoztak a VU részére, utóbbi rajzaival. A még gondos írásban is egymáshoz nagyon hasonló I és J betűk felcserélése bármelyik variációt megengedi.

³³ Men valószínűleg Mentovich Ferencet, a nagykőrösi tanárt jelenti, aki frogatott a VU-ba ebben az időben.

³⁴ A kiadások folyamatos jegyzését megszakítja egy kis külön számvetés: az első évnegyed mérlege. Igen szerény keretek között ugyan, de pozitív eredménnyel zárul az egyenleg: 216 forintja maradt elköltetlenül a következő évnegyedre. A bevételi tételek között az első tétel a VU-tól kapott tantième-et jelenti, a szerkesztésért bevételezett 375 forint is a VU-tól származhat. Erre mutat az utolsó kiadási tétel a VU költségeiről. Emich 25 forintja *A régi jó táblabíró*kért adott részösszeg (l. a 4. versón is).

³⁵ Pákh Albert neve alatt jelent meg a VU, de a notesz feljegyzései elárulják, hogy a kiadás, szerkesztés, írói tiszteletdíjak fizetése, a lap gazdasági ügyei mind-mind Jókai vállalt terheltek. Pákhnak rendszeresen küldi a szerkesztői tiszteletdíjat, e hónapban kétszer is 160–160 forintot.

³⁶ Wirág Ádámot sejtethetjük a kezdőbetűk mögött. Írt a VU-ba. L. a 17. rectón kirva a teljes nevet!

³⁷ Ez a feljegyzés világosan mutatja, hogy a VU kiadásait Jókai szinte saját magánkiadásainak vette, együtt vezette a kettőről számadásait, Pákh neve csak cégér volt, ő maga nem vett részt a szerkesztésben, hiszen sokáig beteg is volt, Gleichenbergben kezelte magát, oda kellett az újságszámok üres lapjait aláírás végett elküldeni, s fölébe írták a cenzúrának bemutatandó szöveget.

³⁸ Ez a feljegyzés árulja el, hogy a már több megelőző iparosmunka tételei milyen célt szolgáltak: a svábhgyei kertben egy üveges veranda létesítését. Jókai állandóan sokat költ villájára, kertjére, épületei csinosítására, bővítésére, mint a jegyzetekből kitűnik.

³⁹ A *Szomorú napok* c. regény Emich kiadásában 1856-ban jelent meg előbb a PN-ban folytatásokban, majd könyvalakban is.

⁴⁰ Az *Arnyképek* c. novellagyűjtemény a kötetben Emichnél 1856-ban jelent meg, valamint a *Délvirágok* is.

⁴¹ Jókaiék neveltették kis unokahugát, Károly testvérbátyja leánykáját, a későbbi Hegedüs Sándornét.

⁴² Ez a bejegyzés nyilvánvalóvá teszi, legalábbis nagyban valószínűsíti, hogy a fentebbi W. A. (Wirág Ádám) jelzetű tételek is a VU-ba írt kisebb cikkekkkel függenek össze.

⁴³ Lisznyay Kálmánnak kifizetett írói tiszteletdíj.

³⁴ Igen valószínű, hogy a P. betűvel Jókai sógornőjét, Szerdahelyi Kálmánnét jelöli, akit a családban Pepinek hívtak, igazi neve Benke Jozefa volt. Neki és férjének, a kedvelt sógornak, többször ad kisebb összegeket Jókai kisegftésképpen.

³⁵ Bernát Gáspár, népszerű nevén Gazsi Iróti tiszteletdíja.

³⁶ Iróti tiszteletdíj a VU-ban közölt írásáért.

³⁷ Züllich Rudolf szobrászművész tervezett Vörösmarty-szobrára juttatott adomány.

³⁸ A 10. rectón végig összesítő számvetés következik, mely nem egyszerű folytatása a megelőző kiadási tételsorozatnak. Az első félév mérlegét készíti itt el Jókai. A 10. versón aztán továbbmegy a rendes naplózás, a kezdő tétel megfelel a 9. versó átviteli összegének. Bevételei között már itt is túlnyomóak a lapszerkesztésből eredők: a VU-tól kapott tantieme és szerkesztői díj együtt 1200 Ft-ot jelent, ehhez járulnak műveicéirt kapott Iróti tiszteletdíjak Emich Gusztáv és Friebeisz István kiadók-tól, továbbá Tóth Kálmántól, mint szerkesztőtől. Sőt még „Hazulról” címen is 400 forint van bevételezve, tehát édesanyja ekkor ennyivel támogatta fiát. Az összes bevétel 3028 forintot tesz ki. Leszámítja belőle a VU költségeit (509 ft.) és azután részletezi magánkiadásait, melyek végösszege 3010 forintot mutat. A Házbér címen félévre 250 forint van felvéve, a konyhai kiadások pedig havi 60 forinttal szerepelnek. Így is túlköltséggel zárul a számadás, ha ezt nem is fejezi ki világosan. A Svábhegyre is sokat költ (459 ft.), de a legnagyobb kiadási tétel még mindig a törlesztés: 1535 ft.

³⁹ Iróti tiszteletdíj a VU-ban megjelent közleményért.

⁴⁰ Az itt kezdődő kiadási tételek a VU cikkeinek, közleményeinek szerzői díjai. Az Irók neve csak kezdőbetűvel van jelezve, ezek közül nagy valószínűséggel sikerült egy néhányat megfejteni, így:

P. F. = Pulszky Ferenc,

I. J. = Ivánka Imre vagy Irinyi József,

J. M. = Jókai Mór,

T. K. = Tóth Kálmán,

A. P. = Albertfy Pál,

H. E. = Horn Ede,

B. J. = Babinszky József,

H. I. = Helfy Ignác.

⁴¹ Közvetett számadás adósságai alakulásáról egy év alatt. Az 1855 októberi helyzetet veti egybe a jelennek veendő 1856 októberivel. Az egy évvel előbb még 5476 forint tartozásából most már csak 1678 ft. áll fenn. Egy esztendő alatt tekintélyes törlesztés 3798 forint. A kölcsönadók között ott szerepel Károly bátyja is, aki mindig hűségesen segítette Jókait még akkor is, amikor édesanyjuk a házassága miatt kitagadta fiát.

⁴² Az 1856 utolsó negyedére várt bevételei között ez a tétel ismét otthoni támogatást vesz számításba, miután az előző félévben 400 forint hasonló eredetű bevételt nyugtázott.

⁴³ A NT 1856-ban indult meg Jókai szerkesztésében, a *Tarka élet c.* novelláskötet 1855-ben jelent meg Landerer és Hechenastnál, a *Népszerű novellák* csak 1857-ben jelent meg Beimel J. és Kozma Vazul kiadásában.

⁴⁴ A pénzügyi tervezés átnyúlik 1857-re is, sőt ez év végéig terjed, amint a 14. verső első sora mutatja.

⁴⁵ A regénybevételnél valószínűleg *Az eldtkozott család*ot veszi itt számításba Jókai.

⁴⁶ Nejének neve kezdőbetűjével jelzett háztartási tétel egy félévre csak 240 forint, azaz havi 40 forint, a megelőző időszak havi 60 forintjával szemben.

⁴⁷ A D 3. kötete 1858–60. években jelent meg.

⁴⁸ *A hulla férje.* Dráma 3 felvonásban. Nyomatásban nem jelent meg. Színre került a Nemzeti Színházban 1851. nov. 15. Mészét Jókai *Mi van a föld alatt c.* novellájában újította fel. D 3. k. 1.

⁴⁹ Nemcsak várható bevételeit és fizetnivalóit veszi számba Jókai, hanem a VU szerkesztési tervét is felvázolja egy esztendőre, vagy inkább félévre, minthogy utána mindjárt a pénzügyi terv félévre szól a 16. rectón.

⁵⁰ Ez az összeállítás talán az 1856 december havára szóló járandóságok összeállítása a decemberi munkatársak részére. Egyúttal minha itt a közbevetett számvetések és újságtervezés után ismét felvonná az író a rendszeres pénztári napló elejtett fonalát, habár a VU kiadásaira vonatkozólag. A decemberi szám költségeit ugyanis továbbviszi átvitel címen az 1857. évre a 17. versón. Nemcsak írói tiszteletdíjakat számol fel, hanem nyomdai költségeket is, tehát a VU számadása is az ő kezében volt ekkor a szerkesztői feladatokon kívül.

⁵¹ Itt a pénztári napló áttekintés 1857-re és a pontosan feltüntetett keltezésből kitesztőleg 1857. márc. 14-ig halad. Ez az utolsó kiírt dátum, tehát itt végződött a pénztárkönyv. Utána már más jellegű bejegyzések következnek.

⁵² Svábhegyi kertjének körtefáiról készít kimutatást Jókai a fák elhelyezési rendje szerint. Itt már nem elégszik meg a körtefa általános kifejezéssel, hanem megnevezi a speciális fajtát is, s emellett megörökíti saját kertészkedését is, sok fa neve mellé odajegyvezve az s. o. betűket, nyilván „saját oltás” szavak rövidítéséül. (Néhol ki is írja teljesen.) A fajták nyilvántartása megszakad a 20. rectó után, s majd a 26. versón és 27. rectón folytatódik.

⁵³ A Magyar utca 21. sz. kétemeletes ház vételára és vele kapcsolatos költségek összeállítása. A házat Hebentől vásárolta 1857-ben. Az első

híradást róla Eszter néjéhez 1857. febr. 1-én írt levelében adja. (L. Váli M. 141.) Károly bátyjával egyetértve eladták a nyéki örökséget Eszter testvérük hozzájárulását be sem várva, mint Váli Mari elpanaszolja. Eröss József birtokos vette meg, s nemsokára kétszeres áron nagy haszonnal adta el a birtokot. A házvétel sem volt szerencsés, egy pár év múlva eladták Jókaiék, másutt keresve otthon. A házvétellel járó költségek a beköltözéssel együtt e számadás szerint 20179 forintot tettek ki.

⁵⁴ Mintegy összehasonlításul is a ház értékével, ismét összeszámolja a svábhegyi kert és nyaralóval kapcsolatos kiadásait. A számadásból kiderül, hogy a számvetés idejéig kereken 10 400 forintba került Jókaiéknek a kerti ház, mintegy fele értéke a Magyar utcai kétemeletes háznak. Itt több évi beruházászerű tételt vesz fel az író, s mellőzi a gazdálkodással járó átmeneti kiadásokat, a kocsis bérét, a majoros fizetését s az apróbb kiadásokat, amelyek más számadásában olvashatók. Tehát mintegy a befektetett és marandó értéket akarja kiszámítani. L. 1: 8. j.

⁵⁵ A svábhegyi nyaraló bővítésének költségeit is hozzászámítja az ingatlan értékéhez. Az 1860-as évszám arra mutat, hogy az 1857 márciusában befejezett pénztárkönyv üresen hagyott lapjaira később vezette rá ezeket a számvetéseket.

⁵⁶ A körtefák jegyzéke folytatódik itt a 20. rectó után. Utána pedig nagyszámú üres lap következik. Ez is mutatja, hogy ezek a bejegyzések az eredeti számadás után üresen hagyott lapok későbbi felhasználásával jöttek létre.

⁵⁷ A VU négy számának terve vagy elszámolása az írói tiszteletdíjakkal.

⁵⁸ Az itt kezdődő s az 54. rectóig terjedő címjegyzék az író munkáinak eléggé teljes felsorolása, sok helyen vagy legtöbbször az NK kötet-számával is jelölve. Ez a több lapra terjedő lista kétségkívül 1894-ből vagy ez utáni időből származik, s nem függ össze szervesen a notesz többi tartalmával. Itt még inkább az üres lapok sokkal későbbi felhasználásáról van szó, mint az 1860. évi svábhegyi kert építkezési költségeinek feljegyzésénél.

Az első mű pontos címe: *Egy hirhedett kalandor a tizenhetedik századból* 65. k.

⁵⁹ *Rákóczy fia* 80. k.

⁶⁰ *A köszívű ember fiai* 29–30. k.

⁶¹ *Névtelen vár* 32–33. k.

⁶² *Színművek* 1–2. k. 38–39. k. Milton, A zsidó fiú, Hős Pálffy, A szigetvári vértanúk, Szép Mikhál, Könyves Kálmán, A bolondok grófja, Dózsa György, Világszép leányok, Manlius Sinister, Gazdag szegények, Dalma, A murányi hölgy, Az aradi hősmők.

⁶³ *Felfordult világ* 34. k.

- ⁶⁴ *Észak honából* 34. k.
⁶⁵ *A debreceni lunatikus* 34. k.
⁶⁶ *A magyar előidőkből* 36. k.
⁶⁷ *Egy bukott angyal. A magyar előidőkből* 36.
⁶⁸ *Az üstökös útja. A magyar előidőkből* 34.
⁶⁹ *Mahizeth. A magyar előidőkből* 56.
⁷⁰ *Másik haza. A magyar előidőkből* 73.
⁷¹ *Bacsó Tamás. A magyar előidőkből* 114.
⁷² *Rozgonyi Cecília. A magyar előidőkből* 137.
⁷³ *Egy asszonyi hajsza. A magyar előidőkből* 175.
⁷⁴ *Az elátkozott család* 31. k.
⁷⁵ *Szerелеm bolondjai* 41.
⁷⁶ *A lőcsei fehér asszony* 71–72. k.
⁷⁷ *Mire megvénülünk* 28. k.
⁷⁸ *Politikai divatok* 17. k.
⁷⁹ *Egy magyar nábob* 4–5. k.
⁸⁰ *Szegény gazdagok* 15. k.
⁸¹ *Egy az Isten* 26–27. k.
⁸² *Szeretve mind a vérpadig* 67–68. k.
⁸³ *A gazdag szegények* 79. k.
⁸⁴ *Dekameron* 11, 12, 13. k.
⁸⁵ *D Debreceni krónikák. 2. k. 1. sz. nov.*
⁸⁶ *D A halál után. 2. k. 19. 2. sz. nov.*
⁸⁷ *D A kénytelen mulatság. 2. k. 29. 3. sz. nov.*
⁸⁸ *D A bizebán. 2. k. 41. A s. 4. sz. nov.*
⁸⁹ *D Három a tónc. 2. k. 49. A s. 5. nov.*
⁹⁰ *D Xelenhoa és Toiping vang. 2. k. 55. A s. 6. nov.*
⁹¹ *D A koldusgyermek. 2. k. 65. A s. 8. nov.*
⁹² *D Az groff Sewteeth Peter keet hitwese. 2. k. 68. 9. sz. nov.*
⁹³ *D A menyegző utáni nap. 2. k. 72. A s. 10. nov.*
⁹⁴ *D Bolívar. 2. k. 77. A s. 11. nov.*
⁹⁵ *D Hűsz év múlva. 2. k. 119. A s. 12. nov.*
⁹⁶ *D A caldaria. 2. k. 130. A s. 13. nov.*
⁹⁷ *D A két Markow. 2. k. 137. A s. 14. nov.*
⁹⁸ *D A fejedelem buzogánya. 2. k. 144. A s. 15. nov.*
⁹⁹ *D Arany hajam. 2. k. 150. A s. 16. nov.*
¹⁰⁰ *D Az istenhegyi leány. 2. k. 153. A s. 17. nov.*
¹⁰¹ *D Violanta. 2. k. 193. A s. 18. nov.*
¹⁰² *D Két jó barát. 2. k. 203. A s. 19. nov.*
¹⁰³ *D Reparált lelkek. 2. k. 208. A s. 20. nov.*
¹⁰⁴ *D A libapásztor. 2. k. 213. A s. 21. nov.*
¹⁰⁵ *D A huszti beteglátogatók. 2. k. 217. A s. 22. nov.*

- 106 D *Hogy nyerek meg a nőket.* 2. k. 223. A s. 24. nov.
 107 D *Tíz millió dollár.* 2. k. 226. A s. 25. nov.
 108 D *Az én galambom nem vált porrá.* 2. k. 260. A s. 26. nov.
 109 D *Mit beszél rólkunk a világ.* 2. k. 265. A s. 27. nov.
 110 D *A játékos.* 2. k. 270. A s. 28. nov.
 111 D *Szent Bubbánat.* 2. k. 274. A s. 29. nov.
 112 D *Gyémánt-kirdly.* 2. k. 277. A s. 30. nov.
 113 D *A vén sas.* 2. k. 286. A s. 31. nov.
 114 D *A gyújtogató.* 2. k. 293. A s. 32. nov.
 115 D *Három közül a legszebbik.* 2. k. 301. A s. 33. nov.
 116 D *Százszorszép.* 1. k. 1. A s. 1. nov.
 117 D *A láthatatlan seb.* 1. k. 17. A s. 2. nov.
 118 D *Cseréljünk vőlegényt.* 1. k. 30. A s. 3. nov.
 119 D *Beczkó felesége.* 1. k. 35. A s. 4. nov.
 120 D *A székkely adott szava.* 1. k. 37. A s. 5. nov.
 121 D *Egy női szó.* 1. k. 39. A s. 6. nov.
 122 D *Bíró uram ítélete.* 1. k. 45. A s. 7. nov.
 123 D *A fluidoni harc.* 1. k. 50. A s. 8. nov.
 124 D *Bebe.* 1. k. 54. A s. 9. nov.
 125 D *Két légyott.* 1. k. 60. A s. 10. nov.
 126 D *A kassai bíró.* 1. k. 62. A s. 11. nov.
 127 D *Bölcs Hamlet.* 1. k. 77. A s. 12. nov.
 128 D *Faustina.* 1. k. 88. A s. 13. nov.
 129 D *Katonadolog.* 1. k. 93. A s. 14. nov.
 130 D *A hold.* 1. k. 96. A s. 15. nov.
 131 D *Szilveszter-éjszakák.* 1. k. 102. A s. 16. nov.
 132 D *Velezke.* 1. k. 109. A s. 17. nov.
 133 D *Kinek a halottja?* 1. k. 114. A s. 18. nov.
 134 D *Szőrnyű nemezis.* 1. k. 117. A s. 19. nov.
 135 D *A régiségbúvár.* 1. k. 118. A s. 20. nov.
 136 D *A csillagos szoba.* 1. k. 126. A s. 21. nov.
 137 D *Egy haramiabanda a havason.* 1. k. 131. A s. 22. nov.
 138 D *A megölt ország.* 1. k. 143. A s. 23. nov.
 139 D *Valdivia.* 1. k. 156. A s. 24. nov.
 140 D *A mennyei parittyakövek.* 1. k. 181. A s. 25. nov.
 141 D *Jordaki feje.* 1. k. 193. A s. 26. nov.
 142 D *Én lehettem volna az.* 1. k. 202. A s. 27. nov.
 143 D *Régi hű szerető.* 1. k. 208. A s. 28. nov.
 144 D *Karácsonyi dolgozó.* 1. k. 214. A s. 29. nov.
 145 D *Egy komondor naplója.* 1. k. 223. A s. 30. nov.
 146 D *Még egy csókot.* 1. k. 234. A s. 31. nov.
 147 D *A peregrinus.* 1. k. 239. A s. 32. nov.

- 148 D Az áruló gyűrtű. I. k. 255. A s. 33. nov.
 149 D Mátyás király síja. I. k. 267. A s. 34. nov.
 150 D Az achemenidion. I. k. 284. A s. 35. nov.
 151 D Arria. I. k. 293. A s. 36. nov.
 152 D Melyiket a kilenc közül? I. k. 297. A s. 37. nov.
 153 D Abu József. I. k. 303. A s. 38. nov.
 154 D Benzerade szerelme. I. k. 307. A s. 39. nov.
 155 D Egy hóhér. I. k. 310. A s. 40. nov.
 156 Törökvilág Magyarországon. 2—3. k.
 157 Erdély aranykora I. k.
 158 A lélekidomár 78. k.
 159 A janicsárok végnapjai 7. k.
 160 Akik kétszer halnak meg. A ma 63. k.
 161 A tengerszemű hölgy 76. k.
 162 Szomorú napok 18. k.
 163 Névtelen vár 33. k.
 164 Az új földesúr 24. k.
 165 Hétköznapiok 8. k.
 166 A kétségbeesett ember fia 29—30.
 167 A régi jó táblabírók 9.
 168 Törökvilág Magyarországon 2/3. k.
 169 A jövő század regénye 52, 53. k.
 170 Fekete gyémántok 42. k.
 171 Enyim, tied, övé 48. k.
 172 Csataképek 10. k.
 173 Népvilág 16. k.
 174 Kedves atyafiak. Népvilág 3.
 175 A falu bolondja. Népvilág 92.
 176 A világ vége. Népvilág 107.
 177 A népdalok hőse. Népvilág 127.
 178 Keselyű Péter. Népvilág 146.
 179 Kötél áztatva jó. Népvilág 161.
 180 Emberek és kétlábú állatok. (Orbis pictus) Népvilág 169.
 181 Sic vos non vobis. Népvilág 179.
 182 A hazajáró lélek. Népvilág 190.
 183 A rézpatoki lelkész. Népvilág 209.
 184 Megtörtént regék 61.
 185 Az angyalarcú démon. Megtörtént regék 1.
 186 A Bravallamező hölgyei. Megtörtént regék 21.
 187 Zafireh. Megtörtént regék 32.
 188 Egy dal keletkezésének története. Megtörtént regék 44.
 189 Sobri Jóska elfogatása. Megtörtént regék 50.

- 190 A legelső gőzhajó Magyarországon. *Megtörtént regék* 56.
- 191 A löporos látogató. *Megtörtént regék* 62.
- 192 A jól nevelt ifjú. *Megtörtént regék* 67.
- 193 A hochbreitensteini uralkodó herceg. *Megtörtént regék* 71.
- 194 Kit tetszik keresni? *Megtörtént regék* 76.
- 195 Hogy lett Miklós öcsémről szakács? *Megtörtént regék* 81.
- 196 Egy föltétel alatt. *Megtörtént regék* 87.
- 197 Petőfi mint szlnész. *Megtörtént regék* 90.
- 198 A veszélyes titok. *Megtörtént regék* 104.
- 199 Az ehető drágakő. *Megtörtént regék* 107.
- 200 Taps, fütty és hagymakoszorú. *Megtörtént regék* 119.
- 201 Az arany mondás. *Megtörtént regék* 123.
- 202 Az a bizonyos dolog. *Megtörtént regék* 126.
- 203 A Bachus szobor. *Megtörtént regék* 128.
- 204 Hol van Sas Pál? *Megtörtént regék* 130.
- 205 Az ezerkettedik éjszaka. *Megtörtént regék* 137.
- 206 A feredzse. *Megtörtént regék* 175.
- 207 „Excuse!” *Megtörtént regék* 196.
- 208 Rendkívüli nő. *Megtörtént regék* 217.
- 209 „Hajdan, most és valaha!” *Megtörtént regék* 247.
- 210 Utazás a harangokkal együtt. *Megtörtént regék* 274.
- 211 Uti táskámból. *Megtörtént regék* 326.
- 212 Ne hagyj magad! *Megtörtént regék* 353.
- 213 *Délvirágok* 20. k.
- 214 Az utolsó tengeristen. *Délvirágok* 1.
- 215 Kelet kirdlynéja. *Délvirágok* 13.
- 216 Csong-Nu. *Délvirágok* 70.
- 217 Perozes. *Délvirágok* 85.
- 218 Hyppona romjai. *Délvirágok* 112.
- 219 Szolimán álma. *Délvirágok* 153.
- 220 A láthatatlan csillag. *Délvirágok* 167.
- 221 Az utolsó cigányország. *Délvirágok* 199.
- 222 Kincses Abdül és gyáva Izmdl. *Délvirágok* 209.
- 223 *Oceania* 20. k.
- 224 *Véres könyv* 19. k.
- 225 *A khámok utóda. Véres könyv* 1.
- 226 *A tábornok és az asztrálszellem. Véres könyv* 90.
- 227 *Szinope. Véres könyv* 103.
- 228 *A basi-bozuk. Véres könyv* 112.
- 229 *A bajadére. Véres könyv* 123.
- 230 *A gyermek. Véres könyv* 148.
- 231 *Drága föld. Véres kenyér* 162.

- 233 *A veszélyes sakkjáték. Véres könyv 169.*
 234 *Álma. Véres könyv 176.*
 234 *A kertész a csatatéren. Véres könyv 179.*
 236 *A sérthetetlen. Véres könyv 185.*
 236 *A rossz hely. Véres könyv 197.*
 237 *Az amazon. Véres könyv 207.*
 238 *A fegyvertelen. Véres könyv 222.*
 239 *A bojár leány. Véres könyv 268.*
 240 *Az akhsidri fogoly. Véres könyv 288.*
 241 *Színművek 3. k. 40. k.*
 243 *Thespis kordéja. Színművek 3. k. 1.*
 244 *Földön járó csillagok. Színművek 3. k. 62.*
 244 *Olympi verseny. Színművek 3. k. 95.*
 244 *A fekete gyémántok. Színművek 3. k. 108.*
 246 *Az arany ember. Színművek 3. k. 170.*
 247 *Keress a szíved. Színművek. 3. k. 267.*
 248 *Targallyak 58. k.*
 249 *A jedikulai rab. Targallyak 1.*
 250 *Az egyhuszasos leány. Targallyak 42.*
 251 *A dagói torony. Targallyak 85.*
 252 *A hazatért. Targallyak 125.*
 253 *Az utolsó kacaj. Targallyak 142.*
 254 *A nyulak históriája. Targallyak 145.*
 255 *Boszniai huszárkaland. Targallyak 160.*
 256 *Mahadi. Targallyak 165.*
 257 *Tisztelt ház, karzat és buffet (büffé). Targallyak 178.*
 258 *Az érdekes fiatal ember. Targallyak 201.*
 259 *Novellák 37. k.*
 260 *Carinus. Novellák 1.*
 261 *Fekete világ. Novellák 71.*
 262 *Kurbán bég. Novellák 92.*
 263 *A drágakövek. Novellák III.*
 264 *Az utolsó budai basa. Novellák 137*
 265 *Egy ember, aki mindent tud. Novellák 211.*
 266 *A legvitézesebb huszár. Novellák 310.*
 267 *Görög táz. 64. k.*
 268 *Riumin. Görög táz 1.*
 269 *Samyl fiai. Görög táz 157.*
 270 *Urguranilla. Görög táz 173.*
 271 *Irzambek herceg. Görög táz 183.*
 272 *Talapór kán. Görög táz 205.*
 273 *Virradóra 49. k.*

- 274 *Chinchilla herceg. Virradóra 1.*
 275 *Kerüld a szépet! Virradóra 29.*
 276 *Baróthy Ilona. Virradóra 57.*
 277 *A rútak rútja. Virradóra 80.*
 278 *Két menyegző. Virradóra 119.*
 279 *A vérontás anygala. Virradóra 158.*
 280 *Petőfi. Virradóra 189.*
 281 *A magyar úr Amerikában 193.*
 282 *A hosszú hajú hölgy. Virradóra 203.*
 283 *A fránya hadnagy. Virradóra 238.*
 284 *Még sem lesz belőle tekintetes asszony. Virradóra 270.*
 285 *A fekete sereg. Virradóra 316.*
 286 *Hol leszünk két év múlva? Virradóra 356.*
 287 *Emlékezéséd báró Jósika Miklós felett. Virradóra 372.*
 288 *Egy szónok, ki el nem áll. Virradóra 388.*
 289 *Életből elvesve. Szélcsend alatt 35. k.*
 290 *A kurucvilág után. Szélcsend alatt 3.*
 291 *Smaragdok és zafírok. Szélcsend alatt 30.*
 292 *Az ördög menyasszonya. Szélcsend alatt 42.*
 293 *Egy szegény asszony története. Szélcsend alatt 76.*
 294 *A debreceni kastély. Szélcsend alatt 105.*
 295 *A villámjárta. Szélcsend alatt 187.*
 296 *Miért láttál? Szélcsend alatt 198.*
 297 *A pánszlávok földjén. Rejtelmes história. Az életből elvesve 205.*
 298 *A miskolci szőlő. Az életből elvesve 210.*
 299 *A szociáldemokrácia Európában és Észak-Amerikában. Az életből
 elvesve 216.*
 300 *Egy karácsonyest a bolondok házában. Az életből elvesve 242.*
 301 *Cápa-históriák. Az életből elvesve 247.*
 302 *A pénz betegségei. Az életből elvesve 255.*
 303 *Az arany ember 45. k.*
 304 *A három márványfej 73. k.*
 305 *A lélekidomár 77. k.*
 306 *Szeretve mind a vérpadig 68.*
 307 *A kis királyok 74—75. k.*
 308 *Akik kétszer halnak meg. A tegnap 62. k.*
 309 *A lőcsei fehér asszony 71—72. k.*
 310 *Az arany ember 46. k.*
 311 *Eppur si mouve. És mégis mozog a föld 43. k.*
 312 *Az élet komédiátsai 54. k.*
 313 *Szép Mikhál 57. k.*
 314 *Bálványos vdr 60. k.*

- 316 *Egész az északi pólusig. Aki a szívt a homlokán hordja* 59. k.
 316 *Rab Ráby* 51. k.
 317 *A Dainokosok* 56. k.
 318 *Az élet komédiásai* 55. k.
 318 *A jövő század regénye* 52—53. k.
 320 *Eppur si mouve. És mégis mozog a föld* 44. k.
 321 *Erdélyi képek* 23. k.
 322 *Petki Farkas leányai. Erdélyi képek* 1.
 323 *Háromszéki leányok. Erdélyi képek* 43.
 324 *A két szász. Erdélyi képek* 84.
 325 *A nagyenyedi két fűzfa. Erdélyi képek* 89.
 326 *Koronát szerelémet. Erdélyi képek* III.
 327 *A Hargita. Erdélyi képek* 143.
 328 *A kalmár és családja. Erdélyi képek* 176.
 329 *Föld felett és víz alatt* 50. k.
 330 *Párbaj Istennel. Föld felett és víz alatt* 1.
 331 *A magyar Faust. Föld felett és víz alatt* 44.
 332 *Két léghajós. Föld felett és víz alatt* 67.
 333 *A csigák regénye. Föld felett és víz alatt* 94.
 334 *A véres kenyér. Föld felett és víz alatt* 149.
 335 *A szegénység útja. Föld felett és víz alatt* 199.
 336 *Milyenek a nők* 25. k.
 337 *Az úrnő. Milyenek a nők?* 1.
 338 *Egy lengyel történet. Milyenek a nők?* 81.
 339 *Emina. Milyenek a nők?* 116.
 340 *A könnyező szultána. Milyenek a nők?* 122.
 341 *A kardvas és a villám. Milyenek a nők?* 237.
 342 *A hittagadó. Milyenek a nők?* 277.
 343 *A vakmerő. Milyenek a nők?* 306.
 344 *Egy csók, egy szó. Milyenek a nők?* 336.
 345 *A rabnő. Milyenek a nők?* 131.
 346 *Lukrécia. Milyenek a nők?* 189.
 347 *Fredegonda. Milyenek a nők?* 194.
 348 *A kalifa papucs. Milyenek a nők?* 202.
 349 *Miranda. Milyenek a nők?* 208.
 350 *A fehér lap. Milyenek a nők?* 230.
 351 *A tudán kívül férj. Milyenek a nők?* 339.
 352 *Juida. Milyenek a nők?* 342.
 353 *Kárpáthy Zoltán* 6. k.
 354 *Egy magyar nábob* 4. k.
 355 *Szabadság a hó alatt* 66. k.
 356 *Egy játékos, aki nyer* 70. k.

- 367 *Enyim, tied, övé* 47. k.
 368 *A kis királyok* 74. k.
 369 *Arnyképek* 14. k.
 370 *Vándoroljatok ki! Arnyképek* 1.
 371 *Adamante. Arnyképek* 58.
 372 *A munkácsi rab. Arnyképek* 76.
 373 *Egy halálítélet. Arnyképek* 104.
 374 *Valahány ház, annyi szokás. Arnyképek* 136.
 375 *A szökevény. Arnyképek* 158.
 376 *A remete hagyománya. Arnyképek* 203.
 377 *Az erdő lednya. Arnyképek* 227.
 378 *Vadon virágai* 22. k.
 379 *Márcze Zdre. Vadon virágai* 1.
 380 *Házasságok desperatióiból. Vadon virágai* 21.
 381 *Sonkolyi Gergely. Vadon virágai* 38.
 382 *A Nepean-sziget* 73.
 383 *A gonosz lélek. Vadon virágai* 91.
 384 *A nyomorék naplója. Vadon virágai* 116.
 385 *A búntárs. Vadon virágai* 135.
 386 *Az átkozott ház. Vadon virágai* 170.
 387 *A serfőző. Vadon virágai* 184.
 388 *Az egyiptusi rózsza. Vadon virágai* 223.
 389 *Még egy csokrot* 69.
 390 *Az apja fia. Még egy csokrot* 1.
 391 *Láda! Kérlek! Jössz-e? Még egy csokrot* 80.
 392 *Fejedelem és Fra Diavolo. Még egy csokrot* 116.
 393 *Száz leány egy rakáson. Még egy csokrot* 148.
 394 *Romano csibakéto sziklaribe. Még egy csokrot* 168.
 395 *Az utolsó mór királyok. Még egy csokrot* 192. k.
 396 *Dekameron* 3. k. 13. k.
 397 *D Mi van a föld alatt?* 3. k. 1. A s. 1. nov.
 398 *D A struccmadár.* 3. k. 47. A s. 2. nov.
 399 *D Szabad a rablás.* 3. k. 60. A s. 3. nov.
 400 *D Indus országgyűlés* 3. k. 65. A s. 4. nov.
 401 *D Zöld mulatság.* 3. k. A s. 5. nov.
 402 *D Egetvívó szerelem.* 3. k. 83. A s. 6. nov.
 403 *D Történetek egy ócska kastélyban.* 3. k. 84. A s. 7. nov.
 404 *D Négy óra egy vulkán fenekén.* 3. k. 123. A s. 8. nov.
 405 *D Az utolsó csatár.* 3. k. 132. A s. 9. nov.
 406 *D Fecske Bandi.* 3. k. 141. A s. 10. nov.
 407 *D A jó ember.* 3. k. 146. A s. 11. nov.
 408 *D Aki nem talál haza.* 3. k. 149. A s. 12. nov.

- ³⁹⁹ D Mít tudnak a nők? 3. k. 153. A s. 13. nov.
⁴⁰⁰ Fráter György 81, 82. k.
⁴⁰¹ Pater Péter 83. k.
⁴⁰² Asszonyt kísér — Istent kísért 83. k.
⁴⁰³ A cigány báró 84. k.
⁴⁰⁴ Minden poklokon keresztül 84. k.
⁴⁰⁵ Nincsen ördög 85. k.
⁴⁰⁶ A Magláy család 85. k.
⁴⁰⁷ Aki holta után áll bosszút 85.
⁴⁰⁸ A fekete vér 86. k.
⁴⁰⁹ Lenci frater 86. k.
⁴¹⁰ A két Trenk 87. k.
⁴¹¹ Trenk Frigyes 87. k.
⁴¹² Sárga rózsza 88 k.
⁴¹³ A Kraó 88. k.
⁴¹⁴ A három kirdlyok csillaga 88.
⁴¹⁵ Magnéta 89. k.
⁴¹⁶ Tégy jól 89. k.
⁴¹⁷ De kár megvénnülni 90. k.
⁴¹⁸ D 3. k. 13. k.
⁴¹⁹ D Fulkó lovag. 3. k. 184. A s. 14. nov.
⁴²⁰ D Egy tekintet. 3. k. 206. A s. 15. nov.
⁴²¹ D Tündérpalota. 3. k. 211. A s. 16. nov.
⁴²² D A lunatikus. 3. k. 218. A s. 17. nov.
⁴²³ D Első az etikett. 3. k. 221. A s. 18. nov.
⁴²⁴ D A halálfős díarc. 3. k. 228. A s. 19. nov.
⁴²⁵ D A három gyűrű. 3. k. 233. A s. 20. nov.
⁴²⁶ D I love you. 3. k. 238. A s. 21. nov.
⁴²⁷ D Kell-e információ? 3. k. 272. A s. 22. nov.
⁴²⁸ D Az ellenség levele. 3. k. 276. A s. 23. nov.
⁴²⁹ D Igéret = adósság. 3. k. 279. A s. 24. nov.
⁴³⁰ D Jól el kell tenni a pénzt! 3. k. 281. A s. 25. nov.
⁴³¹ D A végzetes hely. 3. k. 284. A s. 26. nov.
⁴³² Hangok a vihar után. 21. k.
⁴³³ A varchoniták. Hangok a vihar után 1.
⁴³⁴ Shirin. Hangok a vihar után 81.
⁴³⁵ Fortunatus Imre. Hangok a vihar után 112.
⁴³⁶ A kalózkirdly. Hangok a vihar után 169.
⁴³⁷ Utóhang a „varchoniták”-hoz. Hangok a vihar után 251.
⁴³⁸ Itt folytatódik az 1857. évi számadás. Feltűnően sok az adósság törlesztése, habár kisebb tételekben, de még a zálogház igénybevételével is. A 61. recto utolsó tételei mutatják a kapcsolatot a pénztárkönyv

elején olvasható számadásokkal, ahol szintén teraszépítési költségek is szerepeltek. A tételek itt csupa magánjellegű kiadást jeleznek a 61. verső végéig.

⁴³⁹ Az itteni feljegyzéseknek korábbi, 1856–1857-ből való eredetét bizonyítja ezek a VU kiadásait rögzítő tételek, hiszen 1894-ben már nem szerkesztette Jókai a VU-t. Az itt 1857 májusáig folytatott pénztári napló nevei is egyeznek a notesz elején levő hasonló újságszámadásban szereplő nevekkel. A kevésbé ismertek teljes neve: Hegedüs Sándor, Edvi Illés Pál, Kertbeny Károly, Dienes Lajos, Boross Mihály, Jenevai László, Kerekgyártó Árpád, Székács József, Pákh Albert, Balázs Sándor, Szász Károly, Mentovich Ferenc, Hory Farkas.

⁴⁴⁰ Előfizető neve és címe.

⁴⁴¹ A NT 10 számának megjelenési terve. Az 1856–57-ik évre készült ugyan, de a megvalósításnál kitolódott az utolsó számok megjelenésével 1858-ra. Ez a körülmény is mutatja, hogy tervezetről, nem pedig már megtörtént kiadási tények rögzítéséről van szó, s így valószínűleg 1856-ban készült.

5.

(III.)

a Zöld bőrkötésű zsebkönyvecske. Mérete 11 × 16 cm, tehát a nagyobb alkúak közé tartozik. Üres fedélzsebe, ceruzatartója van. 72 levélből áll a belseje, vonalzott, pénztári rovatokkal ellátott lapokkal, a számozás nem Jókaitól származik rajtuk, hanem a könyvtári besorolással kapcsolatos. Elég sok üresen maradt lapja van, összesen 32 lap, az egész notesz majdnem 1/4 része. Jókai ezt a pénztárkönyvét is tintával vezette, mint általában a többi pénztárnaplóját. Gondos, jól olvasható írással, mintha nemcsak sajátmagának írta volna, hanem talán nejeének is szánta. De ha nem is játszott közre ilyen céltudatosság, mindenesetre nagyfentosságúnak tartotta a följegyzéseket és szép kiállításukkal mintha olvashatóságukat akarta volna biztosítani mások számára is. Vagy csak egyszerűen a dolog természetéből folyt, hogy tintával, asztal mellett írta e jegyzeteket, nem úgy, mint a legtöbbet: kusza betűkkel, ceruzával odavetve, székéren, állva, ahogy éppen jött. Minthogy ebben a noteszben a tintafírás szabályszerű, ezt a jegyzetekben nem jelezzük, ellenkezőleg; az ettől való eltérést fogjuk megjelölni a szöveg mellett olvasható utalásokban.

A könyvecske tartalmát főként gazdasági naplójegyzetek és más anyagi természetű feljegyzések teszik, továbbá a D novelláinak beosztási terve és megjelent költeményeinek jegyzéke. Más irodalmi célzatú jegyzetek teljesen hiányoznak ebből a noteszből.

A pénztári napló 1857 januárjával veszi kezdetét és 1858. május 4. az utolsó kiírt dátum. Általában a baloldalon vezette Jókai a bevételi tételeket, s a jobb oldalra kerültek a kiadási tételek mindjárt a notesz elejétől, s ezt a rendet a folyamatos pénztári feljegyzésekben végig megtartja, csak amikor más célú és tartalmú jegyzetek után újra folytatja a gazdasági beírásokat, akkor cseréli fel a két oldalt, de ott már nem naplószerű, inkább összesítő kimutatások vannak. Az 1857. év végén külön összeállítja évi kiadásait a szükségletek faja szerint. Az évi 14 365 forint kiadásban leglényegesebb tételek a Magyar utcai ház vételárában kifizetett 6000 ft, régi adósságainak törlesztése, a fennmaradt vételár-hátrálék kamatai, ez kereken 10 000 ft. Háztartásra 1213 forint jutott, havi 100 forint az előző évek 40 és 60 forintjával szemben. A bevételek végösszege megfelel a kiadásoknak: 14 337 ft. Ezeket nem összegezi forrásonként, de a részletes naplótételekből nyilvánvalóan a nyéki örökség értékesítése tette lehetővé a Magyar utcai ház megvásárlását, s a birtok és az állatok árából Jókait illető összegek szerepelnek az évi összbevételben, nem csupán írói keresete. Ennek megfelelően az 1858. évre készített költségvetési tervezet a reális helyzetnek megfelelően 7730 forint kerettel számol. Ez mutatja az írói jövedelem lassú emelkedését az előző évekéhez képest (1. és 4. notesz). Még messze vagyunk az évi cca 30 000 forintos jövedelemtől, a 70-es évek szintjétől.

A notesz adataiból kitűnik a Magyar utcai ház megvásárlásának és az új lakás berendezésének, a svábhegyi nyaraló bővítésének költsége, — utóbbi tekintélyes összeggel (több, mint 4000 forint) —, a nyéki örökség értékesítésének pénzügyi vonatkozásai, másrészt az író bevételeinek eredete is. Állandó rendszeres jövedelmi forrása ekkoriban a VU és a NT szerkesztése, és e két lapban, valamint a Magyar Sajtóban közzétett írások honoráriumai. Nagyobb művei közül ebben az évben közölte Emich a PN-ben *Az eldúkozott család* c. regényt, mely a következő évben könyvalakban is megjelent. Heckenast megkezdi Jókai addig megjelent munkáinak népszerű kiadását, s a *D* novelláért kap még az író kisebb összegeket. Könyves Kálmán és Dózsa György drámáival a színpadon is kísérletezik — a tisztas színpadi siker ellenére, mely még a vidékre is kihatott — minden lényegesebb anyagi haszon nélkül. Az 1856-ban megjelent adomás könyve (*A magyar nép adomái*) 1857-ben második kiadást ért kibővítve 150 közben gyűjtött darabbal. A *Tarka élet* c. novellagyűjteményt, mely 1855–56-ban jelent meg, a feljegyzések tanúsága szerint maga az író adta ki, ő fizette a nyomdaköltséget, s vette fel a könyvek árát könyvkereskedőktől (Lauffer pl.). Saját vállalkozása egy vidéki költő: Vecsey Sándor költeményeinek kiadása, melyhez a bevezetőt is ő írta. A nagy regények kora — az első sorozat után — még csak ezután következik. De már egy párhuzamosan vezetett

noteszkében folyik szorgalmasan az anyaggyűjtés az Ű kiapadhatatlan élcineze, melyekből — ha beválnak az élcclapban — később nagyszerű illusztrációs vagy szórakoztató anyag válik a nyomban vagy később következő nagy regényekben.

A pénztári naplót megszakító más jellegű jegyzetek közt tekintélyes helyet foglalnak el a vagyonszefrások, melyeket többször is beiktat, különböző összetételben. A magánjellegű naplóba kerülnek be általában a VU írói és nyomdai kiadásai. Egyébként ebben a könyvecskében egy csettől eltekintve, ahol a NT számvetését közli, hiányzik a lapjaira vonatkozó, más noteszeiben oly gyakori kalkuláció.

A gazdasági jegyzeteket a D c. novellagyűjtemény beosztási terve szakítja meg huzamosan. A tíz kötetbe összesen 101 novellát vesz fel az író, s még 29 tartalmakat is feltüntet. Látszik, hogy maga sem tartja ezt a tervet véglegesnek. Könnyű megállapítani, hogy az 1858—60. években megjelent első D-kiadástól is egészen különböző előzetes tervezetetről van itt szó, melyen az író gyökeresen változtatott. Egyes novellák pedig nem is a D-ba, hanem más novelláskötetekbe kerültek az itt említettek közül. Soknak a címét változtatta meg, de általában ez az anyag már magában foglalja a D törzsananyagának oroszlánrészét.

A novellák mellett nyomtatásban megjelent költeményeit is jegyzékbe foglalja, megjelölván a megjelenés helyét és — itt-ott — évét is. Összesen 73 versét említi fel ebben a jegyzékben, leginkább saját újságaiban (VU, NT, Ű stb.) láttak napvilágot.

A notesz feljegyzéseinek idejét illetőleg eléggé biztos alapon állunk: a notesz első lapján ott áll az 1857-es évszám. Az egyes naplótételek mellett általában a közelebbi dátum is megtalálható egészen 1858. febr. 26-ig. Aztán más irányú feljegyzések közbeékelődése miatt elmarad a pontos dátumozás, s csak pár napra tér vissza ismét 1858. máj. 4-ig bezárólag. A notesz végén levő összesítések és a költségvetési tervek is 1858-ra, tehát még 1857-ben készültek. A versek és novellák későbbi megjelenése a notesz korát nem módosítja lényegében: az 1857. évről és az 1858. elejéről lehet datálni a jegyzeteket. Szorosan kapcsolódnak ezek a 4. sz. alatt felvett zsebkönyv hasonló természetű adataihoz.

¹ A noteszek korát ritkán jelzi Jókai, de ez pénztári napló, így érthető, ha ezzel nyitja meg. Közvetlen folytatása a 4. sz. szintén számadásokat tartalmazó könyvecskének.

² A bevételi tételek ebben a noteszben mindjárt az elején a versóra kerülnek, a kiadások pedig a következő levél rectójára, míg a 4. sz. pénztárkönyvet még fordított beosztással kezdte meg Jókai, s csak később tért rá erre a szokásos naplóvezetésre. Ez a körülmény is mutatja, hogy ez a notesz valóban későbbi eredetű a 4.-nél.

³ A hónap megjelölése kétségtelenné teszi, hogy a könyvecskében 1857 januártól vezeti Jókai a számadásokat.

⁴ A NT 1856-ban indult meg Jókai szerkesztésében.

⁵ A VU Jókai alapítása, 1854-ben indult meg Pákh A. neve alatt.

⁶ A *Tarka Élet* — úgy látszik — saját kiadása volt, 1855–56-ban jelent meg.

⁷ Emich Gusztáv 1856-ban adta ki *Árnyképek* (2 k.) és a *Délvirágok* (2 k.) c. novellagyűjteményt.

⁸ A *Könyves Kálmán* c. drámát, Jókai egyik legsikeresebb színművét a Nemzeti Színház 1855. dec. 18-án mutatta be, s 1897-ig még 22-szer került itt színpadra. Ez a jegyzet a dráma vidéki térhódítását jelzi. L. még 5: 20. j. és 5: 68. j.

⁹ A Magyar utca 21. sz. ház megvásárlásának foglalójáról van itt szó. A házat Jókai 1857 elején vette meg 18 000 forintért, miután édesanyja halála után az örökség egy részét Károly testvérével közösen eladták, s az ebből kapott pénz volt a házvétel anyagi bázisa.

¹⁰ Az alkuszdíj ezzel az összeggel szerepel a 4. sz. noteszben is a 21. rectón.

¹¹ Csigaházy a VU munkatársa volt, ez a tétel írói tiszteletdíj.

¹² Az R. berű Jókainét, Laborfalvi Rózát jelzi, a 90 forint valószínűleg háztartási kiadásokra szánt összeg.

¹³ Ez az éveleji utazás nem azonos azzal a családlátogatással, amely pünkösöd táján történt.

¹⁴ A *Nővilág* c. képeslapot Vajda János szerkesztette, Jókai egy ideig munkatársa volt.

¹⁵ A nyéki birtok eladásával függ össze ez az utazás L. 4:53. j.

¹⁶ Ignác Jókai svábhgyi fuvarosa, aki éveken át szállította az írót Pestre és vissza.

¹⁷ Valószínűleg *Az eldúkozott család* írói honoráriumáról van szó, ez a regény a PN-ban 1857-ben jelent meg először.

¹⁸ A VU szerkesztője Jókai volt, Pákh csak névleg szerkesztette a lapot.

¹⁹ Laborfalvi Róza talán vendégszereplésre ment Kecskemétre 1857. márc. 24-én.

²⁰ L. 5:8. j.

²¹ Eröss J. a nyéki Jókai-birtok megvásárlója. Ezzel függ össze az állatok eladása is.

²² *Az eldúkozott családról* lehet szó.

²³ Heben a Magyar utca 21. sz. ház tulajdonosa volt, akitől Jókai 1857 elején megvásárolta a kétemeletes házat. A Károlyi-kertre nyíló egyik szoba volt a Jókai dolgozószobája. (L. V. M. 171. skk.)

²⁴ A házvételnél fizetett 1000 forint foglalón kívül ezzel összesen

6000 forint van kifizetve, a fennmaradó 12 000 Ft. 15%-os kamata az itt felüntetett összeg.

²⁵ A költözködés költségeit áprilisban jegyzi fel Jókai kiadásai között. Egyéb tételek is az új házban kiválasztott lakás berendezésére mutatnak.

²⁶ L. 5:22. j.

²⁷ Széchenyi Izsó Miklós által alkotott akadémiai mellszobráról lehet itt szó, amely 1861-ben készült el.

²⁸ K.R. ebben a noteszben is kis Rózát, vagyis Laborfalvi Róza leányát jelenti.

²⁹ Ez és a következő néhány kiadási tétel (függöny és rúd, tapétásnak stb.) az új lakásba költözéssel járó költségeket jelzi.

³⁰ Csigaházy a NT-be és a VU-ba is írt.

³¹ Kondor Lajos írói tiszteletdíja. 1857-ben tájéltatása jelent meg a VU-ban.

³² L. 5:22. j.

³³ Jókai belső munkatársa a VU-nak, éppúgy mint a MS-nak, mely Török János szerkesztésében indul meg 1855-ben, majd Heckenast 1857-ben Pestre telepti, itt Hajnik Károly szerkeszti, később Jókai veszi át a szerkesztését, míg a Hon alapításával saját napilapja nem lesz.

³⁴ Kovácsné Laborfalvi Róza idős színésznő barátnője, akit Jókaiék támogatnak nyugalomba vonulása után. Itt viszont — úgy látszik — átmeneti kölcsönt vettek fel tőle is.

³⁵ A Magyar utcai ház második emeletén Jókai mint háziúr ad lakást bérbe Szigligetiéknek, akikkel Jókaiék igen jó barátságban voltak.

³⁶ Jókainé megkezdte balatonfüredi nyaralását, aminek az lett a vége, hogy az író neje kedvéért Balatonfüreden villateltet vásárol és rá díszes nyaralót építtet, pedig neki magának nem használt a füredi tartózkodás, egy ízben súlyos tüdő- és mellhártyagyulladás is kapott a hideg fürdőtől (1867).

³⁷ Valószínűleg Laborfalvi Róza házalói, akiktől sokféle apróságot vett és olykor ócska ruhát adott el nekik. L. V. M. 227, 228, 284, 285.

³⁸ A VU szerkesztéséért havi 100 forintot kapott Jókai, a 6. versón kimondottan szerkesztési díjként nyugtázza ezt a 100 forintos havi bevételét. Ezenkívül osztalék címén is részesült juttatásban. Ezekhez járult a közzétett cikkeinek honoráriumuma, sőt az itt következő második jegyzet szerint képtér is vett fel pénzt az újságtól. Hasonló a helyzet a MS-val is.

³⁹ A Szerdahelyi házaspár is Jókai lakója. Szerdahelyi Kálmán neje Laborfalvi Jozefa, Jókai sógoráné, akit a családban Pepinek hívtak, s így szerepel a noteszek feljegyzéseiben is.

⁴⁰ Jókai testvérbarátja, akivel szoros testvéri viszonyt tartott fenn az író, s ez sokszor kisebb-nagyobb pénzügyi műveletekben is megnyilvánul.

nult. Hol Károly segített öccsén, hol emez adott bátyjának egy-egy gazdasági vállalkozásához, birtokvásárláshoz nagyobb összeget, amelyet ő aztán törlesztgetett.

⁴¹ A 25 forint hávi lakbért — úgy látszik — nyomban vissza is adja sógorának egy kis segítség vagy kölcsön fejében.

⁴² Jókai füredi látogatásával kapcsolatban Pápára is elmegy, ahol meglátogatja Eszter néniét, Vály Ferenc pápai kollégiumi tanár feleségét és családját. Ez alkalomból juttathatott 50 forintot a kollégiumnak, melynek egykor ő is diákja volt, mint Petőfi. A pápai rokonlátogatás ugyan pünkösdkor történt Váli Mari szerint, de az alkalmat mégis ez adhatta. V. M. 143.

⁴³ Szigeti József szerkesztette a Nemzeti Színház Nyugdíjintézeti Naptárt 1858-ra. Ebben jelent meg Jókai *Mátyás király fája* c. novellája, amit ő „regé”-nek nevez.

⁴⁴ A színeszi nyugdíjintézet támogatására szánt adomány, nyilván felesége színi kapcsolataira tekintettel.

⁴⁵ A ház vételárából eredő adósság még fennáll, erre fizeti az újabb kamatot a régi tulajdonosnak.

⁴⁶ Pinceéptés a svábhegyri kertben a növekvő bortermés elhelyezésére, amivel kedvesen dicsekedik is rokonainak Váli Mari emlékezései szerint. V. M. 176, 258.

⁴⁷ A *Bolivár* c. novellát Heckenast adta ki népszerű Jókai sorozatában.

⁴⁸ Bernát Gáspár írói tiszteletdíja Jókai szerkesztésében megjelenő tréfiáért.

⁴⁹ Valószínűleg Jókai sógornőjét, Szerdahelyinét jelzi (Pepi). Ez a beceneve kiírva is többször előfordul a noteszekben.

⁵⁰ Laborfalvi Róza a balatonfüredi nyaralásból tért vissza.

⁵¹ *Jókai Mór munkái*. Népszerű kiadás 1–20. sz. címen Heckenast adta ki 1857–60-ban az addig megjelent munkák nagy részét.

⁵² Szelestey László írói tiszteletdíja, mint a 17. versón jelzett hasonló tétel (30 ft), ez is a VU-ban megjelent novelláért.

⁵³ Jókai — úgy látszik — saját magának is felszámítja saját házában szép nagy lakásáért a lakbért. Ez már a második negyedévi részlet a noteszben. Lehet, hogy a ház jövedelmezőségét akarta kimutatni?

⁵⁴ A *Dózsa György* c. drámát 1857. nov. 3-án mutatta be a Nemzeti Színház. Utána 1878-ban újra színpadra került. Vidéken is játszották. L. még 5:20. v.

⁵⁵ K. R. = Kis Róza, Laborfalvi Róza leánya.

⁵⁶ A *magyar nép adomái* első kiadásban Heckenastnál jelent meg 1856-ban, a 2. kiadás 150 adomával meg bővítve 1857-ben. Ez volt

az alapja *A magyar nép élce szép hegedűszóban*. c. erősen bővített gyűjteménynek, mely ugyanott 1872-ben mint 3. bőv. kiadás, 1884-ben pedig mint 4. kiadás látott napvilágot.

⁵⁷ A *Véres könyv. Csataképek a jelenkori háborúból* 3 kötetben jelent meg Heckenastnál 1855-ben.

⁵⁸ A *Népvilág* c. novelláskötet darabjai először a Délibában 1853-ban jelentek meg, majd Heckenast könyv alakban is kiadta 1857-ben.

⁵⁹ Jókai adta ki saját bevezetésével Vecsey Sándor (1828–1888) verseskötetét 1855-ben Pesten a Landerer és Heckenast cégnél. Ennek a kiadványnak nyomdaköltségét fizeti ki most.

⁶⁰ A *Tarka Élet* Pesten 1855–56-ban jelent meg Landerer és Heckenast nyomdájában, és pedig az író saját kiadásában. Az itt feltüntetett tétel nyomdaköltség.

⁶¹ Bernát Gaspárról lehet szó, valószínűleg írói tiszteletdíjat fizet neki Jókai.

⁶² Gyulai Pál tiszteletdíja lehet a kis összeg, rövidebb cikkért vagy versért.

⁶³ Felesége után a színházi nyugdíjgyeletnek is Jókai fizeti a nyugdíj-járulékot, sőt külön adománnyal is járult az intézmény megalapozásához (l. a 13. rectón 1. tételt!).

⁶⁴ L. 5:54. j.

⁶⁵ A NT-t Jókai 1856–1858-ban szerkesztette.

⁶⁶ A Dózsa-dráma vidéki színrekerülésének egyik bizonyága. Még hozzá kevéssel a budapesti bemutató után (nov. 3.), már 1858. nov. 15-én bejegyezhetette a kolozsvári bemutató írói díját is.

⁶⁷ Laborfalvi Róza lánya.

⁶⁸ L. 5: 8. j.

⁶⁹ Pázmán Mihály szíznigazgató jól szervezett társulatával az Alföld városaiban működött (Kecskemét, Szeged stb.). Valószínűleg a *Kálmán király* előző tételben szereplő írói tiszteletdíja is tőle származik.

⁷⁰ Benza Jókai egyik svábhegyi szomszédja, operacénes.

⁷¹ Talán Vahot Imre: *A nagy világ képekben* (Pest 1855) kiadványáról van szó. A számadásban kiadási tételek közt szerepel.

⁷² Itt és a következő három tételben mintha már a harmadik Rózáról lenne szó, a Laborfalvi Róza leányának gyermekéről, mert határozottan havi tartásdíjról beszélnek a tételek, s Kovácsné nevét emlegetik, aki valóban gondozója volt a kis gyermeknek hosszú ideig. E feltevésnek ellene mond a följegyzés ideje: 1857 november. Hegedüsne szerint kis Róza leánya 1858-ban született. L. Hegedüsne 112–113.

⁷³ A *D* megjelenési évei: 1858–60. Itt tehát a bejegyzés szó szerinti értelmében előleget vesz fel rá Jókai Heckenasttól. Jelentős jövedelme ellenére az író állandóan pénzügyi nehézségekkel küzd. Egész sereg

kisebb-nagyobb kölcseönt törleszt állandóan nemcsak bankoknak, hanem magánosoknak is (Veszlerle, Pacsu, Kovácsné stb.).

⁷⁶ A Délibáb Képes Naptár 1857. Szerk. Podmaniczky Frigyes, Degre Alajos és Friebeisz István. c. kiadványban megjelent Jókai *A világ vége* c. novellája. Talán ennek írói díjaként kapta ezt az összeget Friebeisztól.

⁷⁸ Eladott példányokért vehette fel Jókai.

⁷⁹ Latabár Endre vidéki színikazgató (1812–1890). A miskolci színházat az ő társulata nyitja meg 1857-ben.

⁷⁷ Jókai nevének színpadi kellékeire is költ, mert jóllehet Laborfalvi Róza egyik legjobban fizetett, ünnepezt művészneő volt, a fizetése mégsem futotta öltözködésre, piperére.

⁷⁸ A Hölgyfutár 1858-ban közli Jókai: *Sylvester éjszakák* c. írását.

⁷⁹ A gazdasági évről 1857-ről kedvezőtlen képet mutat: még a zálogházat is igénybe kellett venniük Jókaiéknek kiségtésül. Nem az egyetlen adat a noteszekben.

⁸⁰ Az új, 1858. esztendő t lázas munkával kezdi meg az író, egész sereg kisebb-nagyobb írói munka díjából kerül össze a tervbe vett havi „foglalkozás”, vagyis bevétel. Januárta 208 forintot tervezett, de a részletezés végén 217 ft-ot mutat ki, a februári foglalkozás tervében 200 forint az előírányszat, de a kis összegekből csak 176 Ft jött be február 26-ig. A megnevezett művek leginkább folyóiratokba készült kisebb novellák, a D kiadása. Nagyobb regény közöttük *Az elátkozott család* lehet.

⁸¹ A MS-ra céloz.

⁸² D *A halál után*. 2. k. 19. A s. 2. nov.

⁸³ D *Három a tánc*. 2. k. 49. A s. 5. nov.

⁸⁴ D *Indus országgyűlés*. 3. k. 65. A s. 4. nov.

⁸⁵ D *Az utolsó csatár*. 3. k. 132. A s. 9. nov.

⁸⁶ D *Kell-e információ?* 3. k. 272. A s. 22. nov.

⁸⁷ D *Két jó barát*. 2. k. 203. A s. 19. nov.

⁸⁸ D *Reparált lelkek*. 2. k. 208. A s. 20. nov.

⁸⁹ D *A libapásztor*. 2. k. 213. A s. 21. nov.

⁹⁰ D *Violanta*. 2. k. 193. A s. 18. nov.

⁹¹ *Fáy András*hoz. *Kötemények* 1. k. 382.

⁹² *A tiboldi vár*. *Kötemények*. 1. k. 238–246. Először: MS 1857.

Majd: *Kakas Márton levelet*. . . 1871. 1–11.

⁹³ *Miskolci prolog*. NT 1857

⁹⁴ *Szaladj, szaladj, jön a billog!* *Kötemények* 2. k. 3–5. Első ízben megjelent a NT 1856–1858. 8. f. 174–176.

⁹⁵ *Praenumerálj*. *Kakas Album* 1865.

⁹⁶ *Hová menjünk, hová?* *Kakas Naptár*

- ⁹⁴ *Tízcsók. Kakas Naptár*
⁹⁵ *Uj évi köszöntő. Kakas Naptár*
⁹⁶ *Korunk nagyságai. Toldi. Kakas Naptár*
⁹⁷ *Korunk nagyságai. Pepita. Kakas Naptár*
⁹⁸ *Korunk nagyságai. Tom Pouce. Kakas Naptár.*
⁹⁹ *Korunk nagyságai. Murphy. Kakas Naptár*
¹⁰⁰ *Órizz meg uram. MS 1858*
¹⁰¹ *Menageria. MS 1858*
¹⁰² *Férges almák. NT 1856—1858. 22, 39, 60, 151, 160, 173.*
¹⁰³ *Minek jön az vissza. NT 1858. 126.*
¹⁰⁴ *Most kell jönni. NT 1858*
¹⁰⁶ *Arva fiú keservei. Ü 1858. dec. 25. 19. sz. 151—152. „Hm, hm”*
 a refrén.
¹⁰⁶ *Prológ. Ü 1858. aug. 21. 1. sz. 1.*
¹⁰⁷ *Kínai románcok. Ü 1858. szept. 18. 5. sz. 36.; szept. 25. 6. sz. 44.*
¹⁰⁸ *Árpád újra ébredése. Ü 1859. jan. 22. 4. sz. 33—36.*
¹⁰⁹ *Boldog új évet kívánunk! Ü 1859. jan. 1. 1. sz. 1.*
¹¹⁰ *Milyen szerények a halottak. Ü 1859. jan. 1. 1. sz. 5.*
¹¹¹ *Bucszató. Ü 1859. jan. 8. 2. sz. 19.*
¹¹² *Spanyol románcok. NT 1856. 46. (2. f.)*
¹¹³ *Farsangi nóta. Ü 1859. jan. 15. 3. sz. 32.*
¹¹⁴ *Attila az areopag előtt. Ü 1859. febr. 12. 7. sz. 57—58.*
¹¹⁸ ¹¹⁰ ¹¹⁷ *Dalbetétek a Dózsa c. drámában.*
¹¹⁸ *Tinódi Lantos Sebestyén krónikái. Ü 1858. aug. 21. 1. sz. aug.*
 28. 2. sz. 15.
¹¹⁹ *Szép Nadejda. Ü 1858. aug. 28. 2. sz. 13—14.*
¹²⁰ *Brahma és bajadere. Ü 1858. szept. 4. 3. sz. 22—23.*
¹²¹ *Kertészdal. Ü 1858. okt. 16. 9. sz. 89.*
¹²² *Nyelvismeret Ü 1858. 3. sz. szept. 4. 22. 1.*
¹²³ *A Cethal csárda. Ü 1858. nov. 13. 13. sz. 102.*
¹²⁴ *A detondái óriások. Ü 1859. okt. 22. 8. sz. 62.*
¹²⁵ *Az egyetlen ápoló. Ü 1858. nov. 20. 14. sz. 111.*
¹²⁶ *Tüzes szerelmi vallomás. Ü 1858. dec. 4. 16. sz. 126.*
¹²⁷ *Hetessel jár a rossz... Ü 1859. febr. 19. 8. sz. 65.*
¹²⁸ *Ősz, tél, tavasz [nyár]. NT 1856. 35. (2. f.)*
¹²⁹ *Két jó barát. NT 1857. 50. (3. f.) Románc címen.*
¹³⁰ *Barackkérdés. NT 1857. febr. 137—141. (6—7. f.)*
¹³¹ *Az új Herodás. Ü 1859. febr. 26. 9. sz. 73—74. A 89—131. sz.*
 alatt felsorolt költemények megtalálhatók a *Kakas Márton humorisztikus levelei...* Bp. 1871. két kötetében. Itteni jegyzékük arra mutat, hogy az író már az ötvenes évek végén gondolt az általa sikerültebbeknek tartott költeményeinek önálló kötetben való kiadására.

¹³² Itt a svábhegyi kert gazdálkodásáról állít fel számadást Jókai, mintha a jövedelmezőségét szeretné kiszámítani.

¹³³ A svábhegyi ingatlan és a nyaraló ingóságainak értékbecslése az ékszeres beszámoltásával. Jókainál sokszor visszatér az effajta vagyonszerzés. Itt 19 630 forint értéket sorol fel, anélkül, hogy a Magyar utcai házat felvenné a jegyzékbe. Ez arra mutat, hogy az itt olvasható jegyzék még a házvétel előtt készült. A noteszekben később találunk olyan ehhez hasonló összefűtést, amelyben a svábhegyi ingatlanon kívül a ház értéke is szerepel.

¹³⁴ Mint vagyónához tartozó kintlevőséget jegyzi fel a Károly bátyjának adott kölcsönt.

¹³⁵ A svábhegyi ingatlan bővítésének beruházási költségeit is beleszámítja a vagyonba.

¹³⁶ Valószínűleg a VU munkatársainak járó írói tiszteletdíjak jegyzéke 1858 elején. A rövidítéseket részben feloldhatjuk, bár a feloldás nem ad teljes bizonyosságot. A. P. = Albertfy P. I. I. = Ivánka Imre, T. K. = Tóth Kálmán vagy Thaly Kálmán, J. M. = Jókai Mór, Cs. T. = Cs. P. = Császár Ferenc, H. E. = Horn Ede, B. J. = Babinszky József, P. F. = Pulszky Ferenc.

¹³⁷ Innen az 52. rectó végéig a *D* novellás köteteinek egyik tervét jegyezte fel Jókai. Ha összevetjük ezt a sorozatot, amelyben 10 kötetre 101 novella és még 29 tartalék van megnevezve, a *D* első kiadásával, látjuk, hogy nincs egyezés a tervezet és a kivitel között, nem abban a sorrendben nyomtatta ki Jókai a gyűjteményt, ahogyan itt eltervezte, s ha az egyes kötetek tervét a megfelelő *D*-kötetel vetjük össze, akkor igen nagy eltérés mutatkozik. Nagy egészében tehát ebből az anyagból formálódott ugyan a novellagyűjtemény, de az itt közölt tervezet nagy megváltoztatásával. Ennek részletezésébe belemenni nem feladatunk; itt meg az alábbiakban megelégszünk azzal, hogy a novellák pontos NK-beli címét és itteni helyét megadjuk.

¹³⁸ *D Százszorszépek*. I. k. I. A s. I. nov.

¹³⁹ *D Faustina*. I. k. 88. A s. 13. nov.

¹⁴⁰ *D A láthatatlan seb*. I. k. 17. A s. 2. nov.

¹⁴¹ *D Jordaki feje*. I. k. 193. A s. 26. nov.

¹⁴² *D A kénytelen mulatság* 2. k. 29. A s. 3. nov.

¹⁴³ *D Régi hű szerető*. I. k. 208. A s. 28. nov.

¹⁴⁴ *D Cseréljünk vőlegényt*. I. k. 30. A s. 3. nov.

¹⁴⁵ *D Katonadolog*. I. k. 93. A s. 14. nov.

¹⁴⁶ *D Biró uram ítéllete*. I. k. 45. A s. 7. nov.

¹⁴⁷ *D A kassai bíró*. I. k. 62. A s. 12. nov.

¹⁴⁸ *D A mennyei parittyakövek*. I. k. 181. A s. 25. nov.

¹⁴⁹ *D Én lettem volna az*. I. k. 202. A s. 27. nov.

- 160 D *Husz év múlva.* 2. k. 119. A s. 12. nov.
- 161 D *Valdivia.* 1. k. 156. A s. 24. nov.
- 162 D *A három gyűrű.* 3. k. 239. A s. 20. nov.
- 163 D *Mit beszél róluink a világ.* 2. k. 265. A s. 27. nov.
- 164 D *Arany hajam.* 2. k. 150. A s. 16. nov.
- 165 D *Egy tekintet.* 3. k. 206. A s. 15. nov.
- 166 D *Az áruló gyűrű.* 1. k. 255. A s. 33. nov.
- 167 D *A hold.* 1. k. 96. A s. 15. nov.
- 168 D *A peregrinus.* 1. k. 238. A s. 32. nov.
- 169 D *A bizebán.* 2. k. 41. A s. 4. nov.
- 169 D *Az én galambom nem vált porrá.* 2. k. 260. A s. 26. nov.
- 161 D *I love you.* 3. k. 238. A s. 21. nov.
- 168 D *Szabad a rablás.* 3. k. 60. A s. 3. nov.
- 163 D *Az achaemenidion.* 1. k. 284. A s. 35. nov.
- 164 D *Tündérpalota.* 3. k. 211. A s. 16. nov.
- 168 D *A haldífsó dlarc.* 3. k. 228. A s. 19. nov.
- 166 D *Két jó barát.* 3. k. 203. A s. 19. nov.
- 167 D *Reparált lelkek.* 2. k. 208. A s. 20. nov.
- 168 D *Indus országgyűlés.* 3. k. 65. A s. 4. nov.
- 169 Ez és a következő olyan novellák, amelyeknél nincs jegyzet, kimaradtak a D NK-ból.
- 170 D *Hogyan lett Dul Mihályból Rác János?* 2. k. 1. A s. 1. sz. nov.
- 171 D *Bölcs Hamlet.* 1. k. 77. A s. 12. nov.
- 172 D *A gyújtogató.* 2. k. 293. A s. 32. nov.
- 172 D *A halál utján.* 2. k. 19. A s. 2. nov.
- 174 D *Három a tánc.* 2. k. 49. A s. 5. nov.
- 175 D *Az utolsó csatár.* 3. k. 132. A s. 9. nov.
- 176 D *Arria.* 1. k. 293. A s. 36. nov.
- 177 D *Kell-e információ?* 3. k. 272. A s. 22. nov.
- 178 D *A játékos.* 2. k. 270. A s. 28. nov.
- 179 D *A struccmadár.* 3. k. 47. A s. 2. nov.
- 180 D *Indus országgyűlés.* 3. k. 65. A s. 4. nov.
- 181 D *Eget vivó szerelem.* 3. k. 83. A s. 6. nov.
- 182 D *A libapásztor.* 2. k. 213. A s. 21. nov.
- 183 D *Fecske Bandi.* 3. k. 141. A s. 10. nov.
- 184 D *Fulkó lovag.* 3. k. 184. A s. 14. nov.
- 185 D *Négy óra egy vulkán fenekén.* 3. k. 123. A s. 8. nov.
- 186 D *Zöld mulatság.* 3. k. 73. A s. 5. nov.
- 187 D *A megölt ország.* 1. k. 143. A s. 23. nov.
- 188 D *Mi van a föld alatt?* 3. k. 1. A s. 1. nov.
- 189 D *A caldaria.* 2. k. 130. A s. 13. nov.
- 190 D *Bebe.* 1. k. 54. A s. 9. nov.

- 101 D *Történetek egy ócska kastélyban.* 3. k. 84. A s. 7. nov.
- 102 D *A huszti beteglőtisztogatók.* 2. k. 217. A s. 22. nov.
- 103 D *Bolivár.* 2. k. 77. A s. 11. nov.
- 104 D *Karácsonyi dolgozó.* 1. k. 214. A s. 29. nov.
- 105 D *Egy komondor naplója.* 1. k. 223. A s. 30. nov.
- 106 D *A halál utján.* 2. k. 19. A s. 2. nov.
- 107 D *Lám megmondtam.* 2. k. 62. A s. 7. nov.
- 108 D *Egy haramiabanda a havasokon.* 1. k. 131. A s. 22. nov.
- 109 D *A fluidomi harc.* 1. k. 50. A s. 8. nov.
- 100 D *Mátyás király sája.* 1. k. 267. A s. 34. nov.
- 101 D *Tíz millió dollár.* 2. k. 226. A s. 25. nov.
- 102 D *Velezke.* 1. k. 109. A s. 17. nov.
- 103 D *Három közül a legszebbik.* 2. k. 301. A s. 33. nov.
- 104 D *Gyémánt-király.* 2. k. 277. A s. 30. nov.
- 105 D *Melyiket a kilenc közül?* 1. k. 297. A s. 37. nov. Ismert nemzetközi mesemotívum.
- 106 D *Három a tánc.* 2. k. 49. A s. 5. nov.
- 107 *Pérez elrepül. Életemből* 2. k. 208. „Nem írta ezt senki, mert ez igaz történet.”
- 108 *A hulla férje.* Dráma 3 felvonásban, 7 szakaszban. Színpadra került a Nemzeti Színházban 1851-ben. Meséje megismétlődik a *Mi van a föld alatt?* c. romantikus novellában. D 3. k. 1. Nyomatásban a dráma nem jelent meg.
- 109 D *Az istenhegyi székely leány.* 2. k. 153. A s. 17. nov.
- 110 D *Szilveszter-híszakék.* 1. k. 102. A s. 16. nov.
- 111 *Forrása* Pierre I-er c. novella a D. d. l.-ban 4. k. 549–550. Egy előkelő castiliali nemes leányának, Inez Castronak szerelmi története IV. Alfonz portugál király fiával, a későbbi I. Péter királlyal.
- 112 *Forrása:* Tais c. novella a D.d.l. 5. k. 330–331. Claude Thais francia ezredes szerelmi története.
- 113 *Forrása:* Pierre III. c. novella a D.d.l. 5. k. 1–31. A szép lengyel hercegnő tragikus története, melyet Jókai a *Keröld a szepet* c. novellájában dolgozott fel.
- 114 *Forrása* a Pierre (dit le Cruel) c. novella a D.d.l. 4. k. 542–546. Péter castiliali uralkodó és Padilla Mária szerelmi története.
- 115 *Henrik és Kunigunda.* Kísértetes történet. Ú 1859. máj. 21. 3. sz. 18–19.
- 116 *Xelenhoa és Toipingvang.* Az NK-ban talán ez a nov. felel meg Jókai feljegyzésének. D 2. k. 55. A s. 6. nov.
- 117 D *Szent bubánat.* 2. k. 274. A s. 29. nov.
- 118 Ismét a svábhgyei ingatlan értékebecslése teljes részletezéssel, kiterjedve a ház, melléképületek és beinstruálás tárgyaira, állatálló-

mányra, fákra stb. is, de nincsenek benne az ékszerek, mint a 36. rectón kezdődő összeírásban. Itt a végösszeg mindössze 7690 Ft.

²¹⁹ D *Négy óra egy vulkán fenekén.* 3. k. 123. A s. 8. nov.

²²⁰ D *A megölt ország.* 1. k. 143. A s. 23. nov.

²²¹ D *Mi van a föld alatt?* 3. k. 1. A s. 1. nov.

²²² D *A fejedelem buzogánya.* 2. k. 144.

²²³ D *Történetek egy ócska kastélyban.* 3. k. 84. A s. 7. nov.

²²⁴ D *Kardcsenyi dolgozó.* 1. k. 214. A s. 29. nov.

²²⁵ D *Egy komondor naplója.* 1. k. 223. A s. 30. nov.

²²⁶ D *Egy haramiabanda a havason.* 1. k. 131. A s. 22. nov.

²²⁷ D *Mátyás király fája.* 1. k. 267. A s. 34. nov.

²²⁸ D *Tíz millió dollár.* 2. k. 226. A s. 25. nov.

²²⁹ D *Velezke.* 1. k. 109. A s. 17. nov.

²³⁰ D *Gyémánt-király.* 2. k. 277. A s. 30. nov. A gyémánt neve Sancy grófról „Sancy”.

²³¹ D *Melyiket a kilenc közül?* 1. k. 297. A s. 37. nov.

²³² D *Az istenhegyi székelly leány.* 2. k. 153. A s. 17. nov.

²³³ D *Szilveszter-éjszakák.* 1. k. 102. A s. 16. nov.

²³⁴ D *A két Markov.* 2. k. 137. A s. 14. nov.

²³⁵ D *A régiségbuvár.* 1. k. 118. A s. 20. nov.

²³⁶ D *A fluidoni harc.* 1. k. 50. A s. 8. nov.

²³⁷ *Carinus. Novellák 1.*

²³⁸ D *Szent bubánat.* 2. k. 274. A s. 29. nov.

²³⁹ D *A caldaria.* 2. k. 130. A s. 13. nov.

²⁴⁰ D *Xelenhoa és Toipingvang.* 2. k. 55. A s. 6. nov. L. még 5: 216. j.

²⁴¹ A Dekameron novelláinak beosztása és többszöri vagyonleltár után ismét pénztári számadásféle következik, de nem naplószerűen, hanem összeítve.

²⁴² A meglevő érték összeírásánál itt már be van számítva a Magyar utcai ház is 6000 forinttal, amelyet a 18 000 ft. vételárból Jókai foglalóba (1000 ft.) és az első részletként lefizetett. Az alkuszdíj (150 ft.)-ja is ennél a vételnél szerepel.

²⁴³ A svábhgyi nyaraló bővítésének kiadásai 1858-ban.

²⁴⁴ Elírás, nyilván 1857-ik évi összesített számadás, amit az első tétel világosan mutat (a 6150 Ft. a Magyar utcai ház vételnél kifizetett 6000 ft. és 150 ft. alkuszdíj). Az évi összes kiadása tekintélyesen növekedik az előző évekhez képest az itt kimutatott 14 365 ft. összeggel. Ebben persze nemcsak növekvő jövedelme, hanem a nyéki birtok eladásából szerzett pénzüsszeg is közrejátszik.

²⁴⁵ Háztartási pénzügyi terv a következő évre. Oroszlánrész benne a ház írából fennmaradt adósság és egyéb tartozásainak törlesztése 3080 forinttal.

²⁴⁶ Újabb összegezés 1857. évi kiadásairól a 65. versón olvasható hasonló kimutatástól kevéssé eltérő tételekkel és összegekkel.

²⁴⁷ A NT költségvetése egy évre (talán 1858-ra?). Igen szerény az írói honorárium, s igen szerény az egész vállalkozás haszna, minthogy a tiszta jövedelemnek csak fele illette meg — a számvetés szerint — az író. Pedig több, mint 5000 előfizetővel számol.

²⁴⁸ Tartozásainak törlesztésére fizetett összegekről készített részletező kimutatás végösszege (3217) egyezik a 67. rectón látható összesítés 2 tételével (Visszafizetett adósság 3217). Itt kitűnik, hogy a banküzleteken kívül hány magánostól is vettek fel kisebb-nagyobb kölcsönt (még házalóktól is, mint Böcklné, Gutmanné, Tóthné).

²⁴⁹ Törlesztési terv 1858-ra. Szembeállítja az 1857. évi kifizetések után fennmaradó adósságait és a törlesztési összegeket. Itt is az 1857. év szerepel folyó évként és 1858-ra tervez, ami igazolja azt a feltevést, hogy fentebb a 65. versón közölt évi összesítés is 1857-re vonatkozott.

²⁵⁰ Tekintélyes összeggel szerepel az 1858. évi tervben nevének nyugdíjintézeti járuléka, amire már a pénztári naplóban is volt feljegyezve befizetés.

²⁵¹ Ismét értékösszeírásnak látszó kimutatás, melynek első tétele mintha a svábhegyi kert felértékelését jelezné, a 7. tétel: sp. nagyon valószínűen speratum-ot: reménybeli bevételt jelent írásai után, minthogy utána mindjárt a régibb műveinek új kiadásáért várható összeget veszi számlásba.

²⁵² Előrelátható bevételeit veszi számba. A rövidítések általában könnyen feloldhatók. M. S. = Magyar Sajtó, Nv. = Novellák (valószínűleg a D folyamatban levő kiadása), D. Gy. = Dózsa György dráma szerzői díja, N. T. = Nagy Tükör. Alb. = Album, talán Sárossy Gyula: *Az én albumom* c. kiadványa, mely 1857-ben jelent meg s hozta Jókai: *A hold, egy sensitív hölgy naplójából* c. novelláját. Dec. = Dekameron, kalend. = Jókai Mór Országos Nagy Naptára.

6.

(XXIV.)

Igen díszes kiállítású barna bőrkötésű album alakú notesz, fedelének négy sarkán egy-egy rézből való félgömböcske, az első fedőlapon középpüzt rézdombormű stilizált virágokat ábrázol. Csattja is volt, de elveszett. Fedélzsebében két írásos emlék: egyik Kovács Sebestyén Endre, Jókaiék háziorvosának receptje 1860. szept. 26-i kelettel (ipecacuana és teakeverék), másik az író kézírásával egy gyümölcsfaterkép a svábhegyi kőről. A notesznek van ceruzatartója is és 70 levél van benne

utólagos számozással. Mérete a kisebbek közé sorolja: 7,3 × 11,5 cm. Kiállítása nagyon hasonlít a 3. és 15. sz. könyvecskéjéhez, valószínűleg egy gyárból kerültek ki. A zsebkönyv jól ki van használva, alig található benne üres lap (összesen 5).

Tartalma majdnem teljesen irodalmi anyaggyűjtés, mégpedig nem annyira a regényekhez, mint inkább novellatémákhoz, az Ű élclap tréfáihoz. Nagyobb művei közül némi anyagot szolgáltatott a notesz a *Szegény gazdagokhoz*, főleg a Nopcsa báróról elterjedt történeteket, (61. r., 62. v.) továbbá az *Egy az Isten c. regény* Erdélyben játszó részéhez (59. v., 55. v.). Sok jegyzetét használta fel novellásköteteiben (*D, Virradóra, Még egy csokrot*) és önéletrajzi jellegű elbeszéléseiben (*Életemből, Emlékeimből*). De a legtöbb egyezést e jegyzetek és Jókai művei között az Ű 1858–1860. évfolyamaiban találtuk. Közöttük akadnak olyanok, amelyeket később felhasznált novelláiban, regényeiben is (l. a 4., 113., 170. j.) Szórványosan akad néhány más műben feldolgozott motívum is, így az *Eppur si muove* regényben és a *Csataképek* egyik novellájában (A Bárdy család). Száz adoma gyűjtése is meg van kezdve a 4. rectón, de csak a 23. számig folytatódik.

Az irodalmi vonatkozású jegyzetek mellett háttérbe kerülnek az életrajzi feljegyzések. Alig van pl. számadás ebben a noteszben, nem találunk sem magánjellegű, sem újságra tartozó pénztári naplójegyzetet. Mindössze a valószínűleg 1858. évi svábhegyi építkezés részleges számadása, amikor Jókai megtoldotta a nyaralót, s egy pár adatból álló törlesztési jegyzék található a noteszben. Az építési jegyzetekben található szavak német anyanyelvű mesterre vallanak. Hegedűsné emlékezéseiben részletesen elbeszéli Butler építész tervezetének létrejöttét, a vállalkozó időközben bekövetkezett halálát és utána egy Johann néven említett kőműves munkáját. (L. Hegedűsné 93., 96.) Gyümölcsöséről is van egy kimutatás a noteszben, sőt egy térképfelvétel a noteszke fedélzsebében. Renkívül szegény a könyvecske politikai tárgyú feljegyzésekben. Belpolitikailag ez a körülmény a Schmerling-korszak terrorjának hatása, ami az írót tartózkodásra kényszerítette. De éppúgy mellőzi a külpolitikai eseményekre vonatkozó célzásokat is. Egy helyen céloz a török-orosz háborúra. Kiemelkednek magán természetű feljegyzéseiből egy erdélyi utazás útijegyzetei, minden jel szerint az 1858. évi bihari-erdélyi úté, amikor a Bihar-hegységet járta be Jókai more patrio. A *Szegény gazdagok* színhelyével ismerkedett ekkor, látta Vasváry Pál orvul lelövetésének helyét, ha sírját nem is sikerült megtalálni, hallotta a megtévelyült Janku Ábrahám történetét, járt a Brády család egykori kastélyában, még élénken élt az abrubbányai mészárlás véres emléke, volt Vidrán, Belényesen, Déznán, Topánfalván, Bucsumban. Jellemző gondolkodásmódjára a megállapítás, melyet a notesz 57. recéjára rótt

feljegyzése örökít meg: „Nem a magyarok, hanem az urak ellen volt a román lázadás emelve.”

A feljegyzések eredete élőszóbeli közlésekre mutat, hallomásból, élményekből merítette az író anyagukat. Egész sereg korabeli apró történetke is meg van közöttük örökítve, de nem mint történeti följegyzés, hanem mint adoma, anekdota hálás anyaga. Így többször is előfordul Vörösmarty emlegetése a szilvapálinkával kapcsolatban. Említi — neve kezdőbetűjével — Bajza elméjének elhomályosulását. Céloz Ipolyi híres mitológiai munkájára. Olvasmányokból származó adatok — legalábbis kimutathatóan — nem fordulnak elő.

A notesz korát illetőleg nem támaszkodhatunk konkrét dátumra, nincs megadva év szerint egyetlen feljegyzés kora sem. A svábhegyi építkezésnél is csak a napot jelzi, amikor egyik kiadását beírta (máj. 26), az évet nem. Kiemelkedő politikai esemény sincs, amire építeni lehetne. Ha a jegyzetek számozását figyeljük, előbb elülről kezdi 1-től 272-ig, akkor — minden magyarázat nélkül — áttér 1895-re. Mivel már a 3. noteszen láttuk, hogyan számítja be az előző jegyzetkönyv tételszámát, itt is arra kell gondolnunk, hogy hasonló esettel állunk szemben. Ha egészen pontosan nem is sikerül a tételszámok folyamatosságát helyreállítani (a 3. notesz 1312-ig halad, ehhez számítva e notesz első 272 jegyzetét, még ez csak 1584, tehát az 1895 előtt még 311 bejegyzés hiányzik, feltehetően egy harmadik noteszben volt, amely esetleg elveszett), annyi kitűnik ezekből az összevetésekből, hogy ez a notesz időben a 3. után következik. A benne említett építkezést Hegedüsné bizonytalan adataira támaszkodva 1858-ra kell tennünk, mivel ugyanabban az évben volt az erdélyi utazás is, úgyhogy mint központi évet ezt vehetjük számításba, amelyhez talán inkább utólag, mint megelőzőleg hozzávehető egy, legfeljebb két év.

¹ *Rab Ráby* 286. skk. KarcSATÁJI Miska a fogházban úr módjára rendelkezik, dáridózik.

² *D Történetek egy ócska kastélyban.* 3. k. 84. A s. 7. nov.

³ Kecskeméti utazás kiadási jegyzéke. A notesz korának megfelelően 1858-ban történhetett ez a kirándulása. A jegyzékből nem annyira nejevel tett utazás körülményei olvashatók ki belőle, inkább magános útra lehete következtenni.

⁴ *D Négy óra egy vulkán fenekén.* 3. k. 123. A s. 8. nov. Megjelent még az Ű 1858. dec. 18. 18. sz. 137. és dec. 25. 19. sz. 145. L. 3: 83. j.

⁵ *Hogyan szedte rá a székely a talidnt, a hogyan tette boldoggá ezáltal?* Ű 1858. dec. 11. sz. 131—132. L. 3: 96. j.

⁶ *Virradóra. A fránya hadnagy.* 260—268. Egy száz városból a hadsereg egy részének úgy kellett kivonulnia, hogy a lakosság ne vegye észre. Hogy ez megtörténhessen, az utcákat titokzatos alakok elbarikádozták,

a harangok nyelvére zsineget kötöttek, hogy messziről is meg lehessen azokat szólaltatni. Az alaptalan tűzizárma okozta inkább mulatságos, mint komoly bonyodalomban és zavarban sikerült is a katonaságnak a várost nagy titokban elhagynia. (Ez ún. „Bürgözdi-csány”, de kieszelője és végrehajtója ezúttal nem Bürgözdi, hanem a fránya hadnagy.)

⁷ *D Xelenhoa és Toipingvang.* 2. k. 55. A s. 6. nov.

⁸ *Henrik és Kunigunda.* Ű 1859. máj. 21. 3. sz. 18. L. 3: 239. j.

⁹ *Kínai furcsaságok.* Ű 1863. dec. 5. 23. sz. 179. „Kínában vannak társaságban élő kígyók, melyek királynét választanak, s annak fejére koronát fűjnek.”

¹⁰ *D Az groff Sewteeth Peter keeth hitwese.* 2. k. 68. Az egyik keresztény, a másik török, férjük szeretetében a legnagyobb bekecségben éltek egymással.

¹¹ *Amerikai mulatság.* Ű 1858. nov. 27. 15. sz. 115–116. L.: 3: 41. r.

¹² Szilágyi ?hadrévi? pap esete. L. 6: 65. r. 68. sz.

¹³ *A Szegény gazdagok* című regényben geinai leányvásár néven szerepel. Ide vágnak még a 60. v. 124., a 60. r. 128., a 61. r. 116. sz. feljegyzései. A bihari úton kezdi már formálni Jókai a regény meséjét.

¹⁴ *D Egy haramiabanda a havason.* 1. k. 131. A s. 22. nov. A haramiabanda feje: Gligór. *A Szegény gazdagok* témájára is utal ez a bejegyzés az előző kettővel együtt.

¹⁵ Debrecenről tartja a néphiedelem, hogy ott minden ember azonnal orvosságot ajánl ismerősének, barátjának, mihelyt meghallja, hogy beteg. Csokonairól maradt fenn az az anekdota, hogy fogadást nyert ezzel az állítással.

¹⁶ Építkezési számadás. A téglá száma nagyobb arányú építkezésre mutat.

¹⁷ A svábhegyi nyaraló bővítésének munkálatai 1858-ban. Erre mutat a német műszavak használata az egyes tételeknél. Hegedüsné emlékezéseiben elmondja, hogy előbb Butler volt a Jókaiék építész, de ő meghalt, s akkor egy Johann nevű mester vitte tovább a munkálatakat, mindkettőn budai svábok voltak. L. Hegedüsné 93., 96.

¹⁸ A svábhegyi kert gyümölcsfáit többször írja össze idők folyamán Jókai, a körtéket még külön fajtájuk szerint is az összesítő kimutatáson kívül. L. 3: 51. j.; 2. 46. v.—47. v., 4: 26. v.—28. v.

¹⁹ Az E betű valószínűleg Entz Ferenc orvos híres faiskoláját jelenti, ill. tőle származó körtefát a faháznál.

²⁰ Másképpen Liegel esperesnek is hívják. (Dékány = Dechant).

²¹ Az s. o. az egyes fák mellett azt jelenti, hogy Jókai nemcsak tulajdonosa volt gyümölcsös kertjének, hanem kertésze is, a faápolás minden ágához értett és nagy szeretettel gondozta gyümölcsfáit. (s. o. = saját oltás.)

¹² Ez ugyan meglátta Pestet. Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 7. L. 3: 94. j.

¹³ Huszárnetség. Ű 1858. okt. 23. 10. sz. 78. L. 3: 228. j.

¹⁴ Feljegyzésre méltó dolog. Hogyan támad a divat? Ű 1859. jan. 22. 4. sz. 38. Egy katonatiszt Bécsben csináltatott valami rettenetes furcsa asszonyi főkötőt csipkéből, „aminőt soha szem nem látott, fül nem hallott”. Elküldte hajdani gazdasszonyának Kecskemétre. Divat lett belőle.

¹⁵ D Egy haramiabanda a havason. I. k. 131. A s. 22. nov.

¹⁶ A cethal csárda. Ű 1858. nov. 13. 13. sz. 102. Megjelent a *Költevények* I. k. 212. is. Továbbá: *Kakas Márton levelei...* 1871. 48–49. A *More patrióban* együtt emlegeti a régi híres csárdákat. VU 1858. 517. skk. „Egyenként összedüledeznek a hirhedett csárdák, felveri a fű a hozzájuk vezető utat: a nevezetes Cethalinak csak a kéménye áll még, ... A lebuki csárda tetejét szétbontotta a szél: itt szokták máskor jámbor ifjak fokos baltával kérdezni az utazóktól, hogy ki mit visz magával? A Kutyakaparót sem reparálta ki az idő azóta, hogy Petőfi megénekelte; a Tompa csárda csaplárosa is futóféliben van már... csak a Traján kocsmája tartogatja még magát...”

¹⁷ A román pásztorfiú meséjét szintén a *Mp* útleírásban olvashatjuk. VU 1858. nov. 7. 45. sz. 531.

¹⁸ *Mp* VU 1858. nov. 14. 46. sz. 541.: „A dombegyházi hún halmoknál, mik szabályos távolságban emelkednek előttünk a láthatáron, eltűnődünk: mik lehetnek azok hajdan? őrdombok-e, harcos előőrsök vigyázó helyei? vagy áldozathalmok...”

¹⁹ Feldolgozva kissé változtatott a jegyzet adatain. *Mp* VU 1858. nov. 7. 45. sz. 530. „Battonyán volt alkalmunk használatba venni az első ungye mérát. De ott is megszegyenültünk vele, mert a megszóllított oláh atyafi magyarul felelt rá vissza, hogy merre visz az út. Hasonló arcpirulás ért bennünket Orosházán... a román lelkésznel...”

²⁰ A *Szegény gazdagok* indító témájának megpendítése. L. az első, *Lapussa úr és családja* c. fejezetet.

²¹ L. a 6: 26. j.

²² *Mp* VU 1858. nov. 7. 45. sz. 530. „... sűrű erdők az úgynevezett szerb tövisből. Néhol mezőt, legelőt, szántóföldet ellepett az; kemény tövisei között a szántómarha is félve jár, s a kaszások rongyokkal csavargatják be lábaikat előle, mert veszett sebeket ejt az emberen. Még mikor Petőfi megénekelte a pusztát, ez a növény nem volt indigenálva...”

²³ L. a 6: 26. j.

²⁴ *Mp* VU 1858. nov. 14. 46. sz. 543. „Megint elszundítunk, de most már igazán felébredünk, mert az út a szántóföldekre tér ki, s minden mesgynél ki akarja az embert lökni a szekér. Egy leégett város áll

előttünk. Ez a város Szent-Anna. Felesen lakják svábok és magyarok. . .”

³⁵ *D Egy haramiabanda a havason.* I. k. 136–137. Gligór haramiavezér harmadmagával, saját kastélyában elfogta az alispánt, és rejtett tanyájukra vitte. „Tudatták vele, hogy azért fogták el, és azért hozták ide, hogy eszközöljön ki számukra kegyelmet; mert ők megunták már a zsványéletet, torkig vannak bűneik utálatával, s óhajtának megtérni az emberi társaságba, s amilyen gonosz ellenségei voltak annak, olyan hasznos polgáiraivá kívánnak lenni ismét.”

³⁶ *Mp VU 1858. dec. 26. 52. sz. 614.* „Azután kuriózumképpen megemlíthetem, hogy a szlignyiai országút mellett áll egy malom, melynek karzatára rácsozat helyett e szó betűi vannak vágva: *Honszeretettel*. Most azonban nincs víze a szegény malomnak, s nem örülhet sem honszeretettel, sem anélkül.”

³⁷ *Mp VU 1858. nov. 14. 46. sz. 542.* „Hajdan még híresebb volt az a táj. Mátyás királyunk idejében az ország négy könyvnyomdája közül egyik Világosváron volt. . . A török világban eltűnt a nyomda, de annál híresebbek lettek a pankotai (hajdan Bánkút) fürdők . . . Mikor aztán a török atyafiakkal való hosszú zálogos pörnek végeszakadt, s nekik menni kellett innen, a nagyváradi basa félmázsa kénesőt töltetett a fürdő forrásába, s az egészen eltűnt, sohasem bírták többet megindítani.”

³⁸ *Mp VU 1858. nov. 14. 46. sz. 542.* „Magyarországon a vízszabályozásnak más alapelvei vannak, mint másutt akárhol. Más országokban egy folyót alul a torkolatánál kezdenek szabályozni; nálunk felyül kell azt elkezdni. . .”

³⁹ Innen egész sereg olyan jegyzet sorakozik, amelyeket az író mintha bihari útján (1858) gyűjtött volna s majd a *Szegény gazdagok* c. művében hasznosított. Ilyen úti élmények és hallomás útján szerzett értesülések az 55, 57, 58, 61, 62, 63, 68, 76, 77, 80, 99, 100, 101, 102, 103, 108, 118, 125, 130, 148, 149, 179, 185. sz. följegyzések. Ezeket a *More patrio* c. útleírásában dolgozta fel közvetlenül a körutazás után. Az út októberben fejeződött be, s a VU nov. és dec. havi számai folytatásokban közlik az útleírást *More patrio. Regényes kóborlások Jókai Mórtól* c. VU 1858. 517, 530, 542, 556, 567, 577, 590, 602, 614. skk.

⁴⁰ *Mp VU 1858. dec. 26. 52. sz. 614.* „Láttam a déznai vashámort, melynek nyers vasáról azt véleményezték a londoni világtárlaton, hogy jobb a svéd vasnál, s lerajzoltam Dézna ősi várát, kerti palotájával, melyben éppen most fedeztek fel egy üreget, mely valami titkos földalatti rejtékhely bejárata lehet. . .”

⁴¹ *Mp VU 1858. nov. 21. 47. sz. 556.* „Dél felé egy nevezetes hegy alá értünk. . . a hegyen végtől végig úgy vannak elszórva a drágakövek,

a karniol, achát, jaspis, kalcedon, sardonix, mint nálunk a Svábhegyen az agyagpala. . .”

⁴⁵ *Mp VU 1858. nov. 21. 47. sz. 556.* „Amint Déznán túl a diécsi hegytetőre felértünk, gyönyörű és ritka természeti tünemény ragadta meg figyelmünket: egy ködsvivárvány ..., átnérője lehetett harminc lépés. E gyönyörű tünemény tovább egy óranegyednél kísért bennünket...”

⁴⁶ *Mp VU 1858. nov. 7. 45. sz. 531.* „Talácson is él még mai nap is az a jövendőmondó, kihez hajdan még a környékbeli urak és asszonyok is eljártak jóslatot mondani. Azt állták ugyan, hogy csak kíváncsiságból teszik, hanem ez a kíváncsiság egy ismerősünknek életébe került; a jós azt mondá neki, hogy 34 éves korában meg fog halni: az ifjú fejébe vette a mondást s aként sietett élni, mint akinek kevés ideje van már hátra; hiszen úgy is mindegy: 34 éves korában tüdőgyuladást kapott, nem engedte magát gyógyíttatni; hisz úgy is mindegy: s csakugyan meg is halt.”

⁴⁷ *Mp VU 1858. nov. 21. 47. sz. 556–557.* „... előttünk van Brád és Bojca, szomorú hely mindkettő: még egy kísértetes történetet is mondtak el nagyobb biztatásunkra, hogy néhány hét előtt maga a v. . . i dászkal, ki a Brády-család katasztrófájából lett híres, este a Brádykastély előtt lovagolt keresztül több társával; amint a kastély előtti hídra ért, lóva megbokrosodott alatta, leveté nyergéből és gyilkosul összetaposta. A roncolt embert aztán felvették társai, s szállást kerestek számára. Egy kapun sem ereszték be őket: a kísértetfélő nép irtózott az így meggázoltat házába fogadni, utoljára ugyanazon leégett Brádykastélyba voltak őt kénytelenek vinni, mely most is uratlanul áll; ott reggelre meg is halt. Azért nem jó éjszaka azon a hídon átmenni, mert ott valami szellem lakik. Minket azonban nem bánt ez a szellem, ülünk a nyeregbe s induljunk neki, elég szép az ősz éjjel.”

⁴⁸ *Még egy csokrot. Száz ledny egy rakáson. 148.* „A hegyek közül folyik alá egy rohanó patak; ennek a neve . . ., Cermura'. Figyelmeztettek rá, hogy ne igyunk belőle: nem arravaló víz. A mócok . . . fehér gyapjúból szőtt condráikat beleáztatják . . . két hét múlva kivesszik a vízből, tintafeketére festve.”

⁴⁹ *Mp VU 1858. nov. 28. 48. sz. 567.* Abrudbányán jegyezte fel Jókai a rémes történetet a sírásért kitekert nyakú csecsmőről, akit búzába rejtenek, hogy a menekülők rejtkehelyét sírásával el ne árulja, s aki csodás módon mégis életben maradt.

⁵⁰ *Mp VU 1858. dec. 5. 49. sz. 577.* „Ezeket a szép aranybányákat kicsiny híja, hogy jelenleg Rotschild nem bírja. Több év előtt valami pictus masculus neve alatt nagy vásárlásokat tett bennük. . . míg egyszer elcsípték egy levelét Déván, amiből kisiült, hogy ő a bányatulajdonos s így kibecsülték onnan ismét.”

⁴⁸ L. 6: 12. j.

⁴⁹ *Csak?* Ű 1858. nov. 20. 14. sz. 110.

⁵⁰ *Mp* VU 1858. dec. 5. 49. sz. 578. „Bucsumnál (hajdan Tőkefalva) térünk félre az országútról s itt ismét patakok mentében kallós malmok között visz a regényes ösvény.”

⁵¹ *Még egy csokrot. Száz leány egy rakáson.* 150. „... a nagy palatáblára száz leány felkarcolta a nevét... Azt a sziklalapot... úgy hívják, hogy ‚Tyiatra Kalmanuluj’ [Kálmán király köve]. Emlti a *More patrióban* is. VU 1858. dec. 5. 49. sz. 578.

⁵² *Mp* VU 1858. dec. 5. 49. sz. 578. „jobbra innen egy meredek sziklatetőnek látszik valami hegylap, melyen most is elszórt roppant fegyverdarabokat s szokatlanul nagy patkókat lelnek szántás közben.”

⁵³ *A detonáló óriások.* Ű 1859. okt. 22. 8. sz. 62. Az óriások, a föld egykori lakói elpusztultak. Örökükben törpe faj uralkodik. Román monda.

„Jaj a jóknak, jaj a nemeseknek!..

Vénül a föld, — nincsen rájuk szükség; —

Csak a silány marad fenn ezentúl...”

⁵⁴ *Mp* VU 1858. nov. 28. 48. sz. 567. „Van itt egy híres erdőpásztor... Ez arról nevezetes, hogy... van neki másfél mázsa aranya... mikor már kezdett keveredni a világ... este a sok aranyport összekeverte az udvarán levő sárga agyaggal s azzal otthagya szépen. A kutatók rajta jártak, beletapostak, keresztül botlottak rajta, mégsem tudtak rátalálni.”

⁵⁵ *Mp* VU 1858. nov. 7. 45. sz. 531. „Ez a jós [a talácsi jövendőmondó] azt beszélte, hogy ő nem egy ember, hanem három ember; egy testvére lakik Afrikában, a másik Ázsiában: minden tíz évben megcserélik a lelkeiket.”

⁵⁶ *Mp* VU 1858. nov. 21. 47. sz. 556. [Körösbányán] „Mig lovainkat nyergelték, azalatt elsiettem az ide közelfekvő hírhedett *Fabu Popihoz*. Ez azon történeti emlékü templom és óriási tölgyfa, mely alatt Hora és Kloska lázadó cimboráikkal összeesküdtek... ez a templom... Cebe falu határába esik.”

⁵⁷ *Mp* VU 1858. dec. 5. 49. sz. 578. „Bucsumot a jó Cserey Mihály mint kedves otthonát emlegeti még: az erdélyi fejedelmek jó kálvinista székelyekkel telepítették azt meg, kik edénycsinálásra oktatták a vidéket: biz azok mind oláhok most már. Most is szép korszókat kerekítenek, most is olyan szép szálás legények, deli menyecskek, hanem ők is beolvadtak a körülfogó népfajba; a skerisorai hajdani református templomban most is ott van még a kakas, mely mint tudjuk kálvinista madár, mikor rézből van.”

⁵⁸ Mp VU 1858. nov. 28. 48. sz. 567. „Ez Abrudbányának a piaca. Az egyik templom a katolikusoké, a másik a reformátusoké; a harmadik tornyát most födelezik, ez az unitárius atyafiaké.”

⁵⁹ *Szegény gazdagok* 280.

⁶⁰ *Szegény gazdagok* 160. Nopcsáné, a regényben Henriette, Hátszegi báró felesége egy jótékonyági bálon gyémánttal díszített oxidált ezüsti fülöngyűgöket és nyakláncot viselt. A fekete ékszerre, amelyet Henriette a bál napján ismeretlen ajándékozótól postai csomagban kapott, régi tulajdonosnéja ráismert.

⁶¹ Mp VU 1858. dec. 5. 49. sz. 578. „Délután a híres Makkabéy családfőnök is feljött hozzánk: több, hat és fél láb magasságu óriás ifjával és leánnyal, köztük az előbb említett gazdag erdőpásztor leánya is.”

⁶² L. 6: 44. j.

⁶³ Mp VU 1858. nov. 28. 48. sz. 567. „Itt látjuk meg a híres Husztékucnét is, ki egy időben csizmaszárral mérte az aranyat, s selyembundában járt, ezüstpátkós csizmában, most pedig méri a diót és mogyorót . . . itcével a piacon.”

⁶⁴ Mp VU 1858. nov. 28. 48. sz. 567. „Egy menekülő kereskedő nevének eszébe jut, hogy az üveges szekrényben egy csészében ottfelegett nagymennyiségű por-aranyat: hirtelen visszatér érte szobájába, s látja is az üvegen keresztül, hogy ott az arany, de nem találja a szekrény kulcsát. Ilyenformán otthagya az aranyat, minthogy nem férhet hozzá. Az az egy nem jutott eszébe, hogy az üveget be is lehetne törni az arany kedvéért.”

⁶⁵ *Szegény gazdagok. A geinai leányvásár.* 145–152. „Rubán Tódor [hidvári román pópa] regéje az erős Juonról.” L. a 6: 13. j.

⁶⁶ *Csataképek. A Bárdy család.* 144–145. Numa román tribun halálra ítélt a tizenhárom Bárdy gyilkosait – magával együtt. „Azt akarom tenni, hogy megtisztítsam a rablóktól és gyilkos gyujtogatóktól a román nemzetet. Nyomoruk ti! Nem dicsőséget, gyalázatot hoztatok mindenütt fegyvereinkre! Míg a hős a csatamezőn küzdött, addig ti gyilkosok nőket és gyermekeket fojtogattatok; míg a bátrak az ágyuk előtt álltak, ti az alvók házáit rohantátok meg. Ki kell töröltetnetek a román nemzet fiait közül. Hulljatok térdre, a halál rettenetes angyala áll előttetek. Imádkozzatok! . . . A tribun egy pisztolyt vont elő kebléből, s a lőporos hordóhoz lépett . . . A tribun lakának helyén csak egy felturt gödör maradt.”

⁶⁷ Mp VU 1858. dec. 12. 50. sz. 591. „A vizomlás szikláját *darázskőnek* hívják: a számtalan apró lyuk rajta eléggé indokolja a hasonlatot.”

⁶⁸ Mp VU 1858. dec. 12. 50. sz. 590. „Vidráról tudnunk kell annyit, hogy ez olyan falu, amibe délután két órakor megérkezve, négyig

mindig befelé mentünk, másnap reggel hetedfélkor kiindultunk belőle, tizenegyig mindig kifelé mentünk, s csak akkor értük el a végét.”

⁶⁹ *Életemből. A márciusi fiatalság.* 13. „A márciusi napoknak második hőse volt Vasvári Pál . . . Ő is kardot fogott, mikor a tollnak és szónak a sikere megszűnt. Maga szervezett egy szabadcsapatot, Rákóczi-csapat cím alatt. Csapatja élén esett el az erdélyi havasok közt . . . Tíz évvel később ott jártam a Biharhegy gerincén, ahol e siralmas harc lefolyt . . . Kisérőm . . . megmutatta az ut mellett felmeredő sziklatornyot, mely mellől a csapatja élén lovagló vezért lesből lelőtték . . . De a sirját a kísérőm sem tudta megmutatni. Kőhalmaz, borókabozót nagy messzeségben.” L. még a *Mp VU* 1858. dec. 19. 51. sz. 602.

⁷⁰ *Mp VU* 1858. dec. 19. 51. sz. 602. „Vidrán tul elhagy bennünket a járt ut, lovas kalauz vezetése mellett indulunk neki Bihar megyének, mely Erdélyt Magyarországtól elválasztja.”

⁷¹ *Mp VU* 1858. dec. 19. 51. sz. 602. „A Bihar már a havasok rangjában áll. Völgyeit a patakok mentében haragos-zöld égerfa-ligetek lepik; oldalain óriási bükkerdőkkel van fedve, egy helyen mérföldnyi szélességben le van égvé az erdő. E szomorú tájon két óra hosszat lovagoltunk végig, mindig lejtőnek fel. Később a bükköt felváltja a fenyő, míg feljebb az is mind gyérül; utóbb helyt ad a törpe gyalogfenyőnek, az is annál jobban a földre fekszik, mentől jobban emelkedik a hegy; süri áfonyabokrok, másodsor viruló tavaszi violák hízkelnek a késő őszenek. Azután elmarad a boróka is és az áfonyabokrok és a violák: egy kietlen kopár kiszáradt mezős hegyoldal vezet bennünket tova, roppant kövekkel beszórvva; végre az utolsó fűszál is elpártol a szomorú vidéktől, s nincs más körülünk, mint a kietlen, vigasztalan köves hegy gerince.”

⁷² Feldolgozva a *Hogy szedte rá J-a Gyuri a németeket?* c. anekdotában. *A magyar nép élece* . . . 1871. 269–271.

⁷³ *Mp VU* 1858. dec. 12. 50. sz. 591. „E regényes vizomlás mellett áll Janku nagybátyjának háza: nemes Pópe János családi telepe, ahol éjszákára elmaradtunk . . . Belseje is saját ez oláh birtokos nemes lakának. Legkitünőbb sajátága a feltűnő tisztaság. Kemény fapadozata tündöklő simára csiszolva, akár egy nagyvárosi uri lakban, oldalain cifrára faragott rácsozatu polc fut körül divatos és ódon tényérokka, tállakkal, néhol egy sor cinedénnyel megrakva; ahány tányér, annyi fényes cinkanál mellette; közönkint egy-egy cifra, széles, piros eszközökkel kivarrt oláh törülköző, a háziasszony saját fonása, szövése, amik olyanná tünetik fel a lak belsejét, mint egy zászlókkal fölékesített sátor. A szögletben áll egy fehér fából mesterségesen faragott hosszú szekrény, oly alaku, mint az álló falórák; a család archívuma.”

⁷⁴ *D A két Markov.* 2. k. 137. A novella hőse nem Csernovicz, mint a feljegyzésben, hanem Markov III. Demeter.

⁷⁵ *Mp VU 1858. dec. 19. 51. sz. 603.* „Utközben félretértünk a nevezetes *Dagadó forrás* megtekintése végett. Szohodolon . . . egy szikla tövében van az a barlang, melyből minden félóránban előjön a forrás, azután ismét félórára visszavonul, a meder száraz marad . . . Az oláh nép nagy tiszteletben tartja a forrást; azt hiszi, hogy nagy betegségeket meggyógyít, ha valaki abban megfürdik. A körüllevő fákra és kövekre felaggatott rongyok tanúsítják, hogy e hit sokakat boldogított, kik azt gondolták, hogyha ingeiket itten hagyják, a betegség is itten marad velük. A sok szakadozott rongy egyébiránt nem igen szaporítja a táj költői kinézését.”

Szerepel a dagadó forrás az *Egy az Isten* c. regényben is. I. k. 304.

⁷⁶ *Mp VU 1858. dec. 26. 52. sz. 614.* „Még egy természeti nevezetességgel találkoztam Rézbányától Déznáig tartó utunkban; ezek a szohodoli hegytetőket ellepő mély dőbrök, mik néhol tíz-tizenhat ölnyi mélyen folyvást csucosan haladnak alá. Széleiknek kerülete száztól hatszáz lépés, a nagyobbaké több is. . .”

⁷⁷ *Mp VU 1858. nov. 28. 48. sz. 567–568.* „Az abrudi és verespataki aranybányák kétségtelenül legrégebbek Európában. A rómaiak kezdtek meg azokat mivelní . . . ujabban egy befalazott emberalakot leltek egy ilyen bányában . . . másutt egy viaszablát leltek, melyből az derült ki, hogy egy római katoná megalkudott a másikkal bizonyos összeg pénzben, hogy egy oláh asszonyt megszerezze a számára, azonban nem azt a nőt szerezte meg neki, akit az kívánt, s a megcsalt vevő nem akart fizetni. A propraetor tehát erre hozta azt a ceratica tabellán [= viaszablán] olvasható ítéletet, hogy a vevő csakugyan tartozik lefizetni a kialkudott díjat.” L. még *Az arany ember* I. k. 139–141.

⁷⁸ *Mp VU 1858. dec. 26. 52. sz. 614.* „Nem messze innen a Tyiatra Lupulujon, amint a mészköveket hasogatták, azok közt meszesült faleveleket találtak.”

⁷⁹ *Mp VU 1858. dec. 5. 49. sz. 578.* „Valami méla báj ömlik el e képen, napsugárnál, szellőtlen derült égnél; de mikor ellátogatnak a viharok hozzá, mert hisz nevét a vihartól kapta, . . . olyankor nagyszerű a Detonata képe.”

⁸⁰ *Szegény gazdagok. A geinai lednyvásár.* 151–152. „. . . egyszerre nagy sivalkodás támad az erdő felől . . . Itt jön Juon a medvével! . . . midőn a medve és Juon kiugrottak a borókaerdőből, már akkor senki sem volt Geinán.”

⁸¹ *Retrospektus* I. Ü 1859. jan. 1. I. sz. 9. „A Magyar Tudós Társaság tagjai számát kiegészítvén, azokat jövőben következő osztályokra sorozza. I. osztály. *Dolgozó tagok:* olyanok, akik valamit dolgoznak.

2. osztály *Dolgozott tagok*: olyanok, akik már dolgoztak valamit, és most pihennek. 3. osztály. *Dolgozandó tagok*: akik fognak dolgozni valamit, éppen készülnek hozzá. 4. osztály. *Dolgozatlan tagok*: akik nem dolgoztak még semmit; és 5. osztály. *Dolgozatlan tagok*: akik nem is fognak dolgozni semmit." A „Retrospektus” magyarázatát maga Jókai adja. L. 3: 33. j. Mivel az itt következő jegyzetek a Retrospektus különböző anekdotáira vonatkoznak (a 95 j.-ig), s mivel mindegyik az Ű itt jelzett számában jelent meg: az utalásnál az anekdota sorszámára és az Ű lap számára szorítkozunk.

⁸² 8. 12. „Mint hogy Rotschild olyan igen nagyon utánvetette magát a magyarországi vasutak megvásárlásának, nem venné meg már egyuttal a Füzesgyarmattól Püspökladányig vezető dülöutat is? . . . igen olcsón megkaphatná, kivált mikor nagy a sár.”

⁸³ 6. 11. „Az óceánon egy kivándorlókkal terhelt hajó elsüllyed: a rajta levő *krinolinok* azonban mindaddig lengő állapotban tartják, míg egy másik hajó segítségére érkezik.”

⁸⁴ 19. 16. „X. Y. magyar gróf az idei lóversenyen elveszit 20 000 forintot készpénzben egy nap alatt, estére azonban egy másik lóversenyen regresszirozza magát — [Kép: a piros, zöld, tők, makk királyt tartó kéz]. — Annak a *négy paripának* a képe, amikkel gróf X. Y. regresszirozta magát.”

⁸⁵ 18. 16. „A Tudóstársaság filológiai osztálya bizottmányt küld ki, hogy vizsgálja meg, vajon csakugyan van-e hát valami nyelvrokonság köztünk s a *finnek, csuvasok és a nemzeti színházi énekesek* között.”

⁸⁶ 7. 12. „Az üstökös azzal bolonditván a világot, hogy mikor ő megjelen, abban az évben *jó bor* terem; Korkoványon, ahol ezuttal most helyett kész salátára való ecetet szüreteltek, az üstököst solemniter [= ünnepiesen] meglövöldözik.”

⁸⁷ 12. 13. Kép: babérkoszorú „Ez azon sztereotip babérkoszorúnak képmása, melyet a magyar színház tagjai szoktak egymásnak jutalomjátékok alkalmával hajítani. Ma lehajítja X Y-nak; holnap lehajítja Y X-nek, s minden rendben van.”

⁸⁸ 3. 9. Kép: úszómozdulatok a szárazon. „Több nevelőintézet próbatétei az úszás tudományából. A növendék urfiaknak erre lesz legnagyobb szükségük.”

⁸⁹ 11. 13. „Irodalmi társaság alakul a végre, hogy *Shakespeare*t kiadja magyar fordításban, ugyanakkor egy másik irodalmi kompánia abban fáradozik, hogy *Schillert adja ki fordításban*.” Kép: mulató társaság. *Schillert* isznak.

⁹⁰ 4. 10. „A budapesti konzervatorium a drámai tanszék helyett egy sokkal célszerűbb és szükségesebb tanszékkel állít fel — *szaképpel*,

éjjeli örök, vulgo bakterek számára, kikből időközönként a nemzeti színház is ujoncozhat operájához szólóénekeseket."

¹⁰ 10. 13. „Meyerbeer és Scribe ismét egy új nagy operát irtak, melynek címe: *„Még egy próféta”*. Ahogy értesülénk, e jeles dalmű hőse *Rotschild*. Különösen sikerültnek állítják benne . . . a *lokomotivok táncát*. A párizsi színpadon e célra saját vasutat építenek, melyen tizenkét eleven gőzmozdony fog a közönség előtt alá és fel defilírozni; mindegyik egy-egy szimfóniát füttyölve a „jövő zenéjé”-ből."

¹¹ 2. 9. „Katonai szobra életnagyságu csizmákban felállítatik; egy debreceni ember azt a megjegyzést teszi, hogy de szegény emberek voltak akkor a magyar írók, ha még süvegjük sem volt."

¹² 16. 14. „*Bagdanov Nadejda* itt táncolt és bámulatra ragadta a közönséget merész szökései által; a *politikus csizmadia*, ki a maga mesterségében már Apellész óta nagy tekintély, erre azt a felfedezést teszi, hogy könnyű neki olyan nagyokat ugrani, mert gumi-elasztikumából van a cipője talpa."

¹³ 17. 14. „Hamar Leó ajánlkozik a *villanydelejességet* olyan módon alkalmazni a nemzeti színháznál, hogy minden hegedű- és bőgővonó egyszerre ránduljon magától a karmester intésére, s ezáltal az egész orkesztrum fölöslegessé válik."

¹⁴ 13. 14. „Néhány lelkes honleány pártját fogja a méltatlanul üldözött, sokfelől rágalmozott *krinolinak*, s olyan egyesületet alakít, melynek minden tagja kötelezi magát, ha színházba megy, két zártszéket foglalni el egyszerre."

¹⁵ *Az elbáuvolt esernyő*. Ű 1859. jan. 15. 3. sz. 28. „A szórakozott férfi el sem tudja képzelni, hogy hagyhatja el valaki esernyőjét. Ő ha valahová megy, mindig a hóna alá csapja. Ezt már annyira megszokta, hogy ha nincs a hóna alatt, mindjárt észreveszi. Teszi pedig ezt a megállapítást akkor, amikor kávéházból jövet az esernyő helyett a háziszolga seprőjét csapta a hóna alá."

¹⁶ *Retrospektus* folyt. köv. 15. Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 14. „A tokaji bor ez idén nagyon jó minőségű lett, mindamelllett nem akar rá vevő akadni: a kecskeméti szőlőkben azonban az idén csak kecskeméti bor termett, s mégis egy francia társaság huszezer akót foglalt le belőle, nyolc pengő forintjával, — hogy abból *konyakot* és igazi *champagnei pezsgőt* készítsen. Ez nem tréfa."

¹⁷ 14. 14. „*Wertheim*, a tűz- és betörésmentes pénztárak feltalálója prémiumot küld azoknak a zsványoknak, akik a becskeréki pénztárt elrabolták, s nem tudván feltörni, az utfélen elhagyták; mert ennél hatalmasabb reklamát nem igen köszönhet senkinek."

¹⁸ 9. 12. „Soha sem állt még Buda olyan jól, mint ezen a télen; — tudniillik az a sok prémes mente, amit Budának hinak, s ami olyan jól áll."

¹⁰⁰ *Lisd az etikett.* Ű 1859. jan. 29. 5. sz. 41–42. Kárpáthy Abellinó rangján alul nősült. Házasságkötése után három régi barátját ebédre hívta. Ketten nem fogadták el a meghívást, a harmadik elfogadta ugyan, de mivel az új asszony főként az etikettben látta az előkelőséget, betű szerint teljesítette a meghívójegy kívánalmait, és úgy jelent meg az ebéden, ahogyan ott írva találta. „a vendég urak elfogadhatnak a szalomban csupán fekete frakkban, fehér ing, fehér mellény fehér nyakkendő és semmi egyéb öltözetben”.

¹⁰¹ *Ebben a nagy sokaságban.* Ű 1859. jan. 15. 3. sz. 28. Gróf X-nek az volt a rögeszméje, hogy állandóan nagy tömeg veszi körül. Egyszer hajdújával egy elhagyott helyen sétált. A hajdú se szó, se beszéd jól hátba vágta urát, s arra a kérdésre, hogy ezt miért cselekedte, azt válaszolta: „En? . . . Tudja Isten, ki ütötte meg nagyságodat ebben a nagy sokaságban.” A gróf menten kigyógyult gyöttrő tömegiszonyrából.

¹⁰² *Retrospektus 5.* Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 10–11. „Minthogy a nemzeti színháznál az a jó szokás van, hogy a szindarabok névnapjait fel szokták tartani; például Miklós napján előadják mikulást, pünkösdkor Pünkösdi királynét . . . Kakas Márton olyan jó volt, hogy még több ilyen alkalmiszertű névnap i darabot is keresett össze, ami nagy könnyebbségre fog szolgálni a hetirend készítőnek . . .”

¹⁰⁰ *Jó tanács mindenkinek.* Ű 1859. jan. 1. 1. sz. 7. L. 3: 260. j.

¹⁰⁴ Tarczy Lajos pápai kollégiumi tanár kedvelt Népszerű természettan c. könyvét (Pápa 1843) tankönyvvé is átdolgozta 1844-ben.

¹⁰⁵ *Mi kell hozzá?* Ű 1859. okt. 1. 5. sz. 38. Teátristánének akarja adni a zsidó kocsmáros a leányát. A színigazgató ama kérdésére, van-e tehetsége, lehet-e remélni, hogy jó színész lesz belőle, ez volt a felelet: „Hogyne lenne, ides lelköm? . . . Volt ez már minden!”

¹⁰⁶ *Kakas Márton emléklapjaiból 5.* Ű 1860. máj. 6. 4. sz. 32. Egy szabdkai polgár, ha meghal, felesége mellé óhajtotta magát temettetni. A kijelölt helyre fejfát állítottatott; rajta a felírás: „Itt nyugszik a még életben levő Nagy János.”

¹⁰⁷ *Miképpen ivá vala a szatmári szíjgyártó az ő saját borát pénzért?* Ű 1859. febr. 12. 7. sz. 61–62. A szatmári szíjgyártó (nem csizmadia, mint a följegyzésben) vett egy akó bort. Megegyezett feleségével (mindketten szerették az itókát), hogy valahányszor egyikük iszik belőle egy icével, fizet érte a másiknak két garast. Így elérik, hogy a pénz náluk marad, mikor a bor elfogy, vesznek rajta megint másikat. „Ilyenformán vándorolt a jámbor kétgarasos egyik zsebből a másikba, s mikor elfogyott az akó, akkor is csak két garas volt a kasszában; pedig lám, mind a két fél fizette becsületesen, amit megivott.”

¹⁰⁸ *Mp VU* 1858. nov. 7. 45. sz. 530. „Tavaly egy tudós francia azt

irta, hogy Magyarország a Tiszáig oláh; no ha ezt a sok tüskét látñ [ti. a szerbtövist], majd írhatná, hogy a Dunáig szerb."

Mulatságos geográfia. Ü 1859. febr. 5. 6. sz. 54. Ha a Magyarországról ellenséges hangnemben író tudósok véleményét összetesszük, kiderül, hogy Magyarország területén csak nemzetiségek laknak, a magyarokat hiába keressük — nincsenek sehol.

¹⁰⁸ *Szent Bubánat.* 2. k. 274. A s. 29. nov. A följegyzés közölte vázlat némi módosításon ment át. Nem testvére, hanem apja elől menekül a szép leányka. Nem feszítik keresztre, hanem magányos oduba zárva tengeti örömtelen életét, apja bűnös lelkéért imádkozva. Neve nem Szent Szomorúság, hanem Szent Bubánat.

¹¹⁰ *D Az groff Sewteth Péter keeth hitwesse.* 2. k. 68. L. 6: 10. j.

¹¹¹ *A disznóláb is elsülhet.* Ü 1859. márc. 19. 12. sz. 98—99. Bihar megye hatalmaskodó alispánja a királyi biztos jelenlétében kemény szavakkal oktatta a tekintetes Karokat és Rendeket, hogy a jövőben jobban viseljék magukat, s úgy gesztikulált közben a kezével, mint puskával céloz az ember. Y. főszolgabíró erre ijedten kapta le fejét az asztal mellé, s mikor ezért kérdőre vonta, az így felelt: „miszerint ő távolról sem kívánt skandalumot üzni a tettes vicespán urral, hanem csak nagyon megijedt, midőn ő reá is célzott, mert, ugymond, még a nagyapjától is hallotta mindig: hogy a disznóláb is elsül."

¹¹² Ezzel a sorral fejeződik be Jókai *Jóslat* c. költeménye. *Kakas Márton politikai költeményei.* Pest 1862. 143—144. Az idézett sor az 1860. évre vonatkozik.

¹¹³ *Jól el kell tenni a pénzt!* Ü 1859. máj. 14. 2. sz. 10—11. Verő Mátyás elfelejtette, hová dugta a pénzt. A kocsisától kér tehát vámra-valót. A kocsis öntelten válaszolta: „... nekem van annyi eszem, hogy... a mankópéézt beedugom a csizmaambá. Uccu aki! — Hisz az enyim is ott van! Ekkor derült fel a világosság Mátyás ur agyában." Megjelent még: D 3. k. 281. A s. 25. nov.

¹¹⁴ *A magyar kávé.* Ü 1859. máj. 21. 3. sz. 24. Egy magyar úr a nagy hidegben német útitársait „magyar kávé"-val, azaz paprikával és borsal gazdagon fűszerezett forralt borral traktálta. L. még *Rab Ráby* 206.

¹¹⁵ *Az erővel megtalált férj.* Ü 1859. ápr. 30. 18. sz. 150—151. Burkus uram egy családí pörpatvar alkalmával azzal ijesztgette feleségét, hogy elemészti magát; s úgy bepálinkázott, hogy huszonnégy óráig inkább holt volt, mint eleven. Felesége elveszettnek hitte, kidoboltatta hát, hogy aki megtalálja és hazaviszi, öt forint jutalomban részesül. Erre egy markos legény megtalálta, hátára vette és hazacipelte.

¹¹⁶ *Emlékeimből.* *A hajdani Nemzeti Színházról.* HhM4. k. 17. Szentpéteri Zsigmond személyesen kérte a Budán székelő kormányzó támogatását a Törökországba emigrált Egressy Gábor hazatérési engedélye ügyében.

A hatalmas úr szívesen fogadta Szentpéterit, támogatását megígérte, csak arra intette, hogy Hauslab tábornokot, akitől az engedély megadása függött, ne nevezgesse folyvást Haasenfusznak. Szentpéteri ugyanis azt hitte, hogy ha már minden magyar szót németre kell fordítani, hát legyen a „láb”-ból is „fusz”.

¹¹⁷ *Az önkéntes.* Ű 1860. dec. 29. 18. sz. 139. A falu állította önkéntest a saraglyához kötve vitték rendeltetési helyére, mert semmiképpen sem akart berukkolni.

¹¹⁸ *A székely nemes huszonötig csapja magát fogadásból.* Ű 1859. jún. 11. 6. sz. 43. Markos Mózes uram megneheztelt papjára, s felfogadá székely nemesi szavára, hogyha ő még egyszer Gödördi uram prédikációját meghallgatja, rögtön huszonötöt fog magára csapni. Azonban kényszerhelyzetbe került, s a szomszéd faluban – akarva, nem akarva – meg kellett hallgatnia az ott vendégszónokként szolgáló Gödördit. Hazament és kocsisával huszonötöt csapott magára. Megjelent még: *DA székely adotti szava.* 1. k. 37. A s. 5. nov., *A magyar nép élce.* . . 1872; 272–274.

¹¹⁹ *Nem itt a helye.* Ű 1859. okt. 29. 9. sz. 69. Egy kocsmában két vendég összeverekedett. A kocsmáros közéjük rohant, és szétválasztotta őket. „. . . Hallják az urak! ennek itt nincs helye; aki verekedni akar, menjen a német színházba!” Ott ui. valami híres birkózó produkálta magát.

¹²⁰ *Alapos fenyegetés.* Ű 1859. nov. 19. 12. sz. 94. A Hamletet játszó színész a főpróbán azzal fenyegette meg társát, aki Polonius szerepét próbálta, hogyha este is ilyen gyalázatosan fog játszani, még az első felvonásban megöli.

¹²¹ *Felszólítás doktor Hályogosyhoz.* Ű 1860. jan. 14. 2. sz. 13. Csodaműtéteiről híres Hályogosy doktorhoz a szenvedő emberiség nevében kérelem futott be, hogy három ártatlan vakon szülöttet vegyen orvosi gondja alá. „E három vakonszülött nevei: szerelem, szerencse és igazság.”

¹²² *Kupec bírdát.* Ű 1863. máj. 30. 22. sz. 176. „– No láttad-e a szürkét? kérdi az egyik kupec a másiktól. – Én láttam a szürkét – de bezzeg nem láttott engem a szürke.”

¹²³ *A bogarászó professzor.* Ű 1859. okt. 29. 9. sz. 68. A professzor olyan ember, aki mindent tud, adta tudtára a gyerekeknek a bogarászó professzor, amikor arra kérte, hogy nyisson neki ajtót. „No ha mindent tud, hát akkor az ajtót is ki tudja nyitni.”

¹²⁴ *Különös felelet.* Ű 1859. nov. 5. 10. sz. 79. A kotyvelesség illetlen voltára figyelmeztette az idősebb ember a fiatalabbat. Magát hozta fel követendő példának, mint aki abban a korban még *tiszta számár* volt. „Ugyan jól méltóztatott magát konzerválni.” – mondta erre a fiatal-ember.

¹²⁵ Rébusz. Ű 1860. febr. 4. 5. sz. 40. Kép: F és M figurák kezében zsek, mint akik éppen felálltak, tehát ültek előbb. Megfejtése: Fülemlüle.

¹²⁶ *Hogy lesz a debreceni csizmadiából sárándi nótárius?* Ű 1859. szept. 24. 4. sz. 27—28. Pánczél gazda megtréfált egy debreceni csizmadiát, hogy vele rossz éjszakát csináljon a sárándi jegyzőnek. Debrecenben éppen betivásár volt. Pánczél uram egy csapszékben fedezte fel a csizmadiát. Leitatta és egy fuvarossal hazaküldte Sárádra.

¹²⁷ *Új kocsiatlítás.* Ű 1859. nov. 26. 13. sz. 102. Mélédy grófort négyfogató kocsiján éppen hatszor suhintotta képen vigyázatlan kocsisa hosszú ostorával. A gróf eleinte szó nélkül tűrte az egymás után következő legyintéseket, végre is megelégelte, és felszólította a kocsist, cseréljenek helyet, mert meg akarja mutatni, hogy kell becsületesen lovat hajtani. „A kocsi váratlanul mind visszakapta ütlegeit, s a gróf aztán visszaadta neki a gyepűt és ostort azon intéssel, hogy ezután jobban vigyázzon.”

¹²⁸ *Kész felelet.* Ű 1859. okt. 1. 5. sz. 37. A diáktól azt kérdezi instruktora, hogy hol van a spongya. A diák azt gondolta, hogy a deklinációból kell felelnie, és azt mondta: „— Hát — hát *pluralis accusativusban.*”

¹²⁹ *Az üres zsidók.* Ű 1859. okt. 29. 9. sz. 68. Két zsidó megállt egy fuvarost. Kérdezik tőle, nem venne-e föl szekerére két üres zsidót. A fuvaros válasza így hangzott: „— Ejnye, terrem a lencse! hát hol hagyátok a béleteket?”

¹³⁰ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 3. Ű 1860. jan. 7. 1. sz. 7. Egy szabó régi divatú kabátból budát (bundát) készített. Árjegyzékébe ezt jegyezte be: „Egy német renden levő kabátot Buda hitére áttértettem: 6 forint.”

¹³¹ *Vitézkorty vagy Hogy kostol a katona.* Ű 1859. okt. 29. 9. sz. 70—71. Lisznyai Kálmán verse.

¹³² *Szappan-katasztrófa.* Ű 1859. nov. 19. 12. sz. 94—95. Bata uram fényes borbélyüzletébe beállított egy torzonborz cigány, és kérte a mestert, hogy csakúgy Isten nevében borotválja meg. A mester félig beszappanozta, aztán a szappandarabot fogai közé erőszakolta, meghagyván neki, hogy addig tartsa ott, míg visszajön. Ez a tréfa annyira tetszett neki, hogy megismételte. De mikor harmadjára jött vissza, a cigányt görcsökbén, a földön fetrengve találta. Megijedt, a haldoklást színlelő cigányt elhalmozta minden jóval. „A cigány odább állott, hanem amidőn az utca tulsó oldalán volt, a darab szappant kivette táskájából, s átkiáltotta a még most is utána bámuló borbélynak: — Bata uram: itt a sappan!”

¹³³ L. 2: 30. v.

¹³⁴ *Az ikerek.* Ű 1859. szept. 10. 2. sz. 13. „— Ejnye, de nagyon hasonlít ez a két kis fiu egymáshoz! — Ugyebár? de különösen a Károlyka.”

¹²⁵ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 12. Ű 1859. okt. 22. 8. sz. 64. Lőrinc, a vén színlaphordó hanyagul végezte munkáját. Az igazgató menesztette, s a színlap hordásával is Kurugla urat bírta meg. „Vén Lőrinc erre azon lemondásteljes flegmával, mellyel egy lelépő angol miniszter nyújtja át utódjának a tárcát, fordul Kurugla urhoz, s átnyujt neki egy kormos fazekat, mondván: „itt a csiriz!”

¹²⁶ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 7. Ű 1860. jan. 7. 1. sz. 8. „— Hol tanultál lopni, te semmirevaló? — Mindent itt tanultam májszter uramnál.”

¹²⁷ *Kedélyes konverzáció.* Ű 1859. dec. 17. 16. sz. 125. Nem tudta megfogni lovát a palóc. A kötőféket háta mögé dugta, s úgy közelít a lóhoz, „No te fakól állj meg, te fakól Hiszen látod, hogy üres a kezem. Úgy segélyemre mondom, nincsen nálam a kötőfék, nem akarlak megfogni.”

¹²⁸ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 4. Ű 1859. okt. 29. 9. sz. 71.

¹²⁹ *Kérdések és feleletek.* 3. Ű 1859. febr. 26. 9. sz. 80.

¹³⁰ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 8. Ű 1859. okt. 29. 9. sz. 71. Láczy István sárospataki és Márton István pápai tanár a latin és a magyar nyelv elsőbbségéről vitakoztak. Márton különösen a „videatur, fateatur”-félel hangzását dicsérte. Láczy ezzel szemben azt állította, hogy a magyarban is vannak hasonló, sőt sebb hangzású szavak. „Példának okáért? — Hát példának okáért: ,csibelábu! odahatul!”

¹³¹ *Életemből. A magyar néphumorból* 1. k. 323—324. Egy magyar főúr emlékverse bátyjához, aki az ellenpártot támogatta.

¹³² *Ezelőtt.* Ű 1859. nov. 5. 10. sz. 74. „Ezelőtt negyvenöt évvel [1814] volt ennek a háznak a helyén [Magyar u. 21. sz. ház] egy alacsony, rozzant vityilló, abban volt egy kis udvarszállás két szűk szobával, (képzeltetni, most azon a helyen egy szoba van, az is kicsiny, hát még mikor kettő volt!) az egyik szobát lakta egy becsületes céhenkíviüli csizmadia; a másikat egy fiatal költő, akit keresztnevére hittak Károlynak, azt pedig nagyon restellték előkelő rokonai, hogy vezetéknevére — „Kisfaludy”-nak cimezték.” L. még Eppur si mouve 2. k. 188.

¹³³ *Az új földesúrban* Corinna Balatonfüredre hívja gavallérait.

¹³⁴ *Az új magyar költő.* Ű 1859. nov. 5. 10. sz. 78—79. Arany János verse jelzéssel.

¹³⁵ Bajza Józsefre vonatkozó feljegyzés.

¹³⁶ Ellinger József tenorista volt, Kőszegi (Purth) Károly bariton. Mindketten kiváló operatzenekesek.

¹³⁷ L. a 2: 6. j.

¹³⁸ *Szegény gazdagok* 102. Csendes Marci magára vállalja két társa bűnét, halálra ítélik, s a siralomházban búcsúzik pajtásaitól. A vén

betyár meséli: „... szépen bucsut vett tőlünk, megmondta, hogy a helyére ne eresszünk holmi kapcátolvajt, a tarisznyaszöveget eltestálta a Fekete Jancsinak, az a legjobb helyen van, mert ott nem penészes a fal.”

¹⁶⁰ Valószínűleg Ferenczy Istvánra vonatkozó följegyzés.

¹⁶⁰ *Kakas Márton emléklapjaiból*. 10. Ű 1860. jan. 7. 1. sz. 8. „Már az igaz, hogy ez a Cserédyné derék asszony; — hanem az ura is az.” A feljegyzés két testvért említ: leányt és fiút.

¹⁶¹ *Ipolyi Arnold: Magyar mythologia*. Pest 1854. Cikket is írt Ipolyiról a *Kakas Márton arcképcsarnoka* (1865) c. művében, figyelmébe ajánlván „a magyar hitregeten azon tárgyait, amik az első kiadás óta gazdagíták nemzetünk mythológiáját.” Tréfás és humoros megjegyzéseket közöl *Életemből* 2. k. 289—291. Több művében forrásként használja. Pl. *Bálványosvár, Levente* stb.

¹⁶² *Színművek. A szigetvári vértanúk* 1. k. 98.

„Szolejmán ... Ferhádl eredi e nyomban Zrínyihez:
És mondd neki, hogy huga, Anna itt van
Kezeink között, semmi bántása nincs.”

Ugyanezen mű alább jelzett lapjain található a 153—161. sz. idézetek.

¹⁶³ 81.

„Szolejmán ... Semsz Achmet! Szófi Aáli bég!
Vigyázzatok szavamra; kétfelől
Te az ulufedszikkkel a mocsárról,
Másik a régi város-rom közül
A céllövőkkel indul egy időben.”

¹⁶⁴ 81.

„Szolejman ... Mig szemben a támadt résen keresztül
Portuk Ali, derék jancsár agánk
Jancsár hadát vezesse Zrínyire ...”

¹⁶⁵ 91.

„Anna ... S hogy több hitelt leljen nálad szavuk,
Hagyják a kürtöst játszani faladnál
Kedvenc dalod, mi néked ismerős ...”

¹⁶⁶ 73.

„Szelim Holmi hadnagyok
Mohammedet, kedvenc étékfogóját,
Siklós alatt elejték, kincseit
S két lósörényes zászlót elfogának.”

¹⁶⁷ 112.

„Orvos ... Néma leszek, mint a sirok lakói (El)
Nagyvezér Valóban néma lész, mint sirlakó.
Ilyen titkot kettőnek tudni — nem jó.
Lövész!”

- ¹⁸⁰ 119.
„Zrinyi ... Tégy mindcegyik zsebembe száz aranyt,
Mégválogasd; szűzmáriás legyen mind.
Török pénz a közé ne tévelyedjék ...”
- ¹⁸⁰ 119.
„Zrinyi ... Most add kezembe a vár kulcsait.
Szivem fölött találják mind a kettőt;
Befestve vérem égő nedvivel ...”
- ¹⁸⁰ 119.
„Zrinyi ... Te drága fegyver! kedves jó vasam.
... nem tértél vissza másként e hüvelybe,
Mint győzelemmel szent csaták után:
Jöjj most velem e végső hosszú utra.
.....
Együtt megyünk a mennynek ajtajáig!”
- ¹⁸¹ 120—122.
„Zrinyi ... Csak ennyien vagyunk már? Megfogyott
A hősök száma! Kik előre mentek,
Mi ránk nem várnak már soká.
Barátaim: a végső óra ez.
.....
Lőrinc öcsém, neked szép hitvesed van,
Én óvtalak, ne hagyd őt itt e várban.
.....
Győztes török kezére hogy hagyod?
Jól elteszem, hol nem talál reá.
Juránics ... Hová tehetnéd őt?
Zrinyi ... Hová? a sirba.”
Zrinyi búcsúzik vitézeitől. Juránics és felesége készülnek a halálra.
- ¹⁸² *Borkorcsolyák*. I. Ü 1867. okt. 12. 41. sz. 324. „A híres ... New-
tonnak életében nem volt mit ennie, s holta után egy fogát Shrewsbury
lord 16 595 ftért vette meg. Mi is így teszünk a nagy embereinkkel;
holtig meg se látjuk, hogy vannak, holtuk után pedig szobrot emelünk
nekik.”
- ¹⁸³ *Kakas Márton emléklapjaiból* 13. Ü 1860. jan. 7. I. sz. 8. Két részeg
megy haza. Egy házban laknak. Az egyik nem látja sehol a kulcsalyukat.
„No hát azért látok én egyszerre kettőt’ — mondja a másik.”
- ¹⁸⁴ Talleyrandnak tulajdonított anekdota változata.
- ¹⁸⁵ L. *A vad lovak c.* anekdotát *A magyar nép élete* ... 1904. 276—279
- ¹⁸⁶ *Eppur si mouve* I. k. 38. Járai Ezsaiás professzoráról mondja egyik
diákja: „vajha én nekem csak annyi tudományom is volna, amennyi a
professzor urnak a kisebbik fejében van. Értve alatta azt a diónagyságú

szemölcsöt a nagytiszteletű úr kopasz fején, mely úgy díszelett azon, mint egy kakastaréj."

¹⁶⁷ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 3. Ü 1860. márc. 31. 13. sz. 104. Józsa Gyuri hidat akart csináltatni. Ajánlottak is neki egy becsületes mesterembert (mert azt kért), akiről aztán kiderült, hogy nem ács, hanem órás.

¹⁶⁸ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 1. Ü 1860. márc. 17. 11. sz. 87. „Nem iszik kegyed teát? – Köszönöm, nem iszom: én ateista vagyok.”

¹⁶⁹ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 1. Ü 1860. márc. 31. 13. sz. 103. Az országgyűlésen egy szónoknak azt kellett volna mondania: „Egyel kecsgetetem magamat stb.” e helyett azt mondta: „Egyet kecsgetét emtem magam.” Kedves egészségére kívánták. – Ez a furcsaság az *Eppur si muove*-ban Decséry főispán ajkáról hangzik el (nagyot kecsget emtem magam.) 1. k. 277.

¹⁷⁰ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 3. Ü 1860. jún. 9. 6. sz. 47. A kocsinak valamit „Fracht”-ként (teheráru) kellett feladnia. Vajjon „frakk”-ban adja-e fel – kérdezte.

¹⁷¹ *Kakas Márton emléklapjaiból.* 1. Ü 1860. jún. 9. 6. sz. 47. B. B. egri érseket egyre unszolja környezete, hogy vegyen magának négy új lovat. A régiek vének, nem illenek rangjához. „Hagyjátok el, . . . Szent Péternek négy szamara sem volt, minnek volna nekem négy cifra ló?”

¹⁷² *Egy betű különbség.* Ü 1860. júl. 14. 11. sz. 87. „Azt hírlík, hogy Dobsa lesz a színházigazgató. Hanem aztán Dobse ne legyen.” Célzás Dobse Lászlóra.

¹⁷³ *Eppur si muove* 1. k. 174. „Akkor ez hát Decséry grófi Most szerette volna már aztán Kálmán a fejét a falba vernil Hisz ez a kopott öreg ur, akinek ő két garast ajándékozott, az apja annak a főispánnak, akihez ő neki majd jurátusnak kell menni.”

¹⁷⁴ *Dózsa György, Jókai drámai műve* 1857. november 3-án került színre a Nemzeti Színházban. Hírlapi polémia támadt miatta a PN-ban (1858 elején). Ebben nagy szerepet játszott Gyulai Pál is.

¹⁷⁵ Ez a néhány gazdasági feljegyzés valószínűleg különböző fizetmivalók dátum szerinti összeállítása.

7.

(V.)

Lila bőrkötésű finom kivitelű albumalakú zsebkönyv fémkapoccsal, ceruzatartóval és fedélzsebbel. Fedélzsebében a gyári jel, mint a 4. noteszben. Mérete: 9,5 × 16 cm. Belseje fehér papirosból 72 levél, melyek utólagosan vannak sorszámozva. Eléggé ki van használva, az üresen

maradt lapok jobbára a rajzok mellett, mintegy azok védelmére vannak meghagyva. Összesen 29 lapon nincs írás.

Bősége tartalma főként irodalmi jegyzetekből adódik, kevés benne az életrajzi vonatkozású feljegyzés. *A jövő század regényének* anyagával van tele (27 r. – végig 72. r.). Ilyen részletező előkészítést egyik regényhez sem találunk a noteszekben, mint ez. Méltán nevezhetjük *A jövő század regénye* noteszének. A regényre vonatkozó feljegyzések sorát a mű meséjére és alakjaira vonatkozó jegyzetek vezetik be, utánuk szakjegyzetek sorakoznak az ismeretek következő csoportosításában: Technika (ismétlődik) – Stratégia (ismétlődik) – Archeológia (ismétlődik) – Flóra és fauna (ismétlődik) – Orvostan (ismétlődik) – Etnográfia – Etnológia – Finánca – Bank – Vallás (ismétléssel) – Irodalom és művészet – Államtan – Építészet – Kereskedelem – Tanügy – Társadalom – Gazdászat, ipar, harc a földdel – Meteorológia – Magyar mitológia és őstörténet (ismétlődik) – Poézis – Divat, italok – História – Mindenféle – Tolvajnyelv – Fölrepülés – Bécsben – Üveg – Galvanizmus – Képviselőház – Misztika, vulkánok, kőd.

Hű tükre és beszédes bizonyossága ez a gazdag összeállítás annak a fáraságot nem ismerő munkának, amellyel Jókai igyekezett a tudomány valamennyi területéről összehordani a szükséges anyagot. Sokkal többet, mint amennyit aztán fel is használt. S noha a tudományok terén diletánsnak mondja magát, művét, *A jövő század regényét* alapos kutatással készítette elő.

Több kisebb számú feljegyzéssel szerepelnek még a noteszben *A lőcsei fehér asszony* (64. v., 37. v.), *Szeretve mind a vérpadig* (36. v., 37. v., 40. r., 54. v., 57. v., 60. r., 63. r.), *Alkik kétszer halnak meg* (46. r., 43. r.), *Görögitz* (52. r., 54. r.), *Asszonyt kélsér, istent kélsért* (51. v.), *Egy az isten* (50. v.), *Megtörtént regék* (49. r.), *Életemből* (48. r.), *Az élet komédiásai* (48. r.), *Még egy csokrot* (43. v., 47. r.), *Emlékeimből* (43. r.), *A Damokosok* (40. r.)

A rövid lélegzetű jegyzetek mellett találunk a noteszben beszédvázlatot: egyik 1860-ból, a nemzeti ellenállás diadalát és a honvédség katonai erényeit magasztalja, a másik Thököly Sabbász emlékűnnepélyére készült, melyet Újvidéken 1861. aug. 29-én tartottak, Jókai a nemzeti-ségek közötti megértésről beszélt. A magánéletére vonatkozó feljegyzések jelentéktelenek ebben a könyvecskében. Ellenben sok rajz díszíti a lapokat. Ezek nagy része tájkép. Van közöttük egy karikatúra-vázlat is: egy képviselő a szónoki emelvényen esernyővel kezében gesztikulál. A tájképek nagy része erdélyi, s az *Egy az Isten* színhelyére emlékeztet. Van közöttük pár dunántúli is: Siklós, Szigetvár, Palota. Ha talán magasabb művészi érték nincs is bennük, — nem is ilyen céllal készültek, — de egyik-másik igen csinos kivitelű ceruzavázlat, vagy színes krétarajz.

Tájékozódásának sokoldalúságára jellemző, hogy tudomást szerzett a feljegyzések tanúsága szerint a Rochdale-féle munkás fogyasztási egyesület (1844) és a Genossenschaft-ok létezéséről.

A jegyzetek forrására nézve *A jövő század regénye* Jókai képzeletének hatalmas alkotása. Kidolgozásának részletei is nyilván fantáziaszülemények. De a szakjegyzetek különféle ágaiban használnia kellett könyveket is, bár a kereteket ő maga adta meg, s hagyott részükre üres helyet, melyet olvasmányai vagy valamely lexikon tanulmányozása folyamán töltött ki. Itt-ott nem is teltek meg egyes ismeretkörnek szánt oldalak. Egészen kézzelfoghatóan csak az Ipolyi mitológiájából kölcsönzött adatokat tudtuk kimutatni több jegyzettel kapcsolatban (l. 464–496. és 541–575. j.). A további kutatás feladata lesz felderíteni, honnan merítette Jókai sokféle szaktudományi feljegyzését.

Nem könnyű feladat meghatározni e notesz keletkezési idejét. Évszám nincsen benne, hiányoznak jobbra az életrajzi, politikai vonatkozású jegyzetek, amelyeknek idejét ismernénk. Úgy tűnik, hogy már 1860 előtt kézbe vehette a noteszt, hiszen az erdélyi tájrajzok az 1858. erdélyi-bihari útján készültek. Konkrétabb a Thököly-emlékünnepegyen mondott tószó fogalmazványának kora: az emlékünnepe 1861. aug. 29-én volt. A dunántúli rajzok az író siklósi képviselőjelöltségével függhetnek össze. Ez 1861-et — mint korábbi időhatárt jelenti. A *Honvédjelszók* c. költemény, melynek teljes szövegét kapjuk itt, 1861-ben jelent meg az Ű-ben. Mivel pedig *A jövő század regénye* 1872–4. években jelent meg, s ez tölti be a notesz közel $\frac{3}{4}$ részét, a feljegyzések végső határa 1872. Ez nem zárja ki azt, hogy a később megjelent regényekből is akad itt egy-két adat (pl. az *Egy az Isten* 1877-ben jelent meg), hiszen — kivált ilyen szórványos adatok esetében feltételezhető az, hogy évek múlva használta fel őket az író. Így egészen tág időhatár közé lehet sorolni a noteszt: kb. 1858–1872 két szélső dátummal. A kezdő sorszámnál csak a rajzok keletkezési ideje támpont, ami Jókai 1858. évi erdélyi útjára tehető.

A rajzok elhelyezkedése a jegyzetek között azt mutatja, hogy az erdélyi tájképek még *A jövő század regényének* anyaggyűjtése előtt találhatóak. (Kivétel a világnyelv jeleinek táblázata az előzéklapon.) A dunántúli képek már közékelődnek a nagy regény jegyzeteinek. Tehát ezek már a 60-as évekre vallanak. Az előzéklapon levő dátum: 1832. febr. 28. természetesen a notesz korának megállapításánál nem jön számításba.

¹ *A jövő század regénye* 2. k. 28–31. Kiegészítve, helyel-közzel helyesbítve vagy módosítva „A világnyelv és betűi” c. fejezet épült fel e jelekből a következő csoportosítással: Legközönségesebb jegyek, Vallásos és szimbolikus jegyek, Mértani, földtani és csillagászati jegyek, Üzleti és ipari jegyek, Jegyek a kínai ábécéből, Mexikói képrírás-jegyek,

Rosicrucianusok jegyei, A börzéken használt baldovernyelv jegyei, japán és európai kereskedők által használt értekezési képberűk, Aztek iratokon felfedezett jegyek, Chippewas sírkövek képberűi, Az országok neveit képviselő címerek. Ezekhez jönnek még a hónapok jelvényei és a kilenc arab számjegy, a hat római számjeggyel együtt. 180 olyan jegy van, melyet a XIX. században minden nyelvben használnak. Ezek a világrás berűi.

A világrás jegyei közé beékelve néhány személynév található, többnyire bankárok, üzletemberek nevei.

³ Vagy dunántúli, vagy alföldi táj. Mivel a következő rajzok egyike Várpalotát ábrázolja, Dunántúlra kell inkább gondolni.

³ A következő (3. r.) rajz előkészületként fogható fel.

⁴ Lankás, dombos vidék, ez is dunántúli jelleget mutat, szép, tetszetős kivitelben barna ceruzarajz vagy krétarajz.

⁵ Valószínűleg Várpalotát ábrázolja. L. Vayerné Zibolen Ágnes: Jókai képzőművészeti munkássága. A Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve, 1962; 73. l.

⁶ Ez már erdélyi kép: a híres Detonata bazaltoszlopai, színezett kivitelben, a sötét kék és zöld környezetből jól válik ki a rózsaszínes halványkezes színeiben vett Detonata.

⁷ Ez is színes kép, valószínűleg erdélyi tájat ábrázol.

⁸ Szép kivitelű rajz a nagy fáról s alatta levő kis templomról, melynek közelében a románok gyülekeztek össze. Alatta olvasható: *Fabu popi* (= a pap tölgyfája). Jókai *More patrio* c. útleírása szerint Körösbánya közelében látta. „Míg lovainkat nyergelték, — írja, — azalatt elsiettem az ide közelfekvő hírhedett Fabu Popihoz. Ez azon történeti emlékmű templom és óriási tölgyfa, mely alatt Hora és Kloska lázadó cimboráikkal összeesküdtek.” Majd: „A Fabu Popi most egészen el van hagyva, csak temetőnek használják még a környékét; temető egyébiránt itt van minden lépten nyomon; akit az útfélen megölnek, annak emlékére egyszerű magas fakeresztet szoktak felállítani; csak innen egy álló helyemből tizenkettőt számláltam meg az uton. Kellemetes vigasztalás az utazóra, minden kétszáz lépésnyire oly helyet találni, ahol valakit megöltek. Este lett, mire rajzommal elkészültem, már holdvilág volt, mire visszatértem Körösbányára . . .” *More patrio* 169.

⁹ Ez a vázlatos ceruzarajz is erdélyi tájra vall.

¹⁰ A szószéken ágáló szónok talán Zsedényi Ede képviselő karikatúrája. L. Vayerné Zibolen Ágnes i. m. 83.

¹¹ A vázlatos rajz erdélyi, talán bihari tájat mutat halványan.

¹² A 13. r. — 17. r. nevei autogrammok, közöttük felismerhetően több erdélyi név, mint pl. Török Gáboré, aki Jókai kísérője volt 1858-ban erdélyi útján. Valószínűleg ennek a körútnak egyik nagyobb állomásán, talán

Abrudbányán írhatták be nevüket ott megjelent tisztelői, akik ünnepelték a körükbe érkezett frót.

¹³ A férfiak autogrammját az asszonyok aláírása követi a 17. rectón.

¹⁴ Halvány vázlat egy nagyszabású tájképhez, ismeretlen erdélyi vidékről.

¹⁵ Bihari útja során ejtette útba Vidrát. Elmondja a *Mp*-ban a VU. 1858. évf. dec. 12. 590—1.

¹⁶ A hegyes erdős tájon jól elrejtett Tardona község volt Jókai búvóhelye 1849-ben a világhíri fegyverletétel után az év végéig.

¹⁷ A felírás valószínűleg az előző lapon levő színes ábrára vonatkozik. Ez csak vázlat hozzá.

¹⁸ Ismeretlen hegyvidéki táj.

¹⁹ *Virradóra. Mégsem lesz belőle tekintetes asszony* 314.

²⁰ *Virradóra. Mégsem lesz belőle tekintetes asszony* 301.

²¹ *Honvéd jelszók. Országgyűlési kötetek számára.* Ú 1861. márc. 23. 12. sz. 89. Politikai költemény. Megjelent még: *Költemények* 1. k. 107—108.

²² Ezt a beszédvázlatot tartalma szerint 1860-ban készíthette. A szabadságharc bukása óta ekkor telt le az emlegetett tizenegy esztendő. Már a felszabadulás lehetőségének első fuvallatára az író nyíltan magasztalja a honvédek küzdelmét és a harctéren letiport nemzet fegyvertelen ellenállását. Fontosságát azzal is kiemeli, hogy a fogalmazványt tintával írta le a különben ceruzával írt jegyzetek közé.

²³ Itt kezdődik *A jövő század regényének* anyaggyűjtése, s kevés kivétellel ez tölti meg az egész noteszt. Ezért a továbbiakban nem jelöljük a jegyzeteknél a mű címét, csak a kötetet és a lapszámot. Az első 32 jegyzettel feltárt anyag nem a regény vázlata, hanem különböző témáinak megjelölése.

1. k. 415; 2. k. 155. Az első kötet idézett helyén Sasza asszony Bécs megszállása után a király udvarát is elfogja, de az egészet összepakolja, s Budapestre küldi, hogy ellenfele ne nélkülözze. „A nihil országa főnöknőjének nincs szüksége udvartartásra.” A 2. k. hivatkozott helyén viszont Severust el akarja búvólni a szentpétervári udvar gazdagságával és finom műveltségével. „Sasza asszonynak izlése volt, s republikánus elnöknő létere sokat eltanul XIV. Lajos udvarától.”

²⁴ 1. k. 379. A halyichorból készült lövedék nem öli meg a katonát, csak leküzdhetetlen viszketeget okoz, harcképtelenné teszi. A hadi bulletinek ezért a jövőben azt fogják jelenteni: „Hadseregünk fele vakarózik.” L. még 9: 231. j.

²⁵ 2. k. 232—234; 286—287. A Vaskapunál készített gáttal Magyarország délvidékét változtatja tengerré Tatrangi, később a béke boldog korszakában az Atlas átfúrásával bevezetett tenger vizével a Szaharát árasztja el, s teszi termékennyé.

²⁶ 2. k. 286—290., 323—325. Afrika nagy problémáját: az óriási terjedelmű Szahara sivatag termékennyé, művelhetővé tételét s ezzel benépesítését a Számum megfékezésével érik el.

²⁷ 1. k. 326.

²⁸ 2. k. 323—325. Az üstökös hatásaképpen megváltozott időjárás viszonyok Ausztráliát bőtermő földdé tették.

²⁹ 2. k. 281—282. A nagy járványok fészkei a nagy mocsaras vidékek lévén, kiszárítják ezeket, s megszüntetik az emberpusztító járványokat. Ezek során az Indus folyamvidékét is megtisztítják a lázkeltő betegségek miazmáitól.

³⁰ 2. k. 323—325. Nagy átalakulás következik Amerikában is. Sok sivatár vidék válik termővé. Ez mind az üstökös által előidézett föld-tengelyelfordulás áldásos következménye lesz.

³¹ 2. k. 297—302. Afrika népét megszabadítják az emberpusztító oroszlanoktól.

³² 2. k. 325. Szibéria is megváltozik a földgolyó átalakulása során, s az emberiség élestarává fejlődik.

³³ 2. k. 97. Tatrangi Dávid repülőgéppel légi felfedező utat tesz a világ körül. Keresi az ichor gazdag érctelepét.

³⁴ 2. k. 244—262. A döntő csata Sasza országa és Tatrangi állama között a levegőben dől el Tatrangi javára.

³⁵ 2. k. 248—253.

³⁶ 1. k. 433—442. A meghódított Bécsben az osztrák—magyar bankot kirabolják Sasza és Mazrur, s a kincseket elszállítják, azonban nem tudják kivinni Oroszországba, kénytelenek egy kárpáti tenger-szembe elsüllyeszteni. Onnét majd Tatrangiék fogják kiemelni.

³⁷ 1. k. 246. II. Árpád Hermione kérésére aláírja a szerzetesrendek feloszlításáról hozott törvényt.

³⁸ 1. k. 388—400. A Sasza hadseregének hatalmas létszámú lovasságát Tatrangi aërodromonjainak támadása megsemmisíti.

³⁹ 2. k. 16. Otthon állam templomában prédikáció helyett tudományos előadást tartanak a népnek.

⁴⁰ 2. k. 5., 6. A föld belső tüzeit melegítésre használják, megszűnik a fagyveszély a növénytermesztésben.

⁴¹ 1. k. 86. A fejezet cím: Mi az a Sabina. Leírja a házasságszerző egyesület neve alatt működő leánykereskedelmet.

⁴² 1. k. 499—501. A Duna deltájában telepítik le a háború után a magyar katonaságot, 200 000 embert. Ezek ott Tatrangi vezetésével az Otthon államot szervezik meg és virágoztatják fel.

⁴³ 2. k. 156—157. Sasza asszony nemcsak bécsi, rövid ideig tartó uralkodása alatt, hanem otthon, Szentpéterváron is új divatot alakít.

⁴⁴ 2. k. 188. skk. Sasza diktátornő címővé teszi magát.

⁴⁵ 2. k. 336. Az üstökös olyan közel jött a földhöz, hogy fényétől éjjel is nappali világosság uralkodott a földön.

⁴⁶ 2. k. 123. Kfmának belső hegyei közt maroknyi magyarságot talál.

⁴⁷ 2. k. 265., 266. A Vaskapu óriásgátját robbantja fel Tatrangi egy hatalmas villanyoszloppal, hogy elárassza a feltartott vízzel az ellenség előtti területeket.

⁴⁸ 2. k. 337. A nagy félelmet keltő üstökös találkozik a Földdel, de a várt katasztrófa elmarad.

⁴⁹ 2. k. 330. Az egyház bűnbánat hirdetésével térítette a tömegeket az üstökös megjelenése idején.

⁵⁰ 2. k. 338. Az üstökössel való találkozás kitéríti a Holdat pályájáról.

⁵¹ 2. k. 345. A millenium évében új bolygó tűnt fel az égen, ennek ezt a nevet adták: Pax (= béke).

⁵² 1. k. 489.

⁵³ 2. k. 286–290. L. a 7: 26. j.

⁵⁴ 2. k. 276–277. Mazrur utolsó küzdelmét Afrika Runge országában egy óriási gorillával vívja. Mindketten elpusztulnak az ádáz küzdelemben.

⁵⁵ Siklós szép, színes tájképe jól kidolgozott, nemcsak vázlatos kép. Összefügghet Jókai siklósi képviselőségével.

⁵⁶ Színes tájkép mintha a zirci apátságot ábrázolná, mely színhelye az *Enyim, tied, övé c.* regény bevezető eseményeinek.

⁵⁷ Szigetvár látképét is a siklósi úttal kapcsolatban készíthette. Ezt is nagy odaadással, szépen kidolgozta az író.

⁵⁸ Az 1861. augusztusában Újvidéken tartott Thököly Sabbász emlék-ünnepélyen Jókai által előadott beszéd a nemzetiségek közötti megértés, egymás iránti kölcsönös megbecsülés mesteri tolmácsolója. L. VU 1861. aug. 29. sz.

⁵⁹ Várható bevételék összeállítása. A tételek között 4000 forinttal szerepel a Hon osztaléka. Ez a napilap 1863 jan. elsején indult meg, tehát a bejegyzés ennél korábbi nem lehet. Sajátságosan mégis az 1861. évi beszéd szövege után következik. Viszont képviselői díj 1863-ban nem volt, ekkor a provizórium átmeneti önkényuralma virágzott. A házbér bevételi tétele a Magyar utcai ház birtoklására mutat, melyet 1857-ben vásároltak Jókaiék, s pár év múlva eladták. Mivel a következő lapokon olvasható költemény az Ű 1861. évében jelent meg, mégis 1861-re kell tenni a bejegyzés idejét.

⁶⁰ Előfizetők címe.

⁶¹ *Honvédszavak. Országgyűlési követek számára.* Ű 1861. márc. 23. 12. sz. 89. A jelszavak maradtak, a szöveg itt-ott módosult. *Kakas Márton politikai költeményei.* 1862. 19–20. is, de változott szöveggel.

⁶² *A jövő század regénye* folyt. 1. k. 422. II. Árpád udvartartása.

⁶³ I. k. 422.

⁶⁴ I. k. 422.

⁶⁵ I. k. 23. A Habsburg család tagjai megoszlanak a hagyományokhoz ragaszkodók és szabadabb felfogásúak között.

⁶⁶ I. k. 18. Az udvar szertartásossága megköveteli a királytól is az alkalomhoz illő rendjelek feltűzését.

⁶⁷ I. k. 21. Szent Árpád napja, egyúttal Habsburgi Árpád magyar király nevenapja 1952. júl. 15-én.

⁶⁸ I. k. 21. A legitím, de előzőtt uralkodók és a tényleges, de törvénytelen uralkodók követői a II. Árpád udvarában két külön diplomáciai testületet alkottak ellentétes politikával.

⁶⁹ I. k. 20. „... Ő felségének átadott rapportban nem volt több beteg feljegyezve 20 tisztnél és kilencven közvitéznél, kik a roppant nyári hőségben a feszes egyenruhában kidültek a sorból.”

⁷⁰ I. k. 77. „Apám ... az örültek házába van bezárva a Lipótmezőn.” Tatrangi Dávid mondja a királynak.

⁷¹ I. k. 75. „Fölséges úr, a képet eladtam, tiszteletdíját itt hozom. Hatszáz Árpád-arany.” A király titkos festőművész, aki művét álnév alatt szerepelteti tárlaton.

⁷² I. k. 32. A kereskedelmi miniszter javaslata a minisztertanácsban a királynak.

⁷³ I. k. 23. A népes uralkodóház különféle politikai meggyőződést valló tagjai.

⁷⁴ I. k. 21. Az előzőtt fejedelmek családjai II. Árpád udvarában találnak menedéket.

⁷⁵ I. k. 18. L. 7: 66. j.

⁷⁶ I. k. 14. A fővárost 15 erődítmény övezi.

⁷⁷ I. k. 20., 2. k. 191. A rákosi Mars-mező a katonai díszfelvonulások színhelye. Szentpétervárott is van Mars-mező, ott a Sasza asszony ellen fellázadó tömeg támadásának kiinduló pontja. Ez és a következő jegyzetek a XX. század Budapestjét Párizs mintájára képzelgetik el. Erre mutat a Pantheon, a Palais Royal, a világtárlat, a börze körül oszlopok, a fontaine stb. Jenőy Kálmán utolsó látálmáiban is Párizs képe jelenik meg a magyar főváros jövődjeként. Eppur si m. 2. k. 321–2., 328.

⁷⁸ I. k. 20/„... a Pantheon alsó estradeját valamennyi magyar királyné szobra ékesíti.”

⁷⁹ I. k. 50. „Az országház égl”

⁸⁰ I. k. 20. A jövődj Magyarországnak Pantheonja: „... a Pantheon renaissance ízlésű kupolájával, melynek felső homlokzatát valamennyi magyar király szobra ékesíti.”

⁸¹ I. k. 20.

⁸² I. k. 487–488, 2. k. 49.

⁸³ I. k. 19—20.

⁸⁴ I. k. 28—33. A miniszterek előterjesztései az uralkodónak a minisztertanácsban.

⁸⁵ I. k. 20., 2. k. 203.

⁸⁶ I. k. 19. „... kétfelől csupa palotasor, kettős terebély fasorokkal szegélyezve, ékszerészboltok, miknek kirakatai három emeletig fölmennek.”

⁸⁷ I. k. 20.

⁸⁸ I. k. 22.

⁸⁹ I. k. 45. „Megszületett Amerikában is a nemzetiségi kérdés. Minden nemzetiség a saját jelöltjét akarja az elnöki székbe juttatni. Szerencsére a spiritisták dominálják még eddig valamennyit, s a médiumok ellensúlyozzák a demagógokat. A nők szavazatképessége elfogadott. És így bizonyos kilátás van arra, hogy új elnöknek a megholt elnök özvegye fog megválasztani.

⁹⁰ I. k. 342—345. Spanyolország a nihilisták és számos párt széthúzása miatt vergődik.

⁹¹ I. k. 45—46.

⁹² I. k. 46. „Legközelebb a frankfurti kamarák elé törvényjavaslat terjesztetet, mely a badkötelezettséget a nőnemre is kiterjeszteni indítványozza ... A Staats-Schatz tizezer millió márkára szaporítottott aranyban.”

⁹³ I. k. 48.

⁹⁴ I. k. 48. Mindezek a híresztelések (91., 92., 93. j.) a Menteur (= hazug) újság közleményei, amikről sohasem lehet tudni, mi bennük a valóság.

⁹⁵ I. k. 46. „Olaszország az anglikán egyházat adoptálta. Ezáltal hetvennégyezer abbate, szerzetes és tertiarius, huszonhatezer apáca lett exlex állapotba téve...”

⁹⁶ I. k. 47. A forradalmi Oroszországból emigrált főrangúak alkotják az új szerb nemességet.

⁹⁷ I. k. 47. A török birodalom is modernizálódik, eltörlik a régi valóságos előírásokat.

⁹⁸ I. k. 46. „... a Napóleon-családnak keserű küzdelmei vannak a Plonplon, Napóleon Péter, Wyse, Bellanger, Mimi és Pearl Cora legitim ivadékaik között, ami a republikánusok dolgát nagyon megkönnyebíti.”

⁹⁹ I. k. 46.

¹⁰⁰ I. k. 46.

¹⁰¹ I. k. 48. Az új betegség a ráng-düh. „... annyival gonoszabb minden eddigieknél, hogy az ember látásból megkapja.”

¹⁰² I. k. 47.

¹⁰⁰ 1. k. 48. „Hiteles mérnöki tekintélyek. . . állítják, hogy midőn a Vaskapunál a Duna utolsó akadályai is fel lesznek robbantva, ezálta a folyam oly sebes lefolyást kap, hogy nyáron át Budáról Pestre gyalog át lehet gázolni.”

¹⁰⁴ 1. k. 48. „Róma Bécsben. Ez a címe a legújabb balettnak. . . Legnagyobb vonzóerejét képezi az, ami el van belőle hagyva: a trikó.”

¹⁰⁸ 1. k. 47. „Románia [nem Szerbia, mint ahogy a noteszben] a népnevelés terén ért el eddigelé csodálatos előmeneteleket, iskolái a svájciakkal vetekednek.”

¹⁰⁶ 1. k. 48. 419—421.

¹⁰⁷ 2. k. 137. L. 7: 46. j.

¹⁰⁸ 2. k. 57. Egy nagy csimpánzt hipnotizálnak, s az csoda dolgokat beszél el az őskorról. Sokan hitelt adnak a csalásnak.

¹⁰⁹ 1. k. 195. Itt Sasza cárnő és Severus viszonyának részletező vázolata következik 75 pontban, kis megszakítással a 65. v. végéig.

¹¹⁰ 2. k. 170—171. Sasza asszony különböző női fogásokkal próbálja meghódítani Severust, a hidegvérű üzletembert, Otthon állam diplomatáját.

¹¹¹ 2. k. 171. „Valami nyugtalan, palpitáló vonaglása e villanyos ujjhegyeknek értetlenül érzett szavakat beszélt hozzá.”

¹¹² 2. k. 176. „Mikor nagyon jó kedvében volt Sasza asszony, magántermeiben hangversenyt rendezett udvarhölgyeivel. . . Gyönyörű csengő alt hangja volt.”

¹¹³ 2. k. 173. „Az az elsötétülése a szemeknek. . . valami bűvös hatással volt a férfira, ki önkéntelenül érzé e hölgy hatalmát lelke körül fonódni.”

¹¹⁴ 2. k. 203—206. A rettentő circus, hol a gőz-guillotin vérfürdőt rendez a kivégzettekben.

¹¹⁵ 2. k. 180.

¹¹⁶ 2. k. 160—161. Érzékzsongító bűvös játékokkal, az érzékiség felkorbácsolásával igyekezik Sasza cárnő Severust hatalmába keríteni.

¹¹⁷ 2. k. 158. „Az opera zenéje vagy lázító zajos volt, vagy buja melódiákkal lankasztó.”

¹¹⁸ 2. k. 187. „— Tehát tudd meg, hogy mire játszottál most. . . Én magam voltam föltéve a kártyára. . . Engem nyertél el. . . Tied vagyok. . . Imádlak. . .”

¹¹⁹ 2. k. 188. „Még akkor is kacagott, midőn Severus a külső terembe visszatért.”

¹²⁰ 2. k. 180. „Egy reggel férfi-öltönyben találta Sasza asszonyt. Táboruoki egyenruhát viselt.”

¹²¹ 2. k. 173—174.

¹²² 2. k. 173—174.

¹²² 2. k. 187. „S azzal odaveté magát a férfi keblére, s elkezdve annak homlokán a csókot, végigcsókolá őt egész a lába hegyéig.”

¹²⁴ 2. k. 180.

¹²⁵ 2. k. 170.

¹²⁶ 2. k. 178.

¹²⁷ 2. k. 177–180.

¹²⁸ 2. k. 258–259. Sasza asszony alázta meg magát Tatrangi Dávid előtt, mikor tehetetlenné teszi repülőgépjét s benne elfogja.

¹²⁹ 2. k. 175. Severus meghódításának különböző kísérletei közt a dús ebéd után közös pihenő a kandalló előtt.

¹³⁰ 2. k. 175. „... s midőn az izletes lakoma után Sasza asszony a kandalló előtti kerevetére ledült... akkor rákezdődött a finom emberszólás.”

¹³¹ 2. k. 180.

¹³² 2. k. 170–171. „... akkor kirántotta öltönyéből a zafiros mellrút – a tű hegyével beleszúrta a megduzzadt hüvelykujjba...”

¹³³ 2. k. 176. „Sőt azt is megtette, hogy a szentpétervári énekes kávéházakból felhozatta a leghírhedettebb sanzonetténekesmőt, s versenyt énekelt vele...”

¹³⁴ 2. k. 180. „Sasza asszony el tudott pirulni, mikor Severust közelíteni látta és el tudott halványulni, ha eltávozott.”

¹³⁵ 2. k. 180.

¹³⁶ 2. k. 257. „Hát nem vagy-e te Isten, hogy nem tudsz rajtunk segíteni” – Kiáltja Sasza Severusnak, midőn repülőgépjük tehetetlenné válik a petróleumsugártól.

¹³⁷ 2. k. 91. „Ott az ,én, te, ő' egy circulus vitiosus; ,te meglopysz engem; én meglopom őtet; ő aztán lopjon meg téged!”

¹³⁸ 1. k. 119. „... a hajdankori drága korinthusi ércet utánozza a princmetall.”

¹³⁹ 2. k. 122.

¹⁴⁰ 1. k. 118. „... a diófa kressilalkohol által sötétkékké pácolva...”

¹⁴¹ 2. k. 74.

¹⁴² 1. k. 154.

¹⁴³ *A löcsei fehér asszony*. 1. k. 77. Gyógyszer, régen a furor daemoniacust gyógyították vele.

¹⁴⁴ Folytatódnak *A jövő század regénye* jegyzetei. 1. k. 138. A léghajószabályozáson vitatkoznak az elmegyógyintézetbe zárt feltalálók egymás között.

¹⁴⁵ 1. k. 152. Tatrangi Mózes magyarázza fiának a különböző ruganyos üvegananyagok összetételét.

¹⁴⁶ 2. k. 232. „Ez a névtelen tárgy két kovácsolt vaslemez volt egymásra róva, mindkettő fvformára meghajtvva, s mint Lawes hidgerendái, homorú felével egymásnak fordítva...”

¹⁴⁷ I. k. 155. Az öreg Tatrangi oktatja fiát a hajlítható üveg titkának keresésére, ajánlja a kobalt „megkísértését” is.

¹⁴⁸ I. k. 118–119.

¹⁴⁹ I. k. 155.

¹⁵⁰ I. k. 152.

¹⁵¹ I. k. 119–120.

¹⁵² I. k. 437. A bécsi nemzeti bank arany és ezüstkincsét hamis ércpénzekkel cserélik fel.

¹⁵³ I. k. 152. Tatrangi Mózes sorolja fel fiának a hajlós üveg különféle ismert anyagait. Köztük az obsidiánból készített üvegfajtát.

¹⁵⁴ I. k. 154.

¹⁵⁵ I. k. 139.

¹⁵⁶ I. k. 154.

¹⁵⁷ I. k. 154.

¹⁵⁸ I. k. 139.

¹⁵⁹ I. k. 155.

¹⁶⁰ I. k. 435.

¹⁶¹ I. k. 152.

¹⁶² I. k. 139.

¹⁶³ I. k. 152.

¹⁶⁴ 2. k. 9.

¹⁶⁵ 2. k. 179.

¹⁶⁶ I. k. 79.

¹⁶⁷ I. k. 140.

¹⁶⁸ 2. k. 76.

¹⁶⁹ I. k. 437., 2. k. 76.

¹⁷⁰ *Akik kétszer halnak meg. A tegnap* 334. „Ugyanaz a címer nagyban is ki van függesztve egy niello művű ezüst rájánában.”

¹⁷¹ *A jövő század regénye* folytatódik. I. k. 154.

¹⁷² I. k. 154.

¹⁷³ 2. k. 20–21. Otthon államban a bor állami monopólium, s csak betegeknek adják orvosi receptre.

¹⁷⁴ I. k. 388. A léggömbök megriasztják a lovakat a czenstochovoi csatában, s emiatt elvész az ütközet.

¹⁷⁵ I. k. 338.

¹⁷⁶ 2. k. 280. „... egy-egy nagyhatalmasság ezredek csupa „passevolant”-ból álltak, vak katonákból, akik a szemléken jelen vannak...”

¹⁷⁷ I. k. 338.

¹⁷⁸ I. k. 338.

¹⁷⁹ I. k. 337.

¹⁸⁰ I. k. 473.

¹⁸¹ I. k. 336. „... a Maxim-féle mitrailleurök, mikből szakadatlan vaszápor esik!”

¹⁸² I. k. 336.

¹⁸³ I. k. 380.

¹⁸⁴ I. k. 380. Assa, asa foetida (aszand kóró) a Ferula-félékhez tartozó növények szárított tejnedve. Undorító szaga, keserű íze van.

¹⁸⁵ Szeretve mind a vérpadig. I. k. 258. „... azért fogtunk fegyvert, hogy ami ilyen kegyetlen cudar szó van a világon, mint... subsidium... azt mind lekaszaboljuk.” „Zsoldja is rendesen kijárt a seregnek: XIV. Lajos megküldé az elmaradt subsidiumot.”

¹⁸⁶ A jövő század regénye jegyzetei folytatódnak. I. k. 335.

¹⁸⁷ I. k. 363. „Otto herceg, a főparancsnok rögtön... az első, semon-
ce' lövés után kinyilatkoztató, hogy alkudozásokba kíván ereszkedni az orosz tábornaggal...”

¹⁸⁸ I. k. 361. A regényben: egérpatrol.

¹⁸⁹ I. k. 403., 425., 430.

¹⁹⁰ I. k. 338. A regényben: caponiere.

¹⁹¹ I. k. 362. „... azt a kétszáz ezer fiút úgy nevezik már most katonai műszóval, hogy 'enfants perdus'.”

¹⁹² I. k. 388. „Amint az első hadoszlopban ügető paripák megpillantották a szemközti repülő szárnyategeket, egyszerre visszatörpantak, és az egész arcvonal elkezdett 'flottirozni'.”

¹⁹³ I. k. 376. „Valami ördög az éjjel egy camisade-dal elfoglalta Czenstochovát.”

¹⁹⁴ I. k. 365. „A cernirozás első napján a megszálló sereg fővezére, Schertinszki tábornagy megfuvatta a 'chamade'-ot a krakkói hídfő előtt...”

¹⁹⁵ I. k. 382.

¹⁹⁶ I. k. 381. A regényben: girandol.

¹⁹⁷ I. k. 352.

¹⁹⁸ I. k. 382.

¹⁹⁹ I. k. 142. „A gép orrára volt alkalmazva egy Coehorn-féle „amusette”; mint tudva van; kis kaliberű ágyú, melytől én ugyanazon hajtógép erejével, gépem harci célokra alkalmas voltának bebizonyításául hét első perc alatt 20 röppentyűt bocsátottam a Balatonba.”

²⁰⁰ I. k. 354. „... a Kárpátok szorosait védváracsokkal, úgynevezett helepolisokkal ellátja, mik vasból vannak, és szétszedhetők, tova szállíthatók...”

²⁰¹ I. k. 338.

²⁰² 2. k. 210.

²⁰³ I. k. 357.

²⁰⁴ Rab Ráby 194-195, Péter Péter 16.

²⁰⁵ A jövő század regénye jegyzetei következnek. I. k. 189. A Magyarországon működő különböző keresztény felekezetek templomán különböző alakú keresztek láthatók megkülönböztetésül.

²⁰⁶ I. k. 235-236. A regényben a frank uralkodó vonása zöld tinta, nem a bizánci.

²⁰⁷ I. k. 233.

²⁰⁸ I. k. 235. „A királyok kocsija mellett szaladó „Klethi és Plethi!”

²⁰⁹ 2. k. 99., 283.

²¹⁰ I. k. 235.

²¹¹ 2. k. 114.

²¹² I. k. 102.

²¹³ I. k. 61. „... a japáni santal levelei ... kékek.”

²¹⁴ I. k. 61.

²¹⁵ 2. k. 8.

²¹⁶ 2. k. 8.

²¹⁷ 2. k. 114.

²¹⁸ I. k. 61.

²¹⁹ 2. k. 119.

²²⁰ I. k. 117.

²²¹ I. k. 117.

²²² I. k. 102.

²²³ 2. k. 325.

²²⁴ 2. k. 7. A regényben nialéa-szőlők.

²²⁵ 2. k. 7-8. A regényben: dinnyecalakú gerezdes abacatok, piraquabaracok, kék zománcú mangosztán-almák.

²²⁶ 2. k. 7. A regényben: guyave-szilvák.

²²⁷ 2. k. 8.

²²⁸ 2. k. 7.

²²⁹ 2. k. 8.

²³⁰ 2. k. 8.

²³¹ 2. k. 7.

²³² I. k. 290. A regényben: orchidacák csodaszép bokréttái.

²³³ 2. k. 8.

²³⁴ 2. k. 114. A regényben: dzsagattáj.

²³⁵ 2. k. 114.

²³⁶ 2. k. 114. Kiegészítve: lovacka.

²³⁷ 2. k. 34.

²³⁸ 2. k. 35.

²³⁹ 2. k. 34.

²⁴⁰ I. k. 80.

²⁴¹ I. k. 123.

- 242 I. k. 123.
- 243 I. k. 177; 419—420.
- 244 2. k. 34.
- 245 I. k. 177.
- 246 I. k. 152.
- 247 2. k. 34.
- 248 I. k. 123.
- 249 I. k. 118. „... a szakértő leírását adta annak a rût ,sarcom'-nak, mely a szörnyeteg fejbúbjából kinőtt...”
- 250 I. k. 108; 123—125.
- 251 2. k. 34.
- 252 2. k. 34. A repülőgép révén magas régiókba feljutó ember ott fent gyógyulást talált mindenféle bajára az ózondús levegőben (jodozmon hatása).
- 253 2. k. 34. „... nem kapkodott a végső segítő ginseng ,panax' után az aszkóros...”
- 254 I. k. 123.
- 255 *Szeretve mind a vérpadig.* I. k. 264.
- 256 *A jövő század regénye* folyt. köv. 2. k. 34.
- 257 I. k. 205. „... a képviselő megvizsgálhatja, hogy nincs-e a sonkában trichin...”
- 258 I. k. 130.
- 259 I. k. 101; 2. k. 163.
- 260 2. k. 34.
- 261 2. k. 34.
- 262 I. k. 123.
- 263 2. k. 34. A regényben: Bestucheff.
- 264 I. k. 193 „... beszéli sok helyütt egymásközt a sajtászerű ,Ladinó' zsargont...”
- 265 2. k. 275.
- 266 I. k. 228.
- 267 I. k. 228.
- 268 2. k. 293—294.
- 269 I. k. 236.
- 270 I. k. 165. „Mister Severus valóságos Bisbariba néger típus volt, mely a többi néger fajoktól clüt.”
- 271 2. k. 118.
- 272 2. k. 125.
- 273 2. k. 125. Pamir = Kin-Tseu = Ladakh ország. L. még 7: 46. és 7: 107. j.
- 274 I. k. 473.
- 275 2. k. 281.

- 276 2. k. 291.
 277 2. k. 101., 281.
 278 2. k. 287. A Szaharát teljesen átalakítják a Földközi Tenger vizének az Atlas hegységen át fúrt alagúton történt bevezetésével, mely egy részét előnti, és a Számum forró, száraz szélnek megváltoztatásával.
 L. még 7: 26. és 7: 53. j.
 279 1. k. 197.
 280 1. k. 141.
 281 2. k. 142.
 282 1. k. 416.
 283 2. k. 350.
 284 2. k. 281.
 285 2. k. 197.
 286 2. k. 18.
 287 2. k. 172.
 288 2. k. 142.
 289 2. k. 106.
 290 1. k. 283.
 291 2. k. 149., 283.
 292 2. k. 3. A noteszban 4 sorral lejjebb a Duna alluviális képződéséről nézve 1. *Az arany ember* meséjének egyik színterét. 1. k. 47.
 293 *A jövő század regénye* folyt. köv. 2. k. 74.
 294 2. k. 74.
 295 1. k. 437.
 296 2. k. 89. A regényben: marc-bankó.
 297 1. k. 437. Feketés-szürke vastag téglák, egy belőlük 60 fontot nyom. Nagy mennyiségű arany, ezüst számolására.
 298 2. k. 80. „... a vendéglőkben elkezdtek előtűnedezni a ‚pásztorfillérek‘, ami olyan váltópénz, amit minden vendéglős a saját nevével és pecsétjével ellátott papírszeletből készít. . .”
 299 1. k. 438. A bécsi nemzeti bank érckészletét, aranyát, ezüstjét ágyukká önteti Sasza asszony, s a világ diplomáciája szemelattára fényes nappal viteti el Bécsből.
 300 2. k. 74.
 301 1. k. 236.
 302 *Szeretve mind a vérpadig.* 2. k. 127. „A hírhedt Oppenheim meg fényes palotát is építtetett magának a Szent Péter téren, ő volt a birodalmi pénzügyek rendezője. . .”
 Szerelpelteti Szűsz Oppenheim nevét Jókai az Ü 1872. nov. 29. 48. sz. 565. *Szűsz Oppenheim* c. költeményben.
 303 Ismét folytatódik *A jövősz.* anyaggyűjtése 967 7 1
 304 1. k. 434–437.

- 306 I. k. 412.
 308 I. k. 237.
 307 I. k. 433.
 308 I. k. 436—437.
 309 I. k. 437. „Rajtuk a készítő bankház stampigliája belenyomva: „Sharps et Hilkens, Bullionbrokers, London, A. 772. B”. Mellékelve hozzájuk a hamburgi próba. . .”
 310 I. k. 435—436.
 311 I. k. 436. „A hosszú boltozat alatt végig állnak ily pénzzacsokból felrakva a hét láb magas és négy láb széles gömbölyű és négyszögű tömör tornyok.”
 312 I. k. 436. Magyarul: Ferenc császár tette itt le ennek az épületnek alapkövét 1821. júl. 21-én.
 313 I. k. 440.
 314 I. k. 190. A regényben: akipetárok.
 315 I. k. 192. „Minden hamvazó szerdán megújítatik a minden tévelygőket megrettentő ,commináció. . .”
 316 I. k. 219.
 317 I. k. 191. „. . . a könnyelmű nők házat Madelonettek kolostorává szentelék fel;”
 318 I. k. 190.
 319 I. k. 194. A regényben: Beth din Haggadol.
 320 I. k. 192. „Septuagesima vasárnapján megkezdetik a violaszín gyász, s végeztével kiosztatik az ,emlékkenyér’.”
 321 I. k. 191.
 322 I. k. 194.
 323 I. k. 192.
 324 I. k. 238.
 325 I. k. 189.
 326 I. k. 193.
 327 I. k. 188.
 328 I. k. 208. „A főpapi öltönyök, a bíbor mozzeta az aranyos virágos szövettű paramentek, a selyem csulák. . .”
 329 I. k. 188.
 330 I. k. 190.
 331 I. k. 187.
 332 I. k. 192.
 333 I. k. 193.
 334 I. k. 193.
 335 I. k. 191.
 336 I. k. 181. „. . . a magasabb rangú hölgyek, kik szerelmi botlásaikat takargatják, a ,theaterinnők’ szent szövetségébe avatják be magukat. . .”

- 327 I. k. 191.
- 328 I. k. 82; 188. A regényben: „parabolánnők aziluma’, Parabolana női szerzet.
- 329 I. k. 186.
- 340 I. k. 186. „... ,az apostoli’ király versenytárs nélkül kapja évenként a pápa által megszentelt kalapot.”
- 341 I. k. 101. „A ,Kathairetes’-ek (skoptsik) tana azzal akarja a világi boldogtalanságnak végét vetni, hogy az emberiség teljes kiirtását indítványozza...”
- 342 I. k. 101.
- 343 I. k. 102; 196.
- 344 I. k. 203.
- 345 I. k. 216.
- 346 I. k. 189.
- 347 I. k. 102; 188. „... ,Paternianok’, kik előtt csak két szentség van: a nőtlenség meg a koldulás...”
- 348 I. k. 245.
- 349 I. k. 190. „... ,pabulatores’ szektának is vannak követői, kik... erdei gyümölcsezel és ehető filvekkel élnek; ezért ,legelészők’ a nevük...”
- 350 I. k. 188. A regényben: oratórium-barátok.
- 351 I. k. 235. „Szentpéter láncái”.
- 352 I. k. 210. A regényben: szabadkőmivesek.
- 353 I. k. 186.
- 354 I. k. 195.
- 355 *Görögülz. Irzambek herceg* 202.
- 356 *A jövő század regénye* folyt. köv. I. k. 191.
- 357 I. k. 228. „... Mazrur ugyanazon Sabinákat a tegnapelőtti processziókhöz is kikölcsonzta, mint mezítlábas és cílicees penitenciereket.”
- 358 I. k. 188.
- 359 I. k. 191.
- 360 I. k. 191.
- 361 I. k. 103.
- 362 I. k. 103.
- 363 I. k. 103.
- 364 I. k. 103.
- 365 2. k. 160.
- 366 I. k. 103. „Rák ouverture’.
- 367 I. k. 103.
- 368 I. k. 103.
- 369 I. k. 118.

- ³⁷⁰ I. k. 101.
- ³⁷¹ I. k. 110.
- ³⁷² 2. k. 160. „... közbe az üvegharangjáték templomi kondulásai...”
- ³⁷³ Az első oszlop az előadásra vonatkozó zenei műszavak csoportja.
- ³⁷⁴ A szerzetesi életet és a skolasztikát kigúnyoló mű pontos címe: *Epistolarum obscurorum virorum ad dom. M. Ortuinum Gratium volumina duo*. I. k. 1515, 2. k. 1517-ben jelent meg szerző megjelölése nélkül. *Erasmus* 3 szerző közös művének tartotta, közülük *Hutten Ulrich* neve a legismertebb.
- ³⁷⁵ Történeti nevezetességű francia táncdalok a nagy forradalom korából.
- ³⁷⁶ Folytatódnak *A jövő század regénye* jegyzetei. 2. k. 158. „... a balet nagyon hasonlított babiloni Astarte-ünnepekhez...”
- ³⁷⁷ Amerikai indulók. L. *Enyim, tied, övé*, I. k. 230. és 2. k. 62. és *Akik kétszer halnak meg* 2. k. 138.
- ³⁷⁸ 2. k. 160.
- ³⁷⁹ I. k. 234. A regényben: Repninek, Serbatowok, Dolgoruckiak, Galiczinok, Labanowok, Meszenszkoik, Kurakinok.
- ³⁸⁰ I. k. 234. A regényben: Isenburgok, Bösteinok, Usingenek, Salkyburgok, kik uralkodói hatalommal bírtak egykor.
- ³⁸¹ I. k. 236.
- ³⁸² I. k. 254. „... ezennel kinevezem... Henrik Zsigmond főherceget Galicia helytartójává...”
- ³⁸³ I. k. 186.
- ³⁸⁴ I. k. 237–238.
- ³⁸⁵ I. k. 200. „... a rezultáns óraszámra az összes képviselőház díja felosztatik, a ‚neglecta pénzek’ a szorgalmas jelenvalók örömére fordulnak.”
- ³⁸⁶ 2. k. 91. A regényben: Sybaris.
- ³⁸⁷ I. k. 235.
- ³⁸⁸ I. k. 224; 2. k. 65.
- ³⁸⁹ *Szeretve mind a vérpadig*. 2. k. 150.
- ³⁹⁰ *A jövő század regénye* folytatódik a följegyzésekben. I. k. 78.
- ³⁹¹ I. k. 78.
- ³⁹² I. k. 238. „Magánvagyonod: nincs; mert amid van, az mind ‚regredient örökség’, nem a te gyermekeidre száll, hanem arra, aki uralkodik.”
- ³⁹³ I. k. 235.
- ³⁹⁴ *A löcsei fehér asszony* I. k. 145.
- ³⁹⁵ *A jövő század regénye* I. k. 235.

³⁰⁶ Görög tűz; *Samyl fiai*. 157. „Miklós cár Leuchtenberg herceg fiaitól ... elvette a Beauharnais nevet s Romanovszkynak nevezte el őket.”

³⁰⁷ *A jövő század regénye* folyt. 1. k. 228., 235. Szénégetők. Olaszországban a XIX. század elején alakult titkos politikai társaság. Célja az idegen zsarnokok (franciák) elűzése, Olaszország felszabadítása és a korlátlan monarchikus hatalom megdöntése. *Eppur si muove* 2. k. 152.

³⁰⁸ 1. k. 238. „... az osztrák felsőházban ... az lett indítványozva, hogy a két ország jövőre altercativ [nem alternatív] uralkodás szerint kormányoztassék, vagy inkább, ahogy németül mondjuk: ‚Mutschirung’ szerint.”

³⁰⁹ 1. k. 127.

³⁰⁰ 2. k. 159. „... a szőnyegzet legdrágább perzsa gimians kézmű...”

³⁰¹ 1. k. 118. „... a múlt századokban elvesztettek hitt, most újra feltalált ‚porporino’-kő bíborpiros tábláival...”

³⁰² 1. k. 118.

³⁰³ 1. k. 118.

³⁰⁴ 1. k. 117.

³⁰⁵ 1. k. 118.

³⁰⁶ 1. k. 115.

³⁰⁷ 2. k. 166.

³⁰⁸ 2. k. 8.

³⁰⁹ 2. k. 21.

³¹⁰ 2. k. 18.

³¹¹ 1. k. 197. „... a tanítót ismét a mensa ambulatoria alamizsnafalatjaira szorította...”

³¹² 1. k. 197.

³¹³ *Az élet komédiásai* 1. k. 33.

³¹⁴ *A jövő század regénye* jegyzetei folyt. 1. k. 102; 197.

³¹⁵ 1. k. 461. „A magyar karbonárik utána éneklük az ‚Elloposkleros’ gunydalait.” Fischart, Johann (1545–1590) német költő használta az Elloposkleros, Huldrich nevet is.

³¹⁶ 1. k. 461.

³¹⁷ 2. k. 26. Az Otthon állam megszünteti a hazárdjátékokat.

³¹⁸ 1. k. 115.

³¹⁹ 2. k. 352. „Németországban lisztnek használták a Kieselgurt...” (= kovaföld).

³²⁰ 1. k. 244.

³²¹ 1. k. 207. „Mind valamennyit gyanúsították kommunisztikus, saintsimonisztikus törekvésekkel.”

³²² 1. k. 11–12.

³²³ 2. k. 62. A köv. n. felj.-hez a tréffás babini köztársaságról l. 2: 110. j.

⁴²⁴ 2. k. 168. „Az a pokol, amelyikről én beszélek, egy nihilista páholynak a címe. . .” — mondta Sasza asszony Severusnak.

⁴²⁵ 2. k. 350. „a pálmafák tövében azok a csoportokban növénygombák, miket a beduinok ‚kommá’-nak neveznek, előjövésük inséges esztendőt jelent. . .” *Görögút* 261. Itt „kemma” alakban fordul elő, mint a noteszben.

⁴²⁶ *Asszonyt kísért — Istent kísért.* 251. „Ez a kemence az, ami Angliában a ‚Queens pipe’ [= a királyné pipája], amiben az elkobzott csempész-dohányt elégetik.”

⁴²⁷ *A jövő század regénye* folyt. köv. 2. k. 80. „Braziliában a magyar liszt helyett elővették a ‚guarana’ kenyeret, mely vadon termő paullinia magokból készül. . .”

⁴²⁸ 1. k. 124.

⁴²⁹ 2. k. 21.

⁴³⁰ *Akik kétszer halnak meg.* *A ma* 212.

⁴³¹ *Ismét A jövő század regénye* folyt. 2. k. 80. „Braziliában a magyar liszt helyett elővették. . . a gyárhulladékból készült creoson-kenyeret. . .”

⁴³² 1. k. 380.

⁴³³ 1. k. 380—181.

⁴³⁴ 1. k. 448.

⁴³⁵ 1. k. 446.

⁴³⁶ 1. k. 446—447. Felhasználta, bár nem szóról-szóra, a Tatra hegyláncjának leírásában.

⁴³⁷ 1. k. 448. A regényben ‚öt tó’ völgye.

⁴³⁸ 1. k. 447. „. . . egy sötétzöld gömbölyű víztükr, vörös palarámába foglalva; vagy egy barna tó, fehér mészkő keretben. . .”

⁴³⁹ 1. k. 446.

⁴⁴⁰ 1. k. 447. „. . . sehol legelésző tehének, kecskék.”

⁴⁴¹ 1. k. 447.

⁴⁴² 1. k. 447.

⁴⁴³ 1. k. 449.

⁴⁴⁴ 1. k. 454—455.

⁴⁴⁵ 1. k. 446. „A Kárpátoknak nincsenek sem jéghegyei, sem örök havasai.”

⁴⁴⁶ 1. k. 446.

⁴⁴⁷ 1. k. 452.

⁴⁴⁸ 1. k. 447. „A nyári napokban az egész betöft a hegyek füstje, az az átlátszó köd, mely a távot és a mélyet opálszínbe rejti. . .”

⁴⁴⁹ 1. k. 447; 2. k. 142.

⁴⁵⁰ 2. k. 288. L. 7: 26. j.

⁴⁵¹ 2. k. 42. „Az aerodromon valóban négy napot csinált egy huszon-négy órából, az éjszarki rövid földabroncon a nappal szemközt repülve.”

- ⁴⁵² 2. k. 256.
- ⁴⁵³ Egy az Isten 2. k. 230. Jegyzetek. Ava Saxa.
- ⁴⁵⁴ A jövő sz. folyt. köv. 1. k. 446.
- ⁴⁵⁵ 1. k. 447.
- ⁴⁵⁶ 1. k. 455.
- ⁴⁵⁷ 1. k. 454. „... a Kárpát-hegylánc delejes hatása ... büverdöt kölcsönöz az alatta elterülő országnak; lángbora zamatajában, fiainak munkabíró, hadratermett véralkatában.”
- ⁴⁵⁸ 2. k. 437.
- ⁴⁵⁹ 2. k. 101; 329.
- ⁴⁶⁰ 2. k. 40.
- ⁴⁶¹ 2. k. 106—107.
- ⁴⁶² 1. k. 459.
- ⁴⁶³ 1. k. 447.
- ⁴⁶⁴ Forrása: Ipolyi 1. skk.
Feldolgozás: *A jövősz.* 2. k. 153.
- ⁴⁶⁵ Forrása: Ipolyi 21.
Feldolgozás: *A jövősz.* 2. k. 153.
- ⁴⁶⁶ Forrása: Ipolyi 21. Ipolyi szerint a pogány ősvallás istene.
Feldolgozás: *A jövősz.* 2. k. 153. *Bálványosvár* 24. „Bálványosvárban a Damaseket imádják s a forrásnál áldoznak.”
- ⁴⁶⁷ Forrása: Ipolyi 24.
Feldolgozva: *A jövősz.* 2. k. 153.
- ⁴⁶⁸ Forrása: Ipolyi 27.
Feldolgozás: *A jövősz.* 2. k. 153.
- ⁴⁶⁹ Forrása: Ipolyi 33.
Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143. *Bálványosvár* 166.
- ⁴⁷⁰ Forrása: Ipolyi 31.
Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143. *Bálványosvár* 166.
- ⁴⁷¹ Forrása: Ipolyi 33.
Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143. *Bálványosvár* 166.
- ⁴⁷² Forrása: Ipolyi 45. Hopcihér vagy kopcihér alakban egyaránt előfordul. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143. „... az ördögöt nem tartják nagy tiszteletben, annak a neve csak 'hopcihér'.”
- ⁴⁷³ Forrása: Ipolyi 46. Feldolgozva: *Bálványosvár* 166. Rapsonné ilyen szavakkal átkozódik, amikor megtudja, hogy Szilamér bélpoklosokat hozott az ő kastélyába: „Nem is telhetett ki ilyen ördögösség mástól, mint egy Krisztus-tagadó tuhuduntól! Eddig is hat ördöggel jártak a pogányok: Guta, Fene, Mirigy, Csoma, Dobroc, Kékkelevény s most ez idehozza közéjük még a Bélpoklot is, hogy ki legyen a hetes szám!”
- ⁴⁷⁴ Forrása: Ipolyi 51.

- ⁴⁷⁶ Forrása: Ipolyi 136. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143.
- ⁴⁷⁶ Forrása: Ipolyi 124.
- ⁴⁷⁷ Forrása: Ipolyi 467. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143.
- ⁴⁷⁸ *A jövősz.* 1. k. 329. „Obsolet fogalmak.” (= elavult, használatból kiment fogalmak.)
- ⁴⁷⁹ Forrása: Ipolyi 71. (Aliorumna), 88 (Alorumna). Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 153. „Az elemek papnéi, az alirumnák. . .” *Bálványosvár* 208. Jegyzetek „Alirumna Ipolyi Arnold mythológiája. A magyar pogányvilág hadnemtdői lehettek.” A regényben gyakran szerepel.
- ⁴⁸⁰ Forrása: Ipolyi 78.
- ⁴⁸¹ Forrása: Ipolyi 75. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 153.
- ⁴⁸² Forrása: Ipolyi 253. Feldolgozva: *Bálványosvár* 71. A pogány papnők búbájós szereket árulnak: „. . . ,Csaba-ire’ virágot, bajsebek begyógyítására. . .”
- ⁴⁸³ Forrása: Ipolyi 93. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 137. *Bálványosvár* 23. Rapsonnét és hűgát, Firénét tündérékként szerepelteti Jókai. De a tündérkor már elmúlt a regény cselekménye korában. Ezért írja: „Héj Rapsonné asszony, hol van az már, mikor kegyelmed tündéri szépsége még az ördögöt is úgy elbolondította, hogy kívánságára kőutat épített a várából egész Kolozsvárig! Régen volt ez már.”
- ⁴⁸⁴ Forrása: Ipolyi 98. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 137.
- ⁴⁸⁵ Forrása: Ipolyi 102. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 153.
- ⁴⁸⁶ Forrása: Ipolyi 108. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 153. „Voltak hagyományaik. . . a fanyövő, vasgyuró óriásokról. . .” *Bálványosvár* 85. „. . . úgy jöhet, hogy ormóttan óriásokkal kell megverekednünk, hogy a mesebeli ,fanyövők, vasgyurok, kőmorzsolók’ állnak utunkba. — mondja népének Mike András.”
- ⁴⁸⁷ Forrása: Ipolyi 112. Feldolgozva: *Bálványosvár* 71. A pogány papnők búbájós szereket árulnak „. . . ,pilinkó’ bábót gyermektelen asszonyok számára.” L. még *A jövősz.* 2. k. 153.
- ⁴⁸⁸ Forrása: Ipolyi 113.
- ⁴⁸⁹ Forrása: Ipolyi 115.
- ⁴⁹⁰ Forrása: Ipolyi 117.
- ⁴⁹¹ Forrása: Ipolyi 152.
- ⁴⁹² Forrása: Ipolyi 146.
- ⁴⁹³ Forrása: Ipolyi 146.
Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 239. „A bölcs Tana vezér. . .”
- ⁴⁹⁴ Forrása: Ipolyi 148–149.
Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 138.
- ⁴⁹⁵ *A jövő század regénye* 2. k. 138.
- ⁴⁹⁶ Forrása: Ipolyi 164.
Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 138.

- ⁶⁰⁷ *A jövő század regénye* folyt. köv. 1. k. 100.
- ⁶⁰⁸ 1. k. 193. „... a protestánsoknak sem volt kedvezőbb helyzete. Náluk is megvolt a meghasonlás azon kérdés fölött, hogy vajjon minden ember a mostani testében támad-e fel ítélet napján, vagy éppen csak a bibliai szent ‚lus‘ csont marad meg minden emberből, s ahhoz alkotódik hozzá az újra ébredő tulajdonos.”
- ⁶⁰⁹ 1. k. 163. „Az olympi istenek ‚fehér vére‘ az ichor. Te az istenvért fedezted föl...”. Tatrangi Mózes mondja fiának, Dávidnak.
- ⁶⁰⁰ 2. k. 158.
- ⁶⁰¹ 1. k. 188–189. „A szabadelvűbb magasabb köröket aztán a spritizmus tanai tartják elfoglalva... Ők az ‚sztrál-szellemek‘ közvetítése által nyerik a túlföldi revelációkat, miket Mózes idejében a villámok és égő csipkebokrok hirdettek.”
- ⁶⁰² 2. k. 163. „Graham mennyei nyoszolyája. — lady Hamilton eleven szobrai idestova kétszáz esztendő s régiségek...”
- ⁶⁰³ 1. k. 194.
- ⁶⁰⁴ 1. k. 425.
- ⁶⁰⁵ Folytatja *A jövő század regénye* anyaggyűjtését. 2. k. 149.
- ⁶⁰⁶ 1. k. 425. „... a dodolatánc... a leányok, akik azt táncolták (az utcán) csupa virágokba voltak öltözve és semmi egyébbe.”
- ⁶⁰⁷ Tatrangi Dávid az északi sarkon levő hyalichor amfiteátrumon, a tüzet nem ismert ősember katakombája fölött helyezi örök nyugalomra atyját, Tatrangi Mózeset.
- ⁶⁰⁸ 2. k. 9.
- ⁶⁰⁹ 2. k. 161.
- ⁶¹⁰ 2. k. 160.
- ⁶¹¹ 2. k. 8. „... egy Brassóból idetelepült örménynő különösen nagyra van igen keresett szumátrai kappanjaival, amik kávéknak híznak.”
- ⁶¹² *A jövő század regénye* folyt. köv. 2. k. 164.
- ⁶¹³ 2. k. 9.
- ⁶¹⁴ 2. k. 9.
- ⁶¹⁵ 2. k. 9.
- ⁶¹⁶ 1. k. 419.
- ⁶¹⁷ 1. k. 347. „A németek meg azután a jenkiről mondtak el minden szépet: az mind Barnum, aki csal, vagy Rowdie, aki rabol...”
- ⁶¹⁸ 2. k. 213.
- ⁶¹⁹ 1. k. 421.
- ⁶²⁰ *Életemből. A csendes évek története* 1. k. 82.
- ⁶²¹ *Az élet komédiáisi* 2. k. 135.
- ⁶²² Folytatódik *A jövő század regényének* anyaggyűjtése. 2. k. 9.
- A regényben: bombik.
- ⁶²³ 1. k. 442.

⁴²⁴ I. k. 192—193. „... fölfedezte Gamalielnek, Szent Pál tanítójának iratait, melyekben a megváltó kontemporaneusa a leghitelesebben megírja Krisztus halálának napját, világosan kiteve, hogy ez a nap VIII. Idibus Martii, tehát március 7. napja volt.”

⁴²⁵ I. k. 226. A regényben geuse fillérek.

⁴²⁶ 2. k. 172.

⁴²⁷ 2. k. 89. „E bűvárharanggal leszálltam a caxamarkai forróvízokádó vulkán fenekére, amelybe az inkák kincseit négyszáz év előtt a mexicóiak beleveték.”

⁴²⁸ I. k. 274.

⁴²⁹ Folytatódik *A jövő század regényének* előmunkálata. I. k. 16.

⁴³⁰ I. k. 186; 229.

⁴³¹ I. k. 186; 229.

⁴³² I. k. 242. A regényben Sacherij Hermione Peleja.

⁴³³ I. k. 262. „... nem támadtak bande noir-ok.”

⁴³⁴ I. k. 230. „A rémséges ‚Befana‘ a Habsburgok hagyományában emlékezetes ‚fehér (nem fekete) asszony‘ megjelent a folyosókon...”

⁴³⁵ Catalani énekesnő szerepel az *Egy magyar nábob* „Egy híres művész-nő pályája” c. fejezetében mint a magyar Fodor Jozsefin versenytársa.

⁴³⁶ Folytatódnak *A jövősz.* jegyzetei. I. k. 266—267. L. a 7:375. j.

⁴³⁷ 2. k. 143. L. még *Bálványosvár* 210. Jegyzetek. Forrása: Ipolyi 188. „Pozsonyi missla: ‚az új tűz megszentelése után az egész városban eloltattott a tűz, s helyette a megszentelt tüzet osztották ki. Ha sokáig tűz nem gerjeszthető dörzsölés által, gyanu támad, hogy valahol még el nem oltott tűz gátolja az elem előtűnését. Két szűz fiu idézi elő a tüzet; s ehhez kilenc féle fa használtak. U.a. Tűzünnepek leírása. Szentivánéji tűz.”

⁴³⁸ 2. k. 143.

⁴³⁹ 2. k. 143. Forrása Ipolyi 209.

⁴⁴⁰ Forrása: Ipolyi 454 skk. Felhasználva: *Még egy csokrot. Az apja fia* 48. „... azt hitte, hogy ő hozta ezt a fergeteget, minthogy a garaboncsással együtt érkezett a falvaikba, s agyon akarták verni.”

⁴⁴¹ Forrása: Ipolyi 228. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 143. *Bálványos vár* 3. (Erdélyi homoksivatag) „ahol nem lakik más, mint az elátkozott ördögök, meg azoknak boszorkány szeretőik, azok meg a lidércek becsalogatják a vakmerő betolakodót a feneketlen dágványokba (...).”

⁴⁴² Forrása: Ipolyi 22.

⁴⁴³ Forrása: Ipolyi 234.

⁴⁴⁴ Forrása: Ipolyi, 257; 258. Feldolgozta: *A jövősz.* 2. k. 153—154. „Minden előjárójukat szabadon választották; (...) a hét vezért magát s a hét vezér a Tana-családból eredő fejedelmet, ki választása napján megtette a ‚napvágás‘-t az ‚égből esett kard‘-dal.” Ugyancsak: *Bálványosvár*

nyos vár 213. Jegyzetek. „*Napvégés* Leisser szerint háromszor vágott a magyar fejedelem a nap felé kardjával trónralépéskor. Bonfini szerint négyszer. Wagner adomái között feljegyzi a budai nagyvezér tréfáját, ki a fejét bekötötte, s borbélyt hivatott, panaszolva, hogy a trónra lépő magyar király az ő fejét megvágta a minap, amint a levegőben vagdalozott a kardjával.”

⁶⁴⁵ Forrása: Ipolyi 268. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁴⁶ Forrása: Ipolyi 272. A Hetevény csillagzat a Fiastyúk. Felhasználva *Bálványosvár* 213. Jegyzetek.

⁶⁴⁷ Forrása: Ipolyi 273. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁴⁸ Forrása: Ipolyi 271. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁴⁹ Forrása: Ipolyi 273. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁵⁰ Forrása: Ipolyi 272. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁵¹ Forrása: Ipolyi 272. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁵² Forrása: Ipolyi 274.

⁶⁵³ Forrása: Ipolyi 275. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 143. *Bálványosvár* 10.

⁶⁵⁴ Forrása: Ipolyi 280–281.

⁶⁵⁵ Forrása: Ipolyi 289.

⁶⁵⁶ Forrása: Ipolyi 295 (kiszé), 319 (kókós). Felhasználva: *Jövő sz.* 2. k. 153. „Az elemek papnéi, az alirumnák, sellők, firének, ha férjhez mentek, megszűntek a szertartásokban részt venni, s csak vénségükre (...) emelkedtek ismét a ‚kiszé‘, ‚kókós‘ bűbájos hírébe (...)” L. még *Bálványos vár* 70. „a gelencséreket kirakták az edényeik mellé a kakasfejű ‚deli ördögöket‘, miknek a hátuljába síp van dugva; ez sem ördög-már, csak füttyfene, de azért ‚kókós‘-nak hívják s minden háznál tartják.” u.o. 171. (Rapsonné szidja a rossz lelkeket:) „Gyfk előlem! Hess utamból! Ribancfajzat! Patvar-kiszé!”

⁶⁵⁷ Forrása: Ipolyi 400. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁵⁸ *A jövő sz.* 2. k. 143.

⁶⁵⁹ Forrása: Ipolyi 447. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 153. *Bálványosvár* passim.

⁶⁶⁰ Forrása: Ipolyi 405. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 143. *Bálványosvár* passim.

⁶⁶¹ Forrása: Ipolyi 467. Felhasználva *A jövősz.* 2. k. 143. *Bálványosvár* passim.

⁶⁶² Forrása: Ipolyi 475. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 143; 154.

⁶⁶³ Forrása: Ipolyi 477. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 143; 154.

⁶⁶⁴ Forrása: Ipolyi 478. Feldolgozta: *Bálványos vár* 72. „A vásár-bírónak ott áll a sátora a marhavásártéren. Ez a billogos (bilochus), aki ... az eladott ökörnek, lónak a tomporára sütteti ... a bevő billogát, (...) szívet, napot, holdat, kereket, löherelevelet ...”

⁶⁶⁶ Forrása: Ipolyi 459–460.

⁶⁶⁸ Forrása: Ipolyi 464. Felhasználta: *Még egy csokrot. Az apja fia* 40–41. *Bálványosvár* 39. A garabonc pogány pap.

⁶⁶⁷ Forrása: Ipolyi 481. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 143. A regényben: perest oldó. *Bálványosvár* 7. „perestáldó”

⁶⁶⁸ Forrása: Ipolyi 490. Felhasználta *A jövősz.* 2. k. 153. *Bálványosvár* 21. A körülraj c. fejezetben Jókai leírja a régi áldozatok rendjét. „A tűzáldozatokat hitbuzgó királyaink törvény által megtiltották. . . Pedig már nem gyűjtötték meg a Gyulák (a tuhadom főpapok) a szent tüzet kerékfogatással az oltárkövön; nem ölték le a fehér lovat a táltosok, nem itták meg a vérét a daliák a szent forrás vizével keverve.”

⁶⁶⁹ Forrása: Ipolyi 467, 505.

Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁷⁰ Forrása: Ipolyi 497. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 143.

⁶⁷¹ Forrása: Ipolyi 524. Felhasználta: *A jövősz.* 2. k. 154. *Bálványosvár* 16. (Mike Sára ezt mondja a kunokról) „Mikor a fejedelmük megvénül, fia pedig férfivá lesz, akkor a vén fejedelmet meg szokták ölni. Ezt olyankor teszik, mikor idegen ország határán belépnek.”

⁶⁷² Forrása: Ipolyi 526. Felhasználta: *A jövősz.* „. . . táltosaik, gyuláik a vének; kik a tűzáldozatot, a fehérlo-áldozatot végzik.” *Bálványosvár* 115.

⁶⁷³ Forrása: Ipolyi 532. Felhasználva: *Bálványosvár* 214.

⁶⁷⁴ Forrása: Ipolyi 543. Feldolgozva: *Bálványosvár* 87. Fejezet cím. Eskiűvő a napnál. Uo. 93. „Nálunk a férj maga köti be a felesége fejét mikor asszonyává teszi a leáldozó napnál . . .”

⁶⁷⁵ Forrása: Ipolyi 532. Felhasználva: *A jövősz.* 2. k. 154. *Bálványosvár* 195. (A kádár így beszél a vezérekhez:) „Íme ez áldozatkehelybe fogjátok csorgatni saját nyilatokkal megnyitott ereitekből az áldozatvért. E vezéri vérral összegyűlt bor áldomása legelőszőr is száll a választott vezérnek; utána a többi vezér a kelyhet kiüriti.”

⁶⁷⁶ Ismét *A jövősz.* jegyzetei következnek, csak a lapszámot jelczzük a továbbiakban. I. k. 105.

⁶⁷⁷ I. k. 121; 2. k. 157; 162. A regényben: canephorák.

⁶⁷⁸ 2. k. 158–159. A regényben Pawlofszky-kastély.

⁶⁷⁹ I. k. 220.

⁶⁸⁰ *Akik kétszer halmak meg.* 2. k. 190. „Választhatott volna ugyan akármilyen manupropriát, mert az úgy oda volt vakarintva, hogy azt senki meg nem ismerte, hogy vajjon a török szultán, 'thagu'-ja-e, vagy a japán mikádó névalírása.”

⁶⁸¹ Újra *A jövősz.* anyaga. I. k. 274.

⁶⁸² I. k. 267–268.

⁶⁸³ I. k. 101. A regényben baldowr nyelv = tolvajnyelv. *Akik kétszer halnak meg.* I. k. 203. A regényben: baldower olyan gonosztevő, aki a lopásokra az alkalmat kikutatja, azaz tolvajkém.

⁶⁸⁴ I. k. 228.

⁶⁸⁵ 2. k. 163.

⁶⁸⁶ I. k. 236. „... ez eleveníté fel Irlandban a ,withe boys'-ok gyilkos szövetségét...”

⁶⁸⁷ 2. k. 252. „... a délamerikai pampák buccanierjei nemcsak maguknak, de egész Amerikának képesek friss és besózott húst szolgáltatni...”

⁶⁸⁸ 2. k. 7.

⁶⁸⁹ 2. k. 7.

⁶⁹⁰ 2. k. 325. „... akkor szedték az utolsó termést a Tüzföld pangifáiról.”

⁶⁹¹ 2. k. 9. „A másik boltban mindenféle italokat árulnak, ott kapható... a borassuspálma cukros nedve...”

⁶⁹² I. k. 290.

⁶⁹³ 2. k. 7.

⁶⁹⁴ I. k. 313.

⁶⁹⁵ I. k. 313.

⁶⁹⁶ I. k. 321.

⁶⁹⁷ I. k. 314.

⁶⁹⁸ I. k. 315–317.

⁶⁹⁹ I. k. 320.

⁷⁰⁰ I. k. 319. „Az aërodromon.. tehát képes megállítani a napot (valódi Józsué), tehát az aërodromon utazójára nézve, ha akarja, nincs többé éjszaka!”

⁷⁰¹ I. k. 317.

⁷⁰² I. k. 320.

⁷⁰³ I. k. 425. „Sasza asszony... fölfedezett egy nőt, akinek tökéletes basszus hangja volt és egy férfit a leggyönyörűbb női szoprán hanggal.”

⁷⁰⁴ I. k. 428.

⁷⁰⁵ I. k. 420. A regényben: római házastársnők.

⁷⁰⁶ I. k. 420.

⁷⁰⁷ I. k. 424.

⁷⁰⁸ I. k. 423. A regényben csak ennyi: „... egyidejűleg konfiskálták a lakástalan szegénység számára az üresen hagyott főuri palotákat.”

⁷⁰⁹ I. k. 427–428.

⁷¹⁰ I. k. 418. .

⁷¹¹ I. k. 418.

⁷¹² I. k. 423–424.

⁶¹³ I. k. 424. A regényben szelidebb alakban: itt nem a pápát, csak hercegprímást házasítanak meg: „... megtörtént az az érdekes tréfa... hogy egy fantasztá delnő az esküdtszék elé idézteté magát a bécsi hercegprímást...“ formászerint odaitéltetett a férjkövetelőnek.”

⁶¹⁴ I. k. 419.

⁶¹⁵ I. k. 420.

⁶¹⁶ I. k. 419.

⁶¹⁷ I. k. 424.

⁶¹⁸ I. k. 417.

⁶¹⁹ I. k. 203.

⁶²⁰ I. k. 152.

⁶²¹ I. k. 152; 267–268. „... a bambuszban a kovásv saját konkrét képez, mik ruganyosak, mint a gyanta; tabaxirnak nevezik azt.” „Ez az opálnak az a neme, amit ‚hydrophan’-nak neveznek. Ha vízzel teleszivja magát, akkor a szivárvány minden szinciben ragyog, de ha... kiszárad, elhomályosodik...”

⁶²² I. k. 152.

⁶²³ I. k. 152.

⁶²⁴ 2. k. 303.

⁶²⁵ I. k. 153.

⁶²⁶ I. k. 153.

⁶²⁷ I. k. 152.

⁶²⁸ I. k. 152.

⁶²⁹ I. k. 152.

⁶³⁰ I. k. 152.

⁶³¹ I. k. 153–154.

⁶³² I. k. 152.

⁶³³ I. k. 154 „... az egyiptomiak már birták a titkot, hogyan lehet a fluor kristályát... intenzíve megfesteni.”

⁶³⁴ I. k. 154. „A diallag nem nevezhető-e özönvíz előtti ásatag üvegnek?”

⁶³⁵ 2. k. 303. A regényben: crownüveg.

⁶³⁶ 2. k. 51.

⁶³⁷ Az itt soron jövő 10 tételhez l.: *A jövő század regénye* I. k. 280–288.

⁶³⁸ I. k. 287. „Egyszerre huszonöt tüztorok okádja elő az olvadt hyalichort... A hőség, mely megolvasztotta, ezerkétszáz [nem 1500!] foku volt.”

⁶³⁹ I. k. 285–286. „... azok koronkint fel-felnyitottak egyet azokból a kemenclyukakból, miket ‚galambházak’-nak neveznek.”

⁶⁴⁰ I. k. 286.

⁶⁴¹ I. k. 291.

- 642 I. k. 294. A regényben: chifremometer.
- 643 I. k. 294.
- 644 I. k. 294.
- 645 I. k. 304.
- 646 I. k. 309. „... a hajóban az a sajátságos szag kezdett érezhető lenni, ami a villanynal együtt támad...”
- 647 I. k. 294.
- 648 I. k. 294.
- 649 I. k. 154. „... a villanynak nagy hatása van a vezetőércek rugékonyságának apasztására...”
- 650 I. k. 145.
- 651 I. k. 149.
- 652 I. k. 149.
- 653 I. k. 302.
- 654 *Még egy csokrot. Lóda! Kérlek! Jössz-e?* 82. „... egyik kemence-lyukon betolja az ember az ólmot meg a „leo ruber”-t (a veres oroszlánt), s a másik lyukon kijön a „nagy magisteriummal” a tiszta szinarany.”
- 655 *A jövő század regénye* jegyzetçi köv. I. k. 304.
- 656 I. k. 294.
- 657 I. k. 303.
- 658 I. k. 136. *Akik kétszer halnak meg. A ma* 189.
- 659 *A jövő század regénye* folyt. köv. I. k. 188—189.
- 660 I. k. 198.
- 661 I. k. 199.
- 662 I. k. 200.
- 663 I. k. 199., 204.
- 664 I. k. 204.
- 665 I. k. 199. A regényben a Ház feloszlátásáról van szó.
- 666 I. k. 205.
- 667 I. k. 200., 201. A képviselőházi beszédeket kinyomtatják, s mindenki fizeti saját beszéde nyomdaköltségeit. Egy lapnál kevesebb nem számítható, vagyis aki közbeszól, már fizeti egy lap nyomtatási díját.
- 668 I. k. 200.
- 669 I. k. 200.
- 670 I. k. 201—202.
- 671 I. k. 203.
- 672 I. k. 200.
- 673 I. k. 205. A regényben: zcidium (méreg).
- 674 I. k. 199.
- 675 *Emlékeimből. A hajdani Nemzeti Színházról* HhM 26. 27.
- 676 *A jövő század regénye* folyt. köv. I. k. 202.

- 677 I. k. 202.
- 678 I. k. 201—202.
- 679 I. k. 201. „715-ös párt'. A Nota Rakocziana esztendejéről nevezve magát. Legcsökönyösebb absolutisták.”
- 680 I. k. 203.
- 681 I. k. 202—203.
- 682 I. k. 138—139.
- 683 2. k. 42.
- 684 I. k. 127. „... minden be volt vonva azzal az új találmányu kelmével, aminek 'Kamptulikon' a neve, vulkanizált kaucsukból és paraffából készült...”
- 685 2. k. 16.
- 686 I. k. 505. „A házainkat nem építjük sem fából, sem kőből, sem téglából, hanem Izenard-féle 'földkövek'-ből...”
- 687 I. k. 119.
- 688 I. k. 160.
- 689 2. k. 5. „... megkísérlé aztán kutfuróival a föld primér alakulásainak rétegeit is átszakítani...”
- 690 I. k. 137. A regényben: Aswood hullóernyője.
- 691 I. k. 137.
- 692 I. k. 142—150.
- 693 2. k. 285. „Legelső kísérlet volt a franciák módszere a sivatag telekesítésére az ártézi kutakkal.”
- 694 I. k. 119.
- 695 2. k. 256.
- 696 I. k. 142.
- 697 I. k. 139.
- 698 I. k. 154. „... az olaszok be tudják itatni az achátba a színeket...”
- 699 I. k. 119.
- 700 I. k. 188.
- 701 I. k. 189. A regényben: praexistentianismus.
- 702 I. k. 189.
- 703 I. k. 189.
- 704 I. k. 190.
- 705 I. k. 136.
- 706 I. k. 226.
- 707 I. k. 186. „S a 'vajpénz', mely egykor a vajás étel elengedéséért százazreket hozott be, most már csak kegyes alamizsna.”
- 708 I. k. 191.
- 709 I. k. 78; 196—198.
- 710 I. k. 186—187.

⁷¹¹ I. k. 208. „A főpapi öltönyök: a bíbor mozzeta, az aranyos virágos szövöttü paramentek, a selyem kazulák . . .”

⁷¹² I. k. 194.

⁷¹³ I. k. 196.

⁷¹⁴ I. k. 188. „Az oratórium barátok s a Formária-apácák igen nemes, magasztos célu szerzetek voltak . . .”

⁷¹⁵ I. k. 190–191.

⁷¹⁶ I. k. 187.

⁷¹⁷ I. k. 208.

⁷¹⁸ I. k. 192. „Karácsony napján olasz szokás szerint minden háznál bemutatattik a ‚Bambino’, a Krisztusbáb.

⁷¹⁹ I. k. 190.

⁷²⁰ I. k. 190. A regényben: barabbisták.

⁷²¹ I. k. 188.

⁷²² I. k. 196–198. A regényben: apocatastasia.

⁷²³ 2. k. 16. „A pokol létezése kizárta a mennyországrolí fogalmat: ember nem lehetne üdvözült azzal a tudattal, hogy más emberek elkárhoztak.”

⁷²⁴ I. k. 225.

⁷²⁵ I. k. 190.

⁷²⁶ I. k. 194.

⁷²⁷ I. k. 226.

⁷²⁸ I. k. 192.

⁷²⁹ I. k. 224.

⁷³⁰ I. k. 118. A regényben: antisabbathiánusok.

⁷³¹ I. k. 426–427.

⁷³² I. k. 155. „Az ápolók, az orvosok . . . magukban tanakodtak, vajjon epileptikus vagy energumén roham lesz-e ebből.”

⁷³³ 2. k. 34.

⁷³⁴ I. k. 109.

⁷³⁵ I. k. 123.

⁷³⁶ 2. k. 34.

⁷³⁷ I. k. 155.

⁷³⁸ *A lőcsei fehér asszony* 2. k. 4.

⁷³⁹ *A jövő század regénye* folyt. köv. 2. k. 34. „. . . az ind pálmalevél-tetűből készült agebalzsam . . .”

⁷⁴⁰ I. k. 426.

⁷⁴¹ 2. k. 34.

⁷⁴² 2. k. 34.

⁷⁴³ 2. k. 34.

⁷⁴⁴ 2. k. 34.

⁷⁴⁵ 2. k. 37. „Eddig is többször volt nálad a lelkem, mint rendes lak-

helyén: a „glandula pinealis’-ban” [Zirbeldrüse, tobozmirigy]. Tatragi Mózes mondja fiának, Dávidnak.

⁷⁴⁸ 2. k. 137. A regényben: zomotor, a feltámadó tetszhalott tisztelőtének ünnepe.

⁷⁴⁷ A *Damokosok* 103–104. Szeretve mind a vérpadig 1. k. 129.

⁷⁴⁸ A *Jövő század regénye* 2. k. 95. Szeretve mind a vérpadig 1. k. 129.

⁷⁴⁹ A *Jövő század regénye* folyt. köv. 2. k. 56.

⁷⁵⁰ 2. k. 337. „... eközben valami sajtászerű zaj hallatszott a légben, mintha selyemkelmét morzsolnának össze, vagy szél fújta papírlap rezegne. Ez az északfény hangja.”

⁷⁵¹ 2. k. 317. „... akkor az nem lehet más, mint a „központi nap’.”

⁷⁵² 2. k. 353.

⁷⁵³ 2. k. 343–344.

⁷⁵⁴ 2. k. 343–344.

⁷⁵⁵ 2. k. 34.

⁷⁵⁶ 2. k. 9. A regényben: ananászital.

⁷⁵⁷ 2. k. 3.

⁷⁵⁸ 2. k. 4–5.

⁷⁵⁹ 2. k. 3–4, II.

⁷⁶⁰ 2. k. 57.

⁷⁶¹ 2. k. 35–36.

⁷⁶² 2. k. 34; 53.

⁷⁶³ 2. k. 34., 52–53.

⁷⁶⁴ 2. k. 34.

⁷⁶⁵ 2. k. 53. „... a nap foltjainak megismerése a heliodaemon betegeit szaporítja...”

⁷⁶⁶ 2. k. 53.

⁷⁶⁷ 2. k. 34.

⁷⁶⁸ 2. k. 53.

⁷⁶⁹ 2. k. 53. „... a megütött harang fénylik előttük, amíg zug.”

⁷⁷⁰ 2. k. 56.

⁷⁷¹ 2. k. 56.

⁷⁷² 2. k. 54. „Egyszer támadt egy ihlett osztály, mely a „keresztüllátást” annyira vitte, hogy átlátott minden öltözeten, kivéve a vörös színűn.”

⁷⁷³ 2. k. 56. „... még külföldről is importálják a csodákat, az indus birkózó leányokat, kik villanydelejes erővel a legerősebb férfit földhöz vágják...”

⁷⁷⁴ Szeretve mind a vérpadig 1. k. 267.

⁷⁷⁵ A *Jövő század regénye* 2. k. 37–39. A *Úrcsel fehér asszony* 2. k. 30–31.

⁷⁷⁰ *A jövő század regénye* 2. k. 36–39. *Fekete gyémántok* 435.

⁷⁷⁷ *A jövő század regénye* folyt. köv. 2. k. 55. „A színész, a színésznő. . . nagy drámai szerepében a közönség helyett csupa halálfejes csontváza-
kat látott maga előtt a padokon ülni, azoknak játszott rettentő lázlelke-
sedéssel.” (Az aerodromonban való repülés élettani hatásai.)

⁷⁷⁸ 2. k. 55. „. . . templom és színház szerepet cseréltek már. A
templom lett az iskola. . . s a színpad a miszteriumok kápolná-
ja. . .”

⁷⁷⁹ 1. k. 188.

⁷⁸⁰ *Szeretve mind a vérpadig* 2. k. 172. „. . . nincs az a kincs a világon,
amiért egy házat felgyújtsanak, amelyikben halott fekszik. Azt hiszik,
hogy abból prikulics lesz, csurna lesz, s az hozza rájuk a pestist.

⁷⁸¹ *A jövő század regénye* folyt. köv. 2. k. 54. „Szaporodtak vele a
kettős életű emberek, kik egy időben két helyen hisznek élni. . .”

⁷⁸³ 2. k. 55. „. . . meglepte a nőket, kik a légjáróban utaztak, az a
sajátságos kőr, amit a Szaharában utazó arabok ‚Ragleh‘ név alatt ismer-
nek: a meglepett ébren van, tesz, vesz: de egészen más tájakat lát, mint
amik előtte vannak. . .”

⁷⁸³ 2. k. 65.

⁷⁸⁴ 2. k. 56.

⁷⁸⁵ 2. k. 55.

⁷⁸⁶ 2. k. 53.

⁷⁸⁷ 2. k. 55., 65.

⁷⁸⁸ 2. k. 53.

⁷⁸⁹ 2. k. 53. „. . . rendszeres tudománnyá vált a perichizmus, hipno-
tizmus, elektrobiológia. . .”

⁷⁹⁰ 2. k. 42.

⁷⁹¹ 1. k. 191. „Patentirozott mérgezők járnak fényes nappal ország-
szerte. . .”

⁷⁹² 2. k. 53. A regényben: villanyos baquet.

⁷⁹³ 2. k. 54.

⁷⁹⁴ 2. k. 53. „. . . ujjaik hegyével látnak, a gyomrukra tett levelet
elolvassák, s tenyereikkel hallanak.”

⁷⁹⁵ 2. k. 54.

⁷⁹⁶ 2. k. 55. „. . . így jött a színpadra: felmagasztalt idegzettél.”

⁷⁹⁷ 2. k. 54.

⁷⁹⁸ 2. k. 57.

⁷⁹⁹ 2. k. 56.

⁸⁰⁰ 2. k. 53.

⁸⁰¹ *Szeretve mind a vérpadig* 1. k. 345.

⁸⁰² *A jövő század regénye* 2. k. 55. „A gyümölcscsért járó kofa boszor-
kánynak képzelte magát, ki a ‚szombat‘-ot ünnepelve a Gelléltre jár. . .”

- 003 2. k. 178.
 004 2. k. 56.
 006 2. k. 56. „... spiritisták istensége hermafrodit lény.”
 008 2. k. 56.
 007 2. k. 56.
 008 2. k. 56.
 009 2. k. 56.
 010 1. k. 304.
 011 2. k. 56.
 012 2. k. 56. „... a túlvilágról hírt hoznak, sőt Ageneonokat is állítanak a hívők elé: szellemeket, akiket látni nem lehet, de megtapintás által győződhetni meg jelenlétiükről...”
 013 2. k. 54. „A sok futó idegen arc között egy-egy ember saját magát vélte megismerni.”
 014 2. k. 55.
 016 2. k. 56.
 018 2. k. 56.
 017 2. k. 54.
 018 2. k. 56.
 019 2. k. 56.
 020 2. k. 54.
 021 2. k. 57.
 022 2. k. 101.
 023 2. k. 101.
 024 2. k. 101.
 025 2. k. 107. „A kirenszki visszhang ötvenhatszor kiáltja vissza a feléje küldött emberi szót...”
 026 2. k. 106. A regényben 40 fokú hőség.
 027 2. k. 349.
 028 2. k. 100.
 029 2. k. 109. Tatrangi Dávid megtalálja a világ leggazdagabb ichor-telepét Unalaska szigeten.
 030 1. k. 393. „Nem hadsereg volt az már, hanem egy vizözöni állattömeg, melyet a tengerár tol maga előtt; ... ahol utat törhetett, omolva, mint prairie-égés elől futó bölényhorda.”
 031 2. k. 349.
 032 2. k. 101.
 033 2. k. 101. „... a Jóreményfok sziklafennsíkján a megjelenő felhőbrosz' hirdeti a keleti monszun közeledtét...”
 034 2. k. 102.
 035 2. k. 101; 109.
 036 2. k. 100.

⁸³⁷ 2. k. 105. „... a kiokádott füst, mint egy rojtos felleg vonul el nagy fektétén nyugot felé, hullatva öléből azokat a sajtyszerű villámokat, miknek alakja nem zizzug, hanem gömb...”

⁸³⁸ 2. k. 102.

⁸³⁹ 2. k. 105. „... bevárja a reggelt Peru zivatart sohasem látott ege alatt...”

⁸⁴⁰ 2. k. 102.

⁸⁴¹ 2. k. 100.

⁸⁴² 2. k. 103. Mikor éjjel visszatér Ausztráliából, egy tenger felett repül el, mely világít...”

⁸⁴³ 2. k. 104.

⁸⁴⁴ 2. k. 104.

⁸⁴⁵ 2. k. 108. „A grönlandi fata morgana az, mely a láthatáron városokat épít...”

⁸⁴⁶ 2. k. 108.

⁸⁴⁷ 2. k. 104.

⁸⁴⁸ 2. k. 105. „Mikor a nap a délfontra hág, a láthatárt körül fogja a Szahara délibábjja: az arab, Bacher -el-Alfrid', az 'ördög tengere'...”

⁸⁴⁹ 2. k. 106. „... midőn a lég vándora a libegő aerodromon tetején állva szüresöli a gyönyörű éghajlat életadó levegőjét, a távol Pambamarca hegyei mögül megjelenik előtte nappal a 'perui rémlátrvány': saját alakjának óriási nagyságu árnyképe, a felhőtlen égen, feje körül hétszinü dícskörrrel.”

⁸⁵⁰ 2. k. 107.

⁸⁵¹ 2. k. 107. „Lőrinc-éjén negyedóránként hatszáz futó csillagot számított Dávid az aerodromonból Grönland előfokánál, s az milliókat tesz ki az egész földtekén.”

⁸⁵² 2. k. 106.

⁸⁵³ 2. k. 107. „Tatrangi Dávid gyakran hallja azt a méla szellemszerű, busongó hangot, amit az izlandi hattyuk hallatnak, mikor gépével versenyt repülnek, néha eléje vágnak, mintha vezetni akarnák valahová, miként őst a fehér sólyom: a honkereső Álmost.”

8.

(XVI.)

A könyvecske zöld bőrkötésű, el van látva ceruzatartóval és a üres fedélzsebbel. Mérete szerint a kisebb alakúak közé tartozik, 14 × 8,5 cm. 78 utólag számozott és két számozatlan (a 25. és 72. levél után 1-1) levélből áll, papírja fehér, kockák és vonalak nélkül. Kis formája ellenére egyik legbővebb tartalmú notesz. Lapjai jól ki vannak használva sűrű,

apróbetűs írással, alig akad köztük üres (1. v., 71. r., 72. v. utáni számozatlan levél rectójától a 75. rectóig, 76. v., összesen 9 lap).

Vegyesen vannak benne irodalmi témák és életrajzi, kortörténeti vonatkozású bejegyzések, az előbbieket túlsúlyával.

Nagyobb regényei közül a *Szerlem bolondjai* szerepel legtöbbször néhány novellatémával. Ezeket az Előszóban használja fel az író, s így nem érintik a regény tulajdonképpeni tárgyát. Néhány — már szervesen a regényhez tartozó — mozzanat a *Mire megvénülünk* regényben talált helyet. Egy-két motívum szerepel e notesz anyagából a *Fekete gyémántok*, *Egy az Isten*, *Szegény gazdagok*, *A jövő század regénye*, *Szeretve mind a vértedig* (egy pár népdal), *Enyim, tied, övé* (népdalok) c. művekben. Sokkal nagyobb számban dolgozta fel a noteszben megöröklített motívumokat novelláiban (*D, Még egy csokrot*, *Megtörtént regék*, *Szélszél alatt*, *Egy asszonyi hajszál*, *Milyenek a nők? Milyenek a férfiak? Virradóra*, *A magyar előidőkbl* c. kötetben). Részletes vázlatát találjuk a Timur Lenk és Bajazid végzetes összecsapását tárgyaló *A kardvas és a villám* c. kisregénynek (*Milyenek a férfiak?* c. kötetben). Végül nagyon sok, talán legtöbb motívumot az *Ú életem*ben, tréfiáiban alakított kis kerek művekké az író.

A feljegyzések nagy tömege sajátos középpontot foglal el az irodalmi és életrajzi jegyzetek között: szoros kapcsolatban áll az aktuális eseményekkel, nem olvasmányi eredetű (hacsak hírlapokra nem gondolunk), inkább élményszerű, de már a megfogalmazás mutatja a feljegyzés határozott célját: az *Ú* számára való anyaggyűjtést. Félig komoly, de félig torzított megöröklítési belpolitikai és világpolitikai kisebb-nagyobb jelentőségű eseményeknek. Belőlük az élmény elevenségével bontakozik ki a kor sok érdekes változása: az 1860–61-i hazai politikai fordulat sok reménysege és keserű csalódása, az önkényuralom visszatérése, de most már Schmerlinggel Bach helyett, a porosz hatalom feltörése, Schleswig-Holstein meghódítása, a dán háború, a kínai intervenció stb. Ezek töltik meg a noteszt, az irodalmi témák apróbb novellatárgyak, nagyobb regény részletesebb, terjedelmesebb előkészítése nincs is benne. Az író újra teljes odaadással fordult a politika, főleg a nemzet sorsát alakító mozgalmak és események felé. Nemcsak célszások vannak a kor történetére, hanem több aktuális politikai ízü beszédvázlat (11. v.), köszöntő a főváros új vezetőségére (20. v.), szellemes, átgondolt nagy beszéd vázlata a felirati kérdésben (22. r.—23. v.), sőt egyházkormányzati jegyzetek (egy közgyűlés tárgysorozatával kapcsolatban, valószínűleg 1861-ből): mindez mutatja Jókai megéltéül részvételét a kor mozgalmában. A külpolitika alakulását is erősen figyeli. Német, francia, orosz fejleményekkel, vonatkozásokkal bőven találkozunk a főként életrajzi számára formált, a valót kissé szatirizáló, eltorzító feljegyzésekben.

Az élményekből, napi értesülésekből, esetleg újsághírekből, szóbeli közlésekből származó anyag között kissé háttérbe szorulva meghúzódo irodalmi anyag legfőbb forrása a Dictionnaire de l'amour c. francia novellagyűjtemény, melynek különösen a 3. és 4. kötetét válogatta és kivonatolta, rövid pár szóval tartalmilag rögzítette. Előfordul néhány népdal kezdősora is, sőt egy tréfás hangú török irat mintha levéltári anyagból került volna a noteszbe (Hasszán budai basa adót követelő levele a 26. rectón és versón a kaproncai bíróhoz.) Végül mintegy 30 rajz téma is szerepel a jegyzetek között az Ű számára.

Hiányoznak a notesz lapjairól a magánéletére vonatkozó feljegyzések. Egy-két rövid számvetés talán ilyen természetű, de az is kevés a többi noteszhez viszonyítva. Még újságcikkalkuláció és számadás is meglehetősen takarékosan fordul elő benne, mindent a kor mozgalmas képeinek kaleidoszkópszerű felvázolása foglal el a kevésszámú közvetlen irodalmi vonatkozású beírás mellett.

A feljegyzések korát zömükben az 1860–1864. évekre kell tennünk, de előbb és utóbb is használhatta Jókai a könyvecskét. A *Szegény gazdagok* szereplőinek névsora arra mutat, hogy talán már 1858 végén kézbe vehette (a regény 1860-ban már megjelent, s a feljegyzés kialakult tervére utal, miután egyes részeinek anyaggyűjtése a 6. noteszben van a Mp-val együtt). Másfelől a *Mire megvénülünk* említése talán az 1865. évi használatot jelzi, mert ekkor jelent meg a mű. Ez a két szélső határ. Az említett korabeli események mind beleillenek e keretbe: az 1861. évi belpolitikai változás, az első kísérlet a kiegyezésre, a porosz-dán háború 1864-re utal, s egy satirikus feljegyzés azt mutatja, hogy az év végén is használta még a noteszt. Korjellemző a Ráday Könyvtárnak magántulajdonból köztulajdonba átadása (1861) is. A provizóriumot nevének nevezve említi az író. Az összevágó adatok az 1860–1864. évek mellett tanúskodnak.

Ez idő alatt a noteszt Jókai eléggé rendszeresen, összefüggően használta. Jellemző a kor változására, hogy szemben az 1850-es évek noteszeivel ebben a politikai célzások nem szűnnek meg a Schmerling uralom létrejötte után sem, mert a politikai légkör a kiegyezési kísérlet kudarcára ellenére sokkal szabadabb lett, mint Bach idejében volt.

¹A fedél belső lapján olvasható számvetés tárgya csak sejthető. A vízszintes vonal feletti részben a két számoszlop közül a baloldali kerek százaival bevételi tételekre emlékeztet, ilyesféle összegek a számadási könyvecskékben mint bevételek szerepelnek. A jobboldali számoszlop váltakozó tételeivel inkább lapkiadási és nyomdai költségekre utal, szintén a számadásokat tartalmazó noteszek hasonló tételei után következőt. A vízszintes vonal alatt baloldalt olvasható tételsor pedig bevételi reménybeliségeket jelenthet, talán egy évre várt jövedelmét összegezi az író.

⁴ Politikai névsor, képviselők, politikusok nevei.

⁵ *Ismeretség* c. anekdóta az Ú 1875. máj. 1. 18. sz. 223. A hitetlen haldokló mondása, mikor a pap a keresztet mutatja neki, megkérdezve, ismeri-e, kit ábrázol. Az anekdóta Voltaire nevéhez fűződik.

⁴ *Jókai* Abderame meséjét a *Dictionnaire de l'amour* (továbbiakban D.d.l.) c. francia novellagyűjteményből merítette sok más témával együtt. A novella igazi cselekvő hőse Aliban, Abderame leányának kedvese, aki az apától való félelmében gyilkossá lesz. A notesz jegyzete mellett levő 28 I számjegy pontosan megmutatja a forrás lelıhelyét: a megnevezett ötkötetes szerelmi lexikon I. kötetének 28. lapját. Igazában a 28–31. lapok tartalmazzák ezt a novellát. Jókai feldolgozta a történetet *A kalifa papusa* c. novellában, mely a VU 1863. évfolyamában jelent meg.

⁶ Forrása: *Abou-Joseph* c. novella a D.d.l. 1. k. 36–38. l. A híres kalifa szerelmi története, aki testvérének, Ibrahimnak rabnőjét a kiváló jogtudós Abou Joseph tanácsa szerint furfangos eljárásával szerzi meg.

Feldolgozva: *D Abu József*. 1. k. 303. A s. 38. nov. Harun al Rasid kalifa szemet vetett testvérének, Ibrahimnak kékszemű rabnőjére, de Ibrahim semmiképpen sem akart lemondani róla. A kalifa Abu Józsefhez, a „bírák bírójá”-hoz fordult tanácsért, az segített is rajta, de nem ingyen: „egyetlen nászesetnél negyvenezer dinárt szolgált meg”.

⁶ Forrása: *Aebutius* c. novella a D.d.l. 1. k. 64–66. Feldolgozta: *Szerelm bolondjai*. Előszó. 1. „Beszélhetek a szerelem túlcsapongásairól, a római szaturnáliák misztériumairól, miket Hispala Sescennia úrhölgy fedezett fel kedvese előtt, akit sajnált ez ünnepélyek kegyetlen élvezinek feláldozni, s mely felfedezésért Adrián császár egy városnegyedet leromboltatott.” Itt és a legtöbbször az idézés lapszámának utolsó számjegye a kötet számat, az előtte maradó számok a lapszámot jelzik a *Dictionnaire*-ből vett anyagnál. Itt pl. 641 = 1. k. 64.

⁷ Forrása: *Agnius* c. novella a D.d.l. 1. k. 78–79. A hőslékű finn leány, Schialvia esetét többször is említik a noteszek jegyzetei.

⁶ Forrása: *Albohacen* c. novella a D.d.l. 1. k. 88–91. *Albohacen*, vagy más néven Muley Hasszein granadai mór uralkodó és a keresztény Zoraia szerelmi története.

Feldolgozva: *Még egy csokrot. Az utolsó mór kirdlyok* 202. *Albohacen* mór kalifa második felesége, Zoraia szép szerelméért elűzte első feleségét és gyermekeit. De ez nem volt elég Zoraának. Addig sutogta az ősz szerelmes *Albohacen* fülébe, hogy az elűzöttek visszatérnek és megölik őt, „míg az egy éjjel kiküldé leghívebb kiválogatott eunuchjai csapatját az Arduan várhoz, hogy öljék meg valamennyi gyermekét. aki *Aisah*tól született”.

⁹ Forrása: Alexandre c. novella a D.d.l. 1. k. 99–100. A felesége által szervezett összecsküvés áldozata: Alexandre pheresi tirannus története.

¹⁰ Forrása: Allibamons c. novella a D.d.l. 1. k. 110–111. Amerikai indián törzs szokása a hűtlenség, házasságtörés büntetésére.

Feldolgozva: *Szerelem bolondjai. Előszó* 2. „Közbe esnének aztán olyan népek is, mint az alibamoniak, ahol még a nők is féltékenyek és bosszúállók, s ha egy-egy asszonynak a férje hűtlenséget követ el, valamennyi asszony ellene támad, s a hűtlen férj kollektíve elpáholtatik.”

¹¹ Forrása: Alphonse X. c. novella a D.d.l. 1. k. 124–125. X. Alphonse castiliai uralkodó és neje, aragóniai Violante szerelmi története.

¹² Forrása: Amans (Rocher des) c. novella a D.d.l. 1. k. 130–137. Az üldözött szerelmespár halálugrása az üldözőiktől körülvert szikláról ennek a „szeretők sziklája” nevet szerzi.

Feldolgozva: *Szerelem bolondjai. Előszó* 2. „Regélhetnék a mór „szeretők sziklája”-ról, hová egyszer üldözött szerelmes pár menekült fel az apai korbács elől.”

¹³ Forrása: Amans (Rocher des) c. novella a D.d.l. 1. k. 136–137.

¹⁴ Forrása: André (Saint) c. novella a D.d.l. 1. k. 154–159. Saint André márkai és imádott hölgyének kalandja a hamis ékszerrel.

¹⁵ Forrása: Alphabet c. novella a D.d.l. 1. k. 117–118. Szerelmesek jeladásából eredeztetni az abc betűit.

¹⁶ Forrása: Amalon c. novella a D.d.l. 1. k. 128–130. Említi ezt a történetet a 12. n. 46. r. 10. sz., valamint a 14. n. 28. v. is.

¹⁷ Forrása: Anges c. novella a D.d.l. 1. k. 168–172. Feldolgozva: *Fekete gyémántok* 48. „... egregores a neve azon angyaloknak, kik elhagyták az eget a földért, s lejöttek édessé tenni a bűnt... A halandók és bukott angyalok ölelkezéséből származtak az elüdök, nefitimek és óriások.”

¹⁸ Forrása: Anglais c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 172–175. Montpellierben tanuló, magát angol lord fiának kiadó s a hölgyet, akit sikertelenül ostromol, csúful rágalmozó angol ifjú esete a rajta párbajban bosszút álló francia leánnyal.

¹⁹ Forrása: Anglaise c. novella a D.d.l. 1. k. 180. Press-Gangs csapat fogja el a menekülő szerelmeseket, a pasa fogságba veti őket, a fiú megőrül, a lány túri a fogságot.

²⁰ Forrása: Apollonides c. novella a D.d.l. 1. k. 208–210. A híres Kos szigetéről származó görög orvos Darius nővérenek sikertelen kezelése miatt szörnyű halállal bűnhődik: elevenen eltemetik.

²¹ Forrása: Bajazet I. c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 291–292. I. Bajazet tragikus bukása a novella tárgya, Tamerlannal szemben. Feldolgozva: *Milyenek a férfiak? A kardvas és a villám* 275. „Friss bort; friss rabnőt

nekem! üvölte Timur Lenk, s Bajazid egy karcú hölgyalakot látott előtántorogni. . . És a nőben Bajazid Máriára, feleségére ismert.

²² Forrása: Bannier c. novella a D.d.l. 1. k. 299—300. Az idős svéd generális heves szerelmi fellángolása gyors halálát okozza.

²³ Forrása: Barac-Hageb c. novella a D.d.l. 1. k. 300. Feldolgozása a Mikszáth szerkesztette Egyetememes Regénytár Almanachja 1888. évf. 7—18. *Barak Hageb asszonyai. Történeti elbeszélés* címen. Barak Hageb nagyszámú asszonya bátorságának köszönhette szerencséjét.

²⁴ Forrása: Barberousse c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 300—304. A férje, Eutémý herceg gyilkosának erőszakosságától öngyilkosság árán szabaduló Zaphira története.

Feldolgozva: *Megtörtént regék. Zafireh* 32. Zafireh Selim Eutýmnek, Algéria szultánjának volt a felesége. Horuk Barbarossa miatt ölte meg a szultánt, de célját nem érte el, Zafireh, miután egy tördőfessel megsebesítette a rátörő kalózvezért, öngyilkos lett. Barbarossán Gomarez spanyol helytartó állt bosszút.

²⁵ Forrása: Bec (Du) c. novella a D.d.l. 1. k. 349—350. Az apa Charles du Bec francia admirális, a fiú Philippe du Bec vanneszi püspök.

²⁶ Forrása: Benzerade c. novella a D.d.l. 1. k. 367. Feldolgozva: *D Benzeráde szerelme* 1. k. 307. A s. 39. nov.

²⁷ Forrása: Aureng Zeb c. novella a D.d.l. 1. k. 370. A megkedvelt rabnőt, a szép Keuchanyt ilyen áron nyeri el Aureng Zeb tábori orvos, mert nyilvánosan bevallotta szenvedélyét ez alacsony rendű nő iránt.

²⁸ Forrása: Bernieres c. novella a D.d.l. 1. k. 371—372. Bernieres gazdag özvegynek udvarló svájci tiszt menekülése a hölgy házassági terveitől.

²⁹ Forrása: Biron (Charles de) c. novella a D.d.l. 1. k. 388—391. A visszautasított szerelmes, Charles de Biron három ellenféllel számol le egymaga, mert a hőseség őt segítette, elleneit vakítottá.

³⁰ Forrása: Boleslas II. c. novella a D.d.l. 1. k. 409—410. Hűtlen férjéik háborúban, távoli vidéken elkövetett hűtlenségét hasonló otthoni hűtlenkedéssel bosszuló nők bűnhődése II. Boleszló lengyel király rendletére.

³¹ Forrása: Bonneval c. novella a D.d.l. 1. k. 412—417. Bonneval, Claude Alexandre gróf szerelmi ostromának sajátos módja, hogy megismerkedhessen iránodottjával.

³² Forrása: Bonneval c. novella a D.d.l. 1. k. 412—417. Bonneval gróf milánói iránodottjának férje ez a féltékeny férj, a végén párbajban csik el általa.

³³ Forrása: Bons c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 422. A férfi neve Bons, a kedveséé Rabodange. A történet 1574-ből való.

³⁴ Forrása: Bonzes c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 422–424. A lélekvándorlás hitére épített szerelmi kelepce.

³⁵ Forrása: Bouret c. novella a D.d.l. 1. k. 471–472. A híres pénzember kalandja a szép és okos kurtizánnal.

Feldolgozva: *Milyenek a nők? A fehér lap* 233. Gaussin színésznő a milliomos Bourettől kapott kötelezvénylapra, noha milliós összeget írhatott volna, ezt írta: „Én alulírott Bouret János kötelezem magamat –, a szegény kis Gaussint holtomig szeretni.”

³⁶ Forrása: Brignolet c. novella a D.d.l. i. k. 477–483. Richelieu herceg csúfos szerelmi kalandja a velencei doge sógornőjével, Brignolet szenátor nejevel (Gelinetta), akit sikertelenül ostromol és aki a találkára öreg komornáját küldi el.

³⁷ Forrása: Brusquet c. novella a D.d.l. 1. k. 496–497. II. Henrik francia király postamestere és udvari bolondja Brusquet, akivel Strozzi marsal csinál rossz tréffát. Felhasználva a *D Beckó felesége* 1. k. 35. c. novellájában.

³⁸ *D Az ellenség levele* 3. k. 276. A s. 23. nov.

³⁹ Forrása: Abeleres c. novella a D.d.l. 1. k. 32–33. Az Arany-part népének, Juida királyságnak szomorú sorsa a hódítók hatalmában.

⁴⁰ Forrása: Busas c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 305. Az avarok Duna-menti harcaiból vett esemény: Asperia vagy Apiuria bevétele egy avar fogságba került római tiszt árulása folytán, akiért a váltságdíjat nem fizették le honfitársai, mert neje udvarlója így akarta távoltartani a férjét.

⁴¹ Forrása: Caligula c. novella a D.d.l. 1. k. 528–529. A zsamok Caligula elleni egyik összeesküvésnél tanunak idézett Quintilla színésznő kínzatra sem vall a vádlottra, aki a szeretője.

⁴² Forrása: Caraffa c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 558–559. A Nápoly melletti Posilippo Santa Maria del porte-templomának egyik kápolnájában szent Mihályt az ördöggel ábrázoló festményen az ördög feje szép női fej. Caraffa püspök ábrázoltatta a belé szerelmes hölgyet, Victoria d'Alvalos-t így, hogy kigyógyítsa vétkes szenvedélyéből.

⁴³ Forrása: Cassepot c. novella a D.d.l. 2. k. 18–20. A szerelmi nyilatkozat elől magát kegyes mondással kimentő herceg története.

⁴⁴ Forrása: Catalan c. elbeszélés a D.d.l. 2. k. 24–25. A katalánok és génuiaiak harcaiból származó mese egy nejét féltő katalánról és a minden erőszakot saját katonái részéről megtiltó derék génuai vezérről, Salagro Negróról.

⁴⁵ Forrása: Chiomare c. elbeszélés a D.d.l. 2. k. 120–121. A férjéhez, Ortigonhoz hű Chiomare gall királynő története, aki római rabnő lesz s a meggyalázó centurió levágott fejével bizonyítja hűségét.

⁴⁶ Forrása: Choiseul c. novella a D.d.l. 2. k. 121–125. Choiseul Raynard és Alix gyermekkoruktól egymásnak szánva szeretik egymást, a nő másik imádójával párbajt vív, maga is halálos sebet kap.

Felhasználva: *Fekete gyémántok* 53. „S nincsenek-e magas erények ide alatt? . . . Alice, ki férje helyett párbajt fogad el és elesik.”

⁴⁷ Forrása: Corbian c. novella a D.d.l. 2. k. 218–220. Corbian nevű bordeaux-i nemesember története a gazdag, idős nővel, Mouillet asszonnyal.

Feldolgozva: *D Aki nem talál haza* 3. k. 149. A s. 12. nov.

⁴⁸ Forrása: Cossé c. novella a D.d.l. 2. k. 228–229. A novella hőse Cossé, Gonor földesura, akit Ceton kisasszonytól, a szép udvarhölgytől kapott találkája elől harcba hívnak, s a szerelmi alkalom nem ismétlődött többé.

⁴⁹ Forrása: Aben Chamot c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 35–36. Említve a 12. noteszben 46. r. 5. sz. a. is.

Feldolgozva: *Költemények* 1. k. 267–268.

„Együtt meghaltak, amidőn

Már együtt nem élhettek:

Aben Chamot és Yóta.”

⁵⁰ Forrása: Auguste c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 268. Augustus császár önkényuralmának egyik áldozata Athenadoras filozófus, akinek feleségét a császár megkívánja s magához viteti, de helyette a férj száll ki a vehiculumból.

⁵¹ *D Hogyan nyerik meg a nőket?* 2. k. 223. A s. 24. nov.

⁵² *Szerelm bolondjai* 312–317. L. 3: 349. j.

⁵³ *Fekete gyémántok* 53. „Astorgas marquissó férjének, mikor alszik, egy hosszú hajtút szúr a szívére keresztül.”

⁵⁴ *A jó ember D* 3. k. 146. A s. 11. nov.

⁵⁵ Forrása: Desyvetaux c. novella a D.d.l. 2. k. 306–307. Nicolas Vauquelin Desyvetaux XIII. Lajos főhivatalnokja öreg korában lesz pásztorra paraszti sorú szerelmese kedvéért.

Felhasználva: *Szerelm bolondjai. Előszó* 4. „Beszélhetnék az angol hercegről, ki beleszeretett juhásznőjébe, s mert az semmiképpen nem akart hercegnővé lenni, ő lett juhásszá.”

⁵⁶ Forrása: Doucin c. novella a D.d.l. 2. k. 332. IV. vagy Szép Fülöp francia király idejében elterjedt szekta és kiáltásuk története.

⁵⁷ Forrása: Douglas c. novella a D.d.l. 2. k. 332–335. Douglas Guillaume gróf meggyilkolásáért kedvese gyűjtogatással áll bosszút Orcades grófon.

Feldolgozva: *Milyenek a nők? A rabnő* 189. A novellában a motívum hasonló: Saylor Athalie Timple lord kastélyait gyűjtotta fel „szemet szemért”.

⁵⁸ Forrása: Astorgas c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 252. II. Károly spanyol király idejében játszó történet. Astorgas márkiné féltékenységből meg

öli férje kedvesét, szívét kivágja s megeteti férjével, megmutatva a levágott főt is. A végén megőrül.

⁵⁸ Forrása: Eponine c. novella a D.d.l. 2. k. 405—407. A gall felkelővezérnek és nejének, Eponine-nak tragikus sorsa Vespasianus császár uralma alatt, aki ellen balsikerű felkelést szervezett.

Feldolgozva: *D Mit tudnak a nők?* 3. k. 153. A s. 13. nov. Epinone, Julius Sabinus gall szabadsághős felesége kilenc évig élt halottnak hitt férjével kétlaki életet egy barlangban. Mikor a rómaiak felfedezték, és Vespasianus császár nem kegyelmezett meg férjének, együtt halt meg vele.

⁵⁹ Forrása: Femmes c. elbeszélés a D.d.l. 2. k. 452—453. Egy asszony halála előtt vallja be férjének, hogy négy gyermekének más apjuk volt. A negyedik, 9 éves gyermek könyörög anyjának az idézett módon.

⁶¹ Forrása: Femmes c. novella a D.d.l. 2. k. 453—454. Japán történet, mely azt illusztrálja, hogy a japánok igen feltékeny természetűek s a házasságtörést szigorúan büntetik.

⁶² Forrása: Femmes c. elbeszélés a D.d.l. 2. k. 456—457. Keresztény nő megszereti a vele kíméletesen bánó török tengernagyot s bár a váltásdijat elküldik érte, önként hozzámegy feleségül.

⁶³ Forrása: Pierre III. c. elbeszélés a D.d.l. 5. k. 2. A szépsége miatt tragikus végű hercegnő története.

Feldolgozva: *Milyenek a nők? Az úrnő 2. ... az is nyílt titok, hogy a Tarrakanov grófok uralkodói vérből származnak, s egy Tarrakanov Anna grófnőt Radzivil lengyel herceg növendékleány korában elorzott Moszkvából, s Rómába vitte neveltetni azon szándékkal, hogy nőül vegye, s e házassággal mint trónkövetelő léphessen fel Oroszországban.” L. még *Milyenek a nők? A rabnő* 145—146.*

⁶⁴ Forrása: Privardière c. novella a D.d.l. 5. k. 38—40. Privardière touraine-i nemes sokszori távollétében hűtlenné váló feleségén bigámiával áll bosszút.

⁶⁵ Forrása: Poetus c. novella a D.d.l. 5. k. 45—47. A Claudius elleni lázadáshoz csatlakozó halálra keresett római, Poetus hőslélkű feleségének, Arriának története.

⁶⁶ Forrása: Pondichéry c. novella a D.d.l. 5. k. 56—58. Gyarmati történet. Dumas kormányzó ügyesen hártja el likőr-ajánlatával a Ragogi Boussola részéről Pondichéryt fenyegető veszélyt.

⁶⁷ Forrása: Anges c. elbeszélés a D.d.l. 1. k. 168—172.

⁶⁸ *D Történetek egy ócska kastélyban* 3. k. 121—122. „Az egész kandalló feneke emelkedett fel tűzhelyestől a kürtőjébe, s ugyanakkor alatta egy nyílás támadt, mely félemelettel alább szállítá az embert. A földszint és az emelet között még egy egész osztály volt, nem magasabb, minthogy egy ember elmehezen felemelt fővel közötte, amit sem kívülről, sem

belülről nem lehetett észrevenni." Ugyanez a motívum: *Egy az Isten* 163–164.

⁶⁹ Forrása: *Porte* (M. de la) novella a D.d.l. 5. k. 77–78. *Porte* úr kikapós nejének meseje, kinek viszonyait az egész város beszél, csak a jámbor férje előtt ismeretlenek, mert őt egyebek közt a nevéből csinált szócserével is félrevezeti. Madame de Janua néven szerepel a kalandjaiban. A latin „janua” szó franciául a „porte” szónak felel meg (= ajtó, kapu).

⁷⁰ Forrása: *Selnitz c. elbeszélés* a D.d.l. 5. k. 262–267. A porosz fogságba került magyarországi báró története, sok rokonságot mutat a Cigánybáró meséjével. L. Hankiss János: *Jókai és egy francia anekdota-kincs*. It 1928. 1. skk.; *Jókai forráshasználata*. Itk 1935. 146–166, 368–387.

⁷¹ Forrása: *Semiramis c. novella* a D.d.l. 5. k. 267–269. A régés ókori királynő szerelmi életének túlzásait rajzolja meg.

Feldolgozva: *Szerelem bolondjai. Előszó 2.*

⁷² Forrása: *Semiramis c. novella* a D.d.l. 5. k. 267–269. A régés ókori királynő egyik szerelmi áldozata, a kegyeit visszautasító s ezért halállal lakoló *Araeus* története.

Feldolgozva: *Szerelem bolondjai. Előszó 3.*

⁷³ Forrása: *Stairs c. novella* a D.d.l. 5. k. 315–321. Az angol uralkodó álarcos hóhéranak leleplezése egyik utóda, *Stairs lord* előtt.

⁷⁴ Forrása az *Abydos c. novella* a D.d.l. 1. k. 45. A *Dardanellákban* fekvő *Abydos* katonai parancsnokának leánya elárulja saját népét a török vitéz kedvéért, aki feleségül veszi.

⁷⁵ Forrása: *Timoclea c. novella* a D.d.l. 5. k. 352–353. A Nagy Sándor ellen szabadságukat védelmező thébaiak egyik hősnője *Timoclea*, akinek a győztes is megkegyelmez, megbecsülve erényét.

⁷⁶ *D Még egy csókot!* 1. k. 234. A s. 31. nov. A hóhér az akasztófás bélyegzővasat süti a bíró arcára, amikor megtudja, hogy elcsábította a feleségét.

⁷⁷ *Korrajzok. 15. Az európai szakácsok.* 1860. Ú okt. 20. 8. sz. 61.

⁷⁸ A korabeli európai politikai viszonyokat karikírozó kép. L. *A fertálybankó c. költeményt Kakas Márton politikai költeményei.* Bp. 1862. 92–94.

⁷⁹ *Szegény gazdagok* III. Onuc a *Lucsia-barlangi hamis pénzverők* bandájának tagja, *Anica* leánya, *Fatia Negra* kedvese. Ezen az egy lapra terjedő terven kívül már a 6. n.-ban találunk a *Szegény gazdagok*ban felhasznált jegyzeteket és a *More patrio* gazdag anyagát (64. v. s köv.). A következő feljegyzések is e regényre vonatkoznak. A továbbiakban csak az oldalszámot közöljük. Az itt följegyzett pár név és adat már a regény eléggé kielélt tervére mutat, míg a 6. noteszben főleg a bihari

út tapasztalatai és hallomásai közé vegyülnek a regény egyes motívumai. Ez azt bizonyítja, hogy az íróban már a bihari útján kezdett alakulni regényének meseje az úton hallott elbeszélések nyomán.

⁶⁰ 133. Juon Tare, a kecskepásztor emberfeletti erővel és ügyességgel kiment a szakadékból Henriette-t és lovát. Majd bosszúból ő vezeti Fatia Negra nyomára Vámhidy Szilárdot.

⁶¹ 208; 252–259. Kengyelessy grófné jólelkűen segít Henrietten. Értesíti Vámhidy Szilárdot Kálmánnak, Henriette öccsének eltűnéséről, és leleményes fogással kicserélteti Hátszegivel Kálmán 40 000 forintos gyanúsított váltóját.

⁶² 56. Vámhidy Szilárd szerelmes Henriettebe, az is öbelé. A két rajongó szerelmes közös elhatározással öngyilkosságot követ el. Felépülésük után útjuk elvállik egymástól.

⁶³ 409–410. Egy jogászbálon kapott Henriette Szilárdtól egy csokrot, abban volt egy örökzöld aszklepiász levél, azt elültette, s elnevezte ajánlékozójáról Szilárdnak.

⁶⁴ 281–299. Vámhidy Szilárd mint szolgabíró járása egyik félreeső falujában vándorszínészeket fedezett fel. A társulat igazgatójában az eltűnt Kálmánra ismert. Tőle aztán megtudta, hogyan lett Kálmánból „Babérossy Leánder”.

⁶⁵ 219 „A Lapussa család tagjai az öreg holta után keserű vitában vannak. A végrendelet ellen, mely Jánost, a legidősbet teszi általános örökösé, a többieket kirekesztve, törvényesen fellépett Lángainé, az özvegy”... A tíz évig húzódo örökösödési pert végül is Lángainé nyerte meg.

⁶⁶ 135–138; 328–340. „Rubán Tódor, ez volt a lelkész neve”... Henriette-t karitatív munkájában segítette. Mivel tudta, hogy ezzel Hátszegi haragját vonja magára, eltűnt Hídvárról.

⁶⁷ 78–79. Satrakovics Gerzson, a ronszolt testű, de élelőkű vadász elkíséri a fiatalasszonyt pesti útjára és kérélnhetetlen üldözője lesz Fatia Negrának.

⁶⁸ 138. „E nap óta azt hívé Henriette, hogy neki magasabb hivatása van Hídvárott lenni; hogy a végzet... azért küldte őt ide... , hogy védangyala, megmentője legyen egy elhagyott népnek”.

⁶⁹ A feljegyzés Jókai írói gondosságát bizonyítja: a *Szegény gazdagok* írására készülve a bányászszavakat akarja összegyűjteni.

⁷⁰ *D Igéret = adósság* 3. k. 279. A s. 24. sz. nov. Az újságró álmában azt ígérte a táncosnőnek, hogy nyereleményét megfizeli vele, ha a tőle kapott számok kijönnek a lutrin. A számokat kihúzták, de az újságró megfélekedezett Igéretéről. Pör lett belőle; az ítélet így hangzott: „... mihelyt felperes kisasszony alperes urat álmában megkaparinthatja, a kötelezett összeget... rögtön exekválhatja rajta — álmában.”

⁹¹ *A sajtó és a cenzúra Magyarországon (1866). Emlékeimből.* Hh M 4. k. 78. „Az 1858-iki attentatum [= merénylet] után megint alá kellett írni minden magyar szerkesztőnek, hogy Napoleont nem szabad bántani.”

⁹² *Ama bizonyos csizmadia és a feleségének kérdései és feleletei.* Ű 1867. febr. 23. 8. sz. 64. „Most már csak egy dologra vagyok kíváncsi: hogyan fogja a magyar szolgabíró az adót exekválni az alispánján?”

⁹³ Az alkotmányos élet helyreállításának első lépése 1861-ben a vármegyék önkormányzatának helyreállítása.

⁹⁴ A vármegyék élére aulikus érzelmű főurakból főispánokat neveztek ki.

⁹⁵ A Bach-kor önkényuralma idején idegen hivatalnoksereg telepedett meg, ezektől kell most megtisztítani a megyeházát. A nemzeti közvélemény szemében a gyűlölt Verordnungsok is részoltáltak a kiseprésre.

⁹⁶ Az olasz egységtörökvések szereplői: Victor Emanuel piemonti uralkodó, aki alatt Cavour politikája folytán az egység végre is létrejött, Ferenc, az egységet akadályozó nápolyi király s III. Napóleon francia császár, aki nagyhatalmi törekvésében beleavatkozik az olasz ügyekbe is, hol elősegítőleg, hol — váratlanul — gátlólag.

⁹⁷ Forrása: *Lucrece* c. novella a D.d.l. 4. k. 60–61. A francia sereg fogságába eső szép firenzei nő: *Lucrece de Mazan* menekülése a fenyegető gyalázat elől a halálba, az Arno hullámaiba.

⁹⁸ Forrása: *Mahomet II.* c. novella a D.d.l. 4. k. 91–96. A szultán körmönfont szőszegése Nigrepont sziget fogságba esett velencei hős védőjével, Paul Erizzoval szemben.

⁹⁹ Forrása: *Mandarin* c. novella a D.d.l. 4. k. 126–127. A kegyetlen császár jogtalan intézkedéseit kifogásoló mandarinok egymásután mennek halálba, bátor igazmondásuk azonban végül is győz: a császárt rendelkezésének, mellyel anyját száműzte, visszavonására készíti.

¹⁰⁰ Forrása a *Marsan* c. novella a D.d.l. 4. k. 173. Marsan gróf egyik szeretőjének története a megúnt gróft elijesztő lázas betegséggel.

¹⁰¹ Forrása: *Miguez* c. elbeszélés a D.d.l. 4. k. 264–265. A portugál zsidóból kereszténnyé lett kalandor velencei lelepleztetése miatt áll bosszút a köztársaságon mint II. Szelim szultán bizalmasa.

¹⁰² Forrása: *Miranda* c. elbeszélés a D.d.l. 4. k. 265–270. Délamerikai indiánok hatalmába eső Hurtado spanyol kapitány és nejének tragikus története.

Feldolgozva: *Milyenek a nők? Miranda* 228. Hurtado és Miranda — férj és feleség — a timbue indiánok fogságába kerültek. Sziripa király életben hagyta őket, de megtiltotta, hogy egymást szeressék. Nem bírták sokáig: megmérgezték magukat.

¹⁰³ Forrása: *Moavie I.* c. novella a D.d.l. 4. k. 273–275. Moavia szíriai kormányzó igazságtevése a kufai kormányzó által jogtalanul

birtokolt szép arab nő ügyében, ki a szegény férjét választja két hatalmas versenytársával: Moaviával és a kufai kormányzóval szemben.

¹⁰⁴ Forrása: Modene c. novella a D.d.l. 4. k. 275–290. Richelieu herceg szerelmi kalandja a Valois hercegnő szobalányával, Aimée-vel.

¹⁰⁶ Forrása: Montasser Billah c. novella a D.d.l. 4. k. 300–302. Montasser Billah az Abasszidák családjából származó apagyilkos kalifa jót tesz egyik kedves tisztjével.

¹⁰⁶ Forrása: Montigny c. novella a D.d.l. 4. k. 306. Montigny főura, François de la Grange lengyelországi véres szerelmi kalandja Wienoski grófnővel, kinek ártatlan halálát a férj és egy másik udvarló megölésével bosszúlja meg, aztán visszatér Franciaországba.

¹⁰⁷ Forrása: Montmorenci (Anne de) c. elbeszélés a D.d.l. 4. k. 307–310. Montmorenci connétable királynő iránti szerelme és nejének, Valdiniának megértő magatartása a mese anyaga.

¹⁰⁸ Forrása: Mousquetaire c. novella a D.d.l. 4. k. 324–327. Párizsban Eugén herceg és Malborough herceg hadaitól való fenyegetettsége idején a rendszeres őrjáratra küldött muskétások egyikének szerelmi kalandja.

¹⁰⁹ Forrása: Muley-Hussein c. elbeszélés a D.d.l. 4. k. 329–333. Az utolsó egyiptomi arab herceg, Muley Hussein tragikus vége a török basa hódító seregének győzelme folytán.

Feldolgozva: *Szélcsend alatt. Smaragdok és zafírok* 30. Smaragdban gazdag Muley Hussein szultánnak és feleségének, a zafírszemű Zórának szomorú története.

¹¹⁰ Forrása: Mumbo-Jumbo c. novella a D.d.l. 4. k. 330–332. Egy misztikus néger titkának leleplezése.

¹¹¹ Forrása: Nevisan c. novella a D.d.l. 4. k. 368–369. Turinban ügyvéd Nevisan, aki „Sylvia nuptialis” c. iratában gúnyolta a női nemet.

¹¹² Forrása: Noé c. novella a D.d.l. 4. k. 378–379. A bibliai patriárka esete a „szőlőből készült részegítő itallal.”

¹¹³ Forrása: Nymphaeus c. novella a D.d.l. 4. k. 389–390. A melosi gyarmatosok vezére Nymphaeus kedvesének, Caphenának, a cariai város, Cryassa egyik szép leányának árulása árán menti meg társai életét.

¹¹⁴ Forrása: Obizzi c. novella a D.d.l. 4. k. 390–391. Egy páduai nemes őrjöngő szerelmi dühében lesz az imádott Obizzi marquisnő gyilkosa, kinek fia áll később bosszút.

¹¹⁵ Forrása: Othon III. c. elbeszélés a D.d.l. 4. k. 425–427. III. Ottó német császár esete Rómában Crescentius özvegyével, akinek kegyét be nem váltott házassági ígérettel nyerte el.

¹¹⁶ Forrása: Ottocare c. novella a D.d.l. 4. k. 429–430. A cseh uralkodó és Habsburgi Rudolf vizállya, Ottokár bukása.

¹¹⁷ Forrása: Ovide c. novella a D.d.l. 4. k. 432–434. Ovidius száműzetéséről szól, a géták földére.

¹¹⁸ Forrása: Paul V. c. novella a D.d.l. 4. k. 444–445. A pápával ujjat húzó velencei tanácsnak a Szentlélek tanácsára hivatkozik a páduai vikárius, de arra hivatkozik a tizek tanácsa is.

¹¹⁹ Forrása: Pelletier c. novella a D.d.l. 4. k. 468. Pelletier tábormok egy cigány kalandornő hálójába esik, tragikus vége lesz.

¹²⁰ Forrása: Pénitens d'amour c. elbeszélés a D.d.l. 4. k. 468–469. A szerelem szélsőségeit furcsa módon illusztráló társaság: megfordítják az évszakok viseletét stb. Galois és Galoise néven éltek e fanatikus szerelmesek Poitou-ban a XIV. sz.-ban.

Feldolgozta a *Szerelem bolondjaiban*. 1–2.

¹²¹ Forrása: Péraut c. novella a D.d.l. 4. k. 474–483. Durban márkinő arcképével él vissza így az udvarlója: Le Chevalier de Bouillon.

¹²² Forrása: Pereyra c. novella a D.d.l. 4. k. 483–485. A portugálok indiai gyarmatosításának idejében játszó történet Pereyra Tamás generális tragikus pusztulásáról.

¹²³ Forrása: Pierre I. c. novella a D.d.l. 4. k. 551–559. Péter ciprusi zarnok előtt viselkedik így Marie Giblet, az előkelő nicosiai nemesasszony, mikor kényszermunkára ítéli.

Feldolgozta: *D Egy női szó* 1. k. 44. A rabmunkát végző Giblet Mária grófnőtől megkérdezték, miért csak a király előtt takarja el a lábát: „Azért, mert férfi egyedül a király Ciprus szigetén... Ha volna [több] férfi, nem viselném én e láncokat itt.” Másnap a zarnok király nem élt.

¹²⁴ Forrása: Gonzague (Julie de) c. novella a D.d.l. 3. k. 53–55. Gonzaga Julia hercegnő Fondiból menekül a török elől egy ingben éjjel.

Feldolgozva: *Szélségnél alatt. Miért láttál?* Gonzaga Juliát egy ingben mentette ki Castro lovag a hálósobájába törő kalózok kezéből, s mikor azt kérdezte, hogy ezért mit érdemel, a szép özvegy válasza ez volt: „— Amiért megszabadítottál pogány kézből, gyalázatból... kápolnát emeltetek nevedre, melyben minden nap teértem imádkozom; ... de amiért megláttál öltözetlenül, azért meghalsz! S e szónál kirántva a lovag övéből a tört, azt markolatig döfte annak szívébe.” L. még *Fekete gyémántok* 240.

¹²⁵ Forrása: Grammont c. novella a D.d.l. 3. k. 71–72. Grammont gróf, az erőszakos, de szellemes csélcsep udvarló Turinban elkövetett csínye.

¹²⁶ Forrása: Grammont c. novella a D.d.l. 3. k. 75. Ugyancsak a hírhedt turini gavallér, Grammont gróf egyik szerelmi cselvetése.

¹²⁷ Forrása: Grammont c. novella a D.d.l. 3. k. 79. Grammont gróf csete a szép Hamilton Antoine grófnővel, akinek életre-halálra udvarol,

de elfelejti nőül venni, míg egyszer annak fivére kérdőre vonja, s így veszi aztán nőül.

¹³⁰ Forrása: Grandier c. elbeszélés a D.d.l. 3. k. 79–90. A bordeaux-i püspök rendeletére hatósági ördögűzéssel szüntetik meg Loudon városban a szellemjárást.

¹²⁹ V. Em: Victor Emanuel piemonti uralkodót jelenti, az első olasz királyt. A jegyzet hangja az Ő-re utal.

¹³⁰ L. *A karácsonyfa* c. költeményt *Kakas Márton politikai költeményei*. 1861. 24–26.

¹³¹ Valószínűleg Reményi Ede, a világhírfü magyar hegedűművész szerepel itt a Jókai jegyzetében.

¹³² L. *Garibaldi gazdálkodik* c. költeményt *Kakas Márton politikai költeményei*. 60–61.

¹³³ Forrása: Grandier c. novella a D.d.l. 3. k. 87. A loudoni kapucinusok ördögűzésénél használt ördögnevek.

¹³⁴ Forrása: Grandier c. novella a D.d.l. 3. k. 89. Grandier, akit végül is halálra ítélnék és kivégeznek, a vádak szerint esküvel erősítette meg az ördöggel kötött szerződését.

¹³⁵ Forrása: Grandson c. novella a D.d.l. 3. k. 90–91. A VII. Amadeus savoyai herceg megmérgezésével gyanúsított Otto Grandson főúr és vádlója közt párbajjal döntenek. Grandson elesik a párvíadalban.

¹³⁶ Forrása: Harlai c. novella a D.d.l. 3. k. 177–178. I. A kikapós párizsi érsek kalandja Bretonvilliers nejjével, míg a férj helyettesíti püspöki tisztében.

¹³⁷ Forrása: Harvilliers c. novella a D.d.l. 3. k. 181–182. Harvilliers nevű rossz életű nő ajánlja leányát az ördögnek születésekor. Máglyán végzi életét.

Feldolgozva: *Szélcsend alatt. Az ördög menyasszonya* 42. Rode gróf nagysárosi várkapitány „ördöngös” terve a sárosi uradalom megszerzésére.

¹³⁸ Forrása: Jean V. c. novella a D.d.l. 3. k. 357–361. V. János bretagnei herceg apósa, Charles le Maurais navarrai király esetéről van szó az eredetiben.

Feldolgozva: *Szerellem bolondjai. Előszó* 4.

¹³⁹ Forrása: Jeanne I. c. novella a D.d.l. 3. k. 375. I. János nápolyi király udvari bálján történt kaland a gáláns Galeas lovaggal.

¹⁴⁰ Forrása: Jeanne c. novella a D.d.l. 3. k. 379–381. Katolikus Ferdinánd és Izabella leánya, Johanna beleőrül hűtlen férje, Fülöp korai halálába.

Feldolgozva: *Megtörtént regék. Renkdvüli nők* 217. Johanna (1479–1554) Kasztília királynője, Katolikus Ferdinánd leánya, I. Fülöp burgund fejedelem felesége.

¹⁴¹ Forrása: Jéhanguir c. novella a D.d.l. 3. k. 381–382. Nourmahal vagy másként Nourgéhan Bégum Jéhanguir nagymogul egyik hárem-hölgye. Jókai a *Szepelem bolondjain*ban beszéli el történetüket. (*Előszó* 3–4.)

¹⁴² Forrása: Jonas c. elbeszélés a D.d.l. 3. k. 385–387. Damaskus ostrománál Heraclius császár korában élt keresztény vitéz és kedvesének tragikus szerelmi története.

Feldolgozva: *Milyenek a férfiak? A hittagadó* 277. Jónás lovagból Jónás bég és hittagadó lesz, hátha így elnyerheti Eudociát; de Eudociának nem kell a hittagadó, inkább választja a halált.

¹⁴³ Forrása: Joseph c. novella a D.d.l. 3. k. 389–392. A bibliai József története az élvővár Putifárnéval.

Feldolgozva: *Csodabogarak. 2. Putifár kisfia*. Ű 1863. okt. 3. 14. sz. 106. Putifár nem tudott dönteni, kinek adjon igazat, feleségének-e vagy Józsefnek. Ekkor kisfia megrántotta paletot-ját s azt tanácsolta apjának: „– Nézd meg annak a zsidó inasnak a köpönyegét, amelyik a mama kezében maradt; ha a köpönyeg elől van összetépvé, akkor a mamának van igaza; ha pedig hátul van elszakítva, akkor a zsidó legénynek. – Biz az hátul volt elszakítva.” Megjelent még: *Jocus és Momus. Putifár kisfia*. Bp. 1888. 128–129.

¹⁴⁴ Forrása: Koriaques c. elbeszélés a D.d.l. 3. k. 426–427. Kamcsatkai népszokások leírása.

Felhasználva: *Szerelem bolondjai. Előszó* 2. „... a féltékeny koriákok sohasem engedik feleségeiket megmosdani, hogy más férfi ne is gyanúhassa arcaikról, hogy szépek-e.”

¹⁴⁵ Forrása: Kouriles c. elbeszélés a D.d.l. 3. k. 434–435. Kurili sziget lakosságáról feljegyzett népszokás, a botpárbaj.

¹⁴⁶ Forrása: Ladislas c. elbeszélés a D.d.l. 3. k. 437–438. I. Ulászló magyar király, előbb nápolyi uralkodó (?) korai halálának mérgezéssel való magyarázata.

¹⁴⁷ Forrása: Lais c. novella a D.d.l. 3. k. 441–444. Laisz, a híres kurtizán és Arisztipposz filozófus szerelmi viszonya.

¹⁴⁸ Forrása: Lais c. novella a D.d.l. 3. k. 441–444. A hírhedt kurtizán kalandja Miron szobrással, aki ősz haját feketére festi, hogy elnyerje az őt visszautastó Laisz tetszését.

¹⁴⁹ Forrása: Lais c. elbeszélés a D.d.l. 3. k. 441–444. A Laiszt halálra kövező asszonyok annál a templomnál követték el gyilkos tettüket, amelyet Venus homicida templomának neveznek.

¹⁵⁰ Forrása: Lauragnais c. novella a D.d.l. 3. k. 459–464. Lauragnais gróf egyik kedvese, Arnoux énekesnő szerencsés udvarlóját akarja így elriasztani.

¹⁵¹ Forrása: Lenclos (Ninon de) c. novella a D.d.l. 3. k. 485. Lenclos Ninon, az újkori híres kurtizán kalandjaiból. La Chartre márkinak

ígért, írásban erősített hűség új kedves karjai közt jut eszébe az állhatatlan nőnek.

¹⁸² Forrása: Lenclos (Ninon de) c. novella a D.d.l. 3. k. 483–490. Amikor zárdába akarják küldeni, ajánlják a bűnbánó leányok zárdáját, akkor mondja Ninon ezt a bonmot-t.

¹⁸³ Forrása: Lenclos (Ninon de) c. novella a D.d.l. 3. k. 486. A 80 éves Lenclos Ninon szerelmi kalandja a 29 éves Gedouin abbéval.

¹⁸⁴ Forrása: Léopold I. c. elbeszélés a D.d.l. 3. k. 493–494. A hős lengyel király török elleni buzgalmát a francia udvart gyűlölő királyné állandó biztatásának tulajdonítja a hagyomány.

Feldolgozva: *Egy asszonyi hajszál* 249.

¹⁸⁵ Forrása: Louis XI. c. elbeszélés a D.d.l. 3. k. 545–549. A szent életű XI. Lajos francia király egyszerű öltözködését neje hasztalanul kifogásolja.

¹⁸⁶ A III. zoltár kezdő sorai Szenczi Molnár Albert fordítása szerint: „Ó mely sokan vannak, akik háborgatnak engemet, én istenem.”

¹⁸⁷ *Kakas Márton levele Janus Pannoniushoz a másvilágra.* Ő 1859. ápr. 16. 16. sz. 130. Szatrá prózában.

¹⁸⁸ L. A 4-ik §c. költeményt. I. *Kakas Márton politikai költeményei.* 39–40.

¹⁸⁹ Jaj de huncut a német. Ő 1861. febr. 9. 6. sz. 43. A juhászlegény sorozáskor utolsó bankóját adta a vizsgáló orvosnak abban a hiszemben, hogy így megmenekül a katonaságtól. A pénz azonban kevésnek bizonyult, csak kimondták rá a „tauglich” szót. „A legény nem szól erre semmit, csak előhuzza a szűre ujjából a furulyáját, s elkezd rajta ... billegtetni azt a nótát; „jaj de hamis a német!”

¹⁹⁰ Bécs várostól nyugatról keletről Hidegen fúj a szél ... kezdetű dalt Kőlcsey követi búcsúja alkalmával énekelte az országgyűlési fiatalság. Arany is feljegyezte egyik változatát népdalgyűjteményében.

¹⁹¹ *Megharap.* Ő 1861. febr. 9. 6. sz. 43. „– Hogy hívják a minisztereket, Hanzsi? – Beust. – Beisst! Az ördögbe! Még harap is? attól hát őrizkedni kell.” Friedrich Ferdinand Beust gr. 1866-ban lett osztrák külügyminiszter. Beisst = harap.

¹⁹² *Kakas Márton második, harmadik, negyedik levele Janus Pannoniushoz.* Ő 1859. jún. 11. 6. sz. 42; jún. 18. 7. sz. 51.; júl. 2. 9. sz. 65. Szatrák prózában.

¹⁹³ *A tejtéstvérek.* Ő 1861. febr. 2. 5. sz. 38. A férj másodmagával botorkál haza a kocsmából. Ivócimboráját mint tejtéstvérét mutatja be feleségének. „De talán – bortestvéred?”

¹⁹⁴ *Német professzor.* Ő 1861. febr. 2. 5. sz. 38. „Egy német tanár mérgesen rivall ... tanítványára. – Ön tán azt hiszi, hogy már ezután az angyalok is magyar dolmányt viselnek majd az égben?! – Ő nem. Hanem cilindert, frakkot és paraplújt.” Kísérő képek: 1. angyalok

dolmányban, sarkantyús csizmában. 2. angyal írákban, fején cylinder, kezében esernyő.

¹⁶⁶ *Diákadomák*. 9. Ü 1872. aug. 17. 34. sz. 404. Szigetvár ostromáról kérdez a tanár. A diák rosszul érti a sűgást: tarackok helyett barackokat mond.

¹⁶⁸ *A jövő század regénye* 1. k. 57. „A töltények durranyagát az úgynevezett ‚német fehérpor‘ képezi, mely vérlúgsavból, égenyzöldből és nádcukorból készül; nagyobb erővel bír, mint a fekete lőpor, s nehezebben lobban fel; minthogy azonban a vasat erősen rozsdásítja, a hozzávaló fegyver csövének arannyal kell burkolva lenni.”

¹⁶⁷ L. *Szegény Abd-el-Káder*: c. költeményt a *Kakas Márton politikai költeményei* 55–56.

¹⁶⁸ L. *Szilveszter éjén* c. költeményt a *Kakas Márton Humorisztikus levelei* . . . 1871. 2. k. 109.

¹⁶⁹ *A szilárd akarat* c. anekdotában (Ü 1875. jan. 31. 5. sz. 55.) a hordó tetején kortesbeszédét tartó képviselőjelöltre alkalmazza Jókai a följegyzést. A szerénykedő kijelentésekre tagadólag felzúgó hallgatóság akkor is tagad, amikor a jelölt – váratlan fordulattal, „de akaratom szilárd” kijelentést tesz. Mire a válasz: dehogya szilárd. S fatális véletlen: a hordó teteje összeroppan, a jelölt dictelenül hull bele a hordóba.

¹⁷⁰ Célzás Besze János közbelépésére, mikor az Eszék elvesztéséért megtámadott Földváryt Debrecenben a nép dühétől szabadította meg.

¹⁷¹ *Szeretve mind a vérpadig* 1. k. 340. „Nem szeretem az uramat, hajahaj! Csak a kisebbik uramat, hajahaj!

Arra is ha megharagszom,

Itt a csárda, majd beiszom, hajahaj. “Ocskay Lászlónak énekli Delianca.

¹⁷² *Enyim, tied, övé* 2. k. 233. Áldorfay Ince „Estéknént, mikor magára van, dalra fakad.

„Cserebogár, sárga cserebogár!

Nem kérdem én tőled, mikor lesz nyár?”

(. . .) Ő a kontra hangot énekli. Hisz a prím azé a másiké, aki a szopránt énekli. Csak ő hallja azt! Annak szekundál. Ő csak kíséri azt!

„Azt sem kérdem, sokáig élek-e?”

Csak azt mondd meg: rózsámé leszek-e? (. . .) Azé lesz te nemsokára!”

¹⁷³ A szójáték a Vatikán bőséges tőkére céloz.

¹⁷⁴ Beszédvázlat az új városi vezetőség felköszöntésére.

¹⁷⁵ A Handabanda humoros hetilap 1863. jan. 10 — 1863. jun. 20. Kecskeméthy Aurél (álnevén Kákay Aranyos) szerkesztésében. Jókai politikáját támadta, innen a csipkelődő följegyzések. L. még a 8: 40 r. és 44. r.

¹⁷⁶ Beszédvázlat a kiegyezési tárgyalásokkal kapcsolatban.

¹⁷⁷ Szélcsend alatt. A debreceni kastély 187. „a basa felkerkedett kétszáz lovalal és ötszáz gyalogossal, s megszállták a kastély környékét (...) Harmadnap híre-hamva sem volt a debreceni kastélynak.”

¹⁷⁸ Virradóra. Két menyegző. 130. „nagyiszteletű Körmendi Jonathán főesperes uram a prédikációja közepén megállt, s kihirdeté, hogy míg azok a fertelmesül kitért elejű asszonyszemélyek a szentegyházat el nem hagyják, ő a prédikációt nem folytatja.”

¹⁷⁹ Szélcsend alatt. A debreceni kastély 154. Debrecenben Igyártó Mihály bírósága alatt a portyázó tatárok kezébe került fiúgyermek története.

¹⁸⁰ Virradóra. Két menyegző 130. „... biz ott Debrecenben is akadt elég dévaj fehérceled, aki vásárra kihordott holmi egyetmást a vallon uraknak, azok aztán egész lagzikat csaptak odakinn, vigadtak, táncoltak a csintalan menyecskefével...”

¹⁸¹ Virradóra. Két menyegző 152. „Minekutána Csukási Orbán és egész familiája által rokonuknak, Csukási Pongrácnak megöletése a megöletnek, Gubádi Istvánnak kondonáltatott (ajándékozott): ezen aktus tanácsilag is egész ünnepélyességgel helybenhagyatik.”

¹⁸² Szélcsend alatt. A debreceni kastély 149. L. 3: 60 j.

¹⁸³ Szélcsend alatt. A debreceni kastély 149. „Elfogták Keresztsegit! zajdult végig a vásáros nép között a rémkiáltás; s azzal egyszerre fölkerkedett a világ; a csizmadiák, szüirszabók hirtelen szétszedték sátraikat, s vállaikra vetve a sátozókát, ügettek a diákok után; a hentesek előrohantak állásaikból taglókkal és fejszékkel...” L. még 3: 60. j.

¹⁸⁴ Virradóra. Két menyegző 156–157. A vallon katonák mindenképpen meg akarták akadályozni, hogy a gyújtogatásért máglyahalálra ítelt Tarka Vicán az ítéletet végrehajtsák. De a tanács Csukási Évike lakodalmas menetét gyászmenetnek álcázta, Tarka Vica gyászmenetét pedig lakodalmasnak. Míg a németek a kivégzési menetet kísérték, hogy a kellő időben közbeléphessenek, addig kint a Nagyerdőn „a törvénynek elég tétetett”.

¹⁸⁵ Virradóra. Két menyegző 121. Gubádi Márton és Csukási Orbán az egymás szomszédságában lakó két debreceni cívis, kilnek folytonos viszálykodását csak a kilátásba helyezett nagy pénzbüntetés tartja féken. „– aki pedig... ezen rendelet ellen közüllök vétkezni találna, s a másikat csak egy illetlen szóval is megtámadná: fizessen a szegények kasszájába kétezer forintokat!”

¹⁸⁶ Szélcsend alatt. A debreceni kastély 151–152. A rebellis diákok és a harcias céhek, élükön Ormándy, kiszabadították fogságából Keresztsegit, s a tanácsot hivatalvesztettnek nyilvánították.

¹⁸⁷ Szélcsend alatt. A debreceni kastély 127–128. „Ha ki peniglen a tábornok ördögölöm nélkül elhagyná... annak háza mind porig demole-

áltassék, lábas marhája kiirtassék, ő maga számkivettessék az város határól." Ezt a törvényt mondta ki Debrecen város tanácsa Igyártó Mihály főbíró fejére.

¹⁰⁸ *Virradóra. Két menyegző* 129–130. A XVII. cikk határozottan megtiltja a táncot a papoknak, a papnéknak és leányaiknak.

¹⁰⁹ Russell János (1792–1878) angol szabadelvű államférfi, 1848–1852 miniszterelnök nevével készített szójáték.

¹⁰⁰ K. M. = Kakas Márton, az Ű egyik állandó figurája, a számozott jegyzetek egyikében arra utal, hogy e feljegyzések az Ű részére készültek.

¹⁰¹ D. = Deák, a Reichsrat tréfás írása is az Ű-re utal.

¹⁰² Tallérossy Zebulon az Ű másik érdekes figurája, aki annyira közkedvelté lett, hogy *A köszívű ember fia* c. regényében is szerepelteti az író.

¹⁰³ *A magyar előidőlebből. Rozgonyi Cecília* 137. Rozgonyiné Szentgyörgyi Cecília, Rozgonyi István és Cserni Száva egymásba fonódó története. Mindhárman harcolnak a galambóci csatában. Cecília megmenti a király és férje életét. Cserni Száva maga keresi és találja meg a halált.

¹⁰⁴ D. *A mennyei parittyakövek* I. k. 181. A s. 25. nov. „Mi volt az? Semmi sem más, mint egy nagy jégdarab, ami izenetképpen jött a többi előtt.” A mennyei parittyakövek szétszórták Badrul bég szerencsenjeit, s megmentették a török elől menekülő debreceni nőket.

¹⁰⁵ *Non possumus.* Ű 1862. okt. 11. 15. sz. 113. Politikai költemény. Megjelent még: *Költemények* I. k. 145–146.

¹⁰⁶ *Kukacok versenye vagy: ki a legjobb bardja a fának?* Ű 1862. nov. 1. 18. sz. 137–138. Szatíra. Megjelent még: *Költemények* 2. k. 25–27.

¹⁰⁷ III. Napóleon francia császárról Jókai a kortárs éles pillantásával állapítja meg a népszerűség-hajszolás különböző kis fogásait.

¹⁰⁸ *Kukliné prédikációi.* Ű 1862. okt. 18. 16. sz. 123. Kukliné politikai lapot akar kiadni.

¹⁰⁹ Jókai feljegyzése jól tapint rá a mondvacsinált világhfresség feltűnősködésére: ide nézettek, ide hallgattak emberek, mit mondok megint!

²⁰⁰ *Jónás próféta elmélkedései a cethalban.* Ű 1862. okt. 25. 17. sz. 131. Szatíra prózában.

²⁰¹ A lap elejétől egy egyházi gyűlés tárgyait sorolja fel az író. Köztük nem kerüli el figyelmét a Ráday Könyvtár átadása sem, ami 1861-ben ment határozatba. A lekopás miatt csak hézagosan olvasható jegyzetekből kitérünk az iskolaügy rendezése a rivális városok: Kecskemét, Nagykőrös és Pest között. A gyűlési feljegyzések tovább is folytatódnak, egészen a 30. verso aljáig.

²⁰² *Milyenek a férjfiak? A karavas és a villám* folyt. köv. 238. „Az a böcs, az a vándor, az a koldus, ki a siron pihent, Timur, — a kardvas. Rettenő gunynevén Timur Lenk, a sánta; ... a rettenetes Tamerlan!”

²⁰³ 271. „Timur Lenk kedves fiával sakkozott. Az ifju herceg népies neve volt Schach Roch. Ezt a nevet azért kapta, mert a sakkjátékban ő találta fel azt a fogást, mely által a király a toronnyal egyszerre helyet cserél.”

²⁰⁴ 238. A novellában: Szahil Kirán az idők ura; Dsihángir a világ-foglaló.

²⁰⁵ 238. „... hizelgősi nyelvén Gurgán, a nagy ur.”

²⁰⁶ 265. „,Raszti; — ruszti!’ E két történelmi szó volt, amivel e nap reggelén elbocsátá őket. E két szó nyelvünkön annyit jelent, mint ,igazság — segítség!’ ”

²⁰⁷ 238. „... Tamerlán a kilenc világhódító közül a legutolsó, kinek fején huszonhét ország koronája nyugszik...”

²⁰⁸ 263. „Mikor az őrült dervis Chorazánban az utcán egy véres ürüszeggyel mellbe hajtá, Timur Lenk elmosolyodott és azt mondta; ,Chorazán Ázsia szügye, ime ez arra mutat, hogy Ázsia keble önként fog ölembe repülni.’ ”

²⁰⁹ 250. „A rézkaput Szamarkándra küldé... Ott voltak kirakva mind hosszú sorban az elfoglalt, az elpusztított városok kapui.”

²¹⁰ 238. „Az a domb Abu Mozlum sírja, ki félmillió embert öletett meg hosszu harcaiban...”

²¹¹ 238. „Az a veres gula ott a keleti láthatáron, az a koponyapiramid, melyet kilencven ezer hadi fogoly levágott fejeiből rakatott...”

²¹² 249. „És ekkor hallatszott a ,Sürün!’ Ez volt a tatárhad csatakiáltása.”

²¹³ 265. „A tulsó táborban a félelmes Gurgeh hármas jelszava felelt az ének harsogására... A Gurgeh volt a nagydob...”

²¹⁴ 257. „... csak egy (király) menekült meg, egy jó ötlet által. Hódolata jeléül küldött a nagy sahnak a tatár szent szám szerint mindenből kilencet... de rabszolgát csak nyolcat. Timur elérté; a kilencedik: a küldő maga; ez kegyelmet kapott.”

²¹⁵ 250. „... Csolpán (a hajnalcsillag), legifjabb kedvenc neje...”

²¹⁶ 246. „A Taurus hegytetőről nézett végig Timur Lenk boldog Anadoli völgyein. Egy új világ, egy új paradicsom terület lábai előtt; zöld mezők, zöld ligetek között száz helység fehérlett távol és közel; és amerre zöldet látott a szem, ott mind az ő hadseregei tanyáztak.”

²¹⁷ 265. „A Gurgeh volt a nagy dob, a Kerenái a harsona...”

²¹⁸ 266. „Szaid Bereke seriff ekkor lehajolt Timur előtt a földre s mindkét kezét telemarkolva fővennyel, átok és vereség jeléül a port

Bajazid táhora felé szórta s azzal Timurhoz fordulva rebegé: ... „Menj és győzz!”

²¹⁸ 271. „Dzsagatái kánja nem tágitott nyomából. Ló és lovas kidült erre, arra; hajnal felé már csak negyvenen maradtak vele.”

²²⁰ 244. „Mikor a sáska megnő... , szembeáll a verébbel, mely őt meg akarja enni, és megverekszik vele.”

²²¹ 240. „... két hódító birodalmának sarkai összecértek; az egyik volt Timur, a másik Bajazid, kinek mellékeve volt Dsildirim -- villám.”

²²² 242. „Ekkor egyszerre kétfelé csapott a víz a kádban, s a tarkaképu bővész helyett egy férfias, deli ifju állt Timur előtt vällig omló szög-hajakkal. — Itt áll Aidin kánjal”

²²³ 240. „Timur e bánalomért követeket küldött a szultánhoz, kérve, hogy adja ki védenecinek tartományait, Aidint és nejét, valamint a menekült Taherten kán háremét bocsássa szabadon.”

²²⁴ 246. A novellában Szivász város.

²²⁵ 239. „Ez a félelmetes döngés, sirás itt a föld kebelén: ez pedig négyezer örmény harcos jajszava, kiket a győztes hódító élve behantoltatott...”

²²⁶ 247. „Száz ezer lakója volt Szivásznak, közte huszezer harcos férfi; ezekhez a szultán még tizezer örmény vitézt küldött.. s vezérül Ertogrult, másodszüllött fiát.”

²²⁷ 256. „Midőn az izmídi hegyeknél kikötött, egy pásztor nézte a hegyoldalból hosszú tárogatótülkére támaszkodva. Bajazid rákiáltott: — Most fujd el a kürtödön azt a dalt: ,Óh ne hagyj elveszni Szivászt, Ne hagyj elveszni fiad!’”

²²⁸ 256—257. Damaszkusz felégetésének története.

²²⁹ 259—261. „A két világhódító: Bajazid és Timur Lenk — a maga győzelmét olvasta ki az üstökös megjelenéséből.”

²³⁰ 244—245. Timur felszólította Bajazidot, hogy adja vissza elfoglalt városait, és bocsássa szabadon elűzött kánjainak családjait. Bajazid válaszában a Timur nevét apró fekete betűvel iratta, a sajátját pedig arannyal, s ami még ennél is nagyobb sértés volt, azt üzenté, hogy az elfoglalt városokért jöjjön maga Timur személyesen, s ha nem jelenne meg előtte, háromszor legyen nejétől elváltatva.

²³¹ 265. „amott Timur Lenk szamarkándi vértés hada...”

²³² 271. „,Schach roch’ mondá Timur Lenk, s abban a pillanatban, midőn ezt mondta, szétnyiltak sátora függönyei, s ott állt előtte az elfogott szultán, Bajazid. Schach roch! Egy király, ki trónját elcsérelte a toronnyal, — a fogság tornyával!”

²³³ 239. A feljegyzés Timur kegyetlenségére utal.

²³⁴ 271. „Mahmud kán észrevette a szultán [Bajazid] menekülését, s négyezer dzsagatái lovassal utánarohant.”

²³⁶ 248. „Reggeltől késő estig hajigálta Timur táborát az ostromlott várnak minden balisztája tulajdon legjobb vitézeinek koponyáival.” Szivász védekezik.

²³⁶ 262. „Mirza Mohamed kánfinak magának egy külön lovasserege volt, melyben minden ezred egy színbe volt öltöztetve.”

²³⁷ 263. Valahány aranypénzt ad Bajazid a szent forrást őriző dervisnek, mindegyiken Timur Lenk képe van.”

²³⁸ 262. Jakab bég, Angora védője Timur ellen.

²³⁹ 264. A novellában a följegyzés így módosult: „El nem apadt, de meg van fertőztetve; a dervis, kit tegnap arcul vágta, az éjjel nehéz követ hurkolva nyakára, a kutba veté magát, ma reggel ott találták megfulladva.” Szolimán, a fia jelenti Bajazidnak.

²⁴⁰ 262. „Csibuk-abádnak híják azt a tért, ahol a két ellenség összelátkozott. Klasszikus hely; e téren vivott egykor Pompejus Mithridates ellen eldöntő csatát; háttérben a cédruserdős Stellahegy, elől a végtelen róna, magas keleti náddal benöve . . .”

²⁴¹ 262. A novellában Mirám sah, Chalib sah, Mirza Mohamed szerepelnek.

²⁴² 261. „Maga Szolimán, az elsőszülött a tábor közepén . . .”

²⁴³ 261–262. „. . . két szárnyon Isa, Muza parancsoltak a turkómán és hódolt tatárhadnak . . . Musztafa szultáni vezette baloldalon a hős Asáb hadat.”

²⁴⁴ 262. „A tartaléknál vezényelt Mohamed.”

²⁴⁵ 265. „Amint a nap kibukkant a Karadagh lilaszin hegyei fölött, mind a két tábort csatarendben látta állani.”

²⁴⁶ 266. „. . . maga lovagol elől a vezér, Timur Lenk fia, az ördög, kinek neve Abubékr Mirza . . .”

²⁴⁷ 269. „Délután . . . hirtelen megjelent István vajda ismét a csatatéren; a csibukabádi nádasból keresztülvágva magát Mohamed Mirza vértesein . . . utcát tört maga előtt egész Bajazidig.”

²⁴⁸ Utalás a görög királyválságra. Mikor Ottó lemond a trónról és helyére a dán uralkodócsalád tagja, György kerül 1863-ban, vele az angol befolyás érvényesül a Balkánon.

²⁴⁹ *Milyenek a férjfiak? A kardvas és a villám* folyt. 266. Mária Bajazid keresztény felesége.

²⁵⁰ 268–271. Timur hadai szétverik és megfutamtják Bajazid seregét. A menekülő szultánt feleségével, Máriával együtt elfogják.

²⁵¹ 273. Bajazid szökése megghiusult. A földalatti utat sátoráig Timur zsoldosai ásták, s a szultán Timur Lenk kezei közé került.

²⁵² 273. „A szökési kísérlet után [Timur] kalitkát kovácsoltatott a fogoly szultán [Bajazid] számára; abba záratta be. És azután szekerre téteté a kalitot, s körülhordatá a táborban.”

²⁶³ Az Akadémia palotájának terve elkészült, az író lelkesülten emlékezik meg róla jegyzeteiben. Halász László a palota homlokzati plasztikáját készítette 1864-ben.

²⁶⁴ Az itt következő nyolc sorban a satirikus megjegyzések azt mondják el, hogy mit várhatnak az egyes nemzetek az új esztendőőtől.

²⁶⁵ *Életemből. Milyen demokraták vagyunk mi* I. k. 334–335. „A képviselők címei . . . a következők: Te a büfében, tisztelt előttem szóló a házban, bátyám a klubban, tisztelt honatyám, ha valami kollektóra kell aláírni. Ha pedig a miniszterelnökhöz híják ebédre, a meghívón nagyságos ur a címe.”

²⁶⁶ Jókai itt a nagynémet terjeszkedési szándékra utal.

²⁶⁷ A Magyar Sajtó 1855-ben Bécsben indult meg Török János szerkesztésében, aki a következő évben a kiadás jogát Heckenastnak adta át. Rövidesen Pestre került a lap, (1857) s ekkor Hajnik Károly lett a szerkesztője, Jókai mint főmunkatárs kapcsolódott bele a szerkesztésbe, majd át is vette a szerkesztést, s saját napilapjának, A Honnak megindulásáig szerkesztette is a lapot.

²⁶⁸ A Pesti Hírnök 1860-ban indult meg Szabó Lajos szerkesztésében. A konzervatív lapot később Török János szerkesztette. 1868-ban a Magyar Állam c. lapba olvadt be.

²⁶⁹ *Mit csináltak Ucalegon szomszédjai, mikor a háza égett?* Ű 1863. márc. 28. 13. sz. 102. „Hát amelyik felé a szél fujt, az óbégatott nagyon, amelyik felől pedig fujt, az nagy flegmával vette a dolgot.” Vergilius Aeneisében említi Priamus király szomszédjaként (2. é. 311). „iam proximus ardet Ucalegon.” = már ég U. szomszéd háza. Szállóigc lett, jelentése: már rajtunk a veszedelem.

²⁷⁰ *Akik kétszer halnak meg.* 345. Diadém és Opatovszky Kornél párbaja. A flastromgolyókat Koczur készítette hozzá.

²⁷¹ *Edoardo e Conegonda* Ű 1858. 9. sz. 64. L. 3: 129. j. és *Eduard és Kunigunda* rajzszorozat az Ű 1870. 570, 571, 574.

²⁷² Az orosz hadvezér nevét viselő kártyajáték a múlt század közepe táján volt divatban.

²⁷³ *Szeretve mind a vérpadig* I. k. 340. „Most már aztán Ocskay maga is belejött a danolásba, rákezdé szép férfi hangjával:

„Kocsmárosné, gyujts világot!

Héj van-e kőkényszemü lányod?”

²⁷⁴ Az utolsó 6 sor mintha Siklós népesedési adataira utalna, de az is lehet, hogy egyházi vonatkozású adatok, amire a „nazarénusok” szektájának említése enged következtetni. Jókai 1861–1869-ig Siklós képviselője, többször megfordult a városban. Lehet, hogy itt hallott közelebbről a nazarénusokról, akiknek elnevezése fejezetcím lett a *Szerelem bolondjaiban*.

²⁶⁵ Jókai nem sokra becsülte az éles eszű, de ingatag jellemű Kecskeméthy Aurélt, írói néven Kákai Aranyost.

²⁶⁶ Az Idők Tanúja klerikális, konzervatív sajtóorgánium (1860–1868), amelynek szemlélete távol esett Jókai felfogásától. Lonkay Antal szerkesztette.

²⁶⁷ K. M. = Kakas Márton (két sorral alább is), Jókai szövivő reprezentánsa az Ű-ben.

²⁶⁸ Az I. I. monogrammu valószínűleg Ivánka Imrét jelenti. A napfogyatkozásra vonatkozó anekdoták: *A magyar nép élete*, 1904. 224–229.

²⁶⁹ T. Z. = Tallérossy Zebulon, az Ű állandó figurája, *A köszívű ember fiai* c. regényben is szerepel.

²⁷⁰ Mint a notesz további tartalmából is kitűnik, a dán–porosz háború megindulására is vonatkozhat a jegyzet. Jókai élénk figyelemmel kísérte a Közép-Európa sorsának alakulására döntő jelentőségű eseményeket.

²⁷¹ A feljegyzés a világtörténelem egyik legnagyobb parasztfelkelésére, a taiping-felkelésre utal (1851–1864). 1853-ban Taiping seregei Nankingot is beveszik, 1864-ben azonban a császári hadak visszafoglalják.

²⁷² A képek Jókai saját szobájában vannak. L. *Utazás egy sírdomb körül* 180–183., valamint *Szerelem bolondjai* 3.

²⁷³ *Mire megvénülünk* 140–144. Áronffy Loránd és Gyáli Pepi vív amerikai párbajt, melyben az előbbi lesz a vesztes, mert ellenfele csalt. Ez a regény fő cselekményszála.

²⁷⁴ *A Buda halála* 1863-ban jelent meg. Ez meghatározza a feljegyzés korát.

²⁷⁵ *Emlékeimből. A hajdani Nemzeti Színházról* HhM 4. k. 40. „Bemutattuk a közönségnek a féllábu táncost, Dantonellót. Az egyik lába combtőben amputálva volt, s a megmaradt lábával olyan balettet táncolt, mint egy Vestris.”

²⁷⁶ *Megtörtént regék. Uti táskából* 329. A szamosújvári fegyenctelepen Jókai felkeresi Rózsa Sándort.

²⁷⁷ *Emlékeimből. A hajdani Nemzeti Színházról*. HhM 4. k. 40. L. 8: 275. j.

²⁷⁸ Muravjev Mihály gróf a lengyelek hóhéráként lett hírhedt, mint az 1830/31-i felkelés leverője.

²⁷⁹ *Életemből. Ismeretlen nagyemberek* 2. k. 131–133. „Aki a kör négy-szögesítését feltalálta.”

²⁸⁰ *A Szegény gazdagok* c. regény 1860-ban jelent meg.

²⁸¹ Jókai nagybecsülését Arany János iránt nemcsak ez a feljegyzés és hozzá hasonló nyilatkozatok mutatják, hanem a költeményeiért fizetett írói útszeteleldjak magasabb összege is.

²⁸² *Békekildátások*. Ű 1863. szept. 12. 11. sz. 84. „Ágyu szájába Birka belencz.” Politikai költemény.

²⁸³ Körner Theodor német költő az I. Napóleon elleni harcokban hősi halált halt.

²⁸⁴ *De nem úgy ám!* Ü 1863. dec. 19. 25. sz. 200. L. 3: 155. j.

²⁸⁵ *Még egy csokrot. Az utolsó mór királyok* 196. „A királyné [Johanna (1479–1554) Kasztília királynője] egy szép nyári délután karszékében ülve elszunnyadt, a nap forrón sütött be az ablakon keresztül... Egy... gömbölyű üvegdarab mint valódi gyujtólenca a nap sugarait... a királyné fejére irányzta, s attól az alvó hölgy... haja lángot vetett... Elveszté gyermekét, s igen sokáig beteg volt utána.”

²⁸⁶ Forrása: Henri IV. c. elbeszélés a D. d. l. 3. k. 272. IV. Henrik német császár megunja feleségét, s hogy elválasszák tőle, rossz hírbé akarja keverni, de pórul jár.

²⁸⁷ Forrása: Henri c. novella a D. d. l. 3. k. 285–286. I. Henri le Jeune wolfenbütteli herceg neje udvarhölgye, Éve Trottin iránti titkos szerelmének meséje.

²⁸⁸ Forrása: Jonas c. elbeszélés a D. d. l. 3. k. 385–387. L. 8: 142. j. *Milyenek a férjfiak? A hittagadó* 285. Jónás lovag, akiből Jónás bég lett, „A hittagadó” hőse.

²⁸⁹ Forrása: Joseph II. c. elbeszélés a D. d. l. 3. k. 392–393. I. II. József egy félrecső üregbe rejtett szerencsétlen nőt szabadít ki.

²⁹⁰ Forrása: Juida c. novella a D. d. l. 3. k. 405–407. Juida a hárembeli kedveseit el nem áruló fiú, a rabszolgaparti államban uralkodó fejedelem szigorú büntetésének egyik áldozata. Feldolgozva: *Milyenek a férjfiak?* Juida 342.

²⁹¹ Forrása: Adam c. cikk a D. d. l. 1. k. 50–51. Ádámról költött mese, melynek nincs nyoma a bibliában.

²⁹² Forrása: Adam c. elbeszélés a D. d. l. 1. k. 50–54. Az előzőhöz hasonlít: a bibliai előadás megtoldása apokrif legendás történettel.

²⁹³ Forrása: Alcibiade c. novella a D. d. l. 1. k. 94–97. Az Alkmeonidák nemzetségéből származó, eszes, de állhatatlan jellemű athéni politikus esete, akitől hűtlensége miatt akar elválni felesége, Hipparata. Feldolgozva: *Költemények. Hipparata* 2. k. 319–323.

²⁹⁴ Forrása: Mahadi c. novella a D. d. l. 4. k. 80. Mahadi kalifa, Almansor fia és utóda, kit egyik neje féltékenységből körtével mérgezett meg.

Feldolgozva: *Mahadi c. novellában Targallyak* 165–173.

²⁹⁵ Forrása: César (Jules) c. elbeszélés a D. d. l. 2. k. 46–53. Cicero meghódításában Clodiát, Clodius szép nejét Cicero felesége, az erélyes Terentia akadályozza meg.

²⁹⁶ Forrása: Caton (le Censeur) c. novella a D. d. l. 2. k. 32–33. A szigorú erkölcsű Cato és nejeének hitvesi vonzalmát bemutató történet.

²⁹⁷ *Adomák*. 1. Ü 1863. szept. 12. 11. sz. 92. Egy tüzesszemű asszony pillantásával szólót érlel.

²⁹⁸ *Csindljatok magatok közül halottat*. Ü 1863. okt. 3. 14. sz. Meghalt az egyik párt oszlopos tagja. Minthogy a másik párt is tisztelte a megboldogultat, többen ajánlkoztak, hogy ők is emelik a koporsót a temetőig. „De atyafi, szólj erre egy zsirosszáju ellenpárti: ha halottat akartok vinni, üssetek egyet agyon magatok közül, a mienket ugyan nem viszitek.”

²⁹⁹ Az orosz zsarnok többször szerepel Jókai noteszeiben, mindig ellen-szenvesen beállításban. L. 8: 278. j.

³⁰⁰ Az 1864. évi porosz-osztrák-dán háború nyitánya a porosz előretörés első próbája.

³⁰¹ III. Napóleon sokat foglalkoztatta saját személyével az európai közvéleményt, s Jókai noteszeiben is mintegy 42-szer fordul elő a neve. Itt csupa Ü-témák közt tréfás beállításban szerepel.

³⁰² *Szegény világ*. Ü 1871. jan. 21. 4. sz. 44. A diák sürgeti a csizmadianál csizmáját „... szégyellje magát, hisz már majd hat hónapja készül az a pár csizma, holott az öreg mester az egész világot összefundálta hat nap alatt.” Bagaria válasza: „Az ám! Szegény világ! hat nap alatt készült, de hiszen meg is van az teremtvél!”

³⁰³ *Feldolgozása Mikor az a „bizonyos orr” be van tiltva* c. Ü 1870. 172.

³⁰⁴ XIV. Lajos francia király híres mondása helyesen: L'état c'est moi (= az állam én vagyok), a fejedelmi abszolútizmus jelszava.

³⁰⁵ A híres római szállóige: Videant consules, nequid respublica detrimenti capat, ami magyarul azt jelenti: Vigyázzanak a consulok, nehogy a köztársaság kárt szenvedjen. Ezt nagy háborús veszély idején mondta ki a senatus, teljhatalmat adva a consuloknak. A noteszben Jókai kiforgatja a mondás lényegét, s az ő változata szerint a köztársaságnak kell vigyáznia, hogy a consulokat baj ne érje.

³⁰⁶ Az 1861. évi országgyűlést április 2-ra hívták össze. Jókai május 24-én beszélt először. Az országgyűlés augusztus 22-én fejeződött be.

³⁰⁷ Világos utalás az 1861. évi országgyűlés feloszlására.

³⁰⁸ A jegyzet végén a T betű valószínűleg Tallérossy Zebulonra céloz, talán az ő szájába akarta adni az író ezt a témát.

³⁰⁹ Isztrikucz és Naszalmicseszkul egymással vitázó két tréfás alak az Ü-ben.

³¹⁰ A 79., „Öröködbe uram pogányok jöttek” kezdetű ismert református zoltár egyéni változata.

³¹¹ Szenczi Molnár Albert zoltárfordítása szerint a XXXV. zoltár kezdő szavai.

³¹² Schm. = Schmerling az 1861. évi alkotmányosdi kudarcra után következő újabb önkényuralom vezető államférfia.

²¹³ Holstein elveszett a dicstelen porosz-dán-osztrák háborúban, valamivel kárpótolni kellett a bécsieket. A feljegyzés egyúttal jelzi a notesz használatának korát.

²¹⁴ Kubinyi, Ipolyi és Henszlman 1862-ben Konstantinápolyba utaznak a Corvinák felkutatására. Erre célozhat a följegyzés.

²¹⁵ *Milyenek a férfiak. A hittagadó* 305. Tamás vezér román harcosai. „... mindegyik hozzákapcsolta az övéről lefüggő láncot a szomszédja övéhez, hogy egy se futhasson el, hanem legyen kénytelen elveszni, ahol megállt.”

²¹⁶ *Milyenek a férfiak? A hittagadó* 304. „Derár lovasai nyeregből ostromlák meg a flottilát, s egyetlen járművet sem engedtek a tengerre kimenekülni.”

²¹⁷ *A Mire megvénülünk* c. regény 1865-ben jelent meg. Az itt következő följegyzések közt több van, amely a regényben feldolgozásra került. A továbbiakban csak a lapszámot közöljük.

²¹⁸ 30. A családi tanács úgy döntött, hogy Dezsőt nagyanyja Pozsonyba viszi német szóra. Helyette cserébe hoz egy kis német lányt, Fromm Henrik sütőmester Fáni leányát. Így lettek Dezső és Fáni cseregyerekek.

²¹⁹ 64. Dezső visszaemlékszik gyermekkori szerelmére: „Melanie hugomra,” Bálnokházy királyi tanácsosék lányára.

²²⁰ 133. „Én elmondtam önnek, amit nekem Loránd bizalmasan tudtal adott, azt vélve, hogy lelkestilt eszméit osztom. Azért mondtam el önnek, hogy amiket megtudott, saját emelkedésére használja fel.”

²²¹ 140. L. 8: 273. j.

²²² *A japáni siket bálvány.* Ű 1864. okt. 8. 15. sz. 119. Az egyik búcsújáró asszony ügyelmezteti a másikat, hogy jobban kiáltson Buddha fülébe, mert ő a múltkor nagyon megjárta ezzel a szenttel. Könörgött neki, hogy Fáni leányának adjon egy fiúcskát, aki régen férjnél van, hát Buddha Háninak adott, aki nincs férjnél.

²²³ *Hogyan szedte rá a székel a taliánt s hogyan tette boldoggá ezáltal?* Ű 1858. dec. 11. 17. sz. 131–132. L. 3: 96. j.

²²⁴ Politikusok, képviselők névsora. Madách Imre az 1861. évi országgyűlésen vett részt (mh. 1864). Kossuth neve is szerepel a listán, mivel több helyen megválasztották a bécsi udvar nagy bosszúságára.

²²⁵ Az Ű számára tervezett képtémák. Jókai kezdetben sajátkezűleg rajzolta is képeslapjainak ábráit, később Jankó János rajzművész volt ezeknek a készítője, de a témák egy részét továbbra is Jókai szolgáltatta.

²²⁶ *Jaj de huncut a német* Ű 1861. febr. 9. 6. sz. 43. L. 8: 159. j.

²²⁷ *Megharap.* Ű 1861. febr. 9. 6. sz. 43. L. 8: 161. j.

²²⁸ *A tejestevérek.* Ű 1861. febr. 2. 5. sz. 38. L. 8: 163. j.

²²⁹ *Német professzor.* Ű 1861. febr. 2. 5. sz. 38. L. 8: 164. j.

²³⁰ *Német professzor.* Ű 1861. febr. 2. 5. sz. 38. L. 8: 164. j.

³³¹ Szeretve mind a vérpadig 1. k. 340. L. 8: 171. j. •

³³² Enyim, tied, övé 2. k. 238. L. 8: 172. j.

³³³ A régi levelek gyűjteményét 1871-ben adta ki Fabó András. (Magyar Történelmi Tár XV, XVI. k. Vitnyédi István levelei. Közli F. A.) Jókai ismerte a könyvet, s néhány hírneves levélfírótt név szerint is említ noteszében. Vitnyédi István a híres soproni ügyvéd, a Wesselényi-összeesküvés főszervezője. Zrínyi Péter, Nádasdy Ferenc, Wesselényi Ferenc voltak a vezetők. Wesselényi elébb halt meg, mint az összeesküvést leplezték.

³³⁴ Sajátos névsor, különös módon ugyanaz a személy többször is előfordul benne: írók, művészek, tudósok, politikusok nevei, néhány nő is szerepel köztük.

³³⁵ A politikusok névsora mellett olvasható néhány szavas jegyzet vígjáték- és dráma-terveket takar.

³³⁶ Ű-be illő sommás korjellemzés a közhangulat változásairól 1849 és 1864 között. Ez ismét rávall a notesz korára.

³³⁷ A lap hézagoss feljegyzései ismét belpolitikai megfontolásokat tartalmaznak, mégpedig a provizórium korából.

³³⁸ Újságszámadás, valószínűleg A Hon c. napilapé, melyet Jókai 1863-ban indított meg.

9.

(XIV.)

A keletkezés rendjén 9. notesz barna bőrkötésű, középnagy alakú (9,5×15 cm.) füzetke, fedelén ceruzatartóval és 2 fedélzettel, mely üres. Címlapján: „Notiz-Buch für Geschäftsleute jeden Berufs.” Belseje 93 utólag számozott kockás levélből áll. A lapok kevés kivétellel mind ki vannak használva, alig akad köztük üresen hagyott oldal (4. v., 79. r., 89. r., 90. r. és v. összesen: 5). A legbővebb tartalmú noteszek egyike.

Anyagát irodalmi és életrajzi vonatkozású jegyzetek vegyescen alkotják. Az irodalmiak között legérdekesebb *A jövő század regénye* anyaggyűjtése, mely mintegy 70 oldalt foglal el a könyvecskében. Teljes részleteléssel vázolja fel az író a regény nagy részét, külön csoportosításban a jövő államának és társadalmának, tudományos életének egyes mozzanatait: börze, zsurnalisztika, stratégia, financia, neveléstan stb. Hasonló részleteléssel vázolja fel Nápolyi Endre, Nagy Lajos király öccsének tragédiáját vagy regény, vagy talán drámai feldolgozás céljára. Még a *Szerelmem bolondjainak* néhány motívuma is szerepel a noteszben a nagyobb lélegzetű művek közül. (79. v. és 80. r.). A jegyzetek fő téma-

köre a továbbiakban olyan élménytémmá, korabeli események rögzítése, amelyeket az Ű számára jegyzett fel. Éppen azért átmeneti jellegűek az irodalmi és az életrajzi feljegyzések között. Ezekben a kor bel- és külpolitikai viszonyai jellegzetes hangsúlyozással tükröződnek: ha van is köztük sok komolyan veendő és találó megállapítás, a legtöbb formálásán érzik a tréfacsinálási szándék, a sajtóságos Űstökös-humor, hol Tallérossy Zebulon, hol Kukliné, hol a politikus csizmadia szájafe szerint.

Belpolitikai vonatkozások: egyszerű képviselői névsorok, az 1866. és 1867. év nevezetesebb eseményei, főleg a képviselőház szempontjából, közöttük visszatérő rímként a kvóta: a közös állami kiadásokból Magyarország és Ausztria részarányának vitája. Külpolitikában a korabeli vezető politikusok szerepelnek: Bismarck, III. Napóleon, Palmerston, Russel. Az események közül a németországi fejlemények, a porosz hegemonia elismerése, az egységes német császárság megteremtése, az 1866-os könnigrázi vereség olaszországi következményei: Velence átadása az olaszoknak, közben-közben kitekintés az oroszországi viszonyokra. Az egész könyvecske az író erős politikai érdeklődését mutatja, de ez nem szorítja háttérbe az író, hiszen egyik nagy regényének alapos előkészítése is e lapokon van megörökítve.

Egészen személyes jegyzet kevés van a noteszben. Ezekből értesülünk egy súlyos megbetegedéséről, mely Balatonfüreden érte utól: a tóban megfürdött s meghült. Egy távirat szövege elmondja, hogy már javulóban van, s a svábhegyi villában maradt unokahúgát, Jolánt sürgeti a már előzőleg kért dolgok küldésére. Büszkén jegyzi fel szőlőskertjeinek 1866. évi termését. Több helyen építkezési számvetést is találunk, egymásik a szőlőskertekkel függ össze, de van olyan is közöttük, melynek méreteiből a Stáció-utcai ház átalakítási tervére lehet következtetni. 1867-ben vásárolta Jókai, 1869-ben költöztek be. (Hegedüsné 212.) Ékszerairól, ezüstneműjéről leltárt készlt, még itt egyenként nem értékeli fel a becses darabokat, csak az étkező készletet súlya szerint. Néhány adat újságkiadásokat is feltüntet.

A jegyzetek forrására nézve nagy tömegükben szóbeli vagy újság-értesülések, illetve azokra támadt észrevételek, továbbá a képzelet szüleményei, de közben nyilvánvalóan használt írásbeli forrásokat is *A jövő század regényéhez*. Közöttük a notesz végén található betűrendes címsor nyelve német lexikonra vall. A jegyzetek egybevetése a feldolgozással érdekes bepillantást enged az író feldolgozási módjába. Érdekesebben jelentkezik ez a pápára vonatkozó elég számos jegyzettel kapcsolatban. Nyilatkozatai nem hízalgöck. Egyik így szól: „A pápa azt mondja: én vagyok az Isten!” A regény fogalmazásából kihagyta a pápa szót, s így formálta a témát: „... az a halandó, aki azt mondja magáról, én

vagyok az Isten! Ugyancsak elhagyja a pápa említését, s helyette a bécsi hercegprímást szerepelteti, mikor arról van szó, hogy megházasítja (*A jövő század regénye* 1. k. 424.)

Könnyű megállapítani e notesz korát, mert több időmegjelölést is találunk benne. Ilyen az 1866. évi bortermés jegyzéke. Ilyen az a jegyzet, mely 1867. jan. 1-től új ércpénz bevezetését jelzi. Mindkettőből a notesz 1866. évi használata derül ki. Ez nem zárja ki, hogy esetleg még 1867-ben is használatban volt. Mivel a lapok rendszeresen vannak felhasználva, későbbi bejegyzések nem igen vannak a noteszben, használata folytonos volt, így a két évszám elég határozottan jelöli keletkezését. A jegyzetekben érintett politikai események kora sem keresztezi ezt az időhatárt.

Néhány ház-alaprajztól eltekintve rajzok a jegyzetkönyvecskében nincsenek. Az alaprajzokhoz építési számítások csatlakoznak.

¹ Előfizetők címe.

² Néhány politikus neve.

³ Az első világtájkiallást Anglia rendezte 1851-ben. Majd Párizsban 1855-ben és 1867-ben volt világtárlat. L. De Gerando Ágostné: Az 1867-i párizsi világtárlat. Bp. 1868.

⁴ Képviselők nevei, majd a VIII. szám alatt valamelyik hitelintézet vezetősége vagy részvényesei, köztük maga az író is.

⁵ Az Anjou-család nápolyi tragédiáját részletesen felvázolja, mintegy regénytervként vagy drámai alakításra.

⁶ Emlékezés Petőfi (az Athenaeum 1842. febr. 28. sz.) kinyomtatott versére, melyet még Pápáról küldött Pestre. Ettől számította írói pályáját.

⁷ Tallérossy Zebulon (— őré mutat a T betűl —) Ű-be szánt tréffái között ez a szójáték — Benedek — benedektum — az 1866-os porosz-osztrák háború vesztes osztrák hadvezérére célzó epés megjegyzés. L. némileg átalakítva: *Tallérossy Zebulon levele Napoleonhoz*. Ű 1870. aug. 20. 34. sz. 386. „Tekintetes császár ur! Tutam! Minyar tutam. Hogy e lesz belüle. Mihent annak a Benedettinek a nevit meghalotam. Nekünk is Benedeken kezdődött szerencsítlenségünk. Haboruba benedictummal senki ne menjen. Most azutand let belüle „maladetti.”

⁸ A poroszoktól elszenvedett vereség végleg engedményekre kényszeríti a bécsi kormányt, az uralkodóval újra összehívják a magyar országgyűlést (1866).

⁹ Szász Károly képviselőházi alelnökségéről van szó.

¹⁰ A bélyegilleték nélkül forgó parlamenti iratok is már az osztrák adóztatás nyomása alóli szabadulás jelei.

¹¹ Beadványok és iratok bélyegilletékének árjegyzéke.

¹² Hugo Victor *Tenger munkásai* c. regényének címéből csinált szójáték.

¹³ 1859-ben Havasalföld és Moldva Egyesült Fejedelemségek néven egyesült, majd 1861-ben Románia nevet vett fel. Az új fejedelmet, Cuzát a reakciós földbirtokos és polgári elemek 1866-ban detronizálták, s a porosz Hohenzollern-Sigmaringen családból származó I. Károlyt emelték trónra. Ezekre utalhat Jókai feljegyzése.

¹⁴ Célzás a magyar viselet megújult divatjára, melynek egyik kezdeményezője éppen Jókai volt, aki feleségével magyar ruhában jelenvén meg a pesti korzón, sok lelkes követőre talált.

¹⁵ A Sándor-utcai országház használatba vételére vonatkozó megjegyzéssel megkezdődik a képviselőház tevékenységére, belső életére vonatkozó feljegyzések sorozata, mely mutatja Jókai megújult érdeklődését a politikai élet iránt.

¹⁶ Szatirikus megjegyzés a képviselők egy részének felelőtlen viselkedéséről, akik az üléseken való komoly részvétel helyett kártyáznak, a szomszéd kávéházakban szórakoznak, ugyanakkor a képviselőházban olyan pokoli zaj van néha, hogy a referálás rendjét is eltévesztik, amiről a következő feljegyzés értesít.

¹⁷ A miniszterek távollétére utal.

¹⁸ Ez és több itt következő feljegyzés az olasz egységtörékvések lassú fejlődésére céloz. Jókai világosan látja, hogy III. Napóleon segítségkétes értékű.

¹⁹ Az Ő tréfás kedélyű állandó figurájának, Tallérossy Zebulonnak szánja az Író a neve kezdőbetűjével jelzett adatokat, ötleteket.

²⁰ Az Ő másik állandó alakja, aki férjének ad jó tanácsokat, amolyan „prédikáció”-kat tartva neki. Ez az élcslap egyik állandó rovata éveken át. L. pl. 1865. máj. 27. 21. sz. 166. Ebben telegráfon üzen Afrikába férjének.

²¹ Vörösmartynak 1866-ban állítottak szobrot Székesfehérváron. Katona Józsefről Züllich Rudolf mintázott szobrot 1861-ben, de az önkényuralom eltávolította. Kisfaludy (Károly) szobrát Ferenczy István 1845-ben elkészítette, de csak 1875-ben helyezték el a Nemzeti Múzeum kertjében.

²² A megelégedő gazdasági élet konjunktúralovagjaira célzó csipkelődő följegyzés.

²³ A váltócsalás egyik módja.

²⁴ III. Napóleon a piemonti királyt támogatta ugyan Ausztria ellen, de két döntő győzelem után váratlanul fegyverszünetet kötött (villafrancai fegyverszünet), s ezzel megakadályozta Velence megszerzését.

²⁵ A már korszerűtlen császárságot azzal akarta III. Napóleon népszerűsíteni és az idegen hatalmakkal is elfogadtatni, hogy békeapostol-

ként lépett fel, jelszavául ezt a mondást választotta: L'empire, c'est la paix. Ezek a komolyan tűnő észrevételek itt-ott mégis elárulják, hogy nem valami történetbölcselet mozaikjai, hanem: egyszerűen Ű-témák. Ezt nemcsak célzatos fogalmazásuk mutatja, hanem a közéjük elszórt jelzések az éleláp főalakjaira: T vagy T. Z., Kukliné, politikus csizmadia, Kamehameha stb. Vö. II. v. 84, 85. sz.

²⁰ Az országgyűlési élményeket Jókai átfőrmálja Ű-témákká.

²¹ *Egy magyar miniszter emlékkönyvébe.* Ű 1872. aug. 17. 34. sz. 405. La Bourdonnais-ról azt mondták, hogy a saját gazdaságát nagyon jól tudja rendezni; hanem az országét nagyon rosszul.

²² A gombamódra alakuló egyesületek egyletesdíjét gúnyolja.

²³ A minden fronton visszavonuló Habsburg-hatalom egyik érzékeny vesztesége volt Lombardia elvesztése után Velence átadása 1866-ban.

²⁴ Mer. = Merode, Bis = Bismarck. Merode a pápai állam hadügy-minisztere.

²⁵ Ernst Moritz Arndt: Des Deutschen Vaterland c. költeményére céloz a feljegyzés, mely a napóleoni háborúk idején a felszabadító harcra buzdította a németeket (1813). Itt már a porosz imperializmus jelígejé-ként idézi Jókai kis változtatással a költemény szakaszonként ismétlődő kezdő sorát: Was ist des Deutschen Vaterland?

²⁶ A porosz hatalom fenyegetésére a német tartományok egymásután behódolnak az új, vezetésre tördő német államnak.

²⁷ Háborús hazugság: a kezdést mindig a másikkra igyekeznek ráfogni, a végén a győztes fogja rá a legyőzöttre, hadd viselje a háború minden átkáért a felelősséget!

²⁸ Házi megbízatások az Ű-témák között. Hozzájuk csatlakozik néhány szerkesztői feladat is.

²⁹ Felhasználva: *A két Trenk* 33. „Áron deák a porosz követnek ezt a példát mesélte el szép hegedűszóban. — Tudod komám: egyszer egy parasztot megtámadott az utcán a földesurnak a sinkoránja. A parasztnál vasvilla volt, s ezzel olyan erősen védelmezte magát, hogy a molósszus kutyát agyonszúrta. Nagyon megharagudott ezért a földesur: „Hát ebadta! nem tudta magadat a kutyám ellen a vasvillád nyelvél védelmezni?“, Azt tevém lesz, nemes uram, bizonynal, monda a paraszt, ha a te kutyád is a farkával akart volna megharapni.”

³⁰ A porosz háború elvesztésében nemcsak a hadvezetés rossz stratégiája részes, hanem az osztrák hadsereg elmaradt és hiányos felszerelése a modernül felfegyverzett és alaposan kiképzett porosz hadsereggel szemben.

³¹ Célzás a porosz hadsereg jó ellátására s az osztrák hadsereg ellátásában jelentkező hiányokra, sőt talán háborús panamákra (Eynattenbotrány).

³⁸ Az ismert német hadvezér (Manteuffel, Edwin Hans Karl 1809–1885) fővezér volt a Schleswig-Holsteinért vívott háborúban, 1870/71-ben pedig a Franciaországot megszálló német hadsereg főparancsnoka.

³⁹ II. vagy Nagy Frigyes porosz király Irói babérokra is pályázott, s francia műveket fordított németre vagy fordítva. Az ilyen kiadvány címlapján szerepelt az itt idézett mondat: „fordítva Poroszország királya által”.

⁴⁰ A poroszokkal vívott dicstelen rövid harc után Olaszországban még folyik a küzdelem, végül azonban Velencéről is le kellett mondania Ausztriának.

⁴¹ Kukliné prédikációi állandó rovat az Ű-ben. Pl. 1867. okt. 26. 43. sz. 342. Megköszöni férjének, hogy a bajba jutott „mostoha papán” segített.

⁴² III. Napóleon beavatkozik a mexikói polgárháborúba. Erre az akcióra célz Jókai jegyzeteivel.

⁴³ A mohácsi vész előtt hazánkban terjedni kezdő lutheri tanok ellen hozott országgyűlési határozat idézése: a lutheránusokat meg kell égetni.

⁴⁴ A porosz-osztrák háború döntő ütközetének, a königgrätzi csata elvesztéséért Benedek Lajos tábornagyot okolták.

⁴⁵ Jókai türelmetlenségét mutatja ez a följegyzés, hogy a király miatt késlekedik veszített háború után is a magyar országgyűlés összehívásával és a magyarokkal való megegyezéssel.

⁴⁶ Shakespeare ismert drámai művét az időszerű velencei problémával kapcsolatban idézi Jókai.

⁴⁷ Nyílt utalás arra, hogy a harcéri vereségek, melyeket Ausztria rövid egymásutánban elszenvedett, önként hozták magukkal a belpolitikai engedékenységgel szűkségességét.

⁴⁸ Izabella magyar királyné ékszerai. Ű 1872. aug. 17. 34. sz. 399. A megtalált ékszereket gáláns férfiak női kegyek megszerzésére használták fel, végül egy színész nő kezébe kerültek. Így van remény arra, hogy végre a múzeumba juthatnak.

⁴⁹ Szóbjáték az „odalisz” = keleti kurtizán és „obelisz” = emlékoszlop szavakkal.

⁵⁰ Híres máramarosszigeti gimnáziumi tanár. Az Ű előfizetője.

⁵¹ Jókai előtt már világos a bismarcki politika célja: egységes Németország megalakítása porosz vezetéssel.

⁵² A feljegyzés új pénz kibocsátására vonatkozik és egyben megerősíti a notesz keletkezésének idejét.

⁵³ *Egy separatum votum.* Ű 1867. febr. 23. 8. sz. 59. A szatíra szövege: „Éljen! Éljen! Ki éljen? Én azt mondom, hogy Bach és Schmerling éljen. Ha Bach miniszter nem lett volna, nem lett volna Solferino, ha

Schmerling nem lett volna, nem lett volna Königrätz. Ha nem lett volna Solferino és Königrätz, nem volna magyar minisztérium.”

⁵⁴ Az olaszországi osztrák tartományok feladása megkönnyebbülést jelentett a gyengülő Habsburg-imperializmusnak: felszabadult tetemes hadereje, mely le volt kötve a tartományok védelmével, biztosításával.

⁵⁵ A kibontakozás keresésének természetes kezdete a konzervatív, lojális politikusokkal való tárgyalás.

⁵⁶ A feljegyzéssel Jókai talán a kicgyezés lehetőségeit latolgatja.

Megjegyzései nem mindig az élcrlapnak készülnek.

⁵⁷ Lónyay Menyhért pénzügyminiszterről Jókai szívesen farag élceket. Tallérossy Zebulon levelei Mindenváró Ádámmhoz. Ű. 1867 dec. 21. 51. sz. 402. „Mert embernek mindenre születnyi kell. Így például születet financier barátom Jókai, születet költő barátom miniszter Lónyay; született generaliz barátok barátja Besze Janozs.”

⁵⁸ Deák visszautasította a miniszterelnökséget, így pártjának többi tagja közül kellett az uralkodónak választani.

⁵⁹ Gyskra liberális osztrák államférfi, magyarbarát. Ifjú korában a bécsi forradalmi ifjúság egyik vezére volt.

⁶⁰ Kiadásjegyzék szüreti előkészületekről, köztük pinceéptésről is. Az ügyvéd költségének említése egy darab szőlő megvásárlásával lehet kapcsolatban (kútvölgyi szőlő vagy orbánhegyi szőlő).

⁶¹ *Európa térképe 1871-re* c. rajz az Ű. 1870. 450–451. Hozzá Kakas Márton verse: *Európa jövendő térképe* c. uo. 446.

⁶² Az olasz-osztrák háborút a velencei békekötés zárja le, melyben Ausztria átadja a velencei tartományt az olaszoknak.

⁶³ A szőlővel és szürettel kapcsolatos kiadások jegyzéke. Carl az építész neve, akivel a szőlőházat, pincét rendbehozatta Jókai. A többiek alkalmi munkások, legfeljebb Vendel szomszéd számítható az állandóan igénybe vett kiségtők közé.

⁶⁴ Valószínűleg a következő művekről van szó:

1. Madarász Viktor: Hunyadi László siratása. 1850-es évek.
2. Zichy Mihály: Mária királynő. (?)
3. Zichy Mihály: Ágnes asszony. Illusztráció Arany János balladá-jához.
4. Madarász Viktor: Zách Klára. 1860.
5. Orlay Petrich Soma: Zách Felicián. 1860.
6. Székely Bertalan: Zrínyi kirohanása.
7. Madarász Viktor: Zrínyi és Frangepán a börtönben. 1864.
8. Székely Bertalan: Mohácsi ütközet. 1866.
9. Than Mór: Mohácsi csata. 1855.
10. Székely Bertalan: Lajos király a Csele patakban. 1862.

⁶⁵ *Ama bizonyos csizmadia és felesége kérdései és feleletei*. Ű. 1867. okt.

19. 42. sz. 336. „(Már most aztán van érdemrendes írónk elég! . . . azonkívül a kiadónk és nyomdászunk, Emich Gusztáv már köröskörül van aggarva rendekkel)”, „Ordo est anima rerum” azt mondja a diák: „az ordó a dolgoknak a lelke.” Igazában a szólás magyarul: Rend a lelke mindennek.

⁶⁶ Kiadási tételek. Az első három meg nem nevezett összeg törlesztése lehet, utána Jankó Jánosnak rajzaiért, melyekkel az Ű-t ékesítette és Ludvighnak cikkekért fizetett díjak sejtethők.

⁶⁷ *Ama bizonyos eszmadia és felesége kérdései és feleletei.* Ű 1867. nov. 2. 44. sz. 352. „ — Kivonat az országgyűlési jegyzőkönyvből. Jegyző azt referálja, hogy szavazott kétszáz képviselő, s azok közt öt üresnek találtatott. [azaz hiányzott] (Hiszen meglehet, hogy öt képviselő üresnek találtatott, de minnek ezt nyilvánosan ki publikálni?)” A följegyzések a továbbiakban képviselőházi élmények közvetlen adalékainak tűnnek.

⁶⁸ Heves megye jászladányi választókerületének 478 választója 1867. júl. 7-én felajánlotta a mandátumot Kossuth Lajosnak. A kormány ezért felfüggesztette Heves megye autonómiáját s teljhatalmú biztost küldött a megye nyakára. Az országgyűlésen heves vitákat keltettek ezek az események. Jókai kétszer is felszólalt az ötnapos vita folyamán. Végül is a képviselőház 196 szóval 110 ellenében jóváhagyta a kormány intézkedéseit.

⁶⁹ *Országgyűlési tudósítás.* Ű 1867. nov. 9. 45. sz. 355. „ . . . Negyednap végre kipakol Deák és . . . végzi nagy hatású beszédét azon érthető allusioval, hogy ha még egyszer Böszörményi valami olyan levelet kap, amit nem kell kitenni az ablakába, nem kell vele sokat teketóriázní, hanem be kell verni az ablakait, mely indítvány a ház által köztetszéssel fogadtatik.”

⁷⁰ *Országgyűlési tudósítás. A kvóta feletti viták.* Ű 1867. dec. 7. 48. sz. 385. Jókai a feljegyzést a közlekedési miniszterrel mondatja el. A megfogalmazás szatirikus éllel utal az országgyűlés vitáira.

⁷¹ *Országgyűlési tudósítás. A kvóta feletti viták.* Ű 1867. dec. 7. 48. sz. 385. „Az első nap az új terem akusztikájának kipróbálására volt szánva ,in animo vili’.”

⁷² *Országgyűlési tudósítás.* Ű 1867. dec. 7. 48. sz. 386. „Ezután ismét azíránt tétetett interpelláció, hogy azért ülnek-e Szeged város képviselői a jobb oldalon, hogy a kormány mégis balfelé vigye el a csatornát, Csongrádnak?”

⁷³ *Országgyűlési tudósítás.* Ű 1867. dec. 7. 48. sz. 386—387. „A ház fizionomiájából a pihentető discussiók alatt következő típusokat volt szerencsém följegyezni: 1 ástozik, 2 diskurál, 3 nyújtózkodik, 4 a karzatokra lomyettiroz, 5 nevetgél, 6 a fogát piszkálja, 7 küzd a szempillái leragadása ellen, 8 már megadta magát és aluszik, 9 fésülgeti a

szakállát a zsebtükréből, 10 a bársony kabátját simogatja, 11 a körmét faragja, 12 fészkelődik, 13 sétál a sorok közt, 14 a füle tövét vakarja, 15 ujságot olvas, 16 tubákol, 17 az óráját nézegeti, 18 a vis a vis-jának telegrafiroz, 19 ott kinn pálinkázik a buffetben.”

⁷⁴ Jókai Balatonfüredről, — ahol meghűlt és vérhányás után fekvő beteg volt, — táviratozik Budapestre unokahúgának, Jolánnak, Károly testvére leányának, akit Jókaiék örökbe fogadtak s neveltek, s aki otthon a háztartást vezette. A táviratot a Hon szerkesztőségébe küldi azzal az utasítással, hogy azonnal küldjék nyaralójába a Svábhegyre.

⁷⁵ Idegen kéz írása. Másutt is találkoznak a noteszekben idegen kézzel írt bejegyzésekkel, ezek közt több személynek pontos címével, akiket Jókai útközben ismerhetett meg.

⁷⁶ *Országgyűlési tudósítás* Ő 1867. dec. 7. 48. sz. 387. A kvóta feletti vita néhány mozzanatát jegyzi itt fel. „Trefort Ágoston igen jeles, de nagyon haragos dialecticával világosítja fel a házat, hogy miért kell 30-nak lenni a mi quótánknak? Azért, mert a másik féle 70. — Hetvenet a százból marad — harminc. Ez ellen aztán semmi ellenvetést sem lehetett tenni.”

⁷⁷ *Egy útlevelelől.* Ő 1862. aug. 17. 34. sz. 401.

⁷⁸ *Országgyűlési tudósítás.* Ő 1867. dec. 7. 48. sz. 387. Lónyai szerint „nagyon jónak kell lenni ránk nézve ennek a pénzügyminiszteri javaslatnak, mert a bécsiék azt mondják rá, hogy nekik nagyon rossz”.

⁷⁹ Jókai 1861–69-ig Siklós képviselője, így közéről érinti a kisváros néhány fontos problémája.

⁸⁰ A képviselőház gázvilágítására vonatkozhat ez a feljegyzés.

⁸¹ *Tallérossy Zebulon levelet Mindenváró Adánhoz.* Ő 1867. dec. 21. 51. sz. 402. „Mert embernek mindenre születni kell. Így például születet financier barátom Jokai; születet költő barátom Miniszter Lónyay; születet generalis barátok barátja Besze Janozs.” L. 9:57. j.

⁸² *Hivatalos Rendelet* az Ő 1870. 81. 1. „1. §. Ha egy honvédnek a nadrágja a térdén kiszakad, vágjon ki a másik honvéd nadrágjából egy akkora darabot, amekkora folt kell neki s varrja be vele a lyukat. A második az aként támadt lyukat varrja be a harmadik nadrágjából, és így tovább. A legutolsó vegyen egy garas-ára veres krétát, s fesse be vele a lyukat! Kerka Pauli.” A rendelet kiadójának neve nyilván Kerkápolyból van ferdítve.

⁸³ Ő 1871. jan. 1. 1. sz. 3. Kép: Andrassy előtt egy vidéki atyafi fokossal, kezében nagy szivarral, rajta ez a felirat: Stinkatorcs. A kép alatt: „Kend az Alvinczy? Nem pipálná meg ezt a szivart?”

⁸⁴ *Anna bizonyos eszmadta és felesége kérdései és feleletei.* Ő 1867. febr. 23. 8. sz. 64. „Most már csak egy dologra vagyok kíváncsi: hogyan fogja a magyar szolgabíró az adót exequálni az alispánján?”

⁶² *Ama bizonyos csizmadia és felesége kérdései és feleletei.* Ú 1867. ápr. 27. 17. sz. 136. „Eddig még valahányszor megvert bennünket valaki, az nekünk mindig jó volt; de attól tartok, hogy majd egyszer úgy talál valaki bennünket megverni, hogy az még nekünk sem fog tetszeni.”

⁶³ Ez a följegyzés mintha Senki szigete (*Az arany ember*) gondolatának felvetődése lenne.

⁶⁷ A tűzről pattant kislány Világosi Ilonka lesz a *Szerelem bolondjain*. Bemutatja *Az áspis* c. fejezet. 80—94.

⁶⁸ *A jövő század regénye* 52—53. Innen kezdve a regény részletes tervezése következik, mintegy a megfogalmazást megelőző vázlat. A következő jegyzeteinkben csak lapszámot közlünk. Az első mondat a mű alapeszméjét fejezi ki kifejtve a regény Előszavában: I. k. 1—8.

⁶⁹ I. k. 194—195.

⁹⁰ I. k. 195. Sasza, a diktátornő bemutatása,

⁹¹ I. k. 109. Az Astrapé c. lap négyszer jelenik meg napjában, s nincs szükségére nyomdára, a szöveg írásával egyidejűleg végzi egy gép a sokszorosítást, kikapcsolva a szedés és nyomás munkáját. Egy ember, egy család elvégezheti a vele járó összes munkát.

⁹² II. k. 150. „Iskolamesterek és tanárok eddig hallatlan fizetések mellett szerződtek, a feloszlott szerzetek tagjai meghívtak egy magas misszióra; s azok mind átköltöztek Kincsőbe az új nemzedéket oktatni.”

⁹³ 2. k. 120—123. Tatrangi Dávid Severust, a néger származású üzletembert, az Otthon állam társelnökét küldi maga helyett tárgyalni Sasza nődiktátorral az Aleuti szigetek átengedése tárgyában, ahol Tatrangi a világ leggazdagabb ichor-telepét fedezte fel repülőútján.

⁹⁴ I. k. 195. A nihil hölgy: Sasza, az új orosz állam diktátornője.

⁹⁵ 2. k. 176. Sasza mindenáron ki akarja csalni Severusból a titkot: miért akarja Tatrangi megszerezni az Aleuti szigeteket. Ezért még művésznőként is megpróbálja a férfit meghódítani: gyönyörűen énekelt a művészek között.

⁹⁶ I. k. 182. Női ügyvéd szereplése, női kapuőr.

⁹⁷ I. k. 86. skk. 1. A Sabina társaság bűnös üzelmeci; kihásztási ígérettel valójában nőkereskedést folytatott.

⁹⁸ I. k. 419—420. Sasza asszony meghódítva Bécsset, diktálja a bécsi divatot is öltözködésével.

2. k. 156. Sasza asszony új divatot hoz be Szentpétervárról, s abban igyekszik meghódítani az Otthon állam diplomatáját: Severust.

⁹⁹ 2. k. 178—179. Severus mulattatására, akiről Sasza asszony megtudta, hogy spiritiszta, előkerít egy jó médiumot, Miss Brandont, s azzal rendez szellemidézéseket.

¹⁰⁰ I. k. 163. Tatrangi Dávid apjától kér tanácsot, hogyan érvényesíts:

nagyszabású felfedezését: a hajlítható üveget, az ichort. Apja egy amerikai pénzemberhez küldi, Severushoz.

¹⁰¹ I. k. 11—38. Habsburgi Árpád mint II. Árpád az uralkodó Jókai elképzelésében. Kiváló ember és derék király.

¹⁰² I. k. 365 skk. A magyar hadsereg fővezére, Dárday később az Otthon állam társelnöke Tatrangi Dáviddal és Severussal.

¹⁰³ I. k. 106—107. Mazrur, a Sabina vezetője durva testi erővel akarja Rozálit visszatartani Tatrangitól.

¹⁰⁴ 2. k. 224—225. Mazrur a nagy mérkőzés győzelmének biztosítására felláztatja a Magyarország déli részén lakó nemzetiségeket.

¹⁰⁶ I. k. 164. skk. 1. Tatrangi Dávid apja tanácsára felkeresi New Yorkban a nagy hírű pénzembert: a néger Severust, s megegyezik vele találmánya nagybani gyártása tekintetében.

¹⁰⁶ I. k. 218—220. A szerzetek eltörlése tárgyában az öt magyar szerzetesrend képviselői a javaslat mellett, az ultramontanok ellencszavaztak. A víg szó valószínűleg az angol kétpártrendszer tory és whig párt egyikének nevéből van kölcsönözve.

¹⁰⁷ I. k. 192. A pápa évente egyszer misét mond Budapesten II. Árpád korában.

¹⁰⁸ I. k. 222. A konzervatív és klerikális vén arisztokrata: Zurdoki Ambrus gróf.

¹⁰⁸ I. k. 323 skk. 1. A Nihil országa: Oroszország a nihilista forradalom után.

¹¹⁰ I. k. 325. „... amit a „Sza Djelat?” szerzője regényképpen írta le, már megvalósult...”

¹¹¹ I. k. 154. „Nem mese, hogy az üveg hajlítható, kovácsolható... lehet, hogy a hűtésben van a hajlós üveg tükre, vagy a beitatásban.”

¹¹² 2. k. 37. „... most még meg kell tudnom ennek a mithridátját: „hogyan kell a repülést lehetetlenné tenni?” Tatrangi Mózes mondja fiának. Dávid fel is fedezi az ellenszert: a petróleumban.

¹¹³ I. k. 39. „Egy rejtett fiókból kivett egy elefántcsont könyvalakú tokot, mely egy rugó nyomására kétfelé nyílt. Abban volt egy arckép.”

¹¹⁴ I. k. 50. II. Árpád éjnek idején megy a várból Pestre tüzet oltani.

¹¹⁵ I. k. 246. II. Árpád nyilatkozik ilyen értelemben Hermione hercegnőnek.

¹¹⁶ I. k. 497; 506. 2. k. 17. A Duna deltájában alapított új magyar állam, Otthon ország részvénytársasági alapon van megszervezve. Élén a három részvénytársasági igazgató: Tatrangi Dávid, Dárday és Severus.

¹¹⁷ I. k. 332. „... mindezeknél hatalmasabb a Litta Biumi-páncél. Az golyómentessé teszi a támadót, ki úgy jár páncéljával keresztül-kasul az ellenség tömegében, mint a kés a vajban. Halhatatlan ezredek.”

¹¹⁸ 2. k. 262. „Az orosz hadsereg el volt látva ruganyüveg pánccsal és sisakkal, mely egészen megvédte az ellenfél szétrobbanó üveggyolyóinak veszedelmes szilánkjaitól. Az ő puskagolyóik pedig acélburkolattal ellátott ólomból voltak, nyolc latos kaliberre és a végeiken egy gyémánthegygel.”

¹¹⁹ 1. k. 175. Az új fegyverekkel Tatrangi éjjel harcol.

¹²⁰ 2. k. 190. „Sűrű köd fekszik a rémséges csatatéren. S e ködöt csak lángszínűvé festi, de szét nem osztja az égő városnegyedek lángja.”

¹²¹ 1. k. 175. Az éjjeli harc stratégiája.

¹²² 1. k. 175. „... az ellenfél az én csapataim néma és lángtalan lövéseiből azt sem tudja meg, hogy azok honnét jönnek, sem azt, hogy hányan vannak.”

¹²³ 2. k. 220. „És akkor a két összetalálkozott felhőt viharebességgel emelték fel a légjárók tizenkétezer lábnyi magasba, s ott ürték ki egyszere a léggömbök víztömlőit.”

¹²⁴ 2. k. 217–219. Az agitátorokkal felbújtott lakosok lázadását egyszerűen mesterséges áradással teszi lehetetlenné Tatrangi.

¹²⁵ 2. k. 150–151. Kincső ősmagyar származású lakosai rendszeres iakolázással sajátítják el a szükséges állampolgári ismereteket, hogy minden nehézség nélkül egyesülhessenek majd Otthon állam népével.

¹²⁶ 2. k. 233. „... estére egy tenger állt azon a téren, amit a Duna és a Ferenc-csatornája s a Béga csatorna határolnak körül.”

¹²⁷ 2. k. 233. „... s midőn reggelre hatszáz lábnyi magas volt a gát, abból az ár csak négyszáz lábnyit töltött be, és növekedése nem volt nagyobb óránként fél lábnál.”

¹²⁸ 2. k. 236–238. A Vaskapu gátjával az egész országot víz alá süllyeszthette Tatrangi, ezzel a fenyegetéssel tudta a kormányt tervei elfogadására kényszeríteni.

¹²⁹ 2. k. 273–274. Mazrur bandáját is sikerült kiönteni földalatti rejtekeiből.

¹³⁰ 2. k. 275–276. Mazrurt legyőzése után Runga afrikai országba viteti Tatrangi, ahol az őserdőben elpusztul az óriás gorillával folytatott párharcban.

¹³¹ 2. k. 297–298.

¹³² 2. k. 97 skk. 1. A lég vándora c. fejezet Tatrangi Dávid felfedező légi útját meséli el a földkerekség felett, végül is Unalaska szigeten megtalálja a hyalichor lelőhelyét.

¹³³ 2. k. 244. Tatrangi légi creje megsemmisíti Sasza császárnő egész légi flottáját.

¹³⁴ 1. k. 79. „A repülőgép a villanyerő alkalmazásával felemelkedett a magasba, kormányozható is volt...”

¹³⁵ I. k. 166. — Erről a találmányról (Hyalichor) Tatrangi és Severus párbeszédében van szó.

¹³⁶ I. k. 77. „Apám... az örültek házába van bezárva a Lipótmezőn.”

¹³⁷ I. k. 424–425. Sasza asszony érzéki opera előadásával akarja Severust nyugalmából kiforgatni.

¹³⁸ I. k. 313. „S a gép hajójában nincsen hideg: a repülésének zsúrlásától áthevülnek oldalai...”

¹³⁹ 2. k. 86. skk. Tatrangi Dávid Severus ellenére kierőszakolja a bécsi közös bank oroszoktól elvitt, egy mély tengerszembe süllyesztett, de Dávid intézkedésére megtalált arany kincsének visszaadását. Ezzel gazdaságilag talpraállítja a háborúban anyagilag tönkrement monarchiát.

¹⁴⁰ I. k. 164–179. Dávid hiába ajánlja fel a kormánynak találmányát, lekicsinylik, kinevetik. Akkor atyja tanácsára Severushoz fordul, őt meggyőzi találmánya értékességéről, s megalapítják az ichor-telepet, az ichor-gyárat.

¹⁴¹ I. k. 277–305. Dávid bemutatja ifjú nejeinek, Rozálinak az ichor-gyárat és vele együtt próbálja ki a repülőgépet Severus nagy bámulatára.

¹⁴² 2. k. 11. „Hidat nem építenek az Otthon város folyamain sehol, azért, mert mikor a Duna nagy áradásban van, a hajókat csak eljűk kötött aërodromonokkal lehet víz ellenében felvontatni, és cseknek járását a hídjármak akadályozná...”

¹⁴³ 2. k. 271. „Papak, akik művelt nemzetek közt vallásgyűlöletet hirdetnek, vitetnek a Fidzsi szigetre, kannibálokot oktatni.”

¹⁴⁴ I. k. 186–187. A jezsuitákat már egyetlen országban sem engedik működni, csak II. Árpád birodalmában. Itt szabadon vásárolhatnak birtokokat, házakat, s érvényesülhet klerikális irányításuk.

¹⁴⁵ I. k. 198. „Vegyük hozzá, hogy ez időben Európa minden elűzött szerzete, barátja, apácája, jezsuitája ide, a protegált, az európai garanciáktól védett semleges Magyarországra vonult össze...”

¹⁴⁶ I. k. 173. „A hátultöltő puskák ellenében minden hadviselő fél újra behozta a páncélt nemez és vulkanizált kaucsukból...”

¹⁴⁷ I. k. 177. Dávid ichorral gyárt nem élő puskagolyókat. Csak harc képtelenné teszik, elkábítják a sebesültet egy időre.

¹⁴⁸ I. 176.

¹⁴⁹ I. k. 176–177; 465. L. 9: 147. j.

¹⁵⁰ I. k. 390. „Czemov látta, hogy az aërodromonok az egész első arcvonalat zavarba hozták, visszafordították. Nem akarta elhinni, hogy meg van verve. Nem akarta elhinni, hogy a mai naptól fogva vége van a lovassági harcnak.”

¹⁵¹ I. k. 389. „Minden ló megvadult, nyerítve, hánykódva fordult oldal, s tört az utána jövők soraiba vissza. S a lovak rémülete ragályos. Egy megjéjdt paripa agyonijeszt százat...”

¹⁵² 2. k. 20–21. „Az Otthon államának két egycdárúsága van: a légi közlekedés és a bor. . . Bort csak az állam ad el. . .”

¹⁵³ 2. k. 17–19.

¹⁵⁴ 2. k. 19. „. . . Az Otthon állam polgára nemcsak hogy semmi adót nem fizet. . . még azonfelül annak nyereségéből is osztalékot húz. . .”

¹⁵⁵ 2. k. 14. „. . . szabadabb lett a szlv, de szigorúbb lett az erkölcs; megszűnt az eskü, de megjött a hűség. . .”

¹⁵⁶ 2. k. 14. „A nő épen úgy választhatott magának hivatást, az élet-pályák bármelyikén, mint a férfi.”

¹⁵⁷ 2. k. 14. „A nő. . . nem volt rászorulva a férfi kegyelemkenyerére. . . mindazt a foglalkozást, melyhez nem kell fizikai erő és edzett ideg, nők látják el. . .”

¹⁵⁸ 2. k. 19. „A vétkest számüzik, onnan [az Otthon államából], s fülgombját kifúrják. . .”

¹⁵⁹ 1. k. 141, 333. Az orosz hadsereg birtokában sokezer léggömb van, amelyet lovasok kötélen irányítanak. A repülőgép sokkal harc-képesebbnek bizonyult a küzdelemben.

¹⁶⁰ 1. k. 355–356. A szél kedvez az orosz lovasság léggömbökkel megerősített támadásának, s elseprik az osztrák hadat.

¹⁶¹ 1. k. 195 skk. A nihilizmus különböző árnyalatai fejlődtek ki Oroszországban.

¹⁶² 1. k. 195–196. „Némely szektának még csak a nevét hallják a Kárpátokon innen, s a név jelentéséből találgatják, mi rejlik a kontradic-ták, az animálisták tanaiban.”

¹⁶³ 1. k. 208. „Mi a különbség a kettő között? Az, hogy a jezsuita az álcázott nihilista, s a nihilista az álcázott jezsuita.”

¹⁶⁴ 2. k. 257. „Amint a terjedékeny nedv teljes erővel érinté a felső aërodromon üvegszárnyait, egyszerre zavar állt be a hajó gépezetében. A nafta . . . az érintkező dörzslapok közé került, s azáltal némelyiknél félbeszakítá a villanyáramlatot.”

¹⁶⁵ 1. k. 316. Az aërodromon villamossága egyesül a légkör villamos-ságával anélkül, hogy az utasoknak ártana.

¹⁶⁶ 2. k. 281. A nagy járványok szülőföldén kiszárítják a mocsarakat, hogy elpusztítsák a kórokozók fészket.

¹⁶⁷ 2. k. 220–221. Mesterséges záporral veri szét Tatrangi az Otthon város lázadó, felbújtott munkásait.

¹⁶⁸ 2. k. 289. A Szabara pusztaságát úgy szüntetik meg, hogy a Számu-mot mesterségesen keltett téli hideg tartós előidézéssel elfojtják.

¹⁶⁹ 1. k. 86. Mi az a Sabina? című fejezet bemutatja a házasságszerző egyesület címén folytatott nőkereskedelem üzelmait.

¹⁷⁰ 2. k. 3. Otthon város szervezete a Duná deltájában.

¹⁷¹ 2. k. 17.

¹⁷² 2. k. 213.

¹⁷³ Az 56. verső — 58. rectóig 1—12. sz. alatt a női és férfi ékszereket, majd 1—5. sz. alatt az ezüst étkezőkészlet darabjait veszi számba Jókai. Utóbbi súly szerint értékeli fel, s kb. 20 font, azaz 10 kg súlyú ezüstit számolt össze. Érdekes összevetni ezt a jegyzéket a neje halála után készült ékszerleltárral, mely a 24. (VI.) noteszben olvasható. Ott már az egyes darabok pénzértéke is meg van adva.

¹⁷⁴ 2. k. 95. Severus börtönspekulációját Tatrangi keresztülhúzza, mert csúf rablásnak minősíti.

¹⁷⁵ 2. k. 353. „Vagy augusztus 12-e és 13-a között, vagy november 12-én. E napokban találkozik össze a föld azon meteor-rajjal, melyet futócsillagok alakjában látunk e napok éjein megjelenni az égen.”

¹⁷⁶ 2. k. 19—20. A büntetés különböző nevei Otthon államban.

¹⁷⁷ 2. k. 15. Nagy gondot fordítanak a gyermeknevelésre a Delta-államban.

¹⁷⁸ 2. k. 150—151. Az Ázsiában felfedezett elzárt országban lakó magyarsághoz tanítókat, tudósokat visz Tatrangi.

¹⁷⁹ 1. k. 45. „Azután jön a napirenden levő tárgy: törvényjavaslat a delgációkban használható dualisztikus nyelv tárgyában: eszerint a prepozíciók, nomen propriumok, adverbiumok és conjugatio, declinatio ragasztékai lesznek magyarok, a verbumok, substantivumok és adjectivumok pedig németek. Dualizmus nyelve.”

¹⁸⁰ 1. k. 433—442. Sasza és Mazrur kirabolják a bécsi állami bank pánccszekrényeit, az aranyat elszállítják.

¹⁸¹ 2. k. 34—35. A repülőgépeket gyógyításra is felhasználják a magasabb tiszta légrétegek elérésével.

¹⁸² 1. k. 48—49. „A Spree melletti Athénből ez időszakra következő divat van jelezve: „fleurs animées”. Minden hölgy más, alkatához illő virágnak jellemezve. . . Eddig csak egyféle volt a divat; most versenyezni fog a penséck divatja a tulipánok, paeoniák, azaleák, narciszok, harangvirágok divatjával.”

¹⁸³ 1. k. 45.

¹⁸⁴ 1. k. 46. „Mindczekkel ellentétben Franciaország a puritán elvek és filozófiai higgadság politikáját folytatja tovább is.”

¹⁸⁵ 1. k. 46; 346. A német imperializmus hódító szándékai is helyet kapnak a regényben.

¹⁸⁶ 1. k. 45—46.

¹⁸⁷ 1. k. 45. „Megszületett Amerikában is a nemzetiségi kérdés. Minden nemzetiség a saját jelöltjét akarja az elnöki székre juttatni.”

¹⁸⁸ 2. k. 34—35.

¹⁸⁹ 2. k. 89. „Ezüstválasztó gépem. . . a Macl örvény szélében felállítva, a tenger vízfőből naponkint háromszáz font ezüstit termel. . .”

- ¹⁹⁰ 1. k. 41–42.
- ¹⁹¹ 2. k. 155. Sasza asszonyi praktikával elbódítja Severust az Otthon államtól, elnöktársává teszi, kicsalva tőle az ichor lelőhelyének titkát.
- ¹⁹² 1. k. 45; 2. k. 178.
- ¹⁹³ 1. k. 45; 2. k. 178–179. Miss Braddon, a spiritiszta médium is közreműködik Severus megnyerésében, szórakoztatásában.
- ¹⁹⁴ 1. k. 46. A feljegyzés a francia trónkövetelőkre vonatkozik.
- ¹⁹⁵ 2. k. 150–151. Az őshazából akarja Tatrangi kiegészíteni a magyarságot, s földet akar szerezni számukra, de előbb kiműveli őket, tanítókat visz hozzájuk.
- ¹⁹⁶ 1. k. 79–80. Dávid édesapja, Tatrangi Mózes végezte gépeivel a balsikerű kísérleteket, míg be nem zárták a tébolydába.
- ¹⁹⁷ 2. k. 131. Tatrangi az óriási kínai birodalom eldugott völgykatlanában magyarokat fedez fel, de titkolja felfedezését még a felesége előtt is. Országukat Kincsőnek nevezi.
- ¹⁹⁸ 1. k. 72. Tatrangi Dávid bevallja a királynak, hogy ő szombatos.
- ¹⁹⁹ 1. k. 146–147.
- ²⁰⁰ 2. k. 16.
- ²⁰¹ 2. k. 21. „Minden ember maga féltékeny a kenyértermő becsületére.”
- ²⁰² 2. k. 342–343.
- ²⁰³ 2. k. 338. A valóság az iskolát igazolta, azaz a tudományt.
- ²⁰⁴ 2. k. 22–23. A repülőgép feltalálása előidézi a világ népeinek megbékélését, a háborúról való lemondást.
- ²⁰⁵ *Előszó* 1. k. 8. „Az ismeretek diadala lesz az, midőn az a halandó, aki azt mondja magáról: „én vagyok az Isten!” leveszi a koronáját azon halandó előtt, aki azt mondja: én vagyok az ember!” A notesz szövegét cnyhíti az Író.
- ²⁰⁶ 2. k. 341–342. Az óriási üstökössel való összeütközés megváltoztatja a Hold keringési pályáját.
- ²⁰⁷ 2. k. 270. „A hajdani katonai hatalmak összes ágyúiból egy óriási csillagda öntetik, mely a Mount Everest magaslatán fog felállítani.”
- ²⁰⁸ 1. k. 171; 2. k. 261. Tatrangi Dávid tájékoztatja tervéről Severust, akit vissza akar küldeni Afrikába, hogy ott honosítsa meg a civilizációt.
- ²⁰⁹ 2. k. 126–131. Tatrangi repülőgéppel felfedező utat tesz Ázsiában, s megtalálja Kínában a magyarság egy csoportját.
- ²¹⁰ 1. k. 428–429.
- ²¹¹ 1. k. 411–412. A regényben 15 millió rubel zsákmányolásáról van szó, de értéktelen hamis ércből vert pénz az egész.
- ²¹² 1. k. 91. A székelyek jellemzése. „... meg vannak benne minden nemzetnek a jó tulajdonai. Hónszerező, szabadságvágyó, mint a schweici; – szavatartó, hidegvérű, mint az angol; – okos vállalkozó, szá-

mító, mint a zsidó; — jó katona, mint az arab; — mértékletes, józan, szorgalmas, mint a porosz; — magán segíteni tudó, idegentől irtózó, mint az olasz; — találcsony, mint a yankee; — tiszta, mint a hollandi; — demokrata, szabadelvű, mint a francia; — és kitartó, mint az orosz; és mindenek felett szapora, mint a zsidó és a szláv; — vallási türelem dolgában pedig előtte van minden nemzetnek a világon.”

²¹³ 2. k. 289—290. A Számum megfélekezésével településre alkalmassá változtatják a Szaharát.

²¹⁴ 2. k. 285—286. Az Atlas-hegység alatt alagutat fúrnak, abba a tenger vizét bevezetik, s ez a Szaharát előnti és megtermékenyíti.

²¹⁵ 2. k. 254—261. A legyőzött Saszát emlékezteti Tatrangi régebbi mondására, hogy kifejezti számításából a nőt, az asszonyt. S mikor az kegyelemért könyörög, Dávid ápolónői hivatást szán neki a hadikórházban. A büszke asszony nem fogadja el a kegyelmet, leveti magát a repülőgépből a tengerbe.

²¹⁶ 1. k. 171. Severus mondja Tatranginak első tárgyalásuk alkalmával.

²¹⁷ 2. k. 278. „Fiam tíz éves most. Eddig megtanították, hogyan kell királynak lenni. Most itt hagyom őt nálad, míg megtanulja, hogyan kell polgárnak lenni?..” Hermione királyné mondja Rozálinak.

²¹⁸ 1. k. 432. Sasza asszony legnagyobb bánata a hadjárat elvesztésében, hogy nem tudta elfogni és megalázni Hermionet, II. Árpád király nejét, aki a régi cári család leszármazottja.

²¹⁹ 2. k. 345. Az üstökösrel való összeütközés nem következik ugyan be, de elvonulása sok változást idéz elő a naprendszerben.

²²⁰ 2. k. 345—346. A jóslás azonban nem vált valóra, az üstökös elvonulása után a legszebb idő következett.

²²¹ 2. k. 342—344. Az üstökös hatása a Hold pályájára és felszínére.

²²² 1. k. 413—415; 479. Rozálira bírta Dávid a harctéri jelentést, amit az korai szülés miatt nem tudott átadni a királynak. Így következik be a győzelem ellenére a szégyenletes békekötés Saszával.

²²³ 1. k. 88; 94. „... a parlamentben interpelláció intéztetett a kereskedelmi miniszterhez: van-e szándéka, s ha van, miért nincs beavatkozni a Sabina veszedelmes bonyodalmaiba?”

²²⁴ 1. k. 95. „Aztán volt gondoskodva derék néplapokról (ingyen küldés mellett), melyek százával közlék a hálálkodó leveleket, miket a Sabina által nagy szerencsével férjhez adott hajadonok küldöttek a társulat igazgatójához — Oroszország minden részéből.

²²⁵ 2. k. 281—282.

²²⁶ 1. k. 469. „... az összes krakkói magyar honvédsereg ... az akkor orosz birtokot képező Duna Deltára bellebbeztetik...”

²²⁷ 1. k. 512. „Elfogadják a békekötést, s engedelmessékednek a király és az ország határozatának.”

²²⁸ 1. k. 397. „... a táborban levő ágyús és szekeresz lovak egyszerre megvadultak, nem akartak indítani.”

²²⁹ 2. k. 68–70. A szegyenletes békekötés elfogadása érdekében megvesztegetett előkelők nagy része öngyilkos lesz, nagy bankszalásba is sokan belekeveredtek.

²³⁰ 1. k. 392.

²³¹ 1. k. 177. „Ezentul ezt fogjuk olvasni a hadi bulletin-ekben: csesett hatvanezer emberünk, halott semmi, hadseregünk fele – vakarózik!” Severus bankár mondja Tatranginak.

²³² 1. k. 11.

²³³ 2. k. 276–277. Mazrurt rablóbandájával Afrika egyik elvadult részébe, Rungába száműzik, hogy ott irtsa ki a fenevadakat. Hasztalan törekszik vissza Európába, egy alkalommal az oroszliánt is legyőző hatalmas gorillával vívott párbajban elpusztul.

²³⁴ 1. k. 45–46. „Oroszországban a mennoniták dogmái lesznek elfogadva. Ezen tan szerint minden nőnemen levő polgár tizenhat éves korában, a férfiak pedig tizennyolc éves korukban újra megkereszteltetnek a templomban, coram publico, mégpedig tetőtől talpig in statu naturali.”

²³⁵ 2. k. 16. Otthon államban a templomokban is természettudományt hirdetnek a népnek. A papok is kénytelenek a tudomány ismereteit terjesztetni, az orthodox mesék fenntartása lehetetlen.

²³⁶ Az irodalmi célú feljegyzések közé kevés számadás is beékelődik. Valószínűleg 1866. április és május havi költségeit állítja itt össze Jókai. A tételek jobbára a svábhegyi gazdaság kiadásai és a háztartásra szánt összegek, az utóbbiakat nem R. betű jelzi, mint a 4. és 5. noteszben, hanem „Nőmnek” szóval. Egy-két tétel újságkiadással függ össze.

²³⁷ *Szezelem bolondjai* 41. Megjelent 1868–69-ben.

²³⁸ *Szezelem bolondjai* 6–9. A 19. századeleji magyar klubok, köztük egy kevésbé ismert, neve: „a szezelem bolondjai.”

²³⁹ *Izabella magyar királynő ékszerai*. Ű 1872. aug. 17. 34. sz. 399. L. 9: 48. j.

²⁴⁰ A magyar történelem tragikus jeleneteinek művészi ábrázolásai. L. 9: 64. j.

²⁴¹ *Szezelem bolondjai* folyt. köv. 44. Harter Nándor a vármegye főispánja. „Német név, de magyar kebel.”

²⁴² 46. Elemér (a följegyzésben Attila Aladár) Harter Nándor főispán fia.

²⁴³ 45. Malvina Harter főispán elvált felesége. Második férje Lemming bankár.

²⁴⁴ Innen a 84. rectó aljáig betűrendes tárgyfelsorolás, mintha valamelyik német lexikonból írta volna ki az író e címszavakat, láthatólag

a noteszben felvázolt regényének, *A jövő század regényének* előkészítéseként.

²⁴⁸ E számadási tételek megnevezés nélkül teljes bizonyossággal nem fejthetők meg. Mégis az első két oszlopban újságkiadási tételeket lehet sejtteni, a harmadik oszlop talán építkezési kiadásokból áll, az alsó jegyzék pedig remélt bevételekről szólhat.

²⁴⁹ Építkezési kiadások összeírása. Erre mutat a következő lapokon levő házalaprajz.

²⁴⁷ Valószínűleg egy bankett tósztajinak rendjét adja ez a följegyzés. Amint a következő 86. versón szereplők listája és a szintén tósztot mondó Keller svájci konzul neve sejtteni engedi, valami nagyarányú hegyvidéki vasútépitéssel lehet kapcsolatban az összejövétel (Kassa-Oderberg-i vonal?).

²⁴⁸ Politikusok, képviselők névsora.

²⁴⁹ Ismét építkezési számvetések, valószínűleg a Stáció-utcai ház átalakításával függenek össze.

²⁵⁰ Politikai pletyka ellen védekező nyilatkozat.

²⁵¹ Az 1866. évi bortermés összeírásában két szőlőskert is szerepel: a kútvölgyi és az orbánhegyi. Ezek mellett a svábhelyi villa kertjében is szüreteltek.

²⁵² Szerkesztői kiadások, valószínűleg a Hon c. napilappal függenek össze.

10.

(XX.)

Sötétbarna bőrkötésű, finom kivitelű zsebkönyvecske áthajló fedéllel, ceruzatartóval és fedélzsebbel ellátva. Belseje 55 levélből áll, tiszta fehér papírlapokkal vonalozás nélkül. Az utólagos levélszámozásba hiba csúszott; a második levél számozatlan maradt, s a harmadikra került a 2 szám. A notesz mérete 7,5 × 12 cm, tehát a kisalakúak közé tartozik. Ennek ellenére bőszeges terjedelmű, a lapok alaposan ki vannak használva, csak 3 oldala maradt üresen (44. v., 45. v., 46. v.).

Anyaga igen kis mértékben irodalmi jellegű, még a Jókai magánéletére vonatkozó bejegyzésekben is eléggé szíkülködik, saját korának ismét mozgalmassá váló politikai élete, főleg belpolitikája tükröződik benne.

A közvetlenül irodalmi érdekű kevés följegyzés egyik része kínai furcsaságokat rögzít (l. r. és v.), másik magyar és idegen nyelvű szállóigéket sorakoztat fel (36. v. – 39. r.). A kínai különlegességeket nyilvánvalóan útleírásokból merítette, amilyenek bőven voltak könyvtárában, s ezeket szívesen forgatta feleségével együtt. A kivonatoló jegyzetek mutatják Jókai hajlamát a különösségek, egzotikumok, nem mindennapi,

sőt esetleg elképesztő jelenségek iránt. Felhasználásuk főleg kínai és keletázsiai tárgyú novelláiban és regényeiben található (*A jövő század regénye, Görög tűz* stb.). A szállóigék gyűjtése is irodalmi célzatú. Büchmann 1864-ben megjelent német nyelvű gyűjteményét (*Geflügelte Worte*) Jókai elég hamar megismerte s fel is használta forrásként jegyzetelésében. Az említett mondások javarészét aztán műveiben a társalgás élénkítésére, helyzetek bemutatására alkalmazta, amint azt a 67. jegyzetben egy pár eset kapcsán kimutatjuk. A — többnyire Büchmannból merített idegen nyelvű (latin, német, francia, angol, orosz, lengyel, szlovák, görög, török, cigány, héber) híres mondások változatos sorát kiegészíti — valószínűleg — saját gyűjtésű magyar szállóigékkel.

A csekély irodalmi vonatkozású anyagot bőséges politikai feljegyzés öleli körül. Ezekkel van tele a notesz. Főleg az 1867-es kiegyezéssel meginduló belpolitikai élet változatos eseményei vannak megörökítve a jegyzetkönyvecské lapjain. Jóllehet a bejegyzések szorosan hozzáfűződnek az egykorú belpolitika napi kuriózumaihoz, megfogalmazásuk, sőt olykor tartalmuk is elárulja, hogy Jókait korántsem valami történelmi fontosságú napló, emlékirat anyagának gyűjtése vezeti, nem törekszik a kor történetileg értékes, hiteles és jellegzetes eseményeinek, nyilatkozatainak, embereinek megörökítésére, hanem elsősorban az érdekes különlegességek, furcsaságok, kuriózumok vonzzák és ezek kerülnek tollára, mintha éppen politikai élcslapjának, az Ú-nak gyűjtögetné a hálás nevetető anyagot. A legtöbb feljegyzésnek megvan ez a sajátos mellékzse, de nem hiányoznak a komoly, torzítás nélküli jegyzetek sem. Az 1867-es országgyűlés, a képviselőválasztások, az országházi élet és a közélet sok apró, konkrét vonással vannak itt megörökítve. Kortársaira, a parlamenti élet visszasságaira, visszaéléseire, hibáira éles fényt vetítenek megjegyzései. Így a választásoknál a korteskedés, a nagybírtok és bankokrácia elnyomó beavatkozása, a parlamenti életben egyes képviselők törtétese, protekcióhajszolása, a képviselőházi tárgyalások elkomolytalanodása, az ülések elnéptelenedése, a honatyák szórakozása, kártyázás stb. nem kerülik el Jókai figyelmét. Az Üstökös pedig kitűnő eszköznek bizonyult az író kezében korholó, feddő célzatú tréfálkozásaira. Az érdeklődés középpontjában még zavartalanul Deák áll, ő körülötte forog, pezseg a belpolitikai élet. Róla szól egy sereg anekdota, melyekből néhányat e notesz is felvázol (20. v., 21. r.).

A belpolitikai életben való részvétele kissé túlságosan is igénybe vette Jókait, s egy időre megszűnik a nagy regények sorozata, mígnem a bizonyára némi rezignációval lehiggadt politikai érdeklődés múlásával ismét új regényciklus alkotására kerül sor. Ezek a közéleti tapasztalatok mégsem voltak jelentőség nélkül az író művészi tevékenységére sem, hiszen élményei lecsapódását regényeiben fogja majd értékesíteni.

A belpolitika erős árama még a világpolitikai érdeklődést is háttérbe szorította. Mindössze a Miksa mexikói kalandja és az északamerikai polgárháború részeseül szórványos s elég hűvös érdeklődést mutató megjegyzésben, mint a közelmúlt kiemelkedő eseménye.

Meglehetően kevés egyéni életére vonatkozó jegyzet található e könyvecsékben. Számadás is mindössze egy 1868-ra vonatkozó tervezés remélt bevételekre és A Hon napilap rövid számadása, költségjegyzéke.

A politikai jelleg még a noteszben rejlő igen finom kis rajzokra is rányomja bélyegét: néhány ügyes vonásokkal felvázolt arckép a közéletben szerepet játszó vagy talán festői szempontból jellegzetes arcú képviselőről (Ivánka Zsigmond, Podmaniczky Ármán, Ráday László, Királyi Pál, Zsedényi Ede) a politikai érdeklődés uralmára mutat. E kis portrékban Jókai művészi hajlama ismét kiváló tehetségről tesz bizonyosságot.

A kortörténeti anyagban bővelkedő notesz keletkezési ideje minden jel szerint 1867.

¹ Pulszky Ferenc a Nemzeti Múzeum igazgatója. 1866-ban jött haza királyi engedéllyel gyermekei halálakor az emigrációból.

² Ürményivel kezdődő névsor politikusok, képviselők jegyzéke, a családnéven szereplők teljes neve: Bittó Béni vagy Bittó Kálmán, Wahmann Mór, Rajner Pál, Stratimirovich György, Kemény Gábor, Zichy Jenő, Petrovay Ákos, Lipthay Béla, Szitányi Bernát, Zsedényi Ede, többnyire a Deák-párt tagjai.

³ Ázsiai, kínai útleírásból merített jegyzetek következnek az 1. rectón és versón. A cím franciául van megadva, ebből következik, hogy a forrásul szolgáló útleírás is francia nyelvű lehetett. Jókai könyvtárában igen sok útleírás van, többek között Dumont d'Urville: Voyage pittoresque autour du monde. Paris, 1833–44.

⁴ *A jövő század regénye. Kin-Tseu 2. k.* „Most jöttek aztán rá, hogy mi volt az a megtalált roncs. Az nemcsak malom volt, hanem egyúttal vetőgép is; még pedig sorvető. A hosszú haránt bambuszcsövek hivatása volt a vízfenékebe lerakni az új vetés magvait.”

⁵ *Görögülz. Talapór kán 215.* „A ginzeng az a drága gyökér, ami minden betegséget meggyógyít, s a rossz szellemeket távoltartja . . . Ezért is hívják „növények királyá”-nak.”

⁶ *A jövő század regénye. Kin-Tseu 2. k. 130.* „. . . azon a vidéken már annyira jutottak a bennlakó népek, hogy a víz fenékét is bevetik liszttermő növényekkel. . .”

⁷ *A jövő század regénye. Kin-Tseu 2. k. 127. L. 3: 192. j.*

⁸ Lincoln Ábrahám az északamerikai polgárháborúban az északiak vezéré, az egysült Államok elnöke volt.

⁹ A feljegyzés a mexikói nemzeti szabadságküzdelemre utal, amelynek eredményeképpen sikerült megszabadítani az országot a francia intervencióstól. A francia csapatok védelme alatt bevonult Miksa, Habsburg-házbeli főherceget a haditörvényszék halálra ítélte és kivégezte.

¹⁰ A följegyzések kezdeti komoly hangja fokozatosan megy át az Üstökös-témák megszokott stílusába. L. a 2. v. 58. sz. bejegyzését!

¹¹ III. Napóleon külpolitikai sikerekre törekvő politikája során beavatkozik a mexikói eseményekbe, s ajánlatára hívják meg Habsburg Miksa főherceget császárnak.

¹² III. Napóleon mexikói vállalkozása eleve nagyon kockázatosnak tűnt a meggondolt politikusok szemében.

¹³ A motívum emlékeztet az *Eppur si muove* hasonló esetére, ahol Béni bácsi fütyöli a Rákóczi-indulót.

¹⁴ Schm. = Schmerling osztrák miniszterelnök, akinek lemondása az uralkodó és a nemzet közti megegyezés természetes feltétele.

¹⁵ *Eppur si muove* 1. k. 293–294. Csollán Bertl megöli a bolhaparádé hőst.

¹⁶ Pascuum = ingyen legeltetési jog a község legelőjén, ami a pap fizetéséhez tartozott, de a postamesteréhez nem.

¹⁷ *Emlékeimből. A hajdani Nemzeti Színházról* HhM 40–41. l. „Bemutattuk a községnek a fellábú táncost, Dantonellót. . . Láttunk kéznélküli . . . piktort, kinek két karja hiányzott, s a lábával festett . . . arc képeket a színpadon.”

¹⁸ A T betű a jegyzet végén Tallérossy Zebulonra utal, Jókai e nevetésgés és nevetető figurájára, aki az Ü-ben furcsa köntösbe öltöztetve sok bíráló megjegyzést tesz leveleiben Mindenváró Ádámhoz a kor kül- és belpolitikai eseményeiről. Alakját annyira megkedvelte a közönség, hogy az író később *A köszívű ember fiai* c. nagy regényébe is bevitte.

¹⁹ Ugyancsak Tallérossy Zebulon nevének kezdőbetűi. Arra mutat, hogy a bejegyzést az író eleve az Ü-nek szánta. Tribuni plebis = néptribunok, a római köztársaság államhivatalnokai, akiknek feladatuk volt a nép érdekeinek megvédése a hatalmasokkal szemben.

²⁰ Liszt Ferenc idősebb korában egyházi rendet vett fel s szeretett hosszú reverendában járni.

²¹ Az új alkotmányos korszak egyik rákfenéje: a hatalom iránti túlzó engedékenység és a jutalmazásra kacsintó alkalmazkodás.

²² Teleki Sándor gróf külön természetű főúr, Petőfi baráti pártfogója, sok közzsájon forgó kaland és mendemonda hőse.

²³ Valamely aktuális esemény kapcsán idézi Jókai az ezopuszi mesét a vízben úszó ebről, mely a szájában levő húst a vízbe ejti, mert a tükör-

képét is meg akarja kaparintani kapzsiságában. Úgy látszik, a saját peccenyéjüket süítőgető „politikuskok” nagyon elszaporodtak a mozgalmassá váló közéletben.

²⁴ A meginduló alkotmányos élet választási hadjáratában az ifjú nemzedék is erősen jelentkezett, még hozzá olyan mértékben, amit az ifjúság iránt különben élete végéig rendkívül fogékony Jókai is megsokallt.

²⁵ Az alkotmányosság helyreállításával kapcsolatos polémia arról, hogy az 1861-es alkotmányos próbálkozás tisztviselőit, képviselőit miképpen alkalmazzák az új helyzetben.

²⁶ Szemere Bertalan a 40-es években borsodi alispánságot viselt.

²⁷ Ez és a következő feljegyzések valószínűleg az 1865-ös választások cseményeiről, élményeiről készült pillanatfelvételek. Jókait ekkor Siklóson választják meg másodszer. Lehet, hogy saját választásával is kapcsolatosak ezek a jegyzetek, és így talán Siklós várossal vannak összefüggésben. Az effajta élményeit alakítja aztán művészien regényeiben, pl. Alienor választásáról írva *Az élet komédiáisaiban*.

²⁸ A mozgalmassá vált belpolitikai élet alkalmat ad Jókainak, hogy belőle anyagot szerezzen élclapja, az Ű számára. Ezek is ilyen természetű feljegyzések.

²⁹ Gyulai Pál Vörösmarty életrajza 1866-ban jelent meg és megelőzte az 1867-es országgyűlés megnyitását.

³⁰ Az ülésekről elmaradó, kártyázó honatyákat Jókai többször megbélyegzi. Ezek a feljegyzések is folytatólagosan a választásokkal vannak kapcsolatban. 1866. nov. 11-én A Hon szerkesztőségében Jókai elnöklete alatt gyűlés volt, melyen az újságírók és literátuskok egy *magyar irodalmi egyesület* alakítását kimondták. . . , Elhatározták, hogy bizonyos fegyelmi szabályokat hoznak. Párhaj helyett például az egyesület mint becsületbírótság dönt. A segélyre szoruló írókat támogatja. Az összejöveteleken a tanácskozás tárgyai közül a politika és a vallás ki van zárva. Az egyesület részére külön helyiséget fogadnak fel, ahol mulatságokat is rendeznek, de ahol a kártyajáték tilos.” Jókai politikai beszédének kiadásához (Jókai politikai beszédei. Bp. [1925.]) írt tanulmányában Takáts Sándor írja ezeket a 1. k. XCVI.

³¹ Az Idők Tanuja konzervatív katolikus újság, melyet Lonkay Antal 1860. jan. 1. indított meg és szerkesztett. A Hírnök, teljes nevén Pesti Hírnök pedig Török János szerkesztésével 1860. márc. 12. indult mint konzervatív sajtóorgánium.

³² Besze János nagyhatású népszónok, aki Földváryt a felzúdult néptömegeből ügyes beszédével kimentti Debrecenben. 1867 után újra részt vesz a politikai életben mint a baloldal egyik vezetője.

³³ III. Napóleon, hogy császári diktatúrája iránt bizalmat keltsen

a külpolitikában mint a béke védelmezője lépett fel. Jelmondatául ezt választotta: *L'empire, c'est la paix* = A császárság a béke.

³⁴ Hani Istókról, a Hanság különös vízi életű legendás emberéről lehet itt szó, akie költőileg a *Névtelen vár* c. regényében is szerepeltet.

³⁵ Jókai rámutat a földbirtokos arisztokrácia hatalomvágyára.

³⁶ Hírlapi témák rövid jelzése aktuális eseményekről.

³⁷ Élményszerűen ható feljegyzések az 1867. évi választásokkal kapcsolatban.

³⁸ A kiegyezés pénzügyi hátterét is világosan látja Jókai: az osztrák államadósság terhét nekünk is vállalni kellett. Ez a közel negyedfél milliárd forint pedig, amit Ausztria sikertelen utóvédharcai idéztek elő az olasz és német egység alakulása során régi tartományaiért, akkor igen nagy összeg volt.

³⁹ A notesz e kis megjegyzése az előzőkkel együtt a gyorsan kialakuló bankuralom politikai hatalomszerzésére mutat.

⁴⁰ Jókai választási útjain szerzett értesülései a választók panaszairól, sérelmeiről, törekvéseiről.

⁴¹ Ez a följegyzés mintha már az 1869. évi választásokra vonatkoznék, mikor Jókai Pesten lépett fel, s meg is választották.

⁴² A félfedális választási rendszer haszonélvezőire, azok nagy számára utal a feljegyzés.

⁴³ Talán a koronázásra érkező király fogadásáról van itt szó.

⁴⁴ Teleki Sándor-anekdota emlékeztetője. L. még 10: 22. j.

⁴⁵ Újságelőfizetés. A Konkoly család Jókai rokonságához tartozott.

⁴⁶ Kuba János képviselőtársa nevéből csinál tréffát.

⁴⁷ *Ügyvédi tanácsadó ezentúli sajtóperekben*. Ü 1870. márc. 26. 13. sz. 130. „Számárban volt a miniszter, mikor ezt a törvényjavaslatot csinálta. Sajtóper! Hogy merte ön a minisztert szárnak mondani? Védelem. Sajtóhiba volt, kimaradt egy „t” betű, így kellett volna szedni: Szatmárban volt. A strike volt az oka a tévedésnek. Ítélet. Vádlott ártatlan.

⁴⁸ A politikai pályája tetőpontjára érkező Deákot törtető kora környékezi. Ezekre vonatkozik a följegyzés.

⁴⁹ *Tallérossy Zebulon levele Mindenváró Adámhoz*. Ü 1870. 157. „Meguntam íletet, szeretném visszaszületnyi. Lonak valo enyi dolog! reggel mingyar hajnyalba vagyok osztály, kilenctü haromig vagyok tisztelt haz, nigyor vagyok banket, hatkor bizocsa, hitkor irtekezlet, tizkor Deák kör in infinitum. Ezt in továb ki nem álom, s ünepilyesen kinyilatkozom, hogy valaszon tisztelt haz kető közül: vagy tolyon előbre husviti ünepet vagy in bizonyisten mexökök.”

⁵⁰ Újságelőfizetés.

⁵¹ Ű-be illő javaslat az ülésről elmaradó képviselők számának ijesztő megnövekedése, a tárgyalások elnéptelenedése miatt.

⁵² Politikusok, képviselők neve a 23. rectó végéig, de egy-két közbeszűrt szó (Gabriel angyal, Végszó stb.) arra mutat, mintha Ű-témához gyűjtött alakok névsora lenne.

⁵³ Előfizető az Ű egy negyedévére, pontos címmel.

⁵⁴ A Hon c. napilapot megküldi az Országgyűlési irodának.

⁵⁵ Ez és a következő följegyzés is előfizető címe, az elsőnél az Ű cíclapról van szó s félévi előfizetéséről.

⁵⁶ Ismét előfizetők adatai. A képviselőházi élet jó alkalmakat nyújtott az Irónak előfizetők szerzésére is.

⁵⁷ Jókai elítéli a tőke beavatkozását a választási küzdelmek alakításába.

⁵⁸ Valószínűleg a bukaresti református templom építésére szánt adomány. Koós Ferenc lelkész Magyarországon is gyűjtött adományokat az 1864 karácsonyán felszentelt kőtemplom építésére.

⁵⁹ Hyczy Kálmán a Tisza Kálmán pártjának nagy befolyású vezetőembere. 1861-ben képviselőházi elnök volt.

⁶⁰ Úgy látszik, Jókai mások adományát is közvetítette a bukaresti magyarok templomépítése céljaira.

⁶¹ Ausztria szerencséjére vonatkozó régi latin mondás szavainak kezdőbetűi: Austria erit in orbe ultima = Ausztria lesz a világon az utolsó, t. i. a hatalomban. Nem hatalmi sorrendelt kell érteni, hanem arra értették, hogy ő uralkodik legtovább a fennálló hatalmak közül. Jókai később alkalmazta az Ű 1870. szept. 24. 39. sz. 445. *Tallérossy Zebulon levele Mindenváró Álámhoz* c. Beust válaszulja ezta francia segélykérésekre: Ausztria utolsóinak húz kardot.

⁶² A gúnyos megjegyzéssel Jókai kora haszonélvezőit pellengérezte ki.

⁶³ L. *Rendelet bécsi rendőrségtől a „Narrenball” rendezőihez.* Ű 1870. 8. sz. 83.

⁶⁴ Latin közmondás, jelentése: a consulviselt férfiú dolga jobbra változtatni véleményét. A kétkulacos vagy véleményüket és pártállásukat változó emberek gúnyos önvédelme.

⁶⁵ Opera címe, szerzője Meyerbeer.

⁶⁶ III. Napóleon beavatkozott az olasz ügyekbe is, és reményeket támasztott az olaszokban, hogy Ausztriával szemben támogatja területi és függetlenségi törekvéseiket. Mégis Velence dolgában cserbenhagyta őket, s Velence megszerzését a porosz-osztrák háborúban győztes porosz politikának köszönhatték. L. 9: 24. j.

⁶⁷ Francia gyzáshír: Davison, a híres tragikus színész gutaütésben elhunyt.

⁶⁸ A kiegyezéssel junktimba hozott ún. közös ügyekről folyó vitában előbb talán Apponyi felfogását, majd Szentkirályiét ismertetik e sorok.

Utóbbi a jogbiztosítás törekvésével szemben a kötelességekre tereli a figyelmet az idézett latin szózással: ne azt tekintsük, amit a jog ad, hanem amit a kötelesség parancsol.

⁶⁹ Az Ű-ben tigris a baloldali párttagok neve. Erre utal a feljegyzés.

⁷⁰ A Sándor-utcai országház megnyitására céloz, amely 1867-ben történt.

⁷¹ Az előfizetők névsorában Kende Kanut Jókai Szatmár megyei jóbarátja, képviselőtársa, a híres tarokkpartik egyik oszlopos tagja; a Kendékkal Szatmár megyei útján barátkozott össze, s kapcsolatuk tartós maradt. A következő cím is szatmári előfizetőt jelez.

⁷² Jókai nagy ambícióval veti magát az alkotmányos élet helyreállítása után frissen meginduló országgyűlési tevékenységbe, hosszasan kivonatolja a felszólalók beszédeit, a királyi leirat vitáját, s bizony ez az élénk politikálás elvonja az irodalomtól egy időre. Átmenetileg félbeszakad az abszolutizmus alatt készült nagy regények sora, míg aztán Tisza Kálmánnak kormányra jutása után újabb remekművek kerülnek ki tolla alól. Egyébként Bartal György konzervatív jellegű módosítást javasolt a felirati javaslat 31. és 32. pontjaihoz, a jogfolytonosság helyreállítására vonatkozó követelést törölni akarta. Ez ellen szólalt fel Jókai, s valószínű, hogy a notesz bejegyzése erre a Bartal ellen tartott beszédére vonatkozik. L. Jókai politikai beszédei I. k. 26–37.

⁷³ Jókai szívesen gyűjtötte a különféle nyelvjárási, kevésbé ismert szavakat, kifejezéseket, különösen közmondásokat s a szállóigéket. Repülő szavaknak nevezi őket, nyilván Büchmann „Geflügelte Worte” c. gyorsan népszerűvé vált, sokfelé elterjedt és nagyhatású gyűjteménye hatása alatt, s cikket is írt róluk az Ű 1866. máj. 5-i számában. Ilyen szállóigéket, vagy Jókai elnevezésével „repülő szavakat”, „repülő mondatokat” találunk itt is és majd a 12. noteszben összegyűjtve. Vannak köztük különböző idegen nyelvűek és magyarok is. Az idegeneket kétségtelenül Büchmanntól vette át, s alkalmilag műveiben is felhasználta. RMÜ rövidítésünk: Repülő mondatok. Ű 1866. máj. 5. 18. sz. 137–138.

⁷⁴ RMÜ

⁷⁵ Bien-nek (egy adós neve) kell (ti. fizetnie) — RMÜ, valamint *Föld felett és víz alatt. A csigák regénye* 137.

⁷⁶ Bismarck élt vele. RMÜ

⁷⁷ Goethe utolsó szavai. RMÜ

⁷⁸ RMÜ

⁷⁹ A tréfás rajz felirata: Kend az Alvinczy? Nem pipálná meg ezt a szivart? Ű 1871. jan. 1. 1. sz. 3. RMÜ

⁸⁰ RMÜ

⁸¹ Többször alkalmazza Jókai ezt a mondást, főleg az Ü-ben (1867. nov. 16. 46. sz. 364., 365. l., 1870. 196. l., 1870. júl. 19. 25. sz. 285., 1875. ápr. 3. 14. sz. 174.), sőt *A jövő század regényében* egyik fejezetnek a címe (I. k. 112. skk., amelyben Tatrángi Dávid Mazrurt, a leánykereskedőt alaposan inzultálja).

⁸² „Loquatur legalább latine” vegyes szólás = legalább latinul beszéljen. Többször előfordul az Ü-ben. Így Tallérossy Zebulon levelei *Mindenváró Ádámhoz*. Ü 1867. szept. 14. 37. sz. 290–291. „Igaz, hogy van szabad sajto, de kormánynak aszt kelene megparancsolnyi, hogy aki nagyon szabadon akarja irnyi, loquatur legalab latine.” Ugyancsak az 1867. évf. jún. 3. 23. sz.-ban 271. lapon rajz szövege, itt Pauler miniszter mondja a hercegprímásnak.

⁸³ Felhasználva *Frdier György* c. regényében.

⁸⁴ A *Metznél* c. adomában (Ü 1870. szept. 3. 36. sz. 418.) így alkalmazza az ismert mondást: „Steinmetz, Fricz Károly és Vilmos: Törököt fogtunk! *Porosz és szász kronprinc*: Hát hozzátok utánunk Páris felé! *Előbbiek*: Vinnők, de nem ceszt.” RMÜ.

⁸⁶ RMÜ

⁸⁶ RMÜ

⁸⁷ RMÜ

⁸⁸ RMÜ

⁸⁸ RMÜ

⁹⁰ RMÜ

⁹¹ Anonymustól származó mondás. RMÜ

⁹² Hamary Dánieltől, az Ü munkatársától.

⁹³ RMÜ

⁹⁴ RMÜ

⁹⁵ RMÜ, *Ad vocem: kapanyél*. Ü 1860. máj. 5. 1. sz. 6.

⁹⁶ Ü 1870. 154. országgyűlési napló 1861. első negyedév. RMÜ

⁹⁷ RMÜ

⁹⁸ RMÜ

⁹⁹ A delphoi Apolló-templom felirata. Thalésznek tulajdonítják. jelentése: Ismerd meg tenmagadat! RMÜ

¹⁰⁰ Koóciuszkónak tulajdonított mondás. Jelentése: Vége Lengyelországnak! RMÜ

¹⁰¹ RMÜ *A lengyelek fehér asszonya*. Ü 1861. júl. 20. 12. sz. 90.

¹⁰² L. *Eppur si muove* I. k. 143. és Ü 1870. márc. 12. 11. sz. 106.

¹⁰³ Cervantes utolsó szavai. Jelentése: Ugyanazok a kutyák más nyakörvvel. RMÜ Ü 1870. márc. 12. 11. sz. 106. Cervantes teljes mondata: *Los mismos perros, con otros collares*.

¹⁰⁴ Ki itt belépsz, mondj le minden reményről (Dante) RMÜ Ü 1870. márc. 12. 11. sz. 106.

¹⁰⁶ XIV. Lajosnak tulajdonított mondás. RMÜ Ü 1870. márc. 12. 11. sz. 106.

¹⁰⁷ Kucsuk basa mondja Thökölynek. RMÜ

Első gyűjtemény a különböző népek szállóigéiből, melyeket később az író alaposan megszaporfít és egy részüket az Ü egyik hosszabb cikkében feldolgoz. L. a 12: 6. r. és a hozzá fűződő jegyzetet.

¹⁰⁷ A pénzügyi konszolidáció első feltétele volt az új, biztos alapon nyugvó valuta kibocsátása. Ez 1868-ban meg is történt az előző osztrák forintérték csekély leértékelésével.

¹⁰⁸ Kukliné az Ü egyik állandó figurája. Prédikációit az urának tartja (az Ü állandó rovata).

¹⁰⁹ Előfizető neve és címe.

¹¹⁰ *Benedek Lajos* tábornagyról vonatkozó célzás, neki tulajdonították a közigazgatási csata (1866) elvesztését a poroszok ellen viselt háborúban.

¹¹¹ *Lügewakker* az Ü egyik állandó alakja, a bécsi szempontokat próbálja érvényesíteni tréfáiban. A név maga is Jókai tréfás leleménye, azt jelenti magyarul: hazudj derekasan! L. *Lügewakker levelei egy bécsi lapszerkesztőhöz*. Ü 1870. 78, 158, 266, 361, 368. lapokon és más évfolyamokban is.

¹¹² *Virradóra. Mégsem lesz belőle tekintetes asszony* 314. A kozáktiszt felismeri a henteslegényben Daczosné asszonyom honvédtiszt fiát, aki kilötte alóla fehér arabs paripáját. Lengyel létére nem áll bosszút, sőt védelmébe veszi a honvédtisztet.

¹¹³ A régi latin mondás megfordítása. Eredetileg: *Hodie mihi, cras tibi* = Ma nekem, holnap neked.

¹¹⁴ Jefferson, Thomas, az Egyesült Államok harmadik elnöke (1743–1826). *Macaulay*, Thomas Babbington angol történétíró és esszéista (1800–1859).

¹¹⁵ Magyarul: Ha így van ez Örményországban, mi van ehhez képest Szerbiában?

¹¹⁶ Előfizető címe és adatai. Valószínűleg a 70. jegyzet ismétlése.

¹¹⁷ A cigánévek *A cigák regénye* előkészítésére utalnak.

¹¹⁸ Remélt bevételek számbavétele, talán az 1868. évre. Legnagyobb jövedelme A Hon c. napilap után mutatkozott. Sokkal szerényebb az Ü haszna, még kisebb az Igazmondó tiszta bevétele. A regény valószínűleg a *Szeretlem bolondjai*, mely 1868-ban jelent meg előbb A Hon-ban, majd könyvalakban is. Az egész évi összes jövedelem így is megközelíti a 30 000 forintot. Ebben azonban nem szépirodalmi munkák, hanem az újságok jövedelme a döntő. Egy évtizeddel előbb még csak mintegy 7000 forintra meri becsülni a várható egyévi jövedelmét Jókai ehhez hasonló tervezésében. (L. az 5: 66. r.).

¹¹⁰ Valószínűleg A Hon napilap kiadásainak összeállítása, írói tiszteletdíjai és kiadóhivatali költségek, nyomdai továbbítási díjak.

¹²⁰ Ezen és a következő rectó oldalakon finom ceruzarajzok: Jókai képviselőtársainak, Ivánka Zsigmondnak, Királyi Pálnak, Ráday Lászlónak, Podmaniczky Árminnak és Zsedényi Edének kitűnően sikerült portréi. Jókai rajzkészségének kiemelkedő megnyilatkozásai, különösen sikerült az Ivánka Zsigáé. Közük egy pár félbenmaradt vázlat, amelyek — úgy látszik — nem sikerültek.

¹²¹ Az 1867-es országgyűlés nevezetes vezéralakjai.

¹²² Képviselők névsora az 1867-es országgyűlésben.

¹²³ Akadémikusok csoportja.

II.

(XIX.)

Csinos, finom bőrkötésű, barna fedelű, kis alakú könyvecske, mérete 7×12 cm. Van ceruzatartója és fedélzsebc. Fedele ráhajlós, dupla borítékú. Összesen csak 62 levélből áll, fehér papírlapjai vonalozottak. Negyedrésze üresen maradt (összesen 30 lap), ami láthatólag úgy történt, hogy a *Fekete gyémántok* anyaggyűjtése előtt az egyéb tárgyú jegyzeteknek még egy pár lapnyi tiszta helyet hagyott, amit aztán nem írt tele, hanem a regény anyaga után folytatta a kisebb témákkal. (A regény anyagát a 32. versón kezdte el.). Így is e sok kihagyás és a kicsiny méret ellenére elég bőséges tartalommal rendelkezik a notesz.

Szövegében kevés az irodalmi bejegyzés, ha csak az Ű számára készült aktuális politikai feljegyzéseket is ide nem számítjuk. Igazi irodalmi jellegűnek ugyanis csak a *Fekete gyémántok* 117 pontot magában foglaló részletező témagyűjtését és még néhány jegyzetet az *Egy az Isten* c. regényből, továbbá népdalgyűjtését tekinthetjük. Leghosszabban és behatóbban a *Fekete gyémántok* tárgyköre foglalkoztatta az író, s ennek a művének minden fontosabb vonatkozása helyet kap a noteszben. Az *Egy az Isten* már csak néhány megjegyzéssel szerepel. A legtöbb feljegyzés abból az életrajzi—irodalmi fajtából való, amely a korabeli érdekes hazai és külföldi hírekből szövődik, tehát ennyiben élményszerűek ugyan, de már fogalmazásukban ott az irodalmi célzatosság: témák az Ű számára. Mintha azonban e noteszben már halványodnék ez a sajátos Ű-hangsúly a korábbiakéhoz képest. Közöttük pl. egész komoly fontolgatásra mutat a nádori jogkör törvényes rendezését felújító jegyzete (1. v. és következő l.). Sajátos latin verset közöl a 4. versón, talán saját szerzeményét valami rejtett politikai cél-

zattal. Hosszú politikai névsorok, képviselők névjegyzékai is többször előfordulnak itt, talán az 1869. évi választásokkal kapcsolatban, bár közvetlen választási küzdelemről csak a Horn Ede nevével összefüggésben olvashatunk. Élclapja számára összeállított képtárgyak tervei is jobbára politikai figurákat dolgoznak fel, élő politikusok karikatúrái: Deák, Andrássy, Eötvös, Mikó, Festetics, Horváth, Gorové, Lónyay stb. A belpolitikán kívül a világesemények is helyet kapnak e lapokon, többek között a Szezei csatorna megnyitási ünnepélye, a német-francia viszony alakulása, a béke megőrzésének egyre romló kilátásai. A háború eseményeit és befejezését már nem ebben a füzetben jegyezte fel.

Személyesebb vonatkozásúak a megújuló számadások várható bevételeiről. Tervet készít nemcsak 1869 utolsó negyedére, hanem a következő, 1870. évre is, s ezekből láthatjuk jövedelmének tekintélyes megnövekedését a régebbi noteszekben közölt hasonló jegyzékek végösszegehez viszonyítva. Míg akkor 6–7000 forint körül mozgott az író egy évi bevétele — a noteszek (4., 5.) hasonló tervezetesei szerint, — itt már az egyik összeállítás 33 000 forintra nő fel, a mérsékeltebb — mert távolabbi előre jelzés is 20.000-en felül mutatkozik. Bevételének nagyobb részét itt is újságszerkesztői tevékenységének és bankjövödelmének tételei alkotják, elenyészően csekély hozzájuk képest az, amit regényeiért, azok fordítási jogáért kap. Nem maradnak el a pénzügyi tervezetéből a törlesztési adatok sem, sőt jóformán felemészitik olykor-olykor egész bevételét. A többi noteszben található napi teendőkre vonatkozó gyakori emlékeztetők itt majdnem teljesen hiányoznak. Így is igen változatos, eleven, az író életét híven tükröző feljegyzések csoportosulnak ebben a noteszben.

Forrásai nyilván élmények, újsághírek, hallomásból szerzett értesülések. Az irodalmi jellegű jegyzetek is már előbb összegyűlt és felhalmozódott regényanyag céltudatos rendezése, nem olvasmányokból kivonatolt adatgyűjtés.

A feljegyzések korára irányadó az író kronológiai adata: bevételeit 1869 utolsó negyedére állítja össze, s utána tervet készít 1870 végéig. Sőt egészen pontosan megmondja az 57. versón: ez évben, 1869-ben. Mivel ez a bejegyzés a notesz végén olvasható, s mivel itt még azt a szokását sem gyakorolja, ami a legtöbb noteszben előfordul, hogy a könyv mindkét végén elkezd a bejegyzéseket, hanem folytonosan halad előre — a már előbb említett 8 levél kihagyásával, melyet a *Fekete gyémántok* jegyzetei előtt tisztán hagyott és sohasem használt fel — a füzetben: arra kell következtetnünk, hogy a notesz 1869-ben jött létre ezekkel a bejegyzésekkel. Legfeljebb a francia-német háború előkészületének néhány mozzanata vall arra, mintha 1870-ben is használatban lett volna. A háború lefolyására és végére vonatkozó adatok hiánya

pedig arra mutat, hogy zömükben 1869-cel jelezhetjük a följegyzések keletkezésének korát. Az egészet áthatja a kiegyensúlyozottság, a magabiztosság és a kialakult életrend hangulata.

¹ Újságszámadás, mégpedig írói tiszteletdíjak jegyzéke. Összefertve más noteszekben található hasonló, de névvel ellátott kimutatásokkal, következtethetünk arra, hogy itt A Hon c. napilap írói díjai olvashatók. A neviük kezdőbetűivel jelölt munkatársak a következők — nagy valószínűséggel — I = Ivánka Imre, T = Törzs Kálmán, L = Ludvig János, M = Mudrony Pál, F = Freckay János, H = Hegedűs Sándor, V = Visy Imre.

² Zichy Mihály híres festményére, a *Mária királynéra* céloz.

³ A nádor jogairól szóló 1485. évi. 2. és 1681. évi 1. t. c. kivonatolása. Kb. a következő magyar jelentéssel: a nádor bíró minden ügyben, királyválasztáskor első szavazó, a kiskorú király gyámja és gondnoka, kinek mindenki engedelmeskedni tartozik, mint a királynak, összehívhatja az országgyűlést, királyi főkapitány, közvetítő a király és ország között, a király távollétében helytartó, Dalmácia bírája, bíró a király és az ország között, hogy fennforog-e vétség, a király távollétében a hadügyet is intézi, alá vannak neki rendelve a főkapitány és prefectusok, Szlavónia főbírája.

⁴ Az itt következő följegyzések aktuális politikai eseményekről és szereplő politikusokról szólnak, hangvételük arra vall, hogy az Ű-ben való felhasználásra voltak szánva.

⁵ A bicskei csata párviadalát az óriás termetű Riedesel és Sebő kapitány között Jókai többször említi noteszeiben és műveiben.

Feldolgozva: *Életemből. Párbaj a csatatéren. 2. k. 1–3.; Az én életem regénye. 1848-iki emlékek. 276–270. Ahol a pénz nem isten 134.*

⁶ Kossa Károly nagyfalusi, Környei Lajos luzsoki, Gózon László keői, Bernát István drávaszabolcsi lelkészek és a meg nem nevezett herceg-szölgői lelkész, Vághó László a baranyai egyházmegyéhez tartoztak, melynek Jókai 1860 és 1870 között gondnoka volt.

⁷ A nagy orra miatt hálás karikatúra-téma: Pulszky profilképe megjelent a *Nagy „jobb”-jaink arcképei* c. sorozatban. Ű 1870. márc. 26. 13. sz. 132.

⁸ III. Napóleon francia császár és Andrássy Gyula, a monarchia külügyminisztere tárgyalásaira céloz. A spanyol trónkérdés miatt kiéleződött az európai helyzet, a porosz-francia ellentét. III. Napóleon számított az osztrák revánsvágyra Poroszország ellen, melytől a közel-múltban két súlyos vereséget szenvedett Ausztria.

⁹ A följegyzett latin költemény érdekessége az, hogy valamennyi sora (tizennégy van) egy rímbe cseng össze.

¹⁰ Magyarul: Böse tábornok, aki fedezte a visszavonulást. Talán célzás az 1866-os porosz-osztrák háborúra.

¹¹ Előfizetési feljegyzés.

¹² A lapon eddig országgyűlési beszéd vázlata 1868. júl. 25. „Adómentes létminimumra vonatkozó módosítvány a jövedelemadóról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál. *Jókai politikai beszédei* I. k. 67–70.

¹³ Emlékeztető akadémiái ülés időpontjára.

¹⁴ Horn Ede Jókai kedvence, pártfoglaltja, akiért nagy áldozatot is hozott, sőt még bátyjának, Károlynak is tetemes választási kiadásokat okozott, 1869-ben Horn pápai képviselőjelöltségét támogatva. Itt talán egy másik választási próbálkozásról van szó Nagykanizsán, ahol Jókai újra élénken részt vesz Horn támogatásában. L. a következő, 9. verső jegyzeteit is!

¹⁵ Képviselőválasztás részeredményei a nap folyamán. Összefügg az előző lapok jegyzeteivel.

¹⁶ Remélt bevételek rövidebb időre, mint egy esztendő.

¹⁷ Politikusok, képviselők, vagy talán éppen képviselőjelöltek névsora. Talán az 1869. évi képviselőválasztás alkalmával szembenálló jelöltek nevei, mert általában a baloldali oszlopban Tisza Kálmán pártjának tagjai, a jobb oszlopban pedig a Deák-párt jelöltjeinek neve olvasható. Ezt a feltevést támogatja az is, hogy ugyanaz a név többször is szerepel a listán. De nem következtes a párt szerinti beosztás, Deák neve mindkét oszlopban előfordul.

¹⁸ Képtárgyak a képesűjságok számára az aktuális politikusokról. Az első neve után néhány rövid megjegyzés az ábrázolás tárgyára is utal: Eötvöst mint kultuszminisztert Fausthoz hasonlítja, Horváth igazságügyminiszter kezébe mérleget ad, Gorové kereskedelmi minisztert róffel ábrázolja stb. Az ország vezére még mindig Deák Ferenc, akit Jókai mint a felülmúlhatatlan politikai bölcsesség kútfejét, Dalai Lámának keresztel.

¹⁹ *Isztrikucz és Naszalmicseszkul* Ü 1870. 96. „*Isztrikucz*: A tribunici püspökségnek – hiába kutatta Bobory – csakugyan nincsen széke. *Naszalmicseszkul*: Azért iszik hát Horváth Mihály még a buffetben is annyi Deák Ferenc keserű vizet”.

²⁰ Festetics Leo gr. volt is a Nemzeti Színház igazgatója.

²¹ Az Ü számára készült képtervek nemcsak hazai témákat ölelnek fel, hanem külföldi eseményeket is. A 10. a spanyol trónbetöltést, a 18. a szuezi csatorna ünnepélyes megnyitását ábrázolja.

²² *Korrajz* 17. 1860. nov. 3. 10. sz. 77. „Egy jelenet a „Peleskei nótárius”-ból. A kísértő kép az európai politikai viszonyokat karikírozza.

²³ A műegyetem elhelyezése körüli vitákra célzó följegyzés. L. *Viperacsípések* c. rovatot Ü 1870. 251.

²⁴ Fogas kérdés bírjelöltek cenzurájára Ő 1870. 413. „Mi különbség van a magyar törvénykezési rend és a morlani francia hadjárat között? Az, hogy ezt csinálta Le Boeuf, amazt pedig Ökröss Bálint.”

²⁵ A füzparancsolat Ő 1870. 197–198. „1. Ne legyenek teneked idegen isteneid én előttem. (Kivéve ha muszkavezető voltál)” stb.

²⁶ Még egy canon Ő 1870. 353. L. Az elcsúfult beszéd c. anekdotát az Ő 1870. jan. 8. 2. sz. 16. A rajz mutatja a feldagadt képi ünnepellet.

²⁷ Sajtóvétekezők Ő 1870. ápr. 2. 14. sz. 146. „Ezentul úgy sajtóvétkezzél skribler,

Hogy a miniszterelnök az országházban megszid.

A honvédelmi miniszter kihiv és meglő.

A pénzügyminiszter megbírságol.

Az igazságügyminiszter becsukat.

A belügyminiszter megcsapat.

Festetics parasztságodtól megfoszt s feldekordl.

A közlekedési miniszter per Schub eltoloncoz.

A kereskedelmi miniszter elád a töröknek.

S a kultuszminiszter még a paradicsomból is kidíkozi!”

²⁸ Miniszter Lónyay gesztikulációból, egyetlen beszéde alatt, feljegyzé leghtöbb bámulója Tallérossy Zebulon. Ő 1870. ápr. 2. 14. sz. 145. A notesz feljegyzését Jókai kis változtatással teljes terjedelmében felhasználja az Ő-ben Lónyay gesztikulációinak jellemzésére. Kitérő megfigyelését mutatja ez a cikk.

²⁹ Néhány törlesztési összeg és dátum.

³⁰ Az új vármegye Ő 1870. 318. A rajz felirata: Andrassy fogja a főispán fület, a főispán az alispánét, az alispán a szolgabíróét, a szolgabíró a bizottmányi tagét. A 319. lapon: „Hát Andrassy fület ki fogja?”

³¹ Ő 1870. aug. 13. 375. Tallérossy Zebulon levele Mindenváró Ádámmhoz. III. De dato Aug. 8. Karlsbad. „Napoleon csakugyan tükörből láthatta Saar Louist. Ugy kel neki. Minek videlmezte Piot Romaban, videlmezte volna inkább Lulut.” Lulu a kis Lajos, Napoleon fiacskája.

³² Itt 117 pontból álló témakör következik a Fekete gyémántokhoz. Ezért utalásnál a regény címét elhagyjuk.

46. A szép szénhordó leány a regény főhősnője, Evila.

³³ 428. L. 12: 137, 12:861. j.

³⁴ 418. Belényi Árpád elmondja Eveline-nek, hogy az arany poharat Demidov hercegtől kapta ajándékba, s belőle fejedelmek, hercegek ittak, a másikat pedig ő vette, s belőle rajta kívül nem ivott senki.

³⁵ 419. L. 12: 42. j.

³⁶ 493. „Egy perc mulva megjelent a leány a fekete domb hegyén. Futvást hajtotta fel terhes taligáját, s odaérve ruganyos gyorsasággal ürité ki annak tartalmát. Az öreg szénhantok gurultak alá.”

³⁷ 92. Szafrán Péter lemond a pálinkaivásról.

³⁸ 81, 326. Iván Kaulman Félix és Rauné társaságában éppen akkor ment el Evila háza előtt, mikor a bepálinkázott Szafrán Peti menaszszonyát verte. Félix ajánkozott, hogy kiszabadítja a szép leányt brutális vőlegénye kezéből, csak Iván kiáltsa oda neki ezt a szót: „doktor úr!”. S ez az odakiáltott szó csakugyan megmentette Evilát. Szafrán ui. katonaköteles volt, s bár a sorozáson alkalmatlannak nyilvánították, félt az esetleges felülvizsgálattól. Kaulmanról azt hitte, hogy felülvizsgáló orvos; futva menekült előle. L. még a 12: 142. j.

³⁹ 458—459. „Másnap reggel nagy néptömeg előtt tartotta a kísérletet, mely meglepően sikerült, egy máglya szénből, tőzezből, meglocsolva kőolajjal, s meggyújtva minden oldalról, a legnagyobb lobogás közepett öt perc alatt holtta lett téve egyetlen kézifecskendő működése által.” Iván mutatja be találmányát a nyilvánosságnak.

⁴⁰ 69. Kaulman Félix Ivánnak tárnafelügyelőül ajánlja Rauné Gusztáv bányamérnököt.

⁴¹ 266. „Ez volt ‚madame Grissar iskolája’, ahová Félix neveltetni küldé Evilát.”

⁴² 120—122. Theudelinda grófnő gyónása titkos ideáljairól.

⁴³ 102—106. Theudelinda grófnő „látás”-ait beszéli el Mahók plébános úrnak.

⁴⁴ 96. „Theudelinda grófnő bondavári magányában... nem türt maga körül mást mint nőnemű cselédet. Szakácsa, kertésze, kuktája, fűtője mind leány volt; belső cselédei, szobalány, komorna, varrónő annál inkább. Mind leányok, és nem asszonyok; férjhez menésre nála senkinek sem volt szabad gondolni...”

⁴⁵ 139—142. Sámuel apát tulajdonképpen leleplezi Theudelinda grófnő „kísértet”-eit.

⁴⁶ 369—370. „Egyszerre, mintha az itéletnap i rombolás szava dördülne meg, egy rettentő pukkanás ébreszté fel Ivánt előálmából... kirohant az ajtón a szabadba... A szuroksötét éjszakában egyszerre váltató lángoszlop emelkedik ki a részvénytárna épületei közül, s pillanat múlva egy még nagyobb robbanás hangzik az előbbinél... A szomszéd tárna felrobbant! kiáltá a kétségbeesés ordításával Iván...”

⁴⁷ 439. „A bondavári őskastély kutjában először meleg kezd lenni a víz és kénizű, azután lassankint elfogy, szétpárolog, utoljára egészen kiszárad. Még később forró gőzök törnek ki belőle.”

⁴⁸ 427. Eveline Waldemár ajánlatára igen rövid felelettel válaszolt. „Ugy vágta a kezébe adott kronométert a földhöz, hogy háromezer-milliom darabban repült széjjel a nyomorult jószág.”

⁴⁹ 172. Kaulmann Félix feleségül akarja venni Evilát. Tanácsot kér Sámuel apáttól.

⁸⁰ 85—88. Evilát vőlegénye, Szaffrán Péter szíjjal ütegelte nyomorék öccse miatt, akit Szaffrán ki nem állhatott. Kaulman Félix kiszabadította a szép leányt az ittas férfi kezéből, és megígérte neki, hogy öccsével együtt magával viszi Bécsbe.

⁸¹ 87. Kaulman Félix megígérte Evilának, hogy nyomorék öccsét Bécsben kigyógyíttatja.

⁸² 294—296. Kaulman Félix ezer aranyat ajánlott fel fogadásul annak, aki bebizonyítja, hogy a bondavári szénben talált madárnyom nem madárnyom. A tudósok lármája ezúttal igen jó reklámnak bizonyult a bondavári szén elhíresztelésére.

⁸³ 81. Iván és Kaulman Félix az ablakból figyelik a munkások fizetésének rendjét. Kaulman megjegyzi: „... az a kis cendrillon (= Hamupipőke) abban a piros rokolyában nem volna rossz bronzfigura! Ettől meg kell tanulnom, hogy hívják tótul azt, hogy ‚szeretsz-e engem?’”

⁸⁴ 63—65. Szaffrán Péter Ivánnak elbeszéli élete történetét: hajótörött volt, emberhúst evett, annak az emléke gyöttri, nem tud tőle szabadulni.

⁸⁵ 92. L. 11: 37. j.

⁸⁶ 444—446. Belényesiek visszakapták elkótyavetyélt házukat. Árpádnak első dolga volt a betéglázott pincehelyiséget kibontani, hogy megnézzze, megvan-e még a bodzafa-malom meg a tilinkó. Megvolt mind a kettő. Most papirosból hajót csinált jó nagy vitorlával, virágot tett belé, a vízre bocsátotta, és tilinkóval jelt adott. A tilinkószóra megjelent a másik parton egy szőke tizenöt éves leány. Árpád kérte, hogy hajtsa vissza a hajóját.

⁸⁷ 27—28. „Mert ez a tó maga is oly csodás tünemény. Árad és apad. Minden huszonnégy órában kétszer egészen eltűnik, s kétszer újra megtölti a medencét.” A süllyedő és emelkedő hullámokkal együtt süllyed és emelkedik keskeny lélekvesztőjén a tó legjobb ismerője s a földalatti világ félelmet nem ismerő kutatója: Berend Iván. L. még 12: 129. j. Mintája a dagadó forrás volt, amelyet Jókai 1858. évi bihari-erdélyi útján látott s leírta a *Mp*-ban és az *Egy az Isten c.* regényében.

⁸⁸ 306—311. Kaulman Félix eladott Csanta urannak ezer bányarészvényt. A vén görög nem fizetett értük, csak árvételüket ismerte el aláírásával. Ugyanakkor a bankár még arra is kötelezte magát, hogy kész al pari bármely időben visszavenni a részvényeket. Csakhogy vállalt kötelezettségének éppen akkor akart eleget tenni, mikor legmagasabban álltak a parin felül. A fősvény görögnek ilyen körülmények között nem volt szíve megválni drága papirosaitól, inkább fizetett. A bankár tehát célt ért: papirosért ezüstöt kapott. L. még: 12: 124. j.

⁸⁹ 445—446. L. 11: 56. j. és 12: 138. j.

⁶⁶ 421. „Ez anyám, egy szegény asszony, aki koldul!” Árpád válasza édesanyja ama kérdésére, hogy ki volt az a szép hercegnő, aki meglátogatta.

⁶¹ 429–435. L. 12: 162. j.

⁶² 443. „A szenátor úr . . . bevezeti visszakapott házukba Belényiéket; felnyitatta előttük a szobákat. Minden butor úgy állt azokban, ahogy elhagyták. Még a por sem volt letörölgetve róluk, ki tudja hány esztendő óta.”

⁶³ 401. Sámuel apát közölte Eveline-nel, hogy a francia törvények szerint Kaulman Félix-szel kötött házassága érvénytelen, ő itt Dirmák Éva, semmi más. „Dirmák Éva’ odarogyott térdre a pap lábaihoz, s kezét elárasztá csókjaival és megfüröszte könnyeivel. — Tegye ön fejemre kezét! . . . Áldjon meg, atyám!”

⁶⁴ 495. Iván mondja Eveline-nek. „Az én világom itt van belül. És abban sohasem lakott senki, és sohasem fog lakni senki, egyedül te. Szólj. Fogsz-e szeretni engem?”

⁶⁵ 494. L. 12: 140. j.

⁶⁶ 427. Waldemár herceg válasza Eveline-nek a földhöz vágott és ezer darabra tört órára.

⁶⁷ 351–353. A miniszter a bondavölgyi vasút engedélyezését tartalmazó iratot Eveline szép szeméért sem írta alá. Az utolsó eszökhöz, a pénzhez kellett folyamodniok.

⁶⁸ 400. L. 12: 135., 12: 149. j.

⁶⁹ 136–138. A kriptá kápolnájában Theudelinda grófnő „kisértet”-cinek ajkáról felhangzott a csufondáros torzmise, a „guanyvesperae”. Fordítását l. *Fekete gyémántok*. Jegyzet 497–498.

⁷⁰ Néhány emlékeztető a napi tennivalókra.

⁷¹ *Megtörtént regék. A legelső gőzhajó Magyarországon*. 59. L. 12: 790. j.

⁷² *Megtörtént regék. A legelső gőzhajó Magyarországon* 60–61. L. 12: 790. j.

⁷³ Ez és a következő két bejegyzés világosan utal az *Eppur si muove* motívumaira. Talán a regény témájának első — lerögzített — felvetődése.

⁷⁴ Az *aranyember* I. k. 9. Talán Fabula Jánosra és Timár Mihályra utal, a regény szereplőire.

⁷⁵ Az *arany ember* I. k. 155. „A gyors közlekedést akkoriban a gyorsparaszatok rendszere tartá fenn, mely láncolatot képezett Bécestől Zimonyig.”

⁷⁶ Váltólejáratok 7430 ft. összegű különféle váltókról, melyeken Jókai hol kibocsátóként, hol mint elfogadó, hol forgató szerepel. Az író magánadósságai mellett egyre jobban belebonyolódott a mások váltóinak forgatásába is, ami egy időben valóságos anyagi csőd szélére sodorta.

Csak Tisza Kálmán közbenjárására külön királyi adománnyal szabadul meg szorongatott helyzetéből.

⁷⁷ Előfizető címe, aki az író két lapjára befizet. A harmadik volt a Hon.

⁷⁸ A Hon c. napilap szerkesztési s kiadói költségei egy hónapra. Írói tiszteletdíjak és nyomdai kiadások vegyesen vannak köztük. Az első oszlop itt összesíti az egyes tételeket, másutt az ilyen tétel sor a második oszlopban szerepel. Lehet, hogy a 3. és 4. oszlop egy másik hónap hasonló kiadásait tünteti fel, ott már a második számsor az összesítő.

⁷⁹ Újságterv, szerkesztők, munkatársak beosztása, rovatok felsorolása valószínűleg A Hon c. napilapra vonatkoztatva.

⁸⁰ *Egy magyar nőbőr.* Talán a 3. kiadásról van szó, 1868-ban.

⁸¹ *Fekete gyémántok.* Előbb A Hon-ban folytatásokban jelent meg, aztán külön is az Athenaeum kiadásában.

⁸² *A köszlő ember fia.* Előbb A Hon-ban jelent meg folytatásokban, aztán 1869-ben külön könyvalakban is az Athenaeum kiadásában.

⁸³ *Egy az Isten* 2. k. 182–186. Manassé zászlóalja a ciprusok halmát szállta meg, s innen foglalta el a Madonna della Scopertát. A következő 4 jegyzet is e regényhez tartozik. Utalásnál csak lapszámot közlünk.

⁸⁴ 2. k. 183. „A ciprusok száma egy nagy temető. Az egész környék temetkezési helye. Ahány ciprusfa, annyi sir. — De a föld alatt nem fekszenek oly sűrűn egymás mellett a halottak, mint a föld felett. A ciprusok dombja kettős temető.”

⁸⁵ 2. k. 186–187. A francia csapatok vissza akarták foglalni a major-épületet, Manassé katonái pedig nem lőttek, lábhoz tett fegyverrel állottak. „A parancsnok fenyegetőzött, sirt, könyörgött, mind hasztalan. Mindenre azt felelték neki, hogy „egy az Isten!”

⁸⁶ 2. k. 187–188. A francia császári gárda visszafoglalta a ciprusok halmát, már a majort fenyegette. „... amidőn egy harmadik harcoló fél elegyedett az ütközetbe... A havasok felől irtóztató fergeteg rohant alá, odaverve magát a két harcoló fél közé...”

⁸⁷ 2. k. 85. A kollégium diákjainak volt az a feladata, hogy egynéhány hajnali dalt énekeljen a boldog pár (Manassé és Blanka) hálószobájának ablaka alatt búcsúzóul:

„Jöjj az ablakodra, kedves!
Minden nyugszik már:
Csak egy pár boldog szerelmes
Idestova jár, ”

L. még *Enyim, tied, övé* 1. k. 41.

⁸⁸ Páter Péter 31. „Hazug is a mord szélvész,

Recseg a nagy cserfa ág.
Nem fél mégis, hogy elvész
A fűben a kis virág.” A bolond tréfája Páter

Péterrel: ha visszafelé olvassa, arabul van. Ez a tréfa vezette aztán Pétert az arab titkos írás berüvel írt „Aktit Tuketjer” (Rejteket titka) c. könyv megfajtására.

⁸⁰A *debreceni lapidatikus* 258. „Zsófi asszony [Harangi professzor felesége] . . . a surrogó rokkahang mellett dudolgatta magában a leánykori fonódalt:

Lányok fonják a lenszöszzt:
Beszélgetnek egymás közt:
„Jaj, anyám, a fonás!
Nehéz a várakozás!”

⁸⁰ Remélt bevételek összeállítása kb. egy esztendőre. Az *Eppur si muove* előbb A Hon-ban jelent meg folytatásokban (1871), aztán könyv alakban külön is az Athenaeum kiadásában (1872–73). Bevételei jórészt újságaitól várja, amihez részvényjövedelem (bank, Athenaeum) és képviselői díja járul. Az egy évre várt jövedelem most már tekintélyes összeget tesz ki: 27 200 Ft. Az 50-es évek hasonló kimutatásai még 6000–7000 ft-ig mentek. L. a 4. és 5. notesz megfelelő összeállításait.

⁸¹ Ismét további speratumok, amelyek a megelőző jegyzékben (52. verső) nem szerepelnek. Így már az évi várható jövedelem végösszege 33 750 ft.

⁸² Újságkiadások összeállítása, valószínűen A Hon c. napilpra vonatkozólag, amint a nevekbeli megállapítható. Írói tiszteletdíjak és nyomdai költségek.

⁸³ A Hon lapkiadásai egy másik hónapban.

⁸⁴ Előfizető címe.

⁸⁵ Negyedévi bevételek az 1869. év utolsó részében. A részletes jegyzék után külön összeszámolja az Athenaeumtól csendékes jövedelmeit. A *Szerelm bolondjainak* új kiadása van felvéve az Athenaeumtól. Az új regény valószínűleg *A készülő ember fiai* (megjelent 1869-ben) vagy a *Fekete gyémántok* (1870). A Hon szerkesztéséért havonta 500 ft. tiszteletdíjat kapott ebben az időben Jókai. Ebben a számvetésben is lényegesen alulmarad a regényekért kapott szerzői díj (2450) az újságkiadásért kapott (5000) és részvények után élvezett jövedelmektől (4050 a képviselői díjjal és a boraiért várt csekélyebb bevétellel.)

⁸⁶ Az 1870 első felére készített költségvetés (csak a bevételekről) alig több, mint az előző év utolsó negyedében várt bevétel. A regény valószínűleg a *Fekete gyémántok* német fordításával együtt. Kisebbségeket számít Heckenasttól *A magyar nemzet története* és a *Hétköznapok* újabb kiadásáért. Mindkettőnek 3. kiadása jelent meg 1870-ban.

⁸⁷ Az 1870. év második felére több bevételt remél az író, mint az év első részében. A bevételek tetemes részét itt is újságjainak és részvényeinek jövedelme teszi ki. Újabb regény nincs tervezve erre az időre.

Mindössze *A kőszívű ember fiai* újabb kiadásáért számol jelentős tiszteletdíjjal.

⁹⁸ A — valószínűleg — 1869 végén és 1870 elején esedékes törlesztési tételeket is számba veszi Jókai. A „fedezet” kisebbnek bizonyul a tartozásnál. Ezt még bizonyára ki tudta egyenlíteni az itt nem számlított bevételeiből, amint az ugyanazon időre várt jövedelmek kimutatása mutatja (55. versón).

⁹⁹ Újra részletezi Jókai az Athenaeumtól 1869 utolsó negyedében várt jövedelmeit, ami már a 35. versón is szerepelt, de itt a tételek egyenként meg vannak nevezve és kiegészítve. A tételek összegszerűleg megfelelnek az első összeállításnak, csak az Ü és Igazmondó előfizetése növekedett meg — talán az idő előrehaladásával mutatkozott nagyobb bevétel. A követelések részletezése után következnek az író tartozásai a vállalattal szemben, s a kettő különbsége mutatja valódi bevételét. (4450 ft.)

¹⁰⁰ Ez az összeállítás nyilván egy egész évre készült. Talán az 1870. évet ismétli meg, de inkább azt kell gondolni, hogy a következő évre, 1871-re szól. Erre enged következtetni az, hogy egyáltalán nincs felvéve benne írói munka, regény tiszteletdíja. Kivétel egy 500 forintos tétel Heckenasttól valamely régebbi művének újra nyomásáért. Egész évre mutat a Hon hirdetőnénybevételének I. és II. (t. i. félév) alatti részletezése, továbbá a borokért felvett magas összeg.

¹⁰¹ Csigák és kagylók felsorolása. Talán már felmerül az íróban a *Csigák regénye* terve, s gyűjti hozzá az adatokat. A művet 1871-ben tette közzé az Ü-ben.

12.

(X.)

Lila bőrkötésű, rézsattos és rézszegélyes fedéllel ellátott zsebkönyvecske, mérete 15×9 cm. Utólagos számozással jelölt 73 levélből áll. A bővebb terjedelmű noteszek egyike igen gazdag tartalommal. Lapjai Jókai apró betűvel sűrűn tele vannak írva, alig akad néhány üres oldal (összesen 8 lap.).

Tartalma egyaránt gazdag irodalmi és életrajzi vonatkozásokban.

Több nagyobb lélegzetű művének anyaggyűjtése található a noteszben. Főleg az *Eppur si mouve* (18. r.—36. r., 57. v.—58. v., 60. v., 62. r., 64. r.) és a *Fekete gyémántok* (2. r.—5. v., 6. v.—7. v., 8. v.—10. v., 70. v.—72. r.) megírását előkészítő feljegyzések olvashatók itt, de azonkívül több más művéé is: *Görögülz* (47. r.—55. v.), *A csigák regénye* (39. r.—40. v.), *Észak honából* (48. r., 49. r. és v., 52. v., 53. v., 55. v.,

16. r. és v.), *Az arany ember* (18. v., 36. r., 42. r.—45. r.), *Megtörtént reglék* (30. v., 41. r., 46. v., 57. v., 61. v., 62. r.), *A véres kenyér* (38. r.), *Még egy csokrot* (20. v., 42. v.), *Az eldtkozott család* (25. r.), *A löcei fehér asszony* (20. r.), *A jövő század regénye* (47. v., 58. r.), *Szabadság a hó alatt* (56. r.), *Szerelem bolondjai* (46. v.), *Az élet komédiásai* (10. v.), *Emlékeimből* (16. v.), *Dekameron* (18. r.), *Költevények* (18. v., 46. v.), *Jocus és Momus* (20. v., 56. v.), *Életemből* (22. v., 26. v., 41. r.), *Magyar Faust* (60. v., 61. r.), *Üstökös* (15. r., 19. r., 20. v., 21. r., 22. v., 42. v.). Az anyaggyűjtésen túlmenőleg több regényének vagy regényrészletének vázlata is olvasható e notesz lapjain, kivált az *Eppur si mouve* és a *Fekete gyémántoké*. A följegyzések alapos kihasználását mutatja a sokféle leghúzás, áthúzás, aláhúzás és a különféle jelek, amikkel tele vannak a lapok, a ceruzával írt jegyzetek között lila tintás és különféle színesceruzás bejegyzések is láthatók.

A bőséges jegyzétkészítés, a felhasználás jelzése, a vázlatok készítése kézzelfogható bizonyosságai Jókai gondos, tervszerű, tanulmányok alapján történő írói munkájának. A lángelme nála sem működött az anyaggyűjtés, szerkesztés és végül megfogalmazás prózai mestersége nélkül, ahogy pedig vele kapcsolatban szinte köztudattá vált. E csak saját céljaira készített feljegyzések felmentik az íróat a Gyulai és az 5t szolgailag követő kritikuskok súlyos vádjá alól: az írói műgond hiánya, a gondatlanság alól. Ellenkezőleg a noteszekből láthatja bárki, hogy Jókai milyen gonddal jár utána készülő művei problematikájának, mint ahogy itt az *Eppur si muove* számára valóságos diákszótárt állít össze a református kollégiumok régi, leginkább latin származású, a mai olvasónak már alig, vagy nem is érthető kifejezésekből, szólásokból. Kár, hogy jelentésüket nem jegyezte fel, mint más helyen a kisgyermeki szókincs gyűjtésénél. Így is becses kis szógyűjtemény lett ebből az előbb csak vázlatosan (25. v.), majd rendszeresebben (27. r.) összeállított diákszótárból. Az irodalomtudomány feladata lesz tisztázni Jókai munkamódszerét, s ehhez jó támpontot nyújtanak noteszei.

Számos följegyzést őriz ez a könyvecske az Északi sark megközelítéséről, sarkkutatókról, köztük Kane amerikai kapitányról, az eltűnt Franklin-expedíciót kereső vállalkozások történetéről, hasonlóképpen sok adoma, anekdota is kerül a jegyzetek közé. Így a Józsa Gyuri számos esete, tréfája rövid vázlatos bejegyzésben, egy pár Széchenyi-anekdota (41. r.), Sobri Jóska történetei, azonkívül szólások a különböző népek bagyományából (6. r.), talán már a Büchmann híres nemzetközi szólásgyűjteménye felhasználásával (*Geflügelte Worte. Der Zitatenschatz des deutschen Volkes. Berlin, 1864.*)

Az életrajzi vonatkozású feljegyzésekben aránylag csekély számú az író magánéletére vonatkozó bejegyzés. Annál bővebben található

a politikai élet eseményeivel foglalkozók. Ezek is megoszlanak belpolitikai célzások, képviselőházi plerykák, politikus-anekdóták és a külpolitikai eseményekről szóló följegyzések között. Jókai érdeklődése középpontjában Andrassy Gyula személye áll. Ő lett a kiegyezés után első miniszterelnök, egyben honvédelmi miniszter. A porosz-francia háború idején síkra szállt a Monarchia semlegesége mellett. Beust, a poroszellenes osztrák külügyminiszter bukása után ő lett a Monarchia külügyminisztere (1871). Személyének kiválása a magyar politikai életből megpecsételte a Deák-párt sorsát. Jókai följegyzéseiben igen sokszor szerepelteti. Ezenkívül is élénken figyelte a körülötte fejlődő eseményeket, ahol lehet, ki is használta értesüléseit lapjai érdekességének fokozására. Itt-ott érzik már a noteszföljegyzéseken, hogy az író maga is derült a furcsaságokon, visszásságokon, egy-egy sikerült bon-mot-ján, melyeknek gyártásában franciásan könnyed és szellemes.

A belpolitikai célzásokon kívül (I. r., 8. r., 36. v.) a kor külpolitikai változásai, fontosabb eseményei is belekerültek a noteszbe (I. v., II. v., 14. v., 16. v.). Különösen az 1870–1871. évi porosz-francia háború vonta magára figyelmét. A háborút megelőző politikai feszültség, a Monarchia várható magatartása, majd a háborús események hírei láthatóan érdekelték, s a róluk szóló följegyzések világosan mutatják Jókai nem egészen elfogulatlan érdeklődését korának e fontos eseménye iránt. Ő is nyilván azok közé tartozott, akik nehezen tudták magukban legyűzni francia-rokonszenvüket, bár több megjegyzése azt is elárulja, hogy reálisan mérlegelni tudta III. Napóleon kalandorpolitikáját. A háború hálás témát biztosított Jókai lapjainak, s cikkeken kívül képek sorával is bemutatja az Ű-ben 11 képből álló karikatúrasorozatban a francia-német viadalt (12. r., 13. r.).

Emellett a cári Oroszország és Európa beteg embere: a már lehanyatlott török birodalom viszályának alakulására is tesz célzásokat. (I. v.)

Jókai magánéletével és szerkesztői tevékenységével függenek össze a noteszben levő számadások. Számbaveszi itt is soron következő fizetnivalóit, kölcsöntörlesztéseit (59. r.): 6 tételben kerek 5000 ft tartozását kell kifizetnie 1870. dec. 6. és 1871. márc. 6. között. Majd várható bevételeit állítja össze 1870 első és második feléről, 1871 első feléről. Míg az 1870. év első felének összes bevétele 31 480 ft volt, az év második feléről és 1871. első feléről kb. 27 000 ft-ot mutat ki. Ehhez hasonló az 1873. I (valójában 1871.) év további részére remélt bevételeinek összege (27 830 ft). Számot vet lapjai: Igaz, a Hon, az Ű jövedelmezőségével is. Kiderül, hogy legnagyobb bevételt A Hon c. napilap hozta, mely 5000 előfizetőt számált ekkor a számadás szerint, s 132 000 ft bevételével szemben alig 100 000 ft. kiadás állott, tehát egymaga 30 000

ft hasznót hajtott. Sokkal szerényebb vállalkozásoknak bizonyulnak az Ű és Igazm, előbbi tiszta jövedelmét az Író 5400 ft-ra becsüli, utóbbiét csak 1500 ft-ra számítja. Persze ezek csak a lapok kiadásából származó bevételek, a szerkesztésért és cikkekért járó tiszteletdíjak külön lapra tartoznak. Mindenesetre érdekes megfigyelni, hogy Jókai jövedelmének oroszlánrészét korántsem remekműveinek köszönhetette, hanem szerkesztői és újságrírói munkájának és az ezzel összefüggő részvény- és bankügyleteknek. Az 1870. év első felének 31 480 összebevételéből csak 5280 származik regényei magyar és német kiadásai utáni bevételeiből, a többi osztalék, részvényjövedelem, igazgatósági napidíj, képviselői díj.)

A följegyzések forrásai részben az Író olvastmányai. Így néhány novellatéma a Dictionnaire de l'amour újabb kézbevételeit mutatja (46. v.). A *csigák regényéhez* természetrajzi munkákból merítette az anyagot, így Johnson, George: *Einleitung in die Conchyliologie*, Stuttgart, 1853, c. szakmú is megvolt könyvtárában. Útleírásokat és az orosz birodalom történetét aknázza ki orosz etnográfiai és földrajzi jegyzeteiben, melyekkel telve van c. notesz 3-ik negyede a 48. r.-tól. Ilyen útleírásokban gazdag volt könyvtára, ezeket feleségével együtt nagyon élvezték. Olykor Jókai is utal ezekre a forrásokra regényei jegyzeteiben, így pl. a *Szabadság a hó alatt* c. regénye végén egész sor Oroszországgal foglalkozó művet sorol fel (De Custine: *La Russie*, Schnitzler: *Die geheime Geschichte Russlands*, Lacroix: *Mystères de la Russie*, Artamoff, P.: *La Russie historique*, Langenau, H. von: *Bilder und Schilderungen aus allen Theilen des europäischen Russland*, Mely, M. F. de: *Quatre mois en Russie*). Az anekdotikus és a korabeli politikai életből vett feljegyzések hallomásból származnak.

A notesz feljegyzéseinek korát illetőleg 1870 és 1871 jöhet számításba. Elsősorban a számadásoknál és remélt bevételek felsorolásánál ezeket az évszámokat írta be Jókai (1. 64. v., 65. v.). A 66. rectón olvasható 1873-as évszám elírás lehet 1871 helyett, hiszen a megelőző számadás 1871 első részéről (fele, harmada, negyede?) való, tehát utána természetesen következik ugyanazon év további része. A jegyzetekben érintett regények megjelenési ideje is megegyezik ezzel a megállapítással (*Eppur si muove* A Hon-ban 1871, a *Fekete gyémántok* 1870, A Hon-ban, *A véres kenyér* 1872 (Igazm), *Az arany ember* (A Hon) 1872, *Jövők század regénye* (A Hon) 1872). Mint egyidejű politikai esemény a porosz – francia háború szerepel. Andrássy 1871-ben lett kancellár. Mindezek alapján bátran tehetjük a notesz keletkezését 1870- és 1871-re. Ha esetleg korábban is kezébe vehette már az Író (1. 6. j.), de a följegyzések zömét ebből a két évből kell credeztenünk.

¹ Domahidy Ferenc 1861-től országgyűlési képviselő, Jókai bizalmas jóbarátja, és ha fent van Pesten, kártyapartnerre, aki mindig szívesen

látott vendég Jókaiéknál Kende Kanuttal együtt, aki 1865-től országgyűlési képviselő. Váli Mari is említi, hogy milyen vacsorákat fogyasztottak együtt a svábhegyvi villában kártyapartik közben. V. M. 122 – 123.

² Nem a híres római költőről, Vergiliusról van szó, akit a középkorban Virgilnek is neveztek, hanem Szilágyi Virgil képviselőre vonatkozik a bonmot, aki 1861-ben Jókait a Józsefvárosban megbuktatta a képviselőválasztáskor. A számozott följegyzések Ű-témák.

³ Eötvös Józsefnek mint kultuszminiszternek a reakciós papsággal való huzavonáira vonatkozik.

⁴ A följegyzés végén álló K betű Kakas Mártont idézi, az Ű egyik főszereplőjét.

⁵ A vasútvonalak építése a gazdasági fellendülés korának jellegzetes problémája volt.

⁶ A Századunk Klapka György honvédtábornok újságja volt, mely 1868 elején indult, de nem tudott meggyökerezni, s pénzügyi nehézségek miatt 1869 végén beolvadt a Pesti Naplóba, átvive oda egész frögárdáját Urváry Lajossal, a szerkesztővel együtt. Ez az 1869. nov. 30-án történt esemény a följegyzés korát is meghatározza, egyúttal a notesz keletkezését is, melynek az elején fordul elő.

⁷ Madarász József szélsőbaloldali képviselő volt, ezért megy esemény számba, hogy őt a kormánypárt megéljenzi. Ugyanígy rendkívüli eset, hogy ő helyesel Ghyczyéknek. (10. pont.)

⁸ Jókai a képviselőházban 1869. nov. 4., 8. és 9-én mondott beszédet a magyar bankügyi törvény alkotása tárgyában. 1870. márc. 2-án pedig a nemzetiségi kérdéstről. L. *Jókai Mór politikai beszédei*. (Kiadta Takáts Sándor). Bp. é. n. 1–2. k. 1. k. 105–126. és 133–136.

⁹ Ghyczy Kálmán nevének rövidítése. Párthívei külön kis frakciót alkottak a Tisza Kálmán balközép pártjában.

¹⁰ Miletics Szvetozár a szerb nemzetiségi képviselők egyik vezérszónoka, szerb újság szerkesztője, aki a kiegyezés utáni években játszott szerepet.

¹¹ Feldolgozva: *A hét sváb meséje* c. versben, megjelent az Ű 1871. 50. sz.

¹² Lónyay Menyhért az Andrássy-kormány pénzügyminisztere Jókai megjegyzéseinek célpontja, akinek igen nehéz helyzete volt: az osztrák gazdasági érdekek és a magyar szempontok között kellett egyensúlyoznia.

¹³ Képviselők, főleg a Deák-párt tagjai: Bánó József, Ivánka Zsigmond, Kemény Zsigmond, Vodiáner Béla, Paczolay János, Török János.

¹⁴ *Miletics interpelláció dudája*. Ű 1870. jan. 29. 5. sz. 54. A kép alatt: „Mikor megszólal az összes miniszterekhez.” Miletics karikatúrája,

hóna alatt nagy dudával, melybe a levegőt hátul egy orosz fújja. Milieticset az összes miniszterek veszik körül.

¹⁶ Ez és a következő feljegyzés az orosz cári politika balkáni behatolására vonatkozik, amely a török hatalom gyengítésével a balkáni népek felszabadító harcát segíti.

¹⁷ *Fekete gyémántok* 255. E följegyzés mögött, hogy „harminchárom”, Eveline rejtőzik és Eveline harminchárom szerepe. Nem színpadi szerepek ezek, hanem mindegyik egy-egy jellem, a bacchánsnőtől a parasztleányig, Magdolnától Turandotig, Kleopátrától Gonzaga Juliáig. Vers és kísérezene is van hozzájuk. Arra való, hogy Eveline megcsillagathassa bennük szépségét és fejlesztesse, izmosíthassa tehetségét, mert végső célja mégis csak az operaház, ahová szerződöttni fogják. De „úgynevezett” férjének, Kaulmann Félix bankárnak ennél messzebbmenő célja is van velük. Mutatják a próbák, amelyekben sun titulo művészetpártolás olyan meghívott urak is részt vesznek, akiknek szava dönt az intendatúra és a főudvarmesteri hivatal előtt. Ez a cél nem kisebb, mint a bondavári vállalat és a magyar egyházi javak pápai kölcsöne.

Mindezt pedig Belényi Árpád zongoraművésztől, Eveline tanítójától tudta meg Iván. A fiatal ismert nevű zeneművész részletes levelekben számolt be fogadott apjának tanítványa próbáiról, sőt mellékelte minden levélhez fényképet is, mely Evelinét új meg új és mindig elragadóbb alakban ábrázolta. Árpád harminckét próbán vett részt, harminckét levelet küldött fogadott apjának, a harmincharmadikon nem jelent meg. erről nem is kapott képet Iván. A továbbiakban is a Fekete gyémántok anyaga szerepel, ezért a regény címét nem ismételtetjük.

¹⁷ 263–264. „Az ötödik [kép] volt a bacchánsnő. Szilaj, merész, kihívó, mámortól ittas kifejezés. . .” Eveline 5. szerepe a regényben, míg a noteszben a 3. Az író a kidolgozáskor eltért általában a noteszben található sorrendtől.

¹⁸ 258. Belényi Árpád jellemzi így Evelinét.

¹⁹ 263. „Negyedik kép a görög rabnő.” Eveline 4. szerepe.

²⁰ 264. A hatodik [kép]. . . Nourmahal szultána.” Eveline 6. szerepe.

²¹ 264. „A kilencedik kép. . . a bajadér.” Eveline 9. szerepe.

²² 257. Belényi Árpád írja Ivánnak: „. . . van itt egy művésznő, aki mesésen fizet. Valami Kaulman bankárnak a soi-disant [állítólagos] felesége s egyúttal genre-énekesnő. . .”

²³ 266. „Következnek a többi képek. Egymásután megküldötte azokat [Belényi] Árpád fogadott apjának [Ivánnak]. Amalazuntha, az amazon királynő. . .” Eveline 11. szerepe.

²⁴ 266. „. . . egy imádkozó apáca. . .” Eveline 27. szerepe.

²⁵ 266. „. . . az alvajáró nő, holdas kifejezésével. . .” Eveline 14. szerepe.

²⁶ 266. „Medea, a szerelemföltés bosszújának gyilkoló dühével. . .” Eveline 15. szerepe.

²⁷ 266. „. . . Magdolna, a bűnbánó. . .” Eveline 12. szerepe.

²⁸ 290. „Én önnck atyja, nem! nagyatya fogok lenni. . . Lesz ön az én kisunokám.” Tibald herceg mondja Evelinének.

²⁹ 266. „. . . egy hamiskás grizett. . .” Eveline 28. szerepe.

³⁰ 264. „A hetedik kép a menyasszony.” Eveline 7. szerepe.

³¹ 264. „. . . a nyolcadik kép az ifjú nőt mutatja, midőn legelőször előlép a főköttövel fején. . .” Eveline 8. szerepe.

³² 495. „. . . de én tudom, hogy most meg kell halnom. . . Azzal Iván karjaiba rogyott élettelenül.”

³³ 348–349. Eveline saját főztével látja vendégül Szaffrán Pétert.

³⁴ 259. A római hősnő alakítása Eveline 30. szerepe.

³⁵ 266. „. . . Turandot, a kínai zsarnoknő. . .” Eveline 20. szerepe.

³⁶ 266. „. . . egy anya képe, ki gyermeke bölcsőjét ringatja. . .” Eveline 22. szerepe.

³⁷ 266–267 „. . . egy parasztleány, egy szénhordó leány, leeresztett hajfonadékkal, övébe feltűzött rokolyával.” Eveline 21. szerepe.

³⁸ 266. „. . . a forradalmi nő frigiai sipkával s a lándzsával. . .” Eveline 19. szerepe.

³⁹ 293. „A világ azt hitte, hogy a hercegnek kedvese; a herceg abban az illúzióban élt, hogy unokaleánya; Eveline pedig azt hitte, hogy hitvesi kötelességet teljesít, mikor azt teszi, amit neki az ő ura és hitves férje parancsolt.”

⁴⁰ 382. A bankjegyet Szaffrán Péter kapta Kaulman Félix bankártól.

⁴¹ 320. Berend Iván az őstárna nyereségén osztozkodik munkásaival.

⁴² 419. Belényi Árpád megmondja az igazat Evelinének – tehetségéről.

⁴³ 367. Szaffrán Péter lehetetéből pálinkaszag árad. Berend Iván érzi rajta a kellemetlen szagot, de futni hagyja.

⁴⁴ 242–243. Berend Iván ellensége a párbajnak. Ödön gróf Angela jóváhagyásával párbajba bonyolítja, hogy kiderüljön, „csakugyan autochton gentleman”-e.

⁴⁵ 284–286. Berend Iván megokolja, hogy miért kell – noha Angela marasztalja – elhagynia a főrangúak körét.

⁴⁶ 286. Ivánnak mondja Angela: „– Ha ön meggy innen, nem megy egyedül! . . . Akkor én is megyek!”

⁴⁷ 152–153. Sámuel apát szalon nyitására igyekszik rávenni Theudelinda grófnőt.

⁴⁸ 183–191. Theudelinda grófnő „soirées amalgamantes”-jai, azaz vegyes (műsorú) estélyei.

⁴⁹ 281. Berend Iván válasza Eduárd báró marasztaló szavaira. Megképzett előtte Don Quijote hú fegyvernökének, Sancho Panzának

baratai kormányzása. Tréfát űz vele a főúri kör, mint Sancho Panzával a herceg.

⁸⁰ 220. „Iván nem tartozott a menekülők közé. Odavegyült a társaságba s úgy tett, mint aki jól érzi magát.”

⁸¹ 198. Az Északi-sark megközelítői között a „legmerészebb, a legszerencsésebb s a legtöbbet kiállt kutató” volt Kane amerikai kapitány. Neki és társainak sikerült hajókon, s mikor azok odafagytak, szibériai kutyavontatta szánokon elérni a 82. szélességi foknál a régen keresett szabad tengert. A tengeröböl, ahol megpihentek, a Peabody-öböl volt s a csatorna, amely ehhez az öbölhöz a jégen át vezet, a Kennedy-csatorna. Valahol a tengeren túl terült el a „pólusi boldog táj”, a hatodik világrész, ahová ember még nem tette lát át, egyedül Bechler „Resolute” nevű hajója jutott el, de legénység nélkül. Innen kezdődöleg az 5. versőig az író Iván tudományos felolvasását részletezi.

⁸² 200. „A földnek van saját hatalma. . . : a delej, a villany. . . S a delejben tűz van, mely erősebb, mint a nap tüze. Az összpontosított napsugárban megég a gyémánt, de a delej tüzében születik a gyémánt. . . Az, ami az éjszaki országának életet, meleget ad, a föld deleje az. . .”

⁸³ 203–204. „De űk [az éjszaki emberek] már kitanulták, hogy e mindenütt jelenvaló delejét az égnek és földnek hogy lehet egy helyen összpontosítani, itt lángot szítani belőle. . . amott gépeket hajtani vele. . . s parancsoló szükség esetében fegyverül használni. . .”

⁸⁴ 211. „E jégöv egyre tágul, partjait egyre mossa az éjszaki meleg tenger s e tenger ismét odább halad s partjaiból a delej országának új száraz földet enged át, mit hozzáfoglalnak, beültenek, benépesítenek.”

⁸⁵ 199. „A nap itt [a hatodik világrészben] csak egy izzó égi csoda, egy tünemény, miként a hold; de nem teremő lelke a világnak. . .”

⁸⁶ 203. „Most szóljunk arról, milyen lehet az éjszaki ember. Színtelen. Mert arcát soha nem éri a perzselő nap, fehér az, mint az alabástrom.”

⁸⁷ 204. „Kitalálták a repülés titkát. Nem a tehetetlen léghajó öblében van ez a titok, hanem a mozgásban. . . Vannak gépeik, miket a villany hoz mozgásba s e mozgás a légbe emel.”

⁸⁸ 213–214. „Az ő világuk a jövőendő. . . A föld folyvást hidegűl. . . De ugyanazon mértékben, melyben belső rétegei kihűlnek, erősödik delejvillanyos hatalma a földnek s mikor magára hagyja. . . a nap, akkor önlényében fog ragyogni s bevonja maga körül az eget sugárkoronájával s bemelegíti a légkört. . .”

⁸⁹ 203. „Beszédük [az éjszaki embereké] tökéletesebb, mint a mienk. Oly nagy darab földön nem lehet, hogy többféle nyelvvidom ne fejlődött volna ki, de van valamennyiben valami zeneszerő, amiről egymást megértik, mint a dalos madár.”

⁶⁰ 201. „... az éjszarkot körülfogó sziget-delták emelkedései virágozó erdővel vannak koszorúzva. Minden lomb világosabb zöld, mint az ó-világban... ; másutt aransárga a geszt a bokrok gyöngé hajtásairól...”

⁶¹ 203. „Ruháik [az éjszarki embereké] könnyebbek, mint a mieink; posztóra, állatbőrre nincs szükségük: az évszak egyenlő.”

⁶² 204. „... a repülés feltalálásával lehetetlenné lett minden háború [a hatodik világrészben]. . . Ártó állat, dúvad ellen sem kell fegyver. Ami volt, azt kiirtották, s kívülről nem jöhet hozzájuk.”

⁶³ 205. „... mikor esőre van szükség, a föld delejét a tavak, tengerek tömege ellen fordítják [az éjszarki emberek].”

⁶⁴ 205. „... mikor esőre van szükség... találkozást idéznek elő... emberi tudománnyal villanyterhes felhők között s megáztatják velük az aszályos vidéket; ha pedig erősebb meleg kell a növényzetnek, visszavezetik a villanydelejt a központhoz, intenzívebb központi kisugárzást adnak neki [az éjszarki emberek].”

⁶⁵ 205. „Igy csinálnak [az éjszarki emberek] éjszakát is, mikor a föld növényeinek álomra van szükségük. A tavakból támasztott köd eltakarja az égi fényt s nyugalomra tér a világ.”

⁶⁶ 207. „Delejországban... az üveg általános. A hatalmas villanydelejtűz egy üvegtömeggé olvaszt kavicsot és sziklát, és amikor folyékony a tömeg, két óra alatt kész belőle a ház. Hogyan? ... egy nagy fűvő-gépet a híg üveglávéba bocsátanak s percek múlva kiemelkedik belőle a ház.”

⁶⁷ 210–211. A följegyzéssel pontosan ellentétben azt olvashatjuk, hogy delejrel való gyógyításra nincs szükség.

⁶⁸ 210. „Az aurora borealistól átmelegített ember igaz és szavatartó, vidámságának nincs mámore, szenvedélyének csak lángja van, korom és hamu nélkül... az éjszark alatt igazán szeretnek. Ha két szív delej ott egymást feltalálta, soha el nem szakad az többé egymástól...”

⁶⁹ 204. „Rossz embert, tolvajt sem kell üldözni ottan [Delejországban]. Miért lopna valaki? ... Minden ember dolgozik s megéli utána.”

⁷⁰ 210. „Nincs ott [Delejországban] hűtlenség s a hűtlenség konstitúciója: nincsen 'divat'. Senki sem kíván másnak szép lenni, mint annak, akit szeret.”

⁷¹ 208–209. „Tehát ott [Delejországban] írnak és nyomtatnak is? Irnak is, nyomtatnak is. De már azon régen túl vannak, hogy amit egy ember ír, azt tíz más betűnként szedje ki utána; a leírt lapról tudnak nyomtatni egyenesen.”

⁷² 209. „... ők [az éjszarki emberek] a végtelenül fokozott villanytűzzel oly óriási nagytűz tükröket állítottak elő, mikben a Sirius úgy jön fel, mint a delelő nap, a csillag-ködfoltok, mint új világrendszer, s a szomszéd

plánéták lapja előttük áll, mintha az ég helyett egy új földboltozat függne odafenn."

⁷³ 212. „Nem lehet-e... hogy a villanydelej magát a tudatot is elszállítsa egyik világrézből a másikba s galvanoplasztikai alakítást teremtsen az emberi agyban???"

⁷⁴ 209—210. „... akik látják... a szomszéd planétát benépesülve ugyanolyan emberi alakokkal, mint mi vagyunk... kik látják azt az életet, melyet mi itt elkezdtünk, folytatva a szomszéd csillagokban; kell-e azoknak... hit? vagy reveláció? Ők [az éjsarki emberek] nem 'hiszik', hogy van... túlvilág...; ők 'tudják' már, hogy van!"

⁷⁵ 206. „A kereskedés [Delejországban] az állam szolgálatában áll... az államé minden gyár, bánya, összpontosított erőt követelő iparműhely, azokból él és hatalmas..."

⁷⁶ 205. „Leszármaztató huzalaik által, mikor esőre van szükség, a föld delejét a tavak, tengerek tömege ellen fordítják, felhőket támasztanak belőlük [az éjsarki emberek]..."

⁷⁷ 204. „Még az igavonó barmok szolgálata is megszűnt náluk [az éjsarki embereknél]. A villanydelej két hajt, kévüket út nélkül haza szállt, mozdérónak szolgál kicsiben és nagyban; a jármot elvetették ott már, mint haszontalan barbáreszközt."

⁷⁸ 198. „... aki a földszarkon áll, az előtt hatszorta [nem háromszorta!] nagyobb láthatár terül, mint minálunk, mert nem hajlik oly gyorsan a föld felszínre."

⁷⁹ 211. „... az előre úzótt jégöv egyre terjed alább az ismert világ zónái felé és szorítja ezeket összebb... Az ismert világ tökéletlen emberfajai mindjobban össze szorulnak az utolsó meleg délvon alatt..."

⁸⁰ 203. „... haja [az éjsarki emberé] a hajcsövekben rejlő túlságos vasfestménytől csaknem acélfekete kékes fényel..."

⁸¹ 204. „... a röpkülés feltalálásával lehetetlenné lett minden háború. A legnagyobb hadsereget, mely kívülről ágyúkkal, monitorokkal töme be e nép [Delejország] határára, ... villámokkal agyonpaskolnák a légből..."

⁸² 201. „Itt [Delejországban] a tél nem hideg, a nyár nem forró, tavasznak és ősznek virágból, gyümölcsből fonott koszorúi csaknem összeérnek."

⁸³ 198—199. „S e szédítő látkör felett [Delejország] félig kiemelkedve vöröslik a sötétkéék atmoszférán keresztül egy izzó kupola. Az a nap! Naphosszat ott vöröslik a láthatáron. Fel nem jön rajta. Hanem köröskörül járja az egész láthatárt."

⁸⁴ 209. „... ők [az éjsarki emberek] a végtelenig fokozható villanytűzzel oly óriási nagytű tükröket állítottak elő, mikben a Sirius úgy jön fel, mint a delelő nap..."

⁸⁶ 199. „Az év nyaratszakán felemelkedik két foknyira a láthatár fölé délben s lemegy egy órát pihenni a látkör alá éjféltben; . . . Többnyire nem is a nap maga az, csak a légkör sugártörése által felemelt csalképe. Egy óriási óragép az éjszaki világban, melynek körüljáró mutatója maga a nap gömb.”

⁸⁶ 197. „Előttük [Kane és társai előtt. Kane Elisha Kent (1820–1857) amerikai származású sarkutazó] állt egy háromezer négyszögmérőföldnyi területű tenger. Egészen a láthatárig szabadon, tisztán, jég nélkül. . . Ott élő világ van és meleg tájl. . . Ez nem olyan tenger, mint a többiek, amiknek tizenkét órára rendezett árapálya van. Ennek dagályát valami más erő szabályozza, mint a hold vonzóereje, annál hatalmasabb és erőszakosabb.”

⁸⁷ 192. „Maury kapitány [Maury Mathew Fontaine (1806–1873) amerikai tengerkutató] felszólította az angol kormányt, hogy küldjön oda [a Délsarkra] expedíciót s előadta kellő tudományos bizonyítással, hogy a barometrum állása szerint, mely a délszarki folytonos esőzés alatt nem változik, ott ritkább légnak kell lenni s a felső sűrűbb légnyomása az alsó, ritkább rétegre okozza a magas hőmérsékletet, mely alatt új életnek kell támadni a jéghegyeken túl.”

⁸⁸ 197. „S e tengert hosszan elnyúló körben fogta el az a jégpart, melyen Kane és társai álltak. Mindenütt ötven, hatvan ölnyi magas jégsziklák, bearanyozva a csodálatos éjszaki hajnaltól.”

⁸⁹ Tallérossy Zebulon levelei Mindenváró Adámhoz. Ü 1870. márc. 19. 12. sz. 117. A képviselőházban maradt pálcákat hirdetik, hogy tulajdonosuk megkaphatja. „Kapható ezek között tudós vesszőparipa, klerikális pásztorbot, miniszterialis argumentum-bunko, oláh nemzetiségi spanyolnád, mameluki guzsalylyél, hivatalba vanderlo bot, szilós bal csakany, rabkiverte igazságügyminiszteri rezes bot; petitionalis stilet, absentista pipaszár, szavazzunk olmos bot, s legújabb divatu jobboldali honvidmanko.”

⁹⁰ A Fekete gyémántok jegyzeteit megszakítja ezen a lapon (6. r.) 15 különféle nyelvű szólásmondás, melyekből Jókai tréffás beszédet ad Tallérossy Zebulon szájába „Országgyűlési beszéd, mellyel Tallérossy Zebulon szándékozott Hodossiu oláh citátumokkal vegyes beszédére megfelelni; — ha el nem állott volna” címmel [Ü 1870. márc. 12. 11. sz. 106. skk. 1.]. A nem könnyen hozzáférhető cikket itt teljes terjedelmében közöljük, mert nagyon jellemző az író feldolgozásmódjára.

Tisztelt ház.

Előttem szólott képviselő úr szerint az a kérdés, mint az angol mondja „to be or not to be, that is the question” (Lenni vagy nem lenni ez a kérdés) — azonban előre lemond felszólalása sikeréről, mert azt tartja a képviselőházzal, amit az olasz mond „lasciate ogni speranza voi, qui entrate (mondjatok le minden reményről, kik ide beléptek), azt már nagyon sokszor

hallottam tőle, s az az észrevételem rá, amit a francia mond, hogy „*tout le genre est bon, hors le genre ennuyeux*” (minden modor jó, az unalmas modoron kívül), de hiába képviselő úr mindig csak akarja kapnyi magának extrawurst, mint olah mondja „*Csej muna, na mincsuna*” (ami a markodban, az nem hazugság) mivel hogy olahok már romaiak idejében ott voltak Erdilben, kit bizonyít Ovidius verse diakul „*gens laxis bracteis ex pelle hirsuto*” (bő birkabőr bugyogós nemzet), hanem hát az ilyen dologban fainul kel procedalnyi, mint örmény mongya: „*üsd ágyun, de ne nágyun!*” Mert az igazság, hogy legyenek olahoknak is tudosaik is bölcseik, de minek azoknak fizetis? Már görög megmonta: „*Krates kai Diogenes penetes ézan.*” (Krates és Diogenes szegények voltak). Ha pedig erőtetünk dolgot, magyarok azt fognak rá felelni: „*Jaka matka, taka Katka*” (Ami hogy mit tesz? azt nem mondhatok, mert totul nem tudom). Ha pedig képviselő ur minden alkalommal megujt nemzetisigi indítványt, utoljara aszondja rá spanyol: „*Los mismos perros, con otros collaros*” (Ezek ugyanazok a négy lábú jó barátok, csakhogy más nyakravalóval.) Osztan hat minden nemzetisignek csak nem ípitethetünk külön akademiái palotát; erre az egyre izz megmonta már nimet, hogy

„Häuser bauen is a grosse Lust,
Ich aber armer Schuster,
er, hab dasz nid gwuszt,
Dass das soviel kuszt!”

Fenyegetőnyi minket nem ír semit; mert ha muszka azt inekel, hogy „*Bozse czarja chrani!*” de viszont lengyel meg azt inekel, hogy „*Wenger polyak d.va bratanki, Jak do szablyi, tak do sklanki*” (a magyar lengyel két barátok, ha kard vagy pohár van nálátok). — Mert hogy mi mindnyájan egy testvirek vagyunk, mint zsidó mongya „*ubeszar mibeszari*” (az én testemből való test), hanem ha összeve:zünk, akkor aszondok ciganyal, hogy „*irgundum gule, csorórum mardikhecz, szuphengyule gagyule!*” — vagy ha sors úgy hozza magával, amit török mond: „*Damek Allah, hu teala, renzaeti.*” De én azt hiszem, hogy legjobb lesz, ha megegyezünk aban, amit oláh mond: „*szetreaszke, czinye vre sze katuszka, Petru czdra ungaraszke.*” Még chinai nyelven izz hoznam fel citatumokat, hogy capacitaljam uramat, de ad animam azt egy szot se nem tudom.”

⁸¹ *Fekete gyémántok. Iván felolvasása. A hatodik világrész.* 192. Ismét a Fekete gyémántok anyaggyűjtése következik. Iván előadásának folytatása szaggatott, helyesbítésre szoruló notesz-szöveg a regényben érthetővé válik „Két irlandi hajós rátalált a Wellington-csatomára, mely a tenger jéghegyei között szabadon folyik, s annak legvégső

szigetét elnevezték „Irland szemé’-nek. Ama csatornát az oroszok „Politiá’-nak nevezik, mi nyelvünkön vízi-utcát jelent. Ez van az északi szélesség 77° 49’ s a nyugati hosszúság 115° 35’ alatt.”

⁹² 195. Kane kapitány élményei északsarki útján a 80° alatt.

⁹³ 195—196.

⁹⁴ 195. A füstölő kalap motívumát Jókai minden bizonnyal a Münchhausen báró kalandjaiból vette.

⁹⁵ 199—200. Miért nem szünik meg a földön az élet?

⁹⁶ 196. Kane kapitány és társai északsarki útjára vonatkozik a följegyzés.

⁹⁷ 192—193. Belcher Eduard (1799—1877) angol tengerész, a Franklin felkeresésére küldött expedíció vezetője, akit a Hogarth Sundban, csaknem a föld másik oldalán [talált meg] Buddington amerikai hajós-kapitány.”

⁹⁸ 197—198. L. még a 12: 86. jegyzetet.

⁹⁹ 209. A regényben nincs szó *elhunyt rokonokról*, csak ennyit találunk: „látják [az éjsarki emberek] . . . nagyító tükrökben a szomszéd plánétát megnépesülve ugyanolyan emberi alakokkal, mint mi vagyunk. . .”

¹⁰⁰ 210. A feljegyzés végső fokon ezt az alakot öltötte: „Ők [az éjsarki emberek] nem hiszik, hogy van Isten, van lélek, van túlvilág, van örökélet; ők tudják már, hogy van!”

¹⁰¹ 204. „A röpülés feltalálásával [Delejorszáiban] lehetetlenné lett minden háború.”

¹⁰² 210. „Nincs ott [Delejorszáiban] hűtlenség s a hűtlenség konstitúciója: nincsen „divat”.

¹⁰³ 210. „Az éjsarki emberek . . . sokáig élnek, mert soká boldogok. Betegség, járvány nem pusztít közöttük.”

¹⁰⁴ 207. „itt nincs börszeszedelgés, nincs bukás, nincsenek milliionosok. . . De koldusok sincsenek. Milliomos csak az állam, szegény csak a miniszter.”

¹⁰⁵ 204. „Rossz embert, tolvajt sem kell üldözni ottan [Delejorszáiban]. Miért lopna valaki? . . . Minden ember dolgozik s megél utána.”

¹⁰⁶ 205. „A földművelés nem kockajáték ott [Delejorszáiban], mint nálunk. A magot bizonyosra vetik el. Jó év, rossz év nem tesz különbséget.”

¹⁰⁷ 204. „Ártó állat, dúvad ellen sem kell fegyver. Ami volt, azt kiirtották s kívülről nem jöhet hozzájuk.”

¹⁰⁸ 205. Az éjsarki emberek a tudomány segítségével urává lettek a természetnek. Akkor támasztanak esőt, meleget, amikor akarnak, amikor éppen szükség van rá. Innen a 8. versőig másfajta jegyzetek szaktják félbe a *Fekete gyémántok* folyamatos följegyzéseit.

¹⁰⁰ Az Ű 1870. márc. 19. számában a 122–123. lapon két oldalra terjedő nagy kép van, amelyen mindaz látható, amit *A tableau* (I. a nagy képet) című versben a 116. lapon följegyzett:

Andrássy Gyula gróf keblére tapintott

S kihúzott belőle tizezer forintot.

– E nagy lelküségért Pulszky nagyon órról.

(Lehetetlen *út* nem szólni e szép órról.)

– Keservesen veszi ezt Ivánka Zsiga,

Hogy pénzbe is kerül a magas intriga.

– Paczolay haja az ég felé mered

„Hát én mit adjak, ha Ő ad tizezeret?”

– Sali Bánk szomorun elkezd gajzágolni:

Hogy e gyászt ő neki kellett ánzágolni.

– Gorove szeretne *nem győzni* e harcon.

Mutatják az ivet: „alszol komé?” – „Alszom.”

– Krajcsiknak meghajlik buvában a térde.

„Non possumus. Én majd imádkozom érte.”

– Zsebe mélyére nyul Kerkápolyi Kari.

S szakállát keserű minákkal vakari.

– Lónyay igéri, hogy ő is csak majd ad:

„Tudom, a lánchidon majd megveszem rajtad.”

– Wahrman se rest, nosza kivág egy ezerest,

„No orthodox, most a rimet erre keresd”

– Wodjaner (az Albert) nyulik, mert nem láti,

Mennyit írjon alá? Fizeti a táti.

– Rimanóczy horkol; fülébe papolnak

„Szavazzunk! Ki? Mennyit?” – Azt mondja „majd
holnap!”

– Zsedényi bámulva tátja szemét, száját:

„Hát meg is adjuk a fáklyás zene árát?”

„Mi nyerünk! Baloldal kapott vereséget,

S még is mi fizetjük a hadi költséget;

Nagyapám se pipált ilyen dicsőséget!” K-s M-n.

¹¹⁰ A témát már Kisfaludy Károly megénekelte Bánkódó férj c. versében.

¹¹¹ Ivánka Zsigáról van szó, akit Jókai sokszor emleget noteszeiben.

¹¹² Tallérossy Zebulon, az Ű egyik közkedvelt figurája, a tótosan beszélő, kissé sunyi, de jószándékú politizáló kisnemes, akit az Ű-ben való sikeres szereplése után *A kösztől ember fia* c. regényében is szerepeltet Jókai.

¹¹³ Ű 1870. ápr. 9. 15. sz. 163. Kép: Kálvária, stációk: Deák Clubb, Bal kör, Andrássy, Mikó, Lónyay. A kép címe: „A nagyheti búcsú-

járás." A kép alatt: „Most a keresztjárom vasutakért énekelve járnak a szent stációkhoz. Oh szent Mikó, oh Szent Andrásy! Irgalmaz nekünk!”

¹¹⁴ Ilyen profilos karikatúra — mely Pulszky nagy orrát még jobban kiemeli, — jelent meg az Ú 1870. márc. 26. 132. Nagy „jobb”-jaink arcképei sorozatban.

¹¹⁵ Itt folytatódik a *Fekete gyémántok* anyaga 233. Angela mondja Iván felolvasásának hatására.

¹¹⁶ 231. Angela és Iván párbeszéde.

¹¹⁷ 221. A sántikáló Salista őgróf gúnyolja magát ezzel a jelzővel amikor bemutatkozik Ivánnak.

¹¹⁸ 276. A sebesülten fekvő Salista őgróf kéri e vallomás megtételére ellenfelét, Berend Ivánt. Iván vigasztalásul bevallja, hogy volt katona.

¹¹⁹ 276. A megvigasztalódott Salista őgróf teszi ezt az ajánlatot Ivánnak.

¹²⁰ 276. Az orvosok figyelmeztetése, mikor Salista őgróf megtudja, hogy katonától kapta az arcán a vágást, és örömeiben hahotára fakad.

¹²¹ 179. Felolvasása után Ivánt Sámuel apát marasztalja.

¹²² 269. Tibald herceg kiáltott így fel, amikor meglátta Eveline nyomorék öccsét.

¹²³ 294. Teljes neve: Sondershain Waldemár, német herceg. Bondaváry Tibald herceg öt szemelte ki unokája, Angela grófnő férjének.

¹²⁴ 310. Csanta Ferenc uram, a vén görög mondja Kaulman Félix bankárnak, amikor az kéri tőle az írásban leköötött ezer bondavári részvény visszaadását.

¹²⁵ 309. Csanta uram, a vén görög uzsorás elnélkedik így, amikor megtudja, hogy az, aki kétszázezer forint értékű bondavári köszvény részvényt írt alá, két hét alatt húszezer forintot nyert.

¹²⁶ 255—270. Fejezetcím, Eveline harminchárom szerepe. A regényben: *A harmincháromféle asszony*.

¹²⁷ 253—254. Ödön gróf, hogy Ivánt eltávolítsa unokahúga, Angela közeléből, könnyen tragikussá válható naiserie-t (= sületlenség, ostoba tréfa) eszelt ki. A tréfa visszafelé sült el: Iván felülkerekedett.

¹²⁸ 288. Eveline születésnapján felköszönti Tibald herceget. A herceg az ez alkalommal egyszerű fehér-fekete ruhát viselő leányt unokájává fogadja. Ez volt Evelinének a 33. szerepe.

¹²⁹ 299—300. A regényben nem rác, hanem görög: Csanta Ferenc uram, a vén görög.

¹³⁰ 318—328. Szaffrán Péter Evila nevét helyesbíti Evelinára.

¹³¹ 333. A Bondavölgy lakóinak vasutat kérő küldöttsége Bécsbe.

¹³² 335. „Az irányadó excellencia [miniszter] kegyteljesen szorítá meg az apát úr kezét . . . A küldöttség tagjaival is váltott nyíjas szavakat . . .

Sőt midőn az apát urtól megtudá, hogy a küldöttek között legkitünőbb egyéniség Szafrán Péter, ezzel még kezét is szoritott . . .”

¹²² 366—369. Iván saját telepén találkozott Szafrán Péterrel, akiből csakógy dült a pálinkaszag.

¹²⁴ 369—385. A bondavári részvénytárna robbanása és annak következményei.

¹²⁵ 394—401. Eveline mondja Sámuel barátának: „Uram! Én még leány vagyok!”

¹²⁶ 412—421. Fejezetcím. Eveline a válaszüton: vagy marad a színpadon, vagy visszamegy: szemet talicskázni. Az utóbbit választja.

¹²⁷ 421—429. Fejezetcím. Eveline válasza Waldemár herceg ajánlata: „— Még van egy menedékem! . . . Akihez folyamodhatem minden időben! — És az? — És az a kőszén!”

¹²⁸ 442—448. Fejezetcím. Csanta uram meghalt. Végrendeletében visszaadta Belényiéknek elárvereztetett házukat. Árpádnak első dolga volt utánanézni, megvannak-e gyermekkori játékszerei, a malom és a tilinkó. L. 11: 47. j.

¹²⁹ 448—455. Fejezetcím. Heuréka = megvan! Iván kiáltott fel így, amikor végre megtalálta tárnájában a hatalmas víztömeget.

¹⁴⁰ 490—496. Fejezetcím. „A leány [a halottnak hitt Eveline] egy percig mozdulatlanul állt a szénhalom tetején . . . A másik percben ott állt mellette Iván. — Eveline! kiálta, megragadva a leány kezét. A leány ránézett s azután csendesen ingatva fejét, viszonzá: — Nem! — Evila.”

¹⁴¹ 325. Ez a mozzanat a részvénytárna megnyitási ünnepélyén történt.

¹⁴² 326. L. még 11: 38. jegyzet.

¹⁴³ 432. Spitzhaséknak, a Kaulman-cég biztosának a részvények cladását sürgető távirata Csanta uramnak.

¹⁴⁴ 490. A tárnaégés eloltásának évfordulójára érelyjutalmat tűztek ki a legszorgalmasabb tárnamunkás hajadon megjutalmazására. Ezt a jutalmat, amelyre Iván ötven aranyat, a munkások pompás mátkatálat ajánlottak fel, az első évfordulón Evila kapta.

¹⁴⁵ 482. Angela utolsó levele kéri Ivánt, csak annyit írjon: „Bondaváry Angela. Én önnek szivemből megbocsátok.”

¹⁴⁶ 424. Theudelinda grófnő elmondja Ivánnak, hogyan halt meg Angela.

¹⁴⁷ 480. Iván bámulatos sikere, a részvénytárna tüzének eloltása világszerte feltűnést keltett. Elárasztották hálanyilatkozatokkal.

¹⁴⁸ 480. „Csak az Isten őrzötte, hogy valami érdemrendet is nem kapott.” Iván a tárna eloltásáért.

¹⁴⁹ A Sámuel apát lelkén átsuhanó gondolatok, mikor megtudja, hogy Eveline még leány.

¹⁵⁰ 334. Iván állítólagos összaloktmány és birodalomellenes magartása miatt felsőbb helyről intésben részesül.

¹⁵¹ 309. Csanta Ferenc uramat foglalkoztatták ezek a gondolatok, mikor megtudta, hogy Kaulman Félix kap azért „huszezer kemény forintokat”, hogy Csanta Ferenc aláírt ezer részvényt.

¹⁵² 495. Iván mondja Evilának: „Ahány fillért, annyi „Isten áldjon”-t kaptam hozzá.”

¹⁵³ 494. L. 12: 136. j.

¹⁵⁴ 445–446. L. 12: 134. j.

¹⁵⁵ 478. Az „emberkéz” alkotásának dicsérete.

¹⁵⁶ 478. Az „emberész” alkotásainak dicsérete.

¹⁵⁷ 413–414. A Kaulmantól megszabadult boldog Eveline meglátogatja Belényi Árpádot.

¹⁵⁸ 494–501. L. 12: 135. és 12: 149. j.

¹⁵⁹ 408–412. Evelinét operaházi öltözőjében felkeresi Kaulman. Azt kívánja tőle, hogy fogadja Waldemár herceget. Eveline kereken megtagadja férje kívánságának teljesítését.

¹⁶⁰ 412–421. L. 12: 136. j.

¹⁶¹ 423–428. L. 12: 137. j.

¹⁶² 429–435. Csanta uram, a vén görög a tőzsdén kétszázezer forintot veszített. Úgy érezte, hogy ezt a veszteséget nem tudja túlélni és végrendekezett. „És másnap reggelre meg volt halva. Nem érte semmi erőszak. Csak a bánat ölte meg.”

¹⁶³ 436–439. A részvénytárna égése miatt a gyártelepen minden munka megszűnt. A vállalat nem tudta teljesíteni kötelezettségeit. Rauné próbálkozása, hogy Ivántól bármí áron szemet szerezzen, kudarcba fulladt.

¹⁶⁴ 440–442. A Waldemár herceg irányította tőzsdei játék.

¹⁶⁵ 448–471. Fejezetcímek. Iván eloltja az égő tárnát két hét alatt. A börzén bondavári részvényeket vesz névértékben. L. még a 12: 134. j.

¹⁶⁶ 442–448. Fejezetcím. L. 12: 138. j.

¹⁶⁷ 480–484. Valószínűleg az *Angéla Iváné lesz c. fejezetre utal.* L. 12: 145. és 12: 146. j.

¹⁶⁸ 487–496. Fejezetcímek: *Ki hogyan gyászol és Nem! – Evila.* L. 12: 140. és 12: 144. j.

¹⁶⁹ *Az élet komédiásai.* I. k. 177. „Kételkedni nem kételkedem; de nem szeretnék vele medvevadászatra együtt menni; mert soha sem tudnám, hogy nem az én bőrómet hozza-e haza a medvéé helyett?” Timót prépost véleménye Napóleon öcsémről.

¹⁷⁰ A menyecske-ruhába öltözött haramiavezér a tétényi fogadóban rendez parázs jelenetet az üldözö pandúrokkal a szintén odaszállt Deák Ferenc és társai jelenlétében. Az izgalmas esemény háttére élethí kor-

rajz a Deák ifjúkorában uralkodó utazási szokásokról, szállói állapotokról. Az anekdotát Jókai feldolgozta az Ű-ben (1872 jan. 1. 1. sz. 3–4), később az Est hármaskönyve 1925-ben is leközölte (101–102.)

¹⁷¹ Az itt következő jegyzetek a német-francia háború készülődésére vonatkoznak.

¹⁷² A respublica itt Spanyolországot jelenti, ahol Izabella királynő kegyencuralmának bukásakor a köztársaság létesítésére még nem volt érett a politikai helyzet.

¹⁷³ Jókai úgy nyilatkozik itt, mint egy diplomata, kifejezve a monarchia vezető köreinek tartózkodását.

¹⁷⁴ Ű 1870. júl. 30. 31. sz. 354–356. 11 karikatúra a német-francia háborúról a noteszben levő tervnek teljesen megfelelően. Mindegyik kép alatt négy soros vers. Mutatványul két versszakot közlünk a magyarító versből.

A 11 képfelirathoz egy-egy versszak is tartozik, mely a képet magyarázza. Az első kettő:

- I. Királyné kezében rosszul állt a pálcá;
Együtt uralkodva kegyenc és apáca.
Spanyolok elűzték végre Izabellát:
Futnak mind a hárman, mennyire szem ellát.
- II. Spanyol kapja magát, respublikát vállal:
Emeli magasra: de csak úgy félvállal.
Prim hanyatt tasztítja egész respublikát,
Napóljon fenyeget! Az eset complicált!

¹⁷⁶ Prim tábornok valóban törekedett a spanyol trón mielőbbi betöltésére, előbb Hohenzollern Lipót herceget nyerte meg, majd mikor ez Franciaország tiltakozására visszalépett, Amadeus olasz hercegnek ajánlotta fel a trónt. Politikai gyilkosság áldozata lett 1870. dec. 28-án.

¹⁷⁶ Montpensier herceg (teljes nevén: Orleans Antal Mária Fülöp Lajos) Lajos Fülöp király 5-ik fia (1824–1890), neje, Lujza spanyol királylány révén tartott igényt a spanyol trónra, trónörökösként elismerik, de belekeveredik egy összeesküvésbe, ezért száműzik Spanyolországból, és megfosztják trónörököségétől. 1870-ben párbajban megöli Bourbon Henrik herceget. A spanyol tróntól elesett, a döntésnél kevés szavazat esett rá.

¹⁷⁷ Benedetti Vincent gróf, francia államférfi, a német-francia háború kitörése táján berlini francia követ volt. Vilmos porosz királytól III. Napóleon megbízásából biztosítékot akart kicsikarni arra nézve, hogy Poroszország sohasem fog beleegyezni Hohenzollern házból való személy spanyol trónra irányuló aspirációiba. Ez a túlzott követelés – Hohenzollern Lipót herceg visszalépése után – volt a háború kitörésének közvetlen oka.

¹⁷⁸ Beust osztrák kancellár a háborús párt egyik vezére, szeretett volna francia szövetségben visszavágni a poroszoknak Schleswig-Holsteinért és Königrätzért. Andrassy viszont a birodalom semlegességéért szállt síkra. Neki köszönhető, hogy Ausztria semleges maradt.

¹⁷⁹ A II képtéma pontos leírása végén Jókai az elhelyezésre és a képek nagyságára nézve is pontos utasítást ad a rajzolónak, valószínűleg Jankó Jánosnak, a híres karikatúristának.

¹⁸⁰ Ilyen levél pl. az Ü 1870. aug. 6. 364–365. *Levelek a harctérről Tallérossy Zebulonhoz az Üstökös speciális tudósítójától.*

¹⁸¹ *Leleplezések à la Türr címen* (megj. Ü 1870. aug. 13. 373–374.) diplomáciai levelek, mégpedig a noteszben felsorolt személyek részéről: I. Türr tábornok Bismarckhoz, II. Csáky Tivadar incognito főispán Bismarckhoz, III. Klapka jubilátus elnök Bismarckhoz, IV. Thaisz Elek pesti lord mayor Pálffy Móríchhoz, V. Szilágyi Virgil országházi körülkerülő Bismarckhoz, VI. Reményi Ede violon of her most gracious-ly Mijesty lord Claredonhoz, VII. Liszt Ferenc A. B. Antonellihez, VIII. Urházy György a legion d'honneur gyalogja Omér basához, IX. Berzenczey László alter tu Napóleon hercegehez, X. Csanády egyike a hét vezéreknél Donyorvhoz, XI. Pulszky Ferenc mnemotechnicus Garibaldihoz, XII. Simonyi Ernő kellemetlen mulattató Napóleon hercegehez, XIII. Bolnai acteur redacteur Bethlen Miklóshoz, XIV. Bismarck Türrhöz.

¹⁸² *A vörös herceg.* Ü 1870. aug. 23. 33. sz. 376. Vers K-s M-n aláírással, Az első szakasz a magyar korona felajánlásáról szól III. Napóleonnak, a 2. szakaszban a lengyel koronát „mint egy pohár rosztopcsint” ajánlják fel neki, a 3. szakaszban a belga koronát „mint egy csésze gefromneszt”; mindhármat visszautasítja. A 4. szakasz arról szól: lehet, hogy a nyáron majd a frank koronát fogják ajánlani mint sült tököket.

¹⁸³ *Tallérossy Zebulon levelei Mindenváró Ádámmhoz. III. De dato Aug. 8. Karlsbad.* Ü. 1870. aug. 13. 33. sz. 375. „Micsoda! Napoleon fut, Mahagoni tábornok szetszaladt...” A följegyzés Mac-Mahon marsallra utal, aki a porosz-francia háborúban a sedani kapitulációra kényszerült főszerep parancsnoka volt.

¹⁸⁴ L. mint a 183. j. „Napoleon csakugyan tükörből láthatja Saar Luist. Ugy kel neki. Minek videlmezte Piot Romaban, videlmezte volna inkább Lulut.” (Lulu a III. Napóleon kis fia.)

¹⁸⁵ *Tallérossy Zebulon levelei Mindenváró Ádámmhoz. III. De dato Aug. 8. Karlsbad.* Ü 1870. aug. 13. 33. sz. 376. „Mingyart megmontam előre, mihent olvastam, hogy francia mobilgarda kapta fejenkint kit par hakkancsot, hogy ezek egy helyet ketöt fognak lipnyi, ha szaladnak.”

¹⁸⁶ *Tallérossy Zebulon levelei Mindenváró Ádámmhoz. III. Ü 1870. aug.*

13. 33. sz. 376. De dato Aug. 8. Karlsbad. „Most már nemcsak papa nem infallibilis, de még Napoleon sem infallibilis.”

¹⁸⁷ Tallérossy Zebulon levelei Mindenvdró Ádámhoz. III. Ű 1870. aug. 13. 33. sz. 376. De dato Aug. 8. Karlsbad. „Mindig montam, hogy nekünk szövetkezni kell burkussal, muszkaval.” [Holott az I. levélben De dato Aug. 4-ről még ez állt: „Burkus szalad. Francia nem győz elvesztet sarkantyut felszedni utana. No most rajta Neki megyünk burkusnak, neki muszkanak . . .”]

¹⁸⁸ „A politikus csizmadia proclamatiója feleségéhez.” Ű 1870. aug. 13. 33. sz. 382. Női hadtestek alakítására buzdítja. Egyébként Kukliné tartja a predikációt férjének az Ű számaiban.

¹⁸⁹ Ű 1870. aug. 27. 35. sz. 404. Kép: III. Napóleon előtt Leboeuf ökörfejével. A kép felirata: „Napoleon Leboeufhoz.” A kép alatt: „Ökörtül ló tanács.” Leboeuf Eduard marsal (1809–1888) a francia hadügyminiszter volt a német–francia háború alatt. 1870-ben megbukott.

¹⁹⁰ *Ama bizonyos csizmadia és felesége kérdései és feleletel.* Ű 1870. aug. 13. 33. sz. 382. „ Azt mondják, hogy Rajner főherceg kemény egy gyerek ugyan, de Palikao az új francia hadügyminiszter, az még aztán az igen kemény! (No akkor a mi belügyminiszterünk duplán kemény, mert az Rajner Palika-o.)” Palikao, másként Cousin-Mortauban francia tábornok (1796–1878), aki a kínaiak elleni háborúban Palikao helység-nél döntő vereséget mért a kínaiakra, s kitüntetésül kapta a Palikao nevet. A német–francia háború folyamán hadügyminiszter volt. Rajner Pál a Deák-párti kormány belügyminisztere volt 1869-től. L. még *Jókai* cikkét A Honban (1870) *Palikao és Kuhn* címmel.

¹⁹¹ Ű 1870. szept. 3. 36. sz. 414–415. Képek, amelyek a pápát III. Napóleon hátán ábrázolják, a másodikon éppen felbukóban, mert a ló: Napóleon megbotlott. Az első kép felirata: „A megbotlikhatatlanság (infallibilitas) dogmájának kihirdetésekor.” A kép alatt: „No megállj, te eretnek, istentelen kálvinista király; a te lutheránus népeddel, ha én rád hajtok, majd megmutatom én, hogy mi az a szent inquisitio. Reszkesetek eretnek népek!” A második kép címe: „Két hétre a megbotlikhatatlanság dogmájának kihirdetése után.” A kép alatt: „Gratulálók neked a győzelemhez, oh eretnekek dicső király!”

¹⁹² Tallérossy Zebulon levelei Mindenvdró Ádámhoz. Ű 1870. szept. 17. 38. sz. 434. „Demi-monde kisasszonyoktól mind elvesznek chignonokat; azokból lesz chassepot nyilakat lövő tegzekhez hur, . . . mint Carthagoi kisasszonyok tetek.”

¹⁹³ Ű 1870. okt. 1. 40. sz. 466. „A napoleonidák híres mondásai.” 17. „Egy kadáverrel nem szövetkezünk.” (Napoleon Ausztriához 1867.)”

¹⁹⁴ *Harmadik Richard álma a csata előtt.* Ű 1870. aug. 20. 34. sz. 392. Kép Napóleont mint III. Richárdot ábrázolja. Felriadva álmából, előtte három kísértet: Garibaldi, Habsburg Miksa mexikói császár és Langievicz.

¹⁹⁶ Ű 1870. aug. 27. 35. sz. 406. „Metszetek. Steinmetz hat bei Metz gemetzelt. Magyarul: Steinmetz Metz mellett a franciákat elmetszette.” Steinmetz Károly Frigyes porosz tábornagy (1796–1877) szigorú és kíméletlen katona, részt vett a dánok, osztrákok és franciák elleni háborúban.

¹⁹⁸ *Tallórossy Zebulon levelei Napoleonhoz.* Ű 1870. aug. 20. 34. sz. 386. „Tutam! Minyart tutam. Hogy e lesz belüle. Mihelyt anak a Benedettinek a nevit meghalotam. Nekünk izs Benedeken kezdődött szerencsülensigünk. Haboruba benedictummal senki ne menyen. Most azutand let belüle, „maladetti”. Benedetti, Vincent gróf (1817–1900) francia diplomata, nagy szerepet játszott a német–francia háború megindulásában mint berlini francia nagykövet. Benedek Lajos tábornagy volt az osztrák hadsereg fővezére a porosz–osztrák háborúban 1866-ban.

¹⁹⁷ *Steinmetz.* Ű 1870. aug. 27. 35. sz. 403. Kép: Steiuunetz faragja III. Napoleon császár szobrát.

¹⁹⁸ *I. Eugenia új divatja.* Ű 1870. aug. 27. 35. sz. 402. Kép: Eugenia francia császárné a kínai ruhás Palikaoval tárgyal. A Palikao kínai ruhája kínai gyözelmére céloz.

¹⁹⁹ L. a 12: 189. j.

²⁰⁰ Néhány emlékeztető bejegyzés. Seefehlner pl. híres papírkereskedés tulajdonosa volt Jókaiék Magyar utcai lakása közelében. Aztán szerkesztői feladatok következnek (Illéssy, Kertbeny, Szathmáry, Bakcsi nevei erre utalnak), közben adófizetés a pesti házért s a budai ingatlanokért, bankügyek törlesztésekkel kapcsolatban, végül Horn barátjának egy regény elvitele.

²⁰¹ *Csataféri tudósítás.* Ű 1870. szept. 17. 38. sz. 436. „Az Ű saját csataféri tudósítójától. Bergengócia szept. 21-én.”

²⁰² Ű 1870. szept. 17. 38. sz. 425. Leírja III. Napoleon fogságát. A császár fogságára való utalás mutatja, hogy a notesz használata tovább tartott a háború döntő szakaszán túl.

²⁰³ *Bonaparte Lajos úr albumába.* Ű 1870. szept. 17. 38. sz. 433. „Szüzen szép a leány, a jó bor, s férfi becsület. Egy rut csak ha szüzen megmarad: és az a kard. K—s M—n.”

²⁰⁴ *Ama bizonyos csizmadia és felesége kérdései és feleletai.* Ű 1870. szept. 17. 38. sz. 442. „(Hát vajjon a spanyolok mért nem kiáltják már ki a respublikát?) Már ugyan hogy kiálthatnák ki, mikor nincs nekik királyuk, akit elkergethének.”

²⁰⁰ *Ama bizonyos csizmadia és felesége kérdései és feleletei.* Ű 1870. szept. 17. 38. sz. 442. (No de már most Garibaldi is a franciákkal lesz hát!) Az ám, de csakugyan siessen, mert majd idestova „baldi gari” lesz a franciákkal.

²⁰⁰ *A napoleonidák híres mondásai* Ű 1870. okt. 1. 40. sz. 466. Ezen a címen 19 ironikusan fogalmazott mondást találunk. Például idézzük az alábbiakat: (A többiek hasonló módon megtalálhatók az Ű fenti számán.)

1. „Csindlatszon ön még több cifraságot a magyar legionáriusok nadrágjára, hogy majd annál jobban harcoljanak. (III. Napóleon Kossuthhoz 1850-ben). Ugy látszik, hogy a zuávok nadrágján nagyon kevés volt a cifra-ság.”

2. „„Testvérem!” (Miksához.) Szegény! későn vette észre, hogy Ábelnek szólt Kain.”

3. „„Szabad Olaszország az Adriáig!” (Aztán maga elvesz belőle egy darabot s megtartja Rómát.)”

4. „„L'empire, c'est la paix.” [= A császárság a béke.] (Tökéletes igaza volt, mert 18 év múlva százötvenezred magával teszi le a fegyvert a császárság, ez már csakugyan „pax”!)”

5. „„Ha az olaszok tudnák, hogy én mit akarok értük tenni!” (Mikor Orsini bombái eldurrantak alatta.) Most már megtették ők maguk magukért.”

²⁰⁷ *Lulu követi papája nyomdokait.* Ű 1870. nov. 5. 45. sz. 522. Kép: Eugenia császárné asztalnál ül és tanítja írni kisfiát. Aláírás: „No kis fiam, ha apád megírta Caesar történetét, te ird meg Augustulusét.” Célzás az utolsó nyugatrómai császárra, Romulus Augustulusra, akivel megbukott a nyugatrómai birodalom 476-ban.

²⁰⁸ Beust közös külügyminiszter poroszellenes politikájának bukása után Andrássy Gyula lett a Monarchia külügyminisztere (1871).

²⁰⁸ L. az Ű 1870. nov. 5. sz. 524. lapon levő cikket képekkel: *A ló és a szamár tragoediája* címmel. Felirat: Párbeszéd a ló és a szamár között.

²¹⁰ L. a kétoldalas képet az Ű 1870. nov. 17. sz. 534–535. Aláírás: I. Hogy képzelik Magyarországon a katolikus autonómiát? II. Hogy képzelik Olaszországban a katolikus autonómiát?

²¹¹ Egész lapra terjedő kép az Ű 1870. nov. 12. sz. 526. „A mamelukok vándorolnak Mahumed sírjához” felirattal.

²¹² Ű. 1870. nov. 26. 48. 558. Kép: képviselők az országházban kalamárist, „házaszály” feliratú könyveket vágnak egymás fejéhez. A kép címe: „Képek, melyekhez szükséges a magyarázat.” A kép alatt pedig: „Ez nem ütközet, hanem tanácskozás.”

²¹³ Ű 1870. nov. 26. 48. sz. 559. Kép: *John Bull* (Anglia megszemélyesítője) vágja a disznófő fülét, szemben ül vele az asztalnál egy kínai

a hurka előtt, az asztal előtt egy szemüveges törpe kínálja neki a békepipát. A kép címe: „Képek, amelyekhez szükséges a magyarázat.” Aláírás: „II. Ez nem tanácskozás, hanem háború.”

²¹⁴ Ű 1870. nov. 26. 48. sz. 562. Kép: vadászok a közelgő medve elől menekülőben, egyik fára mászik, másik a puskát marokra fogja, jön a medve fején hajóval, kezében kancsuka. A kép felirata: „Képek, melyekhez szükséges a magyarázat.” A kép alatt: „Ez nem vadászat, hanem diplomácia.”

²¹⁵ *Ama bizonyos csizmadia és felesége kérdései és feleletei.* Ű 1870. nov. 26. 48. sz. 561. „(Mit tesz az, hogy ,bajszt?') Magyarán mondva ,harap'. (Már ugyan hol vette az osztrák birodalmi kancellista ur ezt a mokány nevet?) Ej, még azt sem tudod? Hát nem ő volt-e az első, aki *beléharapott* a közösüges vackor tulsó felébe?” (Beust közös külügyminiszter 1871-ig).

²¹⁶ Ű 1870. dec. 10. 582–583. Kétoldalas kép, felirata: „Ki hajított meg gyerekek? Mink nem! Az hajigálózik ott ni!”

²¹⁷ Ű 1870. dec. 24. 603. Egészlapos kép, felirata: „Karácsonyfa”. A kép alatt: „No, gyerekek, itt a karácsonyfa, mindenitek megkapja rajta a kedvenc játékszerét; hanem aztán ti is megadjátok nekem – szokott karácsonyi ajándékkal – az indemnit.”

²¹⁸ Ű 1870. dec. 24. 607. Egészoldalas kép. Felirata: „Törököt fogtam!” Alatta: „Már most melyik a török?”

²¹⁹ Ű 1871. jan. 1. 1. sz. 3. Kép ezzel a felirattal: „Kend az Alvinczy? Nem pipálná meg ezt a szivart?”

²²⁰ Ű 1871. jan. 28. 5. sz. 55. Kép: Andrássy cilinderral, Német Miska kezében zacskó „quota” felirattal, egy görnyedő magyar hátán, bal háttérben osztrák generális-kalapot viselő sovány öreg hölgy pallost tart, mellette Ausztria címere a kétfejű sassal. A kép alatt: „Ne menj el, kedves Német Miska, tőlünk. Germánia nagymamánál gyalog fogsz jámi, itt pedig lovagolhatsz a mostoha testvéred hátán, ott te fogsz fizetni, itt pedig neked fizetnek. Jobb lesz neked a mamánál maradni. Jobb *itt*hon, mint *otthon*. Német Miska: Már így hát csak itt maradok.”

²²¹ n–n Felhasználva: *Historicumok.* Ű 1872 XI. 23. 48. sz. 565. „A 49. őszi rémuralom idején egy pesti polgárt spiclik vádjára befognak s vallatnak: „Őn azt mondta a császári kormányról, hogy amit az most elkövet az országban, az valóságos rablás. Igaz-e ez? A becsületes polgár felel nagy alázatossággal: „Wahr ist es, aber gesagt hab ich's nid.” (Ez igaz; de én nem mondtam.)”

²²² *Emlékeimből. A hajdani Nemzeti Színházról* (1900). HhM 4. k. 34. Ira Aldridge (1805–1867) szerezsen származású angol színész. Különösen Othello alakításával aratott nagy sikert. Ebben a szerepben vendégszerepelt a Nemzeti Színházban is.

²¹³ A *Kárpáthy Zoltán* c. regényben a pesti árvíz története során a jurátusok és a mézások megküzdenek a rablókkal.

²¹⁴ *Eppur si muove* 1. k. 62. Barkó Pali feleli Csollán Berti kérdésére, hogy most mihez kezdenek: „Én elmegyek Ázsiába a magyarok őshazáját felkeresni.”

Innen a 35. versőig kisebb megszakításokkal az *Eppur si muove* c. regény anyaggyűjtése található. Az utalásokból elhagyjuk a regény címének ismételtetését.

²¹⁵ 1. k. 21. „A fiatal krónikások (a Csittvári krónika írói) nagy figyelemmel hallgatták az ifjú archeolog (Barkó Pali) értekezését (az ősmagyar írásról) s azt is átvették a krónikába.” L. még: *D A régiségbúvár*. 1. k. 118.

²¹⁶ 1. k. 254. Decséry hercegnő mondja Jenőy Kálmánnak.

²¹⁷ 1. k. 254. „Tanácstermekben csak a latin nyelvet hallja (ti. Dorothea). Társaságban, közéletben, az udvarnál németül beszélnek.”

²¹⁸ *D* 1. k. 238. A s. 1. kötetének 32. nov.

²¹⁹ Ismét az *Eppur si muove* folytatódik. 1. k. 79–88. Koreza fiskális felfogadja patvaristájának Biróczy Sándort, aki nála Csollán Berti ajánlólevelével jelentkezik. Beavatja a patvaristaságnak teendőibe. A motívumok *A jurátus és principális* c. anekdotából vándoroltak át a regénybe. L. *A magyar nép élce szép hegedűszóban*. Összegyűjté Jókai Mór. Pest 1872.

²²⁰ 2. k. 47. Biróczy óvja Jenőy Kálmánt a ponyvaíró Aszályitól.

²²¹ 1. k. 68–69. „Csollán Berti megint egész éjjel nem hagyta őket [a diákokat] lefeküdni . . . Sorba fogta őket kártyázni!”

²²² Forrása: Poetus c. novella a *D. d. l. 5. k. 45–47*. Poetus hősellekű felesége, Arria, eltitkolja a beteg férj előtt gyermekük halálát. Jókainál *Az arany ember* 2. k. 91. „Noémi az éjszakát a gyermek mellett virrasztá át. És nézte annak halálküzdelmét és visszafojtotta a könnyeit szívébe . . . Mikor [a hagymázban betegen fekvő Timár] Mihályhoz belépett, ismét mosolygott . . . És nem volt neki szabad a fájdalomát elárulnia. Mosolyognia kellett a beteg előtt.”

²²³ *Az arany ember* 2. k. 233. A kétcejű a regény főszereplője, Timár Mihály.

²²⁴ Forrása: Alcibiade c. novella a *D. d. l. 1. k. 94–97*. Alcibiades nagynevű elődök méltatlan, árulóvá lett utódáról és nejről, a tőle elválni akaró Hypparataról szól a történet. Feldolgozva Jókai *Hypparata* c. költeményében. *Költemények*. 1. k. 275–277.

„Alcibiad mind erre válaszul

Nyalábra kapta perlő hírvését.

Megcsókolá jobbrul, balrul, középen

S aztán ölében elvivé haza

Az archonok s a nép bámulatára.
S ezzel a válópernek vége lett.”

¹²⁶ *Eppur si muove* folytatódik. 1. k. 17. A híres debreceni tanárt idéző följegyzés.

¹²⁸ 2. k. 199. Bányaváry Cilikéről beszéli el nagy nevetve a hőstettet Kálmánnak és Teresnyés uramnak.

¹²⁷ *Eppur si muove* 1. k. 13–14. A tizenegy diák vidám poharazása a nagyerdői csárda pincéjében, s a legszebb bordal eléneklése. A műkedvelők szerepére nézve 1. a 12: 432. j.

¹²⁸ 2. k. 230. Bálványd mézes hetei alatt tömérdek pénzt vesztett a homburgi (nem Hamburg) játékbankban ruletten. Csollánné Satory Katinka asszonyi bosszúból összevásároltatta váltóit, s a póruł járt nászutast bezáratta az adósok börtönébe.

¹²⁹ 2. k. 114; 164. Kálmán drámájának első színházi előadását követő díszlakomában részt vett a *lapszerkesztő*, a *cenzor*.

¹⁴⁰ *Eppur si muove*. 1. k. 62. L. a 187. j. Barkó Pali.

¹⁴¹ L. a 18. v. 27. és 30. v. 237. sz. följegyzését a hozzájuk tartozó jegyzettel.

¹⁴² *Eppur si muove* 2. k. 115; 248. „a történetbuvár bizonyítja, hogy az egész világon minden nyelv a magyartól származik, zsidók, asszirok, föníciaiak mind a mi őseink voltak. . .” Horvát István (1784–1846) történetíró, nyelvész felfogása.

¹⁴³ 1. k. 240–242. Barkó Pál útja az őshaza felé. Az m. = magyarság.

¹⁴⁴ 2. k. 164. Jenőné értesíti az Olaszországban utazó Kálmánt az itthoni állapotokról. Hegedűsné is említi i. könyvében (39. l.): *Jókai* édesanyja faggyúgyertyánál olvasgatta „szeretett Móric fia regényeit, amelyek már akkor megjelentek és ha mind végig elolvasta, ismét újra kezdte, de a regényekből csak az volt odahaza, melyet nagyanyám olvasott, a többi mind az ismerősöknél volt kölcsön. Akkor még Komáromban senkisésem szokott könyvért pénzt adni, különösen regényért nem.”

¹⁴⁵ 2. k. 324. Decséry Dorothea levele a haldokló Kálmánnak.

¹⁴⁶ 1. k. 60–61. A sánta Biróczy megszelídíti Csollán Berti kutyáját.

¹⁴⁷ *Különös passzió*. Ű 1860. febr. 18. 7. sz. 55. Különös passziója volt Várfoki Istvánnak. Ha valahol ebédelt s jókedve kerekedett, ebéd után minden edényt a földhöz vágott. Egy rokona azonban megtréfálta az öreg urat: nem a saját porcelánjával terítettet fel, hanem a vendégével. Mikor aztán ebéd után Várfoki megtudta, hogy saját edényét vágosta a földhöz, örökre elment a kedve különös passziójától.

¹⁴⁸ *Eppur si muove* folyt. köv. 1. k. 59. Csollán Berti (a regényben Józsi Gyuri neve) szeretne volna kéménytelen és vakolatlan kastélyát rendeztetni. Arra kérte hát jó barátját, Bálványd bárót, hogy küldjön neki Pestről egy becsületes mesterembert. Bálványd (tréfacsinálásban méltó

párja Csollán Bertinek) küldött is becsületes mesterembert, de az „órás” volt.

²⁴⁹ I. k. 93. „Korcza úr patvaristájának az volt a legelső próbája, hogy el tudja-e olvasni principális írását. Mert olyan írás volt az, . . . hogy ha öt-hat napig hevert, ő maga [Korcza ur] sem tudta kitalálni, mi tartalma lehet a tintasövénynek.” Biróczy kiállotta a próbát: megfordítva olvasta el principális írását. Anekdotaként is feldolgozta *A jurátus és principális c. A magyar nép éke*. . . gyűjteményben.

²⁵⁰ *Non est verum*. Ú 1860. ápr. 14. 15. sz. 115. Latinból vizsgáztatja a diákot a plébános. Hogy nevezik a macskát diákul? Felis, hangzik a felelet. *Non est verum* (=nem helyes, nem igaz), mondja a plébános, hanem *asper* (= érdes, durva). És így tovább. A diák minden kérdésre megfelel, de a plébános nem hagyja helyben, hanem rosszmájúlag az *ignis-t* (= tűz) *lactitia-ra* (= vidámság, öröm), az *aqua-t* (= víz) *abundantiá-ra* (= bőség), a *hordeum-ot* (= árpa, gabona) *gaudium-ra* (= öröm) „helyesbit”-i. De a diáknak is volt sütnivalója. Kamatostul fizeti vissza a kölcsönt. „megfog egy macskát, farkára meggyújtott kanócot köt s elereszti a plébános takarmányai közé. . . berohan a lelki atyához s így szól: *Asper currit, lactitiam post se trahit, nisi abundantia fuerit, totum gaudium peribit.*” [az *asper* fut, magával viszi a *lactitiát*, ha nem lesz *abundantia* (t. i. víz), az egész *gaudium* (= termés) elpusztul.]

²⁵¹ *Eppur si muove* I. k. 205–207. Korcza úr a *hosszú pörlekedést vivő* (pernyújtó) szerepét játssza Sátor Katinka válóperében.

²⁵² I. k. 102. „A másik fia [Jenőnének] Benjámín, vagy ahogy az egész világ hívja: Béni bácsi [Kálmán nagybátyja] . . .”

²⁵³ I. k. 25. Állomásonként váltott lovakkal gyorsan hajtó paraszt fuvaros. L. még a 11: 75. j.

²⁵⁴ I. k. 77. „Sátor [keresztneve I. k. 70. lapon Lőrinc, 207. lapon: János] ősmagy magas, szikár katona volt.” Az *insurgens* = nemesi felkelő kifejezés az utolsó (1809) nemesi felkelésben való részvételére utal. L. 12: 273. j.

²⁵⁵ 2. k. 271. „Teresnyés uram arcképe nagyszerűen ütött ki. Olyan volt ezüstgombos magyar dolmányában, hogy szinte megszólalt. A vén szolgáltól, mikor Kálmán kifordult a szobából, belopódzott a képet megbámulni s megsókolta a drágalátos arcot; persze, hogy egy akkora darab a szájához ragadt belőle, mert még nedves volt a festék. Sebaj! Kálmán [ő festette a képet] helyreigazította a csók nyomát megint.”

²⁵⁶ I. k. 15. Adat a Csittvári krónikából. Pálffy Antal gróf párviadalban agyonlőtte Schwarzenberg herceget. Ezért halálra ítélték, de Mária Terézia megkegyelmezett neki olyan feltétellel, hogy emlékez-

tetőül nyakán zsinórt kell viselnie L. még *Pálffy és Schwarzenberg*. Ű 1861. febr. 23. 8. sz. 59.

²⁵⁷ 1. k. 255—256. Decséry hercegnő asztalánál. . . az asztal végén. . . monsieur Henry: a francia táncmester [ült]. Ez a monsieur Henry pedig szerencsen volt.

²⁵⁸ 2. k. 206. „Bálvándy minden embert meg tudott ragadni a gyöngéinél fogva. A nagyanya előtt pazarló volt, ragyogott, a nagyapa előtt józan volt és takarékos.” A regényben Decséry a fősvény gróf, nem Batthyány; leendő veje pedig Bálvándy báró és nem Zichy.

²⁵⁹ *A lőcsei fehér asszony* 2. k. 67—74. A regénynek *Egy kirdly, akitől mindenki fél, s egy asszony, aki senkitől sem fél* c. fejezete szól erről. A fekete himlőben szenvedő király I. József, az asszony Korponay Gáborné Ghéczy Julianna.

²⁶⁰ *Rab Ráby* 258—264. Pápis, a kistermetű fogoly vizes cseberben felhúzva jut ki a börtönből Ráby levelével, azt átadja Rotheiselnak, aki a császárhoz juttatja. Reggelre Pápis ugyanúgy cseberben ereszkedik vissza a börtönbe.

²⁶¹ *Eppur si muove* 1. k. 299. Józsa Gyuri tréfája. A regényben Csollán Berti néven Bálvándy báróval (noteszben: Keglevich) fízi tréfiát. Ezúttal Bálvándy ragasztat ki hirdetményt barátja rovására. „Csollán Berti, a török szultán akrobatája ezennel felhívja Budapest minden birkózóit küzdelemre; aki öt földhöz tudja vágni, annak száz forint jutalmat ígér!” Erre a hirdetményre megjelenik Csollán Bertinél Wasztl, a félelmetes izmú mészároslegény. Mindcnáron birkózni akar vele. Csak nagy nehezen tud Csollán megszabadulni az erőszakos birkózótól.

²⁶² *J(ózs)a Gyuri jószágösszeírása*. Ű 1862. márc. 1. 9. sz. 66—67; márc. 8. 10. sz. 74—75; márc. 15. 11. sz. 83.; márc. 22. 12. sz. 91. Józsa Gyuri tréfája. A bécsi ágenssel összeírta minden birtokát, gulyáit, méneseit — ingyen.

²⁶³ *Gutai Curtius*. Ű 1863. jan. 10. 2. sz. 10. A történet a csallóközi Guta község önfeláldozó Curtiusáról szól. „II. József császár alatt Gutát. . . egy német mérnök a lakosság . . . folytonos bosszantásai közt fölmérte, midőn egy gutai síheder a mérnököt a mappával s telekkönyvvel együtt Komáromba szállítaná, a legény neki vagdalta lovait a Dunának; maga, lovai, mérnök, mappa, telekkönyv mind belevesztek a folyamba.” Ugyanez a történet szerepel a *Rab Ráby*ban is. Itt Dacsó Marci hajtat a Dunába az inzellérral. *Rab Ráby* 148.

²⁶⁴ Korceza fiskális és a nagyothalló Sátorv őrnagy furcsa disputája, melynek során kétával felírva vagdalnak egymás fejéhez vaskos gorombaság gokat, minthogy az őrnagy valóban majdnem süket, Korceza pedig annak teszi magát. *Eppur si muove* 1. k. 187—190.

¹⁶⁶ *Még egy csokrot. Fejedelem és Fra Diavolo.* 116–147. Páli operatársulata Bukarestben Fra Diavolot játssza. A dmszerepet kényszerűségből János herceg éneklí — hang nélküli.

¹⁶⁶ *Eppur si muove* 1. k. 172. Kálmán a kopott ruhás öreg Decséry grófot koldusnak hiszi és két garast nyom a markába.

¹⁶⁷ U.o. I. k. 17. „És rég elhangzott, eltiltott, a levegőből is kitépelt dalok hangjegyei, miket egykor tárogatókon futtak, táborban énekeltek s miknek nem volt szabad hangzani többé. A Csittvári krónika azokat is megőrizte.”

¹⁶⁸ U.o. I. k. 19. A „Dungó”-t, ezt az ismert kollégiumi diáknótát nem vették fel a Csittvári krónikába. „Ez a ‚dungó’ egy olyan sárban járó s amellet oly ostoba nótá; szövege undorító, dallama sületlen.”

¹⁶⁹ *Jocus és Momus. Széchenyi mint ifju diplomata.* Bp. 1888. Révai 153–156. Az újú Széchenyi ismerősével, Inkeyvel egy téli évadra Nápolyba utazott. Széchenyit az udvar elhalmozta figyelmessége minden jelével. Inkeynek pedig a rendőrség parancsára csakhamar el kellett hagynia Nápolyt. „A talány kulcsa az, hogy Inkey a rokonainak küldözött leveleiben mindig azt írogatta, amit valóban látott. Széchenyi pedig azt, amit a rendőrségnek szükséges látni. . . Széchenyi még ekkor alig volt több, mint gyermek és már mennyire diplomata!” (cab. noir = cabinet noir = titkos rendőrség.)

¹⁷⁰ *Uri hidegvér.* Ű 1864. márc. 19. 12. sz. 96. A négyes tarokk megkezdésére minden előkészületet megtettek. A három játszótárs türelemmel várta a negyediket. „A negyedik nem jön — mondta egy arra vetődő ismerős — agyonlőtte magát. Ejnye; — az baj . . . Nem ülnél le helyette negyediknek?”

¹⁷¹ *Eppur si muove* folyt. köv. 2. k. 291–292. „. . . Béni bácsi [a dlszvacSORA] vége felé per ‚urambátyám’ kezdte traktálni a herceget.”

¹⁷² I. k. 49. A sánta Biróczy gonoszkodó felkiáltása a rektor professzor búcsúztatójára: „Szerencsétlen ifjak, mi léssen már most ti belőletek?”

¹⁷³ I. k. 79. Csuka Feri trombitálta bele ilyen módon a süket Sátorý őrnagy fülébe annak kedves toborzóját, a ‚negyven emberes verbunk’-ot.

¹⁷⁴ I. k. 57. Józsa Gyuri a regényben Csollán Bertí. Hozzá kocognak be a kicsapott diákok, Jenđy Kálmán és négy társa. Helyesebben: nem kocognak, hanem szekéren viszi őket magával Csollán Bertí.

¹⁷⁵ I. k. 283–284. Katinka felhívta Csollán Bertit (a regényben Józsa Gyuri Csollán Bertí) Pestre. „Bizony megnézni való uti szerszám volt, amin megtette a parádét. A hintón a sok kovácsigazítástól több már a vaspánt, mint a fanemü, s a fedelén több a lyuk, mint a bőr . . . Hanem a négy ló, az már kitett magáért. A rudas egy tizenhat markos

gémnyaku szörnyeteg . . . , a nyerges . . . másfél marokkal alacsonyabb barátjánál. . . A gyeplüs, az nem huz semmit, az csak táncol, soha sem jár a szerszámban. . . Különbözik igen szép állat; nemes félvér. Talán abbéli büszkeségből hagyja rá az ostorhegyesre, hogy az huzza az egész kisafát [a két első ló hámfája] lévén ő szegény hosszú sörényű, hosszú farku mokány paripa." Ilyen volt a Csollán Bertti alias Józsa Gyuri ekvipázsa.

²⁷⁶ *Megfordított ebéd.* Ő 1865. jan. 7. 1. sz. 3. Egy angol fogadott, hogy az ebédet megfordítva eszi végig. Kezdi azon, amin végezni szokták: a fekete kávéval s végzi a levesen. A fogadást elvesztette, mert a fogások szokatlan rendjét nem bírta a gyomra: fagyalatra saláta következett, salátára pecsenye s így tovább.

²⁷⁷ *Eppur si muove* jegyzetei következnek. 2. k. 334–339. A „csodálatos nyolcas fogaton” (és nem tizenkét ökrös szekéren) vitte haza Csollán Bertti feleségét – tizenhárom évi távollét után.

²⁷⁸ 1. k. 160. „Mikor Kálmán aztán megnézte, hogy mi van a papirosban, talált benne öt szem mogyorót. Tehát öt napi hivatalos fáradságáért kapott öt szem mogyorót meg egy biztatást, hogy majd látni fog egy szép leányt. Mai világban azt a diurnumot keveselnék.” Az öt napi „diurnum” (= napidíj)-ot tartalmazó papirost Korcza ur nyomta a Kálmán markába.

²⁷⁹ 1. k. 306. Őri lakomán Decséry grófnéknál Kálmánt asztali szomszédja, a helybeli kálvinista pap megkérdezi: „mi az, amit most hoznak. Az a makaroni nem valami kigyó-fajta-e? Mert ha ő valami kigyót meg talál enni, attól ő mindjárt meghal.”

²⁸⁰ 1. k. 28. Muskotályi professzor Nagy uram nagyerdei pincéjében kutatja a Csittvári krónika rejtekhelyét. Borcsay Mihály részegséget színel s kérdezi: „Mért csavarodik a paszuly a karó körül balra, a komló pedig jobbra?” A regényben tehát a paszuly balra, a komló jobbra kanyarodik. A feljegyzésben megfordítva: a paszuly jobbra, a komló balra. Ugyanez a helyzet az Ő 1866. febr. 7. 7. sz. 51. lapján közölt adomában. L. még *Egy hírhedt kalandor* 184.

²⁸¹ 1. k. 65. Biróczy Sándor felköszönti Csollán Bertit.

²⁸² 1. k. 103. A conrector vizsgáztatja Béni úrfit.

²⁸³ 1. k. 163–167. Baginak a regényben Tóth Máté a neve. Őt cseréli fel Kálmán Tóth Mátyással, a molnárral és Mátét cukatja be a fáskamrába Mátyás helyett.

²⁸⁴ *Eppur si muove* 1. k. 15. „Józsa vezér járása-kelése” Józsa (sic) István pap, a kuruc világban hol kuruc, hol labanc csapatvezér. L. *Jocus és Momus*. Bp. 1888. 179–182.

²⁸⁵ 2. k. 307–308. Bálvándy óvintézkedése a kolerától való féltében.

²⁸⁶ 1. k. 14. „Az a nagy könyv volt a „csittvári krónika”. . . . Nevezetes

gyűjteménye volt mindazon érdekes apróbb és nagyobb adatoknak, miket a nagymérvű história elfeledett följegyezni lapjaira, vagy amit a hatalom vaskeze kitépett a lapokból, vagy amiket az udvaronc hizelgés meghamisított azokban. Ezért a neve 'csittvári krónika'. 'Csitt' azt teszi, hogy 'legyünk némák!'

²⁸⁷ *Borkorcsolyák* Ű 1867. febr. 2. 5. sz. 34. Néhai K...ch grófnéknál tisztelkedni kívánt egyszer Boronkay és Jezerniczky. A német kammerdienernek megnevezvén magukat, jelentené be őket a grófnál, mit az aztán eképen teljesített: „Wollen gräfliche Gnaden empfangen den Herrn Baron Kay und den Herrn von Jezu Christi?”

²⁸⁸ *Arisztokratikus hajlamok.* Ű 1859. nov. 27. 15. sz. 117. Az adomában a diákká lett mendikáns „nagy borzas szolgálával” viteti maga előtt a hosszúszerű pipát.

²⁸⁹ *Adomák 4.* Ű 1867. febr. 9. 6. sz. 47. A kincses ládáján ülő Kompolti kisasszony végighallgatván kérőjének szerelmi ömlengésekkel vegyített házassági ajánlatát, így szól a — ladához: „Ládal Kérnek! Jössz-e?” Ezzel a címmel az adoma elbeszéléssé bővült. L. *Még egy csokrot.* 80—115.

²⁹⁰ *Életemből. A szellem meghamisítása* 1. k. 203—205. Csokonai Konstaninápolya. „A vallás” c. rész cenzúra nélküli, hamisítatlan szövege.

²⁹¹ *Eppur si muove* 1. k. 22—23. Borcsay Mihály elszavalja Csokonai „A vallás” c. titokban tartott költeményét. Hat szavazattal őt ellen felveszik a Csittvári krónikába. A költemény cenzúra nélküli, tehát hamisítatlan szövegét l. *Életemből. A szellem meghamisítása.* 1. k. 203—205.

²⁹² *Életemből. A szellem meghamisítása.* 1. k. 205—206. Csokonai A hadról írt versének befejezése a kézirat szerint.

²⁹³ *Eppur si muove* folyt. köv. 1. k. 19—20. Biróczy Sándor ismerteti Kovács Józsefnek „A kopott nemesekhez” c. szatírját. A költeményt egyhangúlag felveszik a Csittvári krónikába.

²⁹⁴ 1. k. 17. „... vallásos tartalmu ritkaságok... A jezsuita parancsok...” A parancsok szövegét l. *Jocus és Momus. Egy latin vers magyarra fordítva.* Ratio status Jesuitici in Effige. — A jezsuita rendszer észjárása képletekben. Bp. 1888. 79—80.

²⁹⁵ 1. k. 20—21. (Csittvári krónika.) „A kis sánta [azaz Biróczy Sándor] diadalizzadtan törle meg serteborostás homlokát s satynak illő szemöldekivel hunyorítva mondá, hogy van még egy másik is. Ennek pedig a címe: 'A hét forintos Tallér, a vén Krajcár és kajla Márjás együtt való beszélgetése.' Ez pedig egy politico-financiális gúnyköltemény, melyben a feketebankós gazdálkodás van kegyetlenül ostorozva.”

²⁹⁶ 2. k. 291. „...köszönteti az édesz mama, szivesen látja egy kisz vacorára” Béni bácsi a hercegi kormányzót meghívja vacsorára.

A herceg fogadását Béni bácsi nem meri bevallani anyjának, csak András hajdú. L. még a 12: 313. j.

²⁹⁷ 1. k. 16. „Az országgyűlési gunyiratok.”

²⁹⁸ 2. k. 292. „Non, sum adhuc virgo’. [= Nem, még hajadon vagyok]” Béni bácsi feleli a hercegi kormányzónak arra a kérdésre, hogy nem házas-e még. Latinul válaszol, mert nem tud németül. L. még a 12:231. j. Először az Ű 1867. dec. 21. 51. sz. 403. Adomák cím alatt, hol a nyitrai esküdt válaszol az uralkodó kérdésére, hogy nős-e így: „Jungfer bin ich Herr von Kaiser.”

²⁹⁹ 1. k. 59–60; 65–68. „Amíg a sík pusztán végig ballagtak, elmondá [Csollán Bert] a diákoknak, mért szedte fel őket az úton. — Hát van énnekem száznyolcvan mindenféle cselédem, aki mind itt termett, itt magzott fel a pusztán. Hatalmas tolvaj valamennyi! . . . már két esztendő óta nem hallották Isten igéjét. . . holnap prédikálni fogtok nekik mind az öten.

³⁰⁰ 1. k. 15. „emlékezetes ,compono, impono’ kezdetű, mit a soproni országgyűlésre írtak, a törvénytemetési paródia, az 1791-i országgyűlésről.”

³⁰¹ 1. k. 305. „A főasztalnál ültek a grófi család tagjain kívül a püspök és két kanonokja; két testvér Dombrádi [nem Körömöczi]”

³⁰² 1. k. 16. „Mélyen titkolt politikai iratok: Martinovics katekizmus. . .”

³⁰³ 1. k. 116. „Ló! Ló! De egy egész istálló!” Jenőné nagyasszony mondja Béni bácsinak erre az engesztelő szavára: „a ló isz megbotlik.”

³⁰⁴ 2. k. 47. L. 12: 230. j.

³⁰⁵ 1. k. 180. A kőkereszt annak a pusztának volt „servitus”-a (olyan tárgy, mely együttjár a birtokkal), melyet Tóth Máté vett meg az öreg Decséry gróftól. A vevő mindenáron meg akart a keresztből szabadulni, az eladó pedig szerette volna visszakapni. Az üzleten csak Korcza úr, a fiskális nyert. Patvaristájával ezt íratta a naplóba: „a szent kereszt ügyéért Decséry gróftól 1000 forint, Tóth Mátétól 1000 forint’.”

³⁰⁶ *Alakok* főcím alatt I.—XXX. római számjegyekkel sorszámozva bemutatja *Jókai* az *Eppur si muove* szereplőit. Ez mintegy a regény meséjének első fejezet-terve.

³⁰⁷ *Eppur si muove* 1. k. 12–13.

³⁰⁸ 1. k. 13. A tudós Barkó Pál.

³⁰⁹ 2. k. 116–117. Aszályi, Kovászos úr lapjának, a „Mulatságos”-nak kritikusa, tányérnyaló poéta, naptárszerkesztő, a ponyvairodalom művelője. L. 12: 230. j.

³¹⁰ 1. k. 12.

³¹¹ 1. k. 90. Csollán Bert] válófélben levő felesége: Sátorj Katinka.

³¹² 1. k. 101–102. Jenőy Benjámin, másként Béni bácsi és anyja Jenőy Istvánné, az erélyes özvegy. L. még a 12: 252. j.

³¹³ 1. k. 258–259. A nagyravágyó asszony az ifj. Decséry gróf anyja.

³¹⁴ 2. k. 109–113. Az első magyar tragédiának szerzője, Jenőy Kálmán. A bemutató előadás izgalmai.

³¹⁵ 2. k. 62–63. Jenőy Kálmán többre megy a lovaglással, mint összes tudományával.

³¹⁶ 1. k. 79–81.

³¹⁷ 1. k. 13. Borcsay Mihály Bányaváry néven színművész, színigazgató, Cilike férje. L. még 12: 318. j.

³¹⁸ 1. k. 359. Bálvándy báró újonnan örökölt uradalmának fényes beiktatási ünnepségsorozatán Bányaváry színtársulata a magyar és lengyel vendégek szórakoztatására a „Benyovszky Móric” c. vitézi színjátékot adta elő, a női főszerepet Bányaváry felesége, Cilike játszotta.

³¹⁹ 2. k. 139. Az irodalompártoló csizmadia „Nemes Tseresnyés Márton ... Nem titkolta, hogy nemes ember. S nem szégyelte, hogy csizmadia.”

³²⁰ 2. k. 107–108. „Főcisztelendő Bócza Nepomuk úr” ... Jenőy Kálmán cenzora.

³²¹ 1. k. 77. L. még 12: 317. j.

³²² 1. k. 297–298. Bálvándy és Csollán Bertti mulatozása.

³²³ 1. k. 62.

³²⁴ 1. k. 38. Rektor professzor nagytiszteletű doktor Járai Ézsaiás.

³²⁵ 2. k. 246. L. 12: 309. j.

³²⁶ 1. k. 77. L. 12: 254. j.

³²⁷ 1. k. 173–174. L. 12: 266. j.

³²⁸ 2. k. 291–292. L. 12: 271. j.

³²⁹ 1. k. 141–142. Kálmán első találkozása a főispánnal (ifj. Decséry gróffal) a színházban.

³³⁰ 2. k. 210–215. Jenőyné nagyasszony elhatározta, hogy engedetlen unokáját pedig kitagadja az örökségből s minden vagyonát fiára, Béni bácsira iratja. Az ügy sürgős vitelével Korcza urat szerette volna megbízní, de Korcza úr nem vállalta. Biróczy vállalta aztán a Kálmán iránt való barátságból, s valóban sikerült is neki a hivatalos okiratba barátja javára egy záradékot becsúsztatni.

³³¹ 1. k. 194–200. Katinka és Kálmán együtt tanulmányozza Korcza úr irodájában a Csollánné contra Csollán Bertti válópör iratait. L. még 12: 251. j.

³³² 1. k. 13. Csuka Ferenc, a „nagy botos” jól tudott trombitálni és tárogatózni. Maga mondta Csollán Bertinek: „Úgy fújom a Rákóczi-indulót, mint a parancsolat.” L. még a 273. j.

³²³ I. k. 15. „Karaffa eperjesi mézárllása.”

³²⁴ I. k. 16. „Ott volt feljegyezve Bercsényi verse: „Bátya ne higgy a németnek.”

³²⁵ I. k. 15. „A harmincnégy gályarab szenvedése, kik mind magyar prédikátorok voltak.”

³²⁶ I. k. 17. „Hatvani debreceni tanár bűvészetének emlékezetes hagyománya: a végzetes „cras” fölírat (= holnap) története, a megéncelt rémtörténettel együtt, mit e hagyományos vers örökölt:

„Infans, ut verrex puerulus, nupta maritus.

Cultello, flamma, func, dolore, cadunt.”

(= Báránként csecsemő, kisgyermek és anya és férj,
Kés, láng és kötelen s fájdalom által esék.) L. még 12: 235. j.

³²⁷ 2. k. 83. A nádor mondja kihallgatáson Kálmánnak.

³²⁸ I. k. 25. „Annak a nótának a szövege, amit az őrtüzek mellett panaszolt el a tárogató, így szól:

„Hej a sasnak körme között,

Körme között,

Hervad, mint a lép,

Szegény magyar nép.

Lám a német mily kövér,

Bőribe se fér.

Mégis mindig többet kér.

Szegény magyar vér!”

[Szvihrovrai nóta, Rákóczi-nóta.]

³²⁹ A Miatyánk egyik passzusa a Vulgata latin nyelvű szövege szerint.
Magyarul: Legyen meg a te akaratod!

³⁴⁰ *Eppur si muove* folyt. köv. I. k. 15. „Az utolsó Zrinyinek fogsága, ki börtönében elfeledett beszélni.” Ez és a következő bejegyzések a 307. jegyzetig a Csittvári krónikából valók.

³⁴¹ I. k. 16. „Mélyen titkolt politikai iratok: Martinovics katekizmus. . .”

³⁴² I. k. 16. „Mélyen titkolt politikai iratok . . . a Manch-Hermacon.”

³⁴³ I. k. 15. „Vak Bottyán viselt dolgai.”

³⁴⁴ I. k. 24. Csuka Feri kedvenc hangszere. L. még 12: 332. j.

³⁴⁵ I. k. 16. „az a végzetes szindarab, melyet XVI. Lajos király lefejeztetéséről írtak, s melyet K. . .ban elő is adtak a diákok.”

³⁴⁶ I. k. 16. „Mélyen titkolt politikai iratok: . . . Napólecon proklamációja a magyarokhoz.”

³⁴⁷ I. k. 16.

³⁴⁸ I. k. 17. „. . . vallásos tartalmú ritkaságok. Luther aforizmái.”

³⁴⁹ I. k. 17. „. . . vallásos tartalmú ritkaságok. . . Az őskori ördögűzési formulák.”

³⁸⁰ Az elátkozott család 220–230. Nemes Bajcsy András csizmadia-mester a Komárom megyei protestánsoknak volt alispánjelöltje. A tisztújításon izgalmas és hosszan tartó küzdelemben legyőzte ellenfelét: Malárdy Ferencet, a megye mindenható urát és Keresztúri Istvánt. Nagy szótöbbséggel megválasztották alispánnak.

³⁸¹ Az elátkozott család 1–8. „Most [1852] kilencvenhat éve annak, hogy ez az esemény megtörtént. . . Egyszerre megrázkódott a föld az ő terhei alatt. . . Nem volt menekülés.”

³⁸² Ismét az *Eppur si muove* anyaga. I. k. 17.

³⁸³ I. k. 17. A csittvári krónika ismertetése.

³⁸⁴ I. k. 17. L. a 12: 338. j.

³⁸⁵ I. k. 16. Feldolgozva elbeszéléssé: *A debreceni kastély*. L. Szélsend alatt 105.

³⁸⁶ I. k. 15. A keskeméti rácpusztítás és az erdélyi pórlázadás leírása.

³⁸⁷ I. k. 7–11. A felsorolt szavakat nagyjából a református kollégiumok diákjainak szóhasználatából vette Jókai s alakította belőlük ezt a csoportot. A diákok életét festő műveiben használta fel őket, főként az *Eppur si muove* c. regényében, továbbá *A debreceni lundikusban* (NK.: . . . 205–272) és *Emlékek a kollégiumi életből* címűben (Ü 1859. aug. 20. 16. sz. 123–125.), a *Kiskirályokban* (I. k. 33. ssk. 1.) *A nagyenyedi két fűzfában* N. K. 23. k. 89. A szavak jelentését és felhasználási helyüket közöljük. Csak itt használt rövidítések: Debr. — *A debreceni lundikus*. Eml. — *Emlékek a kollégiumi életből*. Eppur = *Eppur si muove* I. k., Kisk. = *A kiskirályok*. Emlék. = *Emlékeimből*. Hh. M. IV. k. Teng = *A tengerszemű hölgy*.

szuka — nőszemély, durva, rossz értelemben, Eppur 11. *háspaklacs* — gyorsbeszédű, Hála a papnak, a másvilágon is van kulacs-ból rövidítve. klipitroklapátor — kulacs, hangutánzó szó, Eppur 10. *elemosyna* — elemózsia, Eppur 10. és Debr. 249. *ne tartsd erre* — Zuboki Máté debreceni kántort hívték így a diákok, mert beszédeit ezzel fejezte be. Kisk. 2. k. 32. *civa* — polgárnő, Eppur 10. *kutyafül* — esküdt diák, jurátus gúnyneve, Eppur 10. *felleghajtó* — bő köpönyeg, Eppur 9. *malaclópó* — bő köpönyeg, Eppur 9. *acadamica promotio* — előléptetés akadémiára, azaz tanfolyam a debreceni kollégium vidéki részlegében, *Siligo* — silány, hitvány gabonafizetés (a siligó búzát a rosta átejt), Eppur 9. *siklus* — készpénzfizetés, Eppur 9. Kisk. 2. k. 64. *dácia* — fizetés, Eml. 123. Eppur 9. Teng. 269. Emlék. 136. Kisk. 2. k. 58. *lukma* — borjárandóság, Eppur 9. Hh. IV. 177, 286. Targallyak 5. Teng. 269. *electio* — legációválasztás, Eppur 9. Kisk. 2. k. 54. *stóla* — palást, ill. keresztelésért, esketésért, temetésért a papnak fizetett illeték, Eppur 9. *párbér* — papnak járó fizetés, a házaspárok fizették, Eppur 9. *ambitus* — tornác, széles

folyosó, *fika* — kis-diák, alsós. *absurdum* — töltött káposzta, Eppur 10. Kisk. 1. k. 203. *potya* — ingyen evés, ivás, Eppur 10. *laetum nuntium* — örvendetes hír, azaz hazai küldemény, Eppur 10. Kisk. 2. k. 58. *kosta* — kántortanító, Eppur 9. Kisk. 2. k. 141. *toga* — férfira szabott, sarkig érő fekete köntös, Eppur 8. Kisk. 2. k. 34. *peregrinus* — vándordiák, *harmonia* — éneklés, Eppur 11. Kisk. 2. k. 33. *contrascriba* — diákellenőr, Eppur 48. Kisk. 2. k. 34. *juratus* — esküdt diák, Eppur 9. *sedes* — iskolai törvényszék, Eppur 37. *berdo* — wer da? — ból. *coquia* — kollégiumi konyha, a városból hordott élelem, Eppur 10. *grapsa* — professor, felsőbbség, Eppur 10. *vaskalap* — vén pap, Eppur 9. Debr. 246. Kisk. 2. k. 59. *cibál* — ellát élelemmel, Eppur 10. *legatus* — ünnepi követ, Emlék. 136. Kisk. 2. k. 55. *szupplikáns* — adományokat gyűjtő diák. *dárdás* — kis szolgadiák, Eppur 10. Emlék. 136. *baltás* — joghallgató, Eppur 10. Kisk. 1. k. 136. *bagoly* — az első éves teológus neve a kollégiumban, Eppur 7. Kisk. 1. k. 136. *csiszlik* — csizmadiainas, kontár, hitvány alak. *longissima* — hosszúszerű pipa, Eppur 11. *szaty* — fehér kenyér, Eppur 10. Kisk. 1. k. 79. *gerundium* — ólmos tölgyfabet, a tűzoltó diák fegyvere, Eppur 11. Kisk. 1. k. 176. 2. k. 243. Debr. 243. *kurál* — Eppur 8. *humanissime* — emberséges úr (a diák címe), Eppur 8. Kisk. 2. k. 32. *quinque* — ötödéves teológus, Eppur 11. *kondizni* — udvarolni, Eppur 10. *didacticum* — tanítás, tan. *subscribalt* — aláírás, amellyel a diák kötelezi magát az iskolai törvények megtartására, Eppur 9. L. 12: 373. j.

³⁵⁶ Ismét az *Eppur si muove* anyaga. 1. k. 163; 171. L. a 12: 266., 12: 283. és 12: 327. j.

³⁵⁸ 1. k. 194—200. L. 12: 251. és 12: 331. j.

³⁶⁰ 1. k. 98—118. L. 12: 252. és 12: 312. j.

³⁶¹ 1. k. 153—157. A színtársulat búcsúelőadása fényesen sikerült. Reggelre kelve Jenőyné nevelt leánya helyett annak búcsúlevelét találta szobájában. Megszökött Bányaváryval, színész nő lett. A nagyszony hallani sem akar többé a szökevényekről. Kálmánnak is megtiltja, hogy valaha is szóba álljon velük. Ha megteszi, nem lépheti át háza küszöbét. Kálmán lehet minden, csak kettő nem: komédiás és poéta.

³⁶² 2. k. 64—65. A hercegnő a kis főherceg születése napjára verset kért Kálmántól. Kálmán megtagadta nagyanyja tilalmára hivatkozva.

³⁶³ 2. k. 9; 50—51. Kálmán elküldi drámáját Biróczynak, s véleményét kéri: „Vedd át és olvasd végig. . . És akkor aztán, ha elolvastad, jöjj vissza hozzám és mondd meg igazán: örülsz-e neknek találod-e, hogy amidőn e mű szerzőjének nevét kérdezendik, büszkén álljak elő s azt mondjam: „én vagyok az!” s mikor azt bevallom, ne féljek sem attól, hogy nagyanyám kitagad, sem attól, hogy kedvesem megvet; sem attól, hogy a világ minden ajtót bezár előttem. . .”

³⁶⁴ 1. k. 203–204. Kálmán felolvassa princípálisának Katinka válóperének replikáját. Korcza úr figyelmesen végighallgatta, aztán meg-simogatta a Kálmán fejét s azt mondta: „Ó maga poéta!”

³⁶⁵ 2. k. 344. „Az urhölgy odatapadva két összekulcsolt kezével a szobor talapatzához, néma bámulattal tekint fel az érc alak fennkölt arcára. Talán viradatig is ott fogja nézni!... Decséry Dorothea! Te összetörtél; ő pedig örökké ifju maradt!...”

³⁶⁶ 1. k. 9. „...„suvasztás’... jelent diáknyelven tél idején gazdájától nem jól őrzött kerítésnek és fabakternek kályhába vándorlásra való rábeszélését.”

³⁶⁷ 1. k. 16. „A gúnyversek, miket József császárra írtak a jezsuiták, Josephus lutheringusnak csúfolva őt, s a császár válasza rájuk: „aquila non capat muscas’. (A sas nem kapkod legyek után.)”

³⁶⁸ 1. k. 45. Járay rektor professzor válasza Kálmán védőbeszédére.

³⁶⁹ 1. k. 45. Járay rektor professzor válasza Kálmán védőbeszédére.

³⁷⁰ 1. k. 16. „S később aztán a berlini gunydal, melyben egy posta két tarisznyával jön elő, az egyikben viszi a császár rendeleteit, miket májusban kiadott, a másikban ugyanazoknak júniusi visszavonását.”

³⁷¹ *Életemből. A csendes évek története.* 1. k. 82. „Kiadta [II. József] a szigorú ruharendet, melyben minden rangfokozatnak meg volt szabva a maga divatja, ami szerint öltözni tartozik.”

³⁷² *Eppur si muove* 1. k. 16. „A sajtásdíjas tarifa, melyet a török a legutóbbi háboruban a foglyok váltságdíjára megállapított; mely szerint egy német lovas katona 5 forint, egy magyar gyalog 3 forint, egy huszár 10 forint, egy havasalföldi nyolc garas.”

³⁷³ A diáknyelv szavainak folytatása. *superbia* — borbélylegény, *Eppur* 11. *pullus* — csirke, ill. más felekezetű iskola diákja, *Eml.* 123. *mándruc* — oroszlan, *Kisk.* 1. k. 20. *macskanadrág* — vastagétel, *kása*, *Eppur* 10. *gugyi* — szeszes ital, *Eppur* 10. *post festam* — ünnep után, *Eppur* 9, *Emlék.* 125. *Kisk.* 2. k. 34. *gyantázzunk* — torkunkat borral öblögetni, *Eppur* 11. *botanizál* — tyúkot, pulykát lop, *Eppur* 9, *venia* — engedély, *patens* — kéréslap, *Eppur* 10. L. még 12:357. j.

³⁷⁴ *Eppur si muove* 2. k. 163. „A nemzeti erkölcs oly szilaj, oly bárdolatlan,” Jenődy névelében tájékoztatja az Olaszországban tartózkodó Kálmánt az ithoni állapotokról. Innen a 400. j-ig e levél részletei alkotják a följegyzések anyagát. Csak lapszámra utalunk.

³⁷⁵ 2. k. 163. „A tanult emberek oly ostobák az ő latin konverzáció-jukkal,”

³⁷⁶ 2. k. 163. „A napestig pipázó táblaliró oly indifferens.”

³⁷⁷ 2. k. 163. „A gazda oly földhözragadt.”

³⁷⁸ 2. k. 163. „Az úrhölgy olyan élvésvár.”

³⁷⁹ 2. k. 163. „A paraszt oly önző, oly részvétlen.”

³⁸⁰ 2. k. 163. „A főpapság olyan dölyfös, a falusi pap olyan vas-
kalapos.”

³⁸¹ 2. k. 163. „A főúr olyan idegen.”

³⁸² 2. k. 164. Itthon a költőre vár „... a cenzor, aki a gondolatait
legyilkolja.”

³⁸³ 2. k. 48. „Uri rendünk nem is ért nyelvünkön. A szép asszonyok
nem veszik könyveinket szép kezükbe.” Biróczy oktatja Kálmánt.

³⁸⁴ 2. k. 163. „Az ifjuság olyan sivár, olyan léha, olyan korhely.”

³⁸⁵ 2. k. 163. „Az ősmagyar olyan cinikus.”

³⁸⁶ 2. k. 163. „A geniális ember olyan kalandor.”

³⁸⁷ 2. k. 163. „Az iparos olyan kontár. A kereskedő olyan csaló.”

³⁸⁸ 2. k. 164. Itthon a költőre vár „... a tudós, aki megveti.”

³⁸⁹ 2. k. 164. Itthon a költőre vár „... a komédiás, aki megbuktatja.”

³⁹⁰ 2. k. 164. Itthon a költőre vár „... a publikum, aki kölcsönkéri
egymástól a könyvet, s egy könyvből egész vármegye olvas sorba.”

³⁹¹ 2. k. 164. Itthon a költőre vár „... a ponyvafró, aki elfoglalja
helyét.”

³⁹² 2. k. 163. „A katona olyan gép.”

³⁹³ 2. k. 163. „A gazdag ember olyan fősvénypréda.”

³⁹⁴ 2. k. 164. Itthon a költőre várnak „... az atyafiak, akik kizárják
a házukból.”

³⁹⁵ 2. k. 209. Cilike gyermekének keresztelőjén Katinka adott Kál-
mánnak egy cukorvirágokkal telt kosárkát. „Kálmán fölemelte a
kosárkából a virágokat s talált azok alatt egy arany nyomatú fényezett
papírtjegycskét — Azok az aranybetűk tudatták ... Ma esküdtek
Bálvándy és Dorothea grófnő.”

³⁹⁶ 2. k. 164. „A nyomdász ... csak kalendáriumot ad ki.”

³⁹⁷ 2. k. 164. „... a szerkesztő ... ingyen dolgoztat.”

³⁹⁸ 2. k. 164. „... a kritikus ... beszennyezi.”

³⁹⁹ 1. k. 272. Dorothea magyarul beszél nagypjával, az öreg Decséry
gróffal. „A főispán közbeszólt. — Bizony jobban beszéli a magyarul,
mint a nálamnál. Az öreg gróf ránézett fiára s azt mondá: — Tapasz-
talom.”

⁴⁰⁰ 2. k. 163. „A kormány olyan erőszakos.”

⁴⁰¹ 2. k. 325. Barkó Pál hosszú távollét után újra itthon van. Kálmánt
keresi. Tseresnyés uram értésére adja, hogy Kálmán már nem él.

⁴⁰² 2. k. 284. A költőnek mindvégig hű publikuma: Tseresnyés uram
és Tóth Máté, a gazdag paraszt. „Tseresnyés uramnak még a pápaszem
is elbámult a markába tett sok pénzre s a lelkére kötött megbízásokra.
A millennium közeledik! ... A zsiros parasztból meccénás lesz.”

⁴⁰³ 2. k. 275—276. Tseresnyés uram biztatja Kálmánt: „Jön a szolnoki
vásár: itt van ötven pár [esizma] készen a kamrában felaggatva, azokkal

lerándulok Szolnokra; lesz pénzünk elég. S ha nekem lesz, önnek is lesz;"

⁴⁰⁴ 2. k. 324. Dorothea írja Kálmának: „Sietek hozzád; de feltartóztat az országos vész, vesztegzár alatt vagyok. Leveletem küldöm előre, hogy mondja helyettem, mennyire szeretlek; mennyire szenvedek! Ó várj reám és fogadj megbocsátva. . .”

⁴⁰⁵ 1. k. 25. „Hej! Rákóczi, Bercsényi! Vitéz magyarok vezéri!” Csuka Feri kuruc nótákat tárogatózik. L. még 12: 332. j. és 12: 344. j.

⁴⁰⁶ 1. k. 24. Csuka Feri nótáiból. L. még 12: 332. j. és 12: 344. j.

⁴⁰⁷ 1. k. 26. Csuka Feri kuruc nótákat tárogatózik. L. 12: 332. j. és 12: 344. j.

⁴⁰⁸ 1. k. 291–292. Két szelindek meg egy nagy cirmos macska marakodása a „hecc”-ben (cirkuszban).

⁴⁰⁹ 1. k. 21–22. „. . . a korona mindenestül . . . nem ér többet tízezer tallérnál, sőt egy bécsi ötvös ajánlkozott, hogy ezer tallérból kiállítja mását, mégis hetven ezer aranyat adott érte első Mátyás idejében az ország, hogy visszakapja. . .” Jenőy Kálmán előadása Szent István koronájáról. Felvették a Csittvári krónikába.

⁴¹⁰ 1. k. 22. „. . . ahogy a rajta lévő képek és nevek bizonyítják, ez a korona nem is volt soha Szent Istvánnak. . .” Jenőy Kálmán előadásából.

⁴¹¹ 2. k. 344–345. „Hová lettek az első szellemi harc többi bajnokai? A tudósok, a költők, a művészek, kik azon töviseket szedték Jenőy Kálmánnal? . . . Talán elhaltak mind . . . No de minden jól lesz. Ha meghaltak, pompásan eltemetjük őket, s mindegyiknek szobrot emel-tetünk.”

⁴¹² 1. k. 44. „Ti propagandát csináltok hazánk köszikla alapja, a nemesi rend ellen; tiszarvat emeltek egyedüli erős várunk, a vallásos hit ellen! Jenőy arcát elhagyta a vér. „Jaj nekünk, sugá Barkónak. Itt az odium theologicum!” (= A hittani gyűlölet.)” Járay rektor professzor cáfolja Kálmán védőbeszédét.

⁴¹³ 1. k. 290. „Az előadás javában folyt már ekkor. Legelső látvány volt az opticum theatrum; fababák játszottak, s egy talián magyarozta a dolgot németül.” Bábszínház.

⁴¹⁴ Pensum. Ü 1871. 615. „A klerikális élclapnak ajánljuk ezt a historiai verset lefordításra: Quid synodus? Nodus. Patrum cohors integer. Aeger. Conventus? Ventus. Sessio. Stramen. Amen. (Jutalma egy péterfüllér).” Lefordíthatatlan latin szójáték.

⁴¹⁵ *Eppur si muove* folyt. köv. 1. k. 44. „Bónis Ferenc alispán hogy vesztette fejét és vagyonát egyetlen akcentus elhagyása miatt: midőn a szatmári kapitány azt kívánta tőle, hogy küldjön neki „élés”-t s ő

visszafelelt rá: „majd küldök neked élel” s ez egy akcentusi hiba tréfájáért a fejével fizetett meg.”

⁴¹⁰ I. k. 45. Járay rektor professzor cáfolja Kálmán védőbeszédét.

⁴¹⁷ I. k. 36–37. I. Rákóczi György erdélyi fejedelem óriási harangot ajándékozott a kálvinista Rómának. A száz mázsát is meghaladó súlyú harang nem fért el a debreceni nagy toronyban, új tornyot kellett számára építeni, a „vörös tornyo”-t. „Mikor pedig Debrecen 1802-ben porig leégett, elpusztult a nagy tűzvészben a vörös torony is. Minden egyéb harang megolvadt, csak a Rákóczit megolvasztani nem volt elég egy egész égő torony. Azon tüzesen, de olvadatlan zuhant le az égő gerendák közül; s a talajba vágta magát. Akkor tudatlan népek odarohantak, hogy jót tegyenek vele, s elkezdték vízzel öntözni. Ettől aztán elvesztette hangját.”

⁴¹⁸ I. k. 47. „és a rettenetes tűzvészely közepett, midőn a templom és kollégium s az egyház melléképületei mind sorban égtek, egyikében a „gunyhók”-nak két benszorult diák maradt meg. E krónika őrei voltak azok, kik az égő házból ki nem jöhetvén, a földre letették a krónikát és arra ráfeküdvén, öntestökkal védelmezték azt meg az összeégés ellen”. Lapszéli jegyzet a Csittvári krónika 1802. évszámot viselő lapján.

⁴¹⁹ I. k. 16. L. 12: 346. j.

⁴²⁰ I. k. 40–42. Barkó Pál török, perzsa és tatár nyelven felel Járay Ézsaiás rektor professzor vallató kérdéseire. A professzor magyarul ismétli a feleleteket. „Aki adott szavától elválik, saját lelkétől válik el”. — „Aki az emberek kezétől megmenekült, az fejét az Isten büntető hatalmába akasztotta”. — „Többet ér baráttal a szegénység porában feküdni, mint ellenséggel együtt a hatalom trónján fényleni”.

⁴²¹ I. k. 103. Béni bácsival történt meg az ügyvédi vizsgálaton „hogy mikor a királyi személynök kérdezte tőle, mit tud a „Nota Rákócziáná”-ról, azt felelte neki, hogy „a szöveget nem igen tudom, de elfütyülöm, ha tetszik”.

⁴²² Az arany ember Senki szigetének ötlete beékelve az *Eppur si muove* följegyzései közé.

⁴²³ Folytatódik az *Eppur si muove* anyaggyűjtése. I. k. 133. „Ha szegény vagy, ha kérni mégy hozzá, odatartja a zsebét, nyulj bele, végy ki annyit, amennyivel megennyhülhet a bajod; hanem ha tartozik neked valaminek s azt akarod tőle megkapni, pörre ereszt s brachiummal [karhatalom] se veszed meg rajta, azt is visszaveszi.” Bálványdy egyik jellemvonása.

⁴²⁴ I. k. 132–133. A regényben Bálványdy. L. még a 12: 386. j.

⁴²⁵ Tallérossy Zebulon levele Mindenváró Ádámhoz. Ő 1871. jún. 7. 2. sz. „A burkus király megkapta a titlust mint német császár, hosszút, hosszabbat, mint a borsóshurka. De mi ez a titulus ahoz kipest, akit

viselte Habsburg dynastia feje, akiből Corpus Jurisba in articulalva találkozik ezeket a címeket sorba ordine alphabeticum . . ." majd következők némi változtatással és bővítéssel a címek.

⁴⁶⁶ 1. k. 135. A regényben nem a főispán beszélt fel a színpadra, hanem Bálvándy a maga közvetlen modorában. Igen gyenge darabot játszottak a színészek, a főispán unatkozott, s a „deszkák világában” otthonos Bálvándy úgy érezte, hogy itt tennie kell valamit. „Ugyan édes direktor ur, hagyják abba ezt az unalmas darabot. Nem látják, hogy a főispán unak még ma utra kell készülni. Inkább énekeljék el szépen a Cserny Gyurkát, aztán eresszenek bennünket haza!”

⁴⁶⁷ 1. k. 131. Béni bácsi későn érkezett a színházba. A kasszát zárva találta, nem tudott jegyet váltani. Az első felvonás után felhúzta a függönyt s az „átré”-ul szolgáló ezüsthuszast a színpadon levő primadonna lábához csúsztatta.

⁴⁶⁸ 1. k. 131. L. 12: 427. j.

⁴⁶⁹ 2. k. 104–105. „Egy bátyakörönd volt az a pesti Dunaparton.” Itt mutatta be először a pesti közönségnek a Bányaváry társulata Kálmán tragédiáját.

⁴⁷⁰ *Megtörtént regék. Taps, fütty és hagyma* 120. Színész-anekdota. A „hagyma” hőse Pergő Celesztin (1784–1858) úttörő színész, színiigazgató. Az öregedő művészt 1844-ben dobálták meg irigyei hagymakoszorúval. Erről szól az anekdota.

⁴⁷¹ *Megtörtént regék. Taps, fütty és hagyma*. Színész-anekdota. A „fütty” hőse Kilényi Kocsis Dávid (1791–1852) az úttörő magyar színészet egyik kimagasló alakja, Déryné színiigazgatója.

⁴⁷² Folytatódik az *Eppur si muove* anyaga. 2. k. 50. A műkedvelést említi a 18. v. 27. jegyzete is, valamint a 19. r. 32. jegyzete. L. 12: 237. j.

⁴⁷³ 2. k. 321–323. „Nézzétek, ott emelkednek az aranyos ködben a palotaszorok, a fényes alakok, a félistenek, a panteon, az akadémia, a diadalra siető nemzeti seregek, lobogó zászlókkal, a koszorús szobrok, az örök világosság: a népek szabadsága!” Kálmán lázalmában látja Pest jövőjét. Párizs mintájára alakul a főváros jövő képe, mint a Jövő század regényében. L. 7: 77. j.

⁴⁷⁴ Bálvándy kordicai (birtokba) beiktatásakor vadászatot is rendeznek és szépen előkészített színpadon az odavitt színészek (Bányaváryék) is játszanak. 1. k. 357–363.

⁴⁷⁵ 1. k. 109. Jenőné Béni bácsinak redingote-ot (hosszú kabát, eredetileg két gallérja volt) csináltat.

⁴⁷⁶ 2. k. 107. L. 12: 320. j.

⁴⁷⁷ 2. k. 325. Barkó Pál hazajött Tibetből. Jókor érkezett – Kálmán temetésére. Tseresnyés uram fogadja. „. . . bevezeté a jövevényt a hátulsó

szobába, ahol jó barátja várt rá, letakarva szép selyem szemfedővel."

⁴³⁸ 2. k. 329. Tseresnyés uram kérdezte Barkó Páltól: „Vannak-e tehát még Magyarországon kívül magyarok?” A tudós felelete így hangzott: „Még nem találtam meg őket, de én hiszem, hogy vannak.” Barkó Pál kérdezte Tseresnyés uramtól: „Hát Magyarországon belül vannak-e még magyarok?” A csizmadia felelete az volt: „Nem találok őket, de én hiszem, hogy lesznek.”

⁴³⁹ 2. k. 344. L. a 12: 323. j.l

⁴⁴⁰ 2. k. 172–173. Kálmán közli nagyanyjával, hogy határozott sorsáról. Kész szembenézni nyomorral, kitagadottsággal: költő lesz.

⁴⁴¹ 1. k. 108–109. Jenőné szemlét tart ruhatára fölött. Nézegeti régi ruháit, gyönyörű vászonneműit. „Elmagyarazza Cilikének, milyen világ volt akkor, mikor ezt a ruhát viselték. Nem olyan foszlány ám ez, mint a mostaniak.”

⁴⁴² 2. k. 343. „Egy jobb kor” kereste a költő sírját, nem találta. „Ekkor érkezik a Tudományos Akadémiához egy levél Kelet-Ázsia belsejéből, a Himalája hegylánca alól egy vén tudóstól, kiről már azt hitte mindenki, hogy meghalt. Barkó Pál még élt és tudatta, amit olyan nagyon kerestek.” A regényben eszerint Barkó Pál nem jött még egyszer haza, hanem levélben értesítette az Akadémiát, hol keressék Kálmán sírját.

⁴⁴³ 2. k. 343–344. Jenőy Kálmán szobrát leleplezik.

⁴⁴⁴ 2. k. 344. L. a 12: 323. j.

⁴⁴⁵ 1. k. 357. „Egyszerre három taracklövés hangzott künn; mire nagy suhogással váltak kétfelé a felállított fenyők, két oldalra omolva; s a mögöttük levő borókás gyékénysátor, mintegy szinpadí függöny vonult fel a magasba. Mi volt a háta mögött? Szinpad! Valóságos, igazi teátrum; pompás diszitményekkel; a háttérben egy festett, havas, hólepte várorommal, elől jégcsapos-ereszű gunyhók.” Bálvándy vendégei szórakoztatására élő fenyőkből pompás szinpadot ácsoltatott. L. még 12: 318. j.

⁴⁴⁶ 1. k. 362. Előadás a rögtönzött szinpadon. L. 12: 445. j.

⁴⁴⁷ 1. k. 336. Katinka vadászszákmányát, az elejtett hatalmas anyamedvét, négy izmos orosz vitte a főhadiszállásra. „Az orosz nagyokat sivitott örömeiben: szokása jajgatni, mikor örül.”

⁴⁴⁸ 2. k. 4. Bányaváry vándorszínész — élményeivel szórakoztatja Cilikét és Kálmánt — útban az Oltárköre (magas hegycsúcs a Kárpátokban). A Hunnia nyög letiporva kezdetű dal Ruzitska József Béla futása c. operájának egyik áriája. Az operát 1822-ben mutatták be Kolozsváron. L. a 32. rectón a 267. sz. följegyzést is.

⁴⁴⁹ 2. k. 2–3. Bányaváry (nem Szerdahelyi) vándorszínész-élményeivel szórakoztatja Cilikét és Kálmánt útban az Oltárköre.

⁴⁵⁰ 1. k. 129. Bányaváry színtársulatának játékkrendjében említi Jókai „Kotzebue ‚Bak-őzét‘, Zúrzavarát, Benyovszky Mórícát.”

⁴⁵¹ 2. k. 4. L. még 12: 448. j.

⁴⁵² 1. k. 124. L. még 12: 456. j.

⁴⁵³ 1. k. 349. Bálvándy Bunkó cigánybandáját is elhozatta a kordicai beiktatásra. „Az urfiak még este sorbavették a hölgyes házakat s Bunkó bandájával szerenádot adtak az ünnepelteknek.”

⁴⁵⁴ 1. k. 124. Béni bácsi lelkendezve újságolja a nagyasszonynak, hogy megjöttek a teátristák. Cédulát is kapott. „Ma felsőbbek engedelmével adatik Béla futása.”

⁴⁵⁵ 2. k. 237. Az úttörő magyar színészek több nyelven játszanak. Erre utal a följegyzés.

⁴⁵⁶ 1. k. 124. Béni bácsi örvendetes hírt terjeszt. „Megérkeztek a teátristák! Most osztották ki a cédulát a generális gyűlésben. Az aztán a direktor! Jaj, de szép ember. Akár egy vicispán. Kardosan, mentében jött fel a gyűlésbe s ott publikáltatta a nemesi levelét. Igazi nemes ember! Én is olvastam az armálisát.”

⁴⁵⁷ A délszlávok nemzeti hőse. Ismeretlen szerző eredeti magyar zenés darabot írt róla, melyet a vándor színtársulatok szívesen tűztek műsorukra. L. még 12: 426. j. Bányaváry színtársulatának is egyik közkedvelt darabja ez. L. 1. k. 129.: „Sőt néha annyira megy a nemes buzgalom, hogy eredeti magyar darabot is kerítenek. (Irja azt valaki, de nem teszik ki a nevét), mint például *Bocskay István és Cserny Gyurka*.”

⁴⁵⁸ 2. k. 262–263. „Wart verfluchter Komediánt, werd ich dir geben abscheuliche Lieder singen von Läusen, Flöhen!” (Várj csak, átkozott komédiás, majd adok én neked ocsmány dalokat énekelni tetűről, bolháról!)” Csuka Feri kiáltja oda a Katinkának éjjeli zenét adó Bálvándynak abban a hiszemben, hogy valami német színésszel vagy diákkal van dolga, aki éneklésével szokta zavarni a szomszédban lakó Decséry főispán álmát.

⁴⁵⁹ 2. k. 228. Bálvándy mézes heteit az adósok börtönében tölti Béni bácsi társaságában. Fogolytársába igyekszik lelket önteni. L. még 12: 238. j.

⁴⁶⁰ K. = Keglevich gróf, Józsa Gyuri méltó tréfacsináló pajtása, a regényben Bálvándy néven szerepel.

⁴⁶¹ *Eppur si muove* folyt. köv. 1. k. 312. Bálvándy (a regényben ez a neve, nem gróf K.) nagynénjétől örökölt roppant uradalmának húsz falujában nem volt egyetlen ház sem, melyben vendéget tudott volna elhelyezni. Hogyan segítette magát? „Azt gondolta ki, hogy egy szeles éjszakán felgyújtotta Kordicát, s a rongyos házak aztán végig leégtek, szennyes vackok, szurtos cókók, bűzös limlom minden odaégett bennük. Akkor aztán összeszedte... a maga híres faragó embereit,

felküldte őket Kordicára, s két hónap alatt olyan új falut építtetett a leégettek számára, hogy csak úgy tündökölt!”

⁴⁶² 2. k. 17–18. Debrecenben sokadalom van. Bálványd nem kap szállást, pedig Decséry grófiakat szeretné vendégül látni. Megveszi hát Mák uramnak, a debreceni kerekhasú cívisnek a házat, kiköltözteti beléle a volt tulajdonost és magyar gavallérhoz illő módon fogadja benne Decséryeket. — A motívum a magyar anekdotakincsből vándorolt a regénybe. Az adomában R(eviczk)y, a regényben Bálványd, mindkető báró, megveszi a gögös cívis házat s abba száll. L. *Régen volt ez*. Ű 1858. szept. 18. 5. sz. 38.

⁴⁶³ 1. k. 192–193. Jutka asszony, Korcza úr szakácsnéja egy huszas konyhapénnzel számolt el naponta a patvaristának, Kálmánnak. A motívum a magyar anekdotakincsből vándorolt a regénybe. Szereplők az adomában: Balázs, agglegény, Jutka gazdasszony. L. *Gonosz szám-ads*. Ű. 1858. okt. 9. 8. sz. 63.

⁴⁶⁴ 1. k. 293–294. Csollán Berti gyönyörködik a betanított bolha akrobaták mutatványában. Őt kövér bolha parányi hintót húz, a legkövérebb császár s a hintóban páváskodik. — A motívum a magyar anekdotakincsből való, ún. Józsa Gyuriáda. Az adoma Józsa Gyurija a regényben Csollán Berti, Kegleviche pedig Bálványd báró. Abban vetélkedtek egymással, hogy ki tud vakmerőbb tréfát kiagyalni. L. Ű 1859. aug. 13. 15. sz. 119.

⁴⁶⁵ 2. k. 256. Kálmán leütéssel fenyegeti Bányaváryt, aki a német színtársulatba akar lépni.

⁴⁶⁶ 1. k. 187–190. Sátorj őrnagy és Korcza úr ajtóra írt szóváltása Csollánné válóperében. Sátorj siket, Korcza úr — ügyvédi ravaszkodásból — tettei a siketséget.

⁴⁶⁷ 2. k. 64. Az anekdota Palatinus Pistája István főherceg (1817–1867). Követte apját, József nádort méltóságában.

⁴⁶⁸ 1. k. 268. Monsieur Henry Kálmánt a magyar magántánca tanítja.

⁴⁶⁹ 1. k. 187. L. a 12: 466. j.

⁴⁷⁰ 2. k. 56. Korcza úr Reviczky Ádámot (1786–1862; főkancellár, követ és meghatalmazott miniszter volt) állítja Kálmán elé mintaképiül.

⁴⁷¹ 1. k. 244. A regényben: elefántsontra festett kép. Decséry Dorothea grófnő.

⁴⁷² 1. k. 276–277. Kálmán a megyegyűlés megnyitására beszédet ír a főispánnak.

⁴⁷³ 2. k. 62–63. Decséryék Kálmánt a nádori udvarban is bemutatják.

⁴⁷⁴ 1. k. 334. Katinka elejti az anyamedvét.

⁴⁷⁶ 1. k. 338. Katinkát remek lövéséért ünnepélyesen céhbéli vadásszá avatták. Keresztül fektették elejtett áldozatán, a medvéen.

⁴⁷⁸ 2. k. 97. „De én túljártam az eszeden. Ismerlek jól, tudtam, hogy a képtelen ítélet után azt fogod tenni, hogy tollat, papírost, kalamárist mind a kandallóba vetsz s eltagadod, hogy tudsz írni.” Bányaváry tudtul adja Kálmánnak, hogy megmentette tragédiáját.

⁴⁷⁷ 1. k. 262–263. „A Decséry-palota valódi urlak volt. Volt annak pompás könyvtára, régiség-muzeuma, képgyűjteménye. . . Könyvtára egy egész termet foglalt el.”

⁴⁷⁸ Az aranyember 1. k. 155. Timár gyors paraszttal tette meg az utat Bécsből Zimonyig, onnan a levetinci uradalomba hajtatott. L. még a 11: 75. j.

⁴⁷⁹ Ismét az *Eppur si muove* anyaga. 1. k. 265–266. „No gondolja meg, monsieur Clamant, . . . higgye el ön, hogy amit minden iskolában tanult, nem fogja annyira hasznát venni, mint annak a magyar eszményi magántáncnak, amire én megtanftom.” Monsieur Henry a magyar magántáncra szeretné Kálmánt megtanítani. L. 12: 468. j.

⁴⁸⁰ 2. k. 130. Kálmán olvasatlanul akarta visszaküldeni nagyanyja levelét végelválásukról, Korcza úr érvelésére azonban megváltoztatja szándékát.

⁴⁸¹ 1. k. 293–294. L. 12: 464. j.

⁴⁸² 1. k. 306. Úri lakoma Decséry gróféknál. L. még 12: 301. j.

⁴⁸³ 1. k. 304. „Biróczy természetének rendkívülisége által [sánta volt] fel volt mentve a szolgálat alól”.

⁴⁸⁴ 1. k. 290–291. Csollán Bertit eleinte az „*opticum theatrum*” (bábszínház), majd a macska és kutyák viaskodása meg a bika és a bivalybika „hecc”-e mulattatta.

⁴⁸⁵ 2. k. 128–129. Katinka megígéri Kálmánnak, hogy segít Bányaváryékon.

⁴⁸⁶ 2. k. 56–57. Kálmán remekműve nem nyerte el a pályadíjat.

⁴⁸⁷ 2. k. 88–89. A nádor visszautasítja Kálmán kérését, hogy a magyar színészek a budai várszínházban játszhassanak. — Bányaváryéknak mégis sikerül Pesten a rondellában ideiglenes otthonra találniuk, itt mutatják be Kálmán tragédiáját is.

⁴⁸⁸ 2. k. 210. Katinka örvendeztetni meg Bányaváryékat az engedély hírtüladásával gyermekük keresztelőjén.

⁴⁸⁹ 2. k. 251–258. Cilike sírva panaszolja el Kálmánnak, hogy férje hűtlen lett hozzá, Csollánét szereti, sőt a szép asszony kedvéért azt is megteszi, hogy itt hagyja hazáját, külföldre megy. Ezt hallván, Kálmán kényszeríti Bányaváryt, hogy társulatával ne térjen vissza Budapestre.

⁴⁹⁰ 2. k. 117–118. Decséry hercegnő Dorotheával ott volt Kálmán drámájának bemutatóján. Dicséri (a hercegnő, nem Dorothea) Cilikét.

⁴⁶¹ 2. k. 90–91. Kálmán vándorszínészekkel találkozik. Mintha Bányaváryék volnának.

⁴⁶² 2. k. 95. A nádor kasznárja vendégül látja Kálmánt és Bányaváryt.

⁴⁶³ 2. k. 294–295. Bálvándynak volt igen sikerült tréffája. Ő adatott Decsérynek macskazenét s az értelmi szerzőség gyanúját ő irányította Csollán felé. Egy csapásra két légy. A főispán apósa volt, de az adósok börtöne miatt megnehezített rá, Csollán Bertinek meg tartozását róttá le.

⁴⁶⁴ 2. k. 265. „A színészek távozása után másnap már ott volt Kálmánnál Biróczy. – Nagyanyád küldött hozzád. Óhajt látni. – Tudom, miért. Kegyébe akar fogadni ismét, hogy Bányaváryéktól így és ily örökre megváltam. Biróczy! . . . Jó ügyvéd vagy, jó barát vagy; elismerem. . . hanem. . . pszichológusnak rossz vagy. Én nagyanyámhoz nem megyek többé.” Kálmán válasza nagyanyja közeledésére.

⁴⁶⁵ 2. k. 115. Kálmán színművének bemutatóját követő díszlakoma utolsó jelenete.

⁴⁶⁶ 2. k. 68. Kálmán nem tud, de nem is akar megszabadulni attól a gondolatától, hogy a pompa, a fény, amely most körülveszi, csak hazugság, az ő igazi lényege és hivatása: az íróttól.

⁴⁶⁷ 2. k. 74–80. Sátorj ömagy Csollánné válóperében a nádornál volt kihallgatáson. Sokat kellett várakoznia. Előtte mentek be a kihallgatási terembe: a török követ, a kalocsai prelátus, egy külföldi meg egy özvegyasszony, de amikor a nádor Kálmánt is előbb fogadta, és hosszasan elbeszélgetett vele, ez olyan hatással volt rá, hogy holtan rogyott össze.

⁴⁶⁸ 2. k. 108–109. „Boldogtalan cenzor. A ravasz komédiás denúnciációja által hamis nyomra engedte magát vezetetni, míg ő Kálmán művében az erkölcstelen eszméket, a szerelmi csábításokat meg az új szavakat vadászta, azalatt elszalasztá azt a mély morált, mely abban a szabadság isteni tanait hirdeti. . . nem vette észre benne a földolgot, a szellemet.”

⁴⁶⁹ 2. k. 99–101. Kálmán és Dorothea egy reünión (= táncvigalom) együtt táncolták a kotillont. „Milyen szépek a grófnő nefelejtsei!” (fejezetcím) dicsérte Kálmán tánc közben a Dorothea fűrtjeit dísztű nefelejtésfűzért. A szímetekben megtudta Dorotheától, hogy ma utoljára táncoltak együtt, mert a telet a Decséry-család külföldön tölti, és Kálmánt kegyvesztés fenyegeti, nagyanyja pedig ki akarja tagadni vagyonából. Ellensúlyozásul elbeszélte Brunó és Szent Hedvig történetét. Búcsúzáskor aztán odasúgta Kálmánnak, hogy ne felejtse el ezt a legendát, s emlékeztetődül egy kis nefelejtcsokrot felejtett kezében.

⁴⁷⁰ 2. k. 256. Kálmán szólítja így, igazi nevén Bányaváryt. L. 12: 465. j.

⁶⁰¹ 2. k. 279–280. Tóth Máté előadást tart Tseresnyés uramnak a csizmacsinálás művészetéről.

⁶⁰² 2. k. 275. Tseresnyés uram Kálmán két gyönyörű pusztai tájképet vitte a műárushoz értékesítés végett, de vissza is hozta szomorúan s velük a műárus lesújtó ítéletét. „Hát ez landschaftot akar festeni, azon kell lenni kőszikláknak, zöld, sárga és veres levelű fáknak, vízesésnek, melyben meztelen nimfák fürdenek, a hegytetőn régimódi várnak, a vár tornyában órának, hogy oda igazi órát lehessen betétni, mely üt és muzsikál. Az ilyenre aztán akad vevő.”

⁶⁰³ 2. k. 232. „Nagyon jó helyen van ott. Csak hadd maradjon ott.” Ez volt az öreg Decséry gróf válasza, mikor Dorothea sírva panaszkolt el neki, hogy egyedül kellett hazajönnie nászútjáról, mert férje Clichyben maradt az adósok börtönében. L. 12: 238. j. és 12: 459. j.

⁶⁰⁴ 2. k. 232–233. Decséry hercegnő és Dorothea Bálvándy kiszabadítása végett Tóth uramhoz fordultak kölcsönért. A gazdag paraszt készségesen akarta kérésüket teljesíteni, mert abban a hiszemben volt, hogy ezzel Kálmánon segít, de amikor megtudta, hogy Bálvándy a Dorothea férje, fagyosan begombolkozott.

⁶⁰⁵ *A magyar nép élce szép hegedűszóban. Hogy szedte rá J-a Gyuri a németet?* Bp. 1904. 269–271. Józsa Gyuri-áda. A följegyzésben a „Csollán” név arra mutat, hogy Jókai az Eppur si muove-ban akarta felhasználni.

⁶⁰⁶ *Eppur si muove* folyt. köv. 2. k. 201. Bányaváry Cilike rendelkezésére az első írói tantíem-et nyugtatvány ellenében átadta Kálmánnak, ő pedig Tseresnyés uramnak.

⁶⁰⁷ 2. k. 320–321. Kálmán betegségében látszólagos javulás állott be, de az nem ármíthatta el. Műveit befejezte, nem hagyott félbe semmit, aztán hívta Tseresnyés uramat, menjenek szállást nézni. „A ferencvárosi sírkert közepén volt egy emelkedett halom, azon egy kőfeszület. — Ez jó hely itt, mondá Kálmán. De még ez is nagyon közel van. . . . Miért mondá ön, szólt. . . Tseresnyés mester, hogy még ez is közel van. — Mert nem akarom, hogy álmomban háborgassanak. . .”

⁶⁰⁸ 2. k. 200. Cilike így rendelkezik.

⁶⁰⁹ 2. k. 200. Bányaváry (és nem Biróczy!) lemond a borivásról.

⁶¹⁰ 2. k. 297. Dorothea összehasonlítja Bálvándyt Kálmánnal. Felébred benne a válás gondolata.

⁶¹¹ 2. k. 185–188. Tseresnyés mester felajánlja lakását ellátással Kálmánnak.

⁶¹² 2. k. 194–195. „S mi volt e hatás [Kálmán színművei hatásának] titka? Az, amit a csizmadia [Tseresnyés mester] fedezett fel Kálmán előtt. Hogy a közönség elé álltá azon mindennapi alakokat, kiket

mindenki ismer: — mindazokat, akiknek nevetségessé tétele igazság-szolgáltatás a közönség előtt.

⁶¹³ 2. k. 186—187. Tseresnyés mester elárulja Kálmánnak, hogy nagyanyja minő tervet sző ellene. Csizmacináltatás ürügyén magához hívta, s fel akarta használni Kálmán ellen.

⁶¹⁴ 2. k. 213—214. L. még 12: 330. j.

⁶¹⁵ 2. k. 253. Bányaváryné fölfedi Kálmánnak férje terveit, s elmondja, hogy azt mind Biróczytól hallotta. Csollánné külföldre csábítja Cilikét. L. még 12: 489. j.

⁶¹⁶ 2. k. 287—288. Decséry főispánnak meg kellett érnie, hogy saját veje, Bálvándy a megyegyűléseken ellene lépett fel. L. még. a 12: 493. j.

⁶¹⁷ 2. k. 285—286. A pusztában és az estében bolyongó Kálmánt otthon a szoltáréneklő Tseresnyés uram várja.

⁶¹⁸ 2. k. 288. Béni bácsi mint majoresztkő. L. még 12: 271. j.

⁶¹⁹ 2. k. 290—291. Béni bácsi két üdvözlő beszéddel is fogadta a kormányzó herceget. Az egyik magyar szövegű volt, s akkor mondta, mikor először állt szemtől szembe a herceggel, és zavarában nem jutott eszébe az igazi, a másik latin szövegű, a helybeli tiszteletes írta neki, s így kezdődött: „excelsissime (= legkegyelmesebb, és nem: illustrissime, legkiválóbb) princeps.” A lapban az utóbbi jelent meg. L. még 12: 518. j.

⁶²⁰ 2. k. 288. 12: 516. j.

⁶²¹ 2. k. 277—278. Tseresnyés mester a szolnoki vásár előtt kificamította a lábát bokájában. A kereső betegségét csakhamar érezni kezdte a kis háztartás. Kálmán egy reggel azt mondá magában: „elmegyek, lefestem azt a boltcimert”. Wasztl mészáros mester tett egy ízben ilyesféle ajánlatot, de Tseresnyés uram sértésnek vette és kidobta a fogyatékos ízlésű műpártolót. Kálmánnak most sem volt szerencséje. Valaki megelőzte.

⁶²² 2. k. 298—300. Dorothea és Bálvándy elhatározták, hogy elválnak. Hogy ezt meg is tehesék, mindkettőjüknek protestánsná kellett lenniök. A Decséry-családban ez nem kis elégedetlenséget keltett, csak azzal vigasztalták magukat a leghívebb katolikus család tagjai, hogy Dorothea a válás megtörténte után visszatérhet elhagyott egyházába. Milyen nagy volt azonban a család felháborodása, amikor Dorothea kijelentette, hogy ő megmarad annak, amivé kitért. „Dorothea pedig arra gondolt, hogy van Pesten egy beteg költő, ki valahol elhagyatva fekszik kórággyán. Annak még talán vissza lehetne adni az életet. Csakhogy mindez késő volt már.”

⁶²³ Az arany ember 1. k. 46. „... a tórongy zöld szőnyeget képez a víz fölött, e libegő bársonyon guggol, mint a növényvilág boszorkánya, a 'metyely torzsa', alakja olyan, mint a kalaráb, kék, gömbölyű, puffadt; minden állatnak halálos méreg.”

Az arany ember 1. k. 81. „Hajnal előtt kell szedni a harmatkását, ezért hívják ugy. A szegény asszonyok kimennek az ingovány bozótjába, hol ez édes magot termő növény burjánzik; felső ruháikat fölemelik, két kézzel szétterjesztve, körülforognak a bozótban, s az érett mag belchull öltönyükbe.”

⁶²⁴ A *Koblerék táncoló babái. Napraforgók* 22–224. Mint „igaz mesét” közli az író, azaz személyes élményként adja elő. Koblerék táncoló babái titokzatos erő hatására mozogtak. Az „Utóirat”-ból kiderül, hogy művészetük optikai csalódáson alapult.

⁶²⁵ A *véres kenyér*. 149–197. Az 1870–71-i porosz-francia háború. A következő nyolc jegyzet ugyanebből a műből való. Csak lap-számra utalunk.

⁶²⁶ 170–171. A regény főhőse, Attila a sedani ütközetben beáll vörös-keresztes ápolónak.

⁶²⁷ 167–169. A német kórházban Attila találkozik Olympiával. Apácaruha volt rajta. Az apácaruhás ápolónő őt szintén apácaruhába bujtatja s megszőkteti.

⁶²⁸ 179. A főparancsnok rendelete értelmében a család és foglalkozás nélküli nőknek záros határidő alatt el kellett hagyniok Párizst. Aladár tanácsára Olympia amazoncsapatot alakít belőlük.

⁶²⁹ 164–165. Aladár sebesülten harctéri fosztogatók kezébe kerül, akik „nem azért jöttek, hogy a sebesülteket ápolják, hanem hogy amit találnak náluk, egy kis pénzt, órát s egyéb értékes holmit, nehogy a gonosz ellenség kezébe kerüljön, biztosabb helyre elszállítsák”.

⁶³⁰ 185. „Az inyenc Párizs, a gourmand Párizs patkány- és macskahúst eszik!”

⁶³¹ 153. „Az éjjel azt álmodtam [Aladár], hogy itt hagyom Magyarországot, s elmegyek a franciákhoz önkéntes harcosnak. A hazámnak nincs hozzám semmi joga, mert a papám azért tette le értem az ezer forintot, hogy itthon ne szolgáljak. De Franciaországban nem vagyok megváltva a katonáskodás alul, ott tehát kötelességeim vannak.”

⁶³² 193. Aladár Joconde-dal, a vén szakáccsal katonakenyeret küld Olympiának.

⁶³³ 192. „... Grandsac bankár egyik toasztot a másik után itta a győzelmes ellenség tiszteletére; részeg volt már, kibeszélte, hogy neki a francia sereg minden veresége félmillió nyereséget okozott a börzsn, s ha a németek Párizsba berukkolnak, aznap ő egy kerek millióval fog gazdagodni.”

⁶³⁴ Itt kezdődik a *Csigák regényének* anyaggyűjtése. Jókainak nagy csigagyűjteménye volt, szobájában tartotta vitrinben, sokszor elgyönyörködött benne s ez adta az ötletet a *Csigák regényéhez*. Tudományos műveket is tanulmányozott a csigákról. Gyűjteményének egy része a

Nemzeti Múzeum természettudományi osztályára került. *Újabb elbeszélések. A kétéletű 267.* „Van egy csigám: az euplectea aspergillum, ami rátekintve olyan, mintha selyemszálakból volna csipkeverő géppel szöve.” L. még: *Föld felett és víz alatt. A csigák regénye 100.*

⁶²⁶ *Föld felett és víz alatt. A csigák regénye 107–110.* „Aki az igazi gyöngyöket készíti, az az igazi költő; és annak a neve Meleagrina margaritifera.” L. még 12: 557. j. és *Újabb elbeszélések. A kétéletű. 267.* A további jegyzetek az 552-ig mind ugyanerre a műre vonatkoznak, csak lapszámot közlünk.

⁶²⁶ 116–117. „E csigarokonszenvre alapította Jackson híres amerikai tudós titkos táviró rendszerét, melynek az a kulcsa, hogy két Helix hortensist a rokonszenvezés legfőbb percében egymástól eltávolítanak.” A Helix szerelme: telepátikus mozdulatok.

⁶²⁷ 136. „A sárgafehér sávos sajkájú Nautilus Pompilius s az Argonauta Argo hófehér csipkedudoros csónakjával büszkén jöttek fel a tenger felszínére.”

⁶²⁸ 37. „... a szüz Argonautilus hófehér menyasszonyi házával felemelkedik a csendes tengerszintre.” L. még: *Újabb elbeszélések. A kétéletű 268.*

⁶²⁹ 95. „A Haliotisok (tengeri fülek) szívárványos kelyhe arannyal áttörve vagy rózsapiros háta ezüsttel himezve, vagy ezüst paizsa fekete csikkokkal sávolyozva.” L. még *Újabb elbeszélések. A kétéletű 267.*

⁶³⁰ 142. „A szépia sötét tintájából készítik a kínaiak a drága tusfestőket, annak a titkát kizárólag bírják.”

⁶³¹ 114. „... a Turbo sarmaticus, melynek három héja van, a külső fényes fekete, az alatt egy fényes narancspiros, s az alatt szép gyöngyházfehér... A Turbo chrysostomus belseje pedig olyan, mintha színarannyal volna bevonva.” L. még: *Újabb elbeszélések. A kétéletű 268.*

⁶³² 114. L. 12: 541. j.

⁶³³ 95. „... a bodros csipkefőlkötő alaku Murex fajok biborpiros szájjal...”

⁶³⁴ 95–96. „... az óriási Strombus gigas a hajnal minden színével öblében...”

⁶³⁵ 100. „Azután vannak, amiknek csak egy teknőjük van: a Patellák, Fisurellák.”

⁶³⁶ 129. „A Mithrák nagy börtöt rendeltek... bucsujárást indítottak meg a Crucibulum imbricatum szent helyeihez.”

⁶³⁷ 96. „... nem téveszti el a Conus litteratus (az írástudó cövek) a maga dolgát soha.” L. még: *Újabb elbeszélések. A kétéletű 268.*

⁶³⁸ 96. „Vannak még a Tridacna gigasnak [óriás kagyló, súlya 2–4 mázsa] mindenféle támogatói és tanácsadói, aminők a Conus princeps és a Conus generalis”

⁶⁴⁹ 95—96. „... egy csoport fehér alak mindenféle fajból, miket az emberi gyöngédség a „szüz” melléknévvel ruházott fel: ... Strombus virgo ... , amiken tévedésből sincs másszintű folt.”

⁶⁵⁰ 106. „Vannak még a Tridacna gigasnak mindenféle támogatói és tanácsadói, aminők ... a Voluta musica ... ”

⁶⁵¹ 95. „... a hatujju pteroceras, mint egy roppant fésű kék szakállu tritonok számára.”

⁶⁵² 131. „Nem maradt fenn a védelemre, mint egyedül a Strombus pugilis, a verekedő közlegény.”

⁶⁵³ 108. „A kukacs ... mintha meg akarná rá tanítani a Scalaria pretiosát [5 cm hosszú fehér, nagy bordájú háza igen értékes], hogy milyennek kellene lenni a jól formált csigának.”

⁶⁵⁴ 106—107. „a Tridacna gigas ... támogatói és tanácsadói ... a Mithra papalis és Mithra episcopalis [magyarosítva: a pápasüveg és a püspöksüveg].”

⁶⁵⁵ 100. „a Venus Dione ajkpiros héjai hosszú szálatat eresztenek: az egész csiga összecukva a legideálisabb alakzat.” L. még: *Újabb elbeszélések. A kételetű 265—266.*

⁶⁵⁶ 100. „A Spondilus regius királypiros teknője narancsveres nyelvekkel van felfegyverkezve.”

⁶⁵⁷ 108. „De mindenekfelett kiválasztotta a kukacs [Vermetus] figyelmé tárgyául a gyöngyért [Meleagrina margaritifera]. Annak a háttára rámászik, annak az oldalát lassacskán kifurja, s a gyöngyházát iparkodik keresztültörni.” L. még 12: 535. j.

⁶⁵⁸ 106—107. „a Tridacna gigas támogatói és tanácsadói ... a fehér kalapács [Malleus].”

⁶⁵⁹ 141. „A tengerfenék készpénzt is ad a föld urainak, ez a Kauri: Cyprae Moneta [a regényben [gy]: az a kis sárga csiga, amit az afrikai parti népek mint pénzt tartanak forgalomban.”

⁶⁶⁰ 141. L. 12: 559. j.

⁶⁶¹ 143. „... az Achatina perdrix Kelet-Indiában istenek oltárán szolgál.”

⁶⁶² 119. 141—142 „A Purpura szolgáltatja a biborfestéket” L. 12: 572. j.

⁶⁶³ 95—96. „... az égő kemenceszájhoz hasonló Cassis rufus.”

⁶⁶⁴ 98—99. „Vannak növények, amik állatokat esznek: az Actiniák ... Egy tökéletes tulipánalak hosszú szárral,”

⁶⁶⁵ 118. „Fényes udvar! Hemzseg az előkelő uraságoktól ... azok között a dicsteljes Conus cedo nulli (soha le nem győzött hadvezérl)!”

⁶⁶⁶ 146—147. „... 1730-ban a Németalföldi Egyesült Államokat egyszerre csak az a rémhír verte fel, hogy Seeland és Friesland véd-

gátjainak cölöpzete az egész hosszában összeomlani készül . . . A tenger újra visszatér a boldog nép lakta mezőkre. S ki foglalja vissza a két országot a hullámoknak? Egy nyomorult féreg! Egy tollszárnyú csiga, mely a cölöpzetet összeőrölé . . . A *Teredo* navalis képes volna félszázad alatt minden fát, melyhez a víz elér, elpusztítani."

⁶⁶⁷ 125. „Az *Aplysia depilans* [hajhullató] az utálat és undor eszményképe a tengerekben . . .”

⁶⁶⁸ 142–143. „Marseille-ben egész csigapiac van, ahol úgy árulják a puhányokat, mint nálunk a gombát.”

⁶⁶⁹ 143. [A csigák] „a szegény emberek kenyerét képezik. Némelyik nem is igen jót tesz . . . A *Haliotis* hasfájást [okoz]; hanem azért csak megeszik őket.”

⁶⁷⁰ *Iphicrates* ókori dúsgazdag görög, a görögök *Lucullusa*.

⁶⁷¹ 141. L. 12: 559. j.

⁶⁷² 141–142. L. még 12: 562. j.

⁶⁷³ 117. „A skót leányok . . . a *Helixet* . . . felszedik szent Iván nap reggelén, s ablak üvegre téve, addig énekelnek neki, míg jární kezd, s a járás nyomáról az üveglapon találgatják az ábrándos leányok jövődöbéli vőlegényük nevének előbetűit.”

⁶⁷⁴ 117. L. 12: 536. j.

⁶⁷⁵ 123. „A *Paguri* . . . keres magának valami üresen hagyott csigahéjat, abba háttal belemászik; a csupasz farkát elhelyezi benne szépen; . . . Ezért . . . nevezik az európaiak a *Pagurit* remeteráknak vagy katonaráknak. Remeteráknak azért, mert mindig a cellájában lakik, katonaráknak meg talán azért, hogy pánccelt huzott fel nadrágnak.”

⁶⁷⁶ 94. „. . . Párizs városának minden háza csigamaradványokból épült.”

⁶⁷⁷ 94. „A pesti Kőbányában nem rég készült óriási vízvezetéki medence tíz tömör csigaréteg közé van leásva; az ölnyi vastag rétegekben nincs atom, mely ne csigamaradvány volna.”

⁶⁷⁸ 97. „Az *Atalanta* és *Clio* [A csigák regényében így!] repülnek valóságos szárnyakkal ellátva.”

⁶⁷⁹ 97. „. . . a *Limacina* evez.”

⁶⁸⁰ 136. L. 12: 537. j.

⁶⁸¹ 97. „a *Janthina* egy gyönyörű sötétlilaszín házu csiga, léggömbön utazik. Nyálából léggömböt csinál, azon felemelkedik a víz színére, és úgy uszik az önként alkotott buborékhoz kötve.”

⁶⁸² 97. „A *Litiopa* valami korallhoz hozzáköt egy fonalat, s azon függve lebeg a vízben alá s fel, mint a pók.”

⁶⁸³ 97. „A *Trigonium* és a *Pecten* csészéiket hirtelen szétcsapva ugranak; ölnyi magasra tudnak szökellni a víz felett.”

⁶⁸⁴ 144–147. L. 12: 566. j.

¹⁰⁰ 100. „A Liua koralldarabokból épít magának várat, miket selyemmel köt össze.”

¹⁰¹ 107. „Hogyan terem a gyöngy? Boethius [470–525, római államférfi és bölcsész] idejében azt hitték, hogy Szent Iván éjszakáján feljönnek a gyöngyvérek [gyöngytermő kagylók] a tenger felszínére, kitárák csészéiket, az égi harmat beléjük hull, s e magas ihlettől szárma- zik kebleikben a remek költemény, a gyöngy.”

¹⁰² 95. „Mikor az egyenlítői nap keresztül süti azt a sok ölnyi mélyen átlátszó kék vizet, melyet nem zavar meg az iszap, mint a folyót, a víz sugártörése csalóka csákkal hozza közel a tenger fenekét. Egy végtelen virágágyat látunk, mely fölött pillangósereg él és mozog.”

¹⁰³ 98. „A nyolclábu csápaival löki ki magát, s háttal uszik előre. Van egy igen szép válfaja, a ‚camaeleon’, a színváltoztató: ha megijed, elzöldül, ha megharagszik, piros lesz, s ha üldözi erősebb ellenség, hirtelen sötétbarna tintát lövell szét, s míg azzal maga körül elhomályo- sítja a vizet, a zavarosban elmenekül.”

¹⁰⁴ 98. L. 12: 588. j.

¹⁰⁵ 141–142. L. 12: 562. j.

¹⁰⁶ 196. „A *Loligo moschatus*, ki szintén fejlábas, hízkelve dörgölő- zött nagy rokona [*Polypus maximus*] oldalához, s pézsmailattal füstölt, kedvét keresve.”

¹⁰⁷ 128. „A Dorisok [a regényben Doris, nem Thespis] rózsailattal áraszták el.”

¹⁰⁸ 101. „Vannak fénybogarak is a tengernek, a Cleodora szökell a tengerfenéken.”

¹⁰⁹ 101. „... a *Pholas dactylus*ról azt mondják, hogy fénye oly tartós, hogy mikor valaki megeszi, a száján keresztül világít.”

¹¹⁰ 101. „A *Phosphorax* csillámlik a kövek között; de mi ennek a fénye a *Pyrosomáé*hoz?... Közelről hasonlított egy fehérre tüzesített uszó vasdarabhoz.”

¹¹¹ 94. „Négy év előtt, mikor Észak-Amerikában az Erie szabályozá- sánál egy árkot ástak, Utica város alatt a munkások 49 lábnyi mélységben a holt földek alatt egy egész réteg csigacsoportot találtak, az ‚*unio purpurea*’ fajából, mely még élt, a vízben kinyitotta csészéit és mozgott. A munkások többet megsütöttek belőle és megették. Jó lehetett. Az özőn- vizből fennmaradt csemege.”

¹¹² 112–113. „Az ellenfelére találó csiga kiölti hosszú csápjait, fel- borzolja szemölcszeit, eltátja száját, kifelé fordítja fogait, előre szegzi sok fogu proboscidesét s rohan egymásra dühvel: addig küzd, míg a másik ormányát leharaphatta; akkor aztán megöli.”

¹¹³ 115–118. „A csiga szerelme nem állati ösztön: a legnemesebb emberi érzéssel rokon az...” L. még a 12: 536. j. és 12: 599. j.

⁵⁹⁹ 117–118. „A leghivebb képe az anyai szeretetnek a Janthina, mely gyönyörű törékeny lilaszínű héját egy önmaga alkotta léggömbbel a vízszíre emelve, tojásait mint egy hosszú gyöngyfüzért köti oda csigahéja széleihez, s a léggömbön függve hordja magával ezt a legszebb hölgyékszert, míg új ivadék lesz belőle.”

⁶⁰⁰ 101. „A Meduza phosphorescens világa oly erős, hogy ha darabokra tépik s a tengerbe hajtják, egyes darabjai mint hulló tűzsziporkák szállnak a mélybe alá,”

⁶⁰¹ 144–147. L. a 12: 566. j.

⁶⁰² 124. „Azért, Bruder, azt tanácsolom neked is, ne engedd magadat: hagyd itt ezt a keserves veszekedést a gyalázatos majoritással. Nem érdemes, hogy az ember küzdjön vele. Dugd bele te is a hátulsó részedet valami üresen maradt főispánság csigahéjába, s hagyd a világnak járnai a maga bolondjait, ahogy neki tetszik, ugyse tudjuk mink már a tengert megjavítani. Keserü marad ez örökké.” A Paguri tanácsa a Pinnotheresnek.

⁶⁰³ 124. L. a 12: 602. j.

⁶⁰⁴ *Életemből. Adomák Széchenyi Istvánról* 2. k. 39. Egy pesti meggyűlésen Majláth, a neves író volt Széchenyi politikai ellensefe. Amilyen durva kíméletlenséggel támadta Majláth a gyűlés folyamán Széchenyit, olyan megalázkodó gyöngédséggel kérlelte gyűlés után, hogy ne nehezteljen rá erős kifejezéséért. Széchenyi válasza, szőrejtvény egy német Kraftausdruckból [= vaskos szó] mely „Leck” szóval kezdődött.

⁶⁰⁵ *Életemből. Adomák Széchenyi Istvánról* 2. k. 38–39. „Jetzt schaut's den dummen Türken an!” [= Nézzétek csak az ostoba törökjé!] Egy anekdota befejező mondata. Az anekdotát Széchenyi mondta el séta közben gróf W-nak, de az utolsó mondatnál a szemközt jövő szélkakas politikusra, báró B(ánffy) Palira célzott.

⁶⁰⁶ *Életemből. Adomák Széchenyi Istvánról* 2. k. 40. Gr. Károlyi Istvánnak megtetszett a Széchenyi István szép antik kardja. Megveszi tőle száz aranyért. A Kubinyi István kardja meg Széchenyinek tetszett meg. Ötven aranyat adott érte.

⁶⁰⁷ *Sobri Jóska életemből.* Ű 1871. aug. 5. 32. sz. 380–381. Több mozzanat fel van dolgozva itt a notesz Sobrira vonatkozó 7 följegyzéséből.

⁶⁰⁸ *Megtörtént regék. Sobri Jóska elfogatása* 50–55. A Tolna megyei Lápafő község közeli erdejében ütött rá a betyárookra az öket üldöző dzsidások egy százada. „Csak hárman voltak együtt. Pap Andor, a gavallér betyár, Varga Péter, a szökött granátos és Sobri Jóska, a vezér.” Pap Andornak sikerült elmenekülnie, Varga Pétert leütötték. Sobri Jóska végső szorultságában főbelötte magát.

⁶⁰⁹ *A vér nem válik vízzé.* Ű 1871. aug. 5. 32. sz. 376. A notesz följegyzéséből az író anekdotát formált, mely röviden céloz a híres pénzember fiának veleszületett gazdasági érzékére.

¹¹⁰ Itt kezdődik *Az arany emberre* vonatkozó anyaggyűjtés. Az első följegyzés (A négy nő férje) olyasmire utal, mintha Jókai a Timár Mihály történetében nemcsak két nővel való kapcsolatot akart volna előadni. A négy-férjes asszonyt viszont majd *A tengerszemű hölgyben* mutatja be. Mindkettő komáromi történet. Az itt következő följegyzések is a magyar kereskedőre s híres gabonauzérre utalnak. Bármelyik komáromi család (Domokos vagy László) volt az ötletadó, mindenképpen magyar származású kereskedőre utal. Itt még a valóságnak megfelelően történt a följegyzés.

¹¹¹ *Az arany ember* 1. k. 116–117. Timár Mihály Timeát bemutatja Brazovicéknak, a gazdag komáromi kereskedő-családnak.

Folytatólagosan a 638. j.-ig általában *Az arany ember* c. regényre történik utalás, ennek címét ezért nem ismételjük, csak lapszámot adunk.

¹¹² 1. k. 8. A Szent Borbála gabonaszállító hajón látható a martirhalált szenvedett Szent Borbála szüzi alakja életmagyságban lefestve... Azon a kis téren pedig, ami a kabinet és a hajó orrát elfoglaló vastag kötéltekercsek között fennmaradt, van egy két láb széles és öt láb hosszú zöldre festett deszkaláda, abban fekete föld, s ez teleülve a legszebb dupla szegfűkkel, teljes ibolyákkal."

¹¹³ 1. k. 24–25. A Vaskapuban a Perigrada és Reszkivál szigetek összeszorítják a Duna medrét. E veszélyes helyen merész fogással vezették át a hajókat.

¹¹⁴ Amikor Jókai itt felsorakoztatja *Az arany ember* első vázlatának a szereplőit, még csak hajóslegényt említ eleinte Timár mellett, s csak később lesz belőle Fabula, a kormányos.

¹¹⁵ Feltehető, hogy az első tervezésnél Timár még el is követte a háborús szállító bűncit, melyek a regényben Brazovicot terhelik. Az ötlet eredetét elárulja a következő bejegyzés Eynattenről. L. 12: 626. j. és 12: 616. j.

¹¹⁶ Eynatten Ágost Frigyes báró, osztrák altábornagy, Verona kormányzója az 1859. évi osztrák-olasz háborúban belekeveredett egy hadiszállítási botrányba, s a döntőbírói tárgyalás előtt (Richter Ferenc bankár elleni perben) öngyilkos lett. Botrányában sok magasrangú hivatalnok, miniszter is részes volt, több öngyilkosság történt a leleplezett nagyszabású panama miatt. Jókait is foglalkoztatta az ügy, s fel is használta *Az arany ember*, *Szerelem bolondjai* c. regényeiben. L. 12: 615. j. és 12: 626. j.

¹¹⁷ A rablók orgazdája Rokomozer, akit Ilavay leleplez. *Akik kétszer halnak meg*. 1. k. 213–214.

¹¹⁸ *Az arany ember* 2. k. 107–109. Orvosi tanácsra a Balaton partján épült kastélyba vonult vissza Timár gyógyulni.

⁶¹⁹ L. 12: 478. j.

⁶²⁰ *Gutai Curtius*. Ü 1863. jan. 10. 2. sz. 10. L. 12: 263. j.

⁶²¹ *Még egy csokrot. Ládai Kérneki Jössz-e?* 80. L. még *Adomák*. 4. Ü 1867. febr. 9. 6. sz. 47. és 12: 289. j.

⁶²² Elsősorban *Az arany ember* tárgyköre utal, de a motívum szerepel *A jövő század regényében* is.

⁶²³ Itt a valóságnak megfelelően több leány is van a gazdag (komáromi) tőzsér családban. A regényben már csak egy leánya van Brazovicsnak, Athalie.

⁶²⁴ Folytatódik *Az arany ember* anyaggyűjtése. I. k. 9. „A hajóbiztos (schreiber) egy harminc év körüli férfi szőke hajjal, mélyzöld kék szemekkel, hosszú bajusszal és másutt simára borotvált arccal, középszerű termet, első tekintetre gyöngé alkatúnak látszott; a hangja is hozzávaló, csaknem nőies, mikor halkán beszél... a hajóbiztos neve Timár Mihály.”

⁶²⁵ I. k. 9. A kormányost Fabula Jánosnak hívják.

⁶²⁶ I. k. 142–146. Timár vidám poharazgatás közben Brazovics kérdezgetésére feltárta, mi módon érte el azt, hogy annyit nyert a próluntszállításon. A Szent Borbála ázott búzáját potom pénzen szerezte meg.

⁶²⁷ L. I. k. 335. jegyzetét. (J.K.K.)

⁶²⁸ A feljegyzés Timea és Athalie küzdelmére utal. 2. k. 259–260.

A katonák pedig hiába panaszkodtak, hogy rossz a prófunt. Ebből természetesen egy szó sem volt igaz. Timár Brazovics megtevesztése véggett változtatott a tényálláson. Jól tudta, hogy az irigy gabonakereskedőnek az lesz az első dolga, hogy egykori hajóbiztosának ravaszul kicsalt titkát az illetékes hatósággal közölje. Ez meg is történt. A megindított és lefolytatott vizsgálat azonban kiderítette Timár ártatlanságát. A notesz följegyzése a megvesztegetést még mint valóságot adja elő.

⁶²⁹ I. k. 1–42. A Szent Borbála útja a Vaskapu sziklacsatornájában. A Dzerászi sziget talán a Senki szigete mintája.

⁶³⁰ 2. k. 172–176. Timár Mihály a Balaton jegén halászaival. A rianás leírása.

⁶³¹ I. k. 10–11. Trikalisz Euthym, valódi nevén Ali Csorbadzsi, Kandia kormányzója, Timea apja. Brazovics Athanáz a Szent Borbála tulajdonosa, gabonakereskedő, Athalie apja. L. még 12: 611. j.

⁶³² I. k. 9. L. a 12: 624. j.

⁶³³ I. k. 9. L. a 12: 625. j.

⁶³⁴ I. k. 64–65. Krisztyán Tódor bemutatkozik Euthymnek, Timeának és Timárnak.

⁶³⁵ I. k. 59. A regény egyik női szereplője, Timár Mihály igazi szerelme.

⁶³⁰ 2. k. 173—182. A Balaton téli képe. Halászat a jég alatt. Kifogják a fogas-királyt. Tánc a jégen. Egy kackiás parasztnenyecske Timár Mihályt is megtáncoltatja. L. még a 12: 630. j.

⁶³⁷ 1. k. 47—49. A „senki” szigetének flórája (44. v.—45. r.)

⁶³⁸ 1. k. 110—112. Timea pénzes ládikója az elsüllyedt Szent Borbála egyik kabinjában maradt. Timár Mihály érte meg és felhozza. „No biztos ur, kiáltá a kormányos, mikor Timárt felesgíték a dereglyébe, ön már háromszor ázott el ezekért az összenőtt szemöldekért! Háromszor!” Timár ui. háromszor kockáztatta életét Timeáért.

⁶³⁹ 2. k. 187. Valószínűleg Kristyán Tódor a tetovált, akire gályarab korában rásütik az akasztófa bélyegét. Maga meséli el Timárnak: „Azt tették velem, hogy levetkőztettek szép gavallér ruháimból, s nehogy el találják tőlük valahogy veszni, egy tüzes vassal a lapockámra sütötték az akasztófa bélyegét.”

⁶⁴⁰ *Megtörtént regék. A Bravallamező hölgyei* 21. Az elbeszélés címe: A Bravallamező hölgyei. A göterikei nők — a Viking-úton levő férfiak távollétében — a Bravallamezőn fényes győzelmet aratnak a rájuk törő jütlandiakon. Blonda királyleány páros viadalban megöli Kanut királyfit.

⁶⁴¹ Forrása: Barac-Hageb c. novella a D. d. l. 1. k. 300. Jókai többször idézi a dinasztia-alapító szultán nevét és történetét, aki szerencsését szép nőinek köszönhette. Idézi a 6: 3. r. 39. sz. a., továbbá a 19: 24. v., a 14: 27. r. 28. v. és 61 r. Feldolgozta *Barak Hageb asszonyai* c. novellájában, mely az 1888. évi Mikszáth-Almanachban jelent meg.

⁶⁴² Forrása: Barberousse c. novella a D. d. l. 1. k. 300—304. A vad hódító Barberousse és a legyőzött vetélytárs, Eutémy herceg özvegyének, Zafirának tragikus szerelmi kalandja a XVI. sz. elejéről. Feldolgozva: *Megtörtént regék. Zafireh* 32.

⁶⁴³ Forrása: Aben-Chamot c. elbeszélés a D. d. l. 1. k. 33—34. A kedves nejét ellenség kezéből kiszabadító hős Aben-Chamot történetét Jókai többször idézi noteszeiben. Így l. még a 8: 4. v. 66. sz. Feldolgozva: *Költemények. Aben Chamot és Yóta*. 1. k. 267.

„Együtt meghaltak, amidőn
Már együtt nem élhettek:
Aben Chamot és Yóta.”

⁶⁴⁴ Forrása: Timocléa c. novella a D. d. l. 5. k. 352—353. A hőselkü tébai nő nevét, aki a győztes trák sereg egyik erőszakoskodó tisztjét kútba öli s akit Nagy Sándor szabadon bocsát gyermekeivel együtt hősiességért, sokszor említi Jókai noteszeiben. L. pl. a 14. n. 1. r., 28. v.

⁶⁴⁵ Forrása: Agnius c. novella a D. d. l. 1. k. 78—79. A bátor finn leány történetét, aki az erőszakos Agniust megöli, Jókai többször említi a feljegyzéseiben. L. pl. a 8: 2. v. 23. sz., 14: 28. v.

⁶⁴⁶ Forrása: Allibamons c. cikk a D. d. l. 1. k. 110—111. A Louisiana melletti vad allibamon-törzs szokásait írja le a cikk, többek között a hűtlenség megtorlását. Jókai többször említi feljegyzéseiben. Így pl. a 8: 2. v. 26. sz. a.

Feldolgozta a *Szerellem bolondjai*. Előszó 2. „Közbe esnének aztán olyan népek is, mint az alibamoniak, ahol még a nők is féltékenyek és bosszuállók, s ha egy-egy asszonynak a férje hűtlenséget követ el, valamennyi asszony ellene támad, s a hűtlen férj kollektíve elpáholtatik.”

⁶⁴⁷ Forrása: Amalon c. novella a D. d. l. 1. k. 128—130. Egy ártatlan szép lány erényét védelmezve Amalont karddal megöli, a király pedig felmenti a gyilkosság bűntette alól. Jókai többször említi a feljegyzésekben. Így a 8: 3. r. 32. sz. a., a 14: 28. v.

⁶⁴⁸ Forrása: Anglais c. cikk. a D. d. l. 1. k. 172—175. Francia leány bravúros bosszúja az ál-lordon, aki sikertelen szerelmi ostroma miatt a leánynak rossz hírt költötte.

⁶⁴⁹ Forrása: Caligula c. novella a D. d. l. 1. k. 525—529. Quintilla, római színésznő senator kedvesét, aki a császár elleni összeesküvésbe keveredik, kínzások ellenére sem árulja el. Jókai többször említi a noteszekben, amint időről időre újra kezébe vette a szerelmi lexikon köteteit. Így l. a 8: n. 4. r. 57. sz. a., a 14: n. 27. r.

⁶⁵⁰ Forrása a Chiomare c. novella a D. d. l. 2. k. 120—121. A hős gall hercegnő, Chiomare a római tiszt fejét viszi férjének, Ortiagonnak ártatlansága bizonyítékául. L. még a 8: 4. r. 61. sz. a. is.

⁶⁵¹ Forrása: Semiramis c. novella a D. d. l. 5. k. 267—269. A legendás hírnő ókori királynő szerelmi harcát meséli el az örmény királlyal, Araeussal, aki visszautasítja őt, s elesik a királynő ellen vívott harcban. Sírján Semiramis emel emléket. Jókai ezt is többször említi a feljegyzésekben. Így a 14: 28. v., a 8: 5. v. 98. sz. a.

Feldolgozta: *Szerellem bolondjai*. Előszó 2—3.

⁶⁵² L. a 12: 582. j.

⁶⁵³ Forrása: Nevisan c. novella a D. d. l. 4. k. 368—369. A nőket csúfoló turini ügyvéd-költő esetét is több helyen említik a feljegyzések. L. pl. a 8: 9. v. 164. sz. a., 14: 27. r.,

⁶⁵⁴ Forrása: Othon c. novella a D. d. l. 4. k. 423—429. Nero, Poppea és Othon szerelmi háromszöge a téma.

⁶⁵⁵ Forrása: Jeanne c. novella a D. d. l. 3. k. 379—381. Katolikus Ferdinánd és Izabella leánya, Örült Johanna beleőrült hűtlen férje, Fülöp herceg (Miksa császár fia) korai halálába. Holt férje koporsóját mindenütt magával viteti.

Feldolgozva: *Szerellem bolondjai*. Előszó 3. L. még: *Megtörtént regék. Rendkívüli nők*. 217.

⁶⁵⁶ Forrása: Ladislav c. novella a D. d. l. 3. k. 437. László nápolyi királyt, Durazzói Károly utódát, akit a novella szerzője megtesz magyar királynak, azonosítva I. Ulászlóval, szerelmi kalandja miatt Perouze orvos leánya az apjától kapott méreggel megmérgezi. L. még a 14: n. 28. v.

⁶⁵⁷ *Görögltűz* 247. „Megmondom neked, mit tégy, ha rá akarsz magadat szítani. Ma alkonyatkor lesz a nagy szertartás, amikor a völgyben a menyasszonyát karjai közé ragadja, elfogva őt a kecskegidójával. Te válaszd ki apádnak a legjobb paripáját. . . . Azután, mikor a nász-futtatás megkezdődik, tekintsd szét a rónán, s ahol meglátsz egy legelésző lovat, mely egy letűzött kopjához lesz kipányvázva s a kopja hegyére ez az én süvegem feltűzve, irányozd arra felé a lovad futását. A többi azután majd az én gondom.” Talapór kán megszökteti Ain Khánét, a mongol kán leányát.

⁶⁵⁸ *A jövő század regénye* 2. k. 276–277. Mazrur élethalálküzdelmé a gorillával.

⁶⁵⁹ *Görögltűz*. 37. Az orosz-cserkészek háborúra utaló motívum. A két fél hadijelentése ellentétes. A következő jegyzetek a 704-ig kevés kivétellel – a *Görögltűzből* valók, csak a lapszámot közöljük cím nélkül.

⁶⁶⁰ 208–210. A kalmukok a Volga mellől visszavándorolnak Ósházájukba.

⁶⁶¹ 212. „A kalmuk rabnők, kik a sah és a szultán háremébe kerültek, ott a kadinák és odalikák között meghonosították a „blapsz” bogárevést, amitől az asszonyok meghíznak.”

⁶⁶² 212. „A sáskarajt összefogdosták nagy kosarakba, aztán mély gödröket ástak, azokat jól kifűtötték, s akkor a kemenceoduba öntve a sáskarajt, azt megasztalták, aztán beszóva elrakták kőhombárókba. Ez volt a törgauták [kalmukok] betakarított clesége a jövő téliszakra.”

⁶⁶³ 212. L. 12: 662. j.

⁶⁶⁴ 212. L. 12: 662. j.

⁶⁶⁵ 196–199. Irzambek herceg a kalmukok eljegyzési szokása szerint pókot etet menyasszonyával.

⁶⁶⁶ 135–136. „(A cserkészek nők, ha háremekbe kerülnek, még ott is megtartják örök komolyságukat; a szultáni szerályban egy saját szerű cukrot készítenek számukra, aminek neve „helau hindi”; ez ingerel nevetésre).”

⁶⁶⁷ Assassinek (arab Hassasin-ból) a keresztény háborúk idején virágzó mohamedán szekta, az Izmailidák egyik ága. A perzsa Hasan ibn Sabbah alapította 1081-ben. Véreskezű gyilkolással rémítették ellenségeiket. II. Hasan volt legkiválóbb uralkodójuk 1162–1166 között, függetlenítette magát a kairói kalifától. Tőle is függetlenítette magát 1169-ben Sinán, mint Scheik al Dzsebel (= a hegyek öregje) és küzd a keresztényekkel.

⁶⁶⁶ 230–231. „Két ilyen harcraemlő fenevada volt az erdőknek, az egyik a fekete medve, . . . A másik dudava az Amurvidéknek a ,sokatevő'. Csunya, idomtalan állat, széles, vastag fejével, sunyi gonosztevő pófájával első tekintetre megvetést költ maga ellen. Falánk, egy egész ökröt meg bír enni . . .”

⁶⁶⁸ *Észak honából. Hogy becsülik meg a poétákat Oroszországban?* 308. „Mikor Miklós [I.] cárnak a trónörököse annyira megnőtt, hogy nevelőre volt szüksége, hát akkor a minden oroszok cárja kikeresett számára – egy poétát, arra bízta . . . Sukovszkinak hitták, akit az oroszok Schiller-jének neveznek. [Zsukovszkij Vaszilij Andrejevics (1783–1852)]. Schiller volt az eszménye, a mintaképe; annak az összes műveit fordította le orosz nyelvre, s maga is annak a szellemében írt, s utána egy egész Schiller-iskola támadt az új orosz nemzedékben. A költő úgy nevelhette a trónörököst, ahogy neki tetszett, azt taníthatott neki, amit akart; a cár egészen ráruházta szülői hatalmát.”

⁶⁷⁰ *Ismét a Görögül jegyzetei következnek.* 157. „Miklós [I.] cár Leuchtenberg herceg fiaitól (azért, mert az apjuk végrendeletében nem tetszett neki valami), elvette a Beauharnais nevet, s Romanovszkynak nevezte el őket.”

⁶⁷¹ 180–181. „Miklós [I.] cárnak valamennyi leánya és a cárnő maga is, saját személyükben vezették a hadgyakorlatokon azokat a lovasezredeket, amiknek tulajdonosai voltak.”

⁶⁷² *Észak honából. A kosevoi attamán* 354–357. „Attamán’ annyit jelent, mint ,vezér’ a kozákok között, Kosevoi attamán’ pedig annyit tesz, hogy fejedelem a vezérek között. Olyanforma, mint egy király; vagy helyesebben, mint egy képviselőházi elnök.”

⁶⁷³ *Észak honából. Hogy becsülik meg a poétákat Oroszországban?* 310–312. Lermontovot egy tiszttársa, a „handzsáros ur” lőtte agyon párbajban.

⁶⁷⁴ *Ismét a Görögül anyaga következik.* 74–75. „S tudod, hogy mit csinálnak az adighék [cserkeszek], ha egy kémet elfognak, akiről megtudják, hogy orosz tiszt? Lehúzzák a sarkáról a bőrt, s az eleven husra egy darab sertéssel befelé fordított disznóbőrt kötnek, s azt mondják, ,már most, szaladj, ha tudsz!’” Izméne mondja Rjuminnak.

⁶⁷⁵ 98–99. A cserkesz törzsek egymás ellen harcolnak. Ok a vérbosszú.
⁶⁷⁶ 169–170. „Mikor a pályakör be volt fejezve, következett a ,doktorrá’ emeltetés. A finn népnél ez nagy nemzeti ünnepély . . .”

⁶⁷⁷ 170. Kochanov Nikolajevics Iván, a cserkesz szabadsághős, Samyl kisebbik fia a magiszteri fokozatot akarta megszerezni. A hat hétig tartó nyilvános vizsga tárgyaira utal a följegyzés.

⁶⁷⁸ 159. „A kalevain [finn] nép . . . nyelvét maroknyi népén kívül nem beszéli senki a kerek földön. S nyelve tiszta és gazdag, tele kifejezéssel. Költőiben láng, tudásaiban alaposág.”

⁶⁷⁰ 158. „Egy nemes, öntudatos kicsiny nép, mely nem nevezi magát ,finnek'-nek, ahogy az idegenek csufolják, hanem ,kalevainok'-nak, a nagy nemzeti hős, Kaleva után, kinek harci erényeit a népmondai hősköltemény megörökítette.” A finnek ma suomalaisé-nak nevezik magukat.

⁶⁸⁰ 167. „A szegény kalevainok [finnek] azért, hogy a mi dicsőségünket [az 1848–1849-i szabadságharcot] olyan szép versekben énekeltek meg, megkapták a cenzurát.”

⁶⁸¹ 166–167. „Mikor Magyarország szabadságharcában a világ figyelmét magára vonta, a kis Finnország minden hirlapja tele volt nemzetünk dicsőítésével. Minden bajunkat, örömünket úgy hirdették, mintha sajátjuk volna.” L. még 12: 680. j.

⁶⁸³ 167. „Utoljára a kormányzó megtiltotta nekik még a toasztmondást is. Pedig a finn nem tud anélkül étkezni, hogy felköszöntést ne mondjon. Megparancsoltatott nekik, hogy ha toasztot akarnak mondani, azt mondják oroszul: „Eläköön armiász Rakkahin Ruhtinász Kanszlerimmel!” [= Éljen az irgalmas, A jó és hatalmas Kancellárunk!]

⁶⁸³ 167–168. „A finn nemzet türelemmel viselt el mindent, de nem a finn deák. A deák mindenütt ugyanaz. Forradalmi elem. Itt is rebellis. Igaz ugyan, hogy a rebelliója csak annyiból állt, hogy mikor az alkorklát-nok, a gyűlöletes Nordestam tábornok egyszer nagyszerű balparét [= ünnepi bált] adott, arra szokás szerint az egyetemet is meghívta s egyetlen diák sem ment el táncolni a balparé-jába.”

⁶⁸⁴ *Észak honából. A cársiak szindarobot játszanak* 359. „Sándor, a trónörökös a földön hevert. Konstantin pedig a mellére térdelt, és a kezeit összefogta... — Mit csinálnak önök itt? rivalt rájuk a cár [I. Miklós] — Szindarobot játszunk, magyarázta Konstantin. — Miféle szindarobot? — Hát — Pál cár meggyilkoltatását... A saját dedapjuk meggyilkoltatását választották ki szinműtárgynak!”

⁶⁸⁶ Ismét a *Görögülz* anyaga jön. 210. „Vágtattak [ti. a kalmukok] olyan pusztákon keresztül, ahol a víz keserű volt... hálótanyájukat felverte a bőr alá furódó fonálféreg...”

⁶⁸⁶ 214. „Ahogy a mennyei birodalmat elválasztja a nagy kőfal a Góbi pusztától, úgy választja el tőle a ,hallgatás országá'-t egy végtelen fapalánk, mely hegyeken, völgyeken végig fut, s csak a megközelíthetetlen hegyszakadékokban maradoz el, amik maguk is gátat képeznek. Egy ilyen kőhalmaz neve: ,Adamkirülgán' — ,embervesztő hely'. Aki beletéved, elvész.”

⁶⁸⁷ 209. „a homokpuszták réme, a ,tebbád', a forró szél, mit a kalmuk nyelv a levegő hagymázának nevez.”

⁶⁸⁸ 210. L. a 12: 685. j.

⁶⁸⁰ 226. „És bekövetkeznek, amit jóslt [Zikohór kalmuk vadász]. Nemsokára oly földindulás támadt a sivatagon, hogy a kutakból kiömlött a víz, s színig teltek homokkal, és a hegyek meghasadtak . . . s a tavak eltűntek a helyeikről.”

⁶⁸⁰ 216. „Eljutott ahhoz a nagy vízhez, ami azt akarja, hogy őt ,tengisz'-nek (tengernek) [Bajkál-tó] nevezzék;”

⁶⁸¹ 213. A két hegyeknek a neve.

⁶⁸² 215. „Ez a kentei völgy s az a hét ház a rengetegben a Dzsingiz kán emléke. Ott van a nagy Temudzsin eltemetve szekerével együtt, amiről nem lehetett a koporsóját leemelni, oly nehéz volt . . . A sír melletti forrás neve ,Kerlon’.”

⁶⁸³ 213. L. 12: 691. j.

⁶⁸⁴ 213. „A legmagasabb hegynek a neve: a ,Haragos Isten hegye', az örökké felhőkkel és kövekkel van borítva, s nem engedi magát emberektől megtaposni.” Zikohór saissan beszámol élményeiről a kalmuk lámáknak.

⁶⁸⁵ 153–154. — Mi újság? — Parancsára, tábornok; egy óra óta a Szemes folyam egészen kiszáradt.” A Szemes kiapadását hatalmas áradás követte. Másnapra a Weljaminov tábornok építtette Weljaminovszk várából egy sánc sem maradt.

⁶⁸⁶ 216. „Egy másik országnak a folyamaiban annyi hal van, hogy a haltömeg megrekeszti a vizet, s a partra kihányt döghalaktól az egész ország folytonosan záptojásszagu, amit az ott lakók ,Szamosz'-nak neveznek.”

⁶⁸⁷ 217. „Látta a nagy nemzetek maradványait; mik egykor belebeszéltek a világtörténelembe.”

⁶⁸⁸ 216. „Látott olyan vidékeket, ahol a mezők elefántagyarakkal s óriási állatok csontaival vannak beszórva. Innen hozták azt a két elefántagyarat is, amiből Dzsingisz kán trónja készült.” Zikohór saissan élményeiből.

⁶⁸⁹ 216. „És bukkant egész városokra, amik el voltak sülyedve csendes vizekbe, csak a falaik teteje állt ki a hullámból. Halottak városa és halott város.”

⁷⁰⁰ 216. „Másutt nagy torlaszhegyek voltak emelve rengeteg nagy fákból, amiket óriásoknak kellett egymásra hordani.”

⁷⁰¹ 215. . . . Zikohór északára egy gunyhóba jutott, amelyben egy tatár lakott, akit a kínai császár küldött az aranyhegyek közé, gizenget keresni. A gizeng az a drága gyökér, ami minden betegséget meggyógyít, s a rossz szellemeket távol tartja . . . Fontja e gyökérnek tizezer ezüst pénz. Ezért is hívják ,növények királyá'-nak.”

⁷⁰² 216. L. 12: 698. j.

⁷⁰³ 218. „a ,bukhárok' . . . a négylábu állatoktól tanulták meg a

magevést. Hazájukban tömérdek a 'bobák' és 'szuszlik' (mormota és hörcsög), amik a vermeiket megtöltik télire tönköllyel, ami vadon terem; az emberek ezeket verték fel elébb, s úgy jöttek rá a füevésére. Itt a méhek is a földre gyűjtik a mézüket."

⁷⁰⁴ 230. L. a 12: 668. j.

⁷⁰⁸ 214. „... A hadisten paripájának a neve: 'dzsiggetáj'. Alakjára fölséges; nem olyan csuf, mint a 'targán', a bundaviseelő, vastagfejú vad ló."

⁷⁰⁶ 214. L. a 12: 705. j.

⁷⁰⁷ 220. „A sziklákon sárgagyapjas kecskék legelnek, hosszú hátra-hajló szarvakkal, hasonlók a gazellához."

⁷⁰⁸ 220. „A fákon a nádasokban serege a madaraknak;”

⁷⁰⁹ 220. „Maga a fejedelmi kivi madár is ott ül a fészken.”

⁷¹⁰ 217. „Telet, nyarat töltött a 'burjetek' között [Zikohór], kik a viza és lazac bőréből készítenek maguknak nyári öltözetet.”

⁷¹¹ 216.

⁷¹³ 218. L. a 12: 703. j.

⁷¹³ 218. L. a 12: 703. j.

⁷¹⁴ 217. „Megismerkedett a 'vogulok'-kal, akik magukról azt állítják, hogy valaha nagy nemzet voltak, távol nyugatról kerültek ide; szeretik a zenét, táncot; ahány család, annyi fejedelem, minden nyáron összegyűlnek nagy gyűlést tartani; de soha sem egyeznek meg semmiben: megint szétmennek.”

⁷¹⁵ 217. „Találkozott az 'osztjákok'-kal, akiknek veres hajuk van, és hegyes orruk: ezek a medvét tartják nemzeti istenüknék, s ahhoz imádkoznak.”

⁷¹⁶ 218. „Betévedt a 'szamojédok' közé, akik csak olyan magasak vén korukban is, mint egy gyermek, s tiz esztendősen már megházasodnak, télen csónakot kötnek a lábukra, azzal futnak a hó fölött.”

⁷¹⁷ 218 – 219. „A 'jakutok' annál kevélyebbek. Ők tizenötféle törzsre osztják fel magukat, s mindegyik előkelőbbnek tartja magát a másikkal, s valamennyi szülteint választ.”

⁷¹⁸ 217. L. a 12: 710. j.

⁷¹⁹ 218. „Az 'övenkik' nem tartják magukat semmiféle nemzetnek, azt mondják, hogy ők csak 'emberek', s sohasem civódnak senkivel.”

⁷²⁰ 217. „Lakott a 'kellemek'-nél, kik nagy lapát szarvu íramokon lovagolnak, nyáron a napot imádják, télen a tüzet, guggonítva alusznak, s halottaikat felakasztják a fákra; még holtan sem fekszenek le.”

⁷²¹ 217. „Követte a 'sifánok'-at csatangolásaikban, kik egy nemzet a 'kososok'-kal, egyforma szálás, . . . de azért mégis egymással soha össze-

férni nem képesek, mert az egyiknek sárga sátora van, a másiknak meg fekete.”

⁷²³ 225. „Akkor aztán Zikohór saissán előkereste iszákjából igazmondásának bizonyítékait... a mindenszinü drágaköveket...”

⁷²³ 214. L. a 12: 705. j.

⁷²⁴ 222–224. Zikohór saissánnak a Tuptsin Láma elbeszéli a „Sachalin Ula”, a „fekete víz” (= Amur folyó) két partján elterülő ország történetét. A mandzsú népnek volt az valaha az országa. Trónviszály tört ki Kínában. A gyengébb trónkövetelő, Niu Tsi segítségül hívta a szomszédos mandzsukat. Taitsom Kongi a mandzsú vezér aztán segített neki, de úgy, hogy a trónt a maga, az országot pedig népe számára foglalta el.

⁷²⁵ 218. L. a 12: 703. j.

⁷²⁶ 218. „Belebotlott a „jupik’ törpe népébe, akiknek széles piros szájuk van, bezárt lapos szemük, s a hajuk hét ágra befonva. Szomszédjaik, a „kecsék’ már más nyelven beszélnek, s hajukat a fejük tetején egy csomóba kötve viselik.”

⁷²⁷ 227–229. Zikohór kalmuk kán egyszer arra lett figyelmes, hogy a határkövek helye a kalmukok kárára megváltozott. Ez a tunguzok műve volt. Válaszul a kalmukok felégették az avart, a zuzmót, az irmszarvas egyetlen táplálékát a tunguzok téli legettetése előtt.

⁷²⁸ 226. A törögauták kikiáltották Zikohór saissánt vezérüknek, aki elvezette őket a fekete folyam [Amur] országáig.

⁷²⁹ Atkinson, A. Thomas angol utazó (1799–1861) 1858-ban Londonban adta ki ázsiai útleírását (*Exploration in oriental and western Siberia*), mely tele van csodás, tudományosan nem megbízható adatokkal. Jókai használta e jegyzetek készítésénél.

⁷³⁰ Görögűz folyt. köv. 218. „Megismerte a „bírátok’-at [nem osztjákokat!] kik az arcukra hegyes halszálkával kacskaringókat szurkálnak, s a „Dalle’ bálványt tartják a sátorukban, valahányszor ebédhez ülnek, elébb a bálvány száját bekenik friss vérrrel.”

⁷³¹ 226. A kalmukok „förlámájukat, aki az elköltözést ellenezte, befalazták a girájba, csak a fejének hagytak egy lyukat, amelyen keresztül etetni lehessen a szent embert.”

⁷³² 221. „Óriási sziklák vannak kifaragva emberalakká; valaha bálványok lehettek, most félalakjukat eltakarja a rengeteg erdő.”

⁷³³ Észak honából. Orosz idill 313. „Karakalp szultán... felesége igen jó családanya, minthogy a gyermekei öltönyeit saját maga készíti el, mégpedig olyan egyszerűen, hogy valami jó sűrű veres agyagba bemártja őket nyakig, s a márgaköntöst aztán meghagyja rajtuk száradni; így nem csíphetik meg őket a legyek meg a szúnyogok.” L. még a 12: 737. j.

⁷³⁴ L. a 12: 729. j.

⁷³⁵ Újra a *Görögülz* anyaga: 35–36. „Hanem a kemence alatt van még valami más is. Egy sirbolt. A tavalyi prófétát. . . ebbe a sirboltba teszik le elevenen: arra ráépítik a sütőkemencét, s máglyát raknak fölé, hogy a próféta lelke átmenjen az áldozatkenyérbe.” Az oszét kalauz ebben a részben a duchoborcik vallásos szokásairól beszél Riuminnak.

⁷³⁶ 243–244. „Az eljegyzés után rögtön útnak indult Irzambek herceg. . . Szentpétervár felé, biztosítva az apját, hogy onnan minden bizonnyal olyan szép piros palástot fog haza hozni, és mellé akkora arany rendcsillagot, mint aminőkkel a dzungár szultán, Khuz kán dicsekedik.”

⁷³⁷ *Észak hondból.* 313. „A barátságos Kopál vára egy kellemetlen sziklagerinc zugában fekszik Közép-Ázsiában”.

⁷³⁸ *Görögülz* 192. „Ha gyermeket lep meg az éttelenség [a kalmukoknál], ezt az anyja beburkolja kovászba, s azzal bedugja a sütőkemencébe. Mikor a tészta kenyérré sült a magzaton, akkor kihuzza, s a gyermek meggyógyul.”

⁷³⁹ *Észak hondból.* 312–316. Anna Petrovnát, amiért hűtlen vőlegényére rálőtt, száz korbácsütésre és Kopál várába való száműzetésre ítelték. A korbácsütéseket helyette Terboga kozák állotta ki. L. még a 12: 737. j.

⁷⁴⁰ Ismét a *Görögülz* anyaga következik. 216. „Járt oly pusztaságokban, ahol nem volt más hajlék, mint óriási nagy sirok égetett téglából, hasonlók egy kalmuk sátorhoz, de húszszorta nagyobbak; egész utca-, egész faluszámra.”

⁷⁴¹ 96–97. A kalgárok és jezidek harca. Riumin „összeterletett ezer szilaj tulkot a mezőről, azokat neki hajtatta a hegyszakadéknak. . . Ez eleven mozgó sánc kiséperte a nyomában rohanó kalgárok előtt a szoros utat anélkül, hogy az ellenség dárdáik hegyét meglátta volna.”

⁷⁴² 242. „Irzambek herceg a kiszemelt menyasszonyban minden tökéletességet megtalált. Gyönyörű karcsú termet volt, oly eleven és rugékony, hogy a földről fel tudott ugrani a nyeregbe. . . A leány neve volt Ain Kháne.” L. még a 12: 657. j.

⁷⁴³ 222. „A nomád Buddha-imádók, ha egy országot úgy elhagynak, hogy oda vissza ne térjenek, azokat az egyedüli téglapületeket, amiket Buddha tiszteletére emeltek, nem hagyják üresen. . . hanem egy lámát hagynak benne hátra. Annak a címe Tuptsin Láma.”

⁷⁴⁴ 83. „Azoktól megtudták, hogy a hegyszoroson túl lakó galgátok mostani ghiraiját [fejedelem, vezér] Tsenglinek hívják, aki Chod várában lakik.”

⁷⁴⁸ 226—227. „Obonnak nevezik azokat a kőhalmokat, amikkel a nomád népek meg szokták jelölni azokat a vidékeket, amiket a magukénak tartanak. L. még a 12: 727. j.

⁷⁴⁶ 39—40. „Riumin nem hozta ezt kétségbe. Tapasztalatból tudta, hogy ahol az orosz keresztények letelepülnek a pogányok között, a helyett, hogy azokat térítenék meg, ők veszik át azoknak a babonáit, bálványimádó szokásait, misztériumait: emberáldozatok, gyermekek kivégzése, nők, férfiak megcsonkítása hitágazataik rettentő titkait képezik.”

⁷⁴⁷ 219. „A ‚manyargok’ iramvadászok . . . A holdat tartják az istennek, aki soká fenn van az egükön, hosszú az éj, s mikor holdfogyatkozás van, dobognak és kerepelnek, hogy elriasszák a nagy fekete kutyát, aki a talpát rátette az isten képre, s rendszeren el is riasztják.”

⁷⁴⁸ 217—218. „Rábukkant a ‚hajdut’ népre [nem szojatok], ahol az asszonyok haját és a kancák sörényét levágják, csak a himet illeti meg a borzasság. Az asszonyokat annyira lenézik, hogy egy férfi le nem ül a sátorban arra a helyre, melyről egy asszony felkelt, míg azt meg nem füstöli. Ezek nem ismerik a csókot, hanem a szeretet jeléül csak az orraikat ütik össze, s egymást megszagolják. Az egész nemzet kétszáz lélek és mind nemes ember.”

⁷⁴⁹ 217. L. 12: 748. j.

⁷⁵⁰ 222. „Mendumur’ az az üdvözlő szó, amiről a Buddhahivek, bármely nemzethez tartozzanak, egymásra ismernek. L. még: *Mesék és regék. Csalavér* 151.

⁷⁵¹ 217—218. Nem a burjátok (a regényben: burjetek), hanem a hajdutok szokása ez. L. 12: 748. j.

⁷⁵² 218—219. Nem a burjátok (a regényben: burjetek), hanem a jakutok üzenték meg Franciaországnak a háborút a feldolgozásban. L. még 12: 717. j.

⁷⁵³ 225. „Akkor aztán Zikohór saissan előkereste iszákjából igazmondásának bizonyítékait . . . s végül a mindennél erősebb tanúbizonyágot, az ‚orkindzsit’. Ami, mint tudva van, egy széles bőrv, teleaggatva lecsüggő bálványképekkel és szörnyetegek alakjaival. Az orkindzsit csak a lámák készítik s igen nagy kincsekért osztják fejedelmeknek, vagy igen nagy kegyelemből azoknak, akiket fejedelmekké akarnak tenni. Zikohór saissan a kétkedő lámáknak bebizonyítja igazát.

⁷⁵⁴ 216. L. 12: 690. j.

⁷⁵⁵ 216. L. 12: 690. j.

⁷⁵⁶ 112. „A királynő [Alzahira] csapatja átkelt a tulsó partra. A tulsó részben több ház, ami a parthoz közel épült, egész az cresszéig volt borítva a víztől, s a gyümölcsfáknak a koronáin akadt fel a hínár.”

⁷⁶⁷ 219. „a marmotának az első lába lapockáján fehér hus van. Azt tartják [az iltsekek], hogy ez még emberkorából való, s azt nem eszik meg.”

⁷⁶⁸ 222–223. „Annak a nagy folyóvíznek a neve ‚Sachalim Ula‘ — a ‚feketevíz‘ [Amur folyó]. . . a feketevíz országa is boldog ország, . . . Az utolsó lakói ez országnak a mandzsu nép ‚Orotson‘ törzse ezeltől ötven évvel hagyta el a Mamu és Szikla folyamok közötti lakhelyét, s azóta az egész vidék egyedüli lakója — a Tuptsin Láma a girájban.”

⁷⁶⁹ 219. „Ezekén túl laknak a ‚gilyákok‘,”

⁷⁶⁰ 219. L. 12: 747. j.

⁷⁶¹ 219. L. 12: 757. j.

⁷⁶² 219–220. „A birártunguz és a medvenő fejedelmi vérvegyülékéből származott a nemes ‚daur‘ nemzet.”

⁷⁶³ 218.

⁷⁶⁴ 220. L. 12: 762. j.

⁷⁶⁵ 219. L. 12: 759. j.

⁷⁶⁶ 219. L. 12: 759. j.

⁷⁶⁷ 236. A kalmukok a tigris „máré”-nak hívják.

⁷⁶⁸ 215. L. 12: 701. j.

⁷⁶⁹ *Észak honából. A leleményes rendőrfőnök* 364. Sándor [I.] cárnak kilopták zsebéből a pénztárcáját. A tárcá annak rendje és módja szerint megkerült, s a tettes mégis elvette megérdemelt büntetését. Mikor egyszer a cár ismét magára öltötte rég nem viselt kabátját, megtalálta benne az ellopottnak hitt tárcát. Volt a börtönben egy hírhedt gonosztevő, aki rég megérett az akasztófára. Ezt magához hívatta a rendőrfőnök és felszólította, hogy válasszon két gonosztevő — a két Rusikó — között. Az egyik templomfosztogató, gyilkos, ezért lenyakkazzák, a másikat kisebb büntetett elkövetésével vádolják: tárcát emelt ki a cár zsebéből; büntetése kancsuka és nyelv kivágatás. Melyik ő a kettő közül? A sarokba szorított gonosztevő természetesen a kisebb büntetést vállalta. Ugyanez a motívum ismétlődik *Hogyan lett Dul Mihály uramból Rácz János* c. novellában Balyik András debreceni főbíró tanácsára Dul Mihály szerepet cserél Rácz Jánossal, aki „istentelen lator, nagy tolvaj és alattomos gyűjtogató volt”, hogy megmeneküljön a lenyakkaztatástól. L. — *D Hogyan lett Dul Mihály uramból Rácz János?* 2. k. 1.

⁷⁷⁰ *Szabadság a hó alatt* 338–345. A legszebb mátkapár: Diabolka és Sinkó, a legcsúfabb: Polyka és Vuk. Az örömanya: Daimona, Gruzino úrnője, Araksejevnek, I. Sándor kegyencének kedvese az utolsó pillanatban felcserélte a párokat: a szép menyasszonynak a csúf vőlegényt, a csúf menyasszonynak a szép vőlegényt kellett választania. A

meseszövevényben szívesen él Jókai azzal a fogással, hogy a korai műveiben használt és bevált motívumokat újra előveszi és későbbi alkotásaiban sikerrel alkalmazza. Ezt a motívumot pl. csekély változtatással megtaláljuk *A szép Febronia mulatságai*-ban is. Itt Febronia parancsára a szép Jermolát bátyjának, Aranyárgának kellene megkoraácsolnia. Aranyárga nem bántja hűgát, helyette a zsarnok nőt szúrja le. L. *Észak hondból. A szép Febronia mulatságai* 319–322.

⁷⁷¹ *Észak hondból. Muszka ajándékok* 349–350. „... Nagy Péter cárnak az a különös szenvedélye volt, hogy szeretett fogat húzni. . .”

⁷⁷² *Észak hondból. Muszka ajándékok* 346–349. „Dolgorucki” herceg sztarosztját Velencébe (– nem Florencbe–) rendelte, megcsapatta, mert egy adótételt, hogy földes urának haszna legyen belőle, nem vallott be.

⁷⁷³ *Észak hondból. A három karácsonyfa* 369.

Együtt énekl a diszkant } Nagyon jó volt, felséges cár: áldassék a te
tenor és basszus: } neved és Szent Wladimir.

[Nagy Péter cár gránátosai felelték kommandószóra arra a kérdésre: jó volt-e a káposztás leves?]

⁷⁷⁴ *Jocus és Momus. Muszka élc.* Bp. 1888. Révai 105. „Hát nincs a te korhely, naplopó öcsédnek egyéb dolga, mint minduntalan ott csavarogni, ahol én járok? [Kérdezte I. Miklós cár korholásképpen Mencsikov hercegtől.] Hát nincs a cárnak egyéb dolga, mint minduntalan ott kóborolni, ahol én járok? [Fordította meg a kérdést a hercegi öccs, aki huszárhadnagy volt.]

⁷⁷⁵ *Észak hondból. Nagy urak bosszúja* 300. „... az orosz udvari bállokban . . . sokat adnak az etikettre. . . egy őrnagyot, amért elhibázta a figurát a quadrille-ben, degradáltak és várfogságba tettek.”

⁷⁷⁶ Itt az 57. versón I–XVII. számon, majd az 58. versón XVIII–XXII. számon az *Eppur si muove* újabb vázlattevére vagy fejezetterve olvasható. L. az elsőt a 24. rectón és 24. versón. A címet az utalásokban elhagyjuk, csak lapszámokat adunk.

⁷⁷⁷ 1. k. 286–297. Állatviadal, cirkusz. L. 12: 408., 12: 464. és 12: 484. j.

⁷⁷⁸ 1. k. 299–303. L. 12: a 261. j.

⁷⁷⁹ 1. k. 255.–256. L. 12: 257. j.

⁷⁸⁰ 2. k. 289–296. Decséry főispánnak „diadalkörútján” a konzervatív kormánypártot kellett megyéjében megalakítania. Sok bajjal és vesződéssel járt. Még macskazenét is kapott. L. még a 12: 493. j.

⁷⁸¹ 1. k. 331–335. L. 12: 447, 474. és 475. j.

⁷⁸² 2. k. 71. „A tél közelgett, a budai várakban fényes idényhez készültek. Három udvari bál volt tervezve a farsangra, s két hangverseny és műkedvelői előadás. . . A legifjabb főherceg. . . [halála azonban] hamuba döntött minden ragyogó előkészületet.”

⁷⁸³ 2. k. 104–105. L. 12: 429. j.

⁷⁸⁴ 2. k. 8–9. Kálmán megmutatja készülő darabját Bányavárynak és Cilikének. L. még a 12: 314. és 12: 486. j.

⁷⁸⁵ 2. k. 173–176. Kálmán örökre búcsút vett nagyanyjától. Most már se pénze, se szállása.

⁷⁸⁶ 2. k. 178. Kálmán és Tseresnyés uram együtt várják Bányaváryt a Zrínyiiben, a „legpiszkosabb kávéház”-ban.

⁷⁸⁷ 2. k. 113–115. „Az előadás estélyét pompás díszlakoma fejezte be. . . Ősi szokás szerint a szerző megvendégelé a színtársulatot, jó barátait. Hivatalos volt a lakomára kivétel nélkül minden Pesten lakó magyar író; még akkor kicsiny csapat.” L. még a 12: 495. j.

⁷⁸⁸ 2. k. 268. „Katinka bérbefogadta Aszályit, hogy Kálmán egész írói jellemét nevétségessé, gyűlöletessé tegye. . . A bosszúálló asszony-nak jó volt ez az eszköz, s Aszályi jó volt ilyen eszköznek.”

⁷⁸⁹ 2. k. 301–314. A Csittvári krónikások készültek tizenkétéves találkozásukra. Biróczy külföldi útról útban volt hazatérőben. A határon „határőrök fogták körül a kocsiját, s azt mondták, hogy szálljon le; itt fog maradni negyven napig vesztegzár alatt. — Ki parancsolta így? Egy nevet mondtak neki, melyet akkor hallott először Európa: „a kolera”. L. még 12: 285. j.

⁷⁹⁰ *Megtörtént regék. A legelső gőzhajó Magyarországon* 56–61. „a gőzhajó [Argo] szerezte az Y gróf [Sándor Móric] és X hercegnő [Metternich Sarolta] közötti házasságot, ami ismét csodálatos foglalkozás egy gőzhajótól.”

⁷⁹¹ *A jövő század regénye* 2. k. 197–198. A győzelem hírére „Alexandra cárnő [Sasza asszony] felállítatá a Nagy Péter cár terén tizenennyolc ezred zenekarát s rázendíteté velük az ősi orosz néphimnusz. . . az ünnepeit nagy költő Sulykovszky szerzeményét, s a négyszögbe felállított sorgyalogság énekelte hozzá: a „Bozse czarja chrani”-t.”

A himnusz szövegét Vaszilij Zsukovszkij szerzette.

⁷⁹² Ismét az *Eppur si muove* anyaga következik. 2. k. 289–292. L. 12: 271, 296, 298, 518. és 519. j.

⁷⁹³ 2. k. 236–240. Az engedélyezett előadás után Kálmán hazakíséri Cilikét Budára a Duna jegén át. L. 12: 488. j.

⁷⁹⁴ 2. k. 255–258. L. még 12: 465. és 500. j.

⁷⁹⁵ 2. k. 321–323. L. 12: 433. j.

⁷⁹⁶ 2. k. 215–216. Bálvándy és Dorothea párizsi nászútjukon belebotlanak Béni bácsiba. L. még 12: 459. j.

⁷⁹⁷ Fizesési terminusok, váltólejtások, amire a kettős név is utal. Az aláírók közt itt is szerepelnek jó barátai (Domahidy, Kende) s Károly bátyja. Csak e néhány tétel 5000 forintra rüg.

⁷⁹⁸ Hatvani Istvánról, a híres debreceni professzorról Jókai külön

elbeszéléssorozatot írt: *A magyar Faust* (megjelent 1871-ben a Kisfaludy Társaság Évlapjaiban. Majd a *Föld felett és víz alatt* c. kötetben 44–66.) Innen *A Magyar Faust* anyaga, a címet nem ismétljük.

⁷⁹⁹ 45–48. A Hermes Trismegistos egyiptomi bölcse könyve a szellemek feletti uralkodás titkairól Paracelsus kiegyesíttetésével a monda szerint Hatvani tulajdonába kerül, ráhagyta professzora, Paracelsus mint legkiválóbb tanítványára. Ennek segítségével meg lehetett idézni a szellemeket, de csak akkor álltak az idéző szolgálatába, ha az három teljesíthetetlen parancsot tudott nekik mondani. Hatvaninak ez sikerült.

⁸⁰⁰ 50–52. Hatvani nagy vendégséget hívott össze, s bár a vendégek már messziről látták, hogy semmi előkészület nincs, a kémény sem füstöl, nagy számmal összegyűltek, otthon azért pótebédről eleve gondoskodván. Mily nagy volt meglepetésük, mikor a tudós, aki vendégeit kicsiny dolgozószobájában fogadta, a vendégsereget egy tündérien feldíszített hatalmas terembe vezette, s ott jobbnál jobb étkekkel jóltartotta, nem feledkezve meg a finom perzsa dohánnyról sem.

⁸⁰¹ 57–58. A Hatvani professzor képében éjfélkor órát tartó ördög meséje, amelyet Arany János is megénekel Hatvani-jában.

⁸⁰² 48. Hatvani a dominikánus barátok klastromából reá eretnek-et kiáltó kövér barátot azzal tréfálja meg, hogy hatalmas szarvasagancsot varázsol a fejére, úgyhogy nem képes behúzni fejét az ablakon, míg könyörgésére Hatvani a varázst fel nem oldja.

⁸⁰³ 55–57. A vörös vadkan képében kísértő ördögöt, mely állati tetemét a kísértés idejére egy szerencsétlenül megholt asszony alakjával cseréli fel, Hatvani megfosztja áldozatától, s megszünteti a hazajáró lélek kísértését, a vadkan üres tetemét a kutyáknak adva.

⁸⁰⁴ 45. A Poemander-nek nevezett, Hermes Trismegistosnak tulajdonított bűvészkönyv titkai, melyeknek Hatvani hasznát látta a monda szerint.

⁸⁰⁵ 49. A táncba hívott, de táncolni nem tudó s e miatt piruló Hatvani egy palack feldöntésével olyan árvizet támaszt a teremben, hogy a dármák csak úgy kapkodják felfele szoknyáikat nagy pironkodva, míg Hatvani bedugaszolva a palackot, meg nem szünteti a varázst. Így bizonyította be a hölgyeknek, hogy pirulhat az ember olyasmieért is, amiben nem bűnös.

⁸⁰⁶ 48. A debreceni bíró udvariasan felajánlja kocsiját az újonnan választott kollégiumi tanárnak, Hatvaninak, de az visszautasítja, mondván, hogy siet. S ördögi mesterséggel meg is előzi a bíró sárkánylovait.

⁸⁰⁷ 58–59. Mikor legjobb tanítványa mint beteg fordul hozzá, de professzornak címezi, azt mondja neki: „A professzor tanít, de nem gyógyít; ha orvosság kell, eredj ki, gyere vissza, beszélj a doktor Hatvanival, az majd praescribál (felír) valamit.” De a diák sértve érezte magát, s nem jött vissza. Magában bosszút forralt.

⁸⁰⁸ 59. Hatvani megsértett diákja azzal akar bosszút állani mesterén, hogy mikor az hazaküldi a bűvészkönyvért, beleolvas és segítségével megidézi a szellemeket. Ő is tudja, hogy előbb három lehetetlen kívánságot kell parancsolnia a szellemeknek, s az első jól sikerül („Először is fogjátok e szál lószőrt, hasítsátok négyfelé s aztán süssétek ki pipaszárnak.”), de a második parancs vesztét okozza: „Másodszor tépjetek széjjel mindent ebben a szobában, ami széttéphető” — mert magát a diákot is széttépi. Hatvani idejében jelenik meg otthon, s mindent összerakat a szellemekkel, kik fölött korlátlan úr, magát a diákot is, csakhogy annak már lelke nem volt. Az összerakott diákot hiába vitte vissza mestere az iskolába, ott barátjának könyörgésére: „Add ide, kérlek, az Isten áldjon meg” egyszerre összeomlott, s a benne lakó szellem elrepült belőle... Hatvaninak csak öklével nagyot kellett ütnie az asztalra, hogy egy perc alatt el is felejték, mintha sohasem lett volna közöttük.

⁸⁰⁹ 49. Szegény rokonának olyan dénárt ad Hatvani, mely mindig visszakerült hozzá, akárhányszor elköltötte.

⁸¹⁰ Hatvani halála is csodálatos volt: lelkéért két galamb viaskodik a haldokló tudós házában: egy fekete és egy fehér. A fehér győz, a feketének kivázza szeméit, mire nagy sikoltás, üvöltés, láncsörgetés hallatszott, majd elmúló énekforma, mire Hatvani szobájába bementek, ágyát üresen találták. A rossz szellemek ragadták-e el, vagy a jók, azt bizonyosan nem lehetett megtudni soha.”

⁸¹¹ 53—54. L. 12: 336. j.

⁸¹² 54—55. Ezt a szót (cras = holnap) írta a diák Hatvani tanácsára szobája ajtajára. Az ördög egy hétig mindennap eljött érte, de látva az ajtón a felírást és bűvös rajzot, mindig elsompolygott.

⁸¹³ *Megtörtént regék. A löporos látogató* 62. „A löporos látogató c. elbeszélés vázlat. Az adatokat Nyáry Pál szolgáltatta.

⁸¹⁴ *Megtörtént regék. Az angyalarcú démon* 1. „Az angyalarcú démon” c. elbeszélés vázlat. Az adatok Nyáry Pálnak Pest megyei alispánysága idejében szerzett élménytárából valók.

⁸¹⁵ *Nyáry Pál adomdi.* Ő 1871. ápr. 29. 18. sz. 206. Wodianer bankár megkérte Nyáryt, legyen a keresztapja. Nyáry kérde tőle, miért változtatja vénségére a vallását. Wodianer állami földek haszonbérletére pályázik, azt zsidó nem kaphatja meg. Nyáry kérdezi: miért nem az uralkodó r. kat. vallást választja? Wodianer azt feleli: mert ott hat heti időbe kerül az áttérés, a bérletügy pedig két hét alatt lejár. Azért lett aztán kálvinista, de fiaiból egyiket pópistának, másikat lutheránusnak kereszteltette.

⁸¹⁶ Ő-témák az egész lapon, mint a Kukli és Kukliné, valamint Zebulon (Tallérossy Zebulon), Jókai e komikus figuráinak, az Ő közismert alakjainak neve mutatja.

⁸¹⁷ *Ha a pápa csalhatatlan lesz.* Ü 1870. febr. 5. 65. Tallérossy Zebuon is szól az infallibilitásról, de a Sándor-utcai „szent conciliummal” [képviselőház] kapcsolatban.

⁸¹⁸ III. Napóleon egyik jelszava. Helyesen: L’empire, c’est la paix (A császárság a béke). Az új francia császárságot akarta népszerűsíteni III. Napóleon ezzel a programmal belföldön és külföldön egyaránt.

⁸¹⁹ Ismét az *Eppur si muove* témaköre következik, a cselekmény egy részének vázlatzerű felvetése. 2. k. 107–108. L. 12: 498. j.

⁸²⁰ 2. k. 115; 248.

⁸²¹ 2. k. 153–166. Kálmán Olaszországban.

⁸²² 2. k. 104–113. L. 12: 429. j.

⁸²³ 2. k. 172–173. L. 12: 440. j.

⁸²⁴ 2. k. 139. L. 12: 319. j.

⁸²⁵ 2. k. 130–135. L. 12: 480. j.

⁸²⁶ 2. k. 113–115. L. 12: 495. j.

⁸²⁷ 1. k. 173–174. L. 12: 327. j.

⁸²⁸ 2. k. 230. L. 12: 238. j.

⁸²⁹ 2. k. 236. Az úttörő színészek útja a Duna jegén Budáról Pestre. L. még 12: 793. j.

⁸³⁰ 2. k. 235. L. 12: 238. j.

⁸³¹ 2. k. 199. L. 12: 236. j.

⁸³² 2. k. 276–278. L. 12: 521. j.

⁸³³ 2. k. 275. L. 12: 502. j.

⁸³⁴ 2. k. 251–258. L. 12: 465. és 12: 489. j.

⁸³⁵ 2. k. 301–314. L. 12: 285. j.

⁸³⁶ 2. k. 289–292. L. 12: 271, 296, 298, 518 és 519. j.

⁸³⁷ Bevételei összeszámlálása 1870. első feléről. Első helyen virágzó újságai utáni jövedelem: az Üstökös és Igazmondó együtt 6000, a Hon 15 000 forint félévi jövedelmet hozott ekkor Jókainak. Ehhez járul az Athenaeum igazgatósági tagsága után járó napidíj (prezencmark) és a részvények jövedelme. Ha még hozzávesszük a képviselői díj 2000 forintját, ezekből adódik az író jövedelmének oroszlánrésze: összesen 25 800 forint, míg az írói tiszteletdíjából mindössze 5280 forint bevétel mutatkozik. Elenyésző a gazdasági tevékenységéből eredő 400 forint, amit boraiért vett be. A számadásban 3000 ft bevétellel szereplő regény valószínűleg az *Fekete gyémántok*, mely 1870-ben jelent meg A Hon folytatásos közleményeként, majd az Athenaeum kiadásában könyv alakban is.

⁸³⁸ Az előzőhöz hasonló összeállítás tényleges vagy várt bevételeiről az 1870. év második felében és 1871 első részében. Itt is sokkal felülmúlja a nem írói tiszteletdíjából eredő jövedelem (22 500 ft.) az irodalmi működésével szerzett bevételeket (3900 ft.).

⁶³⁹ Valószínűleg 1871 II. és III. szakáról van itt szó, nem 1873-ról. A megelőző összeállítás 1871. I. felével végzi, tehát ugyanazon év 2. fele, illetve 2. és 3. harmada következhetik utána. A nem írói bevételek összege itt 24360, az írói tiszteletdíjak várható eredménye pedig csak 3250 forint.

⁶⁴⁰ Számvetés az Igazmondó és az Ü jövedelmezőségéről. A kimutatott tiszta jövedelem (Igazmondónál 1500 ft, az Ü-nél első számítás szerint 1800, a második szerint 3900) megközelítőleg szerepel a megelőző bevételi számvetésekben.

⁶⁴¹ A Hon írói gárdájának tiszteletdíjai és a lap kiadásával járó egyéb költségek.

⁶⁴² Újsággkalkuláció. Jókai távolról sem valami névleges szerkesztő, aki olykor-olykor közlétesz egy-egy vezércikket, s különben mitsem törődik lapjával, rábízza azt a kitűnő segédszerkesztőre: Illéssyre és munkatársaira, sőt ellenkezőleg a kiadás pénzügyi műveletének részleteit is jól ismerő gondos laptulajdonos, mint ezek a számvetések kétségtelenül mutatják.

⁶⁴³ Remélt – vagy tényleges? – bevételi tételek, valószínűleg már 1872-re előirányozva. Összképük megfelel a fentebbi hasonló összeállításokénak. L. 12: 838, 839. és 840. j.

⁶⁴⁴ Napilap, minden bizonnyal A Hon egy évi összes kiadásai és bevételei szembeállítva. A számításból igen tekintélyes tiszta nyereség jelentkezik, mintegy 30 000 forint.

⁶⁴⁵ *Fekete gyémántok* 276. L. 12: 118. j. Folytatólagosan e regényre vonatkozó jegyzetek.

⁶⁴⁶ 324. A bondavári gyártelep megnyitó ünnepségén Kaulman köszönti Szaffrán Pétert.

⁶⁴⁷ 368–369. Iván lelki állapota a részvénytárna robbanását megelőző napon.

⁶⁴⁸ 270. Eveline nyomorék öccse megfigyeli a nénje körül történeteket, s közli Belényi Árpáddal, Árpád pedig megírja Ivánnak.

⁶⁴⁹ 495. Eveline válasza Ivánnak arra a kérdésére, hogy fogja-e őt szeretni.

⁶⁵⁰ 230. István gróf megjegyzése Ödön gróf ama megállapítására, hogy Angéla bele van bolondulva a mágnes lovagba (Ivánba).

⁶⁵¹ 494. Evila mondja Ivánnak.

⁶⁵² 489. L. 12: 144. j.

⁶⁵³ 224. Iván „Delej ország”-ról olvasott fel Theudelinda grófné szalonjában. A főúri társaság erről „mágnes lovag”-nak nevezte el.

⁶⁵⁴ 236. Angela mondja Ivánról L. 12: 127. j.

⁶⁵³ 281. L. 12: 49. j.

⁶⁵⁶ 265—266. „Tehát a melegvérű embereknek mondjuk azt, hogy Iván Evelinát akarta megmenteni a gyalázattól; a hidegvérű embereknek pedig azt, hogy spekulált és a bondavölgyi tármát oltalmazta a veszélyes konkurenciától, s akkor ‚duplex libelli dos est.‘” Milyen hatással voltak Belényi Árpád levelei Ivánra?

⁶⁵⁷ 301. L. 12: 129. és 138. j.

⁶⁵⁸ 332. Sámuel apát törekvéseinek célja hármas: püspöki cím, bsborosi kalap és bársonyszék a Reichsratban. A bársonyszéket feltételezi a püspöki rang.

⁶⁵⁹ 378—381. „A nyöszörgés, a segélyhívás egyre hallhatóbb lett az omladványon keresztül, már látható lett az ajtó, s amint azt sarkaiból kiemelték, Iván volt az első, ki lámpájával bevilágított a sötétbe. Nem hangzott elje örömkialtás. Nem rohantak térdeit átölelni kárhazatból kimentett alakok. Az élet végküzdelmének torzalakjai feküdtek ott. Száznál többen... Némelyik a szemeit sem bírta már felnyitni; de Iván úgy találta, hogy még mindannyi él, s az emberi természet csodatevő! Ezek tehát meg voltak szabadítva.”

⁶⁶⁰ 386. Kaulman Félix álma: az egyházi kölcson és Sámuel apát álma: a bsborosi kalap mindörökre álom maradt.

⁶⁶¹ 424—428. Eveline Waldemár hercegtől megtudja, hogy minden elveszett.

⁶⁶² 234—235. „Önnek egyik őse kardinális volt, s ugyanazon időben az én ősapám pataki prédikátor... Ez a különbség végre indoka lett annak, hogy a kardinális a pataki prédikátort gályákra küldé. Csak egy szót kellett volna kimondania a prédikátornak... és megszabadult volna; ez a szó volt ‚abrenuncio‘ [lemondok]. Nem mondta ki... Ugyanazon villámok előtt állok, grófnő, ugyanazt a szót mondom: ‚non abrenuncio‘. Ez az összeköttetés a mi két családunk között. Ön is azt teszi-e velem, amit őszömmel a kadinál?...” Iván és Angela szócsatája.

⁶⁶³ 234—235. L. 12: 862. j.

⁶⁶⁴ 324. Szaffrán Péter a bondavölgyi gyártelep megnyitó ünnepélyén.

⁶⁶⁵ 333. L. 12: 131. j.

⁶⁶⁶ 354. A miniszter negyven ezer forintot kapott a bondavölgyi vasút engedélyezéséért.

⁶⁶⁷ 335. „Az irányadó excellencia kegyteljesen szorítja meg az apát úr kezét, s biztosítja róla, hogy az X-i püspökség nemsokára meg fog ürülni, s betöltésénél gond lesz rá, hogy a leghívebb prelátus jusson oda.”

⁶⁶⁸ 496. A regény utolsó fejezetének a címe.

⁶⁶⁸ 361. „Csanta uram árulja a házait X-ben. Az egész házsor eladó. Azt mondja, hogy felmegy Bécsbe és lesz ‚Ausschuss!’ Nagy fizetés jár vele ingyen.”

⁶⁷⁰ 386. „A Kaulman cég a diadal tetőpontján ragyogott.” L. még 12: 860. j.

⁶⁷¹ 408. Waldemár herceg „diadalra juttatja” az egyházi kölcsönt a párizsi tőzsdén. Ára Eveline.

⁶⁷² Előfizetők név- és címsora; mint az utolsó sor szövegéből kiviláglik, a Neuer Freier Lloydra, Jókai újságjára félévre fizetnek elő.

A KÉPMELLÉKLETEKRŐL

- I. Az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött 26 Jókai-notesz
- II. Jókai vázlata a 2. n. 41. r. A témát I. Ű. 1859. febr. 12. 7. sz. 62.
- III. Ceruzavázlat a honvédet etető mosolygó asszonyságról, 2. n. 44. r.
- IV. A világnyelv jelrendszere, a 7. n. előzéklapjának v. Feldolgozta A jövő század regénye 2. k. 28–31.
- V. Ceruzarajz: hegyorom váromladékkal, előtérben a hegy alatt falu templomtornya. Valószínűleg Boldogkővár és Boldogkővára. 7. n. 3. r.
- VI. Ceruzarajz: Várpalota. 7. n. 4. r.
- VII. A Detonata. Jókai színes képe, 7. n. 5. r.
- VIII. Fabu popi — Jókai szerint a pap tölgyfája Cebe község mellett, a románok gyülekező helye. Barna ceruzarajz, 7. n. 9. v.
- IX. Ceruzarajz: karikatúra egy képviselőről, (talán Zsedényi Edéről) 7. n. 11. r.
- X. Ceruzavázlat: Vidra, 7. n. 19. r.
- XI. Színes ceruzarajz: Siklós, 7. n. 29. r.
- XII. Színes ceruzarajz, valószínűleg a zirci kolostor, 7. n. 31. r. L. még Enyim, tied, övé c. regény elején.
- XIII. Ceruzarajz: Ivánka Zsigmond, 10. n. 45. r.
- XIV. Ceruzarajz: Királyi Pál, 10. n. 47. r.
- XV. Ceruzarajz: Podmaniczky Ármin, 10. n. 49. r.
- XVI. Ceruzarajz: Zsedényi Ede, 10. n. 50. r.

TARTALOM

(Az első szám a szövegre, a második a jegyzetekre utal.)

Följegyzések

1. notesz	5	627
2. notesz	60	634
3. notesz	100	655
4. notesz	145	687
5. notesz	177	704
6. notesz	224	717
7. notesz	263	737
8. notesz	335	772
9. notesz	416	800
10. notesz	469	818
11. notesz	500	828
12. notesz	529	838

Jegyzetek

Jegyzetek	593
Rövidítések	595
Bevezetés a Följegyzések két kötetéhez	597
Bevezetés a jegyzetekhez	599
A Följegyzések jegyzetei	625
A képmelléletekről	912

ME Központi Könyvtára

MISKOLC

A kiadásért felel
az Akadémiai Kiadó igazgatója

★

A szerkesztésért felelős
SOMOGYI BÉLA
Műszaki szerkesztő
VIDOSA LÁSZLÓ
A kötetért
KECSKEMÉTI ANNA
munkája

★

A kézirat beérkezett: 1966. V. 30.

Példányszám: 6.500

Terjedelm: 45,8 (A/5) fv + 16 old. melléklet

AK 77 k 6770

★

Akadémiai Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Bernát György

